

Alt 4313.5

Harvard College Library

FROM THE FUND OF

CHARLES MINOT

(Class of 1838).

Received 26 July, 1875.

THE
MYVYRIAN
ARCHAIOLOGY OF WALES,

BEING A COLLECTION OF

APHORISMS, PROVERBS, ETHICAL TRIADS, LEGISLATIVE TRIADS,
LAWS, AND MUSIC,

FROM

ANCIENT MANUSCRIPTS.

Edited by James Jones, Edward Williams, and
William Owen Pughe

VOLUME III.

PROSE.

“TRI DYBEN ADDYSG A CHŴV: GWYBYDDU, DIWALLU, A DYDDANU.”

“The three objects of instruction and record: to convey knowledge, to supply defects,
and to give pleasure.”

LONDON:

PRINTED FOR THE EDITORS, BY G. ROUSSEAU, WOOD STREET, SPA FIELDS;

AND SOLD BY

MESSES. LONGMAN, HURST, REES, AND ORME, PATER NOSTER ROW.

1807.

941 $\frac{28}{3}$

~~10.110~~

Celt 4313.5

1875, July 26.
Minot Fund.

TO
THE RIGHT HONOURABLE
GEORGE PARKER,
EARL OF MACCLESFIELD,
VISCOUNT PARKER OF EWELME,
AND
BARON PARKER OF MACCLESFIELD,
THE THIRD VOLUME OF
ARCHAIOLOGY,
CONTAINING THE MORAL PHILOSOPHY, LAWS, AND MUSIC OF
THE ANCIENT BRITONS,
IS MOST HUMBLY DEDICATED,
AS
AN ACKNOWLEDGEMENT OF THE OBLIGATION
CONFERRED BY HIS LORDSHIP UPON US,
IN THE
LIBERAL USE HE PERMITTED TO BE MADE OF HIS
VALUABLE COLLECTION OF WELSH MANUSCRIPTS,
TOWARDS FORWARDING OUR PLAN OF LAYING THOSE HIDDEN
TREASURES BEFORE THE WORLD.

THE EDITORS.

THE
P R E F A C E.

THE following summary of the various remains of ancient lore comprehended in the third volume of the *ARCHAIOLOGY OF WALES* is necessary to be introduced here, with a view that those persons into whose libraries the book may find its way should have a general idea of the materials therein, so as to create in them an inducement for its preservation, and for exciting the curious in such researches to investigate its contents.

The first division, ending in page 99, includes the various moral aphorisms of *CATOC the Wise*, originally copied from the valuable collection of transcripts made in or about the period between 1670 and 1680, by *THOMAS AB IRVAN*, of Tre Bryn in Glamorganshire; and the title of which particular work he gives in these words :

“The Book of the Bard of intellectual knowledge, composed by
“*Catoc the Wise*, son of *Gwynlliw*, son of *Glywis*, son of *Tegid*, son
“of *Cadell Deyrnllwg*; that is to say, *Catoc* abbot of *Llanveithin* in
“*Llancarvan, Glamorganshire*.”

The indefatigable collector, who well deserves to be remembered by posterity, has introduced some memorials of *Catoc*, from which the following extracts are translated :

“Kind reader, I here present to thee the book of *Catoc the Wise*,
“who is likewise called *Saint Catoc*, which has been for a long period
“celebrated in our country for the wisdom contained therein. Thou
“wilt find in it profound maxims, which were greatly revered heretofore,
“by the ancient poets, and by every other writer: and that procured
“for their author the appellation of *Catoc the Wise*.”

“It is thus recorded of him in old books: *Saint Catoc*, abbot of
“*Llancarvan*, son of *Gwynlliw*, lord of *Gwynllwg*, son of *Glywis*,
“son of *Tegid*, son of *Cadell Deyrnllwg*. *Gwynllwg* was one of the
“lordships of the ancient *Morganoc*, and extended from the river *Tâv*
“to the river *Wyfg*. *Catoc* was the eldest son; but he would not
“accept of the dominion; he chose to be a man of learning and piety,

“In his time there was a great schism in religion in our island, owing
 “to the delusion and heretical opinions of one of our own countrymen,
 “called in Latin Pelagius, and in Welsh Morgan. This gave an occa-
 “sion for the few who had gone astray to send for a pious and learned
 “man from beyond the sea, whose name was Saint Garmon. He
 “came to our country, and preached the Gospel in its purity; and in
 “order to instruct others in the things necessary to form teachers of
 “the truth, he erected good schools in sundry places. The chief of
 “them were those of Caer Llion on Wysg, Llancarvan, and Llanilltud
 “the great. The name of the first person placed by Garmon over the
 “school of Llancarvan was Saint Dyvrig. Afterwards Dyvrig was
 “made bishop of London; and thereupon Catoc was appointed the
 “principal of the monastery of Llancarvan, by Saint Garmon. The
 “name of the monastery was Llanveithin; and it has been so called
 “ever since. It is said that Catoc lived there till he was a hundred and
 “twenty years old, most highly celebrated for his learning, wisdom,
 “and piety; and it was in his monastery that many of the most learned
 “men of the age were educated. So greatly did Dyvrig consider the
 “acquisition of his talents, that he used to make him his companion
 “every where, and upon every occasion that required advice and assist-
 “ance. Catoc was one of the best poets of his time, and so high was
 “his fame for wisdom, insomuch that his councils and his maxims, his
 “proverbs and his wise sayings, became established as the oracular
 “tradition of the country far and near; so that every thing of that kind
 “in the Welsh language became attributed to his name; and thus the
 “fame of Catoc swallowed up that of every one else: and on that ac-
 “count it is not very clear at this day, whether it may be Catoc or
 “some others that must be considered as having given currency to
 “many things which are to be seen in this book, under his name.
 “And, besides what I found in the original book of Catoc, I have col-
 “lected together here whatever I found under his name scattered
 “through other ancient manuscripts *.

Following the wisdom of Catoc from page 99 to page 116, are in-
 serted the Didactics of Geraint Vardd Glàs, or Geraint the Blue Bard,
 who is also called Bardd Glàs, the Blue Bard, and Bardd Glàs o'r
 Gadair, or the Blue Bard of the Chair. He was cotemporary with

* Some additional notices are given by the collector, and which may be also seen
 in the Cambrian Biography.

Alfred, and is supposed to be the same person with Asserius Menevensis*.

In page 117 commences a series of maxims and old sayings, by various authors, which conclude in page 134.

Then follows, in the same page, a collection of triads of the laws of poetry, triads and triplet verses of morality, which end in page 144.

From page 145 to page 189 is contained an alphabetical collection of proverbs, originally formed by Old Cyrys o Iâl, some time in the 12th century, as it is supposed; and in after times copied successively by Gruffydd Hiraethoc the poet, about the year 1500, the rev. Dr. J. Davies, about 1580, by Mr. W. Maurice of Llanfiliin, in 1675, and by the rev. Evan Evans in 1775.

A series of triads, the 24 games, and the nine diversions of the chase, from the Macclesfield collection, are inserted from page 190 to page 199.

Following the above are the triads of the bards of the isle of Britain, in various classes, mostly copied from the manuscripts of Thomas ab Ievan of Tre Bryn, before quoted; and these end in page 282.

From page 283 to page 318 are contained several classes of triads of the institutes of the laws of Dyvnwal Moelmud, which are uncommonly interesting and curious; and at the conclusion is this notice: "I Thomas ab Ievan, of Tre Bryn in Morganoc, copied these from the old books of Sir Edward Manfel of Margam, in the year of Christ our Lord 1685."

After the above, from page 318 to page 360, follow triads, commentaries, and various things, which elucidate the ancient laws of Wales. These are extracted from a manuscript of the laws of Hywel Dda, written about the year 1400; and which book was among that part of the Sebright collection, which was sold on April 12th, 1807.

A complete copy of the laws of Hywel Dda, from a manuscript of the twelfth century, belonging to the Welsh School in London, is inserted from page 361 to page 437.

From page 438 to page 464 are contained various particulars on the science of music, from various books; and also some music in a curious and obsolete notation, from the book of Rice Jones of Blaenau near Dolgellau.

From page 465 to the end of the volume is contained a collection of ancient British Music in the same obsolete notation, being a complete copy

* See the Cambrian Biography.

of a manuscript in the Welsh School in London, which manuscript was transcribed by a harper of the name of Robert ab Huw, of Bodwigan in Anglesey, in the time of Charles I. from the original by W. Penllyn, a harper who lived in the reign of Henry VIII.

The principal body of materials, which remains to be the object of the further attention of the editors, for continuing this work, consists of old romantic tales, and of poetry.

The romantic tales, as it is supposed, may be contained in a separate volume by themselves.

The collection of poetry already inserted comprehends all that the editors have been able to discover of the works of the bards who flourished from the earliest times to the conclusion of the thirteenth century, or thereabout. If this subject were to be continued regularly on the same plan to the close of the sixteenth century, as observed in the first volume, the department assigned in the Archaiology for this period would thus become more extended than might be thought necessary towards gratifying any interest that could be felt for productions so modern; for this reason we must be contented to condense what shall be selected from such a mass of the effusion of genius into the compass of the next volume.

Nothing further of any moment seems necessary to be stated at present of the past or of the future plans of the editors. But it is incumbent on them, before they conclude, to express the many obligations they feel themselves under for the liberal access they have had to various manuscripts, in the prosecution of their labours hitherto; and they feel highly gratified in having their future applications for similar favours anticipated, by receiving unsolicited promises of them, from Sir Watkin Williams Wynne, baronet, and from Colonel Griffith Howel Vaughan. There may still remain other collections not examined by the editors, from their not having had the opportunities of applying for that purpose; but when their plan and their wishes shall be made known, they do not doubt of meeting with the same liberality from the possessors of those collections, at some future period.

DOETHINEB

CENEDYL

Y CYMRY;

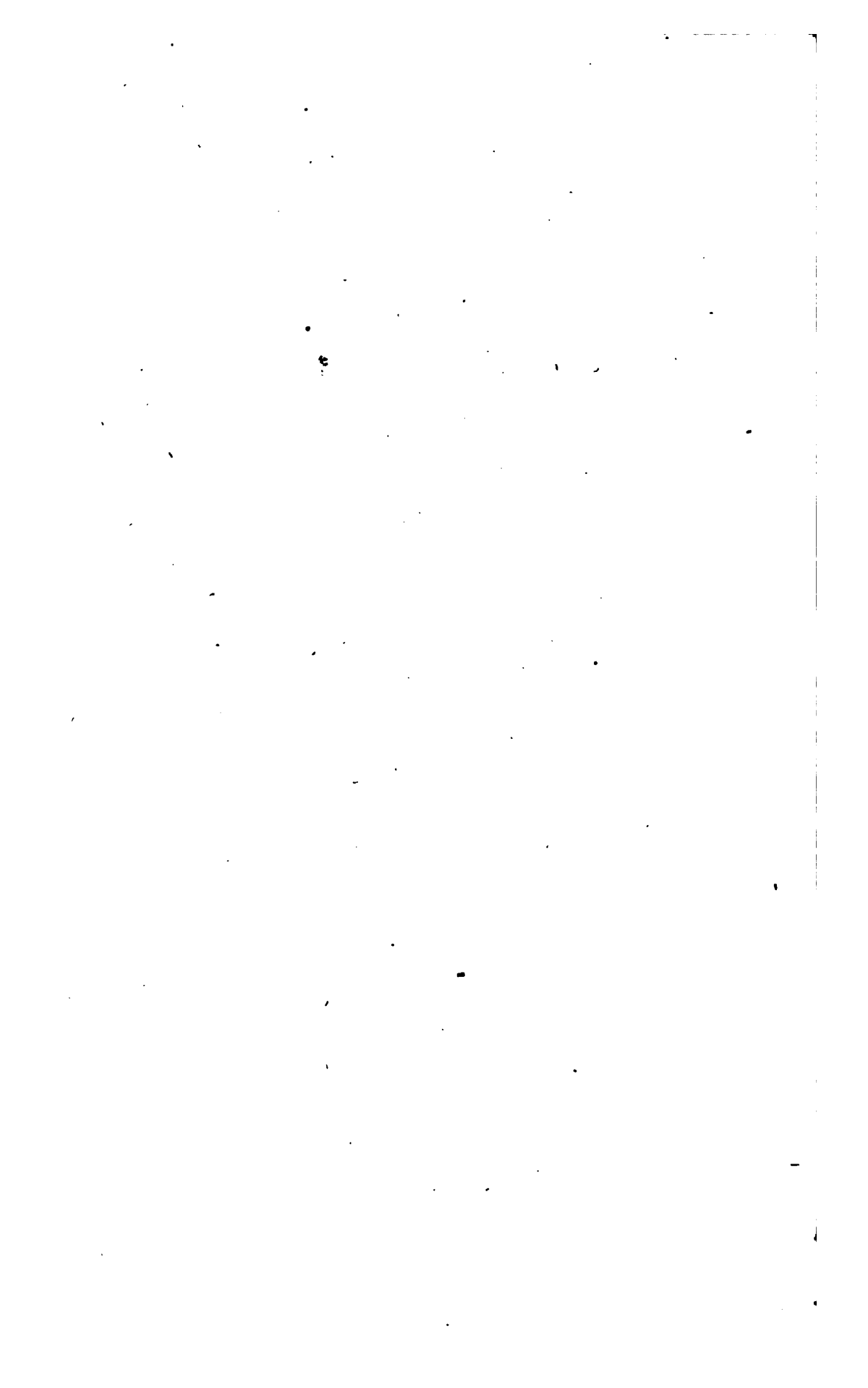
SEV

Y GWYDDVARDD CYVARWYDD, TRIODD MOES A DEVAWD,
DIARHEBION, TRIODD BEIRDD YNYS PRYDAIN, TRIODD
DYVNWAL MOELMUD, HEN GYVREITHIAU,
CADWEDIGAETH CERDD DANT,
A GORCHESTION EREILL.

"TAIR SAIL DOETHINEB: YSTYRIAETH, GWYBODAU, AC YMGAIN."

ARGRAFWYD YN LLUNDAIN.

1807.

DOETHINEB

Y

CYMRU.

LLYMA DDOETHINEB CATWG DDOETH O LANCARVAN,

AB GWYNLLIW AB GLYWIS AB TEGID AB CADELL

DEYRNLLWG, AC EV A ELWIR

CATWG SANT*.

AT Y DARLLENYDD HAWDDGAR O GYMRO.

Y CYMRO CAREDIG,

DYMA itti Lyvyr Catwg Ddoeth, a elvir hevyd Catwg Sant, y mae wedi bod er hir o amfer yn hynod yn ein Gwlad ni am y doethineb fydd ynddo. Ymadroddion call á gai ynddo; mawr y perchid y rhai hyn gynt gan yr hen Brydyddion, a phob hen awdur arall, a hyny á beris iddei hawdur gael yr enw Catwg Ddoeth.

* Myvi Iolo Morganwg ai ysgrivenais allan o Lyvyr Mr. Sians Thomas o y Maerdy Newydd yn Morganwg. 1799. Dalier fulw: Lle gwelir y pyncynon bychain hyn . . . dan air yn yr ysgriven, ve ei hargrafid yn lletbeilythyr, val y mae *Mafnacbo*; arwydd a chofadwriaeth yw imi ddal fulw manol ar y gair cyn ei ysgrivenu a'i filliadu vel ag y mae yno; ac er vy mod yn meddwl ei vod yn gamfyniadol yno, etto dewifais ei adael val ag y cevais i ev yn yr ysgriv, o ba un y tynais yr adyfgriw hwn; gan veddwl mai galledig yw vod y gair yn y modd hyny yn arwain at

ei wir dadogaeth, ac y gallai mai nid camyfgriw yw y cyvryw eiriau ymhob man; yn enwedig yn y rhai annilys eu tadogaeth, ymhlith pa rai gellir cyrvir y gair *Mafnacbo*. Ve welir ambell waith arall yr hen fillyddiaeth neu lythyr-iaeth ar' air neu vwy mewn hen bethau; y mae hyn mewn rhan yn canatáu barn vod y peth á gynnwys y cyvryw yn ledhenaidd, ac er yr amfer pan arverid y cyvryw lythyriad neu filliadaeth; ac heblaw y cyvan, dengys y cyvryw eiriau nodiedig mai nid o wallfyniad y maent lle eugwelir, eithyr imi gymmeryd peth goval yn y gwaith. Iolo Morganwg.

B

Y mae y fon am dano val hyn yn yr hen lyvrau achau : Catwg Sant Abad Llancarvan, ab Gwynlliw arglwydd Gwynllwg, ab Glywis, ab Tegid, ab Cadell Deyrnllwg. Yddoedd Gwynllwg yn un o Bendevigaethau yr hen Vorganwg, ac yn myned o avon Tav hyd avon Wyfg. Catwg oedd y mab henav, ond ni vynai eve y Bendevigaeth; dewifai eve vod yn wr o ddyfg a duwioldeb. Yn yr amferodd hyny yddoedd cyveiriorn mawr ar Grevydd yn ein Ynys ni, achos hud a thwyllvarn un o'n gwlad ein hunain à elwid *Pelagius* yn Lladin, ac yn Gymraeg *Morgan*. Bu hyn yn achos i rai o'r ychydig nad aethant ar gyveiliorn ddanvon am wr duwiol a dyfgedig o'r tu draw i'r mor, à elwid *Garmon Sant*. Eve á ddaeth i'n gwlad ni ac á bregethwys yr evengyl yn ei phurdeb, ac er dyfgu, ereill yn y pethau angenrheidiol iddeu gwneuthur yn ddyfsgodron Gwirionedd, eve á ddodwys Yfgolion da i vynydd mewn llawer man. Y penav o honynt oedd rhai Caerllion ar Wyfg, a Llancarvan, a Llanilltud vawr. Enw y gwr cyntav à ddodwys *Garmon* ar yfsgol *Llancarvan* oedd *Dyvrig Sant*. Ve wedir mai yn y *Garnllwyd* ydd oedd e'n byw; ac y mae fynon yno vyth à elwir *Fynon Ddyvrig*. Wedi hyny gwnaethpwyd *DYVRIG* yn efgob *Llandav*, ac ar hyny dolwyd *Catwg* yn ben ar *Vonachlog Llancarvan* gan *St. Garmon*. Enw y vonachlog oedd *Llanveithin*, a'r enw hyn y fy vyth ar y lle. Ve wedir i *Catwg* vyw yno nes doedd yn gant ac ugain oed; yn hynod dros ben am ei ddyfg a'i ddoethineb a'i dduwioldeb. Ac yn ei vonachlog ev y cavas llawer o'r gwyr mwyav dyfgedig o'r oes eu dwyn i vynydd; cystal oedd gan *Ddyvrig* efgob *Llandav* am dano val y cymmerai ev gydag ev i bob man, ac ar bob achos y bai eifieu cynghor a chynnorthwy, ac o achos hyny nid ai i vyw o'r *Garnllwyd*. Yddoedd *Catwg* yn un o'r Prydyddion goreu yn ei amfer, a chymmaint ei glod am ei ddoethineb val ag ydd aeth ei gynghorion, a'i ymadroddion, a'i ddiarhebbion, a'i wediadau doethion, ar gov a thavod yr holl wlad yn agos ac yn mhelli, hyd yn oed iddo gael ar ei enw bob ymadrodd, a diarheb, a gwediad, a gair doeth, yn yr iaith Gymraeg, hyd oni lyncwys glod *Catwg* eiddo pob un arall; am hyny nid amlwg iawn ini y dydd heddyw p'un ai *Catwg* ai rhyw un arall á ddywaid ambell peth o'r hyn à welir yn hyn o lyvyr dan ei enw. Y mae ynddo gennyv, heb law hen lyvyr *Catwg*, y maint à welais i ar ei enw ev ar wasgar mewn llyvrau ereill o hen waith llaw. Y mae llawer o bethau yn cael eu gwedyd yn yr hen lyvrau am *Catwg Sant*: un peth yw i'r Brenin Arthur ei wneuthur ev yn un o'i bedwar marchog ar hugain, canys val hyn y gwedir am dano:

Tri chyviawn varchogion Llys Arthur à vuant yn ben ynaid iddo; cyntav, *Catwg Sant*, ab Gwynlliw Vilwr arglwydd Gwynllwg yn *Morganwg*; ail, *Blas iarl Llychlyn*; trydydd, *Padrogyl Baladrddellt iarl Cerni*; cystal oeddynt eu cynneddvau a chymmaint eu gwybodau a'u doethineb

val na wnelai un o honiŷnt ond à vai drugar a chŷviŷwn, ac ymroddi à wnaethant i ymddifyn pob un à gai cam ac anghyvraith, a phob ymddivaidd, a gweddwon, a gweryddon, a dieithraid, rhag trais a gorddwy : Blas drwy Gyvraith Vyd, Padrogyl drwy Gyvraith Arvau, a Chatwg drwy Gyvraith Duw a'i Eglwys.

Bu Gatwg hevyd yn un o driphen cynghor Arthur : val hyn y gwedir am dano :

Tri doethion Pencynghor Arthur ; cyntav, Gatwg Sant Abad Llancarvan, ab Gwynlliw Vilwr ; ail, Arawn ab Cynvarch ; trydydd, Cynon ab Cludno Eiddin. Cystal oeddynt eu cynneddvau a'u deall a'u hyftyriaeth, val nas caid angen no llwydd erioed o wneuthur eu cynghor, nag awlwydd o beidio ei wneuthur.

Ac yn yr tan hen lyvyr y mae val hyn. Tri doethion Beirdd Llys Arthur ; Catwg Sant vab Gwynlliw Vilwr, Talieŷin ben Beirdd, a Llywarch Hen vab Eiddir Lydanwyn. Cystal oeddynt ea cynneddvau val na ddodynt angen no gwŷr a doeth yn eu cerddi.

Tua diwedd oes Catwg ve ddarvu i rai o'r duwioŷion vwriadu myned i Ynys Enlli, val y gallent vod oddiar fyrdd y tervyŷg ag oedd yr amfer hyny yn ein gwlad, o achos brad a gwrthryvel y Saefon. Dymunafant gael cynghor Catwg ar yr achos hyny, ac eve ai rhoddes iddynt ar vefur cerdd : fet a ganlyn.

PAN oedd Saint fenedd Vrevi
Yn ol gwiw bregeŷ Dewi
Wrth arch pryfwn prophwydi
Yn myned i Ynys Enlli,
Er ymwared o bob rhwyŷtri
A hir gymhell cymhelri :
Yna dyweddes Gybi
Pa vyd á geir yn ngweilgi,
Pa vwyd yn ymborth ini
Yn nghanol y mor heli ?

Catwg á ddywaid wrth Ddewi

Val y gwnai y prophwyd Eli,
Duw á ro gynghor ichwi
Ar vorodd a daieri,
Goddevwch bob caledi
Nid ellir lles o ddiogi,

Trech doethineb no gwegi,
Trech llavur no dirieidi,
Dirwest a chred a gweddi
A orvydd ar bob cyvyngi,
Mil canhaws gan Dduw roddi
No chan ddyn diddim erchi,
O chredir llyvyr Generi,
Yr hwn à wiria ini
Ni chavas ddyn ei eni
Heb gael gan Dduw ei borthi,
Gwellwell Duw o'i addoli,
Gwaethwaeth y diawl o'i berchi.
Nag ownwch à ddaw ichwi
Vwy no'r vvyalch yn nghelli
Nid ardd nid erddir iddi,
Nid llawenach neb no hi.

DOETHINEB Y CYMRY.

Archwn bawb i Dduw Celi
 Arglwydd yr holl arglwyddi
 Er Iesu a'i bum weli
 Ein dwyn drwy bob cyvrwyftri,

A'i gael yn ganllaw ini
 Ac ni bydd raid i neb ovni.
 Catwg Sant ai Cant.

Mi allwn wedyd llawer mwy no hyn o'r hen lyvrau am Gatwg, ond vy mod yn dymuno na wedwn ond à ddichon vod yn wir. Y mae y Pabyddion wedi gwedyd pethau am dano y rhai nid oes y gronyn lleiav o gred iddynt, canys val y dywaid Catwg ei hunan.

Nid gwir yw pob rhyveddod, ond rhyveddod yw pob gwir.

Y mae'r lle goreu'n y byd ini gredu mai celwyddau y Monachod pabaidd yw y pethau rhyveddol y gwedir am Gatwg: Twyllhanefion i gyd; ond amfer á vu arnom y Cymry, val ar genedlodd ereill, pan y credid yr holl bethau anwireddus y fonir am dano. Y Pabyddion á ddodafant lawer peth ar enw Catwg na ddaeth erioed nag yn nag am ei ben ev; a chymmaint ag oedd yn amlwg i'm deall i o'r pethau hyny mi á ymwrthodais á hwynt; ond ve all vod yma rai pethau nas gellir yn hawdd wybod p'un ai Catwg ai rhyw un arall a'u dywaid; canys val y gwedais o'r blaen, pob peth cyfelyb iddei eiddo ev á ddodid arno; ac nid oes genyv ond gadael i'r darlennydd hawddgar ei varn a'i veddwl am ambell peth; ac yn wir am y peth à vyno, à welo ar lawr yma. Arver y byd yw dodì ar ddoeth ac ar annoeth vwy nog y fydd yn ddyw iddynt: nid gwaeth i ti'r Cymro caredig o ben pwy daethant à weli yma, ac nid oes nag yn well nag yn waeth i neb beth ydynt, nag o bwy ydynt, ond eu bod yn ddoethineb ac yn wirioneddau. Digon i ti eu bod velly. Dilyn di y cynghorion da; ystyr di yr addysg ddoeth; cadw di ar dy gov y gwirioneddau tra mawr eu pwys à gai yn hyn o lyvyr, a Duw a'u benditho i'hwytty, ac i bawb o genedyl vy ngwlad, ac i bob un o'r byd: ac os cai di les a gwelliad buchedd o'honynt, diolch i Dduw am hyny: Cadw enw y gwr fydd wrthynt ar dy gov gyda pharch; rho'th ail ddiolch i Gatwg, er nad wyt yn addolwr faint; ac yn ddiweddav na varn yn angharedig arnav vinnau, os dygwytty itti weled yma ryw bethau na vot lwyr voddlon iddynt; minnau á ddymunav hevdy i Dduw dy vendithio yn mhob peth; a hyny o lwyr ewyllys vy nghalon.

Yr eiddot yn mhob amcan dda

Tre Bryn,
 Dydd Calan,
 1685.

THOMAS AB IEVAN.

DOETHINEB Y CYMRŷ.

GWEDDI Y BADER : SEV GAIR DUW YN UCHAV.

Ein Tad hollalluog gwiredgar a thirion
Sy'n trigo'n y lleodd a'r pethau nevolion,
Glan ydwyd a fantaidd, dy enw mawr fanteiddier
Hyd eitha 'r holl endid lle treigla'th hynawfder.
Deued arnom dy Deyrnas a bydded dy wyllys,
Val y mae yn y nev, ar y ddaiar yn ddilys :
Rho dad ini beunydd ein bara beunyddiol
Boed ini vyth yn nod ymddiried yn hollol.
Rho di 'r un vaddeuant i bawb o blant dynion,
Ac y rhoddwn ni'n ddidwyll i'n lliidiog elynion.
Bydd drugarog i'n gwared rhag hud ein pechodau,
Rhag a'n ennyg ar gam, rhag pob anian o ddrygau.
Ti Vrenin gogoned yw perchen y Deyrnas,
A'r nerth, a'r gwir glod, a phawb mawl itti 'n addas,
Bydd di 'n amddifynwr, a'n deddvwr, a'n llywydd,
Hyd oesodd didervyn, hyd vyth, yn dragywydd.

Amen.

LLYMA Y LLYVYRA ELWIRY GWYDDVARDD CYVARWYDD,
A GANT CATWG DDOETH, AB GWYNLLIW, AB GLYWIS,
ABTEGID, AB CADELL DEYRNLLWG, SEV CATWG
SANTABAD LLANVEITHIN YN LLANCARVAN
YN MORGANWS.

1.

A Vyno gynghor govyned i'r doethav,	A gais noded govyned i'r un cad-
A vedro gannol canmoled y penav,	arnav,
A eirch olud arched i'r cyvoethocav,	A gais drugaredd arched i'r mawr
A eirch iechyd arched i'r meddyg	trugarav,
mwysav,	A gyvarcho cyvarched i Dduw 'n
A gais a vo da govyned i'r haelav,	benav.

2. CARGYVLWYN CATWG
DDOETH.

Y DAITH ni vydd pellach er gwrandaw
oferen,

Nid prinach vydd heiniar er rhoddi
elufen.

Nid llawnach yr enaid er trallenwi
rhumen,

Nid casach gan Ddovydd yr ynydd
na'r cymmen,

Ni wyr perchenn enaid ba beth vydd ei
ddien.

Nid clodvawr y gardod o'i rhoddi'n
avlawen,

Nid gwala gan gybydd meddiannu y
ddaiaeren,

Nid ifel ond balch be bai gyvuwch a'r
haulwen.

Nid caredig ond gwar, nid gwybodus
ond hylen,

Nid gwynvyd ond heddwch, nid
gwledd ond gorawen,

Nid doeth pob areithgar, nid fol pob
anghymmen,

Nid trist pob galarus, nid dyddan pob
llawen.

Ni edrych yr angou pwy decav ei
dalcen.

Nid caredig gan Dduw un à ddalio
genvigen,

Nid hygar gan Grif na vo drugar wrth
augen.

Nid cynhwys i'r nev na vo trech ar ai
gordden,

Nid call arwain awydd at unpeth
annherchen,

Nid cellwair a dim à vo cynglyn ag
afgen.

Nid folineb ond cred ar à ellir ya
amgen.

Nid doeth gwerthu nevodd er benthyg
elvydden.

Catwg Ddoeth ai cant.

3.

○ GADW dy air y cedwi dy wyneb,

○ gadw dy gov y cedwi ddoethineb,

○ gadw dy ddwrn ti á gedwi dy dda,

○ chedwi dy glod cadw heddwch ai
gwna.

○ gadw dy ddydd ti á gedwi dy ddawn,

○ gadw 'th gydwybod ti á gedwi pob
iawn.

Catwg Ddoeth ai cant.

4. GWIREDDAU CATWG
DDOETH.

Ni ddigia Daw Dad er erchi Cyv-
iawnder,

Nid tlotach Dovydd er rhoddi bob
amfer,

Nid á neb i'r nev er bonedd a dewrder,

Nid nes y gwynvyd er maint y bo y
gwycheder,

Ni thry y doeth o'r iawn er maint yr
anhawfder.

Nid ingach Nev er à el iddo o niver,

Ni chadwo yr ychydig ni ddaw vyth i
lawer,

Ni chair y melus heb wybod i'r
chwerwder,

Nid melus iechyd ond yn wysg y claw-
der,

Nid yn yr arav y bydd vwyav y
mwynder,

Nid o chwai davod y daw mwyav doethder,	Na vydd ddiymdawr am dy gyd- ddynion,
Nid yn y chwerthin y bydd mwyav yr ysgawnder,	Na vydd galed anwyn wrth ddiert ac efron.
Ni cheir breniniaeth er meddyliau over.	Na ddangos dy wyneb lle bo'r medd- won.
Nid mwyav tloidi bydd mwyav prinder,	Nag ymddiried yn vawr i'th elynion,
Ni vydd hawdd efgus ar vynydd Gol- euer,	Na vydd wrth un byw o'r byd yn annhirion,
Pan welir Cydwybod yn ei holl noethder,	Na char ond à garo Dduw a'i veibion, Na chyrch o'th vodd lle byddo'r ymryfon,
Yn ngwydd Duw Ddovydd a lluoedd uchelder,	Na chwennych ymgynadlu à digllon, Na vid overwyr dy gyveillance.
A Christ yn barnu yn ngolau Cyviawn- der.	Na vydd ddiog yn trin d'orchwylion, Na vydd anhael wrth reidufion,

Catwg Ddoeth ai cant.

5. CYNGHORION CATWG

DDOETH.

Na vid efgud dy law ar lw anudon,	Na chyrch gwleddau yr annwyvolion,
Na vid ddrwg rhyngoda'th gymydogion,	Na ro dy vryd ar loddeffion,
Na cherdda y nôs heb achosion,	Na ddatrin rin dy gyttrevigion,
Na ddywed enw Duw mewn geiriau gorweigion,	Na ymrwma ond a'r rhai cyvion, Na chais amgen nog à vo Duw yn danvion
Na chyfro ar lid y gwrid o'th galon,	A phynag y bo bydd di voddllon.
Na thor nawdd Duw Ner a'i or- chymynion,	Catwg Ddoeth ai cant.

6. CYNGHORION EREILL.

Na ro le i'r digder yn dy veddylon,	Na chred i'r neb a'th vgygthio,
Na choela na chas na chelwyddon,	Na chais roesaw dan wg,
Na chyrch ar grair dy air yn greulon	Na chais ymgyfflwn a'r drwg.
Nag am dda nag am ddawn dynion.	Na chais lawenydd heb wen,
Na ddymuna o'r byd ond dy ddigon,	Na chais chware à chlwyvus hen.
Na wrthladd y varn à vernir yn gyvion.	Na chais les o ddiogi,
Na rwyftra y forddi'r gwan a'r tlodion,	Na chais bwyll yn ngorwégi-
Na chymhell ar neb ond à ddichon,	Na chais elw o elufendod,
Na vydd annhrugarog wrth euogion,	
Na vydd gyvaill i veilch ynvydion,	

DOETHINEB Y CYMRY.

Na chais lwyddiant o esgeulufdod,
 Na chais heddwch o anuvyddod,
 Na chais iawn ond o gymmod.
 Na chais ddiolch am nag,
 Na chais ond à vo mewn llestyr gwag.
 Na chais barch am ddrygvoefau,
 Na chais ddiogelwch o gamweddau.
 Na chais gariad o valchedd,
 Na chais urddas o vafwedd.
 Na chais gellwair a'th gafeion,
 Na chais glod o hir ymryfon.
 Na chais ddiwedd da o hir drais,
 Na chais fyniant lle na bo ai cais,
 Na chais ymryfon a'th well,
 Na chais wir gan wr o bell.
 Na chais hir ddilyn neges ar galed
 avrywiog,
 Na chais mewn cyvyngder gyveillach
 ag ovnog.
 Na chais ond o iawnder i'th enaid
 lawenydd,
 Na chais yn dy vyw ond bodd Duw
 Ddovydd.

Catwg Ddoeth ai cant.

7. CYNGHORION ETTO.

O MYNI vod yn ddoeth dywed ychydig,
 Yn ferchog, yn arav, ac yn bwyllig;
 Na ddos i'r cynghor oni'th alwer yno,
 A chyn llevaru cymmer amfer i wrando;
 A phan levarot bydd di'n ddivriv,
 Ac nag yngan air hagyr er un cyvriv.
 Nag yngan ond à gair wedd i'r amfer,
 Er heddwch, er cariad a chyvjawnder;
 Nag yngan ond er helaethu gwybodaeth
 A phob deddvoldeb ar lywodraeth,
 A chais di ddangos ar bob achosion
 Yn gyntav bodd Duw, yn ail bodd
 dynion;

Gwna di'n ystyriol yn ol hyn o gynghor,
 Ac ymhlith y doethion rhoddir itti'th
 ragor.

Catwg Doeth ai cant.

8. DEIVREGAWD CATWG
 DDOETH.

Na vydd anystyriol ban rodder it
 gynghor,
 Cau à daint ar dy davod, dy glustiau
 boent egor,
 Bydd addwyn a gwar nid val blaidd
 i'th ymogor,
 Na vydd di vwythus lle galler dy
 hebgor,
 Na vydd segur o'th vodd ond arail pob
 tymhor,
 Na hir ddilyn pechawd o gryd hyd elor,
 Na vydd ddiaval oni lenwych dy
 ysgubor;
 Na chwsg Vehevin rhag rhew mis
 Ionor,
 Na chymhell ar ynvyd na dysg na
 chynghor,
 Na ddyro dy roddion i hen Gybydd
 angor,
 Na chytgam à 'sgymmun na ddos iddei
 oror,
 Na ddigia er gweled i arall ei ragor,
 Na chred na ymddiried i wylliaid
 tramor;
 Na vynege i leidyrr pa le mae dy dryfor,
 Nag amharcha 'th riaint na bugelydd
 allor;
 Na vydd gyveddachwr vywiliau a
 chatgor,

<p>Na anobeithia dy vwyd o vynydd a dyvor*, Na ymddiried ond i Dduw ar bob tymhor, Nid cynt neb i'r nev er mawredd a thryfor, Ni pheirch yr angeu na fidan na phorphlor. Gwna vodd dy Dduw a hyny'n ddiymdor, A phyrth y nev wen á gai'n eu llawn egor.</p>	<p>Na ddirmyg wr bychan á ovyn dy gynghor, Na ovna wr mawr, na vydd yn ei atgor*, Na amharcha 'th Dad na bugail yr allor, Na ddod vwyd a lletty i hen gybydd angor, Na chais vyned i'r nev wrth gyvoeth a thryfor, Na ynvyda wrth neb á vytho dy ragor, Nag anobeithia luniaeth o vynydd a dyvnvor</p>
--	--

Catwg Ddoeth ai Cant.

LLYMA YR UN DDEIVREG-
 AWD O LYVYR ARALL YN
 AMRYVEL EI VODD
 MEWN LLAWER MAN.

Nag ymddiried i neb ond i Dduw dy Iór.

Catwg Ddoeth ai Cant.

Ystyfan Vartd Teilo ai Cant
 Medd llyvrau eraill.

Na ddywed i leidyrl balcmae 'th dryfor,
 Na vawr ymddiried i wylliaid tramor,
 Na vydd ddioval oni lenwych d'ygubor,
 Na chwsg Vehevin rag rhew vis lonor,
 Na vydd vwythus lle gellir dy hebgor,
 Na vydd gyveddachwr vywiliau a chatgor,
 Na ro gluft yn ormod i chwedleu pob goror,
 Na vydd gynfonwas lle gellych dy ragor,
 Na wna gyveillach ond a'th gyveiflor,
 Na thebyg mai doeth y ceir bob cerddor,
 Na vydd fegur o'th vodd ar un tymhor,
 Na vydd vleiddig i'th dy a'th ymogor,

Q. GWIREDDAU.

Y cywia á geidw ei air ar bob achosion,
 Y doeth á ry gynghor ac nid ymryfon,
 Y call á wna ei ran ac á vydd voddlon,
 Y cyviawn á wna ei fwydd er bygythion,
 Y dewr á á 'n ei vlaen er gwaethav gelynion,
 Y gwir á vyn ei le er ymlid y trawfion,
 Y tangnevgar á gerir gan bob dynion,
 Y gwar á gant barch b'le bynag y bython',
 Y tawgar á vernir yn ddoethav o'r doethion,
 Yr hael á volienir ar gerddi prydyddion,

* Dyvnvor.

* Afigor.

Y celwydd á vyddant vyw lle'dd á ereill yn veirwon,	Nid oes haelionus heb wynvyd cyd- wybod,
Y diwyd á gyvyd i radd pendevigion,	Nid oes gybydd heb ei lwyth o drallod.
Y deddvol á geif le ymhlith blaenorion,	Nid oes ddiwydrwydd heb ar ei ben goron,
Y diyfsgog á ovnira phawb yn uvyddion,	Nid oes ddiogi heb vil o helbulon.
Y diyfsgog á gerir gan bob gwrolion,	Nid oes ddedwydd heb rád Duw arno,
Y chwilgar á geif ei hun ymhlith dyfgedigion,	Nid oes ddirieidi heb avlwydd iddo.
Yr addwyn á geif nawdd gan vrodor ac efron,	Nid oes uvyddod heb iddo ardderch- ogrywydd,
Yr heddych á geif ei enwi yn un o'r engylion,	Nid oes rodres heb iddo y mawr dramcwydd.
Y llawen á vydd yn ysgawn ei galon,	Nid oes wirionedd heb oruchaviaeth,
Y dwyvol á geif ei ran-ymhlith nev- olion.	Nid oes anwiredd heb wradwydd ac alaeth.

Catwg Ddoeth ai cant.

10. GWIREDDAU.

Nid oes air gwir heb voliant i Dduw Dád,	Nid oes ond dwyvol á wel yn y diwedd Y nev yn dál am bob dá mewn buchedd.
Nid oes air celwydd heb ynddo dwyll a brad.	Catwg Ddoeth ai Cant.
Nid oes weithred dda heb dal yn barod	11. CASBETHAU CATWG
Nid oes weithred ddrwg heb ddial yn ei orvod.	DDOETH.

Nid oes valchder heb iddaw oftyngiad,	Cas bethau Catwg,
Nid oes ddivalch heb iddo dderchaviad.	Llyma 'nhwy'n amlwg ;
Nid oes rwyfsgus heb iddo warth o'r diwedd,	Y gwr na charo
Nid oes un gwár heb iddo anrhydedd.	Y wlad ai maco ;
Nid oes gyviawn heb lawenydd dídranc	Milwr llawn dygnedd
Nid oes anghyviawn rhag cofpyn dianc.	Ni chais dangnevedd ;
Nid oes gywir heb iddo ddiogelwch,	Ynad annhrugar,
Nid oes euawg na fyrth i lwydr driftwch,	Prydydd avlavar ;
	Pencenedyl anghall,
	Canllaw diddeall.

Gwerin anghyfraith,
 Divrawd ac anrhaith :
 Cevnogi gwydian,
 Attal gwybodaau.
 Gwrth ac ymryfon
 Rhwng tydvrodorion.
 Gwr rhaith ariangar,
 Bardd yn ymladdgar.
 Maelawr heb goedydd,
 Cenedyl heb grevydd.
 Cenad anfyddlon,
 Cybydd diddigon.
 Ty heb drigiannydd,
 Tir heb ddiwyllydd.
 Meusydd heb ydau,
 Gogfordd heb drevnau.
 Caullovi trawfedd,
 Rhwyfiro gwirionedd.
 Amharchu rhiaint,
 Cynhen rhwng ceraint.
 Gwlad heb ei gogfordd,
 Addysg' ddiarfordd.
 Dofparth' anhyfys,
 Llwybrawd annyls.
 Teulu digynneddv,
 Dadleuon goleddv.
 Cynllwyn a bradau,
 Fug yn ngotfeddau,
 Araith ddiymbwyll,
 Aneglur grybwyll.
 Gwr heb gelvyddydd,
 Meiwyr heb ryddydd.
 Cyrch yn ddigynghor,
 Bod heb egwyddoç.
 Geudyft yn nghyngaws,
 Barnu 'n anhynaws.
 Amharchu doethion,
 Mawraü cybyddion.

Chwedlau diaddyg
 Gymysg trachymysg.
 Gwybod heb awen,
 Pleidiwr anghymmen.
 Dirmygu gwirion,
 Gwlad heb athrawon.
 Arver o veddwod,
 Gwr heb gwydybod.

Catwg Ddoeth ai Cant.

12.

NID iawn i wr doeth ymdravod á
 chynhen,
 Nid cynnyddy da ond llygad y perchen,
 Nid anfod i wr ond gwraig o vudrogen,
 Ni ddaw iddo lwydd ni chydvydd a'i
 awen,
 Nid clodvawr y rodd o'i rhoddi 'n
 avlawen,
 Nid cas ger bron Dovydd ond caled
 wrth angen,
 Nid hyfbys i neb b'le bydd ei dy-
 warchen,
 Ni wybydd un perchen cnawd beth-
 vydd ai dien,
 Nid cafach gan Dduw y diddeall na 'r
 cymmen,
 Nid llawnach yr enaid er llenwi y
 benygen.
 Nid cythraul ond gwr á faco genvigen,
 Nid dawnus y pwyll na vytho disgywen,
 Na chymmer mewn llaw nas gallot ei
 orphen,
 Na wna ddim o'r byd heb ystyr ei
 ddyben.

Catwg Ddoeth ai Cant.

13.

NA chais gynghor gan lwvr ac ovrnog,
 Na ddywed à wyddost wrth wr geuog,
 Na ro ateb i ddynd dau davodiog,
 Na chais ymlid neges ar galed avrywiog.
 Nac adrodd à glywaist rhag ei vod yn
 gelwyddog,
 Na vydd yn lle dedyrdd y tavod rhed-
 egog.
 Ni chair da o'r peth à geisier yn
 chwannog,
 Ni ddaw i neb lwyddiant à vo ry
 waelog.
 Nid rhwydd yn ei vyd ond diwyd
 calonog,
 Nid gwell yn y bedd bonedig no
 thaiog.

Catwg Ddoeth ai Cant.

14. TREMYNION CATWG
DDOETH.

NERTH Dryw, ei ohelvyddyd,
 Nerth gwalch, ei gynghyd,
 Nerth gwenynen, ei hamynedd,
 Nerth ysguthan, ei hadanedd,
 Nerth morgrugyn, ei ddiwydrwydd,
 Nerth maban, ei ddiniweidrwydd,
 Nerth merch, ei phryd a'i gwedd,
 Nerth cryv, ei drugaredd,
 Nerth mab, ei ddyfsg a'i ddoniau,
 Nerth athraw, ei wybodau,
 Nerth ieuanc, ei uvydddawd,
 Nerth hen, ei gynghor parawd.
 Nerth doeth, ei ystyriaeth,
 Nerth blaenor, ei ddarbodaeth,

Nerth call yn ei ymddwyn,
 Nerth bonedig, ei voes addwyn,
 Nerth feryllt yn ei law,
 Nerth ystrywgar yn ei daw,
 Nerth glew yn ei galon,
 Nerth glwth, ei ddaint llymion,
 Nerth tantor yn ei vys,
 Nerth llwrv, ei droed hyvrys,
 Nerth penteulu yn ei ymdawr,
 Nerth anwr, ei frof wawr,
 Nerth bardd yn ei awen,
 Nerth clerwr, tavod cymmen,
 Nerth cymmen, athrylith rwydd,
 Nerth llen, ei ystigrwydd,
 Nerth ysgolâig, ei vwriad,
 Nerth ynvyd, ei chwerthiniad,
 Nerth efron, ymddwyn divrad,
 Nerth swyddog, meddwl gwaftad,
 Nerth gwan, ei fyberwyd,
 Nerth celvydd, ei ddihewyd,
 Nerth awenydd, ei vyvyrdod,
 Nerth à vyn barch, frwyn tavod,
 Nerth deddvw, cariad ei wlad,
 Nerth ynad, ei bwyll mad,
 Nerth dwyvol, ei ddaionusfer,
 Nerth brenin ei gyviawnder,
 Nerth cadarn yn ei orddod,
 Nerth gwirgar, ei gydwybod,
 Nerth gwr ei ddealltwriaeth,
 Nerth deall maint ei wybodaeth.

Catwg Ddoeth ai Cant.

15. TREMYNION CATWG
DDOETH MEWN MODD
ARALL.

NERTH Llwynog yn ei ddichell,
 Nerth Ci yn ei ddant,

Nerth Algar yn ei gorn,
 Nerth Hwrdd yn ei ben,
 Nerth Sarph yn ei chloren,
 Nerth Pysg yn ei yfgyvaint,
 Nerth Eryr yn ei ylvyn,
 Nerth Arth yn ei breichiau,
 Nerth Tarw yn ei ddwyvron,
 Nerth Twrch yn ei avlach,
 Nerth March yn ei garn,
 Nerth Ysguthan yn ei hadanedd,
 Nerth Cath yn ei gwinedd,
 Nerth Ab yn ei balv,
 Nerth Cigvran yn ei froen,
 Nerth Clyren, ei chyvlynder,
 Nerth Cybydd yn ei yftryw,
 Nerth Abwy yn ei ddrewdod,
 Nerth Gwraig yn ei Thavod.

Catwg Ddoeth ai Cant.

16. EREILL UNRHYW.

NERTH glwth yn ei ddant,
 Nerth tantor ei vvs,
 Nerth meddwyn ei lwnc,
 Nerth anwr ei froft,
 Nerth ynvyd ei chwerthin,
 Nerth celwyddog ei ddigywilydddra,
 Nerth Sais ei ddichell,
 Nerth Gwyddyl ei gelwydd,
 Nerth Efron ei uvydddawd,
 Nerth Cymro ei ddispyyll.

Catwg Ddoeth ai Cant.

17. EREILL ETTO.

NERTH Plentyn ei ddiniweidrwydd,
 Nerth Mab ei ddyfg,

Nerth Merch ei thegwch,
 Nerth Call yn ei daw,
 Nerth Doeth ei yftryaeth,
 Nerth Athraw ei ddosparth,
 Nerth Bardd ei awen,
 Nerth Blaenor ei wybodau,
 Nerth Llên yn ei bwyll,
 Nerth Feryllt yn ei law,
 Nerth Glew yn ei galon,
 Nerth Cymmen eonder,
 Nerth Celvydd ei ddiheuyd,
 Nerth Deddvol ei amynedd,
 Nerth Dwyvawl ei gred a'i obaith,
 Nerth Gobaith bod ar y gwir,
 Nerth Gwirgar ei gydwybod,
 Nerth Cydwybod gweled a vo cyviawn,
 Nerth a vo Cyviawn ei Dduw.

Catwg Ddoeth ai Cant.

18. EREILL ETTO.

NERTH Synwryol ei Amynedd,
 Nerth Myvyr Llonyddwch corf
 a meddwl,
 Nerth Gwlad ei Gwybodau,
 Nerth Gwybodau Heddwch,
 Nerth Cenedyl Cyvraith,
 Nerth Cyvraith Yngneidiaeth,
 Nerth Ynad ei Gyviawnder,
 Nerth Brenin ei Drugaredd,
 Nerth Gwr ei Ddeall,
 Nerth Deall Ymgais,
 Nerth Ymgais bod ar y Iawn ymhob
 peth.

Catwg Ddoeth ai Cant.

19. EREILL ETTO.

NERTH Llwrw yn ei droed,
 Nerth Glew ei galondid,

Nerth Hen ei gynghor,
Nerth Gwan ei uvydddawd,
Nerth Cryw ei drugaredd.

Catwg Ddoeth ai Cant.

20. ATHRONDDYSG CATWG
DDOETH A ELWIR NIDIAU
CATWG DDOETH.

NID Gwir ond yr hyn nis gellir ei
amgen,

Nid Cyviawn ond yr hyn nis gellir ei
hebgor,

Nid Da ond yr hyn nis gellir ei welláu,

Nid Drwg ond yr hyn nis gellir ei waeth,

Nid Gwaethav ond yr hyn nis gellir un
da o hono,

Nid Cymhwys ond yr hyn nis gellir ei
gamu,

Nid Cam ond yr hyn nis gellir ei
gynhrwyfo,

Nid Cyvlawn ond yr hyn nis gellir
difyg ynddo,

Nid Difyg ond yr hyn nis gellir un llës
o hano,

Nid Lles ond lle nis gellir gwrth,

Nis gellir gwrth ond ar y drwg,

Nid Gwrth ar y drwg ond Duw,

Nid Duw ond yr hyn nis gellir ei well,

Nid nis gellir ei well ond gwell na 'r
cyvan,

Nid gwell na 'r cyvan, ond cariad,

Nid Cariad ond Duw, nid Duw ond
Cariad.

Catwg Ddoeth ai Cant.

21. ATHRONDDYSG ARALL.

NID hawdd ond gweled gwirionedd,

Nid anhawdd ond cael gwirionedd,

Nid doeth ond caru gwirionedd,

Nid gwybodus ond à 'wyr wirionedd,

Nid dewr ond o wedyd gwirionedd,

Nid câr ond à ddengys wirionedd,

Nid gelyn ond am lynu wrth wirionedd,

Nid rhyvedd ond uvyddâu i'r gwirion-
edd,

Nid amlach no chanmol gwirionedd,

Nid anamlach no cheisio gwirionedd,

Nid rhyvedd ond clywed gwirionedd,

Nid pen ar bob peth ond gwirionedd,

Nid ynnill ond cafael gwirionedd,

Nid golud ond gavael ar wirionedd,

Nid ymgais dda ond chwilio am wir-
ionedd,

Nid heddwch ond o gynnal gwirionedd,

Nid diwedd da ond gwirionedd,

Nid bodd Duw ond gwirionedd.

Catwg Ddoeth ai Cant.

22. ARALL.

NID agos ond yr hyn nis gellir ei gyr-
haedd, fev hunan.

Nid amyl ond yr hyn nis gwelir mewn
un man, fev gwirionedd.

Nid mawr ond hyn nis gwelir yn y byd
gan ei leied, fev cyviawnder.

Nid gwaeddan ond yr hyn ni chlyw
neb ei lais, fev cydwybod.

Nid iawn ond à geir ar gam gan bob
un, fev gwybodaeth.

Nid ar gais pob un ond yr hyn nad oes
neb yn ymovyn am dano, fev
doethineb.

Nid goleuni ond à welir yn dywyll yn
mhob dyn, fev deall.

Nid ymhob man ond yr hyn nis gwel
nawr yn un man, fev Duw.

Catwg Ddoeth ai Cant.

23. ABALL.

NID call ond à welo'i hun yn fôl,
Nid adnabyddus ond à adnebydd ei
hun,

Nid cadarn ond à vo drech ne'i hunan,
Nid gwybodus ond à wyr ei gamfynied,
Nid doeth ond à ddeall ei annoethineb,
Nid gwiliadwrs ond à wilio am ei
hunan,

Nid gochelgar ond à ochel à gais ei
chwant,

Nid dall ond na welo'i vai ei hunan,
Nid deallus ond à ddeall ei wall ei
hunan,

Nid cryv ond à orvydd ar ef wendidau.
Catwg Ddoeth ai Cant.

24. EREILL.

NID trais ond twyll,
Nid eiddo ond rhyddyd,
Nid goleuni ond deall,
Nid gwybod ond à vo iawn,
Nid cymwynas ond haelioni,
Nid gwneuthur ond o vodd ac ewyllys,
Nid didal à vo dros dal,
Nid llygad ond pwyll,
Nid cynghor ond cydwybod,
Nid cydwybod ond dyoddev,
Nid dyoddev ond dros y cyviawn,
Nid cyviawn ond Duw.

Catwg Ddoeth ai Cant.

25. EREILL.

NID cwyn ond toft,

Nid toft ond caled,

Nid caled ond cofp,

Nid cofp ond dyoddev o anvodd,

Nid dyoddev o anvodd ond dros y drwg,

Nid drwg ond à vo toft a chalet dyoddev
drofto,

Nid caled dyoddev dros unpeth ond dros
yr hyn à ddylid ei gospi.

Catwg Ddoeth ai Cant.

26. EREILL.

NID rhy hir aros daioni,

Nid rhybrid unpether daioni,

Nid caled un dyoddev dros ddaioni,

Nid o ddarvodus y mae daioni,

Nid annarvodus ond Duw,

Nid oes eithyr o Dduw un daioni.

Catwg Ddoeth ai Cant.

27. EREILL.

NID golwg ond bodd ac ewyllys,

Nid dall ond trais ac anvodd,

Nid cariad ond rhydd a dewis,

Nid cás ond caethiwed a gorvod.

Catwg Ddoeth ai Cant.

28. EREILL.

NID bodd ond esmwyth,

Nid esmwyth ond diogel;

Nid diogel ond gwybod,

Nid gwybod ond cov,

Nid cov ond gweled,
Nid gweled ond goleuni,
Nid goleuni ond Duw.

Catwg Ddoeth ai Cant.

29. EREILL.

NID gweled ond ystyr,
Nid ystyr ond glewineb,
Nid glewineb ond gloewineb,
Nid gloewineb ond goleuni,
Nid goleuni ond deall,
Nid deall ond cydwybod,
Nid cydwybod ond llygad Duw yn
enaid dyn.

Catwg Ddoeth ai Cant.

30. EREILL.

NID Da ond Dwyvol,
Nid Dwyvol ond Crevyddus,
Nid Crevydd ond Cred,
Nid Cred ond Gwir,
Nid Gwir ond Amlwg,
Nid Amlwg ond Goleuni,
Nid Goleuni ond Duw.

Am hyny nid da ond goleuni,
nid dwyvoldeb ond goleuni, nid
crevydd ond goleuni, nid cred
ond goleuni, nid gwir ond gol-
euni, nid amlwg ond goleuni,
nid goleuni ond gweled Duw.

Catwg Ddoeth ai Cant.

31. EREILL.

NID llawen ond call,
Nid call ond diniwed,

Nid diniwed ond ferchog,
Nid ferchog ond trugar,
Nid trugar ond cydwybodawl,
Nid cydwybodawl ond ymedrychgar,
Nid ymedrychgar ond ystyrgar,
Nid ystyrgar ond awenawl,
Nid awenawl ond cydwybodawl,
Nid cydwybodawl ond dwyvawl.

Ac am hyny nid llawen ond dwyv-
awl, ac nid dwyvawl heb law-
enydd.

Catwg Ddoeth ai Cant.

32. ARALL, UNRHYW.

NID llawen ond boddllawn,
Nid boddllawn ond ystyrgar,
Nid ystyrgar ond deallus,
Nid deallus ond meddylgar,
Nid meddylgar ond llonydd,
Nid llonydd ond cydwybodawl,
Nid cydwybodawl ond cariadgar,
Nid cariadgar ond anianawl,
Nid anianawl ond cerddgar,
Nid cerddgar ond awengar,
Nid awengar ond goleugar,
Nid goleugar ond gwirgar,
Nid gwirgar ond cyviawn,
Nid cyviawn ond dwyvawl,
Nid dwyvawl heb lawenydd.

Catwg Ddoeth ai Cant.

33. ARALL.

NID gwr heb ddyfsg,
Nid dyfsg heb voes,
Nid moes heb fyberwyd,
Nid fyberwyd heb haelioni,

Nid haelioni heb gariad,
 Nid cariad heb dangnev,
 Nid tangnev heb ddwyvolder,
 Nid dwyvolder heb gyviawnder,
 Nid cyviawnder heb ymddwyn ag
 anallu,
 Nid ymddwyn ag anallu ond dyndawd,
 Nid dyndawd ond o vodd Duw,
 Nid bodd Duw ond er daioni,
 Nid daioni o Dduw ond yn eithavodd
 doethineb,
 Nid eithavodd doethineb Dyn ond
 ymuyddâu i Dduw ymhob peth,
 a'i garu ymhob peth.

Catwg Ddoeth ai Cant.

34. ARALL.

NID golud ond gwybodaeth,
 Nid gwybodaeth ond awen,
 Nid awen ond deall,
 Nid deall ond pwyll,
 Nid pwyll ond amynedd,
 Nid amynedd ond ystyr,
 Nid ystyr ond dyben da,
 Nid dyben da ond Duw.

Catwg Ddoeth ai Cant.

35. ARALL.

NID rhybell cyrch cyvraid,
 Nid rhy hir aros daioni,
 Nid rhyvawr á wneir tros Dduw,
 Nid rhy vach ydd ymddiriedir i'r Byd,
 Nid rhy uchel iddei gyrhaedd gwybod-
 aeth,
 Nid rhy vynych y gwneir á vo cyviawn,
 Nid rhy amyl y gwneir trugaredd,

Nid rhy gadarn y glynir wrth wir-
 ionedd,

Nid rhy awyddus y gwneir daioni,

Nid rhy ochelgar y gwilier rhag
 balchder,

Nid rhy ovalus ydd ymgedwir rhag
 trachwant,

Nid rhy galed marw dros bob gwir a
 chyviawn,

Nid rhy hwyr ydd uvuddêir i Dduw.
 Catwg Ddoeth ai Cant.

36. ARALL.

NID Dwyvoldeb ond trugaredd at bob
 byw a bod,

Nid doethineb ond ymwrthod á byd-
 oldeb,

Nid hapufder ond pwyll ac iechyd,

Nid cariad ond cyviawnder,

Nid cyviawnder ond à vynid ei gael
 gan arall,

Nid gwirionedd ond à wyper heb ei
 glywed gan arall,

Nid celwydd ond à wypai ei hunan
 nad gwir vyddai,

Nid folineb ond credu ac anghredu'n
 bendant à weto arall,

Nid llawenydd ond cydwybod aneuog,

Nid call ond à wyr ymgynnal o hono ei
 hunan,

Nid haelioni ond dyoddev pob caled er
 daioni i ereill,

Nid dedwyddwch ond pwyllgarwch,

Nid pwyllgarwch ond dwyvoldeb,

Nid dwyvoldeb ond trugaredd at bob
 byw a bôd.

Catwg Ddoeth ai Cant.

D

37. ARALL.

NID drwg ond à dybio ei hun yn dda,
 Nid fol ond à dybio ei hun yn gall,
 Nid bach ond à dybio ei hun yn vawr,
 Nid annoeth ond à dybio ei hun yn
 ddoeth,
 Nid anwybodus ond à dybio ei vod yn
 gwybod y cyvan,
 Nid celwyddwr ond bofiwr,
 Nid lleidyr ond à ddwg oddiarno⁶ ei hun
 ei holl eiddo, fev cybydd,
 Nid gormes ond anair nas haedder,
 Nid briw ond briw calon,
 Nid carchar ond cydwybod euog,
 Nid tost ond cosp am ddrygioni,
 Nid eisiau ond eisiau deall,
 Nid da ond à vo da i arall,
 Nid da ond à ymgais vod yn well,
 Nid gwybod ond gwneuthur daioni,
 Nid doeth ond à athraw annoeth,
 Nid dyn ond à vo da'i gynneddvau.

Catwg Ddoeth ai Cant.

38. ARALL.

NID drwg à wnelo arall yn well,
 Nid annoeth à wnelo arall yn ddoethach,
 Nid tlawd à wnelo arall yn verthocach,
 Nid annyfgedig à wyr ddyfgu da i arall,
 Nid annedwydd à wnelo arall yn dded-
 wydd,
 Nid da ni bo arall-well erddo,
 Nid rhybell cyrchu daioni,
 Nid rhy hwyr cafael daioni,

* Poen.

Nid rhy hir aros daionf,
 Nid rhy brid y prynir daioni,
 Nid rhy vawr y boen * à gymmier er
 daioni,
 Nid anfodus à gafu ddaioni 'n y di-
 wedd.
 Nid goddev ond am à vo drwg,
 Nid llawenydd ond cydwybod lân,
 Nid cydwybod ond deall,
 Nid deall ond ystyriaeth,
 Nid ystyriaeth ond pwyll,
 Nid pwyll ond awenolder,
 Nid awenolder ond athrylith,
 Nid athrylith ond addysg,
 Nid addysg ond à fercher,
 Nid ferch ond à ganper,
 Nid à ganper ond à ddangofer,
 Nid dangos ond o gariad,
 Nid cariad ond Tâd,
 Nid Tâd ond Duw,
 Nid Duw yn Dâd ond i ddwyvawl.
 Catwg Ddoeth ai Cant.

39. ARALL.

NID cadernyd heb gevndyr,
 Nid lliofogrwydd heb gyvyrdyr,
 Nid bygwyl heb wyr,
 Nid tegwch heb wragedd,
 Nid hoewder heb gleddyd,
 Nid brwydyr heb wewyr,
 Nid bicre heb vwa,
 Nid ymladd heb ddagyr,
 Nid esmwythder heb dy,
 Nid arglwydd heb drugaredd,
 Nid gwr heb gydwybod,
 Nid gwlad heb lywodraeth,
 Nid gwasanaethwr heb ovr,
 Nid ofeiriad heb lân,
 Nid esgob heb ddyfsg,

Nid ynad heb gyviawnder,
 Nid brenin heb gyvraith,
 Nid llavuriaeth heb vab,
 Nid hiliogaeth heb verched,
 Nid hyder heb vrawd,
 Nid argelwch heb chwaer,
 Nid ymgeledd heb vâm.
 Nid cyflwg heb dád,
 Nid tád ond Duw.

Ac o veddu Duw yn Dád y ceir mam,
 a brawd, a chwaer, a mab, a merch,
 a chevndyr, a chyvyrdyr, a phob
 ceraint a chynghor a chynnorthwy
 ac ymgeledd.

Catwg Ddoeth ai Cant.

40. ARALL.

Ni wyr ni wyl,
 Ni wyl ni ddyfg,
 Ni ddyfg ni wrendy,
 Ni wrendy ond astud,
 Nid astud ond dedwydd,
 Nid dedwydd ond à ato ei garu,
 Ni ad ei garu ond divilain,
 Nid divilain ond uvydd,
 Nid uvydd ond doeth,
 Nid doeth ond tawedog,
 Nid tawedog ond goddevus,
 Nid goddevus ond fynwyrus,
 Nid fynwyrus ond cydwybodus,
 Nid cydwybodus ond cywir,
 Nid cywir ond meddylgar,
 Nid meddylgar ond ferchog,
 Nid ferchog ond cerddgar,
 Nid cerddgar ond llavar,
 Nid llavar ond ymddyddangar,
 Nid ymddyddan ond am Dduw.

Catwg Ddoeth ai Cant.

41. ARALL.

Nid cynghor ond * tad,
 Nid gweddi heb † vam,
 Nid ymgeledd heb ‡ chwaer,
 Nid cadernid heb vrawd,
 Nid galluog heb gevnder,
 Nid cenedlog heb gyvyrdyr,
 Nid ymgynnal heb vab,
 Nid hiliogaeth heb verch,
 Nid ty heb wr,
 Nid gwely heb wraig,
 Nid gwr heb gelvyddyd,
 Nid annedd heb gymodogaeth,
 Nid cenedyl heb vraint,
 Nid gwlad heb lywodraeth,
 Nid llywodraeth heb gyviawnder,
 Nid cyviawnder heb heddwch,
 Nid heddwch heb gariad,
 Nid gwerin heb wybodau,
 Nid gwybodau heb addyfg,
 Nid addyfg heb ddofparth,
 Nid dofparth heb fyberwyd,
 Nid fyberwyd ond cynneddvau da,
 Nid tân heb gyf,
 Nid hyder ond bwa,
 Nid hoewder ond cleddyv,
 Nid brwydyr ond gwewyr,
 Nid lladd ond dagyr,
 Nid tylodi ond clevyd,
 Nid envydrwydd ond cariad,
 Nid gwall fynwyr ond ymryfon,
 Nid methiant ond musgrelli,
 Nid doethineb ond tewi,
 Nid diogi ond fyrthni,

* Heb.

† Ond.

‡ Ond.

D 2

Nid pechod ond amdden,
 Nid amdden ond fyrth,
 Nid anghenus ond nas cymmer,
 Nid gelyn ond athrodwr,
 Nid lleidyr ond cybydd.
 Nid taiog ond carl,
 Nid cerlyn ond avrywiog,
 Nid avrywiog ond iangwr,
 Nid iangwr ond o arver,
 Nid arver ond camp.
 Nid camp ond à vo da,
 Nid da ond rhadlondeb,
 Nid rhadlondeb ond deall,
 Nid deall ond rhyw,
 Nid rhyw ond rhyvedd,
 Nid rhyvedd ond nad adnebydd dyn
 ei hun.

Catwg Ddoeth ai Cant.

42. ARALL.

NID gwrefog ond yr haul,
 Nid oer ond y lleuad,
 Nid amllder ond y fer,
 Nid buan ond y gwynt,
 Nid arav ond y gwlaw,
 Nid cyvlym ond goleuni,
 Nid ysborth ond milgi,
 Nid sionc ond gwraig,
 Nid llawenydd ond merch,
 Nid digrivwch ond gweilch,
 Nid cywir ond ci,
 Nid esgeulus ond gweinidog,
 Nid anymddiriedus ond diriaid*
 Nid melus ond pechod,
 Nid chwerw ond penyd,
 Nid diddrwg ond dibochod,
 Nid dibechod ond fantaidd,

* Bradwr.

Nid fantaidd ond diwybod am y byd,
 Nid diwybod am y byd ond à vo marw
 cyn ei lev geni.

Catwg Ddoeth ai Cant.

43. ARALL.

NID dedwydd ond diddrwg,
 Nid diddrwg ond dibech,
 Nid dibech ond fantaidd,
 Nid fantaidd ond diwybod,
 Nid diwybod ond ynvyd,
 Nid ynvyd ond difynwyr,
 Nid difynwyr ond di ferch,
 Nid can Dduw ynvyd na chymmen,
 Nid rhyvedd dim à vyno Duw.

Catwg Ddoeth ei Cant.

44. ARALL.

NID hudoliaeth ond ieuenctid,
 Nid ieuenctid ond enyd awr,
 Nid twyll ond y byd,
 Nid cyvoeth ond iechyd,
 Nid pruddder ond marwolaeth,
 Nid dyvrydwch* ond ufern,
 Nid llawenydd ond y nev,
 Nid hyvryd ond gyda Duw,
 Nid gyda Duw ond cariadgar,
 Nid cariadgar ond tangnevgar,
 Nid tangnevar ond mab i Dduw.

Catwg Ddoeth ai Cant.

45. ARALL.

NID moliannus ond cyttundeb,
 Nid cyttundeb ond fyberwyd,

* Dihyvrydwch.

Nid fyberwyd ond llonyddwch,
 Nid llonydd ond goreugar,
 Nid gereu ond athrylith,
 Nid athrylith ond llawen,
 Nid llawen ond divalch,
 Nid divalch ond boneddig,
 Nid boneddig ond trugarog,
 Nid trugarog ond deddvawl,
 Nid deddvawl ond doeth,
 Nid doeth ymryfon *,
 Nid diymryfon ond cyttundeb.

Catwg Ddoeth ai Cant.

46. ARALL.

Nid yspail ond gwynt,
 Nid gortrech ond t an,
 Nid rhuthyr ond dwr,
 Nid diddim ond trift,
 Nid athrywaith ond llawen,
 Nid celvydd ond divriv,
 Nid pruddder ond eifiau,
 Nid helaethrwydd heb ddigon,
 Nid amheuthun llawer,
 Nid chwannog ond mab,
 Nid moethus ond merch,
 Nid cadarn ond gwr,
 Nid gwr ymladd heb fon,
 Nid marchog heb waew,
 Nid ovnog ond digafog,
 Nid digafog heb achos
 Nid achos ond heb achos.

Catwg Ddoeth ai Cant.

47. ARALL.

Nid gwenwynig ond cath,
 Nid fyrnig ond ci,
 Nid creulon ond llew,
 Nid cyvrwys ond ab,
 Nid dichellgar ond llwynog,
 Nid yftrywgar ond ysgyvarnog,
 Nid athrylith ond batheiad,
 Nid brwnt ond fwlbart,
 Nid moethus ond bele,
 Nid bywiog ond gwiwair,
 Nid esgud ond dyvrgi,
 Nid esmwyth ond pathew,
 Nid difaith ond ystlym,
 Nid boneddig ond hydd,
 Nid rhywiog ond march *,
 Nid gwar ond ych
 Nid taig ond eidon,
 Nid rhadlawn ond davad,
 Nid addwyn ond oen,
 Nid llyfeuwraig ond gavyr,
 Nid teg ond paun,
 Nid hagyar ond llyfant,
 Nid tomlyd ond bwch,
 Nid fyw ond y bi,
 Nid fionc ond dryw,
 Nid balch ond alarch
 Nid coelvain ond c og †,
 Nid cantor ond mvyalch,
 Nid ferchog ond  os,
 Nid rhyvygus ond bronvraith,
 Nid cyvannedd ond ceiliog ‡,
 Nid avradlon ond i ar,

* Qu. ? ond diymryfon. I. M.

• Nid addwyn ond march.
 † Nid mwynaidd ond c og.
 ‡ Nid gwrol ond ceiliog ty.

Nid ynvyd ond gwydd,
 Nid budyr ond hwyad,
 Nid llechiad ond cyfylog,
 Nid anllad ond aderyn y to,
 Nid mufgrell ond ceilioggydd,
 Nid glwth ond mulvran,
 Nid anverth ond garan,
 Nid ammaeth ond ych,
 Nid cares ond buwch,
 Nid chwârêus ond colwyn,
 Nid trythyll ond myn,
 Nid glan ond pysg,
 Nid eidiog ond brithyll,
 Nid fyber ond gleifiad,
 Nid godech ond llyfywen,
 Nid mwth ond gwenol,
 Nid rheidus ond barcut,
 Nid llygotwraig ond dylluan.

Catwg Ddoeth ai Cant.

47. ARALL.

Nid ysbail ond gwynt,
 Nid trais ond ton,
 Nid rhwyfyr ond dŵr,
 Nid gortrech ond tân,
 Nid trwm ond daiar,
 Nid ysgawn ond awyr,
 Nid caled ond maen,
 Nid arv ond dur.

Catwg Ddoeth ai Cant.

48. ARALL.

Nid dewr ond gwŷr,
 Nid ovnus ond gwragedd,
 Nid gwenieithus ond merch,
 Nid cynnorthwy ond mab,

Nid goval ond mam,
 Nid nawdd ond tād,
 Nid cariad ond plant,
 Nid carennydd* ond wyron †,
 Nid tylwyth ond neiaint,
 Nid hiliogaeth ond gorwyr,
 Nid eppil ond gorefgynydd,
 Nid hofder ond etivedd,
 Nid amddiried ond cydymaith,
 Nid cyvrinach ond rhwng dau.

Catwg Ddoeth ai Cant.

49. ARALL.

Ni wyr ni weles,
 Nid gwybodus ond à ddeall,
 Nid hyfbyr ond à ymovyno,
 Nid cyvarwydd ond à wypo,
 Nid dysg heb fynwyr,
 Nid call ond à gatwo yn ei gôv,
 Nid calonog ond à gyrcho,
 Nid diarfwyd ond à rho,
 Nid ovnog ond à fo,
 Nid dyoddevgar ond doeth,
 Nid milain ond taio,
 Nid llwvyr ond à becho,
 Nid euog ond à lecho,
 Nid gau ond anwireddgar,
 Nid enbyd ond i ni bu enbyd arno,
 Nid gallus ond call,
 Nid iach ond à vo marw,
 Nid trevtad anrhydedd arglwydd,
 Nid gair ond o ben à gredir,
 Nid anvad ond anvoes,

* Etivedd'ion.

† Neiaint.

Nid blaidd ond y bugail,
 Nid cyfredin ond cerdd,
 Nid cerdd ond cân,
 Nid can ond y gan * hofedd
 Nid hofedd ond à fercher.
 Nid oll ond anveidrawl,
 Nid anveidrawl ond dim,
 Nid dim ond Duw.

Catwg Ddoeth ai Cant.

50. ARALL.

Ni weles ni wyr,
 Ni wyr ni ddyfg,
 Ni ddyfg ni wrendy,
 Ni wrendy ond ytyriawl,
 Nid ystyriawl ond astud,
 Nid astud ond athrylithgar,
 Nid athrylithgar ond dedwydd,
 Nid dedwydd ond addwyn,
 Nid addwyn ond anvilaidd †,
 Nid anvilaidd ‡ ond uvydd,
 Nid uvydd ond doeth,
 Nid doeth ond tawedog,
 Nid tawedog ond goddevus,
 Nid goddevus ond deallus,
 Nid deallus ond fynwyrol,
 Nid fynwyrol ond cydwybodus,
 Nid cydwybodus ond cywir,
 Nid cywir ond meddylgar,
 Nid meddylgar ond ferchog,
 Nid ferchog ond cerddgar,
 Nid cerddgar ond llavar,

* Qu. ? a gân. I. M.
 † Divilain.
 ‡ Divilain.

Nid llavar ond ymddyddan,
 Nid ymddyddan ond am Dduw.

Mewn llyvyr arall val hyn.

Nid ferchog ond amyneddgar
 Nid amyneddgar ond cerddgar,
 Nid cerddgar ond llawen,
 Nid llawen ond llavar,

Nid llavar ond ymddyddan*.

Catwg Ddoeth ai Cant.

51. ARALL.

Nid cartrev ond annedd,
 Nid annedd ond ty,
 Nid ty heb wr,
 Nid gwely heb wraig,
 Nid teulu ond plant,
 Nid etivedd ond mab,
 Nid eppil ond wyr,
 Nid hiliogaeth ond orwyr,
 Nid cenedyl ond gorefgynydd,
 Nid gwlad ond cenedyl,
 Nid cenedyl heb lywodraeth,
 Nid llywodraeth heb addwynder,
 Nid addwynder ond gwybodau,
 Nid gwybodau ond celvyddyddau,
 Nid celvyddyddau heb dangnev,
 Nid tangnev ond cariad,
 Nid cariad ond pwyll,
 Nid pwyll ond deall,
 Nid deall ond addysg,
 Nid addysg ond athraw,
 Nid athraw heb urddas,
 Nid urddas ond braint,
 Nid braint ond teilyngdawd,

* Ut supra.

Nid teilyngdawd ond daioni,

Nid daioni ond o Dduw.

Catwg Ddoeth ai Cant.

52. ARALL.

NID ovnog ond digafog,

Nid digafog heb achos,

Nid dyoddevgar ond doeth,

Nid doeth à ymryfon,

Nid mwynder ond merch,

Nid mabgar ond divilain;

Nid milain ond taiog,

Nid taiog ond carl,

Nid cerlyn ond avrywiog,

Nid avrywiog ond iangwr,

Nid iangwr ond nid ymgais à doeth,

Nid doeth ond tawedog,

Nid tawedog ond adnabyddus,

Nid adnabyddus ond à adnebydd ei hun.

Catwg Ddoeth ai Cant.

53. ARALL.

NID gwynvyd ond llawenydd,

Nid doethineb ond teui,

Nid gwledd ond boddlonedd,

Nid helaethrwydd heb ddigon,

Nid amheuthyn llawer,

Nid fiomedigaeth ond gwraig,

Nid llawenydd ond merch,

Nid hofder ond mab.

Nid cares ond buwch,

Nid cyvoeth ond davad,

Nid digrivwch ond gwalch,

Nid hyder ond march,

Nid asborth ond milgi,

Nid cyvarwydd ond à gerddoedd*,

Nid hyfbys ond à weloedd,

Nid gwybodus ond à ymarveroedd,

Nid celvydd ond à ymdrechoedd,

Nid deallus ond à ymchwilioedd,

Nid pwyllus ond à ystyrioedd,

Nid ystyrioedd ond dedwydd,

Nid dedwydd ond cydwybodus,

Nid cydwybodus ond adnabyddus,

Nid adnabod ond adnabod ei hun.

Catwg Ddoeth ai Cant.

54. ARALL.

NID gwr ond à drawo,

Nid govalus ond à laddo,

Nid trift ond cybydd,

Nid llawen ond hael,

Nid hael ond ai cymmero,

Nid ai cymmero ond dedwydd,

Nid dedwydd ond deallgar,

Nid deallgar ond gwybodus,

Nid gwybodus ond ymgeifgar,

Nid ymgeifgar ond cywir,

Nid cywir ond deddvawl,

Nid deddvawl ond dwyvawl,

Nid dwyvawl ond à garo Dduw,

Nid à garo Dduw ond à garo ei gymodog,

Nid cymodog ond à ellir cymwynas iddo.

Catwg Ddoeth ai Cant.

55. ARALL.

NID anneall ond anynad,

Nid gau ond y geuawg,

* Gredoeedd, mewn llyvyr arall.

Nid anudon ymchwelyd er da*,
 Nid dedwydd ni ddyfo pwyll,
 Nid cov ond pwyll ymddwyn,
 Nid eiddun dedwydd dyhedd,
 Nid dev devin namyn devawd,
 Nid hyvrydwch ond gyda Duw,
 Nid da y blaidd nid da'i gawl,
 Nid hybarch rhy gynnevin,
 Nid lleidyr ond à ddyco ei eiddo 'i hun,
 Nid cyweithas heb vrawd,
 Nid cov gan lwth ei grach,
 Nid rhy dda neb i wafanaethu ei hun.
 Nid edrych newyn y tecav,
 Nid hawdd blingo callestreu,
 Nid moes gwrthod,
 Nid anverth ond anfyberwyd.
 Nid melus ond à waharlder,
 Nid moefog morwyn ni chlyw lev
 ceiliog ei thâd,
 Nid cyvun hun a haint,
 Nid hawdd hardd heb gymhar,
 Nid hir aros daioni,
 Nid eglur edrych trwy dywyll,
 Nid adwna Duw à wnaeth,
 Nid o rym corff y cenir telyn,
 Nid uniaith eos a brân,
 Nid gwell rhwy no digon,
 Nid à bwyall y mae canu crwth,
 Nid da rhy o ddim,
 Nid ei veddwl fydd oren i ddŷn,
 Nid hir barâus cymhell,
 Nid drwg ond à gefir drwg o hono,
 Nid rhaid pedi yn llys arglwydd,
 Nid rhyvel ond gwynt,
 Nid gormes ond dwr,
 Nid diniftyr ond tân,

Nid glân ond glân ei galon.
 Nid llai y cyrcher llaith no'r cyvarwys,
 Nid gwaeth cywir er ei chwilio,
 Nid o gywilydd ond val ai cymmerer,
 Nid hawdd shwythu tân à blawd yn
 ngenau,
 Nid eglur edrych yn nhywyll,
 Nid call ond call weithiau,
 Nid à lawch mab ai câr,
 Nid etiveddiaeth gwafanaeth,
 Nid call Cymro oni chollo,
 Nid gwradwydd ymwellâu.
 Catwg Ddoeth ai Cant.

56. ARALL.

NID Gwlad heb genedyl,
 Nid cenedyl heb wr,
 Nid gwr heb urddas,
 Nid urddas heb vonedd,
 Nid bonedd heb vraint,
 Nid braint heb wybodau,
 Nid gwybodau heb ddyfsg,
 Nid dyfsg heb voes,
 Nid moes heb hawddgarwch,
 Nid hawddgarwch heb fyberwyd,
 Nid fyberwyd heb haelioni,
 Nid haelioni heb gariad,
 Nid cariad heb gyvawnder,
 Nid cyvawnder heb dangnev,
 Nid tangnev ond Duw.

Heb dangnev, heb gyvawnder,
 heb gariad, heb haelioni, heb
 fyberwyd, heb hawddgarwch, heb
 voes, heb ddyfsg, heb wybodau,
 heb vraint, heb vonedd, heb
 urddas, heb wrhydri, heb genedyl,
 heb wlad, heb Dduw, ac heb ddim.

* Ary da. Ll. arall.

57. ARALL.

NID gwr heb genedyl,
 Nid cenedyl heb wlad,
 Nid gwlad heb lywodraeth,
 Nid llywodraeth heb gyvraith,
 Nid cyvraith heb gyvawnder,
 Nid cyvawnder heb gydvraint,
 Nid cydvraint ond cydvryd,
 Nid cydvryd ond cydbwyll,
 Nid cydbwyll ond cydwybodoldeb,
 Nid cydwybodoldeb ond cydddyfg,
 Nid cydddyfg ond cydgariad,
 Nid cydgariad ond cydtangnef,
 Nid cydtangnef ond cydddwyldeb,
 Nid cydddwyldeb ond o Dduw, am
 hyny
 Nid gwr ond o Dduw.

58. ARALL.

NID bywyd heb ryddyd,
 Nid rhyddyd heb lywodraeth,
 Nid llywodraeth heb ddoethineb,
 Nid doethineb heb gyvawnder,
 Nid cyvawnder heb drugaredd,
 Nid trugaredd heb gariad,
 Nid cariad heb haelioni,
 Nid haelioni heb ystyr,
 Nid ystyr heb ddeall,
 Nid deall heb awen,
 Nid awen heb bwyll,
 Nid pwyll heb athrylith,
 Nid athrylith ond anian,
 Nid anian ond crevydd,
 Nid crevydd ond gwirionedd,
 Nid gwirionedd ond gwybodaeth,
 Nid gwybodaeth ond cred,
 Nid cred heb dyfiolaeth,

Nid tyfiolaeth ond prawv,
 Nid prawv ond ymgais, am hynny ym-
 gais y cyvan.
 Catwg Ddoeth ai Caat.

59. ARALL.

NID bod ond yr hyn nis gellir dadvod
 arno, fev Duw,
 Nid bon ond anmon, fev Duw,
 Nid byw ond yr hyn nis gellir anmyw
 arno, fev Duw,
 Nid gallu ond yr hyn nis gellir anallu
 ynddo, fev Duw,
 Nid mawr ond yr hyn nis gellir ei fwy,
 fev Duw,
 Nid cadarn ond yr hyn nis gellir ei
 yrthio, fev Duw,
 Nid gwir ond yr hyn nis gellir ei
 amgenu, fev Duw,
 Nid eang ond yr hyn nis gellir iag
 arno, fev Duw,
 Nid cyviawn ond yr hyn nis gellir
 anghyviawn o hono, fev Duw,
 Nid cenedlydd ond yr hwn nis gellir ei
 vod o genedliad, fev Duw,
 Nid gwneuthurwr ond yr hwn nis
 gwnaethpwyd, fev Duw,
 Nid berth ond yr hyn nis gellir anmerth
 arno, fev Duw,
 Nid goludog ond yr un à biau y cyvan,
 fev Duw,
 Nid meddiant ond nas gellir diveddiant
 arno, fev Duw,
 Nid piau ond nas gellir nad eve á biau
 y cyvan, fev Duw,
 Nid gwybod ond lle nas gellir amgen
 no gwybod, fev Duw,

Nid da ond yr hyn nis gellir ei gyftal, Nid ystyriaeth ond daioni,
 fev Duw, Nid daioni ond Duw,
 Nid gwynvyd ond yr hwn nis gellir Am hyny nid doethineb ond o
 advyd ynddo, fev Duw, Dduw.
 Nid goleuni ond yr hyn nis gellir ynddo Catwg Ddoeth ai Cant.
 dywyll, fev Duw,
 Nid uniawn ond yr hyn nis gellir cam 61. ARALL. BONEDD AWEN.
 ynddo, fev Duw, NID Awen ond doethineb,
 Nid parâus ond yr hyn nis gellir di- Nid doethineb ond o arver,
 wedd iddo, fev Duw, Nid arver ond ymgais,
 Nid diogel ond yn nis gellir anniogel- Nid ymgais ond pwyll,
 wch, fev Duw, Nid pwyll ond deall,
 Nid dedwydd ond lle nis gellir amgen Nid deall ond ystyr,
 no dedwydd, fev Duw, Nid ystyr ond cymhell,
 Nid pen ond yr hwn nis gellir pen Nid cymhell ond ferch,
 arno, fev Duw, Nid ferch ond ar ddaioni,
 Nid brenin ond nas gellir brenin arno, Nid daioni ond Duw.
 fev Duw, Am hyny nid Awen ond o
 Nid arglwydd ond nas gellir arglwydd Dduw.
 arno, fev Duw, Catwg Ddoeth ai Cant.
 Nid cariad ond yr hwn nis gellir an-
 ghariad ynddo, fev Duw,
 Nid un ond yr hwn nis gellir ail iddo,
 fev Duw.
 Catwg Ddoeth ai Cant.

60. ARALL. BONEDD
DOETHINEB.

NID doethineb ond awen,
 Nid awen ond arver,
 Nid arver ond cymhell,
 Nid cymhell ond cariad*,
 Nid cariad ond dewis,
 Nid dewis ond pwyll,
 Nid pwyll ond ystyriaeth,

NID Gwybodaeth ond celvyddyd,
 Nid celvyddyd ond trevn,
 Nid trevn ond deall,
 Nid deall ond ymgais,
 Nid ymgais ond ymovyn,
 Nid ymovyn ond achos,
 Nid achos ond eifwedd,
 Nid eifwedd ond angen,
 Nid angen ond o Dduw.
 Am hyny nid Gwybodaeth ond
 o Dduw.
 Catwg Ddoeth ai Cant.

* Serch. Ll. arall.

63. ARALL.

NID Rhinwedd ond ferch,
 Nid ferch ond hofder,
 Nid hofder ond bodd,
 Nid bodd ond arwedd,
 Nid arwedd ond addas,
 Nid addas ond rhyw,
 Nid rhyw ond pwyll,
 Nid pwyll ond ystyr,
 Nid ystyr ond er lles,
 Nid lles ond daioni,
 Nid daioni ond Duw.

Am hyny nid Rhinwedd ond o
 Dduw.

Catwg Ddoeth ai Cant.

64. ARALL.

NID cymodog ond cyweithas,
 Nid cyweithas ond teuluaidd,
 Nid teuluaidd ond fyber,
 Nid fyber ond hawddgar,
 Nid hawddgar ond divalch,
 Nid divalch ond trugarawg
 Nid trugarawg ond deddvawl,
 Nid deddvawl ond dedwydd,
 Nid dedwydd ond diddrwg,
 Nid diddrwg ond fantaidd,
 Nid fantaidd ond cariadgar,
 Nid cariadgar ond tangnevgar,
 Nid tangnevgar ond pwyllgar,
 Nid pwyllgar ond dwyvawl,
 Nid dwyvawl ond gyda Duw,
 Nid gyda Duw ond gyda phob daioni.

Catwg Ddoeth ai Cant

65. ARALL.

NID dedwydd ond diddrwg,
 Nid diddrwg ond fantaidd,
 Nid fantaidd ond diwybod,
 Nid diwybod ond difynwyr,
 Nid difynwyr ond diferch,
 Nid diferch ond didrachwant,
 Nid didrachwant ond boddlon,
 Nid boddlon ond à vo wrth vodd Duw.

Catwg Ddoeth ai Cant.

66. ARALL.

NID Gwr ond Cymro,
 Nid gwladwr ond llavurwr,
 Nid gweinydd ond ammaeth,
 Nid cynnorthwy ond creftwr,
 Nid addysg ond ysgolâig,
 Nid athraw ond doeth,
 Nid doeth ond dwyvawl.

Catwg Ddoeth ai Cant.

67. ARALL.

NID gormes ond gwr boneddig,
 Nid twyll ond mynaich,
 Nid anrhaith ond ofeiriad,
 Nid diva ond milwr,
 Nid hud ond arglwyth,
 Nid dall ond cyvraith,
 Nid cadarn ond cenedyl,
 Nid cenedyl ond cyngyd.

Catwg Ddoeth ai Cant.

68. ARALL.

NID hudoliaeth ond ieuencid,
 Nid gwallgov ond balchder,
 Nid ynvydrwydd ond cariad,
 Nid folineb ond meddwdawd,
 Nid annoethder ond llid,
 Nid tyrnig ond dialgar,
 Nid gelyn ond athrawd,
 Nid gwall fynwyr ond ymryson,
 Nid gwag ond chwedleugar,
 Nid doethineb ond tewi,
 Nid doeth ond dyoddeugar,
 Nid dyoddeugar ond doeth,
 Nid melus ond pechod,
 Nid chwerw ond penyd,
 Nid call ond cywir,
 Nid lledrad ond moethufder,
 Nid diniftyr ond diogi,
 Nid twyll ond y byd,
 Nid siomedigaeth ond gwraig,
 Nid cynghor ond gadael iddo.

Catwg Ddoeth ai Cant.

69. ARALL.

NID ysbail ond gwynt,
 Nid trais ond tân*,
 Nid anrhaith ond dwr †,
 Nid ysgawn ond awyr,
 Nid trwm ond dair,
 Nid caled ond maen,
 Nid buan ond mellt,
 Nid bygwyl ond taran,

* Nid anrhaith, &c. Ll. ar.

† Nid gormes ond dwr. Ll. ar.

Nid llwnc ond môr*,
 Nid rhwyfyr ond coedydd,
 Nid anhawfder ond mynydd,
 Nid attal ond cors,
 Nid magyl ond avon,
 Nid cadarn ond rhew,
 Nid lludd ond eira,
 Nid gwrefawg ond haul,
 Nid oer ond lleuad,
 Nid amllder ond fêr,
 Nid arddwl ond gwlaw,
 Nid ferchawg ond tês,
 Nid nidri ond niwl,
 Nid gortrech ond gauav,
 Nid rhwyddineb ond hâv,
 Nid gobaith ond gwanwyn,
 Nid llawenydd ond cynhaiav,
 Nid newid ond tymhor,
 Nid gorvod ond amfer.

Catwg Ddoeth ai Cant.

70. ARALL.

NID bywyd heb gyvoeth,
 Nid cyvoeth ond tîr,
 Nid golud and iechyd,
 Nid haint ond tlodi,
 Nid tlodi ond clewyd,
 Nid clewyd ond pechod.

Catwg Ddoeth ai Cant.

71. ARALL.

NID da cynnal gwr anwadal,
 Nid hawdd cydvod â diwybod,
 Nid mawr urddas anghyweithas,
 Nid edmygir dyn anghywir,

* Nid divethaawl, &c. Ll. ar.

Nid o vradwr y ceir gwladwr,
 Nid buchedd gwr ond cyvarwr,
 Nid o weflaidd y ceir preflaidd,
 Nid uchel mur gwr ni lavar,
 Nid ymgeledd ond tangnevedd,
 Nid digonedd ond boddlonedd,
 Nid byw mewn gwledd ond amyaedd,
 Nid anurddas ond moes atgas,
 Nid anhylwydd ond y celwydd,
 Nid anrhydedd ond byw mewn hâdd,
 Nid oes à wedd ond gwirionedd,
 Nid llwyr anfadw ond o bechawd,
 Nid hyryrdwch ond dedwyddwch,
 Nid bychander ond hunander,
 Nid uniondeb ond fyddlondeb,
 Nid mab llengar ond awengar,
 Nid da crybwyll ond gwr hybwyll,
 Nid myvyriaeth ond ystyriaeth,
 Nid dwyvoldeb ond boddoldeb,
 Nid da greddvawl na vo deddvawl,
 Nid gwybodawl ond devodawl,
 Nid meistrolaeth heb reolaeth,
 Nid da ymddwyn ag anaddwyn,
 Nid da gwaith cledd na vo dros hedd,
 Nid amyl dedwydd gwr anghelwydd,
 Nid amyl trugar gwr moetheugar,
 Nid amyl iachus gwr minvekus,
 Nid mawr deall gwr amyl ei wall,
 Nid amyl dwyvol gwr* direol,
 Nid mawr awen gwr awlawen,
 Nid mynych gwâr dyn chwedleugar,
 Nid mynych gwr mawr ymeiriwr,
 Nid mynych call à varn arall,
 Nid mynych mâd uchel alwad,
 Nid mynych doeth mawr ei gyvoeth,
 Nid mynych iawn heb ddyfsg heb
 ddawn,

Nid mynych gwir oll à glywir,
 Nid ymddiried ond cymmyred,
 Nid mawr ond mâd nid glyw ond
 gwlad,
 Nid twn ond twyll nid pen ond pwyll,
 Nid bod ond byw nid da ond Duw,
 Nid Duw ond ev à wnaeth y nev.
 Catwg Ddoeth ai Cant.
 Ac velly tervyna y Nidiau.

72. GODDEGAU CATWG
DDOETH, A ELWIR NIAU
CATWG DDOETH.

Ni thal dim lle nad ymddywynyco
 ynddo ryw grynodeb,
 Ni thal dim y lle y cydymdeithiocer
 yndo bawb à wnel ar gyhoedd
 Ni thal dim y llavur nid ennillir o hano
 na thal na gwobrwy*,
 Ni thal dim cariad dyn ar y Hall y
 lleiaer ei dda o hano,
 Ni thal dim y tegwch heb ryw voliant
 yndo neu gydag ev,
 Ni thal dim gwraig à gymdeithioca
 gyda phob gwr,
 Ni thal dim y ci à ganlyno bob dyn,
 Ni thal dim gwafanaeth nid enniller
 nebrhyw vudd o hano,
 Ni thal dim cellweiriaw gwafanaeth
 arglwydd y del colled o hano,
 Ni thal dim y gorvod y dygynnullir
 doluriau o hano,
 Ni thal dim yr anrhydedd y cydfeinio
 cariad twyllodrus ag ev,
 Ni thal dim neb rhyw ddyd ni bo fydd-
 lon ei af,

* Dyn.

* Na budd, &c. Ll. ar.

Ni thal dim feithydd na vedro gymmed-
 roli ei ergyd*,
 Ni thal dim cynghorvynt caays o lav-
 uriau drwyddo y mae 'n orwag
 y llavur,
 Ni thal dim y vyddin y llywio pob dyn
 drwyddo ei hun,
 Ni thal dim y meddiant y delo pob
 eifwedd o hano,
 Ni thal dim breniniaeth nid uvyddao
 i'r gyvraith,
 Ni thal dim i neb fori val nad arbeto
 ddim o'i eirian,
 Ni thal dim neb tylawd à wrthoto
 grynodedb,
 Ni thal dim ainc heb awen a phwyll,
 Ni thal dim y gobaieth lle nad ymgeifier,
 Ni thal dim à waelor oni waelor o ym-
 bwyll,
 Ni thal dim à varner oni varner o gyd-
 wybod,
 Ni thal dim à gafer oni chafer gydag
 ev danguev,
 Ni thal dim à vyvriar oni bydd yn
 nawdd cydwybod lân,
 Ni thal dim Dim heb Dduw.

Catwg Ddoeth ai Cant.

73. ARALE, AMRYVEL.

Ni ludd bonedd i vethu,
 Ni ludd anrhydedd i henu,
 Ni ludd golud angau,
 Ni ludd doethineb pechawd,
 Ni ludd diweirdeb sawd,
 Ni ludd anniweirdeb anawd,
 Ni ludd cyvoeth gybyddiaeth,
 Ni ludd tylodi haelioni,

* Ei aac. Ll. ar.

Ni ludd buchedd dda angau dybryd,
 Ni ludd dysg elyniaeth,
 Ni ludd nerth aviechyd,
 Ni ludd llawenydd drifwch.
 Catwg Ddoeth ai Cant.

74. ARALL.

Ni bydd hybarch dyn lle y mynych
 gyrcho,
 Ni ddigia Duw er erchi cyviawnder,
 Ni edrych angau pwy decav,
 Ni pharch diriaid ei well,
 Ni levar doeth na vo perthynas,
 Ni ymgais diog am à byrth ei ddiogi,
 Ni phis boneddig ei ddiſiad,
 Ni chach call yn ei gap ei hunan,
 Ni wyr bol llawn ba lev bol gwag,
 Ni welwys ni wyr,
 Ni ddifyg arv ar wás gwych,
 Ni ddawr newynawg pa fs,
 Ni vŷfyna y maen à dreiglo,
 Ni chred y moel oni wel ei 'menydd,
 Ni ryberchir rhyvoddawg,
 Ni chais ddewis ei gam gwr yn fo,
 Ni lwydd cell gwarfeddwraig,
 Ni lwyddes ond à dramcwyddes,
 Ni moch wna da dyn diawg,
 Ni phery cig brás yn waftad,
 Ni thyr pen er dywedyd yn ddeg,
 Ni wna y gwynt waeth no chwythu,
 Ni wyl hawdd vod yn hawdd onid ei
 hawdd yn anhawdd,
 Ni nawd gymmydd tarw à drych*.
 Ni elwir cywraim ni gynnydd,
 Ni eing mewn llefyr ond à vo yndo †

* Blaidd à drych. Ll. ar.
 † Ei lonaid: Ll. ar.

Ni ddifyg modd be bai myn,
 Ni ddifyg fon ar ynvyd,
 Ni elwir coed unpren,
 Ni chymmydd dedwydd á dadyd,
 Ni chwfg dedwydd hun vore,
 Ni chlyw y cadno ei ddrewdod ei
 hunan,
 Ni cheir y melus heb y chwerw,
 Ni cheir ond ei groen ar gadno,
 Ni ad annoeth ei orvod,
 Ni bydd chwedyl heb yftlys iddi,
 Ni bydd allt heb waered,
 Ni bydd cyvoethawg rhygall,
 Ni bydd rhybarch rhygynnevin,
 Ni ryberchir rhyanvoddawg,
 Ni char gwaith nis gorddyvno,
 Ni ellir gwr o wás,
 Ni ellir hên ben ar gorf ieuanc,
 Ni chaif dda ni oddevo y drwg,
 Ni chaif lês nad el yn namwain*,
 Ni chymmydd diawl á dwyvawl,
 Ni eill Duw dda i ddiriaid,
 Ni châr dovydd diobaith,
 Ni chwfg Duw ban rydd wared.

Catwg Ddoeth ai Cant.

75. GWARDDIADAU CATWG DDOETH.

Na chais nev o'th anudon,
 Na chais ddim lle nas dylech,
 Na chais hyder o falchder,
 Na chais ymdderchu'n uchel rhag
 dyvod yn ís,
 Na chais gyrhaedd goruch ymgyr-
 haeddwch,
 Na chais ddilyn neges ar galed,

* Ni chaif dd. Ll. ar.

Na chais gyvrinach am à wypo lawer,
 Na chais lês o wagvoft,
 Na chais vwrw coel ar dy gelwydd,
 Na chais dwymder dan íá,
 Na chais ymwrthio* a'th gyftal,
 Na chais ymwrdd a'th well,
 Na chais ymddiried i'r un a'th vygythio,
 Na chais groesaw dan wg,
 Na chais lawenydd heb wên,
 Na chais chware á chlwyvus hên,
 Na chais lês o vewyd,
 Na chais elw o efgelufdra,
 Na chais gellwair a'th gás,
 Na chabla neb à vo arnat ei ovn,
 Na veia ar neb am y bai vo arnat dy
 hunan.
 Nag ymladd ag ynvyd,
 Na threulia y geiniog onis cefych,
 Na werth nev er daiar,
 Na fav ar greulonder,
 Na ymgynghora ond á doeth,
 Na ymdeithia ond á dedwydd,
 Catwg Ddoeth ai Cant.

76. ARALL, UNRHYW.

Na chais esmwythder o ddigder,
 Na chais ddiolch am nag,
 Na chais chware a'th gás,
 Na chais barch am ddyrgvoes,
 Na chais ddiwedd da o hir draáfder,
 Na chais urddas o valchder †,
 Na chais gellwair a'th elyn,
 Na chais vicre ‡ a'th gyftal,
 Na chais ymwrdd a'th well,

* Ymwrthio. Ll. ar.

† Na chais hyder. Ll. ar.

‡ Na chais ymogyvuwch. Ll. ar.

Na chais ymddiried i'r neb a'th vry-
 gythio,
 Na chais hyder yn malchder,
 Na chais ymddercha'n rhy uchel
 rhag dy vwrw yn isfel,
 Na chais ddilyn neges ar avrywiawg,
 Na chais gyvrinach am à wypo lawer,
 Na chais les o'th wagvoff,
 Na chais dwymder dan iâv,
 Na chais lawenydd gan glâv,
 Na chais dwrn da o'th vgwth,
 Na chais ddillad lledrad o myni ddi-
 warthwydd,
 Na chais ynnill paradwys o draha,
 Na chais vyned i nev er bod yn chwerw,
 Na chais ymweled a'r Drindawd onis
 cei o undawd.

Catwg Ddoeth ai Cant.

77. LLYMA DRAETHAWD Y
 NERTHODD YN AMGEN O
 VODD NOG O'R BLAEN.

NERTH ERYT yn ei ylvin,
 Nerth Sarf yn ei chloren,
 Nerth Gellgarw yn ei gorn,
 Nerth Tarw yn ei ben,
 Nerth Arth yn ei breichiau,
 Nerth March yn ei ddwyvron,
 Nerth Ci yn ei ddaint*,
 Nerth Twrch yn ei avlach,
 Nerth Yfguthan yn ei hadanedd,
 Nerth Gwenynen ei harogyl,
 Nerth Cath yn ei phalv,
 Nerth Arglwydd ei gyviawnder,
 Nerth Gwr yn ei bwyll,
 Nerth Gwraig yn ei thavawd.

Catwg Ddoeth ai Cant.

* Ei froen, Ll. ar.

78. LLYMA NIDIAU AMGEN
 NOG A DDANGOSWYD OC
 Y BLAEN.

NID llawen ond hael,
 Nid trist ond cybydd,
 Nid hysbys ond ymovynwr,
 Nid llednais ond à daw,
 Nid dewr ond à dery,
 Nid govalus ond à laddes,
 Nid cyvoethawg ond ai cymmero,
 Nid ai cymmero ond dedwydd,
 Nid dedwydd ond diddrwg,
 Nid diddrwg ond à gar Dduw.

Catwg Ddoeth ai Cant.

79. EREILL*.

NID cais ond gwerthvawr,
 Nid gwerthvawr ond mād,
 Nid mād ond meuedd,
 Nid meuedd ond gwynvyd,
 Nid gwynvyd ond gwybod,
 Nid gwybod ond newydd,
 Nid newydd ond newid,
 Nid newid ond er llês,
 Nid llês ond hardd,
 Nid hardd ond iawn †,
 Nid iawn ond cariad,
 Nid cariad ond Duw.

Catwg Ddoeth ai Cant.

* Gwerfi y Gwyddoniaid. Ll. Sion.
 l.M.

† Cyviawn. Ll. ar.

F

80. ARALL. AMGEN NOG YR
UN O'R BLAEN.

NID anfaud ond anvodd,
Nid anvodd ond i ni wŷr,
Ni wŷr ni wrendy,
Ni wrendy ond ni ddyfg,
Ni ddyfg ni ddeall,
Ni ddeall ond yfŷrgar,
Nid yfŷrgar ond aŷtud,
Nid aŷtud ond dedwydd,
Nid dedwydd ond hygar,
Nid hygar ond addwyn,
Nid addwyn ond uvydd,
Nid uvydd ond tawedawg,
Nid tawedawg ond goddeuus,
Nid goddeuus ond call,
Nid call ond cydwybodus,
Nid cydwybodus ond cywir,
Nid cywir ond meddylgar,
Nid meddylgar ond ferchawg,
Nid ferchawg ond cerddgar,
Nid cerddgar ond ymddyddangar,
Nid ymddyddan ond am Dduw.
Catwg Ddoeth ai Cant.

81. EREILL.

NID dyn ond daioni,
Nid daioni ond bodd Duw,
Nid bodd Duw ond cariad,
Nid cariad ond cyviawn,
Nid cyviawn ond anian,
Nid anian ond awydd,
Nid awydd ond gwybod,
Nid gwybod ond cōv,
Nid cōv ond cyvun,

Nid cyvun ond oll,
Nid oll ond Duw.

Catwg Ddoeth ai Cant.

82. ARALL.

NID dirgel ond dim,
Nid dim ond anveidrawl,
Nid anveidrawl ond Duw,
Nid Duw ond dim,
Nid dim ond dirgel,
Nid dirgel ond Duw.

Catwg Ddoeth ai Cant.

83. ARALL. MYNEGAW
CATWG DDOETH.

NID myn ond myn Duw.
Nid mād ond myn Duw.
Nid mawr ond myn Duw.
Nid hardd ond myn Duw.
Nid parod ond myn Duw.
Nid blaeniad ond myn Duw.
Nid efgud ond myn Duw.
Nid buan ond myn Duw.
Nid cadarn ond myn Duw.
Nid nerth ond myn Duw.
Nid galledig ond myn Duw.
Nid gorvod ond myn Duw.
Nid gorchymyn ond myn Duw.
Nid diogel ond myn Duw.
Nid trevn ond myn Duw.
Nid cariad ond myn Duw.
Nid cyviawn ond myn Duw.
Nid doethineb ond myn Duw.
Nid didranc ond myn Duw.
Nid hanvod ond myn Duw.

Nid gwynvyd ond myn Duw.
 Nid ufyddod ond i vyn Duw.
 Nid parch ond i vyn Duw.
 Nid Duw ond myn,
 Nid myn ond bôd,
 Nid bôd ond Duw,
 A vyno Duw á vydd,
 Nid myn ond myn Duw.

Catwg Ddoeth ai Cant.

84. CASBETHAU CATWG DDOETH.

YN AMGEN O VODD NOG O'R BLAEN.

TYLAWD balch,
 Cyvoethawg trahâus,
 Golychwyd heb ei llufen,
 Mab heb ddyfg,
 Merch heb fyberwyd,
 Gwraig heb veistrolaeth arni,
 Gwr heb ystyriaeth,
 Ieuainc heb ofstyngeddwydd,
 Henddyn heb ddwyvoldeb,
 Benyw heb ddiweirdeb,
 Gwafanaethydd heb uvyddod,
 Cymydogath heb gariad,
 Aberthawg heb roi cardawd,
 Blaenawr heb bwyll,
 Marchog heb brovedigaeth,
 Arglwydd heb gynghor,
 Efgob heb ddyfgeidiaeth,
 Cyfredin heb gyvraith,
 Brenin heb ddoethineb,
 Doeth heb weithredodd da,
 Ynad heb gyviawnder,
 Gwlad heb heddwch,
 Gwerin heb gynneddau,

Cenedyl heb wybodau,
 Athraw heb amynedd,
 Gwybodaeth heb voesau,
 Rhyvel heb drugaredd,
 Llwydd heb wellâad,
 Dyfg heb ddeddvolder,
 Teulu heb gydvod,
 Arvaeth heb gelvyddyd,
 Celvyddyd heb arvaeth,
 Cynneddv heb lefoldeb,
 Bardd heb ddofparth,
 Ysgolâig heb lyvrau,
 Llanc heb gampau,
 Camp na vo da,
 Dyn heb iddo Dduw, a
 Barnu bod Duw heb anveidrawl ddaioni.
 Catwg Ddoeth ai Cant.

85. CASDDYNION CATWG DDOETH.

DYN na wypo dda ei hun ac ni chais
 addyfg gan arall.
 Dyn à ddyco 'n echwyn vwy nog à
 allo vyth ei dalu.
 Dyn à vydd mor hael ag ni cheidw à vo
 raid iddo ei hun.
 Dyn à addawo bob peth ac ni rydd
 dim.
 Dyn à dyngo ac nis crêd neb.
 Dyn à vygythio bawb ac na vo ar neb
 ei ovn.
 Dyn à weto gymmaint ag y bo blin ei
 wrandaw.
 Dyn à geisio bob peth ac ni cheif ddim
 à geisio.
 Dyn à addevo 'i rîn iddei gwis a'i eilyn,
 Dyn à elo i anurddas er urddas i arall.

Dyn heb dda ganto ac ni phaid á mafnach pob peth.	Dyn à wnelo ddrygioni ac ni bo edivar gantho.
Dyn yn prynu pob peth ac heb ynnill ar ddim.	Dyn tlawd à wrthyd grynoded.
Dyn à wnelo mewn un dydd val nas gallo dranoeth ddim.	Dyn à wrthddadla yn erbyn ei Dduw.
Dyn à ogano arall am y beiau vo arno ev ei hunan.	Dyn à vo 'n fôl ac à gymmero arno vod yn folach.
Dyn à dybio ei vod yn well no neb ac yntau yn waethav o bawb oll.	Dyn à greto i bawb er nas adnapo,
Dyn na vedd ai gwafanaetho ac nas gwafanaetha ei hunan.	Dyn à twel gyvrinach á dieithyr.
Dyn à vo ryvelwr llesg ac ni chais heddwch yn hytrach no rhyvel.	Dyn à ymyr á phob peth heb achos.
Dyn à veddianno lawer ac ni roddo ddim.	Dyn à gafâo bawb a phawb yntau,
Dyn à ymddirieto i bawb ac ni chair neb à eill ymddiried iddo ev*.	Dyn na chreto neb na neb yntau.
Dyn à ymryfsono a'i gadarnach onid ei iddei vedd.	Dyn à weto lawer ac ni wrendy ar à weto arall.
Dyn à ymddirieto i beth ni bo trig-iedig.	Dyn à welo lawer o voesau a chelvyddydau ac ni ddyfgo ddim o honynt.
Dyn à ymddirieto i rodd.	Dyn à fefneich bob peth ac heb brynu dim*.
Dyn à gais orvod o falchder a rhodres.	Dyn à dybio ei vod yn ddoeth ac yntau yn annoeth.
Dyn à gais avles ei hun er avles iddei gymodawg.	Dyn à dybio ei vod yn well no neb ar bob peth, ac yntau 'n waethav o'r cwbyl oll yn mhob peth.
Dyn à gafô 'i ddewis ac á ddewis y gwaethav.	Dyn à wypo 'i lês ac à wnelo ei avles.
Dyn na wnelo ddaioni ac nis gad r arall ei wneuthur.	Dyn à gais lonyddwch ac nis rhydd.
Dyn à ymgadarnâo mewn peth à vo drwg yr olwg arno.	Dyn à ymfrostio o'i gywilydd ei hunan.
Dyn à dybio ei hun yn gall ac yntau 'n anghall.	Dyn à wnelo vrâd yn nihob peth.
Dyn à ddyfgo lawer ac ni wypo ddim yn gyvlawn.	Dyn à wypo gyvraith Duw a'i orchymynion, ac á ddadla yn eu herbyn er gwobrwy.
Dyn à adawo ei gâr cyvlwyn heb achos yn y byd,	Dyn à ddirmyco Dduw a dyn.
	Dyn à ddyfgywyd ar y iawn ac nis gwna.
	Dyn à achwyno ar bob achos ar na vo gwir achos cwynaw.
	Dyn à ymroddo i vod yn avlawen lle na bo achos.
	Dyn à gâr ymgeintach á phawb ac ar bob achos,

* Iddo yntau, Ll. ar.

* Unpeth.

Dyn à ddyweto 'n vawr ac à wnelo 'n vychan.	Dyn y del iddo lawer o bethau ac ni roddo ddim.
Dyn glwth à fonia 'n wastadawl am fwyd a diawd.	Dyn à ymladd a'i arglwydd onid ei i'w bwill.
Dyn à wŷr ei vai ac nas diwygia.	Dyn o ddiau heddwch à ddymunno ryvel ac yntau yn ryvelwr lleŷg.
Dyn à froma wrth à ddengys iddo ei vai.	Dyn à ogano arall am y beiau à vo arno ev ei hun yn amlwg.
Dyn à gellwair à phawb ac ni oddev gellwair gan neb.	Dyn à debŷg ei vod yn well no neb ar bob peth, ac yntau 'n waeth no neb ymhob peth.
Dyn à holo gymmaint ag nas gellir ei ateb.	Dyn à echwyno o dda gymmaint ag na bo ar ei helw ai talo.
Dyn ni thawr ba beth à wnel nag à levair.	Dyn à roddo à vo o'i eiddo ac ai gato ei hun heb ddim.
Dyn à drevyd yn ddiiovyn iddo yr hyn na pherthyn iddo.	Dyn à addawo bob peth ac heb gywiro dim.
Dyn à ymdristfa lle bo pob un arall yn llawen.	Dyn à vafgnacho bob peth a heb brynu dim.
Dyn à ymlawenāo wrth à wnelo bob un arall yn drift.	Dyn à vygythio bawb ac ni bo ar neb ei ovn.
Dyn à edrydd o'i wir vodd yn amgen nog à glywes.	Dyn à ddyweto lawer ac nis gwrandawo neb.
Dyn à watwar y gwybodau nas gwypo ei hunan.	Dyn à dyngo llw anudon hyd nas creto neb ev.
Dyn ni chymmer ei gynghori onid el yn ryhwyr.	Dyn à addevo ei rin i fol, neu i elyn, neu i'r neb à wypo nas cel*.
Dyn à welo 'i gâr mewn difyg ac nas cynnorthwya.	Dyn à archo bob peth ar à welo ac ni chafo ddim.
Dyn ag iddo swydd ac nas gwnel yn gywir.	Dyn à roddo ei hunan mewn anurddas er urddas un arall.
Dyn à wŷr vqd yn raid iddo varw ac na veddwł am vyd arall.	Dyn à welo lawer o rcesau a chelvyddydau, ac ni ddyfgo ddim.
Catwg Ddoeth ai Cant.	Dyn à bryno bob peth heb ynuill dim.
86. CASDDYNION CATWGDDOETH, MEWN MODDAMGEN.	Dyn à gafāo pawb a phawb yntau.
Dyn à wypo y da ac nas dyfgo.	Dyn ni chreto neb na neb yntau,
Dyn ni bo ai gwafanaetho ac ni wafanaetha ei hun.	Dyn à veio ac yntau 'n veius.

* Y gwyrto.

Dyn à anyro à phob* peth heb achos.	Dyn na veddwl ba vo y daw yn y diwedd.
Dyn à geifio yn ddirgel gan ddyn dieithyr.	Catwg Ddoeth ai. Cant.
Dyn à greto i bawb heb ei adnabod.	
Dyn à ymddirieto i rodd.	
Dyn à wnelo yn un dydd val na allo wneuthur dim dranoeth.	87. Y SAITH HOLION A DDODES CATWG DDOETH
Dyn à veddylio dwyll a hoced.	I SAITH O WYR DOETHION.
Dyn à gafio ddewis ac á ddewisfa y gwaethav.	O'I GORYN LLANVEITHIN,
Dyn à debyco orvod o valchder a rhodres.	AC ATTEB Y GWYR HYNŶ.
Dyn à gafio ei lês er awles i'w gymodog.	HAWL. Pa ddaioni fydd vwyav ar ddyn?
Dyn ni wnel dda ac nas gato i arall ei wneuthur.	Atteb. Cyviawnder.
Dyn à ymgadarnâo mewn drwg olwg.	<i>Tallaiarn vardd ai dywawd.</i>
Dyn à debyco ei vod yn gall ac yntau yn anghall.	Hawl. Pa ddoethineb y fydd oruchav ar ddyn?
Dyn à ddyfgo lawer ac ni wypo ddim.	Atteb. Gallu drwg i arall ac heb ei wneuthur.
Dyn à adawo ei gydymaith heb achos.	<i>Teilo Sant ai dywawd.</i>
Dyn à wnelo ddrwg ni bo edivar ganto.	Hawl. Pa ddirieidi fy vwyav ar ddyn?
Dyn tylawd à wrthoto grynoded.	Atteb. Anniweirdeb.
Dyn à watwaro ddyfgo a gwybodau daionus.	<i>Arwon ab Cynwarch ai dywawd.</i>
Dyn heb arno ryw gamp à vo da.	Hawl. Pwy fydd dylotav?
Dyn na vo dewr yn mhlaid ei gâr, a'i wirionedd.	Atteb. Y neb ni chreto gymmeryd ei eiddo ei hun.
Dyn à voffio ei gywilydd ei hun.	<i>Taliesin Ben Beirdd ai dywawd.</i>
Dyn à efgelusfa Duw a dyn.	Hawl. Pwy fydd gyvoethocav?
Dyn na vo eiddo iddo ac nid ymgais à chrest neu gelvyddyd.	Atteb. Y neb ni chwennycho ddim o eiddo arall.
Dyn à vo gâs wrth arall heb ddangos paham.	<i>Gildas y Coed Aur ai dywawd.</i>
Dyn anwadal nas gellir ymddiried iddo ddim yn y byd.	Hawl. Pa gamp decav ar ddyn?
Dyn à wypo gyvraith Duw a'i orchymynion, ac á ddadleua yn eu herbyn er gwobrwy.	Atteb. Cywirdeb.
	<i>Cynan ab Clydno Eiddin ai dywawd.</i>
	Hawl. Pa ynvydrwydd vwyav ar ddyn?
	Atteb. Dymuno drwg i arall heb allu ei wneuthur.
	<i>Ystyfoc fardd Teilo ai dywawd.</i>

**38. LLYMA Y SAITH HOLION
MEWN MODDAMGEN HER-
WYDD LLYVYR ARALL.**

1. Pa ddoethineb vwyav ar ddyn?

Atteb. Gallu drwg ac heb ei wneuthur.

Teilo Sant.

2. Pa ddaioni goruchav ar ddyn?

Atteb. Cyviawnder.

Talhaiarn.

3. Pa ddirieidi vwyav ar ddyn?

Atteb. Celwydd.

Taliesin Ben Beirdd.

4. Pa gamp decav ar ddyn?

Atteb. Cywirdeb.

Cynan ab Cludno Eiddin.

5. Pa ynvydrwydd vwyav ar ddyn?

Atteb. Dymuno drwg cyd nas gallo.

Ystyfan vardd Teilo.

6. Pwy fydd dylotav?

Atteb. Y neb ni chymmer o'i eiddo ei hunan.

Arawn ab Cynvarch.

7. Pwy fydd gyvoethocav?

Atteb. Y neb ni chwennycho ddim o eiddo arall.

Gildas y Coed Aur.

Ac velly tervyna.

**80. GODDEGAU CATWG
DDOETH.**

A vyno ei berchi bid gadarn,

A vyno vodd Duw bid iawn ei varn.

A vyno iechyd bid lawen,

A vyno ei wrandaw bid gymmen.

A vyno ei garu bid uvydd,

A vyno lwyddiant gwyped ai lludd.

A vyno lonyddwch bid dangnevyar,

A vyno vlaenori bid wybodgar.

A vyno ei vodd porthed amynedd,

A vyno glod eled i'r bedd.

Catwg Ddoeth ai Cant.

**90. GEIRIAU GWIR CATWG
DDOETH.**

Llawer gwan da ei araith,

Llawer cryv drwg ei artaith.

Llawer tég drwg ei ddeunydd,

Llawer hagyr hygar vydd.

Llawer gwir drwg ei ddywedyd,

Llawer eiddil da 'i gyngyd.

Llawer gwych drwg ei ymarwedd,

Llawer noeth da ei vuchedd.

Llawer berthawg dan ovalon,

Llawer tlawd á wel ei ddigon.

Llawer clwyvus da 'i amynedd,

Llawer iach llawn cynddaredd.

Llawer gobaith á á yn over,

Llawer á ddaw yn mhen ei amfer.

Catwg Ddoeth ai Cant.

**91. HODDION CATWG
DDOETH.**

Hawdd bodloni dedwydd,

Hawdd digio diriaid,

Hawdd annog dewr,

Hawdd ovni ovnawg,

Hawdd cynghori awenawl,

Hawdd dyfgu athrylithaidd,

Hawdd clwyvaw clav,

Hawdd fromi balch,

Hawdd fori boneddig tom,

Hawdd rhadloni ferchawg,

Hawdd hudaw baban,

Hawdd twyllaw didwyll,

Hawdd eirioled ar haelionus,
 Hawdd lladd brwynen,
 Hawdd tynu cleddyv byr o wain,
 Hawdd cwypaw clof,
 Hawdd diriaw bwyd ar newynawg,
 Hawdd ynnill ar anghenofid,
 Hawdd y ceir gwên ar viubryd llawen,
 Hawdd dal march dall,
 Hawdd croni * frwd pifodyn,
 Hawdd gwedyd castell,
 Hawdd gwrandaŵ, crêdu, gadael iddo,
 Hawdd rhydio cornant,
 Haws gwedyd mawr no gwneuthur
 bychan,
 Haws gwneuthur da no drwg,
 Haws bod yn gall nog yn anghall,
 Haws bodloni Duw no diawl,
 Haws myned i nev nog i ufern,
 Haws gweled pob iawn nog ymddallu
 yn ei erbyn.

Catwg Ddoeth ai Cant.

92. HEBAU CATWG DDOETH.

HEB ferch heb synwyr,
 Heb synwyr heb ddeall,
 Heb ddeall heb ystyr,
 Heb ystyr heb wybod,
 Heb wybod heb bwyll,
 Heb bwyll heb ddyfg,
 Heb ddyfg heb ddawn,
 Heb ddawn heb Dduw,
 Heb Dduw heb ddim.

Catwg Ddoeth ai Cant.

93. CYLCH BYD A BYWYD.

TLODI á bair ymgais,
 Ymgais á bair llwyddiant,
 Llwyddiant á bair cywoeth,
 Cywoeth á bair balchder,
 Balchder á bair cynhen,
 Cynhen á bair rhyvel,
 Rhyvel á bair tloidi,
 Tloidi á bair heddwch,
 Heddwch tloidi á bair ymgais,
 Ymgais á dreigla yr un cylch ag o'r
 blaen.

Catwg Ddoeth ai Cant.

94. GOREU CATWG DDOETH.

GOREU ar wr*, gwybodau,
 Goreu ar ieuanc, gwylder,
 Goreu ar hên, arawch,
 Goreu ar bob dyn, cydwybod,
 Goreu chwedyl, gwirionedd,
 Goreu celwydd, celwydd amlwg,
 Goreu gorchwyl, gwneuthur daioni,
 Goreu devawd, ymwellâu,
 Goreu cynneddyv, cadw moes,
 Goreu arver, doethineb,
 Goreu ymddiried, ymddiried i Dduw.

Catwg Ddoeth ai Cant.

95. GOREUAU.

GOREU un bwyd, bara,
 Goreu un enllyn, halen,

* Attal. Ll. ar.

* Wryd. Ll. ar.

Goreu un llyn, gwin,
 Goreu un llaeth, llevrith,
 Goreu diod, diod o ddwr,
 Goreu neges, ymweled â gwr yn
 ngharchar,

Goreu hael, hael ofeiriad,
 Goreu taith, cyrch golychwyd,
 Goreu ympryd, gochel moethufder,
 Goreu haelioni, rhoddi cardawd,
 Goreu cardawd, rhoi lletty,
 Goreu parodrzydd, bathawd,
 Goreu cydymaith, ceiniawg,
 Goreu barn, cyviawnder,
 Goreu cyvraith, ammod,
 Goreu ammod, cyviawnder,
 Goreu gwaith, gwneuthur daioni,
 Goreu celvyddyd, deall gwirionedd,
 Goreu ymladd, ymladd â dryganwydau,
 Goreu heddwch, heddwch cydwybod,
 Goreu nawdd, nawdd Duw.

Catwg Ddoeth ai Cant.

96. GOREUAU.

GOREU gorchwyl undyn, gwarchadw
 ty yn dda*,

Goreu un gair, mi biau,
 Goreu i bawb, â ddichon ev ei hunan,
 Goreu camwri, cadbyd,
 Goreu barn, cyviawnder,
 Goreu cyviawnder, trugaredd,
 Goreu lle, â ellir ei gyrchu,
 Goreu bwyd, un rhag newyn,
 Goreu cyfes, talu iawn,
 Goreu taith, golychwyd,
 Goreu cyvaill, cydwybod lân,

* Yn ddiwyd. Ll. ar.

Goreu canwyll, pwyll,
 Goreu devawd, daioni,
 Goreu i ddyn, ei Dduw,
 Goreu Duw, Duw y goreuon.

Catwg Ddoeth ai Cant.

97. GOREUAU.

GOREU un dyn, gŵr,
 Goreu un tlws, gwraig,
 Goreu un mil, march,
 Goreu un anivel, buwch,
 Goreu un yfgrubyl, davad,
 Goreu yngogiaid, geivyr,
 Goreu amgyving, moch,
 Goreu lluyddion*, gwenyn,
 Goreu etivedd, pren plan,
 Goreu masnach, prynu tîr,
 Goreu câr, erw o dir,
 Goreu parodrzydd, arian,
 Goreu deaint, daioni,
 Goreu diwedd, diwedd da.

Catwg Ddoeth ai Cant.

98. GOREUAU.

GOREU enw, mi biau,
 Goreu cyvaill, bathodyn,
 Goreu bwyd, un rhag newyn,
 Goreu llwyn, un a'm cyfgoto,
 Goreu march, un a'm dyco,
 Goreu cwd, un â blawd ynddo,
 Goreu bwyall, â bieufwyv,
 Goreu rhan o'r deifien, rhan â gafwyv,
 Goreu peth, peth â veddwyv,

* Llwyddiant. Ll. ar.

Goreu bach, bach gwair,
 Goreu mawr, mawr vodlondeb,
 Goreu y goreu o bob rhyw,
 Goreu tynged, diwedd da.

Catwg Ddoeth ai Cant.

99. GOREUAU.

GOREU lledvegin, davad,
 Goreu o'r devaid, y moelion,
 Goreu o'r gwartheg, y brithion,
 Goreu o'r meirch, y mwynav,
 Goreu o'r moch, y tewav,
 Goreu o'r geivyr, y gwynion,
 Goreu o'r gwyr, y doethav,
 Goreu o'r gwagedd, y difymlav,
 Goreu o'r meibion, y breisgav,
 Goreu o'r merched, y meinav,
 Goreu o'r cwn, y cyntav,
 Goreu o'r brethyn, y cochav,
 Goreu o'r llian, y meinav,
 Goreu o'r gwenith, y moelav,
 Goreu o'r ceirch, y breisgav,
 Goreu o'r haidd, y byrav,
 Goreu etiveddion, coed plan,
 Goreu cyvnewid, cyvnewid ar dir,
 Goreu un arv, cylllell,
 Goreu un tudded, mantell,
 Goreu ar bob peth, y goreu,
 Goreu o'r drygau, y lleiav.

Catwg Ddoeth ai Cant.

100. GOREUAU.

GOREU un bwyd, bara,
 Goreu enllyn, halen,
 Goreu llyn, gwin,
 Goreu diod, dwr,

Goreu cyvedd, medd,
 Goreu gosfymaeth, cwrw,
 Goreu meddyginiaeth, llaeth,
 Goreu helgig, hydd,
 Goreu ág* yfgrubyl, mollt,
 Goreu pysgod mor, llythi,
 Goreu pysgod dwr croew, brithyll,
 Goreu aeron, avalau,
 Goreu ancwyn, brefych †,
 Goreu gwaith, arddu tŷr,
 Goreu chware, llawenydd.

Catwg Ddoeth ai Cant.

101. GOREUAU.

GOREU gweinyddiaeth, llavuriaw tir,
 Goreu llavur, gwenith,
 Goreu o'r gwenith, y moelav,
 Goreu o'r haidd, y byrav,
 Goreu o'r ceirch, y brasav,
 Goreu o'r avalau, y lleiav,
 Goreu o'r llyfiau, brefych,
 Goreu o'r gwŷg, fa,
 Goreu arlwyad, ammaeth,
 Goreu lledvegin, davad,
 Goreu llawnder, buwch,
 Goreu ynghyving, moch,
 Goreu yngnogiaid geivyr,
 Goreu hiliadaeth, gre o gefyg,
 Goreu golud, gwartheg,
 Goreu llaeth, llevrith ‡,
 Goreu ymborth, blith §,
 Goreu ancwyn, perllan,

* Cig.

† Cenin. Ll. ar.

‡ Llaeth buwch. Ll. ar.

§ Goreu moethynou. Ll. ar.

Goreu heiliad, gardd,
 Goreu llwyddiant, gwenyn,
 Goreu etivedd, pren plan,
 Goreu gallu, tir*,
 Goreu rhyfgywydd, ty annedd,
 Goreu gwaith teulu, rhod a chribau,
 Goreu o'r brethyn, y cochav,
 Goreu o'r llian, y meinav,
 Goreu o'r caws, y fatav,
 Goreu o'r menyn, y nielnav,
 Goreu anivel, march,
 Goreu o'r cwn, y cyntav,
 Goreu o'r meirch, y mwyav,
 Goreu o'r pridd, y cochav †,
 Goreu o'r gwartheg, gwineuon,
 Goreu o'r moch, y gwynion,
 Goreu o'r devaid, y moelion,
 Goreu o'r geivyr, y gwynion,
 Goreu trev, trev tād,
 Goreu gwlad, gwlad geni,
 Goreu arv, cylllell,
 Goreu tuddedyn, mantell,
 Goreu meddiant, cartrev,
 Goreu gwaith un dŷn, gwarchadw ty,
 Goreu urddas, bonedd cynhenid,
 Goreu cymmyred, gwybodaeth,
 Goreu tryfor, celvyddydd ‡,
 Goreu cymodawg, tal pentan,
 Goreu dyddanwch, mab,
 Goreu careiddwch, merch,
 Goreu tlws, gwraig dda,
 Goreu casaeliad, enw da §,
 Goreu arlwydd, cydwybod.

Catwg Ddoeth ai Cant.

- Goreu cyvoeth, tir. Ll. ar.
 † Gwineuav. Ll. ar.
 ‡ Creft. Ll. ar.
 § Gair da. Ll. ar.

102. GOREUAU.

GOREU O'R GWYR, y doethav,
 Goreu o'r gwragedd, y difymlav,
 Goreu o'r meibion, yr uvyddav,
 Goreu o'r merched, y fyberwav,
 Goreu o'r gweifion, y fyddlonav,
 Goreu o'r cymodogion, y divalchav,
 Goreu o'r gweithwyr, y medrufav,
 Goreu cerddedydd, gau,
 Goreu cynghor, gwas diawg,
 Goreu cydymaith, ceiniawg,
 Goreu neges, myned â chroefaw,
 Goreu hael, hael ofeiriad,
 Goreu canwyll, pwyll i ddyn,
 Goreu camwri, cedwid*,
 Goreu meddyg, meddyg enaid,
 Goreu cynneddvau, cadw moes,
 Goreu devawd, daioni,
 Goreu rhan, rhoddi cynnwys,
 Goreu i bawb, à ddichon ei hun,
 Goreu un gair, mi à biau,
 Goreu arv, dwrn moel,
 Goreu un tudded, mantell,
 Goreu y gware, tra ater,
 Goreu gwrthwyneb, gwrthwyneb cwys,
 Goreu ediveirwch, ediveirwch gwerthu,
 Goreu llawenydd, canu 'n iach i gamp
 ddrwg,
 Goreu doethineb, tewi,
 Goreu rhyrindawd †, cyrchu golychwyd
 Goreu newyn, newyn ariant,
 Goreu cyvoeth, boddlondeb,
 Goreu adnabod, adnabod ei hun,
 Goreu arlwydd, cydwybod,

- Cadbyd. Ll. ar.
 † Pererindawd. Ll. ar.

Goreu dyfg, ystyriaeth,
 Goreu meddwl, meddwl am Dduw.
 Catwg Ddoeth ai Cant.

103. GOREUAU.

GOREU arw gwroldeb,
 Goreu gwroldeb, ystyr cyn taraw,
 Goreu taraw, taraw hoel ar ei phen,
 Goreu pen, pen ar y gynhen,
 Goreu cynhen, à vo mwyav edivar am
 dani
 Catwg Ddoeth ai Cant.

104. GOREUAU.

GOREU prinder, prinder geiriau,
 Goreu amyl, amyl gardawd,
 Goreu mawr, mawr ymgais,
 Goreu bach, bach gwair,
 Goreu gwryd, heddwch,
 Goreu doethineb, anwybodaeth am
 ddrwg,
 Goreu heddychyd, gwir,
 Goreu glewder, gochel cynhen,
 Goreu fynwyr, fynwyr prŷn,
 Goreu pwyll, ymbelláu,
 Goreu eisiau, eisiau cyvoeth,
 Goreu fant, fant o bell,
 Goreu bardd, nas adnaper,
 Goreu gwr, y gwr goreu*,
 Goreu golud, goleuder,
 Goreu crair, anghynghrair,
 Goreu brawd, brawd fydd,
 Goreu cynghor, gochel ei eisiau,
 Goreu boddio, boddio Duw,
 Goreu encil, golychwyd,

* Y goreu ei gampau. Ll. ar.

Goreu càr, càr a'm cerydd,
 Goreu creft, à wyppyv,
 Goreu rhad Duw, cydwybod iach,
 Goreu tlws, à bieufwyv,
 Goreu bwyd, à heliwyv vy hun,
 Goreu mantell, un à veddwyv,
 Goreu o'r adar, à ddaliwyv,
 Goreu o'r main, à allwyv ei ddwyn,
 Goreu athraw, caledi,
 Goreu llyvyr, myvyrdawd,
 Goreu o'r campau, bod yn llonydd,
 Goreu o'r chwerthin, un nas clywer,
 Goreu o'r cyvedd, bod ymhell
 oddiwrtho,
 Goreu anwylyd, y gwanav,
 Goreu cymmwynas, dangos bai,
 Goreu caredigrwydd, ceryddu pechawd,
 Goreu cyflwn, gado 'n llonydd,
 Goreu mawl, vy nghredu,
 Goreu cyvaill, callineb,
 Goren cymodawg, y callav,
 Goreu arglwydd, y folav,
 Goreu celvyddydd, medruffer,
 Goreu ar hen, ei gynghor,
 Goreu cynghor, tād,
 Goreu cyvrinach, mām,
 Goreu ymgeledd, chwaer,
 Goreu cynnorthwy, hrawd,
 Goreu cyveillach, gwraig,
 Goreu cymodawg, heddychwr,
 Goreu gelyn, a'm o'vno,
 Goreu ovui, ovni Duw.
 Catwg Ddceth ai Cant.

GNODIAU CATWG DDOETH.

G_{NAWD} i euawg hir oval,
 Gnawd i ddiawg hir adiwyth,

Gnawd i lythig hir angen,
 Gnawd i greulawn hir gâs,
 Gnawd i leidyf ei hir ymlid,
 Gnawd i luvr ei hir watwar,
 Gnawd i gelwyddawg hir warthrudd,
 Gnawd i over hir amharch,
 Gnawd i drachwantus hir ddygnedd,
 Gnawd i ddiriaid hir alar,
 Gnawd i ddedwydd hir dangnev,
 Gnawd i dangnevgar tadoldeb Duw.
 Catwg Ddoeth ai Cant.

105. GOREUAU. DEUNAW
 CAMPAU DAWNUS CATWG
 DDOETH.

1. GOREU moes, evylldawd.
2. Goreu ymarver, diwydrwydd.
3. Goreu o gynneddv, gwirionedd.
4. Goreu o awen, pwyll.
5. Goreu o ferch, trugaredd.
6. Goreu yftyriaeth, adnabod ei hunan.
7. Goreu o fwydd, dyddiaw*.
8. Goreu goval, bod yn gyviawn.
9. Goreu ymgais, gwybodaeth.
10. Goreu athrylith, haelioni.
11. Goreu trachwant, trachwant heddwch.
12. Goreu dewis, gwneuthur daioni.
13. Goreu o vodd i vyw, creff.
14. Goreu addysg, llên †.
15. Goreu galar, galar am bechawd,
16. Goreu dyddanwch, llawenydd cydwybod.

* Heddych. Ll. ar.

† Goreu o ddyfg. Ll. ar.

17. Goreu ymryfon, pwy oreu ei vuchedd.

18. Goreu myvyrdawd, am Dduw.
 Catwg Ddoeth ai Cant,

Hen vardd á ganoedd val hyn :
 Deunaw o gampau dawnus,
 A roed ar Wgawn ab Rhys,
 Ac ungamp ddrwg ar Wgawn
 Yn divwynaw'r deunaw dawn*.

106. HEN VARDD A ELWID
 YSTUDVACH A VUASAI YN
 VARDD CYSTENIN VENDI-
 GAID A WELES DEUNAW
 CAMPAU DAWNUS A GANT
 CATWG DDOETH, AC YNA
 Y CANT YNTAU VAL HYN.

Deunaw campau dawnus Ystudvach,
 Bardd Gwrthevyr Vendigaid.

1. GLEW mewn trin a thrallawd.
2. Amyneddgar yn dyoddev.
3. Cadarn ei gyngyd.
4. Doeth yn ei ddadyl.
5. Dihodres yn ei glod a'i lwyddiant.
6. Uvydd yn ei voes.
7. Syber ei gampau.
8. Llavirus yn ei orchwyl a'i ymgais.
9. Awyddus am wybodau.
10. Haelionus, gair, gweithred, a meddwl.
11. Athrywyngar mewn ymryfon.
12. Addwryn ei ymddugiad.

* Pa gamp ddrwg oedd hono? Ai ovn oedd?
Iolo Morgannwg.

13. Croefawus yn ei dy.
 14. Heddgar yn ei gymodogaeth.
 15. Diwair o gorf a meddwl.
 16. Cywir ei air a'i weithred.
 17. Cyviawn ei vuchedd.
 18. Trugar wrth dlawd a thrallodus.

Tydi dy wala, ebai Catwg, ti á ennill-
 aifft y goreu arnav.—Nage, ebai
 Yftudvach, nid velly, mi á geisiais
 ragoriaeth arnat ti, a thi á ddang-
 ofaifft uvydddawd, am hyny
 doethav tydi, ac itti y mae y
 goreu, a myned á wnaeth y varn
 mai doethav o'r doethion oedd
 Catwg, a Chatwg á vynai ddodi
 hyny o air ar Yftudvach.

107. GWELLAU CATWG
 DDOETH.

GWELL GWY O'I BERCHI,
 Gwell gwraig o'i chanmawf,
 Gwell benthg nog eifiau,
 Gwell gwir no chelwydd,
 Gwell cyvoeth nog angen,
 Gwell angen no chywilydd,
 Gwell dyn drwg o'i gospi,
 Gwell synwyr no chyvoeth,
 Gwell pwyll nog aur,
 Gwell tewi no drwgwedyd,
 Gwell ceiniawg no brawd,
 Gwell goddev no goval,
 Gwell byw no marw*,
 Gwell cerdd o'i breiniaw,

Gwell cywir tylawd no hocedus* cyw
 oethawg,
 Gwell bonedd no thaiogrwydd,
 Gwell chware nog ymladd,
 Gwell bygwth no tharaw †,
 Gwell taraw ‡ no lladd,
 Gwell ychydig drwy rad no llawer
 drwy avrad,
 Gwell bodd pob dyn no'i anvodd,
 Gwell trugaredd no chreulonder,
 Gwell bendith y tlawd no meistrolaeth
 y cadarn,
 Gwell haelioni no chybyddiaeth,
 Gwell car mewñ llys nog aur ar vys,
 Gwell nag no gau eddewid,
 Gwell rhan ovn no rhan caru,
 Gwell cadw nog olrhain,
 Gwell dau ben nog un,
 Gwell y drwg á wyddys no'r drwg nas
 gwyddys,
 Gwell nerth dwy gath nog un,
 Gwell rhy draws no rhy druawr,
 Gwell bedd no buchedd anghenawg,
 Gwell celvyddyd no thryfor,
 Gwell creft no threvtadaeth,
 Gwell ymroddwr no dialwr,
 Gwell ychydig yn laeth no llawer yn
 enwyn,
 Gwell deuwaie vi nog un gwaie ni,
 Gwell moes no bonedd,
 Gwell am y pared á dedwydd nog am y
 tan á diriaid,
 Gwell goreu no da iawn,
 Gwell unpen no chanpen, gwell deuben
 nog un,

* Gwell y byw nog y marw. Ll. ar.

• Twvllgar. Ll. ar.
 † Fyftio. Ll. ar.
 ‡ Fyftio.

Gwell câr llaw no châr tavawd,
Gwell yn y crochan nog yn y tân,
Gwell bach mewn llaw no mawr
gerllaw,

Gwell à ddaliwyv nog à alwyv,
Gwell un dewch no dau ewch,
Gwell un gair gwir no chaat gair tég,
Gwell cysgod brwynen no bod hebddi,
Gwell ci à gyvartho no chi à gaotho,
Gwell anfaud o'i gael nog o'i ovni,
Gwell dryw mewn llaw no gwydd ar
adain,
Gwell aderyn mewn llaw no dau yn y
llwyn,
Gwell dyfg no golud, gwell awen no
dyfg,
Gwell cydwybod nog awen, gwell Duw
no dim.

Catwg Ddoeth ai Cant.

108. GODDEGAU CATWG
DDOETH.

A vo doeth ev á wrendy 'n wâr,
A vo dewr ev á dery 'mhlaid ei gâr.
A vo clav eve á orwedd,
A vo dioval ev á gwfg mewn hedd.
A vo yfgawn galon ev á gân,
A vo dedwydd ev á vuchedda 'n lân.
A vo hael ev á drugarâs,
A vo fantaidd ev á gâr à vo dá.
A vo pryderus ev á veddylia,
A vo celvydd ev á yfyrâ.
A vo tlawd ev á gymhortha,
A vo cyyoethawg ev á lecha.
A vo diwyd ev á weithia,
A vo gwellwr ev á gerdda.

A vo llonydd ev á vydd pena',
A vo twyllodrus Duw ai casta.
Catwg Ddoeth ai Cant.

109. EREILL.

A vyno gyvoeth govyned genad ei
wraig,
A vyno vyw 'n gyviawn govyned
genad ei arlwydd,
A vyno vyw 'n heddychlawn govyned
genad ei vrenin,
A vyno vyw 'n ddwyvawl govyned
genad ei ofeiriad,
A vyno wybodaeth govyned genad ei
geraint a'i gymodogion,
A vyno urddas govyned genad ei
gampau,
A vyno vod yn ddivalchder govyned
genad ei vam,
A vyno vod yn ddoeth govyned genad
ei ferchiadau,
A vyno vod yn ddioval govyned genad
ei blant,
A vyno lwyddiant govyned genad y
diogi,
A vyno ei ewyllys govyned genad ei
Dduw,
Ac o gael hyny y mae iddo à vyno o
bob daioni.
Catwg Ddoeth ai Cant.

110. SAITH DYN A YRANT Y
BYD YN YMRYVGOLL.

Gŵr heb gŵv.
Gwraig heb gywilydd.

Mâb heb ddyfg.
 Feirad heb ddwyvolder.
 Swyddawg heb gydwibod.
 Arglwydd heb gyviawnder.
 Brenin heb drugaredd.

Catwg Ddoeth ai Cant.

111. SYNIADAU CATWG
 DDOETH.

YMHOB dyn y mae enaid,
 Ymhob enaid y mae deall,
 Ymhob deall y mae meddwl,
 Ymhob meddwl y mae y naill ai drwg
 ai da,
 Ymhob drwg y mae angau,
 Ymhob da y mae bywyd,
 Ymhob bywyd y mae Duw.

Catwg Ddoeth ai Cant.

112. SYNIADAU AMRYVEIL-
 ION.

DEUPARTH bywyd yw gwybod,
 Deuparth gwybod yw deall,
 Deuparth deall yw awen,
 Deuparth awen yw ymarver,
 Deuparth ymarver yw ferch,
 Deuparth ferch yw fynwyr.

Catwg Ddoeth ai Cant.

113. EREILL UNRHYW.

DEUPARTH awen yw moliant,
 Deuparth cerdd ei gwrandaw,

Deuparth bonedd yw dysg,
 Deuparth dysg yw hyder,
 Deuparth clod yw cynneddv,
 Deuparth pryd yw trwfiad,
 Deuparth iechyd ymrwyfiaw,
 Deuparth fordd ei gwybod,
 Deuparth gwledd yw groesaw,
 Deuparth doethineb yfityriaw,
 Deuparth golud boddlloneb,
 Deuparth celvyddydd ei rhiniau,
 Deuparth llywodraeth heddwch.

Catwg Ddoeth ai Cant.

114. EREILL, AMRYVEIL-
 RYW.

CRYW pob gwybodus,
 Call pob cywiawn,
 Doeth pob geirwir,
 Da pob cariadgar,
 Mawr pob medrus,
 Cyvoethawg pob boddlon,
 Tylawd pob grwgnachlyd,
 Dwyvawl pob cydwibodus,
 Moesawl pob uvydd,
 Hael pob trugarawg,
 Fyddlawn pob cywir,
 Cadarn pob amyneddus,
 Glew pob gwirgar,
 Serchawg pob addwyn,
 Dedwydd pob deddvawl,
 Caredig pob tangnevgar,
 Pwyllvawr pob tawedawg,
 Llwyddiannus pob ymgeifgar,
 Gwynvydig pob glan ei vuchedd,
 Llawn pob daionus.

Catwg Ddoeth ai Cant.

115. EREILL CYVUNVATH.

FOL pob balch,
 Diwybod pob diymgais,
 Awlwyddus pob diwybod,
 Diriaid pob diferch,
 Trachwantus pob diriaid,
 Llovrudd pob lleidyr,
 Lleidyr pob drwg dybus,
 Newyn pob awydd,
 Digllon pob newynawg,
 Gelyn pob digllon.

Catwg Ddoeth ai Cant.

116. AC MEWN MODD
AMRYVAL VAL HYN.

TRAIIS pob cam,
 Ynvyd pob treifedig,
 Gelyn pob ynvyd,
 Pob gelyn heb achos.

Catwg Ddoeth ai Cant.

117. MODD ARALL.

DIGLLON pob newynawg,
 Newyn pob dialgarwch*,
 Ynvyd pob dialgar,
 Dialgar pob gelyn,
 Gelyn pob treifedig.

Catwg Ddoeth ai Cant.

* Newynawg pob dialgar. Ll. ar.

118. LLYMA GYNGHORION
ARODDES CATWG DDOETH
I DALIESIN BEN BEIRDD,
PAN OEDD YN YSGOLAIG
IDDO.

MEDDYLIA CYN Y GWETYCH.

1. YN gyntav, beth y gwetych.
2. Yn ail, paham y gwetych.
3. Yn drydy', wrth bwy y gwetych.
4. Yn bedwerydd, am bwy y gwetych.
5. Yn bummed, beth á ddaw o'r peth à wetych.
6. Yn chweched, pa les o'r peth à wetych.
7. Yn feithved, pwy à vo 'n gwrandaw ar à wetych.

Dod dy air ar ben dy vys cyn ai gwetych,

A threigla ev y faith fordd hyn cyn ai gwetych,

Ac ni ddaw drwg vyth o'r hyn à wetych.

Catwg Ddoeth ai Cant, wrth Daliesin Ben Beirdd yn doddi arno ei vendith.

119. LLYMA DDEWIS BETH-
AU GWR.

A CHATWG DDOETH A'U CANT WRTH EI
 DAD GWYNLLIW VILWR, AB GLYWIS
 AB TEGID AB CADELL DEYANLLWG.

Ei dy yn ddiddos,

Ei dyddyn yn grwn,

H

Ei dir yn dirion,
 Ei wely yn efmwyth,
 Ei wraig yn ddiwair,
 Ei vwyd yn iachus,
 Ei ddiod yn vain vywus,
 Ei dân yn oleu,
 Ei ddillad yn glydion,
 Ei gymodogaeth yn heddychlawn,
 Ei wás yn ddiwyd,
 Ei vorwyn yn fyw,
 Ei vâb yn gywir,
 Ei verch yn fyber,
 Ei gâr yn fyddlawn,
 Ei gyvaill yn ddiwyll,
 Ei varch yn wâr,
 Ei vilgi yn vuan,
 Ei hebawg yn chwannawg,
 Ei ychain yn gryvion,
 Ei wartheg yn lliwiawg*,
 Ei ddevaïd yn rhywiawg,
 Ei voch yn hirion,
 Ei dylwyth ymgynneddus,
 Ei gartrev yn drevnus,
 Ei vardd yn ddyfgedig,
 Ei delynwr yn addwyn,
 Ei velin yn agos,
 Ei eglwys yn mhell,
 Ei arglwydd yn gadarn,
 Ei vrenin yn gyviawn,
 Ei dâd ysbrydawl yn gáll,
 A'i Dduw yn drugarawg.

Catwg Ddoeth ai Cant.

120. HEBAU AMGEN NOG
 O'R BLAEN.

HEB athraw beb ddyfg,
 Heb ddyfg heb wybodau,

* Yn unlliawg. Ll. ar.

Heb wybodau heb ddoethineb,
 Heb ddoethineb heb ddwyvoldeb,
 Heb ddwyvoldeb heb Dduw,
 Heb Dduw heb ddim.

Catwg Ddoeth ai Cant.

121. PEDWAR GWYD Y SYDD
 O BRIVANSAWDD.

CYNTAV, llid.—Ail, trachwant.—
 Trydydd, diogi.—Pedwerydd, ovyn.

A'r lle y bytho y naill na'r llall o
 honynt y ceir pob drwg arall, canys
 o honynt y tyv yn angerddawl
 pob drygau ereïll ar veddwl a
 gweithred.

Catwg Ddoeth ai Cant.

122. GORDDODAU CATWG
 DDOETH.

O DEIMLAW teimla'th galon a'th gyd-
 wybod,
 O ddyfgywl dyfgywl ar y daionus,
 O wrandaw gwrandaw gwyn tlawd ac
 anghenus,
 O vlafu blafa ddoethineb,
 O rogli rhogla ddiniweidrwydd,
 O geifiaw cais wybodaeth,
 O gyrhaedd cais gyrhaedd deall,
 O ddychymyg cais ddychymyg à vo
 pwyll,
 O wneuthur gwna'th ddyledfswydd,
 O gafâu casûa y drwg o bob rhyw,
 O adnabod adnebydd dy hun,
 O wybod gwybydd orchymynion
 Dovydd,

O yftyriaw yftyria dy ddiwedd,
 O ovni ovna'th anwydau,
 O ddywedyd dywed à vo gwir,
 O varnu barna yn dy gydwybod,
 O vwriadu bwriada wellâu dy vuch-
 edd,
 O anturiaw anturia 'mhlaid pob iawn,
 O garu câr tangnevedd,
 O lawenâu llawenâa am ddyoddev
 dros y gwir,
 O alaru galara am dy bechawd,
 O ymbil ymbil ar Dduw am ei rad-
 verthwch,
 O ymhvrydu ymhvryda mewn dy-
 hewyd ddwyvawl,
 O ddiolch am à gevaif diolch i Dduw
 yn benav,
 O ymddiried ymddiried i'th Dduw.
 Catwg Ddoeth ai Cant.

123. ARALL UNRHYW.

O DEIMLAW teimla'th wendid fynwyr,
 O weled gwêl dy vai,
 O wrandaw gwrandaw gynghory doeth,
 O geifiaw cais heddwach à phawb a rhwng
 pawb,
 O gredu crêd na wyddost ddim,
 O vlafu blafa bereiddder deddvoldeb,
 O arogli arogla feiddra pechawd,
 O ddeall deall beth wyd,
 O wneuthur gwna gyviawnder,
 O gafâu casâa y byd a'i bethau,
 O adnabod adnebydd dy galon dy
 hunan,
 O wybod gwybydd mai dyn wyd,
 O goviaw covia mai marw à vyddi,
 O yftyriaw yftyria y varn ddiweddav,

O ovni ovna dwyll dy galon,
 O ddywedyd dywed wirionedd yn benav
 dim,
 O varnu barna varn gyviawn*,
 O vwriadu bwriada wellâu dy vywyd,
 O ymroddi ymrô i wneuthur daioni,
 O anturiaw anturia dros heddwach a
 thangnev,
 O ymddiried ymddiried i'r un à wyr dy
 raid,
 O uvyddâu uvyddâa i'r un à roddes
 itti vyw a bôd,
 O ymhewydu ymhewyda ddwyvoldeb,
 O garu câr dy Dduw, ac yn Nuw caru
 pob perchen bôd a bywyd †.
 Catwg Ddoeth ai Cant,

124. PEIBYL CATWGDDOETH.

1. PEI gwisgid goron am ben pob
 fôl ni à vyddem bawb yn vren-
 inodd.
2. Pei bai cloch am vwnwgyll pob
 ynvyd ni chaid nebun vyth mewn
 eglwys ond ofeiriad a'u cyd-
 glochyddion.
3. Pei bai pob anghall yn marw ni
 chleddid neb eifiau gwr yn vyw
 i agor bedd.
4. Pei bai cynn ar ben pob fôl ve
 geid arian yn dda am ddangos
 gwr moel.
5. Pei bai gywilydd pob un yn yf-
 grivenedig yn ei dalcen, prid
 iawn y byddai deunydd myg-
 ydau.

* Gyviawn varn Ll. ar.

† Câr dy gymodawg val ti dy hunan.
Ll. ar.

6. Pei cyn gynted ar draed ag ar dav-
awd y byddai gwraig, hi á
ddaliai ddigon o luced i gyuu
tân y boreu.
7. Pei ni thraethai un tavawd amgen
nogwirionedd a doethineb rhy-
vedd y byddai riv y mudion.
8. Pei gwelai chwedleugar annoeth-
ineb ei ddadwrdd ev á gadwai ei
davawd i oeri ei gawl.
9. Pei gwelai groefan overdawd ei
gamp ev ai gadawai rag
cywilydd.
10. Pei glywai gybydd ddrygfawr ei
galon byddai varw gan ddrew-
dawd.
11. Pei gwelai ddlawg y drwg ai ery ev
á ymofgreiniau o'i lefgedd rag
ovyn a chywilydd.
12. Pei gwelai ferch ei wendid ev á
drengai gan ovyn.
13. Pei gwelai valcñ ei galon ve gollai
ei holl fynwrau gan arfwyd.
14. Pei gweiai bob un galon y llall ev á
vyddai yn llawnoed i bawb fo
rhag diawlaid.
15. Pei gwelai genvigen ei ddüwch eve
á ymgrogai rag cywilydd Duw
a dyn.
16. Pei gwelai bwyll ei anmhwyll ev á
guddiai ei wyneb gan gywilydd.
17. Pei gwelai veddwdawd ei fieiddra
ev á ymgudd'ai dan y domen.
18. Pei gwelai gelwydd ei wydoldeb ev
á gollai ei hunan gan gynddar-
edd.
19. Pei cai dwyll vlas ar ei vrynti eve
á chwydai ei beredd allan.
20. Pei cai drachwant olwg ar ei
wrthuni cynnevin iddo y byddai
pryd a gwedd cythraul.
21. Pei gwelai athrawd á ddaw o'i waith,
ev á welai y cyvan yn diweddu
ar ei ben ei hunan.
22. Pei gwelai ddichell ei vudredd ev
á ymddichellai i ddianc ragddo.
23. Pei gwelai lid ei fyrrnigrwydd eve á
ymlidiai yn fyrrnig wrtho ei
hunan amdano.
24. Pei gwelai ddialgarwçh ei ddiawlig-
rwydd eve á elai i ddiawl yn
hytrach nog ymroi iddo.
25. Pei gwelai y cribddeiliwr agwedd
ei gydwybod eve á grochleuai,
gwae vi mi á welais gythraul o
eithavodd usern.
26. Pei gwelai ragrith ei avlendid eve
á ymddychrynai o'i bwyll.
27. Pei gwelai odineb ei halogrwydd
eve á fieiddiai y tir y cerddai *.
28. Pei gwelai ryvelgar ei greulondeb
eve á ovnai i bob mymryn yn
mhelydyr yr haul ei wân á
chledd.
29. Pei gwelai anwybodaeth ei an-
harddwch, eve á genvigenai
weled hardded y llyfant ragddo.
30. Pei gwelai haerllydrwydd ei yn-
vyted, eve á wingai gan gyn-
ddaredd o'i vod yn ynvytach
no neb.
31. Pei gwelai annwvyldeb ei ddiwedd
eve á vyddai varw gan ddychryn.
Catwg Ddoeth ai Cant.

* A gerddai. Ll. ar.

125. HWFTIAU CATWG
DDOETH.

Hwft o'r wybodaeth à wna ddyng yn
annoeth,
Hwft o'r ferchiadau à wna ddyng yn
benboeth.
Hwft o'r llawenydd à ddiwedd yn
alar,
Hwft lludded hir am à dderydd yn
gynnar.
Hwft o'r gwyllt-vrydus nad ystyr
un dyben,
Hwft o'r gelyddydd na cherddo yn
fyRDD awen.
Hwft o'r gwagvonedd à droedied à
balchder,
Hwft o'r mawr gudd ar ni thâl ond o'i
arver.
Hwft o'r mawr voft lle bo bach y
gwybodau,
Hwft o'r coegddwyvawl anneddrawl ei
gampau.
Hwft o'r twylladdyfsg na ddyfgo y
gwirionedd,
Hwft o'r ystyriaeth nad ystyr ei
ddiwedd.
Hwft o'r carngybydd na chymmer o'i
eiddo,
Hwft ni châr heddwch ymhob man lle
bytho.
Hwft o'r wael awen à gais bob
overdod,
Hwft o bob arver ni thar-dd o gyd-
wybod.
Hwft o bob gweithred yn erbyn
cyviawnder,
Hwft o'r cythreulig à garo gneulonder.

Hwft o'r caled à vo 'n annhrugarawg,
Hwft i bob un ni bo fybera ferchawg.
Hwft o'r un penllwyd à dreulwys ei
vuchedd
Heb Dduw 'n ei gydwybod, heb govam
ei ddiwedd.

Catwg Ddoeth ai Cant.

126. PYNCIAUGWIRIONEDD*
CATWG DDOETH.

1. Duw pob iawn, Diawl pob cam.
2. Duw pob haelioni, Diawl pob
anghawrdeb.
3. Duw pob cariad, Diawl pob cäs.
4. Duw pob heddwch, Diawl pob
rhyvel.
5. Duw pob llawen, Diawl pob trist.
6. Duw pob ferchawg, Diawl pob
atgas.
7. Duw pob ymbwyll, Diawl pob
anmhwyl.
8. Duw pob dedwydd, Diawl pob
diriaid.
9. Duw pob mwyn, Diawl pob
anvwyn.
10. Duw pob tég, Diawl pob hagyar.
11. Duw pob gwir, Diawl pob celwydd.
12. Duw pob llês, Diawl pob avles.
13. Duw pob rhaith, Diawl pob an-
rhaith.
14. Duw pob mäd, Diawl pob anvad.
15. Duw pob pur, Diawl pob anmhur.
16. Duw pob cywir, Diawl pob twyll.
17. Duw pob trugar, Diawl pob
creulawn.
18. Duw pob glän, Diawl pob avlan.

* Gortdodau. Ll. ar.

19. Duw pob llád, Diawl pob anllád.	17. Un anudonwr ymhen cant cythraul.
20. Duw pob goleu, Diawl pob tywyll.	18. Un cybydd ymhen cant lleidyr.
21. Duw pob menwyll, Diawl pob an-fawd.	19. Un tavawd gwraig ymhen cant taran.
22. Duw pob deall, Diawl pob anneall.	20. Un budrogen ymhen cant hwch.
23. Duw pob trevyn, Diawl pob an-ghrevyn.	21. Un mursen ymhen cant puten.
24. Duw pob bywyd, Diawl pob mar-woldeb.	22. Un ofeiriad ymhen cant twyllwr.
Cafael Duw cafael oll,	23. Un hud ymhen cant anudon.
Colli Duw colli y cyvan.	24. Un cyvreithwr ymhen cant gwylliad.
Catwg Ddoeth ai Cant.	25. Un gweniaith ymhen cant diricidi.

127. UNODD YN MHEN CANT- ODD CATWG DDOETH.

1. UN drwg dybus ymhen cant llovrudd.
2. Un meddyg ymhen cant cigydd*.
3. Un twyllwr ymhen cant anrhaith.
4. Un bradwr ymhen cant gelyn.
5. Un faig vras ymhen cant faig wenwyn.
6. Un awr gloddest ymhen cant awr newyn.
7. Un diogi ymhen cant dirrawd.
8. Un diymdawr ymhen cant diceydd.
9. Un athrodwr ymhen cant cynllwyn.
10. Un gwastraf ymhen cant goddaith.
11. Un truth ymhen cant athrawd.
12. Un awrad ymhen cant yspail.
13. Un anvoddlondeb ymhen cant anghen.
14. Un gormodedd ymhen cant eisfued.
15. Un celwydd ymhen cant gofawd.
16. Un rhageth ymhen cant celwydd.

25. Un gweniaith ymhen cant diricidi.
26. Un diriaid* ymhen cant ysgar.
27. Un ysgar ymhen cant gormes.
28. Un gormes ymhen cant haint.
29. Un haint ymhen cant newyn.
30. Un annewawd ymhen cant haint.
31. Un drygarlwydd ymhen cant annewawd.
32. Un camraith ymhen cant drygarlwydd.

Catwg Ddoeth ai Cant †.

128. GWRTHYDDIAID CATWG DDOETH.

1. POb fol á wna ofeiriad, rhaid call i wneuthur ysgolaig.
2. Pob gáydd á wna fermwr, rhaid synwyrwl i vod yn greftwr.
3. Pob cythraul á wna vilwr, rhaid dyn da i vod yn heddychwyr.
4. Pob dihiryn á wna gyvreithwr, rhaid doeth i vod yn reithwr.
5. Pob diriaid á wna bencerdd, rhaid dedwydd i vod yn athraw.

* Cr gw. Ll ar.

* Diriaidi.

† Ytalyec. Vardl. redd. Ll. ar.

6. Pob lleidyr á wna oludawg, rhaid cynneddwawl i vod yn wr bon-
eddig.
7. Pob coegvalch á wna rodrefgar, rhaid addwyn i vod yn vlaenor.
8. Pob croefan á wna vydrwr, rhaid dysgedig i vod yn vardd.
9. Pob llyfan á wna gybydd, rhaid na vo gwaeth no lleidyr i wneuthur dyn.
10. Pob ynvyd á wna chwedleugar, rhaid gwr doeth i dewi*.
11. Pob diwybod á wna veiwr, rhaid gwr deallus i vod yn varnwr.
12. Pob crwydryn á wna ymfenwr, rhaid pwyllawg i vod yn gyng-
horwr.
13. Pob ci á wna geryddwr, rhaid dwy-
awl i vod yn ddiwygiwr.
14. Pob twrch á ddadredd, rhaid perchen deall i ddattawd.
15. Pob ovnus á baid ag á welo yn ddrwg, rhaid hyderus glew i wneuthur daioni.
16. Pob dyn i ddiawl á wna y da á welo'n dda iddo ei hun yn unig, rhaid dyn i Dduwi wneuthur à vo da i arall er avles iddo ei hun.
17. Pob trachwantus á ynnill aur ac arian, rhaid dedwydd i ynnill golud.
18. Pob yftrywus á ynnill vodd y byd, rhaid cywir cariadus i ynnill bodd Duw.
- Catwg Ddoeth ai Cant.
-
- * I vod yn dawgar. Ll. ar.
129. LLYMA DDEUDDEG
GOVYNION A DDODES
CATWG DDOETH AR EI
VEBINIAID.
1. Pwy fy ddoeth?
Atteb. Y neb ni ddigia er ei oganu, ac ni ymvalchia er ei ganmawl.
2. Pwy fy gall?
Atteb. Y neb á yfstyr yn dda cyn y gweto ei veddwl.
3. Pwy fy gryv?
Atteb. Y neb à allo veifstroli ei anwydau.
4. Pwy fy gadarn?
Atteb. Y neb à allo guddio ei dylodi.
5. Pwy fy ddifaith?
Atteb. Y neb ni chelo ei gyvrinach ei hunan.
6. Pwy fy gymmeradwy yn mysg y bobyl?
Atteb. Y neb à allo ymgynnal arno ei hunan.
7. Pwy fy lawen?
Atteb. Y neb ni chlywo ei gydwybod yn ei geryddu.
8. Pwy fy rydd?
Atteb. Perchen creft a chelvyddydd, à vedyr ymgynnalarni yn y man o'r byd y myno.
9. Pwy fy dda ei arver?
Atteb. Y neb à vedyr ymoddev á dyn llidiawg drygarverus à vo gydag ev.
10. Pwy fy ddaionus?
Atteb. Y neb à gospo ei hun er ll's i arall.

11. Pwy fy ddedwydd?

Atteb. Y neb y bo yuddo gâs o gynneddyv at y drwg*, a ferch o gynneddyv at à vo da.

12. Pwy fy ddwyvawl?

Atteb. Y neb à grêd yn Nuw ac ai caro, ac à wêl mai goreu ar bob dime ei ewyllys a'i weithred ev.

Ac velly tervyna pynciau doethineb
Catwg Ddoeth.

130. CYNGHORION PARTH IECHYD AC EINIOES.

1. A CHWENNYCHO v'vw 'n hir chwarcued hyd ugain, llavuried hyd ddeugain, a gorphwysed hyd olaith.

2. Coded gyda 'r hedydd, caned gyda yr hedydd, ac aed i gyfgu gyda 'r hedydd.

3. Bwytâed pan vo arno chwant, yved pan vo arno fyched, a gorphwysed pan vo arno vlino.

4. Gocheled vwyd rhy voethus, a diod rhy gadarn, a gwaith rhy drwm a thasferthus.

5. Gocheled gormodd o vwyd, a gormodd ddiod, a gormodd o lavurwaith.

6. Gocheled ymryfon, cared hedd-wch, a bydded di vawrovalon.

7. Bydded lawen, bydded hael, a bydded gyviawn.

8. Bydded wrth un wraig, yn gadarn yn ei fydd, ac yn lân ei gydwybod.

9. Bid vvyrgar y bore, gweithgar yn nawnydd, a chyveillgar yr echwydd.

10. Bid dyddan ei vvyrdawd, diniwed ei gampau, a'i awyr yn iachus.

11. Bydded nid hên ei wifg, yn lanber ei gylched, ac yn vodlon i'r byd à vo.

12. Bydded ysgawn ei wifg, ysgawn ei ymborth, ac ysgawn ei galon.

13. Bydded ferchawg ei vryd, a byw-iawg ei awen, ac yn amyl ei gyveillion.

14. Cadwed gyvraith ei wlad, a rheawl ei alwad, a gorchymynion ei Dduw.

15. Ac o wneuthur val hyn, bydd iachus ei gorf, ac esmwyth ei veddwl, a glân ei gydwybod.

16. Bydd hir ei einioes, a'i ddiwedd yn wynvyd, a'i Dduw yn ei garu.
Catwg Ddoeth ai Cant.

131. MYVYRDODAU CATWG DDOETH.

Nid oes dim heb ryw rinwedd arno,
Nid ellir drwg heb ryw dda o hano,
Nid rhaid i ddedwydd nac ach nac eiddo,

Ni ellir i ddeddvawl well nog y fydd ynddo,

Nid iawn i undyn ond ai digono,
Nid cyviawn bwyd ond i à lavurio,
Nid oes doethineb ond i ai dyfgo,

Nid oes gariad ond i à garo,

* A vo drwg. Ll. ar.

Nid oes i'r cybydd ond à gymmero,	Nid glew ond à wrthladd ei hun,
Nid oes ar neb wneuthur y peth nas gallo,	Nid cyvarwydd ond à wŷr ymfyrth ei hun,
Nid oes o Dduw i neb ond à veddo,	Nid cyvrwydd ond à wŷr avrwydddeb ei hun,
Nid iawn i undyn bob peth à vyno,	Nid caeth ond à ymoftwng iddo ei hun,
Nid harddar undyn ond hyn a'i gweddo,	Nid rhydd ond na vo rwym wrtho ei hun,
Ni ddifyg gwybodaeth ar a'i ceitio,	Nid ymgais ond à ymgais ddiveiaw ei hŷn,
Ni wiw clod ond i a'i dirpero,	Nid fŷl ond à veddwl yn dda am dano ei hun,
Ni veth digonedd i à wnel am dano,	Nid perchenawg ond perchen arno ei hun,
Nid oes o'r ymryson well na 'i ado,	Nid gwr ond à barcho ei hun.
Nid oes o gyvoeth i neb ond a'i bodd-lono,	
Ni chedwis Duw rag neb à vai da iddo,	
Nid tynged i neb ond à ganlyno.	
Catwg Ddoeth ai Cant.	Catwg Ddoeth ai Cant.

132. NIDIAU.

NID penaeth ond à vo pen arno ei hun,
 Nid cadarn ond à vo drech na 'i hun,
 Nid gwaithvuddyg ond à orchvygo ei hun,
 Nid gorcheft ond i wr lywodraethu ei hun,
 Nid athraw y gwr na ddyfgo dda iddo ei hŷn,
 Nid deallus ond à ddeallo ei hun,
 Nid adnabyddus ond à adnebydde ei hun,
 Nid gwybodus ond à wybydd ei vai ei hun,
 Nid celvydd ond à vedro wellâu ei hun,
 Nid call ond à wêl folineb ei hun,
 Nid gwilgar ond à wilio arno ei hun,
 Nid doeth ond à ddiwygio ei hun,

133. CASDDYNION CATWG DDOETH.

1. HEN heb grevydd.
2. Ieuanc heb ddyfgo.
3. Gwafanaethwr heb ovn.
4. Gwraig heb gywilydd.
5. Mâb heb voes.
6. Merch heb fyberwyd.
7. Hên godinebus,
9. Doeth heb weithredodd da.
9. Tylawd balch.
10. Cyvoethawg gormesgar.
11. Esgob heb ddeall.
12. Brodyr heb gariad.
13. Trevgordd heb gyviawnder.
14. Plwyv heb addyfg.
15. Goludawg heb elufen.

16. Athraw heb amynedd.
17. Bardd heb ddosparth.
18. Teulu heb drevyn.
19. Cenedyl heb wybodau.
20. Gwlad heb gyvraith.
21. Cyvraith heb ddeddvolder.
22. Cymodogaeth heb heddwwch.
23. Plant heb uvydddawd.
24. Gwerin heb gariad.
25. Llys heb haelioni.
26. Gwledd heb gerddau.
27. Cynnadyl heb arweddau.
28. Ysgolaig heb awen.
29. Crest heb vreiniau.
30. Dieithyr heb roesawau.
31. Dinas heb bendodau.
32. Cyvar heb atgorau.
33. Gorfedd heb arverau.
34. Gwr heb gampau.
35. Ty heb olau.
36. Perllan heb avalau.
37. Gardd heb lysiau.
38. Cyvaille heb gynneddvau.
39. Call heb gymhwyllau.
40. Gosgordd heb dyngedau.
41. Araeth heb ymbwylliadau.
42. Barn heb ddangosau.
43. Gwr heb rinweddau.
45. Doethineb heb huolder, yr hyn fydd yn debyg i gleddyv yn llaw dyn clav o'r parlys.
46. Huolder heb ddoethineb, y fydd debyg i gleddyv yn llaw dyn ynvyd.

Ac velly tervyna.

Catwg Ddoeth ai Cant.

134. LLYMA GYNGHORION Y
RHODDES GATWGDDOETH
I ARAWN VAB CYNVARCH
BRENIN Y GOGLEDD PAN
AI GOLLYNGES EV O'I
VEBINDAWD.

Tro y cluft byddar at bob drygiaith,

Tro dy gèvyn ar bob drygwaith.

Tro y llygad caudad at bob anverth,

Tro 'th olwg a'th galon at bob prydd-
verth.

Tro dy law egor at bob tylodi,

Tro dy veddwl at bob haelioni.

Tro dy bwyll at gynghorau doethion,

Tro dy ferch at bethau dwyvolion.

Tro'th ddyhewyd ar bob dafioni,

Tro'th holl awen ar ymragori.

Tro dy ddeall i ddeall dy hunan.

Tro'th holl wybodau y'nghyngyd
anian.

Tro'th holl gynneddvau ar à vo
dedwydd,

Tro'th galondid a'th nerthodd oll ar
Dduw Ddovydd.

Catwg Ddoeth ai Cant.

135. LLYMA SYNIADAU
CATWGDDOETH.

PA hynav y dyn gwaethav ei gampau,

Pa vwyav y gallu lleiav y bydd gwyllys,

Pa vwyav y brys mwyav y rhwyfyr,

Pa vwyav y cas mwyav y cywilydd,

Pa uchav y dring enbytav y cwymp,

Pa decav y bore hacrav yr ucher,

Pa vwyav y frost mwyav y celwydd,

Pa decav y dŷn mwyav y pyd a'i erys,

Pa ddyvnav yr avon lleiav oll ei fhrwft,

Pa ifav y galon uchav y bydd i'r enaid,
Pa ddoethav y dyn uvyddav ei gamp,
Pa dylotav dwyvawl goreu vydd ei
gynneddyv,

Pa gallav y dyn anamlav ei eiriau,
Pa decav y chware goreu vyth ei adael,
Pa haelav y rhoddwr mwyav vyth ei
ynnill,

Pa vvyav y gwir mwyav oll y bydd ei
dâl,

Pa iawnav y gwaith iawnav i gyd y
dywedd*,

Pa gyvyngav gan ddyd ehengav gan
Dduw.

Catwg Ddoeth ai Cant.

136. CYNGHORION A RODDES
CATWG DDOETH I ASSWR
VAB CYNHAIARN.

Na vydd debyg i'r ci yn dy gyves,
Na vydd debyg i vwch † yn dy vuches.

Na vydd debyg i lyfant yn dy loches,

Na vydd debyg i vlaidd wrth dy gyvnes.

Na vydd debyg i gath yn dy anwes,

Na vydd debyg i hwch yn dy wales.

Na vydd debyg i'r mor yn dy vynwes,

Na vydd debyg i wraig yn dy hanes.

Catwg Ddoeth ai Cant.

137. CYNGHORION EREILL
ARODDES CATWG DDOETH
I'R UN GWR.

CYHUDDA dy hun ac nid arall,
Daroftwng dy hun ac nid arall,
Addysga dy hun cyn y dysgot arall,
Adnebydd dy hun er adnab arall,

* Diwedd.

† Vuwch. I. M.

Cerydd dy hun na cherydd arall,
Gwna les i dy hun o gwnei les i arall,
O weled dy hun yn folach nog arall
Y dichyn itti vyned yn ddoethach nog
arall.

Catwg Ddoeth ai Cant.

138. CYNGHORION EREILL
CATWG DDOETH I'R UN
GWR.

Na vydd fwrth na diawg segurlllyd,

Na châr veddwi val y gwna ynvyd,

Na châr verched anllad eu campau,

'Mogel dyngu a phob cras eiriau.

Bydd haelionus y lle bo achos,

Gwna ddaioni, a gwna 'n ddiaros.

Na wna gam, na chymmer ormod,

A'th gymodogion bydd mewn cymmod.

Cais vyth ymgynnal yn ddiwégi,

Yn mhob trova tra vych ynddi.

Ymroi Dduw yn y cwbyl o'th vuchedd,

A meddwl ba vodd y daw 'n y diwedd.

Catwg Ddoeth ai Cant.

139. LLYMA Y GORDDAU
A DDANGOSES GATWG
DDOETH I DALIESIN PEN
BEIRDD, YN YMOLLWNG
AG EV.

TAWEDIGRWYDD yw mam pob call-
ineb,

Amynedd yw mam pob doethineb.

Pwyll yw mam pob gwybodau,

Trevyn yw mam pob darbodau.

Angen yw mam pob celvydyd,

Rhinwedd yw mam pob dedwyddyd.

Nid plant heb uvydddawd,
 Nid uvydddawd heb addysg,
 Nid addysg heb athraw,
 Nid athraw ond tād,
 Nid tād ond dedwydd,
 Nid dedwydd ond doeth,
 Nid doeth ond cyviawn,
 Nid cyviawn ond cariad,
 Nid cariad ond Duw.

Catwg Ddoeth ai Cant.

140. EREILL.

NID bonedd ond gwybodaeth,
 Nid golud ond gwybodaeth,
 Nid doethineb ond gwybodaeth,
 Nid urddas ond gwybodaeth,
 Nid anrhydedd ond gwybodaeth,
 Nid nerth ond gwybodaeth,
 Nid cār ond gwybodaeth,
 Nid cyvaill ond gwybodaeth,
 Nid harddwch ond gwybodaeth,
 Nid clòd ond gwybodaeth,
 Nid meddiant ond gwybodaeth,
 Nid deall ond gwybodaeth,
 Nid rhwydd ond gwybodaeth,
 Nid braint ond gwybodaeth,
 Nid addwyn ond gwybodaeth,
 Nid deddvawl ond gwybodaeth,
 Nid cyviawn ond gwybodaeth,
 Nid dedwydd ond gwybodaeth,
 Nid cadarn ond gwybodaeth,
 Nid daioni ond gwybodaeth,
 Nid gorvod ond gwybodaeth.

Catwg Ddoeth ai Cant

150. NIDIAU BRODYRDDE.

NID gwlad ond gwerin,
 Nid gwerin ond brodyrde,
 Nid cadarn ond brodyrde,
 Nid amug ond brodyrde,
 Nid edmug ond brodyrde,
 Nid cyflwn ond brodyrde,
 Nid cyvawd ond brodyrde,
 Nid cynnadyll ond brodyrde,
 Nid corawd ond brodyrde,
 Nid cynnal ond brodyrde,
 Nid cyvraid ond brodyrde,
 Nid cyffwyn ond brodyrde,
 Nid cyttrev ond brodyrde,
 Nid cyffulw ond brodyrde,
 Nid cywaith ond brodyrde,
 Nid cywaeth ond brodyrde,
 Nid cyttrym ond brodyrde,
 Nid cymyn ond brodyrde,
 Nid cymhwyl ond brodyrde,
 Nid cychwedyl ond brodyrde,
 Nid cydnerth ond brodyrde,
 Nid cyvnerth ond brodyrde,
 Nid cyvar ond brodyrde,
 Nid cydvod ond brodyrde,
 Nid cydwedd ond brodyrde,
 Nid cyvun ond brodyrde,
 Nid cymmraint ond brodyrde,
 Nid cymmrawd ond brodyrde,
 Nid cov ond brodyrde,
 Nid cyvannedd ond brodyrde,
 Nid cymmyred ond brodyrde,
 Nid cymhrain ond brodyrde,
 Nid cyvurdd ond brodyrde,
 Nid cyvoeth ond brodyrde,

Nid cymmod ond brodyrde,
 Nid cymmedyr ond brodyrde,
 Nid cynhorth ond brodyrde,
 Nid cywir ond brodyrde,
 Nid cyfgordd ond brodyrde,
 Nid cyvraith ond brodyrde,
 Nid cenedyl ond brodyrde,
 Nid Cymry ond brodyrde.

Catwg Ddoeth ai Cant.

151. NIDIAU EREILL.

Nid hawdd dangaws annoeth,
 Nid hawdd dysgu anwar,
 Nid hawdd deddvoli anwir,
 Nid hawdd cadarnâu gormes,
 Nid hawdd yfgog ferch,
 Nid hawdd gorvod ar athrylith,
 Nid hawdd gwrthladd angen,
 Nid hawdd newid nawtur,
 Nid hawdd fymud awen,
 Nid hawdd dilcaw cariad,
 Nid hawdd cymmod â chás,
 Nid hawdd gochel drygioni,
 Nid hawdd drwg o ddaioni,
 Nid hawdd gwarthruddiaw cyviawn,
 Nid hawdd hudaw call,
 Nid hawdd llygru cywir,
 Nid hawdd digiaw dedwydd,
 Nid hawdd rhadloni llidiawg,
 Nid hawdd gyru pwyll ar ddiriaid,
 Nid hawdd ovni glew,
 Nid hawdd hyder ar llwyr,
 Nid hawdd darbwyll anwybodus,
 Nid hawdd deall dichell,
 Nid hawdd addwynâu balch,
 Nid hawdd cau yn erbyn à wŷr pawb,
 Nid hawdd ynnill gelyn,
 Nid hawdd ammeu gwirionedd,

Nid hawdd rhadloni cenvigen,
 Nid hawdd taw ar gydwylbod,
 Nid hawdd gorthaw ar y gwir,
 Nid hawdd digaloni dwyvawf,
 Nid hawdd gwaráu anynad,
 Nid hawdd llygru dedwydd,
 Nid hawdd gyru à vynes ar ddoeth,
 Nid hawdd ond ymvoddâu ar ddaioni,
 Nid hawdd ond uvyddâu i Dduw,
 Nid hawdd twyllaw Duw.

Catwg Ddbeth ai Cant.

152. ARALL UNRHYW.

Nid hawdd gwybod y cyvan,
 Nid hawdd ammeu gwirionedd,
 Nid hawdd cadarnâu celwydd,
 Nid hawdd difrwythaw cyviawnder,
 Nid hawdd gweled y pell,
 Nid hawdd canvod à vydd,
 Nid hawdd cafau pechawd cynwynawl,
 Nid hawdd boddloni pawb,
 Nid hawdd galw doe yn ôl,
 Nid hawdd cydymddwyn á gormes,
 Nid hawdd attal amfer,
 Nid hawdd diwreiddiaw ferch,
 Nid hawdd dilcaw cariad,
 Nid hawdd yfgog fyddlonddeb,
 Nid hawdd llygru cywirdeb,
 Nid hawdd rhadloni trachwant,
 Nid hawdd gostegu cenvigen,
 Nid hawdd gyru pwyll ar valch,
 Nid hawdd darbwyll annoeth,
 Nid hawdd darwedd anwybodus,
 Nid hawdd deall dichell,
 Nid hawdd ovni glew,
 Nid hawdd annog llwyr,
 Nid hawdd dyspwyllaw anwar,

Nid hawdd gwerinaw diriaid,
 Nid hawdd dygnu dedwydd,
 Nid hawdd arail annyfg,
 Nid hawdd dangaws anneallus,
 Nid hawdd gorvod ar ddoeth,
 Nid hawdd dattawd athrylith,
 Nid hawdd newid nawtur,
 Nid hawdd gwrthladd angen,
 Nid hawdd fymud awen,
 Nid hawdd cymmod â chás,
 Nid hawdd cywilyddiaw deddvawl,
 Nid hawdd gwád ar à wŷr pawb,
 Nid hawdd câu yn erbyn cydwybod,
 Nid hawdd gwarthruddiaw daioni,
 Nid hawdd digaloni dwywawl,
 Nid hawdd ond gwneuthur daioni,
 Nid hawdd ond boddlaw Duw,
 Nid hawdd dianc o ddrwg,
 Nid hawdd twyllaw Duw.

Catwg Ddoeth ai Cant.

153. EREILL.

NID anvodd ond prid,
 Nid prid ond prid o anvodd,
 Nid prid o anvodd ond ediveirwch,
 Nid edivar awr angau ond anvoddiaw
 Duw.

Catwg Ddoeth ai Cant.

154. EREILL.

NID gwladwr heb urddas,
 Nid urddas heb vonedd,
 Nid bonedd heb ddyfg,
 Nid dyfg heb voes,
 Nid moes heb fyberwyd,
 Nid fyberwyd heb ddeddvoldeb,

Nid deddvoldeb heb gyviawnder,
 Nid cyviawnder heb uvyddâd,
 Nid uvydddawd heb ddwyvoldeb,
 Nid dwyvoldeb heb gariad,
 Nid cariad ond Duw.

Catwg Ddoeth ai Cant.

155. EREILL.

NID divyr ond cyweithas,
 Nid cyweithas ond fyber,
 Nid fyber ond trwfiadus,
 Nid trwfiadus ond gweddudfer,
 Nid gweddudfer ond uvydddawd,
 Nid uvydddawd ond anmalchineb,
 Nid anmalchineb ond cariad,
 Nid cariad ond à vo gâs gantho boen i
 un byw a bod.

Catwg Ddoeth ai Cant.

156. EREILL.

NID gwybod heb weled,
 Nid gweled heb awen,
 Nid awen heb ei harver,
 Nid arver heb ferch,
 Nid ferch ond o bwyll,
 Nid pwyll ond ystyriaeth,
 Nid ystyriaeth ond ar ddaioni,
 Nid dim * ond o Dduw, am hyny
 Nid gwybod ond o Dduw,
 Nid awen ond o Dduw,
 Nid pwyll ond o Dduw,
 Nid daioni ond o Dduw,
 Nid dim ond y fydd o Dduw.

Catwg Ddoeth ai Cant.

* Nid ond o Dduw. Ll.

157. EREILL.

NID call ond à wrendy gynghor,
 Nid pwyll ond à wyr gynghor,
 Nid doeth ond à gais gynghor,
 Nid deall ond à ystyr gynghor,
 Nid hawdd dodî cynghor,
 Nid cwbyl nemawr o gynghor,
 Nid amyl y gwedd un cynghor,
 Nid trahâus ond ni pheirch gynghor.

Catwg Ddoeth ai Cant.

158. EREILL.

NID bôd ond Duw,
 Nid byw ond Duw,
 Nid da ond Duw,
 Nid doeth ond Duw,
 Nid gwybod ond Duw,
 Nid gallu ond Duw,
 Nid cariad ond Duw,
 Nid cyviawn ond Duw,
 Nid hollwybodydd ond Duw,
 Nid cadarn ond Duw,
 Nid diddarvod ond Duw,
 Nid barn ond barn Duw,
 Nid arglwydd ond Duw,
 Nid tragwydd ond Duw,
 Nid anveidrawl ond Duw,
 Nid hollawl ond Duw,
 Nid digon ond Duw,
 Nid dim ond Duw.

Catwg Ddoeth ai Cant.

159. EREILL.

NID nerth ond Duw,
 Nid bywyd ond Duw,

Nid cyvnerth ond Duw,
 Nid cynneiliawdyr ond Duw,
 Nid cywyl ond Duw,
 Nid câr ond Duw,
 Nid cyvaill ond Duw,
 Nid cœidwad ond Duw,
 Nid agos ond Duw,
 Nid yn mhob man ond Duw,
 Nid à wŷr y cyvan ond Duw,
 Nid à varn yn gyviawn ond Duw,
 Nid à wna à vno ond Duw,
 Nid cael ond cael Duw,
 Nid gobaith ond yn Nuw,
 Nid gwared ond Duw,
 Nid dim ond yn Nuw.

Catwg Ddoeth ai Cant.

160. EREILL.

NID hawdd fymud awen,
 Nid hawdd newid nawtur
 Nid hawdd gorrwod ar athrylith,
 Nid hawdd dihenu anian,
 Nid hawdd gorthaw ar gydwybod,
 Nid hawdd ammeu y gwir,
 Nid hawdd cynnal celwydd,
 Nid hawdd ovari glew,
 Nid hawdd annog llwvŷ,
 Nid hawdd darbwyll anwybodus,
 Nid hawdd gwrthladd à wŷr pawb,
 Nid hawdd rhadloni cœvigen,
 Nid hawdd gyru pwyll ar ddiraid,
 Nid hawdd llygru dedwydd,
 Nid hawdd dirywo rhyw,
 Nid hawdd divenwi ferch,
 Nid hawdd gwrthol ar gariad,
 Nid hawdd lluddio cyviawnder,
 Nid hawdd trechu ar gelyddydd,
 Nid hawdd d'fawd gwybodau,

Nid hawdd galw y drwg yn ôl,
 Nid hawdd attal daioni,
 Nid hawdd rhadverth o drachwant,
 Nid hawdd trymysg ar gall,
 Nid hawdd dangos balch,
 Nid hawdd cywilyddio deddvawl,
 Nid hawdd meflu dwyvawl,
 Nid hawdd à vyner i ddoeth,
 Nid hawdd dyspwyll ar annoeth,
 Nid hawdd celwyddu synwyrâu,
 Nid hawdd cuddiaw rhag amfer,
 Nid hawdd dianc rhag awr ddiwedd,
 Nid hawdd gwâd ar bechodau,
 Nid hawdd gochel barn,
 Nid hawdd twyllaw Duw.

Catwg Ddoeth ai Cant.

161. EREILL.

NID glew ond à orvydd arno ei hunan,
 Nid cadarn ond à vo drech no ei hunan,
 Nid gwybedydd ond à edwyn ei hunan,
 Nid llyw and à lywio ei hunan,
 Nid gwiliedydd ond à wilio arno ei
 hunan,
 Ni ochel ond à ochelo ei hunan,
 Ni orvydd ond à orfo arno ei hunan,
 Ni ymgeidw ond à ymgeidw rhag ei
 hunan,
 Nid deallus ond à ddeallo ei hunan,
 Nid doeth ond à wyl folineb ei hunan,
 Nid call ond à ystyr ei hunan,
 Nid athraw ni addysg ei hunan,
 Nid câr ond à vo gâr iddei hunan,
 Nid gelyn neb ond ei hunan,
 Nid gwall ond à ato iddei hunan,
 Nid gwybod ond cydwybcd dyn ei
 hunan,

Nid trevyn ond à drevno arno ei liunaff,
 Nid iawn ond à iawnâo arno ei hunan,
 Nid dim o vlaen Duw ond à vo dyn ei
 hunan.

Catwg Ddoeth ai Cant.

162. EREILL.

NID iawn ond cyviawn,
 Nid da ond cyviawn,
 Nid hardd ond cyviawn,
 Nid cadarn ond cyviawn,
 Nid parâus ond cyviawn,
 Nid cywir ond cyviawn,
 Nid llwydd ond cyviawn,
 Nid braint ond cyviawn,
 Nid rhydd ond cyviawn,
 Nid hawl ond cyviawn,
 Nid deddyv ond cyviawn,
 Nid diddarvod ond cyviawn,
 Nid digon ond cyviawn,
 Nid pen ar bob peth ond cyviawn,
 Nid cyviawn ond Duw.

Catwg Ddoeth ai Cant.

163. EREILL.

NID goludawg ond à ddonio Duw,
 Nid diogel ond à nawdd Duw.
 Nid tlawd ond à vo gâs gan Dduw,
 Nid dawn ond rhadverthwch Duw,
 Nid deeth ond o addysg Duw,
 Nid dedwydd ond à vo tros Dduw,
 Nid ynnill ond bodd Duw,
 Nid digon ond Duw.

Catwg Ddoeth ai Cant.

164. LLWYRAU.

LLWYRAV gallu gallu Duw,
 Llwyrav gwybod gwybod Duw,
 Llwyrav gwyllys gwyllys Duw,
 Llwyrav nawdd nawdd Duw,
 Llwyrav cariad cariad Duw,
 Llwyrav gwaith gwaith Duw,
 Llwyrav dig dig Duw,
 Llwyrav dyrnawd dyrnawd Duw,
 Llwyrav barn barn Duw,
 Llwyrav dial dial Duw,
 Llwyrav gobrwy gobrwy Duw.

Catwg Ddoeth ai Cant.

165. TRECHAU.

TRECH gwir no chadarn,
 Trech ammod no chyvraith,
 Trech à gais nog à geidw,
 Trech à gâr nog à gâs,
 Trech traha no thrais,
 Trech anian nog addysg,
 Trech awen nog athraw,
 Trech athrylith no phwyll,
 Trech pwyll no châd,
 Trech arglwydd gwan no gwâs cadarn,
 Trech gwlad nog arglwydd,
 Trech ferch no chawr,
 Trech ymgais nog ymddiried,
 Trech tynged nog arvaeth,
 Trech Duw no drwg obaith.

Catwg Ddoeth ai Cant.

166. TRECHAU EREILL.

TRECH clôd no chynneddyr,
 Trech pwyll no dichell,

Trech awen nog yfyr,
 Trech nawtur no dysg,
 Trech dygwydd no deall,
 Trech arver nog arvaeth,
 Trech diwydrwydd no golud,
 Trech celvyddyd no llu brenin,
 Trech glew no gwlad,
 Trech pwyll no glew,
 Trech ferch no chawr,
 Trech llavur no dirieidi,
 Trech rhaid no dewis,
 Trech ymgais no chyvoeth,
 Trech bryd no nerth,
 Trech gwir no chadarn,
 Trech cyviawnder no thrais,
 Trech Duw no dim.

Catwg Ddoeth ai Cant

167. SYNIADAU.

ADVYD á ddod addysg,
 Addysg á ddod wybodaeth,
 Gwybodaeth á ddod ddoethineb,
 Doethineb á ddod varn,
 Barn á ddod gydwybod,
 Cydwybod á ddod ddaioni,
 Daioni á ddod ddwyvoldeb,
 Dwyvoldeb á ddod vwyd tragywydd.

Catwg Ddoeth ai Cant.

168. DEUPARTHAU.

DEUPARTH gwaith ei ddechreu,
 Deuparth taith ymbarotôï,
 Deuparth forddæi gwybod,
 Deuparth gorcheft ymgais,
 Deuparth llwyddiant diwydrwydd,
 Deuparth dwyvoldeb dedwyddyd,

Deuparth dedwyddyd uvydddawd,
 Deuparth trev ei harverau,
 Deuparth clôd myned yn mhell,
 Deuparth awen moliant,
 Deuparth parch arver,
 Deuparth pryd ymdrwiaw,
 Deuparth bonedd dysg,
 Deuparth dysg hyder,
 Deuparth dawn ewylllys,
 Deuparth rhodd fyberwyd,
 Deuparth cerdd datgan,
 Deuparth anrhydedd moes,
 Deuparth celvyddyd ei rhin,
 Deuparth athrylith arver,
 Deuparth daioni cariad,
 Deuparth fydd yn nghalon.

Catwg Ddoeth ai Cant.

169. YMHOB AU CATWG
 DDOETH.

YMHOB daioni y mae ai gobrwy,
 Ymhob drwg y mae ai cyfb,
 Ymhob dig y mae pechawd,
 Ymhob nwyv y mae trythyllwg,
 Ymhob dyn y mae awen,
 Ymhob awen y mae rhagor,
 Ymhob cŷs y mae gelyniaeth,
 Ymhob gormodd y mae traha,
 Ymhob avrad y mae dirieidi,
 Ymhob trachwant y mae lledrad,
 Ymhob coel y mae celwydd,
 Ymhob gwybod y mae gwir,
 Ymhob cyfrëdin y mae iawn,
 Ymhob cêl y mae cywilydd,
 Ymhob taw y mae doethineb,
 Ymhob dewis y mae cyvyngder,
 Ymhob cyvyngder y mae addysg,
 Ymhob creft y mae celvyddyd,

Ymhob celvyddyd y mae rhin,
 Ymhob clwyv y mae pyd,
 Ymhob rhyvel y mae goval,
 Ymhob pechawd y mae foledd,
 Ymhob twyll y mae cynllwyn,
 Ymhob llid y mae murn,
 Ymhob cudd y mae twyll,
 Ymhob traha y mae pechawd,
 Ymhob gwlad y megir glew,
 Ymhob maddeu y mae cariad,
 Ymhob cariad y mae Duw.

Catwg Ddoeth ai Cant.

170. EREILL UNRHYW.

YMHOB dyn y mae enaid,
 Ymhob enaid y mae deall,
 Ymhob deall y mae meddwl,
 Ymhob meddwl y mae rhyw ddrwg
 neu dda,
 Ymhob gorcheft y mae ymgais,
 Ymhob ymgais y mae diwydrwydd,
 Ymhob diwydrwydd y mae ennill,
 Ymhob ennill y mae anrhydedd,
 Ymhob anrhydedd y mae urddas,
 Ymhob urddas y mae braint,
 Ymhob braint y mae dyledfwydd,
 Ymhob dyledfwydd y mae gwared,
 Ymhob gwared y mae daioni,
 Ymhob daioni y mae cariad,
 Ymhob cariad y mae Duw.

Catwg Ddoeth ai Cant.

171. GOREUAU.

GOREU o'r galluau synwyrâu,
 Goreu o'r synwyrâu deall,
 Goreu o'r deall pwyll,
 Goreu o'r pwyll dewis,

Goreu o'r dewis cyvoeth,
 Goreu o'r cyvoeth doethineb,
 Goreu o'r doethineb daioni,
 Goreu daioni cariad,
 Goreu cariad tangnev,
 Goreu tangnev tangnev Duw.

Catwg Ddoeth ai Cant.

172. NAMYNAU.

NAMYN Duw nid oes à wŷr,
 Namyn Duw nid oes gallu,
 Namyn Duw nid oes cyviawn,
 Namyn Duw nid oes gariad,
 Namyn Duw nid oes gadarn,
 Namyn Duw nid oes myn,
 Namyn Duw nid oes gwyllys,
 Namyn Duw nid oes handid,
 Namyn Duw nid oes ymmod,
 Namyn Duw nid oes nawdd,
 Namyn Duw nid oes gobraith,
 Namyn Duw nid oes ymddiried,
 Namyn Duw nid oes gyvnerth,
 Namyn Duw nid oes wared,
 Namyn Duw nid oes bywyd,
 Namyn Duw nid oes ðim.

Catwg Ddoeth ai Cant.

173. TRIODD CATWG DDOETH.

1. Tair dyn anhawdd eu credu,
 rhodiadur o bell, darllenwr
 llyvyr anghyviaith, ac à vo
 lŷn no 'i gymodogion.
 2. Tri ovn á gadarnáa galon dyn,
 ovni gwedyd y cyvan à glywo
 gan arall, ovni trallwyddiant,
 ac ovni digiaw Duw.

3. Tri ovn á wanáa galon dyn, ovni
 dywedyd* y gwir, ovni tylodi
 advydig, ac ovni diawl.
 4. Tripheth á gaif dedwydd, cariad
 perfaith, bywyd heddychlawn, a
 llawenydd nevawl.
 5. Tair breninaeth dedwydd, gair da
 y býd, cydwytbod laweu, a
 gobaith cadarn sun y byd à
 ddaw.
 6. Tripheth á gaif y drwg annedwydd,
 tlodi, gair drwg, a phoen cyd-
 wybod.
 7. Tripheth á gaif y gwallus, cywil-
 ydd, colled, a gwatwar.
 8. Tripheth á gaif y divalch, amllder,
 llawenydd, a chariad ei gymod-
 ogion.
 9. Tripheth á gair o godi yn fore,
 iechyd, cyvoeth, a fanteidd-
 rwydd.
 10. Tripheth á gaif y cysgadur, cywil-
 ydd, aviechyd, ac advyd.
 11. Tripheth á gaif y cywir, dawn,
 parch, a fyniant.
 12. Tripheth á gaif anghywir, byd
 drwg, gair drwg, a diwedd
 drwg.
 13. Tripheth á gaif dyoddeus, cariad,
 heddwch, a'i wynvyd ar bob
 gwrthwynebiad.
 14. Tripheth á gaif cynhenus, cynhen,
 cywilydd, ac anmharch.
 15. Tripheth á gaif trugarawg, dawn,
 cariad, a thrugaredd Duw.
 16. Tripheth á gair o hir ddilyn drwg,
 newyn, carchar, ac uffern.

* Gwedyd.

17. Tripheth á gaif dwyvawl, digonedd bydawl, heddwch cydwybodawl, a llawenydd newawl.
18. Tripheth á ddylid eu hyfyr gan bob dyn, o ba le y daeth yn mha le y mae, ac i ba le ydd á.
19. Tri chydymaith y diawl, balchedd, cenvigen, a thrais.
20. Tri anghyvartal byd, berthedd, cariad, ac angen.
21. Tri gláth byd, mor, arglwydd, a dinas.
22. Tri dyn á ddygant eu dadleuon i ben yn hawdd, hael, doeth, a chyvoethawg.
23. Tri ardymyr einioes dŷn, gobaith, cariad, a llawenydd.
24. Tri magwriaeth traha, rhyvyg, cyvoeth, a rhyfiant.
25. Tri buddygoliaeth doeth, urddas, greddv, a chanmawl*.
26. Tripheth over iawn, huffyng á byddar, hiraethu am varw, a chynghori gwraig yn erbyn ei gwyllys.
27. Tripheth ni wél dyn hanner ei ddigon o honynt, einioes, iechyd, a chyvoeth.
28. Tri rhyw o dda y fydd ac nis byddir gwell erddynt, á gafer o anudon, á gafer o ddadlau anghywir ac yn erbyn cywir, ac á gafer am drevtadaeth oni phrynir tir o honynt neu goffi máb mewn ysgol.
29. Tripheth á yspelliant lle delont. dwr, tân, a mellth Duw.
30. Tri chás á drig vyth, rhwng priawd a'i lysblant, rhwng cwn a moch, a rhwng Cymry a Saefon.
31. Tripheth rhaid aros yn hir cyn a'u cefir, cywirdeb o drachwant, doethineb o valchder, a chyyoeth o ddiogi.
32. Tri fail doethineb, fynwyr i ddyfgu, còv i gadw, a chymhendawd i adrawdd.
33. Tair gormes doeth, gwraig, diawd, a dryganian.
34. Tair bóft fól, boftiaw mafwedd, boftiaw cyvoeth, a boftiaw bonedd.
35. Tri chwerthin fól, am ben y da, am ben y drwg, ac am ben nas gwyr beth.
36. Tripheth nid call iawn ei gwneuthur, canu cloch i vyddar, pifaw yn erbyn y gwynt, ac addysgu henddyn*.
37. Tripheth á gaif pob diymgais a'i ddyled, tlodi, amharch, a chydwybod vlin.
38. Tripheth á gaif gwr o dlodi, iechyd, addysg, a nawdd Duw.
39. Tripheth á ynnill gwr o ynnill cyvoeth, cás rhyngtho a dŷn, cás rhyngtho a'i hun, a chás rhyngtho a Duw.
40. Tri dyn y fydd, dyn i ddyn, dyn i Dduw, a dyn i ddiawl: dyn i ddyn á wna dda dros dda a drwg dros ddrwg, dyn i Dduw á wna dda dros ddrwg, dyn i ddiawl á wna ddrwg dros dda.

* Urddas, gaddv, a chanmawl. Ll. ar

A th i meddwl henddyn. Ll. ar.

41. Tri cholled y corf á bair ynnill i'r enaid, colli cár, colli iechyd, a cholli cyvoeth.
42. Tri rhyw gelwydd y fydd: celwydd ar air, á bair i arall wedyd na vo gwir; celwydd ar weithred, á bair i arall weithredu yn erbyn y gwir; a chelwydd arddangos, neu o ymddwyn, á bair i arall veddwl a chreda y petb na vo gwir.
43. Tri dyn melltgedig y fydd, á dor orchymyn Duw yn ddietau: ni wypo ddim o dda ac ni chais ei ddyfgu, ac á wypo lawer ac nas dangoso i neb arall.
44. Tripheth nis gellir bod hebddynt, tudded, trwydded, a gwasgawd.
45. Tripheth gwell no chyvoeth, iechyd, rhyddydd, a synwyr.
46. Tripheth á ddylai grifion eu gwneuthur, ovi Duw yn vwy no dim, gwasanaethu Duw o vlaen neb arall, a charu Duw uwchlaw pob dim.
47. Tripheth angenrheidiawl i bech- adur eu gwneuthur, cydnabod ei bechodau, ymgais á daioni, ac ymochel ag ai denai at ddrwg.
48. Tri gelyn enaid crifion, y byd, y cnawd, a'r cythraul.
49. Tri meddygenaid, ympryd, gweddi, a chardawd.
50. Tripheth nis gellir ddim o dda hebddynt, gwir, heddwch, ac haelioni.
51. Tri ychydig á bair colli llawer, ychydig o anwydau drwg, ychydig o wall, ac ychydig o anghyviawnder.
52. Tri chynghor Lafar, cár dy Dduw, canysevea'th wnaeth; gobeithia yn Nuw, canys eve a'th gynnal; ac ovna Dduw canys eve a'th varn.
53. Tripheth ferchawg eu gweled, diriaid yn myned yn ddedwydd, cybydd yn myned yn hael, a phechadur yn myned yn fant- aidd.
54. Tripheth á ddyly grifion eu coviaw yn wastad rhag pechu yn varwawl, gorchymynion Duw, llawenydd nev, a phoenau ufern.
55. Tripheth fy'n arwyddocáu vod dýn yn gadwedig, casáu pob drwg, caru pob daionus, ac ymgais á Duw ar weddiau.
56. Tripheth y fydd ar Dduw yn arbenigion, bod yn hollalluawg, yn ollgyvoethawg, ac yn oll- drugarawg.
57. Tripheth á ynnill gariad Duw, fydd lân, gobaith cryv, a chariad diysgawg.
58. Tripheth á gymbellant i weddi ar Dduw, hir glevyd, hir advyd, a hir driftyd.
59. Tripheth fydd yn gwaethygu y byd, seguryd, balchder, ac avraid.
60. Tripheth y fy'n trallodi y byc cenvigen, llid, a thrachwant.
61. Tripheth y fydd ac nid dim heb- ddynt, uerth Duw hollalluawg,

102. Tripheth à bair amláu gwahoddiadau i ddŷn, gwedyd ychydig, a'r hyn à weto 'n gall ac athrawaidd; llawenydd tawel heb vawr ymdravod arno; ac ymddwyn anormesgar yn mhob peth.
103. Tripheth à bair i ddyu golli gwahoddedigaeth, bwyta gormod, gwedyd gormod, a cheifiaw gormod.
104. Tair ymgais hardd a chanmoladwy ar ŵr, llavuriaw ei dir, amláu ei wybodau, a chynnyddu mewn rhinwedd.
105. Tripheth à wna ysgrivenydd da, cov tragywyddawl am bob ardderchawg o gamp a gweithred, rhoi addysg dangosawl i'r oeffodd ar ei ôl, a pheri cofiad a mawl iddei enw dros vyth.
106. Tripheth y gâd prydydd da ar ei ôl, cov am voliannus, dyddanwch i'r meddwl, ac addysg i'r gwybodaethgar.
107. Tripheth à erys ar ôl pob dyn da rhinweddvawr, gair ac enw da iddo ei hun; addysg dda i'r etiveddion a'r lle y bu; ac amgerddediad da ar bob peth à dravodes ev ar ymddwyn a gweithred.
108. Tripheth gwell no golud y gâd dedwydd iddei blant a'u hetiveddion, addysg o bwyll, addysg arddangos, ac aňnogiad i wneuthur val y gwnaeth yntau, achos y parch a'r clôd à gefir iddo.
109. Tripheth à wna ddyu dedwydd, ymwelláu beunydd yn ei vuchedd, ymvodloni yn waftadawl i'r peth à vo, ac uvyddâu yn ddibaid i orchymynion Duw.
110. Tripheth ni vydd gwell yretiveddion o honynt, golud cybydd angawr, clod cyveillion tavaru, a gorcheftion chwaryddiaeth*.
111. Tripheth nid gwr un dyn hebddynt, gwraig, cartrev, a chelvyddydd †.
112. Tripheth hofaidd i wr eu meddu, gwraig rinweddus, ty trevnus, a thir cyvanneddus.
113. Tripheth à nerthant wr i ymgvvoethogi, gwraig yn casglu, tylwyth divrad, ac yntau'n lavuriad.
114. Tripheth à wnant wr yn hoenus, ei wraig yn ei garu, ei ymgais yn fynu, a'i gydwybod yn esmwyth.
115. Tripheth à welir ar ddedwydd, ei dylwyth yn ei garu, e dda 'n cynnyddu, a'i Dduw yn ei nerthu.
116. Tripheth canmoladwy ar wr ei hwyneb yn ddawriad, hymadroddion yn fynwycus, a harverion yn ddaionus.
117. Tripheth à barant gymmeriad mawr i ŵr, ei wraig yn dda ei champau, ei dir yn drinio, a'i gynneddau 'n rinweddus ‡.
118. Tripheth à geif gŵr o vod ei wraig yn rinweddus a da ei champau, ei dylwyth yn uvydd-

* A gair am orcheftion, &c. Ll. ar.

† Crest. Ll. ar.

‡ Ac yntau 'n ddedwydd. Ll. ar.

- ion o gariad arno, ei blant yn voneddig eu moefau, a pharchgan ei gymodogion.
119. Tripheth gweddus i ŵr eu bod yn ei dŷ, ei wraig yn ddiwair, ei dylwyth yn ddianair, a'i delyn yn ei chywair.
120. Tripheth cyfurvawr i ŵr eu bod gantho, ei wraig yn ei wely, ei dân yn ei aelwyd, a'i arian yn ei gôd.
121. Tripheth à wnant ŵr yn voddlon iddei giniaw, ei wraig yn vedrus, ei vwyd yn voethus, a'i gylla 'n iachus.
122. Tripheth hofaid i ŵrarei giniaw, cyllell awchus, pwyned flaenllem, ac alawr glân.
123. Tripheth hof mewn teulu, trevyn dda, gwybodau daionus, a llawnder digonawl.
124. Tripheth à wnant anhrevnufder mewn tŷ a theulu, y gŵr yn veddwyn, y wraig yn ysgymun, a'r plant yn anhydyn.
125. Tripheth à bair i wraig gael tyb ddrwg amdani, bod yn chwannawg i gytgam â gwyr a gweision, bod yn chwannawg i amheuthynion, a gwedyd yn ddrwg am wragedd ei chymodogion.
126. Tripheth à wnant wraig yn anniwair, tegwch ei phryd, folineb yn ei phen, a balchder yn ei chalon.
127. Tripheth à wnant wr yn angenus, ei wraig yn voethus, ei dylwyth yn wallus, ac yntau 'n avradus.
128. Tripheth ni ddygant i ŵr gymmeriad mawr, ei wraig yn veistres, ei dy 'n anghynhes, a'i dir yn ores.
129. Tripheth anefmwyth ar wr yn ei dŷ, ei wraig yn ymdaeru, ei gronglwyd yn dyveru, a'i sawell yn mygu.
130. Tripheth gwell i ŵr ei grogi no 'n meddu, tylwyth anghywir, plant anuvyddion, a gwraig veddw.
131. Tripheth y fydd â gwyn ei vyd y dyn a'u cafo, iechyd corforawl, gwraig rinweddawl, a rhadverthwch Duw.

Ac velly tervyna.

174. LLYMA DRIODD Y WRAIG DDA.

GWRAIG DDA A DDYLAI VOD---

1. Yn gywilyddgar, yn ddiystryw, ac yn uvydd.
2. Yn ddianllad ei meddwl, yn ddiavrad, ac yn gyviawn ei bwriad.
3. Y naill law'n casglu, y llall yn cyvranu, a'i phen yn pryderu.
4. Yn dda ei chydwybod, yn radlawn ei thavawd, ac yn gywir iddei phriawd.
5. Yn ddivalch ei chalon, yn hardd ei harverion, ac yn drugarawg wrth dlodion.

6. Ei gorchwyl yn gryno, yn vedrus ei dwylaw, ac ar Dduw yn gweddiaw.
7. Ei hymddyddan yn ferchus, ei gwifg yn weddus, a'i thy yn drevnus.
8. Yn gyvlym ei llaw, yn gyvlym ei llygad, ac yn gyvlym ei deall.
9. Ei chorff yn lluniaidd, ei hymddwyn yn hofaidd, a'i chalon yn bur.
10. Ei hwynebpryd yn ddawnus, ei phen yn ddeallus, ac yn wybodus.
11. Yn gymodogaidd, yn ddivalch, ac yn haelionus ei meddwl.
12. Yn hyfoddi 'n gall, yn gwiliaw rhag gwall, ac yn meithrin ei phlant yn famawl.
13. Yn caru ei gwr, yn caru heddwch, ac yn caru Duw.
14. Yu voddlon i'r byd à vo, yn cynnal mefuroldb ymhob peth, ac yn govalu am vod yn gyviawn.
15. Yn amcanu y goreu, yn gwar-chadw rhag y gwaethav, ac yn gweled à vo reitav.
16. Yu rhoi bwyd yn ei bryd, yn gorwedd gyda 'r ddavad, ac yn cwnu gyda 'r hedydd.
17. Yn amyneddus, yn dangneveddus, ac yn rinweddus.
18. Yn voneddig ei moesau, yn roefawgar ei geiriau, ac yn grifionogaidd ei devodau.
19. Yn gymmedrawl ei geiriau, yn deall amferau, ac yn deuluaidd ei gwybodau.
20. Yn ddoeth ei llawenydd, yn well-éugar ei cherydd, ac yn gydwybodlawn ei chreydd.
21. Yn vaddeugar, yn gymodgar, ac yn wirioneddgar.
22. Yn warcheidwad ei meddiant, yn athraw iddei phlant, ac yn veddyges ei theulu.
23. Yn difawd cynhenau, yn gwaingar gwybodau, ac yn rhoi y blaen i bob goreu.
24. Yn cywilyddiawdiriaid, yn llawen-áu dedwydd, ac yn boddu Duw.

A'r wraig à vytho val hyn à gerir gan ei gwr a'i theulu, a chan bawb ai hadnapo, a char dduw: a gwyn ei vyd y gwr ai m d.

Er hyny—

Rhyw wraig à gar myned i'm yno, a chael crêd ar á weto, a mfael à geisio, a gwneuthur val y gwenn-ycho, a gwareded Duw i bob dyn rag hono.

A rhy amyl y gwelir y gwryw wragedd.

Ac velly tebygna.

175.

DA vyddai genyv wybod mwy na hwn am danat: dywed i mi os gwyddydwyd ddyd, ebai Daliesin wrth Gatwg, ac yn ateb iddo y dywed Catwg, gwell y dylit ti wybod am danav no mi vy hun, canys ti á glywi drach vy nghevyn y peth na

ddaeth erioed i'm cluft i am danav, a gwlad á biau barnu, ac nid mi no neb arall á wŷr yr holl wir am dano ei hunan.

176. TRIODD EREILL
CATWG DDOETH.

1. Tair camp ddwyvawl ar ddŷn, maddeu y cam à wnelir iddo, gwellâu pob peth à allo, ac ymwrthod á phobanghyviawn o ddyn ac o gamp.
2. Mewn tripheth ydd ymdebyga ddyn i Dduw, cyviawnder, gwybodau, a thrugaredd.
3. Tripheth nis gellir hár arnynt, amfer, ehengder, a gwirioncdd.
4. Tri y fydd ac nis gellir vyth iddynt eu llawn dâl, rhieni, athraw da, a Duw Dád.
5. Tripheth goreu yn ein meddiant y dwg y balchder oddiarnom, ein arian, ein amfer, a'n cydwybod.
6. Tair privanvadgamp dŷn, llesgedd, twyll, a balchder.
7. Tair priv vadgamp dyn, diwydrwydd, cywirdeb, a gofyngeiddrwydd.
8. Tair priv ddwyvolgamp dyn, haelioni, cariad, a maddeu y cam à gafo.
9. Tripheth à gár Duw, tég o rív, tég o bwys, a thég o vesur.
10. Tri adnabod anhebor doeth, ei Dduw, ei hunan, a thwyll y bŷd.
11. Tripheth y dylai bob dyn eu hystyried, o ba le y daeth i'r byd, at ba ddyben y daeth i'r bŷd, ac i ba le ydd á o'r byd nis gwyr ba awr neu wined.
12. Tripheth y fydd, a buan yr un à allo gydgerdded ag wynt, llucheden, meddwl dyn, a chynnorthwy Duw*.
13. Tripheth nis gellir eu cael, tloidi o roi cardawd, golud o ledrad, a doethinebolwyddiant.
14. Tri dyn à vyddant wrth vodd Duw, athraw cywir, llavurwr da, a dyddiwr rhwng ymrysonau.
15. Tripheth dwyvawl yn mysg dynion, creft, llavuriaeth, ac yfgol'áicdawd.
16. Tripheth annwyvawl i ddyn ymyryd ag wynt, swydd arglwydd, ocryddiaeth, a rhyvel.
17. Tripheth ni chair heb i bob un ei gyvaill, dydd heb nos, diogi heb newyn, a doethineb heb barch.
18. Tripheth y fydd, cynghor, colled, a chywilydd, na chymmer o'r cyntav, á geif y ddau ereill.
19. Tripheth nid hawdd eu rhivo, barynau y goleuni, geiriau benyw fiaradus, a dichellion cybydd.
20. Tripheth à dyvant ynghyd, oedran, pechawd, a govid.
21. Tripheth y fydd ac wrthynt y bernir ar ddŷn, ei olwg, ei ymmod, a'i lavar.

* Ac ewyllys da. Ll. ar.

22. Tripheth ydynt lai no dim, benyw heb ddiweirdeb, gŵr heb wybodau, ac athraw heb amynedd.
23. Tripheth yw rhan y goludawg, mwyvwy y trachwant, mwyvwy y goval, a lleilai yr ymrvwyn-âad.
24. Tripheth goreu yn y byd er llêsdyn, tlodi, clevyd, a phlant; canys o'u meddu y cair gwybod llawer gwir nis gellid hebddynt.
25. Tri meddyg annifygiawl i bob clwyv a chlevyd, anian, amfer, ac amynedd.
26. Tripheth à geir o dylodi, iechyd, pwyll, a fanteiddrwydd.
27. Tripheth nid gwell eu cael no'u colli, trallwydd, trachlod, a thraurddas.
28. Tri anverth byd, ieuanc heb voes, gwraig heb gywilydd, a gŵr heb gydwybod.
29. Tri gwynvyd gwr doeth, tir rhywiawg, gwraig ddiwair, a mab addwyn.
30. Tripheth ni waeth bod hebddynt no'u meddu, llygad dall, cell heb vwyd, a cheudawd heb ddyfg*.
31. Tripheth o reddv à ddygant eu perchenogion ar gyveiliorn, ieuencfid, llwyddiant, ac anwybodaeth.
32. Tri chydvod doethineb, haelioni a golud, gwybodau ac anmalch-ineb, a dewrder a thrugaredd,
- ac nid na doeth na gwr lle nis cefir yn nghydvod y pethau hyn.
33. Tripheth à ddygant wr drwy y byd, iechyd, creft, a champ-
au da.
34. Tripheth à geif cybydd o'i gyv-
oeth, poen yn cafglu, goval yn
cadw, ac ovyn colli.
35. Tripheth à ddygant eu cyrch ar y
gwanav, gelyn, cyvoeth, a
balchder.
36. Tripheth na chreder dros yr danner
à voffier o honynt, am olud, am
ddeall, ac am ddaioni.
37. Tripheth na ddangos i neb y cyvan
o honynt, à vo yn dy gît, à vo
yn dy ddeall, ac à vo yn dy
veddwl, canys o veddu, a deall,
a meddwl vwy ac yn angen
nog arall y bernir mawredd
arnat.
38. Tripheth ni ddengys gwr à co cell,
gwaelawd ei gôd, gwaelawd ei
wybodaeth, a gwaelawd e galon.
39. Tripheth à ddylid eu frwynaw'n
dda, march ieuanc twyrus,
merch ieuanc anmhwyllus, a
thavawd fiaradus.
40. Tripheth tebyg y naill i'r Halli,
yfgubawr dêg heb yd, fêd dêg
heb ddiawd, a merch dêg heb ddi
gair da.
41. Tripheth ys dir cael o honynt gwr
govid am un dyddauwch,
helwriaeth, rhyvel, a ferch ar
venyw.
42. Tripheth à yr gwr* o'idy, cron-

A cheudawd heb wybodaeth. Ll. ar

* A grant wr.

- glwyd ddyverlyd, fawell vyglyd,
a gwraig geintachlyd.
43. Tripheth nid da y cyvan o honynt,
gwneuthur y cyvan à chwenn-
ycho lid, credu y cyvan à weto
ben gwlad, a dangos y cyvan à
wyper.
44. Tripheth mawr o ymchwydd ym-
borth ar waed, gele, horen, a
rhyvelwr.
45. Tri da iawn yn weifion a drwg
iawn yn veifri, tân, dŵr, a
gwynt.
46. Tripheth er cael beunydd á geifant
yn ddiorphwys, môr, meddwyn,
a chybydd.
47. Tripheth à droant y byd wyneb i
waered, pendodaeth gwraig,
digywilyddra merch, ac an-
wybodaeth máb.
48. Tripheth à wnant briodas hapus,
cydoedran, cydvonedd, a chyd-
veddiant.
49. Tri dyn nid call eu credu, dierth
am ei vonedd, hen yn canmawl
y dydd à vu gynt, a gwr à voltio
ei ddoethineb.
50. Tripheth ni welir ymgais arnynt
ond mewn eifieu mawr, Duw,
hen gefyl dall, a chachdy.
51. Tripheth gogyval a'u gilydd,
cerdded ar ben a dwylaw, llyvu
y baw oddiar din arall, a bod
yn valch rodfesgar yn ceifiaw
mawredd byd.
52. Tripheth cyfelyb iddeu gilydd,
cleddyv gloew à ryda o'i hir
gadw yn ei wain, dwr gloew à
- ddrewa o hir fevyll yn llonydd,
a doethineb à vydd varw o'i hir
anarver.
53. Trichardawd i'r oes à ddél, planu
coed, gwellâu celvyddydd, a
mágu plant yn ddeddvolion.
54. Tripheth à wnant lawnder mewn
gwlad, planu coed, llavuriaw
tir, a chribaw a nyddu.
55. Tripheth à ddylid fylwi 'n bèn av ar
bob peth, anian, agwedd, a
gweithred*.
56. Tripheth à bair iechyd, gwaith
cymmedrawl, ymborth cymmed-
rawl, a llawenydd cymmedrawl.
57. Tri ymborth dyn à barant iechyd,
hiroes, a synwyr gloew, yd-
vwyd, blithvwyd, a garddvwyd.
58. Tri ymborth à barant aviechyd,
byroes, a synwyr pwl, cigvwyd,
cyfeithvwyd, a gwyravdvwyd.
59. Tair cynneddvgamp ar ddyn ai
parant yn iachus a hiroedawg,
gwaitho lavuriaw'n gymmed-
rawl, codi 'n fore, a llawenydd
diniwed †.
60. Tair cynneddvgamp ar ddyn à
barant vyroes ac aviechyd,
trallavur, trachwsg bore, ac an-
ynadrwydd ‡.
61. Tri newid mynych à barant
hiroed, newid bwyd, newid
gwaith, a newid dyddanwch.

* Anianoldeb, agweddoldeb, a gweith-
redoldeb. Ll. Twm Sion ab Evan.

† Llavur cymmedrawl. Ll. ar.

‡ Anghymmedrolwaith, sev y naill ai
rhywaith ai rhyddiogi, hirgwsg bore,
ac anvoddlondeb. Ll. ar.

62. Tripheth o'u hadver à estynant einioes dŷn, y wlad ai magwys yn blentyn, yr ymborth ai maethwys yn blentyn, a 'r divyrwch ai dyddanwys yn blentyn.
63. Tri ychydig ar y pryd à wnant lès mawr, ychydig o vryta ac yved, ychydig o oval, ac ychydig o davawd.
64. Tripheth da i ŵr à garo iechyd, digon o gwŷg y gwanwyn, digon o vwyd yr hâv, a digon o dân y gauav.
Ac velly tervyna hyn o driodd Catwg Ddoeth.
- dâd fydd, bendith ei arglwydd priodawr, a bendith bardd llinolingerdd.
8. Tri bendith arall y fydd well no 'r cyvan, bendith tâd a mam, bendith clâv a chlwyvus, a bendith dyn advydig.
9. Tripheth à ardderchavael gŵr, gwraig ddiwair ddiwyd, arglwydd diwyd diwith, a difeifedd.
10. Tripheth à ddarostwng gŵr, tir drwg, gwraig ddrwg, ac arlwydd tir drwg.
11. Tri rhyvel yn heddwch, gwraig ddrwg, tir drwg, a drwg arlwydd.
12. Tri ymborth gŵr, hela, aru tir, a chyvnewid.
13. Tri thywyfogaeth dedwydd, bod yn dda ei wafanaeth, yn dda ei anian, ac yn dda ei gyvrinacht a hyny ni chyingain naroya à chreyddus neu voneddig.

177. TRIODD EREILL.

1. Tri anrhydedd bydawl goruch pob un arall, aredig trev tâd, arddadlu hawl yn dda, a dwyn plant ar vonedd.
2. Tripheth nid oes namyn dedwydd neu ddoeth à veidyr ymochel ag wynt, godineb, meddwdawd, ac overedd.
3. Tri dyn iawn rhoddi bwyd iddynt, ymdeithydd, golychwydwr, a llavurwr.
4. Tri charelyn dyn, tân, dwr, ac arglwydd.
5. Tri gorvoledd dedwydd, dirwest, tangnevedd, a gwadaledd.
6. Tri gorvoledd diriaid, glythineb, ymladd, ac anwadalwch.
7. Tri bendith ni adant ar ddyn na newyn na noethni, bendith ei
14. Tri glŵth byd, brenin, môr, a dinas.
15. Tripheth à syrth ar ddyn heb yn wybod iddo, cwŷg, henaint, a pechawd.
16. Tri melus byd, methu, fynu, a phechu.
17. Tri chadarn byd, arglwydd, draed, a diddim.
18. Tripheth ni ellir yn iawn heb ddyne er maint à wnelont o ddrwg, tân, dŵr, a brenin.
19. Tri merthyrolaeth heb ladd, haelder tylawd, diweirdeb dyn ieuanc, a chaingynnal heb gywoeth.

20. Tripheth nid hawdd eu hofi, milgi hwy, bardd annigriv, a gwraig hagr.
21. Tri dyn à ddylid bod yn drugar wrthynt, alltud, gweddw, ac amddivad.
22. Tripheth à ddylid eu diolch, gan hawfed hyny o dâl am danynt, gwahawdd, anrheg, a rhybudd.
23. Tripheth à gynnal hir ddirie'di ar ddyn, drygioni, dryganian, a glythineb.
24. Tri chadernyd dedwyddydar ddyn, cynneddvau daionus, hawddgarwch, a goddevu'der.
25. Tri rhwydd hynt, golychwyd, ciniaw, a chydymaith da.
26. Tri avrwydd hynt, diafpad, dryghin, ac ymladd.
27. Tri gogyvlawnder dedwyddyd, caingynnal* arno ei hun, dadlau fyniannus, ac ymoddev yn gadarn.
28. Tripheth hardd ar ddyn, gwybodaau, campau da, ac addwvwynder.
29. Tripheth cás ar ddyn, anwybodaeth, dryggampau, acatgafrwydd.
30. Tri anheggor gwybodaeth, calon yn meddwl, iaith i ddatgan, a cheudawd i gadw.
31. Tri chyw o'r un nyth, fermwr tavawd†, bardd dosparth, a dwyawl cyfes.
32. Tripheth à gywirant eu gair yn ddifuant, angeu, dial Duw, ac ediveirwch.
33. Tripheth ni oddevant gellwair, iechyd, llwyddiant, ac amfer*.
34. Tripheth ni ellir fanteiddrwydd lle bythont, gloddeſt, balchder, a thrachwant.
35. Tri nôd fanteiddrwydd, cariad perfaith, uvyddawd gwrawl, a thawedigrwydd ferchawg.
36. Tri nôd lleidyr, tavawd holgar, llygad chwilgar, ac wynebpryd brawychus.
37. Tripheth à ddengys gywiriad, genau tawedawg, llygad diymdawr, ac wyneb divraw.
38. Tripheth anheggor tuag at wneuthur pob peth, gwybodaeth, gallu, ac ewyllys.
39. Tripheth à geif dedwydd, cariad, heddwch, a llawenydd.
40. Tripheth à geif diriaid, caſneb, cyfrin, a thriſtwch.
41. Tripheth gwrawl uvyddâu iddynt, i'r gwir, i'r byd à ddél, ac i'r ceiliawg pylgain.
42. Tri chás Duw a dyn, golwg ymladdgar, tavawd twyllodrus, ac afbri drygionus.
43. Tripheth nid da myned yn eu cylch mewn brys, rhyvela, gwleddoca, a dadlaethu.
44. Tri nôd doethineb, cartrevgarwch, ymgais, ac amynedd.
45. Tripheth goreu gadael iddynt, ci dieithyr, lliv difyved, a doeth yn ei olwg ei hun.
46. Tri harddwch gwlad, yfgubawr, evail, ac ysgol.

* Cainymgynnal.

† Creffwr tavawd. Ll. ar.

• Ac oedran. Ll. ar.

47. Tripheth, er eu dryced, gwell eu meddu no bod hebddynt, ofeir-
iad, brenin, a gwraig.
48. Tri anafwd llavurwr, gwas diawg,
hád lledryw, a thir tragolwg.
49. Tripheth anghyfurus, ty heb
wraig, cell heb vwyd, a chorf
heb iechyd.
50. Tripheth ar ddyn sy'n boddáu
Duw, cyviawnder, trugaredd,
ac uvydddawd.
Ac velly tervyna.—Catwg
Ddoeth ai cant.
178. LLYMA ETTO DRIODD
CATWG DDOETH.
1. TRIODD Catwg ab Gwynlliw à
ddyfgant dripheth, boddáu
Duw, llefâu dŷn, a gwelláu
gwybodau a fyberwyd.
2. Tri chyverddonau dŷn, deall,
cariad, a goluch.
3. Tri ardymhyr einioes dyn, gobraith,
cariad, a llawenydd.
4. Tripheth à geif dyn goddevus,
cariad dynion da, bodd ei gyd-
wybod ei hunan, a rhadverthi
Duw.
5. Tripheth à geif dyn trugarawg,
cariad y byd, tangnev calon a
meddwl, a bôdd Duw.
6. Tri chosp y fydd am bechawd, cosp
cyvraith gwlad, cosp cydwybod,
a chosp Duw.
7. Tripheth à geif dyn o gredu yn
Nuw, digonedd bydawl, tang-
nev cydwybodawl, a llawenydd
nevawl.
8. Tripheth sy'n dallu y byd, twyll,
goruchaviaeth, a thraferch ar
ddyn a dynolion.
9. Tripheth sy'n arwain y byd ar
ddidro, addewidion arglwyddi,
gwifgodd myneich, a fyberwyd
merch.
10. Tripheth à drallodant y byd, cen-
vigen, anwiredd, a thrachwant.
11. Tri phriv lygredigaeth y byd,
balchder, glythineb, a seguryd.
12. Tripheth à nerthant ddyn i fevyll
yn erbyn yr holl vyd, gweled
anafwdd a phrydverthwch
gwirionedd, gweled dan bais y
celwydd, a gweled y modd y
mae y gwir a'r celwydd yn
diweddu.
13. Tripheth à geif dedwydd, cariad,
heddwch, a llawenydd.
14. Tripheth angenrhaid i bechadur,
cydnabod ei bechodau, edivar-
âu, ac ymegniaw daioni yn iawn
am danynt.
15. Tripheth y fydd a'r naill yn debyg
i'r llall o honynt, hen varch
dall yn canu telyn a'i garnau,
hwch mewn fidanwifg, ac an-
nhrugarawg yn ymddadwrdd am
ddwyvolder.
16. Tri addysg y rhydd seguryd, i
veddwl yn ddrwg, i wedyd yn
ddrwg, ac i weithredu'n ddrwg.
17. Tair yfcol doeth, cydwybod,
pwyll, ac addysg.
18. Tair yfcol annoeth, cosp cyvraith,
dygwydd drwg yn mywyd, ac
ufern yn y byd à ddaw.

19. Tri chadernyd doethineb, cov, ystyr, ac arver.
20. Tripheth anweddusar ddyn, tybied ei hunan yn ddoeth, tybied arall yn annoeth, a thybied y gwedd iddo à vyno.
21. Tri ychydig à ddangofant lawer o ddoethineb, ychydig balchder, ychydig trachwant, ac ychydig chwedleua.
22. Tripheth ferchawg ar ddyn, tang-nevedd, doethineb, a chared-igrwydd.
23. Tripheth ni waeth eu colli na'u cadw, cyvoeth, ieuenctid, a chariad y byd.
24. Tripheth y fydd a gwae a'u collo, gwybodau doethineb, cydwybod lân, a chariad Duw.
25. Tripheth y fydd a melltgedig y neb a'u fymuto, fin tir, hynt dwr, ac arwydd fordd ac arllwybyr.
26. Tripheth à wnânt o'ryn vlaenawr ar ei gymodogion, meddiannau, gwybodau, a haelioni.
27. Tripheth à geif dyn diwyd, blaenoriaeth, cyvoeth, a chlôd gan ddoethion.
28. Tripheth à geif dyn cywir, dawn, a pharch, a fyniant.
29. Tri ynnill dyn dedwydd, cariad ei wlad, heddwch dioval, a llawenydd newawl.
30. Tri ynnill dyn dyoddevgar, cariad, llonyddwch, a chynnorthwy.
31. Tri hardd byd, dwyvawl, celvydd, a fyber.
32. Tripheth ar un à vydd, ac anhawdd yw cael ar arall eu cyvunwedd, wyneb, llavar, a deall.
33. Tair fynon gwybodaeth y fydd, pwyll, anſawdd, a gorvod.
34. Tripheth y dylai ddyn à vynai addysg, gwrandaw yn graf, golygu yn graf, a thewi yn ddidoriant.
35. Tri dyn gwahanryw y fydd, dyn i Dduw à wna dda dros ddrwg, dyn i ddyn à wna dda dros dda a drwg dros ddrwg, a dyn i ddiawl à wna ddrwg dros dda.
36. Tripheth y fydd ac nid hawdd ynnill dyn oddiarnynt, ei gred, ei awen, a'i genedyl.
37. Tripheth à geif gŵr o deithiau i wlad eſtrawn, newyn, anwyd, a gwatwar.
38. Tair llathvesur pob dŷn, ei Dduw, ei ddiawl, a'i ddiawr.
39. Tripheth à gair o ddilyn drwg, cywilydd, colled, a choſp.
40. Tripheth à ddylai à gafo gymwynas, ei ddiolch, ei goviaw, a thalu y pwyth.
41. Tripheth à ddylai bob un ei wneuthur, gwrandaw 'n uvydd, ateb yn gall, a barnu 'n hynaws.
42. Tair camp à ddangofant ddoethineb, dyoddev yn gall, meddeu y cam, ac ymgais am wybodau.
43. Tripheth à ennilliant enw da, gwedyd ychydig, gwneuthur daioni, a llavuriaw am gynnalideth.
44. Tair fordd yr adnebydd dyn, ei

- ymadroddion, ei arverion, a'i gyveillion.
45. Tripheth fy 'n cadw y byd mewn trewyn, rhiv, pwys, a mefur.
46. Tair cynneddyv anweddu ar ddyn, taerni cais, caled i roi, a drwg dybiaw.
47. Tripheth à gadwant gorf a meddwl mewn iechyd, ymborth mesurawl, llavur cymmedrawl, a llawenydd cydwybodawl.
48. Tair afaith cynghor, dwyn ewyllys da, rhyddydd llavar, a gwybod-aeth parth ac at yr achos.
49. Tri athrawon yn iau dyn, fynwyr awenaidd o reddv ac anian, pwyll o ystyriaeth a chydwybod, a damweinoldeb cylch einioes, ac hebddynt nis gellir gwybyddiaeth gyviawn.
50. Tripheth anhawddeu cael, tân oer, dwr fych, a thrachwantus deddvawl*.
51. Tripheth anhawdd eu gwneuthur, tori fyched à thân, fychu y gwlyb à dwr, a boddloni y byd.
52. Tripheth ni adant ddyn mewn newyn a noethni, bendith ty-lawd a thrallodus, bendith arglwydd priodawr, a bendith bardd llinolingerdd.
53. Tripheth ardderchawg ar ddyn, gwroldeb, dyfg, a phwyll.
54. Tripheth o'u tra arver à vyrânt einioes dyn, cigwyd, meddw-dawd, a thrachyd à gwraig.
55. Tripheth o'u hadver à estynant einioes dyn, y wlad ai magwys yn blentyn, yr ymborth ai maethwys yn blentyn, a'r my-vyrdawd ai dyddanwys yn blentyn.
56. Tripheth gwell no chyvoeth, iechyd, rhyddydd, a phwyll.
57. Tripheth à gryvânt y meddwl a'r deall, gweled llawer, ystyried llawer, a dyoddev llawer.
58. Tripheth à gryvânt y corf, gorwedd ar wely caled, wybren oerlled, a bwyd fych.
59. Tripheth à ddichonant bob peth, ac hebddynt nis gellir dim, nerth corf a meddwl, gwybod-aeth, a ferch awenbwyll.
60. Tripheth nis gellir deddvoldeb o Dduw hebddynt, maddeu gelyn a chamwedd, haelioni barn a gweithred, a glynu wrth à vo cyviawn deled à ddelo.
61. Tripheth à geif dyn cywir, fyniant, anrhydedd, a diwedd da.
62. Tripheth à geif dyn twyllodrus, drygvyd, drygair, a drwg ddiwedd.
63. Tripheth à geif dyn deddvawl, iechyd, llwyddiant, ac anrhydedd.
64. Tripheth à geif dyn o godi 'n fore, iechyd corforawl, cyvoeth bydawl, a bywyd tragwyddawl.
65. Tair boft fwl, ei gyvoeth, ei vonedd, a'i oferedd*.

* Dwyvawl. Ll. ar.

* A'i vafwedd. Ll. ar.

66. Tripheth à vofstier ar ddoeth, ei ddeall, ei gelvyddyd, a'i gynneddvau dá.
67. Tri chwerthin fól, am ben y drwg, am ben y dá, ac am ben nis gŵyr beth.
68. Tripheth à geif dyn govalus, parch, amledd, a boddlonedd.
69. Tripheth à geif dyn gwallus, cywilydd, eiswedu, a galar.
70. Tripheth fy 'n harddu meddwl, casáu folineb, rhinwedd hylaw, ac awydd dysgu.
71. Tripheth ardderchawg ar ddyn, caru gwybodaeth, gwneuthur daioni, a bod yn gyviawn yn yr hyn à wnelo.
72. Tri thwyll dŷn, gair tæg, chwant ynnill, ac anwybodaeth.
73. Tri dŷn ymgadwer rhagddynt: yr avlawen, y testunwr, ac à chwarddo am ben y drwg.
74. Tri gevellod cyntavanedig y cythraul, balchedd, anwiredd, a chenvigen.
75. Tripheth à geif dyn divalch, ef-mwythder meddwl, cariad ei gymodogion, ac awenbwyll ddwyvawl.
76. Tripheth à geif dyn dedwydd, llwyddiant, anrhydedd, a thang-nev cydwybod.
77. Tripheth y ceif dyn annedwydd, dirmyg, avlwyddiant, a phoen meddwl.
78. Tripheth à gair o dlodi, iechyd, pwyll, a nerth Duw.
79. Tripheth à geif dyn dwyvawl, gair dá, byd dá, a diwedd di.
80. Tri dŷn nid call credu gormodd iddynt, rhodiadur o bell, darllenwr llyvrau anghyviaith, agwr hŷn no 'i gymodogion.
81. Tri cholled y corf à bair ennill i'r enaid, colli golud a meddiant, colli iechyd corforawl, a cholli câr a chyvaill.
82. Tri chynghor Lafar, câr dy Dduw a'th wnaeth o ddim, ymgais à Duw a'th brynwys à gwaed ei Vâb Iesu Grift, ac uvyddâa i Dduw a'th varn drwy air ei Vâb Iesu Grift.
83. Tri athraw dŷn, unyw dichwain, few addyfg o weled a chlywed; ail yw deall, a hwnw à ddaw oyfyr ac ymbwyll; trydydd yw awen yniawl o ddawn Duw yn radverthwch cynhenid.
84. Tair priv ddyledfwydd dŷn parth gwlad a theulu, ynnill meddiant drwy ddiwydrwydd a chywirdeb; llefâu ei wlad a'i genedyl ymhob gorchwyl à wnelo; a gyru addyfg deddvoldeb ar bob un lle ydd elo.
85. Tri ovyn à gadarnâant galon dŷn, ovni credu y cyvan à glywo gan arall, ovni llwyddiant bydawl, ac ovni anvoddâu Duw*.
86. Tri ovyn à wanâant galon dŷn, ovni gwedyd y gwir, ovni advydigrwydd, ac ovni diawl.
87. Tair sylvaen deddyv a chynneddyv, trevn, cyviawnder, a thangnev.
88. Tripheth canmoladwy ar ŵr, ymad-drawd doeth, trevnu 'n hardd, a gweithredu 'n gyviawn.

* D'giaw Duw. Ll. ar.

89. Tri diogelder dyn, iechyd-rhyddydd a chydwybod ddâ.
90. Tripheth anhawdd i ddyn eu gwneuthur yn gwbyl, adnabod ei hun, gorchyfygu ei chwantau, a chadw ei rin.
91. Tripheth à gynnail gŵr ymhob peth à wnelo, ferchar à wnelo, gwybod y modd ai gwneler, a bod cyviawn yn marn cydwybod ai gwnelo.
92. Tripheth à geif gŵr o'i gyvoeth trais, cás rhyngtho a dyn, cás rhyngtho a'i hun, a chás rhyngtho a Duw.
93. Tripheth ferchawg eu gweled, diriaid yn myned yn ddedwydd, cybydd yn myned yn hael, a phechadur yn myned yn ddwyvawl*.
94. Tripheth à elliro gyvoeth cyviawn, digonedd bydawl, llufendawd brawdawl, a daioni gwladawl, ac o'r tri hyn bodd Duw nevawl.
95. Tripheth à eilw fól yn anmhwyl, ceisio gwybodaeth döed à ddêl, rhoddi cardawd heb veddwl am à ddêl, a dyoddev dros wir a chyviawn heb ovni am à ddêl.
96. Tripheth ni ellir cudd arnynt, cariad, cás, ac awenbwyll.
97. Tripheth hawdd eu gweled lle bont, cyvoeth, gwybodaeth, a gwroldeb.
98. Tri chelwydd y fydd, celwydd ar air à bair i arall wedyd y peth na vogwir, celwydd ar weithred à bair i arall weithredu o grôd yr erbyn à vo gwir, a chelwydd ymddwyn à rhith, à bair i arall veddwl a barnu yn wrthwyneb i'r gwir.
99. Tripheth à wnant ŵr yn hoenus, ei wraig yn ei garu, ei orchwyl yn llwyddaw, a'i gydwybod wrth vodd Duw.
100. Tripheth y dylai ddyn eu cadw yn wastadawl o vlaen ei lygaid, ei ddyledfwydd bydawl, ei gydwybod, a deddvau Duw.
Ac velly tervyna—Catwg
Ddoeth ai Cant.

179. TRIODD ETTO AMRYVAL.

1. TRIPHETH nid hawdd eu hattal, frwd rhaiadyr, faeth o vwa, a thavawd ynvyd.
2. Tripheth ni hir barâant, tês mawrth, bwa y gwlaw, a pharch cellweirgar.
3. Tri nôd crifion, caru gelyn, celu à wna o ddaioni, a chymodi rhwng cafeion.
4. Tair athrawiaeth nid call a'u crêd, à rotho gŵr yn mhlaid à vo ar ei lês a'i lwyddiant ei hun, à rotho ag ynddi gâs at arall, ac à rotho gŵr doeth yn ei olwg ei hun.
5. Tri dyn nyw mawr gerir, balch, llwyyr, ac achwyngar.
6. Tri dyn hawdd eu hebgor, na wnelo lês i neb, na pharo lawenydd i neb, ac nas gadawo lonyddwch i neb.

* Sантаidd. Ll. ar.

7. Tair priv gynneddyvy fyddar ddydd i ddiawl, balchder cenvigenus, cybyddra trachwantus, a gweniaith dwyllodrus.
8. Tri chynghor yr aderyn melyn, na vawr alara am à ddarfo, na chréd yr hyn na allo vod, ac na chwennyh na allech ei gael.
9. Tripheth à yrant wr allan o'i dý, mwg, to anniddos, a gwraig anynad.
10. Tripheth fy 'n dyvethu y bód, brenin fól ei gynghor, ynad heb gydwybod, a máb hebovyn.
11. Tri nód cywir y fydd ar ddydd i ddiawl, ac nis gall ymddyhebu ag wynt, ei air, ei olwg, a'i ymmod.
12. Tri gwreiddyn pob drwg, trachwant, celwydd, a balchder.
13. Tair cynneddyv y fydd yn nglýn à dyn i ddiawl, trachwant, cenvigen, a balchder.
14. Tripheth ebrwydd y darvyddant, rhyvyg heb urddas, cadernyd heb gydwybod, a golud heb gyviawnder.
15. Tri nodau cywirion ar ddydd à ddangosant beth ydyw, gair, golwg, ac ymddwyn.
16. Tri chynghor à roddes Branwen verch Llyr, na ddwg alar am a ddervydd, na chréd yr hyn na ddychyn vod, ac na chais nas gallot ei gael.
17. Tripheth à ddifeithiant y byd, brenin fól heb gynghor, barnwr heb gyviawnder, a gwás hel hebovyn.
18. Tripheth ni hir baráant, rhwyfsg heb urddas, cadernyd heb gydwybod, a pharch heb haeddiant.
19. Tri dyn ni vyddant wryrnigion vyth, à wreicão wrth gynghor ei gnawd, à wleddo wrth gynghor ei vlys, ac à ymladdo wrth gynghor ei wýn.
20. Tri dedwyddwch teulu, gwarcheidwad cywir, bugail govalus, a negefwr doeth.
21. Tair dedwyddgamp gwr, bód yn llawen yn ei dý, bod yn dda yn ei eglwys, a bod yn ddyddiwr rhwng ei gymodogion.
22. Tripheth nid hawdd eu gweled, balch yn hael, ieuanc yn ddoeth, a hèn yn voefgar.
23. Tripheth ni wnánt avles i neb, celu drygvoes, rheoli drygnaws, a difawd drwg veddwl.
24. Tripheth à geif gwr deddvawl, digonedd bydawl, heddwch ysbrydawl, a llawenydd nevawl.
25. Tripheth à wnánt ddydd yn ddiawl, balchder, cenvigen, a lledrad.
26. Tripheth ni cheif ddydd à welo 'n ddigon o honynt er à gáfo, iechyd, hoedyl, a chyvoeth.
27. Tri dyn à gerir gan Dduw, cadarn cyviawn, dewr trugarawg, a hael diedivar.
28. Tripheth à wýrant varn gyviawn, cariad cyveillion, ovin cedyrn, a chwant da bydawl.
29. Tri glwth byd, mor, dinas, ac arlwydd.
30. Tripheth ni mad-ddiwedd a'u hymddirieto, iechyd yn hen-

- saint, hindda y gauav, agwynvyd
o bethau y byd.
31. Tripheth à dwyllant à ymddirieta
iddynt, addewid gordderchwr,
fyddlondeb taiawg, ac amfer
ieuenctyd.
32. Tripheth nid oes ond y twyll o
honynt, ferch trythyll, diniw-
aidrwydd arglwyddiaeth, a
dwyvoldeb clâv gwelyvawg.
33. Tripheth ni ddylid eu credu,
breuddwyd hên wrach, llw
gordderch, a chwedyl heb
warant.
34. Tripheth à geif cybydd angawr,
poen yn casglu, goval yn cadw,
a thristwch yn colli.
35. Tair fail doethineb, dyfg yn ieu-
enctid, cov yn cadw, a synwyr
yn deall.
36. Tripheth ni dderyddant vyth,
cardawd vlodeuawg, enaid dyn, a
chariad perfaith.
37. Tripheth nid oes namyn Duw a'u
gwyr, dechreu pob peth, achos
pob peth, a diwedd pob peth.
38. Tri gavael y fydd ar Dduw, deall
pwyllgar, cariad goddevgar, a
chydwybod ystyrgar.
39. Tri phriv roddedigion Duw, awen,
deall, a rhadverthwch.
40. Tripheth à ddygant ddynt at Dduw,
amynedd, cariad, a chydwybod.
41. Tair priv gynneddyv dwyvoldeb,
deall yn gyviawn, cariad per-
faith, a goddev cadarn.
42. Tri chyverlyniaid doethineb, awen,
ystyr, ac ymgais.
43. Tri chyverddonau doethineb,
gwarâu gwylltovaint, mwyâu
tangnev, a gwellâu deddvau.
44. Tri rhagweinyddiaid doethineb;
addyfg ddeddvawl, arver weith-
redrawl, a ferch awenawl.
45. Tri arddangos awen o Dduw,
ymddwyn doeth, ymgais er
gwell, ac ymddal ar bwyll.
46. Tri arddangos doethineb, ymddal
ar bwyll, ymddal ar awen, ac
ymddal ar welliedigaeth.
47. Tripheth à ddyvydd o dangnev,
amlâad meddiannau, gwellâad
moesau, a mwyâad gwybodau.
48. Tripheth ni waeth bychodedd no
gormodedd onaddynt, gwledd-
oldeb, goludoldeb, a boddol-
deb.
49. Tri dyn goreu pa bellav y bont,
gwenieithwr truthgar, athrodwr
cynhengar, a chwedleuwr cel-
wyddgar.
50. Tri chydgyveillion prifordd y nev-
odd, tlawd amyneddgar, doeth
ymbwyllgar, a gwelliedydd
goddevgar.
51. Tri dyn ni welir amgen iddynt no
châs yn vyw a chlôd yn varw,
doeth tangnevgar, athraw gwir-
eddgar, a chyvaill cywir cer-
yddgar.
52. Tri arddangos dynoldeb, haelioni
ferchus, ymddwyn cariadus, a
gwybodau moliannus.
53. Tripheth ni lwydd à êl yn eu her-
byn, anianoldeb, govynoldeb, a
darweinioldeb.

64. Tri rhyvedd byd, caru rhyvel yn vwy no heddwch, caru gormes yn vwy no chymmes, a charu gau yn vwy no gwir.
55. Tripheth à ddylid eu dambwyll ar bob dyn, nertholdeb, tueddoldeb, a devnyddioldeb.
56. Trigwrthgeynyddion daioni, balchder, llid, a thrachwant.
57. Tri chynvoldion* doethineb; deall, ystyriaeth, ac addyfg.
58. Tri rhagvodolion doethineb; deddvoldeb, tangnevoldeb, a dwyvoldeb.
59. Tri chyvystyr doethineb; rheidioldeb, moddoldeb, a buddioldeb.
60. Tripheth à gau yn erbyn doethineb, balchder, trachwant, acovnochrwydd.
61. Tri harddwch gwlad, llavuriaeth ddeallus, cymydogion cydyvyddus, a llywodraeth gydwobodus.
62. Tripheth à bair llwyddianta golud, gwneuthur o ŵr à vo raid iddo ei hunan yn lle ymddiried i arall ei wneuthur, gwneuthur à ellir heddyw yn lle oedi hyd y y voru, a gwneuthur devnyddpwyll ac ystyr o bob peth à ddelo ger bron fynwyr a deall.
63. Tri phwyll y fydd dros dewi, rhag dywedyd y peth nas dylid, rhag dywedyd y modd nas dylid, a rhag dywedyd y lle nas dylid.
64. Tri phwyll y fydd dros ddywedyd a deued à ddél, addyfg rhag anwybodaeth, cynghor rhag amryfon, a gwirionedd rhag celwydd argyweddus.
65. Tripheth nis gall namyn Duw yn unig, gwneuthur yr hyn na vu erioed o'r blaen, gwybod à ddaw, a barnu ar gydwobod.
66. Tripheth nid oes namyn Duw a'u gwyr, dechreu, cynnal, a diwedd.
67. Tripheth goreu eu gadael i Dduw, barn, gobrwy, a dial; canys nid oes ond eve à ŵyr à ddylid' o un nac arall o'r tri.
68. O dripheth y gwybyddir à vu, y fydd, ac à vydd: yn gyntav, o vwy mor gyviawn, o barth ymgais à Duw; yn ail, o vod mor rhydd oddiwrth à gaethai arnat à Duw; yn drydydd, o *garu* a *chafdu* yr un pethau ag à wnai Duw: ac o hyn y gwelir pob gwirionedd, a phob hardd, a phob iawn; a phob dyled, a phob hygar, a phob addas, yn un ansawdd ag a'u gwelir Duw; ac y gwybyddi di ba bethau à ddygwyddant yn ddiymball; canys nis dichyn amgen nog y myn Duw bob peth yn ei amfer herwydd y soniwyd am eu noturiaethau a'u cynneddvau; canys yn Nuw y mae nerth a'u dichon, a gwybodaeth à ŵyr eu

* Tri chynvoldolion.

medru, a chariad at bob iawn
a'u myn, ac nas goddev amgen.

Ac velly tervyna—Catwg
Ddoeth ai cant.

180. TRAETHAWD LAS
CATWG DDOETH.

GWMA ddaioni unwaith ti ai gwnai yr
ail waith rhag cywilydd, a'r
drydydd waith o voddlondeb, a'r
bedwerydd waith o ferch, a
chwedi y delo ferch atto ti ai gwnai
dros vyth; can nis gellir diwedd
ferch cynneddvawl: nid oes na
varw namyn ferch.

A gafu air da unwaith ev á chwennych
ei gadw a'i gynnal, o cheif yr ail
waith eve á lawenáa o'i achos, o
cheif y teirgwaith eve ai ferch,
ac o'i ferchu, eve á ymgadarnáa
yn ai dirper; a chadarn o ferch
cadarn tragwydd.

O chwennychi troi dyn oddiwrth ei
vai rho iddo air da, ac etto ac etto,
hanpid gwell gŵr o'i ganmawl,
hanpid gwaeth à woganer, à gollo
a'i bódd yn unpeth ai cais yn arall,
à gafu ai bódd yn unpeth, bynag
y bo, eve ai ceidw gyhyd ag y bo
galladwy iddo; canys dyn á ym-
gais ai bódd; canys nid byw ond
bódd, ac addwyn i bob un ai bódd.

A elwir yn gall á gais vod yn gall, ac
o chais ev á lwydd, ac o lwydd ev
á chwennych, ac o chwennych ev

á ferch, ac o ferch eve á ymgad-
arnáa ynddo.

A vernir yn gall á ymgais i vod yn
gall, o ymgais cael, o gael go-
baith, o obaith adymgais, o adym-
gais pwyll, o bwyll cyvlwydd; ac
ni ddifyg nerth a llwydd lle a'u
hymgyrch gobaith, pwyll, ac ym-
gais.

Lle chwennycher gyru daioni moler
ev: mawl á gyfry ystyr, ystyr á
bair bwyll, pwyll á bair ferch,
ferch á bair egni, egni á lwydd,
llwydd á dddwg lawenydd, llawen-
ydd á gyrch ei adgael, adgael á
gyrch lwybrau y cael, ac yn un
naws á hyn yr hen ddiarhebawd.

Nid daioni ond gallu,
Nid gallu ond cyfraw,
Nid cyfraw ond ferch,
Nid ferch ond mawl,
Nid mawl ond daioni.

Mawl à wna dripheth, nid amgen,

Y gobaith yn gadarn,
Y pwyll yn ddychymygvawr,
A'r gorchwyl yn hawdd.

Ac wrth hyn bid weledig modd y
dylai athraw parth ei ddarymgais,
er dysgu a dangos gwybodau
daionus, a phob gwir, a phob
gorau, a phob rhyw a rhith, ar
ddaioni, sev y dylai eve—

1. Dangos rhyw a rhin,
2. Moli daioni,

3. Cyfroi ferch,
4. Cadarnáu gobaith,
5. Amlygu llês,
6. Dychymyg moddoldeb,
7. Frwythloni deall,
8. Cevnogi pwyll,
9. Dangos cyviawn ac anghyviawn,
10. Arwain ystyr,
11. Hawddáu gorchwyl,
12. Cadarnáu gwirionedd,
13. Datrin twyll,
14. Deall ei ddigon a'i vodd ar y pethau hyn,
15. A bod â eirch ar arall ymhob cyfur.

Ac velly tervyna 'r draethawd
lâs: Catwg Ddoeth ai Cant.

181. OSAU CATWG DDOETH.

- Os dilys o dyft dy wybodaeth fyrv, na ddawr a'th amheuant.
- Os call pob ymgais ag amcanwyd, na ddawr a'th watwarant.
- Os doeth o lwyr ystyrbwyll dy varn, na ddawr ai gwrthvarnant.
- Os cyviawn a phwyllgar dy vuchedd, na ddawr a'th oganant.
- Os iawn a'th geir bob gair a gweithred na ddawr a'th ryveiant.
- Os dedwydd o ddevawd a'th welir, na ddawr a'th ddivriant.
- Os bydd â vo cyvraid yn dy gell, na ddawr â loddeffant.

- Os gwir â vydd ar vlaen dy davawd, na ddawr a'th gelwyddant.
- Os parch a'th ddyvydd am iawnder o gamp, na ddawr a'th enllibant.
- Os tlawd o wneuthur elufen a phwyll, na ddawr a'th ddibrifant.
- Os dyoddev er mwyn boddâu dy Dduw, na ddawr a'th ddirmygant.
- Os wyd o gorf a chydwybod yn iach, na ddawr a'th wrthenwant.
- Os gwello'th gymhlegyd y gweliry byd, na ddawr a'th wrthvynant.
- Os rhodiwr hyd fyrdd cyviawnder wyd, na ddawr a'th wrthgyrchant.
- Os drwg â fyrth yn ddirym dan dy draed, na ddawr â deyrnafant.
- Os perchir dy gampau gan deulu nev, na ddawr a'th anmharchant.
- Os cynnull awenddyfg a'th holl nerth wyd, na ddawr a'th wrthbwyllant.
- Os cyvaill cydwybod dangnevgar lân, na ddawr a'th adawant.
- Os gobaith a'th gyfur i'th ddydd a'th awr, na ddawr a'th ryvlinant.
- Os llawen dy galon wrth vodd Duw ner, na ddawr a'th rywestlant.
- Os mawr wyd yn ngohwg Duw dovydd dâd, na ddawr a'th vychanant.
- Os engyl a'th nawdd yn nydd a nos, na ddawr a'th erlidiant.
- Os Duw yn mhob amcwydd â faiv o'th blaid, na ddawr a'th erbyniant.
- Os cefi 'n y diwedd wlad nev i'th rân, na ddawr a'th ysbeiliant.

Catwg Ddoeth ai Cant,

182. LLYMA OREUAW A

DDODER AR GATWG
DDOETH MEWN RHAI
LYVEAU, AC AR GEDIVOR
VARDD MEWN UN LLYVYR
ARALL: CHWILIED A
GAFO LE.

- GOREU ar gardawd ei rhoi yn y dirgel,
GOREU ar venyw ei drwg yn ddiymgel,
GOREU y chwareuon ymwrthod a'r
cyvan,
GOREU pob ynnill adynnill dy hunan,
GOREU o'r gwyr yr hawddgarav ei
ddevawd,
GOREU o'r gwragedd y byrav ei thavawd,
GOREU ar lencyn ymgynghor a'i athraw,
GOREU ar lances oddevawd yn ddistaw,
GOREU o'r campwyr y lleiav ei draferth,
GOREU moesgarwch ymarwedd yn
brydverth,
GOREU pob chwareu yw gado y cross
gartrev,
GOREU ar wladwr ei gael yn ei addev,
GOREU cymodawg cymodawg dder-
vyg,
GOREU ar athraw cydvyned a'i addysg,
GOREU gwaith crifon ymroi ar gvv-
iawnder,
GOREU athrylith athrylith o vwynder,
GOREU boneddig boneddig gwaredd-
awg,
GOREU ar antur anturiaw 'n galonawg,

GOREU divyrwch cân adar boreuddydd,
GOREU cyveillach ymgyvrin & dedwydd,
GOREU creftwriaeth llavuriaw tòn daiar,
GOREU doethiaeb doethineb avlavar,
GOREU gwaith undydd rhoi bwyd i
newynawg,
GOREU cyverddawn hynawfder trugar-
awg,
GOREU gwaith celvydd ymarbwyll a'i
amcan,
GOREU adnabod ymnabod dy hunan,
GOREU gweithredon gweithredon tru-
garedd,
GOREU gwaith ystyr iawn ystyr y diwedd,
GOREU pob meddiant meddiannu llaw
gelvydd,
GOREU tryforau tryforau gwybedydd,
GOREU pob cynnull yw cynnull gwy-
bodau,
GOREU gwaith ymbwyll deddvoli cyn-
neddvau,
GOREU gwroldeb darostwng ei valchder,
GOREU pob ymddwyn ymddwyn yn
ddidrawfder,
GOREU gorchestion gorchestiu tangnev-
edd,
GOREU pob deall yw deall gwirionedd,
GOREU pob awen cywirdeb cynneddv-
awl,
GOREU diwydrwydd ymvydio 'n ddar-
bodawl,
GOREU gwaith fynwyr ymddyfpyyll
disuant,
GOREU pob dirwest ymddirwest rhag
tsachwant,
GOREU pob gochel yw gochel cstydd-
dawd,
GOREU pob golud yw golud cydwybod,

Goreu deddvoldeb deddvoldeb o grev-
ydd,
Goreu y goreuon, boddioni Duw ddov-
ydd.

Catwg Ddoeth ai Cant.

183. NIDIAU ODLEDIGION.

Nid gallu ond nerth i'w arver,
Nid da un peth nas cymmerer.
Nid doethineb heb ddarwybod,
Nid gwybodaeth heb ddangos nôd.
Nid dewr ond un à darawo,
Nid doeth ond dewr à beidio.
Nid addysg heb ddoethineb,
Nid callder ond cywirdeb,
Nid ymgynnal heb ddarbod,
Nid crevydd ond cydwybod.
Nid darbod ond cyviawnder,
Nid cydwybod ond daionusfer.
Nid daionusfer ond o fwriad,
Nid bwriadus ond o gariad.
Nid cariad ond uvydddawd rhâd,
Nid uvydddawd ond i Dduw dovydd
dad.
Nid caru Duw ond cadw ei orchymyn,
Nid gwir gwir ond ei gredu a'i ganlyn.
Catwg Ddoeth ai Cant.

Hardd ar hên ei wyboda,
Hardd ar ieuanc glân gampan.
Hardd ar vlaenor yffysiaeth,
Hardd ar athraw dysgeidiaeth.
Harddwch llavar gwâr offw,
Hardd ar bawb byw yn nghartref.
Hardd ar gyvaill cywirdeb,
Hardd ar gymodogaeth nadeb.
Harddwch cerdd ei gwirionedd,
Hardd ar ddwyvawl glân vuchedd.
Hardd ar arglwydd haelioni,
Hardd ar bob dŷn daioni.
Hardd ar bethin cyviawnder,
Hardd ar wladwr gwrolder.
Harddwch eglwys ei rhiniau,
Harddwch llys llês gorddodau.
Harddwch gwlad glan arverion,
Harddwch cenedyl ei doethion.
Harddwch dinas ei moesau,
Harddwch dysg gloew ddoesparthau.
Harddwch dedwydd fanteiddrwydd,
Hardd ar bob tlawd boddlonrwydd.
Harddwch awen ei hafri,
Harddwch pob peth ei deithi.
Harddwch doeth ei amynedd,
Hardd ar bob hardd tangnevedd.
Catwg Ddoeth ai Cant.

184. HARDD BETHAU CATWG DDOETH.

HARDDWCH mab ei addwynder,
Harddwch merch ei gwylder.
Harddwch gŵr ei ddoethineb,
Harddwch gwraig ei fyddlondeb.
Harddwch teuba fyberwyd,
Hardd ar bob gŵr celvyddyd.

185. LLENWYDDION CATWG DDOETH.

1.

AWENGAR á leinw ei ddeall á gwy-
bodau,
Celvydd á leinw ei gov á doesparthau,

Anianus á leinw ei chwant a'i ferch-
iadau,

2.

Gloddestgar á leinw ei vol á phob
moethau,

Na vydded ryngwyv dangneŵ
A gelynion brenin nev,
Ac nas carant ei saint ev.

Diwyd á leinw ag yd ei ysguborau,

Darbodus á leinw ei gell á chyvreidiau,

Haelionus á leinw newynawg á bwydau,

Deddvoll á leinw ei bwyll á rhin-
weddau.

3.

Nam bydded le bwyv i'm traill,
Máb diriaid imi 'n gyvaill,
Addwyn a'u bodd bawb eraill,

2.

Drygionus á leinw ei vro ag anvawl
pob doethion,

4.

Daionus á leinw y býd a'i glód o
gylchon.

Bwyv gár i bob cynneddvawl,
Ar wedd fant, canys Duw a'u mawl,
Boed ev i mi gár dwyvawl.

Doeth á leinw ei vryd á phwyll fydd-
lawn,

5.

Tangnevgar á leinw ei vro á dedd-
volion.

O'm cyrch doeth dwyvawl rucedd,
Yn mygyr owwy tangnevedd,
Bwyv a'i ervyll mal ai gwedd.

Cybydd á leinw ei gíft ag aur ddigon,

Diawl á leinw ufern á chybyddion.

Dedwydd á phob daioni á leinw ei
galon,

6.

Duw á leinw ei nevodd á dedwyddon.

Brenin a thád ac athraw,
Boed imi a'm parch iddaw,
A vo dwyvawl i'm cyviaw.

Catwg Ddoeth ai Cant.

Catwg Ddoeth ai Cant.

186. DAMUNEDAU CATWYG
DDOETH.

187. ENGLYNION A GANT
CATWYG DDOETH.

1.

BYNDED imi wŷr drygion,
A phob enaid anghrifon,
Hyd olaith yn elynion.

1.

UN anŵadd lle bo 'n lledrad,
Cudyn gwlan a'r holl ddavad,
Drwg yw Drwg yn mhob tyviad.

2.

Un achreth ar groen y tân,
Bid mawr eirias bid bychan,
Drwg yw drwg yn mhob aniaa.

3.

Un angen á ddaw o haint,
Ai bach ai mawr gwynovaint,
Drwg yw drwg, drwg yn mhobmaint.

4.

Ni ddawr ai dyfo 'n anghlod,
Ai mawr at bach y pechod,
Drwg yw drwg yn mhob travod.

5.

Ni vawr bwys parth argyweddd,
Ai mawr ai bach y caredd,
Drwg yw drwg yn mhob agweddd.

6.

Na yfyr maint y pechawd,
Yfyr maint anuydddawd,
Dod bob peth ar ei waelawd.

Catwg Ddoeth ai Cant.

188. DEIVREGAWD A GANT CATWG DDOETH.

Ni omedd yr haul ei dds i'r ynvyd
à boer yn ei wyneb,
Ni omedd Duw nêr ei lês i'r diriaid er
maint ei gafineb,

Ni adawdd Duw neb heb nerth à
weryd o bob folineb,

Ni ettail Duw dad ei nawdd i'r ded-
wydd à garo ddoethineb,

Ni ddiainc dros vyth rag cosb y drygwr
à wna drawfineb,

Ni ddifyg ond aros y dydd anrhydedd i
bob gwarineb,

Ni waeth pan ddêl awr ddiweddd ar ddyr
ai dyvu 'n groefineb,

Ni veth ar ai cais olenni Duw yn eithav
gloewineb.

Catwg Ddoeth ai Cant.

189. NIDIAU ODLEDIGION.

Nid hir y pery yr abwy lle bo llawer-
odd* o vrain,

Nid melus bydd erddigan lle bo gor-
modedd o fain,

Nid hawdd yw cyfgu 'n efmwyth lle bo
gormodedd o chwain,

Nid mawr y cerir gorweddd lle bo
gormodedd o ddrain,

Nid hyvryd rhodiaw llwybrau lle bo
gormodedd o vain,

Nid mawr synwyrâu geneth lle gormod
o'i phryd yn gain,

Nid mawr moesgarwch llances ni wisg
am ei thavawd wain,

Nid call undyn o'i wybod à ddymgais
ag un o'r rhai'n.

Catwg Ddoeth ai Cant.

* Gormodedd.

100. GWASSAREDD GAETWG
DDOETH.

1.

Diriaid é glud i ddedwydd,
O vorodd ac o vynydd,
O gwll daiar alavon,
Ac o eigion avonydd.

2.

Eiry mynydd hydd ar vai,
Bei canfai bawb ai dyddyfgai,
Ni chefid annysg yn neb rhai.

3.

Cain cynwyre gwynt am lwyv,
Gnawd gwynvyd gwr ei gymwyr*,
Gwae ni chein à vo dawn dwyv.

4.

Ar bob bôd ac ar bob byw,
Yn mhob rhith ac yn mhob rhyw,
Goreu tangnev tangnev Duw.

5.

Cyrchid diriaid yn abell,
Cyrchid doeth ei ystavell,
Gwae à fyrth meryd o'i avell†.

6.

Cyrchid dedwydd ei adail,
Cyrchid diriaid y dan ddail,
Gwae à fyrth meryd o'i gefail.

7.

Gwell enw nôd no nerth unben,
Gwell dysg no goldud cyvrben,
Gwell awen no dysg cymhen,
Gwell cydwytbod nog awen.

8.

Cais ddedwydd yn ei addev,
Cais ddiriaid pob anghartrev,
Doeth ni ysgar a'i ystrev.

9.

Gnawd i lwrw ei ladd yn fo,
Gnawd i ddewr ddiane o daro*,
Gnawd i wâs gwych à vyno.

10.

Godidawg wyneb o gâr cu,
Gydarmynych athrevu,
Gwae ev ni wêl gâr o'i du.

11.

Ni chyll un dedwydd ei fwydd,
Ni chyll iawn ymgais ei lwydd,
Ni chyll ymbwyll ei anrwydd.

12.

Gyd bodylwybyr darwafawd,
Ni'th ddyvu pwys pob gofawd,
Na cherydd a'i dâl anfawd.

* Ai gyanwyr?
† Ai afell?

* With dare;

13.

Gwilia ba gyrch dy fwriad,
Iawn i ddoeth wiliaw 'n waftad,
Ni wyl dyn a'i dyddaw 'a vrad.

14.

Gwilia dro dy droed beunydd,
Anamlwg yt a'th orvydd,
Gwell angen no chywilydd.

15.

Gwilia verw dy vryd beunoeth,
Gwell pwyll i ddyn nog aur coeth,
Gwell angeu no byw annoeth.

16.

Gwilia bwyll dy ben beuawr,
Anmhwyl o'th bell nid nemawr,
Gwell bedd no bywyd gwydvawr.

17.

Gwilia 'th davawd ac à wnêl,
Ond llavar nid diymgel,
Pob un á glyw lle nas gwêl.

18.

Gwilia wrth dy Dduw beunydd,
Na ddifygia di 'n dy fydd,
Gwell no byd buchedd dedwydd.

19.

Tavawd ni chêl ei yni,
Gwaethav dyfg ymdavodi,
Nid hwyr lle hawdd dirieidi.

20.

Yftyr pob gair a'i ddiwedd,
Dir tâl i bob amynedd,
Ac ni thwyll pwyll pen a'i medd.

21.

Yn mhob gwall yn mhob blinder,
Amynedd a'th vudd lawer,
Rhag pob clwyv eli amfer.

22.

Yftyr a'th vydd o bob tu,
Na ddidawr naws o'th neilltu,
Nid rhy hên neb i ddyfgu.

23.

Dod ddarbod à veddylych,
Ar dy law a'i lwyrr edrych,
Gwybydd pan cyn y gwnelych.

24.

Dig, bid dawn Duw er cerydd,
Ac er dangos barn Dovydd,
Hawdd y diwedd dig dedwydd.

25.

Edrych dy gamp a bydd gall,
Cymmer hyn ar dy ddeall,
Cas gan ddrwg drwg yn arall.

26.

A golles air am dano,
Da o gamp á gaid arno,
A golles nas bu 'n eiddo.

27.

Gwna y goreu yn mhob angen,
Q'r peth à vo 'n dy berchen,
Gwell no dim gwafgawd brwynen.

28.

Cymmer à vo 'n dy veddiant,
A thitnwya dy fawrchwant,
Haws no 'u cadw cynnull ariant.

29.

Gwilia gyfroi dy galon,
Ac nas cefi 'n vall i'th vron,
Gwaeth no chledd cerydd doethion.

30.

Gwybydd droion dy veddwl,
Yn mhob ainc yn ing arddwl,
Ni hawdd baid pechawd à chwl.

31.

Yn mhob rhwy, yn mhob rhyvel,
A welir hawdd ei ochel,
Nid drwg ond drwg yn ymgel.

32.

Ni mad ddiwedd trythyllwg,
Cyd nas cafer yn ngolwg,
Gwaethav gelyn calon ddrwg.

33.

A wnêl ormes o drawfedd,
A thrais, a thrai tangnevedd,
Ovned ev na ovno vedd.

34.

A wnêl drwch o'i greulonder,
Yn ngwlad, a phob difeithder,
Ovned na ovn ond Duw nêr.

35.

A wnêl anneddyv ar gampau,
A phob anrhaith, a phob gau,
Ovned pob diovn angau.

36.

Cynghor á roes máb Morvryn,
I arglwydd mawr drwg o ddyn,
Ovna na ovn un gelyn.

37.

Cynghor á roes Cadeiriaith,
I ddiriaid á wna 'n anraith,
Ovna na ovn ei olaith.

38.

Cynghor gan Váb Duw á gaid,
Ac ev o'i bèn ai dywaid,
Ovner ev à ladd enaid.

Catwg Ddoeth ai Cant.

191. CHWEDLAU Y VRAN.

1.

BRAN á gant chwedyl yn nyfryn,
Wrth chwiliaw am ei gronyn:
Nid dysg dysg heb ei ddilyn.

2.

Brán á gant chwedyl ar uchder
Derwen, uch deufrwd aber:
Trech deall no grymusder.

3.

Brán á gant chwedyl yn ngellydd,
Man y cafai awr lonydd:
Digon Duw da i ddedwydd.

4.

Brân á gant chwedyl o vrig dár,
Man ai clywai yr holl adar:
Ni chenir cloch i vyddar.

5.

Brân á gant chwedyl gan wawr,
Wrth ai holai 'n ei hattawr:
Doeth ni threvyd nyw ymdawr.

6.

Brân á gant chwedyl yn mlaen traeth,
Wrth nas gellynt ymarvaeth:
Nid meddiant ond gwybodaeth.

7.

Brân á gant chwedyl yn nidrain,
Ac o bell clywid ei sain:
Gorvydd dewr ar bob dichwain.

8.

Brân á gant yn nghelliau,
Lle 'ddoedd beilshion yn nadlau:
Un gyvlwr pawb yn angau.

9.

Brân á gant o vrig gwydd,
Yn nghlyw holl adar coedydd:
Doeth á ymdwng á Dovydd.

10.

Brân á gant chwedyl yn nghilvach,
Wrth à gâed yn nghyveddach:
Nid pyd ond drwg gyweillach.

11.

Brân á gant chwedyl o vrig òn,
Wrth adar o gybyddion:
Tlawd pawb nyw gwel eu digon.

12.

Brân á gant chwedyl yn nifaith,
Wrth ag oedd ei chydymaith:
Ys gwynvyd bodd heb obaith.

13.

Brân á gant chwedyl yn gall,
Wrth nad elynt gan ddeall:
Gwledd nid gwledd ar barth arall.

14.

Brân á gant chwedyl wrth ei chyw,
Am ydd elynt yn nghydyw:
Pob peth á gâr ei gyvryw.

15.

Brân á gant chwedyl gan bwyll:
Wrth à gafai 'n annarbwyll:
Wrth ddall ni wiw dal canwyll.

Catwg Ddoeth ai Cant.

Ac velly teroynallyvyr cyntaw Gwyddoardedd Cyfarwydd, ac yn canlyn (ar ol Athrawiaeth y Bardd Gŵs ac ereill) y mae yr ail lyvyr, a hunw gwalyfawd y Diarhebion Cymreig yn ddo-fparthus o lythyr, herwydd trevyn y llythyrenau Cymreig, pob diarheb yn ngwalyfawd ei llythyren gysvoin, maly bai hawdd ei chael; a'r cwbyl wedi ei dynu o'r hen lyvrau doethineb lle 'ddoedd à gant, Catwg Ddoeth yn nghymysg a phethau ereill cyvnotur a'r pethau à geir yma; dan obaith y bydd hyn er llés a chynnydd gwybodaeth a doethineb i'm gwlad a'm eenedyl, y rhoi ddiolch a chlod i Dduw am yr ewyllys a'r nerth à gevais gantho i orphen à gymerais mewn llaw.

THOMAS AB IEVAN.

ATHRAWIAETH GERAINT VARDD GLAS.

LLYMA GYNGHORION Y
 BARDD GLAS O'R GADAIR I
 BOB GWR DOETH A DDYM-
 UNAI RENGU BODD DUW A
 DYNION YN Y BYD YMA
 AC YN Y BYD ARALL: SEV
 YDYNT.

1. Câr dy Dduw yn vwy no dim, canys eve á wyr bob peth, á wêl y fydd yn mhob calon, ac yn mhob cydwybod, ac nid oes dim yn nghudd ragddo, ac ar bob gweithred, a gair, a mtyvyrdawd, a meddwl, eve á ddod varn gywir a chyviawn.
2. Câr dy gymodawg yn gymmaint á thi dy hunan, a gwna erddo á ddymunit iddo ev ei wneuthur i tithau; ac o hyny y cai di dy Dduw itti yn gymodawg agos i'th gynnorthwy ar bob achos, yn ddiidwyll ac yn ddiaddoed.
3. Câr dy enaid yn vwy no'th dri gelyn, nid amgen y byd, y cnawd, ar cythraul, canys pa lês ai oddiwrth amgen á garot; os á'th enaid ar goll o'th anghariad tuag atto?
4. Câr di bawb a'th garo dithau, bid gâs genyd á vo 'n cafâu Duw: Duw á eirch it garú 'th gymodawg yn ail i'th hunan, Duw ai

gorchymyn itti, ac nid câr ti i Dduw os tydi na wnei oll o'i orchymynion ev; ac na wrthot ti y neb a'th garo, canys Duw ni wrthyd y neb ai câr; eithyrgwrthydyr hwn na wnelo, yn y bo gallu, val y gwna ev, canys ni châr hwnw Dduw, *onis* na gwarthâer ac nas anuvydd-âer y neb á garer.

5. Whechryw gariad y fydd yn y byd, nid amgen, un yw cariad nevawl, ail yw cariad ufernawl, trydydd, cariad noturiawl, pedwerydd, cariad gorchymynawl, pummed, cariad corforawl, chweched, cariad gynydawl: fev hyny cariad nevawl, caru Duw a'i faint, a phob fantaidd, a pob daioni a daionus, a phob hardd a gweddus, a phob annrygionus; cariad ufernawl yw caru pob pechawd, canys cás yw pechawd gan Dduw er lleied y bo, a gelyn hevyd i ddyn, er bychaned y bo; cariad noturiawl yw i ddyn garu ei rieni, a'i briawd, a'i blant, a'i vrodyrdde, a'i genedyl, a'i gymdeithion; cariad gorchymynawl yw i ddyn garu ei dâda'i vam, a'i gymrawd, a'i dâd ysbrydawl, a'r efron, a'r tlawd, a'i gymodawg, a'i elyn.

Ac yn y cariad hyny y câr ev Dduw, canys nid llai no charu á wneir à wneler ei orchmynion yn uvyddäawl; cariad corforawl yw i ddyn garu ei gymhar cyvreithlawn, a'i dda byd hyd y bocyviawn, a'ieppil, a'igeraint, a'i o genedyl a'iamgen; cariad ysbrydawl yw i ddyn garu ei enaid ei hunan, ac enaid pob crifon fyddlawn, a phob daioni, a phob gwirionedd, a phob iawn, a'i Dduw, a'r dyn à garo ymhobcariad yn fyddlawn ys dir y cerir ev gan Dduw; a llwyrav cariad cariad Duw; ac o vodd arall yn ddiarheb, namyn Duw nid oes gariad; ac arall á ddywed, namyn cariad nid oes Duw; ac un arall, namyn cariad nid oes gwynvyd; ac etton, namyn cariad nid oes nev; a namyn cás nid oes gythraul; namyn cás nid oes ufern.

Sev ai dywawd Y Bardd
Glâs o'r Gadair.

LLYMA EREILL O GYNG-
HORION Y BARDD GLAS
O'R GADAIR.

NA ddos i'r cynghor na'th elwir iddo yn gyntav, canys divlas gan bob un yr hyn à gynnygir heb ei ovyn.

Arver dy hun ar gampau daionus a chanmoladwy, canys o hyny y cei vodd Duw a dyn, ac o hir ym-
arver ag wynt, ys dir y greddv-
ant ynot, val nas gelli angen no

champau à wnant vodd dy gymodawg a bodd dy Dduw.

Bydded itti gyvalleu o wraig briawd gyvreithlawn, val nas whenychot odineb, a mal y gwypot y cariad à ddylit at briawd a phlant, ac ydd ymarverot ag ev, canys heb ymarver á phob cariad ni elli wybod pob daioni, ac heb wybod daioni o bob rhyw nis gelli ymddarbod yn grifon fyddlawn a pherfaith, na gwneuthur bodd Duw; ac heb vodd Duw nis gelli vyned i deyrnas nev.

Dyfg dy blant ar ddaioni, ac i wybod ac i wneuthur à vo gyviawn a thrugar, ac i ddeall govynion cariad o bob rhyw; canys diarheb á ddywed, gwell i blentyn heb ei eni no heb ddyfg, canys am bob daioni à wnelodyn y mae Duw yn bendithiaw ei dád, a'i vam, a'r sawl ai dyfgwys; ac am bob gweithred ddrwg à wnelo, y mae Duw yn mellidithiaw ei dád a'i vam, ac a'i dyfgwys, am vagu tivedd a dyn heb ddyfg; a phob daioni à wnelo ddyd, o ddyfg y gwna ev hwynt; a phob drwg à wnelo, difyg dyfg yr achos; ac eithyr dyfg nis gellir daioni, val y dywed diarhebydd, a phymag heb ddyfg à wneler yn dwyn rhith daioni o anafawdd anivel y daw, yr hwn ni wyr na drwg na da, achos hyny nis dylit yn dâl iddo.

Na vynycha oddigartrev, canys yn nghartrev pob un y mae ei ddyd a'i dda; a diarhebion á ddywedant,

gormes pob anghartrev, a goreu trev yw cartrev; a gwedi traiglaw pob trev hawddvyd i gartrev; ac medd ereill, cais ddedwydd yn ei gartrev; ac elwaith cais ddoeth yn ei dyddyn; ac etton, cais annoeth yn mhob man eithyr yn nghartrev; a hevyd, cais ddiriaid ni wyddys yn mha le; ac arall, na dyn na da ni lwyddant i anghartrevawg; ac arall hevyd á ddywed, na charo ei gartrev yn y byd hyn, ni cheif gartrev yn y byd á ddaw; ac arall, ni charo ei drev ni cheif y nev: canys o gartrevogion y ceir gwlad a chenedyl, ac o anghartrevogion, herwyr, a divrawd, a gormes, ac ymdrin, ac arverion gwyddelig.

Na ddyro echwyn heb edrych i bwy: os i ddyd cywir ti á gai dripheth, nid amgen, clód, a chariad yr anghenus, a'th vendithiaw i'th drachevyn fordd y clywer am danat; ac o hyny cariad dy wlad, a diolch tragywyddawl gan Dduw: os i anghywir, ti á gai dripheth arall, nid amgen, côst, a blinder, a digovaint am eu ceisiaw, heb itti ronyn oddiolch gan na Duw na dŷn.

Bydd gywir i'th arglwydd cyvoeth, ac na ddos gantho yn à vyno cyn y gwypot ai iawn ai amgen y bo; dos yn ei gyviawnder, ac na ddos yn ei ymdrin lle na bo govynion gwlad, ac na ddos yn gartrevawg yn nghyvoeth brenin amgen, lle na bo cwyn gormes, a lle bo dos yn nghynghor dy wlad a'th genedyl, hyd y bo'th gymrawd; cany:

diarheb á ddywed, gweddw barn un, cadarn barn llawer; a threch gwlad nog arglwydd; a'r cyviawn á geif ei le; a'r gwir á ddaw'n wir; ac un arall, tég á ddaw'n dæg yn y y diwedd.

Trin dy dir, ac na thrin dir arall yn llôg. Saved pob un ar ei draed ei hunan, val y mae diarheb, na vydd ormes ar neb am à vo'th raid, lle na box hên a than dy nam; a diarheb arall á ddywed, Duw á gâr à garo ei hunan, ac nis câr ei hunan nas caro yr iawn. Covia ddiarheb arall, goreu cyvlog gwás à vo gwás iddo ei hunan. Gwybydd dri pheth, gwneuthur dy dŷ, dy arad, a dy lyvyr: a'r neb na wypo y tripheth hyn, ni wybydd ei raid o gelvyddyddau gwlad. Na vydd ddiawg; hedyn pob drwg yw diogi: nid tlawd ond diawg; nid goludawg ond diwyd; nid rheithgar ond gweithgar; nid doeth na vo doeth drosto ei hunan; nid call ond call er ei lês ei hunan: llês hunan llês gwlad, llês gwlad llês byd.

Na'th weler mewn un drwg, ac nag aros lle bytho; bid arnat vraw ac ymswyn ei weled, a chlywed am dano. O myni wybod mefurlath drwg, ti ai gwybyddi wrth à vynit ac wrth nas mynit i arall wneuthur itti: yn hyny hevyd y cefi vefurlath daioni; a llyna briv bwnc gwybodaeth à ddodes Crist yn addyfgi bob crifon, ac ai dodes yn brivorchymyn.

Na watwar neb, na dyn clâv, na dyn

dolurus, na dyn clôf, nac à vo dall, na byddar, na hagyar, nac à vo dan un nam corforawl, nac à vo difyg fynwyr arno, nac à vo dlawd, nac à vo anverth adrwgeigampau, na nebolegid bai ac anav à vo arno; eithyr cyfura di y clâw a'r dolurus, a'r anavus, a'r clwyvus, ac à vo vlinderus, a phortha y tlawd, a chynnorthwya y gwân, a död addysg ar y drwg ac anverth ei gamp, a dangos iddo dy gynghor, a rhybuddia ev yn hybwyll, ac na watwar neb o'r rhai à ddangosfed, canys gnawd yw i'r neb ai gwnel fyrthiaw yn yr unrhyw, naill ai yn y byd hwn ai yn y byd tragwyddawl.

Na ryarver à gormodd ymgyveilliaw à nebryw o ddyn; canys goreu gan bob dyn ei hunan, ac ni châr ev ryhir ymgyrchag ev; canys o hyny ni vydd iddo ev ei hunan, modd y bo gorhof gantho; a divlas y bydd ar ba bynag o ddyn, na vo hamdden iddo herwydd à garai, ac à ddym-unâi; ac ni hîr gâr ev y neb nas gedy yn ei anfwdd, ac nid rhyw i neb eithyr ei anfwdd; mal y mae diarheb, a diarheb arall, nid dwyn oddiar neb ond ei ddwyn oddiaro ei hunan; nid lledrad ond oddiar à vo ferch; nid anrhaith ond divuddiaw i wr ei hunan; ac etton, nid rhwym ond rhwymaw awen; ac arall, nid anghyvaill ond rhygyvaill; nid yspail ond yspeiliaw amfer.

Gochel dramwy gormodd i davaru, canys tripheth à gelf dyn o'i hir ddilyn; nid amgen, colled da byd, colled iechyd corf, a cholled enaid, ac o'r tricholl, colli Duw a'i faint.

Gochel drwg-wragedd, canys nis gellir llês oddiwrthyt, eithyr y mawr avles. Tri enw y fydd ar wraig ddrwg, nid amgen, porth ufern, rhwyd y cythreuliaid, a'r gwenwyn melus; a diarheb arall à ddywed, gwraig ddrwg yw y drycav o bob drwg, a gwraig ddrwg yw y llwybyr i bob drwg arall; ac o ddal pwyll ar à welir yn myd, oddi o vil un drwg nad gwraig ddrwg à va yn achos iddo, y naill ai o gynhyrviad ai o gynhallad: bys ymhob drwg yw gwraig ddrwg.

Na vavr ogana ddyu canmoledig er maint à vo dy gâs arno, ac er maint y bo ei gâs ev arnat ti; canys ni choelir ei gâs ar neb; val y mae diarheb, ac arall, câs ni ddywed à vo gwir ar ei gâs; ac arall, ni choelir neb ar ei gâs; ac arall, ni chydvydd câs à gwirionedd.

Na vavr ganmola ddyu goganedig, er maint y bo dy gariad arno; canys ni chredir y dyn hyny yn erbyn llawer o ddyuion; canys à ddyweto bob un gwir yw; ac arall o ddiarheb, ni ellir camfyniad ar bawb; ac arall, celwydd o ben un, gwir o benau pawb.

Na haedd veltithion dynion y ddaiar; canys Crist ei hun à ddywed, à veltigir ar y dda'ar, minnau ai

melltigav yn y nêv, hyd pan ddelynt i'r iawn, nid amgen treifwyr, a lladron, a chyhuddwyr, ac anudonwyr, a godinebwyr, a murnwyr, a chybyddion, ac nas parchont y fuliau, a meddwon, a gloddeftwyr, a'r diawg, a'r lliidiawg, a'r twyllwyr o bob rhyw, a'r athrodwyr, a'r cynhenogion, a'r beilchion, a phob trahäus; canys Duw nis gad yn rhydd yn y nêv à vont ary drygau hyny, ac nis gellir yn y nêv amgen no bodd Duw.

Na ymddiried yn ormodd i olud bydawl; canys tripheth nis gellir crâf a gavael arnynt, amfer, gwynt, a golud bydawl; canys nid golud tryfor nas travoder, ac à dravoder ni wyddys ei helynt, ai yn ei ôl, ai amgen y daw.

Na voitia yd ddim, canys nid oes itti na byd, na iechyd, na chyvoeth, na gallu o'r byd, ond benthg anniogel, ac am hyny cam y dywedi di vod itti veddiant ar y peth à ellir ei ddwyn rhagod pan y myuir gan Dduw.

Cyduabydd di dy hun, achos tri goruchavion doethineb y rhoddes Duw i ddŷn, nid amgen, adnabod ei Dduw ai gwnaeth, adnabod ei hun, fev o galon a deall a chydwybod, ac adnabod ei dda ei hun oddiwrth dda arall, ac à vo da iddo ei hun yn amgen nog à vo da i arall, ac o'r gwybodau hyn y mae doethineb.

Na chrêd yn ormodd gyhudded dy

wraig ar neb; gnawd ywi'r wraig ethrawd y neb à vo ei gwr yn ei garu vwyav; canys ni châr gwraig à garo ei gŵr, nag à garo ev; a lle bo hael y gŵr, gnawd y wraig yn anhael; canys tripheth ni châr gwraig, cariad ei gŵr at arall, gwybod o'i gŵr à wnelo hi, a dangos cyvrinach.

Gwna ddaioni â'th olud bydawl tra bych yn meddu arnynt, val y bo it dal a gobrwy erbyn y pan elych yn maes o'th veddiant, val y dywaid Io oludawg, "Dyro tau tra vo tau, wedi tau nid ti á biau," canys nid tlawd tragwyddawl ond cybydd chwanawg, canys ni chymmer hwnw hanner digon yn y byd yma, ni cheif yntau ddim yn y byd arall pan el oddyma. Rhodd i dlawd rhodd i Grift, ac eve ai tál itti ddydd brawd; val y mae diarheb, à roddir i dlawd á delir dydd brawd.

Mogel pan voch ddedwydd rhag fyrthiaw yn nirieidi, canys gwrthwyneb yw gweled dedwydd yn myned yn ddiriaid, val y dywaid y ddiaheb, pa dyna y llinyn cyntav y tyr; a hof gweled diriaid yn myned yn ddedwydd, neu bechadur yn myned yn fantaidd, neu gybydd yn myned yn hael, neu ynvyd yn myned yn ddoeth, neu valch yn myned yn wâr, neu wyddelig yn myned yn addwyn; a diarheb arall, nid gwradydd ymwellaú; nid gogoniant ymwaethu; a diar-

heb arall, gorau gorchwyl ymwelláu, gwaeth no phob gwaethav ymwaethu.

Dod mawr ddiolch i Dduw beth bynag y rhotho ev itti; canys am dri achos dyledig dyn i ddiolch i Dduw ei roddion: cyntav, nid yw Duw dan ddyled i neb, a phawb dan ei ddyled ev; ail yw, ni ellir cymhell arno roddi ond à vyno ev ei hun y rhydd; trydedd, ni ddyry Duw i neb ond à vo er llës iddo, ai golud ai tloidi y bytho; ac am hyny, iawn yw rhoi diolch i Dduw am beth bynag y rhotho: ac ni rydd y cythraul dda i neb ond er drwg iddo; a phob golud cybydd, a phob mawredd beilchion, a phob cafael o dwyll, a phob elwch gloddest, a meddwdawd, a godineb, cythraul a'u rhydd er dinistyr i enaid dyn. Canys nid o Dduw y daw i neb o ddyn à vo er avles, nac iddo ei hun nac i arall. Rhodd Duw i ddedwydd rhodd i bawb, rhodd diawl i ddiriaid nid rhodd i neb; eithyr addawd à ddwg oddiar ai rthother yn ngavael ac oddiar oll à wnelo á hi ac ai perthyn.

Parcha bawb, a phawb a'th barchant dithau; ac yn enwedig rho barch i'r neb à vo gwell no thi ger bron Duw, a Duw a'th barch dithau. Parcha bawb à vo 'th well ger bron dyn rhag cael cás ac anmharch oddiwtrho; parch y neb à vo is no thi, er cael clód gan ddyuion a gobrwy gan Dduw, canys Duw ei hun áddywaid, lle

bytho cariad perfaith rhwng dau y byddai yntau yn drydydd.

Câr di'th dygyftal er cael ei vodd a'i gymdeithas, ac or gwnai di velly, ti á gai garedigrwydd a gair da gan bawb; câr na vo 'th dygyftal er boddáu Duw, a chael bendith y neb cyvryw à garot; a lle rhotho dlawd e; vendith Duw ai rhy hev-yd, ac á ry atto yn gadarn a thra mefur hyd nas gellir na hyd na lled arno; câr hev-yd dy well, a diogelwch á gai yn dy wlad a'th gyvyftred; ac y mae dydd yn aros y goreu ac ys dir y daw, y bydd da iddo gariad ei waeth ac à vo 'i oris, ac yna eve a'th gymmer yn oddygyftal ag eve ei hunan: fev o garu pob rhyw; ev a'th gerir dithau gan bob rhyw, ac o gael cariad pob rhyw y daw itti glód, a pharch ac ynnill, a chydwybod lân, ac ymadverthwch Duw.

Na vydd lidiawg, na balch, nac yftyvnig, na diriaid, gnawd drwg ddiwedd i à vont velly; ond bydd di addwyn, a gwâr, a mwyn, a charedig, a maddeugar. canys gnawd yw i à vo velly gael goruchaviaeth, val y dywed Crist, "dyoddevus á orvydd ar bob peth, a llíd y sydd vâb i valchedd, a balchedd yn vâb i ddiawl, a gwrthwyneb i Dduw, a gelyn dyn, ac eginyn pob drygioni, ac nis gellir á gymmairt ei ddrwg yn y byd á balchedd: nid oes ond y drwg o bob rhyw herwydd y bo achos iddo, ac ai cynnail, ac nid llai iddo

P

ei waith no chynnal pob drwg,
anhebgor iddo hyny o gyvymwaith
ag ai cynnail yn ei anlawdd.

Na fôra wrth Dduw er bychaned o'i
dda bydawl à rotho ev itti yn y
byd hwn; canys po leiav vo y
meddiant lleiav vydd y cyvrviv, a
pho leiav vo y cyvrviv lleiav vydd
y goval, a pho leiav y goval,
mwyav vydd y llawenydd; canys
pan vo raid itti ateb am bob
gwerth âs ar à vu ar dy helw
erioed, pa vodd y cevaift, ai yn
ddrwg, ai yn dda, yna y gell
ddywedyd mae gwyn ei vyd yr
hwn à vu leiav iddo o dda byd, ac
y gweli 'n oreu ar y neb à vu
leiav ei veddiant yn y byd yma,
lle nas gofodes ev à vu o dda byd-
awl ar dda, ac er llês y neb na
chawfant gan Dduw ond y bych-
andawd a'r tlodi. Yna y dychon
dyn ddywedyd mae gwae ev pan
aned, pan fo y cyvrviv yn vavr ar
llaw yn ddiddim; y varn yn agos,
a'r brawdwr yn gyviawn, a'r
holwr yn llwyr, gan wybod y
cyvan, a'r gydwybod yn euawg,
a'r carchar yn barawd; ac yna y
gwelir yn amlwg mae goreu yw i
ddyn y maint à ddanvono Duw
iddo yn ddibechawd, ac nid à
ddymunai y corf ei gael, ac à
vynai y trachwant yn ei avel;
canys pwy bynag à ddilyno ei
wyllys, a chwant y corf, yn y byd
yma, ve gyll gwyllys yr enaid yn
y byd arall; canys à lavurio yn
gywir, ac à gymedrola yn hy-

bwyll, ac à drugarâo 'n haelionus,
ac à weddio yn deilwng, ac à
vucheddo yn gyviawn, ac à vo
mewn cariad perfaith, ev à dden-
vyn Duw iddo ai gwafanaetho yn
y byd yma yn ddibechawd, ac
à rydd iddo wynvyd a golud tra-
gwyddawl yn y byd à ddaw: a
phoed gwir hyny gan bawb yn y
byd yma.

A phoed velly y bo.

Sev y Bardd Glâs o'r gadair ai dywed.

LLYMA DDEWISBETHAU Y
BARDD GLAS O'R GADAIR.

Bore tawelgain,
Ac adar cydfain;
A meillion yn vrith,
Gan ddeveni byrwlith;
Digwmwl wybren,
A maeflawr addien;
A gwawrgan hedydd,
A mwyalch ar wydd;
Crechwengerdd eos,
O gilgoed agos;
Crychnant raianllawr,
Blodeuawg ambawr;
Llaverydd adar,
Hin heulaidd glaiar;
Iachufber wybyr,
A charw ar frith lwybyr;
Cydgerdd bytheiaid,
Llais wyn a devaid;
Cyweirber delyn,
Nwyyvufber ynglyn;
Caniadaeth traferch,
O bervin gwenverch;

Medrufverch lawen,
 Frwythlonder awen;
 Glaswyn caruaid,
 Geiriau serchogaidd;
 Cyveillach addwyn,
 Gweled camp drylwyn;
 Hen vedd blasfber,
 Cynneddvawl vwynder;
 Rhian dlos berfaith,
 A doethgain araith;
 Llwybrvrys cynnevin,
 Celu pob cyvrin;
 Mwythufber gilwg,
 Serch heb drythyllwg;
 Cufanu gwenverch,
 Ar lawr glás lanerch;
 Llatai cywirgall,
 Cyvaill da 'i ddeall;
 Parabyl caredig,
 Cafâu hên eiddig;
 Rhodle dirgelvan,
 I garu meingan;
 Caru a'm caro,
 Call a'm cynghoro;
 Cartre'u'n ael nant,
 Sychbridd areulbant;
 Ty bychan cynhes,
 Gerwyneb gwyndes;
 Llyvyr doeth awenbwyll,
 Deallus gymhwyll;
 Govwy prydyddion,
 Groesawu doethion;
 Cynnadledd cerddau,
 Cywreinber chwedlau;
 Cael vy nghyveillon,
 O bryfwnt beirdion;
 Cael vy nghariadverch,
 Yn rhwymau traferch;

Ac o'i chael bun gu,
 I'm byw ei chelu.

Y Bardd Glás o'r Gadair ai Cant.

CASDDYNION Y BARDD GLAS
 O'R GADAIR.

1. DYN heb grevydd a rhinwedd dda.
2. Mâb heb ddyfg a chelvyddydd.
3. Merch neu wraig heb gywilydd.
4. Gwás heb ovn ac uvydddawd.
5. Tylawd rhyvalch.
6. Balch ar ei gampau drwg.
7. A ymfroftia'n à vo cywilydd iddo.
8. Cyveethawg o ledrad a gormes.
9. Bardd annivyr annevodus.
10. Efgob heb wybodau daionus.
11. Gwr na charo ei garenydd.
12. Plwyv heb ofeiriad.
13. Oerwr digydwylod.
14. Brenin cribddeilgar.
15. Brawdwr heb gyviannder trugar-
awg.
16. Doeth heb weithredodd da.
17. A chwarrd am ben pob peth heb
yftyriaw paham.
18. A froma'n ddiachos.
19. A gavas ddyfg heb ymwella'u'n ei
vywyd.
20. Ni welwys ac ni vyn weled.
21. Cadarn yn erbyn pob ymbwyll.
22. Ovnus ymhob peth.
23. Celwyddawg cynneddvawl.
24. A ddywed i'e gyda phob un.
25. A ddadyl yn erbyn pob un.
26. A ddywed ei veddwl lle nas ceisier.
27. A ery'n ôl ymhob rhwyftri.
28. Athrodwr cynnwynawl.

29. Gwenieithwr wrth bawb.

30. A garo drîn ac ymladd heb achos.

Y Bardd Glâs o'r Gadair ai dywed.

Gochel diawl rhag ei ddrwyced,

Caru Duw gan ei ddâed.

Y Bardd Glâs o'r Gadair ai Cant.

ABER i longau,
Ysgol i lyvrau,
Tolvordd i lwau,
Gorfedd i ddadlau,
Melin i gydau,
Llys i feigiau,
Marchnad i gývnewidiau,
Arwyl i weddiau,
Neithior i gerddau,
Cadlas i warëau,
Deall i wybodau,
Cydwylbod i rinweddau.

Y Bardd Glâs o'r Gadair ai Cant.

GORDDODAU.

PERCHI gwr er ei vawed,
Prynu bwyd er ei brieded,
Eiriach llyn er ei iached,
Treulo yr aur er ei gyfleded,
Ovni clâv er ei lefged,
Cosbi y corf er ei vryted*,
Cablu y byd er ei gryved,
Aru y tîr er ei leied,
Cau y buarth er ei gwaced,
Erlyn taith er ei meithed.
Gorphen gwaith er anhawfed,
Ymlid gâl er ei ddewred,
Rhoi elufen er ei thloted,
Gwneuthur iawn er ei dofted,
Arvöll tlawd er ei waeled,
Caru y gwir er ai cydred,

* Vrynted. Ll. ar.

LLAWER cryv drwg ei arlaith*,
Llawer gwan da ei araith.
Llawer gwir drwg ei wedyd,
Llawer doeth dwys ei advyd.
Llawer têtg drwg ei ddeunydd,
Llawer hagyr hygar y bydd.
Llawer tlawd mâd † ei vuchedd,
Llawer berthawg drwg ymarwedd.
Llawer llên drwg ei wyddor,
Llawer mul mâd ei gynghor.
Llawer diriaid ar ei varch,
Llawer dedwydd mewn dir anmharch.
Llawer cam yn dwyn enw barn,
Llawer cyvjavwnder dan draed yn farn.

Y Bardd Glâs o'r Gadair ai Cant.

ADVYD á rydd addysg,
Addysg á bair gwybodaeth,
Gwybodaeth á ddyry ddoethineb,
Doethineb á gais ddaioni,
Daioni á dry'n ddwyvoldeb,
Dwyvoldeb á gyrch wynvydoldeb.

Y Bardd Glâs o'r Gadair ai Cant.

ATHRONDDYSG Y BARDD GLAS O'R GADAIR.

YN y talcen y mae y deall,
Yn y gwegil y mae y côv,

* Artait. Ll. ar.

† Da. Ll. ar.

Yn y iad y mae y dosparth,
 Yn y deall, a'r cov, a'r dosparth, yn
 un, y mae y pwyll,
 Yn yr ysgyvaint y mae yr anadyl,
 Yn y ddwyvron y mae y chwant,
 Yn yr avu y mae y gwrês,
 Yn y gwythi y mae y gwaed,
 Yn y buftyl y mae y digovaint,
 Yn y dduwg y mae y llawenydd,
 Yn y galon y mae y cariad,
 Yn y rhai hyn i gyd y mae y ferch,
 Yn y ferch y mae yr enaid,
 Yn yr enaid y mae y meddwl,
 Yn y meddwl y mae y fydd,
 Yn y fydd y mae Mâb Duw,
 Ym mâb Duw y mae y bywyd didranc,
 Yn mywyd didranc y mae y gwynvyd.

Anorphen, a gwyn ei vyd à wnelo
 yn iawn a'r ynïau à ddodes Duw
 ynddo, er cyrhaeddyd gwynvyd
 anorphen hyd vyth bythodd.
 Amen.

Y Bardd Glâs o'r Gadair ai dywed.

SAITH DEUNYDD DYN.

1. **DAIAR**, ac o hano y mae y corf.
2. **DWR**, ac o hano y mae y gwaed a'r llynor.
3. **HAUL**, ac o hano y mae y gwrês a'r goleuni.
4. **AWYR**, ac o hano y mae yr anadyl a'r ymmod.
5. **NWYVRE**, ac o hano y mae y teimlad a'r ferch.

6. **YSBRYD GLÂN**, ac o hano y mae y pwyll a'r deall.
7. **DURW**, ac o hano y mae y bywyd tragywydd.
 Y Bardd Glâs o'r Gadair ai dywed.

LLYMA SAITH GYNNEVN- YDDION BYD.

1. **CYNTAV**, daiar, ac o hano pob corf a chaled, a phob saw cadarn.
2. **AIL**, dwr, ac o hano pob llyn ac fr.
3. **TRYDYDD**, awyr, ac o hano pob anadyl ac ymmod.
4. **PEDWERYDD**, haul, ac o hano pob gwrês a goleuni.
5. **PUMMED**, nwyvre, ac o hano pob teimlad, a ferch, ac ymnwyv.
6. **CHWECHED**, ysbryd glân, ac o hano pob deall, a phwyll, ac awen, a gwybodau.
7. **SEITHVED**, Duw, ac o hano pob bywyd, a chadernyd, a chynnal hyd vyth bythodd.
 Ac o'r faith cynnevyddion y mae pob bôd a byw: a phoed ar drevyn Duw y cyvan oll. Amen.
 Y Bardd Glâs o'r Gadair ai dywed.

SAITH RHODDION YR YSBRYD GLÂN.

1. **DEALL**, yn yr enaid, i rynu.
2. **PWYLL**, i ddosparthu.
3. **SYNWYRAU**, i weithredu.
4. **NERTHODD CORFORAWL**, i allu.

5. Cariad, i ferchu y da, a chafâu y drwg.
 6. Awen, i ddychymyg a myvyriaw gwybodau.
 7. Cydwybod, i varnu ar bob daioni a drygioni : ac o'r rhai hyn y tardd pob gwybodau a chelvyddyd, a phob llawenydd, a dyddanwch, a gwynvyd.
 Y Bardd Glâs o'r Gadair ai dywed.
- O gadernyd y meddwl y tardd gwyllys,
 O chwantau yr wyllys y tardd yr ymgais.
 O arverion yr ymgais y tardd y praww;
 O graf y praww y tardd y gwybodau,
 O ganvod y gwybodau y tardd y ferch,
 O irder y ferch y tarad y cariad,
 O anawdd cariad y tardd pob daioni.
 Y Bardd Glâs o'r Gadair ai dywed.

LLYMA YR UN PETH YN
 AMGEN O DDOSPARTH.

1. Deall, yn y meddwl, yn rhyngu.
 2. Pwyll, yn y deall, yn dosparthu.
 3. Gwybodau, obwyll, yn arail barn.
 4. Nerthodd corforawl, yn gweithredu yn ol y bo barn.
 5. Serch, o nerthodd fynwyrâu, yn caru yr iawn, ac yn cafau y cam.
 6. Cynneddvau daionus, yn dyvod o wneuthur à vo iawn, herwydd barn o bwyll a deall, a herwydd ferch corforawl.
 7. Cydwybod, yn trevnu rhag myned ar gam yn à wneler, ac o hyn y bydd boddâu Duw, ac ymgynnal yn ei ysbryd ev.
 Y Bardd Glâs o'r Gadair ai dywed.

ARALL.

- O BYNIAD y pen y tardd y pwyll,
 O ymdwr y pwyll y tardd yr ystyr,
 O dravodion yr ystyr y tardd y deall,
 O dravodion y deall y tardd y meddwl

ARALL.

- O YNIAU y corfy tardd y fynwyrâu,
 O ynïau yr enaid y tardd y pwyll,
 O braww pwyll a fynwyrâu y tardd y deall,
 O lavur y deall y tardd y gwybodau,
 O nwyv y galon y tardd yr awen,
 O anawdd yr awen y tardd y ferch,
 O ymddwyn y ferch y tardd yr athrylith,
 O anawdd yr athrylith y tardd y cynneddvau,
 O ddarwain y cynneddvau y tardd y campau,
 O afaith y campau y tardd pob drwg a da,
 O ystyr pob afaith y tardd barn.
 O ddyfpyll barn y tardd y gwybodau,
 O gynghor gwybodau y tardd cydwybod,
 O gydwybod y tardd y dyledau,
 O wneuthur à vo dyled y boddëir Duw,
 O voddâu Duw y ceir gwynvyd tragwydd.
 Y Bardd Glâs o'r Gadair ai dywed.

ARALL.

O DDIRDER angen y daw yr ystyr,
 O'r ystyr y daw y pwyll,
 O'r pwyll y daw y deall,
 O'r deall y daw y meddwl,
 O'r meddwl y daw y ferch,
 O'r ferch y daw yr awen,
 O'r awen y daw yr ymgais,
 O'r ymgais y daw y gwybodau,
 O'r gwybodau y daw y barn,
 O'r barn y daw cydwybod,
 O'r cydwybod y daw y dewis,
 O'r dewis y daw y weithred,
 O'r weithred y daw pob drwg a da.

Bardd Glâs y Gadair ai Cant.

EREILL.

NID gŵr heb ddyfg,
 Nid dyfg heb ddawn,
 Nid dawn heb awen,
 Nid awen heb ferch,
 Nid ferch heb ymgais,
 Nid ymgais heb lwydd,
 Nid llwydd ond o ddaioni,
 Nid daioni ond cyviawn,
 Nid cyviawn ond cariad,
 Nid cariad ond uvydddawd,
 Nid uvydddawd ond i Dduw.

Bardd Glâs y Gadair ai dywed*.

O MYNI gadw dy vudd cadw dy gar-
 trev,
 O myni gadw dy gartrev cadw dy vrait,

* Gwel Llyvyr Catwg.

O myni gadw dy vrait cadw dy vro,
 O myni gadw dy vro cadw dy dda,
 O myni gadw dy dda cadw dy ddwrn,
 O myni gadw dy ddwrn cadw dy wyneb,
 O myni gadw dy wyneb cadw dy air,
 O myni gadw dy air cadw dy gôv,
 O myni gadw dy gôv cadw dy bwyll,
 O myni gadw dy bwyll cadw dy awen,
 O myni gadw dy awen cadw dy gyd-
 wybod,
 O myni gadw dy gydwybod cadw
 gorchymynion Duw, ac o gadw y
 rhai hyny, ti à gedwi y cyvan.

Y Bardd Glâs o'r Gadair ai Cant.

GOLUDAWG pob gweithgar,
 Doeth pob pwyllgar,
 Llwyddiannus pob ymgeisgar,
 Hybarch pob cariadgar,
 Diogel pob tangnevgar,
 Call pob ystyrgar,
 Addwyn pob meddylgar,
 Dysgedig pob awengar,
 Awenaidd pob aniangar,
 Dihavarch pob celvyddgar,
 Cadarn pob gwybodgar,
 Gwybodus pob cerddgar,
 Cerddolion pob cydwybodgar,
 Cydwybodgar pob dwyvawl,
 Dwyvawl pob ambwyllgar.

Y Bardd Glâs o'r Gadair ai Cant.

BEILCHION Y BARDD GLAS
O'R GADAIR.

BALCH geivyr ar y rhew,
 Balch hwyaid ar y gwlaw,

Balch hedydd ar y tŷs,
 Balch mychiad ar wynt,
 Balch costog ar ei domen,
 Balch baw ar bèn pren,
 Balch Sais ar ei anrhaith,
 Balch Cymro ar ei wlad.

Y Bardd Glâs o'r Gadair ai dywed.

Hor pob newydd,
 Diddestyl pob hèn,
 Rhyvedd pob anghynnevin,
 Doeth pob dieithyr,
 Call pob hyfordd,
 Dall pob anghyvarwydd,
 Rhwydd pob parawd,
 Da pob gwellâad,
 Mawr pob daioni,
 Hawdd pob galledig,
 Hylaw pob medyr,
 Cryv pob gwybodus;
 Gwàn pob anallu,
 Nerth pob gallu,
 Hardd pob trevnus,
 Llwyddus pob diwydrwydd,
 Braint pob gwybodaeth,
 Cyvoeth pob crest,
 Moliannus pob ymgais,
 Digon pob boddlondeb,
 Diogel pob dedwydd,
 Cadarn pob cyviawn,
 Llawen pob ferchawg,
 Hygar pob awenaidd,
 Nwyvus pob gobaith,
 Glew pob dwyvawl.

Y Bardd Glâs o'r Gadair ai dywed.

LLYMA GYVORDDODAU Y
 BARDD GLAS O'R GADAIR

1.

Gair á bair iaith,
 Iaith á bair ddangos,
 Dangos á bair ystyr,
 Ystyr á bair addysg,
 Addysg á bair ymbwyll,
 Ymbwyll á bair ddeall,
 Deall á bair wybod,
 Gwybod á bair ymgais,
 Ymgais á bair gallu,
 Gallu á bair gwyllys,
 Gwyllys á bair gwneuthur,
 Gwneuthur á bair celvyddyd,
 Celvyddyd á bair dosparth,
 Dosparth á bair iawn ar bob peth,
 Iawn ar bob peth á bair bodd Duw,
 Bodd Duw á bair bywyd tragwydd.
 Nid bywyd ond iawn ar bob peth,
 Nid iawn yn mhob peth ond bywyd,
 Nid bywyd o iawn ar bob peth ond
 yn Nuw,
 Nid byw ond à vo iawn ymhob peth,
 Nid byw ond à vytho yn Nuw,
 Nid yn Nuw ond à vo iawn yn mhob
 peth,
 Nid yn nechreu ond gair Duw,
 Nid yn niwedd ond yn Nuw.

2.

Gair á wna iaith,
 Iaith á ddengys,
 Dangos á bair ystyr,
 Ystyr á ddyfg,

Dyfg á bwyll,
 Pwyll á ddeall,
 Deall á wybydd,
 Gwybod á ymgais,
 Ymgais á eill,
 Gallu á wyllys,
 Gwyllys á wna,
 Gwneuthur á gelvydd,
 Celvydd á ddofparth,
 Dofparth á wna iawn,
 Iawn á á yn vywyd,
 Bywyd bôd yn Nuw,
 Bôd yn Nuw bôd á byw tragwydd,
 Byw tragwydd bôd yn Nuw,
 Bôd yn Nuw bôd yn iawn,
 Bôd yn iawn bôd yn nosparth,
 Bôd yn nosparth bôd yn nghelvydd,
 Bôd yn nghelvyddydd bôd yn ngweithred,
 Bôd yn ngweithred bôd yn ngwyllys,
 Bôd yn ngwyllys bôd yn ngallu,
 Bôd yn ngallu bôd yn ymgais,
 Bôd yn ymgais bôd yn ngwybod,
 Bôd yn ngwybod bôd yn neall,
 Bôd yn neall bôd yn mhwyll,
 Bôd yn mhwyll bôd yn nyfg,
 Bôd yn nyfg bôd yn ystyr,
 Bôd yn ystyr bôd yn nangos,
 Bôd yn nangos wrth à levair,
 Bôd wrth à levair bôd ar air cyviawn,
 Bôd gair yn gyviawn bôd wrth wir,
 Bôd wrth wir bôd yn Nuw.

3.

Gair cyviawn gwir,
 Gair anghyviawn celwydd,
 Nid gwir cadarn ond gair cyviawn,
 Nid celwydd cadarn ond gair anghy-
 iawn,

Nid cadarn ar bob cadarn ond gwir,
 Nid gwir cadarn heb ei wybod,
 Nid gwybod ond o'i ddangos yn gyv-
 iawn,
 Nid dangos cyviawn ar wir ond o iaith
 gyviawn,
 Nid celwydd ond iaith anghyviawn.

4.

Nid cyviawn ond iawn ar bob peth,
 Nid iawn ar bob peth ond bywyd,
 Nid bywyd ond iawn ar bob peth,
 Nid iawn ar bob peth ond yn Nuw,
 Nid bywyd ond yn Nuw,
 Nid byw ond a vytho yn Nuw,
 Nid yn Nuw ond à vo iawn ymhob
 peth.

5.

Gair á levair,
 Llavar á ddengys,
 Dangos á ystyr,
 Ystyr á ddyfg,
 Dyfg á veddwl,
 Meddwl á bwyll,
 Pwyll á ddeall,
 Deall á wybydd,
 Gwybod á ymgais,
 Ymgais á eill,
 Gallu á wyllys,
 Gwyllys á wna,
 Gwneuthur á gyrch dyben,
 Dyben pob peth iawn,
 Iawn ymhob peth bywyd,
 Bywyd o iawn bywyd tragwyddawl,
 Bywyd tragwyddawl bôd yn ngwir,
 Bôd yn ngwir bôd yn Nuw,
 Bôd yn Nuw bôd yn iawn,
 Bôd yn iawn bôd wrth air Duw,

Q

Nid gair ond gair Duw,
 Nid llavar ond gair Duw,
 Nid dangos ond gair Duw,
 Nid ystyr ond gair Duw,
 Nid dyfg ond gair Duw,
 Nid meddwl ond gair Duw,
 Nid pwyll ond gair Duw,
 Nid deall ond gair Duw,
 Nid gwybod ond gair Duw,
 Nid ymgais ond gair Duw,
 Nid gallu ond gair Duw,
 Nid gwylllys ond gair Duw,
 Nid gwneuthur ond gair Duw,
 Nid dyben ond gair Duw,
 Nid iawn ond gair Duw,
 Nid bywyd ond gair Duw,
 Nid gair Duw ond gwir,
 Nid gwir ond cyviawn ar air a llavar,
 Nid gair ond cyviawn o air,
 Nid gair ar bob gair ond gair Duw.

6:

Nid iawn ar bob peth ond bywyd,
 Nid bywyd ond iawn ar bob peth,
 Nid iawn ond o allu,
 Nid gallu ond o wybod,
 Nid gwybod ond o ddeall,
 Nid deall ond o bwyll,
 Nid pwyll ond ystyr,
 Nid ystyr ond o addyfg,
 Nid addyfg ond o ddangos,
 Nid dangos ond gair,
 Nid gair ond gair cyviawn,
 Nid gair cyviawn ond gair Duw,
 Am hyny nid gair ond gair Duw.

7.

Gair á le vair bob peth,
 Llav ar á ddengys bob peth,

Dangosedig á ystyr bob peth,
 Ystyr á ddyfg bob peth,
 Dyfg á bwyll bob peth,
 Pwyll á ddeall bob peth,
 Deall á wybydd bob peth,
 Gwybod á ymgais bob peth,
 Ymgais á ennill bob peth,
 Ennill pob peth ennill á vo iawn yn
 mhob peth,
 Ennill á vo iawn ymhob peth ennill
 bywyd tragwyddawl,
 Ennill bywyd tragwyddawl ennill y
 cyvan.

8.

Heb air nis gellir iaith,
 Heb iaith nis gellir dangos,
 Heb ddangos nis gellir ystyr,
 Heb ystyr nis gellir addyfg,
 Heb addyfg nis gellir pwyll,
 Heb bwyll nis gellir deall,
 Heb ddeall nis gellir gwybod,
 Heb wybod nis gellir gallu,
 Heb allu nis gellir gwylllys,
 Heb wylllys nis gellir ymgais,
 Heb ymgais nis gellir gweithred,
 Heb weithred nis gellir iawn,
 Heb iawn nis gellir bywyd,
 Heb vywyd nis gellir bod.

9.

Gair yn ngham iaith yn ngham,
 Iaith yn ngham dangos yn ngham,
 Dangos yn ngham ystyr yn ngham,
 Ystyr yn ngham addyfg yn ngham,
 Addyfg yn ngham pwyll yn ngham,
 Pwyll yn ngham gwybod yn ngham,

Gwybod yn ngham, ymgais yn ngham,
 Ymgais yn ngham, gallu yn ngham,
 Gallu yn ngham, gwyllys yn ngham,
 Gwyllys yn ngham, gweithred yn
 ngham,
 Gweithred yn ngham, pob peth yn
 ngham,
 Pob peth yn ngham, marw,
 Marw, na vytho yn Nuw,
 Na vytho yn Nuw, ni vydd yn môd.

10.

Gair cyviawn, iaith gyviawn,
 Iaith gyviawn, dangos cyviawn,
 Dangos cyviawn, ystyr cyviawn,
 Ystyr cyviawn, addysg gyviawn,
 Addysg gyviawn, pwyll cyviawn,
 Pwyll cyviawn, deall cyviawn,
 Deall cyviawn, gwybôd cyviawn,
 Gwybod cyviawn, ymgais cyviawn,
 Ymgais cyviawn, gallu cyviawn,
 Gallu cyviawn, gwyllys cyviawn,
 Gwyllys cyviawn, gweithred gyviawn,
 Gweithred gyviawn, pob peth yn
 gyviawn,
 Pob peth yn gyviawn, bywyd cyviawn,
 Bywyd cyviawn, bywyd yn Nuw,
 Bywyd yn Nuw, bywyd tragywydd.

Ac velly tervyna Cyvarddodau
 y Bardd Glas o'r Gadair.

AMRYW BETHAU GWIW EU DAL AR GOV.

Pump peth nid doeth ymddiried iddynt:

I gi dieithyr, i gefyl llôg, i wraig
 faradus, i wâs balch, ac i gorbwill
 avon.

Pedwar peth niddylai neb eu rhwystro:

Un à vno briodi yn gyvreithlawn,
 un yn myned i ysgol, un à vo yn gyn-
 northwy anghenus, ac un yn amcanu
 ymadael â'i ddrwgvuchedd.

Pedwar peth nid da myned yn eu cylch
 mewn gormod brys:

Rhyvel neu ymladd, gwledd heb
 wahoddiad, ymgymhwyll â fol, a phri-
 odi gwraig.

Pedwar peth à yrant ŵr tu hwnt i'w
 bwyll:

Newyn taer, ferch gwyllt, trach-
 want rheipus, a llid cynddeiriog.

Tri dyn nid call credu y cyvan à
 ddywedant:

Darllenwr llyvyr anghyviaith, rhod-
 iedydd o bell, a gwr hyn no'i gymod-
 ogion.

Saith peth cás ar verched:

Bwyta gormod mewn gwledd, yved
 gwinn lle bo iechyd, fiarad o'r neilldu â
 gwyr a gweision, derchavu golygon
 mewn eglwys, edrych yn hir drwy y
 fenestri, myned allan o'u tai heb eu
 gwyr, a goganu gwragedd eu cymod-
 ogion.

Chwech casbeth gan Dduw, a'r feithved
 casach no'r cyvan:

Llygad ymladdgag, tavawd twyll-
 odrus, llawenâu gweled drwg, ym-
 gyveilliauw ag anghynneddvawl, tyft an-
 udonaidd, ac athrodwr ymhlith brodyr
 a chymodogion.

Pump dirgel goreu gadael iddynt:

Pa vodd y mae ar arall, amcanion arglwydd mawr neu vrenin, bwyd y pysgod, newidiadau y byd, a dirgelion Duw.

Pedair fordd lithrig ac amyl y syrthier arnynt:

Lle bo ia, addewidion tég, wyneb glanverch, a blys cyvoeth.

Pedwar peth hanpid gwaeth o'u gormodau:

Esfwyrthder, iechyd, cyvoeth, parch neu aurhydedd.

Pedwar gwyn à gair, a'r bummed yn ddyfsglair;

Blodau y drain, eira Ionawr, tês hâv, a chalon lân ifelvryd.

Tri gwyn a'r bedwerydd à dywyn:

Gwyn à gafer ar elyn, gwyn ferch, gwyn llawenydd o bell, a gwyn calon à vaco gydwybod lân.

Tri pheth anghyfredin:

Ieuanc heb lawenydd, hên ysgubawr heb lygod, a hên ddyn anghybyddgais.

Pedwar peth nid amyl eu gwelir:

Dyn glwth yn iachus, dÿn balch yn ddoeth, dyn cysgadur yn ddyfsgedig, a, dyn o gybydd yn gywir.

Pedwar peth à ddylent vod gartrev yn wafsgawl:

Tavlawd iair, sawell dân, câth, a gwraig dda.

Naw casbeth llavurwr:

Iair naddodwant, hwch heb vychain, gweithiwr diawg, gwas anghywir,

morwyn dew, cath gyfsgadur, merch buteinaiidd, plant anuvyddion, tir an-nhirion, a gofgod heb arian.

Tri pheth rhaid chwiliaw yn hircyn a'u cefir:

Arian yn nhy yr avradlon, cyvoeth gan mefityr yfsgol, a synwyr mewn bol bras.

Chwech peth nid da gwaint rhyngddynt:

Cyvaill da à llawenydd, merch dd gywilydd à flangell, foadur à fordd dâg, yfsgolaig a'i lyvrau, baban à brônau llaethawg, a lleidyr à chrogbren.

Chwech peth à ddigalonant wr:

Tir drwg, arglwydd caled, gwraig anvedrus, merch anniwair, mab gwrthnyfig, a chymodawg wrth vin y gyvraith.

Naw peth ni chyttunant ynghyd:

Ilyvryn à rhyvel, gweithiwr da ag un nas talo iddo am ei waith, gwr fychedig à fol vechan, cwn à chathau mewn cegin, garddwr à geivyr, cofwrn mawr à thylodi, hên ŵr à gwraig ieuanc, hael à chybydd, à gwr doeth à dyn coegvalch tavodrydd.

Pedwar peth anefmwyth lle bont:

Ty dyverllyd, sawell vyglyd, gwraig geintachlyd, a chymodawg cynhenllyd.

Chwech peth gwareded Duw bobun rhagddynt:

Cenedyl anwybodus, cyvaill o drachwant, gelynogenvigen, teulu annedd-vawl, cyvraith anghyviawn, a chydwybod euawg.

Ac velly y tervyna.

LLYMA DRIODDAMA WEDD-
ANT VOD AR DDYN AC
AR DDOETHINEB.

TRIPHETH anhawdd eu cael, tân oer, dwr fych, a thrachwantus dedd-awl.

Tripheth anhawdd eu gwncuthur, tori fyched â than, fychu y gwlyb â dwr, a boddloni y byd.

Tripheth goreu eu gadael i'r fawf a'u caro, chwaryddiaeth, gloddeff, ac ymrysonau.

Tripheth nid da gadael iddynt, llong o flaen y gwynt, gwraig yn ei gwŷn, a mab yn ei anwybodaeth.

Tripheth â wnant wr yn hoenus, ei wraig yn ei garu, ei gyvoeth yn mwyau, a Duw yn ei nerthu.

Tripheth canmoledig ar wr, ymadrawdd doeth, gweithredodd cyviawn, ac heb ddywedyd na gwneuthur gormodd.

Tripheth canmoledig ar wraig, wyneb dawrus, ymadrawdd synwyrus, ac arverion daionus.

Tri dyn nis dylid eu gwahawdd i dŷ, twyllwr gwenieithus, testynwr gwatwarus, a bradwr cenvigenus.

Tripheth hof i'w cael, gwraig rinweddus, ty trevnus, a thirycvannedus.

Tripheth â wnant wr yn gyvoeth-awg, ei wraig yn gaiglai, ei dylwyth yn ddivrad, ac yntau yn llavuriad.

Tripheth â wnaat wr yn voddlon i'w giniaw, ei wraig yn vedrus, ei vwyd yn voethus, a'i gylla yn iachus.

Tripheth anefmwyth ar wr yn ei dŷ, ei wraig yn ymdaeru, ei aelwyd yn mygu, a'i dy yn dyveru.

Tripheth fy yn cadw y byd mewn trevn, rhiv, pwys, a mesur.

Tripheth ynghyd rhaid yw eu cael cyn y bo un da o honynt, meddwl yn dda, dywedyd yn dda, a gwneuthur yn dda.

Tair fordd fy yn arwain i dlodi, chware, glythineb, a phuteindra.

Tri dyn â gollant eu haravwch val o'u pwyll, helwyr, corelwyr, ac ymladdwyr.

Tripheth anhawdd i ddŷn, adnabod ei hun, gorvod ar ei chwant, a chadw ei rin.

Tripheth anhawdd eu cuddiaw, cariad, cās, a balchder.

Tripheth gwerthvawrocav i ddyn, iechyd, rhyddyd a rhinwedd.

Tair fordd y fydd i adnabod dyn, wrth ei arverion, ei ymadroddion, a'i gyveillion.

Tripheth à gadwant wr mewn
iechyd, ymborth mesurawl, llavur
cymmedrawl, a gwres noturiawl.

Tripheth à ennill enw da i ddyn,
dywedyd ychydig, gwneuthur daioni,
a diwydrwydd yn ei alwad.

Tripheth ardderchawg ar ddyn, caru
rhinwedd, cafau folineb, a dyfgu yn
wastadawl.

Tripheth à ddylai bob un ei wneu-
thur, gwrandaw yn uvydd, ateb yn
gall, ac ymgais am wybodaeth.

Tripheth à ddylai à gafu gymwynas
ei goviaw, ei ddiolch, a thalu y pwyth
i'r cyntaf à vo ei raid wrtho.

Tripheth fydd well no chyvoeth,
iechyd, rhyddydd, a fynwyr.

Tripheth à geif dyn divalch, aml-
edd, llawenydd, ac esmwythder.

Tripheth à geif dyn o gyvodi y bore,
iechyd, cyvoeth, a fanteiddrwydd.

Tripheth à geif dyn cyfgadur, cy-
wilydd, aviechyd, a thlodi.

Tripheth à geif dyn cywir, dawn, a
pharch, a fyniant.

Tripheth à geif dyn twyllgar, dryg-
air, drygvyd, a drwg ddiwedd.

Tripheth à geif dyn dyoddeus, car-
iad, parch, a chynnorthwy.

Tripheth à geif dyn anynad, cás i
cywilydd, a gadael iddo yn ei angen.

Tripheth à geif dyn diwyd, clôd,
blaenoriaeth, a chyvoeth.

Tripheth à geif dyn gwallus, cywil-
ydd, gwatwar, a cholled.

Tripheth à geif dyn dedwydd, cariad
perfaith, bywyd heddychawl, a lla-
wenydd nevawl.

Tripheth à geif dyn diriaid, cás, gel-
yniaeth, a phoen calon.

Tripheth à geif dyn trugarawg, cyd-
wybod lân, bodd doethion, a thru-
garedd gan Dduw.

Tripheth à geif dyn creulawn, cyd-
wybod ddirboenus, anghlod doethion,
a digovaint Duw.

Tripheth à geir o ddilyn daioni
deddvawl, cariad yr holl vyd o
ddoethion, digonoldeb bydawl, a thâl
gan Dduw yn y byd à ddaw.

Tripheth à geir o hiddilyn hir-
ddrwg, carchar, eifiwed, a phoen tra-
gwyddawl.

Tripheth à geif dyn dwyvawl, digon-
edd boddâawl, heddwch cydwybod,
a gobrwyau nevawl.

Tripheth à geif dyn pechodgar, di-
ygion bydawl, poen cydwybod, a chosp
gwyddawl.

Tripheth â geif dyn doeth, llwyddiant, urddas, a flawenydd.

Tripheth â geif dyn annoeth a lwyddiant, gwarthrudd, a thristweh.

Tripheth â ddylai dyn etu hystyried, o ba le y daeth, yn mhâ le y mae, ac i ba le ydd â yn y diwedd.

Tri gelyn enaid dyn, y byd, y cnawd, a'r cythraul.

Tri meddyg enaid dyn, gweddi, dirwell, a chardawd.

Tri ychydig â wnant golli llawer, ychydig o wall, ychydig o dwyll, ac ychydig o anwyddau drwg.

Tri chydymaith diabol, cenvigen, trais, a balchder.

Tripheth sy'n arwyddaw bod dyn yn gadwedig, caru y daiönus, caſau y drygionus, a buchedd haelionus.

Tripheth â wnant wr yn vlaenawr ar ei gymodogion, cyvoeth, haelioni, a doethineb.

Tripheth â gant cariad Duw, fydd, cariad, a gobaieth.

Tripheth sy yn gwaethygu y byd, balchder, llid, a thrachwant.

Tripheth â ddiweddant yn ddrwg, celwydd, cenvigen, a dicheil.

Tripheth â geif cybydd, poen yn caſglu, goval yn cadw, a chölli y cyvan yn y diwedd.

Tripheth â geif hael ei galon, llawenydd o'i ennill, gwynvryd yn rhoddi, ac ennill anveidrawl yn y diwedd.

Tripheth ni ellir drwg lle bont yng-hyd, deddvoldeb, gwybodath, a chariad.

Tair rhinwedd arbenig doethineb, haelioni, diwydrwydd, a phwyll.

O dripheth y cyrhaedder doethineb, awen, addysg, ac ystyriaeth.
Velly y tervyna.

O Llyvyr Edward Lewys, yfwain,
o Ben Llin, yn Morganwg.

LLYMA RAI TRIODD EREILL O'R UN LLYVYR.

TRIPHETH â wnant wraig yn anniwair, wyneb tŷg, pen fol, a chalon valch.

Tripheth â wnant i wraig gael meddwl yn ddrwg am dani, bod yn chwannawg i gytgam â gwyr a gweision, caru. ammheuthynion, a dywedyd yn ddrwg am wragedd ei chymodogion.

Tripheth â barant i wraig briawd gael cas yn lle cariad, bod yn anynad, chwennyech blaenon, a bod yn dda wrth ei bola ei hunan.

Tripheth ar wraig briawd à bair idd. gariad gan ei gwr, ferchufder ym- adrawdd, uvyddawdyn ei hymddwyn, a diwydrwydd yn ei gorchwyl.

Tripheth ar wraig à wnant ei gwr yn vlaenawr ar ei gymodogion, medruf- der, diwydrwydd, a doethineb.

Tripheth ar wraig à dyn arni an- mharch y byd a chás ei gwr, bod yn hir ei bore, bod yn warfeddgar, a bod yn yndrogen.

Tair anurddas gwraig, bod yn chweddeugar, bod yn achwyngar, a bod yn athrodgar.

Tripheth à ddygant urddas i wraig, ymadroddion pwyllgar, boddlondeb i'r byd à vo arni, a bod yn heddychgar ymhlith ei chymodogion.

Y mae ereill ar goll, achos bliaw y llyvyr.

TRIPHETH à attaliant wahodded- igaeth i wr, bwyta gormodd, dywedyd gormodd, a cheifiaw gormodd.

Tair cynneddv anweddus ar wr, taerni yn ceifiaw, caled yn rhoi, a bod yn ddrwg ei dyb.

Tripheth à ddangofant wr yn ddoeth, dywedyd ychydig, gwneuthur llawer drwy ddiwydrwydd, a bod yn hael- ionus ei varn.

Tri achos y fydd i wr ddywedyd chelwydd yn efgufedig, i gadw bywyd dyn diniwed, i gadw heddwch cymod- ogion, ac i gadw gwraig yn voddlon.

Tripheth à wnant wahoddiad myn- ych i ddyn, ymddwyn ferchawg, lla- wenydd fyber, a gochel gormefu.

Tripheth à ennilliant gariad i wr ba- le bynag ydd elo, cyvarwyddyd, tang- nevoldeb, a fyberwyd.

Tripheth à ddygant barch i wr ym- hlith ei gymodogion, bywarno ei hunan, bôd yn ddoeth ei gynghor, a bôd yn gymwynasgar.

Ac ni wyddys ba vaint ragor ar goll achos y briw yn y llyvyr.

Tripheth à waant wr yn ddyfgedig, addysg ar lyvyr, pwyll yn yftriaw, a deall craf.

Tripheth à wna yfgrivenydd da, cofadwriaeth dragwyddawl am wyr a gweithredodd ardderchogion, rhoi dangofiad i'r do à ddel, a gwneuthur ei enw ei hun yn barchedig dros byth.

A'r cyvan à gaplyn ar goll.

Tripheth amryvel o fyrdd eu gochel- ir: benyw o'i blaen, march o'i ôl, ac ofeiriad o bob tu.

Tri chelwyddawg y fydd ag nid oes eu cymheiriaid: arglwydd dros ei vrint, ofeiriad dros ei fwydd, a merch dros vâb à garo.

**LLYMA Y NAW CELVYDDYD
WLADAIDD.**

GARDORIAETH,

Govaniaeth,
Saerniaeth,
Barddoniaeth,
Telynorïaeth,
Gwehyddiaeth,
Llywyddiaeth,
Meddyginiaeth,
Newidyddiaeth.

Y rhai hyn oeddynt ar wybod ac
arver gan yr hen Gymry, cyn
bod iddynt ddinafodd, a
dosparth teyrnedd.

Y NAW CELVYDDYD DINESIG.

Llythryddiaeth,

Rhivyddiaeth,
Meidryddiaeth,
Seryddiaeth,
Pleidyddiaeth,
Ieithyddiaeth,
Milwriaeth,
Llongwriaeth,
Yngneidiaeth.

Y rhai hyn á ddychymygwyd
gwedi ymgyviaw o'r Cymry
mewn trevi a dinafodd, a gw-
neuthur dosparth ar deyrnedd
a chelvyddyddau breiniawl.

O Llycyr y parch. Even Evans.

**LLYMA DDEWIS BETHAU
BARD D IVOR HAEL.**

(O Llycyr Mr. Cobb o Gaer Dydd.)

BORREGWAITH hâv tawelglær,
Byrwlith ar veillion,

Berwferch awengerdd,
Perfeithdlos riain,
Wybrfygn digwmwl,
Coedgerw ar fritlwybr,
Cytgerdd bytheiaid,
Doethveirdd eiriaw cerdd,
Llatai gywirgall,
Cusâu mygrverch,
Casâu eiddig,
Celu cyvrinchwedl,
Llatai cywirgall,
Cywydd carueiddferch,
Telyn gyweirber,
Teuluwr digrivgall,
Can cymmhriawdlev,
Cilwg mwythufdlw,
Cyvaill cywir,
Lleverydd adar mân,
Crechwengerdd eos,
Llais cerygnant raianloyw,
Llev mordon,
Llwybrvrys gynnevin,
Llawenverch vedrus,
Meidrol gariadwiw,
Modryb ferchawgbwyth*.
Parabl caredigber,
Crychddwr graianwyn,
Cywraint ehawngall,
Perllan gaeaderth,
Deildy caeredberth,
Cael vy nghariadverch, a'i chelu i'm
bywyd—
Cariad îr vwriad ar vorwyn liwgalch,
Lunieiddvalch lôn addwyn,
Hiraeth am winvaeth wenvwyn
Y fydd am y dydd i'm dwyn.

* Modrwy ferchawglwys.

R

Davydd Morganwg, Bardd Ivor-Hael
a'i cant; *sev oedd hwnw Davydd*
ab Gwilym.

Ac val hyny y cevais hwn yn
Llyvyr Mr. Cobb; llyvyr à yf-
grivenwyd yn fwydd Vrechein-
iawgynghylch y vlwyddyn 1600.
Davydd Maalienydd a'i cant
medd ereill: ve gafgloedd Da-
vydd Maalienydd, *sev Davydd*
Bâch ab Madawg Gwladaidd,
lawer o'r cyvryw bethau yn
nghyd; ond pwy mewn gwirion-
edd à gant yr un uchod nis
gwn; mi a'i gwelais yn Ngwyn-
edd dan enw Dewisbethau
Mabwaith Hengrys o Iâl; De-
wisbethau Talieffin, mewn lly-
vyr arall; Dewisbethau ferch-
awg yw enw arall à gair arno
mewn rhai llyfrau.

Iolo Morganwg.

CASBETHAU BARD D IVOR HAEL.

(Llyvyr Mr. Cobb, o Gaer Dydd.)

BOREU tywyll niwlog,
A brafbigawg oerlaw,
A chapau dollvriw,
A theneuwynt rhynchwyth,
Ac hofanau byrion,
A chunog furllyd,
A bara caledlwyd,
A llymru y nôs,
A hên chwedleu y dydd,
A havod heb laeth,
A barynllys heb win,
A gwynt drwy bared,

Ac adwy ddreiniawg vudr,
A chwerwvriw lasdwr,
A chig mynyglau geivr,
A gorwedd ar oerlawr,
A chrechwen piod,
A chwn yn ymladd,
A gwrysgwern wleb,
Ac ysgol ddamchwelgar,
A negeswr anghywir,
A gwraig gul ymgeingar,
A bardd gwladeiddgamp anghyvar-
wydd,
A cherdd heb awen,
A bwyd heb halen,
A gwledd heb lawenydd.

Davydd Morganwg a'i dywawd.

CASBETHAU OWAIN CYVEIL- IAWG*.

(O Llyvyr Mr. Cobb.)

CRYNWAS heb gamp,
Crynvarch heb rygyng,
Crynavon heb bont,
Bardd annigriv,
Cyvarwydd gwladaidd,
Syberwyd anghyvarwydd,
Dysgedig ambenigamp,
Hen avalen ber heb frwyth,
Hen arglwyddes weddw,
Hen varch Sais,
Hen fch Cymro,
Henswrth deulwr,
Hen efgid crydd,
Hen hofanau gwraig y taeliwr,
Havod heb laeth,
Hendrev heb vara,

* Ieuan Gyfylog, medd llyvyr Mr. Cobb o Gaer Dyv: Cyfoled ag Ieuan Gyfylog, meddant yn Morganwg.

Dyn bach cul dolevgar,
 Dyn mawr achwyngar,
 Gwraig ymgeingar,
 Mammaeth vrafnoeth.
 Adwy vudr ddreiniawg,
 Fordd arw gerygawg *,
 Gordderchwraig ferth,
 Priawd anniwair ordderchiaith †,
 Newyn gwedi bwyd,
 Gwynt oer drwy bared,
 Milgi bychan anghraf,
 Gwraig gul gedorhir,
 Hirnos heb chwedlau talpentan,
 Hen chwedlau liw dydd,
 Siarad mewn gwely,
 A chorddi mewn castell.

Owain Cyweliawg a'i cant.

Ac ereill o lyfrau á ddywedant
 mai Davydd Maelienydd a'i
 cant, yr hwn á elwid Bâch
 Buddygre, a Davydd Bâch o
 Vuddygre, a Davydd Bâch
 ab Madawg Gwladaidd, ac
 yn mhlwyt Llanystyphan yn
 Muddygre Maelienydd ydd
 oedd eie yn byw. *Velly*
Llynyr Mr. Cobb. Chwilied
 yn mhellach á welo yn addas,
 ac o bwys.

Iolo Morganwg.

DEWISBETHAU YR HEN
 VARDD LLWYD O VOR-
 GANWG.

Tyddyn bâch rhywiawg ;
 Pell pob cyvoethawg ;
 Heddgargymodawg ;
 Gwraig ddiwair ferchawg ;

* Fyrdd graianawg.

† Priawd anwadal gorddercheddwl.

Mab á gâr wybod ;
 Merch glof ar davod ;
 Gwâs diwyd fyddlawn ;
 Morwyn fyw radlawn ;
 Cywledd heb veilchion ;
 Llŷs heb anudon ;
 Ymddal á doethion ;
 Gochel ymtyfon ;
 Mawrygu gwirion ;
 Coledd pob gweinion ;
 Haeddu parth calon
 Bôdd Duw a dynion ;
 Gochel pob travod
 A vag anghydvod ;
 Gochel llawenydd
 A'm daw'n gywilydd ;
 Gochel pob awydd
 A'm gwnai 'n ry gybydd ;
 Gochel pob devnydd
 Drygferch annedwydd ;
 Boddlonder beunydd
 I'r traill a'm dyvydd ;
 Cyvaill a'm cerydd
 Lle bwyv anvebydd ;
 Myvyrgil didrain,
 Ymddadl á chywrain ;
 Pabell gaeadwerdd,
 Awen edlingerdd ;
 Areulgwm fychbant
 Am loew garegnant ;
 Annedd dirgelvan
 O dŷ gwyn bychan ;
 Llwybrau llonyddgyrch
 Hyd wyrddion lenyrch ;
 Cefyl carngadarn,
 Anvynych davarn ;
 Negefwr didwyll,
 Cynghorwr trybwyll ;
 Cyvarch mwyneiddlais,

Moliannus ymgais ;
 Cyvedd heb veddwi,
 Cerydd heb fori ;
 Ymddwyn cynneddvawl,
 Syber anianawl ;
 Campus gelvyddyd,
 Teuluaeth ddiwyd ;
 Awengerdd bwyllber,
 Cartrevgamp fyber ;
 Llyvyr doeth cyweithas,
 Coviaw cymmwynas ;
 Eglwysgor cyvlith,
 Haelioni trylith ;
 Enllynvwyd o vlith,
 A bara gwenith ;
 Graianddwr ddiiod,
 Dirwest oddevod ;
 Trevnus ymddarbod,
 Gorchwyl yn barod ;
 Doethbell vyvyrddod
 Ar bob madwybod ;
 Corf iachus gwisgi,
 Bryd ar ddaioni ;
 Perllan gaeadberth
 Gerwyneb anterth ;
 Amgall ymadverth,
 Cyveillion pryddverth ;
 Boreuwawr godi,
 Ymdawr diwegi ;
 Mynych wyddeli,
 Anvynych drevi ;
 Dangos deddvoldeb,
 Gwrthladd folineb ;
 Arail amynedd,
 Cafau pob trawfedd ;
 Arwedd pob ystawd
 Wrth vodd y Duwdawd ;
 A glân gydwybod
 I'r bedd yn barod.

Yr Hên Vardd Llwyd o Morganwg.
a'i cant ; few oedd hwnw Rhys
Llwyd Brydydd ab Rhys ab Rhi-
cart, o Flaen Cynllau ; tdd Lwys
Morganwg.

Mi á welais yr un uchod dan
 enw Thomas Llywelyn o
 Regoes.

Iolo Morganwg.

DEWISBETHAU GWR DOETH ;
 NID AMGEN NOG

Ei vrenin yn gyviawn,
 Ei arglwydd yn gadaru,
 Ei wraig yn ddiwair,
 Ei vorwyn yn fyw,
 Ei wás yn ddiwyd,
 Ei gyvaill yn gywir,
 Ei gár yn garedig,
 Ei vâb yn wrolgamp,
 Ei verch yn addwyn,
 Ei gymodog yn ddiidwyl,
 Ei dír yn dirion,
 Ei dý yn ddiddos,
 Ei ychain yn gryvion,
 Ei ddevaid yn rywiawg,
 Ei vôch yn hirion,
 Ei varch yn vawr,
 Ei vilgi yn vuan,
 Ei hebog yn chwannawg,
 Ei vwyd yn iachus,
 Ei ddiiod yn vain,
 Ei ddiillad yn glydion,
 Ei wely yn efinwyth,
 Ei ystavell yn lân,
 Ei dân yn oleu,
 Ei deuluwr yn ddoeth,
 Ei faer yn gelvydd,

Ei ôv yn feryllt,
 Ei osb yn vardd,
 Ei vugail yn fyddlawn,
 Ei arwr yn wybrydd,
 Ei dylwyth yn fyber,
 Ei ddoeparth yn gall,
 Ei dravod yn ei amfer,
 Ei drevn yn ymddwyn,
 Ei velin yn agos,
 Ei eglwys yn ngobell,
 Ei wlâd yn heddwch,
 Ei dâd ysbrydol yn ddedwydd,
 Ei gydwybod yn lân,
 A'i Dduw yn drugarawg. -

Ac velly teroryna.

(O Lyvyr Edward Sanders o
 Lanlanfraid Vawr.

DEVISAV GWR TALLE SIN.

Gwa à vo yn athraw yn ei dŷ,
 Yn oen yn ei ystavell,
 Yn vardd ar ei vwrdd,
 Yn ddoeth yn ei ddadyl,
 Yn walch ar yr hëol,
 Yn llew yn y drin,
 Yn iwrch ar y maes,
 Yn varch yn ei wely.

Llyvyr y Bardd Côck o Fan.

DEWIS BETHAU HFWEL BWR
 BACH.

(*Ll. Mr. Sanders.*)

EISYDDYN gwafdadlawr,
 Rhywiocdir meillionawg,
 Caeadberth ysfyddaid,
 Fynonddwr iachusdardd,

Tewgoed eoŷgyrch,
 Trevedlawr araul,
 Tŷ cynhes calcheidwyn,
 Perllan yn ngwynoed,
 Gardd lyseuber,
 Yttardd tymhorgael,
 Rhywiogion o wartheg,
 Sidanwisg ddevaid,
 Bychain o gefylau,
 Efmwythvwyn duthvarch,
 Gweinyddwas fyddlawn,
 Gweinyddes fywdeg,
 Erylgi da,
 Llawengerdd medel,
 Tân da yn y gauav,
 Cymodawg llonyddgar,
 Cyvaill cywir,
 Cynghorbwyll ferchawg,
 Mwyfgerdd adar,
 Llais telyn o bell,
 Agos melin a marchnad,
 Cynhauavdeg ŷd a gwair,
 Rhodva ddirgelfordd,
 Llyvyr doeth,
 Teuluaeth dawgar,
 Annhaw cerygnant,
 Gwraig ferchawg ddiweirgall,
 Mab gwybodgar,
 Merch uvyddgamp,
 Iach corf a meddwl,
 Byw yn ddedwydd,
 A marw mewn heddwch à Duw.
 Duw i'm oes da yw i mi,
 Duw enwaw er daioni,
 Duw 'mhob modd i'n rhynoddi,
 Da yw o nêr Duw i ni;
 Duw Nav à vynav enwi 'n ddifynwr,
 Duw i eiddilwr da i addoli.

Hywel Bwr Bach a'i cant.

DEWIŞ BETHAU DEIO MAEL-
IENYDD.

BOREU tawelglaer,
 Tewwlith ar veillion,
 Gwawrgan ehedydd,
 Crechwenber eos.
 Crychnant raianllawr,
 Cylched ferchoglawr,
 Lleverydd adar
 Llwr dywyllgoed,
 Carw ar frithlwybr,
 Cydgerdd bytheiaid
 Nwyvufber gywydd,
 Cyweirber delyn,
 Caruaidd lafvedd,
 Medrus lawenverch,
 Serchiaith ganiad,
 Perfeithdlos riain,
 Doethion vydreiriau,
 Cilwg mwythufdlws,
 Celu cyvrinach,
 Llwybrvrys cynnevin,
 Cufanu glanverch,
 Llatai gywirgall,
 Caredigber barabl,
 Cafau eiddig,
 Dirgelvan garu,
 Ceru a'in caro,
 A chael vy nghariadverch a'i chelu
 i'm bywyd
 Cariad hir vwriad ar vorwyn liw calch,
 Lunieiddvaleb lôn addwyn,
 Hiraeth am wenvaeth winvryn
 Y fydd nôs a dydd i'm dwyn.
 Dwyn ferch at lwyfverch edlaefvain yr
 . wyv,
 Er oed unarugain,

Glasgorf yn dwyn pryd glwysgain,
 Ail Enid valch, 'Luned vain.

*Deio Maelienydd a'i cant. (Ll. Mr.
 Sanders.)*

Y mae hwn mewn llawer hên
 lyvyr yn Morganwg ac o am-
 gylch yn cael ei dadogi ar
 Ddavydd ab Gwilym ; a gellir
 barnu yn ddigon hybwyll nad
 oedd Davydd Maelienydd
 angen yn y byd na chynnull-
 ydd y cyvryw bethau â hwn
 yma.

CASBETHAU SION GOCH O'R
HENDREV.

LLYSEIRIAU coegnith,
 Chwerthin heb achos,
 Murfen o daiogaeth,
 Wylaw heb alar,
 Cellwair â henddyn,
 Dirmygu doeth,
 Holi overedd,
 Chwedl heb ei govyn,
 Celwydd heb achos,
 Gwir heb alw am dano,
 Llawenydd yn anmbryd,
 Yfmalâwch henddyn,
 Pruddder ieuanc,
 Anghovio car a chyvaill.
 Cyveillach ag ynvyd,
 Rhoi arv i elyn,
 Hofi distadlledd,
 Anmerchi rhagorder,
 Gormod chwedleua,
 Divannu o fereh,
 Rhyadrawdd â glywer,

Llavar wrth dawedawg.

Gormodd ar drevn,

Dofparth ryvanylvaith,

Beio ar y bwyd a'i vwyta,

Beio ar waith Duw,

Pendronod Cymro,

Mydryddiaeth Sais,

Doethineb Gwaenllwg,

A chwaryddiaeth Llundain,

Sion Goch o'r Hendrevargod a'i cant.

(Llycyr Sanders.)

CASBETHAU HEN GOCH Y
DANT.

CYVAILL meddw,

Mab trythyll,

Gwas diawg anghywir,

Cymodawg anynad,

Glwth boltras,

Cybydd anghawr,

Anwr ovnog yn bostio gwroldeb,

Cynghorwr byrbwyll,

Drwg ar gamp o ddevawd,

Chwerthingar ar bob achos,

Ieuanc mewn fwydd,

Hen mewn advyd,

Deddvoll mewn eifiwed,

Teulu heb fyberwyd,

Gwr heb gelvyddyd,

Goludog heb haelioni,

Anwadal o varn,

Na chreter ei air yn ei wlad,

A vo aml ei elynion o'i genedl ei hun,

Cardotyn o Sais,

Ac anghartrevawg o Gymro.

Doethineb Da yw 'th enau yn siarad

Dy feirian orddodau,

Boed yn reddv dy gynneddvau

O ynni mad yn y mau.

Iolo Morganwg, a'i cant.

DEWIS BETHAU SION CWM
TRIDWR.

(Ll. Sanders.)

MYVVA encilgoed,

Trem ferchawg,

Wynebpryd firiol,

Boddlondeb i'r byd à vo,

Cov am gâr a chyvaill,

Hofi rhagorgamp,

Blafu y bwyd à vo,

Ymddwyn fyber,

Hunander hybwyll,

Hunanovnocrwydd,

Cyvanred ymgais,

Ymorheula pen mynydd,

Ymwervela caeadlwyn,

Gwrthruthraw rhuthr.

Teuluwr gwybodbell,

Canmoliaeth cydwybod,

Caru à garo,

Maddeu à gasão,

A Duw yn maddeu i bawb.

Sioni Cwm Tridwr a'i cant.

Dywedai llycyr Sion Bradford

mai Sion y Cent oedd Sioni

Cwm Tridwr; mai hynod am

awen a deall oedd yn vach-

gen; ond (vel ag y bu erioed,

ac y bydd byth,) ei gymod-

ogion á genvigeuent wrtho ac

a'i anmharchent yn anghyv-

ion, ac yntau yn vachgenyn

tylawd wedi colli tād a mam,

nid oedd gantho vodd yn y

byd i vyw ond à ennillai

wrth weithio gyda fermwyr

ac ereill. Un diwarnod oer

iawn yr oedd eve yn bugeila's

brain ac ve ddaeth i dy ei

veistr i ymdwymo : govyn-
 wyd iddo pam y delei oddiar
 y maes a gadael y brain ar
 yr yd ? Y mae y brain, ebai
 ve, yn ddiogel yn nghastell
 Caerfili. Yn nghastell Caer-
 fili ? ebai ei veistr, ac a'i
 pwyoedd yn greulawn gan
 ei droi i maes o'r tŷ. Y
 bachgen á gymmerwys ei
 fordd tua phen uchav Gwent,
 ac ni welwyd ev mwyach
 yno. Ei veistr á aeth i maes
 yn mhen ychydig, a thua'r cae
 gwenith, lle nid oedd gym-
 maint á brân iddei gweled :
 rhyveddu yn vawr ; ond o du
 á Chaerfili clywed grawg
 a llebau anghyfreidin gau
 vrain ; myned tuag yno, a
 gweled y brain wrth y milodd
 mewn gwirionedd ; ac er
 nad oedd na drws na fenestr
 yn nghaead, nis gallai gym-
 maint ag un o'r brain ddianc
 i maes ; myned i mewn a
 cheisio eu gyru i maes o'r
 twr ; ond yn lle myned i
 maes ymgrynôl am ei ben ev
 a phigo ei lygaid o'i ben ;
 yna daeth ar gov iddo y
 farâed a' ranmharch á wnaeth
 ev ar y bachgen tylawd, á
 alwai eve Sioni Cwm Tridwr,
 a danvon i chwilio am dano ;
 ond nid oedd neb á wyddai
 ronyn am dano.

Sioni, bydded á vyno, á aeth yn
 y blaen tua gwlad Went, ac
 i blwyf Cent, á elwir yn

Saesoneg Censieŷtr ; ac yno
 mewn tŷ gwr mawr ve gavas
 legwas mewn ystabl, i edrych
 ar y cefylau a'u bwydo ; eve á
 orweddai bob nôs dan y pres-
 eb ; ac mor o'valus oedd ev
 am y cefylau, val y dalwys
 y gwr boneddig fulw nid
 bychan arno ; ac eve á roddai
 rywvaint o arian ar brydiau
 iddo ; ac á'r arian hyny y
 prynai y glafvachgen lyvrau
 a phapur ac á ysgrivenai ryw
 beth neu i gilydd yn vynyeh.
 Daliwyd fulw ar hyn, a
 gwelwyd y gallai y bachgen
 vod yn wafanaethus mewa
 fordd amgenach yn y teulu
 no bod yn yr ystabl ; ac
 anaml iawn yr oes hòno y
 ceid neb á vedrai ddarllen,
 ac ysgrivenu, yn myŷg uwch
 o radd no'r bachgen tylawd ;
 cymmerwyd ev i'r tŷ a hol-
 wyd ev, a deallwyd y medrai
 Ladin : derbynwyd ev i
 barch, a rhoddwyd iddo
 swydd a chyvlog á weddai i
 ysgoláig ; a phan ddaeth i'r
 oedran govynedig, urddwyd
 ev yn ofeiriad. Bu dros
 rywvaint o amser yn ngwaf-
 anaeth yr eglwys yn Emlyn ;
 ond yn mhen tro ve gavas
 eglwys plwyf Cent, yn
 ngwafanaeth pa un y bu hyd
 varw ; ac yno y claddwyd ev
 dan wâl y ganghell, nid yn yr
 eglwys nac i maes o heni,

yn ol ei ddymuniad. Yr
oedd yn wr hên iawn yn
marw ; ydd oedd ev yn
gweled y mawr lygredigaeth-
au ag oeddent wedi ymlusgo
i mewn i'r eglwys ; ac yn
dwyn ei dyftiolaeth yu vawr
yn eu herbyn ; am hyny cyv-
rivid ev yn un o'r Loleriaid.
Yr oedd yn byw yn nghylch
yr un amfer â Davydd ab
Gwilym ; ac ve allai ychydig
ar ei ol ev, yr hyn fy debyg
wrth yr ymryson rhyngtho â
Rhys Goch o Eryri y' nghylch
drwg ymarweddiad beirdd yr
amfer hyny. Hyn yw fyl-
wedd hanes Sion Bradford.
Dywedir chwedl y brain am
Gatwg Llan Carvan, yn
gyftal ag am Sion Cent ; ac
un o overgoelion yr oes dyw-
ell hôno yw hi.

Iolo Morganwg.

DEWIS BETHAU YR HEN GAP
DU.

(Llyvyr Sanders.)

MYVYR yn nirgel,
Llyvyr doeth,
Ysgriven deg,
Memrwn cywaith,
Digon o daw,
Hinin taweldes,
Canwyll vawr,
Tan da y gauav,
Awenvardd gwybodgar,
Cyvarwyddyd amlwg,

Hanes wirioneddol,
Cywair ar gywir,
Cyviawn o ddiareb,
Doeth awengerdd,
Iaith gyviawn,
Ymadrawdd gall,
Parabl ddilediaith,
Mâb dystaw gwrandaugar,
Gwylverch ddiwair,
Tŷ cynnesglyd,
Ymdaith ar draed,
Cwnnu yn voreu,
Ceiniog mewn llaw,
Synwyr ya mhen,
Ynni yn y galon,
Doeth heb olud,
A gwraig heb davod.

William Cap Du a'i cant.

LLYMA Y NAW CELVYDDYD
WLADAIDD.

GARDORIAETH,
Govaniaeth,
Saerniaeth,
Barddoniaeth,
Telynorïaeth,
Gwehyddiaeth,
Llywyddiaeth,
Meddyginiaeth,
Newidyddiaeth.

Y rhai hyn oeddynt ar wybod ac
arver gan yr hen Gymry, cyn
bod iddynt ddinasfodd, a dof-
parth teyrnedd.

Y NAW CELVYDDYD DIN-
ESIG.

LLYTHRYDDIAETH,
Rhivyddiaeth,

S

Meidryddiaeth,
Seryddiaeth,
Pleidyddiaeth,
Ieithyddiaeth,
Milwriaeth,
Llongwriaeth,
Yngneidiaeth,

Y rhai hyn â ddychymygyd
gwedi ymgyviaw o'r Cymry
mewn trevi a dinafodd, a gwneu-
thur dosparth ar deyrnedd a
chelvyddyddau breiniol.

O Lyvyr y Parh. Evan Evans.

NAW LLAWENYDD Y NEV.

(O Lyvyr Brith y Coed Sion Bradford.)

DYDD heb nŷs, fev goleuni heb dy-
wyllwch;
Heddwch heb ryvel, fev cariad heb
gŷs;
Iechyd heb glevyd, fev hyvrydwch
heb vlinder;
Llawenydd heb driftwch, fev bodd
heb anvodd;
Golud heb drythyllwch, fev meddiant
heb bechod;
Deall heb anneall, fev gwybodaeth
heb anwybodaeth;
Urddas heb warthrudd, fev parch heb
anmharch;
Rhyddid heb gaethiwed, fev à vyner
heb vod ar gam;
Bywyd heb angau, fev Duw a digon.

Amen, a phoed velly y bo!

HEBAU.

Gwel T. D. 40.

HEN ystyr heb bwyll;
Heb bwyll heb ddyfsg;

Heb ddyfsg heb Dduw;
Heb Dduw heb ddim.

Wrth hynny y gwelir mai heb ystyr
heb ddim; gan hynny priv erddyl
pob dŷn ymarver ag ystyr, ac o
ystyr pwyll, ac o bwyll dyfsg,
ac o ddyfsg Duw a phob daioni.
O'r un Llyvyr.

(Modd arall, o'r un llyvyr.)

HEN bwyll heb ddyfsg,
Heb ddyfsg heb Dduw,
Heb Dduw heb ddim.

Wrth hynny y gwelir mai heb bwyll
heb ddim, gan hynny priv ddyl-
edigaeth dyn ymarver a phwyll,
ac o bwyll y bydd dyfsg, ac o
ddyfsg ydd adnebyddir Duw, ac
o adnabod Duw pob daioni.

TRYWIAU.

TRYW i vab iâr ddarogan,
Tryw i hwch dyrvu,
Tryw i lwynog ei ddirhell,
Tryw i wâdd dywyllwch,
Tryw i eidion bori meillion,
Tryw i daiawg ddirieidi,
Tryw i ddoeth dedwyddyd,
Tryw i ddedwydd dwyvoldeb,
Tryw dwyvoldeb i Dduw,
Tryw i Dduw eithavedd daioni.
Cattwg Ddpoeth a'i dywawd.
O Lyvyr Harri Sion o East y Pwll.
Bu cariad a'i drawiad o dryw,
Ryngo i'n fail a'r ddŷn fyw oreu 'i
ferch,

Ail Elen Ion lanav o liw,
 Dyn ddivai vwyna 'n vyw veinwen
 verch.
 Davydd Lewys o Vertfyr Tudvyl
 a'i cant, 1760.
 Ai nid *Rhyw* à ddylai vod yn lle
Tryw? Dichon mai Tryw yw yr
 iawn; bydded à vyno, gwreidd-
 yn *Ystryw*, *Trywedd*, ac ereill
 ydyw; a'i ystyr yw ve allai,
Anian, *Anfawdd*, *Tueddiad*, *Anwyd*,
 mal yr arverir y gair etwa ar
 gyfinau Morganwg a Brechein-
 iawg. *Iolo Morganwg.*

CYNGHORION Y DRYW O'R
 LLWYN GLAS.

O llystyr Mr. Cobb o Gaer Dyw.

Bydd ddwyvol a golychwydgar;
 Bydd gyviawn a gwirgar;
 Bydd ddewr a doeth ymbleidgar;
 Bydd wastad a dospartgar;
 Bydd hybwyll a gochelgar;
 Bydd gwybodawl a barngar;
 Bydd drugarawg a llufengar;
 Bydd gadarn ac ymgeisgar;
 Bydd ddeddvawl ac amcangar;
 Bydd ddaionus ac iawngar;
 Bydd gan addysg yn wybodgar;
 Bydd hywaith a gorchwylgar;
 Bydd gywir a chyveillgar;
 Bydd vvyvr ac ymdawgar;
 Bydd uvydd ac ymchwilgar;
 Bydd fyddlawn a chymwynasgar;
 Bydd ddeddvol a dyoddevgar;
 Bydd ddiwair a fywydgar;
 Bydd ddiwyd ac ymbwyllgar;
 Bydd arav ac ystyrgar;

Bydd hywedd a devodgar;
 Bydd gynneddvol a moesgar;
 Bydd hael ac ewllyfsgar;
 Bydd gôrawg ac ymroddgar;
 Bydd eorth a meddylgar;
 Bydd ddoeth ac ymovyngar;
 Bydd gelvydd ac awengar;
 Bydd dadawl a chartrevgar;
 Bydd weddaidd ac arosgar;
 Bydd wrth gynghor a gwrandawgar;
 Bydd drevnus a rheolgar;
 Bydd voneddig a hawddgar;
 Bydd hynaws ac amyneddgar;
 Bydd o Dduw yn vaddeugar;
 Bydd gymodog heddychgar;
 Bydd benteulu llywodraethgar;
 Bydd wladwr ymdrechgar;
 Bydd i'th geraint yn ymddriedgar;
 Bydd i'th elyn yn annialgar;
 Bydd dawel a thangnevgar;
 Bydd o vuchedd dda yn obeithgar;
 Bydd i'th wlad yn gyvlesgar;
 Bydd i'th bliwv yn wellengar;
 Bydd i'th dyddyn yn dravodgar;
 Bydd i'th deulu yn athrawiaethgar;
 Bydd i'th llys yn gyvnerthgar;
 Bydd gan nawdd Duw yn ymnioddgar;
 Bydd rhag anraith yn ddialgar;
 Bydd i'r iawn yn gyvnerthgar;
 Bydd val Duw yn gariadgar.

Ac velly y terwyna.

LLYMA GYNGHORION GWAS
 Y DRYW.

(O'r un Llystyr.)

1.

CAIS addysg a chynghor, a gwia val
 y bo pwyll.

2.
Nac ymddiried i neb ond i Dduw, a'r
nerth a roddes eue iti.

3.
Goreu gallu, gallu o bwyll; gallu o
bwyll, gallu o Dduw.

4.
Goreu dysg, dysg awen.

5.
Goreu cyvaill, cydwybod lân.

6.
Gwrolav o bob gweithred, ymwellâu.

7.
Bydd yn oll o honot dy hunan, yn
nawdd a nerth Duw, ac nid o
ddŷn nac o dda, nac o ddeddv nac
o ddyoddev, amgen no chydwy-
bod lân, ac à vynai Duw.

Ac velly terryna.

ARVOLLION.

(O'r un Llycyr.)

Arvoll câr à doethineb;
Arvoll dierth à gwledd;
Arvoll benyw à fyberwyd;
Arvoll boneddig à gwrolder;
Arvoll balch à gweniaith;
Arvoll dysgedig à thawedigaeth;
Arvoll ieuanc à chân a ferchogrwydd;
Arvoll hên à hawddgarwch;
Arvoll dedwydd à dwyvoldeb;
Arvoll Duw à dedwyddydd.

Ac velly terryna.

YR WYTH BRIVWYD.

CRIEDDAIL neu dwyll,
Lledrad,

Balchder,
Godineb,
Diogi,
Glythineb,
Cenvigen,
Creulonder.

Ac yn eu gwrth y mae wyth weith-
red y Drugaredd; nid amgen,
Gwirionedd,
Cywirdeb,
Ymgais,
Hawddgarwch,
Diwirdeb,
Cymmedroldeb,
Cariad,
Heddwch.

(O'r un Llycyr.)

WYTH DEVNYDD DYN.

(O'r un Llycyr.)

O'r ddaiar y cnawd,
O'r dwr y gwaed,
O'r awyr yr anadl,
O'r calas yr efgyrn,
O'r halen y teimlad,
O'r haul, fev y tân, ei gynhyrviad,
O'r gwirionedd ei ddeall,
O'r ysbryd glân, fev Duw, ei enaid,
fev y bywyd.

TRIODD.

O Llycyr Iago ab Dewi.

1. TRI pheth à edrych dŷn am dan-
ynt, a goreu ganto nas gwelo: gwadn
ei esgid yn codi, pryv ar ei ysgwydd
wedi cribo ei ben, ac un arall yn caru
ei wraig.

2. Tri dedwyddgamp gwr : codi ei ateb ei gydymaith, ac yved â'i damaid blant ar vonedd, adeilad trev ei dâd, yn ei favn : a phedwerydd anweddufder goganu y bwyd a'i vwyta.
3. Tri goreugâmp gwreng : bod yn llawen yn ei dŷ, yn ddeddvol yn ei eglwys, a dyddio rhwng cymodogion.
4. Tri anharddwch gwledd : pwynderyver, cylllell vinbwl, a'r faig yn rybell,
5. Tri pheth milain eu natur : meddyg, eiddig, a phorthor.
6. Tri pheth, medd Selyv Ddoeth, â yr y gwr allan o'r tŷ à drico ynddo : mwg, devni drwy'r tô, a gwraig anynad.
7. Tri anwybod dŷn : gyru mud yn llatai, ymweled â dall, ac ymhuffyng â byddar.
8. Tri pheth ni wella ar neb o'r diwedd : hyder lledrad, haelder tylodi, a dewrder o veddwadaw.
9. Tri pheth anhawdd eu cael : taeliwr diorwag, melinydd cywir, a thavarnwraig ddirachwant.
10. Tri pheth nid boddlon Duw iddynt : dŷn ni wellâo ei vuchedd yn y grawys, ni vwyâo ei boen yn y cynhauav, ac na wellâo ei vwyd y nadolig.
11. Tri anurddas gwr mewn gwledd : pefychu yn ei ddiod, briwo ei law gan gyllell, a cholli ei bottes.
12. Tri anweddufrwydd gwledd : tōri o bob pen i'r faig, rhoi yn y pen gymmaint ar unwaith val nad allo
13. Tri pheth y dylai bawb ddiolch lle a'u cefir : gwahawdd, rhybudd; ac anrheg.
14. Tri pheth ni vaddeu Duw i ddŷn : ei oganu, ei anghredu, a'i anobeithio.
15. Tri pheth à ddyvetha 'r byd : brenin ynyvd heb gynghor, ynad heb gydwybod, a gwâs heb ovn.
16. Tri dŷn ni bydd gwyrenig byth : gwr à wreico wrth gynghor ei gnawd, à lewo wrth gynghor ei vōl, ac à addawo wrth gynghor ei wraig.
17. Tri pheth y ceif dŷn dyoddeus : cariad, parch, a chanmoliaeth.
18. Tri pheth à geif dŷn cyndu : cynhen, cywilydd, ac anmharch.
19. Tri pheth à geif dŷn divalch : amlder bydol, efmwythder cydwybod, a llawenydd nevol yn dragywydd.
20. Tair priv gynneddv y fydd ar ddiawl : balchder cenvigenus, cybydddra trachwantus, a chelwydd twyllodrus*.
21. Tri nodau diawl : gair, golwg, a gweithred ; ac nis geill eu gochel.

* Neu val hyn, mewn llyvyr arall :
Tri chynneddv à wnant ddiawl : cenvigen o valchder, dichell er twyll, a chybyddra o drachwant.

Neu o vodd arall :

Tair priv gynndev à wnant ddiawl cyvlywr : balchder cenvigenus, cybyddiaeth o drachwant, a thwyllddichell er gwaethygu arall.

22. Tri mab fydd yn yr ysbryd : mab i Dduw, mab i ddŷn, a mab i ddiawl ; mab i Dduw á wna dda dros ddrwg, mab i ddŷn á wna dda dros dda a drwg dros ddrwg, mab i ddiawl á wna ddrwg dros ddrwg a drwg dros dda.

23. Tri pheth ni hir baráant : rhyvvg heb urddas, cadernyd heb gydwybod, a phechod heb ediveirwch.

24. Tri chynghor yr Aderyn melyn : na alara am à ddarfo, na chred beth na alla bod, ac na chais na allech ei gael.

25. Tri lle y tywynoedd goleuni ac ni thywyna byth mwy : eigion y môr pan oedd Moesfen yn foi rhag llu Pharao, llawr yr Iorddonen pan oedd Iesu yn myned i gael ei vedyddio gan Ieuan Vedyddwr, a phyrth ufern pan aeth Crist i gyrcu allan eneidiau yr ethol-edigion.

26. Tri gwreiddyn pob drwg : celwydd, trachwant, a balchder.

Ac velly teroryna.

O Lyvyr yn Llan Bryn Mair, medd Iago ab Dewi.

TRIODD.

1. Tri pheth à gár Cymro : tân, halen, a diodydd da.

2. Tri pheth à gár Sais : bwyd, a thir, a masnach pob peth.

3. Tri pheth à gár Gwyddel : trais, a thwyll, a cherdded*.

* Cherddi, Triodd Gwynedd.

4. Tri pheth à gár Scot : pysgod, gwybodau, a gwledydd pellenigion †.

5. Tri pheth à gár Franc : gwraig, march, ac arvan lliwedig ‡.

6. Tri pheth nid hawdd eu dal : carw ar vynydd, llwynog y'nghoed, a cheiniog cybydd anghawr.

7. Tri antiedwyddwch teulu : cadw murfen, drygwas diog, a llettyva ofeiriad.

8. Tri pheth nid gwell y byd o ddim ag à wnant, er maint eu fôn am ddoethineb, a chefyddyd, a dwyvoledb : cybydd anghawr, bardd gorcheft, ac ofeiriad teulu.

9. Tri pheth y bydd gwr yn ceisio eu gweled beunydd, ac ni vyn eu gweled byth : twll yn ei esgid, adwy yn ei gae, ac arall yn bod gan ei wraig.

10. Tri dŷn à vynant eu tamaid yn vrás ac yn voethus : coges, gordderchwraig, ac ofeiriad teulu.

(Llyvyr Tom Robert)

Ac velly teroryna.

TRIODD CERDD.

O lyvyr y Plâs Gwyn, yr hwn gdoedd adysgrifiad o lyvyr Rhobert Vychan o Hengwrt, gan Evan Evans.

1. TAIR cainc y fydd ar Gerdd Davawd : clerwriaeth, teuluwriaeth, a phrydyddiaeth.

† Nid yw yn Triodd Gwynedd.

‡ Llhwedig, Tdd. Gwynedd.

2. Tair cainc à berthynant ar glerwriaeth : ymfenu, dyvalu gair tra gair, a danwared. ymadrawd parhaith, cyviawn, ac addurnedig.
3. Tair cainc à berthynant ar deuluwriaeth : fev, testuniaw, a dyvalu gwera tra gwera yn deuluaidd arav, a gordderchgerdd deuluaidd drwy eiriau ymwys.
4. Tair cainc à berthynant ar brydyddiaeth : cywyddau, ynglynion, ac odlau cerddwraidd anhawdd eu caniad a'u dychmyg.
5. Tair enaid cerdd y fydd : mesur, fynwyr, a chynghanedd.
6. Tri thwyll y fydd ar gerdd : twyll gynghanedd, twyll awdl, a thwyll gymmeriad.
7. Tri bai cyfredin ar gerdd : tòr mesur, drwg ystyr, a cham ymadrawd.
8. Tri thòr mesur y fydd : hir, byr, a thwyll yn yr awdl.
9. Tri rhyw ddrwg ystyr y fydd : cam dychmyg, aumherthynas, ac eifeu enaid.
10. Tri cham ymadrawd y fydd : uniga lliofog ynghyd, gwryw a banyw ynghyd, a gwydd ac absen ynghyd.
11. Tri amherthynas cerdd : moliant a gogan ynghyd, rhwy ac eifeu ynghyd, ac eifeu berv.
12. Tri rhàn ymadrawd y fydd : enw, a rhagenw, a berv.
13. Tri rhyw ymadrawd y fydd : ymadrawd parhaith, cyviawn, ac addurnedig.
14. Tri rhàn prydyddiaeth y fydd : fillav, gair, ac ymadrawd.
15. Tri bai gwahanredawl y fydd ar gerdd dawawd : profit ac unodl yn gyd, lleddv a thalgron yn gyd, a thrwm ac yfgavn yn gyd.
16. Tri bai gwahanredawl ereill y fydd ar englyn unawdl : carn-ymorrdiwes, tin ab, a drygofodiad ; fev yr achos y gelwir yn wahanredawl, neu yn wahanedig, am eu bod yn rhyw vanau yn veiau, ac mewn manau ereill heb vod.
17. Tri pheth à berthyn ar wr wrth gerdd dawawd : cerdd, a chòv, a chyvarwyddyd.
18. Tair cainc y fydd ar gerdd dawawd : cywyddau, ynglynion, ac odlau.
19. Tri chòv y fydd : achau, arvau, a rhandirodd.
20. Tri chyvarwyddyd y fydd : heugerdd, yforiau, a barddoniaeth.
21. Tri pheth à berthynant ar glerwriaeth : goganu, ymbil, a gwarthruddiaw.
22. Tri pheth à berthynant ar deuluwriaeth : haelioni, digrivwch, ac emynhaedd, neu ervyn da yn deuluaidd.
23. Tri pheth à berthynant ar brydydd : clodvori, digriváu, a gwrthwyn-ebu gogangerdd.

24. Tri pheth à hofant gerdd : awr : noethi, ac anghydnabod, ac anghanmawl.
dyvnder ystyr, godidawg veddwl, ac awdurdawd y prydydd.
25. Tri pheth à anhofant gerdd : gwisgodd, cydnabod, a chanmawl.
baster ystyr, fathredig ddychymyg, ac anurddas y prydydd.
26. Tri pheth à gyweiriant gerdd : cerddawr : anwadalwch, yfmalawch, ac angherddwriaeth.
addurn-gyvanfoddiad ymadroddion, amllder Cymraeg, a dychymygvawr gerddwriaeth.
27. Tri pheth à urddant gerdd : heb vyned yn eu herbyn : hengerdd
deheurwydd, neu hyawdledd parabl, yr hên gerddorion, dychymygvawr
awdurdawd y prydydd, a chyvarwyddiaid à wypont varnu.
28. Tri pheth à anurddant gerdd : ei myned yn ei herbyn.
datganu yn anamfer heb ei govyn, ei chyanu yn anmherthynas i'r neb nas dylyai, ac eifieu cerddwyr à wypont varnu ar gerdd.
29. Tri pheth à amlâant awen cerdd : cerddwriaeth, hengerdd, barddoniaeth, ac ystoriau.
30. Tri pheth à bylant awen : anghyvarwyddyd, angherddwriaeth, ac anghanmawl.
31. Tri pheth à lwgyr awen oll : tra meddwdawd, tra godineb, a thra yf-gymyndawd.
32. Tri pheth à ddyly cerddawr eu ganmawl, gwrandaw ei gerdd yn gochel : llyna, nei ddiota, puteinio, a ganmoledig, a rhoi rhoddion iddo.
ditio, neu dablara.
33. Tri pheth à ddyly cerddawr eu ac a'i tristâut : ei anmherchi, goganu ei gerdd, a'i nacâu.
canmawl : haelder, a digrivwch, a cherddwriaeth.
34. Tri pheth à ddisfrywia gerdd-ghredu, ei goganu, a'i cham-varnu.
35. Tri pheth à vawráant gerddawr : cerddwriaeth, hengerdd, a meddwl da.
36. Tri pheth ni chyngain mewn cerddawr : cerddwriaeth, hengerdd, a meddwl da.
37. Tri pheth ni ddyly cerddawr eu credu yn hawdd : gogan clêr lle pryto prydyddion, cam-ganu o bencerdd canmoledig, a pheth ni allo bod herwydd y doethion.
38. Tri pheth ni ddyly cerddawr eu gwneuthur : iawn ganu, iawn ddyfsgu, ac iawn varnu.
39. Tri pheth ni ddyly cerddawr eu gwneuthuro'i vodd : cam-ddyfsgu, cam-varnu, a goganu yn ddiachos.
40. Tri pheth à lawenycha cerddawr : ei ganmawl, gwrandaw ei gerdd yn ganmoledig, a rhoi rhoddion iddo.
41. Tri pheth à goddant gerddawr : ac a'i tristâut : ei anmherchi, goganu ei gerdd, a'i nacâu.
42. Tri pheth à gwarthrudd cerdd : ei anghredu, ei goganu, a'i cham-varnu.

45. Tri anhebyg cerdd : eglur bar-
sbl, hyder cofn, a cherddwriaeth.

46. Tri pheth à gyweiriant gerdd ac
a'i teilyngant : deheurwydd, parabl,
cywreindeb fynwyr, acanianawl ddeall.

47. Tri pheth a anghyweiriant gerdd,
neu ymadrawdd : pwl ddatgeiniad, ac
anghywaint fynwyr, ac anyfyriol
ddeall y parablwyr.

48. Tri pheth ni ddyly cerddawr eu
cyvaddev : cyvrinach, cywilydd, cyd-
ymaith, a chelwydd argyweddig.

49. Tri pheth ni ddyly cerddawr eu
celu : barn uniawn ar gerdd, a gwir
diwaradwydd, a chlôd dyledus.

50. Tri pheth anweddus ar gerdd-
awr : froft, gogangerdd, a chroefanaeth.

51. Tri pheth à ganmolant gerdd-
awr : haelder, digrivwch, a devoqau
da.

52. Tri pheth à waradwyddant
gerddawr : cybyddiaeth, gwladdeidd-
rwydd, a dryg-ddevodau.

53. Tri pheth à ganiedir i gerddawr :
clodvori pawb, barn gyviawn, a dy-
ddanwch.

54. Tri pheth à bair caru cerddawr :
cyttundeb, cynnilrwydd, a chlodvori
dynion da.

55. Tri pheth à bair cafau cerddawr :
anghyttundeb, anghytuilrwydd, a
goganu dynion da.

56. Tri frwythlawn gerddawr : pry-
ydd, bardd, ac yfforiawr.

57. Tri over gerddawr : clerwr,
bardd y blawd, a hudol.

58. Tri pheth à wna frwythlawn-
gerdd : dyddanu meddwl, gwellâu cōv
ac athrylith, a distrywio dryg-vedd-
yliau.

59. Tri pheth à wna over-gerdd :
methu, llygru fynwyr, a mwyáu
pechod.

60. Tri sylfaen doethineb : ieuenc-
tid i ddyfgu, cōv i gadw, a fynwyr i
ddeall.

61. Tri chyweirgorn cadwedig cerdd
davawd : calon i veddyliau, ceudawd
i gadw, a thavawd i draethu.

62. Tri pheth à ddyly vod ar voliant
gwr : clôd, gweddi, a chynghor.

63. Tri pheth à ddyly vod ar ovyn-
gerdd : deisyv, dyvalu, a diolch.

64. Tri pheth à ddyly vod ar varw-
nad : argyllaeth, cwynvan, a dadolwch.

65. Tri pheth à ddyly vod ar ogan-
gerdd, pei perthyn i gerddawr eu
gwneuthur : edliw, divenwi, a rhegu.

66. Tri pheth à ddyly vod ar risin-
gerdd : moliant, ferchawgrwydd, a
chariad.

67. Tri rhyw brivgerdd y fydd :
cerdd davawd, a cherdd dant, a cherdd
vegin.

68. Tair privgerdd dawawd y fydd prydu, datganu, a chanu gan dant.

69. Tair privgerdd prydyddiaeth y fydd : gwengerdd, rhieingerdd, ac unbengerdd.

70. Tair rhàn cerdd y fydd : fillav, gair, ac ymadrawdd.

71. Tair rhàn fillav y fydd : llythyren, amfer, ac accen.

72. Tair rhàn gair y fydd : llythyren, fillav, ac amfer.

73. Tair rhyw lythyren y fydd : bogail, llythyren vud, a llythyren dawdd.

74. Tri rheolaeth fillav : ei hŷd, ei phwys, a'i natur.

75. Tri pheth à berthyn ar gynghanedd groes : cydatteb, cyvnewid, a gorphwysfa.

76. Tair rhàn iaith y fydd : rhàn veddyliedig, rhàn ddywededig, a rhàn ysgrivenedig.

77. Tair gwarant ymadrawdd y fydd : llythyr, lliaws, ac arver : ac nid gwarant camarver.

78. Tri baint y fydd à bennill o gywydd : pencerddaidd, disgyblaidd, ac ifelradd, neu dincerddaidd.

Triodd ereill o gorf yr un Gramadeg.

Tri rhyw gynghanedd lysg y fydd : llusg levn, llusg o gyfwillt, a llusg ddwbl gyfwillt. 1. *Levn*—“Odid i'm gael dy haelach.” 2. *O gyfwillt*—“Nid

à dyn gall dan alldud.” 3. *Ddwbl gyfwillt*—“Y gwr cadrvraich paladr-vriw.”

Tri rhyw fain y fydd : *fain levn*—“Llyr i gadw gwyr gydag ev.” 2. *Gadwynawg*—“Pab hhuvain bro Eur-gain braf.” 3. *O gyfwillt*—“Vy ngerdd am y ddager ddu.”

Tri rhyw groes gyfwillt : 1. *Cyvan gyfwillt* ; val y mae—“A theg yw'r llwyth Eigr a Llŷr.” 2. *Hammer cyfwillt*—“Gwinllanau Fraincyn llawnfrwyth.” A—“Dug voliant i Gyveiliog.” 3. *Dwbl gyfwillt*—“Drwy'r gwelydr a'i aur goler.”

Tri rhyw groes-gynghanedd y fydd : 1. *Croes rymawg*—Cu adardy coed irdeg—“Coed irdeg cu adardy.” 2. *O gyfwillt*—“A thêg yw'r llwyth Eigr a Llŷr,” 3. *Disgyniedig*—“Pwy ni'th gâr penaeth gwrol.”

Tri rhyw gymmeriad : llythyrênol, cynghaneddol, a synwryol.

1. *Llythyrenol.*

“Calon dynion dwy Wynedd,
“Credô'r beirdd o'r cryd i'r bedd.”

2. *Cynghaneddol.*

“Canu bum yn Mryn Cunallt ;
“Cwyno'r wyv accw'n yr allt.”

3. *Synwryol.*

“Ni ddwg neb yn ddigon abl
“Bleth vanaur heb lwyth venabl.”
Y gynghanedd bengoll á ddeolwyd ac á gaethwyd yn y fevydliad diwedda va uar gynghanedd on a mesurau, yn amfer yr awdur ariandlyfawg Davydd ab Ed-

mwnd; eithr mewn paladr englyn unawdl union, ac yn y cyfle hwnw y gadawyd hi yn gymmeradwy. Gynt yr oeddid yn arver o gynghanedd braidd-gyfwrdd: a hòno á vydd pan vo un clo cynghan neu ddau yn nghanol braich o gerdd, a'r deupen yn colli, val hyn:

“Y gwr *hael* o *hil* Rhodri.

A hòno hevyd á ddeolwyd yr un amfer, neu cynt.

Cynghanedd groes rywiawg N goll,
-y cyntav á vydd val hyn:

“Ond treulio da trwy lid oll.”

“Ni thynir byth hwn i'r byd.”

“Nid yw hawdd ei dibuddaw.”

Rhydebyg á vydd pan vo yr orphwyfva gynghaneddol ar awdl mewn accen ddisgynedig, ac yn debyg bob un i'w gilydd; o achos na bydd ond un gydfain neu ddwy yn ei diweddiad yn ei llestair i gydodli yn gwbl, val hyn:

“*Ieuan* vy nghariad *ieuan*.”

“LLAWER diwrnod LLAWEN”

“*Rhydeg* vu yr *aurhydedd*.”

O bydd y vath beth yn yr accen dderchavedig, ni ellir dda mo'i alw yn rhydebyg: ac nid yw vai; val y canoedd Davydd ab Edmwnd i verch, herwydd ei gwallt:

“I mae a pheth am ei phèn,

Yr hav val y Rhiw Velen.”

Ymfathr odlau, á vydd pan vo yr orphwyfva gynghanedd, neu ràn

o'r fillav hòno yn ymfathr ar awdl, val hyn:

“Y *Gwr* o Gaerlleon *Gwr*.”

Canys balch yw'r awdl, ac hi yn llygad y gerdd; ac am hyny ni oddev ddim i'w briwo—

“Y máb rhy *hydr* y'mhob *braydr*.”

Weithiau ereill y bydd ymfathr odlau, pan fathrer dau bennill neu dri mewn cywydd wrth eu gilydd yn unawdl, val hyn:

“Goreu gwr a deddwr da,

Gwir ammod yw'r gwr yma;

A goreu un à gara',

A goreu dim yw gwr da.”

Weithiau y cenir unawdl cyrch yn brovest cyrch, val hyn:

“Nerth yw dy ràn wrth dy rym;

Aeth yn dy rás a'th wayw'n drwm;

Aethost iawnlwyth Yftanlai,

Lle nad ái y llew na dim.

Ynglyn o'r hén ganiad, ynglyn garhir, ynglyn milwr, ac ynglyn cildwrn, overvefurau ynt, ac nid ydynt yn y pedwar mesur ar ugain.

TRIODD TALIESIN.

(O *Gell Gornusg* O. *Myvyr*.)

Tri pheth á ddifeithia y byd:
brenin fól heb gynghor, ynad heb
gydwybod, a gwas heb ovn.

Tri pheth ni hir baráa: rhyvyg heb
urddas, cadernid heb gydwysod, a hir
bechawd heb ediveirwch.

Tri dŷn ni bydd gynllwyniog byth:

y gwr à wreica wrth gynghor ei gnawd,
y gwr à vwyta wrth gynghor ei vol,
a gwr à ymladdo wrth gynghor ei
wraig.

Tri glwth byd : môr, dinas, ac ar-
glwydd.

Tri pheth à ddyly pawb ddiolch lle
y caiai : gwahawdd, rhybudd, ac an-
rheg.

Tri phechawd ni chyvaddevir : ovr
ar elyn, poen ferch, a drwg dyb eiddig
am ei wraig.

Tri chodiad ferch : anerch, cael, a
chufan.

Tri ymlyniad ferch : cywydd, eng-
lyn, a llatai.

Tri rhwydddeb ferchog : noswaith
dywell, tylwyth cyfgiadur, a dôr
dawedawg.

Tri avrwydddeb ferchog : noswaith
vtr wlawiawg, gwrach anhunawg, a
chi tom llavarddrud.

Tri ymlyniad ferchog : digriwch,
haelioni, a fyberwyd.

Tri llavarwch ferchog : havdy, côg,
a llatai.

Tri avlavarwch ferchog : cornant,
eiddig, a chyfylog.

Tri anmborth ferchog : yspeilwynt
hydrev, brawd pregethwr, a chi.

Tri dŷn fy noturiawl i dri pheth :
melinydd i ladrata, brawd pregethwr

i gardota, a broliwr i ddywedyd cel-
wydd.

Tri pheth ni cheif dŷn ddigon er à
gafu : iechyd, hoedl, a chyvoeth.

Tair fail doethineb : ieuentid i
ddyfgu, côs i gadw, a fynwyr i ddeall.

Tri pheth ni ddyleir eu credu :
breuddwyd gwrach, a llw gordderch-
wraig, a chwedl heb warant.

Tri pheth fy dda gan gybydd : twca
carnvras, esgidiau uchel clytiawg, a
goganu hael.

Tri pheth ni hwyrach iddeu forâu eu
perchenog à wneler yn dda am danynt :
gwraig, march, a chi.

Tri pheth à geif dŷn dedwydd : car-
iad perfaith, bywyd heddychlawn, a
llawenydd newawl.

Tri pheth à geif dŷn drwg anned-
wydd : tylodi, avlwyddiant, a phoenau.

Tri pheth à geif dŷn gwallus : cy-
wilydd, gwatwar, a cholled.

Tri pheth à geif dŷn am godi y bore :
iechyd, cyvoeth, a fanteiddrwydd.

Tri pheth nid hawdd eu coeliaw :
llw porthmon, addewid gordderchwyr,
a gair heliwr am ei gi.

Tair dedwyddgamp gwr : codi ei
blant ar vonedd, adeiliad trev ei dâd,
a dwyn ei ddadl i ben.

Tair dedwyddgamp gwr a gwraig :
bod yn llawen yn eu tŷ, bod yn dda
yn eu heglwys, a bod yn ddyddiwr eu
cymydogion.

Tri awraid byd: crib i wr moel,
drych i wr dall, a bwled i wr un-
llawiawg.

Tri pheth ni hir bery: llestr pridd i
wraig veddw, llestr gwydr i veddyg
from, a hoodion cocos melinydd ang-
hywraint.

Tri pheth fy gyfal á'r goreu: bara
a llaeth rhag newyn, pais wen rhag
anwyd, a máb gwreng ar adwy.

Tri pheth à vág iechyd i ddŷn:
digon o dân vis Mawrth, digon o
gyfsgu vis Mai, a digon o vwyd vis
Gorphenav.

Tri pheth à geif dŷn cyfgadur:
cywilydd, aviechyd, a methiant.

Tri pheth à geif dŷn cywir: dawn,
parch, a chanmawl.

Tri pheth à geif dŷn fals; drygvyd,
drygair, a drygweddi.

Tri pheth à geif dŷn goddevus: car-
iad, parch, a fyniant.

Tri pheth à geif dŷn trugarawg:
dawn, cariad, a thrugaredd.

Tri pheth à geif dŷn o ddylyn hir-
ddrwg: carohar cystuddiawl, newyn
penydiaawl, ac ufern dragwyddawl.

Tri pheth à geif dŷn deddvawl: di-
gonedd bydawl, heddwch corforawl,
a llawenydd nevawl.

Tri pheth à ddyly dŷn eu hystyried:
o ba le y daeth, yn mha le y mae, ac
ovni pa le yr á.

Tri pheth ni ellir eu diwlannu byth:
cyroeth Frainc, porvadir Cymru, &
falsder Lloegyrr.

Tri chydymaith fydd i ddiawl:
balchder, canvigen, a lledrad.

LLYMA ENGLYNION CAIN CYNNWYRE.

(O *Lyvyr Ioseph Jones.*)

Cain cynnwyre gwynt am lwyv,
Gnawd gwynvyd gwr ei gynnwyr:
Gwae ni chein à vo dawn Dwyv.

Cain cynnwyre gwawl hyd vŷr,
Gnawd pwyll yn y bo myvyr:
Gwae ni chlyw air a'i cynghyr.

Cain cynnwyre gwynt am lwyn,
Gnawd cudd yn ni bo ymddwyn:
Nid glew à bair mwyav cwyn.

Cain cynnwyre gwynt am ddâr,
Gnawd diogel pyfg yn nhonniar:
Nid ar davawd llavar câr.

Cain cynnwyre tARTH am vôr,
Gnawd cadarn llong wrth angor:
Namyn Daw nid oes gynghor.

Cain cynnwyre llwyd tônau,
Hygoll dôs yn nghydverau:
Nid mawr y câr doeth chwedlau.

Cain cynnwyre amlwg baint,
Gnawd cwsg yn more gan vraint:
Fawd i ddiawg nid rhyvaint.

Cain cynnwyre gwllith ar ddraîn,
Gnawd cre yn more gan vrain:
Fawd i ddiawg ni ryvain.

Cain cynnwyré gwlyth am berth,
Gnawd anghais y cyd bei nerth :
Nid rhwydd yd na bo yn merth.

Cain cynnwyré cànwel brith,
Yd geifynt buain braenar îth :
Anfawd á gyrch yn mhob rhith.

Cain cynnwyré esgud mîf,
Gnawd yn mherth eaws hywil :
Gnawd ebrwydd neud obryn gil.

Cain cynnwyré tarthawg byrn,
Esgudnaid ceirw tros ebyrn :
Gnawd aml ei amcwydd trachwyrn.

Cain cynnwyré gwynt ar led,
Gnawd diogelder yn nhrevred :
Ni ddaw mād mynych dreigled.

Cain cynnwyré pluv hyd vaes,
Nid aml i ddigared waes :
Namyn iawnder ni enwir aes.

Cain cynnwyré amlwg hoeth,
Ceisyd máb megin ys maeth :
Nid goreu golud cyvoeth.

Cain cynnwyré caled llêch,
Blaidd ar vaen ni vedr odech :
Ni aned ni wyddiad bêch.

Cain cynnwyré gwynhawg bál,
Gnawd j euawg hîr oval :
Gwell cyviawnder nog aur mál.

Cain cynnwyré yn ngholais,
Tregid maran yn mlaen bais :
Ni ddifyg gallt o bei cais.

Cain cynnwyré hydd yn ngwál,
Anrheithid rhywynt annal :
Gnawd i ddiawg hîr oval.

Cain cynnwyré gwawl am lân,
Dwvñ ais yn na bo gwaeddvan :
Namyn Duw nid oes wyddan.

Cain cynnwyré gwynt am gawñ,
Gorhofid rhiedd rhwyfg llawn :
Namyn Duw nid oes uniawn.

Cain cynnwyré lluwch ar vån,
Cyrch ar uchel gan daran :
Nid mawredd fydd oreu rhan.

Cain cynnwyré pwl pill fêr,
Gorchwythid gwynt uwch aber :
Trwch á ddaw er à wñeler.

Cain cynnwyré glás addail,
Llawen aethnen o'i gwynddail :
Pob dedwydd Duw a'i arail.

Cain cynnwyré gwae berchen tál
Yn y bo hawl ac attal :
Ys dir am y gwýd dial.

Cain cynnwyré croch tòn drèn,
Cyrchid carw dan vrig derwen :
Edwyn anfawd ei pherchen.

Cain cynnwyré, fug yn nghawdd,
Gnawd gwrm y bo a'i amllawdd :
Chwedl á dýv yn ei hadrawdd.

Cain cynnwyré amlwg mall,
Bid diogel dryw yn ei ball :
Ys nid goreu gwynvyd gall.

Cain cynnwyré rhancus brân,
Gnawd gwynt yn gwaftar lluwch mân :
Gwae eiddil rhag cis baran.

Cain cynnwyré llwyd ceinon,
Tawgar o'i dyvnder avon :
Nid mawr ferch lle mawr y fôn.

Ystyfan Bardd Teilaw a'i cant.

**CERDD Y BARD D GLAS O'R
GADAIR, O LYVYR IOSEPH
IONES O GAER DYV, A YS-
GRIVENWYD Y'NGHYLCH
Y VLWYDDYN, 1500.**

Deg gormes caredvorion
A ddivaant y byd o'i vron,
Lle y bont gwae hwy 'r dynion!

Trais y cedyrn a'u hymdrin
Ar y llavurgar werin,
Gwae a'u teiml; gwae dyfgethrin!

Efgeulufder esgobion
Yn ceryddu drwg ddyinion,
Gwae wynt ddydd brawd ger bron
Huon!

Chwant, o gribddail ac ocr noeth,
Ennill daödd a chyvoeth,
Gwae wynt yn mrawd, wyr annoeth!

Anudon digywilydd
Ymhlith cenedl annedwydd,
Gwae wynt yn mrawd ger Dovydd!

Gorwagedd brwyfg y'ngwisgodd,
Yn ngwrth doethion hen oesodd,
Gwae a'u nawdd rhag Nêr nevodd!

Llyvreiddra cenedl werin
Yn ovni egor y mîn,
Gwae wyntwy 'n nydd cyvrwyfdrin!

Qervel ymhlith cerennydd
Yn difawd cariad gwle lydd,
Gwae y rhai'n gan rhwyfg treifydd!

Meddwdawd a phob glythineb,
Hyd nas cyll neb ei wyneb,
Gwae wynt rhag eu folineb!

Godinebau cyhoeddus,
Heb neb a'u beirn yn veius,
Gwae wynt rai annofparthus!

Trin cyvraith yn anghyviawn,
Heb ovalu am uniawn,
Gwae a'u gwnef rhag a'u cyvrddawn!

Gwae wynt wy, medd y Bardd Glás,
A warchetwis ei addas,
Gwae a'u bout rhag anurddas!

Gwae wynt wy ál y gethern
A wladychant oer vigwern,
Gwae wynt rhag a'u cyfb, ufern!

Amboed anymgoll vywyd,
Nam boed ymgydrin a gwýd,
Ac a'm dawn Duw a'm gweryd.

Amboed anhylwgr vuchedd,
Yn ystyriaw vy niwedd,
Ys mau nawdd Ner tangnevedd.

Amboed hybwyll vyvyrdawd
Yn ymyfgar â phechawd,
Ys Duw a'm nawdd yn nydd brawd.

Y Bardd Glás o'r Gadair a'i cant.

Yr oedd y Bardd Glás o'r Gadair
yn byw yn amfer Alfred bren-
in Lloegyr; ac á aeth at y bren-
in hwnw yn *Vardd Teliaw*
iddo, medd Edward Davydd-o
Vargam. — *Pa beth yw Bardd
Teliaw?*

LLYMA ENGLYNION A VU-
ANT RWNG CARADAWG
LLANCARVAN A GWGAN
VARVAWG O LANDATHAN.

(*O lyvyr Ioséph Jones o Gaer Dyo, 1590.*)

Gwgan Varvawc, hanpyll gwell,
A'm rothwy ebryvawr gymhell
Eiriau cynghor a'm cywell-

Ai da gan Dduw garu merch,
Ac arail amddi draferch?
Am bo'th addysg i'm annerch.

Gwgan mwyav gwybedydd
Er à welais yn ngwledydd,
Ai da cân a llawenydd?

Gwgan gwybedydd cyrgain,
Mygr fawd myvyrdawd mirain,
Ai da canu mawl rhaiin?

Gwgan gwybedydd cyfrgall,
Mycrav ys gwn ei ddeall,
Ai da gadael i anghall?

Gwgan gelvyddydd barddas,
Gwr ni rygyll ei urddas,
Ai da gogan, ai addas?

Gwgan briv awen gytgerdd,
Ail eos barddes dól werdd,
Ai da i Ddovydd gwengerdd?

Gwgan gelvyddydd gyvlawn,
Gwr à geidw y'mhob uniawn,
Ai da dysg lle na bo dawn?

Caradawg Llancarvan a'i cant.

ATEB GWGAN VARVAWG.

HANPYLL gwell, ti Garadawg
Awen-viniad ceinvoddawg,
Wyd gyvaill Gwgan Varvawg.

Llyma vy nghynghor iti,
Can nid teg imi dewi,
Cyt y gwyddost gwell no mi.

Duw à wnaeth merch yn nghyntav
O asfwyn asfen Addav,
Mal a'i carai'n anwyliav.

Ac am hyn, wr cerddgyvrain,
Man y bo beirdd cyvurddain,
Bodd Duw caru gwenriain.

Duw à wnaeth cân ac awen,
Er peri nev yn llawer;
Ac am hyn da cerdd gymhen,

O adael anghall á wna
Heb addysg a'i dyspwylla,
Nid ymchwel vyth ar y da.

Duw á wnaeth dŷn o'r ddalar,
Ac a'i pyrth yn athrugar,
Ev ai mawl am hyn a'i câr.

Caradawg ymbwyll dyddan,
Gwr ni lithr yn ei amcan,
I bob drwg addas gogan.

Caradawg ymbwyll cyviawn,
Ys gyrid dŷn yn mhob iawn,
Lle bytho dysg ys dir dawn.

Gwgan Bardd Iestyn a'i cant; ffo

Gwgan Varvawg o Landathan.

• Y DIARHEBION CYMRAEG,

A gasgloedd yr HEN GYRYS O IAL, ac à argrafed yma yn ol adysgriviad y parcb. EVAN EVANS, yn 1775, o Lyvyr à ysgrivenoedd Gwilym Maurice o Lansilin, yn 1675, o gasgliad, y parcb. Dr. JOHN DAVIES O VALLWYD.

AT YR HAWDDGAR GYMRO,

DYMA i ti, y Cymro anwyl, weddillion doethineb yr hen Gymry gynt; fevyw DIARHEBION DY WLAD, yn gywirach, ac yn amlach nog y printiwyd hwynt o'r blaen.

Y rhai à ddodwyd yma yn anghwaneg fy à ferennod o'u blaen, val hyn*. Ac y mae ambell un o honynt yn o dywyll; a'r rhai hyny à nodir val hyn ☩.

Y casgyl cyntav o'r Diarhebion hyn à elwid gynt *Madwaith Hén Gyrys o Iâl*; o herwydd val hyn y mae wedi eu hysgrivenu o'u blaen hwynt yn yr hen lyfrau—*Madwaith Hén Gyrys o Iâl, yr hwn à elwid Bâch Buddygre, a Gwyddvarch Gyvarwydd*; a'r hén wyrda gynt à ddywawd y *Diarhebion hyn val y baent gadwedig gwedi hwynt i reddi addysg i'r neb à fyniai arnynt.*

Pa amser yr oedd yr *Hén Gyrys* yma nis gwn i. Cymmer di addysg a gwybodaeth oddiwrth y Diarhebion hyn; ac velly y teli di iddo ev bwyth ei llavur yn eu casglu hwynt, ac i minnau bwyth vy llavur yn eu taclu, ac yn eu gofod allan er dy wryn di—A bydd wych,

JOHN DAVIES.

DIARHEBION.

<p>A achwyno heb achos, gwneler achos iddo.</p> <p>A addev rydau.</p> <p>A aeth ynghyd aeth o'r byd.</p> <p>A arbedoedd ei lwyn à golloedd ei wryn.</p> <p>A arbeto ei vach arbeted ei gynnogyn.</p> <p>Abl i bawb a'i bodlono.</p>	<p>Abl i bawb a'i gweinyddo.</p> <p>Abl i bawb ei gydradd.</p> <p>Abl yw foeg i vòch.</p> <p>Ac yna mi à ddefroais.</p> <p>Achles calon cwrwv.</p> <p>Achos bychan y daw blinder.</p> <p>Achos heb achos o hono.</p> <p>Achos i'r byfen vod ar y barth.</p> <p>Achub maes mawr à dryg-varch.</p> <p>Achub yr adeg.</p> <p>Achwyn rhag achwyn rhagddo.</p>
---	---

Adail dedwydd yn ddiddos.
 Advyd peb hir drifwch.
 Adneu cyhyryn gan gâth.
 Adneu gan berchen.
 A Duw yn y (o'r) blaen.
 A gair Duw yn uchav.
 Adwaen laeth can nis dyvnwyv.
 Adwaen mab a'i llawch.
 Adwyawg cae anhwsfmon.
 Addas i bawb ei gydradd.
 Advyth diriad heb achos.
 Addaw mab addaw vaen.
 Addaw mach ac addaw mab.
 Addaw mawr a rhodd vechan.
 Addaw y môr a'r mynydd.
 Addaw tég á wna ynvyd yn llawen.
 Addev yw tewi.
 Addved angeu i hên.
 Addug yr hydd i'r llyn.
 Addug yr hydd i'r maes mawr.
 Adduned herwr hirnos.
 A ddwg angau nid adver.
 A ddwg da drwg gynghor?
 A ddyvo can-car á ddyvydd can-nos.
 A ddyvo i dorth ai dyhaith,
 Ev á ddyvydd à wnel ei waith.
 A ddygo y gôd ymborthed o honi.
 A ddygo yr wy á ddwg à vo mwy.
 A ddyfger i'th vâb ddywful ev a'i
 gwybydd ddywillun.
 Aed lew i gynhwrv cád Duw a'i difer.
 A êl i lys heb neges doeda'i neges ganto.
 A êl i'r gware adawed ei groen gartrev.
 Aelwyd á gymhell.
 Aerwy cyn buwch.
 A cŷgyno yn hwyr ebrwydd y difgyn.
 Aeth ynghyd aeth o'r byd.
 Aviach pob trwm galon.
 Avieuthus pob mammaeth.

Avlan dwylaw diawgfwth.
 Avlan genzu anudonawl.
 Avlednais pob gwyllt.
 A vo a'i vryd ar ddebed (gerdded)
 Ni wna dda cyn ei vnyed.
 A vo aml ei vara,
 Tan ganu aed i laetha.
 A vo aml ei veibion,
 Bid wâg ei goluddion.
 A vo aml ei vèl rhoed yn ei uwed.
 A vo caled yn nghynghaws,
 Dadleued ar bob achaws.
 A vo dda gan Dduw ys dir.
 A vo digywilydd á vydd digolled.
 A vo diried ar vôr diried vydd ar dir.
 A vo goreu i ryvel goreu i heddwch.
 A vo hên arched weddi.
 A vo hyborth hywir vydd.
 A vo marw ni ymogelir.
 A vo marw erei ygwth a'i vaw y cym-
 muner.
 A vo nefav i'r eglwys
 Vydd pellav oddiwrth baradwys.
 A vo pen bid pont.
 A vo trechav treified,
 A vo gwanav gweiddied.
 Avrad yw gwrthod.
 Avrad pob avraid.
 Avrwydd pob dyrys.
 A vu ben cwd aeth yn dir cwd.
 A vu ddyn aeth yn adyn.
 A vno barch bid gadarn.
 A vno glôd bid varw.
 A vno Duw dervid.
 A vno ddrwg i'w gymydog iddo ei
 hun y daw.
 A vno gymhell bid glâv.
 A vno iechyd bid lawen.
 A fôl nid doeth ymryfon.

A gavas y carn á gavas y llavn.	Amlwg gwaed ar ben crách.
A gafo ddyrnod y bore hyd ucher ydd áa ág ev.	Amlwg gwaed ar varch gwelw.
A gair Duw yn uchav.	Ammau pob anwybod.
A Duw o'r blaen.	Ammheuthun pob dieithrwyd.
A garo ei vam cared ei elltrewyn.	Ammod á dyr ddeddv.
A garo ei gilydd nid adnebydd ei gabl.	Amfer i vwyd amfer i olochwyd.
A garo ei gilydd nis dirmyg.	Amfer fydd i bob peth.
A garo yr iau, cared ei waryau.	Anavus pob drygvoesawg.
A garo ei gwr, cared ei chwegr.	Anav yn ngiau angau yn ngwythi.
A gafgler ar varch Malen tan ei dor ydd áa.	Aneglur genad yw ceudawd.
A gatwer á geir wrth raid.	Anfawd i'r dyn a'm twylloedd ddwy- waith.
A grawn cybydd á ys glwth.	Anfawd i minnau o'm twylla y dryd- edd waith.
A grëa y vrân vawr á grëa y vrân vechan.	Aneirian pob diriad.
A gwyn cwyn byahan, Cwyn mawr á ddarogan.	Anmharawd pob anallu.
A gwyn rwy ni rygwynvan.	Anmrant pob tòr devod.
A gyvodes á golles ei le.	Angau angen dyhewyn dir.
A gymmero ddyfg cadwed.	Angau á ddyvrys.
Alwysfen tam o garw.	Angau garw drud a'i heirch.
A'i wregys ar dro.	Angel pen fordd a diawl pen tân.
A lygrwys Duw á lygrwys dyn.	Angen á bair i hên wrách duthio.
Allan o olwg allan o veddwl.	Angen á bryn ac á werth.
Allwedd calon cwrww da.	Angen á dyr ddeddv.
Amaerwy aduabod amynedd,	Angen á ddyfg hên i redeg.
Amaerwy direidi drwg anian.	Anghall mall dall á dwyllir.
Amcan cyn gwneuthur.	Anghariadus pob diriad.
Amcan á vydd gan bawb.	Anghenawg pob tylawd.
A'm caro i cared vy nghí.	Anghwbl pob eisiau.
Amgeledd y ci am y cwd halen.	Anghymmen pob fól.
Am gwypm hên y chwardd ieuanc.	Anghynhes pob oer.
Am gwymphên y chwardd gwên gwás.	Anghwanecid mevl mawrair.
Amlach yw y brain no'r gweilch.	Anghyvarwydd á dyr ei dîn yn cachu.
Aml tro ar veddwl ferchog.	Anhael pob cybydd.
Amlav cwrww tra hitler.	Anhapus pob trych.
Amlav y mêl tra hitler.	Anhawdd i weniaith Dwyllaw ond unwaith.
Aml bai lle ni charer.	Anhawdd chwythu tân á blawd yn ngenau.
Amlwg cás a chariad.	U 2

Anhawdd gwreica a fynu yn yr un wlwyddyn.	Arian á bryn ac á werth.
Anhawdd rhedeg oni ellir cerdded.	Ar ni allo trais twyllled.
Anhyderus pob ovnawg.	Ar ni ochelo y mwg ni ochel ei ddrwg.
Anhydyn pob avrywiawg.	Ar nid yw pwyll pyd yw.
A noddo Duw rhynoddir.	Ar ni oddevo gwás bid wás iddo ei hun.
Annoeth llithrig ei dawwd.	Ar ni phortho ei gáth porthed ei lygod.
Annog gi ac na ddos gantho.	Ar ni roddo à garo ni cheif à ddamuno.
Annos ci i gell agored.	Ar ni wano yn ddraen ni wân yn gipyll.
Anrhaith gyvludwydd (gyvludd vydd) Taiawg yn nhy ei gilydd.	Arovyn drwg vugel.
Anwadal barn pob ehud.	Ar ol gwlaw tés á ddaw.
Anwar vu (vu i) Velyn ei vrait.	Ar ol cymmylau Yr á 'r wybren yn olau.
Anwydawg chwannawg i dân.	Arwaefav á ddifydd ddifaith.
Anwyl gan bawb à gár.	Arwaefav ar leidyf ei ddal. (vynag)
A oddevo á orvydd,	Arwydd drwg mwg yn nifaith.
A oddev rydau.	Arwydd nad cig bwch.
A ogano á ogenir.	Afeth ni phlyco nid da.
Arav dân á wna vrág melys.	Afglodyn gwern yn mhen cáth.
Araith doeth a drud ni ddygymmydd.	Afgre lân diogel ei pherchen.
A ràno i liaws rháned yn hynaws.	Afgwrn yr hèn yn yr angen.
Arbed geifáw ac arbed gael.	Afstrus pob anav.
Arbed law ac arbed droed.	Atvai gell i gi mynych ydd áa iddi.
Ar bob da Duw fydd athraw.	Atgas dirieid-ddyn.
Ardd cyd bych, ardd cyn ni bych.	Atteb arnav gan ddyfgedig.
Ar ddiwedd y mae barnu.	Athraw pawb yn ei dy.
Arv á geidw heddwch.	Athrodwaith o genvigen.
Arver á wna meiftri.	Aur gan bawb á chwennych.
Arvawg à gafo rybudd.	A wahanoedd cnawd gwahanoedd ddolur.
Arv doeth yw pwyll.	Awchus arv à eillio.
Arglwydd á gymbell.	Awdur cerdd a'i gwnel.
Arglwydd biau à vrthoter.	Awgrym pawb nis gwybydd.
Arglwydd gwan gwae ei wás.	A wnel drwg aróed y llall.
Arglwydd pawb ar ei eiddo.	A wnel drwg ymogeled.
A'r gwellaiv y llas y weirglawdd.	A wnel dyn Duw a'i barn.
Ar hindda mae gweithio	A wnel Duw nid áa yn adwaith.
Rhag newyn pan ddelo.	A wneler yn rhân nant
Ar hindda y mae cynuta,	Ev a'i gwybydd cant.
Rhag anwyd y gaua'.	

A wnel mād mād á ddyly.	Bid hyvagl gwyar ar on.
A wnel mawr-ddrwg á rydd mawr llw.	Bid lās lluarth.
A wnel dwyll ev á dwyllir.	Bid lawen iách.
Awr ddrwg cafaeliad falfwr.	Bid lawen meddw.
A wreiddio mewn drygioni,	Bid lyvn dy baderau,
 Anhawdd vydd ei gynghori.	 Bid rydlyd dy arvau.
Awydd á dyr ei wddyv.	Bid nych cwyn cláv.
A yvo lawer bid veddw.	Bid reiniad yn nghyvarch.
A ymgyweirioedd á gychwynoedd.	Bid reniad yn nghyvarth.
A yfo dam y máb yfed ei vevyl gantho.	Bid tríf pob galarus.
	Bid wagelawg lleidr.
	Bid wár antur glew wrth awr.
Bai ar wrách dòri ei chlun.	Bid waftad gwraig o'i mynych warth.
Bai ar varch dòri ei droed.	Bid wraig ddrwg o'i mynych warth.
Balchder heb droed.	Bid wyw gwr heb vagwriaeth.
Balchder a'i gydymmaith	Bid wyw (vyw)march á gníth welltmai.
 A gavas gwypm ar unwaith.	Blaengar ymadrawd pob fól.
Balchder o bell.	Blawd yn y gíft.
Bara ac ymenyn yw un tamaid.	Blingaw y gáth hyd ei llofgwrn.
Barv nid ardd ni chwardd ei chlas.	Blodau cyn mai, mal pei (gorau) nabai.
Bás pan wahèner hyny.	Blys pob peth vydd ar wan.
Bafav dwvr yn yd levair.	Bo amlav y bleiddiaid,
Bawddyn wrth ei grybwyll.	 Gwaethav vydd i'r devaid.
Be á bawd y gweuid gwe.	Bob eilwers y rhéd y cwn.
Be cafaí bawb à vynai,	Bod yn gláv a marw eifys.
 Ni byddai hiraethawg neb rhai.	Bo hynav y dyn gwaethav vydd ei
Bellach, bellach, val chwedl y barcud.	 bwyll.
Bendith i'r hwch biau y bloneg.	Bo hynav vo y rhyg tebycav vydd i'w
Berwid calon llew, (glew, lew.)	 dád.
Bid anian dedwydd.	Boloch ovnawg vydd daw.
Bid anniwair diveriawg, (deueiriawg.)	Boloch vydd daw.
Bid anwadal ehud.	Bonedd á dywys, dillad á gynnwys.
Bid aha byddar.	Bore brwynawg bradawg ieir.
Bid ddrwg gwraig o vynyth warth.	Bore coch a mawredd gwraig.
Bid ddiriad ddrygianus.	Bore i bawb pan goto.
Bid ehud drud er chwerthin.	Bo tynav y llinyn cyntav y tyr.
Bid evain alltud.	Braith ei gód á gynnull.
Bid gwrandaw glau wrth awr.	Brawd i vud pob anghyviaith.
Bid gyva ran rybuchir.	Brawd i fevyll ar adwy.

Brawd yw celwyddawg i leidyf.	Cadw dy wlan ev áa yn eurwlan.
Brawd yw cymmwynas i ddiireidi.	Cavas dda ni chavas ddrwg.
Brawd yw mygu i dagu.	Cafad malu cafad ei werth.
Brenin vydd unllygeidiawg yn mysg y deilliaid.	Cais varchawg da dan droed ei varch.
Brenin y bwyd yw y bara.	Cais yn y mwlwg.
Breuddwyd gwrách wrth ei hewyllys.	Caledach glew no maen.
Brodyr pob cerddorion.	Calon ni gynnydd cysgid.
Buan barn pob ehud.	Calon y Sais (eíron) wrth Gymro.
Buan y faetha ynvyd ei vollt.	Cán grwth na chán.
Budd cyn tymp.	Can ddieued ag yfu o'r llygod y cwll-tyr.
Bu moredivar gaundo a'r gwr à ladd-oedd ei vilgi.	Can ebrwydded yn y varchnad Croen yr oen á chroen y ddavad.
Bu well i'r gwr à grwydrws nog à vu varw rhag newyn.	Can boethed a'r tán.
Bwrw a'th unllaw, cais a'th ddwylaw.	Can veddwed a'r dwfel.
Bwrw cáth (caeth) i gythraul.	Can velyfed a'r mêl.
Bwrw ceir dros gyfion.	Can gynted a'r gwynt.
Bwrw dwvyr am ben gwr marw.	Can iached a'r brithyll.
Bwrw gwyddiv ar ol yr hwyaid.	Can iached a'r glain.
Bwrw heli yn y môr.	Can loywed a'r dwvyr.
Bwrw nôs dros benben.	Can oered a'r iá.
Bwyflawn genau callawr.	Can wyned a'r eira.
Bwyta y mêl o'r cwch.	Can wired a'r evengyl.
Bwyta y divyn val y rhuddo. <i>See arloch yn pobí.</i>	Can rewydd ni bydd pell rín.
Bychan vydd mam y cynvyl.	Càn-car fydd i ddyn a chau-efgar.
Bychodedd minialedd.	Can ehud ni ddawr pa faig.
Bydd vyw march a'th vi wellt mai.	Canymdaith ei ei losgwrn.
Byddar á geif gyfelyb.	Càn mîl gwraig.
Byr ddryganian á wna hir oval.	Canmoled pawb y rhyd mal y cafo.
Byr veddwl á wna hir oval.	Cant mwyn máb yn y tý.
Byr-ddydd ni ddervydd cynghor.	Càn pen càn fynwyr.
Byrhoedlawg digafawg faint.	Canu heb gywydd.
Byw ar garu y mae Dyddgu.	Càn wîf gan henaint.
Cadarnach yw yr edau yn gyvrodedd nog yn ungorn.	Cared chwaer ddiriad.
Cadw dy lín ev áa yn eurlín.	Cár cywir yn yr ing y gwelir.
	Carth gwaelawd y bellen.
	Cár y wraig aed i'r gell,
	Cár y gwr aed ymhell.
	Cás dyn yma cás Duw vry.

C as vydd à oreilitio.	Coel gwrâch o'i heistedd.
C as vydd y neb à geiffo.	Coeliaw llai cluft no golwg.
C as myharen mwyeri.	Coes yn lle morddwyd.
C as gwirionedd lle ni charer.	Côv à lithra, llythyr à geidw.
C afeg glôf clôf ei hebawl.	Côv gan bawb à gâr.
C astell pawb ei dŷ.	Côv pob diweddav.
C au y drws wedi myned y devsid allan.	C ovyl gwâs diawg.
C au tîr wedi bramu.	Cofa dy dîn pan entrewych.
C elnmygir pob newydd.	Cogor iâr yn ydian.
C eified asgre ei vam à gollo.	Coll, medd y vrân pan gafu ddigon.
C eified pawb ddwyr i'w long.	Colled à hofed.
C eifiaw diriad yn ei dyddyn.	Colles dy lad cyfal i'r vuwch.
C eifiaw bod yn Llenen cyr bod yn	Colles ei glydwr à gyrchoedd ty i adwr.
V abli.	Côsp ar ben iâr.
C eifiaw ei vam yn vorwyn feuan.	Cospi yr arth yn ngwydd y llew.
C elvydd celed ei arvaeth.	Côs dîn taiawg ev à gâch yn dy ddwrn.
C ell arglwydd y weilgi.	Crâf ci, caledach asgwrn.
C ell havodwr ei vuarth.	Crâf vydd llygad y gwestwr.
C eneu milgi a morwyn ni chief eu	Crafach no 'r evail.
m wyn a'u maco.	Crechwen yn ngenau ynvyd.
C eneu yn ei wâl a gâst lem.	Crevydd iâr wrth ei gylvin.
C envigen à ladd ei pherchen.	Croesaw dwyr i long.
C envigen wrth well.	Cryd ar hên angeu ys dir.
C enmyl gwraig mawrdda.	Cryna val y vorwialen.
C enad vud drud a'i cretwy.	Crywyn cyn môch, môch à ddamwain.
C enad hwyr drwg ei neges.	Cuall cleddyv byr o wain.
C erddwys à rwymwys.	Cu annair wedi praidd (bawch.)
C erid chwaer ddiriad can ni charer.	Cwymp ar galedlawr.
C engant yw angau.	Cwymp y gwr yn y rych.
C i chwyrnawg halawg ei bais.	Cwyn bychod ceiliawg yn aerwy.
C i à helio bob llwddyn ni bydd da ar yr	Cyd boed da nid gwîr dda.
u n.	Cyd boed da nid Mordav.
C lwm anghenawg ar y géniawg.	Cyd boed doeth diriad ys drud.
C lwm gwrâch ar ei dimai.	Cyd boed hir hav-ddydd dybydd tcher.
C lwm eiddil moch ellwng.	Cyd celer naw-nos, ni chelir naw-mis.
C lywir corn can ni weler.	Cydvwyta à mâb arglwydd, ac na
C lywitor corn can ni weler.	c hydchwara.
C nu y ddavad varw.	Cyd gwichio y ven hi à ddwg ei llwyth.
C oel can-hadain.	Cydles i bawb galw yr ychain.

Cyd yfo gŷg march, bid ar gŷg ebawl.
 Cyva ran rhybuchir.
 Cyvaill blaidd bugel diawg.
 Cyvareddion gwrâch waethwaeth.
 Cyvarwydd dwvyr yn ei ddyvrille.
 Cyvarwydd llaw lle y doto.
 Cyvled mantell ar ei gwrthwyneb ag
 ar ei gwyneb.
 Cyvled mantell, mewn celli,
 Gwrthwyneb a'i hwyneb hi;
 Ac nid cyvled gweled gwîr
 Ar ei wyneb ar anwir.

Ior. Vynghwyd.

Cyvnewid â hael.
 Cyvoed vydd da â dedwydd.
 Cyvoethawg i werthu, tylawd i brynu.
 Cyvrin pen â chalou.
 Cyfes pob rhwydd.
 Cymmwythbach corach a simach.
 Cymmwedd Corach a Sinach.
 Cymmyrid haiarn hoedyl dyn.
 Cynddrwg a'r Vad Velen.
 Cynghuefedd wedi brawd.
 Cynghor hên ni'th attwg, (addwg.)
 Cynghor iâch i glâv.
 Cynghori'm gwâs yn hên.
 Cynghori diriad nid hawdd.
 Cynghor y gobenydd.
 Cynnadyl taiawg yn ei dŷ.
 Cynnelw cinyn gan gadechyn.
 Cynt y llysg yr odyd no'r ysgubawr.
 Cyntav ei ôg cyntav ei gryman.
 Cyrch cabrytai.
 Cyrched vryn â ddyfsgwylio.
 Cyrch ci ar y vreuan.
 Cysgu val y pathew.
 Cyfful hên ni'th addwg.
 Cystal ar draed â marchogaeth fôn.
 Cystal Hywel â Hwlyn.

Cystal modvedd o lédâ modvedd o hŷd.
 Cystal y march a'i advarchwerth.
 Cywala gweddw gwraig unben.
 Cywrys am vwyd, carant am ovid.
 Chwannawg annoeth i ymliw.
 Chwannawg trwch i drîn.
 Chwannawg mab i hynt,
 Chwannawg adrev à vo cynt.
 Chwara ac na vriw, cellwair ac na
 chywilyddia.
 Chware broch yn nghôd.
 Chware hên gi a chenau.
 Chware hwch a pharchell.
 Chwareid mab noeth, ni chwery mab
 newynawg.
 Chwareüs yn awr, nid chwareüs yn
 mlwyddyn.
 Chwarddiad dwvyr dan iâ.
 Chwedlau y gwreigedd yn y velin.
 Chwevravr chwyth neidyr o'i (i'w)
 nyth.
 Chwêg medd, chwerw pan daler.
 Hoyw vydd gwîn gloyw gan glêr,
 Chwerw, poen dielw, pan daler.
D. ab Gwilym.
 Chwegach bwyd cybydd, (cilydd.)
 Chwerddid bryd wrth à garer.
 Chwerthin à wna ynvyd yn boddi.
 —*Moody madness, laughing wild,*
Amid feverest woe. GRAY.
 Chweirys, gnawd o anianawd (anyn-
 awd.)
 Chwîl gan nôs.
 Da angau ar eidiawg (eiddiawg.)
 Da daint rhag tavawd.
 Da daint rhag tavawd, daw dydd,
 Yn nghilvach favn anghelvydd.
Iolo Goch.

Dadlen gwedi barn.	Dedwydd Dovydd ai rhydd rád.
Dadlau mawr mynych ac engi ar lyg- oden.	Devnyddvawr pob anghywraint.
Da gwaith Duw roi cynn byrion i'r vuwch à hwylio.	Dellis da yn yd vu.
Da gweddai y bêr i'r golwyth.	Delor á dduwg drwg i'w nyth.
Da gwr val pawb.	Deuid (devod) y ci wrth yr hwch.
Da hîl ceirch gan ddrwg gynnogyn.	Deuparth clôd yn mhenglog.
Daint y ci wrth yr hwch.	Deuparth fordd ei gwybod.
Dala dy dý am y vo,	Deuparth fydd y'nghâlôn.
A diovryd à atvo.	Deuparth gwaith ei ddechreu.
Dala llyfwên erbyn ei llyw.	Deuparth parch yw arver.
Dall vyddar pob trwch.	Deuparth pryd ymdrwfio.
Dall pob anghyvarwydd.	Deuparth bonedd yw dysg.
Dall yn barnu ar liwiau.	Deuparth dysg yw hyder.
Da mab y gôv.	Deuparth taith ymbarotoi.
Damwain pob hely.	Deuparth trev ei harverau.
Dangos llwyr i gyvarwyre.	Deuparth cerdd ei gwrandaw.
Dangos diriaid i gwn.	Deuparth rhôdd yw ewyllys.
Dangos dy vys i valawg yntau ai heirch yn llwyr.	Deuwch brydnawn.
Dangos llwybr i gyvarwydd.	Dewin pob eiddig.
Dangos nèv i bechadur.	Dewin pob diawg.
Dangos y llo ac na ddangos y llaeth.	Dewis ai yr iau ai y vwyall.
Dau bryd newynawg á wna y trydydd yn lwth.	Dewis o'r ddwy vach ddu hwch.
Dau waith á vydd gan gywraint.	Dewis pawb o'i giniaw.
Dawn y dydd ydyw y borau.	Dianc ar Glwyd a boddi ar Gonwy.
Da y cynnydda meddwl gwr da.	Diau gynnadl taiawg o'i dý.
Da y gwelfoch gwell y dêl.	Dibech vywyd gwyn ei vyd:
Da yw à saiv ac ni waner.	Diddrwg didda megys hengi.
Da yw côv mab.	Diengid gwan, erlid rhygadarn.
Da yw Duw, a hîr yw byth.	Difaith llyfant dan iá.
Da yw y maen gyda'r evengyl.	Diferwy Duw ddiawg.
Da yw y fant y creter iddo.	Dig pawb rhag ai cár.
Dechreu blaen carai o voly.	Digawn Críft tríft yn llawen.
Dedwydd á gâr dadolwch.	Digawn da diwyd gènad.
Dedwydd á geif ddraen yn ei uwd.	Digon Duw da i unig.
Dedwydd i'r ai gwyl ai cár.	Digon o grwth a thelyn.
	Digawn yw chwareu rhynawd.
	Digon yw digon o vél.
	Digriv gan bob aderyn ei lais.
	Digu pawb o anadyl y pibydd.

Dihuniad à brydero.
 Dillad á gynnwys.
 Dillyn ieuanc carpiawg hên.
 Dillyn yn llaw henvab.
 Dinas á ddifydd ddifaith.
 Dir yw gadael peth o'r dwvyr heibio.
 Diriaid á gabl ei orau.
 Diriaid á geif ddraen yn ei uwdd.
 Diriaid á glud i ddedwydd
 Ac o vôr ac o vynydd.
 Dirlaid ni vyn wrandaw.
 Diriaid ni hawddvaidd heddwch.
 Dirmygir ni welir.
 Dirwest odyn.
 Dirwest a chred a gweddi
 A orvydd bob caledi.
 Difymmwth vydd dryglaw i anmhwyl.
 Diwedd hên cadw devaid.
 Diwyl yw angau,
 Diwylach à edau.
 Diwytav i Vleiddan ei gènad ei lltunan.
 Dyled ar bawb ei addaw.
 Dod dy law ar dy gâlon.
 Dod venthyg i noeth
 Nis cei dranoeth.
 Doeth á dwyllir deirgwaith ;
 Ni thwyllir drud ond unwaith.
 Doeth pawb tra tawo.
 Dogyn fydd ar bob peth.
 Dolurus càlon dolurvawr.
 Drud á dal dau cyvled.
 Drud à dýb wrth ei vam.
 Drud i ddal, doeth i estwng.
 Drud ganu deulw.
 Drwg à drevn wrth ei drwyddedawg.
 Drwg o lŷs ni ater gwád.
 Drwg pawb o'i wybod.
 Drwg pawl ni fawo vlwyddyn.
 Drwg pechod o'i hîr erlid.

Drwg wrth dranoeth.
 Drwg un drwg arall.
 Drug y ceidw diawl ei wás.
 Drwg yw y deg ewin.
 Drwg yw y drwg, a gwaeth yw y
 gwaethav.
 Drwg yw y fordd ni cherdder ond un-
 waith.
 Drwg yw y drygwas, a gwaeth yw bod
 hebddo.
 Drwg yw peth ni thâl ei ovyn.
 Drwg y swydd nis tál ei gwafanaethu.
 Drych i bawb ei gymydawg.
 Drygwaith dwywaith y gwneir.
 Drythyll pob digraid (diriaid.)
 Drythyll maen yn llaw esgud.
 Drythyllwg drwg ei ddichwain.
 Duw á vedd, dyn á levair.
 Duw á ranoedd, nèv á gavoedd.
 Duw á ran yr anwyd val y rhan y
 dillad.
 Duw biau gwneuthur.
 Duw cadarn á varn bob iawn.
 Dwrdd gan deulu.
 Dybydd hinon gwedi gwlaw.
 Dwyn oddiar draed y faint.
 Dwyn y carth o'r pared.
 Dybydd rew i lyfant.
 Dycer ni weler ei ran.
 Dycid anmhwyl ei ran.
 Dycid chwant tros beiriant.
 Dycid Duw dafar o law.
 Dychyverydd trwch á thrîn.
 Dyddaw drwg, hanbyddir gwell.
 Dyval á dyr y gareg.
 Dyvydd dihirwaith aros.
 Dihirwaith aros.
 Dygas gwaith erlyn.
 Dygyn yw addaw à garawr.

Dygyimmyrid haiarn hoedyl dyn.	Ev á wyr dyn pen él,
Dygyftudd deurudd dagrau.	Ac ni wyr pan ddél.
Dyly mách ni ddyly ddim.	Ev á wyr y gáth pa varw á lýv.
Dylyn hael onld él yn gi.	E vu ddewr ond ve ddarvu.
Dylluan yn llaw henvab.	Ev y molir pawb wrth ei waith.
Dyrnod gwás hir yw ei gás.	E vynai y gáth a'r ddwy gynfon.
Dyrolyn i ddoeth ev á vydd ddoethach.	E vynai y gáth bysgod, ond ni vynai
Dyryfwys y garthen.	wlychu ei thraed.
Dyfg ddedwydd á gair ; dyfg ddiriaid	Egor dy gwd pan gaech barchell.
á gwiail.	Ehang yw y byd i bawb.
Dyfg gan ynvyd ymogelyd,	Ehegyr vydd dryglaw i anmhwyll.
A chan y doeth dyfg wneuthyd.	Eidduned herwr hirnos.
Dyfgu grádd i henvarch.	Eilvam modryb dda.
Dywed llavar ni wypo.	Eiriach law, nag eiriach droed.
Dywal dir vydd ei laith.	Eiriawl ni garawr ni gyngain.
Dyweddi o wnc, galanas o bell.	Eithyr gallu nid oes dim.
	E lás à gavas rybudd, ac ni lás a'i
	cymmyrth.
Ebawl yr ebawl i Dduw.	Elid bryd yn ol breuddwyd.
Ebrill garw parchell marw.	Elid ci i gell agored.
Echwyn yw nag.	Elid gwraig yn ol ei henllib.
Edivar cybydd am draul.	Elid llaw gan droed.
Edwyn pawb adain.	Elid rhyw ar barth pa yw.
Edrych dannedd march rhodd.	Elid un i gant ; elid cant i un.
Eddewid gwreigedd daueiriawg.	Elid yfgubor gan ddrygdorth.
Eddewid gwraig odid yw.	Elid y wrách i'r vreuan
Eddewid nis gwneler nid yw.	Er ei genau ei hunan.
Eddyw (ethyw) corn heb ysgyvarn.	Elufen tam o garw.
Edwyn hengath levrith.	Enw heb fenw.
Ev á aeth ar gyrn a phibau.	Enwawg meichiad o'i vóch.
Ev á baroedd ei ran yn egin.	Enwir divenwir ei blant.
Ev á ddaw háv i gi.	Erchi i ynvyd redeg.
Ev á vydd am y maidd, ac ni bu am y	Ergryn llwvr lliaws addoed.
caws.	Ergyd ar gais.
Ev á geif dyn ddyfg o'i vebyd hyd ei	Ergyd yn llwyn cyfful heb erchi.
henaint.	Er heddwch nac er rhyvel
Ev á gair cynghor gan ynvyd.	Gwenynen varw ni chafgla véil.
Ev á gair gwall ar y callav.	Esgud drygvab yn nhý arall.
Ev á gwísg galarus,	Esmwyth gwaith yw gwrandaaw.
Ac ni chwísg govalus.	

Efmwyth gwaith yw methu.	Glew á vydd llew hyd yn llwyd.
Efmwythdra o'i ddilyn á ddianc; o'i	Gnawd adneu yn llan.
ochel á ddaw attad.	Gnawd aelwyd difydd yn ddiriaith.
Ewyllys y gwyngam am ei lawdyr.	Gnawd avlwydd gan ddiriaid.
Ewyn dwr eddewid gwás.	Gnawd à vo dogyn diovryd.
	Gnawd am annerch un arall.
	Gnawd am air ferth un arall.
Fawd pawb yn ei dâl.	Gnawd anav ar ddiriaid.
Flwring i dlawd ei geinog.	Gnawd ar eiddil ovalon.
Fol pob tylawd.	Gnawd a'i tyr gan orchymyn.
Fordd bell i wr o Benllyn.	Gnawd bod anav ar annoeth.
Fordd Llan Vaglan yr eir i'r nev.	Gnawd brònrain balch.
Fordd Llan Vechan ydd ai y wenynen	Gnawd buan o vain.
yn ei phrefeb.	Gnawd buan o vras.
Fo rhac drycdir, aç na fo rhag drwg	Gnawd corfawg o vain.
arglwydd.	Gnawd cyfful dedwydd yn ddoeth.
	Gnawd dial anghwbl gan anghelvydd.
Gadu gwraig un vevyl a'i chymmeryd	Gnawd divrawd ar blant enwir.
á dwy.	Gnawd digarad yn llys.
Gadu y nòs waethav yn olav.	Gnawd dyn atgas heb olud.
Gair dannod yw am un à vethoedd.	Gnawd eddewid gwraig gwaith ryphall.
Gair drwg anianol	Gnawd fo ar fraeth.
A lysg drwg yn ei ol.	Gnawd gan rewydd rychwerthin.
Gair gwraig val gwynt yn vaweidiau.	Gnawd gorphwysfa lle bo croes.
Gair gwraig gwneler.	Gnawd gwarth o vynyeh gyswyn.
Gair gwraig val gwynt yn cychwyn.	Gnawd gwedi llyn lledvrydedd.
Gair gwraig val gwynt yn ngwden.	Gnawd gwín yn llaw gwledig.
Gair gwr o gaffell.	Gnawd i veddw addev ei veddwl.
Gair gwr yn gwreica.	Gnawd i wraig dda vod yn arav yn ei
Galanas o bell, dyweddi o agos.	chell a'i chlòd yn mhell.
Gedwch le i'm modryb i neidiaw.	Gnawd lledrad yn ddiymgel.
Gelyn gan gerlyn ei gár.	Gnawd dwvyr lle bo brwyn.
Gelyn i ddyd ei ddynion (ddamwain.)	Gnawd llwyr dal llwyr dwng.
Gollwng drygwr i ysgubor gwrda.	Gnawd máb taer yn vilain.
Genau mwyalch ag arch blaidd.	Gnawd màn ar ràn cyniviad.
Gènid rhybyched rhwng llaw a llawes.	Gnawd merydd yn mro.
Gènid i'm wfs yn nhy Duw.	Gnawd myrych awn i vechdaith.
Geuawg ni gafo gopinod.	Gnawd o ben drythyll draha.
Glán y gwyl yr avyr ei myn,	Gnawd o egin meithrin dás.
Bid ev ddu, bid ev wyn.	Gnawd ofb er nas gwahodder.

Gnawd pob dedwydd yn niddos.	Gorau cydymaith ceiniog.
Gnawd rhiau eu rhadau yn wafgarawg.	Gorau cyvnewid cyvnewid o dŵr.
Gnawd rhygas gwedi rhyferch.	Gorau cyvraith ammod.
Gnawd feithug ar lwvr.	Gorau ammod cyviawnder.
Gnawd ferchawg ymlyniad.	Gorau cyngawg gwás diawg.
Gnawd fyn fyml anghyviaith.	Gorau cynghor à gadbwyd.
Gnawd tawel yn delaid.	Gorau cynneddvau cadw moes.
Gnawd uch pen dedwydd diddos.	Gorau devawd daioni.
Gnawd gwedi rhedeg attregwch.	Gorau ediveirwch ediveirwch gwerthu.
Gnawd gwedi traha tramgwydd.	Gorau enw mi biau.
Gnawd gwedi traha tranc hŵr.	Gorau gan vy mam ei lladd.
Gnawd gwedi traha attregwch.	Gorau gwaith diwrnod dal dyn wrth vedydd.
Gnawd y ceir colled o vraw.	Gorau gwaith undyn gwarchadw y ty.
Gnawd yn ol dryc-hin hindda.	Gorau gwyrthwyneb gwrthwyneb cwys.
Gnawd y bo cydwyr y bydd cyrch.	Gorau hael hael ofeiriad.
Gnawd y bo dwvyr y bydd brwyn.	Gorau haelioni rhoddi cardawd.
Gnawd yw dyanc glew o ing.	Gorau i bawb ei ddigon.
Gnotav cyrch gan vore.	Gorau i bawb mi biau.
Gnotav cwmp o'r uchelder.	Gorau llaeth llevrith.
Gochel davarn ac na ochel ildio.	Gorau llwyddiant gwenyn.
Godroid buwch o'i phen.	Gorau llyn gwin.
Goval dyn Duw a'i gveryd.	Gorau meddyg meddyg enaid.
Govyn i mam á wyv vi leidy.	Gorau meistryr à vu wás.
Goganu y bwyd a'i rwyta.	Gorau newyn un arian.
Gogyveirch pawb ar ni wyped.	Gorau neges myned á chroes.
Goleu vreuddwyd à welir liw dydd.	Gorau o'r brethyn y cochav.
Golwg Duw ar adyn.	Gorau o'r ceirch y breisgav.
Golwg dyn ar a'i dyhudd.	Gorau o'r cwn y cyntav.
Golwg pawb ar a'i caro.	Gorau o'r gwenith y moelav.
Golwg ferchawg fyberw vydd.	Gorau o'r gwyr y doethav.
Golwg yn yd gwyl yd gâr.	Gorau o'r gwreigedd y ddisymlav.
Golwg y perchen yw cynnydd y da.	Gorau o'r lliain y meinav.
Gorddiweddid hwyr vuan.	Gorau o'r meirch y mwyav.
Gorau anghenogiaid geivyr.	Gorau o'r moch y tewav.
Gorau barn cyviawnder.	Gorau parodrwydd arian.
Gorau camwri cedwid.	Gorau peddestyr yw gau.
Gorau canwyll pwyll i ddyn.	Gorau pererindawd, cyrchu oferen fu!
Gorau cardawd rhoi lletty.	
Gorau clof clof aradyr.	

- Gorau rhan rhoddi cynnwys.
 Gorau un anivel buwch.
 Gorau un arv cylllell.
 Gorau un bwyd bara.
 Gorau un dyn gwr.
 Gorau un ddiod o ddwvr.
 Gorau un enllyn helyn.
 Gorau un gair mi biau.
 Gorau un mîl march.
 Gorau un tlws gwraig.
 Gorau un tudedd mantell.
 Gorau y celid peth nis gwypid.
 Gorau ympryd ympryd Wener.
 Gorau yw y gwareu tra ater.
 Gorau ysgrubl de vaid.
 Gorllyvnu pen ci tra eler heibio.
 Gormes y taiawg ar ei gilydd.
 Gormodd bw ar ebol.
 Gormodd iaith yw twt ar varch.
 Gorug ei waith à vâch vachdaith.
 Gofymdaith dyn Duw ai rhan.
 Goiaen á wêl yn gyving.
 Grawn cybydd á ys glwth.
 Gwaddawd gwythlonedd gair blwng.
 Gwae à arôo ei giniaw
 O dîn davad gwedi gwlaw.
 Gwae à drôo o glun i glun,
 Ac na veddo beth ei hun.
 Gwae à ddyco ei henwas i lys.
 Gwae à vo a'i vevl yn ei vynwes.
 Gwae à vyn vevl er bychod.
 Gwae à gawdd Duw ac nis crêd.
 Gwae à gâr ac ni garer.
 Gwae à gafo ddrygair yn ieuanc.
 Gwae à wnel dda i ddiawg.
 Gwae à wyl ei arglwydd bounydd.
 Gwae ddigariad llys.
 Gwaedlyd wrth vaint dy drachywedd.
 Gwae vyrwr (overwr) y'nghynbauav.
- Gwae gláv a'i clyw anvoddawg.
 Gwae hên à gollo ei ymogor.
 Gwae ieuanc à eiddun henaint.
 Gwae ieuanc ni wnel gynghor.
 Gwae ni wna da a'i dyvydd.
 Gwae y mil ni wêl ei berchen.
 Gwaethav anav anvoes.
 Gwaethav gwîr yw gwradydd.
 Gwaethav i'r yd rhyvel teifban.
 Gwaethav ystor o verch.
 Gwaeth un blaidd clof no dau iâch.
 Gwaethwaeth chwedl Wilmot.
 Gwaethwaeth vaenfaer,
 Gwellwell brenfaer.
 Gwaethwaeth val mab gavyr.
 Gwaethwaeth y rhed y cwn.
 Gwae un dyn à wnel gant yn drîst.
 Gwae wr à gafo ddrygwraig.
 Gwae wraig à gafo ddrygwr.
 Gwâg ty heb vâb.
 Gwaith celydd celu rhîn.
 Gwaith y nôs dydd a'i dengys.
 Gwaith gylvin iâr.
 Gwaith ysgawu ymogelyd.
 Gwala gweddw gwraig unben.
 Gwall ar nis mynych welir.
 Gwallt bonwyn a gwyn estronion,
 Gwan dy bawl yn Havren,
 Havren vydd hi val cynt.
 Gwareu gweli îr.
 Gwareu hengi a cholwyn.
 Gwareu mi trêch.
 Gwartheg arall yn adnau,
 Pan vo chwecav ni bydd tau.
 Gwarëid mab noeth, ni chwery mab
 newynawg.
 Gwâs da á geif ei le.
 Gwâs da bronwala ei arglwydd.
 Gwâs i wâs chwibanwr.

Gwasgu haid cyn ei cherdded.	Gwell can muw i gannyn
Gwás gwraidd cyn noi gerdded.	Noc un muw i undyn.
Gwatwar y dydd am waith y nŏs.	Gwell cār pell no chār pennill.
Gweddill máb iach.	Gwell cār yn llŷs noc aur ar vŷs.
Gweddw creft heb ei dawn.	Gwell cēiniog no brawd.
Gweddw pwyll heb amynedd.	Gwell celvydd no thryfor.
Gweini fawd heb vrawd ys dir.	Gwell cerdd o'i breiniaw.
Gweithred llary llywiaw niver.	Gwell ei à rodio no chi à eifsteddo.
Gweliüs nid diddolor.	Gwell clwt no thwll.
Gweled deubeth o'r un,	Gwell ceginiaeth no breniniaeth.
Gweled ei gluft a'i lygad.	Gwell creft no golud.
Gwell còrawg no chybydd.	Gwell cul cyva no byr anghyva.
Gwell egor na chynnwys.	Gwell cybydd lle y bo
Gwell am y pared à dedwydd nog am	No hael lle ni bo.
y tân à diriaid.	Gwell cymydog yn agos
Gwell anghanawg mór nog anghanawg	No chār o bell.
mynydd.	Gwell cynghor hēn no'i vaeddu.
Gwell arver nog athraw.	Gwell yw cynnwys got nog un lleidyr.
Gwell aros no mevl gerdded.	Gwell chwareu noc ymladd.
Gwell arosoalltudedd, Nog aros ovedd.	Gwell drygsaer no drygov.
Gwell asgell yr hedydd No chorf y	Gwell drygsaer no drygdaeliwr.
barcut.	Gwell Duw no dim.
Gwell bêdd no buchedd anghewawl.	Gwell Duw no drwgobaith.
Gwell benthŷg noc eifeu.	Gwell Duw wrth ei volawd.
Gwell bendith y tylawd no meistrolaeth	Gwell Duw yn gār no llu y ddaiar.
y cadarn.	Gwell dwylaw y cigydd
Gwell bod yn ben ar yr hyddod	No dwylaw y febonydd.
Nog yn dīn ar yr iyrchod.	Gwell dychynyngwr no goruwchwiliwr.
Gwell bodd pawb no'i anvodd.	Gwell dyvod yn hwyr noc na ddeleu
Gwell bonedd no thaiogrwŷdd.	byth.
Gwell buarth hŷp, nog un gwāg.	Gwell dyhuddo no rhyffedda.
Gwell yw bwrw ty i lawr drwy gyng-	Gwell dyn drwg o'i gospi.
hor no'i adeilad heb gynghor.	Gwell dynoliaeth no drych.
Gwell buchod y'ng hōd no chōd wāg.	Gwell ediveirwch gwerth noc ediveir-
Gwell hyr eifstedd no byr fevyll.	wch prynu.
Gwell byw no marw.	Gwell edrych ar ddyn yn cachu
Gwell cadw nog olrhain.	Noc yn cymmynu.
Gwell cafael nodwydd no cholli y cwll-	Gwell eidion gwerth noc un prŷn.
tyr.	Gwell eifstedd ar y gwellt noc ar y llawr.

Gwell erlid arglwydd no'i ragod.
 Gwell ganu hwyr no chlanu bore.
 Gwell gochel mevl no'i ddial.
 Gwell goddev no goval.
 Gwell goval no golaith.
 Gwell golaith no govid.
 Gwell golud no rhyfedd.
 Gwell gorne golchi
 Noc un glythni.
 Gwell gwae vi no gwae ni.
 Gwell gwegil câr no gwyneb eitron.
 Gwell gwefstai gwr noc un gwraig.
 Gwell gwichio 'r coludd
 No chochi 'r ddeurudd.
 Gwell gwr à ddaeth y'mhen y vlwy-
 ddyn no'r gwr ni ddaeth byth.
 Gwell gwîr no chelwydd
 Gwell gwr no gwyr.
 Gwell gwr no'i rân.
 Gwell gwr o'i berchi.
 Gwell hanner hâd no hanner hâv.
 Gwell hên hawl no hên alanas.
 Gwell hir bwyll no thraba.
 Gwell hîr weddwdawd no drwg briawd.
 Gwell hygarwch no phryd.
 Gwell i ddyn y drwg à wÿr no'r drwg
 nis gÿwr.
 Gwell iddo à ddonier
 Noc à vonedder.
 Gwell i'r gâth nad elid i havota.
 Gwell i'r gwr aeth i'r vaneg i yta noc
 i'r fetan.
 Gwell y march à vo yn ei vorddwyd
 Noc à vo yn ei brefeb.
 Gwell i wraig y pysgodwr
 Noc i wraig y gwynvydwr.
 Gwell maen garw a'm attalio
 No maen llyvn a'm gollyngo.
 Gwell mam godawg no thâd rhieddawg

Gwell marchwr gwerthu noc un prynu.
 Gwell marw no hîr nychdawd.
 Gwell marw no mynych ddivrawd.
 Gwell mawredd gwr noc un gwraig.
 Gwell mevl vod no mevl gerdded.
 Gwell migwru o wr no mynyydd o
 wraig.
 Gwell moes law no voes vam.
 Gwell nag no gau addewid.
 Gwell nerth dwy wrâch noc un.
 Gwell peidiaw noc ymddireidiaw.
 Gwell penloyn mewn llaw noc hwyad
 yn awyr.
 Gwell pren cyhuddiad no dyn cyhudd-
 gar.
 Gwell pwyll noc aur.
 Gwell rhan ovn no rhan cariad.
 Gwell rhan ovari no rhan lyncu.
 Gwell rhydraws no rhydruan.
 Gwell synwyr no chyvoeth.
 Gwell tewi no drwg ddywedyd.
 Gwell toliaw no huriaw.
 Gwell trwch noc arovuniad.
 Gwell un blaidd clof no dau iâch.
 Gwell un ceidwad no dau ymlyniad.
 Gwell un crywyn no dau vuddelw.
 Gwell un dyrnawd a'r ordd no dau a'r
 mwrthwyl.
 Gwell un gair y'mlaen no dau ar ôl.
 Gwell un hwda no dau addaw.
 Gwellwell hyd varv, gwaethwaeth hyd
 varw.
 Gwellwell pob fynedig.
 Gwell wyneb no gwala.
 Gwell ychydig gan râd
 No llawer gan avrad.
 Gwell y'ngnyfsgod y gawnen no bod dim
 Gwell y lle y foes Wilmot no'r lle y
 llâs.

Gwell y llyfg dau etwyn noc un.
 Gwell y'mlaen iyrchod
 Noc yn ol yr hyddod.
 Gwell y tyn merch no rhaf.
 Gwell y wialen à blygo
 No'r hon à doro.
 Gwell yw y ddrwy no'r arhaith.
 Gwenwyn ar levrith.
 Gwerthvawr pob godidawg.
 Gwg o bell, gwraig o agos.
 Gwerthu cig hwch a phrynu cig môch.
 Gwir á ddywed Gwion Gwd.
 Gwir á ddywed gwraig Davydd Dew
 am danat ni.
 Gwion pawb ar ei air hun.
 Gwisg orau merch yw gwylder.
 Gwiw aur i a'i dirper.
 Gwlana ar yr avyr.
 Gwna dda dros ddrwg,
 Ufern ni'th ddrwg.
 Gwnelid anghelvydd annerth.
 Gwnelid ferch faeth i fyberw.
 Gwnelid da diwyd ganad.
 Gwneuthur dda ddrwg o'r un.
 Gwneuthur ei vin yn din.
 Gwrâch á vydd marw etto yn Rhiv
 Vabon.
 Gwraig ddiawg á wna verch esgud.
 Gwr ni'th gâr ni'th gydvydd.
 Gwr pawb yn hâv.
 Gwr llys i bob llys á vydd.
 Gwrthawd gwahawdd a myned i wâst.
 Gwyl yw hanes.
 Gwynt á llyv dda gwraig weddw.
 Gwynvyd herwr yw hirnes.
 Gwyw calon gan hiraeth.
 Gyda'r ci y cerdd ei gynfon.
 Cyr vâb cai nag.
 Gyriawg yr fch llôg.

Gyru brân i geisio tîr.
 Gyru hael oni ei yn gi.
 Gyru y efn à gerddo.
 Haeddu annerch yw caru.
 Haeddu ar nyth y cacwn.
 Hael byrllawiwg.
 Hael Owain (Hywel) o bwrs y wlad.
 Hael pob colledig achenawg.
 Hâv hyd galan, gauav hyd vai.
 Hai gyda'r ci, hai gyda'r ysgyvarnog.
 Hanbid gwaeth y ddryc-câth o dori ei
 hewinedd.
 Hanbid gwell y ci varw y llall.
 Hanes ty hanes coed.
 Hanbydd ychwaneg y môr o bisodya
 y dryw.
 Hanner y wledd hofedd yw.
 Hap Duw ddewryn.
 Hawdd pob newydd.
 Hawdd cymmod lle bo cariad.
 Hawdd cynnu tân yn hên aelwyd.
 Hawdd cyfgu mewn croen cyva.
 Hawdd dyddio rhwng fals a chwannawg
 Hawdd eiriawl ar à garer.
 Hawdd nawdd y'ngwafgawd gorwydd.
 Hawdd peri i vingam wylaw.
 Hawdd peri i voneddig fôri.
 Hawdd talu fug i fôl.
 Hawdd tynu gwaed o bèn crâch.
 Hawdd yw á wyl ei wely.
 Hawdd yw clwyvaw clâw.
 Hawdd yw digiaw dig.
 Hawdd yw tynu carai hir o groen un
 arall.
 Hawdd yw tynu cleddyv byr o wain.
 Haws barnu no faethu faeth.
 Haws cau à bys noc à dwrn.
 Haws dadtu o goed noc o gastell.

Haws dieneidiaw no dinaturiaw.	Hir y byddir yn cnoi tamaid chwerw.
Haws dringaw no disgyn.	Hir y byddir yn magu Ofeiriad.
Haws dywedyd mynydd no myned trofto.	Hir y bydd march bach yn ebol.
Haws gan hwyr no chan bore.	Hir y bydd y mud yn mborth y byddar.
Haws gwneuthur hebog o varcut no marchawg o daiawg.	Hir yw'r mab yn y ceubren.
Haws llenwi bol no llygad.	Hoedl dyn ni chanlyn y da.
Haws llosgi ty no'i adeilad.	Hoedl dyn nid gelyn a'i rhan.
Haws twyllaw maban no thwyllaw gwrachan.	Hôf ymmenyn Trathan.
Heb Dduw heb ddim, Duw a digon.	Hôf gan anghenawg ei goeliaw.
Hên bechod á wna gywilydd newydd.	Hôf gan bawb à bryno.
Hên hawdd gorvod arno.	Hôf gan bob edn ei lais.
Hir ammod nid á i dda.	Hôf gan vadyn ei vaw ei hun.
Hir chwedl anghenawg.	Hôf gan bob ynvyd ei guwpa.
Hiraeth am varw ni weryd.	Hôf tam mab ni charer.
Hir addewid i nag.	Hun yr aderyn.
Hirddydd merydd mall.	Hun yr eos.
Hir ei gôv ni mynych rydd.	Hwch o bob heledd.
Hir ei hedeu gwraig eiddil.	Hwr hên hawdd ei orddiwes.
Hir eistedd i ogan (ddiogi.)	Hwy clôd no golud.
Hir lygad á wrthgriv.	Hwy clôd no heedyl.
Hirvrydig á yv ei holl dda.	Hwyr y bydd dyn o'r dyniewed du.
Hir vydd i gybydd ei gabl.	Hwyrav dial dial Duw.
Hir gniv heb efgor lludded.	Hwyrwaith i ansynedig.
Hir hun Maelgwn yn eglwys Rhôs.	Hydr gwr o'i gynydogaeth.
Hir hynt a chyrchu llawgar.	Hydr pob costawg ar ei dom ei hun.
Hir ledrad i grôg.	Hydr waedd gwaedd wrth vro.
Hir lyngefwrriaeth i vawdd.	Hyd tra vych na vydd over.
Hir nych i angau.	Hyd yn oed yr undydd yr á y crochan ar y tân.
Hir pob aros.	Hyvryd meichiad pan vo gwynt.
Hir fevyll i drwm.	Hygar pawb wrth à garo.
Hir weddwadaw i vevyl.	Hu pawb ar ei vabfant.
Hir wyniau i ddiereidi.	Hu pawb yn absen ovn.
Hir y bydd blewyn yn myned yn nhin y blaidd.	Iâch rydd, rhyvedd pa gwyn.
Hir y bydd chyverw hên alanas.	Iâch yn ymovyn meddyg.
Hir y bydd enderig ých drygwr.	Iawnchwedlawg mab.
	Iawn i bawb ei gadw ei hun.
	Iro blonegen.

Iro tŷn hwch â bloneg.	Lle ni bo dyfsg ni bydd dawn.
I'r pant y rhêd y dwr.	Lle ymgreinio y march y gedu beth o'i vlew.
Lladd gwaed a'i ddwyllaw ac a'i draed.	Llês pawb pan veddyger.
Lladd y gwadyn val y bo'r troed.	Lletâv vydd y bisweilyn o'i fathru.
Llais maen yn oerddwr.	Llewid bwyd ni bo beichiawg.
Llaw â estyn â gymmer.	Llewid cywestach.
Llanw mewn llu.	Lle byddo da y rhoir ac y tycia.
Llaw ddiriaid â ddidawl ei pherchen.	Lle y caffo Cymro cais.
Llawen meichiad pan vo gwynt.	Lle y fyrthio y fon.
Llaw vrys llaw gywraint.	Lliaws ei anav ni garer.
Llaw mâb yn llawes ei dâd.	Llidiawg lliosawg.
Llaw lân diogel ei pherchen.	Lliv yn avon hinon vydd.
Llaw lliaws ar waith.	Llôn colwyn ar arfed ei veïtres.
Llaw pawb ar ei anaele.	Llôn costog ar ei domen ei hun.
Llawer un â ddwg newyn, Ond er hyn gwraig â vyn.	Llôn vydd y llygoden pan na bo y gâth gartrey.
Llawer â weddill o veddwl chwannog.	Llôn llygod lle ni bo câth.
Llawer câr baw ymdeg.	Llwvr lladd ei gydymaith.
Llawer gair yn wynt â â heibio.	Llwm o vam a tham o dorth.
Llawer dyn â wna cynnyg drwg dros dda.	Llwm tîr ni phoro darad.
Llawer gwîr drwg ei ddywedyd.	Llwyd ao ynvyd ni ddygymmydd.
Llawer dyn mawr ei eifiau A eilw ei gi gydag ev.	Llwyd pob hên.
Llawer math fydd o'r ynvydrwydd.	Llwyd yw y varchnad.
Llawer o'r dwr â â heibio heb wybod i'r melinydd.	Llwyrav dial dial duw.
Llawer rhwng byw a digon.	Llwyth gwr ei gorwg.
Llawer tîg drwg ei ddevnydd, Llawer hagr hygar vydd.	Llyvid y ci y gwayw y brather ag ev.
Llawn i bobî golwyth.	Llygad Duw ar adneu.
Lle y bo dolur y bydd y llaw.	Llygad cywraint yn mhen anghywraint.
Llechû ar gevn y gift.	Llymav vydd y gwayw yn ei vlaen.
Lle da i bawb lle y carer.	Llymav y maes llymav yr yfgyvarnog.
Lledvryd lladd ei gydymaith.	Llywodraeth gwyr fy anhaws Nog aniveiliaid ar gevn rhôs.
Lledled rydau.	
Lleddid mollt ni ddyvydd.	Mâb côv gwr a'i côv.
Lleilâl llymed gauav.	Mâb Gwenlliant esgeulus.
	Mâb heb ddyfsg tŷ â lysg.
	Mâb rhyvech rhyvênid.
	Mae baw yn y caws.

Mae cloch wrth bob daint iddo.
 Maeddu y dylluan wrth y maen.
 Magu chwilyryn yn mynwes.
 Mai oer á wna yfgubawr gynhes.
 Mal adain i walch.
 Malaen á dyly ei daith.
 Mal bwyd hely.
 Mal ci á baw ar ei ben.
 Mal cogail gwraig vufrell.
 Mal cwngan gyvreion.
 Mal dall yn taylu ei fôn.
 Mal dau eurych.
 Mal drwg voneddig a'i vaich.
 Mal dyrnawd pen.
 Mal aderyn ar y gainc.
 Mal eiry mawrth ar y maen.
 Mal fon Hywel ab Goronwy.
 Mal gwaith Emrys.
 Mal llwyth maen Cetti.
 Mal llygad yn mhen.
 Mal llyn melin ar drai.
 Mal llyvymel oddiar ddrain.
 Mal murfen nôs nadolig.
 Mal moel rhwng dwy leithig.
 Mal myn magawd.
 Mal rhaw yn miswail.
 Mal rhybudd hyd Wem.
 Mal tynu bâch drwy goed.
 Mal un yn ieud Grygunau.
 Mal y mollt yn ieud Grygunan.
 Mal wy ar drofol.
 Mal bo y dyn y bydd ei lwdyn.
 Mal y cant y gwr.
 Mal y cerych dy vawl.
 Mal y ci a'r hwch.
 Mal y cwn am y môch.
 Mal achenawg am ei geiniawg.
 Mal y gâth am y pyfgod.
 Mal y gwalch troſ via yr ellyn.

Mal y Gwyddel am ei yru allan.
 Mal y Gwyddel am y faling.
 Mal y iâr a'i baw i mewn, a'i hwy
 allan.
 Mal y llin ar y maen.
 Mal y llwynog am yr ogvaen.
 Mal y llyfant daa yr ôg.
 Mal y llygoden dan halv y gâth.
 Mal y môch am y fawydd.
 Mal y neidyr gribawg.
 Mal y peilliant yndeg.
 Mal y peilliaid i Indeg.
 Mal y pyſg am y dwvr.
 Mal yr ab am ei cheuan.
 Mal yr aran am ei ddwy goss.
 Mal yr eddi am y garvan.
 Mal y rhig am y prên.
 Mal yr hwch daa y vwyall.
 Mal yr hydd a'r bleidd.
 Mal y saeth i'r lliaya.
 Mal y tân yn y carth.
 Mal y tân yn yr aelwyd.
 Mal y try y ddôr ar ei cholyn y try y
 diawg yn ei wely.
 Mam esgud á wna vrech ddiawg.
 Maen vechan á ddivaw ei phlant.
 Man yd vydd trwyn yd vydd trew.
 March á fyrth oddiar ei bedwar carn.
 Marchawg á vydd gwedi gwyl.
 March á wyl yr yd ac ni wyl y cae.
 March i ddiawg, ci i lwth.
 Mawr arth oddiallan.
 Mawredig pendevis castell.
 Mawrth á ladd ebrill á vling.
 Mawr yw toraeth yr aulwydd.
 Mecid llwvr llawer addoed.
 Mecid llwvr llawer cynghor.
 Mecid tristy, lledvryd llwvr.
 Meddiant bychan i ewyllys drwg.

- Mevyl ar dy varv.
 Mevyl i'r côg ni lyvo ei law,
 Mevyl i'r llygoden untwll.
 Mevyl ys gnawd o weddwdawd hîr.
 Mehevin heulawg
 A wna vedel mochddwysawg.
 Meithrin chwileryn.
 Mêl a'i gôl.
 Melina tlawd ei gwynos.
 Melys bys pan losgo.
 Melys geirda am â garer.
 Melysaw vydd y cig pan vo nefav i'r
 afgwrn.
 Melys pan gaer, chwerw pan daler.
 Mi adwaen iwrch er nas daliwyr.
 Mi â gawn â vai gan vy mam.
 Moch barn pob ehud.
 Moch dyg nawv mab hwyad.
 Mocs pob tud yn ei dud.
 Moled pawb y rhyd mal y cafo.
 Moliant gwedi marw.
 Mor edivar gantho a'r gwr â laddoedd
 ei vilgi.
 Mor esgud a'r gâth rhwag y tŷ a'r
 yfgubawr.
 Morwyn ieuac mab yn arfed.
 Mud arynaig y llavar.
 Mursen vydd o wr mal o wraig.
 Mursen nôs nadolig.
 Mwy llygad no bol.
 Mwy no breuan diavoel.
 Mwy nog un bwayw yn ngaer.
 Mwy nog un ci am cyvarthoedd.
 Mwy, nog y bydd da y blaidd na bydd
 da ei ifgell.
 Mwy no'r avyr er dangos ei thin.
 Mwy no'r bêl dan yr humog.
 Mwy no'r cyrwy i'r hwch.
 Mwy no'r rhogen yn y rhych.
- Myned â gogyri'r avon.
 Mynych heb raid bod ar wall.
 Mynych i'r praidd bod ar wall pan vo
 tywyfawg yr enderig.
 Mynych y daw dawg vugail.
 Mynych y fyrth mevyl o gefail.
 Na bele i vél na gwraig i felfig.
 Nag îr wadyn hanbydd waeth.
 Nag untrew na dau
 Ni nawdd rhag angau.
 Nag ymddiried i estron.
 Na choll dy henfordd er dy fordd
 newydd.
 Na chred vyth verch dy chwegrwn.
 Na ddal dy dŷ wrth gynghor dy
 drwyddedawg.
 Na ddefraw y cî à vo yn eysga.
 Naddiad dy voch na ad yn rhwy.
 Na ddivaaw dy beriglawr.
 Na ddos â gwr wrth ei vaint.
 Na varn ddyn na'th ran hyd yn mhon
 y vlwyddyn.
 Na vid dy elyn dy gymydog.
 Na vid dy wraig dy gyvria.
 Na vram oni'th wthier.
 Na vydd vrâd vugail i'r a'th greta.
 Na vydd oreistodgar yn ystafell.
 Na vydd ryvwythus lle gallerdy hebgo.
 Na vydd ry hy ar rywiawg.
 Na vyny ch gur lwrr.
 Naill ai llwynog ai llwyn rhedyn.
 Namyn Duw nid oea dewin.
 Natur yr hwch vydd yn y porchell.
 Nawv maen hyd waelawd.
 Na werth nêv er benthyg y bydd
 Na wreica ond yn agos.
 Na wrthawd dy barch pan y cynnyciel.
 Neges pendevig yn rhâd.

- Nefav i bawb ei nefav.
 Nês imi vy nghrys no'm pais.
 Nefûes y llevain i'r drev.
 Nes no choel.
 Nes penelin nog arddwrn.
 Neuadd pob diddos.
 Neur vegait a'th ddirprwy.
 Newydd bènÿg yn henvon.
 Newid y gwewyr.
 Newid y penweig.
 Ni ád annoeth ei orvod.
 Ni ád diriaid ei garu.
 Ni ád môr hyd ei wregys.
 Ni ád môr marwolus ynddo.
 Ni aing yn mro ni bydd wrth wir.
 Ni baidd llwvr llam ehelaeth.
 Ni bu Arthur ond tra vu.
 Ni bu-ddrwg i un na bai dda i arall.
 Ni bu eiddil hên yn wás.
 Ni bu efgynu gorwydd oddiar gefyl.
 Ni bu rygu na bai rygas.
 Ni butra llaw dyn
 Er gwneyd da iddo ei hun.
 Ni butra llynwyn.
 Ni byddav na thoryn dwyp na chapanglaw.
 Ni byddallt heb waered.
 Ni bydd atglav o glawr.
 Ni bydd brawd heb ei hadvrawd.
 Ni bydd budd o ychydig.
 Ni bydd bual o lofgwrn y ci.
 Ni bydd byw cyw heb à lyw.
 Ni bydd cymmen neb oni bydd ynvyd
 gyffeivin.
 Ni bydd chwedyl heb ystlys iddo.
 Ni bydd dal tē heb vynach yt.
 Ni bydd dialwr diovn.
 Ni bydd gywaethawg rygall.
 Ni bydd diriaid heb hawl.
 Ni bydd doeth ni ddarlîeno.
 Ni bydd doeth yn hîr mewn llið.
 Ni bydd dyun dau Gymro.
 Ni bydd dyun hun a haint.
 Ni bydd ehovn noeth yn yfgall.
 Ni bydd gwan heb ei gadarn.
 Ni bydd gwr wrth ddim.
 Ni bydd hunawg ferchawg byth.
 Ni bydd marw march ar unnos.
 Ni bydd môsafawg merch à glywo
 geiliog ei thâd.
 Ni bydd mynyglwen gwraig drygwr.
 Ni bydd myfoglawg maen o'i vynychn
 dravawd.
 Ni bydd nag namyn un vlwyddyn.
 Ni bydd neb llyvn heb ei anav.
 Ni bydd preswyl pasc.
 Ni bydd rhybarch rhygynnevin.
 Ni bydd uchenaid heb ei deigr.
 Ni bydd y dryw heb ei lyw.
 Ni chavoedd ddrwg mae yn ei aros.
 Ni cheif chwedyl nid êl o'i del.
 Ni cheif rhy anvoddawg rhybarch.
 Ni cheif y mud arynaig.
 Ni châr buwch hesp lo.
 Ni châr Dovydd diobaith.
 Ni châr fol a'i cynghoro.
 Ni châr gwaith nis gorddyvno.
 Ni châr gwilliaid hîr gynghrair.
 Ni châr morwyn máb o'i threv.
 Ni charawdd Crîst a'i croges.
 Ni charo ei vam cared ei lyfvam.
 Ni chefir da heb prid.
 Ni chefir hoedyl hîr er ymgeledd.
 Ni chefir gwaftad i bêl.
 Ni chefir gwaith gwr gan wás.
 Ni cheif mwy no chòd gan wrâch.
 Ni cheif dda ni oddevo ddrwg.
 Ni cheif dda nid êl yn namwain.

Ni cheif ei ddewis gam à foö.
 Ni cheif bwyll nis pryno.
 Ni cheidw Cymro oni gollo.
 Ni cheidw diriaid ei dda.
 Ni cheidw ei wyneb ni roddwy.
 Ni chein fywedydd yn unvron.
 Ni cheir aval pèr ar bren fur.
 Ni cheir bwyaid à fo.
 Ni cheir bwyd taiawg yn rhád.
 Ni cheir da o hîr gyfgu.
 Ni cheir geirda heb prid.
 Ni cheir gan y llwynog ond ei groen.
 Ni cheir gwlan rhywiawg arglyn gavyr.
 Ni cheir y melys heb y chwewr.
 Ni chêl drygdir ei egin.
 Ni chêl grudd gyftudd calon.
 Ni chêl ynvyd ei veddwl.
 Ni cherir newynawg.
 Ni cherir yn llwyr oni ddelo'r wyr.
 Ni chlyw madyn ei ddrygfawr ei hun.
 Ni chlyw Wilcyn beth nis myn.
 Ni choelir dyn ar ddirgain.
 Ni choeliry moel oni welir ei ymmen-
 nydd.
 Ni chovia y chwegr pan vu waudd.
 Ni cholles mam anmynedd.
 Ni cholles ei gyvriv à ddechreuis.
 Ni chrêd eiddig er à dynger.
 Ni chryn llaw ar vâb dyfgy.
 Ni chwennych morwyn vynach bag-
 lawg.
 Ni chwery câth dros ei blwydd.
 Ni chwsg dedwydd hun vore.
 Ni chwsg Duw pan rydd wared.
 Ni chwsg govalus, ac i gwsg galarus.
 Ni chwsg gwag voly.
 Ni chwyn ci er ei daraw ag asgwrn.
 Ni chwyn yr iâr vod y gwalch yn glâv.
 Ni chyveirch angen ei borthi.

Ni chyll yr iâr ei hîrnos.
 Ni chyll ni ddyvydd.
 Ni chymmerai gogyl am ei gâr.
 Ni chymmero ei barch
 Cymmered ei anmharch.
 Ni chymmer llu ceid (raid) ar fo.
 Ni chymmydd dedwydd à dadlau.
 Ni chymmydd diawl à dwywawl.
 Ni chyngain gan gûnad gywilydd.
 Ni chyngain gwarthol gan ddewis.
 Ny chynny gweinid arall.
 Ni ddaliav ddilys.o ddyd.
 Ni ddaw gôv i lwth ei grâch.
 Ni ddaw doe byth.
 Ni ddaw drwg i un na ddaw da i arall.
 Ni ddawr croefan pa gabl.
 Ni ddawr puten pa gnuch.
 Ni ddawr yr iâr vod y gwalch yn glâv.
 Ni ddeil yr eryr ednogyn.
 Nid elir (nid ellir) coed o unpren.
 Ni dderyydd cynghor.
 Ni ddichon gwan ond gwaeddi.
 Ni ddyddawr newynawg pa yfo.
 Ni ddifyg arv ar wâs gwych.
 Ni ddifyg esgus ar wraig.
 Ni ddifyg fon ar ynvyd.
 Ni ddiylch angen ei borthi.
 Ni ddwg newyn man weifion.
 Ni ddychwennyg budd pydi.
 Ni ddygymmydd mêdd à chybydd.
 Ni ddyly cyvraith nis gwnel.
 Ni ddyly drygvoly namyn drwg yfu.
 Ni ddyrillydd hael ar ni bo.
 Ni eill barnu ni wrandawo.
 Ni eill Duw dda i ddiriaid.
 Nid eill dyn ochel tynged.
 Ni erch gwrâch gwared ei phen.
 Ni eill neb namyn ei allu.
 Ni eing deuvras yn unfach.

- Ni eing mewn ffestyr ond ei lonaid.
 Ni elwir daw hyd tranoeth.
 Ni elwir cywraïn ni gynnydd.
 Ni elwir yn euawg onis geirydd.
 Ni ellir cwbl o anghwbl.
 Ni ellir lliaws o undyn.
 Ni ellir o bell â hanfo o agos.
 Ni erchyll enaid hi ddiwyg.
 Ni varn dyn â charn hyd y'mhen y
 vwyddyn.
 Ni vavr ddiolchir rhodd gymhell.
 Ni vavrâa neges ni ragwyl ei lês.
 Ni vavrêir tra oganer.
 Ni bydd uchenaïd heb ei ddeigyrt.
 Ni vyn drygwraig ddaï ei chwd.
 Ni vyno Duw ni lwydd.
 Ni vyn y fant mo'r caws.
 Ni henair ni vedir.
 Ni hena ceudawd.
 Ni hena eiddigedd.
 Ni hena hawl er ei hoedl.
 Ni hena meddwl.
 Ni haedd diriaïd ei garu.
 Ni ladd cawod mal y dygynnll.
 Ni ladd gogyvaddaw.
 Ni las cênad erioed.
 Ni ludd anmrainït fawd.
 Ni ludd bendith ddeifeithwch.
 Ni lwgr y da ar y llall.
 Ni lwydd bendith ni haedder.
 Ni lwydd cell goreïsteddwraig.
 Ni lwydd golud â wader.
 Ni lwydd gwenyn i geiliog.
 Ni lwydd hil corf anniwair.
 Ni lwydd rheuvedd i ddiriaïd.
 Ni lwyddoedd ond â dramgyddoedd.
 Ni mâd newid ni cheif elw.
 Ni moch ddial mevl nerydd.
 Ni moch wna da dyn segur.
- Ni nawdd eing ffyrder rhag llaith.
 Ni nawd caledi rhag bychodedd.
 Ni nawd divenwir cywraïn.
 Ni nawd gymmydd blaidd â drych.
 Ni nawd uchenaïd rhag gwael.
 Ni orddyvnwys câth tebyfyr.
 Ni phara cywydd namyn un vwyddyn.
 Ni phell anrhegir tylawd.
 Ni phell ddygwydd aval o avall.
 Ni phella yr ehegr neb tylawd.
 Ni phery cig brâs yn wastad.
 Ni phis boneddig ei hun.
 Ni phrynav gâth yn fetan.
 Ni phyrth newyn neb cywilydd.
 Ni roddir gwlad i vud.
 Ni rown erddo seren bren.
 Ni rydd hi ei baw i'r ci.
 Ni rydd Duw dda i ddiriaïd.
 Ni rygelir dryglam.
 Ni faiv gwlaw ar geiliogwydd.
 Ni faiv gogan ar gadarn.
 Ni fengis yr fych du ar dy droed.
 Ni thâg namyn wy.
 Ni thâl dim cênad.
 Ni thâl dim drwg ymrêad.
 Ni thangnev gwynnawn â goddaith.
 Ni thawdd dyled er ei haros.
 Ni thebyg drud ei drengi.
 Ni thelir gweli tavawd namyn i arg-
 lwydd.
 Ni thelir faeth i ebawl.
 Ni thôres Arthur nawdd gwraig.
 Ni thrîg diriaïd ar dda.
 Ni throav yn vy ammwloch.
 Ni thycia rhybudd i drwch.
 Ni thyv egin yn marchnad.
 Ni thynav ddraen o droed yr un
 A'i ddodi yn vy nhroed vy hun.
 Ni thyr pen er dywedyd yn dêg.

Ni thyr llefyr ni bo llawn.	Nid anudon ymchwelyd ar y da.
Ni wedd deu-vras yn un-fach.	Nid â y pôst ar ynvyd,
Ni welais lam rhwydd i ewig.	A'r ynvyd â ddaw ar y pôst.
Ni webes da yn nhy ei dda à hofes dda	Nid à red á geif y bædd.
yn nhy ei chwegrwn.	Nid á ar vôr nid ymlevoir.
Ni wich ei er ei daraw ag afgwrn.	Nid ar redeg y mae aredig.
Ni wisg cais ni wisg liain.	Nid ar unwaith y caed Herbin.
Ni wnaeth ddrwg a'i diwygioedd.	Nid asgyr á gafu trevgordd.
Ni wna y llygoden ei nyth yn llofgwrn	Nid a'th garwys a'th anvonwys yma.
y gâth.	Nid â swllt yn ddiebryd.
Ni wna y môs waeth no boddi.	Nid á utitrew a dau i angau.
Ni wnêl gynghor ei vam	Nid à wyl dyn a'i pyrth.
Gwnaed gynghor ei lyfvam.	Nid benthyg ni hanfo gwaeth.
Ni wyddiseisio y fyanon onid êl yn hesp.	Nid bwrn nid baich.
Ni wyl mab am beth ni wyl.	Nid bwyd gweynpen i geiliog.
Ni wyl diriaid arno vai.	Nid bwyd rhyvedd i ddiriaid.
Ni wyl dyn a'i pyrth.	Nid cadarn ond diniwaid.
Ni wyr dyn ddolur y llall.	Nid cau fau ar lwynog.
Ni wyl dyn nid êl o'i dŷ.	Nid côv gan yr ofeiriad ei vod yn
Ni wyr hawdd vod yn hawdd	glochydd.
Onid el hawdd yn anhawdd.	Nid cur llavur wrth ddim da.
Ni wyr neb pa efgid ddiweddav á wisg.	Nid cyvoethawg ond a'i cymmero.
Ni wyr ni weloedd, ni veidyr ni ddyfsg.	Nid cymmaint Bledodyn a'i drwft.
Ni wyr ond à wrandawo.	Nid cymmen neb oni bo ynvyd cystfevin.
Ni wyr pryder nis prydero ac nis pryno.	Nid cynnevin brân á chanu,
Ni wyr yn llwyr namyn llyvyr.	Nid cynnevin cáth á chebystyr.
Ni wyr yr hwch lawn pa wich y wâg.	Nid cyttun hun á haint.
Ni wyr yr iâr nefav i'r ceiliog.	Nid cyweithas ond brawd.
Nid á bawel yd ddyvnir lláth hir.	Nid chwareu à vo erchyll.
Nid aeth rhyhi i goed.	Nid chwareu chwareu á thân.
Nid á coſp ar ynvyd.	Nid da rhy o ddim.
Nid á cynnyg argtwydd i lawr.	Nid da yr awr waethav ar neb.
Nid adchwelawg gair.	Nid dedwydd ni ddyvo pwyll.
Nid adwna Duw à wnaeth.	Nid digon heb weddill.
Nid á drwg val y dêl.	Nid difwrth neb diawg.
Nid adwyth rhêg ni haedder.	Nid diwyd heb nai.
Nid á gair i adwedd.	Nid diwyg rhag drwg weithred
Nid á gwayw yn ngronyn.	Ymattreg wedi y darfo;
Nid ammwys à waet gwarth.	Ni ddychwenyng budd pydi,
Nid anghov brodyrde.	Z

- Ys gwell delli wrth à vo,
 Ac ymganlyn à dedwydd,
 A diovryd à atvo ;
 Ni lwydd rheuvedd i ddiriaid,
 Ni cheir bwyaidd ar fo ;
 Ni nawdd uchenaid rhag gwael,
 Ni ddyrlydd hael ar ni bo.
 Nid drwg arglwydd namyn drwg wás.
 Nid drwg dim à wneler drwy gynghor.
 Nid drygwr wrth ddrygwraig.
 Nid edrychir yn llygad march rhodd.
 Nid ev enir pawb yn ddoeth.
 Nid eglur edrych yn nhywyll.
 Nid ei arvaeth á byrth dyn,
 Namyn ei dynged a'i herlyn.
 Nid ev á byrth dyn ei debyg.
 Nid ev áddiwyg dyn ei ddrwgamynedd.
 Nid ev á geif pawb à vyn.
 Nid ev hwn y mis nis gwn.
 Nid eiddo Duw à water.
 Nid eiddun dedwydd dyhedd.
 Nid eir á bwyd taiawg yn rhád.
 Nid ellir coed o unpren.
 Nid erchis bwyd ond ei brovi.
 Nid erchis yr Hen Gyrys ond à vai
 rhwng y newidiau.
 Nid ergyd ni gywirer.
 Nid erys Malldraeth am Owain.
 Nid esmwyth ymgyvlogi.
 Nid gair alltud ar Gymro.
 Nid gnawd dialwr diovn.
 Nid gwaeth cywir er ei chwiliaw.
 Nid gwaeth gan Dduw enaid y fól no'r
 cymmen.
 Nid gwaeth geilwad anghraf no rhent.
 Nid gwaeth i'r ymladd díg no glew.
 Nid gwradydd gwellaú.
 Nid gwely heb wraig.
 Nid gwell can-muw i'r can-nyn
 Noc un-muw i'r un-dyn.
 Nid gwell dim no digon.
 Nid gwell gormodd no rhyvychan.
 Nid gwell got no lleidyr.
 Nid gwell i'r rhoddwr noc i'r lleidyr.
 Nid gwell rhwy no digon.
 Nid gwiw gwylder rhag eifieu.
 Nid gwr namyn gwrthmuni.
 Nid hawdd blingaw ag eleffren.
 Nid hawdd chwythu tân á blawd yn
 ngenu.
 Nid hawdd deuddaw o'r unverch.
 Nid hawdd divenwi cywraint.
 Nid hawdd gwllana ar yr avyr.
 Nid hawdd lledrata oddiar leidy.
 Nid hawdd tynu mër o bóft.
 Nid hofedd meuedd bro.
 Nid hwyrach yn y varchnad
 Croen yr oen no chroen y ddavad.
 Nid iach ond à vo marw.
 Nid iangwr neb ar Verwyn.
 Nid llavurus llaw gywraint.
 Nid llai gwerth mevl no gwerth fawd.
 Nid llu á dyr namyn Duw.
 Nid llai y cyrch dyn ei laith no'i
 gyvarwys.
 Nid llywiawdyr namyn Duw.
 Nid mawr i'th gerid
 Os rhwy á erchid.
 Nid mal aur da ydd á'r dyn.
 Nid mi, nid ti,
 Llewad cig y ci.
 Nid moel gwr yn aros gwallt.
 Nid moefawg merch à glyw lev ceiliog
 ei thád.
 Nid mwy gwaith no chanu.
 Nid mynechdid maeroni.
 Nid myned á ddel eilwaith.
 Nid neges heb varch.
 Nid newid heb voch.

Nid oedd hôf can ni ddivenwid.	Nid unvryd ynvyd a chall.
Nid oes ar ufern ond eifieu ei threvnu.	Nid uniaith bronvraith a brân.
Nid oes cambren ond cam ran.	Nid wrth bryd yd gerid gwreigedd.
Nid oes gantho na chwyr na phabwyr.	Nid wrth ei big y mae prynu cyfylog.
Nid oes cywilydd rhag govid.	Nid y borau y mae canmawl diwrnod têg.
Nid oes gantho'r iâr i gravu'r barth.	Nid ei vam á ddywed ar bawb.
Nid oes gantho'r ewinedd i ymgravu.	Nid ydyw y byd ond bychydig.
Nid oes dogyn ar gardawd.	Nid ymgais diriaid á da.
Nid oes drygair namyn drygwraig.	Nid ymgar y llateion.
Nid oes drygwraig namyn drygwr.	Nid ymgel cariad lle y bo.
Nid oes gwyl rhag elufen.	Nid ymgel drwg lle y bo.
Nid oes nawdd rhag tyngedven.	Nid ymweis à vo parch.
Nid oes neb heb ei vai.	Nid yn undydd yr adeilwyd Rhuvain.
Nid oes neb can ddalled	Nid yfgar anghenawg ag anhychvryd.
A'r neb ni vyno weled.	Nid yfgar diriaid ag anhyedd.
Nid oes o ddim ond val y cymmerer.	Nid yftyn llaw ni rybuch calon.
Nid oes rhodd namyn o vodd.	Nid yfyr cariad cywilydd.
Nid oes wâd tros waefav.	Noswyl iâr gwae a'i câr.
Nid oes wyledd rhag anverthedd.	Ni wyr ni ddyfg ;
Nid o'i gorf ydd ymre gwybedyn.	Ni ddyfg ni wrendy ;
Nid prophwyd neb yn ei wlâd ei hun.	Ni wrendy ond astud ;
Nid rhaid cymhell ond ar glâv.	Nid astud ond dedwydd ;
Nid raid dangos diriaid i gwn.	Nid dedwydd ond à ato ei garu ;
Nid rhaid doddi cloch am vwnwgyl yr ynvyd.	Nid ád ei garu ond divilain ;
Nid rhaid dódi cloch wrth vurfen.	Nid divilain ond uvydd ;
Nid rhaid i ddedwydd ond ei eni, a'i vwrw i'r berth vieri.	Nid uvydd ond tawedawg ;
Nid rhaid pedi yn llys arglwydd.	Nid tawedawg ond goddeus ;
Nid fant neb yn ei vater ei hun.	Nid goddeus ond fynwyrawl ;
Nid fôri ar dy vam.	Nid fynwyrawl ond cydwybodus ;
Nid tân heb eirias.	Nid cydwybodus ond cywir ;
Nid tebyg neb i Néft.	Nid cywir ond meddylgar ;
Nid trevtad anrhydedd arglwydd.	Nid meddylgar ond ferchawg ;
Nid trymach y blewyn llwyd no'r gwyn.	Nid ferchawg ond cerddgar ;
Nid twyll twyllo twyllwr.	Nid cerddgar ond ymddyddangar ;
Nid un anian iâch á chlâv.	Nid ymddyddan ond am Dduw.
Nid unnaws gwyraws a gwern	Nid cynghor ond tád.
	Nid gweddi ond mam.
	Nid ymgeledd ond chwær.

- Nid cadernid ond brodyr.
 Nid galluawg ond cevndyr.
 Nid cenedlawg ond cyvyrdyr.
 Nid hoywder ond cleddyv.
 Nid amddifyn ond tarian.
 Nid hyder ond bwa.
 Nid brwydyr ond gwewyr.
 Nid lladd ond dager.
 Nid tý heb wr.
 Nid tán heb gyf.
 Nid gwely heb wraig.
 Nid ynvydrwydd ond cariad.
 Nid folineb ond meddwdawd.
 Nid tylodi ond clevyd.
 Nid gwall fynwyr ond ymryson.
 Nid methiant ond aufgrelli.
 Nid doethineb ond tewi.
 Nid diogi ond fyrthni.
 Nid fyrthni ond pechawd.
 Nid pechawd ond temtafiwn.
 Nid tylawd ond nas cymmer.
 Nid cyvoethawg ond fyber.
 Nid gwrefawg ond yr haul.
 Nid oer ond y lleuad.
 Nid amler ond fêr.
 Nid buan ond gwynt.
 Nid moliannus ond cyttundeb.
 Nid cyvoeth ond iechyd.
 Nid yspail ond gwynt.
 Nid pruddder ond marwolaeth.
 Nid llawenydd ond nêv.
 Nid anhyvryd ond ufern.
 Nid hyvrydwch ond gyda Duw.
 Nid athrylith ond llawen.
 Nid diddim ond trift.
 Nid dedwydd ond diddrwg.
 Nid diddrwg ond dibechawd.
 Nid fantaidd ond diwybod.
 Nid diwybod ond difynwyr.
 Nid hudoliaeth ond ieuenctid.
 Nid ieuenctid ond ennyd awr.
 Nid twyll ond y byd.
 Nid pruddder ond eifieu.
 Nid helaethrwydd heb ddigon.
 Nid amheuthun llawer.
 Nid fomedigaeth ond gwraig.
 Nid divyrwch ond milgi.
 Nid llawenydd ond march.
 Nid digrivwch ond gwalc.
 Nid ovnawg ond digafawg.
 Nid digafawg heb achos.
 Nid dyoddegar ond doeth.
 Nid doeth à ymryson.
 Nid mwynder ond merch.
 Nid mabgar ond divilain.
 Nid milain ond taiawg.
 Nid taiawg ond cerlyn.
 Nid cerlyn ond avrywiawg.
 Nid avrywiawg ond iangwr.
 Nid iangwr ond o arverau.
 Nid hawddgar ond divalc.
 Nid divalc ond trugarawg.
 Nid trugarawg ond deddvwyl.
 Nid marchawg heb fon.
 Nid peddestyr heb vwa.
 Nid chwannawg ond múb.
 Nid efgelus ond gweinidawg.
 Nid cywir ond ci.
 Nid melyn ond pechawd.
 Nid chwerw ond penyd.
 Nid ymddiried ond cydymaith.
 Nid hofder ond etivedd.
 Nid glán ond y pyfg.
 Nid cyvrinach ond rhwng dau.
 Ni wyr ond à weles.
 Nid hyfbys ond à ymovyno.
 Nid cyvarwydd ond à wypo.
 Nid call ond à gatwo yn ei gôv.

Nid dyg heb sywyr.
 Nid gwenieithus ond merch.
 Nid awicathus ond dioval.
 Nid gwenwynig ond câth.
 Nid fyrnig ond ei.
 Nid creulawn ond llew.
 Nid cyrwys ond epa.
 Nid dichellgar ond llwynog.
 Nid etbrylithgar ond bytheiad.
 Nid difwrth ond byrhwch.
 Nid brwat ond fwlbart.
 Nid mawthus ond bele.
 Nid bwpiawg ond gwiwair.
 Nid esgyd ond dyvrgi.
 Nid esmwyth ond pathew.
 Nid difaith ond yfflym.
 Nid boneddig ond bydd.
 Nid rhywiawg ond march.
 Nid gwâr ond fch.
 Nid taiawg ond eidion.
 Nid rhadlawn ond davad.
 Nid llyfieuawg ond gavyr.
 Nid tomlyd ond bwch.
 Nid tég ond paun.
 Nid rhyvygus ond bronvraith.
 Nid ferchawg ond eos.
 Nid balch ond alarch.
 Nid syw ond y bi.
 Nid sionc ond y dryw.
 Nid cyvannedd ond ceiliog.
 Nid avradlawn ond iâr.
 Nid ynvyd ond gwydd.
 Nid budyr ond hwyad.
 Nid gwrawl ond ceiliog du.
 Nid mwynaidd ond eog.
 Nid llechlad ond cyfylog.
 Nid anllad ond aderyn y tô.
 Nid musgrell ond ceiliogwydd.
 Nid glwth ond mulvran.

Nid anverth ond garan.
 Nid trais ond tân.
 Nid rhwyfyr ond dwyvr.
 Nid yfgavn ond wybyr.
 Nid trwm ond daiar.
 Nid dewr ond gwyr.
 Nid calônawg ond à gyrcho.
 Nid diarswyd ond à arbo.
 Nid ovnawg ond à fôo.
 Nid llwvr ond à lecho.
 Nid anveidrawl ond dim.
 Nid dim ond Duw.
 Nerth eryr yn ei ylvin.
 Nerth unicorn yn eigorn.
 Nerth farf yn ei chloren.
 Nerth hwrdd yn ei ben.
 Nerth arth yn ei breichiau.
 Nerth tarw yn ei ddwyvron.
 Nerth ci yn ei ddant.
 Nerth twrch yn ei avlach.
 Nerth ysguthan yn ei hadanedd.
 Nerth gwraig yn ei thavawd.
 No drygddyn ys gwell ei dda.
 O achos y vammaeth y cufenir y mât.
 O bob ceinmyged cyfes orau.
 O bob fordd o'r awyr ydd ymchwelo y
 gwynt y daw gwlaw.
 O bob trwm trymav henaint.
 O bychydig y daw llawer.
 O bydd cell i gi mynych ydd à iddi.
 O bydd gwlan gan varfen
 Ve vydd am bob brwynen.
 O bydd llawen y bugail llawen vydd y
 tylwyth.
 O bydd neb ar ôl bid y bawar.
 O bydd uwch bawd no sawdl.
 O cheri di ni'th garo
 Collaist à geraist yno.

- Och wyr nad aethant yn wreigedd.
 O chyrrhaedd vry ni ddaw obry.
 O daw ymenyn doed.
 Odid à ardd.
 Odid à rydd atdeb.
 Odid à gatwo ei wyneb o eifwed.
 Odid archoll heb waed.
 Odid da diwaravun.
 Odid divro diwyd.
 Odidawg à vo didwyll.
 Odid dyn diriaid di hawl.
 Odid dyn tég dianav.
 Odid eddewid à ddel.
 Odid elw heb antur.
 Odid o'r cant cydymaith.
 O down ni ni á ddown.
 O down ni er pedwar ar ddeg
 Ni ddown er pymtheg.
 Oed á ardd.
 Oed á rydd atdeb.
 Oedran dyn ni chanlyn y da.
 Oedd rhaid deall i alltud.
 O eifieu gwrda y dodir bawgodyn ar y
 bwrdd.
 O englyn ni ddaliav haid.
 Oer pob gwlyb.
 Oer yw ifgell yr alanas.
 Oer yw y cariad à ddifydd er un chwa
 o wynt.
 O vlewynf vlewyn ydd á y pen yn veel.
 Ovni ei gyfgawd.
 O vôr ac o vynydd
 Ac o waelawd avonydd
 I denvyn Duw dda i ddedwydd.
 Oferen pawb yn ei galon.
 Ogvaenen yn ngenneu henhwch.
 O gywirdeb y galon
 Y dywaid y gwirion.
 O hir ddyled ni ddyllir dim.
- O hoenyn i hoenyn ydd á'r march yn
 gwtá.
 O lymaid i lymaid y darvu y cawl.
 O lladd y gáth llygodyn
 Ar vrys hi a'i hys ei hun.
 O myni nodi iwrch, ti á vwri naid
 amgen; o myni vod yn iyrchgi, tí
 á vwri naid à vo mwý.
 Oni byddi cyvarwydd cyvarch.
 Oni byddi gryv bydd gyvrwys.
 Oni byddi wrth gynghor dy vam,
 Bydd wrth gynghor dy lyfvam.
 Oni chefi gennin dwg vrefych.
 Oni bëir ni vedir.
 Onid march ys cafeg.
 O ovrys ni wys cw dda.
 O ddeuddrwg gorau yw y lleiav.
 O'r bore hyd ucher y newid yr amfer.
 Os gwr mawr cawr, os gwr bychan còr.
 O ful i ful ydd á y vorwyn yn wrách.
- Pa ham y bydd cul y barcut? Am yf-
 glyviad.
 Pa ham y llyv y ci y maen? Am nas
 gall ei yfu.
 Pa le yn y vuddai y mae yr enwyn.
 Pan bwyfer arnad
 Tyn dy droed attad.
 Pan dywyfo y dall ddall arall, y ddau
 á ddygwydd i'r pwill.
 Pan dywyfo yr enderig ei braidd, ni
 bydd dai'ryfgrubl y dydd hwnw.
 Pan èl lladron i ymgyhuddaw y ceif
 cywiriaid eu da.
 Pan vo addoed ar y geivyr y bychod á
 ridiir.
 Pan vo gwlan gan vurfen
 Y bydd pais i bob brwynen.

Pan vo ingav gan ddyn, changav vydd gan Dduw.	Perchi gwr er ei vawed. Petwn dewin ni vwytäwn vurgyn.
Pan vo culav yr ých, gorau vydd yn y gwaith.	Pieuvo y vuwch aed yn ei llofgwra. Pieuvo yr henvon, Ymavled yn ei chynfon.
Pan vo meilierydd ar ben maluria Y bydd esgud afgell gwipia.	Pilio yr wy cyn ei bobí.
Pan vo mwyav dy galedi, Gobeithia y gorvyddi.	Pyftolwyn i'r allt. Pob cadarn gwan ei ddiwedd.
Pan vo tecav y chwareu gorau vydd peidiaw.	Po cyvyngav gan ddyn, changav gan Dduw.
Pan gair mihi, ni chair miha.	Pob cyfelyb á ymgais.
Pan laddo Duw y lladd dyn.	Pob darogan dydderpid.
Pan laddo Duw y lladd yn drwm.	Pob diarheb gwír, pob coel celwydd.
Pan gyfgo pawb ar gylched Ni chwfg Duw pan rydd wared.	Pob dryll ydd á'r aing yn y pren. Pob edn á edwyn ei gymbar.
Pan wypo dyn ladd ci, cynddaredd á yr arno.	Pob enwir divenwir ei blant. Pob gwlad yn ei harver.
Pan yrer y Gwyddel allan, ynvyd ydd haerir ei vod.	Pob llwybr mewn ceunant I'r unfordd á redant.
Pan yrer y Gwyddel i maes, ennaint á gyrch yntau.	Pob llwrv llemitior arno. Pob peth yn ei amfer.
Pa waeth y dring y gáth o dori ei hew- inedd?	Pob traha yn y gorphen. Po dyvnav y môr, diogelav vydd i'r llong.
Pawb á chwennych anrhydedd.	Po hynav vo y Cymro ynvytav vydd.
Pawb á drais yn mhais ei dád.	Po hynav vo yr fđ tebycav vydd i vyd.
Pawb á gár ei gywala.	Po mwyav vo y brys mwyav vydd y rhwyfyr.
Pawb á gnith gedor ynvyd.	Po mwyav vo y dravod mwyav vydd y gorvod.
Pawb a'i chwedl cantho.	Po mwyav vo y llanw mwyav vydd y traí.
Pawb yn llofgwrn ei henvon.	Po mwyav vo y llanw mwyav vydd y traí.
Pawb yn y gorphen.	Po tecav vo y chwareu gorau vydd peidiaw.
Pei dywetai davawd á wypai geudawd, Ni byddai gymydawg neb rhai.	Po tynav vo y llinyn cyntav y tyr. Pren yn nghoed arall biau.
Pei y gáth á vyddai gartrev gwaeth á vyddai ichwi.	Prydnawn cóch a mawredd gwraig. Pryn hên pryn eilwaith. Pryn tra vlingych.
Pen carw ar yfgyvarnog.	
Pen ci ar voreu gwanwyn.	
Pen punt a llofgwrn dimai.	
Pen saer pob perchênawg.	
Pen tros bawb lle ni charer.	

Pryn yd e vydd drud;
 Pryn vlawd ti á ei yn dylawd.
 Pwy bynag fydd heb wraig sy heb
 ymryfon.
 Pwyll á ddyly padell.
 Pwy wyr tranc máb wrth veithrin ?
 Pyfgota yn mlaen y rhwyd.

Rhag anwyd ni weryd canwyll.
 Rhag bod y ful heb figlaw.
 Rhag myned un llóg o'r tý,
 Rhag newyn nid oes wyledd.
 Rhagnythed iár cyn dodwy.
 Rhag trymvyrd ochid achenawg.
 Rhaid i'r vuwch wrth ei llofgwrn.
 Rhaid vydd nithjaw ni bo pur.
 Rhaid i segur beth i'w wneuthur.
 Rhaid wrth anmhwyl bwyll parawd.
 Rhaid yw cropian cyn cerdded.
 Rhaid yw genau glán i oganu.
 Rhan druan rhan draian.
 Rhan gorwydd o dád.
 Rhan y gwás o gig yr iár.
 Rhànau rhwng y boly a'r cevn.
 Rhetid càr gan orwaered.
 Rhetid maen oui gaso waftad.
 Rhew i lyfant.
 Rhewydd pob rhyveddawd.
 Rhieddawg achenawg yn fo.
 Rhin tridyu canyn a'i clyw.
 Rhódd ac adrawdd rhódd bachgen.
 Rhódd Ivor ar ei gapan.
 Rhódd gwyr Erging.
 Rhódd i hén nag adolwg.
 Rhoi y càr o vlaen y march.
 Rhoi yr ordd dan y celynlwyn.
 Rhuthyr ei o gribardd.
 Rhuthyr enderig i'r allt.

Rhuthyr mammaeth.
 Rhwngy ddwy yftol ydd á'r dîn i lawr.
 Rhwng y rhiig ar prèn.
 Rhwy wu rhyvychod gynneb.
 Rhwyddni bo dyrys.
 Rhybrynwys rhy erchis.
 Rhybrynawdd barvaug á circh.
 Rhybueded baw gares.
 Rhybueded drygváb i'w vam.
 Rhybudd ovnawg a dal y ci.
 Rhybudd i ddedwydd.
 Rhy dyn á dyr.
 Rhy lawn á gyll.
 Rhy uchel á fyrth.
 Rhydd i wraig ei thavawd.
 Rhyvoddawg rhy vawr á wyl.
 Rhygás rhywelir.
 Rhygu pob rhyvychod.
 Rhyw i váb iwrc'h lãma.
 Saith mlynedd y darogenir delli.
 Sev á ladd á gyhudd.
 Sev á lwydd i veul ei chelu.
 Sev yw y blaidd y bugail.
 Siarad cymmaint á máb Saith Gudyn.
 Siarad cymmaint á Merddin ar bawl.
 Sicrav yw yr hyn sicrav.
 Siefrai piau y troed, Siefrai piau y
 vwyall.
 Somi Duw á mynach marw.
 Son am awft wyliau y nadolig.
 Swrth pob diawg.
 Sychu trwyn y fwch.
 Symudaw addev rhag drwg.
 Syrthid march oddiar ei bedwar carn.
 Syrthid mevl o gefail.
 Tableri lyvau, tavarn i chwedlau.
 Tavawd á dyr yr afgwrn.

Tawwd aur yn mhen dedwydd.	Trech gwan arglwydd no chadarn was.
Tawwd gelyn ar ddannedd,	Trech gwlad noc arglwydd.
Ni chytfaïn ar wirionedd.	Trech llavur no direidi.
Tavi a'th unllaw, cais a'th ddwyllaw.	Trech tynged noc arvaeth.
Talwys à ryveichwys.	Trech y tyn merch no rháf.
Tawedawg tew ei ddrwg.	Treigyl maen hyd waftad.
Tebyg oedd cwd i gyvrwy.	Trengid golud, ni threing molud.
Tebyg oedd hwch i garegyl.	Trengis à vremis.
Tèg pob dianav.	Tricid can ni wahodder.
Tèg pob hardd.	Tricid gwr wrth ei barch, ni thrfg wrth-ei gyvarwys.
Tèg tân bob tymp.	Trist pob galarus.
Tèg pob chwedyl ni bo gwrthwyneb iddo.	Troi y gâth yn yr haul.
Teirgwaith y dywaid mursen, bendith Dduw yn y tŷ.	Trychni nid hawdd ei ochel.
Teir-gwers gwraig rewydd.	Trydydd troed i hên ei sôn.
Telitor gwedi halawglw.	Ty ni vyno Duw ni lwydd.
Temyl glwth ei gegin.	Tw! varch benthvg.
Tervyn cywirav cyngwystyl.	Twyll drwy ymddiried.
Toll vavr à wna doll vechan.	Twyllid rhyvegid rhyvygiaid.
Tòriad hên daeliwr.	Twyllwr yw gwobyr.
Tòri divyn ar y dorth,	Twymo y dwr a'i vwrw allan.
Ni wna wala e wna warth.	Tyvid ebawl o hyd gâr.
Tôft à vydd mwg coll.	Tyvid enderig o'i dôr.
Tra vo y borva yn tyvu y bydd marw y march.	Tyvid maban, ni thyv ei gadachan.
Tra vo y ci yn maefa ydd à'r ysgyv- arnog i'r coed.	Tyngedven gwraig.
Traferth fch hyd echwydd.	Tynu bâch drwy goed.
Traha a threifaŵ y gweinion	Tyn y cwyr o'th glustiau.
A ddiva yr etiveddion.	Tyft yw y chwedyl i'r englyn.
Tranoeth wedi y dygwyl.	Tywyll boly hyd pan levair.
Tra rheto yr ôg rheted y vreuan.	Tywyll vydd gau, golau gwîr.
Tra rheto yr ôg rheted y ddraenglwyd.	Tywynaid graienyn ei ran.
Trech ammod no gwir.	Uchenaid at ddoeth.
Trech à gais noc à geidw.	Uchenaid gwrâch ar ôl ei buwd.
Trech anian noc adyfg.	Ucher à ddaw gan ddryc-hin.
Trech blaidd no'i gènad.	Un arfed à vâg i gant.
Trech Duw no drwg obaithr	Un cam diogi à wna ddau a thri.
	Un dyn à ddryga ar gant.
	Unllaw ar wlaïn canllaw ar wlaïn

Unllawiawg vydd mammaeth.	Y gwr yn ceifio ei gafeg, a'i gafeg dane.
Unllygeidiawg vydd brenin yn ngwlad y deilliaid.	Y llaw à rydd á gynnull.
Un geiniog á ddyly cant.	Y march á vydd marw tra bo y gwellt yn tyvu.
Un o blant Angharad segur.	Y march à vram á dddwg y pwn.
Unpryd yr iâr yn yr ysgubor.	Y march á wich ys ev á ladd.
Untrew o garchar.	Ymbell amheuthyn á wna mevl.
Unwaith yraeth y rarglwyddes i noviaw hi á voddoedd.	Ymchwel yma, na ddymchwela; nid oes o'r byd ond ymchwelyd.
Utgorn yw cwrw da.	Ymchwelid Duw ei law yn ngauavnos.
Uwch pen no dwy ysgwydd.	Ym ganlyn á dedwydd.
Uwch yw y brâg no'r gwenith.	Ymgeledd ci am y cwd halen.
Wylid ni wyl ei berchen.	Ymguddiaw ar gevn y gift.
Wyneb trift drwg á ery.	Yn mhob daioni y mae gobrwy.
Wythnos y llwynog.	Yn mhob drygioni y mae pechawd.
Y bendro wibwrn.	Yn mhob creft y mae falster.
Y bol á bil y cevn.	Yn mhob dewis y mae cyvyngder.
Y budd á ludd y lludded.	Yn mhob clwyv y mae perygyl.
Y câr cywir yn yr ing y gwelir.	Yn mhob gwlad y megir glew.
Y chydig laeth ac hyny yn enwyn.	Yn mhob dyn y mae enaid.
Y chydig yn aml á wna llawer.	Yn mhob enaid y mae deall.
Y ci à vnyr ei grogi á ddywedir ei vod yn lladd deवाद.	Yn mhob deall y mae meddwl.
Y cŷn à gerddo á yrir.	Yn mhob meddwl y mae naill a'i drwg a'i da.
Y cyntav à ddelo i'r velin malar iddo yn gyntav.	Yn mhob rhith y daw angau.
Y cyntav a'i clybu dan ei dîn y darvu.	Yn mhob rhyvel y mae goval.
Y dafyn á dyll y gareg, nid o gryvder ond mynych fyrthiaw.	Yn mhob pechawd y mae foledd.
Y diweddav à oddiwedder ar y vreuan ar hwnw y dielir.	Ymryfon a'r gov yn ei evail.
Y dyw corn heb ysgyvarn.	Ymryfon á doeth ti á vyddi ddoethach.
Y vevl à wneler yn rhin nant Hi á dywynyg yn ngwydd cant.	Y mud á ddywed y gwir.
Y velin à val á vyn dddwvyr.	Y mud á vynaig i'r llavar.
Y verch à ddel i'w phrovi, Hwyr y del i'w phriodi.	Y naill vlwyddyn á vydd vam i ddyn, a'r llall ei elldrewyn.
Y gâth à vo dda ei chroen á vlinger.	Y naill wenwyn á ladd y llall.
	Yn ceifiaw y blewyn glâs y boddoedd y gafeg.
	Yn ceifiaw y cyrn colli y clustiau.
	Y neb à faetho ar adrybedd á gyll ei faeth.

Y neb à vo à march ganddo á geif varch yn menthyg.	Ys dir i hael à roddo.
Ynvyd á gabl ei wrthban.	Ys dir lladd y gwadyn wrth revedd y troed.
Yn y croén y ganer y blaidd y bydd marw.	Ys dir nithiaw ni bo pur.
Yn y lle y bo y da y rhoir ac y tycia.	Ys drwg y deg ewin
Yn yr ing gorau yw y cár.	Ni bortho i'r un gylvin.
Y parchell byw bid vau.	Ys ev vy nghâr à orvo.
Yr aderyn à vacer yn ufern yn ufern y	Yfgavnullwyth á glud coed.
myn drigaw.	Yfgavn y daeth, yfgavn yr aeth.
Yr avyr ddu á lás.	Ys gwell can mesur no chan trwch.
Yr hai á laddoedd yr hwch.	Ys gwell deli wrth à vo.
Yr hwch à dau á vwyty y foeg.	Ys id ar bawb ei bryder.
Yr oen yn dyfgu i'r ddavad bori.	Ysid bwyd drygwr heb ei ddiolch.
Yr un afgwrn á dâl.	Ysbys pawb pan ddarvo.
Ys da velin à balloedd.	Yfu bwyd yr ynvyd yn y blaen.
Ys dir angau i eidiawg.	Ys marw á vo diobaith.
Ys dir drwg rhag drwg arall.	Ys mevl iddo ni ddyto ei vâch.
	Yttum llawgar yn rhânu.

~~~~~

Ereill Ddiarhébion à chwanegeid allan o amryw gasgliadau.

A vo ar ei gerdded	A varchoco y march pedoled.
Ni wna dda cyn ei vyned.	A gano yn ei wely á gria cyn cyfgu.
A ddyco 'r nodwydd,	Anivel á vydd yr eidion pei tòrid ei gynfon.
A ddwg y crogwydd.	Amgen no uhwy, pedvai amgenach no'u gilydd.
Anhawdd dwyn dyn oddiar eu dylwyth.	Arglwydd, eb y naill arglwydd wrth y llall, Beth á wnawn am vlawd
A ddywaid y peth à vyno,	potes: Ai codi melin i valu pecaid?
A glyw y peth nis myno.	Adeilio melin i valu mesur?
Amlav ei gwys amlav ei yfgub.	A ddyweto y gwir tòrid ei ben.
Amfer á á heibio,	A ddigio heb achos cymmoded hebiawn
Wrth chwareu ac wrth weithio.	Avlwyddiannus pob diriaid.
A vo byw yn dduwiol á vydd marw yn ddedwydd.	A gavoedd y dyn á gavoedd y da.
Adar o'r unlliw á ymgafglant i'r unlle.	A gáro y byd, aed i'r bont.
Am y novio vo, ni waeth ganddo pwy à voddo.	Amravaelus pob ymladdgar.
Aml ddyrnod á dyr y gareg.	

Amlwg tom ar varch gwyn.
 Anhawdd tynu henvarch o rygyng.
 A garer neu gafêir á welir o bell.
 Ar ol rhodio pob lle, hawddvydi gartre'
 Ail i chwedyl chwiliais.
 A bryn dir á bryn geryg.
 A bryn vlawd á bryn eifin.
 A bryn gig á bryn esgyrn.
 Addaw gyda máb, a thalu gyda merch.
 A chwennycho ddrwg i arall, iddo ei
 hun y daw.
 A eifedd yn dlawd, á ymdwym yn
 gyvoethawg.
 Allwydd arian á egyr bob clo.
 A geir yn rhodd á gerdd yn rhwydd.
 Arwydd ddrwg ar ddyn gweled ei berv-
 edd.
 A vu ddyn aeth yn adyn.
 Amlach yw y brain no'r gweilch.
 A recho ar y bryn
 A rech lle nas myn.
 A recho yn y nant
 A rech yn ngwydd cant.
 Ammod á dyr gyvraith.
 Ar ni roddo á garo,
 Ni cheif á ddymuno.
 Angen á yr hên i redeg.
 A vo dda gan Dduw ystyr gar vydd.
 Addewid ni weler nid yw.
 Advyd á ddwg wybodaeth, a gwybod-
 aeth ddoethineb.
 Advyd á bair i rai edrych o'u deutu.
 A garo Duw á gospa.
 A gadwo Duw cadwedig vydd.
 A losgo ei odyd á vyn i arall losgi.
 Anhardd pob drwg voesawg.
 Antur hir ledrad heb ddial.
 Ar ni allo drais twyllled.
 Ar ol yved fyched fydd.

A rhinweddau da gorthreohir drwg.
 A ymoreuro ymoreured á'r gorau.
 A eiriach ei wialen,
 A ddivwynn ei vachgen.
 Berwi y dwvr a'i davlu allan.
 Bachgen diriaid á wna wr da.
 Blewyn i gi a'i brathoedd.
 Brau din brau davawd.
 Blingo hwch á chylllell bren.
 Bara gwyn fych.
 Bara gwyn a chig moch a chwrrw,
 á bair i wr werthu ei dir.
 Berwant yn eu hisgell eu hunain.
 Bwyd yr ynvytav á vwytir gyntav.
 Bid gwrn biw, bid llwyd blaidd.
 Bid rhwng y din a'r wialen.
 Brith yn ieuanc, carpiawg hên.
 Byr ei hun, hir ei hoedyl.
 Bwyta llymru á mynawyd.
 Bwrw dwvr i Havren.
 Bydded y gerdd yn ol y testyn.
 Bwrw ergyd ar gais.
 Beth gwedi celwydd ? cernawd.
 Boddi y melinydd.
 Balch yw geivyr ar y rhew.
 Balch yw hwyaid ar y gwlaw.
 Bawddyn wrth ei grybwyll.
 Can valched o'i gwd ag yntau o'i
 fâch.
 Can wirioned á diawl dwyvlwydd.
 Can galled ag Ieuan Cydewain.
 Can lased a'r genninen.
 Can gyvrwyfed á barcud vis gorphenav.
 Ceir gweniaith gan bob un.
 Ceir y drwg ymhob man.
 Can wyned a'r cân.
 Can ddued a'r vran.
 Can haeled á Nudd.

Can goched a'r gwaed.	Cadw peth val carth rhag tân.
Can gryned a'r bêl.	Cardota Gwyddelwern.
Can valched â chribau y bleiddiau.	Colli y clustiau cyn cael y cyrn.
Cochwallt y gwaethav o'r holl ddy- ion.	Can esgor i ieuanc.
Cwrw yn mol twrv yn mhen.	Castell pob dyn yw ei dŷ.
Cyfgu val y pathew.	Canmawl dy vro a thrig yno.
Cyftadl yved o'r cawl â bwyta o'r cig.	Cadarn ovyn â wna gadarn nacâu.
Cwyn rhugl rhag cwyn rhagddo.	Cadarn wrth gadarn.
Cwrw Aber Conwy goreu pei pellav.	Cadw ci a chyvarth vy hun.
Cyfri'r cywion cyn eu deor.	Cwlwm oediawg â ddetyd.
Cyhyd ag ystol ufern.	Chwannawg mab i'w hynt, A chwannawg adref à vo cynt.
Cywir yn ing y gwelir.	Chwi a'i cewch â fonod ar eich ceua.
Cywain y cwbl i'r bol val y gigfran.	Cofyn glân o gawfellt budyr.
Cynt i'r gell nog allan.	Chwi piau y byd, cechwch ynddo.
Cymmerwch y mynydd o'i ben e dder- vydd.	Clâv o'r un clwyv.
Cynt meddwl no gweithred.	Crâch â ddywed crâch gyntav.
Cyvathrach i vwytâ, cenedl i ymladd.	Cneua mewn brwyn.
Cyvathrach o agos, galanas o bell.	Cadw dy avraid, ti a'i cei wrth dy raid.
Cyvrwy i hwch.	Ceifiaw swllt yn ngwalva blaidd.
Cyvrwy i vuwch.	Cnoi awel.
Cyving ac ehangyw dewis.	Côv â lithyr, llythyr â geidw.
Coel gwrâch yn y lludw.	Col, medd y vrân pan gafu hi ddigon.
Cydwybod lân diogel ei pherchen.	Chwareu plant yn y pifyll.
Câs gan ynvyd a'i cynghoro.	Chwareu am bob peth ac ymladd am y bwyd.
Canys ve vethws ebai y ddylluan.	Câr â glyw, bid varw bid vvw.
Câs gan y gâth y ci a'i bratho.	Cerid yr avyr ei myn, Bid o ddu bid o wyn.
Ceir pob peth am arian.	Câs gweled à geifio.
Côv pob diweddav.	Cariad â orchvyga bob peth.
Cynt i'r dorth nog i'r caud pobi.	Ceintach wedi brawd.
Cyftal â llwybyr aradyr.	Cymmaint ar y werthyd ag ar y bellen.
Cynghor ya ôl.	Cludo heli i'r môr.
Cyvoethawg pob dedwydd.	Cnevier wedi praidd.
Cymmer dy barch a gwrthod dy an- mharch.	Cneuan yn ngenau hen-hwch.
Cyvuwch a'r fêr.	Cymydawg da ydyw clawdd.
Chwynwch eich gardd eich hun yn gyntav.	Curaw ei chwch wrth y graig.

Curaw un o dwll ac o draves.	Dim anair i wyr yr eglwys.
Cyntav ei ôg cyntav ei gryman.	Drwg ei hun á debyg arall.
	Dioval á gân yn ei wely.
Digon o dân er llosgi Llundain.	Duw piau gwneyd etivedd.
Duw gatwo pawb rhag meddwl ei vam.	Da ysgavn à dwysga.
Da cael us gau ddrwg dalwr.	Dwyn dwr tros avon.
Da eynghor gwraig heb ei ovyn.	Dywful y pŷs.
Drwg y dialoedd ei gam, à vwyáoedd	Dala y gáth erbyn ei chynfon.
ei oval.	Da cynnydd medel gwrdá.
Dilyn hael hyd varw.	Delis da yn yd vu.
Dwy wedd i'r llech, ac un i'r pobty.	Dewin pob diawg.
Dysgu rhygyng i henvarch.	Diddrwg didda, megis hên gi.
Dwyn ei fôn oddiar ddewr.	Dyvydd dihir-waith aros.
Da cael ynys mewn môr mawr.	Dysg gan yr ynvyd ymogelyd,
Dianc rhag y mwg i'r davlod.	A chan y doeth dysg wneuthyd.
Dianc rhag y mwg a syrthiaw i'r tán.	Dîg pob colledig.
Dal canwyll i'r vall.	Diddig pawb wrth à garo.
Dal y llygoden a'i bwyta.	Dyced chwant dros ben.
Da dal crothell mewn cawell cregyn.	Dyn á gerir lawer gwaith
Da i gyrchu angau i wr boneddig.	Er mwyn ei gydynaith.
Da yr edwyn hên gáth levrith.	
Da i gyrchu angau at wr cláv.	Edrych val gavyr wyllt ar daranau.
Dioval á vydd diovyn.	E ddaw drygddyn wrth ei grybwyll.
Dioval yw dim.	Eli i bob dolur yw amynedd.
Drwg yw y chwareu ni ennillo neb.	Eli calon cwrw da.
Dod i gadarn ei ran, neu ve a'i myn.	Edrych y naid cyn ei neidiaw.
Dotiedig pob anghovus.	Ev á wnâai y peth ni wnâai.
Dysgu eferen i ofeiriad.	Egor y varchnad cyn canu y glóch.
Diddefl pob hên.	Ev aeth glaftwr yn ei gluftiau.
Dedwydd pob fyddlawn.	Er maint vo'r dryc-hin,
Dawn dedwydd yn ngolwg.	Hj á á o'r diwedd yn fych-hin.
Divlas vydd barn heb ei govyn.	Er na wnei ddrwg na wna debyg.
Da cyfelyba y byddar os clyw o beth.	Ev á dyv y draen a'i vlaen arno.
Da gan y naill gi grogi y llall.	Elid bryd yn ol breuddwyd.
Da ydyw dyn á gwddw hir a hwp yn	Ewyllys heb allu.
ei chwedyl.	Ennill y gronyn a cholli dau cymmaint.
Darvu y pen darvu yr ammod.	Ennill nodwydd ddur a cholli y trosol
Digon i bawb à gafó.	haiarn.
Diboen i ddyn dybio'n dda.	Ev á gair cynghor gan ynvyd.

E ddaeth y caws o'r un cawfellt.	Gyru y fwch yn fwmbwl.
Ev á ddaw haid i gwch.	Gyru y llettam i'r ystol.
Ev á wnâai ddrwg rhwng cardotyn a'i gw.	Gwell cariad y ci no'i gâs.
Eddewid gwraig odid yw.	Gwell pifo y ddavad no thòm y vwch.
Enw heb fenw.	Gwynvyd hwyaid Plâs y Ward.
Efnwyth gwaith gwrandaŵ.	Gormodd o ddim nid yw dda.
Velly vinnau, chwedyl y mochyn.	Gwag gwely heb wraig.
Foi rhag yr hwrdd i gorlan y devaid.	Gormod awydd á dyr ei wddv.
Fordd Buallt i Henfordd.	Gorau cyvoeth yw iechyd.
Gormod caws mewn maidd.	Gwaeth no'r vad velen.
Gormod gormes bendith Dduw'n tŷ.	Gwayw yn nghalon gan hiraeth.
Gyda 'r nôs y cyvyd malwen.	Gwell yr heddwch gwaethav no'r rhyvel gorau.
Gwafgu y mêl cyn ei dyru.	Gwnaed pawb y peth à vedro, ebai Cóch y Cefylau.
Gwlad i gymmen yw pob gwlad.	Gwyn y gwel y vrân ei chyw.
Gwell yw i'r ymarôwr nog i'r dialwr.	Gyru yr hwyaid i gyrchu y gwyddau o'r dwr.
Gochel ymladd á thridyn : ofeiriad, gwraig, ac ynvyd.	Gloyw pob glân.
Gorau cyvrwysdra goneftrwydd.	Gwyddau yn pencawna.
Gwr ar vwrdd a llanc ar vaes.	Gwna gynghor dy hên gyvaill.
Gair i gall.	Gynt, gynt, i'w dechreu pob hên chwedyl.
Gogana dy vro a thrig yno.	Gwell awr o lawenydd no dwy o bruddder.
Gwae y vo à wertho ei wrthban.	Gwell rhinwedd cardotyn no mawredd brenin.
Goreu cyttys, cyttys pentan.	Gwell no da dienbyd.
Gwr dyeithyr yw vory.	Gwell un à welláo no dau à waethygo.
Gnawd i ddyn ddwylaw.	Gwell drwg ordderchp no drwg brïodi.
Gwaethav i ddyn ei ddyn ei hun.	Gwên dæg á gwenwyn dani.
Gwell yw dau ben nog un.	Gwyl gwna dy orau.
Gwae à vo yn brudd rhag ovn bráđ.	Gwell y gwyr Sion oddiwrtg gyweiriaw fwch.
Goddev van gâmau.	Gwyliaw croes wylvor.
Gyru halen i'r Heledd.	Gwell ychydig gan rád no llawer gan avrad.
Gauv glâs á wna vynwent vrâs.	Gwyn pob newydd, llwyd pob hên.
Gorau y gwna gwâs da ei hun.	
Gwaethav byriau byriau hwch.	
Gwaethav blŷs blŷs eifieu.	
Gwan ei galon á gyll, gwnaed orau gallo.	

Gwenhwyvar, verch Ogyrvan Gawr,

Drwg yn vechan, gwaeth yn vawr.

Gweithiaw castell ar ben cawnen.

Gorau cam, cam cyntav.

Gwell angau no chywilydd.

Gwin coch, mër moch, a mwg.

Ynt dri gelyn i'r golwg.

Gwartheg Huw Conwy Vychan,

Diawl á dòro ar eich rhedeg.

Gobaith á vyw, diobaith á varw.

Gwír á ddywed y vrân,

Odid o drachwant galon lân.

Gorau y gwineuwallt ar bawb.

Gan Dduw y ceir pob daioni os ceifir.

Gwallt du, gwallt dewr.

Gwae á wêl ac ni wêl ei hunan.

Gwae ni adwaen ei hunan.

Gwae á wnel ac ni wyr paham.

Gwae á greto i bob chwedyl á glywo.

Gwae y verch ni vedro vod gane'i hunan.

Gwisgi pob troed at y drwg.

Gorau i bawb ei bienfawd ;

Gorau pieufawd deall.

Gorau deall doethineb ;

Gorau doethineb iawnder ;

Gorau iawnder cariadoldeb ;

Gorau ar garu Duw caru ei blant.

Hy pob ceiliog ar ei domen.

Hy y gall un vramu wrth ei dân ei hun.

Hir ddarogan deryydd.

Hawdd addaw, ond anhawdd cywiraw.

Haws cadw nog olrhain.

Hir yw byth á da yw Duw.

Hiroed anniolch.

Hanner gair i gall.

Hawdd pobi yn ymyl blawd.

Hof gan bob bwch ei ddigrivwch.

Heddyw yn ddyn a vory yn adyn.

Hesbin yw pob davad hyd na ddelo.

Hof gan bawb ei gariad.

Hwy byddis yn arovyn gwaith da noⁱ
wneuthur.

Hindda gwyr Môn

Yw gwynt Iwerddon.

Hywav yn y býd aed bellav i'r coed.

Heb na thý nag ymogor.

Hên arver, hon á orvydd.

Hên á wyr ieuanc á debyg.

Hawdd yw ovni ovnawg.

Hawdd cael drwg ac anhawdd myned
oddiwrtho.

Hên hwyr hawdd ei orddiwes.

Hir y byddis yn llenwi llefyr á ollyngo.

Hir vydd bys gwden gwanwr.

Hwi ! cwn y drev ; Hai ! ein ci ninnau.

Hof pob newydd.

Hy pawb ar ei eiddo.

Hirbryd á wna vawrbryd, a mawrbryd
á wna 'r mawr gywilydd.

Hun yr eos.

Hwi ! gyda 'r ci ; hai gyda 'r geinach.

Hawdd cyfgu mewn croen cyva.

Haws llenwi bol no llygad.

I ti yr heddyw ; i bwy y vory ?

Lladd maer Caer ar Gevn Cerwyni.

Llong i longwr, a melin i velinydd.

Lledled rydau, waethwaeth ddeddvau.

Llawer á ddyvynwyd, ychydig á
ddewiswyd.

Llathen o'r un brethyn.

Lleiaf rhan rhan y rhanwr.

Lladd yr iâr a cholli y cywion.

Llawer o waith á wna llawer o ddwyllaw.

Llawer á fieryd llawer o wragedd.

Llawer ammau diau vydd.

Llawer o dda á wna llawer o ddyunon.

Lladd maer Caer ar Gevn Cérwyni.	Mae mêl yn ngallt Ddygai; ond pwy
Llong i longwr, a melin i velinydd.	fy well er ei vod?
Lledled rydau, waethwaeth ddeddvau.	Mae yn rhyhwyr cynnilaw pan eir i
Llawer á ddyvynwyd, ychydig á	dín y cwd.
ddewiswyd.	Melys yw cig lledrad.
Llathen o'r un brethyn.	Mynych y daw beunydd, val ynvydion
Lleiaf rhan rhan y rhanwr.	Cyveiliog.
Lladd yr iâr a cholli y cywion.	Mae fawyr y cennin ar y cewyll.
Llawer o waith á wna llawer o ddwy-	Mor glaiar á llyn llevrith.
law.	Mae dechreu i bob peth; ond nid oes
Llawer á fieryd llawer o wragedd.	diwedd ond i rywbeth.
Llawer ammeu diau vydd.	Meddyg i bawb ei lygaid.
Llawer o dda á wna llawer o ddynion.	Modrwy aur yn nhrwyn hwch.
Lle yr ydych ddicav rhowch eich twca.	Mae yn rhaid i'r gwyachv gachu.
Llywelyn pob lle weithiau gartrev.	Mae yn rhaid i'r adar mân gael bwyd.
Lluchiaf cwn á cheryg.	Maenewid gwaith cystal á gorphwysaw.
Llygaid segur á wilia.	Magu cynrhonyn mewn cig.
Llygriad y peth gorau yw y llygriad	Mae dau olwg ar varch gwyn.
gwaethav.	Mae achos i'r gath lyvu 'r pentan.
Lle crava 'r iâr e biga'r cyw.	Mae modd i ladd ci heb ei grogi.
Llygaid diawl tan gareg.	Mal côv gwrach.
Lladd y gwirion yn nghyfgawd yr	Mae vo ar y gwir,
euawg.	A minnau ar y tir.
Lle clyd i vethu,	Mal pais Caradawg.
Lle oer i fynu.	Mal dannedd i genawon.
Llev yn avon hindda vydd.	Mal yfgubor ofeiriad.
Mae dwy fordd i'r coed.	Manwl gyvrif á wna hir gyveddach.
Mae achos i'r iâr bigo'r bysgen.	Mefur pawb wrth ei lathen ei hun.
Mae modvedd yn llawer yn nhrwyn	Mwy y twrw no'r taraw.
gwr.	Mwy y brow no'r briw.
Mae pwll y'mhob drws weithiau.	Mor ddiles á halen i'r iâr.
Manwl pob rhan, hardd pob cyvan.	Mi adwaen lwynog er nas goddiwedd-
Mwth y rhydd yr hyn ni'm addug.	wyv.
Meddylia dy ymadrawdd cyn ei	Mwyav poen yw poen methu.
draethu.	Mud pob anghyviaith.
Mae dau vaw ci yn Nghaer.	Myvi yn cael yr enw, ac ereill yn cael
Mae brán i vrán y vrôn.	yr ennill.
Mal baedd cynddeiriawg.	Mal y bwytaes y cannwr y can my-
	haren.

Mal gwydd am guddiau ei hwyau.	Ni ddelir hên adar ag us.
Mwyav clod lleiav ddyweto.	Ni wna geiriau têtg hau y tîr.
Mae yn dangos ar eich barv pa faig á vu ar eich bwrdd.	Ni waeth ganddo o ba du i'r tŷ yr hauer y cywarch.
Mae modvedd yn ddigon er dianc.	Ni vedd ev ewin i ymgravu.
Mi wn chwedyl yr ysguthan wrth y bi.	Naill ai rhydraws ai rhydruan.
Mae brân i vrân, a gwalch i walches, A dylluan i'w chymhares.	Ni ddisgyn brân ond unwaith ar y braenar.
Mal gwib mammaeth.	Nugiaw gan y cawn.
Mab synwyrwl á wna dád llawen.	Ni chyll cybydd mo'ilês erei gywilydd.
Mwy no'r dwr ar gevn ceiliogwydd.	Ni ba draha na bai gyhydiad.
Mynych y barn pob ehud.	Nid oes mwy o goel arno nog ar dîn dyn bach.
Ni chwythoedd na bai da i rywun.	Ni châr hên vuwch ddiniawed.
Na vynych dramwy lle bo mwyav dy groesaw.	Ni thrig march er unnos.
Na hir ddilyn hirddrwg.	Ni thâl y fwydd i'w gwafanaethu.
Newid y penwag yn Nevyn.	Nid tebyg dim bod heb ddim.
Nid gwell rhwy no digon.	Nid â rhinwedd i'r bedd byth.
Nid o nerth braich ac yfgwydd y mae canu crwth.	Ni wna na byw na marw.
Nôs á yr y brain adrev.	Ni wybod pwy fydd iâr na plwy fydd geiliog.
Nid da rhy o ddim.	Ni waeth tewi no siarad.
Ni verchyg varch, ni châr verch, ni chaulyn vilgi.	Ni thâl cam bach mo'i wrthawd.
Ni wyr y gôg ond yr ungainc.	Ni chair gan ddrwg dalwr ond drwg davawd.
Nid marw y tád vo tradoeth, A vo byw dewr ei vâb doeth.	Nid pob dyn cryv á vedr ganu telyn.
<i>L. Gl. Colli.</i>	Ni bu erioed y vath beth yn Ynys y Cedyrn.
Ni ercha bwyd ond ei brovi.	Ni wiw i'r hlygoden ymryfon pifo á chafeg.
Na chabla neb y gorfo arnat ei ovn.	Ni adnapo amnaid yr iâr bid heb wy i'w swpper.
Ni bu lanw na bai drai.	Ni dderydd cynghor.
Ni bu wala na bai weddill.	Ni dditid a'i cynghoro, Eve geif a'i cospo.
Naill ai mammaeth ai gwraig o'i chôv.	Ni chwery hengi á chenau.
Ni bydd arno niwed.	Nid eglur y drych yn y tywyllwch.
Nerth cáth yn ei chynfon.	Nid ei veddwl y geif dyn.
Na fav yn dy greulonder.	Nid hwyrach yr ammau no'r diau.
Ni wiw galw doe yn ol.	
Ni bydd gwr gwyllt heb ei was.	

Nid hîr barâus beth cymhellus.
 Nis gwyr ar ba droed y fang.
 Nis gwyr pa elin i'w gofi.
 Nid etiveddiaeth yw gwafanaeth.
 Ni ddaw henaint ei hunan.
 Na werth mo'th iâr ar y gwlaw.
 Ni vyn à gafo, nis ceif à ddymuno.
 Ni ludd parawd ei gymmeryd.
 Ni wella gwâs drwg er ei oganu.
 Ni wneir dyn o'r eidion du.
 Ni thyv gwellt ar fordd vawr.
 Ni vynag haelav pan gaer.
 Na ymddiried i'r glwth am dy giniaw.
 Na ymddiried i'r trythyll am dy wraig.
 Novio val y gareg.
 Ni thyr gwlaw un afgwrn.
 Ni fai barn ar gadarn.
 Ni ddelir hên gefyl ag us.
 Ni waeth pa liw ar y bwl am y dalio
 vo y bwyd.
 Ni chyttal goval a chân.
 Ni vagoedd fychder erioed ddrudan-
 iaeth.
 Ni vu erioed ddigon na byddai beth
 yn ol.
 Ni cheir y dyn ond val y bo,
 Gwnewch iddo 'r tro à vyno.
 Ni bu ddrwg erioed o hir ymaros.
 Ni thyr calon er rhoi ochenaïd
 Ni wyddoch o ba le y daw haid i gwch.
 Ni hyna meddwl henwr.
 Ni ddaw gair drwg yn ol.
 Ni ddeil y crochau pridd mo'i daraw
 wrth y près.
 Nid oes mwy dolch nog i'r avyr am ei
 godro.
 Ni newid ev y byfen am y faen.
 Nid amheuthyn caws i wyr Trawsfyn-
 ydd.

Nid call Cymro oni chollo.
 Nid drwy ond y ceir drwg oddiwrtho.
 Nid oes neb na ddaw wrth ddywedyd
 hwdâ.
 Ni chan y gôg ond à ganoedd.
 Nid cyvarwydd ond à gerddo.
 Nid oes am y peth aeth heibio
 Ond tewi sôn a gadael iddo.
 Nid rhyvel ond gwynt.
 Niwl y gauav gwafarn eira.
 Niwl y gwanwyn gwafarn ir-vrwyn.
 Ni wiw mynedi brynu dwr gan lysfen.
 Ni bu drwg erioed heb verch yn rhyw-
 ben.
 Nid eiddo ond a'i cymmero.
 Ni ddyry ev vaw i gi, pe câai gareg i
 roi arno.
 Nid glân ond glân ei galon.
 Ni thwyllwyd à rybuddiwyd.
 Ni waeth itti hyny no phregeth.
 Ni ddygyddydd ynvyd a'i geiniog.
 O'r aeron gorau yw yr eirin.
 O ddau ddrwg gorau y lleiav.
 O ddau dda gorau y mwyav
 Os ei yn was i eurych rhaid itti gario
 ei gôd.
 O wir gwaith goddau.
 O cheif yr avyr vuned i'r eglwys, hi
 âa i'r allor.
 Odid hir gynnydd ar gam.
 Odid venthyg na bo gwaeth.
 Odid vâb cystal a'i dâd.
 O lygad y colloedd y bachgen y bunt.
 Os faiv dim faved y bara a'r llaeth.
 Oni chedwir y ddimai, nid âa hi byth
 yn geiniog.
 O geiniog i geiniog ve âa 'r arian yn
 bunt.

Os cybydd á vydd evo,	Pob cynnevin dichwith.
E gyll gwnaed oran gallo.	Prynu cáth mewn cwd.
O gwmpas yw y fordd nefav.	Praww dy gymydog cyn bo raid.
O pryni gaws pryn van-gaws.	Pob peth o hir-arovyn á ddervydd.
	Pan gollir y gwlaw
	O'r dwyrain y daw.
Piso yn y môr.	Pan gollir yr hindda
Pam y piga'r iâr y badell? Eisiau	O'r gogledd y daw gynta'.
tavawd i'w llyvu.	Pan foniwyr i am gefyl,
Pan vo y gáth oddicartre',	Soniwch chwithau am gafeg.
Ceif y llygod le i chware.	Petai y mynydd yn ymenyn, e wneid
Pob peth yn aumhorth i wan.	pen agevo.
Po llynav vo y dwvr, dyvnav vydd y	Poeri am ben ei gadach ei hun.
rhýd.	Pryn vara, ti á ei i gardota.
Pan vo marw y farf bydd marw ei	
cholyn.	Rhaid i'r dryw gael ei lyw.
Po mwyav gafoch, mwyav geifiwch.	Rhoi y pwn trymav ar y march gwánav.
Pan doddo 'r vrán	Rhaid eullyn da gyda bara llwyd.
Ve ryna 'r baban.	Rhaid côv da i ddywedyd celwydd.
Parchell o'i hwch ei hun.	Rhaid i bob ceg gael bwyd.
Pan ddel tro ar y geivyr,	Rhan ddrwg rhan o draian.
Yr avyr glôf 'á vydd o'r blaen.	Rhaid gwerthu lle bo prynu.
Pan vo y bôl yn llawn, y myn yr	Rhyhwyr cynnilo pan eir i dîn y cwd.
esgyrn orphwys.	Rhewi 'r carth yn y pared.
Pawb droffo ei hunan.	
Pen ci yn y crochan.	Son am Awft ddydd calan-gauav.
Pob forod i'r gôd ag ev.	Saeth i bob nôd.
Po mwyav o ddevaid drutav vydd y	Synwyr y vawd.
gwlan.	Sawyr y cennin ar y cewyll.
Po hynav vydd y dyn gwaethav ei	Sâl y ci ni thal chwibanu arno.
bwyll.	Saved pob llestyr a; ei waelod ei hun.
Pwn i'r odynd a baich i'r velin.	Swch heb gwlltyr.
Pryn yn y drev, a gwerth gartrev.	Sadia 'r mur po garwa 'r gareg.
Prïodas yr iâr a'r ceiliog: provi cyn	Siglo'r ddr rhag bod yn segur.
prïodi.	Soniwch am ddiawl, ac ve ymddengys.
Pan ddcav vo'r ceiliog uchav y cân.	Sion piau 'r meirch, Sion piau 'r ceirch.
Pe dywedwn gyhyd á chywydd.	
Pan bellav gwaetha 'r gwerth.	Tâg y dywedir am vâbo bell.
Po glauav vo'r verch blinav vydd ei	Tôst vydd ar ddyn pan gafu ei ddewis.
thynged.	Trech dwy wrach nog un.
Pawb á'i vys ar ei ddolur.	

Troi 'r gwn i daro 'r gawnen.	Wyneb llawen llawn ei dŷ
Tinddu, ebai 'r vrân wrth y wylan.	Wrth ovregedd y ceir drwg.
Tanllwyth y llwynog am y pentwr ceryg.	Wrth hir ymgeisio da 'r ymgawfoch.
Tynu llaw hyd ben ci drwg.	Wedi novio y llyn yn min y làn boddi.
Tranoeth gwedi 'r dyddgwyl.	Yn y gwîn y ceir y gwîr.
Troi dalen newydd.	Y llaw à estyn á gymhell; diymwared galed á gyll.
Trymav baich baich o bechod.	Ychydig yw mam y gynnen.
Tôst á vydd mwg coll.	Y genedl a ymgafâa
Taw wrth ynvyd.	Duw a'i diva.
Taclau gwraig weddw.	Yn arav deg yr á gwr ymhell.
Taer yw 'r gwir am y golau.	Ymhob pen y mae piniwn.
Truan teyrn heb ei ddeiliaid.	Yftig diog yn nhy ei gymydog.
Tàrio val yr abad am y cwvaint.	Ymryson á diawl am gudyn o wellt.
Tyngu nad oes cèryg yn Nghornattun.	Yn yr adwy galetav y tyr y garwden.
Têg pob chwedl heb wrthwyneb.	Yr un ddiod á chefylau Syr Rossier.
Tra bo 'r cythraul yn ufern, y mae lle i waethygu.	Ymgynghora á doeth.
Tlws pob peth bychan.	Ymgymdeithafa á dedwydd.
Trwy bwyll y mae dirwyn y bellen.	Yr adar á vyn rodio
	Yr un vath er ei wn vo.
Un wennol ni wna wanwyn.	Y maen à dreigla ni vwfogla.
Unwaith am ganwaith i'r gwr.	Y dillad yw'r dyn ar dyn ydyw'r truan.
Uvyddod i gyvoeth, a balchder i dylodi.	Y ci olav piau 'r asgwrn.
Un drwg á lwgr ar gant.	Y gneuen goeg fy galetav.
Un peth yw addaw, peth arall yw cywiraw.	Ymwrthod a'r diriaid.
Uvydd ac anmharod.	Ymolertha a'r glew.
Un awr o ddiogi á wna ddwy o wyllo- vain.	Ymchwedd a'r hael.
Un trwyn budyr á wna gant trwyn glân.	Ys dir angau i'r eiddawg.

ADYSGRIVIAD ARALL O DRIODD MOES

O LYVYR A ELWIR Y CASGLIAD DIDREVN,

EIDDO IARLL MACCLESFIELD.

Tri pheth nid ymguddiant : gwell- tyn mewn efgid, mynawyd mewn cwd, a phuten mewn tyrva.	Tri pheth à geif dyn divalch : am- ledd, llawenydd, ac esmwythder.
Tri dyn nid call rhygoeliaw iddyut : hyn no'i gymydogion, rhodiadur o bell, ac à vo vaen dros isen.	Tri pheth à geif dyn gwallus : cy- wilydd, a gwatwar, a cholled.
Tri amryfon à ddygwydd ar varw- olaeth cadarn cyvoethawg : cythreuliaid am ei enaid, perthynafau am ei eiddo, a phryved am ei abwy.	Tri pheth à geif dyn o gyvodi y bore : iechyd, a chyvoeth, a fanteidd- rwydd.
Tri math ar ddyn à fy velltgedig : à dèro orchymynion Duw ac na bo edivâr ganto, a'r hwn na wypo ddim, o dda ac na cheifio ei ddyfsgu, a'r dyn à wypo lawer o ddyfsg ac nas dangoso i neb.	Tri pheth à geif dyn cyfgiadur : cywilydd, ac aviechyd, a methiant. Tri pheth à geif dyn cywir a dawn, a pharch, a fyniant.
Tri pheth ni all dyn vwy hebddynt : tudded, a thrwydded, a gwaifgod.	Tri pheth à geif dyn falst : drygvyd, a drygair, a drygddiwedd.
Tri pheth à fydd well no chyvoeth : iechyd, a rhyddid, a synwyr.	Tri pheth à geif dyn dyoddeus : cariad, a pharch, a chanmoliaeth.
Tri pheth à ddylai crifion daionus eu gwneuthur : caru Duw yn vwy no neb, ovni Duw yn vwy no neb, a gwafaneuthu Duw yn vwy no neb.	Tri pheth à geif dyn trugarawg : dawn, a chariad, a thrugaredd. Tri pheth à geif dyn o ddylyn hir- ddrwg : carchar cystuddiawl, a uewyn poenydiawl, ac ufern dragwyddawl.
Tri pheth fydd anghenraid i bêch- adur eu gwneuthur : cydnabod ei bechodau, edivarâu am ei bechodau, a deifv maddeuant am ei bechodau.	Tri pheth à geif dyn dwyvawl : dig- onedd bydawl, a heddwch corforawl, a llawenydd-nevawl.
Tri pheth à geif dyn dedwydd : cariad perfaeth, a bywyd heddych- lawn, a llawenydd nevawl.	Tri pheth à ddyly dyn eu hyffryd : o ba le ei daeth, a gwybod pa le y mae, ac ovni pa le ydd âa.
Tri pheth à geif dyn drwg anned- wydd : tylodi, ac avlwyddiant, a phoeni.	Tri gelyn enaid crifion y fydd : y byd, a'r cnawd, a'r cythraul. Tri meddyg enaid dyn y fydd : ym- pryd, a gweddi, a chardawd. Tri ychydig à wna golli llawer : y- chydig o anwydau drwg, ychydig o wall, ac ychydig o ledrad.

Tri gair o gynghor à roddes Lasar i yn ddrwg am dani : bod yn chwann-ddyn : nid amgen, câr dy Dduw yn awg i gytgam â gwyr a gweision, a bod vwy no dim, canys ev a'th wnaeth di ; yn chwannawg i ymoethynion, a dygweddia ar Dduw, canys ev a'th bryn-wedyd yn ddrwg am wragedd ei chy-ocedd di ; ac ovna Dduw yn vwy no modogion.

dim, canys ev a'th varna di. Tri pheth nid ydynt yn gorphwys un

Tri pheth ferchawgeigweled : diriad amfer mewn dyn : y bladyr (bledr) yn yn myned yn ddedwydd, cybydd yn fugnaw, yr anadyl yn cerdded, a'r myned yn hael, a phechadar yn myn- enaid yn meddylied.

Tri pheth à ddaw ar ddyn heb wy-ddynt : Duw Dâd Hollalluawg, Duw bod iddo : cyfgu, pechawd, a henaint. Vâb Holldrugarawg, Duw Ysbryd

Tri chydymdaith à fydd i'r diawl : Glân Hollgyvoethawg *.

Tri pheth fydd yn arwyddocâu bod Duw : am i Dduw Dâd ei greu, am i dyn yn gadwedig : caſâu pethau dryg- Dduw Vâb ei brynu, am i Dduw ionus, cara pethau daionus, a gwedd- Ysbryd Glân ei lywodraethu.

Tri pheth à ddyt Cristion eu coviaw- lân ddivrychau, a gobaith cryv diveiau, yn waſad, rhag pechu yn varwawl : a chariad perfaeth dieifiau.

gorchymynion Daw, llawenydd nev, Tri pheth à gymhell ddyn i weddiaw ar Dduw : hir glevyd, hir advyd, a hir a phoenau ufern. driftyd.

Tri pheth à wna gwr yn vhaenor ar ei gymodogion : bod yn ddoeth, a bod yn hael, a bod yn gyvoethawg. Tri pheth à fydd yn gwaethygu y byd : feguryd divyr, balchedd diyftr, ac avrad divesfur.

Tri pheth à wna gwraig yn anniw- air : tegwech yn ei hwyneb, folineb yn Tri pheth à fydd yn trallodi y byd : cenvigen wenwynig, a llid cythreulig, ei phen, a balchedd yn ei chalon. a thrachwant baiedig.

Tri pheth ni ddiolchant eu harbed : ni ddiolch pren arbed ei dori, ni ddiolch gwraig arbed myned arni, ni ddiolch yn eſgufedig : i gadw bywyd ei gyd- lleidy arbed ei goſpi. grifion, i heddychu ei gymodogion, ac i gadw ei wraig yn vodlon.

Tri pheth à bair i ddyn gollu gwa- hoddiaeth : bwyta gormodd, dywedyd Tri pheth anhawdd i ddyn eu gwneu- gormodd, a cheifaw gormodd. thur : oeri y tân, fychu y dwr, a bod- loni y byd.

Fair cynvedd anwedus ar ddyn : bod yn daer i geifiaw, bod yn galed i Tri pheth à ddyſg dyn o vod yn roi, a bod yn ddrwg ei dyb.

Tri pheth à bair i wraig gael tybied Drindawd yn dri pheth. *Iago ab Dewi.*

segur: dyfgu meddwl yn ddrwg, dyfgu gwneuthur yn ddrwg, a dyfgu dywed- yd yn ddrwg.

Tri pheth à geidw gwraig yn vodlon: ei cheiliogi pan vyno, ei thrwfiad val y ceifio, a'i chadw rhag digiaw.

Tri pheth à wna wr yn hoenus: gwleud ei wraig yn ei garu, ei gyvoeth yn mwyáu, a Duw yn ei nerthu.

Tri pheth canmoledig ar wr: bod yn ddoeth ei ymadrawd, yn gyviawn ei weithredodd; ac heb wneuthur dim gormodd.

Tri pheth canmoledig ar wraig: ei hwyneb yn ddawnus, ei hymddiddan yn fynwyrus, a'i harveron yn ddaionus.

Tri pheth rheidiawl i ddyn wrthynt wrth vynych vyned i davarn: ei ben yn gryv, ei vol yn gadarn, a'i bwrs yn drwm.

Tri pheth à geif dyn mewn tavarn: divyrwch i bechu, divyrwch i vethu, a divyrwch i ymwaethu.

Tri dyn ni ddylai wr eu gwahawdd i'w ciniaw: twyllwr gwenieithus, testynwr gwatwarus, a bradwr ceuvigenus.

Tri pheth hofaidd i wr eu bod gantho: ei wraig yn rhinweddus, ei dý yn drevnus, a'i dir yn gyvanneddus.

Tri pheth à nertha gwr i vod yn gyvoethawg: ei wraig yn gasglad, ei dylwyth yn ddiavrad, ac yntau yn llavuriad.

Tri pheth à wna wr yn anghenus: ei wraig yn voethus, ei dylwyth yn wallus, ac yntau yn avradus.

Tri pheth ni ddygant wr i gymmeriad mawr: ei wraig yn veifres, ei gefyl yn llymes, a'i dir yn ores.

Tri pheth gweddus i wr eu bod yn ei dý: ei wraig yn ddiwair, ei glustog yn ei gadair a'i delyn yn gywair.

Tri pheth rheidiawl i ddyn eu bod gantho: ei wraig ar ei wely, ei dân yn ei aelwyd, a'i arian yn ei bwrs.

Tri pheth à wna i wr vod yn vodlon i'w giniaw: ei wraig yn vedrus, ei vwyd yn voethus, a'i gylla yn iachus.

Tri pheth anesmwythav ar wr yn ei dý: ei wraig yn ymdaeru, ei simnai yn mygu, a'i dý yn dyveru.

Tri pheth nis ceif dyn yn ddifael wrth ei amgen: benthg arian gan ocrwr yn ddi lóg, pledo ei vatter yn y llýs gan wr o gyvraith yn ddi fys, a'i giniaw o vwyd moethus yn uhý cybydd angawr yn ddi rybudd.

Tri rhyw o ddynion anhawdd eu cael yn yr un meddwl: y call a'r fól, yr haela'r cybydd, a'r cywira'r lleidyr.

Tri pheth y fydd yn cadw y byd mewn trevyn: rhiv, a phwys, a mefur.

Tri pheth à geif dyn wrth ymgyvreithiaw: côff, a goval, a thravael.

Tri rhyw o ddynion à gyll eu haravwch yn debyg i rai allan o'u pwyll: helwyr, dawnfwyr, ac ymladdwyr.

Tri rhyw o ddynion y fydd heb brifiaw eu honestrwydd: meddwyr, anudonwyr, a bradwyr.

Tri rhyw o ddynion à fydd heb ovni Duw: traeturiaid, cynllwynwyr, a threifwyr.

Tri pheth à fy ddaionus i ddyn: meddwl yn dda, dywedyd yn dda, a gwneuthur yn dda.

Tri pheth à arwain ddyn i dylodi: aviachus chware, glothineb, a phuteindra.

Tri pheth ni all dyn eu cuddiau : cyvoeth mawr, cariad mawr, a chas mawr.

Tri pheth à fy raid i griffion da ryvelu yn eu herbryn : y byd, y cnawd, a'r cythraul.

Tri pheth à fy rhaid wrthynt wrthwneuthur pob gwaith : gwybodaeth, vodd ei gwnelir, a gallu i'w wneuthur, ac ewyllys i'w ddwyn i ben.

Tri pheth anhawdd i ddyn eu gwneuthur yn gwbyl : adnabod ei hunan, gorchwygu ei chwant, a chadw ei rin.

Tri pheth da pan vont yn gymmasur, a drwg pan vont yn anghymmesur : y tân, a'r dwr, a'r gwynn.

Tri pheth gwerthvawrocav i ddyn : iechyd, a rhyddid, a rhinwedd.

Tri chynvedd ddrwg eu bod ar ddyn : balohedd heb haelioni, trachwant heb gyviawnder, a llid heb drugaredd.

Tair modd y fydd i adnabod dyn : ei ymadrawdd, ei ymddygiad, a'i arveron.

Tri pheth cyntav à dwylla ddyn : geiriau tŷg, chwant ennill, ac eisiau gwybyddiaeth.

Tri pheth à geidw wr mewn iechyd : ymborth yn vesurawl, trawaelu yn gymmedrawl, a chadw ei wrês yn naturiawl.

Tri pheth gwrthwynebus gan wr i ymadael ag hwynt : y wlad lle y ganed ac ei maged, y cyvoeth yr hwn à gasgloedd ev ei ban, a'i gyveillion y rhai à oedd ev gwedi eu provi yn gywir iddo.

Tri pheth ardderchawg ymhlith pethau bydawl : caâu folineb, caru rhinwedd, a dymunaw dyfgu yn waftad.

Tri pheth à ennill enw da i ddyn : dywedyd ychydig, gwneuthur daioni, a llavurio.

Tri pheth à wna ysgrivenydd da : tragwyddawl gofedigaeth am wyr ardderchawg, a rhoi dangosiad i'r etiveddion ar eu hol, a gwneuthur i'w enw ei hân barâu byth.

Tri pheth à ddyly dyn bryderu eu gwneuthur : gwrandaw yn uvydd, ateb yn gall, a dangaws ei hunan yn wybodus.

Tri pheth rhyvedd à fydd yn y byd gan gymaint o wahaniaeth y fy rhygddynt : wynebau dynion, dywediad dynion, ac ysgrivenadau dynion.

Llyma driodd gweddus eu bod ar wraig i voddâu ei gwyr, ac i'w gwneuthur yn well no goddol.

Bod yn gywilyddgar, bod yn ddyftawgar, a bod yn uvyddgar.

Ei hwyneb yn ddawnus, ei hymddyddan yn vedrus, a'i llun yn weddus.

Meddwl di anllad, buchedd ddi avrad, a chyviawn vwrriad.

Ar Dduw yn gweddiaw, yn fywon ei dwylaw, a'i gorchwyl yn gryno.

Ei phryd yn hofaidd, ei chorff yn lluniaidd, a'i chalon yn buriaidd.

Y lleill law yn casglu, a'r llall yn rhànu, a'i phen yn pryderu.

Yn dda ei chydwybod, yn rhadlaw'n ei thavawd, yn gywir i'w phriawd.

Yn ddivalch ei chalon, yn lân ei harverion, yn drugarawg i dylodion.

Yn caru Duw yn hyvryd, yn ovni Duw hevyd, yn gwafauaethu Duw yn ddiwyd.

Er hyu rhyw wraig á gár cael myned lle myno, credu á ddywedo, a chael á geisio.

Llyma driodd gweddus eu bod ar wraig rhag cwecwalltu ei gwr o honi, o bydd yn gorrwod arno vod yn vynycheddi gartrev.

Ei fodlau yn ibawg, ei thraed yn agawg, a'i cherddediad yn fallachawg.

Ei choefau yn vreisgon, ei morddwydydd yn veinion, a'i gliniau yn gulion.

Yn llaesion ei brónau, yn geimion ei breichiau, a'i dwylaw yn gigweiniau.

Ei dannedd yn hirion, ei gwevlau yn vyrion, a'i llygaid yn drawfion.

Ei haelau yn vlewawg, ei hwyneb yn ddofawg, a'i mín yn drevlawg.

Ei chlustiau yn llydain, ei deurudd yn druain, a'i lliw val yfgevain.

Ei llais yn gryg, ei thavawd yn vloefg, a'i geiriau yn chwerrwon.

Llyma Driodd Cerdd.

Tri bai cyfredin á fydd ar gerdd : tòr mesur, drwg ystyr, a cham ymadrawdd.

Tri thòr mesur á fydd ar gerdd : hîr, a byr, a thwyll yn yr awdl.

Tri rhyw ystyr drwg á fydd : camddychymyg, anmherthynas, ac eisiau enaid.

Tri cham ymadrawdd á fydd : unig a lliofawg í gyd, gwrryw a benyw í gyd, a gwydd ac absen í gyd.

Tri anmherthynas cerdd : moliant a gogan í gyd, rhy ac eisiau í gyd, ac eisiau beryv.

Tri rhan ymadrawdd á fydd : enw, a rhagenw, a beryv.

Tri rhyw y madrawddy fydd : ymadrawdd berfaeth, ymadrawdd gyviawn, ac ymadrawdd addurn.

Tri rhyw fillav á fydd : fillav dalgron, fillav leddiv, a fillav dipton.

Tair rhyw fillav dalgron á fydd : dipton dalgron, a dipton leddiv, a dipton wib.

Tair dipton gymmeriad á fydd : dipton dalgronleddiv, a dipton bengamleddiv, a dipton dawddleddiv.

Tair rhyvedd ddipton á fydd : dipton ddiath, a dipton losgyrnawg, a dipton wib.

Tair dipton odidawg ganiad á fydd : dipton dalgronleddiv, a dipton losgyrnawg, a dipton gadarnleddiv.

Tair fillav gadarnleddiv ganiad á fydd : tromleddiv, byddarleddiv, a chadarnleddiv.

Tair fillav ysgavn ganiad á fydd : fillav dalgron, a fillav bengamleddiv, a fillav vud.

Tair dipton á fydd ni cheir proest yn eu herbyn : dipton dawddleddiv, a dipton dalgron, a dipton wib.

Tri bai gwahanredawl á fydd ar gerdd : nid amgen, ar broest englyn, ac unodl trwm ac ysgawn, a leddiv a thalgron.

Tri bai gwahanredawl á fydd ar englyn unodl : cern-ymorddiwes, a thin áb, a drwg ofodiad ar odlau.

Tri pheth á gydvreiniant ymadrawdd, ac ei teilyngant : ehudrwydd parabl, a chywreindeb fynwyr, ac anianawl ddeall y datganiad.

Tri pheth à anghywiriant ymadwriaeth.
 rawdd: pwl ddatganiad, ac anghy-
 wirdeb fynwyr, ac anystyriawl ddeall
 y parablwr.
 Tri rhydd cerdd dawawd à fydd :
 clerwriaeth, teuluwriaeth, prydydd-
 iaeth.
 Tri pheth à berthynant ar glerwr :
 goganu, ac ymbil, a gwarthruddiaw.
 Tri pheth à berthynant ar deuluwr-
 iaeth : haelioni, a digrivwch, ac erbyn-
 iad à da heb ymbil am danynt.
 Tri pheth à berthynant ar brydydd :
 clodvori, a digriváu, a gwrthwynebu
 gogangerdd.
 Tri un pen cerdd à fydd : prydu, a
 chanu englynion, a chyvrwyddyd.
 Tri pheth à anurddant gerdd : ei
 datganu mewn anamser, heb ei govyn;
 a chanu yn anmherthynas, nid amgen,
 i'r neb nas dylai; ac eisiau cerddwr
 i'w barnu.
 Tri pheth à urddant gerdd : elud-
 rwydd ac eovnder parabl, ac ethry-
 lithr y datgeiniad, ac awdurdawd y
 prydydd.
 Tri pheth à hofant gerdd : dyvnder
 fynwyr ac ystyr, odidawg ddychymyg,
 ac awdurdawd y prydydd.
 Tri pheth à anhofant gerdd : brasfer
 fynwyr, a fathredig ddychymyg, ac an-
 urddas y prydydd.
 Tri pheth à gywreiniant ar gerdd
 gywraint: cyvanfoddiad ymadroddion,
 ac amler Gymraeg wrth ei chyvan-
 foddi, a dychymygr y gerddwriaeth
 wrth gyvanfoddi y gerdd.
 Tri pheth à anghywiriant gerdd :
 eisiau modd i gyvanfoddi ymadroddion,
 ac anamlder Gymraeg, ac angherdd-

Tri pheth à amláant mewn cerddwr :
 hen gerdd, a barddoniaeth, ac hystoriau.
 Tri pheth à bylant awen cerddwr :
 anghyvrwyddyd, angherddwriaeth, ac
 anghanmawl.
 Tri pheth à lygraat o gwbyl awen
 cerddwr: tra meddwdawd, a thra god-
 lineb, ac yfgymmyndawd.
 Tri pheth à ddyly eu gochel : llyn-
 au, a phuteiniaw, a chlerwriaeth.
 Tri pheth à ddyly cerddwr eu can-
 mawl: haelioni, a digrivwch, a cherdd-
 wriaeth.
 Tri pheth à vawraa gerddwr : gwisg-
 odd, a chydabod, a chanmawl.
 Tri pheth à ddistrywiant gerddwr :
 noethi, ac anghydnabod, ac anghan-
 mawl.
 Tri pheth ni chynghan mewn cerdd :
 anwadalwch, ac yfmaláwch, ac an-
 gherddwriaeth.
 Tri pheth y cae cerdd arno heb
 vyned yn eu herbyn : hên gerdd yr
 hên brydyddion, a dychymygawl
 awdurdawd y prydyddion newydd, a
 chelvyddyd y gerddwriaeth.
 Tri rhyw broest à fydd : proest dal-
 gron, proest gadwynawg, a lleddyv
 broest.
 Tri rhyw unodl à fydd : unodl
 union, unodl cyrch, ac unodl crwca.
 Tri pheth ni ddyly cerddwr eu
 credu : gogan clerwr lle prydo pryd-
 ydd, a chanu angherdd o brydydd
 canmoledig ag awdurdawd iddo, a
 dywedyd celwydd yn ystig a gogan
 yn ddiachaws.
 Tri pheth à lawenaa cerddwr : ei

berchi, a chanmawl ei gerdd, a rhoddion gwyr da.

Tri pheth à goddant gerddwr ac ei triftâ : ei amberchi, ac anghanmawl ei gerdd, a'i nacáu.

Tri pheth à warthrudd cerddwr : ei anghredu, ei anghanmawl, a chamvarn.

Tri anhebgor cerdd à fydd : eglurder parabl, ac eonder, a cherddwriaeth.

Tri pheth à ddyly cerddwr eu haddev : cybyddiaeth, a devodau drwg, a thra cyvrinach, a chywilydd eydymdaith, a chelwydd argywedus.

Tri pheth ni ddyly cerddwr eu celu : gwirionedd diargywedd, a barnu ar

gerddwriaeth, a chlod dyledus y dynion da.

Tri pheth à waharddir i gerddwr : camvarnu ar gerddwriaeth, a gogaŋu heb ei haeddu, a chroefangerdd.

Tri pheth à ganmolant gerddwr : haelder, a digrivwch mawl, a devodau da.

Tri pheth à wradwyddant gerddwr : cybyddiaeth, a devodau drwg, a thra chynnildeb.

Tri pheth à barant garu cerddwr : cyvundeb, a haelioni, a rhywiogrwydd.

A velly tervyna.

Y PEDAIR CAMP AR UGAIN A'R ACHOS Y GWNAETHBWYD HWYNT.

AMRYVEILION lawenydd ydoedd gynt y'mhlith cenedl y Cymru pan oedd ynt à Phrydeiniaith naturiawl davodau ei ganedig wlad yn ddigymysg ganthynt, a breninawl allu ganthynt, a llywodraeth teyrnafodd ganthynt. Ac velly y dengys eu tri arbenig ragoriaeth arver, nid amgen, bywiogrwydd, nerth, a fynwyr, yr henwed yn ddewifawl ac y graddwyd pedair camp ar ugain yn amfer yr amherawdyr Arthur, ac á vuant arveredig yn hir o amfer, oni ddifygioedd meddiant tywyfogion Cymru; ac yna gwedi hyny val ciwdawd heb lawenydd, ni vawr arverwyd o'r campau hyny, onid aethant dros

gôv haiachen, val nad oes nemmor o ddyn yn Nghymru à wyr henwau y pedair camp ar ugain, chwaethach eu gwneuthur; a phan glywir eu heawi ni wyddis beth yw llawer o naddynt; ac am eu bod mor ddyeithyr á hyny á wnaeth i mi ysgrivenu yn y llyvyr yman, am nad adwaen le mor addas i veddiannu cadwedigawl gofadwriaeth yr hen Brydeiniaid, ac i'ch meddiant chwi, ac á dybiais drwy ddarllen amryveilion hethau y cadwech yn well yn eich côv ych ganedig naturiawl wlad, yr hon ych dyco y Goruchav Dduw chwi iddi wrth vodd eich calon eich hun. Amen.

HENWAU Y PEDAIR CAMP AR UGAIN.

Cryvder
Ymavael
Rhedeg
Neidiaw

Noviaw
Marchogaeth
Saethu
Chwareu cledd a bwclled

Chwareu á chledd deuddwrn
 Chwareu á fon ddwybig
 Hely á milgi
 Hely pyfg
 Hely adar
 Barddoniaeth
 Canu telyn
 Darllen Cymraeg

Capu cywydd gan dant
 Canu cywydd pedwar ac acenu
 Portreiaw
 Herodiaeth.
 Chwareu gwyddbwyll
 Chwareu tawlbwrdd
 Chwareu frifial
 A chyweiriaw telyn.

DOSBARTH Y CAMPAU UCHOD.

O'r pedair camp ar ugain, deg gwr-
 olgamp y fydd, nid amgen, o hyny
 chwech o rym corf, val hyn :

Cryvder
 Rhedeg
 Neidiaw
 Noviaw
 Ymavael
 Marchogaeth.

A phedair o rym arvau, nid amgen :

Saethu
 Chwareu á chledd deuddwrn
 Chwareu á chledd a bwled
 Chwareu á fon ddwybig.

A deg mabolgamp y fydd, ac o hyny
 tair helwriaeth, nid amgen :

Hela á milgi
 Hela pyfg
 Hely ederyn.

Saith teuluaidd o's mabolgampau
 fydd, sev ynt :

Barddoniaeth
 Canu telyn

Darllen Cymraeg
 Canu cywydd gan dant
 Canu cywydd pedwar ac acenu
 Portreiaw
 Herodiaeth.

Pedair o'r campau fydd val hyn :

Chwareu gwyddbwyll
 Chwareu tawlbwrdd
 Chwareu frifial
 Cyweiriaw telyn.

O'r pedair camp ar ugain uchod
 pedair fydd bènav, ac á elwir tadogion
 gampau, nid amgen :

Rhedeg
 Neidiaw
 Ymavaelyd
 Noviaw.

Yr achos y gelwir hwynt yn bènav,
 ac yn dadogion, am nad rhaid devnydd
 yn y byd i wneuthur yr un o honynt,
 eithyr val y gwnaed dyn o'r pedwar
 devnydd fydd y'mhob dyn, ac wele val
 dyna yr achos.

Y NAW HELWRIAETH.

O'r naw Helwriaeth, tair helva gy-
 fredin fydd ; 1. Carw. 2. Haid wenyn. 3. Iwrch.
 1. Arth. 2. Dringedydd. 3. A cheil-
 iog coed : A thair helva ddolev, 1.
 Llwynog. 2. Yfgyvarnog. 3. Iwrch.
 Y Carw á ddywedir ei vod yn un o'r
 tair helva gyfredin ; yn gyntav, am ei

vod yn wychav ac yn wrolav anivel y mae helwriaeth arno á bytheiaid ac á milgwn; yn ail, am ei vod yn rhanog rhwng pawb à ddél atto wedi ei ládd, cyn tynu y croen oddiamdano: oblegid, os bydd gwr ar ei daith yn dyvod heibio yr amser hwnw, ev á geif ran o hono wrth gyvraith, cystal a'r neb a'i lladdo. Haid wenyn fy helva gyfredin, oblegid pwy bynag a'i cafo ar ei dir ei hun, neu ar dir arall, y mae yn rhanog pawb o honi ar à ddél atti cyn rhoi o hono wyfl, sev yw hyny rhoi nód wrthi i ddangos mai eve a'i cava gyntav; ac onis gwna, pawb à ddelo yno á geif ran o honi, ond bod iii^d yn myned i berchenog y tir. Gleisiad á elwir yn helva gyfredin, oblegid pan vydder yn ei hely á rhwyd, neu á thryver, neu mewn módd arall, pwy bynag à ddél atto cyn ei ranu, y mae iddo ran o hono cystal a'r neb a'i dalio, os bydd mewn dŵr cyfredin.

Yr Arth fy helva gyvarthva, am ei bod yn gig hely o'r penav, ac am na bydd vawr ymlid arni, am nas gall gerdded ond yn arav, ac ni bydd ond ei baeddu, a'i chyvarth, a'i lládd.

Dringedydd yw pob peth à ddringo i vrig pren i'w amddifyn ei hun. Ac ni ddyly heliwr ddywedyd Bele, neu Gáth goed, neu Wiwair neu Fwlbart, ond eu galw dringedydd llwyd, dringedydd du, dringedydd côch. Ac am nas gall dringedydd ddiainc yn mhell, ond dringo i'r pren, ac yno ei vaeddu a'i gyvarth á wneir.

Ceiliog coed á elwir yn helva gyvarthva, oblegid pan ddél y bytheiaid

ar ei hynnt ev, eí ymlid á wnant oni gymmero bren, ac yno ei gyvarth a'i vaeddu á wneir.

Y Cadnav fydd helva ddolev, oblegid er maint vo'r gwaeddi a'r canu cyn ar ei ól, ev á gynnal ei helynt oni vlino.

Ysgyvarnog fydd helva ddolev am ei bod yn cadw ei helynt er maint vo'r ymlid arni.

Yr Iwrch á elwir yn helva ddolev oblegid yr un achos.

Penav cig hely yw Carw, ac Ysgyvarnog, a Baedd gwýllt, ac Arth.

Os gollyngir milgwn i garw, neu anivel arall, a'i ymlid o'r milgwn dros vryn, allan o olwg, a'i ládd, y milgi blaenav yn y golwg diweddav biau'r croen. Ond ni cheif miliaf. groen er ei enuill, oni bydd hi yn dorog o vilgi à eunilloedd groen, ac yna hi a'i ceif.

Am Ysgyvarnog, pa beth bynag a'i lladdo, y ci neu'r peth arall a'i coto o'i gwál a'i piau os ei cheisio y byddir i'w hymlid.

Y naw helwriaeth á ddyly bawb eu gwybod ar à ddyco gorn. Ac oni veidr roi ateb amdanynt, ev á gyll ei gorn. Ac os daw neb i hely a'i gynllyvan amdano, oni veidr roi ateb am y naw helwriaeth, ev á gyll ei gynllyvan. Ond ev á all vod a'i gynllyvan am ei vraich yn ddiidal.

Ni all neb illwng na milgi na miliaf i un anivel pan vo'r bytheiaid yn ei ymlid, oni bydd iddo yntau vytheiaid yn ei ymlid; ac oni bydd, ve all y neb à vo yn canlyn y bytheiaid. dori llinyn ar ei vilgi, os eve a'i gillwng.

Nid fbydd i neb faethu anivel y bo helwriaeth arno, pan vo yn ei ef-mwythdra, tan boen colli ei vwa a'i faeth i arglwydd y tir. Ond eve á geif ei faethu, a'i ládd, os gall, pan vo'r huaid ar ei ól; ond na cheif faethu yn mysg y cwn.

Os á neb i hely, a gillwngar anivel, a chyvarvod o gwn feegur ag ev, a'i ládd, y cwn cyntav bieuvydd, onid

cwn y brenin vydd y rhai feegur.

Yr anivel á helier vydd ar arddelw yr heliwr cyntav, hyd oni ymchwelo ei wyneb parth a'i gartrev, a'i gevn ar yr hely. Ond o bydd ei gwn ev yn hely, ac yntau wedi ymadael á'i gwn, ni ddyly ev ddim cyd lladdo y cwn feegur ev, ond perchènog y cwn feegur bieuvydd.

Velly yr oedd y gyoraith hely gynt.

LLYMA LYVYR TRIODD BEIRDD YNYS PRYDAIN,

A GASGLWYD O AMRYVEILION HEN LYVRAU YSGRIVEN,

GAN IOLO MORGANWG, B. B. D.

1796.

Llyma Lyvyr Triodd Beirdd Ynys Prydain, à gasglwyd genyo vi Thomas ab Iwan o Dre Bryn, yn Morgantwg, 1680.

Y CYMRO CAREDIG,

DYMA Lyvyr o hén Driodd; llawer o arver á vu gynt ar y cyvryw bethau, ac ydd wyv yn covio imi weled mewn tý hén garwr imi, pan oeddwn yn vachgen, amryw gopiau o Driodd, wedi eu doddi y'nglud ar welydd ei neuadd. Peth cyfredin oedd hyn, meddai ev, yn yr hén amferodd; ni deallwn wrth hyn vod ein hén deidau yn caru doethineb yn well o lawer no 'u heppil. Pwy ynawr á ry 'nglud ar wâl ei barth unpeth á vo nag yn dysgu, nag yn arwyddo doethineb? neb ar á wn i. Gweled amryw bethau o'r vath hyn, yn enwedig Triodd Llelo Llawdrwm o'r Coetty, ar wal fenestr neuadd vy hén garwr, á dynoedd vy ferch i gyntav at ddarllen hén iaith vy ngwlad, a chwilio ei hen ysgriveniadau; ac ni bu vychan y diddanwch á gevais yn yr hén lyvrau Cymreig. Yr wyv yn credu hyn yn vy nghalon, pe bai rhai pethau o'r natur hyn mewn print i'w doddi ar welydd mewn tai, y tynai hyny fylw llawer dyn ieuanc at bethau gwell nog y sydd yn awr vynyachav yn cael eu gosod o'u blaen; ac nid cywilydd y byddai i ambell hén ddyd pen-galed, a phengaled y gwelav i pob hén ddydion, ystyried ei bod hi 'n llawnoed bellach iddo va neu hithau ymarver ychydig á doethineb: Medd hén Driodd Cerdd---

“ Tri Thriodd à vuant gynt ar gov a gwybod yn Nghymru, Triodd Cerdd, Triodd Cyvarwyddyd, a Thriodd Doethineb.

Nev i eneidiau yr hên ddynion da gynt à vuant yn dwyn ar gov a gwybod y cyvryw bethau ; ond os o hyny y bu név iddynt, y mae arnav oevn mawr ni welant vyth vawr o’u heppil yn y lle y mae nhwy.—Bydd wych, bydd iach, a bydd ddoeth ! a Duw vo gyda thi, a’i nev i’th enaid !

THOMAS AB IVAN.

CYNNWYSIAD Y LLYVYR HWN.

1. 2. 3. 4. 5. *Triodd Doethineb.*
6. *Triodd Llelo Llawdrwm o’r Coetty.*
7. *Triodd y Gwragedd.*
8. *Triodd y Gwragedd priod.*
9. *Triodd y Cybydd.*
10. *Triodd Mab y Crinwas.*
11. *Triodd y Meddwyn.*
12. *Triodd y Cymro.*
13. *Triodd y Sais.*
14. *Triodd Gwilym Hir Saer.*
15. — *ereill a’u Hanes.*
16. *Triodd gwir eu gwybod a’u covio, er addysg doethineb.*

I. TRIODD DOETHINEB, O
LYVYR MR. LEWYS O BEN
LLIN, YN MORGANWG :
UN O LYVRAU TRE BMYN.

1. Tair sail doethineb y fydd : yfyr-iaeth, gwybodau, ac ymgais.
2. Tri pheth à ddangofant ddoethineb lle y bytho : llavar, camp, ac anwydau.
3. Tri anhebgor doethineb : deall cadarn, awen lathraidd, a chydwybod lân.
4. Tri pheth à welir lle bo doethineb : trevn brydverth ar bob travod,

cyviawnder yn mhob ymgais, a thang-nev yn mhob ymarweddiad.

5. Tri pheth hawdd vydd adnabod dyn wrthynt : wrth à gâr, wrth a’i câr, ac wrth nas câr y naill a’r llall.

6. Tri pheth à ddangofant beth yw dŷn : ei ddyddanwch, ei gâs, ac ni welir ar ymdawr gantho.

7. Tri thëyrnedd gwybodau : gwell-âu moes a devawd, diwallu pob eifiwed, a dyddanu meddwl.

8. Tair priyddyledfwydd gŵr : dwyn plant i vynydd ar ddyfsg ac yn ddeddvawl, dangos daioni ar ei weithredodd, a dangos gwybodaeth i’r diwybod.

9. Tri pheth à wna gwr deddvawl : ynnill cariad a pharch ei genedl a’i wlad, ynnill boddlondeb a llawenydd iddei hunan, a gadael cov anrhydeddus ar ei ôl.

10. Tri chyveillion goreu dyn, lle byddont dda, a gwaethav lle y byddont ddrwg : ei ferch, ei ddeall, a’i gydwybod.

11. Tair priyddyledfwydd y fydd : dwyvawl, gwladawl, a theuluawl.

12. Tri pheth à gadwant dreu ar bob peth : nerth, cosp, a gobrwy.

13. Tri pheth cyntav à ddylid eu hyftryied y'mhob gorchwyl a thravod: y lle, y pryd, a'r dyben.
14. Tri pheth yn ail à ddylid eu hyftryied cyn ydd eler y'ngylch un gorchwyl ba bynag ei ryw: trevn, moddiou, a galluoideb.
15. Tri pheth anhebgor i bob gorchwyl: modd, medr, a myn.
16. Tri pheth yn gyvun a'u gilydd à lwyrr amddifynant, ac nis gellir eu gortrechu: cyviawnder, deall, a chariad.
17. Tri pheth à geiro iawn ddeall ar dravodau bywyd: golud, nerth, ac anrhydedd.
18. Tri pheth à ddangofant avlywodraeth: y cryf yn gormesu 'r gwàn, y celwydd yn drech no'r gwir, a gloddest yn drech nog arbedoldeb.
19. Tri pheth à amddifynant wladoldeb: cariad, ovn, ac ynnill.
20. Tri pheth à ddyvethant wladoldeb: creulondeb yn lle cosp, diymdawr o bwyll yn lle trugaredd, a gwaftraf yn lle gobrwyon.
21. Tri pheth y dylai bob doeth ymarver ag wynt yn ei dý, a'i deulu, a'i gymmodogaeth: tangnevoldeb, ynadoldeb, a thadoldeb; fev o'r deddvau hyn y bydd heddwch, a chariad, a chynghorion doethion a daionus; a donioldeb haelionus a govalus bob un tuag at y lleill; ac o hyny cymmogogaeth dda; ac heb hyny nis gellir na bydoldeb, na chydvoldeb, val y bo iawn a daionus herwydd dymunoldeb doethion.
22. Tri pheth anhebgor ar bob pencynghor: bod yn yftrygar, yn iawn-gar, ac yn yftrywgar i chwilio i maes à vo twyll ar wirionedd.
23. Tri goreuon menwydoldeb: iechyd, hoddlondeb, a heddwch.
24. Tri fyrth y fydd ar bob travod: agweddoldeb, cylchiadoldeb, a damweinioldeb.
25. Tri chyvlwr y fydd ar bob peth: ynniawl, cylchiadawl, a galledigawl.
26. Tri pheth nis gellir neb yn ddedwydd hebddynt, pei bei onid ev ei hun yn byw ac yn bod: iechyd, caredigrwydd, a gwybodau.
27. Wrth dri pheth y dylid o iawn yftryied pob peth: ei ansawdd, ei le, a'i amfer.
28. Tri pheth y dylid eu hyftryied yn bybyrbwyll deirgwaith bob dydd: deddvau cariad haelionus, dyled teulueiddrwydd, a govynion Duw; a myned yn ôl y tri govynion dyled hyn.
29. Tri drwg y fydd ac nis gellir eu cynddrwg: murn cynllwyn, godineb, a meddwdawd; canys mamau ydynt i bob drwg arall.
30. Tair elufen y fydd yn bēnav ar bob elufen: nawdd, ymborth, a chynghor da.
31. Tri arwyddion à welir ar bob dýn, ac wrth y rhai hyny ei adnabod: ei ddvyrrwch, ei gas, a'i gyveillion.

32. Tair gormes gwlad : anymgais, cybyddawd, a glythineb.
33. Tair gormes teulu : gwr anwybodus, gwraig anynad, a phlant anuvydd.
34. Tair gormes teyrnedd : anmrawd, anrhaith, ac anymdawr.
35. Tair gormes ymgais : difyg oferndawd, difyg gwybodaeth, a difyg tal a gobrwy.
36. Tair gormes gwybodaeth : celvyddyd annoeth, dosparth anghywir, ac iaith aneglur ; ac ni ddylid ymarver ag un o naddynt.
37. Tair gormes celvyddyd : iaith gyving aneglur, dosparth annhrevnus, ac avreidioldeb.
38. Tair gormes awen : difyg addyfg a gwybodau, eifwedd corforawl, ac anghydnabyddiaeth.
39. Tair gormes doethineb : cymmodawg geuawg diriaid, arglwydd cyvoeth anghyviawn, a gwraig anynad vlyfig.
40. Tair gormes cymmodogaeth : rreiglau chwedlau, tavarndy annofparthus, a chybydd anghawr.
41. Tri pheth nis dylid eu govyn : ced ac elufen gan gybydd anghawr, cynghor gan annoeth, a nawdd gan anwr.
42. Tri drygddyn y fydd ac nis gellir eu gwaeth : cybydd, enllibwr, a gwenieithwr.
43. Tri rhagoriaeth daioni : addvwynder, daioni, a phwyllgarwch.
44. Tri pheth à ddielir ag anmenwed-igrwydd : cribddail, anudon, a chreulondeb.
45. Tri pheth à ddylid eu frwynaw yn gadarn : llaw, tavawd, a blŷs.
46. Tri chyvlawnder doethineb : ferchogrwydd, pwyll, a chywirdeb.
47. Tri arwyddon anwybodaeth : ymddwyn anvoesus, iaith anghyviawn, a holi dirgelion y cymmodogion.
48. Tri chyttundeb à wnânt wr yn gyvoethawg : cyttundeb à gair Duw, cyttundeb à'i wraig a'i deulu, a chyttundeb a'i gymmodogion.
49. Tri pheth y fydd, ac hebddynt nis gellir à wnânt wladwr : bonedd, celvyddyd, a daionufder.
50. Tri pheth nis dylid eu credu : gair gwr o bell drosto ei hunan, addewid mab i verch wrth gaely llaw uchav arni, ac à ddyweto ddiriaid am arall.
51. Tair arwydd tangnergarwch ar ddŷn : trugaredd at ei ysgrubl, caru cartrev, a chanu gyda ei orchwyl.
52. Tair arwydd bonedd o gwnad ar ddŷn : haelioni, cyvarch hawddgar, a gwybodau deddvolion.
53. Tri arwyddon creulonder : tarvu anivel yn ddi raid, briwa coed a llyfiau yn ddiachos, a bod yn daer am gymmwynas.
54. Tri arwyddon trugaredd : syniadu cwyn plentyn, troi oddiar fordd anivel gorweddawg, ac ymddwyn ferchawg tuag at ddieth ac efron.

55. Tri arwyddion anian ddrwg mewn dŷn : rhoi cynglor cyn a'i ceif-ier gantho, à wnelo na bo rhaid nag achos iddo, ac à fôn am à welo ar ei gymmodogion.

56. Tri pheth à ddiweddant yn ddrwg vnychav, am hyny goreu yw eu gadael : cyveddach, ymryfon, a chwilio helynt dŷn arall.

57. Am dri pheth ni cherir neb gan ei gallach : cafwir heb achos cyviawn drofto, cynglor ni ovynner, ac athrodion.

58. (Gwel riv 42.) Tri dyn y fydd ac nis gellir cythraul eu gwaeth : enllibwr, rhagrithwr, a chybydd.

59. Tri pheth à ddylid eu diolch : gwahawdd, rhybudd, ac annerch.

60. Tri thywyfogaeth ferchog : digrivwch, haelioni, a fyberwyd.

61. Tair gormes doethineb : meddw-dawd, godineb, a dryganian.

62. Tair fail doethineb : ieuencŷtid mabawl i ddyfgu, cŷv awengar i gadw dyfg, a fynwyr oedran i ddatganu.

63. Tri gwreiddyn doethineb : gwirionedd, dyfg, a chydwybod.

64. Tri pheth à gadarnaa gynnevawd : addwrynder, awdurawd, a doethineb.

65. Tri pheth anhardd ar bob rhyw oddŷn, beth bynag, pa le bynag, a phryd bynag y bo : dioglydrwydd, furllydrwydd, ac annysg berwydd ei radd.

66. Tri pheth hardd ar ddŷn y'mhob lle, ac ar bob amfer, ac y'mhob gradd a chyvlwr, ac à ennillant barch ac anrhydedd iddo : caredigrwydd, diwydrwydd, a gwybodau moliannus.

67. Tri argaedoethineb : gwirionedd, cariad, a phwyll.

68. Tri pheth à gau yn erbyn doethineb : celwydd, llid, a rhyodres.

69. Tri argae awen : gwybodau, haelioni, a diwydrwydd.

70. Tri pheth à gau yn erbyn awen : diawgswrth o gamp, cybyddawd, ac anwybodaeth.

71. Tri chyvrwym gwybodaeth : llythyr, dosparth gyviawn, a lles gwlad a chenedl.

72. Tri ymglywed doeth a deddvol : ymglywed à'r gwirionedd, ymglywed à'i ferch, ac ymglywed à'i nerth.

73. Tri pheth à lanwant wagder : dadwrdd diddysg y'mhen gwág, crochwerthin diyttyr y'nghalon wág, a llaid budreddus mewn fynon wág.

74. Tri pheth à geif dŷn trugarog : cariad ei gymmodogion, parch doethion, a thrugaredd Duw.

75. Tri pheth à geif gwr deddvol : digonedd bydawl, heddwch cydwybod, a bodd Duw.

76. Tri pheth à geir o hir ddilyn drwg : cofp cyvraith ei wlad, ei gafâu gan bawb, a digovaint Duw.

77. Tri dyn y mae Duw yn eu caru :
2 D 2

cadarn cyviaww, dewr trugarawg, a haol diedivar.

78. Tri dŷn à vyddant noturiol i dri pheth : melinydd i ladrata, eglwyfwr i ragrithaw, a chlerwr i gelwyddu.

79. Tri ynnill cybydd : poen yn caf-glu, goval yn cadw, a thristwch yn colli.

80. Tri pheth à geif dŷn dyoddeus : cariad a'i adnapo, fyniant yn ei dravodion, a rhâd Duw ar à wnelo.

81. Tri pheth à geif dedwydd : cariad pob doeth a deddvol, bywyd heddych-laww, a llawenydd nevol.

82. Tri pheth à geif diriaid : ei gafâu gan a'i adnapo, byw mewn ovn, a chofb yn y byd ar ol hwn.

83. Tair dedwyddgamp gwr : bod yn llawen yn ei dŷ, yn ddiwyd yn ei orchwyl, ac yn ddyddiwr rhwng ei gymmodogion.

84. Tri pheth sy'n dyvethu 'r byd : brenin fol heb gynghor, barnwr heb gyviawnder, a gwas heb uvyddawd.

85. Tri pheth à geir o godi yn vore : iechyd corf, ysgawnder deall, a chyvoeth bydol.

86. Tri menwydigion teulu : pendawd govalus, bugail cywir, a negefwr doeth bryfgar.

87. Tri anfadw teulu : goruchwiliwr dioval, bugail anghywir, a chènad annoeth na ddelo yn ôl o'i neges.

88. Tri glwth byd : môr, dinas, ac arglwydd.

89. Tri pheth nid iawn ymddiried iddynt : iechyd henaint, binon gauav, a diniweidrwydd arglwydd.

90. Tri pheth nid callach credu y naill no'r lleill : llw gordderchwr, breuddwyd gwrâch, a chwedl heb warant.

91. Tri pheth anhebgor i ddoeth : gwrandaw, gweled, a thewi.

92. Tri pheth ar ddyn à bair hofi ei gyveillach : syberwyd, pwyll, a daioni.

93. Tri pheth byr eu parâad : rhyveddoldeb, gwagogoniant, a thegwch ieuentid.

94. Tri dyn à ddywedant y gwîr : plentyn, fôl, a dioval.

95. Tri pheth di glwv di glevyd à vawr gystuddiant a'u harwain : cariad, câs, a galar,

96. Tri pheth à frwythlonant ddoethineb : gwybod am à vu, ystyr am y fydd, o phryderu am à ddaw.

97. Tri pheth à arwain i dylodi : gloddeff, diogi, a mercheta.

98. Tri pheth ni wna ddyn doeth : myned ar hyd vôr lle gellir tir, gellwng i maes ei gyvrinach, a gellwng dydd i vyned heibio heb wneuthur daioni.

99. Tri pheth à bair cywreinrwydd : galluogrwydd, awen ewyllyfgar, a gwybodaeth o gelvyddgarwch.

100. Tri pheth cythreulig ar ddŷn : cenvigen, trachwant, a balchder.

101. Tri pheth à barant hawddvdyd

iechyd corff, meddiant ddiangen, a chydwybod lân.

102. Tri pheth à geiroymgynneddvu yn dda: parch ac anrhydedd y byd, boddlondeb meddwl a chydwybod, a derbyn da gan Dduw.

103. Tri pheth à bair i wr glôd a chymmeriad caredig: dywedyd yn dëg yn wyneb, rhoi gair da y'nghevn, a fyddlondeb cyveillach.

104. Tri pheth annivyr eu gweled: cyvoethog hael yn myned yn dlawd, dedwydd yn myned yn ddiriaid, a chwerthin am bën y dÿn doeth ymbwyllgar.

105. Tri à vyddant oreu 'r byd arnynt lle nas adnaper: celwyddogion, bradon, a lladron.

106. Tri pheth fôl eu gwnëthur: gweiddi hoi ô! cyn ynnill y gamp, cyvriw a bwrw ar ddydd cyn y delo, a barnu cyn gweled y diwedd.

107. Tri pheth à hir gynnaill ddirieidi ar dÿn: meddwdawd, godineb, ac ymladdgarwch.

108. Tri pheth ni wna ddoeth: dyfgwyl am analladwy, triftâu am anadveradwy, ac ovari anocheladwy.

109. Tri pheth balch: ceiliog ar ei dômen ei hân, colwyn ar arfed ei weinyddes, a chrachfwyddwr yn ei anlawdd.

110. Tair camp ganmawledig: haelioni Cymro, fyberwyd Franc, a hyder Sais.

111. Tri rhywiogrwydd meddwl à bair fyberwyd: tymmer goddevus, parodrwydd i roddi, a llawen o gynneddv.

112. Tri pheth ni wrandawant ar gynghor ba cyfal bynag y bo: brys, dig, a thrachwant.

113. Tri pheth iawn i wr ymladd yn eu plaid: ei wlad, ei gât, a'i vywyd ei hunan.

114. Tri anhebgor priodas, er gwynvydigrwydd o heni: cyttundeb diddig, cariad cydgalon, a chyvawch y ddau mewn daioni.

115. Tri pheth hardd eu gweled: cyttundeb rhwng brodyr, cymmwynasgarwch rhwng cymmmodogion, a chariad fyddlon rhwng gwr a gwraig.

116. Tri pheth, lle bo a'u perchëno, nid rhaid mwy: tir rhywiog da ei drinaeth, gwraig dda ei champau, a deall da ynddo ei hunan.

117. Tair privgamp rhagrithwr: tyftiolaethu yn wrthwyneb i air Duw, cyhuddaw yn anghyviawn, a barnu heb awdurdawd.

118. Tri pheth anwadal dros ben: cymmeriad gwÿr mawr neu arlwyddi, cariad merch, a llygedyn o haul mis Ionawr.

119. Tri dÿn nid call rhygoelio i'r naill no'r lleill o honynt: hÿn no'i gymmodogion, rhodiadur o bell, a darllênwr llyvrau anghyviaith*.

* Neu, ac a vaq vaen dros iaen-Llyvyr arall.

120. Tri pheth à gydgerddant à phob daioni à wneler: ynuill bydawl, anrhydedd a pharch gan ddoethion, a llawenydd cydwybod.
121. Tri pheth nid call ymyryd à nhwy: llywodraeth tý arall, cynghori pendevigion goludawg, a chwilio dirgelion Duw.
122. Tri pheth à ddiogelant i wr wafanaeth o gywirdeb: cariad a'i gwafanaetho, a'r modd a'i diogeler yw cariad am gariad; ynnill a budd, ac o'i roddi y diogelir cywir o wafanaeth; a chymmyred, à ddengys gymmeradwy ar à wneler yn wafanaeth, ac o'i ddodi y diogelir cywir ar wafanaeth.
123. Tair camp ganmoladwy ar verch: tawedocrwydd, lledneifrwydd, a diweirdeb.
124. Tri dyn gwynvydig pei gwelent eu bod velly: gwr diangen, gwr di ddyled, a gwr di wraig.
125. Tri amryson à ddygwydd ar varwolaeth traws cadarn: ei gyvnefeiviaid am ei olud bydawl, pryvaid am ei gorf abwyawg, a chythreuliaid am ei enaid anvarwol.
126. Tri bendith à ddygant vendith Duw ar a'u cafo: bendith tád a mam, bendith y tlawd, a bendith bardd llinolingerdd.
127. Tri pheth anhawdd eu cuddio: menyn mewn cawl pŷs, mynawyd mewn cwd, a murfen mewn cell.
128. Tri rhyvel yn heddwch, ac nid ebrwydd y darvyddant: tir drwg, arglwydd drwg, a gwraig ddrwg.
129. Tri gair cynghor Teilo Sant: gwybydd dy allu, gwybydd dy wybodaeth, a gwybydd dy amfer; ac o wybod y tri hyn cais ymwybod á'r deddvau y fydd arnad, y gan Dduw, a chan ddŷn, a chan ddosparthau doethineb.
130. Tri pheth à ddylid eu hystyried cyn gwedyd: y môdd, y màn, a'r amfer.
131. Tri pheth y fydd ac nid hawdd dwyn dŷn oddiarnynt: ei varn, ei awen, a'i genedl.
132. Tri phen býd: dedwydd, celvydd, a diwyd.
133. Tri pheth à wnant wr yn vlaenor ar ei genedl a'i gymmodgegion: golud, doethineb, a haelioni.
134. Tri chael mwyav yn y býd: gwybodau doethineb, cydwybod lân, a chariad Duw.
135. Tri cholled, a rhagddynt nid colled dim arall: colli pwyll ac ystyr, colli cydwybod lân, a cholli cariad Duw.
136. Tri pheth anhawdd eu cafael: tán oer, dwr fych, a thrachwantus deddvol.
137. Tri pheth rhydd i bob dŷn: ei vyyrdaud, ei varn, a'i lavar; achos

heb hyny nis gellir na gwellâad na dangos ar wybodau daionus.

138. Tri diogelwch dŷn : iechyd, rhyddydd, a chalon lân.

139. Tri pheth fy'n gyru'r bŷd ar gyveiliorn : addewidion arglwyddi, gwisgodd brawd llwyd, a fyberwyd rhieinverch.

140. Tri ovn à waethygant galon dŷn : ovní gwedyd y gwŷr, ovní tylodi, ac ovní diawl.

141. Tri ovn à wellâant galon dŷn : ovní credu pob peth à glywer, ovní da y Bŷd, ac ovní Duw.

Ac velly terogna hyn o Driodd.

II. LLYMA DRIODD DOETHINEB EREILL O'R UN LLYVYR.

1. Tair cainc y fydd ar ddoethineb : doethineb parth ag at Dduw, doethineb parth ag at bob cyd-ddŷn, a doethineb parth ag at ddŷn ei hunan.

2. Tri adnabyddiaeth à barant ddoethineb : adnabod Duw, adnabod calon dŷn, ac adnabod calon ei hunan.

3. Tri anhebgor doethineb : awen, gwybodau, a dosparth.

4. Tri chadernyd doethineb : iawn, prydverth, a galledig.

5. Tri pheth à geir oddoethineb : da'r bŷd, dyddanwch meddwl, a chariad Duw.

6. Mewn tri pheth ydd ymddengys doethineb : awen, gwybodau, ac ymddwyn (ymarwedd.)

7. Tair ymgais doethineb : deall anian o awen, gweled gwirionedd o'i ymbwyllaw, ac ymarver à chariad a thangnevedd.

8. Tri pheth ar ddŷn a'i gwnant yn ddoeth ac yn ddá : cynneddvau, gwybodau, a gallúau.

9. Tri pheth nis gellir doethineb lle byddont : trachwant, gloddest, a balchder.

10. Tri pheth nis gellir doethineb hebddynt : haelioni, dirwest, a rhadverthwch.

11. Tri nôd cywirddyn : genau tawedog, llygad digildrem, a gwynebpryd divraw ; sev a'r tri yn un.

12. Tri nôd lleidyr : tavawd holgar, llygad chwilgar, a gwyneb brawychus gocheldrem ; sev a'r tri yn un.

13. Tri chynneiliad doethineb : calon yn ymsynwyrav, iaith i ddatgan, a chôv i gadw.

14. Tair fordd ydd edrycher am à vo dŷn : yn y peth nas gwypo, y pryd nas gwypo, a'r màn nas gwypo.

15. Tri pheth à ddylid eu selwigyntav ar ddyn : tavod, devod, ac ymmod ; can mai o'i anian a'i athrylith y tyvant.

16. Tri pheth ebrwydd yn ymddangos ar ddyn : pwyll, ferch, a chás.

17. Tri pheth nid hawdd i ddyn eu

cuddiau ynndo ei hunan : llawenydd, vod, herwydd dichonoldeb. triffwch, ac asbri.

18. Tair fordd ydd adnebyddir dyn : wrth ei ymadrawdd, wrth ei ymarwedd, ac wrth varn ei gymmodgeion am dano.

19. Tri pheth à barant anmhwyl : edludd awen, gormes anoddeviadawl, a gwrthladd cydwybod.

20. Tair llwybr doethineb : llwybr ymgais, llwybr gwybodau, a llwybr cydwybod.

21. Tair priggamp doethineb : edrych ar bob peth, dyoddev wrth achos pob peth, ac ymgadw yn rydd oddiwrth bob peth.

22. O dri pheth y mae barn gyv-iawn : o wybod y gwir, o ganrod angen, ac o gariad haelionus.

23. Tri phriv athraw dŷn : fynwyr o anian yn dirnad, pwyll o ymgais yn ystyried, a chydwybod o achreth yn barnu ; ac nis gellir cyvlawn a chyv-iawn ar wybodau doethineb heb addysg y tri hyn.

24. Tri pheth nid ydynt ond un o gyfevin ymdardd : gwirionedd, cyv-iawnder, a thrugaredd ; fev o'r un cariad y daw y tri hyn ; fev yw cariad y cwbl ar ddoethineb.

25. Tair fail deall : gwybod pwys a gwrthbwys, gwybod dygwydd a gwrthddygywydd, a gwybod barn a gwrthvarn ; ac o'r rhai hyn deall ; fev yw deall medru ar vod a gwrth-

26. Tri pheth à rwym ddaioni ar ddŷn : ei wneuthur unwaith ei hun, ei ovyn unwaith gan arall, a'i gan-mawl unwaith yn arall, neu yn nghlyw arall.

27. Tair fordd y mae gyru daioni ar ddŷn : canmawl daioni à wnaeth ev yn nghlyw arall o ddaionus, gwneuthur daioni yn ei wŷydd ev, a thewi ar vai à vo arno ev.

28. O dri chynghor ynghyd y ceir un cynghor da : cynghor câr, cynghor gelyn, a chynghor ei gydwybod ei hun.

29. O dair iaith y ceir iaith gwirionedd : iaith anian, iaith ymbwyll, ac iaith cydwybod.

30. Tri devnydd pob deddvoldeb : addysg, pwyll, a chydwybod.

31. Tri pheth à wnânt varn a beirniad cywir : ystyriaeth, ymoddev, a medru ar à él wrth varn.

32. Tri bânogion doethineb : pwyll, cyv-iawnder, a thangnev o garedigrwydd.

33. Tri phriv gynneddvau daioni : dywedyd y gwir er gwaethav oll, caru bob daioni, a dyoddev yn lew dros pob gwir à daioni.

34. Tri pheth nid rhaid goval nas ceir o garu'r iawn yn mhob peth a'i wneuthur : cariad, clôd, a chyvoeth.

35. O dripheth y mae celvyddyd : deall, cov, ac arver.

36. Tri pheth à wedant yn well no
thavawd beth à vo mewn dŷn : ei
law, ei lygad, a'i ymdawr.

37. Tri pheth da iawn eu meddu
cyn y dyweter à vo'n gelwydd : syn-
wyrbwyll cadarn i ddychymyg, cov da
rhag gwrthddywedyd à ddywefpwyd
yn ôl llaw, a fol i wrandaw ar à ddy-
weder.

38. Tri pheth trwsgl y fydd, a lle
a'u gweler trwsgl pob peth arall ar
gorf a meddwl : troed, llaw, a llavar.

39. Tri pheth à gydgerddant à phob
daioni à wneler : ennill bydawl, parch
ac anrhydedd gan ddoethion, a llawen-
ydd cydwybod.

40. Tair cafnè dyledfwydd dŷn :
ymgyvarchwel à Duw, llefâu dŷn, a
gwellâu gwybodau.

41. Tri chyvarwel deall : iawn,
hardd, a llefawl.

42. Tri pheth, nid gwlad lle nas
cafer : llavuriaeth, cyvraith, a chrev-
ydd, fev golychwyd.

43. Tri pheth à wnant ddŷn yn
anneddvol : ovn, chwannocrwydd, ac
anwybodaeth.

44. Tri pheth anhawdd eu gorch-
vygu : glewder, cariad, a chydwybod.

45. Tri pheth ni vawr brifer am
danynt onid-elo yn ry hwyr : cynghor
câr, rhybydd oedran, a barn cydwy-
bod.

46. Tri pheth er cael beunydd yn

ddibaid à geisiant ragor : môr, medd-
wyn, a chybydd.

47. Tri pheth à ddylid eu cadw vyth
yn egored : cluft, llygad, o deall.

48. Tri pheth gorau vydd eu cadw
y'ngghaued oni bo achos cyviawn :
dwrn, genau, a meddwl.

49. Tri pheth à wnant ddyn yn wseth
nog anivel : caru'r bol, caru golud,
a charu clôd dynion yn vwy no bodd
Duw.

50. Tri pheth à wnant ddyn yn
ogyvuwch ag angel : caru pob daioni,
caru ymgardodi, a charu boddâu Duw.

51. Tri pheth er cael y cyvan ni
welant vyth eu digon : môr, corffan,
ac arglwydd.

52. Tri pheth o'u dirmygu à dynant
ddial : cynghor gweledydd, barn
pwylllog, a chwyn tylawd.

53. Tri chynghor y dylid yn bènav
eu gwrandaw, can nas buant erioed
amgen no da : cynghor tymmor, cyng-
hor oedran, a chynghor cydwybod.

54. Tri chynghor nid mynych y
byddant ar gam : cynghor cyvamwain,
cynghor doeth bucheddol, a chynghor
gwr ni wrandawoedd erioed ar un
cynghor.

55. Tri pheth melltigedig eu fym-
mud : fin tîr, hynt dwr, ac arwydd
fordd ac arllwybr.

56. Tri phriv gyverthi doethineb :
cariad, gwironedd, a gwrhydri.

57. Tri pheth nis gellir vyth eu gwled yn ngwirvodd eu llawnvaint : fev cynneddvau da, cynneddvau drwg, a chynneddvau awenbwyll.
58. Wrth dripheth y bydd oll à wnelo dyn : wrth ryddyd, wrth gofp, ac wrth obrwy : ac nis gellir à vo amgen ar à wnelo dyn yn ei iawn bwyll.
59. Mewn tri pheth y gwelir privgynneddvau enaid dyn : yn à vo yn ei ovni, à vynu ei gelu, ac à vynu ei ddangos.
60. Tri gweddus y fydd, ac ni bydd llawer yn anweddus lle a'u gweler ac a'u cafer : iaith weddus, dillad gweddus, ac ymmod gweddus.
61. Tri pheth fy'n dangos gallu dŷn : nas gall vod hebdo, nas gall ei guddio, ac nas gall na ei garu na ei gafâu.
62. Tair llath vefur pob dŷn : ei Dduw, ei ddiawl, a'i ddidawr.
63. Tri ymgyvarwel gwybodaeth : awen, pwyll, ac egui.
64. Tri pheth à geir ynghyd yn ddiangen : ymgais, ymgar, ac ymgael.
65. Tri pheth ni ddifyg vyth eu cael : peth golud o ddiwydrwydd mawr, peth anrhydedd lle a'i dirperer yn vawr, a pheth gwybodaeth lle a'i ceisier yn vawr.
66. Tri ymgael à gadarnâant ymgais : bôdd dyn, bôdd cydwybod, a bôdd Duw.
67. Tri pheth ni ddifyg iddynt eu mawl : haelioni, cyviawnder, a gwybodau.
68. Tri pheth moladwŷ ar ieuanc : tawedigrwydd, diwydrwydd, a boneddigrwydd.
69. Tri pheth moladwy ar hên : cynghori yn ferchawgwyn, haelioni dwyvolgamp, a doethineb diymged.
70. Tri pheth ni faiv dim o'u blaen a'u gwrthwynepont : pwyll, amynedd, a gwirionedd.
71. Tri pheth ni ddifyg llwydd iddynt lle y bont gyviawn : pwyll, ymgais, a gobaith.
72. Tri pheth y gwna mawl dyledus ac haelionus : y gorchwyl yn hawdd, yr ymbwyll yn ddychymygawr, a'r gobaith yn gadarn.
73. Tri pheth da iawn eu meddu : cartrev o drev tâd, creft o gelvyddyd, a braint o vonedd cynhenid.
74. Tri pheth gwell no'r rhai hyny : corf iachus, gwybodau a chynneddvau moliannus, a rhyddyd o hawl.
75. Tri pheth gwell no'r cwbl : pwyll ynniawl, calondid amyneddgar, a chydwybod lân.
76. Tri arddangos llefoldeb gwybodau : doethineb, dwyvoldeb, a thangnevoldeb.
77. Tri dyn nid call rhygoelio yn vawr à ddywetont : gwr o bell, gwr hŷn no'i gymmodogion, ac à vo vaen dros iaen.
78. Tri pheth y fydd ar wirionedd

ni waeth beth à vo ev à ddylid ei ddywedyd, ni waeth pryd na lle nag achos a'i dyweter, ac ni waeth beth à ganlyn o'i ddywedyd.

79. Tri phriv anghudd dŷn, ac wrthyt a'i adwaenir: trem ei olwg, achaniad ei lavar, a'r modd ydd ymchwyyv.

80. Tri pheth ni cheir o'u caru a'u chwennych yn ormodd: canmoliaeth, hawddvyd, a golud.

81. Tri pheth à ddivlanant o'u covleidiaw gormodd: hawddvyd, clôd, a da'r byd*.

82. Tri pheth ni châr Duw à garo eu gweled: gweled ymladd, gweled anghenvil, a gweled rhodres balchder.

83. Tri pheth y sydd a chyda'r trydydd nis gellir hebgor y ddau gyntav: fev à ddichon, à ddylai, ac à vynai.

84. Tri pheth à ddylid eu hystyried cyn y gweter ambell peth: y môdd, y mân, a'r amfer---

85. Tri dyn o garu tri pheth à garant à ddylaint: gorddyar y gwynt, baran † y tônau, ac angerdd y daran.

86. Tri pheth na chared neb a'u hangharo: rhogleu y meillion, blás llaeth, a chân adar.

87. Tri thebygaeth dŷn i ddiawl: ovni plentyn, maglu'r fordd, a chwerthin am ben y drwg ‡.

* Tri pheth à gollir o'u mawrygu.

† Qu. Baranlleu? l. M.

‡ *Mewn llyvyr arall val hyn*: mewn tri pheth y bydd a byg dyn i ddiawl. &c.

88. Tri dyn y dylai bawb edrych yn ferchog arnynt: fev à edrych yn ferchog ar bryd a gwedd y ddaiar, ac ar blant bychain, ac ar ymbwyll celvydd §.

89. Tri dyn ni châr ei wlad: à garo ei vol, à garo gyvoeth, ac à garo ef-mwythder corforawl ||.

90. Tri pheth nid call eu canmawl, neu eu hanghanmawl: ymborth, gwlad, a cheraint.

91. Wrth dri pheth ydd adnebyddir dŷn yn ebrwydd: wrth à gâr, wrth nas câr, ac wrth a'i câr, neu a'i anghar**.

92. Tri nôd dwyvolder: gwneuthur cyviawnder, hofi trugaredd, ac ymddwyn yn uvydd.

93. Tri ovn gwr: ovni digio Duw, ovni gwneuthur trais ac anghariad, ac ovni camddarwedd ar ei gynneddvau.

94. Tri ovn anwr: ovni dŷn, ovni diawl, ac ovni tylodi.

95. Tri pheth à wnant wr: glewder, cyviawnder, ac hynawfder.

96. Tri pheth byr eu parâd: rhyeddoldeb, gwagogoniant, a thegwch ieuenctid.

97. Tri pheth nid hawdd ymddarbod ag wynt: bànau celvyddydd a gwybod-aeth, treiglâd awen ac athrylith, a thervynau doethineb; can nis gwelir ac

|| *Llyvyr arall val hyn*. Ar wyneb y ddaiar, ar blant bychain, ac ar gelvydd-waith ragorganp.

§ *Llyvyr arall val hyn*: 'Tri dyn ni châr na'i wlad, na'i Ddu s, &c.

** *Llyvyr arall*: Wrth à gâr, wrth à gafâa a wrth a'i câr neu a'i ca a

nisgellir craf ar hyd, a lled, a dyvnder, ac uwchder y pethau hyn.

98. Tri pheth à barant gywreindeb : gallu corforawl, medrusder celvyddydd, ac awen ewyllysgar.

99. Tri pheth nid hawdd ac ev á ddylid deddv a dosparth arnynt : parch, llawenydd, ac arveroldeb.

100. Tri pheth ni vyddant hardd heb arnynt ddeddv a dosparth : fyberwyd, gwroldeb, ac addysg.

101. Tri pheth nis gellir na deddv na dosparth gadarn arnynt : ferch, awen, ac angen.

102. Tri chyvreidiau doethineb : awen, dysg, ac ymddwyn.

103. Tri pheth à lanwant wagder : dadwrdd anghall y'mhen gwág, chwerrthin anghall o galon wág, a llaid budreddus mewn fynon wág ; sev doethineb á yr i maes y dadwrdd, a fyberwyd cynneddvol á yr i maes y chwerrthin, a dwr gloywfrwd á yr i maes y llaid.

104. Tri pheth anrhydeddus ar ddŷn : ymgaloni mewn advyd, ymwarau mewn llwyddiant, ac ymddwyvoli y'mhob un o'r ddau.

105. Tri phriv athraw dŷn : awenferch ymgais, pwyll ystyrgar, a chydwybod ddeddvol ; ac hebddynt nis gellir gwybyddiaeth gyviawn ar ddim ; sev dydynt y tri athraw anianawl.

106. Tri athraw dwyvolion dŷn : awlwyddiant bydawl, nychdawd corforawl, a gelyniaeth anhaeddiannawl ;

ac nid oes namyn Duw yn wared rhagddynt.

107. Tri pheth gorau eu cadw yn nghauad : genau, dwrn, a meddwl.

108. Tri pheth gorau eu cadw yn egored : cluft, llygad, a deall.

109. Tri chydymaith y fydd i ddiawl : balchder, cenvigen, a thrais, (a thrachwant.)

110. Tri bânogion daioni : doethineb, gwroldeb, a chariad ; a lle ni byddant y tri y'nghyd ni cheir cynneddvau daionus.

111. Tri pheth à ddadanhuddant athrylith a chynneddvau anianawldŷn : ei olwg, ei lavar, a'i ymmodiadau.

112. Tri pheth à barant i ddŷn ymddoethâu : advyd, aviechyd, a gelynion.

113. A thri pheth y dylid amcanu pob gweithiau a gwybodau daionus : â'r holl ferch, â'r holl ddeall, ac â'r holl allu.

114. Tri pheth à ddangofant liw meddwl dŷn : à geisio ei gelu, à chwenychu ei ddangos yn amlwg, ac à ovno'n vawr.

115. O dri pheth y ceir gwybodaeth gyviawn ar bob peth : gweled, clywed, a theimlaw ; ac o'r tri hyn y mae 'r deall ; ac hebddynt nis gellir na phwyll, na deall, na gwybod ar ddim yn iawn.

116. Tair barn à vydd ar bob peth, a heb y tair y'nghyd nis gellir barn gyviawn ar ddim : barn câr, barn gelyn, a barn cydwybod.

117. Tri thŷb anweddus ac anghyviawn ar bob dŷn o'r byd : tybied ei hun yn ddoeth, tybied pawb ereill yn annoeth, a thybied y gwedd arno bob peth à vyno.

118. O dri pheth y ceir crêd ar wirionedd : o gredu pob peth, o anghredu pob peth, ac o gredu ni waeth beth.

119. Tri pheth o'u deall yn iawn à barant heddwch a thangnev : fyrth anian, hawl cyviawnder, a llavar gwirionedd.

120. Tri pheth à gynnal addysg : fynwyr, ymgais, a dichwain.

121. Tri ymwrdd annoethineb : ymwrdd rhyvel, arv tros arv, neu ladd tros ladd ; ymwrdd cyvraith, cofp dros gofp ; ac ymwrdd cafineb, gogan tra gogan.

122. Tri ymwrdd doethineb : addysg tros addysg, pwyll dros bwyll *, a chariad tra chariad.

123. Tri pheth hawdd ag un llygad hanner egored eu gweled : fyrth anian, deddvau cyviawnder, a govynion cariad : a'r un modd mor hawdd gweled eu gwrthyddion ; fev ydynt dirieidi, cās, ac anwiredd (anghyviawnder).

124. Tri lleverydd gwirionedd : gair, gweithred, ac awendawr ; a chanddynt y ceir à vo gwîr ; a lle y bo'r tri yn un y ceir diogel ar wirionedd.

125. Tri anhebgor cynghor da : dwyn ewyllys da, rhyddydd ymadrawdd, a deall yr achaws.

* *Llyoyr arall* : pwyll tra phwyll, a chymwynas tros gymwynas.

126. Tri pheth nid rhaid pryder nas ceir : peth llwyddiant lle bo mawr a'i hymgais, peth parch lle bo mawr a'i dirper, a pheth doethineb, lle bo mawr a'i myvyria †.

127. Tri pheth à welant yn y tywyll : cariad, crebwyll, a chydwybod ‡.

128. Tri pheth ni welant ddim, er maint y goleuni : trachwant, trachas, a diogi.

129. Tri pheth à wneir yn y tywyll o vôdd a dewis : à wneler gan drais, à wneler gan drachwant, ac à wneler gan anwr.

130. A welo dri pheth ni wel ddim arall : balchder yn hardd, tragolud yn vuddiol, a diogi yn wynvyd.

131. Tair sail celvyddydd : pwyll, ansawdd, a gorvod ; ac o'r tri hyn y daw pob dosparth ar wybodau a chelvyddyddau ; ac nid oes à èlyn eu herbyn.

132. Tair cors anwybodaeth, ac à llyn ynddynt ni vawr wybydd à ddylai : balchder, trachwant, ac annarbod-rwydd.

133. Tair pont y fydd dros y corfydd hyn : addvwynder, haeloni, a diwydrwydd §.

134. Tri pheth à ddiwrynant awen a gwybodau : yfmalawch, ovnoc-rwydd, ac anynadrwydd.

135. Tri anghyvdodogion doethineb : balchder à gwynvyd, gloddeff ag iech-

† *Llyoyr arall* : Lle bo mawr a'i ymchwil.

‡ *Llyoyr arall* : Cariad, awen, a chydwybod.

§ *Llyoyr arall* : gwarineb, haelioni, ac ymgais ddiwyd.

yd, ac yfmalawch á llawenydd o gallineb*.

136. Tri pheth analledig eu bod yn waftadawl gydag un dŷn ba bynag : nerth, gwynvyd, a challineb.

137. Tri pheth y dylai bob dŷn fôn am danynt yn wahanol : llawer am à gâr ac am à gafo 'n gymmwynas, ychydig am a'i anghâr, ac à gafo 'n anghymmwynas, a dim am á wnelo ei hunan yn gymmwynas i gâr, neu yn anghymmwynas i elyn, neu i a'i hanghar.

138. Tair gweithred ddwyvol y fydd : cynnorthwyaw gwân a thlawd, cymmwynas i elyn, a dyoddev yn galônog y'mhlaid pob iawn.

139. Tri pheth à ddylid eu trafelwi ar bob dŷn : y fon am dano, yr olwg arno, a'i fôn ei hunan am ereill ac am bethau.

140. Tri achosfolion pob peth o gyntevigaeth : angen, dewis, a dygwydd ; ac o un o honynt y daw ac y gwneir pob peth.

141. Tri chyntevigaeth deall : ferch, egwyddawr, a gwrthddrych.

142. Tri chyntevigaeth gallu : bryd, ymgais, a threvn.

143. Tri chyntevigaeth gwybod : fyniaw, deall, ac ewyllys.

144. Tri chyntevigaeth bodoldeb hanedigawl : devnydd, ansawdd, ac ymmod.

* *Llyvyr arall* : Tri anghydvodogion gan ddoethineb, &c.

145. Tri chyntevigaeth hanvod, ſev ydynt tri angeneddyl Duw, nid amgen : nerth, gwybod, a chariad ; ac o gynghyd y tri bodoldeb a hanvodoldeb.

146. Tri angeneddyl bodoldeb Duw : fylwedd, bywyd, ac ymmod ; ac o'r rhai hyn pob fylwedd, a bywyd, ac ymmod, yn dreigledig o hân ; ſev o Dduw a'i ddevnyddion y mae pob peth.

147. Tri angeneddyl bywyd : gni, gwybodoldeb, ac ymmod.

148. Tri pheth à ddylid eu deall yn gyviawnar bob celvyddydd : bânogion, advânogion, ac anmânogion ; ac heb eu deall a'u gwybod yn gyviawn nis gellir na dyſg na doſparth ar unrhyw gelvyddydd ba bynag.

149. O dripheth y ceir llwydd a bendith : bôdd arglwydd priodawr, bôdd golychwydwr neu ofeiriad fydd, a bôdd bardd llinolingerdd.

150. O dri bendith y ceir bendith Duw : bendith tād a mam, bendith clāv a chlwyvus, a bendith eſtron advydg*.

151. Tri thryvydolion gwybodaeth, ac nid gwybodaeth gyviawn lle nis ceſir hwynt : heddwch, gwirionedd, a threvn ; a'r tri hyn á wnânt gyviawnder, ac o hyny gwybodau yu lle dichellion.

152. Tair ſylvaen doethineb : ieu-enſtid i ddyſgu, cōv i gadw à ddyſger,

* *Llyvyr arall* : bendith tād a mam, bendith tlawd a chlāv, &c.

a deall i ymarver yn gyviawn a'r gwybodau à ddysged, a'u trevnydu er lles ac anrhydedd a'u gwypo.

*Ac velly y terovna hyn o Driodd Doethineb, à gevais i o Lyovyr Thomas Lewys o Leohau.
(Ebai Thomas ab Ivan o Dre Bryn.)*

III. LLYMA DRIODD DOETHINEB EREILL,

à gafgwyd o Lyorau amryveilion Rhisart Iorwerth, a Davydd Benwyn, a Watkin Fowel; a Syr Sion Gruffydd o Langrallo, a Morys Davydd o Ben y Bont ar Ogwr, genyo vi Thomas ab Ivan o Dre Bryn, yn y vlvwyddyn 1679.

1. Tri rhyw doethineb y dylai bob dŷn eu hyftyried, a'u gwybod, a myned yn eu hól : parth ag at Dduw, parth ag at ei gyd ddŷn, a pharth ag at ei hunan.

2. Tri ardderchogion doethineb : heddgargwch, cyviawnder, a gwybodau moliannus.

3. Tri ymleveryddiaid doethineb : awen, deall, a chydwybod.

4. Tri blaenoriaid doethineb : ystyriaeth awengyrch, praww o ddiwydrwydd ymgais, a ferch ar wybodau daionus.

5. Tri deivnogaeth doethineb : ystyriaeth, gwybodaeth, a chynneddvau meddwl ferchogaidd.

6. Tri anhebgorion doethineb : ferch, ymgais, a gweithred*.

7. Tri pheth o'u cael y'nghyd à wnânt ddoethineb : deall ystyrgar, diwydrwydd ymgeisgar, ac addvwynder tangnevgar †.

8. Tri anhebgorion ystyriaeth : gwybodaeth parth ag at à ystyrier, ferch dewisgyrch at yr hyn à ystyrier, a rheidioldeb er lles y peth à vyther yn ei ystyried.

9. Tri anhebgorion diwydrwydd ymgais : gallu corforawl, deall digouawl, a ferch awenawl.

10. Tri devnyddion anhebgor addvwynder : tangnevgargwch, llawenydd ferchogaidd, ac uvydddawd gwyllderus.

11. Tri pheth ar ddŷn y dylai bob doeth eu hyftyried yn ddyvnbwyll : nwydoldeb golwg, achaniad llavar, ac arwyddoldeb ymmod.

12. Tri pheth nis gellir doethineb cyviawn hebddynt : awen leuwerlawn, ymgais egniawl, ac athrawiaeth ddeddvawl.

13. Tri pheth à wnânt lwybrau doethineb yn ddirwystrau : meithriniad bucheddawl gan rieni, addysg ar ddeddvoldeb cyviawn gan athrawon, ac ymgyveillachu à doethion cynneddvawl yn unig.

* *Llyovyr arall* : awen, ymgais, a chynneddvau moliannus.

† Deall, diwydrwydd, ac addvwynder.

14. Tri phriv athraw doethineb : pwyll deallgar, addysg ar wybodau moliannus, a chydwybod ochelgar.
15. Tri chadernyd doethineb : còv i gadw, ystyriaeth awenferch, ac ymarver cynneddvawl.
16. Tri pheth à yrant addysg a gwybodau ar ddoeth : ystyrbwyll, syniadu yn awengyrch, ac ynniau cydwybod.
17. Tri athraw annoeth : anfodion o ddrwg ymddwyn, cyvraith gwlad, a dialon Duw.
18. Tri angeneddyl doethineb : anrhydedd gan ddynion, llawenydd meddwl, a bôdd Duw.
19. Tri angeneddyl annoethineb : cás ac ymlid amharchus gan ddynion, tristwch cywilyddvawr meddwl, a digovaint Duw.
20. Tair gobyr doethineb : ennil bydawl, meddwl heddychawl, a llawenydd tragywyddawl.
21. Tair gobyr annoethineb : coll-edion bydawl, meddwl cystuddiawl, a gweled pob iawn pan y bo'n ry hwyr mewn coll tragywyddawl.
22. O dripheth y ceir doethineb : ystyried fyrth ac anian, ymovyn am wirionedd, a goddev dros bob iawn a phrydverth.
23. Tri pheth à ddangofant ddoethineb : medru ar y celwydd lle cyfyrdder ag ev, caru ac ymarver á gwirionedd, a gochelyd pob peth à ovyn cêl a chudd.
24. Tri ychydig à ddangofant lawer o ddoethineb : ychydig valchder, ychydig trachwant, ac ychydig chwedleia.
25. Tri pheth ni wna na doeth na dwyvawl : dysgwyl ag un llygad, gwrandaw ag un clust, a chynnorthwyaw ag un llaw.
26. Tri pheth nid hawdd ymddar-bod ag wynt : bànau celvyddydd a gwybodaeth, treiglâd awen, a thervynâu doethineb ; can nis gellir gweled hyd, a lled, ac uwchder, a dynder y pethau hyn, ac nid oes ond Duw à'u gwyr.
27. Tri pheth nid oes à faiv o'u blaen ac à'u gwrthrym : gwirionedd, pwyll, ac amynedd.
28. Tri phriv wrthyddion y fydd : mawr a bach, oer a thwym, a goleu a thywyll ; ac o addafder neu anaddafder trevn ar y pethau hyn y bydd cyviawnder neu anghyviawnder.
29. Tri phrivynnïau 'r enaid : ferch, deall, ac ewyllys *.
30. Tri rhagynnïau 'r enaid : pwyll, cydwybod, a gwrith †, sev gweithred ; sev a'u bernir yn ragynnïau am nas byddant ond o dadogaeth a pheiriad y tri phrivynnïau.
31. Tair privweithred deall dŷn : ystyr, dewis, a gwneuthur ‡.
32. Tri pheth à darddant o iawri

* *Llycyr arall* : ferch, deall, a myn.

† *Llycyr arall* : pwyll, cydwybod, a gweithred.

‡ *Llycyr arall* : ystyr, dewis, ac ymarver.

ymarver ag ynniau yr enaid : gwybodau, gallüau, a chynneddvau da.

33. Tri athrawon ynniau dŷn : fynwyr o reddv awenawl, cydwybod o varn ystyrgar gan ddeall, a dichwain bywyd ; ac o'r tri hyn y mae gwybodau.

34. Tri pheth da eu fyniadu ar bob peth : agweddoldeb, peiriadoldeb, a chynglyniadoldeb.

35. Tri oferyndawd pob gweithred : ferch, cäs, ac ymbrawv.

36. Tair fylvaen deddv a chynneddv : cyviawnder o ymbwyll, cydwybod o drugaredd, a threvn o ddeall ar well a gwaeth.

37. Tair fail gwynvydigrwydd : boddlondeb, haelioni, a deall.

38. O dri pheth y mae deall gwanredawl : felw ar agweddoldeb, ymoddev á gweithredoldeb, ac o hyny bárnü ar lesfoldeb.

39. Tri dawn penav Duw i ddŷn : llavar, deall, a ferch.

40. Tri rhagoran daionufder : addvwynder, haelioni, a phwyllgarwch.

41. Tri achos pob anneddvoldeb : hunanoldeb, anyflyriaeth, a llerwineb diymdawr.

42. Tri pheth à wedant beth à geir y'mhob dŷn : tavawd, llaw, a llygad* ; sev o fyniadu yn vanolldoeth ar bob un o'r tri.

* *Llyvyr arall*—Llavar, llaw, a llygad.

43. Tri pheth anrhydeddus ar ddŷn : bod yn gywir, bod yn wrol, a bod yn gelvydd.

44. Tri pheth à ddangofant ddoeth-ineb dŷn : ei vod yn govus o'i wybodaeth, yn gyvarwydd yn ei orchwyl, ac yn ystyriaethus yn ei amcan.

45. Tri pheth à ddywedant yn dda am ddŷn : bod yn fyniadus, bod yn gyveillgar, a bod yn heddgar.

46. Tri pheth à ddylynt vod ar bob cár a chyvaill : cywirdeb, deddv-oldeb, a gwroldeb †.

47. Tri pheth à wnânt ddŷn yn ddaionus : gwyllys, gwybodaeth, a moddion ; ac nis gellir nemmawr o ddaioni yn nifyg un o'r tri hyn.

48. Tri pheth y'nghyd à wnânt olud : deall, daionufder, a da'r byd ; ac o iawn ymwneuthur á'r tri hyn y ceir bendith a bôdd Duw.

49. Tair llathvesur pob dŷn : ei Dduw, ei ddiawl, a'i ddiawr.

50. Tri pheth anweddu ac anverth ar bob dŷn : traferch diymbwyll, trachas diachos, a bod yn ddiymdawr á phob peth †.

51. Tri pheth o'u deall à barant heddwch a thangnevoldeb : fyrth anian, hawl cyviawnder, a llavar gwirionedd.

52. Tri pheth à wnânt gyviawnder : gwirionedd, pwyll, a thrugaredd.

† *Llyvyr arall*—Cywirdeb, gwroldeb, thangnevoldeb.

† *Llyvyr arall*—A bod heb na ferch na chas at ddim yn y byd.

53. Tri pheth à wnânt ddwyvoldeb : cariad, cyviawnder, ac uvydddawd.

54. Tri pheth y fydd ac ni châr Duw a'u caro: gweled ymladd, gweled anghynvil, a gweled rhodres balchder.

55. Tri pheth y dylai ddŷn à vynai addysg: gwrandaw, gweled, a thewi.

56. Tair fordd y chwilir calon dŷn : fev yn y peth nas gwypo, y modd nas gwypo, a'r pryd nas gwypo*.

57. Tair sylvaen dedwyddydd: cyviawnder gweithredawl, gwirionedd gwybodedig, a thrugaredd ynniawl.

58. Tair fordd y daw crêd ar bob peth : fev o gredu pob peth yni wyper amgenach, o anghredu pob peth yni wyper paham ac ydd adnaper y tyftion, ac o gredu ni waeth beth lle bo a'i tyftia yn gredadwy.

59. Tair synon gwybodaeth y fydd : pwyll, ansawdd, a gorvod.

60. Am dri achos y ceifir gwybodaeth : budd, prydverthwch, a dyledswydd.

61. Tri pheth ferchog ar ddŷn : haelioni, doethineb, a thangnevoldeb.

62. Tri pheth y fydd na chared neb a'u langharo : blâs llaeth, sawyr meillion, a chân adar y coed.

63. Tri chyvreidioldeb daioni : gwybodaeth, ystyriaeth, a chariadoldeb.

* *Llygyr arall*—Yn y peth nas tybio, y modd nas tybio, a'r pryd nas tybio.

64. Tri pheth y fydd ac nid hawdd dwyn dŷn oddiarnynt : ei varn, ei ferch, a'i genedl †.

65. Tri pheth à ddylid eu syniadau ar bob peth : ei hynodrwydd, ei briodoldeb, a'i weithredoldeb ‡.

66. Tri pheth y fydd iddeu hystyried cyn gwedyd. y modd, y mân, a'r amfer.

67. Tri pheth à lygrant gynneddvau dŷn yn gwbl : tra meddwdawd, tra godineb, a thra ysgymmyndawd.

68. O dri pheth y mae gwybodaeth gyviawn : awen, pwyll, a gwirionedd gwybodedig.

69. O dri pheth y mae pwyll : ferch, ovn, ac ymbrawv §.

70. Tri anhebgorion cynghor: gwyll-yfgarwch, gwybodaeth, a rhyddydd llavar.

71. Tri thyb anwedus ar ddŷn : tybied ei hun yn ddoeth, tybied arall yn fâl, a thybied y gwedd iddo à vyno.

72. Tri thywyfogaeth ferchog : digrivwch, haelioni, a syberwyd.

73. Tri thywyfogaeth pwyllgar : mwynder, arawwch, a chadernyd,

74. Tri thywyfogaeth doeth : gwybodaeth, heddwch, a golud bydawl.

† *Llygyr arall*—Tri pherchenog y fydd ar bob dŷn, ac nid hawdd ei ddwyn oddiar un o honynt : ei ferch, ei varn, a'i genedl.

‡ *Llygyr arall*—Ei nodoldeb, ei briodoldeb, a'i weithredoldeb.

§ *Llygyr arall*—Serch, ovn, a buddioldeb.

75. Tri thywyfogaeth dedwydd : gwybod gwirionedd, gwneuthur dationi, a goddev yn amyneddgar.

76. Tri thywyfogaeth awen : myvyr-dawd, llwyddymgais, a bodd doethion.

77. Tri pheth à wnânt wroldeb : cyviawnder, haelioni, a chadernyd meddwl.

78. Tri pheth anverth ar bob dŷn : gloddeſt, dichell, a llid ; a hwy a'i dyvethant ev yn y diwedd.

79. Tri pheth anverth eu clywed : ferthedd neu vrynti, celwydd, ac athrawd ; ac nid gwell a'u gwrandaw nog a'u gweto.

80. Tri pheth fiaidd ar bob dŷn a'u harwedd : bod yn gelwyddgar, bod yn ddialgar, a bod yn ariangar.

81. Tri pheth diferch ar ddŷn : rhoſp-ufder, anynadrwydd, a bod yn ogan-gar.

82. Tair camp gythreulig ar ddŷn : gormes, cenvigen, a balchder*.

83. Tri pheth ſy'n ymborth ar dwyll : ferch, ovn, a diogi.

84. Tri pheth y ceif diwydrwydd : llwyddiant bydawl, iechyd corforawl, ac anrhydedd gwladawl.

85. Tri pheth y ceif deddvawl : anrhydedd gan ddoethion, braint gwladawl, a llawenydd meddwl.

86. Tri pheth à wna gwybodaeth : goruchaviaeth gwladawl, ynnill byd-

* *Llyvyr arall*.—Trais, cenvigen, a balchder.

awl, a dyddanwch cydwybodawl.

87. Tri pheth y ceif dedwydd : cās pob diriaid, cariad pob doeth, a gwynvyd nevawl yn dragywydd.

88. Tri pheth anghall i ddŷn eu gwneuthur : ymladd dwrn moel à haiarn gwynias, llochi pen ci cyn-deiriawg, a chellwair ag anghall gwlad-aid.

89. Tri anghallder call : dadlu ag anghall, ymgyvrinaw ag anghall, a cheifiaw gyru ſyberwyd a moesgarwch ar anghall.

90. Tri pheth nid rhaid ovní nas cafer : peth llwyddiant o vawr ymgais, peth parch i'r neb a'i dirper yn vawr, a pheth doethineb lle a'i myvyrier o ferch mawr parth ag atto.

91. Tri pheth à welant yn y tywyll : cariad, crebwyll awen, a chydwybod lân yn canvod gwirionedd ac iawnder.

92. Tri pheth ni welant y gwir a'r iawn er cymmaint vo'r goleuni : trachwant, balchder, a gelyniaeth.

93. Tri pheth o'u gweled ni welir un peth arall : balchder yn hardd, tragolud yn vudd, a diogi yn wynvyd.

94. Tri pheth à wneir yn y tywyll : à wnelo trais, à wnelo trachwant, ac à wnelo cenvigen.

95. Tri dŷn y fydd ac nis gellir o gythraul eu gwaeth : cybydd, rhag-rithwr, ac enllibwr †.

† *Llyvyr arall*.—Cybydd, lledrithwr, ac enllibwr.

96. Tri chyttundeb à wnânt wr yn dda ei vyd: cyttundeb á gair Duw, cyttundeb á i wraig a i deulu, a chyttundeb á i gymmodogion.

97. Tri pheth y dylid uvyddau iddynt: gorchymynion Duw, cyvraith gwlad, a govynion cydwybod.

98. Tri pheth y dylid yn llwyr eu hyftryd cyn gwneuthur à veddylier: fyrth amfer, fyrth gwlad a chenedl, a fyrth anian.

99. Tri pheth nis gellir awen ddeallus hebddynt: addysg o athraw, goffymaith i hag newyn, a dyddanwch meddwl.

100. Tri pheth nis gellir bôd iddynt heb awen ddeallus: celvyddydd gyv-iawn, cynneddvau daionus, a dyddanwch diargywedd.

101. Am dri rhyw ymadrawdd ni eherir neb gau ei gallach: cafwir o'i le a'i amfer, cyngor heb ei ovynt, ac athrawd.

102. Tri pheth á wnânt ddyn yn wybodawl: bod yn ymovngar, yn ymweledgar, ac yn ymbwyllgar.

103. Tair priv ddyleds wydd dyn y fydd ac y dylid myned ganthynt yn n.hob peth à wnelir: eunill meddiant bydawl drwy gywirdeb a diniweidrwydd, llês ei wlad a'i genedl hyd eithav deall a gallu, a hyd y galler gyru deddvoldeb o Dduw ac o ddyn ar bawb lle ydd elo tra vo yn y byd.

104. Tri pheth à ddiweddant yn ddrwg vynyachav, am hyny goreu yw

eu gadael a'u gochel: ymrysonau, cyvedddau, achwannogrwydd i wybod helynt ac à wnelo arall.

105. Tri pheth y fydd a'r dyn deddvawl a'u canlyn ac a'u cais hyd vedd: lles a lluniaeth ei deulu, lles a llwyddiant ei genedl cywlad, a mwyâu gwymbodaeth ar wirionedd.

106. Tri pheth y fydd, a'r dyn à wnelo un o honynt á wna 'r lleill: bychanu eiddo arall, trachwantu eiddo arall, a dwyn yn lledrad eiddo arall.

107. Tri pheth nis gellir à vo deddvawl a dwyvawl hebddynt: maddeu cam a gelyn, bod yn haelionus meddwl ac ymddwyn, a bod yn gywir a chyv-iawn tuag at bob byw a bôd.

108. Tri phrivymmod bywydolion: ymganvod, ymbwyll, ac ymgais.

109. Tri pheth, fev gloddeff, gwfn, a diogi, à wnânt dri pheth arall, fev diva 'r meddiant, tywyllu'r deall, a byâu 'r einioes.

110. Tri arwydd anwybodaeth: anvoes ymddwyn, iaith anghyviawn, a holi dirgelion y cymmodogion.

111. Tri arwyddon bonedd: haelioni, cyvarch hawddgar, a gwybodaeth deddvawl.

112. Tri arwyddon awen: llygad i lym, golwg ferchog, a chyviawnder ymadrawdd.

113. Tri arwyddon trugaredd: troi oddiar fordd yfgrubl yn gorwedd,

fyniadu cwyn plentyn bach, a pharchu henaint.

114. Tri arwyddon tangnevoldeb ar ddyddyn : trugaredd tuag at ei ysgrubl, chwannog i aros yn ei gartrev, a chanu gyda ei orchwyl.

115. Tri arwyddon dryganian : à roddo gynghor cyn a'i govyner, à wnelo na bo raid, ac à fieryd am ei gymmodogion.

116. Tri arwyddon creulondeb : tarvu anivel lle na bo raid, briwa coed a llysiâu yn ddiachos, a bod yn daer ei ovyn*.

117. Tri pheth da iawn eu meddu : cartrev o drev tād, creft o gelvyddydd, a braint o vonedd cynhenid.

118. Tri pheth gwell no'r rhai hyny : corff iachus, gwybodau moliannus, a rhyddydd o hawl diymdwng.

119. Tri pheth gwell no'r cwbl : pwyll ynniawl, calondid amyneddgar, a chydwybod lân.

120. Tri pheth à ddylai vod gan bob gwr iddo ei hunan : ei wraig ei hunan, ei gartrev ei hunan, a'i varn ei hunan.

121. Tri pheth lle nas gwilier arnynt à fyrthiant yn hawdd i dwyllanfawdd : fynwyrâu corff a meddwl, athrylith awen, a dosparth celyddydd.

122. Tri pheth nid hawdd eu gwelod yn amlwg mewn arall, ac am hyny nid iawn rhyvarnu arnynt : tuedd a

* *Llycyr arall*—A bod yn daer am ei gardawd.

fyrth awen. ymgais deall, a barn cydwybod ; ac nid oes namyn Duw a'u gwyr ac a'u barn yn gyviawn.

123. Am dri achos y cafglwyd y Triodd hyn o'r hên ysgriveniadau Cymreig genyv vi, Thomas ab Ivan o Dre Bryn yn Morganwg, yn y vlywyddyn 1679 : yn gyntav, er cov a chadw ar hên ddoethineb ein cenedl ni y Cymry, yn yr hên amferodd ; yn ail, er dyddanwch, a chwanegiad gwybodaeth ac ystyriaeth rinweddol i'm hunan ; yn drydydd, er addyfg rinweddol i'r oesodd à ddêl.

Ac velly terovna.

IV. LLYMA DRIODD DOETHINEB ETTO,

o Llycyr Curt Colman, à ysgrivenwyd geny vi, Thomas ab Ivan o Dre Bryn, yn y vlywyddyn 1679 : (o'r un Llycyr.)

1. Tri pheth nis gellir eu gweled yn efi llawnder o gynneddv : cynneddvau moliannus, cynneddvau drygionus, a chynneddvau awenbwyll.

2. Tair colovn daioni : calondid, cariad, a doethineb ; a lle ni bo y tri yn un nis gellir amgen no difyg.

3. Tri arwydd dŷn dà : ymovyn am wirionedd, gwneuthur cyviawnder, ac ymarver à thrugaredd.

4. Tri pheth y fydd ac erynt y cadarnêir gwirionedd o'i ganlyu : er

maint yr anhawfder, er maint y colled, ac er maint y cofp a'r poen.

5. Tri cholled à bair yunillyn y diwedd: colli à vo mwy no rhaid, colli iechyd, a cholli à vo pen iddo ev a'i collo ar bob peth; canys yn hwnw y bydd mwyav ei bechodoldeb ev*.

6. Tri pheth y dylai bob dyn ymofwng iddynt: ei allu corforawl, ei ddymbwyll deall, a'i gydwybod ei hunan, bynagobeth ei govnion.

7. Tri phriv cynnyfgaeth gwybodaeth dŷn: à ddengys ei fynwyr ei hun iddo, à ddyfgo ei gyvymbwyll ei hun iddo, ac à ovyn ei gydwybod ei hun gantho †.

8. Tri pheth nis gellir na threchant yn y diwedd: cariad, gwirionedd, a gwynvyd ‡.

9. Tri pheth anhegwr i ddoeth: gwrandaw, gweled, a thewi à fôn.

10. Tri rhywiogrwydd meddwl à bair fyberwyd: tymmer goddevus, parodrwydd rhoddi, a llawen o gynneddv.

11. Tri pheth cythpreulig ar ddŷn: cenvigen, trachwant, a balchder.

* *Llyvyr arall*—Tri cholled i ddŷn à bair iddo ennill yn y diwedd: colli à vo'n orinodd gantho, colli iechyd rhodresgamp, a cholli à vo nefav at ei galon, canys yn hwnw y bydd mwyav ei bechawd ev.

† *Llyvyr arall*—ac a orchymu ei gydwybod ei hun iddo.

‡ *Llyvyr arall*—Daioni, gwybodaeth, a gwynvyd.

12. Tri pheth ar ddŷn à barant hofi ei gyveillach: pwyll, fyberwyd, a haelioni.

13. Tri pheth y dylid eu cadw dan llaw: chwant y cuawd, rhwyfsg y tavawd, a gwŷn digovaint.

14. Tri nôd annoethineb: ymolygu yn vawr, ymchwantu yn vawr, ac ymchwedleua yn vawr.

15. Tri nod creulondeb: niwedu gwirion, anymdawr ag à weler, ac ymgellwair à thrallodus.

16. Tri pheth à geir o gampau molianus: dyfsg, dawn, a llawenydd.

17. Tri pheth à geir o godi 'n vore: iechyd, golud, a doethineb*.

18. Tri pheth anhawdd i anghall eu gwneuthur: attal ei ferch, attal ei lîd, ac attal ei davawd.

19. Tri pheth à ddangofant ddoethineb mawr ar ddŷn: dyòddev cam yn amyneddgar, rheoli chwant yn ddeddvawl, a chadw ei veddwl yn yftryawl.

20. Tri chyntevigaeth pob peth: deall, nerth, a chariad.

21. Tri anveidrolion y fydd, ac nis gellir amgen no phob peth bodiadawl ynddynt: ehanger, tragwyddoldeb, a Duw. Can nis gellir amgen no eu bod yn mhob man, ac yn mhob amfer, ar unwaith heb ymfymud.

* *Llyvyr arall*—Iechyd, dyfsg, a chyv-oeth.

22. Tri pheth nis gellir o bwyll bod ar y tri anveidrolion : dechreu, diwedd, a chanol.

23. Tri pheth nis gallant vod heb eu gwrthyddion : gwynvyd, gwirionedd, a gwybodaeth †.

24. Tri pheth nid ydynt ond un : gwirionedd, gwybodaeth, a goleuni.

25. Tri govynion dwyvcldeb a'i holl berthynafau : eitha 'r ymgais, eitha 'r deall, ac eitha 'r ferch.

26. Tri armerth à ennilliant gariad Duw o'u rhoddi yn llwyr o galon er Duw a daioni bŷd: ymgais o gorfa deall, cydwybod, a bywyd lle bo achos*.

27. Tri pheth à ddangofant ynnioldeb dŷn yn o gwbl: y tri pheth cyntav y tery olwg arnynt, y tri dafmal cyntav, a'r tripheth cyntav y fŷn ev am danynt.

28. Tri anheggor hyd : gwybodaeth, tŷevn, a diwydrwydd.

29. Tri anheggor gwlad a chenedl : tŷyrnedd, cyvraith, a golychwyd ‡.

30. Tri anheggor tŷyrnedd : awdur-dawd, cyviawnder, a doethineb.

31. Tair priv golovn tŷyrnedd : arglwydd, rhaith, ac ynad.

† *Llyvyr arall*—Daioni, cariad, a gallu.

* *Llyvyr arall*—Tair aberth, &c.

‡ *Llyvyr arall*—addyfŷg ar ddoethinel daionus.

32. Tri anheggor cyviawnder : gwir, hardd, a chyvlefwl.

33. Tri pheth à geir o ymgynneddvn yn ddà: parch ac anrhydedd y byd, boddlondeb meddwl, a derbyn da gan Dduw.

34. Tri pheth à frwythlonant ddoethineb: gwybod am à vu, ystyr am y fydd, a phryderu am à ddaw.

35. Tri pheth à barant hawddvyd : iechyd corf, meddiant ddiangen, a chydwybod lân.

36. Tri pheth hardd eu gweled : cyttundeb rhwng brodyr, cymmwyn-asgarwch rhwng cymmodogion, a chariad fyddlon rhwng gwr a gwraig.

37. Tri anheggor priodas er gwynvydigrwyddo heni: cyttundeb diddig, cariad cydgalon, a chyvawch y ddau mewu daioni.

38. Tair camp ganmoladwy : haelioni Cymro, fyberwyd Franc, a hyder Sais*.

39. Tri pheth à bair i wr glôd a chymmeriad caredig yn ei wlad : gwedyd yn dêg yn wyneb, rhoi gair da y'nghevn, a fyddlondeb cyveillach.

40. Tri pheth à ddiogelant i wr wafanaeth o gywirdeb : cariad a'i gwafanaetho, a'r modd a'i diogeler yw cariad am gariad ; ynnill, neu elw

* *Llyvyr arall*—Tair camp ganmoledeg &c.

buddioldeb, ac o'i roddi y diogelir cywir o wafanaeth; a chymyred à ddengys gymmeradwy ar à wneler yn wafanaeth, ac o'i ddodi y diogelir cywir ar wafanaeth.

41. Tri pheth annyddan eu gweled: cyvoethawg hael yn myned yn dlawd, dedwydd yn myned yn ddiriaid, a devodau gwlad a chenedl yn myned waeth-waeth †.

42. Tri rhyw o ddynion à vyddant yn oreuon byd yn y man y bont ac a'u hadnaper: cywiriaid deddvolion, goludogion haelionus, a gwybodolion dedwyddgamp.

43. Tri dynion à vyddant yn oreu'r byd arnynt lle nas adnaper: celwyddogion, bradon, a lladron.

44. Tri pheth byr eu parâd: rhyveddoldeb, gwagogoniant, a thegwch ieuencid.

45. Tri pheth fôl iawn eu gwneuthur: gweiddi ho! wi! cyn ynnill y gamp, cyvriw a bwrw ar ddydd cyn y delo, a barnu cyn gweled y diwedd.

46. Tri pheth ni wnâ un dŷn doeth: dyfgwyl am analladwy, triftâu am anadveradwy, ac ovni anocheladwy.

47. Tair priv gamp rhagrithwr: tyfiolaethu yn wrthwyneb i air Duw, cyhuddaw yn anghyviawn, a barnu heb awdurdawd.

† *Llycyr arall*—Tri pheth annyddan eu gweled: cyvoethog hael yn myned yn dlawd, dedwydd yn myned yn ddiriaid, a chwerthin am ben y doeth ymbwyllgar.

48. Tri pheth à hir gynnaill ddirieidi ar ddŷn: meddwdawd, godineb, ac ymladdgarwch.

49. Tair cyvarmerth dedwydd: yn erbyn anfodion, yn erbyn pechodau, ac yn erbyn marwolaeth.

50. Tri arwyddoldeb dedwydd: rhadlondeb, rhywiogrwydd, a gwiliadoldeb.

51. Tri arwyddoldeb diriaid: avradlondeb, avrywiogrwydd, ac ysgeulufdawd.

52. Tri pheth goreu yn y byd: iechyd, rhyddydd, a synwyr.

53. Tri pheth balch: ceiliog ar ei domen ei hun, corgi ar arfed ei veistres, a chrach swyddwr yn ei anfwydd.

54. Tri pheth di glwyv di glevyd à vawr gyftuddiant a'i harweinio: cariad, cás, a galar*.

55. Tri pheth ni wna un gwr doeth: myned hyd vôr lle gellir tŷr, gellwng i maes ei gyvriw, a gellwng dydd i vyned heibio heb wneuthur rhyw ddaioni.

56. Tair camp ganmoladwy ar verch: tawedocrwydd, lledneifswydd, a diweirdeb.

57. Tri pheth anhawdd eu tawelu: tónau'r môr, rhyfgyr gwynt, a thavawd gwraig anynad geintachlyd.

* *Llycyr arall*—Cariad, galar, a chenvigen.

58. Tri ohaibeth Cattwg Ddoeth : gwr heb wraig, mab heb ddyfsg, a theulu heb drevnau..

59. Tri pheth cafach no'r cwbl : bardd heb ddoethineb, ofeiriad heb gydwybod, a barnwr heb gyviawnder.

60. Tri pheth dyddan gan wr eu gweled : tanwyd o dân, yr aelwyd yn lân, a'r wraig yn llawen.

61. Tri pheth digon annyddan : cell wâg, bwyd heb halen, a thy heb olau.

62. Tri dŷn à welant eu hunain yn ddigon call : dwl ni welwys, balch ni ddyfsgwys, a fôl à gredwys.

63. Tri dŷn à welant eu hunain yn ddigon anghall : divalch à wŷr ei ddifyg, awengar yn vawr ei ymchwil, a phwyllgar yn ovni y gwaethav o ddifyg canvod y goreu.

64. Tri dyn ni waeth gadael iddynt no'u dangos a'u cynghori : avradlawn blyfig, trachwantus cybyddlyd, a doeth yn ei olwg ei hun.

65. Tri dyn goreu vydd eu gadael ar eu bwyd eu hunain : anfyber, annysgedig, ac anymgeifgar.

66. Tri dŷn goreu pa vwyav o dir vo ryingthynt à phawb : anynad, anwireddus, ac anwybodus.

67. Tri pheth hardd eu gweled : parchu dyeither ac efron, gwrol tru-garawg, a heddwch mewn teulu *.

* *Llyvyr arall*—mewn teulu a chymmod-egaeth.

68. Tri dŷn er maint à wneir iddeu boddloni à anvoddlonant bawb : cybydd, merch dêg, a brenin.

69. Tri pheth ni ddylai neb o ddŷn ymvalchio arnynt : ei wybodau, ei ddwyvoldeb, ac à wnel o gymmwynas ; am nas gŵyrac nas gwna vyth ei ddigon.

70. Tri phwyll y fydd dros dewi : rhag dywedyd y peth nas dylid, rhag dywedyd y modd nas dylid, a rhag dywedyd y lle nas dylid.

71. Tri pheth y dylid eu diolch : gwahawdd, rhybudd, ac annerch.

72. Tri pheth à ddylai vod gan wr cyn ydd elo i ryvela : achos cyviawn, cleddyv cywir, a chariad ei wlad a'i genedl.

73. Tri pheth anhebgor i wr cyn myned i ymgyvreitha : clawdd aur, wyneb pres, a chalon gareg †.

74. Tri pheth iawn i ddŷn ymladd trostynt er eu hamddifyn : ei wlad, ei gar, a'i vywyd ei hun.

75. Tri pheth y ceif dŷn o dreiglo ymbell o'i wlad : newyn, anwyd, ac anmharch.

76. Tri pheth y dylai bob dŷn eu gwybod : devodau ei wlad a'i genedl, dosparthau doethineb, a chelvyddyd y gallo ev ymgynnal ganthi.

77. Tri pheth ni wrandawant ar gynghor ba cystal bynag y bo : brŷe, llid, a thrachwant.

† *Llyvyr arall*—ddŷn.

78. Tri pheth nid call ymyrd a nhwy : llywodraeth tŷ gwr arall, cynghori pendeigion goludog, a chwilio dirgelion.

79. Tri pheth tu hwnt i bob deall dŷn : eithavodd maintoli, eithavodd bychander, a dirgelion Daw.

80. Tri gwall cadarn a ddygwydd ar ddŷn : gwall ovn, gwall llid, a gwall ferch.

81. Tri angerdd a barant wallgov a gwallbwyll ar ddŷn : angerdd ovn, angerdd llid, ac angerdd ferch.

82. Tri dŷn y dylid eu gochel : a weto ie gyda phob dŷn, ac ar bob achos, a ochelo varnu nag y'mhlaid nag yn erbyn un dŷn ba bynag, ac a wrthepo bob dŷn, achos neu heb achos.

83. Tri pheth y gwŷr pob dŷn diwydgall eu gwneuthur : ei arad, ei lyvyr, a'i vara.

84. Tri moddion ymborth dŷn : hela, cyvnewidiaeth, ac aru daiar.

85. Tri pheth o'u hadver a estynant einioes dŷn : y wlad a'i magwys yn blentyn, yr ymborth a'i maethwys yn blentyn, a'r myvyrdawd a'i dyddanwys yn blentyn*.

86. Tri pheth anwadal : cymmeriad neu garedigrwydd gwŷr mawr, cariad merch, a llygedyn o haul vis Ionawr †.

87. Tri dŷn nid call rhygodio idd. ynt : hŷn no'i gymmodgeion, rhodiadu o bell, a darllenwr llyfrau anghyviaith ‡.

88. Tri ymryfon a ddygwydd a varwolaeth goludawg cadarn draws : cyvnefeiviaid am ei dda bydawl, pryvaid am ei gorf abwyawl, a chythreuliaid am ei enaid anvarwawl.

89. Tri pheth sy'n cynnal y byd : cariad, diwydrwydd, a chyvraith gyv-iawn.

90. Tri pheth ar ddŷn a gauant ar bob daioni arall : dwyvoldeb, tangnevoldeb, a gwroldeb.

91. Tri areiliaid gwybodaeth : golwg, clyw, a deall §.

92. Tri pheth gores o bob peth i bob dŷn : awen ddeallgar, iechyd corf, a chydwybod lân.

93. Tair camp ar ddŷn a'i gwnant yn debyg i gythraul : twyll, cynhen, ac enllib.

94. Tri pheth anverth eu gwled : teulu heb wybodaeth, gwlad heb gyvraith, a chelvydd heb gyv-iawn o ddofparth.

95. Tri pheth cythreulig ar ddŷn : cybyddra, balchder, a chreulonder.

96. Tri gwrthred pob drwg : dirwest, amynedd, a haelioni ||.

* *Llyvyr arall*—Ei wlad gynhenid, ei ymborth gynhenid, a'i vyvyrdawd gynhenid.
† *Llyvyr arall*—cymmeriad arlwyddi, &c

‡ *Llyvyr arall*—ac a vo vaen dros iaen.

§ *Llyvyr arall*—Tri areiliant, &c.

|| *Llyvyr arall*—Tri gwr thrediaid, &c.

97. Tri amfegre pob peth : amfer, lle, a rhyw*.

98. Tri pheth à gynnalant hir dylodi ar ddŷa : glythineb, ymryson, a balcheder.

99. Tri pheth ni hawdd ortrecher arnynt : fethedd, cariad, ac angau.

100. Tri pheth à wna y gwās yn well no'i veiftyr : mynych ymgais à dyfsg, ymfynwyrw yn ddoeth ei awen, ac ymgynneddvy yn dda, ebai 'r Bardd Glās o'r Gadair.

101. Tair dedwyddgamp gŵr : aru trev ei ddŷ, cwnu plant ar vonedd, ac ymgadw rhag ymrysonau.

102. Tri pheth y dylai bob dŷn eu hyftryied yn ddivrivawl : o bale y daeth, yn mha le y mae, ac i ba le ydd à.

103. Tri pheth à geif pob doeth dedwydd : digonedd bydawl, llawenydd cydwylbod, a gwynvyd nev yn dragwydd.

104. Tri pheth over dros bèn : amnaid ar ddall, ymgyvrinaw à byddar, a gyru fol i neges.

105. Tri pheth à wnant droedled gadarn i ddoethineb : ieuensid i ddyfgu, fynwyr i ddeall, a cheudawd i gadw.

106. Tri pheth nid call ymdditied iddnt : iechyd henddyn, hinon gauav, a diniweidrwydd arglwydd cyvoeth.

107. Tri glwth byd : môr, dinas, ac arglwydd cyvoeth.

108. Tri pheth à ddifeithiant y byd : brenin fol heb gynghor, ynad heb gydwybod, a gwerin heb uvydddawd.

109. Tri anheggor gwlad a chenedl : priodafau, cyvodau dosparthus †, a chyvarwyddyd; canys heby pethau hyn nis gellir cyvrwym ar wlad a chenedl.

110. Tri chael à gar pob cybydd eu cael : cael clôd lle y dirper aughlod, cael ei wyn ar bob hael à welo yn myned yn dlawd, a chael y dorth a chadw ei geiniog hevyd.

111. Tri madvanogion byd : bardd, feryllt, a llavurwr. Sev bardd yn athraw gwybodau, deall, a doethineb; feryllt yn cynnal celvyddyddau llaw ac oferyndodau daionus; a llavurwr yn aru daiar er ymborth dŷn ac anivel.

112. Tri anvad vanogion byd : tŷrn, cyvnewidydd, a chybydd. Sev drwg o bwyll ac anfaddd ac amcanion eu cyvlyrau y byddant, ac à wnânt ddaioni a anfaddd anghyvednaws; tŷrn yn gwarogi dirieidi ac yn gwerinaw anwar; cyvnewidydd yn diwall eifswed; a chybydd yn cyvoethogi 'r to à ddŷl; a drwg o anfaddd cyvednaws ydynt; sev y bydd tŷrn yn anghyviawn gan olud a galluocrwydd, cyvnewidydd à wna dwyll ac avrad ac avraid o drachwant a blys anghyvednaws, a chybydd à newyna ei dylwyth a'i deulu a phawb

* *Llyvyr arall*—Tri amfegre, &c.

† *Llyvyr arall*—aru tir tatreu, &c.

† *Llyvyr arall*—Cyvundodau dosparthus &c.

o'r byd hyd y gallo er ynnill golud, ac ni wna ddaioni o'i vodd, 'sev daioni cyvednaws, oni newyno ev ei hunan o'r byd.

113 Tri pheth y dylai pob dŷn synwrawl eu gwneuthur : darllen er gwybod, ystyr er addysg, a choviaw er daioni iddo ei hun ac i bawb ereill.

Ac velly teroyna.

III. LLYMA DRIODD DOETHINEB EREILL.

O Hen Llyoyr mawr Margam. (o'r un Llyoyr.)

1. Tri pheth gwrol uvyddâu iddynt : i'r gwir, i gynghor da, ac i'r ceiliog pylgain.

2. Tri dŷn atgas : tylawd balch, cyvoethawg celwyddawg, a hên godinebus.

3. Tri pheth ni ddylynt vod un orig vechan ar anghov ; gorchymynion Duw ; cafaeliad twrn da ; a'r marw ; gan ganlyn neu ymwrthod, val y bo govyn, à ddywedafant ac à wnaethant hwy,

4. Tri pheth ni vyddant anmfrycheulyd : dwylaw y crochenydd, olwyn mên, a'r un à ganlyno ddrwg gyveillach.

5. O dri pheth y daw cynghor da, sev pan gyvymgydiant y tri : gwybod-aeth, ewyllys da, a rhyddy ymadrawdd.

6. Tri pheth à ddylynt vod bob amfer gartrev ; y gâth, y funell, a'r wraig.

7. Tri pheth annaturiawl : march-nattrev heb ladron, hên gybydd heb arian, a merch lân heb garwr.

8. Tri pheth nid call myned yn eu cylch mewn brŷs : rhyvel, gwleddoc-rwydd, ac ymddadlu.

9. Tri pheth nid call iawn eu boftio : cwrw da, gwraig lân, a phwrs llawn*.

10. Tri pheth nid hawdd gan neb eu benthyca : ei varch, ei arvau, a'i wraig.

11. Tri pheth hardd ger bron Duw a dŷn : cyttundeb rhwng brodyr a chwiorydd, cariad rhwng cymmodogion, a gwr a gwraig yn cadw eu fydd mewn cyttundeb.

12. Tri pheth sy raid byw hebddynt os mynir heddwch : golud, arvau, a gwraig.

13. Tri dŷn à vydd ddiogel a diangol ba le bynag ydd elont, ai heddwch ai rhyvel y bo : benyw, gwr cyn barv, a gwr heb arv ; ac nis dylid niwed corforawl iddynt.

14. Tri chafbeth Duw a dŷn : golwg ymladdgar, tavod twyllodrus, ac albri drygionus.

15. Tri pheth puteinaidd eu lliw ar venyw ; bod yn voethus, yn chwerthinus, ac yn chwannog i ymdrwsiadu yn wych a choftus.

16. Tri pheth fydd o ddiawl : peri anghydvod rhwng brodyr a chyveillion, anudoniaeth, sev gau dystiolaeth, a chwannocrwydd i dywallt gwaed.

* *Llyoyr arall*—Ac arian mewn cod.

17. Tri nôd anwr: dai gormod fulw ar à vo distadl, drwgdybio yn ddiachos, ac heb ynddo draferch à nebun o'r byd.

18. Tri nôd bradwr: chwannocrwydd i ymgyswllt a'r drwg, tavawd gwenieithus, a ferch ar bob newydd.

19. Tri nôd gwroldeb: treiglyddiaeth mýnych gartrevgyrch, anvoethusder, ac anmalchineb.

20. Tri nôd callineb: bod yn ymgeifgar, bod yn amyneddgar, a bod yn gartrevgar.

21. Tair camp à vydd ar wraig odinebus: chwedleua llawer am ei chymmodogion, myned oddigartrev heb ei gwr, ac edrych llawer drwy'r fenestri.

22. Tri pheth anhardd anwedus ar verch neu wraig: chwedleua llawer lle a'i gwahodder, fiarad o'r neilldu à gwyr a gweision, a fiarad am ei chymmodogion amgen nog à vo da am danynt.

23. Tri arwydd rhagrith: beio arall yn rawr, codi llygaid yn y llan, ac ymddwyn gochelgar.

24. Tair privgamp dýn fól: glythineb, chwaryddiaeth, ac ymddadlu ag un à vo llai nog ev ei hun mewn gwybodaeth.

25. Tri pheth ni ddylid ymddiried gormod iddynt: i gefyl cyvlog, i was balch, ac i wraig à fonio lawer am ei threwnidaeth.

26. Tri pheth goreu gadael iddynt: ci

dierth, lliv difymmwrth, a doeth yn ei olwg ei hun.

27. Tri pheth melltigidig eu rhwystraw: priodas gyvreithlawn, cynnor-thwyaw'r anghenus, a thröedigaeth at vuchedd gwell.

28. Tri dýn ni ddylnt gerydd: plentyn yn llevain am dad neu vam, dýn yn myned yn dlawd drwy gynnwll gwybodaeth, a dýn yn ymdralodi mewn ferch.

29. Tair bôst gwr: merch à briodawdd, bywyd à waredawdd, à chamfyniad à iawnhüawdd.

30. Tair bôst anwr: merch à dwyllawdd, maint à laddawdd, a'r echwyn à roddawdd*.

31. Tri harddwch gwlad: ysgubawr, eglwys, ac ysgol.†

32. Tri phall melltigidg: pallu bwyd i'r newynog, pallu lletty i ddierth ac efron, a phallu addysg i'r un a'i govyno.

33. Tri pheth er eu dryced gwell bod à nhwy no bod hebddynt: brenin, ofeiriad, a gwraig.

34. Tair llwybr, na ddoder avrwyddiant arnynt: llwybr plentyn i ysgol, llwybr diert i bèn ei daith; a llwybr meddyg at y cláv.‡

* *Llyvyr arall*—A dirieidi à wnaeth.

† *Llyvyr arall*—Arad, evail, ac ysgol. Hevyd,—*Llyvyr arall*—Ysgubawr, evail, ac Ysgol.

‡ *Llyvyr arall*—Llwybr ysgol, llw, br priodas, a llwybr golychwyd.

35. Tri pheth ni ddylid yn vawr ymchwilio iddynt: bywioliaeth y cymmmodogion, cyvrinach ferchogion, a dirgellion Duw.

36. Tri anfawd maeronydd: gwas twyllodrus, morwyn dew, a gwraig valch.

37. Tri anfawd llavurwr: gweithiwr diog, had lledryw, a thir tragolwg.

38. Tri phriyanmhorth llavurwr: tir drwg, arglwydd drwg, a gwraig odrwg.

39. Tri gwrthwynebrwydd gŵr: plant gwrthnyfig, gwraig buteinllyd, ac anair ei gymmodogion.

40. Tri pheth anghyfurus: corf heb iechyd, tŷ heb wraig, a phwrs heb arian

41. Tri pheth ni wnant voddlondeb i neb: tŷ heb olau, aelwyd heb wrâs, a bwyd heb halen.

42. Tri pheth ni wnant wr yn oludawg: gwraig gyfgadur, merch buteinllyd, a mab tringar.

43. Tri pheth anhawdd eu gweled: hên vwch heb varv, hên yfgubawr heb lygod, a hên ddŷn heb drachwant.

44. Tri deuodd anhawdd eu cael ynghŷd: doethineb a chyvoeth, awengamp a bôl brâs, ac anrhydedd ac anneddvoldeb.

45. Tri pheth over chwiliaw am danynt: aur y'mhws prydydd, iechyd y'nghorf meddwyn, a doethineb mewn meddwl balch.

46. Tri pheth ereill over chwiliaw

am danynt: callineb mewn pen chwaledog, diwydrwydd mewn cyvingder, a fyddlondeb mewn calon ariaugar.

47. Tri chais doeth: gwraig dawedog o blith ei gymmodogion, boddlondeb yn ei gartrav ei hun, a lanteiddrwydd yn ei gydwybod.

48. Tri breninoldeb gwr: dodrevn tŷ a thir o'i wneuthuriad ei hun, ymborth o'i drevdir ei hân, a doethineb o'i awenbwyll ei hun*.

49. Tri pheth ni weled hyd yn hyn yn y byd: glwth iachus, cyfgadur celvydd, a balch anrhydeddus.

50. Tri pheth over dysgwyl am danynt: gwirionedd mewn rhagoethwr, cywirdeb mewn gwenieithwr, a chyviawnder gan gyvreithwr.

51. Tri pheth gwrthyn eu gweled: ieuanc heb lawenydd, hir addysg heb gelvyddydd, a chlâv heb grevydd.

52. Tri pheth anverth eu gweled: cymmmodogaeth heb gymmwynafau, athrawanfyber, a phenteulu digrevydd.

53. Tri pheth gwradyddus mewn gwlad: bardd heb urddas, llandrev heb ysgol, a chenedl heb gywilydd.

54. Tri pheth ni oddevant ymgellwair ag ŵynt: iechyd, llwyddiant, ac oedran.

55. Tri anheggor doethineb: calon yn meddwl, iaith i ddatgan, a cheudawd i gadw †.

* *Llyvyr arall*—Dodrevn o'i vedrufder ei hân, &c. &c.

† *Llyvyr arall*—A chôv i gadw.

56. Tair cynneddv anweddus ar ddŷn : bod yn daer ei gais, yn galed ei rôdd, ac yn ddrwg ei dŷb.
57. Tri pheth y ceif dŷn dwyvawl : digonedd bydawl, heddwch cydwybodawl, a llawenydd nevawl.
58. Tri pheth y ceif dyn trugarawg : cariad y byd, bôdd ei galon ei hun, a bôdd Daw.
59. Tri pheth y ceif dyn goddeus : llwyddwch, cariad, a'r goreu ar ei gafalon.
60. Tri pheth y ceif dŷn dedwydd : cariad y bŷd, bywyd heddychlawn, a gwywyd yn y byd à ddaw.
61. Tri pheth y ceif diriaid : cās y bŷd, awlwyddiant, a digovaint Duw.
62. Tri pheth y ceif dyn divalch : amledd da 'r bŷd, llawenydd cyveillgar, ac esmwythder yn ei anfwdd.
63. Tri pheth y ceif dyn balch : cās ei gymmodogion, colled beunyddiawl, ac anefmwythder gwaftadawl.
64. Tri pheth y ceif dyn diwyd : clôd, cyvoeth, a blaenoriaeth.
65. Tri pheth y ceif dyn gwallus : colledion mynych, tristwch calon, a chywilydd.
66. Tri pheth y ceif dyn govalus : llwyddiant ar ei amcanion, boddlondeb meddwl, a pharch anrhydeddus.
67. Tri pheth y ceif dŷn cywir : dawn, cariad, a gair da, gan bawb a'r adnapo.
68. Tri pheth y ceif dyn twyllodrus : pawb yn ymwrthod ag ev, drygvyd anefgorawl, a diwedd drwg.
69. Tri pheth à geir o hirddilyn drwg : bod yn ddrwg ei barch, yn ddrwg ei vŷd, ac yn ddrwg ei ddiwedd.
70. Tri gair cynghor y Hardd Gŷs : cār dy Dduw yn vwy no dim, canys eve a'th wnaeth, ac à ddarmerthes erod ; gweddia ar Dduw yn bēnav o ddim, canys eve a'th wared ac a'th geidw ; ac ovna Ddaw yn vwy no dim, canys eve a'th varn.
71. Tri arwydd ar ddŷn ei vođ yn gadwedig gan Dduw : casāu pethau drygionus, caru pob pethau daionus, ac ymolychwydau yn ddiwall ovalus.
72. Tri pheth à geir o godi yn vorā : iechyd, golud, a dedwyddyd.
73. Tri pheth à geir o hirgwsg y bore : aviechyd, tylodi, a dirieidi meddwl.
74. Tri pheth ar ddŷn à bair i'r diawl ei garu : balchder, cenvigen, a thrais.
75. Tri pheth y dyly cristion eu cov-iaw bob awr ac orig rhag pechu yn varwawl : gorchymynion Duw, llawenydd y nēv, a phoenau ufern.
76. Tri pheth à ddaw ar ddŷn heb yn wybod iddo : cwsg, henaint, a phechawd.
77. Tri gelyn enaid cristion : y bŷd, y cnawd, a'r cythraul.

78. Tri meddyg enaid dŷn : dirwest, trugaredd, a chyviawnder.

79. Tri pheth ferchog iddeu gweled : diriaid yn myned yn ddedwydd, cybydd yn myned yn hael, a phechadur yn myned yn faintaidd.

80. Tri dyn meiltigedig y fydd : á dđro orchymynion Duw heb vod yn edivar gantho, na wypo ddim o ddaioni ac nas cais ei ddyfgu, ac à wypo lawer ac nas dengys i neb, na gwneuthur yn ol ei wybodaeth.

81. Tri pheth y dylai crifion daionus eu gwneuthur : caru Duw yn vwy no dim, ovni Duw yn vwy no dim, a gwafanaethu Duw o vlaen pob peth.

82. Tri pheth fydd anghenraid i bechadur eu gwneuthur : cydnabod ei bechodau, ymwellâu ac ymiawnáu yn ei vuchedd, a deifv maddeuant gan Dduw.

83. Tri pheth y dylai bob dyn eu hyftryied : o ba le y daeth, y'mhà le y mae, aci ba le ydd à ev.

84. Tri pheth y dylai bob crifion eu gwneuthur : iawn yftryied à vu, iawn ddevnyddiaw y fydd, ac iawn ovni a gwiliad à vydd.

85. Tri pheth à gymhellant weddi ar Dduw : hir-glevyd, hir-advyd, a hir-driftyd ; ac i'r neb à weddio ni ddifygymwared.

86. Tri rhyw o ddynion nid ovariant Dduw : bradwyr, murnwyr, a threifwyr.

87. Tri rhyw o ddynion ni phrifant vawr am oneftrwydd : anudonwyr, meddwon, a chribdailwyr.

88. Tri pheth iawn i ddynion meddwl am danynt a'u gwneuthur : cyviawnder, heddwch, a chariad.

89. Tri daioni ar ddŷn à gauant ar bob daioni arall : meddwl yn dda, dywedyd yn dda, ac o'i holl egni amcanu yn dda.

90. Tri pheth fydd raid i pob crifion bucheddawl ryvela yn eu herbyn : twyll y byd, twyll y cnawd, a thwyll y cythraul*.

91. Tri pheth os cefir ni waeth beth arall à gollir : gair da doethion, heddwch cydwybod, a bōdd Duw.

92. Tri pheth à enuillant gariad Duw : fydd lân ddivrychau, gobaith cadarn diamheuau, a chariad diwallau.

93. Tri achos y dylai bob dŷn garu Duw : am ei grēedigaeth, am ei waredigaeth, ac am vod Duw yn llywodraethu arno.

94. Tri rhyw ddŷn y fydd : dŷn i Dduw, dŷn i ddŷn, a dŷn i ddiawl ; dŷn i Dduw à wna dda dros ddrwg, dŷn i ddŷn à wna dda dros dda a drwg dros ddrwg, a dŷn i ddiawl à wna ddrwg dros dda.

95. Tri pheth à gywirant eu gair yn ddfuant : angeu, dial Duw, ac ediveirwch.

* *Llywyr arall*—Twyll y byd, chwant y cnawd, a dichell y cythraul.

96. Tri pheth ni ellir fanteiddrwydd ychydig o anwydau drwg, ychydig o lle byddant : gloddeft, balchder, a wall, ac ychydig o dwyll (o Ledrad.) thrachwant.
97. Tri nôd fanteiddrwydd : cariad ddŷn yr hyn à wna lês iddo: ei fynwyr- perfaith, uvydddawd gwrol, a thaw- au, ei fyniadau, a'i ddygwyddiadau. edigrwydd ferchawg.
98. Tair fylvaen doethineb : mab- llwyradnabod ei hunan, gorchvygu ieuencid i ddyfgu, côf i gadw dyfg, chwant naturiawl, a chadw ei rîn. ac aml fynwyrâu i drevnidaethu à ddyfger.
99. Tri pheth hardd ar ddŷn : gwybyddiaeth, llywodraeth, a dwyv- olaeth.
100. Tri pheth fy'n gwaethygu'r byd : seguryd, balchder, ac avrad- londeb.
101. Tri pheth fydd yn trallodi 'r byd : cenvigen, twyll, a thrachwant.
102. Tri pheth y dyfg ddŷn o vod yn segur : dywedyd celwydd, cyvrin- ach dichellion, a chelyddyddau llad- ron.
103. Tri pheth canmoledig ar wr : bod yn ddoeth ei ymadrawdd, yn gyviawn ei weithred, ac yn gymmedr- awl ei vuchedd.
104. Tri pheth fydd well no chyvoeth : iechyd, rhyddydd, a syn- wyr.
105. Tri pheth à wnant wr yn ylaenor ar ei gymmodgeion : bod yn haef, bod yn ddoeth, a bod yn gyvoethawg.
106. Tri ychydig à bair colli llawer :
107. Tri pheth à ddwg ar ddyfg i ddŷn yr hyn à wna lês iddo: ei fynwyr- au, ei fyniadau, a'i ddygwyddiadau.
108. Tri pheth anhawdd i ddŷn : llwyradnabod ei hunan, gorchvygu chwant naturiawl, a chadw ei rîn.
109. Tri pheth gwerthvawrocav yn y byd i ddŷn : iechyd, rhyddydd, a rhin- wedd.
110. Tri pheth à ennillant enw da i ddŷn : dywedyd ychydig, dangos cymmwynasgarwch, a diwydrwydd*.
111. Tri pheth ardderchawg ymhlith pethau ceudodawl : caŷâu folineb, caru rhinwedd, a dymunaw dyfgu yn waftad.
112. Tair cynvedd ddrwg ar ddŷn : balchder heb haelioni, trachwant heb gyviawnder, a digovaint heb drugaredd.
113. Tri modd y fydd i adnabod dŷn : ei ymadroddion, ei ymddygiad, a barn ei gymmodgeioff am dano.
114. Tri pheth à vawr dwyllant ddŷn : geiriau tég, chwant elw ac ennill, ac eifieu gwybyddiaeth.
115. Tri pheth anhawdd i ddŷn eu gwneuthur : oeri'r tân, fychu'r dwr, a boddloni 'r byd.
116. Tri pheth à gadwant wr mewp iechyd : ymborth mesurawl, trawaelu

* *Llyvyr arall*—Dywedyd ychydig. gwneuthur daioni, ac ymlavuriaw yn ei alwad.

cymmedrawl, a chadw gwrès natur-iawl.

117. Tri pheth à arweiniant ddŷn i dylodi: chwareu aviachus, glythineb, a phuteindra.

118. Tri pheth ni all dŷn eu cudd-iaw: cyvoeth mawr, cariad mawr, a chās mawr.

119. Tri pheth gwrthwyneb gan wr ymadael à nhwy: y wlad lle ei ganed ac a'i magwyd, cyvoeth à gafgloedd eve ei hun, a chyveillion ei ieuenctid à brovoedd eve eu bod yn gywir iddo †.

120. Tri pheth anwylav gan ddŷn yn hyn o vŷd: ei wlad enedigawl, ei gyveillion fyddlawn, a'i eppil gweinion.

121. Tri achos esgufedig i ddŷn ddywedyd celwydd: i gadw bywyd ei gyd-grifftion, i heddychu cymmogion, ac i gadw ei wraig yn voddlon.

122. Tri pheth fy'n cadw y byd mewn trevn: rhiv, pwys, a mesur.

123. Tri pheth anheggor i wneuthur pob peth: gwybodaeth pa vodd a'i gwneuler, gallu iddei wneuthur, ac ewyllys iddei wneuthur.

124. Tri pheth y fydd ac hebddynt nis gellir dwyn un peth o'r byd i bèn: modd, medr, a myn.

125. Tri pheth da pan vont gymmesur, a drwg pan vont yn anghymmesur: tân, dwr, a gwynt ‡.

† *Llycyr arall*—abrovwyd yn gywir iddo.

‡ *Llycyr arall*—Tri brenin byd: tân, dwr, a gwynt; canys lwy a wnant a vynant lle nas cauer yn eu herbyn.

126. Tri chyw o'r un nŷth: creftwr tavawd, bardd dofparth, a dwyvol cyfes*.

127. Tri pheth ni all nebun vyw hebddynt: trwydded, gwifg, a gwafig-awd.

128. Tri nôd lleidr: tavawd holiadgar, llygad gwiliadus, ac wynebpryd brawychus.

129. Tri pheth à ddangofant gywir-ddyn: genau tawedog, llygad diymdawr, ac wyneb divraw.

130. Tri pheth à geif dŷn wrth ymgyvreitha: côft, goval, a thraferth.

131. Tri rhyw o ddynion à gollant eu haravwch yn debyg i ddynion allan o bwyll a chòv: corelwyr, helyddion, ac ymladdwyr.

132. Tri rhyw o ddynion anhawdd vydd eu cael yn yr un veddwl: y call a'r fòl, yr hael a'r cybydd, a'r cywir a'r lleidr.

133. Tri ynvydrwydd mawr ar ddŷn: bwyta wrth gynghor ei vola, gwreica wrth gynghor ei gnawd, ac ymladd wrth gynghor ei lid.

134. Tri rhyvedd byd: hèn heb drachwant, gwraig heb wagedd, a dŷn da heb iddo elynion.

135. Tri dŷn ni ddylai neb eu gwa-hawdd iddei giuiaw: twyllwr gwenieithus, tyflyniwr gwatwarus, a bradwr cenvigenus.

* *Llycyr arall*—celvydd tavawd, &c.

136. Tri pheth à bair i ddŷn gollu gwahoddiad : yved gormodd, dywedyd gormodd, ac aros gormodd.

137. Tri pheth à geir o vyned yn vynyŷ i davarn : colli golud, colli iechyd, a cholli deall a phell.

138. Tri pheth da iawn eu meddu lle ydd êir yn vynyŷ i davarn : bola gwydn, pèn cadarn, a phwrs trwm.

139. Tri pheth à geir yn rwydd o vyned yn vynyŷ i davarn : diod à vynes tra phery yr arian, pechu à vynes tra bydder yn y byd, ac edivaru à vynes yn y byd nefav †.

140. Tri pheth nis ceif un dŷn yn ddifael wrth ei angen : benthg arian gan ôcrwr yn ddi lóg, pleidio ei hawl yn y llŷs gan wr o gyvraith yn ddi dwnc, a chiniaw moethuswyd yn ddirybudd yn nhŷ cybydd anghawr.

141. Tri pheth y dylai bob dŷn bryderu yn waftadawl eu gwneuthur : gwrandaw yn uvydd, ateb yn gall, ac ymddwyn yn ferchog.

142. Tri pheth nid ydynt yn gor-phwys un amfer mewn dŷn : yr anadl yn cerdded, y gwaed yn rhedeg, a'r enaid yn meddylid ‡.

143. Tri pheth à wnant wraig yn anniwair : tegwch ei hwyneb, folineb ei phen, a balchder ei chalon.

† *Llyoyr arall*—ac edivaru à vynes pan bvo'n ry hwyr.

‡ *Llyoyr arall*—a'r bledren yn fugno.—*heoyd arall* : y bledren yn fugno, yr anadl yn ymrwyllo, a'r enaid yn meddylid.

144. Tri dedwyddwch teulu : pènor deallus, bugail govalus, a negeswr cywir.

145. Tri annedwydd teulu : llettya ofeiriad, cadw murfen, a drygwas diog.

146. Tri pheth fydd gyfial a'r goreu : bara a llaeth rhag newyn, gwifg lwyd rhag anwyd, a mab gwreng ar adwy.

147. Tri ansawdd y fydd ar bob peth : amfer, lle, a chynneiryd *.

148. Tri chynryw y fydd ar bob peth corforawl : lliw, llŷn, a fylwedd.

149. Tri pheth hyvryd i'r clyw : telyn gyweirber, newyddion dá, a llais dŷn à gerir.

150. Tri pheth hyvryd i'r olwg : goleu o dywyllwch, gorchwyl gyweirdeg, ac wyneb dŷn à gerir.

151. Tri pheth hyvryd eu teimlaw : arogl, blás, ac ardynyr gwres ac oerfel †.

152. Tri pheth hyvryd i'r deall : gwir, hardd, a rhyw.

153. Tri pheth à wnant wr yn voddlon iddei vyd : tŷ trevnus, tŷr cyvaneddus, a gwraig rinweddus.

154. Tri pheth y dylai à gafai gymwynas : ei ddiolch, ei goviaw, a thalu y pwyth lle bo galw.

* *Llyoyr arall*—a pherthynas. *Arall* : amfer, lle, a chyvymwain.

† *Llyoyr arall*—a merch a gerir with ystlys yn y gwel.

155. Tri difeithwch trev : lliv, tân, ac ymrysonau.
156. Tri llawenydd gwr ar gyveiliorn : lliw tân, ei yn cyvarth, a máb bychan yn gweiddi.
157. Tair elufen à vydd bènau o bob elufeni : ymborth, nawdd, a chynghor da*.
158. Tri pheth melltgedig y dŷn a'u fymmuto : fin tîr, pont ar avon, a maen gobaith.
159. Tri pheth y dylai bob Cymro tiriog eu cadw a'u cynnal : gwraig briod, gwr wrth arv lle nas dyco arv ei hunan, ac athraw teuluaid.
160. Tri pheth fy'n llygru 'r byd : balchder, avradlondeb, a segurdawd.
161. Tri pheth ar ddŷn a'i gwna yn bechadur : ovnau, trachwant, ac anwybodaeth (anystyriaeth.)
162. Tri gorevras dirieidi : glythineb, ymladd, ac anwadalwch.
163. Mewn tri pheth y bydd dŷn yn debyg i ddiawl : maglu y fordd, ovni plentyn bach yn ddi achos, a chwerrhin am bèn y drwg.
164. Tri phriv dremynt corforawl dŷn : gweled, clywed, a theimlaw.
165. Tri phriv dremynt enaid dŷn : cariad, cás, a deall.
- * *Llyvyr arall*—Gofymaith, llethy, a rhybudd.
166. Tri chelwydd y fydd : celwydd o wedyd, celwydd o dewi, a chelwydd o ymddwyn ; sev y pair pob un o'r tri i arall gredu y peth nas dylai.
167. Tri pheth fy'n gwbl o Dduw : gwirionedd, tangnevedd, a gwybodau moliannus.
168. Tri pheth fy'n gwbl o gythraul : anwiredd, tringarwch, ac anwybodaeth.
169. Tri amryson dwyvawl : pwyll dros anmhwyll, dawn dros annawn, a chariad dros gás.
170. Tri amryson annwvawl : rhyvel dros ryvel, cyvraith dros gyvraith, a gwarth dros warth.
171. Tri devnyddion barn gywir : deddv o gyviannder, trugaredd o gariad, a chydwybod o iawn bwyll a deall ar y ddau gytav.
172. Tri pheth nis gellir o ddŷn barn gyvianwn arnynt : syrth awen, ymgais deall, a barn y gydwybod ; am nad oes namyn Duw à'u gwŷyr.
173. Tri pheth ni widdar ddwyvawl dedwydd : edrych ag un llygad, gwrandaw ag un clust, a chyanorthwyaw ag un llaw.
174. Tri anhebgor deddv a chynneddv : trevn hardd, cyviannder, a thrugaredd o gariad perfaith.
175. Tri pheth à ddygant ar góv i ddŷn ei ddyled i Dduw a dŷn : elufen, a upryd, a gweddi.

176. Tri pheth à wnânt gyviawn ddwyvoldeb: cariad tuag at Dduw, cariad tuag at bob byw, a chariad tuag at bob gwir a chyviawn.

177. Tri argae doethineb: gwirionedd, cariad, ac awenbwyll.

178. Tri pheth à gauant yn erbyn doethineb: trachwant, trablys, a thrafull*.

179. Tri ennill à geir yn golled yn y diwedd: ennill clôd am argyweddus o gamp a gweithred, ennill golud o gribddail a phob anghyviawnder, ac ennill y goreu mewn drwg ymryson.

180. Tri cholled à dry yn ennill mawr yn y diwedd: colli da 'r byd o roddi cardawd, colli clôd a pharch y byd am ddedwydd o gamp a gweithred a chynnedd, a cholli bywyd dros wir a chyviawn.

181. Tri gwrthrym pob gwybodaeth a chelvyddyd: anymgais, gorymgais, a dallymgais.

182. Tri pheth rhyvedd fydd yn y byd, gan gymmaint y gwahaniaeth y fy rhyddynt: wynebau dynion, llavarlais dynion, ac yfgriveniadau dynion; can nis cefir ar un o'r tri ddau yn gynbebyg y naill i'r llall.

183. Tri pheth ni ddarvyddant vyth: cerdd o awen vlodeuawg, enaid dŷn, a chariad perfaith.

* *Llysoyr crall*—trachwant, lliid, a thraull.

184. Tri pheth à wna yfgrivenydd da, nid amgen: tragwyddoli côf ar weithred ardderchawg, gadael addysg gadarn i'roefodd à ddelont, a phery clôd à bery dros vyth iddei enw ei hunan.

Ac velly terofna.

V. LLYMA DRIODD LLELO LLAWDRWM O'R COETTY.

O'r un Llysoyr.

1. Tri pheth nyw molar am eu gwaith: iâr am ganu, cafeg am redeg ymaith, a gwraig am ymladd.

2. Tri dŷn à vyddant mor hên ar fordd vawr cyn y molar: celwyddog, avrywiog, a chybydd.

3. Tri dŷn y fydd a gwae à orfo arno aros yn ufern nes cafont air dâ: gwr-aig veddw, gwr diog, ac athrodwr.

4. Tri dŷn cás gan bawb am danynt: trachwantus, gwenieithus, a balch.

5. Tri dŷn à vyddant gafach nô diawl gan bawb: ymgynhenwr, au-udonwr, a bradwr.

6. Tri brodyr unbarch à mochi: glwth, meddwyn, a diogyn.

7. Tri pheth over eu doddi, gan nas gwneir lles yn y byd ag hwynt: drych o vlaen dall, cleddyv yn llaw baban, a dyfg y'mhen balch.

8. Tri dŷn nid doeth ymddiried idd-

ynt: nad ymwel â chelvydd, nad ymgais â cherdd, ac nag ymgar â'i blant.

9. Tri dŷn goreu y lleiaf o'u cymdeithas: na chatwo gyvrinach, na charo benyw, ac na wypo gelvyddyd ddaionus.

10. Tri dŷn y chwarrdd pawb am eu pŷnau: hunandybus, dŷn anwadal, ac â ovno ei gyfgod ei hun.

11. Tri dŷn nid hawdd y cant â gâr eu gwrandaw: achwyngar, fengar, a doeth yn ei olwg ei hun*.

12. Tri anafwd cymmodogaeth: tŷ cwrw, gyr o helgwn, a gwarfedd-dy benywod.

13. Tri rhyw o ddyinion nid rhaid ond myned i ufern i gael â vyner o honynt; mawrion pŷn tomen, pen-aethiaid trawfion, ac ofeiriaid meddwon.

14. Tri pheth â wnant wr mor gyvoethawg a'r Sais â werthwyd gan ei dâd i'r diawl: gwraig amheuthyngar, merched â ymbincio, a meibion segurllyd.

15. Tri dŷn â dŷrant eu gyddygau eifieu edrych dan eu traed: balch trwyn uchel, awyddus poethvryd, ac annarbodus penchwiw.

16. Tri anafwd cymmodogaeth: prïavon, monachlog dlawd, a rhyvel castell; am nas fymmudant vyth o'r llödd y byddant.

* *Llycyr arall*—yn ei veddwl ei hün:

17. Tri pheth â wnant wlad yn dlawd: cnwd mawr o ofeiriaid, graddu llawer o brydyddion, a rhyvel pen-devigion.

18. Tri chymmogion goreu yn y bŷd: dedwydd, celvydd, a chybydd crogiedig*.

19. Tri pheth prydyverth eu gweled: dedwydd yn ei gartrev, celvydd yn ei orchwyl, a chybydd ar y grogbren.

20. Tri pheth nid ydynt ond rhith a lledrith: diweirdeb merch binc drwfïadgar, crevydd ofeiriad, a gwybodaeth arglwyddi cyvoeth.

21. Tri pheth â ddangofant buten: min moethus, gwifgodd teganllyd, a thavawd rhedegawg.

22. Tri pheth ni waeth pa mor bell y byddys oddiwrthynt: gwragedd chwedleugar, ofeiriaid meddwon, a chwn cynddeiriogion.

23. Tri ennil â gavas y gwr â lofged ei dŷ: gwared llygod o'i gell, gwared chwain o'i wely, a gwaredu gwraig ddrwg; fev y llofged y tri ar unwaith gyda'r tŷ.

24. Tri pheth da iawn eu meddu cyn y dyweder â vo'n gelwydd: synwyrbwyll cadarn i lyvelu, fol i wrandaw, a chov da rhag ei wrthwedyd yn ol llaw.

25. Tri pheth ni thalant vawr ond tra vont yn y tŷ: y gath, y fawell, a'r wraig.

* *Gwel riv 26.*

26. Tri pheth à vyddant o'u pànu yn yn erbyn y gwynt, ceisio dal lluch-
dda : brethyn llwyd, pysgodyn hallt, eden, a cheisio attal tavawd gwraig.
a gwas diog.
27. Tri dŷn ni thalant eu cwnu glendid mewn hwch, moesgarwch
oddiar y dōmen : gloddestwr, ym- mewn Sais, a doethineb mewn Cymro,
binciwr, a chrochwerthinwr.
- 28 Tri pheth goreu vydd eu crogi : eu cael : bwyd máb marw, goleu
eog hallt, het wleb, a chybydd. lluched i'r nos, a chariad Sais.
- 29 Tri chymmogog goreu yn y bŷd : 40 Tri pheth ni chywirir vyth :
celvydd ei law, dedwydd ei vuchedd, breuddwyd gormwyth, gobaith ynvyd,
a charn gybydd yn ngrôg. ac addewid Sais.
- 30 Tri pheth à gâr cybydd : goganu 41 tair cenedl amravael eu div-
hael, gormesu tlawd, a dwyn eiddo ei yrwch : Cymro, cerdd a thelyn ;
hunan. Franc, minddu-mandell ; a Sais,
meddwi.
- 31 Tri pheth nid hawdd eu dala : 42 Tri pheth ni wyr neb pa bryd
carw ar vynydd, cadno mewn coed, a nac yn mha le y ceir eu gweled : man-
cheiniog cybydd anghawr. tell Tegau Eurvron, llŷs Gwyn ab Nudd,
a syberwyd Sais.
- 32 Tri dewisbeth y Bardd Glás o'r 43 Tripheth nid aml a'u clywer :
Gadair : tân heb vwg, fordd heb laic, cân y vôrvorwyn, gwahoddiad i wledd
a gwraig heb davawd. gan gybydd, a doethineb o ben Sais.
- 33 Tri pheth à wnant arglwydd 44 Tri pheth ni waeth pa leiav y
cyvoeth cystal a'r goreu : cynfon llo, clywer o honynt : cân hwch ar wynt,
post clwyd, a chi crogiedig. cnec hên wrach, a phregeth brawd
llwyd.
- 34 Tri pheth y dylai gwr eu meddu 45 Tri pheth annhebyg iawn y naill
cyn ydd elo i ymgyvreitha : clawdd i un o'r lleill o honynt : dŷn, bram
aur, wyneb pres, a chalon ddŷr. hên wrach, a chybydd.
35. Tri pheth ni wnant ddaioni ond 46 Tri pheth nid rhaid eu casach :
tra eu gwylhier yn graf : tân, dwr, a llyfant ar vynwes merch dæg, cybydd
benyw ; can nad oes o honynt eu hun- y many bo dynion, a diriaid y man y
ain à wna ddaioni. bo doethion dedwydd.
- 36 Tri pheth goreu ar vrys eu 47 Tri pheth anesmwyth ia, wn iddeu
gwneuthur : dal chwain, troi oddiar y many bo dynion, a diriaid y man y
fordd ci cyndeirog, a gochel ymryfon.
- 37 Tri pheth fol eu gwneuthur : pifo

perchenogion : gwely chweiniog, yfôl gygnog, a gwraig oludog, lle na bo golud o du'r gwr.

48 Tri dŷn digon da eu cyvlyrau pei gwelent hyny : diangen, diddyled, a diwraig.

49 Tri pheth ni hawdd eu digoni : bol gwraig maerwr, balchder gwraig brenin, a . . . . merch tavarwr.

50 Tri pheth ni hawdd ymguddiant : gwellyn mewn esgid, mynawyd mewn cwd, a phuten mewn tyrva.

51 Tri pheth o châr gwraig weled y ddau cyntav, hi á gâr weled y trydydd : wyneb ei hun mewn drych, cevn ei gwr o bell, a gordderchwr wrth ei gwely.

52 Tri pheth ni rydant vyth : cleddyv gwas gwych, pedolau cefyl melinydd, a thavod gwraig.

53 Tri pheth ni wnant les iddeu perchenogion : gwybodau diriaid, trythgwd cybydd, a thavod gwraig.

54 Tri pheth ni hir-baránt : llefyr pridd gwraig veddw, tân asglodyn, á morwyndawd merch drwfiadgar*.

55 Tri pheth à ddeuant a'r vrŷs : diawl at ei wâs, ci at olwyth, a phuten at . . . .

56. Tri pheth ni hawdd welir : tân heb wrês, avon heb geulan, a benyw heb avrad.

57. Tri pheth à newid yn vynyth :

* *Llysoyr arall*—crochan pridd, &c.

ceiliog gwynt, y lleuad, a meddwl merch,

58, Tri nôd budrog o gwbl : bod yn ddigywilydd yn ei budrogaeth, bod yn haerllyd yn ei amddifyn ac éite yn efmwyth yn ei ganol.

59. Tri dŷn o vod yn ddrwg goreu pa waethav : brenin, ofeiriad, a gwraig; fev goreu eu bod cynrycyed ag nas gellir eu caru mwyach.

60. Tri pheth anaml eu gweled : cryn daiar, difyg o gwbl ar yr haul, a gwraig gall.

61. Tri hên ni wŷr neb o ddŷn eu dichell : hen vilwr, hen gadno, a hen buten.

62. Tri hên niw mawr berchir : hen gyhuddwr anudonllyd, hen gybydd à yspeiliwyd o'i gift, a hen gyfoden benllwyd.

63. Tri pheth à arwain i dylodi : gloddeff, diogi, a mercheta.

64. Tri chynghor y fydd a gwae y neb a'u gwnelo : cynghor lliid, chynghor bôl, a chynghor . . .*.

65. Tri anallu Duw : digoni gwagedd merch, digoni rhyvyg balch, a digoni trachwant cybydd.

66. Tri dŷn nid doeth ymladd ag wynt : fol geni, ofeiriad, a gwraig †.

* *Llysoyr arall*—tri chynghor nis dylid eu gwrndaw : cynghor lliid, cynghor bôl, a chynghor cnawd.

† *Llysoyr arall*—nid gwrol ymladd ag wynt, &c.

67. Tri dŷn y fydd ni wyddys yn iawn pa un gyntav o honynt à â i ddiawl : twyllodrus, balch, a chybydd anghawr.

68. Tri thincwd à dybiant eu hunain yn bencwd : cyvoethawg o ledrad a chribddail, gwybodus ar ddichellion dihiradawd, a mab à gredwys y cyvan à ddywed ei vam am dano.

69. Tri pheth à dybiant eu hunain yn ben ar bob peth : cofnog tom ar ei domen ei hun, baw ar ben derwen, a chybydd anghawr.

70. Tri pheth fydd gyftal a'r goreu : pais wen rhag anwyd, mab gwreng ar adwy, a gwr hanner call yn ofeiriad.

71. Tri pheth er llyncu y cyvan ni welant vyth eu digon : mor, mynwent, ac arglwydd cyvoeth *.

72. Tri pheth nid oes ar y byd vawr o'u heisiau : cwn cyndeirogion, breninodd, ac ofeiriad.

73. Tri pheth llocher eu penau wrth vyned heibio iddynt : ci cyndeirog, brenin, ac ofeiriad.

74. Tri dŷn medrus iawn ar y gelv-yddydoymdavodi yn dda : hên edwicwr cribddeilgar, hen davaruwr segurllwyd, a hên buten havog.

75. Tri pheth goreu yr hynav o bob

* *Llycyr arall*—môr, mynwent, a brenin

un o honynt : hên gwrw, hên gledd, a hên gyvaill †.

76. Tri pheth gwaethav vydd yr hynav o bob un o honynt : hen varch, hen gath, a hen vrenin ‡.

77. Tri dyn à welant eu hunain yn ddigon call : dwl ni welwys, balch ni ddyfgwys, a fôl à gredwys.

78. Tri pheth à lygrant ac à bylant awen prydydd : cynganedd orchestawl, a graddoliaeth eisteddvod, a mawl rhai dynion.

79. Tri ymryfon à ddygwydd ar varwolaeth cadarn draws goludog : cyvnefeiviaid am ei ddabydawl, pryvaidd am ei gorf abwyawl, a chythreuliaid am ei enaid anvarwawl.

80. Tri pheth anhawdd eu hattal, ac nid haws lludd ar y pedwerydd : merch ieuanc winglyd am a'i gorddercho, llidiawg am ddial, a thrasfychedig rhag yved y ddiod à ddoder o'i vlaen ; pedwerydd yw dadwrdd yr annoeth, mwy anhawdd no'r cwbl ei attal.

Ac velly terovyna Triodd Llelo Llaw-drom o'r Coetty : ac eve à elwid velly achaws y dyvelid ei ymadroddion ev i law drom yn ergydiaw yn galed a'i holl nerth ; ac nid arbedai ev y nebun o ddŷn à welai ev yn ddrwg ei ddeco-odau, ac yn anfyber ei gampau.

† *Llycyr arall*—hên vâdd, hên gledd, a hen gyvaill. Hevyd, *Llycyr arall*—hen gwrw, hen vamwydd, a hên gyvaill.

‡ *Llycyr arall*—Hên vara llwyd, hên bais dyllog, a hen arglwydd cyvoeth.

VI. TRIODD Y GWRAGEDD.

(O'r un *Llyyr*)

1. **Tri** pheth canmoledig ar wraig: ei hwyneb yn ddawnus, ei hymddyddan yn synwyrus, a'i harverion yn ddaionus.

2. **Tri** pheth à barant i wraig gael tybied yn dda am dani: ei gwr a'i phlant yn lân olchedig eu dillad, ei dodrewn yn lân a threvnus, a'i bod yn ymgadw gartrev.

3. **Tri** pheth à barant i wraig gael tybied yn ddrwg am dani: bod yn chwannog i gytgam á gwýr a gweifion, yn amheuthungar, a dywedyd yn ddrwg am ei chymmogion*.

4. **Tri** pheth à wnant wraig yn dda ei chymmeriad: fywder yn ei gwifgodd, gwylder yn ei hymadroddion, a rhadloudeb yn ei hymarweddiad.

5. **Tri** pheth à ddangofant wraig yn anniwair: bod yn chwerthingar heb wybod pam, yn valch ar ei phryd a'i gwedd, ac yn achwyngar ar ei gwr.

6. **Tri** pheth hofaidd gan wr eu gweled ar ei wraig: ei bod yn rinweddus, yn cadw ei thý yn drevnus, ac yn ei gorchwyl yn vedrus.

7. **Tri** pheth à ennillant barch i wr o'u bod ar ei wraig: yn dda ei chynneddvau, yn anaml ei geiriau, ac yn aml ei gwybodau.

8. **Tri** pheth à wnant wr yn oludog:

* *Llyyr arall*—ei chymmogofau.

ei hunan yn ddiwyd, ei wraig yn lywodraethus, a'i dylwyth yn fyddlawn iddo.

9. **Tri** pheth à wnant wr yn hoenus: ei dda byd yn mwyáu, ei wraig yn ei garu, a'i Dduw yn ei nerthu.

10. **Tri** pheth à wnant wr yn anghenus: tylwyth gwallus, gwraig voethus, ac yntau yn avradus.

11. **Tri** pheth gweddus i wr eu bod yn ei dý: ei gluftog yn ei gadair, ei delyn yn iawn gywair, a'i wraig yn ddiwair.

12. **Tri** pheth anghyfurus i wr bod hebddynt: tân yn ei aelwyd, arian yn ei bwrs, a gwraig yn ei wely.

13. **Tri** pheth à wnant wr yn vodd-lawn iddei ginio: ei gylla yn iachus, ei wryd yn voethus, a'i wraig yn vedrus.

14. **Tri** pheth à barant i wr hofi cartrev: ei deulu yn ddosparthus, ei orchwylion yn llwyddiannus, a'i wraig yn gariadus.

15. **Tri** pheth à wnant wr yn llòn ei wynebpryd: ei dir yn dirion, ei berllan yn frwythlon, a'i wraig yn radlon.

16. **Tri** pheth à wnant i wr cwnu ei galon: ei gar yn ymweled ag ev, ei gwrw yn hoenus, a'i wraig yn llawen.

17. **Tri** pheth anefmwyth i wr yn ei dý: ei funell yn mygu, ei gronglwyd yn dyveru, a'i wraig yn ymdaeru.

18. **Tri** pheth ferchog ar wraig: bod yn dawel ei nwydau, yn hawddgar ei hymadrawd, ac yn hael ei chalon.

19. Tri pheth pryddverth ar wraig : bod yn voneddigaidd ei champau, yn voliannus ei chynneddvau, ac yn ddwyvawl ei meddyliau.

20. Tri pheth hyvryd gan wr eu gweled : ei wartheg yn rhywiog, ei âr yn frwythlawn, a'i wraig yn ddiwyd.

21. Tri pheth à wnant wr yn hawddvydig : ei dŷ yn llawn, ei wraig yn fyber, a'i blant yn bryddverth ar gorf a meddwl.

22. Tair camp lân ar wraig : groefewi yn hawddgar, diwallu yn wyllyfgar, ac arlwyaw yn avlavar.

23. Tri pheth y dylai gwraig briod eu caru uwchlaw pob peth arall yn hyn o vŷd : ei gwr, ei phlant, a'i chartrev.

24. Tri pheth à ddylid i bob gwraig ddâ gan ei gwr : cariad fyddlon, ymgeledd tirion, a bôdd ei chalon.

Ac velly tervyna.

VII. LLYMA DRIODD Y GWRAGEDD PRIOD :

yn dangos y campau, a'r cynneddvau, a'r cyverddonau, à ddylai vod ar bob gwraig, val y boddloni hi ei grŷr, ac y cafo air da gan ei chymudogion, a pharch ac anrhydedd yn ei gwlad, gan bob dyn doeth a deddvol. (O'r un Llycyr.)

Y pethau à ddylaint vod ar bob gwraig er boddloni ei gwr ydynt val hyn, nid amgen---

1. Ei phryd a'i gwedd yn ddawnus, ei hymadrawdd yn ferchus, a'i chynneddvau yn voliannus.

2. Yn dawel ei hysbryd, yn ferchog ei hwynebpryd, a'i dwylaw yn ddiwyd.

3. Ei thŷ yn drevnus, yn ei gorchwyl yn vedrus, a'i phlant yn vagwriaethus.

4. Ei deall yn llathraidd, ei gwybodaau yn deuluaidd, a'i moefau yn voneddigaidd.

5. Yn bryddverth ei hystavell, yn fyw yn ei chell, ac yn trevnu yn ddigymbhell.

6. Yn gyviawn ei bwriad, a meddwl ananllad, a buchedd ddiavrad.

7. Uvyddod rhywiog, genau tawedog, a gwylder ferchog.

8. Yn hoyw yn ei thro, yn fywion ei dwylo, a'i gorchwyl yn gryno.

9. Yn ddwyvol ei devod, yn lân ei chydwybod, ac yn gywir iddei phriod.

10. Ei llavar yn rhadlon, yn haal ei chalon, ac yn gweled ei digon.

11. Yn bur ei buchedd, yn ddoeth ei hymarwedd, ac yn caru tangnevedd.

12. Ei thrwsiad yn fyber, yn garuaidd ei mwynder, ac yn gall ei hyder.

13. Unllaw yn casglu, llaw arall yn rhànu, a'i phen yn pryderu.

14. Yn gywair ei fydd, a'i champ-

au yn ddedwydd, ac yn ddoeth ei llawenydd.

15. Yn brydverth ei hymddwyn, yn erchi yn addwyn, ac yn gwrandaw ar bob cwyn.

16. Yn dda i'r cymmudogion, yn drugarog wrth dylodion, ac yn coledd efron.

17. Ei theulu yn ei chanmol, ei deddvau yn rinweddol, a'i phlant yn eu hysgol.

18. Ei faig yn vlafus, ei hannerch yn weddus, a'i derbyn yn ferchus.

19. Yn cael parch doethion, a chlod ei chymmudogion, a bendith y tylodion.

20. Yn dda yn ei heglwys, yn dysgu yn ddiorphwys, ac ar Dduw yn ymbwys.

21. Yn onni Duw beunydd, yn caru Duw 'n ddedwydd, ac yn gweddio 'n burfydd.

Ac velly terwynna.

VIII. LLYMA DRIODD Y CYBYDD.

(O'r un Llycyn.)

Pwy bynag o ddŷn à vytho yn gybydd ni vydd ev heb y faith bechod marwawl, oni bydd tra hên, ac er ei hened ni ymedy ev à phechod nes i'r pechod ei adael ev yn gyntav; a hyn

à vydd mewn dau vodd; un o'r ddaen, yw *rhâd yr Ysbryd Glan* yn ei orddiwes ac yn rhagberi ar à wnelo ac à veddyltio; a lle bo velly, *Nev i'r Enaid*; ail yw colli gan henaint, neu haint, pob galluogrwydd pechu, ac nid diolch hyny i neb, ac nid gobaith amgen noc ufern i'r cyvryw.

1. Tair camp a vydd ar gybydd, nid amgen: onni cadarn, casâu tylawd, a bygwth gwan.

2. Tair cynneddv à vydd ar gybydd, nid amgen: caru arwyllion, casâu genedigaethau, a chwennych tir arall.

3. Tri chás gan gybydd: tavn, cerddawr, a neithiawr.

4. Tri pheth nis ceif cybydd vyth: bendith y gwan, clòd doethion, a rhâd Duw arno yn myned o'r bŷd.

5. Tri pheth ni wedd i gybydd: parch gan haelion, credu à ddyweto, a diolch gan à gafu 'r meddiant ar ei ôl.

6. Tri pheth y cyll cybydd yn dragwyddawl: ei dda bydawl, cariad y da rhinweddawl, a rhoddion gan Dduw.

7. Tri pheth à wna 'r dyn à elo yn gybydd: rhoddi ar ei ol lle na bo raid wrthynt, colli pob rhinwdd ddâ à allai vod arno, a thybied ei hunan yn ddoeth cyd y bo ev yr annoethav o bob annoeth,

8. Tri pheth y mae dŷn yn ymadael ag wynt pan ydd elo yn gybydd: ei glòd bydawl, ei gwylydd, a'i gydwybod.

9. Tri pheth a lawenâa y cybydd : ei vynyeh wahawdd, ei anwynych ovwy, a chafael tylawd dan ei gravanc.
10. Tri pheth ereill à wnant gybydd yn llawen : goganu hael, colledu tylawd, a thwyllaw cyviawn.
11. Tri pheth à wnânt gybydd yn drift : mynych weled ceisiaid, colli gwaith, a rhyvel pendevigion.
12. Tri pheth à wnant gybydd yn glâv : cardoteion aml, newid ar y marchnadodd, a dyddanwch cerddau.
13. Tri pheth à wnant gybydd yn iach : aruthr o waith gan ei wafan-aethyddion, ei wala yn ddi goft, a drudaniaeth yn y marchnadodd.
14. Tri pheth anwyl gan gybydd : cafaeliad yn lledrad, ei wraig yn tynu o vlaen yr ychain, a'i blant yn marw.
15. Tri pheth nid cywilydd gan gybydd eu gweled : llâu ar ei ddillad, gwan yn ei regi, a doeth yn ymfwyn rhagddo.
16. Tri pheth ni hawdd gefir gan gybydd : bwyd yn rhâd, gair da i gymmodogion, a chynghor er daioni.
17. Tri pheth à ddeuant ar gybydd pan y bo 'n ry hwyr : deall, cydwybod, a thiveirwch.
18. Tri pheth ni ymadawant vyth â'r cybydd : y cythraul, canys hwnw yw y pechod, mellith y tylawd, fev yw hyny eifiau tragywyddawl, a chov cydwybod yn y byd à ddaw.
19. Tri pheth à wnant i gybydd ymynvydu : moliannu hael, goganu trachwant, a govyn rhoddion-gantho.
20. Tri pheth y mae y cybydd yn eu hennill : mellith y tylodion, dryg-air y byd, a digovaint Duw.
21. Tri thâl y ceif y cybydd yn y byd hwn am ei ddâ : traferth yn eu casglu, goval yn eu cadw, a thriwch am orvod ymadael ag wynt a'u colli.
22. Tri brodyr cyweithas y fydd : brawd llwyd, bradwr, a chybydd.
23. Tri dŷn sy 'n troi y byd wyneb i waered : celwyddawg, balch, a chybydd.
24. Tri phriv-gampau y cybydd : cribddeiliaw, gormefu, a dwŷn yn lledrad ei eiddo ei hunau.
25. Tri dŷn à vyddant yn hên eu gwala cyn y cafont air da y byd : celwyddawg, avrywiawg, a chybydd.
26. Tri dŷn y fydd, ac à garo eu cyveillach, aed i ufern ac eve á geif ei wala wen o honynt : cyhuddwyr anudonllyd, ofeiriaid godinebgar, a chybyddion.
27. Tri pheth ymgadwed pob dŷn rhagdynt : ci cyndeiriog, athrodwr celwyddawg, a chybydd.
28. Tri pheth nid hawdd eu dala : carw gwyllt ar ben mynydd, llwynog mewu creigle coediog, a cheiniog cybydd anghawr.
29. Tri pheth nid mynych y ceif

eu clywed : cân adar Rhianon, cân ddoethineb o ben Sais, a gwahoddiad i wledd gan gybydd.

30. Tri pheth yr un mor anhebyg y naill a'r llaill o honynt i ddŷn : cnec hen wrachan, chwŷd llyfant, a chybydd.

31. Tri pheth à dybiaut eu hunain yn ben ar y byd : coftog ar ei domen ei hun, baw ar ben derwen, a hen gybydd.

32. Tri divrawd bŷd : celwyddawg, athrodgar, a chybydd ; a'r cybydd yn bob un o'r tri ; fev, o vod yn gybydd nis gellir amgen na bod yn bob un o'r ddau ereill.

33. Tri anallu Duw : digoni gwagedd merch, digoni rhyvig balchder, a digoni trachwant cybydd.

34. Tri dŷn nis gwyddys yn iawn pa un y dwg y diawl gyntav : twyllodrus, balch, a chybydd.

35. Tri pheth ni wnant les iddeu perchenogion : gwybodau diriaid, tawd gwaig, a thrythgwd cybydd.

36. Tri thâl am ei olud y ceif cybydd mewn byd ar ol hwn : bod lle nis gall ymgyvoethogi, bod lle mae pob ceudodawl yn canvod eithavodd ei ddirieidi, a gorvod edrych o bell ar bob hael mewn gwynvyd heb dranc heb orphen.

37. Tri chymmodog goreu yn y byd : celvydd ei law, dedwydd ei vuchedd, a chybydd ar y grogbren.

38. Tri pheth goreu vydd eu crogi : eog hallt, het wŷeb, a chybydd.

39. Tri pheth à gâr cybydd yn ei galon : gweled hael yn myned yn dylawd, gweled tŷ cymmodog ar dân, a gweled rhyw ddarwall i gael craf yn lledrad ar eiddo arall.

40. Tri pheth hawdd eu cyvriw : rhoddion gwr wrth gerdd yn ngwledd Sais, cynneddvau da crachvoneddig, a'r maint cybyddion à geir yu y nev.

41. Tri pheth gweddied pob dŷn nad elo vyth : yn ngrôg, yn valch, nac yn gybydd. Poed velly y bo vyth.

Ac velly terovna Triodd y Cybydd.

IX. TRIODD MAB Y CRINWAS.

(O'r un Llyvyr.)

1. Tri chyving bŷd : crau nodwydd ddŷr, carn Sais ar gelfaint, a drws cell mab y crinwas.

2. Tri chaled bŷd : dur naw gwynias, maen cellt, a chalon mab y crinwas.

3. Tri pheth ni wyddys ba le y maent : cydwybod anudonwr, diweirdeb merch tavnwr, a gonestrwŷdd mab y crinwas.

4. Tri pheth nid hawdd eu dattod : creigiau 'r Eryri, cwlwm cariad cywir, a chlo cŷt mab y crinwas.

5. Tri thrwm bŷd : Maen Cetti, llwyth yr Ychain Banawg, a golwg mab y crinwas.

6. Tri oer bŷd : trwyn milgi, clöen iâ, ac aelwyd mab y crinwas.

7. Tri llwm bŷd : maen calas, cevn anghenog yn nhir Sais, a bwrdd mab y crinwas.

8. Tri lle y bydd mawr newyn dŷn : yn ymlid meirch gwylltion ar vynydd, gwerfyll pen hwyl, a gwedi ei ginio yn nhŷ mab y crinwas.

9. Tri lle y bydd prudd calon dŷn : yn nghyvedd Sais, myned iddei grogi, ac ar uchel wyl yn nhy mab y crinwas.

10. Tri pheth ni, wyr neb o'r bŷd pa liw y fydd arnynt : rhawn paun yn castellu, mantell Tegau Eurvron, a cheiniog mab y crinwas.

11. Tri pheth nis gellir eu gwacach : masgell dedwydd, bwmbwl ar y dwr, a llaw mab y crinwas.

12. Tri pheth goreu foi ymhell odd-iwrthynt : llong dyllog ar vôr, cwn cynddeiriogion, a chyveillach mab y crinwas.

13. Tri pheth ni waeth i ddŷn ychydig no llawer o honynt : bara oferen, nawdd y creiriau, a rhoddion mab y crinwas.

14. Tri lle y bydd mawr anwyd dŷn : pen Banuwchdèni, marchogaeth caseg eira, a rhwng y vainc a'r tân yn nhŷ mab y crinwas.

15. Tri atgas bŷd : meddw yn chwydu ar ei vwyd, balchder ofeir-iad, ac ymarwedd mab y crinwas.

16. Tri pheth ni bydd gwell dŷn er â gafu ev ohonynt : melltith tād a mam, dwr fwyn, a chymdeithas mab y crinwas.

17. Tri annhirion bŷd : blaidd rheipus newynllyd, tônau Cafwènan, ac anian mab y crinwas.

18. Tri lle nid mawr y chwen-nychir bodynddynt : ogov Wythac Anwyth*, fau dreigiau Faraon, a neuadd mab y crinwas.

19. Tri pheth over meddwl am dan- ynt : cerdded ar ben, nyddu rhaf o dywod, ac ymddiried i vab y criuwas.

20. Tri pheth anhawdd eu gwneu- thur, dispyddu y môr, fymmud myn- ydd yn gyvan, a gwr da o vab y crin- was.

21. Tri pheth lleiav yn y bŷd : fynwyrbwyll etiveddes deg oludog, tangnevoldeb gwr llys, a haelioni mab y crinwas.

22. Tri pheth ni wyddys pa vodd a'u gwneir : feilio tŷ ar ei nenbren, rhewi dwr y'nghanol tawdd poeth, a chynghori mab y crinwas.

23. Tri pheth nis gellir gweled eu maint : cyvlediad goleuni, y wlad draw i'r wybran, a thrachwant mab y criuwas.

* Oeth ac Annoeth. *Triodd Ynys Pryd- uin.*

24. Tri pheth nid oes namyn yn mhervedd ufern le iddynt: twyll y Saefon, celwydd y Francod, ac enaid mab y crinwas.

25. Tri pheth nid ebrwydd a'u gwneir: arllwys pwll ufern, rhivo gronynau y mwg, a' gwellâu calon mab y crinwas.

26. Tri pheth à aethant dros y byd: goleu y dydd, bawdd llyn llion, ac anghlod mab y crinwas.

*Ac velly teroyna; fco a'u dywed,
Davydd ab Gwilym.*

X. LLYMA DRIODD Y MEDD- WYN.

(O'r un Llyvyr.)

1. Tri anivel avlan dros ben: hwch yn ymloi mewn drewdod, ci yn ymloddefu ar abwy pryvedlawn, a meddwyn uwch ben ei ddiöd.

2. Tri lledvegin mwyav difynwyr yn y byd: ysgerbwd o gybydd ni chymmer o'i eiddo ei hun, hen geiliacwydd dall, a meddwyn*.

3. Tri balch ar ei campau: lleidyr gorwlad, ymladdwr pen fair, a bwyftvil o veddwyn.

4. Tri pheth gwrthun gan ddoeth: ymddyddan à hen wrachiod eifingrug, ymgyfllwn à diriaid cyvaddev, ac ymgyveillachu à meddwyn.

* *Ncw*, a mochyn o veddwyn.

5. Tri dÿn à oftyngant eu gwàrau val lladdgwn de vaid: hèn odinebwr yn gwân o buteindy, gwibleidr yn nyvnder nòs lle gwelo eilun dÿn o bell, a meddwyn lle cyvarfo à dÿn ymarwedd gall.

6. Tri dyn diriaid hawdd iawn eu hebgor ymhob cymmodogaeth: cybydd lledradgar, anudonwr cyvlog, a dihiryn meddw.

7. Tri pheth fiaidd yr olwg arnynt: hwch yn bwyta ei gwared, ci yn ymborth ar ei chwydion, a bwyftvil o veddwyn yn glavoerio uwch ben ei ddiöd.

8. Tri pheth y bydd meddwyn bob amfer: mochynaidd ar ei gorf, ynvyd-fol yn ei veddwl, a chythraul yn ei gynneddv †.

9. Tri pheth anfaeledig ar veddwyn: gweniaith twyllodrus, dichellion hoc-edgar, a chenvigen at bob un à ovno ei vod yn brydverthach noc eve ei hunan.

10. Tri lletty cyfredin meddwyn: bol clawdd, gwalva cwn, a thwlc môch.

11. Tri pheth ymrwyfsgus dros ben: ynvyd a'i fon yn bygwth lle na bo neb yn gweled noc yn clywed drwy wybod iddo, taiog yn ei ddillad new-

* *Llyvyr arall*—Tri pheth y gwna y meddwyn: ymddevodi yn vochynaidd, ymchwedleua yn vwyftvilaidd, ac ymgynneddvu yn gythreulaidd.

ydd ddyw ful, a meddwyn yn ei davarn tra bo grôd yn ei valleg †.

12. Tair boft digriv dros ben eu clywed : Sais yn boftio ei radlondeb, cybydd yn boftio ei haelion†, a meddwyn yn boftio ei fynwyr pen.

13. Tri pheth o'i dda bydawl y cyll meddwyn yn llwyr : ei olud, ei iechyd, a'i ymbwyll.

14. Tri pheth o'i dda tragwyddawl y cyll meddwyn yn llwyr : ceudawd gwybodawl, awen gyfevin, a boedd Duw †.

15. Tri pheth ydd â'r dŷn goreu yn y byd pan elo yn veddwyn : yn gelwyddwr, yn vradwr, ac yn lleidr.

16. Tri pheth naturiawl i veddwyn : caru y cwrw yn vwy no'i blant anghenus, caru y celwydd yn vwy no'r gwir, ac angharu, cymmaint â bod heb gwrw, pob un na vytho yn gydveddwyn iddo.

17. Tri pheth ni waeth gan veddwyn fônyn o'u tōri yn y bo lle gantho : gair da pob dŷn na vo mor ddiriaid a'i hunan, addewid â wnelo dan dŵng ac adduned, a gorchymynion Duw heb ronyn yn talmu arno.

18. Tri lle ni châr veddwyn vod ynddynt vwy noc y câr y tân ar ei groen : ei gartrev ei hun, cyveillach dŷnion prydeverth, a man lle na bo

* *Llysoyr arall*—Tri ymrwfgwr gwych dros ben yn eu meddyliau eu hunain; Ynydd a'i fon yn mayg plant a benwod, mab gwreng yn ei ddillad ful, a meddwyn yn ei davarn tra chafochwyn.

† *Llysoyr arall*—Ymbwyll ceudodawl, awen naturiawl, a chariad Daw.

digon o gwrw y naill ai yn llâd neu yn lledrad.

19. Tri dirieidi a gydgerddant yn anefgorawl â meddwdawd : puteindra, lledrad, a llovruddiaeth.

20. Tri pheth ferch eu crogi ni wna y meddwyn : talu am â gafu, perchi deddvoldeb, ac arbed o'r bola y gronyn lleiav i'r cevn.

21. Tri chyveillion meddwyn : puteniaid, bradwyr, a lladron.

22. Tri chorn enllib ac athrawd : puten pen fordd, bardd yspyddaid, a meddwyn.

23. Tri pheth â welir yn waftadawl ar veddwyn : tylodi mawr, aviechyd mawr, a mawr dros ben o bob dirieidi.

24. Tri pheth anverth eu clywed : hogi lliv, brevoriad afyn, a dadwrdd meddwyn mewn tavn.

25. Tair camp â vyddant yn eu treva ar veddwyn : ymferthu yn avlan, enllibaw yn gelwyddgar, ac ymorphwyllaw yn gynddeiriog.

26. Tri pheth â geir gan veddwyn am volaid dda o gwrw : gwedyd y celwydd â vnyer, dangos yr anvoes â vnyer, agwneuthur y gyvlavan â vnyer.

27. Tri pheth cyvarwydd arnynt y bydd pob meddwyn : enllib i bob dŷn dofparthus, meginaw cynhebau, ac ymddichellu i gael cwrw ei wala heb na thal na diolch.

28. Tri pheth â wna pob meddwyn

heb ronyn yn talmu ar ei gydwybod : gwedyd iē gyda phob dŷn a'i portho á chwrrw ai ar wir ai ar gelwydd y gweto, gwaradwyddaw pob un na roddo ddiod iddo, a chenvigenu wrth bob un na vytho gynnryced ag ev ei hunan*.

29. Tri thal à vydd i veddwyn am ei veddwdawd : ei gafâu gan bob doeth a deddvol, ei ovni gan blant a benywod, ac am hyny cael curo ei ben yn ddiogel ac yn dda gan bob arall, a chan bob un y trotho ev davawd yn ei ben yn eu herbyn.

30. Tri pheth y dylid eu pwyaw yn dda : gwenith ar y llawr dyrnu, brethyn mewn pandy, a chlopa meddwyn ba le bynag y bytho.

31. Tri chás gan veddwyn : gwedyd y gwir, ymarver á fyberwyd, a thalu i bawb ei eiddo.

32. Tri pheth ni vawr ymarver meddwyn ag wynt : rhadlondeb, tangnevgarwch, a gwybodau daionus.

33. Tri pheth ynghylch meddwyn á ddrewant yn fiaidd : ei ddiŷlad, ei anadl, a'i ymadroddion.

34. Tri pheth fy'n drewi yn velenndydd ymhob màn : clód coegyn tringar, mawl cybydd goludvalch, ac enw meddwyn.

35. Tri pheth echrys eu drygfawr :

* *Llycyr arall*—Gwedyd iē gyda phob un o viaen ei wyneb, gwedyd yn erbyn pob dŷn drach ei gevn, a gwedyd cynnrgw ag a'i dyfgo'r diawl am bob da ei gynfeddvau.

hên gadno bras mewn prysgle, morvil marw ar y veifdon, a mochyn o veddwyn.

36. Tri pheth y bydd meddwyn † cyvaill gwál cwn a moch, rhyfwr puteiniaid, a gwarthruddwr pob dŷn bucheddawl.

37. Tri dŷn à vyddant bob amfer yn yr un-groen á meddwyn : dihiryn twyllvawr, anrheithwr, ac anudonwr.

38. Tair privgamp meddwyn : chwydu ar ei vwyd, pifo yn ei eistedd, ac yndomi yn ei wál †.

39. Tri hofder meddwyn : divriaw y mwyav a'i cár ac a'i coledd, ymgv-rinaw á phob dihiryn à roddo iddo gwrw, a meddwi yn orcheftawl.

40. Tri gormes cymmmodogaeth : melinydd lladronig, cybydd anghawr, a rheipusdwrch o veddwyn, am nad diogel i neb ei eiddo ei hunan lle bytho un neu arall o honynt.

41. Tri pheth à welir amlav ar veddwyn : ymvydiaw yn vochyn, ymvuch-eddu yn gythraul, ac ymorvoleddu yn ei ddihirwch.

42. Tri pheth à welir ar veddwyn, a moled a'u molo : ei fyberwyd parth ag at ddyeithraid, ei gyviawnder parth ag at y dylai ev yn vwyav eu caru, a'i wroldeb lle cafo y vuddygoliaeth ar blant bychain a benywod egwan.

43. Tri dŷn y fydd ni waeth peidiaw

† *Llycyr arall*—Pifo yn ei wely, a gwneuthur ei raid yn ei vreccán.

na'u cyngori : yfgotyn o gybydd anghawr, dŷn celwyddawg anudonllyd, a meddwyn.

44. Tri pheth ni waeth i verch gael ei chrogi wrth ei fodlau no'u cael : cariad mab arglwydd, gair da gan garnbuten, a gwr o veddwyn.

45. Tri gweifion penav y diawl yn hyn o vŷd : godinebwr, anudonwr, a meddwyn ; canys blaenoriaid pob divrawd ac anrhaith ydynt.

46. Tri dihiryn anynad y fydd, ac nid teilwng y diawlicav o'r diawlaid i ddala canwyll iddynt, nac i'r naill neu'r llall o'honynt : cybydd, hoced-ydd, a meddwyn ; a phencrest ar bob drwg yw pob un o'r tri.

47. Tri phrivorcheft meddwyn : gwedyd celwydd a goreuwy'r y greft, darllaw twyll a chadeiriogion y celv-yddyd, a thravlyncu diod ag un avanc à vu erioed*.

48. Tri pheth rhy avlan i ymgyfwrdd a nhwy : ysgarthion geudy, abwy mewn clawdd, a meddwyn mewn tavarn.

49. Tri pheth ymfwyned pob dŷn rhag ei vnyed : yn anudonwr, yn gybydd, ac yn veddwyn ; canys o vod yn un o'r cyvryw ddyrgwyr, y bydd arno bob drwg arall yn anefgorawl.

50. Tri pheth cadwed Duw bob dŷn rhagddynt : meddwl gwallgovus, gwall-

* *Llyvyr arall*—ag un morvil, &c.

obaith angheuawl, a chyveillach meddwyn.

Ac velly terwyns.

XI. LLYMA DRIODD Y CYMRO.

Y rhai hyn y dylai bob Cymro eu gwybod a'u hyfyrried yn drybwyl, a gwneuthur yn eu hól, rhag dwyn gwaradwydd arno eo ei hunan, ac ar ei wlad, a'i genedl. (O'r un Llyvyr.)

1. Tri pheth y dylai bob Cymro vod val nas gwaradwyddo na'i hun, na'i wlad, na'i genedl : yn hael, yn ddewr, ac yn drugarawg.

2. Tri pheth fy glodvawr i Gymro eu diwyllio : ei dattrev, ei deulu, a'i varn †.

3. Tri pheth y dylai Gymro vod er ennill cariad ei wlad a'i genedl : yn ddivalch, yn ddirachwant, ac yn ddiniwed.

4. Tri ymddwyn à ddylid ar Gymro parth ag at a'i anmharcho, a hyn i gyd yn yr un amrant : ymwrth, maddeu, ac anghoviau.

5. Tri pheth y dylai bob Cymro eu covio yn ddi dŵr, rhag eu anmharchu o hano : ei dad, ei wlad, a'i enw o Gymro.

6. Tri pheth y dylai bob Cymro eu cadw yn ei veddwl ac ar ei gov yn

† *Llyvyr arall*—ei dir, ei dylwyth, a'i varn.

waftad: ei ddyled, a'i dylai, ac à ddyllir gymmain un; a bydded ei ddyled à ddyllir, ac yna iawn a mād a'i dylai.

7. Tri pheth y dylai Cymro eu cadw a'u hamddifyn hyd varw: ei gledd, ei gyvrin, a'i gyvaill.

8. Tri pheth y dylai Gymro varw yn eu plaid: ei wlād, ei air da, a'r gwirionedd ba bynag y bo.

9. Tair cynneddv gynhenid Cymro y dylai ev eu gwellāu: rhy lew, rhy laryaidd, a rhy lawen.

10. Tri pheth dan bwyll a rhiol à vyddant hardd ar Gymro: glewder, llaryeiddder, a llawenydd.

11. Tri pheth y dylai Gymro eu caru o vlaen dim: cenedl y Cymry, devodau a moesau y Cymry, ac iaith y Cymry.

12. Tri pheth à ddylaint vod bob amfer ar gov pob Cymro cynhenid: ei Dduw, ei ddŷn, a'i ddyled.

13. Tri pheth y cār pob Cymro cywir: iaith ei wlād, doethineb ei wlād, ac ymborth ei wlād.

14. Tri anrhydedd Cymro: ymarver à champau yr hēn Gymry, myvyriaw gwellāu y campau fydd yn awr, a chwilio 'r byd am gampau daionus nas gwybuwyd am danynt hyd-yn-hyn.

15. Tair camp waradwyddus ar Gymro: edrych ag un llygad, gwrandaw ag un cluŷt, a chynnorthwyaw ag un llaw.

16. Tri pheth y dylai bob Cymro cynneddvol eu gwneuthur: ei arad, ei lyvyr, a'i gyvraith.

17. Tri pheth anrhydeddus eu bod ar bob Cymro, māl y bo gyvungamp à'r hēn Gymry gynt: bod yn hael, bod yn wrawl, a bod yn hawddgar.

18. Tri pheth o'u bod ar ddyn tyng-er mai nid Cymro ydyw: cybyddiaeth, llyvredd, à farugrwydd.

19. Tri pheth na choelied un Cymro: à weto ddiert, à weter yn erbyn diert, ac à weter yn erbyn à ddylai vod.

20. Tri gair y dylai bob Cymro eu hyftyried yn llwyr, ac ymddarbod yn gyviawn a'u pwyll a'u hyftyfyr: Duw, Dŷn, a Chymro.

21. Tri pheth à weddant yn oreu i Gymro o'u cael o'i genedl a'i wlād ei hunan: brenin, gwraig, a chyvaill.

22. Tri pheth diert ac efrawn y dylai Gymro lwyr ymwrthod ag wynt: iaith, devawd, a chyvrin.

23. Tri pheth à gadwant yr enw o Gymro rhag dirywiaeth: cynnal o Gymro hawl ac anrhydedd ei genedl, byw arno ei hunan, a byw val y dylai parth ag at Dduw a Dŷn.

24. Tri pheth y fydd o genedl y Gymry yn oreuon o'u rhyw yn y byd: barddas, rhaith, a cherdd dant.

25. Tri pheth à anrhydeddant Gymro: cadernyd tangnevus, doethineb haelionus, a llawenydd o gallineb.

26. Tri pheth clodvawr eu bod ar Gymro : gwybodau doethineb, devodau rhadlondeb, ac ymbwyll ystyrgar.

27. Tri pheth à urddant Gymro o iawn ymarver ag wynt : divyrwch ei genedl, boneddgamp ei genedl, a nwyvufder ei genedl.

28. Tri chyntevigaeth Cymro ar bob cenedl arall yn Ynys Prydain : cyntevig o briodawr, cyntevig o vrodoriaeth, a chyntevig o Grifionogaeth.

29. Tri pheth anhebgor i Gymro val nas gwarthrudder ei wlad a'i genedl : ymddarbod yn ddoeth, ymvydiaw yn gall, ac ymvucheddu yn lân.

Hopgin Twm Philip o'r Gelli Vid a'u dywed. Ac velly tervyna.

XII. TRIODD Y SAIS.

(O'r un Llyvyr)

1. TAIR cenedl ormes Ynys Prydain : y Gwyddyl Fichti, cywdawd y y Coraniaid, a chenedl y Sais.

2. Tri dinystr byd : trachwant cyvoeth, ymgais am rwyfg, a brád Sais.

3. Tri pheth nis gellir eu chwilio i maes : dirgelion Duw, y devnyn cyntav o'r môr, a dichellion Sais.

4. Tri pheth à gyrhaeddant bedryvan byd : goleu yr haul, clúd gwas gwých, a frost Sais.

5. Tri pheth goreu pa bellav y bont :

cwn cyndeirogion, melltith Duw, a Sais.

6. Tri pheth gocheled pawb val y tân ar ei groen : benyw newyddiongar, lloch pen neidr, a chyveillach Sais.

6. Tri pheth hawdd eu gweled : haul ganol-dydd tefog, dwr yn môr Havren, a gwylltiled Sais.

8. Tri pheth anhawdd eu cael : aur gan gybydd, cariad gan ddiawl, a moefgarwch gan Sais.

9. Tri pheth anwadal : lleuad newydd, ceiliog gwynt, a fyddlondeb Sais.

10. Tri pheth nid oes eu caletach : maen cellt, torth haidd cybydd, a chalon Sais.

11. Tri pheth goreu pa leiav o honynt yn Nghymru : tylodi, cynneddvau drwg, ac eppil Sais.

12. Tri enw hyd yn mhedyvan byd y rhoddir ar à ddyco eiddo arall, anrheithwr, carn-leidr, a Sais.

13. Tri lle ni vyddant heb lawer o waed : bola horen, lladdva cigydd, a gwareuva Sais.

14. Tri pheth y fy yn ymborth ar waed : chwanen, rhyvelwr cyvlog, a Sais.

15. Tri gormail mawr ar Gymro : bod yn nghrog geryydd ei fodlau, gorwedd ar varwor bywlofg, a bod yn ngwlad Sais.

16. Tri gelyu pènav Cymro : ei galon

hygred ei hân, cythraul adeiniog o ufern, a charn Sais.

17. Tri pheth ni mawr gyfger lle bônt : gwrach ymgeintachgar, cathau catherig, a dadwrdd Sais.

18. Tri pheth anverth i gluft Cymro: rhinc lliv yn ei hogi, bonllev ysbryd Malt y Cwd, a chwaldodach Sais.

19. Tri llais à gydgynganeddant yn gywair dros ben : ysgwrlwgach drain dan grochan, llais maendwr braen yn fyrthio, ac iaith y Sais.

20. Tri pheth tragerwin a thrwsfgl eu fain : llev iâr à vyddis yn ngavael à'i chynfon, mên olwynog yn treiglo carnedd a chlogwyn, ac ymadroddiaeth Sais.

21. Tri pheth à wnant gân gytgerdd o'r vath ag y bo : dannedd ysgyrnyglyd, llev paen yn darogan gwlaw, a llavar Sais.

22. Tri pheth ni chodir o'r tân iddeu clywed : dwr yn difod marwor, hên wrach yn brâmu, a chywydd Sais.

23. Tri pheth à vyddant oreu lle nas clywer : crochwerthiniaid hên verchetach, ubain cwn ganol nôs, a pharablaeth Sais.

24. Tri pheth anheggor mewn cân i ddiawl : gwich hŵch pan a'i lladder, ofeiriad rheglyd, a brygawthen Sais.

25. Tri pheth cared a'u caro : ofeiriad bolvras yn canu oferen, llev enaid gan ddiawl, a charol Sais.

26. Tri pheth anhydrewn eu devnydd : nyth ysguthan, cernydd Moel Maen Llwyd, ac iaith y Sais.

27. Tri pheth nid oes daw arnynt : clap y velin, bwmbwr y môr, a chelwydd Sais.

28. Tri pheth à wnant leidr : newyn anlloefiadwy, amhwyll geni, a chymdeithas Sais.

29. Tri pheth goreu ganddynt eu hunain : twrch, llyfan, a Sais.

30. Tri phêll bŷd : pen eithav taith y gwynt, caerau y gorllewydd, ac eithavodd twyll Sais.

31. Tri pheth à vyddant oreu pan a'u croger : gleifiad hallt, het wlêb, a charn Sais.

32. Tri pheth annigriv à barant ddigrivwch : merch bincvalch yn brâmu yn y corelwi, meddw yn ymladd a phost, ac ymfroft gwag Sais.

33. Tri pheth à vyddant yn hir cyn a'u gorphener : difpyddu y Morwerydd, tringo ar hyd ysgwl i'r haul, a dadvileiniav Sais.

34. Tri garw anhawdd ei llyvnu : creigion Glyn Tornant, friw cybydd, a moesau Sais.

35. Tri pheth ni vydd difyg canu iddynt pan a'u gweler : môr yn sych, haul yn codi yn y llywynydd, a ferchogrydd gan Sais.

36. Tri pheth hawdd iawn eu heb-

gor: tân ar groen, cynghorion cybydd, a fyberwyd Sais.

37. Tri pheth ni vydd neb well o'u cael: chwain yn ei wely, drain yn ei iŵd, a chymmwynafon Sais.

38. Tri pheth ni vawr ymddiriedir iddynt: mur crinwellt rhag tân, cleddyv brwynen rhag gelyn, ac addewidton Sais.

39. Tri pheth ni welir yn ebrwydd: môr dros Vanuwchdeni, medi gwenith ar wyneb Morwerydd, a gwirionedd gan Sais.

40. Tri pheth ni wnant lês i wlad Gymru: mawr dês yn Ebrill, mawr wlawyn y cynhauav, a thavod tég Sais.

41. Tri dŷn ni vawr hoddant eu cywlwr: cybydd lle bo traul arian, gwr call yn mhlith cenvaint o veddwon, a Chymro yn nhir Sais.

42. Tri anheggor ufern: rhingyll, brawd llwyd, a Sais.

43. Tri pheth goreu i Gymro pa leiav y gwypo am danynt: y cywyn du, mellith Duw, a chyvrwyfder Sais.

44. Tri pheth ni ddygant ofod ond ar eu gwânach: cath, morvran, a Sais.

45. Tri pheth ni vydd da eu damwain: cath yn ufern, cyw colomen lle bo cyrch barcutod, a Chymro yn nghyveillach Sais.

46. Tri pheth ni mawr gyttunant: cwn â moch, cybydd â hael, a Chymro a Sais.

47. Tri pheth anaml eu cael: y fêr à fyrthiant o'r wybren, aur o law cybydd, a diogelwch i Gymro yn nghartrev Sais.

48. Tri pheth anhawdd eu cael: nyth eog yn mhen derwen, cifst cybydd heb glô, a thegwch gan Sais.

49. Tri pheth ni wyddis pa bryd a'u gwrthreder: bollt y daran, trenlliv Bwlch Havren, ac anrhaith Sais.

50. Tri pheth ni waeth genyw weled un noc arall o honynt: crogi vy nhâd, vy nghartrev a'm teulu ynddo ar dân, a llawenydd Sais.

51. Tri pheth à gâr vy nghalon eu gweled: mêl ar vy mrechedan, wyneb y verch à garav, a chebyftr am wddwg Sais.

52. Tri dŷn à vawr gerir gan Gymro: bardd wrth vrait a devod yr hên Gymry, deiviwr barv cybydd, a chrogwr Sais.

Ac velly tervyna Triodd y Sais; seo ydynt rhiv wythnosau y vlayddyn. Hopgin Twn Philip o'r Gelli Vid a'u cant, ger bron cadair wrth gerdd darcwd Tir Iarll, ybymthegved vlayddyn o geroniad y Vrenines Eſbed; seo gwyliau y Sulgwyn, 1572.

[Hyd yma o lyvyr Thomas ab Ivan; y maegenyv gyvyfgriv arall o Driodd y Sais a Thriodd y Cymro, o lyvyr Sion Philip o Dreôs, à yfgrivenwyd, wrth bob tebyggaeth, ynghylch yr amfer y bu Oliver Crwmwel yn ei rwyfg. IOLO MORGANWQ.]

Yn gymmaint â bob Triodd y Cymro a Thriodd y Sais yn myned dan enw Hopgin Thomas Philip o'r *Gelli Vid* ve welir rhywvaint o gyvathrach rhwng â gaulyn a'i enw ev. O'r Llyvyr Coch o Hergest y tynwyd y cyvyfgriv cyntav, a'r ail o hên yfgrivlyvyr y diweddar Ivan Wiliam o'r Ferm yn mhlwv Llanvleiddan gerllaw y Bont Vaen yn Morganwg.

IOLLO MORGANWG.

O'R LLYVYR COCH O HERGEST*:

LLYMA DRIODD GWILYM HIR, SAER HOPGIN AB THOMAS AB PHILIP.

1. **TRI** chafsbeth Gwilym Hir Saer : eferen ful, dadleu, a marchnad.

2. Tri pheth arall fydd gas gantho : nid amgen, tavernau, a cherddau, a chreiriau.

3. Tri pheth y fydd gafach gantho no'r cwbl : efeiriad, a phrydydd, a chlerwr.

[Y mae Edward Llwyd (Arch. Brit. p. 264.) yn fôn am y Triodd hyn a'u bod yn y Llyvyr Coch o Hergest, yn mhlith Triodd ereill. *Iolo Morganwg.*]

Yfgriv, o lyvyr Ivan Wiliam o'r Ferm ; a'u hanes, val y canlyn :

* Mewn llaw diweddarach no chorff y llyvyr neu o leiaf mi â debygwn hyny—

Hopgin Thomas Philip oedd yn byw yn y *Gelli Vid* yn mhlwv *Glyn Ogwr*, yn berchen ar y lle, ac eve â wnaeth dŷ newydd yno : wedi ei gwblâu eve â roes wahoddiad i lawer o brydyddion y wlad i ddyvod yno i giniawa ac i ganu. Nid oedd na threwnus na gweddus, ar hyny o bryd ac achos, i neb ond bardd vnyed i mewn i'r neuadd ; ond un *Gwilym Hir*, gwr o *Saer*, ag oedd yno ar hyny o amfer yn gveithio, â aeth i mewn ; a chan y gwyddid mai dŷn fynwyrrol, deallus, ac yfmala iawn oedd ev, ve archwyd iddo eiste i lawr ; hyny â wnaeth ev, gan wrandaw yn ddivlitt iawn ar y cerddau â ganai rai ac â ddatganzi ereill yno. Yn mhlith y prydyddion ydd oedd un yn ofeiriad y *Rhath* ; un â vuafai, nid yn hir cyn hyny, ar dreigl *Clera* ar hyd y wlad ; hyny yw yn canu cerdd ac yn chwareu y crwth, wrth ganu o dŷ beugilydd, ac ar ben fair a marchnad, yr hyn nid oedd yn beth yn ei le herwydd arver y prydyddion dysgedig.

Ve hapiwys vod yno ddatlu tyn yn eu plith am greiriau, llw, a thwng, yr hen veirdd Cymreig : a chanu am y varchnad ag oedd Hopgin Thomas Philip wedi ei feyllu yn *Nglynogwr*. Ac am y tavern newydd yno a'i gwrw da ; a rhai o'r ofeiriad o brydyddion â vynaint ddatlu yn dyn ac yn daer yn mhlaid y grevydd o Ruvain, ac eferen ar bob ful a gwyl : O'r diwedd, gwedi datgan cerdd, a rhywvaint o driodd gan un ag arall o honynt,

govynwyd i *Wilym Hir* am ryw beth ar gerdd, neu am ryw ddoethineb ar un neu arall o geinciau cerdd davawd. Chwi á gewch ryw beth, ebai ve; ac os rhy anmrwd y bydd, nid oes i chwi ond ei bobí ev. Yna eve á ddywed y triodd hyn yn sên i'r dadlau ag oedd ganddynt am greiriau, ac eferen ful, a'r tavnarn, a'r varchnad dlawd à vuwyd yn canu iddi, val hyn :

1. TRI chafbeth *Gwilym Hir Saer* : eferen ful, a dadlau, a marchnad dlawd.

2. Tri pheth arall fy gâs gantho : nid amgen, tavnarn, a cherddau, a chreiriau.

3. Tri pheth fydd gafach gantho no'r cwbl : efeiriad, a phrydydd, a chlerwr.

Ac yna eve a'u dywed ar vefur triban, val hyn :

Tri pheth fy gâs avrived :
Dadleuon dyn pengaled,
Sain di lês eferen ful,
A marchnad gul heb drwydded.

Câs hevyd tri pheth arall :
Y creiriau à gâr anghall,
Tavnarn lle mae 'r drwg a'i dardd,
A cherddau bardd diddëall.

Tri pheth mwy câs no'r cyvan :
Ofeiriad balch ei anian,
Prydydd pwl yn vardd y blawd,
A chlerwr tlawd ei driban.

Gwilym Hir Saer a'i cant.

Wrth yr hanefan uchod gwelir vod yr

arver o brydu Triodd wedi parâu ymhlith y prydyddion Cymreig hyd yn lled-ddiweddard ; gwelir hyn hevyd wrth yr hanes à roddir am Triodd y Cymro a'r Sais ; ac am Dribanau *Gwilym Hir*, nid aml, yt wyv yn meddwl, y ceir eu henach, yn enwedig yn y modd a'u cenir gantho ev ; fev yw hyny, yn yr un modd ag y cenir Triban Morganwg hyd y dydd heddyw ; fev ar accen a chorvânau cyvlavar, a'r breichiau yn gydwaftad, ac nid ar gorvânau amryveilion eu pwys a'u haccenion, val y cenid yr *Hên Driban Cyrch*, o ba un y mae Triban Morganwg yn deilliaw, ac i ba un y mae Llywel-yn Sion ac ereill yn rhoi enw Triban Morganwg.

IOLO MORGANWG.

XIV. TRIODD GWIW EU
GWYBOD AC EU COVIO,
ER ADDYSG DOETHINEB,
AC ER YMDDEVODI YN
LAN AC YN VOLIANNUS.

(*O Lyvyr Sion Philip o Drebs.*)

1. TRI unben cerdd : prydu, canu telyn, a chyvarwyddyd.

2. Tri fyniait gwr : aredig trev tād, arddadlu ei hawl yn dda, a dwyn ei blant ar vonedd.

3. Tri gorevras dirieidi : glythineb, ymladd, ac anwadalwch.

4. Tri bendith ni advant dŷn nac i newyn nac i noethni: bendith ei beriglawr, bendith arglwydd priodawr, a bendith bardd linolingerdd.
5. Tri bendith y fydd well no'r tri bendith hyn: bendith tād a mam, bendith clav a chlwyvus, a bendith dŷn advydig.
5. Tri pheth ni vedr namyn doeth neu ddedwydd ymgadw yn amferawl rhagddynt: godineb, meddwawd, ac overedd.
7. Tri ymborth gwr: hela, a chyvnewid, ac aredig.
8. Tri rhyvel yn heddwch: drygwraig, dryg-dir, a dryg-arglwydd.
9. Tri thywyfogaeth dedwydd: bod yn dda ei wafanaeth, yn dda ei anian, ac yn dda ei gyvrinach; a hyny ni chyngain namyn a chrewyddus neu voneddig.
10. Tri dŷn y mae iawn rhoddi bŷyd iddynt: ymdeithydd, golychwydwr, a llavurwr.
11. Tri charelyn dŷn: tân, dŵr, ac arglwydd cyvoeth.
12. Tri pheth à ddareftwng gwr: gwraig ddrwg, trevn ddrwg, a gair drwg amdano.
13. Tri pheth a ardyrchavael gwr: gwraig ddyun ddiwair, arglwydd diwyd diwith, a diflais heddwch.
14. Tri anghyvartal byd: berthawg, a charu, ac angau.
15. Tri glwth byd: brenin, môr, a diñas.
16. Tri pheth ni ellir bod hebddynt er maint o ddrwg à wnelont: tân, dŵr, a thywyfawg.
17. Tri chyfredin bŷd: gwraig, clawr tawlbwrdd, a thelyn.
18. Tri pheth à fyrth ar ddŷn heb yn wybod iddo: hun, henaint, a phechawd.
19. Tri merthyrolaeth heb ladd dŷn: haelder yn nhlodi, diweirdeb yn feucntid, a chaingynnal heb gyvoeth.
20. Tri melyn byd: methu, a fynnu, a phechu.
21. Tri chadarn byd: arglwydd, a dryd, a diddim.
22. Tri ystyr y fydd i huftyng: meddiant, a thwyll, a gwylder.
23. Tri chafbeth doethion Rhuvain: milgi hwyr, bardd annigriv, a gwraig hagr.
24. Tri rhwydd hynt: eferen, a chiniaw, a chydymaith da.
25. Tri awrwydd hynt: diafpad, dryc-hin, ac ymlid.
26. Tri dŷn y mae yn iawn bod yn dda wrthynt: gweddwr, ac alltud, ac amddivad.
27. Tri pheth y fydd hawdd eu diolch i ddŷn: gwahawdd, rhybudd, ac anrheg.

28. Tri dŷn yn hawl a braint ceraint : gweddw, alltud, ac amddivad.

29. Tri pheth ni wêl dŷn ei ddigon o honynt : hoedl, iechyd, a chyvoeth.

30. Tri pheth á gynnal hir ddirieidi ar ddŷn : drygioni, dryganian, a glyth-ineb.

31. Tri gogyvlawnder gwr yn myned y'nghyrch a gorfedd dadlau : fyniant yn ceifio da, dawn yn ei gafael, a dedwyddyd yn ymgynnal ynddo wedi ei cafer.

32. Tri chaingynnal dedwydd : nawdd, elufenau, a dyddanwch.

Ac velly terfyna.

XV. TRIODD Y DOETHION.

Seo Cynghorion er daioni yr enaid, a lles bywyd corffurawl, o Llyvyr Gwilym Tew Brydydd.

(O'r un Llyvyr.)

1. **T**RI madgael y fydd, ac a'u cafo nid rhaid iddo ychwaneg : câr cywir, cydwybod lân, a deall ar iawn a gwirionedd.

2. Tri pheth à barant hir iechyd ac einioes : gweithgarwch cymmefurawl, myvyrdawd awenaidd, a thangnev meddwl.

3. Tri pheth goreu y byd hyn : iechyd corf, pwyllgarwch meddwl, a chydwybod dangneveddus.

4. Tri pheth à wnant ddedwydd :

gwybodau daionus, devodau moliannus a thangnev cydwybod ; ac a'u medd nid rhaid iddo mwy.

5. Tri pheth goreu vydd eu gochelyd á holl nerth traed ac ymbwyll : neidyr ddu, merch gnawdgar, a phechawd anlwg.

6. Tri pheth, bod hebddynt, bod heb y cwbl à wedd ar ddŷn eu meddu : heb gywilydd, heb wybodaeth, a heb gywirdeb.

7. Tri pheth ni chywelyvant vyth : cwsg mawr á gwybodau, golud á haelder, a fydd yn Nuw á bydoldeb.

8. Tri pheth nid call rhwy ymddiried iddynt : gwyntodd gwanwyn, breuddwyd meddwyn, a llwyddiant bydawl.

9. Tri pheth ni chydvyddant byth : dwy wraig yn yr un tŷ, dwy gáth am yr un lygoden, a dau vab am yr un verch*.

10. Tri pheth à gydgerddant á ferch ar verchaid : traferth corf, colli cwsg, a gwall ymfwyn.

11. Tri pheth nid call eu bostio : blas dy gwrw, tegwch dy wraig, a rhiv yr arian yn dy bwrs.

12. Tri pheth nid raid addysg arnynt : cyfsgu, chwerthin, a charu.

13. Tri anghyfur gwr yn ei dŷ : fawell vyglyd, tó dyverllyd, a gwraig geintachlyd.

* Gwel riv 132.

14. Tri choll à vyddant goll dros byth : coll morwyndawd, coll amser, a choll gair da.

15. Tri chlwyv nis gellir eu meddyg : poethni gwynovaint, cariad rhi- einverch, a chnôad cydwybod.

16. Tri pheth goreu pa bellav oddi- wrthynt : ci cynddeiriog, merch anllad, a gwr gwenieithus.

17. Tri pheth iachus eu harver : rhodio yn vywus, llavaru yn foniarus, ac ymborth lywodraethus.

18. Tri anheggor travaelwr : march da, bathgod lawn, a chyvaill cywir.

19. Tri anheggor meddyg : llaw rhi- einverch, llygad hebog, a chalon llew.

20. Tri anheggor celwyddwr : còv da, wyneb cadarn, a fol i wrandaw.

21. Tri pheth à welir ar y paen : gwifg angel, rhodiad lleidyr, a llew cythraul.

22. Tri anghudd pob llyfewyn : ei vlâs, ei vloteuaeth, a'i addon.

23. Tri pheth anverth eu gweled : mab diddyfg, merth drythyll, ac ofeiriad ymladdgar.

24. Tri dôn y chwerddir am eu pênau : hen wrach yn ymbincio, hen wr yn neidio, a hen ofeiriad meddw.

25. Tri pheth nid hawdd eu cael : cywirdeb mewn gweniaith, pwyll mewn bôl brâs, a dyfg ar dda mewn cyveillach ddrwg.

26. Tri pheth da cluftveinio arnynt : cynghor doeth, llavar gwirionedd, a'r ceiliog pylgain.

27. Tri overwaith byd : cyrchu dwr mewn gwagyr, rhybuddiaw ferchawg, a chynghori henddyn.

28. Tri anhawfder byd : dadwallgovi balchder, dadlygru calon cybydd, a dattroi meddwl henddyn.

29. Tri pheth à vrathant yn dôft : hen gostog tom, hen neidyr dan sawdl, a chydwybod euog.

30. Tri pheth à wnant oludog yn dylawd : gwraig valch, tŷ mawr, a gwâs anghywir.

31. Tri pheth à barant yn ddrwg y neb y bont arno : anwydaeth, balchder, a thrachwant.

32. Tri pheth arall hanpid gwaeth à vont arno : glythineb, yfmalawch, a godineb.

33. Tri arwydd fol ac annoeth : digio yn ddiachos, chwerthin' heb achos, a rhagu ar arall y beiau vont arno ev ei hún.

34. Tri fôl pendavad : cynghorwr merch wingllyd, rhybuddiwr mab diodgar, ac à ddotto addysg o vlaen à dybio ei hunan yn gall.

35. Tri dôn y fydd, a gwae à ddelo dan eu cravangau : cyfsewr o vrawd llwyd, llogwr arian, ac arglwydd tir o gofoglwyth.

36. Tri pheth fy yn cadw y bŷd yn ei le: cofp, gobrwy, a rhyddid. peth à weto ac à wnelo, ac argyweddu y fordd y cerddo.
37. Tri pheth à ddettry y bŷd yn ei wrthwyneb: cofbanghyviawn, gobrwy anpheilwng, a rhyddid i bechu. 46. Tri pheth à gâr dedwydd eu gwneuthur: ymwellâu o gydwybod, llefâu arall, a gwyliaw rhag argyweddu.
38. Tri pheth à ddengys corawg: rhoi yn llawen, rhoi yn ddiattreg, a chadw yn rhin à roddwyd. 47. Tri ymattal dedwydd: ei dawawd, ei ddwrn, a'i vlyfigrwydd.
39. Tri pheth à ddengys anghawr: rhoi yn drîst avlawen, rhoi yn hwyr gan hir ymattreg, a datgan ar gyhoedd à roddwyd. 48. Tri ymattal diriaid: ei bwyll, ei barch, a'i lês tragywydd.
40. Tri pheth à vyddant gyda dŷn dros byth: ei ferch, ei gâs, a'i gydwybod, a'r drydedd yn barnu byth ar y ddau ereill. 49. Tri goruchaviaeth dedwydd: bod yn ddeallus mewn daioni, yn ferchog tuag at bob daioni, ac yn lwyddiannus yn mhob daioni.
41. Tri pheth lle nas deddvoler à barant wae yn y diwedd: ferch, câs, a chydwybod. 50. Tri goruchaviaeth diriaid: deallus mewn drwg, ferch at bob drwg, a llwydd yn mhob drwg.
42. Tri pheth à lynant dros byth wrth bob dŷn: ei awen, ei ryniad, a'i gydwybod. 51. Tri pheth ni chydvydd à dedwydd: rhaccraf, rhagrith, a rhagraith*.
43. Tri gorchymyn à ddodwys Duw ar ddŷn: ymgais à gwybodau molianus, gwneuthur à ellir o ddaioni, a chenedlu plant o brîodas gyviawn; canys o'r tri hyn y cedwir y bŷd yn ei le. 52. Tri pheth ni chydvydd à diriaid: rhagddarbod, rhagddeall, a rhagddangos.
44. Tri pheth gydag amfer anianawl à dyvant hyd addon yn ddiymfael: yr hâd à ddoder yn naiar, y daioni à wneler o gydwybod, a'r drwg à wneir o ddirieidi. 53. Tri pheth y gwna dedwydd: ymgais à gwybodau gan arall, ymarver à'i wybodau ei hunan, a dangos gwybodau i arall.
45. Tri pheth à gâr diriaid: anwybodaeth yn arall, anwireddu ymhob 54. Tri pheth y gwna diriaid: gwradyddaw gwybodau yn arall, ym-voddloni yn anwybodaeth ei hunan, a chuddiaw à ŵyr o wybodau rhag arall.
55. Tri arwydd dedwydd: gwneuthur daioni, gochel niwedu, a myvyriaw dwyvoldeb.
56. Tri arwydd diriaid: ymwynvydu mewn drwg, ymegniaw i niwedu, a

* Sev yw hyny rhagvarn. I. M.

myvyriaw cythreuligrwydd o bob rhyw a rhith.

57. Tri bànogion dedwyddyd : uv-yddawd, diweirdeb, a dirwestf.

58. Tri bànogion dirieidi : gwrth-neuad, anlladrwydd, a gloddeft.

59. Tri gwynvyd dedwydd : ei ddi-wydrwydd, ei wybodau, a'i ddedd-oldeb.

60. Tri gwynvyd diriaid : ei ddiogi, ei ddichell, a'i anrhaith.

61. Tri ymwrthod dedwydd : ymwrthod á'i rynwv, ymwrthod ag aneddvoldeb, ac ymwrthod á bydoldeb.

62. Tri ymwrthod diriaid : ymwrthod á phob dirwestf, ymwrthod á phob deddvoldeb, ac ymwrthod á Duw.

63. Tri pheth hóf gan ddedwydd eu bod ar ei law eu gwneuthur : gwirion-eddu ar varn, gyru addysg ar wybodau, ac amwellâu ar wybodau a cynneddvau.

64. Tri pheth hóf gan ddiriaid eu cael ar ei law a'u gwneuthur : anwir-eddu ar air a gweithred, argyweddu gwybodau, a gwaethg pob devodau a chynneddvau daionus.

65. Tri thywyfogaeth dedwydd : diwydrwydd, galledigaeth, a chyviawnder.

66. Tri thywyfogaeth diriaid : over-edd, trais, a dichellion.

67. Tri pheth y pwys dedwydd arnynt : ar ei ddiwydrwydd, ar ei wybodau moliannus, ac ar ei Dduw.

68. Tri pheth y pwys diriaid arnynt : ar à gafo yn rád, ar ei ddichell, ac ar ni ddaw byth i ben.

69. Tri pheth à wna ddiriaid : lle nas gallo ddichell murn, lle nas gallo ei obaith lledrad, lle nas cafo ddawn ymgrogi.

70. Tri anawd cymmodogaeth : diriaid ysgymyn, cybydd anghawr, a gwás i ragwas arglwydd.

71. Tri pheth à vlaenlymant y pwyll a'r deall : bodd cydwybod, budd corforawl, a chlôd doethion.

72. Tri pheth à gynhyrvant awen : gobaith, ferch, a llawenydd.

73. Tri pheth à ddivenwant awen : anobaith, cás, a thristwch.

74. Tri phrivgyferddawn enaid : ferch, pwyll, a chydwybod.

75. Tri gwrthuniaid býd : oer a thwym, mawra bach, a thywyll agoleu.

76. Tair sail camp a gweithred : barn doeth, arver gwlad, a ferch cydwybod.

77. Tri pheth à barant lwydd ar awen a deall : cynneddvau daionus, digonedd bydawl, a myvyrdodau doethion.

78. Tri pheth à ddwyvolant awen : cariad perfaith, pwyll gwybodgar, a chalondid haelionus.

79. Tri anhardd ar ddŷn : glythni, liogi, a digllonedd.

80. Tri pheth à yrant bob peth ar wâllym-fawdd : byrbwylldra, trachwant, a balchder.

81. Tri pheth à geif glwth : cywil-ydd, aviechyd, a digovaint Duw.

82. Tri hollawd à ddylit yn mbob ymgais : yr holl ferch, yr holl ddeall, a'r holl allu.

83. O dri pheth y ceir gwybodau : còv er yn oes oesfodd, ymgafaeliad pwyll, ac addysg athraw dyfgedig.

84. Tri overion bÿd : ceifiaw attal y gwynt, croywáu y môr, a gyru addysg ar ddiriaid.

85. Tri arwydd doethineb : devodau daionus, uvydddawd rhag athraw, a threvnu yn ddosparthus.

86. Tri pheth à geir o vyvyrdawd gyviawn : gwybodau, boddlondeb, a pharch doethion.

87. Tri pheth à ennillant barch i ŵr : gwybodau moliannus, cynneddvau daionus, a chaingynnal dosparthus.

88. Tri pheth à ddangofant wybodaeth : ymddwyn haelionus, buchedd gynneddus, ac ymgynnal yn anrhydeddus.

89. Tri pheth cythreulig ar ddŷn : twyll, cynnen, ac enllib.

90. Tri pheth ni ddifysg ar neb i ddiert h o bydd haelionus : tywarchen orphwys, dwr rhag fyched, a glangyvarch cariadus.

91. Tri dŷn nid oes gan Dduw à wnel ag wynt : à ymvalchio yn ei

ddrwg, à ymvoddlonu yn ei anwybodaeth, ac à ymddarostyngo dan bob dihiryn dryglawn er eunill bydawl.

92. Tri dŷn da eu gochelyd : clavr, cynddeiriawg, a thavodrydd.

93. Tair merch gocheler eu priodi : merch bengoch, merch chwedleugar, a merch vudroglod.

94. Tri pheth à wnant ddŷn yn ddiawl parod : gloddest, balchder, a chreulondeb.

95. Tri dŷn y dylid gadael yn rhydd y fordd iddynt : oedranus, dolurus, a llwythog.

96. Tri pheth cystal y naill a'r lleill o honynt : fereh bren, march brwynen, a bardd annyfgedig.

97. Tri pheth byr eu parâad : cariad crotyn, tân aflodyn, a lliv cornant.

98. Tri pheth moladwy ar wraig : arawch, tawedocrwydd, a fywder.

99. Tri goreuon bywyd : iechyd, boddlondeb, a chydwybod lân.

100. Tri pheth à barant ddyddanwch anhygoll : ymbwys ar à ellir o hunan, ymbwys ar ddaioni, ac ymbwys ar Dduw.

101. Tri pheth nis gellir dyddan o henynt : ymbwys ar à ddyfsgwyler gan arall, ymbwys ar ddrwg, ac ymbwys ar wagobaith.

102. Tri sylwedd ystyriaeth : à vo hardd, à vo daionus, ac à ellir ei ddwyn i ben.

103. Tri sylwedd gwallystyr : overedd

ansyber, argyweddus o ansawdd, a'r hyn nis gellir ei ddwyn i ben.

104. Tri pheth ni ddaw ond à vo drwg o henynt : à wneir yn vyrbwyll, à wneir gan ovn, ac à wneir gan ddiogi neu lesgymgais.

105. Tri dŷn ni waeth ba leiav à ymwneleu ag wynt : ovnus, ahyftyw-allt, a byrbwyll.

106. Tri pheth à ddangofant ddŷn yn gythraul cyvlwyr : balchder ar ddrwg, twyll diynnill, a drygu dŷniwed.

107. Tri dangos y fydd ar bob peth : yr enw arno, y mán y bo, a'r ansawdd ; a'r gair à gamddengys, ys gwaethav o gelwydd hwnw.

108. Tri pheth ni ddifyg arnynt vaddeuant am bechawd a chamwedd : maddeu cam, cariad haelionus, a diwygiaw à wnaed o gam i arall.

109. Tair cynneddv ddwyvawl ar ddŷn : bod yn drugar, bod yn wirgar, a bod yn wybodgar.

110. Tri uferiolion býd : enllibwr, ymladdwr, a lleidyr.

111. Tri phrivanraith býd : enllib, à ddrwg à vo iawn ac eiddo arall o'i glod a'i air da ; godineb, à ddrwg à vo iawn ac eiddo i arall o'i briawdferch a'i vrait o etiveddiaeth ; athrachwant, à ddrwg o ledrad, a chribddail, a thwyll, à vo iawn ac eiddo i arall o ddäodé býd à meddiannau gwladawl.

112. Tri chynghor y llavurwr iddei váb : bydd ddeallus y gwanwyn, bydd

llavurgar y cynhausv, à bydd yftrywgar* bob amfer.

113. Tri llavar y marw o'r bedd : gwyddost beth oeddwn, gwel beth ydwyv, a chovia beth vyddi.

114. Tri chyveirnod ymgais a diwydrwydd : byw glán, gwybodaudcethineb, a chynneddvoldeb dwyvawl.

115. Tair fordd ddaionus y ceir golud : ymlavuriaw yn ddiwyd drwy gyviawnder, o ddoethineb gwelleugar ar wybodau a chelvyddyddau, ac o ddawn cywiriad o geraint a chyveillon.

116. Tair deddv fy bñnav i bawb : gobrwy i'r daionus, cofp i'r drwg, a llonydd a gadael i bawb ereill yn y wyper eu hanfawdd parth camp ac athrylith.

117. Tri chyspwyll teyrnedd : nawdd cywiriad, cofp dihiriad, a chyviawnder i bawb.

118. Tri anhebgor gwybodaeth : cywirdeb meddwl, awen anianawl, a diwydrwydd tryferch.

119. Tri chyvrwym gwybodaeth : ysgolëigdod llythyr a llyvrau, athrawon trwyddedogion, a chòv gwlad a chenedl.

120. Tri anhebgor ysgolëigdod : awydd diwydgais, pwyll awenvryd, a llyvrau cyviaith.

121. Tri anhebgor pwyll : nwyv, aravwch, a gwybodau.

* Neu yftrygar.

122. Tri pheth à wnant ddoethineb : gwybodau, pwyll, ac awen.
123. Tri chyverddawn doethineb : digonedd bydawl, dyddanwch meddwl, a gwynvyd tragywyddawl.
124. Tri pheth à barant wynvyd calon i ddŷn : iechyd corf, llwyddiant bydawl, a bôdd cydwylbod.
125. Tri pheth à geir o vvw yn vras ac yn voethus : aviechyd corf, pylder deall, ac anwydau pechadurus.
126. Tri pheth à geir o vvw ar lyfiau y ddaiar : doethineb, iechyd, ac einioes hir dawelvyd.
127. Tri pheth à wnant wr yn ben ar y bŷd : bod yn ddiwyd yn ei orchŵyl, yn ddoeth ei ymddwyn, ac yn gywir ei gynneddvau.
128. Tri pheth fydd gyftal a'r goreu : bara drwyddo rhag newyn, dwr fynon rhag fyched, a phais lwyd rhag anwyd.
129. Tri pheth à vyddant gyftal a'u hamgen : dwr brwnt i ddifod tân, gwraig hagr i wr dall, a chleddyv pren i wr llwvr.
130. Tri pheth nid rhaid eu gwell yn hyn o vŷd : iechyd i weithio, gwybodaeth i wneuthur gwaith, a gwaith iddei wneuthur.
131. Tri pheth ni ddylaint vod byth oddigartrev : cáth, sawell, a gwraig y tŷ.
132. Tri dau ni vawr ymgyttunant : dau gi am yr un afgwrn, dwy wraig yn yr un tŷ, a dau vab am yr un verch.
133. Tri pheth ni waeth gadael iddynt no cheifaw tro arnynt : ci cyn-ddeiriog, trenlliv avon, a doeth yn ei olwg ei hun.
134. Tri anfyberwyd gwledd : trachwerthin, ymrysonau anghyfbwyll, a meddwdawd.
135. Tri pheth canmoladwy ar ŵr : hyder, aravwch, a diwydrwydd.
136. Tri pheth ferchog ar ddŷn : haelioni, llawenydd, ac awen.
137. Tri pheth ar ddŷn à ennillant anmharch iddo : bod yn daer am ei gardawd, yn vyr ei gymmwynas, ac yn hir ei eifedd lle ydd elo.
138. Tri pheth ar ddŷn à ennillant iddo barch a chymmeriad : gwylder yn govyn, parod ei gymmwynas, a gochelyd gormes.
139. Tri anheggor celvyddydd : awen gynhenid, addysg gynnwylbwyll, ac ymgais diymball.
140. Tri chadernyd celvyddydd : anfaddd gywirbwyll, dosparth gyweirglaer, a llefoldeb cyfredin.
141. Tri chyvles celvyddydd : trevnu gwybodau, hawddáu gorchwyl, a mwyáu deall.
142. Tri chyvrwym celvyddydd : cywirdeb, galluoldeb, a buddioldeb.
143. Tri chyvrwym cenedl : teyrnedd, rhaith, a braint.
144. Tri chyvrwym teulu : pendawd, dosparth gywair, a chariadoldeb.

145. Tri chyvrwym cyveillach : llawenydd, cymmwynas, a fyberwyd. gofp gyviawn ; a *chribddail*, yr hyn drwy ledrad à thwyll ac ymball, á ddivuddia yn anghyviawn arall o'i dda b'yd, ac o'i barch, ac o'i veddwl cyv-iawn.
146. Tri chyvrwym teyrnedd : cadernyd, cyviawnder, a thrugaredd.
147. Tri chyvrwym gwybodau : cyviaith, cyvnerth, a chyvarwyddyd.
148. Tri chyvrwym dosparth : gloywder, hawfder, a chyviawnder.
149. Tri chyvrwym doethineb : awen anianawl, gwybodau gloywon, a chynneddvau cyviawnbwyll.
150. Tri chyvrwym cyviawnder : deall, gwirionedd, a chariad.
151. Tri chyvrwym dwyvoldeb : crêd, ferch, a gobaith.
152. Tri chyvrwym crêd : tyft, gall-edigryydd, a goreuder.
153. Tri chyvrwym dedwyddyd : dwyvoldeb, goddevoldeb, a chadernyd.
154. Tair colovn cyviawnder : *gwar-ineb*, sev ymattal rhag ymddarfang ar arall mewn na gair, na gweithred, nac ymddwyn ; *caredigryydd*, a hyny ni wna yr hyn à boeno neu à vlino arall ar na gair, na gweithred, nac ymddwyn ; a *haelioni*, yr hyn ni ettail rhag arall à vo cyviawn iddo, ai meddiant, ai meddwl, ai cymmyred y bo.
155. Tair colovn anghyviawnder y fydd : *balchder*, yr hyn à ddamfaing arall ac a'i gormeilia ar air, a gweithred, ac ymddwyn ; *creulondeb*, yr hwn á bair i arall boen a blinder corf a meddwl yn amgen noc à ddylyt iddo o
156. Tri pheth y fydd lai no dim : benyw heb ddiweirdeb, gwyr heb ddoethineb, ac athraw heb amynedd.
157. Tri pheth y rhoddes Duw ar bob d'yn à ddanvonwyd i'r byd : ymgais á gwybodau doethineb, ymarver á chyviawnder, a gwneuthur trugaredd hyd eithav gallu.
158. Tri pheth à ddygant dd'yn yn benfych drwy'r byd : iechyd, celwyddydd, a gair da.
159. Tri pheth à wnant wr yn vodd-lawn iddei vyd : gwraig rinweddawl, llwyddiant ar ei ymgais, a chydwybod ddiargywedd.
160. Tri pheth nis gellir dedwydd hebddynt : uvydddawd, cyviawnder, a chariad.
161. Tri chyvarlludd dedwydd : trachwant awyddus, gwyniau avreolus, a choegwybodau twyllodrus.
162. Tri chyvarlludd daioni : gwendid corf, anwybodaeth, a chwantau annofparthus.
163. Tri chyvarlludd awen : trachwant bydawl, gwalladdyfsg, a thrallesgedd.
164. Tri chyvarlludd doethineb : cybyddra, glythineb, ac overgampau.
165. Tri chyvarlludd llwyddiant :

anwybodaeth, anniwydrwydd, ac anneddvoldeb, neu anghywirdeb.

166. Tri chyvedliw doethineb : trachwant, dichell, ac ovn ; a phènav ydynt ar à ellir yn folineb.

167. Tri chyvergyr doethineb : gwerinaw gwlad a chenedl, tangnevoli meddwl a chynneddv, a medru ar wynvyd tragwydd, fev hyny boddâu Duw.

168. Tri chyvnerth awen : cyvarwyddyd, côv, a llwyddiant.

169. Tri chyvergyr awen : harddwch, deall, a llefoldeb.

170. Tri chadernyd deall : darbod, côv, a dosparth.

171. Tri chyvnerth deall : trevnufder, ystyr, a chyffulw.

172. Tri amgyfred deall : amfer, lle, a dichwain.

173. Tri chyvarfordd anefgorol-dŷn fordd ydd elo drwy y byd : haint, colled, a phechawd.

174. Tri ardymmyr enaid dŷn : ferch, cov, a deall ; ac o'r tri hyn y tardd yr holl wybodau ar celvyddydau ; ac heb y lleill ni vydd y naill ond difrwyth ; a difrwyth y llai heb y naill.

175. Tri ardymmyr gwybodaeth : ceudawd, cynneddv, a dosparth.

176. Tri ardymmyr ceudawd : cov, deall, ac awen.

177. Tri chyvnywydd ceudawd : dychymygu, diongli, a chyvarwyddaw.

178. Tri dafarolion ceudawd : amlygu gwirionedd, amlâu gwybodau, a threvnu dosparthau cedeirn.

179. Tri chadernyd ceudawd : awen, côv, a gwybodau dosparthus.

180. Tri chyviawnder ceudawd : gwirionedd, lleuerawd, a dedwyddyd.

181. Tri ardymmyr dedwyddyd : doethineb, tangnevoldeb, a dwyvoldeb.

182. Tri pheth y cyvymbwys dedwyddyd arnynt : ar ddiwydrwydd cynneddvawl, ar wybodau mad-ddafarolion, ac ar gydwytod lân.

183. Tri pheth ydd ymegnia dedwydd eu gochel : trachwant cybyddaid, gelyniaeth fyrnig, a balchder amrwyfsgus.

184. Tri pheth y fy dedwydd oddiwrthynt : ymryfonau cynnenllyd, trythyllwg annoeth, a gweithredodd argywedus.

185. Tri pheth ni châr dedwydd : distadledd, anwiredd, a farugrwydd.

186. Tri pheth ni chymmer dedwydd : cynghor diriaid, rhodd diriaid, a gair diriaid.

187. Tri chås gan ddedwydd : dychymygion over, rhywv corforawl, a champau anneddvolion.

188. Tri gorvod dedwydd : ar ei drachwant, ar ei drythyllwg, ac ar ei ddigllonedd.

189. Tri pheth ni levair dedwydd : annoethineb, rhin arall, a gwir argy-wèddus. wydrwydd madweithrddgar, a thang-nevoldeb o gyviawnder trugar.
190. Tri dŷn ni ymgais dedwydd ag wynt: tragoludawg, anneddawl, a doeth yn ei olwg ei hun. 198. Tri chadernyd dedwyddydd : boddlondeb meddwl a chydwybod, cariad trugareddbell, a dwyvoldeb awenbwyll.
191. Tri dŷn ni ymgyvrin dedwydd ag wynt : gwenieithwr, dichellgar, a gwraig gwr arall. 199. Tri anhebgor dwyvoldeb : gwybodaeth, cariad ymbwyllgar, a chyviawnder trugareddbwyll; ac heb y tri hyn ynghyd nis gellir dwyvoldeb anfoddawl.
192. Tri myvyrdawd gwaftadawl dedwydd : doethineb dwyvawl, uv-ydddawl cynneddawl, a daioni an-weidrawl. 200. Tri chyvliwiau dwyvoldeb a dedwyddydd : doethineb gwybodgar, ymbwyll gwirioneddgar, a chyviawnder trugareddgar.
193. Tri pheth y câr dedwydd yn ddiymbaid : arverion daionus, doethineb cynnyddiawl, a phob peth yn ei ryw cyviawn a noturiawl. 201. Tri enw cymmherthynas à ddoded ar un daioni cyfevin : doethineb, dedwyddydd, a dwyvoldeb; can nas gellir un heb y llail o'r tri pheth hyn.
194. Tri pheth ni ddifyg ar ddedwydd : hir iechyd ac einioes, da bŷd digonawl, a pharch doethion. 202. Tri dysgleirdeb doethineb : awen, haelioni, a thangnev.
195. Tri pheth y ceif dedwydd yn anfaeliadawl ac yn gadarn eu gorrvoldeb : anrhydedd didervyn, a dyddanwch cydwybod annarvodiadawl, a gwynvyd nevawl gan Dduw yn dragywydd heb dranc heb orpheh. 203. Tri anhebgor cardawdgyviawn : haelioni llawen, mwynder divalch, a chydwybod drugareddgar.
196. Tri pheth gwaftadawl ar ddedwydd ac ni vethant arno : deddvoldeb, tangnevoldeb, a chariadoldeb; sev y tri hyn ac nid amgen o geinmyged á wnant ddwyvoldeb, ac nid dwyvoldeb ond dedwyddydd, ac nid dedwyddydd ond dwyvoldeb. 204. Tri phriv golovnau cardawd : nawdd i ddieth ac efron, ymborth i newynog a fychedig, a dangos anwybodus.
197. Tri chadernyd dedwyddydd : diniweidrwydd o gariad perfaith, di- 205. Tri dihiryn à ddygant gyrch a gofod ar y gwànav, ac à fôant á'u cynfônau yn llusgo y llawr rhag y cryvav : gwr balch, gwr cyvoethawg, a lleidyr pen fordd.

206. Tri pheth y gwel gwr o bell : ei gâr, ei gâs, a'i ovynwr. lle gwypo ei wefeion, ymsyllu ar à welo arnynt a chanthynt, a bod yn ddiymarbod parth ag attynt.
207. Tri achos cleuyd : gormodd, seguryd, a thristwch. 217. Tri anverthwch gwledd : meddwdod, ymryfonau, a chrochwerthin am ben bychanigion o chweiniau.
208. Tri anefgor cleuyd : gwanáu y corf, pylu y deall, a byrau yr einioes. 218. Tri harddwch gwledd : haelioni graefawgar, ymddyddan doethineb, a chywirdeb ymgyvrin.
209. Tri chaderhyd iechyd : ymborth iachus a chymmedrawl, gweithgarwch neu ymdravod cymmedrawl, a llawenydd o voddlondeb meddwl a chydwybod. 219. Tri chyvrwym gwybodaeth : cymmwnafau, cadernyd devodau, a gwybodau gwladolion.
210. Tri pheth nid hawdd gwr o honynt : lloftwrn câth, mochyn marw, a chybydd anghawr. 220. Tri chyvrwym gwybodaeth : athraw gwarantedig, dosparth gywair, a chôv llythyr cyviawn.
211. Tri pheth fydd raid eu porthi yn vnych : cywion mân, plant bychain, a chwant gwraig ievanc*. 221. Tri cheinmyged gwybodaeth : gwirionedd, buddioldeb, a dyddanwch.
212. Tri dŷn à vyddant hir oefawg : ârwr sychdir, havotwr mynydd, a physgotwr môr. 222. Tri cheinmyged dosparth : rhwyddâu deall, cyweiriaw côv, a llwybreiddiau addysg.
213. Tri ychydig à vyddant well no llawer ar y pryd : ychydig o vwyta, ychydig o yved, ac ychydig o chwedleua. 223. Tri cheinmyged celvyddydd : mwyáu galluodd, lleiaû traferth, a chyweiriaw deall.
214. Tri pheth daionus à vagant bob daioni arall : cariad priodas, cymmwnafgarwch cymmodogion, a heddwch gwlad. 224. Tri pheth anverth eu gweled : celvyddydd heb ddosparth gywair, teulu heb wybodau bucheddawl, à gwlad heb arverau daionus.
215. Tri llavarwch fyberwyd : llaw, llygad, a llais. 225. Tri pheth nis gellir gwlad hebddynt : gwybodau bucheddawl, cyvraith gyviawn, ac athrawon gwarantedig.
216. Tri pheth anfyber ar wr yn ei dŷ ei hunan : ymfiftrain* à'i dylwyth 226. Tri ynnioldeb pob peth : plaid, gwrth, a chynghyd.

* *Llycyr arall*—a gwing gwraig ivanc.

† *Ymfifal*.

227. Tri harddwch gwlad : ysgubawr dæg, eglwys lawn, a llŷs heb hawl.

228. Tri harddwch tŷ a'i gylch : aelwyd lân, celvi gloywon, a chaead-gylch trevnufdeg.

229. Tair arwydd cymmogodog da : diwydrwydd llawen, fyberwyd moefau, a chyvarch hawddgar.

230. Tair arwydd gwr doeth : gair da cymmogodogion, boddlondeb i'r byd à vo, a diwydrwydd yn ei alwad.

231. Tair arwydd gwraig dda : ei thŷ yn drevnus, ei phlant yn drwfiadus, a'i gwr yn gartrevgar.

232. Tri pheth da iawn yn weifion a drwg iawn yn veiftri : tân, dwr, a gwynt.

233. Tri pheth à wnant lewndid mewn gwlad, a golud mewn teulu : llavuriaw tir, plànu coed, a gwaith rhôd a chribau.

234. Tri pheth ferchus am gylch tŷ : gardd lysieuulawn, perllan driniedig, a fyrdd fychion.

235. Tri phriv anverthwech dŷn : diogi, celwydd, a thrachwant ; ac o honynt y tŷv pob peth arall à vo yn anverth.

236. Tri pheth ni vyddant byth yn wahaiaid : tavod hîr, pwyll byr, ac awen bôl.

237. Tri pheth ni waeth eu colli no'u cael : cell heb vwyd, tŷ heb gronglwyd, a dŷn heb iddo air da.

238. Tri pheth à gymmerant vwy no'u rhan gyviawn : meddwyn, cybydd, a chift melinydd.

239. Tri pheth à dröant y byd wynebi waered : digywilydddra merch, anwybodaeth mâb, a phendodaeth gwraig.

240. Tri pheth ni chefir yn hawdd : dydd heb nôs, avon heb geulan, a gwraig heb avrad.

241. Tri chynhebygion y naill i'r lleill o henynt : ysgubawr dæg heb ŷd, fiol dæg heb ddiod, a merch dæg heb rinweddau da.

242. Tri pheth à ddivlanant yn ebrwydd : ewyn ar ddwr, niwl bore tefog, a charëdigrwydd gwr goludog.

243. Tri pheth nid hawdd eu gweled : tân gwlyb, dwr fych, a benyw dawgar.

244. Tri haelion byd : haul, môr, a chwŷg.

245. Tri phriv gyvnerth dŷn : pwyll, amynedd, a chydwybod lân.

246. Tri pheth o'u cael ni waeth beth amgen nas ceir : bodd pwyll, bodd cydwybod, a bodd Duw.

247. Tri pheth y fydd a gwyn ei vŷd a'u cafo : cyvaill cywir, llongyddwch cartrevawl, a bodd ei gydwybod ei hunan.

248. Tri pheth à wnant vywyd dŷn yn gyfurus : gwraig dda, câr fyddlawn, a chymmogodog tangnevgar.

249. Tri nid call eu coelio : dierth yn boffio ei vonedd, hên yn canmawl à vu gynt, ac à voffio ei ddoethineb ei hunan.

250. Tri pheth à newidiant yn vynyeh : y gwynt, y lleuad, a meddwl merch.

251. Tri pheth er cael beunydd à geifiant vwy yn ddiorphwys : môr, meddwyn, a chybydd.

252. Tri pheth ni rydant byth : arian haelion, pedolau cefyl melinydd, a thavawd gwraig.

253. Tri dŷn ni vawr welir yn ddaioni arnynt : ymladdgar, ymfroftgar, a godinebgar.

254. Tri dŷn hawdd eu nabod : glwth, trachwantus, ac anwybodus.

255. Tri pheth goreu yn y bŷd : cydwybod lân, gwybod y gwir, ac iechyd corf a meddwl.

256. Tri pheth nis gellir yn-iawn heb wybodau : cymmydio yn dangnevus, amddifyn bywyd, a deall cyviawnder.

257. Tri pheth nid addev hebddynt : cartrev ddosparthus, baint o genedl, a chyvarwys yn warantedig.

258. Tri pheth ni hawdd gefir : preu mawr heb un golven gam arno, avon heb un tro ynddi, a chenedl heb ynddi ryw un neu gilydd à champ gywilyddus arno.

259. Tair colovn dedwyddyd : dwyvoldeb, doethineb, a fyberwyd.

260. Tri pheth y dylai bob dŷn gadw yn graf gydag ev bob amser : ei gân, ei gywilydd, a'i gydwybod.

261. Tri chynnoriaid doethineb : dispaid, dispwyll, a dosparth.

262. Tri cheinmyged myvyrdawd pob doeth dedwydd : bodd Duw, llês dŷn, a fyrth anian.

263. Tri phriv-ddiawligrwydd dŷn : balchder, cybyddiaeth, a chelwydd ; canys o'r tri hyn y tardd pob drwg arall.

264. Tri pheth y bydd pob dŷn da : gweithgar, heddgar, ac elufengar.

265. O dri digon y mae pob annigon ac eifiwed : digon o gyvoeth bydawl, digon o iechyd cnawdawl, a digon o efmwythder corforawl.

266. Tair arwydd cydwybod lân : doethineb, caredigrwydd, a llawenydd.

267. Tair arwydd cydwybod wallbwyll ac avlan : annoethineb, ovnufder, ac anynadrwydd.

268. Tri y fydd ac ni wyddys pa un waethav o naddynt : gwr creulawn annhrugarawg, celwyddog anudongar, a'r cythraul mawr ei hunan.

269. Tri pheth y bydd meddwyn : mochyn yn ei gampau, ci cyndeiriog yn ei wŷn, a blaidd yn ei ddadwrdd ; ac o'r tri hyn y bydd cythraul yn ei gyuneddv.

270. Tair camp ar ddŷn à barant ar bawb ei lwy'r gafâu : bod yn enllibgar, yn gafaelgar, ac yn ddoethach no neb yn ei veddwl ei hun.

271. Tri pheth atgas ar ddŷn : meddwdawd, glythineb, a diogi ; ac nis gellir glân o gamp ar à vo yn ymarver a'r bryntion hyn o gampau.

272. Tri chydvaeth doethineb : iechyd corf, llawenydd meddwl, a pharch pob da cynneddvawl.

273. Tri chydvaeth dirieidi : aviech-yd corf, avlawen veddwl, a gwarthrudd gan bob daionus o vyw a bôd.

274. Tri chydvaeth gwybodau : doethineb hunanbwyll, llwyddiant bydawl, ac urddas yn ngwlad gan anrhydedd.

275. Tri chyvargoll dirieidi : awen gyfevin, iechyd corf, a dyddanwch meddwl.

276. Tri pheth anghyfredin : ienanc heb lawenydd, yfgubawr heb lygod, a llên ddŷn digybyddra.

277. Tri chymmediwiau trevn a dosparth : rhiv, pwys, a mesur.

278. Tri argyfred pob peth : llun, lliw, a fylwedd.

279. Tri goreuon gwybodau doethineb : i ddŷn adnabod ei hunan, ac adnabod Duw a'i ddaioni, a gyru ar ei gydwybod wneuthur à ddangofant y privwybodau hyny.

280. Tri goreuon gwybodau celvyddyd : llên, ferylltaeth, ac araduriaeth.

281. Tri goreuon gwybodau llawenydd : cerdd arwest deuluaidd, ymgorelwi, a chwedlau divyrbwyll ; fev y dichon pob dŷn ymgyngyd a'r pethau hyn, er iechyd corf a dyddanwch meddwl.

282. Tri pheth ni wneir yn hawdd : tòri fyched à thân, fychu'r gwlyb à dŵr, a boddloni pawb yn mhob peth à wnelir.

283. Tri pheth y dylai ddŷn vod bob amfer yn ddiymattal yn eu gwneuthur : gweithredodd daionus, dyfsgu gwybodau, a darostwng ei wyniau ; canys er maint à wnelo eve o'r pethau hyn, ni wna eve byth ei ddigon, ac à ddylai.

284. Tri pheth ni wyr neb y myrddiynved rhan o'u maint yn eu heithavodd : llês doethineb, nerth celvyddydau, a dyddanwch cydwybod lân.

285. Tair gwobyr diwydrwydd : digonoldeb o vodd i vyw, blaenoriaeth ar ereill, a chanmoliaeth doethion.

286. Tri pheth à wnant wr yn vlaenor ar ei gymmodogion : haelioni, doethineb, a chelvyddydau.

287. Tri dŷn à wnant ddaioni yn y byd : arwr hywaith, bardd awenddyfg, a dwyvawl cariadgar.

288. O dri pheth y tardd gwybodau : angen yn ymddiwallu, côv yn ymgyvluniaw, a hofder dyddanwch.

289. Tri pheth y fydd ar bob ceinmyged : dechreu, canswl, a diwedd ; a lle bo da y diwedd, da pob un o'r ddau ereill ; a lle bo drwg y diwedd, ni ellir un da o'r lleill.

290. Tri pheth y dylai bob un ei wneuthur yn ddwysbwyll à gafu gynghorion da : eu coviaw yn gráf, eu hyfyried yn ddiwyd, a gwneuthur ar eu hol yn ddiymbaid.

*Ac velly terovyna Triodd y Doethion :
a phoed i bawb eu coviaw, a'u hyfyriaw, a'u dylun !*

XVI. LLYMA DRIODD Y
BRODYR.

(O'r un Llyvyr.)

1. Tri brodyr doethineb : à wrendy, à edrych, ac à daw.

2. Tri brodyr folineb : diymdawr, geneurwth, a chwerthinus.

3. Tri brodyr callineb : arav, ymbwyllgar, a diwyd.

4. Tri brodyr cafineb : anynad neu vyrbwyll, trachwantus, a diawg.

5. Tri brodyr cyvenrhaith : hael, tangnevus, ac ewyllyfgar *.

6. Tri brodyr cyveillach : cyvarchgar, uvydd, a chelvydd.

7. Tri brodyr cyviawnder : deddawl, trugar, a ferchawg.

* Enraith yw cyvaill, yn Morganwg. I. M.

8. Tri brodyr tangnev : gwirioneddus, tawedawg, a maddeugar.

9. Tri brodyr cynhwrv a thervyfg : tringar, cribddeilgar, a chelwyddawg.

10. Tri brodyr prydverthwch : glân o gamp, fyber, a fyw.

11. Tri brodyr fieiddra : budr o gorf, anfyber ei voes, ac anmhrydverth ei gamp.

12. Tri brodyr celvyddbwyll : cerddgar, myvrygar, ac anvalch.

13. Tri brodyr cerddoriaeth : penigamp, ymchwelawg, a boneddig.

14. Tri brodyr anrhydedd : doeth, moesgar, a gwrawl.

15. Tri brodyr gwarth a gwradydd : annoeth, anwr, ac anvoesgar.

16. Tri brodyr baint ac urddas : buddygawl, difyngar, a diwyllgar.

17. Tri brodyr anmraint : foadur, anniwyll, a bradwr.

18. Tri brodyr cyrannedd : bardd, feryllt, a thelynwr.

19. Tri brodyr ferylltawd : gôv, maensaer, a phrensaer.

20. Tri brodyr teuluaeth : prydydd, yfgolydd, ac yspeinydd *.

21. Tri brodyr cyweithas : deddwr, llavurwr, a gwéydd.

22. Tri brodyr anghyweithas : ynad, milwr, a masnachwr.

* Pa beth yw yspeinydd ? I. M.

23. Tri brodyr gwroldeb : cydwybodawl, cartrevawg, a gweithgar.
24. Tri brodyr gwladolder : meddiannawg, heddgar, a gwybodus.
25. Tri brodyr cadernyd : gwladog, trafog, a boddog.
26. Tri brodyr trevogaeth : dewr, tirion, ac amyneddgar.
27. Tri brodyr cymmod : cyvymbraww, tostur, ac anvalch.
28. Tri brodyr boddlondeb : haelionus, anvoethus, ac avrwyfsgus.
29. Tri brodyr cyvoeth : gwâr, cywir, a hyddyfg.
30. Tri brodyr tylodi : gwrthnyfig, diddyfg, ac anghywir.
31. Tri brodyr gwirionedd : glew, cymmedrawl, a chydwybodawl.
32. Tri brodyr harddwch : rhadverthus, cyviawn, a chariadus.
33. Tri brodyr rhadverthwch : trevnus, gochelgar, ac awengar.
34. Tri brodyr deall : ymgeifgar, gwybodgar, a phroviadawl.
35. Tri brodyr dyfg : awen, athraw, ac ymgais.
36. Tri brodyr awen : felgar, chwilgar, a gavaelgar.
37. Tri brodyr gwybodaeth : còv, trevn, ac yftryaeth.
38. Tri brodyr cyvundeb : deallus, hywedd, a dwyvawl.
39. Tri brodyr cyvrinach : bardd, brenin, a gwrol.
40. Tri brodyr blaenoriaeth : mēdrus, addwyn, a fyddlawn.
41. Tri brodyr cymmyred : cyweithas, telediw, a dyledgar.
42. Tri brodyr fydd : cyvrin, cywir, ac à garer.
43. Tri brodyr dwyvolder : dyoddevgar, cariadgar, a gwirioneddgar.
44. Tri brodyr llwyddiant : goval, hyder, a diwydrwydd.
45. Tri brodyr cymmologaeth : cymmwynasgar, trywyngar, a chynneddvawl.
46. Tri brodyr gwladoldeb : teuluawg, llonyddgar, a gwelleugar.
47. Tri brodyr dyddanwch : cerddgar, cyvarwydd, a divyr.
48. Tri brodyr celvyddyd : covus, anghenus, a myvyr.
49. Tri brodyr teuluaeth : fyberwyd, fywder, a ferchogrwydd.
50. Tri brodyr dedwyddyd : cariad, cywirdeb, ac ifelvryd calon.

Ac velly tercynant.

RHISIART IORWERTH A'U CANT.

XVII. LLYMA EREILL O
DRIODD Y BRODYR.

1. Tri brodyr cân a chwiban : iâch, digonawl, ac à ddwg air da.

2. Tri brodyr chwaryddiaeth : hawddvydig, llawen anianawl, a chyveillgar.

3. Tri brodyr overwaith : gormedd-awg, difwydd, ac ynvyd.

4. Tri brodyr llawenydd : nwyvus, buddygawl, a chlodgael.

5. Tri brodyr cyveddach : prydydd, pibydd, ac ofeiriad.

6. Tri brodyr gwallgov : chwareugar, diodgar, a phuteingar.

7. Tri brodyr celwydd : gwr llên, henddyn, a theithiwr o bell.

8. Tri brodyr cynnen : arglwydd cyvoeth, rhingyll, a gwr diawg.

9. Tri brodyr brád a chynllwyn : tlawd, trachwantus, a gorthrymedig.

10. Tri brodyr cyvathrach : anudonwr, bradwr, a brawd llwyd.

11. Tri brodyr cyveilin : cybydd, tollwr, a chythraul o ufern.

12. Tri brodyr benywaeth : trwf-iaegar, cellweingar, a gwenieithgar.

13. Tri brodyr murfendod : minvoethus, chwedleugar, ac anwybodus.

14. Tri brodyr camwaith : arianog, didrev, a diglod.

15. Tri brodyr gormeilgarwech : anneddawl, anneallus, ac anvoneddig.

16. Tri brodyr tringarwech : swyddog llŷs, eglwyfwr, ac anfodus.

17. Tri brodyr gormes : meddwyn, mafnachwr, a llogwr arian.

18. Tri brodyr abwyaidd : celwydd-awg, ymfroftiawg, ac anghalonawg.

19. Tri brodyr diawl : creulawn, daueiriawg, a chenvigenus.

20. Tri brodyr fyrddandod : carwr nwyvwyllt, campiwyr awenboeth, a hên wr cilpentan.

21. Tri brodyr divyrwech : dideulu, diymgais, a mab ei vam.

22. Tri brodyr pen tai : maenfaer, prenfaer, a datgeiniad.

23. Tri brodyr pen mynydd : havodwr, heliwr, a myvyrgar.

24. Tri brodyr diovalwech : di arglwydd, di wraig, a diddyled.

Ac velly tercyna Triodd y Brodyr * : a Rhifiart Iorwerth a'u cant yrhain hecyd, gerbron Twmpath Prydyddion Tir Iarll.

XVIII. LLYMA DRIODD YR
ARGLWYDD WILLIAM
HERBERT, IARLL RHAG-
LAN.

(Llywy Thomas ab Ivan o Dre Bryn.)

TRIODD Y PEDAIR CENEDL.

1. Tri pheth hynod ar Gymro : awen, haelioni, a llawenydd.

* Triodd ar gyhoedd á gaid, yr addysg
Gan wiwddoeth hynaviaid ;
Dysg inni yn dês canaid,
Doethineb byw, rhyw, a rhaid.
Iolo Morganwg a'icant.

2. Tri pheth hynod ar Sais : aravwch, hyder, a diwydrwydd.

3. Tri pheth hynod ar Franc : gwychder, fyberwyd, ac anwadalwch.

4. Tri pheth hynod ar Wyddel : truth, dichell, a frost.

5. Tri pheth à wnant yn hynod am ddoethineb y neb y bont arno : awen Cymro, fyberwyd Franc, a diwydrwydd Sais.

6. Tri pheth à wnant gymmodog da : haelioni Cymro, aravwch Sais, a fyberwyd Franc.

7. Tri pheth à wnant gyvaill cyvedd cyffal ar gorau : llawenydd Cymro, hyder Sais, a fyberwyd Franc.

8. Tri pheth à wnant ordderchwr cadeiriog : haelioni Cymro, gwychder Franc, a thruth Gwyddel.

9. Tri pheth à wnant vradwr drwyddo draw : aravwch Sais, truth Gwyddel, ac awen Cymro.

10. Tri pheth à wnant dwyllwr gorcheftol : gwychder Franc, dichell Gwyddel, a diwydrwydd Sais.

11. Tri pheth à wnant ddŷn ynvyd : llawenydd Cymro, anwadalwch Franc, a frost Gwyddel.

12. Tri pheth à wnant ddiawl cybened ag à vagwyd erioed yn utern : hyder Sais, dichell Gwyddel, ac awen Cymro.

13. Tri pheth à wnant ddŷn a chwardd hawb am ei ben : gwychder

Franc, frost Gwyddel, a llawenydd Cymro.

14. Tri pheth nis gwelir yn ebrwydd ar yr un dŷn : haelioni Cymro, diwydrwydd Sais, a fyberwyd Franc.

*Ac velly teroyna Triodd y Pedair Cenedl ;
a'r Arglwydd William Herbert Iarll
Rhaglan a'u gwnaeth.*

XIX. TRIODD Y GWRAGEDD.

(O Lyvyr Sion Philip o Dre Os.)

1. Tair rhagorgamp benyw : addvwynder, diweirdeb, a gloywlander yn ei gorchwyl a'i gwisg.

2. Am dri pheth y cerir benyw : harddwch corforawl, ferchogrwydd meddwl, a threwnufder teuluaid.

3. Tri pheth canmoliadawl ar venyw : gwylder ymarwedd, cynnildeb llaw ac amcan, a diwydrwydd teuluaid.

4. Tri pheth hawddgar ar venyw : addwyn o ddevawd, gwisg drevnufloyw, a llavar ferchogaidd.

5. Tri pheth moliannus ar venyw : caru bod yn nghartrev, na bo yn rylavargar, a bod yn drugarawg parth ag at a'i govyno ; fev wrth dlawd, a chlav, a dyeithr ; a hyny er mwyn Duw a'i nawdd.

6. Tair dyledfswydd gartrevawl benyw : goval trevnus am ei thŷ a'i thylwyth, bod yn roefawgar wrth ei gwesteion, a bod yn garedig iddei gwr.

7. Tri pheth y canmolir benyw am danynt : glendid camp a devawd, glendid trevnusdeg ei thý, a hawddgarwch ei hymddwyn.

8. Tri pheth ar venyw à ennilliant gariad ei gwr : uvyddawd ferchogaidd, cynnilgam parorchwyl, a govalu yn warcheid wadawl am ei meddiant ac a vo dan ei llaw.

9. Tri pheth à ennilliant air da i venyw : ei chell yn brýdd*, ei thý yn loyw, a'i thylwyth yn drwsiadus.

10. Tri pheth dwyvawl ar venyw : bod yn vaddeugar, yn elufengar, ac yn anvøethus.

11. Tri pheth ni ddylai gwraig eu rhoddi i neb ond iddei gwr : ei ferch, ei chorff, a'i chyvrinach.

12. Tri pheth à ddangofant wraig dda : ei gwr yn drevnuflan ei wifg, dwyn ei phlant ar wybodau boneddig, a bod gair da iddi gan ei chymmodogion.

13. Tri pheth à ddengys doethineb gwraig : ei gweinyddesi yn aros yn hir yn ei gwafanaeth, ei gwr yn caru bod y'nghartrev, a boreuder ei theulu.

14. Tri pheth hardd ar vorwynverch : gwylder, addwynder, a deddvau boneddigion.

15. Tri pheth anverth ar vorwynverch : bod yn drachwerthinawg, yn drachwedleugar, ac yn drafengar.

* Prydd, very good, rich, substantial. Glamorgan.

16. Tair arwydd gwraig ddrwg : bostio ei champ a'i gweithred ei hunan, beio ar ei chymmodgefau, ac ymdynu am y trechav.

17. Tri govynion benyw : goffymmaeth, gwifgodd, a charedigrwydd.

18. Tri pheth à wnant wr yn vodlon iddei wraig : glán a chyvan yn ei gwifg, ferchog ei hymddwyn, a threvnu yn lán yn ei thý.

19. Tri pheth à vyddant lle bo cariad rhwng benyw a'i gwr : golud, anrhydedd, a gwynvyd.

20. Tri pheth hardd mewn teulu : gwr doeth deddvol, gwraig lanwaith ferchogaidd, a phlant addwyngamp gwybodgar.

21. Tri pheth y dylai gwraig ddwyn ei phlant arnynt : dwyvoldeb, deddvoldeb, ac addwynder bonedd cenedyl y Cymry.

22. Tri anrhydedd gwraig : ei thý yn lán ac yn drevnus, ei gwr yn llwyddiannus, a'i phlant yn wybodus.

23. Tri pheth feiddvrwnt ar wraig : avlendid corff a dodrevn, fengarwch, a dioglydrwydd.

24. Tair gorhofgamp gwraig : iaith groyw, fynwyr croyw, a chynneddvau croywon.

25. Tair anhofgamp gwraig : twyllwybodau, twyll-gynneddvau, a thwyllymddangos ar ei thý a'i dodrevn.

26. Tri thwyll ar wraig à vyddant

bênaw o'r holl dwyllau, ac yn unrhyw y byddant ar bob dyn arall: twyll-ddwyvoldeb, twyll-gywirdeb, a thwyll-gariad; a lle bo un neu arall o'r tri hyn, bydd ar gydvod pob twyll arall yn y byd.

27. Tri pheth ar wraig, (ac ar bob dyn arall,) a'i dengys yn ddwyvawl: anvalch yn hawddvyd, avlorv mewn advyd, ac yn ddiachwyn ar bob gwaith Duw.

28. Tri pheth à weddant ar bob gwraig dda: llawenydd diargywedd, fywder tlyfaidd ar ddillad, a mwythuffer didwyll iaith ac yniadrawdd.

29. Tri pheth y dylai bob gwr eu gwneuthur parth ag at ei wraig: ei charu yn ddidwyll, ei chynnal yn ddiddifyg yn ol y byd à vo arno, a gadael iddi yn à berthyn i drevn ei thŷ, a'i thylwyth, a'i gorchwyl.

30. Tri pheth y dylai gwr ddwyn ei blant arnynt: dysgeidiaeth ar lyvyr, celvyddau anrhydeddus, a chelvyddau cartrevawl.

31. Tair celvyddyd anrhydeddus y dylai bob gwr ddwyn ei veibion arnynt: milwriaeth, rheithyddiaeth, a llyvryddiaeth.

32. Tair celvyddyd anrhydeddus y dylai ddwyn ei verched arnynt: fyberwyd bonedd y Cymry, dosparth y Gymraeg a'i darllen yn gyviawn, a cherdd davawd ac arweft.

33. Tair celvyddyd gartrevawl y

dylai ddwyn ei veibion arnynt: trin tir ac ysgrublaidd, faerniaeth, a meddyginiaeth.

34. Tair celvyddyd gartrevawl y dylai ddwyn ei verchaid arnynt: ceginiaeth, gwëyddiaeth, a gwiniaduriaeth.

35. Tair celvyddyd ddinesig à weddant ar veibion boneddigion: nid amgen, ysgoldigiaeth, ferylltaeth, a chyvnewidiaeth.

36. Tair celvyddyd wrolion à weddant ar verchaid: barddoniaeth, meddyginiaeth, ac ysgolyddiaeth.

37. Tri pheth y dylai y meibion eu gwneuthur parth ag at y merchaid: ymgyveillach garedig, anrhegion gweddeiddbarch, ac ymddwyn fyberwydbyll.

38. Tri pheth à wedd ar verchaid parth ag at y meibion: gwylder ferchogaidd, caredigrwyd parodbyll, a fyberwyd benywaidd gweddeiddbarch.

Ac velly terovyna Triodd y Gwragedd.

XX. TRIODD ADDWYNDER.

(Llyvyr Tre Bryn.)

1. Tair colovn addwynder: cyvarch parchus herwydd moes a devod, derbyniad ferchogaidd a groefawus, ac ymddwyn fyber wrth vodd à barcher.

2. Tri enaid addwynder: parch, haelioni, a dyddanwch.

3. Tri anhebgor addwynder : groef-aw, nawdd, a fyberwyd cynneddvawl.
4. Tri hawddgarwch addwynder : cerdd davawd, cerdd dant, a chyvarwyddydd, herwydd doethineb a dyddanwch.
5. Tri harddwch addwynder : doethineb, gwybyddiaeth, a ferchogrwydd.
6. Tri chyvarch addwynder : llyfair, govyn hynt a helynt y dŷn a'i dylwyth, a gwahawdd ymarvoll.
7. Tri chyvarch cyvarvod à ddylit gan addwynder : sev ydynt rhâd Duw arnoch, neu ar eich gwaith a'ch gorchwyl ; pryd bynnag y bo o'r dydd yn dda i chwi ; a Duw vo gyda chwi.
8. Tri chyvarch ymadael : Duw vo gyda chwi ; y dydd, herwydd ei bryd, yn dda i chwi ; a hanpych well, neu hanpo gwell y boch.
9. Tri phriv roddion addwynder : ymborth, nawdd, a chyvarwyddydd.
10. Tri chyfredinion lletyaeth herwydd addwynder : bwyd, gwely, a thelyn.
11. Tri rhyw ymdeithydd y dylit gerdded yn ymravel gydag wynt, herwydd moes a devod addwynder, a devod bonedd cenedyl y Cynry : ar ôl à vo gogynnevin a'i fordd, o vlaen à vo anghynnevin a'r fordd, a gadael ar ddeheulaw à gerddo gydag ev, neu à ymgyvervydd ag ev. ar y fordd, gan vyned heibio iddo yn gyrarchus gan fyberwyd.
12. Tair devawd voneddig y fydd gan addwynder : ymgytgerdd, ymgyfpyyll, ac ymgychwedl.
13. Tri pheth herwydd addwynder nis dylit eu govyn i à lettyer : o ba yr henyw, ei helynt bydawl, a'i vynediad.
14. Tair hawl addwynder, a hyny o'r gwahoddiad diweddav gan a'i llettyo : nawdd tridiau, goffymmaeth, a charedigrwydd.
15. Tri rhagorion addwynder : moethau, llawenydd, ac anrhegion.
16. Tri ennill addwynder : cariad, anrhydedd, a nawdd rhag y bo achaws.
17. Tair gobrwy rhagorion addwynder : bodd Duw, bodd dŷn, a bodd calon a chydwybod a'i dafair.
18. Tri ynniau addwynder : cariad, llawenydd, ac haelioni.
19. Tri arddelwyddion addwynder : efron, rhagorgamp, a chyveiliornus ei fordd.
20. Tri dyledogion addwynder : tylawd, gwàn, a benyw.
21. Tri blaenoriaid addwynder : advydig, benyw, ac efron.
22. Tri à vlaenorant o vlaenoriaid addwynder : y gwànaw, y tylotav, a'r anghyviaith.
23. Tair cynnosparth addwynder : lletty, cywirdeb, a chariad.
24. Tri holiadolion addwynder : penach, benyw, a dyeithr cymmrawd.

25. Tri breiniedigion addwynder : gwr llên, crevyddwr, a phlentyn. mal a'i dylit i gelvyddgar a gorcheftol-gamp voliannus ; megis y bydd milwr à wnelo yn orcheftwaith, a doeth celvydd yn gwellâu gwybodau.
26. Tri govynion er mwyn, nis gellir gan addwynder eu nacâu : er mwyn Duw a'i dangnev, er mwyn a'i govyn, ac er mwyn à ddichon, dygwydd a damwain. 32. Tri pheth gan addwynder y dylit parth à gwesteion : derbynïad ferchawgwyn, diwalliad parawdlwys, ac ymddyddan cyveillgar.
27. Tri dŷn y dylit addwynder parth ag attynt yn mraint fyberwyd : boneddig o barch ac anrhydedd iddo, beñyw o hawddgarwch a nawdd iddi, a phlentyn o nawdd ac addyfg iddo. 33. Tri pheth y dylai gwesteion vod wrth ymadael : yn ddiwallaid o vwyd a llyn, yn forddiadol eu hymdaith, ac yn gynnerchiadol o barch a fyberwyd.
28. Tair braint bonedd y fydd gan addwynder cenedyl y Cymry : braint gynhenid, llên a gwybodau, a gorcheftolion moliannus er gwlád a chenedyl. 34. Tri y dylai gwr eu rhoddi ar vwyd a chyveillach gyda ei westeion : ei wraig, ei vab hynav, a'i verch hynav, neu à vythor o henynt ; ac eve ei hun yn goreiliaw.
29. Tri brád addwynder : cyhuddaw ar y llettyedig, datgan ei rín, a thór nawdd tridiau : sev y bydd y nawdd hòno o'r pryd y derbynier hyd ymhen y tridiau, ac o hyny hyd ymhen y triugeinawr wedi pryd y gwetawr Duw yn rhwydd i chwi, neu Duw à vo gyda chwi, neu hanpo gwell gan Dduw erddoch. 35. Tair devawd gyntav lle delo gwesteion : dwr i olchi traed, cyvarch graefaw gan bendodiaid y teulu, a chadair ger aelwyd.
30. Tair braint gyfredin addwynder : nawdd Duw a'i dangnev, trugaredd anianawl, a fyberwyd o vonedd cenedyl y Cymry. 36. Tri pheth nefav at yrhain : ei arvau i'r gwestwr, ymborth o vwyd a diod, a dangaws ei wely, val y gallor gymmeryd y gorphwys y bo'r corf yn govyn.
31. Tair braint wahanredawl addwynder : hawddgarwch o ferchog-rwydd, mal y bydd parth ag at venyw ; addyfg, mal y bydd i blentyn, ac arall o anwybodus ; ac arbenieder parch, 37. Tri pheth hardd ar westwr a gwestai : bod yn addwyn, bod yn dawedawg, a bod yn ddiovn.
32. Tri nawdd gwesteiaeth : nawdd Duw a'i dangnev, nawdd iawn a chariadoldeb, a nawdd devodau fyberwyd ac addwynder cenedyl y Cymry.

39. Tri chyvarch bendith gwestwr a gwestai: wrth ddyvod i mewn, bendith Duw yn y tŷ; tra vythor ynddo, am bob dawn a chymmwynas, bendith Duw i chwi, neu Duw a'ch benditho; ac wrth ymadael, dewch a bendith Duw i chwi, yn wahoddiad dros bob addwynder.

40. Tri atebion bendith: bendith Duw arnoch, bendith Duw yn rhad i chwi, ac ewch a bendith Duw gyda chwi.

41. Tri devawd arveriadawl gwesteion: cyvarch yn nawdd Duw a'i dangnev, ymddiofg a'u harvau a'u heftyn yn llaw ei ofb, a dangaws rhaid ac achaws mal y gwyper a wnelor iddo ac erddo.

42. Tri pheth boneddig ar west a gwestai eu rhoddi lle delawr: ei arvau, ei enw, a'i hanvod; a lle gwnelo iawn iddo dri nawdd gwesteion, a'i brodor a'i estron y bo.

43. Tri phriv fyberwyd groesaw gan addwynder: dangos caredigrwydd haelionus, dangos a ddiwallawr yn ymborth a gorphwys yn y bo achaws a rhaid, ac arvau yn ôl yn llaw a'u pieufo.

44. Tair camp addwynder herwydd pŵ rai y dylit aroll gwesteion: trugaredd haelionus, deddvoldeb trevnus gan fyberwyd, a llawenydd gweddus a diargywedd.

45. Tri harddwch gwesteiaeth ac

addwynder: arawwch, trevnufder teuluiaidd, ac ymddwyn cyfbwyllus.

46. Tri anhardd gwesteiaeth: bod yn rwyholgar, yn loddestgar, ac yn athrodgar.

47. Tair urddas gwesteiaeth: rhywiogrwydd devodau a moesau herwydd a ovyn fyberwyd, gwybodau moliannus ac urddaſawl, a llavariaeth gyviawn heb ledryw ar bwyll a cheinmyged y Gymraeg a'i hymadroddion.

48. Tri pheth anhardd ac anaddwyn ar bob rhyw a gradd o ddŷn, beth bynag, a pha le bynag, a phryd bynag y bo; fev dioglydrwydd, furllydrwydd, ac annyfg herwydd ei radd a'i ansawdd.

49. Tair camp anverth, anaddwyn, ac anfyber: tyngllydrwydd anudonllyd, celwyddgarwch, ac athrawd enllibgar.

50. Tri anaddwynder ni waeth cythraul noc a'u gwnelo: datria cyvrinach, anfyberwyd parth ag at a rotho letty a graesaw yn ddofparthus gan fyberwyd haelionus ac addwynder devodawl, ac anniolch lle delawr yn y tro atto ar westeiaeth.

51. Tri anfyberwyd a wrthladdant addwynder yn gyvlwyr: anfyberwyd parth ag at venyw, anfyberwyd parth ag at ddoeth a gwybodus cyhoeddglod, ac anfyberwyd parth ag at gwr wrth grevydd a dwyvoldeb.

52. Tri mygedigion cyntav pob cyvarch fyberwyd ac addwynder: benyw,

gwr wrth ddyfsg a gwybodau, a gwr wrth vrait ac urddas gwlad.

53. Tri rhyw y fydd o ddyinion wrth vrait ac urddas gwlad a chenedyl addwyn : gwŷr wrth deyrnedd, megis y bydd arglwydd cyvoeth a'i wŷr swydd dosparthus a gwarantedig ; gwŷr wrth grevydd a dwyvoldeb dosparthus ; ac athrawon celvyddyddau a gwybodau gwladolion, lle bont warantedig o vrait a swydd ; fev heb y tri hyn, nis gellir addwynder ar wlad a chenedyl.

54. Tri anmharch ac anurddas tŷwr gan fyberwyd ac addwynder, o'u gwelwed liw dydd a'i funon yn mygu : ci cyvarthgar yn y baili, drain ar ei gymmad, neu borth yn nghaead, ac anatteb cyvarch drws.

55. Tri pheth anverth ar lavar gan westeiaeth : celwyddau, budreddair, a beiaw neu achwyn ar arall, lle nas govyner gan wr na chan achaws dosparthus a gorvod o gyspwyllad.

56. Tri anaddwynder anverth ar bob dŷn, ac a'i dyvethant yn y diwedd : dichell, llid, a glythineb ar vwyd a diod, rhag anoneddiced y cynneddvau hyny.

57. Tri pheth anweddu ar vwyd : rhychwedleua, mursendod, a channawl neu veiaw y bwyd ; can y dylit ei gymmeryd mal y danvono Duw ev.

58. Tri pheth à vawr weddant eu bod ar west a gwesteiwr : glander corf

a gwifg, glander ymadrawdd, a glander moes a devawd ; can nis gellir addwynder a fyberwyd hebddynt y cynneddvau hyn.

59. Tri pheth ni ddylai neb gymmeryd tál gan ddeithr, neu ddŷn ar ymdaith, a'u govyno : llaeth, halen, a bara ; ac am amgen o bethau gwerth nid anaddwyn derbyn tál lle à'u govyner dros dál.

60. Tri pheth à ddylit yn rhydd heb na thál na gwobr i bob gwr ar ymdaith lle ydd elo : dwr, tân, a gwasgawd rhag dryc-hin.

61. Tair rhodd elufen à ddylit i bob diert ac anghenus : ymborth, nawdd, a dangaws.

62. Tair anaddwyngamp gythreulig ar ddŷn : gormes, cenvigen, a balchder.

63. Tri pheth à ddylit o addwynder eu diolch gan fyberwyd : gwahawdd, budd, ac annerch.

64. Tri pheth y dylit parth ag at gwesteion yn barch arnynt : eu haroll o bell yn garedig lle gwyper eu dyvod, eu groesawu yn voneddigaidd ac yn anrhydeddus gyda phob llawenydd ac haelioni tra'dd arofont, a'u hebrwng yn garedig a pharchusbwyl y pryd ydd elont.

Ac velly terovyna Triodd Addwynder : a'r rhain à dynwyd o lyoyr yr hén Syr Edward Stradlin o Gaſtell San-Dunwyd, gen y vi. THOMAS AB IVAN O Dre Bryn.

**XXI. LLYMA DRIODD DYVN-
WAL MOELMUD, A ELWIR
TRIODD Y CLUDAU, A
THRIODD Y CARGLUDAU.**

(Llysoyr Tre Bryn.)

1. **T**AIR Clud gyvarwedd y fydd : barddoniaeth, govaniaeth, a thelynoriaeth. Neu val hyn, tair clud gyvannedd y fydd yn mraint devodau cenedyl y Cymry; bardd, feryllt, a thelynior.

2. **T**ri pheth à wnant glud-gartrev : cenedyl, braint, a rhyvel.

3. **T**ri chartrevoldeb y fydd : cyviaith, cyvar, a chyvarv.

4. **T**air clud arvoll y fydd : cynghaws, cyvathrach, a difyn; fev nawdd a chyvawdd.

5. **T**air clud gyvawdd y fydd : dinauclud, mesori, a chyvar; fev yw dyled i bawb ei law yn à vetro.

6. **T**air clud udcorn y fydd : dygynnull gwlad gan riain a phencenedlodd, corn cynhauav, a chorn càd a rhyvel rhag gormes gorwlad ac efron.

7. **T**air clud gyvarv y fydd : rhag efron a gormes gorwlad, rhag à doront vrain a chyvraith, a rhag gwylltvilod rheipus.

8. **T**air clud gymhorth y fydd : beirdd yn eu cylch clera, dymchwel o ryvel, ac eillion yn nawdd cenedyl y Cymry.

9. **T**air clud ddychwel y fydd : iaith, braint, a chenedyl. Neu, o vodd arall, ceraint, cyvar, a chyviaith; fev nis gellir carddychwel yn ddiormes oni bydd un o'r tri dros hyny.

10. **T**air clud ormes y fydd : fymud càr heb vrain heb genad, cyrch gosgordd efron heb rybudd heb ammod, a barn heb wlad heb ynad, neu heb wlad ac arglwyddi rhiaint.

11. **T**air clud varlin y fydd : cenedyl gyfeviu yn ngorfedd gwlad a rhiaint, ynad a'i bleidorion yn myned gan varn a chyvraith, a thywyfawg a'i ofgordd yn myned yn rhyvel gorwlad. Sev yw barlin, rhiaint a phencenedlodd, neu beneiviaid cenedyl a chynghaws.

12. **T**air clud y fydd, ac ary lle delont eu cyrial a'u porthi : a vont yn mraint barlin, à vont yn mraint beirdd, ac à vont yn mraint amddivad.

13. **T**air clud addwyn y fydd : beirdd yn darogan heddwch, cyrch cynhauav, a phriodas.

14. **T**air clud gymmrawd y fydd : dygynnull gwlad a rhiaint yn dosparth cyvreithiau a barn cywlad, beirdd yn athrawon gwybodau lle cyrchont yn ngorfedd, a chydgyvarch cenedyl yn nghyrch golychwyd, ar y privwyliau arbènegion.

15. **T**air clud vargad y fydd : cyrch gelyn gorwlad; llev, neu gorn murv a chynllwyn; a threv ar dân; fev y dylit gynnorthwy gan bawb.

16. Tri chorn cynghlud y fydd: byn : cyrch cened gorwlad, cyrch corn cynhauav, corn dadlau, a chorn golychwyd.
17. Tair clud gynhwrv y fydd: corn gwlad, llongau o wlad estron yn medru tŷr, ac annychwel cened gwlad a rhaint o wlad estron.
18. Tair clud gyvarch y fydd: ardig, gwylgampau, a goddeithio coedydd; sev o gyvarch nis dylit eu hattal.
19. Tri chyvarch gwlad: corn cychwyn, gwaedd yn llŷs, a gosteg golychwyd.
20. Tair clud anghyvarch y fydd: helwriaeth, ydgyrch, a chlawdd haiarn; sev nid rhaid cyvarch o a'u cyrchont. Neu, o vodd arall, nid rhaid cyvarch eu cyrchu.
21. Tair clud ymlid y fydd: blaidd, gwilliaid, a chi cyndeiriog; a phawb à glywont y gwaedd à ddylynt ymgydgyrch.
22. Tair dinauclud y fydd: cyrch estron yn anghyvarch, aurhaith gorwlad, a chnud bleiddiau.
23. Tair clud vreiniawl y fydd: cyrch brenin, neu riaint yn eu cyvoethau, cyrch beirdd yn ngorfedd gyvallywy, a chyrch dwyvolion yn ngolychwyd; ac yu rhai llyfrau val hyn, Cyrch yngueidiaeth, cyrch beirdd a cilêr, a chyrch golychwyd.
24. Tair cludgyrch vreiniawl o addwynder gwarantedig cenedyl y Cymry y fydd, ac ni ddylyt à elai yu eu her-
- byn : cyrch cened gorwlad, cyrch beirdd gorwlad yn ngorfedd wrth vrait a devawd beirdd Ynys Prydain, a chyrch eillion yn hedd ac yn nawdd Duw a'i dangnev.
25. Tair clud gychwyn gyfredin y fydd: ferch, budd, a gochel cosp ac anmraint.
26. Tair clud ddeol y fydd: murn a chynllwyn; brâd teyrnedd, sev brâd gwlad a chenedyl; ac anrhaithledrad anwyllyniawg; sev y dylai bawb yn nghlyw y corn fordd y cerdder vnyed yn nghyrch y deol hyny, bob rhyw ac oedran, a chynnal cyvarth gan gân yn ydd eler hyd rhoddi ar vôr, ac ydd elo à ddeoler driugeinawr o'r golwg.
27. Tair clud gymbill y fydd, a govyn cynghlud ar bob dyledawg cynhwynawl: cyrch yn ngorfeddau gwlad a chenedyl, cyrch rhyvel gorwlad, a chyrch carllawedrog; sev yw carllawedrawg, un à vo braint fymmud ei gâr neu ei vwd pan y myno.
28. Tri charllawedrawg y fydd: anghydvrawd, ac anghyttir, ac à vo wrth vrait o beucenedyl; sev yw carllawedrawg, à vo braint iddo fymmud ei gâr lle y myno, neu fymmud i arall o van heb golli braint a brodoriaeth yn y lle y fymmuto o hano, tra nad elo yn ngwlad gelyn ac estron; sev yw gwlad estron amgen o briv genedyl, a gorwlad amgen o gyvoeth o'r un briv genedyl.
29. Tair clud gyvattal y fydd:

pencenedyl, priodolawg, ac à vo wrth swydd gwlad a chyvoeth; a charyvattal a'u gelwir, am nis gallir eu hebegor yn ngwlad a chenedyl.

30. Tair clud vanawg y fydd: pencenedyl a'i ofgordd, beirdd a'u nodedigion o awenyddion, ac ynad a'i wŷr llŷs; fev yn man y bont y bydd eu braint a'u trwydded.

31. Tair clud gyvran y fydd: braint clud varlin, ar gyfevin, a helwriaeth; fev y bydd i'r rhai hyn hawl a chyvran yn y vroderiaeth wrth hyn o bethau pan y myner.

32. Tair clud sugen y fydd: newyn yn ngwlad, daiardor neu liveiraint, a gortrech estron; fev rhagddynt y dervydd braint a broderiaeth yn ngwlad, a myned o'r genedyl ar encil, ac yno dechreu o'r newydd yn nghymrawd y genedyl.

33. Tair caethglud y fydd: gelyn gorvodedig, a gwlliaid cywlad, a chychwyn anghenad; fev à fymmudo ei gar neu ei wvd heb vaint heb genad; a'r tri rhyw hyn o ddynion à ddoder yn nghaethglud, ac yn eillion hyd yn mhau a nawved ach.

34. Tair clud gynniwair y fydd: bugeiliaid trevgordd yn arail eu preiddiau, ymlid gwylltvlod rheipus gan gorn gwlad, a beirdd yn darogan wrth raid gwlad a chenedyl.

Ac vally terayna,

A TRIODD Y CARGLUDAU a'u gelwir; a DYVNWAL MOELMUD, brenin y Cymry a'u cadarnâes er dangaws à vai iawn a chyvraith mewn gwlad a chenedyl; a goreu deddvwr à vu eirioed oedd Dyvnwal Moelmad; a goreu am vaint a nawdd i vrodor ac aillt, rhag bod neb à wnelai yn nghan ac yn anghyvraith. A gwedy hynv HŴWEL DDA brenin Cymru oll a'u cadarnâes yn gauedig yn erbyn a'u gwrthreithiai ac a'u gwrthvreiniau.

XXII. LLYMA EREILL O DRIODD DYVNWAL MOELMUD,

à chwir TRIODD GWLADOLDEB A CHYWLADOLDEB; fev ydynt hén driodd breiniau a devodau cenedyl y Cymry, cyn colli eu braint a'u coron, o drais a thwyll a brad y Saeson.

1. Tair fail gwladoldeb: braint, meddiant, a chyvraith.

2. Tair fail cyvraith: amddfyn, cofp, ac anrhydedd, parth ag at à wueler er llës gwlad a chenedyl.

3. Tri nawdd ac amddfyn gwladoldeb: nawdd bywyd a chorff, nawdd meddiant ac addev, a nawdd braint gynhenid.

4. Tri pheth à ddifynant wladoldeb: cartad, ovd, a chymmudd.

5. Tri pheth à gadarnâant wladoldeb: nawdd gadarn i bob dŷn a'i eiddo, coŷp gyviawn lle a'i dylit, a thrugaredd o gyviawnder lle a'i gweler yn ovyniadawl gan achaws gyviawn.

6. Tri pheth à ddyvethant wladoldeb: creulonder yn lle coŷp; trugaredd, o gariad a pharch, yn gwyrw cyviawnder; a thwyll-gymmrawd, lle nas cafer nawdd gynneddvawl i bob dŷn, a'i brodor a'i aillt y bo.

7. Tair colovn gwladoldeb: teyrnedd, rhaith gwlad, ac yngneidiaeth.

8. Tri pheth à ddylit ar bob un o'r tair colovn hyn: iawn i bawb, nawdd ac amddifyn i bawb, a dosparthau hydrevn er addysg a gwybodaeth a chôv i bawb o'r vrodoriaeth.

9. Tri pheth à gadarnâant ar wladoldeb: nerth, nawdd, a choŷp o gyviawnder cyvraith gynneddvaid.

10. Tri devnydd cyvraith: gwybodaeth, iawn cynhenid, a chydwybod.

11. Tri thlws gwladoldeb: yŷgolâig dysgedig, feryllt celvydd, ac ynad cyviawn.

12. Tri phrawv ynad: gwybod y gyvraith, gwybod devodau gwlad na chawo cyvraith yn eu herbyn, a gwybod fyrth ei amferau a'u dichweiniau.

13. Tri pheth y dylai ynad ymarver ag wynt yn waŷad: gwirionedd cynneddvawl, trugaredd cydwybodawl, a gwybodau cedcirnbwyll.

14. Tri pheth à ddylai vod ar ynad mal y gallo wybod ac ymgydwybodi yn gyviawn à phob hawl a dadl à ddelawr ger ei vrôn: bod yn yŷtyrger i ymrynu yn geudodawl â'r gwirionedd, a'i chwilio i maes o'i bwyll cyfevin ei hunan; bod yn ymovyngar, er cafael gwybod gan arall o ddŷn a thrwy arall o ddichwain à vytho yn wirionedd; a bod yn yŷtrywgar i chwilo a chafael i maes à vythawr yn dwyll parth ag at à vo dadl yn ei lŷs ev, a phef cafawr yn ei anŷawdd, à guddiai neu à dywyllai wirionedd, ac à barai dwyll ar varn à roddai eve, cyd y bai cydwybodawl; canys ynad à ddylai wybod drwy beredd à ddelai ger ei vrôn cyn y gallai varn à vai cyviawn a chydwybodawl.

15. Tair priv ddyledŷwydd teyrnedd: cainymgyunal; cadarnâu addysg ar wybodau gwladolion, mal y gallor ymgynnal gan raith a chyvraith, a chan wlad a theyrnedd; a chadarnâu nawdd cywiriaid y genedyl a'r vrodoriaeth a'r nawdd à ddylit i eillion yn nawdd y vrodoriaeth.

16. Tair gormes teyrnedd: amrawd, ŷev gwallymnawdd parth ag at gywiriaid a'u dâodd; anrhaith, ŷev lledrad, a murn, a chynllwyn, a chadernyd anghyvraith yn cau yn erbyn gwlad a chyvraith; ac anymdawr, ŷev yw hyny gwall-ymbwyll ar fyrth amferau a dichweiniau, ac ereill orvodau, lle cauont yn erbyn cyvraith; ac nis gellir eu gwared namyp o raith gwlad a theyrnedd i weled ac i ym.

wybodi a buadau, ac i welláu aeamnewyddu à vo achaws gorvodawg yn darogan.

17. Tri phriv geinmyged teyrnedd : nawdd cywiriad, cosp a gwared dihiriaid, a gwared anwybodaeth rwng cywir a chywir a gyru barn gyviawn y rhyngddynt.

18. Tri chadernyd cyvraith : ynad dyfgedig, tyft cywir, a rhaith gydwybodawl.

19. Tair cosp gadarn y fydd : bod yn eneidvaddeu, tor aelawd, à deol yn aethwlad gan waedd a chyrch gwlad a chyvarth; ac i'r brenin yr un à vyno.

20. Tair cosp eneidvaddeu y fydd : byrau o ben, crogi, a llosgi; ac i'r brenin, neu arglwydd y cyvoeth, ei ddewis yr un à vyno.

21. Tair cosp ormail y fydd : dwyn gavael meddiant, carchar, a cholli braint; fev pan goller braint y fyrthier i anawdd aillt hyd yn mhen y nawved ách.

22. Tair cosp gamlwrw y fydd : dwyn gavael lle nas taler yn hawl, gyru swydd a gorchwyl ar à gosper hyd onis gwaretor o dalu y faráad, a cherydd gwlad; fev hyny cyhoeddi gan gorn a gwaedd gwlad yn mhob llŷs, a llàn, a fair, a marchnad, ac ymhob tyrva ddoſparthus, y peth à vo ar à gerydder yn vai cospiadawl; fev nis gellir eu gwared un o'r

tri hyn namyn o dalu camlwrw cyvreithawl.

23. Tri chyfwynbwyll y fydd dros gwared llŷs ac ynad ar goſp gadarn : mam yn gwared ei phlant, mab cyn barv, ac eſtron anghyviaith à wnelo yn erbyn cyvraith a brodoriaeth.

24. Tair aſſwyn y fydd yn nghyvarth dros gwared cosp gadarn : anallu, anwybod, ac eſiwed anghewawl; a'r tri pheth hyn a aſſwynant rag cosp gadarn, ac a'u gwaredant.

25. Tri dŷn nis dylit eu cospi : mud a byddar geni, a phlentyn cyn deall, ac ynvyd cynhwynawl; fev y dywedir, *nid á cosp ar ynvyd*; eithr rhybudd gwlad yn ysgriven ar byft neu veini y brenin, yn waedd gadarn er i bawb ymochel á'r ynvyd, ac a'r mud byddar geni; a'u doddi dan eu nodau gan gorn a gwaedd gwlad a chywlad; achaws hyny y dywedir, *ynvyd á á ar y poſt*.

26. Tri chyvrwym gwlad a chenedyl : tadoldeb, maboldeb, a brawdoldeb. Sev tadoldeb, teyrnedd yn govalu, ac yn lluniaethu, ac yn diwallu, er caingynnal brodoriaeth; maboldeb, yn uvyddáu i'r tadoldeb, er trevn a doſparth gyviawn; a'r brawdoldeb, yn ogydbwyll á'r ddau ereill yn eu llöodd yn ymgynnorthwyawer cadarnáu cymmrawd ar wlad a chenedyl a theyrnedd ddoſparthus.

27. Tri chyvrwym brodoriaeth a chenedyl : trwydded warantedig, breiniau cydgynneddv, a chyviawnder cyvreithiau.

28. Tri phrydverthwch brodoriaeth : gwlad a chywlad, pwyll doethion, a gwybodau doethineb, celvyddydan dedvryd rhaith gwlad a chymmrawd. gwaredawl, a fyberwyd addwynbwyll.
29. Tri chadernyd gwybodau a chelvyddydan : addyfg o athrawon wrth vrait a thrwydded ; breinioldeb gwybodau a chelvyddydan ar a'u gwyponnt ; a gobrau gwaraetedig o gyvraith, am à wneler yn ddoeparthus, o arch ac ammod, gan wybedyddion a chelvyddiaid.
30. Tair fail gadarn cywladoldeb : cymmhwyl amlwg a thrywel, nas gellid à elai o bwyll yn ei erbyn ; braint gadarn, nas gellid gan gyviannder ei gwrthrym ; a brawd gadarn, nas gellid godidawg o vrait a fwydd a'i divrodai.
31. Tri pheth à ddivrodant wladoldeb a chywladoldeb : breiniau gormellawn, anghyviawn o varn cyvraith, a gwallymarbod yn peri annofparth ar drevnau gwlad a chenedyl.
32. Tri pheth ni favant yn gadarn ond tra bont ar y tair fail gadarn : cyvraith, meddianhau, a thangnev cenedyl.
33. Tri pheth à ddylynt vod yn ddevyddion pob cyvraith gyvrwym : cadernyd, iawn, a chydwybod.
34. Tri deivnogaeth barn gyviawn : pwyll ystyrbell, deddvoldeb gymmrawd ar gyvreithiau, a chydwybodawl raith ynad a theyrnedd.
35. Tri deivnogion teyrnedd : angen gwlad a chywlad, pwyll doethion, a dedvryd rhaith gwlad a chymmrawd.
36. Tri anheggor gwladoldeb : arglwydd yn vrenin, rhaith gwlad, ac yngneidiaeth.
37. Tri anheggor cywladoldeb : teyrnedd benadur, rhaith gymmrawd, a barn dygynnull cywlad yn mraint a'i govynai, ai gwr gwlad ai gwr gorwlad, y byddai.
38. Tri anheggor pob un o'r tri hyny : pwyll o gymmhrawv dichweiniau, cyviannder o gydwybod, a chariad brawdol rhwng gwlad a chywlad : a rhwng gwr a gwlad, a rhwng gwr a gwr ; a lle nas byddont nid hawdd gwared rhag anweledig o amrawd ac anghyviawnder.
39. Tri deivnogion cywladoldeb : cydamddifyn, cyvnawdd gwybodau a chelvyddydan, a chadarnau cynneddau ac arverau tangnevgar.
40. Tri pheth nis gellir cadernyd a chynnal arnynt heb gywladoldeb : llavuriaeth dsiar, celvyddydan ac ereill wybodau breiniawl, a thangnevedd dosparthus.
41. Tri pheth à gadarniant dangnev cywlad : breiniau cymmrawd, gwladoldeb gymmraint, a gwybodau doethineb, dan gyvnawdd cywlad o vrawd ac o vrait gynhenid.
42. Tri chynghdwm cywladoldeb : cyviaith ; cymmrawd, a chymmraint ; ac hebddynt nis gellir cywladoldeb gadarn.

43. Tri phrydverthwch cywladoldeb : gwybodau moliannus, fyberwyd cariadus, a chymmrawd ddosparthus.

44. Tri pheth à wnant wlad : ceraint, iaith, a breiniau ; a thri chyrrwym gwlad a'u gelwir.

45. Tri chynghlwm gwladoldeb : cywnawdd, cyvar, a chyvraith ; ac hebddynt nis gellir gwlad a brodor-iaeth.

46. Tri pheth nid gwlad lle nas byddont : cyviaith, cyvraith, a chyvar-dir ; canys heb y rhai hyn nis gellir ymgynnal yn hedd a chymmrawd.

47. Tri phriv gynneddvau gwladoldeb gadarn : celvyddydu breinawl, gwybodau-doethineb, ac arddoriaeth ; canys o'r tri hyn y teirdd pob cynneddvau ereill ar wladoldeb ; a chyn priv-gynneddvau nis gellir adgynneddvau ; achaws hyny anheggorion gwladoldeb yw cadarnau yn vreiniedig a dôsparthus y tri phriv gynneddvau.

48. Tri pheth nid da gwlad lle nas cafer : coed, ceryg, a synonau dwvr.

49. Tri chyfredinion gwlad a chenedyl : mesgoed, helwriaeth, a chlawdd haiarn ; ac nis dylit perch-enogaeth wahanredawl ar nac un nac arall o henynt.

50. Tri phriodolion gwahanredawl à vyddant i wr o'r tri chyfredinion gwlad a chenedyl : nid amgen, cig hely wedi y tyner y croen oddiamdano, mesgafgl, a haiarn cloddiedig.

51. Tri phriodolion gwahanredawl gwr gwlad a chymmrawd ; fev hwnw Cymrocynhenid ogyfevindawd braint : tŷ, buarth, ac ydarth.

52. Tri phriodolion gwahanredawl pob gwr rhag arall, ai aillt ai Cymro y bo : gwraig, plant, a da cychwynawl.

53. Tri phriodolion gwahanredawl pob gwr rhag arall, ac nis gellir en rhanu ag arall, ac nis telir yn nghamlwrw : gwraig, plant, ac argyvreu ; fev yw argyvreu, gwifg, ac arvau, a pheiriannau celvyddydd vreiniawl ; canys hebddynt nis gellir ei gyvriawn anfwdd i wr ; ac nid iawn i gyvraith anwriaw gwr, neu anghelvyddu celvyddydd.

54. Tri thlws cenedyl : llyvyr, telyn, a chleddyv ; ac nis dygir yn ngavael gan ddedryd llŷs a chyvraith.

55. Tri thrwyddedawg teulu, ac ni vyddant wrth lavur a gorchwyl a swydd : babau, oedranus, ac athraw teuluaidd ; fev nis byddant law ar gledd, nac ar gorn, nac ar arad.

56. Tri dŷn breiniawl ni bydd noeth arv yn eu herbyn : bardd, pencenedyl, a chènad gorwlad.

57. Tri dŷn cyfredin ni bydd noeth arv yn eu herbyn : gwr di arv, gwr cyn barv, a benyw.

58. Tri lle breiniawl ni bydd arv yn erbynu : gorfedd gwlad ac arglwydd ; gorfedd cynghyd cynnal, fev yw hòno gorfedd ddygynull ; a gorfedd beirdd.

59. Tair gorfedd vreiniawl Ynys Prydain yn nawdd cenedyl y Cymry : gorfedd beirdd, a hōno yn hynav ei bonedd ; gorfedd gwlad ac arglwydd, fev hōno llŷs cyvraith ac yngneidiaeth o ddygynnull yngnaid a brawdwy rhaith ; a gorfedd cynghyd cynnal, fev hōno gorfedd ddygynnull gwlad a gorwlad gan wŷr teyrnedd, a phen-cenedlodd, a doethion gwlad a gorwlad, er deddvw cymmrawd a chyvraith yn ngwlad a chywlad, a rhwng gwlad a gorwlad, o gymhwyll a chymmrawd a chymmod gwlad a gwlad, a thŷern a thŷern, a rhaith a rhaith, er iawn a thangnef, a braint à ddylit yn ngwlad a chywlad : ac nis dylit noethi arw rhag y rhyw orfeddau o vewn eu fwyddau, na rhag eu hamferodd.

60. Tair gorfedd vreiniawl y fydd, ac iawn iddynt wàrogaeth y gan y neb à vythont parth nawdd, neu fwydd, neu urddas, neu dda wrth gelvyddyd a gwybodau, yn mraint a brawd un ac arall o'r gorfeddau hyny, ar wàrogaeth á vydd herwydd braint, ac a ddylit i'r orfedd yn nghysbwyll : gorfedd beirdd Ynys Prydain, ac wrth ei bara y bydd pob un o wàrogaeth à geisio dda wrth gerdd a chelvyddyd barddoniaeth, a phawb à vythont yn nawdd yr orfedd hōno dan dervynau ei fwydd a'i breiniau ; gorfedd brenin, neu arglwydd cyvoeth, a'i vrawdwy, a'i yngnaid, a brŷyriaid, fev hyny pob Cymro tiriawg, er cynnal llŷs a dadlau cyvraith ; a gorfedd cynghyd cynnal, fev gorfedd ddygynnull gwlad

a chywlad ; ac i hon y dylyd wàrogaeth y ddwy ereill, ac à vont yn eu braint ; canys cyd y bo hynav yn monedd gorfedd beirdd, o ba un y henyw pob gwybodau, eisioes hynav yn mraint rhaid a gorvod, gan bwyll a gallu cenedyl, yw gorfedd rhaith ddygynnull gwlad a chywlad, er trevnu a chadarnáu iawn a nawdd ac amddifyn gwlad a chywlad, a chenedlodd cymmrawd, a'u gwahanredolion yn gywiriad gwlad a chyvoeth ; ac hebddi, fev gorfedd cynghyd cynnal, nis gellid braint na chadarn ar un o'r ddwy orfedd ereill ; canys o dri pheth y mae gorfedd rhaith ddygynnull gwlad a chenedyl ; nid amgen, pwyll, nerth, ac ewyllys gwlad a chywlad, a chenedyl a chydgenedyl, er gwneuthur, a gwelláu, a chadarnáu cyvraith a chymmrawd ; a chadarnáu iawn a braint i vrodorion gwlad a chywlad a'u gwahanredolion, ai *Aiilt* ai *Cymro*, gan gyfswyll hyd a lle nad eler yn erbyn y cŷd cyvoll ; canys gorfedd ddygynnull cywlad á gau yn erbyn pob arall o vraint, a gallu, a chyvraith, ac awdurdawd, na vont gymmrawd á hi. Ac yn nawdd gorfedd cynghyd cynnal y cawfant gyntav eu braint a'u cadernid gorfeddau arglwydd cyvoeth a'i wlad, a gorfeddau beirdd ; ac yu amgen nid oes ac nid oedd braint yn y byd, namyn fyberwyd gwlad a chenedyl iddynt.

61. Tair gorfedd yn mraint gwlad a chenedyl y Cymry y fydd : cyntav, gorfedd beirdd Ynys Prydain, a'u bonedd a'u braint á vydd o bwyll,

ansawdd, a gorvod; neu herwydd ereill athrawon a doethion, o bwyll, ansawdd, a dichwain. A'u braint a'u fwydd, noddedigion gorfedd beirdd, yw cynnal a chadw a doddi addysg warantedig ar wybodau dwyvoldeb, a doethineb, a fyberwyd; a chôv a chadw ar bob moliannus ar wr a chenedyl; a phob dichwain amferau; a phob rhyveddawd anianawl; a rhyvelodd; a dosparthau gwlad a chenedyl; a dialeddau; a gorfodaethau moliannus; a chadw côv gwarantedig ar achau, a phriodasau, a bonedd, a breiniau, a devodau cenedyl y Cymry: a bod wrth raid gorfeddau ereill yn darogan à orfer ac à ddylawr dan ofteg a rhybudd cyvreithawl. Ac amgen na hyn nid oes nac o fwydd nac o vraint ar orfedd beirdd; fev ydynt y beirdd athrawon gwarantedig gwlad a chenedyl y Cymry; a thrwydded iddynt yn warantedig o'u fwydd yn amgen noc à ddylaint yn Gymry cynhwynawl; fev i bob un ei bumerwi rhyddion, a rhoddion celvyddyd yn warantedig i bob un.

Ail, gorfedd gwlad a chyvoeth; fev gorfedd yngneidiaeth a brawd cyvraith, er iawn a nawdd gwlad a chenedyl, a'u noddedigion, a'u heillion; fev y gwnant y gorfeddau hyn, nid amgen gorfedd cynghyd cynnal á wna gyvraith lle bo achaws, ac a'i cadarnâa yn ngwlad a chywlad; ac nid rhydd i wlad heb gywlad hyny. Gorfedd brawd ac yngneidiaeth á varn ar à wnelo yn anghyvraith ac a'i cyf: a gorfedd beirdd á ddyfsg wybodau mol-

ianuus ac à varn arnynt, ac á geidw bob covion cenedyl yn ddoeparthus a gwarantedig; ac nid iawn i un o'r gorfeddau ymwneuthur á chyspwyll un o'r ddwy ereill, namyn eu cadarnâa a'u cyvnoddi yn gyuneddvawl.

Trydedd orfedd, fev cynghyd cynnal, ei phwyll cyfevin a thervynedig yw gwneuthur à vo raid o newydd ac o wellâad ar gyvreithiau gwlad a chywlad gan raith cywlad o benceneddodd, a doethion, a theyrnedd benadur; fev yw teyrnedd benadur, neu deyrnedd benraith, yr hynav ei orefgyn o'r breninodd a'r tywyfogion cywlad; ac ar hwnw bydd y cyfraw cadarn; a gair ei air ev ar bob gair arall yn nghyfraw gwlad.

62. Tair gorfedd anghyvarch y fydd: fwyddawg gwarantedig o gyvraith yu dafar lluniaeth yn nghyvoeth ei arglwydd, er dyfswyllaw barn, neu gynhenau, neu amrawd, megis fymmud neu wrthladd cyvreithiau y brenin; fev y bydd y dafar hyny er cynnal gorfedd wahanredawl neu ddygynnull gwlad a chenedyl yn rhaith, lle bo galw ac achaws; ac ni ddyly gwlad erbynu y fwyddawg à wnelo y dafar; canys nid braint i neb ond i arglwydd wneuthur cyvraith; ac nid braint hyny iddo yntau namyn o ddyundeb ei wlad a'i genedyl yn dygynnull; ac nis gellir dygynnull heb luniaeth o le, ac amfer, ac amcan, a bwyd, a llyn, a gwafgawd, a gorphwys, a thân, a chynnorthwyon.

Ail, gorfedd rhaith gwlad gan ben-

enedyl, o gwyn anmrawd ac anghyvrraith y gan y brenin a'i yngnaid; neu lle nas ceir cyvraith à wnelo iawn amlwg a chadarn; a lle bo hyny iawn i bob Cymro cynhwynawl ei raith; ac er ei bencenedyl y bydd y cyfraw teyrnedd, a lluniaethu gan gynhorth a chynnorthwyei genedyl a'i ddoethion; ac ni ddylai gwlad ei herbynu; canys braint i bencenedyl cyfraw teyrnedd, ac i bob Cymro cynhwynawl hyny yn nawdd braint ei bencenedyl; a llw tri-channyn o wŷr cyvraith, fev dyledoglon o dirogion à gadarnâ à wnelawr gan raith gwlad o gyfraw gwr o Gymro cynhwynawl, yn nawdd a braint ei bencenedyl. Sev iawn yw i bob Cymro ei lavar, a'i gwyn, a'i hawl, o bwyll anianawl, yn nawdd a braint ei bencenedyl; ac iawn i bob pencenedyl ei wlad a'i raith; a lle govyner, iawn i bob rhaith ei theyrnedd; ac iawn i bob teyrnedd ei chywlad yn rhaith ddyggynnull, rhag gadael i à gauai yn erbyn cyvraith a braint gymmrawd; ac yn hyn o nawdd, braint i bob Cymro cynhwynawl ei wlad, a'i raith, a'i teyrnedd, a'i gywlad, yn nygynnull.

Trydydd vydd er dyspwyll teilyngdawd dwy gyvraith, neu vwy, lle bo gosodedig y naill yn ogyvuwch à'r llall, ac o ddichweiniau amferau, a newidiau byd, a bywyd, a chyvlwrw; tyviannus anghyviawnder ar un yn amgen noc ar y llall; ac nis gellir iawn cyn adnabod y cam; ac nis dylit iawnáu heb yn wybod i wlad ac arglwydd; ac nis dylai arglwydd a'i wlad hyny, ond o wybod a dyundeb ei

gywlad yn ddevodawl. Achaws y pwyllau hyn, iawn dan ofteg a rhybudd cyvreithawl undydd o blwyddyn, cynnal gorfedd raith drwy wybod à wlad a chenedyl, er ymgyspwyll à'r à vytho yn ngham, ac er ei iawnáu gan gymmrawd deilwng, a threiglaw y cyfraw hyd y bo achaws gyviawn ac anghenawl; a lle fymmuter cyvraith rhaid vydd rhybuddiaw gwlad a chenedyl yn deilwng, mal y gallont adnabod à ddoter yn lle à fymmutawr.

63*. Tri pheth nis dyliteu gwneuthur ond o ddyundeb gwlad a chywlad a chenedyl benbaladr: fymmud cyvraith y brenin, diarglwyddiaethu y brenin, a dysgu gwybodau newyddion a dosparthau newyddion yn ngorfedd beirdd; canys nis dylit hyny cyn y gwypo wlad a chenedyl eu rhywiau, a'u cynneddvau, a'u dosparthau, o varn a dangos cyvreithawl dysgedigion a doethion o athrawon gwarantedig yn ngorfedd gyvallywy beirdd Ynys Prydain yn ngwlad a chywlad. A lle ydd eler yn erbyn hyny o bwyll a chyfbwyll, overion y gelwir y gwybodau hyny; ac nis dylit braint a da wrth gelvyddydd arnynt; ac nid oes i na chyvraith, na dosparth, na chelvyddydd, nac i unrhyw bwyll ar wybodau, vrait yn y byd onis casawr ar ddangaws ac addysg; ac o hyny barn athrawon a doethion gwarantedig o ddyfsg, a gwybodau, ac awdurdawd, yn mraint dosparthau gwlad a chenedyl. Ac o ddiarglwyddiaethu brenin, nis

* Mac gwall yn hwn.

dylit hyny namyn gan raith gwlad a chywlad; fev o gywlad y bydd llw trichannyn yn rhaith yn mhob cyvoeth arglwydd breiniawl gorfeddawg y dau y brenia penraith; a'r trechav, fev y mwyav o riv cyvoethau, yn cadarnau a wneler yn rhaith. Sev yw brenin penraith, brenin neu dywyfawg y bo hynav ei orefgyn o'r breninodd cywlad.

64. Tri dyundeb cadarn a ddylit ar wlad a chenedyl y Cymry; dyundeb gwlad a chenedyl, fev cymro y bydd Cymro yn mhob gwlad a chyvoeth yn Nghymru, a chyvuon a chyvuwch ei vrait cymmrawd yu un cyvoeth ag yn arall, pa un bynag; cyd y bo iddo ei vrait wahanredawl ar dir yn nghyvoeth ei arglwydd llŷs a henyw o heni.

Ail yw dyundeb teyrnedd; fev nis dylit namyn un brenin Cymru oll; a hwnw vydd yr hynav ei orefgyn o'r tywyflogion cywlad, a gair ei air ev ar bob tywyfawg arall; fev hyny yn nygynnull cywlad, ac nid yn amgen; caays yn mhob amgen, gair ei air ev tywyfawg ac arglwydd cyvoeth llŷs a gorfedd arall yn Nghymru o vewn ei wlad a'i gyvoeth ei hun dan ei thervynau; a'r hynav ei orefgyn a elwir brenin Cymru oll, a brenia Cymry benbaladr; fev yw Cymry penbaladr, holl grynfyth cenedyl y Cymry yn eu holl gyvoethau dan eu tervynau, gymmraint a chymmrawd, un ac arall, yu mhob un, ac yn mhob arall o'r cyvoethau; namyn daodd a breiniau

priodolion a gwahanredawl anghychwynawl; mal y bydd tir, a fwydd gwlad a llŷs; achaws hyny diarheb yw "Rhydd i Gymro pob gwlad yn Nghymru". Ac ar y brenin penraith y mae cyfraw a lluniaethu rhaith cywlad, a elwir gorfedd ddygynnull, a gorfedd cywlad, a gorfedd cynghyd cynnal, a gorfedd benbaladr, a rhaith Cymry benbaladr. Ac nis gellir ar un yn wahanredawl, ai gwr ai gwlad y bo, a ddylit ar oll o baladr ac yn benbaladr,

Trydydd, dyundeb cyvraith, a braint, a brawd: fev yr un gyvraith a ddylit yu mhob gwlad yn Nghymru; a chymmraint, a chymmrawd, a chymro pob cynhwynawl o genedyl y Cymry, yn mhob gwlad a chyvoeth yn Nghymru, un gystal ac arall; fev gwlad i bob Cymro pob gwlad yn Nghymru, heb yn amgen dim, namyn priodolion gwahanredawl anghychwynawl; am hyny y dywedir gwlad Gymru benbaladr, a chenedyl Gymry benbaladr, a braint Cymry benbaladr.

65. Tair braint gynhenid pob Cymro cynhwynawl; ac eisioes dan enw Cymro y cauir ar Gymraes: cyvarwys a thrwydded pumerwi rhyddion ym mraint ei han o Gymro cynhenid; ac epil aillt ac efron a'i caant ar y pedwerygwr o briodafau teilyngion; fev yn ngradd gorefgynydd; braint arvau difyniadawl, a'u harwyddion, fev nas dylit hyny namyn i Gymro cynhwynawl o vonedd gwarantedig; a

braint rhaith yn nawdd ei bencenedyl, ac yn oed barv a'u dodir ar Gymro, ac ar Gymraes ban wráo.

66. Tri thaiawg y fydd, ac nis cyrchant vonedd a braint Cymro cynhwynawl hyd yn mhen y nawved ách: cyntav yw cyfwynvab y bo mab à water yn gyvreithawl gan ei dád; neu o vódd arall, herwydd cyvraith, achaws nas ganed o briodas deilwng a dosparthus; neu yn amgen o vódd, yn erbyn cyvraith a braint gwlad a chenedyl; ail, gwr à gollo drev ei dád a'i vraint, yn gofp am ddrygweithred, à vo eneidvadden, neu arall ó ddrwg cospiadawl a'i govyn; ac aillt, neu estron à wlad-ycho yn Nghymru: ac ni chyrch un o naddynt vraint a bonedd Cymro cynhwynawl hyd yn mhen y nawved ách. A'r drevn hon á ddoded yn nghyvraith am dri achos. Sev---

67. Tri achaws taiogaeth y fydd ar wyr annosparthus na bont yn wýr cyvaith a chymmrawd: rhágvlaenu brád gan estronion a'u cyfwyniaid; rhag cafael o alltudion tirodd y Cymry cynhwynawl; a rhag aamhriodafau, a geni plant yn annosparthus ac yn anghyvreithus o gyfwyn godineb ac ymorderchu llwyn a pherth. Sev gan y rhyw gyspwyllau, bernir yn eillion estron a'u hepil; cyfwynvab á water a'i epil, a drygwyr cywlad a'u hepil, hyd yn mhen y nawved ách: ac ar bob aillt a thaiawg y mae bod yn wr twng a damdwng arglwydd y cyvoeth, a'i arglwydd priodawr; sev

ei briodawr un a'i cymmero yn ei nawdd, ac à ddoto iddo dir yn daiawcdrev: ac wrth ewyllys a chened hwnw y bydd máb aillt, oni chyrcho vonedd a braint Cymro cynhwynawl; sev y gellir hyny ar ei bedwerygwr o'i epil o briodafau teilyngion á Chymraefi cynhwynawl. A llyma y modd y dosparther y priodafau hyny, nid amgen---

Máb Aillt, yn wr twng i arglwydd y cyvoeth, à brioto Gymraes gynhwynawl o vodd ei chenedyl, á vydd o'r briodas hòno yn mraint yr ail rádd ách a bonedd; ar eu meibion hwy ve faiv braint y drydedd rádd; ac un o'r rhai hyny o ymbriodi á Chymraes o waed teilwng á gyrch y bedweredd rádd; máb o'r briodas hòno á faiv yn mraint y bummed rádd; sev yw hwnw wýr y máb aillt cyfevin; a'r máb hwn o ymbriodi á Chymraes gynhwynawl, á efgyn hyd yn mraint y chweched rádd achau; a máb i'r briodas hòno, sev orwyr y máb aillt cyfevin, á vydd o'r feithved rádd; ac o ymbriodi á Chymraes gynhwynawl eve á gyrch yr wythved radd yn mraint ei wraig; canys braint i bob Cymraes gynhwynawl yru grádd ar ei gwr o váb aillt à ymbrioto hi ag ev; a máb i'r orwyr hwn, o'r briodas gyvryw, á gyrch hyd yn mraint y nawved ách; ac am hyny a'i gelwir ev GORESGYNYDD; canys goresgyn ei dir á wna; sev ei drwydded o bumerwi rhyddion, a'i gyvarwys, a'i vraint o bencenedyl, a phob cymmrawd arall á ddylit i Gymro cynhwynawl; a chyf cenedyl y bydd ev; sev y faiv yn mraint pencenedyl iddei epil, a

hevyd iddei hynelviaid ; canys y neb à vo byw o naddynt, megis tād, neu hendad, neu orbendad, ac nid tros hwnw yn mhellach, á gafant yn eu gorefsgynydd braint Cymry cynhwynolion ; ac nid máb ei dād a'i gelwir ev yn nghyvraith, gan hawl a dadlau tír, eithr ei orefsgynydd ; a gorefsgynydd ei hendad yw ev, a hevyd gorefsgynydd ei orbendad, a gorefsgynydd ei ewythredd, a'i gevnderwydd, a'i gyverddyron, lle bont un ac arall o briodafau teilyngion ; a'r gorefsgynydd á vydd bencenedyl iddynt oll, wedi dyvod o hono hyd yn nghyrlawnoed gŵr ; a gŵr a chár pob un o henynt hwy iddo ev ; a gair ei air ev ernynt un ac arall ; ac nis dylit gyru twng a damdwng arno ; fev cyd y cyrchont genedyl y gorefsgynydd, a'u breiniau yn rhyddion yn nawdd a braint eu pencenedyl, ni chafant eu tirodd namyn à gyrchont yn wahanredawl grádd neu vraint y nawved ách, fev gorefsgynydd.

69. Tair celvyddydd vreiniawl y fydd, a braint trwydded, nid amgen no phumerwi rhyddion tír a chyvarwys i bob un o naddynt ; fev i bob gwr a'u gwypont yn warantedig, ac a'u gwafanaethont, yn wahanred, ac yn amgen no'r tír à ddylit iddo yn mraint Cymro cynhwynawl : fev ydynt barddoniaeth, ferylltaeth, a llenoriaeth, neu lyvryddiaeth ; fev y dylit iddo ei bumerwi rhyddion yn mraint y gelvyddydd i bob un à vytho yn anfwdd ac yn ngwafanaeth un neu arall o'r celvyddyddau hyny yn warantedig o

athraw a gwybodau ; ac ni ddylai un gwr ymarver á dwy gelvyddydd ; ac o gwna ev hyny, nid iawn iddo vraint trwydded ar amgen noc un o'r ddwy ; ac nis gallawr un à wafanaetho ddwy gelvyddydd, neu ddwy swydd ar unwaith, yn gyviawn a dosparthus.

69. Tair celvyddydd ni ddylai meibion aillt eu dysgu heb genad eu harglwyddi priodawr, ac arglwydd y cyvoeth : nid amgen y tair celvyddydd vreiniawl, fev barddoniaeth, ferylltaeth, a llenoriaeth ; ac o goddev ei arglwydd priodawr a'r brenin i váb aillt ddysgu un o'r tair celvyddydd hyn, a goddev hevyd i un neu arall vyned yn anfwdd ac yn ngwafanaeth y celvyddyddau hyny, ac yn eu braint yn warantedig o wybodau, ni ddylit herwydd cyvraith eu hattal, namyn gadael iddynt, a rhyddion tra vytho byw pob gwr yn mraint celvyddydd vreiniawl, a rhydd iddo yn mraint ei gelvyddydd drwydded o bumerwi rhyddion ; canys braint bonedd á ddoded ar gelvyddyddau a gwybodau moliannus er yn oes oefodd, er cyvanneddu a gwerinaw gwlad a chenedyl, ac er cynneddvoli moefau ac arverau syberwyd a doethineb, a'u dysgu yn ddosparthus, ac er cyvnewdd yn nhangnev a chymmrawd i wlad a chenedyl a'u cywiriaid ; can nis gellir cyvannedd a gwerindawd tanguevus heb gelvyddyddau a gwybodau moliannus ; ac ernynt nis gellir cadernid heb vraint bonedd ar a'u gwafanaethwynt. Achaws hyny barn cyvraith a chymmrawd yw nas dylit nac attal, na

gwahardd, na divreiniaw celvyddyd nac ychwaith y neb a'i gwafanaethbo.

70. Tri mab rhydd o gaeth y fydd: nid amgen, bardd, feryllt, a gwr llén, o veibion eillion; fev cyd y bo caeth y tād, a mab aillt neu daiawg, rhydd vydd y mab à ddyel yn anfwdd, a gwafanaeth, a braint o fwydd un neu arall o'r tair celvyddyd vreiniolion; a rhydd tra bo byw; ac iawn iddo yn mraint ei gelvyddyd ei bumerwi rhyddlon; fev nis dylit na chaeth na divraint à wypp, ac à vedro wafanaethu celvyddyd yn warantedig o wybodau. Eiffoes, cyd y bont ryddion y cyvryw wŷr wrth gelvyddyd, caethion a meibion aillt vydd eu meibion hwy; ac ev a'u gelwir tri mab caeth o rŷdd; ac eillion vyddant oni chyrrhet grádd gorefgynydd ar ách a bonedd, ac o hyny braint Cymro cynhwynawl. Eiffoes doethion á ddywedant y dylit grádd angholladwy ar gelvyddyd vreiniawl; achaws hyny barn yw mai nes vydd yr hiliogaeth i rádd gorefgynydd o gafaeliad braint celvyddyd; a lle nis gellir namyn ar y pedwerygwr braint gorefgynydd o ách ac epil a phriodafau, ev á ellir hyny ar y trydygwr yn mraint celvyddyd; canys pob gwafanaeth celvyddyd vreiniawl á ddyddwg ei grádd yn nésat orefgynaeth gynhwynawl no phei heb hyny y bythawr; canys iawn i gelvyddyd vreiniawl ei grádd yn nhrefl bonedd hyd orefgynaeth; fev y dywedir, o channiatāa yr arglwydd priodawr, o a'r brenin, i vab y mab rhydd o gaeth

vyned yn anfwdd, a gwafanaeth, a braint, un o'r celvyddydau breiniolion, a bod gyda hyny priodafau yn deilyngion, nis gellir caeth ar un o'r epil wedi hyny. Ac val hyn, fev yn nawdd a braint celvyddyd vreiniawl, y cyrch cenedyl eillion orefgynaeth a braint Cymry cynhwynawl ar y trydygwr: fev iawn i gelvyddyd ei braint a'i thrwydded o bumerwi rhyddion yn wahanred á braint ách a bonedd o waed cynhwynawl. A grádd à enillawr o gelvyddyd vreiniawl, ni syrther o heni, ac ni ddygwydd hi oddiar y genedyl.

70. Tair cangen celvyddyd barddoniaeth: cyntav, privvardd, neu vardd trwyddedawg o vraint, ac iddo ei rádd a'i vraint, o drovedgaeth gan athraw gwarantedig o vardd gorffeddawg; ac arno y mae pob cōv celvyddyd a gwybodau hyd y bont yn ei fwydd ev o vardd gwarantedig o rádd a braint; a bevyd pob cōv a chadw gwlad a chenedyl ar briodafau, ac achau, ac arvau, a rhandirodd, a breiniau gwlad a chenedyl y Cymry.

Ail, ovydd, a'i rádd iddo yn mraint awen a gwybodau moliannus à ddangoso yn warantedig, ac ydd atepo am danynt yn brawvedig ger bròn gorffedd beirdd ddevodawl a theilyng, neu lle na bo hòno, eisteddvod gyvreithawl warantedig o ródd cenedlad arglwydd y cyvoeth, neu ddeuddeg o'i yngnaid llŷs ev, neu ddeuddeg brawdwr llŷs yn y bo devodawl hyny; ac nis go-vynèr trovedigaeth arno, nac amgen

yn hawl na gwybodau gwarantedig; a hyn er cyvnawdd gwybodau rhag nas cefid athrawon devodolion, ac o hyny myned gwybodau a chelvyddydd cōv a doethineb ar gyvargoll o ddifyg athrawon a throvedigion dosparthus; ac eisioes er gwellâu a mwyâu gwybodau celvyddydd, o ddodi pob newydd arnaddynt, wrth varn athrawon a doethion, ac o hyny eu cadarnâu a'u breiniaw yn warrantedig, a hevyd rhag cau yn erbyn gwybodau doethineb à ddelawr o fyrth anianawl awen ac athrylith reddawl.

Tryddydd, derwyddvardd, a hwnw á vydd o vardd gorfeddeg graddedig a gwarantedig o ddoethineb, a gwybodau, ac o davawd i ddangaws barn a phwyll ar wybodau; a'i fwydd á vydd yn mraint rhodd o bwyll a chenedlad gorfedd ddevodawl yn warrantedig o raith gorfedd gan goelbren; a'i fwydd doddi addysg, a dangaws gwybodau doethineb a dwyvoldeb, yn ngorfedd beirdd, ac yn llŷs, ac yn llân, ac yn y teulu y bytho ynnod ei fwydd yn drwyddedawg. Ac iawn a chyvraith i bob un o'r tri hyn ei bumerwi rhyddion yn mraint ei fwydd celvyddydd yn wahanredawl rhag à ddylit iddo yn amgen yn mraint Cymro cynhwynawl; sev ni ddifydd braint gynhwynawl un celvyddydd; nac un celvyddydd y gynhwynawl.

72. Tair cangen llenoriaeth y fydd: nid amgen tavodawg cyvraith, sev hyny à vytho yn davodawg y rwng Cymro ac alltud anghyviaith; à vetro arwyddaw arvau a gweithredodd mol-

ianus, a dichweiniau rhyveddolion yn a'u dealler gan a'u gwelont; ac ev á elwir y rhyw un á hwnw, arwyddvardd; ac yn drydydd, à vetro ar lyvyf a llythyr, ac ysgrivènu a darllen y Gymraeg yn gyviawn, a doddi addysg ar hyny, a chadw cōv llythyr ar dri chōv beirdd Ynys Prydain; sev ydynt achau bonedd o briodafau, a rhandirodd, a gweithredodd a gwybodau moliannus. A braint i bob un o'r tri hyn ei bumerwi rhyddion yn mraint a nawdd ei gelyddydd, yn amgen noc à gafo yn mraint Cymro cynhwynawl; ac eve á vydd yn wr llŷs gwlad ac arglwydd, ac yn ewyllys y llŷs a'i hyngnaid a'i brawdwy, yn nyddiau llŷs a gorfedd, gan ddosparth cyvraith; ac am addysg à ddotawr, iawn yw trwydded a rhoddion yn mraint ammod yn wahanredawl.

73. Tair cangen ferylltaeth y fydd o brivgeinciau: nid amgen, gōv, maenfaer, a phrenfaer; neu o vodd arall, govaniaeth, faerniaeth coed, a faerniaeth ceryg; a gogymmrant y tri; ac iawn i bob un à wafanaetho un o'r tair celvyddydd hyn ei drwydded cyfarwys o bumerwi rhyddion, yn amgen noc à ddylit iddo yn mraint Cymro cynhwynawl, a bod yn ngwyllys yr arglwydd cyvoeth i ddodi addysg ar eillion y brenin, neu yr arglwydd, ac ar à vynawr o'i daiogion dan dervynau cyvraith; sev yn nawdd nas dodder grâdd celvyddydd ar nebawr o naddynt, namyn drwy genad yr arglwydd priodawr a'r brenin.

74. Tri rhyw y fydd ar gelvyddyddau cynhwynawl cenedyl y Cymry: celvyddyddau doethineb, ac ar veirdd gorfeddogion y côv a'r cadw ar addysg gan athrawon gwarantedig o swydd wrth gelvyddydd barddoniaeth; celvyddyddau ferylltaeth, ac ar ferylltiaid y cadw a'r addysg gan athrawon gwarantedig o swydd; a chelvyddyddau teuluaid, ac ar y pencenedlodd lluniaethu a gyru addysg gan benteuluodd dan dervynau cenedyl hyd y nawvedfach, a grâdd careunydd.

75. Tair celvyddydd deuluaid o briveginciau y fydd: llavuriaeth, sev aru tîr, maeronaeth, a gwëyddiaeth; ac ar y pencenedlodd gyru addysg arnynt, ac ateb o hyny yn llŷs ac yn llàn, ac yn mhob cyrch golychwyd.

76. Tair celvyddydd llŷs y fydd: yngneidiaeth; cyvarwyddydd ar ddofparthau a threvnau gwlad a chyvraith a chëv cadwedig arnynt; a chënadwriaeth gorwlad.

77. Tair celvyddydd ddinefig y fydd: meddyginiaeth, cyvnewidiaeth, a llongwriaeth; a baint dinas walianredawl i bob un o henynt; sev y bydd baint dinas o rodd cenedlad arglwydd y cyvoeth yn warrantedig o yngneidiaeth, ac yn wahanred rhag breiniau cyfredinion gwlad a chenedyl, er cyvnewdd cyvnewidiaethau dosparthus yn niraent cyviauwrder.

78. Tair baint gyfredia dinafodd: nas gyrrer swydd ar a'u cyvanneddont

amgen noc à ddylit arnynt yn mraint a than dervynau eu dinafdreuydd; nawdd nas gormeser ac nas argywedder alltudion anghyviaith à gyrchont y dinafodd er cyvnewidiau; ac nas dylit marchnadodd breinolion namyn yn y dinafdreuydd teilyngion.

79. Tair celvyddydd voneddig y fydd: arvau, marchogaeth, a helwriaeth; ac nid rhydd namyn i Gymro cynhwynawl un o'r rhai hyny.

80. Tair priv vraint pob Cymro cynhwynawl: gorefgynaeth ar bumerwi rhyddion yn nhrwydded; baint cyfraw rhaith gwlad yn nawdd ac yn mraint ei benocenedyl; a baint clud cywlad, sev yw hyny ymfymmud i'r màn y myno'yn nghywlad heb goll baint a brawd, oni bydd swydd gwlad a llŷs arno, a lle bo, deddv arno ei gwafanaethu, ac nas dylit ei hebgor yn ngwlad.

81. Tri pheth y dylai bob Cymro tiriawg eu cadw a'u cynnal: gwraig briawd, gwr arvawg lle nas dyco arv ei human, ac athraw teuluaid.

82. Tri pheth nid iawn y naill heb y lleill o honynt: glyw, glew, a gwlad; sev o'r tri y bydd nawdd, nerth, a meddiant yn ddofparthus a chadarn.

83. Tri chyvarwys Cymro cynhwynawl: pumerwi rhyddion, cyvar gobaith, a helwriaeth.

84. Tri chyfredinion cywlad a gorwlad: priv avon, priv fordd, a chyrch golychwyd; ac yn nawdd Duw a'i

dangueu y byddant y rhai hyny, cyd nas noether arw gan a'u cyrchont yn erbyn à gyvarvyddont; ac à wnelo hyny ai brodor ai efron y bo, hawl galanas gan gwyn arno gan arglwydd y cyvoeth.

85. Tri breiniawl gorwlad : bardd, golychwydwr, a phencenedyl; ac nis dylit braint cenedlodd gorwlad namyn i un o'r tri hyn; ac nis dylit arw noeth yn erbyn un nac arall o'r tri hyn, ai yn rhyvel ai yn heddwch y byddai gwledydd a chenedlodd y breiniolion hyny; canys heb vrait a nawdd ar ddoethineb, a dwyvoldeb, a gwybodau gwladawl, nis gellir tangnevu cenedlodd yn rhyvel; achaws hyny, anhebgor gwlad a gorwlad yw nawdd a braint i genadon gorwlad ymgrych yn heddwch a diogelwch, cyd y bont warantedig o fwydd herwydd devodau cynghrair.

86. Tri chyfredinion gwlad : cammawn, dadlau, a golychwyd; canys gwyf à faiv ar bawb iddynt o Gymry cynhwynawl; fev a'u gelwir y tri chyrch cyfredin.

87. Tri chyvannedrwydd gwlad : plant bychain, cwn, a cheiliogau; a lle a'u cafer y tri hyn, iawn yw i'r lle hyny vrait llys a llàn; ac o hyny holl vreiniau gwlad gyvannedd.

88. Tri anhebgor cenedyl : ei phencenedyl, ei dialwr, a'i theisbantyle. Pencenedyl à vydd hynav o wr cyvallwy yn y genedyl hyd y nawved ach; a'i vrait a'i fwydd yw cyfraw gwlad a

llŷs yn rhaid ei wr; a thavodawg ei genedyl yw ev yn rhaith ddygynnüll gwlad a chywlad, a deddv ar bob gwr o'r genedyl ei wrandaw ev, ac iddo ev wrandaw ei wr. Dialwr cenedyl a'i dwg yn nghad a rhyvel yn y bo achaws, ac á ymlid ddrygweithredwyr, ac a'u dwg ger bron llŷs, ac a'u cysp wrth varn llys a brawd gwlad. Teisbantyle, fev yw hwnw gwr cyvrwng yn llŷs, ac yn llàn, ac yn nghammawn, ac yn mhob pellenigaeth; ev á vydd o ddoethion y genedyl gan raith pen-teuluodd y genedyl, ac yn gydgyvarail á'r pencenedyl yn mhob rhaith a dygynnüll gwlad; a'i vreiniau gan raith ei genedyl hyd nawved ach, y gan goelbrae, fev hyny rhaith avlavar.

89. Tair cyvlavan à bair i vab un a'i gwnelo golli ei drev tad, a fyrthiaw i rádd ac anmraint alltud hyd yn mhen y nawved ach, neu gyrchu ar ei bedwerygwr gradd gorefgynydd o briodafau teilyngion : lladd ei bencenedyl, lladd ei arglwydd, a lladd ei deisbantyle; rhag trymed y galanasau hyny.

90. O dri pheth y cyll Cymro vrait ei wlad a'i genedyl : cwbl gargychwyn i wlad efron, cwbl gyvymdanc ag efron à vo yn rhyvel á chenedyl y Cymry, a chwbl ymrodd i lu gortrech gorwlad ar genedyl y Cymry; fev yw hyny brád gwlad ac arglwydd.

91. O dri pheth ydd ennill Cymro vrait ei wlad a'i genedyl à golles eve : cwbl garddychwel o wlad efron dan ddamdung a gwyfion hyd yn ngrádd

gorefgynydd; ac yna difydd gwyfleidiaeth; cwbl gargoll dros Gymry a Chymro lle bytho yn ngwlad efron; a chwbl ymwrthladd á llu gortrech lle galleid iddo ddawn a braint o hwyr a chwbl ymgyvladd ag wynt.

92. Tair hawl gorefgyn gyfredin ar dir y fydd: hawl etivedd gwarantedig o gôv a chadw llŷs a llên yn warantedig; hawl máb aillt ar ei bedwerygwr cynhwynawl; a hawl prid cyvreithawl gan varn llŷs ac ynad i wr damdwng y brenin, neu i Gymro cynhwynawl.

93. Tair hawl gorefgyn wahanredawl y fydd ar dir: hawl etivedd cyvreithawl yn attychwel o wlad efron neu alltudedd, lle a'i barnwyd yn ngholl gan varwolaeth, a chael o arall ei dir o varn llŷs a brawd, a hawl gwrthriviad, sev hwnw etivedd cyfevin á wrthbrito dir ei genedyl á brided dan gôv a chadw a chlyw gwlad, lle dangoso ei vonedd yn warantedig, a dodi y gwrthbrid yn llawynad y llŷs y bo ynddi yr hawl a'r ddadl; ac o hyny cyvraith á ddywed iawn iddo ei dir, a'r ynad á ddyrydd dros hyny y gwrthbrid i ai dylai; a hawl máb aillt ar ei bedwerygwr cynhwynawl, sev yw hyny gorefgynydd cyvraith o briodafau teilyngion, ac ewc á ddylai dir trwydded yn rhydd ac yn mraint cymmrawd y gan yr arglwydd á vo brenin y tír a'r llŷs a'i barn, ac a'i ded iddo dan dervynau.

94. Tair dadl am dir á ddylit eu

barnu gan wlad yn rhaith trí channyn, lle a'u gwrthrymer: dadl máb aillt ar ei bedwerygwr o briodafau cynhwynolion yn hawl ei bumerwi rhyddion; dadl carddychwel o wlad efron yn dangaws dau dŷf yn warantedig ei bentanvaen, neu ei efgynvaen, neu ei ei vaen tervyn; a hyny yn warantedig o gôv, a chadw, a chlyw gwlad, a gwybyddiaid coeladwy; a dadl gwrthriviaid; sev yw gwrthriviad, etivedd cyfevin á ddoto yn llaw ynad, neu ger bron llŷs brawd a chyvraith, y gwrthbrid i á brynes tír ei genedyl dan gôv gwarantedig, sev oes gwrthriviad á vydd gan á bryno dir ar y gorefgyn, a hyny á vydd yn y delo y gwrthriviad yn warantedig o etiveddiaeth, a dodi cyviawn wrthbrid i á ddalio y tír ar y pentanvaen, neu ar efgynvaen, neu ar vaen tervyn y tír, neu ar y maen gwyn nefav á gefiri'r lle, neu yn llaw ynad llŷs y cwmmwd, neu ar glawr ger bron y llŷs; a lle gwnelo hyny, gwlad á ddywed y dylit iddo ei dir, ac i'r gwrthrym y gwrthbrid.

95. Tair dadl y dylit eu barnu gan ddedryd a rhaith gwlad yn erbyn haerlydrwydd: dadl am wyfleidiaeth lle ydd ymwystler á'r brenin; dadl y bo ymddifyn neu wad am dir ynddi; a dadl o wrthrym brenin yn erbyn cyvraith; a'r cyfraw ar bencenedyl gwr á ddyco yr hawl, yn llŷs ac yn llân, ac ar ofleg a rhybudd cyvreithawl undydd a blwyddyn.

96. Tri chyveiliorn cyvraith y fydd:

hawl anhyfrys, ateb anghwbl, a chŵv anghytyff.

97. Tri gwared y fydd rhag y tri chyveiliorn : cadw a chynnal cŵv dosparthus ar âch a bonedd gan briodafau teilyngion ; ac ar randirodd a'u perthynafau, ac ateb cwbl, a chan dffft gwarantedig, a chan â gatwawr y cŵv yn warantedig, ai o vyw ai o varw y bo ; a rhaith gwlad gan gyfraw pencenedyl y neb â ddyco yr hawl yn llŷs. Sev achaws anhyfbydder hawl y dosparthwyd ac y cadarnawyd ar veirdd, gwarantedig o vrait a gradd gorfedd, yn wahanredawl y cadw ar âch a bonedd, ac ar randirodd ; ac wrth hyny cŵv meini pentan, a thervynvain, ac efgynvain, ac am a'u fymmutai yn anghyvarch llŷs ac yngnaid.

98. Tri anghydwibod cyvraith : tervynu yn gwbl cyn ymofyn yn drychwifl am wirionedd ; barnu ar draws anian a fyrth anefgorawl dichweiniau ac amferau ; a chymhell dŷn er ei avles lle na bo na chyvraith na chyviawn yn gyvlavar â'r varn â gymhellawr.

99. Tri pheth â gadwant gŵv tir a thyle, ac â savant yn mraint tyftadon : pentanvaen, meini o dyn, ac efgynvaen ; canys nod y genedyl â vydd ernynt ; a hawl lledrad vydd ar a'u fymmutio heb genad arglwydd y cyvoeth, gan varn llŷs a chyvraith ; achaws tyftion cedeirn ydynt, ac enaidvaddeu pob un â ddinyfiro dystiolaeth gadarn.

100. Tri maen arall y fydd â hawl

lledrad ar a'u fymmutio : maen tervyn, maen gwyn gorfedd, a maen gobaith ; ac enaidvaddeu â wnelo hyny.

101. Tri pheth ni ddylit heb genad arglwydd a'i llŷs : adeilad yn ngobaith, aredig yn ngobaith, a digoediaw tir gwyllt yn ngobaith ; a hawl lledrad ar a'u gwnelo ; canys gwlad â chenedyl yn gyfredin bieuftynt pob gwyllt a gobaith ; ac nid iawn meddiant wahanred i nebun ar vawr na bychan o'r cyvryw dirodd.

102. Tri pheth rhydd i bob dŷn, ai brodor ai efron y bo, ac nid iawn herwydd cyvraith eu hattal : dwr o fynon, neu o nant, neu avon ; tanywydd o geubren ; a maen na vo ym ngwaith.

103. Tri pheth ni ddylit eu dwyn i wlad efron heb genad gwlad ac arglwydd : aur, llyfrau, a gwenith.

104. Tri pheth nis dily mab aillt eu gwerthu heb genad ei arglwydd priodawr, rhag y prynai eve hwynt gantho : gwenith, mel, a meirch ; a lle nas pryno ei arglwydd wynt, rhydd iddo eu gwerthu lle y myno, cyd nas gwertho i wlad efron.

105. Tri dŷn â dalant alanas ac ni chant ran o alanas : gwraig, ysgolâig, a dŷn ni thalo geiniog baladyr.

106. Tri dŷn y dylit eu cadw rhag arvau : caeth, mab cyn pedwar ar ddeg oed, ac ynvyd cyhoedd ar byff gwlad ac arglwydd.

107. Tri dŷn nis dylit gyru arvau arnynt; bardd gorfeddawg, ysgolâig llŷs a llân, ac ynad; gan nas gellir eu hebgor yn eu hanfawdd a'u fwyddau, ac am nas dylit arv yn llaw â vytho yn mraint Duw a'i dangnev gan gelv-yddydd a gwybodau dwyvolion, a chan fwydd yn rhaid gwlad a chenedyl.

108. Tri dŷn â gadwant vraint llŷs ar y tŷ neu y lle bynag y bwynt yn ngwrthwydd y brenin neu arglwydd y llŷs: ynad llŷs, golychwydwr llŷs, a'r rhaglaw; fev bynag o van neu dŷ y bwynt y tri ynghyd, braint llŷs ar y lle hynny, cyd na bai cytrych y brenin.

109. Tri dŷn nid â cyvraith arnynt: meddw, llai na phedwar ar ddeg oed, ac â gymhellawr o'i anvodd i wneuthur anghyvrraith.

110. Tri dŷn ni ellir canlyn cwynau ernynt yn unig ac yn odidogion: gwraig heb ei gwr, mab dioed-ran heb ei dād, a mab aillt heb ei arglwydd priodawr.

111. Tri dŷn nid gair eu gair ar ddim yn y byd: golychwydwr, gwedi y tōro ei gynghrair; tyft â gavwyd yn anudon â ddywed yn llŷs, neu yn arall o van, ar grair; a lleidr cynnevedig cyhoeddgwbl.

112. Tri dŷn nid oes farad iddynt: clavr, ynydd cynhwynol, ac alltud na vytho yn wr priawd Cymraes gynhwynawl; fev eisoes y bydd gwerth cyvraith ar bob un onaddynt, a dir-

wyawg â wnslo gam ag wynt, ac a'u drygont yn nghorf a meddiant.

113. Tri enw rhybuddiwr gwlad: garwgychwedyl, gwaedd gwlad, a rhingyll; a rhydd i hwnw fordd a diarfordd ddydd a nōs ba le bynag ydd ebo yn ei fwydd, cyd y bo yn ei law ei gorn dan nōd arglwydd y cyvoeth.

114. Tair gorfav arv y fydd, fev nas dycer yn llaw neu yn noeth: un yw cyrch golychwyd yn mraint beirdd Ynys Prydain dan nawdd Duw a'i dangnev; ail yw yn ngorfedd gwlad, a llŷs gwlad ac arglwydd; trydydd, arv gwestai yn ei lletty dan nawdd Duw a'r brenin*.

115. Tri rhyw wr y fydd: alltud cynhwynawl, fev hwnw efron o gyfevin hanvod, neu vab, neu ŵyr iddo, a phob un o vamau efronion; mab aillt mamwysawl, fev â vo ei vam yn Gymraes gynhwynawl, ac eillion yn mraint mamwys a'u gelwir y cyvryw; a brodorion, fev yw brodorion Cymry cynhwynawl, heb gaeth, heb alltud, heb ledach, yn y gwaed, ac ar y pedwerygwr y faiv braint brodor neu Gymro cynhwynawl ar aillt o vamwys cynhwynawl.

116. Tair gwraig y dylai eu meibion vamwys herwydd cyvraith: mab gwraig â rother i alltud o vodd ei chenedyl, mab gwraig â wyftler yn ngwlad anghyviaith o beichioger hi yno, gan ei gwystlaw o'i chenedyl a'i

* Gwel Driodd Addwyndes.

harglwydd; a gwraig y dyco' alltud drais erni; sev y dylit i veibion y gwragedd hyny drev eu mamau, ac nis dylit ei oedi hyd y nawvedydd, drev ei ram i un o'r meibion hyny.

117. Tri cheidwadaeth tîr y fydd: arglwydd á geidw y tîr à ddisgyno iddo o varwolaeth perchenawg ni adnaper ei etiveddion, hyd oni ddelo etivedd gwarantedig iddei ovyn; a thîr Cymro cynhwynawl à gollo ei dîr a'i vrait hyd yn mhen y nawved ách; a thîr máb dioedran yn y delo i oedran gorefgyn.

118. Tri gwad cyfwynblant: tád, os byw, ar ei lw ei hunan; lle bo marw y tád, pencenedyl a feithlw cenedyl gantho a'u cymmer ac a'u gwád; He na bo pencenedyl llw dengwr a deugain o'r genedyl a'u gwád; a chyfwynvab á wedir, mab aillt a chaeth a'i bernîr hyd ei bedwerygwr, neu hyd orefgyn nawvedydd.

119. O dri pheth ni ellir gwadu máb o genedyl: ei eni yn y gwely cyvreithawl a'i vagu undydd a blwyddyn heb wád; rhoi gwerth er ei vagu cyd bo mab llwyn a pherth; a'i gymmeryd ar ofteg; a gwedi un o'r tri hyn nis gall y tád ei wadu.

120. Tri chymmeriad à vydd ar vâb: un yw ei dád, a'i lw ev ei hunan a'i gwad neu a'i cymmer; ail yw lle na bo byw y tád, pencenedyl ar ei feithved o wýr twng o'r genedyl a'i gwad ac a'i cymmer; trydydd, oni bydd pen-

enedyl, un gwrar hugain o'r genedyl a'i gwad ac a'i cymmer; sev faith yn lle y tád, a faith yn lle y pencenedyl, a faith gyda'r pencenedyl, ac nid rhaid tyngu drwy bervedd a phervedd, namyn hyd eithav rhyn pwyll a chydwybod. A lle a'i cymmerir, val hyn a'i gwneir; sev y pencenedyl a'i cymmer gervydd ei law ddehau á'i law ddehau, ac a'i rhydd yn llaw y gwr hynav o'r feithwyr; ac velly o hynav i hynav hyd yn mhen y feithved gwr; ac nid oes na nóð na dinod ar y gwýr hyny, namyn eu bod yn henuriaid y genedyl, ac nas dylnt rânu tîr ag ev, ac yn ogydgerdded ag a'i cymmerir ac a'i gwedir.

121. Tair fordd y dialltuder dŷn: tád ar ei lw ei hunan, lle bo y tád hwnw yn vrodor o Gymro cynhwynawl; pencenedyl ar ei feithwyr cyttwng; ac ar à ddywetont dengwr cenedyl a deugain ar lw gan rŷn pwyll a chydwybod; ac yna brodorawg vydd.

122. Tri llw gwared: llw pencenedyl a'i faith henuriaid cyngenedyl; llw henuriaid cyngenedyl yn dri feithwyr; a llw gwlad yn ddengwr a deugaint; a lle nis gellir y cyntav, rhaid vydd yr ail; a lle na bo yr ail, yna y trydydd.

123. Tri phrawv dŷn ar ei lw ei hunan: gwraig am drais gwr, hwrdð a chyrch anghyvarch ar ddŷn, a thád yn gwadu neu yn cymmeryd máb, sev cyfwynvab.

124. Tri etivedd y fydd : máb o brïodas gynhwynawl ; máb cyfwyn à gymmero y tād ar ei lw er cael etivedd, fev ni faiv hawl a dadl ar vonedd cyfwynvab à gymmerawr ar lw tād ; a máb o genedyl lle na bo na máb priodas na chyfwynvab.

125. Tair merched ni thalant amobrau : merch brenin neu arglwydd cyvoeth, merch edlin, a merch pencenedyl.

126. Tair breninaeth y fydd : tywyfawg hynav ei orefgyn yn benteyrnedd ; arglwydd cyvoeth gorfeddawg yn vrenin yn ei lŷs ; a phencenedyl yn rheol a chyvnaidd ei genedyl a'i geraint ; a braint cyfraw gwlad i bob un o'r tri brenin hyny ; fev yw cyfraw gwlad, lluniaethu rhaith lle nis gellir iawn yn nghyvrraith yn amgen o vodd.

127. Tair pla cenedyl : magu máb arglwydd, dwyn máb yn ngham i genedyl, a gwarchadw penrhaith.

128. Tri farâad gwr : cyvlavan arno, bod gan ei wraig, a thòri ei nawdd gwedi y rhotho.

129. Tri farâad brenin : tòri ei nawdd, cyrch cyvlavan yn ei wýdd, a bod gan ei wraig.

130. Tri gwasanaeth ysgolâig neu wr llên llŷs : cadw dadl ar lythyr yn y bo tervyn, dilëu llythyr gwedi tervyn, a bod bob amfer yn ei fwydd wrth ewyllys arglwydd y llŷs a'i yngnaid.

131. Tri chyfredin cenedyl : pen-

cenedyl, teifbantyle, a máb gwraig à rother o vodd cenedyl i efron ; fev y cafant bob un o'r tri eu trwydded o ereidr y genedyl : fev i'r pencenedyl yn mraint ei riawd, y teifbantyle yn mraint ei fwydd a'i anfwdd, a'r máb yn mraint mamwys.

132. Tair aelwyd à ddyly wneuthur iawn tros na bo arglwyddoddev : tād, brawd hynav, a chwegrwn.

133. Tair braint wahanredawl pencenedyl : braint carchar, braint amddifynblaid i ateb gwrthrym, a braint nawdd máb aillt à gafer gan ei genedyl, val nas cafo gam a thafg nas dylit o gyvrraith a chydwybod.

134. Tri rhieni dŷn : tād, hendad, a gorhendad.

135. Tri chydetiveddion gwr : brawd, cevnderw, a chyverdderw.

136. Tri dŷn à vyddant enaidvaddeu, ac nis gellir eu prynu : bradwr gwlad a chenedyl, à latho arall o fyrnicder, a lleidyr provedig am werth mwy no phedair bygant.

137. Tri lleidyr ni vyddant enaidvaddeu : gwraig o gyddledrad à'i gwr, máb dioedran, a rheidus am ymborth lledrad wedi cerdded o hano dair trev, a naw tý yn mhob trev, heb gael rhodd er ei govyn.

138. Tri lleidyr camlwrw : lleidyr ci, lleidyr llyfiau gerddi, a lleidyr anivel gwyllt o dir dinllan.

139. Tri lledrad y fydd : cymmeryd yn lledrad, attal yn lledrad, a ladd da bywydawl yn lledrad ; ac eneidvaddeu pob un o'r tri, ac nis gellir eu prynu.

140. Tri lledrad prŷn y fydd : lledrad o dwyll, lledrad o gribddail, a lledrad o gudd dichweiniau, a'u prynu dros eu gwerth cyvreithiawl dair gwaith.

141. Tri phriodolder y fydd ar bob dŷn : etiveddiaeth, braint, a rhyw ; etiveddiaeth à vydd herwydd braint, a braint herwydd rhyw ; rhyw, val y mae benyw a gwryw, brodor ac aillt, a hen ac ieuanc.

142. Tri rhydd cenedyl a'i heillion yn mraint mamwys ; coed adeilad o goed gwyllt, helwriaeth yn nhîr gwyllt, a mesori tîr gwyllt.

143. Tri phriv davodogion llŷs : arglwydd, brawdwr, a mâch.

144. Tri attavodogion llŷs : plaid, tyft, a gwaedd gwlad.

145. Tri thawedogion llŷs : arglwydd yn gwrandaw ar yngnaid a brawdwr, yngnaid a brawdwr yn gwrandaw hawlwr ac amddifynwr, a phawb o naddynt yn gwrandaw tyftiadon hyd yn y tawont eu hunain ; fev cyvraith á ddywed ni ddylit yru taw ar dŷft rhag difawd y gwirionedd.

146. Tri chanol cyvraith : arglwydd i gadarnáu cyviawnder, mâch neu wyftyl i gadw cywirdeb, ac yngnad neu vrawdwr cyviawn i amlycáu gwirionedd.

147. Tri dŷn à ddinyftriant wlad a chenedyl : arglwydd twyllgar, ynad anghyviawn, a chyhuddwr cyvlóg.

148. Tri dŷn à vyddant anrhaith-oddev : un na favo wrth varn cyvraith, ac na fafo yn wyneb llŷs, ac à latho ei gywlad ; fev goddevadwy cyrch anrhaith arnynt ; fev yw cyrch anrhaith, dwyn yn ngavael y maint à gafer o'u dâodd cychwynawl, heb werth heb dwnng arnynt, ac eneidvaddeu à latho.

149. Tri chás cyhoedd cenedyl : à latho ddŷn o'i gydgenedyl, lleidyr, a thwyllwr ; fev a'u gelwir velly am y bydd iawn i ddialwr y genedyl eu cyhoeddi gan gorn gwlad, yn llys, ac yn llàn, ac yn mhob tyrva ddozparthus, ac ar byft ynvydion y brenin.

150. Tri achaws gofod cyvraith : addysg er gochel anghyvraith, gwared anghyvraith o darfawr ei gwneuthur, ac er cospi anghyvraith yn ol y bai ag y dylit.

151. Tairceinmyged cyvraith : gwared rhag anrhaith, cospi drygwaith, a chadarnáu iawn am anghyvraith, er cynnal iawn a thangnev cymmrawd ar wlad a chenedyl, o'r tri pheth hyny.

152. Tri bonedd cyvraith : devod gwlad a chenedyl cyn côv, dosparth gwlad a chenedyl ac arglwydd yn rhaith dygynnull gwlad a chenedyl benbaladyr, a chyviawnder wrth bwyll, ac anfwdd, a gorvod : neu val hyn y dywed ereill o ddoethion, wrth bwyll gwirionedd, wrth syrth dichweiniau, ac wrth rŷn cydwybod ; fev y bydd herwydd à ddywedaint.

153. Tri chyviawnder cyvraith :
2 R

gwirionedd, gwybodaeth, a chydwy-lymlid gwirionedd rhwng gwr a gwr, a bod; a lle na chyfladdont y tri hyn yn gyvanian ni ddylit i gyvraith ei henw; gwirioneddyw gwreiddyn barn, cydwybod yw gwreiddyn cyvryngiad, a gwybodaeth yw gwreiddyn cynhebr-yngiad a threigl hyd yn nhervyn, gan hawl ac amddifyn a dadlau a thyfiadon.

154. Tair colovn cyngaws: naw afaith galanas, naw afaith lledrad, a naw afaith tán.

155. Tair colovn cyvraith: devod cyn côv a chlyw, brenin drwy gyvraith warantedig, a gwlad yn marn gan raith lle ni bo na devod na chyvraith.

156. Tri pheth nid oes namyn rhaith ddygynnull gwlad a chenedyl benbal-adyr gan gyfraw penteyrnedd à biau eu tòri, neu eu fymmod: cyvraith warantedig o deyrnedd; deyawd cyn côv a chlyw gwlad a chenedyl nas prover argyweddd erni ac o heui, sev ei bod yn erbyn cyviawnder; ac ammod gydgyvaddev.

157. Tri thòr cyvraith anefgorawl: ammod warantedig o dystiadon, dev-awd gyviawn cyn côv a chlyw gwlad a chenedyl, ac anghenocder anefgorawl.

158. Tri thòr ammod cyvreithawl: angau arglwydd lle nas cafed tervyn llŷs erni o bydd tragwydd, clevyd yn attal tywiraw, ac anghenocdd anefgorawl.

159. Tri pheth ni ddily llŷs ac yng- naid varnu arnynt yn amgen no chlo tervyn: pryn cyviawn ar dir herwydd cyvraith gymmrawd, arglwydd yn

lymlid gwirionedd rhwng gwr a gwr, a hiroddev gwlad; sev gwlad a chenedyl benbaladyr yn rhaith ddygynnull à biau barnu, ac nid amgen.

160. Tri pheth à gadarnâa gymnev-awd: ei haddwynder, ei galledicder er lles gwlad a chenedyl, a'i hawdur- dawd o vonedd a hawl nad elo yn erbyn cyvraith; a lle bo felly hi á gau yn erbyn cyvraith.

161. Tri phrivachos rhaith gwlad: gwneuthur neu fymmod cyvraith; barnu lle nis gellir o gyvraith parth difyg, neu ddichwain, ac angen; a braint gwlad a chenedyl yn gwarchadw rhag anghyvraith drwy gau yn erbyn a'i gwnelo.

162. Tri gwyr rhaith cenedyl: ei phencenedyl, ei faith henadur yn nghyvrerth ei phencenedyl, a'i theif- bantyle; sev yw hwnw gwr o'r genedyl à ddewifer am ei ddoethineb a'i wy- bodau llên: a'i ddewis gan goelbren neu raith avlavar henaduriaid y genedyl.

163. Tri pheth o byddant ar wr eve á wedd iddo vod yn bencenedyl: à ddyweto gyda ei gâr ac à wrandawer, à ymladdo gyda ei gâr ac à ovner, ac à vechaio gyda ei gâr ac à gymmerer.

164. Tri phriv anheggor gwr rhaith: bod yn Gymro cynhwynawl, sev yw hyny heb anach heb ledach parth bonedd; bod yn wr cyvaliwy; a bod yn benteulu; sev yw hyny, yn wr gwraig a phlant o briod; sev heb y rhai hyny nis gellir teulu yn nghyv- raith; sev ni wna wr yn anmraint ac ya

samrawd à vo perchen teulu, can ys erddynt ev á wna gydwybod.

165. Tri anheggor pencenedyl : bod yn wr cyvallwy, a bod yn hynav o wyr cyvallwy ei genedyl hyd yn mhen y nawved ách, a bod yn benteulu, sev yn wr gwraig a phlant o brïodas deilwng; a phob un o'r genedyl á vydd yn wr ac yn gar iddo, a gair ei air ev ar air pob un o'r genedyl.

166. Tri anheggor teisbantyle : gwr cyvallwy o Gymro cynhwynawl; gwr gwarantedig o ddoethineb awenbwyll, a gwybodau anrhydeddus gwladolion; ac yn wr teulu o brïodas deilwng, yn berchen gwraig a phlant. Ac o raith avlavar doethion y genedyl ai breinier ev yn nawdd a braint pencenedyl, ac eve á vydd dros y genedyl, ac yn eu plaid, yn wr llŷs a llàn, ac yn wr penraith gan ddoethineb a gwybodau, ac yn wr pell ac agos yn nhravodau a dichweiniau y genedyl, a braint iddo drwydded paladyro'i genedyl, yn un a'r pencenedyl; ac yn mhob tyrva cenedyl athraw a chynghor y bydd, ac yn gydgymarail á'r pencenedyl.

167. Tri achaws breiniaw teisbantyle : dirprwyaw yn nhra nas gallai y pencenedyl; addysg doethineb i'r genedyl; ac achub doethineb cenedyl a gwlad a chywlad drwy ddywain prïv ddoethion cenedlodd y Cymry yn wŷr llŷs a barn yn ngorfedd ddygynnull Cymru benbaladyr, a hevyd yn nygynnull arglwydd cyvoeth a'i wlad; ac yn mhob rhaith wahanredawl gwlad a

chenedyl, ac nis gellir hyn yn amgen o vodd no braint i ddoethion; can nas dylit na deddv na dir ar ddoethion; ac eisioes nis dylit dygynnull heb ddoethion, can ys goreu barn barn doethion; sev nis gellir gwarantu doethineb ar bencededyl; achaws hyny, braint ac angen i bob cenedyl ei theisbantyle.

168. Tri pheth à wnant gyvallwy : cyvlawn a pherfaith y synwyrâu corf-orawl; sev yn arbènegion, y clyw, a'r olwg, a'r ymmod; sev y dywed cyvraith tri chyvallwy corf, clyw, golwg, ac ymmod; synwyrbwyll meddwl a deall, o reddv ac athrylith, a chadernyd; sev y tri á wnant gyvallwy ar geudawd, a gwybodau gwladolion gwarantedig o athraw a dangaws, neu o raith avlavar dengwyr a deugain o Gymry cynhwynawl o'i genedyl ei hun.

169. Tair fordd y cadarnâer ac y breinier pob deddvedigaeth ar wlad a chenedyl : gorfedd ddygynnull Cymru benbaladyr; sev hyny holl wladodd, a chyvoethau, a theyrneddau, a chorvenau cenedyl y Cymry, gan bencedlodd, a theisbantyléodd, a gwyr rhaith, yn gydgymrawd yn ngorfedd ddygynnull gwlad a chywlad, a chenedyl a chydgenedyl. CAN NID OES NAMYN UN GWLAD AC UN GENEDYL AR GYMRU BENBALADYR; ac yn yr orfedd hòmo gwneuthur neu symmud neu wellâu cyvreithau yn ol y bo achos, a'u deddvu yn warrantedig o gymhwyl, a chymmrawd, a chydŷynwyr y dygynnull. Ail fordd, braint gorfedd

gyvallwy gwlad a chywlad, nid amgen, yn nghyvallwy, fev hyd yn nghwbl llŷs teyrnedd gwlad a chywlad, ac gwaedd y tair blynedd; ac yna cadarn ynddi deddvvu à vo govyn ar newydd, o gymmrawd Cymru benbaladyr y neu ar wellâu, neu ar symmud hèn o bydd; a chyvraith gan bob gwlad a gyvraith a chymmrawd; a doddi a chyvoeth, a phob teyrnedd, a phob wneler ar ofteg a rhybudd y llyfodd llŷs a llàn gwlad a chywlad; a gogyv yn holl gyvoethau gwlad a chenedyl uwch a gogyvurdd à gorfedd ddygyn Cymry benbaladyr, er gwellâu, neu null gwlad a chywlad y bydd à wneler gadarnáu, neu wrthryn a gwrthod, val val hyn; ac nid rhaid cyrcbu rhaith y barnawr yn achaws gan bwyll a cywlad ar gyvraith à wneler velly; chyviawnder; a chynnal y cerdded canys cyvraith á ddywed, *cavas vodd a chymmrawd Cymru benbaladyr heb wrthryn heb wrthair, am hyny cadarn*; can ys onis cyrcber rhaith ar à wneler val hyn cyn pen y tair blynedd a'r trinydd traphen, bernir bodd gwlad a chywlad, a chenedyl a chydgenedyl, ar à ddeddvvwyd; can nis gellir llai no bod gwybodus i bawb à wnaethpwyd gan waedd gwlad yn gyvreithawl o leodd ac amfer, dan goron neu vraint y deyrnedd neu y cyvoeth wahanredawl y buad, gan roddi lle a llwydd i bob gwrthneu, a gwrthair, a gwrthryn galledig o bwyll ac achaws yn geinmygiadawl.

170. Tair colovn rhaith gwlad o ba ryw bynag y bo: teyrn cywlad neu arglwydd cyvoeth; pencenedlodd; a henaduriaid cenedyl a doethion gwlad, fev teifbantylëodd, yu warrantedig o vraint, gan raith avlavar cenedyl, fev gan goelbren ddoſparthus henadur ar henadur.

171. Tri chyfraw gwlad, ai yn rhaith ai yn amgen y bo: teyrn neu arglwydd cyvoeth, pencenedyl, a theifbantyle;

170. Tair colovn rhaith gwlad o ba ryw bynag y bo: teyrn cywlad neu arglwydd cyvoeth; pencenedlodd; a henaduriaid cenedyl a doethion gwlad, fev teifbantylëodd, yu warrantedig o vraint, gan raith avlavar cenedyl, fev gan goelbren ddoſparthus henadur ar henadur.

171. Tri chyfraw gwlad, ai yn rhaith ai yn amgen y bo: teyrn neu arglwydd cyvoeth, pencenedyl, a theifbantyle;

fev o davawd neu air un neu arall o'r tri hyn y cyfröer gwlad a chywlad, gan waedd gwlad yn ddosparthus gan ddevawd a chyvraith.

172. Tair gorfedd gwlad y fydd: gorfedd ddygynnull gwlad ac arglwydd, gorfedd neu lys barn a chyvraith gan yngnaid; a gorfedd beirdd wrth vrait a devawd beirdd Ynys Prydain.

173. Tair nawdd gyfredin y fydd: nawdd gorfedd neu lys gwlad, nawdd golychwyd, a nawdd arad ac atgor yn ngwaith.

174. Tri pheth anheggor ar orfedd neu lys gyvallwy: ei bod yn warantedig o vrait ac awdurdawd a'i lluniaetho ac a'i cynnalio; ei bod dan nawdd gofeg a rhybudd undydd a blwyddyn gan waedd gwlad yn gyvreithawl, a threiglaw hyd ymhen y tair blynedd a thridiau trapfen, a'i bod yn warantedig o le ac amfer ai cynnelir; fev hyny egored lle ac amfer yn ddevodawl, a lle bo velly nid rhaid amgen ar ofteg a rhybudd; a deddvedig vydd a wneler gan varn hyd gyvallwy yn mhob llŷs a gorfedd gwlad a chywlad, hyd y cerddo fwydd a braint yr orfedd a'r llŷs a'i gwnelo.

175. Tair rhaith cyvraith y fydd: rhaith ddygynnull teyrnedd a chenedyl gwlad a chywlad er deddvw, gan wneuthur, neu fymmud, neu wellâu cyvraith, ac a elwir rhaith teyrnedd a chywlad; ail, rhaith gwlad, a elwir rhaith trichannyn; trydydd, rhaith llŷs, a hòno a vydd gan vrawdvyr neu

henaduriaid gwlad neu genedyl yn nawdd ac yn mraint llŷs a'i doto, o feithnyn hyd yn nengwyr a deugain.

176. Tair llŷs cyvraith y fydd: llŷs cantrev a chwmmwd, llŷs benadur, fev llŷs arglwydd neu vrenin a'i gyv-
oeth, a llŷs ddygynnull teyrnedd a chywlad, a hòno yn ben ar y ddwy ereill.

177 Tri awdurdawd devodau llŷs a chyvraith: llŷs benadur y brenin, cyvraith gwlad, ac arver o bob un onaddynt.

178. O dri pheth y mae cyvraith: anghenion dichweiniau, deall cyvryn y doethion, a chyvundeb chenedyl a theyrnedd yn rhaith.

179. Tri anheggor gorfedd a chyvraith: rhwym devodau, còv cyvarwyddyd, a dadleuon.

180. Tri pheth á gau yn erbyn cyvraith: hir oddev gwlad a chenedyl, cyvnewidiau amfer a dichweiniau yn difrwythaw cyvraith a devawd, ac ammod warantedig o dyftiadon cyvreithawl.

181. Tri gwrthrym devawd: bonedd anghaugant, ei gorthrymder, ac anghraith ddrwg: a lle bo un o'r tri petrus vydd, a lle bo y tri yn nghyd cauedig vydd yn ei herbyn.

182. Tri phetrus cyvraith: twyll, cêl, a chamvarn, gwedi llithraw amfer arnynt; ac yna nis gellir na deail na diwyg ar un o'r tri, rhag annilyfrwydd yr hawl.

183. Tri pheth nid oes ar nebun ateb droftynt: abredig nad elo yn erbyn cyvraith, gweithred nas gellir dangaws argyweddd o heni, a chafaeliad cyll ni wypo neb yn ngwlad pwy a'i colles; ac nid oes ar neb ateb yn nghyvraith am y tri pheth hyn, namyn hawl arddangaws; a lle nas galler hyn, tervyn.

184. Tair tyfiolaeth gadarn: llw drwy bervedd, cydgyvaddev, a dichweiniau anefgorawl nas gellir petrusder ernynt.

185. Tri pheth à drechant ar gyvraith: à wnelo y brenin, i ddilyd gwir a chyviawn, ac i wneuthur cydgybod a thrugaredd; braint, lle nis gellir à elo yn ei herbyn; ac ammod gydgyvaddev yn warantedig o dyftiadon.

186. Tri gwrandaw llŷs ac ynad: cwyn, deifyv, ac ateb; a braint rhaith gwlad gan gyfraw ei bencedyl i na chafu ei wrandaw.

187. Tri datgan llŷs ac ynad: hawl, ateb, a barn.

188. Tri pheth yn bendivadden y dylai teyrnedd ac yngneidiaeth eu cynnal, a'u cyvnawdd, a'u cadarnáu yn ngwlad a chenedyl: gwirionedd, cyviawnder, a thangnev. Sev y dywed ereill, gwirionedd, gwybodau, a thangnev.

189. Tri devnydd hawl: golwg, gair, a gweithred.

190. Tri diwyneb gwlad y fydd:

brenin, golychwydwr gorfeddawg, a chyvraith; sev lle bont y tri nid rhaid gwyneb gwlad.

191. Tri difer rhag gwŷs gorfedd neu lŷs y fydd: llivodd yn avonydd, heb bynt, heb geubalau, gwaedd gwlad rhag llu gorwlad yn nghlyw yr udegrn, à chlevyd anefgorawl yn gorvod.

192. Tri avlavar anianawl: maban cyn oed pedwar ar ddeg; clâv a dolurus gorweddawg; a mud cyfevin, neu vud o ddichwain na wypo ar lythyr.

193. Tri rhyw briodion y fydd: cynhwynolion anianawl, gwŷr llŷs, a gwyr llên; sev y cyntav o'r tri à elwir llëygion, ac iddynt y mae braint lle ar dir a chyvarwys; ac i'r ail y bydd braint fwydd herwydd à ddyweto cyvraith; ac i'r trydyddion, sev y gwŷr llên, y mae braint athrawon; sev dogrn iddo o bob arad o vewn y fwydd y bo ynddi yn warantedig yn athraw; a'i dir braint yn rhydd iddo, a'i drwydded yn mraint ei wybodau.

194. Tair braint gyvreithawl y fydd: braint anianawl, braint tir, a braint fwydd; ac yn nawdd gwlad a chenedyl yn rhaith y doded pob braint, a'r cyfraw ar bencedlodd.

195. Tair fwydd y fydd ar athrawon gwlad a chenedyl o wŷr llên: doddi addysg i'r lleygion, yn eu teuluodd, ac yn ngolychwyd, ac yn llyfodd y cyvoeth, ac yn ngorfeddau gwarantedig o le ac amfer; ail, cadw côv gwarantedig ar

vreiniau, a devodau, a gwelygorddau, ac achau bonedd, gan briodafan teil-yngion, ac ar weithredodd anrhydeddus, ac ar bob goreau gwlád a chenedyl, ac ar à wnefer yn llŷs ac yn llân, ac yn heddwch, ac yn rhyvel; trydydd, dylnt vod yn barod bob lle ac amfer gwarantedig wrth raid gwlád a chenedyl, ac à wafanaethont dan obr a thrwydded, i ddodi addysg a chynghor a gwybod ar geinmygedau, ac i ddatgan côv gwarantedig, ac i ddangos cyvarwyddydd, ac i yru cyvarwyddydd ar à vo rhaid a' govyn gan achaws gwlád a chenedyl; megis y bydd * negyddiaethau gwlád a gorwlad, a llŷs a llân; ac i drevnu goffegau, a rhybuddiau, yn warantedig o gyvraith ac awdurdawd, a'u dodi yn mhen gwaedd gwlád, ac i lyvraw à ddoter gan varn a defawd ar gov llyvyr a llythyr; ac amgen no hyn o fwyddau nis dylit eu gyru ar athrawon gwlád o wŷr llên a llythyr a gwybodau ceudawd a doethineb, rhag nas gelynt eu gwafanaethu a gwneuthur à ddylynt parth eu fwyddau o athrawon gwarantedig.

196. Tri chyvrwym gwladoldeb: gwybodau, brawd, a llavuriaeth.

197. Tri thrwyddedawg gorfeddawg y fydd: bardd, ynad, a theisbantyle.

198. Tri thrwyddedawg dichwain y fydd: celvydd auianawl à wnelo nid llai no garchaft ar gelvyddydd er lles brodoriaeth; anghyviaith à ddihangawr o long a dôro yn môr; a brŷdd,

* Neggyddiaethau, ond odid.

fev à waretu Gymro yn mhyd anghewawl.

199. Tri thrwyddedawg bydavawg y fydd: oedranus; maban, fev plentyn, ai gwr ai gwraig y bo; ac efron anghyviaith; fev yw bydavawg, un na vytho arno na fwydd na gorchwyl, a'i drwydded yn rhâdgan gyfwyn paladyr.

200. O dri pheth y cafant drwyddedogion eu cyvarwys: pumerwi rhyddion; a lle nis gellir hyny gan ddichwaint, ceiniog arad; a lle nis gellir hyny, ceiniog baladyr, neu gyfwyn paladyr; fev hyny dogned gymmedr ac achaws y gan bob teuluawg o'r genedyll.

201. Tair palvawd ni ddiwygir: un tād ar ei vâb yn ei geryddu er addysg, neu am ei vai; un pencenedyl ar ei gâr er cosp am ei wall ac er côv a chynghor; ac un arglwydd ar ei wr yn nydd cad a brwydyr yn ei reoli.

202. Tair dyrnawd arglwydd ar ei wr yn ei reoli: un a'i vryfyll, fev ei fwyddwialen; un a phaeled ei gtedd; ac un a phaeled ei law; ac nid oes farâd ar un o'r tri hyny, namyn addysg, a dangaws, a rhybudd rhag à ddrycai.

203. Tair gorfav cyanevawd: cynnal dydd devodawl i ddechren gorfedd a dadl a barn; lle hōnsaid gwybodedig yn ngolwg a chlyw gwlád a chenedyl, mal y gwypo bob un y man a'r lle, megis y gwyr yr amfer a'r dydd; a braint cyrch yn hedd a thangev gan ddevawd gadarn gwlád a chenedyl, ac

na bo noeth arv yn erbyn nebun à gyrchai yr orfedd; ac heb y cyvryw vrait nis gellir cynnal gorfedd deilwng er dosparth, a barn, ac addysg gwlad a chenedyl, mal a'i govyn cyviawnder, a thangnev, ac anghenion, a dichweiniau gwlad a chywlad, ac mal y gweddai ar wlad addwyn yn arail trevnau, a gwybodau daionus ac anrhydeddus.

204. Tri anheggor llŷs: arglwydd yn trevnu gwarantred, ysgolaig neu lŷn yn gov a datgan, ac yngnaid neu vrawdwy'r i varnu; ac hebddynt nis gellir llŷs cyvreithawl.

205. Tri anheggor cyvraith: braint fev gwarant, ac ynad, a thyft; fev y bydd anghyfraw pob cyvraith hebddynt.

206 O dri pheth y mae tyft cyvreithawl: gwr cyvallwy, gwr fydd, a gwr cymmrawd.

207. O dri pheth y mae barn yn mraint cyvraith: tyft, dichwain, a chydwybod; ac nis dylit ar gyvraith, ac à varnai cyvraith, namyn cydwybod yn nefav ac à aller herwydd tyft a gwirionedd gan gyviawnder.

208. Tair rhagfwydd llŷs: cyngbellawr, crnllaw neu bleidiwr, a rhingyll; fev rhagovynion llŷs a'u gelwir, can y gellir llŷs hebddynt.

209. Tri dŷn à ddylynt gan y brenin, neu arglwydd llŷs, davodogion droft-ynt yn llŷs: gwraig neu venyw,

avlavar anianawl, ac alltud anghyviaith; ac i'r alltud hevyd y dylit nawdd ac ymborth gan ddogned paladyr; fev hyny dawn gwlad ac arglwydd, rhag ei varw o newyn ac anwyd yn a'i doter yn ei anlawdd parth gwlad a chenedyl.

210. Tri mud gorfedd: un arglwydd, neu vrenin, fev nid iawn iddo ev vod yn raglavar, namyn gwrandaw, a gwedi clywed à glywawr, llevaru à welo yn raid ac yn mhwyll cyvraith, a herwydd barn à ddylynt gan gyvraith; ynad, ac nid iawn iddo ev ei lavar onis dospartho ei varn herwydd à ddangofer yn ei lŷs gan warant a thyft, ac à ddywetont y brawdwy'r; a mach, fev nid rhwym iddo ateb namyn i'r ynad neu y brawdwy'r.

211. Tair dadl nis dylit ond ger bron yngnaid a brawdwy'r cyweithas: cymmeryd dŷn i genedyl, neu ei wrthladd o genedyl, neu varnu gorefgynaeth i vab aillt o vamwys ar ei bedwerygwr, neu i Gymro carddychwel; ail, dadl tir a daiar; trydedd, tangnevu rhwng gwledydd a chenedlodd yn rhyvel a galanafau; fev nis dylit traggwyddoli y dadlau hyny, onid yn oes yr arglwydd, neu à ddoto yn ei le.

212. Tri pheth y fydd ar ynad eu gwneuthur yn llŷs: dillwng cyvarchau wrth raid y brenin neu raid gwlad a chenedyl; datgan a dosparthu dadleuodd a chynhenau o vewn ei llŷs; a chadarnau ar ei air cyvraith, à varnont y brawdwy'r; a hyny dan wyfleidiaeth lle a'i govyno cyvraith.

213. Tri rhyw ynad y fydd: ynad llŷs benadur, un; a hwnw á vydd yn bencyngbor ac yn ben cymmrawd teyrnedd y cyvoeth, ac á ddylly vod yn ddiymbaid gyda'r brenin, neu arglwydd y cyvoeth, yn gov cyvraith iddo, er iawn varnu à ddelo ger bron * a'i fwydd o vrawdwr yr holl deyrnas dan ei thervynau; ail, ynad cwmrawd, ac arno y mae cynnal llŷs, a chòv cyvraith, a'i datgan, a llŷs y cwmrawd à vydd man y bythawr yn nghwyn ac yn hawl, ac yno y cynnail yr ynad hi, a chynnal dadleuau; canys cyvraith á ddywed, goreu a'i barnawr man a'i gwelawr; trydydd ynad, brawdwr braint, sev hwnw tiriog, ac eve á vydd wr llŷs yn rhaith, ac yn nghymmrawd llŷs cwmrawd a chantrev, yn Nyved a Morganwg a Gwent; canys brawdwr pob tiriog cyvallwy herwydd devawd y gwledydd hyny; ac ar varn nis dylit llai no faith o'r cyvryw vrawdwr, ac o hyny hyd yn neugwr a deugain; a'u barn a'u brawd hwy á elwir rhaith llŷs.

214. Tri dŷn ni ddylit yngneidiaeth iddynt: dŷn anghyvallywy, sev byddar, neu ddall, neu evrydd, neu glavr, neu orphwyllog, neu vud, neu à vo ag attal anianawl ar ei lavar; ail yw alltud, neu váb aillt cyn gorefsgynaeth; sev cyn y cyrcho vraint gynhwynawl; sev braint nawved ách: ac ni ddylai váb aillt oruchavu ar briodorion cynhwynawl; trydydd, gwr annysgedig yn nghyvraith a gwybodaugwladolion,

* Mae rhyw wall yma.

sev lleygwr na wyppo gyvraith a devodaugwlad a chenedyl, na barnu ar vraint tír, neu ar vraint fwydd, neu ar afeithiau galanafau, ac ereill o bethau yn nghyvraith, am nas cavas ei athrawiaethu yn ddofparthus, ac ni ddylai anwybodus ac annysgedig varnu ar un peth o'r byd mewn cyvraith ba bynag y bo; can nis gellir ar hwnw na phwyll na fynwyr namyn o wyniau anianolion, ar ba rai nis gellir cydwibodus cyviawn.

215. Tri anghyviawnder barn a brawd: barnu ar na vytho ger bron llŷs yn clywed ac nas gwyfwyd yn warantedig mal y gallai amddifyn; ail, barnu ar à vo ger bron yn ngwrthrym cyvraith, gan vrenin neu arglwydd y llŷs, neu gan vrawdwr llŷs, neu arall o wr llŷs, á wyrai gyvraith; trydydd, barnwr aunofparthus heb warrant ar ei fwydd; sev a'i gelwir ynad neu varnwr annheilwng; a lle ydd elo gyvryw varn ar nebun o Gymro cynhwynawl, rhydd iddo ei raith gwlad yn nawdd a braint cyfraw ei bencenedyl: ac i váb aillt y bydd ei briodawr; ac i hwnw braint rhaith à ddylit i Gymro cynhwynawl er diwygiaw cam ei wr o váb aillt; ac i váb aillt yn mraint mamwys y bydd cyviawn nawdd pen-cenedyl; canys iawn i bob Cymraes gynhwynawl nawdd ei phencenedyl. Ac os arglwydd priodawr máb aillt ei hunan à wna yn ngham ag ev, ac yn anghyvraith, nawdd arglwydd y cyvoeth iddo, neu y brenin; ac os gwr brenin neu arglwydd cyvoeth y bydd

à wnelo ag ev yn nghan, nawdd brenin neu arglwydd cywlad iddo, ac i hwnw varnu herwydd cyvraith, ac nis dylit corn gwlad ar vab aillt yn fo.

216. O dri choll y bydd trais : colli dŷn, colli tŷr, a cholli da cychwynawl ; a lle dyco y brenin neu arglwydd cyvoeth un o'r tri yn amgen nog a'i rhotho cyvraith, rhydd i a'u collo ei raith, a'r un a'u dyco a'u tál, ac a'i diwygia, a lle a'i dyco arall, hawl á ddyllit yn nghyvraith ar a'i gwnelq.

217. Tri cholled nis gellir damdwng arnynt : brawd, gwenyn, ac arian bath ; canys llwyr gynhebyg a chyfelyb á vydd iddynt ; ac nis gellir hawl, namyn o dyf neu gyvaddev, ar a'u dyco yn lledrad.

218. Tri dŷn à ddylynt ymwyflaw á'r brenin neu arglwydd y cyvoeth rhag cam y ganddynt, ac er diogelwch gwlad a gwerin ; cwyn ovn bywyd ac aelawd ar arall drwy dwng ar grair, neu ar gydwybod yn nawdd Duw a'i wirionedd, achaws bygwth ; ail, à wrthoto iawn cyvraith am argywedd à gafai ; a gorfeddwr à vo hwy no thri diwarnod mewn gwlad ac na rotho warogaeth yn gyvreithawl i arglwydd y cyvoeth, neu i vrehyr, a hyny rhag gwneuthur cam o hano, cyd na bo cwyn arno ; fev yw brehyr, cynhwynawl tiriawg o benteulu yn mraint brawdwr llŷs.

219. Tri chrair twng y fydd : bryfyll golychwydwr, enw Duw, a llaw yn llaw à dynger iddo ; a llawgteiriau

a'u gelwir. Tri thwng arall y fydd, nid amgen, gair ar gydwybod, gair yn wyneb haul, a chadarnáu yn nawdd Duw a'i wirionedd. Gwedi hyny doded y dengair deddv, ac evengyl Ieuan, a'r groes vendigaid.

220. Tri pheth nis gellir addev hebddynt : cartrev ddosparthus, braint gwlad a chenedyl, a chyvarwys yn warantedig o gymmrawd.

221. Tri dŷn y fydd, a'u braint nas byddant wrth gorn gwlad na llaw ar gledd ; fev hyny nid ánt yn rhyvel : bardd, feryllt, a gwr llŷs ; fev nis gellir hebgor un nac arall o'r tri.

222. Tri arv cyvraith y fydd : cleddyv, gwayw, a bwa a deuddeg faeth yn nghawell ; ac ar bob gwr teulu eu cadw yn barawdgyrch, rhag llu gorwlad ac efron, ac ereill o wyr anrhaith ; ac nis dylit arvau i amgen no Chymro cynhwynawl, neu aillt ar ei drydygwr, er gwarchadw rhag brád a chynllwyn.

223. Tri pherchenogaeth tŷr : ár gyntevig heb wahardd hyd yn nghwbl y trydedd ár, pentan cyntevig, a brodoriaeth gyntevig ; fev yw hyny rhoddi y vrawd gyntav yn llys yn mraint à berchenocai y tŷr hyny o Gymro cynhwynawl, a bod prawv o hyny hyd gylch rhieni ; fev yw rhient gwr, ei dád, ei hendad, a'i orhendad ; ac o hyny hyd ý nawved ách ac edryd, gerni a'u gelwir.

224. Tri argae tervyn y fydd : cyn-

warchadw, braint, a phriodolder. Sev y dywed llyvyr arall yn hyn o vodd: Tri argae tervyn, RHYW, sev yw hyny **BARLIN** o gyfevin hawl, neu o gyfevin genedyl; **BRAINT**, sev yw à rodded o rodd cenedyl i wr am à wnaeth droft-ynt ac erddynt; a **GWARANT**, sev rhodd gwlad ac arglwydd yn ngorfedd am à ddylai cyviawnder gan **BRID**, neu i **BEDRORION ALLTUDION** yn mraint mamwys, neu unrhyw beth arall ba ryw bynag y barnawr gwarant llŷs a gorfedd; sev a'i dyawd cyvraith **Dyvnwal Moelmud**; a goreu deddvwr o genedyl y Cymry doedd ev.

225. Tri chòv cenedyl y fydd: còv llŷs cyvraith; còv pencenedyl ar ei faith henadur, a chòv barddas: còv llŷs cyvraith á faiv^e ar yngnaid, còv pencenedyl á faiv ar ei faith henadur, nid amgen na breiniau a dichweiniau eu cenedyl, ac ar y faith henadur ei dreiglaw i'r pencenedyl à vydd wedi yr un à vo marw: a chòv barddas á faiv ar veirdd gwarantedig o athrawon a braint gorfedd. Sev y gelwir y tri-ehov hyn, tri chòv gwarantedig gwlad a chenedyl; ac arnynt y mae gwarantu pob ách bonedd, a phob braint arvau; canys o vraint tír y mae braint arvau; a lle cefir braint arvau yn warrantedig o gòv ac arwydd, tést vydd hyny y'mhob dædl tír a daiar.

226. Tri thywys còv llŷs: còv cyv-undeb dwyblaid; còv tervyn dadl o daw cynghaws, a'i wadu o'r naill, a'i

haeru o'r llall; a chòv anghyvraith à wnel arglwydd a'i ddŷn yn ei lŷs.

227. Tri marwdyf y fydd am dir: tyftiolaeth etiveddion hyd eu gorwyron neu dra hyny à gredir yn llŷs am à glywfant gan eu rhieni à vu gynt, a'r rhai hyny á elwir gwybyddiaid còv a chydwybod; ail, henaduriaid gwlad a chenedyl am à wyddant parth ách ac edryd; a thrydydd, pentanvaen tād y govynwr, neu un ei hendad, neu un ei orhendad, neu ereill o'i genedyl, neu le adail ei rieni ar y tír; a phrovi hyny wrth nòd, a gair cenedyl a gwlad; y rhai hyn á savant yn lle tyftiadon lle nis gellir mwy o bwys ar a'u gwrthrym ac a'u gwrthair, o vnyed gwrth-yn-ngwrth ger bron llŷs cyvraith neu raith gwlad.

228. Tair cynnevawd gadwadwy y fydd: cynnevawd à erlid gyvraith; cynnevawd à ragvlaena gyvraith gan gyviawnder lle bo iddi awdurdawd o varn llŷs brenin o arver a devawd cyn còv, ac nid iawn iddi namyn dan dervynau y man a'i cafer yn warrantedig o arver; trydydd, un à ragvlaena gyvraith o ddichwain anianawl, a hòno ni chymhell nac yn mblaid nac yn ngwrth, namyn difawd cwyn a chanlyn, a dodi rhaith gwlad arni, nid amgen no llw dengwyr o deugain o henaduriaid cenedyl; a lle a'i cadarnâer o hyny, ni vydd wedi hyny à gau yn ei herbyn; sev y dywedir, cyvraith yw, a chòv a chadw llŷs arni.

229. O dri achaws y cyll gwr drev ei dád; rhybuddiaw gorwlad rhag eddyl arglwydd a'i genedyl, brád arglwydd neu ynad; a lladd dŷn o vurn a chynllwyn; ac enaidvaddeu vydd pob un o'r tri, ac nis gellir eu prynu, a chenedyl o epil pob un o'r tri ávyddant eillion yn un anafawdd ag ereill o veibion eillion cyn baint o vamwys.
230. Tri anhebgor cyvraith: baint gwarantedig o wlad ac arglwydd; gwyr llŷs, fev yngnaid a brawdwy; a chów cyvarwyddyd.
231. Tri chów cyvarwyddyd: cerdd davawd, llyvyr llŷs, a gwybedydd o lin cerdd, fev bardd gwarantedig o athraw a chów gwybodau*.
232. Tri dyben addysg a chów: gwybyddu, diwallu, a dyddanu.
233. Tri anhebgor athraw o vardd: awen o Dduw; addysg o athraw; a'i fwydd yn warantedig o varn gorfedd.
234. Tri thlws trevgordd: llyvyr, Athraw o lin cerdd, a gov geveiliawg.
235. Tri anhebgor hendrev: tanwydd, dwr croyw, a bugail trevgordd.
236. Tri anhebgor havodwr: bŵd, bugeilgi, a chylllell.
237. Tri anhebgor bŵd havodwr: nenbren, nenfyrch, a bangor; a rhydd
- iddo eu tòri yn nghoed gwyllt à vyno.
238. Tri phren nid rhydd eu tòri heb genad gwlad ac arglwydd: mefbren, fev derwen, a bedwen, a rhavnwydden.
239. Tri anhebgor boneddig cynhwynawl: brecan, telyn, a challawr; ac yn ddogned paladyr iddo.
240. Tri anhebgor taiawg: pentan, glaiv, a chavn; ac iddo o ddogned paladyr.
241. Tri pheth ni rênir ag arall: cledd, cyllell, a brecan; fev a'u pieufont a'u ceidw o iawn cyvraith.
242. Tri arlludd tîr: hawl yn llŷs, tòr arad, a llosgi tŷ ar y tîr.
243. Tri chadarn bŵd: arglwydd, ynvyd, a diddim.
244. Tri ni vyddant garddychwel o ddir a gorvod, fev nid iawn gyru fwydd ar un o henynt: gwraig, bardd, ac annhiriog; fev nid iawn gyru ar un o henynt na fwydd gwlad, na llaw ar gledd, ac ni vyddant wrth gorn: a gwaedd gwlad; fev ar vardd y mae baint Duw a'i danguev, a'i fwydd wrth gerdd, ac nis dylit gwafanaethu dwy fwydd; ac ar wraig y mae gwr, a baint arglwydd priodawr iddo erni, ac nid iawn dwyn oddiar arall ei briawd o ddŷn nac o dda; ac ar annhiriog nis dylit gyru llaw ar gledd, achaws nid oes gantho dîr iddei golli, ac nid iawn iddo golli bywyd ac aelawd tros arall; namyn gadael iddo ei ferch a'i gynghyd, a lle ydd elo

* Mae gwall yn hwn: gwybedydd o lin cerdd mewn amgen eiriau uw cerdd davawd. Cŵv pencenedyl a'i henuriaid á ddiwygiafai y gwall.

llaw ar gledd, brýdd a'i gelwir, a braint
brýdd á ddyllit iddo.

245 O dri pheth y cyll Cymro cyn-
hwynawl dír ei dád, a braint ei gen-
edyl : cwbl gargychwyn i wlad efron ;
cwbl ymdanc á llu efron yn rhyvel á
chenedyl o Gymry ; a chwbl ymrodd i
lu efron gortrech, o vódd, lle y gallai
ddianc.

246. O dri pheth ydd ennill Cymro
vraint ei genedyl, a'i dír yn rhydd
gwedi a'i collo : cwbl garudychwel o
wlad efron, cwbl gargoll dros Gymru
a Chymro, a chwbl ymwrthvyn á llu
efron gortrech lle gallasai vraint a
thiroad y ganddynt yn warantedig, o
ymgyvladd ag wynt.

247. Tri charychwyn heb attych-
wel y fydd : gwraig briawd, sev ydd
aeth ei braint oddiwrth ei chenedyl,
ac yn nghenedyl ei gwr priodawr, a
hyny yn mraint a bodd cyvraith, ac
ni ddylai ddychwelyd drachevn yn
mraint ei chenedyl hi, sev ni adwna
cyvraith á wnelo unwaith yn ngwy-
bod ; trevtadawg wedi bod yn hir
yn alltudedd yn ngwlad efron, a
dychwelyd wedi hyny iddei wlad
ei hun, a chafael ei dír ; od á ev
eilwaith yn ddilys yn alltudedd, nid
ymchwel drachevn o iawnder, ac o
gwna, ni roddir iddo drev ei dád ; yr
arglwydd cyvoeth a'i pia yn ngwar-
chadw nny wypo pwy arall o'r genedyl
a'i dyly, ac yna ei roddi i hwnw ; a
chyswynvab á gymmerer neu á water
gan y genedyl, pa un bynag á wnelawr

ni ddyllit ei adwneuthur ; sev yw
cyswynvab, máb i arall, neu vab llwyn
a pherth, á gymmerawr yn gyvreith-
awl er cael máb o etivedd.

248. Tair llys gwlad a chyvraith
amryval eu cynnal, parth gorddawd
ac anfwdd gwyr llýs a'i fwyddwyr :
un Bowys ; un Gaerllion ar Wysg, sev
un Morganwg a Deheubarth ; ac un
Gwynedd. Eisfoes yr un cyf cym-
mrawd y fydd ar y tair gwlad hyny,
nid amgen gorfedd dygynnull gwlad á
chywlad yn rhaith ; ac yn amgen o
vodd nid rhydd gwneuthur cyvreithau
yn Nghymru ; sev nid braint o iawn
cyvraith a chymmrawd i un neu arall
o'r gwledydd wneuthur cyvraith
namyn yn nghyswyn y rhai ereill.

Sev yw arver Powys, maer, can-
ghellawr, un brawdwr o ynad swydd,
ofeiriad i ysgrivenu dadleuodd, a
rhingyll ; ac yn hõno nid oes amgen o
wyr llýs a swyddau herwydd arver cyn
cõv a chlyw. y wlad a'r genedyl yn
Mhowys.

Llys gwlad a chyvraith yn Ngwyn-
edd á vydd yn hyn o vodd ; nid amgen,
arglwydd y cwmwdd, oni bydd yno
y tywysawg ei hunan ; maer, can-
ghellawr, un ynad swydd, ofeiriad
Clydawg, neu un Bangor, neu un
Penmon, i ysgrivenu dadleuodd ; a
rhingyll.

Llýs Deheubarth, sev hõno cyfevin
llýs Caerllion ar Wysg ; tywysawg neu
vrenin, ac yn ei le ev, pan nas bytho,
arglwydd y cantrev neu y cwmwdd ;

a chydag ev maer, a changhellawr, ac ysgolâig llŷs i ysgrivènu dadlau a chov llŷs; a rhingyll, a lliaws brawdwr, neu yngnaid; fev brawdwr neu ynad pob tiriawg o benteulu cyvreithiawl yn Neheubarth, a Morganwg, a Gwent; a'r lliaws brawdwr o faith i bedwar ar ddeg, ac o hyny hyd un ar ugain, ac o hyny yn nengwyr a deugain; a'u barn á elwir *Rhaith Llŷs*.

Sev yn Mhowys a Gwynedd un brawdwr swydd, ac yn ngwledydd Deheubarth, nid amgen, Ceredigion, a Dyved, a Morganwg, a Gwent, lliaws brawdwr braint; fev hyny o vrait tŷr a theulu, ac nis dylit yno yrawdwr neu ynad swydd; fev y bydd y brawdwr wrth raith avlavar henaduriaid a phencenedyl. Sev y dywedir y gellir llŷs yn Neheubarth o'r tri hyn, nid amgen, brenin, neu arglwydd cwmwd yn ei le; cynghellawr o ysgolâig; a lliaws brawdwr; ac un neu arall o'r brawdwr á wna swydd rhingyll yn y llŷs, neu'r cynghellawr á'i gwna.

Ag velly tervyna Triodd Dyrnwal Moelmud, á elwir Triodd Gwladoldeb a Chywladoldeb: a phob prydydd ac achwr á vynai wybod breiniau a devodau gwlad a chenedyl y Cymry benbaladyr; a braint bonedd, a'i rhyw o gyv-iawnder; a braint arvau parth bonedd a rhandirodd, a braint ac anmraint ar eillion; á ddylai wybod y triodd hyn, cyn y bo iawn iddo radd warantedig yn

ngorfedd wrth gerdd davawd, wrth vrait o devawd beirdd yr hên Gymry.

A myvi Thomas ab Iwan o Dreo Bryn yn Morganwg a'i ysgrienoedd o hen lyfrau Syr Edward Mawnsel o Vargam, pan oedd oedran Crist ein Harglwydd ni 1685.

TRIODD CYVRAITH.

*Sev y triodd canlyndwl á dynwyd o gyv-
griv ar groen o Gyvreithiau Hywel Dda,
yr hwn llyr á brynoedd O. Iones yn
Llundain, Ebrill y 12. 1807. pan
werthwyd y rhan oedd ar ol o ysgriolyfrau
Edward Llwyd, yn meddiant Sir John
Sebright.*

Triodd Braint Etiveddiaeth.

TAIR etiveddiaeth cyvraith y fydd á drigiant yn ddilys yr etiveddion: un yw etiveddiaeth trwy ddyled o blaid rhieni; ail yw etiveddiaeth á' gafer trwy ammod cyvreithiawl y gan y perchenawg er gwerth; trydydd yw etiveddiaeth á gafer trwy ammod cyvreithawl o vodd y perchenawg, a heb werth.

Tair gwaith y rhênir yr un trev tād rhwng tair gradd cenedyl: yn gyntav, rhwng brodyr; ail waith, rhwng cevndyrw; trydedd waith, rhwng cyverdwrw: oddyna nid oes priawd ran arni.

Tri rhyw brid y fydd ar dŷr: un yw gobyr gwarchadw; ail yw yr hyn á rodder i chwancáu tŷr neu vrait;

trydydd yw llavur cyvreithawl à wneler ar y tîr, y bo gwel y tîr o'i blegid.

O dri modd ydd holir tîr: o gam-orefgyn; ac o ddadenhudd, trwy veddiant tâd neu vam; ac o âch ac edryd: can ni thycio govyn tîr o'r modd cyntav nac o'r ail, ni bydd hwyrach no chynt y cefir o'r trydydd.

Tri chamorefgyn y sydd: gorefgyn yn erbyn y perchenawg o'i anvodd, a heb vrawd; neu orefgyn trwy y perchenawg, ac yn erbyn ei etivedd o'i anvodd, a heb vrawd; neu orefgyn trwy warchweidwad, ac yn erbyn y iawn dylyedawg, o'i anvodd, a heb vrawd. Perchenawg yw y neb à vo yn meddu y ddylyed dilys; gwarcheidwad yw y neb à gynnalio neu à warchatwo ddylyed dyn arall.

O dri modd y dosperthir dadyl dadenhudd, rhwng etiveddion; nid amgen, trwy vraint anianawl: cyntav yw braint oed, rhwng hynav a ieuav; ail yw braint prifodawl, rhwng etivedd cyvreithawl ac un anghyvreithawl, (canys y cyvreithawl á'i ceif oll;) trydydd yw braint dylyed rhwng dylyedawg ac annilyedawg. Os tadau y rhai hyny hagen á gynnaliant yr un tîr, wers tra gwers hyd angeu, os eu meibon á ddaw i erchi dadenhudd, máb y dylyedawg á geif ddadenhudd o gwbyl, py bryd bynag y dêl. Or doant etiveddion un radd ygyd, ac yn yr un amfer, i ovyn dadenhudd, megis brodyr, o drev eu tâd, neu gevndyrw, neu gyverdyr, o dir eu tadau, yr hwn

á gynnalio eu tadau yn ddiran, wers tra gwers, hyd varw, ni ddichawn un o'honynt wrthladd ei gilydd na ei oedi; namyn pob un á geif ran dadenhudd.

Tri rhyw vraint y sydd: braint anianawl, a braint tîr, a braint fwydd.

Tri phriodolder y sydd i bob dyn: rhyw, a braint, ac etiveddiaeth: etiveddiaeth hagen herwydd braint, braint herwydd rhyw, rhyw herwydd y gwahan à vydd rhwng dynion herwydd cyvraith; megis y gwahan brenin a breyr, breyr a bilain, gwr a gwraig, hynav a ieuav.

Triodd Brawdwr.

Tri pheth á berthyn wrth vrawdwr: un yw dillwng cyvarchau wrth raid y brenin; ail yw datganu a dosparthu cynhênau y mywn llŷs; trydydd yw yr hyn à ddospartho trwy varn ei gadarnáu trwy wystyl a brawdlyvyr, or ymwyflir ag ev, neu os govyn y brenin iddo heb ymwyflaw ag ev.

Tri amheu brawd y sydd: un yw bod amryfon rhwng hawlwr ac amddifynwr am varn à rodded iddynt, ac yna y dosparth á á ar y brawdwr à roddafai y varu: ail yw bod amryfon rhwng hawlwr a brawdwr, ac ymwyflaw; trydydd yw bod ymwyflaw rhwng amddifynwr a brawdwr am ei vrawd, ac am y ddau ymwyflaw: hynny yd vydd y dosparth ar awdurdawd lythyrawl; canys dileddyv gyfredin vydd awdurdawd; sev vydd hyny brawd lyvyr DEWI BAEVI.

Tri rhyw vrawdwr fydd yn Nghymru, herwydd cyvraith Hywel Dda: brawdwr llŷs beunyddiawl, herwydd fwydd, gyda brenin Dinevwr, neu Aberfraw, yn waftad; ac un brawdwr cymwd, neu gantrev, herwydd fwydd, ya mhob llŷs o ddadlau Gwynedd a Phowys; a brawdwr o vraint tîr, yn mhob llŷs cymwd neu gantrev o Ddeheubarth.

Pan ddygwydd brawdwr, fwyddawg llŷs, neu gymwd, neu gantrev, yn ngwerth ei davawd, tri pheth á gyll yna: cyntav y cyll ei fwydd; oddynua y cyll vraint brawdwr, o eifeu fwydd; trydydd, gwerth ei davawd.

O dri modd y dosperthir brawd gynghaws: cyntav yw trwy oddev; canys goddev á dyr bob cynghaws; (os brawdwr á oddev roddi gwyfŷl yn erbyn ei vrawd yn dangneveddus, heb roddi gwyfŷl yna i gadarnáu ei vrawd, dygwyddedig vydd ei varn;) ail yw brawdlyvyr rhwng dau wyfŷl; fev yw hynygwyfŷl á rodder yn erbyn brawd, a gwyfŷl arall á rodder gyda y vrawd hõno; trydydd yw, brawdwr biau ddosparth rhwng deuddyn yn nghynghaws am y varn á roddasai iddynt, heb ymwyfŷlaw ag ev.

Tri dyn ni allant ymwyfŷlaw yn erbyn brawd, o gyvraith: un yw brenin; can ni ddichawn, o gyvraith, fev yll y mywn dadyl ger bron brawdwr, i holi neu i ateb, trwy vraint anianawl, neu vraint tîr, mal breyr, neu arall; ail yw dyn eglwyfŷg rhwymedig yn

urddau cyfegredig; trydydd yw dyn eglwyfŷg rhwymedig ya nghreydd; can ni ddichawn neb, herwydd cyvraith, roddi gwyfŷl yn erbyn brawd, onid dau berygyl gwerth tavawd, ac nad oes werth gofodedig yn nghyvraith Hywel ar aelawd, a gwaed, a farâed dyn eglwyfŷg; ac wrth hyny, ni eill ueb o honynt roddi gwyfŷl yn erbyn brawd, na chyda brawd. Holl argyweddd fegyrllyd á wneler i ddyn eglwyfŷg á ddylyir ei dalu iddo yn fenedd herwydd cyvraith eglwyfŷg.

Tri pheth á ddyly pob brawdwr ei vrandaw y gan y dadleuwyr, cyn barnu neb o honynt i ennill nag i gollod: nid amgen, cwyn, a devnydd, ac ateb.

Tri rhyw varn dremyg y fydd: un yw barn á rodder yn erbyn dyn nis clywo, pan ddatganer gyntav yn y llŷs, nac yn mhell y bo yna, nac ya agaws; os yn agaws y bai, y rhingyll á ddyly ei alw, mal y clywo y varn á roddid arno; os yn mbell y bai, ei araws á ddylid, hyd pan ymddangosai yn y llŷs, or gellid ei gafel yn amferawl wrth gyvraith; ail yw barn á rodder ar ddyn cyndrychawl trwy wrthdrymder o blaid y brenin, neu y brawdwr, neu wyr y llŷs; trydydd yw barn brawdwr annheifwng.

Tri dyn ni eill un o honynt vod yn vrawdwr teilwng o gyvraith: un yw dyn anavus, megis dall, neu vyddar, neu glavwr, neu ddyn gorbwyllig (fev yw hwnw dyn á orfo ei rwymaw un-

waith am ei ynvydrwydd,) neu ddyn ni
alloddywedyd yn iawn, megis cryg an-
ianawl; ail yw dŷn eglwyfig, rhwym-
edig wrth urddau cysegredig, neu wrth
grevydd; trydydd yw lleyg, heb allu
o gyvraith iddo varnu o vraint tir, neu
o vraint fwydd.

O dair fordd y gellir gwrthawd
brawdwr teilwng: un yw o'i vod yn
anghyfredin rhwng y pleidau yn llys
cyn barn; ail yw o'i vod yn gyvran-
awg ar yr hyn y bo y ddadyl amdano,
pei gellid ei ennill trwy varn; trydydd
yw cymeryd goyr am y ddadyl, ar ni
bo gofodedig yn y gyvraith o'r
brawdwr.

Amryveilion Driodd Cynglawfaeth.

Tri pheth à ddyly gwarant diball eu
gwneuthur: un yw gwrtheb yn ddioghir
drosto ehuman, a thros y da cynhenus,
a thros amddifynwr y da; ail yw fevyl
wrth gyvraith, a barnu tros yr holl
ddadyl, trwy ddedryd gwlad; tryd-
ydd yw gwneuthur cwbyl dros yr holl
ddadyl mal y barner iddo.

Tri oed cyvraith i ddial celain rhwng
dwy genedyl ni hanfont o'r un wlad:
un yw ennynu hawl yn y dydd cyntav
o'r wythnos gyntav gwedi lladder y
gelain; ac oni ddaw ateb erbyn pen y
pythevnos, cyvraith yn rhyddau dial;
ail yw, or byddant y ddwy genedyl yn
un cantrev, ennynu hawl yn y trydydd
dydd gwedi lladder y gelain; ac oni
ddaw ateb erbyn pen y nawved-dydd,
cyvraith á ryddau dial; trydydd yw, os

yn un cymwd y byddant, ennynu hawl
yn y trydydydd gwedi lladder y gelain;
ac oni ddaw ateb erbyn pen y chweched
dydd, cyvraith á ryddau dial, o her-
wydd na ddaeth ateb.

Tair dirwy brenin ynt, dirwy ym-
ladd cyvaddev, a dirwy trais, a dirwy
lledrad. Divwyn dirwy ymladd, deu-
ddeg mu; divwyn dirwy trais morwyn
yw gwialen ariant, a siol aur, a chlaur
aur, val y dywelbwyd am eu mesurau
yn divwyn faraed y brenin; divwyn
dirwy lledrad yw cyfwynaw lledrad ar
y dyn, a gwadu o hono yn dda ar ei
davawd, a gofawd rhaith arno a'i
phallu.

Tri phedwar y fydd. Cyntav ynt,
pedwar achaws ydd ymchwelir brawd:
ovyn gwr cadarn, a chás galou, a
chariad cyveillon, a ferch da. Ail
pedwar, pedair tarian à ánt rhwng
dynion a rhaith gwlad rhag hawl lled-
rad: un yw cadw gwestai yn gyv-
reithawl; nid amgen, ei gadw o bryd
gorchyaerwy hyd y bore, a doddi ei
law drosto o'i gywely tair gwaith y nòs
hona, a hyny tyngu o ddynion y tŷ
ganto; ail yw geni a meithrin, tyngu
o'r perchenawg ar ei drydydd o wyr
un vraint ag ev, geni a meithrin yr
anivel ar ei helw, heb ei vnyed tair
nòs i wrtho, nac o werth, nac o rodd;
trydydd yw gwarant, nid oes warant
namyn ar dair llaw, a'r trydydd am-
ddifyned trwy gyvraith; pedwerydd
yw cadw cyn coll, a hyny yw gwneu-
thur o'r dyn ar ei drydydd o wyr un
vraint ag ev, cyn colli o'r llall ei dda,

bod y da hyny ar ei helw ev. Trydydd pedwar yw pedwar dyn nid oes nawdd iddynt, nac yn llŷs, nac yn llàn, gan y brenin : un yw dyn à dòro nawdd y brenin, yn un o'r tair gwyl arbenig, yn y llys ; ail yw dyn à wyfler o vod i'r brenin ; trydydd yw ei gwynofawg, dyn à ddylyo ei borthi y nòs hòno, ac nas portho ; pedwerydd yw ei gacth.

Tri thawedawg gorfedd ; arglwydd gwir yu gwrandaw ar ei wyrda yn barnu eu cyvreithiau ; ac yngnad yn gwrandaw hawlwr, ac amddifynwr yn ateb ; a màch yn gwrandaw hawlwr, a thalawdyr yn ymateb.

Tri gwanas gwaew cyvreithawl yn nadlau : un yw gwán ei arloft yn y ddaiar ag un llaw, oni vo abraidd ei dynu á dwy law ; ail yw gwán y pen y mywn twyn oni guddio y mwn ; trydydd yw ei ddodi ar llwyn à vo cyruwch á gwr ; ac oni bydd y gwaew yn un o'r tair gwanas hyny, a myned dyn arno a'i varw, traian ei alanas á ddygwydd ar berchen y gwaew.

Tri over ymadrawdd à ddywedir yn llŷs, ac ni fynant : gwád cyn dedryd ; a llŷs cyn amfer ; a chynghaws gwedi brawd.

Tair faráed ni ddiwygir, or cefir trwy veddawd ; faráed yr ofeiriad teulu, a'r yngnad llŷs, a'r meddyg teulu ; can ni wyddant wy py amfer y bo raid i'r brenin wrthynt ; ni ddylyant wyntau vod yn veddw byth.

Tair gwragedd à ddyly eu meibon

trev eu mam : gwraig à rodder yn ngwyfltyl tros ei thád, a chafel máb o heni yn ei gwyfloriaeth ; a gwraig à rodder o rodd cenedyl i alltud ; a gwraig à ladder gwr o'i chenedyl, a dial o'i máb hwnw, ni ddylyir ei oedi am drev ei vam, nac araws nawved-dydd yn ei erbyn.

Tri meib ni ddylyant gyvran o dir gan eu brodyr un vam ac un dád ag hwynt : un yw máb à gafer yn llwyn ac yn mherth, ac yn anneddawl, a gwedi hyny cymeryd mam y máb o hono o rodd cenedyl, a chafel máb arall o honynt, ni ddyly hwnw gyvranu tir á'r máb à gáad cyn nog ev, yn llwyn ac yn mherth ; ail yw cymeryd o ysgoláig wraig o rodd cenedyl, a chafel máb o honei, ac oddyna cymeryd o'r ddau ofeiriadaeth, ac oddyna cafel o'r ofeiriad váb o'r unwraig, ni ddyly y máb à gáad cyn nog ev gyvranu tir á hwnw ; trydydd yw mud, can ni roddir gwlad i vud, can ni ddyly dir nid ateb o drosto.

Tri pheth ni ád cyvraith eu damdwng : blawd, a gweuyn, ac ariant ; canys cyfelyb á gefir iddynt.

Tri phren rhydd yn forest y brenin : pren crib eglwys ; a phren peleidyr à elont yn rhaid y brenin ; a phren elawr.

Tri cheheryn canastyr y fydd : un yw lledrad fordd y cerddo cyvran o hono, canys naw afaith y fydd iddo ; ail yw hydd brenin i neb a'i cyllo ; trydydd yw abo blaidd i neb à wnel cam amdano.

Tri edyn ni ddylir eu lladd ar dir dyn arall, heb ei gènad : eryr, a garan, a chigfran. Y neb à laddo un o honynt, taled ddeg a deugaint i berchenawg y tîr.

Tri pheth or ceîr ar fordd nid rhaid ateb i neb o honynt : pedol, a nodwydd, a cheinawg.

Tri dyn ni ddily y brenin eu gwerthu : lleidyr gwedi barner i grog, a chynllwynwr, a bradwr arglwydd.

Tri ergyd ni ddiwygir : i garw yn fîd, aci gi yn fîd, aci ebawlgwyllt yn fîd.

Tair nodwydd gyvreithawl y fydd : nodwydd gweinigawl y vrenines, a nodwydd meddyg llys i wniaw gweli-odd, a nodwydd y pencynydd i wniaw y cwn rhwygedig. Pedair ceinawg cyvraith á dâl pob un o honynt.

Tair sarâed cêlain ynt, pan lladder, pan yspeiler, pan wthier yn ei gorwedd o'i fevyll.

Tair gwarthrudd celain ynt, govyn, Pwy á laddawdd hyn ? piau yr elawr hon ? piau y bedd newydd hwn ?

Tri pheth ni thelir, can coller yn rhaid tÿ : cyllell, a chleddyv, a llawdyr.

Tair gavel nid adverir : un dros ledrad, ac un ar vâch ni chymhellow, ac un dros alanas.

Tri rhyw dâl y fydd i gwynwr : gau dwng, neu adwerth, neu edvryd.

Tri ymddillwng o rwym hawl y fydd : gwir dwng, neu waefav, neu ynvvydrwydd.

Tri chargychwel heb attychwel : un yw gwraig gwedi ydd ysgaro á'i gwr yn gyvreithawl ; a chyfwynvab gwedi gwater o genedyl yn gyvreithawl ; a threvtadawg gwedi dâl yn ddilys ; gwedi y bo yn arglwyddiaeth arall, o iawnder nid ymchwel drachevyn.

O dri achaws y gofoded cyvraith : cyntav yw i geisaw dyfg rhag gwneuthur anghyvraith ; ail yw gwared anghyvraith, or darfaei ei gwneuthur ; trydydd yw er cospi y neb à wnelai anghyvraith, trwy ddirwy, a cham-lwrw, a'r cyvryw á ddylyai.

Tri da nid rhaid mâch arnynt : da à roddo arglwydd i wr, a chymyn à ddâl i ofeiriad y gan y marw, a da à ddâl i veddyg y gau y clav.

Tair marw-dystoliaeth y fydd am dir, ac á savant yn nghyvraith a barn : un yw, or cyfroir dadyl am dir yn llÿs, a'i thervynu yn ngwydd gwyr y llÿs, gwedi bo marw y rhai hyny oll, tyftoliaeth eu hetiveddion hyd eu gorwyr-on, neu achwaneg, á gredir am yr hyn à vu gynt, ac à glywsfant gan eu rhieni o'r ddadyl hõno, a'r rhai hyny á elwir gwybyddiaid am dir ; ail yw henaduriaid gwlad, i wybod ách ac edryd rhwng oenedyl a charant y dyn à ovyno dir tiwy ách ac edryd, o nawved-dydd mai neu ragvyr ; trydydd yw pan weler pentanvaen tãd y dyn à ovyno dir, neu ei hendad, neu ei or-

hendam, neu ereill o'r genedyl, neu le adail, neu dir ei rieni, y rhai hyny á favant yn lle tyfion ar ei ddylyed iddo.

Tri thorllwyth y fydd un werth ag eu mam, nac un à vo na lliaws, or dygir yn llediad : torllwyth gellaft, a thorllwyth hwch ar eu thyleu, a nyth hebawg.

Tri llwdyn unwerth yn y genvain bob amfer : baedd cenvain, ac arbenig y moch, a hwch à gatwer yn nghyver gwestva arglwydd.

Tri rhyw wybyddiaid y fydd am dir : un yw henaduriaid gwlad, i wybod ách acedryd, i ddwyn dyn ar ddylyed o dir gyd á'i geraint ; ail yw amhinogion tír, nid amgen, gwr o bob rhandir o'r drev, i wybod rhanaŵ a finiau rhwng y welygordd ; trydydd yw meiri, a chynghellorion, a rhingyllaid, i gadw tervynau y cymydau, canys y brenin ábiau y tervynau hyny.

Tri pheth à geidw gôv, ac à faiv yn lle tyfion i ddyd ar ddylyed o dir : lle hên odyd, neu bentanvaen, neu esgynvaen.

Tri dyn y telir gweli tavawd iddynt : i'r brenin, pan ddyweter gair hagyr wrtho ; ac i'r brawdwr, pan ymwyfller ag ev am ei iawu vrawd ; ac i ofeiriad yn ei eglwys, yn y tair gwyl arbenig, neu yn darllen llythyr rhag bron y brenin, neu yn ei wneuthur.

Tri chowyllawg llŷs : cerwyn vedd,

a bragawd, a chathyl cyn ei dangaws i'r brenin.

Tair hela rydd y fydd yn mhob gwlad ar dir dyn arall : hela iwrch, a hela cadno, a hela dyvrgi.

Tri devnydd hawl y fydd : golwg, a gair, a gweithred.

Tair golwg à ddygir yn nghyfraith : golwg tyfio i dystoliaeth, a golwg mynegiad o'i vynag, a golwg llygadrydd celus, am ladd, neu lofg, neu ledrad.

Tri gair celus y fydd : gair y bo gweli tavawd amdano ; a gwallawgair yn llŷs ; a thavodryddiaeth, am ladd, neu lofg, neu ledrad.

Tri rhyw gwallawgair y fydd : gair gwall yn holi, o rwy neu eifeu ; a gair gwall yn amddifyn, o rwy neu eifeu ; a gair gwall yn gwadu. O'r cyntav y cyll hawlwr ei hawl o'r à berthyno wrth y gair, or dygir tyfion yn eu herbryn, ac ni chyll gamlwrw, can nid oes cam gwyn celus yn nghyfraith eithyr tri ; o'r ail, neu o'r trydydd, y cyll amddifynwr gamlwrw, a divwyn yr hawl o'r à berthyno wrth y gair y tyftwyd o'i wall.

Tri thervyn hawl y fydd : gwadu, neu brovi, neu lysu tyfion.

Tri pheth ni chynghain yn nghyfraith : prawv ar weithred, eithyr tri ; gwad dros waefav ; a chov gwedi brawd.

Tri gweithred y fydd ar braww llavur cyvreithawl neu anghyvreithawl ar dir, y megys tòri fin, neu wneuthur fin, neu lavur arall, a gweithred llwdyn yn lladd y llall yn ngwydd bugel trevgordd, tyffoliaeth y bugel á saiv am hyny; a gweithred cydleidyrr lleidyrr á grocer am ledrad, tyffoliaeth hwnw ar ei gydleidyrr á saiv; tyffoliaeth gwybyddiaid hevyyd á saiv am dir.

Tri gwaefav y fydd: arddelw, neu warant, neu amddifyn heb warant.

Tri chów gwedi brawd y fydd: goddev o vrawdwr roddi gwyfstyl yn erbyn ei vrawd, beb roddi gwyfstyl, yna ei chadarnáu, a gwedi hyny cynnyg ei wyfstyl, ni ddilyrr ei erbyniaw o gyvraith, onid barn dremyg vydd; neu roddi gwyfstyl yn erbyn brawd gwedi y goddev; neu addaw ymadrawd yn wallus ar gyvraith a barn, a gwedi barn, ceifaw gwared gwall nis dily.

Tri lle y tywys cóv llýs: am gyvundeb pleidau; ac am dervyn dadyll, or daw cynghaws un yn dywedyd ei thervynu, a'r llall yn dywedyd na thervynwyd; ac am anghyvraith á wnel arglwydd á'i wr yu ei lýs.

Tair tyffoliaeth ddilys y fydd: tyffoliaeth llýs yn dwyn i gów; a thyffoliaeth y gwybyddiaid á gredir pob un yn y gyvraith ar wahan, megis tād rhwng ei ddau váb, neu yn lliofawg am dir; a thyffoliaeth y gwrthdyfston.

Tair tyffoliaeth marwawl y fydd:

tyfsto ar ddyrn cyn ei holi o'r hyn y tyfster; neu tyfsto ar ddyrn na wadwys, neu nad amddifynwys erbyn á ddaroedd iddo ei wadu, neu ei amddifyn; neu tyfsto ar ddyrn ddywedyd yr hyn nis dywed y llýs, a'r brawdwyrr a'i clywo á ddilyant ei ddwyn yn varwawl, trwy arch yr amddifynwyr, os cofa. A llyna y tri lle y mae trech gwybyddiaid no thyfston.

Tri gwahan y fydd rhwng gwybyddiaid a thyfston: gwybyddiaid am yr hyrr á vu cyn ymhawlyn y llýs y dygant eu tyffoliaeth, ac nid ev y dwg tyfston; ail yw, gwybyddiaid biau dedryd eu gwybod yn nghyvraith tyfston, can ni rydyfster iddynt, ac nis piau tyfston; trydydd yw, gwybyddiaid biau ddwyn eu tyffoliaeth yn erbyn gwád ac amddifyn, fev yw hyny, gwybyddiaid biau brovi gwír gwedi gau, ac nis piau tyfston.

O dair fordd y mae cadarnach gwybyddiaid no thyfston: un yw gallu dwyn lliaws o wybyddiaid am un petlu yn y gyvraith, neu un gwybyddiaid, inegis mách, ac ni ellir dwyn na mwy na llai no dau o'r tyfston; ail yw gallu dirwyaw dyn, neu ei werthu, trwy wybyddiaid, ac ni ellir trwy dyfston, o gyvraith; trydydd yw gallu o wybyddiaid brovi yn erbyn gwád ac amddifyn, ac nis dichawn tyfston. Paa dyfsto tyfsto yn ei dyffoliaeth beth yn gyvreithawl ereill yn erbyn amddifynwyr, neu paa dyfsto amddifynwyr beth yn gyvreithawl yn erbyn tyfston, y rhai hyny á elwir gwrthdyfston yn nghyvraith, ac ni ellir eu llyfu.

Tair tyfoliaeth y fydd ar air, ac ni ddygir i grair : tyfoliaeth lleidyr ar ei gydleidyr wrth y grog ; a thyfoliaeth nid eler yn ei herbyn pan ddycer ar air : a thyfoliaeth y gwrthdyfton. Gwybyddiaid, yn mhob dadyl, grym tyfton á gynhaliant ; a chystal á allant yn mhob dadyl ag á ddichawn tyfton. DEWI BREVI.

O tri modd y telir dirwy trais : un yw pan ballo ei amddifyn i amddifynwr yn erbyn dyn ; ail yw pan ballo ei raith i ddyn yn gwadu trais ; trydydd yw pan ballo ei warant i ddyn à i galwo yn nadyl trais.

O dri modd y cyll dadyl trais ei braint mwyar : na wneler ei theithi ; ac o dyfoliaeth vywawl yn nadyl trais ; ac o gwynaw o'r hawlwr ddwyn o'r eiddo ev yr hyn à ddycbwyd i drais rhag arall, ac nid y ganto ev. Nid mwy hagen y rhaith yn y tri phwnc hyny no llw tri dyn ; ac nid mwy y dial no thri buyn camlwrw, oni ellir ei wadu neu ei amddifyn.

Un o dri pheth á gyll y neb à dreifer : ei ddyn ; neu ei dir neu ei dda arall cychwynawl, neu ei vrait.

Tri rhyw amddifyn y fydd : un yw nad ateper yn anamferawl er govyn ; ail yw amddifyn val nad ateper byth er govyn ; trydydd yw amddifyn gan ateb, mal na chollet dim ar yr hawl.

Tri pheth nid thaid ateb i neb o honynt : un yw peth ni bo diebred

yn erbyn cyvraith ; ail yw gweithred y galler dangaws ei argyweddd, or gwneir, ac ni ddangofer ; trydydd yw colled, ni wypo gwlad neb rhyw hyfbyrwydd i'r hawlwr ei golli.

Tri rhyw ddiebryd y fydd : un yw dwyn peth ac nad adverer trachevyn ; ail yw addaw argyweddd ar ddyn, neu ar yr eiddo, heb wneuthur iawn na heddwech amdano ; trydydd yw diebryd dyn o'r dyled dros amfer edryd.

O dri modd y caua cyvraith rhwng hawlwr ac amddifynwr : un yw, o golli ei amfer, a hwnw á ddamweina o lawer modd ; ail yw, o hawl heb berchen ; trydydd yw, o dervynu ei ddadyl cyn no hyuy.

Tri thervyn hawl cyvreithawl y fydd : un yw tervyn o gyvundeb pleidau ; ail yw tervyn gofodedig rhwng pleidau trwy gymrodeddwyr ; trydydd yw tervyn trwy varn.

Tair dadyl à ddylyant eu hiacháu ac eu barnu trwy ddedryd gwlad yn erbyn haerllugedd : un yw dadyl am venfyg neu wyfyl, neu avel y fydd un gyvraith ; ail yw dadyl y bo amddifyn ynddi, nid amgen gwad am dir ; trydydd yw dadyl o wrthdrymder brenin yn erbyn cyvraith.

Tair cynnevawd y fydd : cynnevawd i erlid gyvraith, a hōno y fydd gynhaliadwy ; cynnevawd à ragvlaena gyvraith, or fydd iddi awdurdawd b eiddoeth, cynhaliadwy yw ; cyn-

nevawd à lwgyr gyvraith, ac yna y dyly ei chymhell.

Tri pheth à gadarnâa ddevawd : awdurdawd, a gallu, ac addwynder.

Tri pheth à wânâa gynnevawd : gwrthdrymder, angheugant vonedd, a drynganraith.

O dri modd y cyll brawdwr gamlwrw o varnu, ac ni chyll gwerth ei dawd : un yw, pan ddivarno cyvryw à varnafai ev gynt, trwy y cyfelybion achwyfon ; ail yw, pan èl ar gyveilorn yn datganu dadyll, or cadarnâa mwy neu lai yn ei ddadyll nog à vu o eiriau grym ; trydydd yw, na roddo gwyftyl gyd à'i varn, pan rodder gwyftyl arall yn ei herbyn. O'r modd cyntav y varn gamav à ddilèir ; o'r ail y datganu à iawnèir ; o'r trydydd y varn hevyd à ddilèir yna, can boed iawn, canys cadarnâwys y brawdwr hi yn amferawl trwy wyftyl. Os y dadleuwr à ebrvyca ymwyftlaw à brawdwr, nid amgen pan y datgano gyntav iddo, ni cheif ymwyftlaw ag ev am y varn hòno byth gwedi hyny, cyd boed cam ei varn. Yn gyfelyb i hyny, od ymwyftla ev yn amferawl, ac nad ymwyftla y brawdwr ag ev, ei varn hevyd à ddygwydd.

Tri rhyw vynag y fydd, ac am bob un o honynt y gofodir rhaith gwlad ar ddyn am ledrad : un yw, dyvod y colledig a'r mynegwr gyd ag ev, à dyngo yn erbyn arall, clybod a gwybod arno y lledrad ; ail yw, tyngu o'r

mynegwr, gweled a gwybod arno y lledrad, a hwnw yw lliw ; trydydd yw, lluddias rhag dyn ceifaw ei dda yn y lle y tebycai ei vod. Ni ddyly neb roddi rhaith gwlad am ledrad, heb un o'r mynegau hyny yn ei erbyn, onid pallu o lw gweilydd à wna i'r colledig. Or palla, nid rhaid mynag arno, eithyr huuy, i gymhell rhaith gwlad arno.

Tri rhyw dwng y fydd : cadarnâu gwir, gan dyngu trwyddo bervedd ; ail yw gwadu gau, gan dyngu trwyddo bervedd ; trydydd yw tyngu peth petrus, o herwydd cydwybod. Sev yw peth petrus, yr hyn ni wyper beth vo, ai gwir, ai gau.

Tair gofodedigaeth y fydd o herwydd cyvraith i gwblâu y gyvraith a'i harverodd yn bryfaith, hyd na aller eu cablu, o eifeu, neu o ormodedd, neu o bethau anñheilwng : cyntav yw o'r cyfelybion, cyfelyb varn à roddir ; ail yw o'r ddwy gyvraith ysgrivenedig erbyn yn erbyn, yn dosparth yr un peth ; yr un à vo deilyngach no'r llall à gynnelir ; trydydd yw pob rhyw gyvraith ysgrivenedig, ar ni bo gwrthwyneb iddi yn ysgrivenedig, à ddyllir ei chadw, hyd goynont y pendeveg a'i wlad i ddilèu hòno, gan ofawd arall à vo teilyngach.

Tri rhyw gamddosparth y fydd y cefir ymodwared amdanynt, herwydd cyvraith, heb vod yn rhaid nac yn berthynafawl ymwyftlaw à brawdwr, ac ni chyll amfer yn nghyvraith i

amheu y ddosparth o blaid goddev, hyd pan vo llythredig un dydd a blwyddyn o ddydd y camddosparth, nac yn erbyn ei etivedd, os am dir y tyv y gynhen; ac or damweina carcharu cyvraith o blaid arglwydd, er hyd y bo heb iawn, ni chyll amfer y gyvraith o amheu, onid gan wallocáu canlyn gwedi canatâer cyvraith iddo, hyd pan lithro undydd a blwyddyn; ac ni chyll amfer yn nghyvraith hevyd i'r neb à ddechreuo gynhebrwng dadyl, or damweina rhyvel cyn tervynu y gynhen, onid gan ebyrgovi undydd a blwyddyn gwedi gwaflataer heddwch, ac adnabod yr arglwydd à wledycho. Cyntav yw rhoddi barn o ddyn yn erbyn plaid, heb allu iddo ei varnu o vrait tir, neu o vrait swydd, neu rwymedig yn urddau cyfgedig, neu ddyn anavus, neu veius, neu ddyn o glevyd anianawl, a'r pyncau hyny yn deor iddo deilyngdâwd ei vod yn vrawdwr o gyvraith; neu vrawdwr à ddotid yn ei erbyn lyfiant cyvreithawl, neu wrthnead cyvreithawl, heb dervynu à rhai yn yr achaws; neu gwedi darfai ei vod yn yr achaws rod-di barn; neu rod-di barn o vrawdwr cyn agau ar y ddadyl, a deifyv o bob parth; neu cyn doddi o blaid arglwydd yn ol deifyv o bob parth; neu rod-di barn o vrawdwr yn ddifyvod cyn cyvarch dyundeb ei gydvrrawdwr; neu rod-di barn o vrawdwr ar ddyn yn erbyn cyvraith, drwy gymhell o blaid arglwydd, neu geisaw mwynant dosparth yn lluniaeth barn, neu gymrodedd am berchenogaeth tir à ddosperthid oddieithyr gweithred gorfedd gyvreithawl; onid yn y lle y damchweinai i arglwydd o'i dir ehun estynu perchenogaeth i wr iddo, ai yn nghyvarws, ai yn rhybued arall; llyna yr un lle y gellir cadarnáu perchenogaeth i ddyn ar dir a daiar oddieithyr gweithred gorfedd gyvreithawl. Ail dosparth yw gallu doddi yn erbyn brawdwr, neu roi o'i gydvrrawdwr un o'r pedwar achaws ydd ymchwelir brawd; nid amgen, cás o blaid gelyniaeth; sev yw hyny, gallu provi ar vrawdwr rod-di cam varn, neu gadarnáu gau, ai ev ai rhai o'i gydvrrawdwr, mewn cov neu ddedryd yn erbyn dyn, a hyny o gás o achaws gelyniaeth; neu brovi ar vrawdwr o vrait tir, neu rai o'i gydvrrawdwr, erbyniaw gwerth neu obyr neu eddewid arno; neu vrawdwr swyddawg, eithyr yr hyn à ofoded yn nghyvraith, iddo drosvarnu, ac o'r achaws hwnw barnu cam, neu gadarnáu gau, drwy gôv neu ddedryd, yn erbyn plaid, a hyny o ferch da; neu allu doddi yn erbyn brawdwr, neu rai o'i gydvrrawdwr, dyundeb drwy rwyv ac eddewid; nid amgen, rhoddi hovnder i blaid, drwy gadernid py ddadyl bynag y dangoso yr hawlwr, neu amddifynwr, yn y goddevydd yn vrawdwr cadarnáu ei ewyllys iddo, neu ddosparth ar y pwnc hwnw à eilw cyvraith yn gariad cyveillon; neu allu provi yn erbyn brawdwr, neu rai o'i gydvrrawdwr, gosawd bygwth arnaddynt, megis argyweddu corf dyn, neu ei eiddo, hyd na lyvafai rod-di tervyn ar y pwnc hwnw à eilw cyvraith yn ovn gwyr

cedeira : sev modd y dylir provi hyny, ger bron canonwyr, i wneuthur diledd-trwy ddedryd gwlad, eithyr y lle y yv dderbyn tragwyddawl, drwy ddeall damchweino ac y perthyno ei orchwir- ei ganonwyr ; a chyd gwnel plaid am- aw i gov llŷs. Pwybynag à gynheb- heu, a galw ar y dosparth à wnel can- ryingo yn nghyvrraith gorfedd ar vrawd- onwyr, nid erbynir, ac ni wrandewir wr ei golledu drwy ryw un o'r pyncau herwydd cyvrraith. Canys Hywel Dda à ddywefbwyd uchod, ev á ddyly gafel vrenin Cymru, o gynghor ei ddoethon còv neu ddedryd yn ddiohir rhyngto a'r awdurdodwyr á ofodes yn ei gyvrraith brawdwr, neu rai o'i gydvrrawdwr, y ev, gorrud a pherthynu erbyniaw deall ei ganonwyr, i ddoferparth perygyl a gofoter yr achaws yn ei erbyn ; ac os ei phetruferder herwydd fynwyr canon còv neu ddedryd á amlycâa bod yn wir dileddyv ; a hyny lle nid adnepid gallu à ddywed y neb y fydd yn provi yn o'i awdurdodwyr ev wneuthur tervyn erbyn y brawdwr, neu ei gydvrrawd- teilwng, dylyedus, herwydd ei gyv- wwr, cosper y neb à orddiwedder yn rraith ev yn y lleodd dywededigion y achwyfawl i'r anghyvrraith, yn y modd tragwyddolion. y dyweto cyvrraith oreu, a gwnelel ter- vryn o newydd am y gynhen, trwy gyvrraith a chyviawnder. Trydydd yw lle gorfo ar y neb y perthyno arwain cynhen ymryson rhag bron canonwyr ; nid amgen, pan vo dwy gyvrraith yf- grivenedig erbyn yn erbyn yn dof- parth yr un peth, ac nad adnapo y brawdwr o'r ddwy gyvrraith pwy deil- yngav onaddynt ; neu od amheu hawl- wr, neu amddifynwyr, y dosparth à wnel y brawdwr cyvrwng y ddwy gyvrraith hyny ; neu or dervydd i'r hawlwr neu i'r amddifynwyr amheu y dosparth à wnel gwyfawdyr á voynt alwedigion o blaid y brenin i ddofer- parth cynhen amryson cyvrwng gwyf- tyl a gwrthwyfstyl erbyn yn erbyn, à rodder yn llaw y brenin, neu alwedigaeth barn à rodder ar ddyd ni allo herwydd cyvrraith roddi gwyfstyl yn erbyn barn ; yna y dily y brenin arwain y gynhen hòno, a'i chaderiaw yn rhwymedig yn oed y dydd gofodedig yn nghyvrraith,

ger bron canonwyr, i wneuthur diledd- trwy ddedryd gwlad, eithyr y lle y yv dderbyn tragwyddawl, drwy ddeall ei ganonwyr ; a chyd gwnel plaid am- heu, a galw ar y dosparth à wnel can- onwyr, nid erbynir, ac ni wrandewir herwydd cyvrraith. Canys Hywel Dda vrenin Cymru, o gynghor ei ddoethon awdurdodwyr á ofodes yn ei gyvrraith ev, gorrud a pherthynu erbyniaw deall ei ganonwyr, i ddoferparth perygyl a phetruferder herwydd fynwyr canon dileddyv ; a hyny lle nid adnepid gallu o'i awdurdodwyr ev wneuthur tervyn teilwng, dylyedus, herwydd ei gyv- rraith ev yn y lleodd dywededigion tragwyddolion.

Tair gorfedd ddygynnnull á ofoded yn nghyvrraith Hywel Dda, mal na bai neb rhyw ddifyg yn y gyvrraith, na neb rhyw eifeu o deslyngdawd na chyviawnder ; ac ni roddid braint brawdwr i neb o'r gwyr dygynnnull hyny o her- wydd na braint tir na braint swydd ; canys pan ddarfai i wyr y llŷs hòno ragreithaw còv, a chadarnâu y dull, trwy dwnng henuriaid, am yr hyn à ofodid arnaddynt, yno y dily y brawdwr à ofoter o blaid y brenin roddi barn rhwng y cynhenufion, her- wydd dull gwyr y llŷs hòno, y rhai à voynt oddevedigion o bob parth, heb na'u llyfu, na'u gwrthneu : sev yw hyny, pan ddamchweinio bod amryson am dîr cyvrwng amryveilion arglwydd- iaethau, megis cymydau, neu gantrev- odd, na barwniaid eu hunaint bieuf- synt, nac arglwyddi ereill, lleygawl neu eglwyfig, y rhai à gynnelynt eu harg-

Iwydd diweddav dan arglwyddiaeth y brenin, y rhyw orfedd hōno á gynnelir oblegid y brenin; canys wrth vrait y brenin y gosoded ynddi gyfraw y rhyw llŷs hōno, herwydd cyvraith; sev fordd yw hyny, arglwydd yw y brenin ar bawb o'i deyrnas, ac nad arglwydd neb o'r arglwyddi ereill ar eu cilydd; ac wrth hyny y deallwyd, herwydd y gyvraith, na allai neb gynnal y rhyw llŷs hōno, eithyr y brenin; ac wrth hyny y dylir, o blaid y brenin, gymhell o wys a rhybudd hēn awduriaid a doethon o'r cynghelloriaethau o bob parth, o'r rhai cymherav, i'r lle amryfonawl; a hyny yn nyddiau y gyvraith, a'i hoedau, megis ydd amlycēid mewn cynhen amryfon cyvrwng llŷs a llàn, a chymydau a chantrevodd. Neu vod neb un yn cynnal tŷr trwy weithred gan y brenin, ac iddo ehun, ai i un o'i rieni, a dyvod neb un arall i ganlyn am y tŷr hwnw; nac ag ev y dyweto, nac ag un o'i rieni, mai trwy orthrymder y gwahanwyd, ac anghyvraith; nen ddyvod un i ovyn y tŷr o blaid gweithred à gefid gan arglwydd y tŷr, ai y neb à vai canlyn ar un o'i rieni, y cafai y tŷr ac y tyvai yr iawn iddo yntau o'i blegid, a bod neb yn cynnal y tŷr hwnw trwy oresgyn o ryw vodd arall y delai hyny, hevyd á ddylyir eu cynnal yn llŷs dygynnull, ac eu tervynu; canys ni ofoded y neb ag à vai yn cynnal tŷr, trwy weithred o blaid arglwydd, pa vodd bynag y cafai, ai ar werth, ai yn nghyvarws, ai yn rhybueded arall, ateb yn llŷs a dadlau cymwd neu gantrev, trwy na

chōv na dedryd, megis breyr neu arall; can ni ofoded yn nghyvraith tervynu iawn arglwydd yn y llŷs hōno. Os y llŷs dygynnull á amlycāa gwneuthur gorthrymder, megis y dywefbwyd vry, y brenin á ddyly yn ddiobir gwared yr anghyvraith; can ni ddyly neb, herwydd cyvraith, gynnal gweithred à wnelid yn anghyvraithawl. Or derwydd na allo gorefgynwr anghyvreithloni y gweithred, ac amheu iawn yr arglwydd y cavad y tŷr gauto, y brawdwr á ddyly varnu y tŷr i berchen y gweithred, val y dyweto ei weithred ereu, ac à orddiweddo ar y tŷr o dda cyfraw á'i pieuvydd yn ddilyc. Ail yw, na ellir canlyn cwyn galanas, eithyr ger bron y brenin, neu y neb à gynnal o yn lle y brenin; canys ni ofoded gallu o neb gymhell cwbyl dāl tros alanas, eithyr y neb à vai arglwydd ar bawb; sev yw hwnw y brenin; canys ni chynghain o gyvraith cwynaw o orfedd i orfedd, i ganlyn am yr un devnydd; am hyny y gynhen hōno yn llŷs dygynnull y gosoded i'r brenia draian o bob galanas ar y gymhelo yn lle cofp, dros gymhell i'r rhan arall i'r genedyd, megis y rhan cyvraith rhyngtynt. Trydedd orfedd ddygynnull yw yn y lle y bo amryfon cyvrwng awdurdodwyr am ddeallu dwy gyvraith erbyn yn erbyn, yn dosparth yr un peth, heb vod un o honynt yn coelaw deall ei gilydd; neu na wpynt pwy deilyngav o'r ddyw gyvraith hyuy; yna y dylir, o blaid y brenin, cymhell o wys rhybuddiawl, canonwyr, na gwyr o grevydd voynt, nac eglwyfwsy ereill.

i dervynu y gynhen hōno, trwy ddeall canon dileddyv, gan gadarnáu drwy dwng, or bydd â dybio; ac yna y dyl brawdwr, o blaid y brenin, roddi barn, herwydd dull ei ganonwyr. **Dewi Bævi.**

Tri rhyw dremyg cyndrychawl y fydd: un yw rhoddi barn ar ddyn y perthyno iddoysbaid un dydd a blwyddyn o'i hamheu; sev yw hyny lluddiaw o wyr y llŷs, neu y brawdwr, neu ereill, i ddyn roddi gwystyl diohir, neu ballu o blaid y brenin, neu yr arglwydd bieufai y llŷs, o erbyniaw gwystyl; ac wrth hyny ni chyll ev ei amfer hyd pan vo lithredig un dydd a blwyddyn o'r pan genatâer cyvraith gyntav iddo; ac ev â gynghainai vod y varn yn dda ac yn briodawl yn ei devnydd, herwydd dadlwriaeth ei dadyl. Ail tremyg cyndrychawl yw barnu rhwym anstherthynawl ar amddifynblaid cywlad, i wrandaw cōv a barn gwedi cadeiriaw dadyl, yn ol deisyv o bob parth; a'r tremyg hwnw y fydd yn pwyfaw ar yr hawlblaid; canys o gyvraith, amfer brawdwr barn gwedi deisyv o bob parth. Trydydd tremyg cyndrychawl yw rhoi barn yn erbyn dyn yn llwrw colled neu ennill cyn cadeiriaw dadyl. Dau ryw dremyg absen y fydd: un yw diveddiannu dyn o'i dir cyn bod yn aedved amfer yn nghyvraith; canys hyd yna y dylir ei araws ev; ail tremyg absen yw rhoddi barn yn erbyn dyn yn llwrw colled tragwyddawl cyn cadeiriaw dadyl. Y tremyg cyntav o'r ddau â ddeallir o anamferokder;

a'r ail â ddeallir oblegid amferokder cynysgedig eu devnydd; can ni aller amheu y varn o gwbyl o blaid y devnydd, oddieithyr cyvladd yr amfer; pei gwedi cadeiriaw dadyl ni byddai varn absen; canys y deisyv â gofa y cyndrycholder, i dremygu y varn. Pob rhyw wall dadlwriaeth ni chyvladdo â grym dadyl, ei devnydd o gwbyl â beir goll i'r ddadyl, heb goll tragwyddawl; ac am hyny y mae cenatâedig cyrchu cyvraith o newydd. Pob rhyw wall dadlwriaeth â gyvladdo â grym dadyl a'i devnydd o gwbyl, hyd na bo yn pwyfaw ar vodd dadyl, arver dadlwriaeth â gynghain ei difgynu yn golled tragwyddawl, oddieithyr dadleuodd â ofoded tervynau hysbys o gyvraith iddynt; megis mewri hawl drablwyddyn a'i chyfelyb; a hyny argauedigaeth ennill yw hyd at dervyn gosodedig. **Dewi Bævi, ora, ora.**

Canys tri rhyw argauedigaeth dadyl ynt: un onaddynt yw pei damchwainai i ddyn govyn tir i arall, trwy gwyn a hawl, gan arwain iawn difgynedig hyd ato ehun, neu neb un o'i rieni, neu ystlyfion, oblegid cydetivedd, can ni hanfai y tir o iawn rieni; a gallu o'r atebwr ddodi yn erbyn yr hawlwr, gwahanu yr iawn â hwynt drwy gyvraith ddilys, a'i ddyvod drwy gyvraith ddilys i un o'i rieni yntau, y gallo yntau arwain iawn difoddedig hyd ato ev ehun, neu gydetivedd iddo, cyd bai gwr dyvod iddo ehun, neu estrawn y casai y tir ganto; megis y gallai ddadleu yn eu

hiawn neu amfer i ymwyflaw á barn. Ail argauedigaeith yw gallu o'r atebwr ddodi yn erbyn hawlwr á arddelwo iawn o blaid rhieni, neu o'i anſawdd ehun, neu pa un bynag arall á vai difoddedig yr iawn, trwy ddadlwriaeth dadyl anianawl, a barn yu mherfon y neb ei harddelwo iawn o'i blegid; neu ei gydetivedd, trwy orddiwes neb un o'i rieni yn gamorefgynwr; neu allu o'r atebwr gadarnáu perchenogaeth hwy no'i anſawdd yr hwn ag á geifer ei wneuthur yn gamorefgynwr; neu vwrw arddelw cyvreithawl yn erbyn yr hawlwr, megis pei damchweinai i ddyn erbyniaw perchenogaeth ar dir; ſev yw hyny drwy eſtyn arglwydd; a gwedi hyny dyvod neb un arall yn abſen hwnw i'r orſedd, ac erbyniaw eſtyn anallu ar yr un tír o law y gorſeddawg, a thrwy hyny rhedeg yn y gorefgyn hwnw; y cyntav á ddichawn ei vwrw y maes pan y myno, o vewn un dydd a blwyddyn; a chyd cwyno y llall rhagddo am y camorefgyn hwnw, nid ennill ddedryd arno; canys trech yw pob gorefgyn cymyſgedig yn yr iawn, no gorefgyn oddieithyr yr iawn, a bod cyvraith yn deallu bod anſawdd yr hynav, yn llwrw perchenogaeth, yn iawnav, hyd pan ddifodder drwy gyvraith a barn; a hõno yn argauedigaeith dragwyddawl y cynnelir, megis y rhai uchod, am ddamchweinaw perchenogaeth drwy ddadlwriaeth wyneb yn wyneb, yr hawlblaidd ar yr amddiſynblaidd, trwy gyvraith a barn; neu allu doddi yn erbyn hawlwr argauedigaeith oefodd rhieni, o vewn un orſedd cymwd neu

gantrev; canys pwy bynag á vo yn cynnal, na dyn dirgeledig o'r gwaed y tyvo yr iawn, oblegid ei hiroddev, nac eſtrawn á'i herbyno, gwedi bo ennilledig yr iawn drwy amferodd y teiroes; canys i hwnw y mae dirgeledig y gyvraith; megis i'r neb á hanfai o'r gwaed; oni bai allu provi ei vod yn gamorefgynwr ar y neb y tyvai yr iawn iddo o'i blegid; a'r ddadlwriaeth hõno nid perthynawl yn erbyn y camorefgynwr hwnw, onid lle y rheto un o'r hen ddyledogion ar ei orefgyn, gan ddywedyd yn ei amddiſyn, na ddamchweinawdd etiveddiaeth iddo ev gan y neb á arddelwo, ac yn y modd hwnw amheu ei berchenogaeth yn gwyl, yn lle pallo iddo arwain iawn ar gyfelybion. *Dzwr Brevi yn gannorthwy.* Trydydd argauedigaeith dadyl yw gallu o'r atebwr ddodi yn erbyn hawlwr goddev ohono ehun hawl dra blwyddyn; neu ovyn dylyed cychwynawl yn y dyddiau deddon; neu ovyn tír a daiar o ách ac edryd yn amfer cauedig cyvraith am dir a daiar; neu ddechrecyvraith gwedi hanner dydd provedig hythbys, a'r cyfelybion; a'r gyvryw argauedigaeith hõno, a'i chyſelyb, á gynnelir yn argauedigaeith amferodd; a'r ddwy ereill, a'u cyfelybion, tragwyddolion ynt; a hyny o achaws eu bod yn tervynu ar yr iawn. *GWENOC, helpa!*

Grym argauedigaeith yw döor rhag dyn y rhwym a'r cadernid á ddoto i orwiraw ymadrawdd; megis cõv llýs, neu ddedryd gwlad, am ddadyl tír a daiar, neu vechniaeth ar gyvnewid,

neu wybyddiaid, neu ammodwyr ar ammod, à arddelwyr ni boynt gyngheinawl; fev yw hyny am dda cychwynedig, gan drosi i ddadlwriaeth ai devnydd ai deall cyvraith dileddyv. Yn mhob lle y dichawn dyn govyn iawn anianawl o blaid rhieni, a'i ennill, lle ni aller doddi yn ei erbyn ddifoddi yr iawn mewn gweithred y gyvraith; a hyn i gadw amfer. Pedwar rhwym dadyl ynt, Pwy à holych; beth à holych; py vaint à holych; a pha amfer y holych. Sev modd yw hyny, mynegi yn gyntav enw priawd yr hawlwr, ac enw priawd yr amddifynwr, a hevyd py at y bo dy gwyn; megis wrth y cynghellawr, neu swyddogion yr orfodd hono. Ail yw, pa beth à holych; fev yw hyny, pa fordd yth wahanwyd o'th dda, ai o drais, ai o ledrad, ai o anghyvarch, ai o lóg, ai o adneuaeth, ai o venthyg, ai by argywedd bynag à wneler it', neu ar dy eiddo; a hevyd, pa ryw dda voynt, ai aniveilaid, ai aur, ai ariant, ai dylyedogaeth o dir a daiar, trwy un o'r dadenhuddau, ai o gam-orefgyn, ai by un o'r tri, ai trwy ách ac edryd; os llóg, neu o adneuaeth, neu o venthyg, enwi pa ryw gadernid y fydd ar eu cafel drachen; neu, os trwy gyvnewid, neu ammod, neu luniaeth arall, enwi pa ryw gadernid à vo arnynt. Trydydd yw mynegi pa vaint à holych; fev yw hyny, mynegi pa rivedi o aniveilaid, neu aur, neu ariant, a pha deithi à voynt; os argywedd, pa vaint vo, a pha vaint vo yr hawlwr; os am dir, enwi pa rivedi o erwydd, a

pha beth à ddyllir dros yr eiddo; os am goed, pa rivedi voynt, a pha ryw goed, a pha beth à ddylyer dros yr argywedd, herwydd cyvraith, ai arian cyvraith, ai arian cwtäon. Pedwerydd yw, py amfer y holych; fev yw hyny, mynegi y dydd a'r vlwyddyn yth wahanwyd o'th eiddo, neu y gwnaethbwyd yt argywedd, neu yr ammod, neu y lluniaeth, a pha le; os cyvnewid, pa ddydd y bu; neu lóg, neu adneuaeth, neu venthyg, pa ddydd, a pha vlwyddyn, y dilyid ei gael drachen, neu dalu dros ei gyvnewid; os tîr, pa ddydd yth orefgynwyd, a pha le y mae y tîr, a pha vaint y fydd iddo, a mynegi pa un o'r tri diebryd yth ddioberwyd o'th eiddo, neu yth argyweddwyd, a mynegi pa berfonoliaeth vo yr hawlwr, neu yr amddifynwr, yr amfer y gwnaethbwyd anghyvraith à thi. Pwy bynag à adawo un o'r pedwar rhwym rhagddywededig heb ddywedyd, y mae anhyfbyrwydd yn ei hawl; ac ni ddyllir ateb o'i hawl, oddieithyr amfer, megis yn blaid atebawl. Ac o dywedir peth o bob un o'r pedwar rhwym, heb ddywedyd cwbyl, megis na ddeisyvter dros yr eiddo onid mwy neu lai nog à ddylyer drofto herwydd cyvraith, gwallawgair yw, val y dyly yr hawlwr golli ei hawl, val y perthyno wrth y gwallawgair; ac ni ddylyir ateb, ond gan golli o'r hawlwr yn y modd y dywefbwyd vry: a llyna y gwahan y fydd rhwng gwallawgair ac anhyfbyrwydd; ac oni ellir cadarnáu bod yn wir un o'r pedwar rhwym rhagddywedig, ni ddyllir

ateb vyth i'r hawl. *DEWI DDYVRWR,*
era pro nobis!

Tri dyn à gynnail dir, ac á'i herbyn o vewn llŷs cymwd neu gantrev, ac ni ddylant vod yn bleidiau i ateb i neb, o'u tîredd, yn llwrw cwynau, na bod yn vrawdwr yngnaid o vrait tîr, megis brëyrion: nid amgen, dyn eglwysig y rhoddo y brenin dir iddo drwy weithred, a hyny o'i dir dilys ei hun; ail yw lleyg y rhoddo y brenin dir iddo, ai yn nghyvarws, ai yn rhybued arall, yn y cyfelybion vodd; trydydd yw dyn à gynnalo berchenogaeth o daiawgdir dan y brenin. Y cyntav a'r ail rhag bron y brawdwr pënav y dylant ateb, or bydd á'i govyno, ac nid y llŷs vrëyrawl; y trydydd yn llŷs y daiawgdrëv y dily ateb, ac nid y llŷs uchod.

Tair dadyl y fydd anghynnwyfedig yn nghyvraith: un yw dadyl o blaid hawlwr á ddisgyno ar wallawgair, neu anhybyfrwydd, neu lithraw amfer; ail yw dadyl o blaid amddifynwr, o'r gyfelyb vodd; trydydd yw lle y gwnel dyn arddelw mewn dadyl à vo anghynnwyfedig yn nghyvraith herwydd amheu dadlwriaeth dadyl.

Tri rhyw warcheidwad y fydd ar dir herwydd cyvraith: un yw arglwydd, à vydd warcheidwad ar dir à ddisgyno yn ei law o varwolaeth perchenawg yny ddel i'r iawn ddylyedawg ei ovyn; ail yw cydetivedd, à warchatwo ddylyed ei gydetiveddion yny ddelont i gytheryd eu hiawn á ddylyed, meis brodyr, neu govndyrw, neu gyverdyw; canys y

rhal hyny y fydd gydetiveddion; trydydd yw dyn y rhoddo perohenawg gwarcheidwadaeth iddo o'i dir, trwy ammod gafel ei dir a'i vrait pan y myno drachevyn.

Tri chwynawdyr celus y fydd à ddylir eu poeni am eu cwynau hwy eu hunain: cyntav yw dyn à roddo gwyfyl yn erbyn barn à aller ei chadarnáu o wrthwyfyl, trwy awdurdawd ysgrivenedig o gyvraith—hwnw á gyll gwerth ei dawwd; ail yw dyn à roddo gwyfyl yn erbyn gwyfyl à rodder ar ddynd arall amgen nog arno ev ei hun—á hwnw á ddylir ei boeni drwy gamlwrw; trydydd yw dyn à roddo gwyfyl yn erbyn barn ar ffa bo braint iddo ymwyflaw á barn, megis eferad, neu ddynd arall crevyddus; cenatedig hagen yw i'r cyfelyb ddynd hwnw gwrthwynobu i'r varn drwy awdurdawd y gyvraith; ac os yr awdurdawd á balla iddo, camlwrw á gyll. Ni chyfl neb mwy no chamlwrw y lle ni bo ymwyflaw drwy rodd gwyfyl a gwrthwyfyl.

Tri lle y fydd o rhoddir meichau ni ellir ei wadu: un yw yn nghyhoedd plwyv; ail yw yn ngorfedd gyvreithawl; trydydd yw yn nghyndrycholder arglwydd: wrth vod y tri lle hyny yn dri chyhoedd cyvraith; ac nad oes dim or á waeler yn gyhoeddawg à aller ei wadu yn nghyvraith; a chan na ddylyo yr amddifynwr wadu meichau, nid ydyw cyvraith yno yn cadarnáu na ddylyo y mach wadu ei vnyed yn vach, yn erbyn gyr y thingyll; canys cyv-

mâch â ddywad, pan wato mâch ei
vechniaeth yn erbyn gyr y rhingyll,
rhoddod lw ar ei chweched o wyr un
vraint ag ev; can ni ddyly gwrthdwng
vod eithyr ar vâch am gynddlyed;
aithys mâch â el yn nghyhoedd, gwaded
drwy ddedryd gwlad, eithyr lle y
porthyno cûv llŷs.

Tair uchel llŷs y fydd yn Nghymru:
nid amgen, llŷs Aberfraw, a llŷs Dinev-
wr a llŷs Mathravael. Pob arglwydd, o
arglwyddi Gwynedda'r Deheu, â ddyly-
yant ateb yn y llŷs nefav ei gyvoeth ei
hun, o'r tair uchel llŷs uchod, o bob hawl
a govyn or vai arno. Cyd gallo arglwydd
vod yn hawlwr yn ei llŷs ehun ar y neb â
vyno, ni ddyly ev, herwydd cyvraith,
vod yn amddifynwr yn ei llŷs ei hun, o
neb rhyw ovyn or â vo arno; can ni
ddyly ev fevyll ger bron brawdwr o'i
llŷs ehun; ac ni ddyly ei ovyn yntau
yn ei llŷs ehun o neb rhyw hawl ag vo
arno. Ni ddyly un brawdwr hevyd,
herwydd cyvraith, roddi barn, heb
dair plaid cyndrychawl, val y dywef-
bwyd vry: nid amgen, hawlwr fevyd-
lawg, yn holi ac yn cynhebrwng; ac
amddifynwr fevydlawg, yn amddifyn;
ac arglwydd gwir cyfredin, yn gwr-
andaw.

Tri mâch y fydd ni cheif un o hon-
ynt ddywyn mechni ar ei lw ei hun, cyd
gwato ran ac addev rhan arall o'r
vechni; un yw dyn â el yn vâch yn
ngwydd llŷs; a mâch diebredig; a
mâch cynnogyn. Peth bynag â ddyco
y cyntav yn y llŷs â ddyly dyngu gydag

ev, neu yn ei erbyn. Ail, neu y dryd-
edd yw, beth bynag â ddyco, ar ei
seithred o'i gyvnefeiviaid o wyr y
twng; canys talawdyr, o gyvraith,
vydd pob un o honynt yn amfer cyn-
nocnaeth. A llyma y gwahan y fydd
rhwng mâch diebredig a mâch cynnog-
yn. Mâch diebredig y geilw cyvraith
inâch â ballo y mechniaeth gyda hawl-
wr, gan rybuddiau yn nyddiau gorfedd.
Mâch cynnogyn, o gyvraith, y gelwir
y neb â el yn vâch dros ddyyn ni allo
fevyll wrth gyvraith, oblegid tylodi:
ac yn y lle hwnw y cymhell y blaid y
mâch yn gynnogyn. Dau ryw balled-
igaeth â gynghain ar vâch i fevyll wrth
gyvraith. Un onaddynt yw tylodi o
eifeu tri thuddedyn, megis y gallai dalu
dau bob amfer, a chyanal y trydydd
iddo ehun. Amfer y rhyw dal hwnw
yw o wyth niwrnawd i gilydd, o'r pan
enniller y da; ac yn y dydd y difycio
y cynnogyn, taled y mâch gwbyl ag
oedd yn ol heb dalu: a llyma vech-
niaeth â bara dros oed dydd tâl. Ail
yw o adaw y wlad o'r cynnogyn cyn
oed dydd tâl; yno taled y mâch han-
ner y ddylyed, a pharâed ei vechniaeth
ar yr hanner arall, hyd ar dervyn un
dydd a blwyddyn; ac yna taled y
mâch gwbyl ag â vo yn ol, oni feiv y
cynnogyn wrth gyvraith; a bid i'r
inâch ovyn y cynnogyn pan y inyno.
Os gwedi yr oed dydd tâl, edrycher ai
o wall yr hwlblaid amgyrchu amferawl,
ai nad ev. Amfer y gyvraith yw gwn-
euthur cyfraw o vewn i dervyn naw
niwrnawd, gan rivo oed y dydd tâl,
wrth nad perfaith rhoddi amfer â vo

byrach no hyny, rhag damchweinaw dylyed hawlblaidd yn amryveilon leodd: ac onys cyfry, drwy gyvraith gorfedd, achwyn, bid llithredig amfer rhwym y wechniaeth yn llwybr ymddillwng, yn un modd á phei darfa i'r govynawdyr roddi oed i'r cynnogyn yn absen y mách, gwedi oed dydd tál.

Tri pheth nis dichawn mách ei gafel dros blaidd efronawl: un yw amddifyn o rwym; ail yw oed dydd ców; trydydd, dadleu yn nghyvraith y blaidd nis dyly.

Tri meib y fydd ni ddylyant gafel rhan o drev eu tadau, herwydd cyvraith: nid amgen, máb efeirad á enniller gwedi ymrwymaw mewn urddau efeiradaeth; ail yw máb clavwr á enniller gwedi gwahaner y wrth ei bobyl oblegid clevri; trydydd yw máb á dalo ei dád ei dír dros gelain yn waettir, er heddwch i'r máb val i'r tád.

Tri rhyw wrogaeth y fydd: cledren waefawr, ac afwynwr, ac adlamwr.

Tri pheth ni ddyly tavodiawg eu dadleu dros neb un arall: un yw rhoddi gwyfystyn erbyn barn; ail yw dadleu dros warant arall; trydydd yw dadleu dros ddyu yn mherygl enaid ac aelodau.

Tri chwyn goruchel y fydd: un yw cwyn am dír o ách ac edryd; ail yw cwyn i ymwyflaw á barn; trydydd yw cwyn galanas.

Tri rhyw berchenogaeth y fydd ar

dír herwydd cyvraith: un yw eftyf heb orefgyn; ail yw gorefgyn heb eftyf; trydydd yw gorefgyn ac eftyf.

O dair fordd ydd á cogail yn mraint paladyr: un yw o'i oddev, canys goddev á dyr bob cynghaws; ail yw o eifeu etivedd cyvreithawl o wr; trydydd yw o brynu, canys y drydedd etiveddiaeth gyvreithawl yw.

Tri argau tervyn y fydd: rhyw, a braint, a chyngwarchadw.

Tri aelawd á ddyly gwneuthur iawn dros ddyu, a'i gymeryd, er na bo i arglwydd oddev iddo: tád, a brawd hynav, a chwegrwn.

Tair dadyl nid oes oed i vrawdwr am eu barnu: un yw dadyl y bo ymdyftu ynddi; ail yw dillwng cyvarchau wrth raid y brenin; trydydd yw barnu dadenhudd i ddyu á'i dylyo o gyvraith.

Tri dyn á gynnal dír yn llýs y brenin, ac á'i herbyn gan y brenin, os herwydd iawn etiveddiaeth y difgyn iddynt y tír, ac ni ddylyant wneuthur i'r arglwydd un o'r tri rhyw wafanaeth y fydd ar dír, eithyr talu ei rent a'i weftva iddo: gwraig weddw, a máb dioedran, ac ysgoláig rhwymedig wrth urddau cysegredig. Sev achaws i wr wraig, a'r máb o eifeu awdurdawd synwyr a chorfolaeath, ac ysgoláig am nad oes werth ar ei davawd yn nghyvraith, ac na ddichawn neb varnu eithyr dan berygl gwerth ei davawd.

Tri dyn à ddyly y brenin, neu ei swyddogion, vynu meichau gantynt er diogelrwydd i bawb o'i weria ev, rhag gwneuthur cam o'honynt, er na bo na chwya na chanlyn arnynt gan neb: un yw gorfeddwr à vyno bref-wyliaw mewn gwlad heb roddi gwr-ogaeth i'r brenin, nac i un uchelwr; ail yw dyn à vygytho arall yn ei abfen yn ngwydd yr arglwydd, neu ei swyddogion; trydydd yw dyn à ymwrthoto à chyvraith yn y llŷs, neu yn un o'r tri chyboedd, gan ddywedyd y mynai ei ewyllys, oddieithyr canlyn cyvraith neu gwynau. Pob rhyw ddynd à gwyno gwyn bygwth enaid a chorff, neu aelodau, neu dda, rhag arall, trwy dwng ar grair, ev à ddyly cafel meichau ar ddiogelrwydd iddo.

Tri dyn ni ddyly un o'honynt fevill mewn barn: un onaddynt yw dyn gorphwyllawg o ynvydrwydd, ac à orfo ei rwymaw neu ei gadw weithau; ail yw dyn à ambryno o ledrad cyvaddev unwaith, neu à orddiwedder yn lleidyr ar gyhoedd heddwch; trydydd yw dyn à ddygwyddo yn ngwerth ei dawawd unwaith oblegid cam vrawd à roddafai cyn no hyny.

Tri chyfredin gwlad y fydd: cyman, dadlau, ac eglwys.

Tri chenawl y fydd yn nghyvraith: un yw cenawl i gadarnau cyvawnder; ail yw cenawl i gadw cywirdeb; trydydd yw cenawl i eglurau gwirionedd: fev ynt y tri hyny, arglwydd, a mach, a brawdwr teilwng rhwng pleidau.

Tri pheth y fydd uwch no chyvraith, ac à dyr ar gyvraith, pan gyvarfont à hi: arglwydd yn lle y gwnel well no chyvraith i ddilid gwirionedd, neu wneuthur trugaredd; a braint ni aller provi yn ei erbyn; ac ammod addevedig.

Tri phwnc y fydd iawn eu gwadu yn y faraed: na wnaethodd na faraed, na mevyl, nac iddo, nac o'i arglwydd, nac o'i genedyl. Sev achaws y gwedir i'r arglwydd rhag ei dirwy; fev achaws y gwedir i'r genedyl rhag ei dial o'honynt; canys gwaradwydd yw i'r genedyl sarau eu car; ac oni thelir, neu oni wedir, cyvreithawl ei dial; o telir iddo yntau ei saraed, neu or gwedir, diwaradwydd vydd y genedyl: a'r lle ni bo gwaradwydd ni bydd hawl.

Tri goddev y fydd yn cydgerdded à chyvraith, hyd ar amfer, ac mid ynt gorgyvuwch à chyvraith, ac ni ddylic mwyniant o'honynt herwydd cyvraith; fev yw hyny dangaws yr achwyfon. Un yw goddev o ddyn orthrymder gan swyddawg arglwydd yn gwneuthur anghyvraith arno yn lle cyvraith; a hwnw à eilw cyvraith yn anrhaith oddev. Ail yw goddev o ddyn ddyr cybydd, neu anghydnavs, à vai yn cyngwarchadw swydd, neu ddiddysg ddidda; a'r rhai hyny à eilw cyvraith yn annheilwng oddev; a herwydd cyvraith ni ddylic mwyniant o un goddev annheilwng, namyn ei ddi-frwythaw. Trydydd yw goddev o ddyn i arglwydd ei gymhell ar ei avles yn

ngwydd y llŷs; a hwnw á eilw cyvraith yn dwyll anianawl yn ngwydd yr yngneidwyr; a hwnw á ddylir ei adver, herwydd y dywed cyvraith, val y hadverir trais; canys cospadwy yw llys y brenin i roddi cynghor i neb, pryd nas govyno; ac er yr anghyvraith hõno ymodwared á wna cyvraith iddo pan y govyno.

Tri chwyn à ddfydd bob cwyn, pan gyvarfont yn y llys: un yw y cyntav à gafer gwafanaeth yn y llys arno; ail yw cwyn dyledawg; trydydd yw cwyn gorthrymder.

Tri pheth nid ateb cyvraith ddilys drofytnt: un yw barnu yn drugarawg; ail yw esgynu dyn cyn ateb; trydydd yw crogi dyn am bedair ceiniawg cyvraith, ac ni ellir ond crogi am gant punt.

Tri anghydwibod cyvraith y fydd: un yw dwyn tervyn yn gwbyl cyn ym-ovyn gwir; ail yw barnu ar draws angen; trydydd yw cymhell dyn ar ei avles.

Tri chyveiliorn cyvraith y fydd: hawl anhyfbys, ac ateb anghwbyl, a chõv anghydun.

Tri anghyvraith y fydd: un yw govedd iawn i arall yn lle cyvraith; ail yw dwyn anivel yn un o'r tair gavael rhydd, mwy no'r deuparth a'r traian; trydydd yw dwyn tervyn i ddyn mwy no mesur ei hawl.

Tri pheth y fydd vwy no chyvraith: fev yw y tri hyny, gwir brid ar dir, yn

lle y galler ei brovi, ac ni aller myned yn ei erbyn; ac arglwydd yn erlid gwirionedd rhwng deuwyr; a hir oddev gwlad à vo yn lle cyvraith. Ac yn y tri lle hyny ni ddyly brawdwr varnu, can ni henydd o gyvraith, ac na ddyly yntau varnu namyn cyvraith: gwlad ac arglwydd hagen á ddyly varnu yna.

Ni ddylir herwydd cyvraith gredu tyffoliaeth gwr ar wraig, ac un gwraig ar wr; canys traianawg yw pob gwraig ar wr; ni ddylir ei chredu hithau arno ev, can ni ddyly y traian ei gredu ar y ddeuparth. Tyffoliaeth á ellir ar air ac ar weithred, ac ni ellir ar veddwl calon; ac yna y tervyna y ddwy gyvraith, cyvraith eglwyfig a chyvraith Hywel, can eu braint. Onid y tri lle yma, cystal anmhriodawl á phriodawl: un yw yn y braint y ganer; ail, yn ei lw; trydydd yw lle ni aller dangaws o'r corf un dyn teilyngach nog ev; canys cyvraith á ddywed na bydd anmhriodawl yr etivedd hwnw, pei un o'r dynion gwaharddedig vai; canys ev á biau holl ovynion ei dád, a'i holl amddifynion. Cyvraith á ddywed y dichawn y brenin roi tír y deyrnas i'r neb à wafanaetho drofto, ac yntau yn barawd i roi yr anghenion: yna dywed cyvraith un lle y perthyn barn ar draws anghenion: ni chynghain un esgus i'r neb allo ei wiriaw, neu arall drofto: cyvraith à ddywed, y neb à dõro ei gorchymynau á ddywg eu poenau.

Tri dyn à geif dda cyfroedig a dyled

cyfroedig varwolaeth y perchen o gyvraith etiveddion, ac ni ellir cymhell un o honynt yn blaid i daly yn nghyvroith etiveddion: nid amgen, aillt brenin neu vreyr, yr hwn à eilw cyvroith yn aillt priodawl, yr hwn à drico gyda ei arglwydd yn ddisymud hyd y pedwerydd dyn o bob parth; ail yw brenin pan ddamchweino etiveddiaeth iddo o dda ei vâb aillt à vo marw heb etivedd o'i gorf; trydydd yw pan ddamchweino i vreyr ddisgyn yn nghyvroith etivedd yn y gyfelyb vodd i vâb aillt à vo marw heb etivedd o'i gorf. Ni ellir cymhell neb yn blaid i dalu dyled dros arall yn nghyvroith etivedd neu gydetivedd, oni bydd disgynedig neu dreigledig yr etivedd neu gydetivedd iawn anianawl oblegid ei rieni neu gydetivedd; ac wrth hyny ni thâl mab alltud, yr hwn à elwir yn vâb aillt, ddylyed ei rieni, neu gydetiveddion, wrth na cheif yntau anianolder o'u plegid hwyntau, o iawn disgynedig neu dreigledig: ni ellir cymhell neb yn dalawdyr dros ddydd à vo marw cyn talu dyled, oddieithyr tri dyn, nid amgen, etivedd à gafu anianolder oblegid tād; ail yw mäch; tryd yw cydetivedd à gafu anianolder oblegid cydetivedd arall.

Tri dyn à faiv tavodiawg absen drofnynt: un yw dyn à vo mewn pererindawd tu á Rhuvain, neu at vedd Críft; a dyn à vo clav gorweiddiawg, o vriw, neu vráth, neu glevyd anianawl arall, hyd na allai ddyvod, nac ar varch, nac ar draed; a dyn à vo mewn caethiwed carchar: a hevyd dyn à vo mewn

lluydd arglwydd; canys penav gwafanaeth tír yw mewn lluydd, o raid neu uvylldawd; a hwnw y fydd bedwerydd achaws. DEWI BREVI.

Tri etivedd cyvreithawl y fydd yn nghyvroith nid ynt gywiw yn ngwafanaeth y brenin, ac ni ddylyant gynnal tír dan y brenin gwedi eu tadau: nid amgen, dall, a byddar, ac evrydd; o achaws na allaut gwbláu gwafanaeth perthynawl i'r brenin o'i dír; a hyny o ddisfyg nerth corforawl, mewn dadlau, a lluyddau, a llawer o leodd ereill. Y dianav o'u clustau, a'u traed, a'u llygaid, er eu bod hwynt anghyvreithawl, tír eu tadau, gwedi eu tadau, á ennillant, herwydd cyvroith, gan y brenin yn hollawl, ac a'i cynnaliant yn berthynawl iddynt eu hunain, oni bydd i'r rhai anavus hyny etiveddion o'u cyrf. Or cyll perchen tír ei lygaid, megis na welo, a'i glustau, megis na chlywo, neu ei draed, megis y bo evrydd, ni ddyly ev gynnal tír dan y brenin gwedi hyny, namyn or bydd etivedd iddo, neu gydetiveddion tír, megis brodyr neu ereill, rhag difygiaw gwafanaeth i'r brenin o'i dír. Pwy bynag à gymero ddylyed dyn anavus o dír, pryderu y dyn anavus á orvydd arno tra vo byw o vwyd a dillad tra vo byw.

Tri dyn à ellir eu llyfu o'r unrhyw achwyfon, nid amgen no galanafdra, a a thiradra, a gwreicdra: tyft, gwybyddiad, a lliwad cyvreithawl.

Tri pheth y fydd y dichon dyn gollí
2 X 2

ei ddadyl o honynt, er daed vo y devnydd o wir a chyvraith : fev ynt y tri hyny, llys cyn amfer, a thyft ar vâch, a chadw gwedi gwrthawd.

Tri brodyr y dily un o honynt drev ei dad ac nis dily y ddau ereill, ac yn eu hun-vam ac yn eu hun-dad o'r un gwr priawd, ac o'r un wraig briawd : fev yw yr un à'i ceif, dianav ; fev yw o'r ddau ereill mud, arall yw clâv gwahan ; fev fordd y diferir y clâv gwahan, am na henyw o'r byd ; trydydd yw mud, canys anghwbyl yw o davawd, ac ni ddyly yntau vod yn vrawdwr ; canys ni ellir cwbyl o anghwbyl, ac wrth hyny nid dyn yntau ; ac am nad dyn ev, ni ddyly vod yn vrawdwr.

Tri gwreiddyn anianawl y fydd i'r un gair cyvraith : gwirionedd, cydwybod, a dyfg. Oni chyvladd y rhai hyny ni cheif cyvraith ei henw : gwirionedd yw gwreiddyn barn ; cydwybod yw gwreiddyn cyvraniad ; dyfg yw gwreiddyn cynhebryngiad dadyl, a'i herbyniad annhervynadwy yw pob cynghaws ni thervyner drwy y gwreiddyn hyny.

Tair perchenogaeth y fydd ar dîr hyd ar amfer, ac à vyddant gargychwyn, ac oesodd y fydd iddynt : oes adeilad ar dîr dyn arall undydd a blwyddyn a thri niwrnawd nawdd ; oes estynawl hyd pan roddo ei vrait a'i anfaddd o'i law ; oes gwrthriviad hyd pan y cymhellow yr arglwydd i wellâu ei vrait a'i anfaddd : ac os gwrthyd, cauedig vydd cyvraith

rhyngto ag ev yn un o'r moddion y mae i ddylyedawg gollu ei dîr. Sev yw gwrthriviad etivedd cyfevin i gafel dadenhudd.

Tri goresgyn y fydd ni ddylir cafel mwynant o honynt : un yw goresgyn o anvodd ; ail yw goresgyn heb wybod ; trydydd yw goresgyn y bo ymrwym a phoen arno er hyd y bo ynddo, megis rhwymiad *, neu ysgriven arall. Ni chyll dilyedawg ei dîr er myned rhivedi o ddynton dros ben nawved âch, pei gallai wiriaw vod llev treisig yn ol ar yr amferodd cyvreithawl ; canys nid â hawl yn llwrw gwyddwaledd yn erbyn dilyedawg nes tervynu yr achwyfon uchod.

Ni chynghain cwyn fevydlawg namyn o dri modd : fev yw y rhai hyny : o dervydd i hawlwr ddevnyddiaw cwyn at fwyddogion yr orfedd, ac yn y dydd cyntav galw plaid, ac na ddel yr hawlwr wrth ei alw ; ac yno deifyv o'r amddifynwr varn o ryddid, a'i varnu iddo ; ac ar hyny yr hawlwr yn dyvod i'r orfedd, ac yn achwyn wrth yr arglwydd a'i fwyddogion, vod yr iawn a dilyed yn dioberu o gyvraith cyn llithraw y dydd à rofoedd y brenin i roddi cyvraith ; canys diodor yw pob peth ar gymaint ag y gwallocaeoedd yr hawlwr ei vnyed dan ei gamlwrw ; ac wrth hyny y dichawn yr hawlwr dyftu i'r arglwydd nad ydyw yr amddifynwr yn gwadu ; ac yna y dichawn gwynaw yn fevydlawg. Ail modd y cynghain

* "Obligation."

cwyn fevydlawg: o dervydd i hawlwr holi yn y llys dygynnull, a gwr y brenin yn eiste ar y llys hwnw, nid oes oed iddo i ateb; y dydd hwnw y dervydd y gwallgyvreithau a'r camddevodau, a gwan-gymydau; ac nid oes i amddifynwr; canys mwy yw y dystoliaeth hōno nog oed. Trydydd lle y cynghain cwyn fevydlawg yw, pan adawo fwyddawg ei wialen swydd yn y lle hwnw, ni ofoded oed yn y gyvraith hōno; canys y brenin á ddylyddangaws gwialen ei swydd yn ddigam i bawb. DEWI BREVI I C.

Tair cyvlavan nid oes faráed yndd-ynt: un yw dyrnawd máb cyn oed cyvreithawl pedair blwydd ar ddeg, a dyrnawd o eiddigedd cyvreithawl, a dyrnawd o anvoddau: y gwaed ar weli á ddylir, a'r afgwrn twn, o bydd.

Tair diafbad uwch advan y fydd: un yw dylwedawg am dír, gwedi bo yn ngwlad arall hyd yn mhen nawved ách, a dawed o hono at yr arglwydd, a dodí diafbad ger ei vron am ei iawn a'i ddylyed, a govyn o'r arglwydd i'r hen awduriaid a'i tyngant ei ách; canys y dylwedawg biau ddwyn ei ách yn eu blaen á henawduriaid, gwedi yntau ei dyngu. Ac onis gwybyddant ar ddylyedawg yn govyn i'r arglwydd gwedi pallo i'r henawduriaid o dyngu ei ách, ac yntau yn dwyn ei ách i'r tír a'r ddaiar ac i'r drev y henyw o heni, arglwydd á ddyly rodđi y tír iddo, can ni thyngo yr henawduriaid ei ách, gwedi y bo y rhyw ddyw hwnw y maes o'i wlad hyd yn mhen y naw-

ved ách, ai ev o ddeol, ai o alanas, ai o vár arglwydd, ai o wyfloriaeth; a'r nawved dyn hwn yn myned o briodawr yn anmhríodawr, yna y gyvraith yn mynu ei gynnwys ar ei ddylyed: fev yw hyny, cymaint á'r gwr mwyav á warchatwo yn yr oes y dól ev i'r tír: a hwnw á elwir yn ddiabfad uwch advan; ac ni wrandewir dyn o'r nawved ách allan. Ail yw máb uchelwr am ei alltudion, pan ymadawant ag ev heb wneuthur iawn iddo. Trydydd yw gwraig am ei gwr; can ni ddyly cenedyl gymeryd dilyfdawd heb ei chēnad gwedi gwra.

Tri pheth nī chain: hoced mewn llw, efgus yn nghyfes, ac ymddiried i hireinoes.

Tri dyn á ddianc heb vod yn eneidvadden am ledrad cyvaddev: ysgoláig coronawg, ni ddylir am ei ledrad cyntav namyn ei ddiurddaw a'i ellwng yn lleyg; ail yw máb cyn ei vyned yn bedair blwydd ar ddeg; trydydd yw dyn anghyviaith, ni wypo gyvraith y wlad a'i devawd, hyd yn mhen tridiau a theirnos. DEWI BREVI.

Tri dygyn goll cenedyl: cyntav yw o honynt, bei darfai vod máb ar arddelw y tād yn váb dyoddev, a lladd dyn o hono gelain, a meichau o genedyl y tād hwnw ar yr alanas drosto; a gwedi hyny ei ddwyn o'i vam i dād arall, a dawed o'r genedyl á ryladder eu cār i ovyn ei alanas i'r genedyl á ryveichiafai ar yr alanas; a dywedyd o'r genedyl rhydwngadoedd y llovrydd ohopei,

ac na ddylyant hwy dalu galanas, namyn dros gâr iddynt; ac nad oedd gâr hwnw iddynt hwy, y gwr à ddycbwyd o'u plaid; ac oddyna dyvod y genedyl i ovyn galanas i'r lle y dathoedd y llovydd, a dywedyd o'r genedyl, na wnaeth ev ddim cam, er pan oedd ev gâr iddynt hwy; ac na ddylynt hwy wneuthur dim iawn, namyn dros y cam à wnêl ev yn gâr iddynt hwy; ac yna herwydd y ddau acco y dywed cyvraith, talwys à vechniwys: sev yw hyny, talu o'r neb à ryvechniwys yn gwbyl, cyd boynt gwirion am ei veichau a'i dâl. Yr ail yw, bei darfai damchweinaw meichau ar alanas dros y llovydd, a bod un geinawg yn ôl heb dalu, ac am hyny lladd y llovydd, cyvraith à ddywed, na ddylyr nac edryd yr alanas drachevyn, na dim amdano yntau; can ni thaloedd ev gwbyl; ac ni ellir cwbyl o anghwbyl. Trydydd yw, bei darfai cyfwynaw dyn o ladd arall, ac nad ymarddelwo yntau o wâd ar y llwon y dyliai, ac efgaelyfu ei genedyl, a bocfachu am y gyvlavan; cyvraith a ddywed, o hyny allan na ddylyid cymeryd gwâd ganto; can ni ddechreuwys gymeryd arddelw ar wâd: sev oedd hyny anvon at ei genedyl, ac at yr arglwydd: ac am golli da y gelwir yn ddygyn goll cenedyl.

Tri gwarthrudd celain: cyntav yw lladd celain; a'r ail ysbeilaw; a'r drydedd govyn py gelain yw hon, a gwân gwth ynddi. Am y tri hyny y telir farâed. Am y cyntav farâed heb ddyrchavel; ac am y ddau ereill y dy-

gwydd y traian i'r llawr: sev achaws yw na ddylyr arddyrchavel ar y farâed gyntav, wrth na liwir er à farâer dros waith y cyntav; a llyma yr achaws y goftwng y ddwy farâed gyntav, wrth vod yn llai gwarthrudd y marw no'r byw.

Tri argau gwaed: gwaed hyd ran, a gwaed hyd gwll, a gwaed hyd lawr; sev yw hyny, gwaed hyd wyneb, gwaed hyd ddillad, a gwaed à reto hyd lawr. Am y gwaed diweddav, can ni chwyn-er amdano, yr arglwydd à ddyly ymherw, wrth waedlydu ei dîr a'i ddaiar; ac sev yw maint cosp am hyny, pedair ar ugaint am y gwaed, a phunt am waedlydiaw y tîr.

Tri gwaed ni ddiwycir: gwaed o ben crach, gwaed trwyn, a gwaed o graith tra vo agored. Sev achaws na ddiwygir y gwaedau hyny, wrth vod yn anianawl gantynt redeg bob amfer.

Tair craith ogyvarch: craith ar wyneb, ac ar law, ac ar droed. Am y gyntav, gwerth gwaed, a gweli, a gogyvarch dair gwaith; am yr ail, gwerth gwaed, a gweli, a gogyvarch ddwy waith; am y drydedd, gwerth gwaed, a gweli, a gogyvarch un waith. Sev achaws y rhagora cosp am y gyntav, yn vwy nog am yr ail; am yr ail, yn vwy nog am y drydedd; canys, amlycach, ac anurddedicav, yw craith ar wyneb, nog ar law; ar law, nog ar droed; ac wrth hyny y dyrchaiv yr hon rhag y llall.

O dri modd y farêir pob dyn: o gyv-
!avan arno, a bod gan ei wraig, a

thòri nâwdd gwedi as rhoddo. Sev achaws y diwygir fardod gwr o vod gan ei wraig, yn vwy nog arall, am ei hanfod o alanafra.

Tri máb ni ddyly drev tād : máb efeiriad, máb clavwr, a máb gwr à daler ei dir yn waed-dir. A llyna yr achaws nas dily máb y clavwr, wrth ddarvod i Dduw ei ddethol, a gwahanu ei vrant i wrth iachweddawl. Sev val y mae hyny o vâb à gafô clavwr gwedi y bo barnedig i glavdy; a máb à gafô efeiriad gwedi ydd urdder yn efeiriad.

Tri argau tervyn : braint, a chyngwarchadw, a phriodolder. Sev val y mae hyny, braint breiniawg a'i hargau rhag anvreiniawg ei dervyn; can ni ddyly anvreiniawg dervynu ar dōr dyn á braint iddo; a hevyd priodawr, can ni ddyly dervynu arno; ac hevyd hên warchadw á argau dervyn, rhag un à vo iau nog ev. Cyd boed dau briodawr o gymeriaid, a chyhyd eu gwarchadw ag unrhyw briodorion, ac na wypo henuriaid gwlad iawn dervyn rhyngtynt, rhàn yn ddau hanner á ddyly, herwydd cyvraith cyhydedd.

Tair gorfedd gyvreithawl y fydd : gorfedd arglwydd, a gorfedd hon esgob, a hon abad : a'r tair hyny gwrogaeth gwyr; ac ni ddyly gwr o un o honyut gwneuthur iawn, namyn yn ei orfedd ev ehun; oni bai ddamchweinaw i wr yr esgob wneuthur cam i'r arglwydd, neu wr yr arglwydd, yn ngorfedd yr esgob; neu wr yr abad yn un o'r ddwy

ereill. Pob un o'r rhai hyny gwnaed iawn lle gwnel y cam.

Tair gwanas gwyfyl y fydd : llaw, a braich, ac ysgwydd. Sev achaws y gelwir y rhai hyny yn wanas gwyfyl, can ni ddylyr ar ni aller ei arwain yn un o'r tri lle hyny; onid yr hawlwr á'i myn, onid un peth, bod y ddylyed yn gymaint ag na ellid gwyflaw amdano namyn peth mawr. Sev achaws na ddylyr hyny, wrth na ddylyr peth anghyvodedyn am ddylyed cychwyn.

Tri gwyfyl gogymeriaid y fydd : o law mäch, ac o law cynnogyn, ac o arglwydd, neu wafanaethwr, am ddylyed addevedig, heb vâch arnei; a heb gadarn vâch, ac eifoes ei vod yn addevedig.

Tri gwyfyl nid rhaid meichau ar eu dilyfrywydd : gwyfyl o law mäch, a gwyfyl à ddyco yr hawlwr ar y mäch or na vynu gwafanaethu ei vechniaeth, a gwyfyl o law arglwydd, neu wafanaethwr. Sev achaws yw nad rhaid mäch ar ddilyfrywydd gwyfyl o law mäch, neu o law yr arglwydd, can ni wata hyny o ddynion rywyflaw oc eu llaw, nac er chwant da, nac er peth arall : bei gwedynt gwyflaw hwnw, hwynt á ddylynt gwyflaw un arall. A llyna yr achaws nad rhaid mäch ar ddilyfrywydd gwyfyl à ddyceri ar vâch, canys o'i anvodd y dygir; ac os rhydd yntau o'i vodd, cymered yr hawlwr vâch ganto ar ei ddilyfrywydd, rhag gwadu ohono nas rhoddes.

Tri pheth nid rhaid mäch ar eu dilyfrwydd : cynnyfgaeth gan wraig, ac ennill meddyg gan glâv, a chyvarws gwr gan ei arglwydd.

Tri rhyw ddadenhudd y fydd, a'r tri hyny ni ddylir eu barnu namyn i'r mab yn lle y tād : dadenhudd ár ac eredig, a dadenhudd bwrn a baich, a dadenhudd cardd. Pwybynag y barner dadenhudd o ár ac eredig iddo, ev á ddyly eiste yn ddiwryv, dieuiwed, heb ateb i neb, oni vo á'i gevyn ar ei ddás, ac yna ateb. Pwybynag y barner iddo ddadenhudd o vod tād yn cyvanneddu, a march a chàr ganto, ev á ddyly vod yn ddieniwed hyd yn mhen y nawved-dydd heb ateb, ac yn mhen y nawved-dydd cyvraith. Pwybynag y barner iddo ddadenhudd o vod tād yn gyvreithawl á bwrn ac á baich ganto yn cyvanneddu, a dily vod yn ddiwryv, ddieniwed, hyd yn mhen y trydydd ýd heb ateb; ac yn mhen y trydydd ýd cyvraith.

Tri chàr gychwyn heb ad-ddychwel: mab à wato ei did unwaith, neu à gynnero unwaith; pa un bynag à wnel, ni ddyly ei adwneuthur; a'r ail yw dyn à el unwaith yn gyvreithawl obriodolder, ni ddyly byth ddyvod drachevyn; a'r drydedd yw gwraig à el unwaith ei braint oddiwrth ei chenedyl yn gyvreithawl, ni ddyly ymchwelyd byth drachen yn mraint ei chenedyl. Sev achaws yw hyn, wrth nad adwna cyvraith à wnel; ac na ddylir gwneuthur un o'r tri hyny namyn yn gyvreithawl.

Tri gorfav gwraig: cyntav, lle cyfger genshi, hi á ddyly vod yno hyd yn mhen nawved-dydd; ail yw, lle defgaro ei gwr á hi, hi á ddyly vod yno hyd yn mhen nawved-dydd, i edrych á'i cyvreithawl ydd efgarwyd á hi, ac i vod yno ar ol y geinawg ddiweddav or à eiddiai; trydydd yw gwraig y bo marw ei gwr, hi á ddyly vod yno uwch ben ei haelwyd hyd yn mhen y nawved-dydd, ac oddyna ar ol y geinawg ddiweddav or à eiddiai.

Tair rhwyd brenin ynt, ei deulu, ac afwellt ei veirch, a'i re. Sev achaws yw, carcharawr à ddalo ei deulu, brenin bieuydd; ac anivel à ddaler ar afwellt ei veirch, pedair ceinawg cyvraith o hono; ac velly march à ddaler ar ei re, ev á ddyly pedair ceinawg cyvraith o hono.

Tair rhwyd mab uchelwr: afwellt ei veirch, a'i genvaint voch, a'i re. Ac o cheif anivel ni bo ei eiddo yn afwellt ei veirch, neu ar ei re, neu ar genvaint ei voch, unrhyw gofp y fydd iddo ag à vo i'r brenin.

Tair rhwyd mab aillt: ei braidd wartheg, a'i voch, a'i hendrev. O cheif anivel ni bo eiddo ei hun ar ei braidd wartheg, ev á geif bedair ceinawg gota o hono; ac enivel à gafai yn ei hendrev, neu yn mhlieth ei voch, ev á ddyly bedair ceinawg gota o hono.

Trichynghawawg cyvraith: rhaniad galanas, a gwerth tai a dodravy, a

dadyl mäch a chynnogyn. Sev achaws y gelwir y tri hyny yn gynghawawg cyvraith, rhag anhawfed eu dwyn ar gôv ac ethrylith.

Tri mud gorfedd: mäch, ac ynad, ac arglwydd; fev achaws y gelwir hwynt yn vudion gorfedd, wrth vod amfer i bob un onaddynt y dyliai vod yn vud: mäch, o'r pan eler yn nghyvraith am ei vechni ni ddily ateb, namyn gwedi govyno yr ynad ai mäch ai nad mäch; a'r ynad hevyd, nid rhaid iddo ateb oni vo rhaid iddo ddosparthu o'i ben; ac arglwydd hevyd, nid rhaid iddo vod yn rhaglavar: ac wrth hyny y gelwir yn dri mud gorfedd.

Tri aryv cyvreithawl, cleddyv, a gwaew, a bwa á deuddeg faeth. Gwerth cleddyv gwynsaid pedair ar ugaint; or bydd breuliv un ar bymtheg; o bydd grymsaid deuddeg ceinawg; gwerth pob un o'r ddau ereill pedair ceinawg.

Tair belynt rydd y fydd: llewynawg, a dyvrgi, a haid wenyn. Sev achaws y mae y tri hyny yn rhydd, wrth eu bod yn dri treiledig enivel ac na wastadant yn un lle rhagor ar ei gilydd.

Tair afgavaeth milgi: yfgyvarnawg, iwrch, a llewynawg. Sev achaws y gelwir y rhai hyny yn afgavaethau milgi, canys y cyntar a'u coto bieuvydd: onid un peth, cyvarvod cwn y brenin neu gwn yr arglwydd á'i llwdyn á gyvotai gwn máb uchelwr:

pwybynag hagen á gyvotai un o'r tri enivel a'i afgavaetha o'i vilgi, ev á'i pieuwydd.

Tri enivel cymaint gwerth eu troed á'u henaid: march, a hebawg, a milgi. Sev achaws yw hyny, canys hydroed yw pob un o honynt; ac enivel divwyn ac allo bydd gwedi na aller arver o honynt; ac arver o bob un o honynt y fydd o'i draed; ac wrth hyny y mae cymaint gwerth troed pob un o honynt á gwerth ei enaid, pob un o'r tri hyny.

Tair faráed ni ddiwygir: hon á gafo máb gan ei dád, a'r hon á gafo gwraig gan ei gwr am un o'r tri achaws cyvreithawl, a faráed gwr gan ei arglwydd.

Tri achaws y fydd y dily gwr vaeddu ei wraig: o unaw mefyl ar ei varyv, ac am gyvlavanu arno, ac am gafel gwr arall genthi. Os maedd yntau amgen no hyny, can cymerth ei ddwyn yn ei law ev ei hun ni ddily iawn.

Tri lle y rhan cyvraith yn ddeuhanner: cyntav, o damchweinai vod dilyed a mäch arno, a gadaw o'r cynnogyn ei wlad, y mäch á ddily dalu hanner y ddilyed, cyd bo gwirion, am beri o hono i'r hawlwr ei gredu; a'r ail yw, o damchweinai amryfon am dervyn ar wyr yn unrhyw briod-orion braint gwarchadw, ac na wypai henuriaid gwlad yr iawn dervyn rhyngthynt, rhanu yn ddeuhanner y ddilyed rhyngthynt; a'r trydydd yw, o damchweinai vod ynys rhwng dwy

avon, ac na bai nes yr un no ei gilydd, eu rhànu yn ddeuhanner á ddylyant. Velly y mae cyvraith cyhydedd: fev yw cyhydedd, pob dadlau à hebrynger yn gyhyd ac yn gyftal.

Tair dirwy y fydd: dirwy ymladd, dirwy drais, dirwy ledrad. Am bob gweithred à wnel dyn ni hanfo o'r tri hyny, camlwrw á dál amdano. Sev yw eosp am bob un o'r tri uchod tair punt; a mefüt camlwrw yw naw ugaint.

Tair over groes: croes risg pren, a chroes à waharddo lwybyr, a chroes ni hebrynger á llaw. Am yr un o'r tair hyny ni ddylyr na divwyn na dial.

O dri achaws y dylir amobyr i wraig: o gywelogæth cyhoeddawg, ar ni bo na rhodd nac eifyn; ac o veichogi ac o rodd ac eifyn, can ni bo cywelogæth; llathruddiaeth hevyd ev á ddylyr amobyr; ac eifoes ni henyw o un o'r tri achaws; fev achaws yw wrth ei hanvod o bob un o'r ddau, o rodd ac o gywelogæth: canys pan aeth hi gan y gwr yn llathrudd, yna ydd ymroes hi ei hun i'r gwr: o hyny ydd henyw llathruddiaeth o rodd ac eifyn: o gywelogæth cyhoeddawg pan henyw; canys cyvraith á ddywed, can ni chyfgo gwr gan wraig à ddyco yn llathrudd, oni chymer gwr y tý vâch ganto ar ei hamobyr, taled ev ei hun yr amobyr.

Tri dyn à ddyly dalu amobyr: y neb à vo roddiad arnei, a hithau ei hun, a'r hyn á ddywedafam ni uchod.

Tri dygiad á vydd ar vâb: un ei vam ar ei llowydd: a dygiad tád neu genedyl yn y vameglwys; a'r trydydd ev ei hun, oni orddiwedd ei vam yn vyw, o gorddiweddafai ei vam yntau ei ddwyn, a'i vod yntau yn amheuedig, cyvraith á ddywed, na ddyly ev ymddwyn, na chenedyl ei gymeryd; canys cyvraith á gydfynioedd gwybod o heni nad oedd vab y mab hwnw i'r tád y tybygai ev ei vod yn vâb iddo; canys dug ei vam iddo, a hi yn gweled ei vod yn amheuedig.

Tri chymeriad á vydd ar vâb: un tavawd á'i gwata ac á'i cymer, ei dâd ei hun yw hwnw; a'r ail yw, oni bydd byw y tád, pencenedyl ar ei feithved o wyr, yn lle y tád, gydag ev o'r genedyl; a'r trydydd yw, oni bai na thâd na phai cenedyl, un gwr ar ugaint o'r genedyl á'i gwata ac á'i cymer; faith yn lle y tád, faith yn lle y pencenedyl, a faith gyda'r pencenedyl: fev yw val y mae ei gymeryd o'r pencenedyl yn ei law, a'i roddi yn llaw y gwr hynav o'r gwyr; ac velly o hynav i hynav hyd ymhên y feithved gwr hyny: nid oes nodiad arnadynt, namyn eu bod yn genedyl or ni ddylynt rânau daiar ag ev. Un ansawdd á hyny y cymer: ac ynad á ddyly varnu yr hwn á wnelont na'i wadu na'i gymeryd. Ac velly y mae cymeryd mab neu ei wadu. O darfai bod mab ar arddelw y tád yu dyoddev, ac yn mywyd y tád hwnw. nas dyco ei vam iddo; cyvraith á ddywed na ddyly y genedyl na'i gymeryd na'i wadu; canys gollyngwys hi

yr amfer y dyliai ei ddwyn, os mynai; ac am hyny y dywed cyvraith, na ellir dwyn mab i varw; namyn gallu ei ddwyn o'i vam i dad arall, os myn; can ni ddug hwnw o'r blaen. Os hithau á'i dygafai hwnw, na da na drwg vai y tád, cyvraith á ddywed, na ddyly ev gafel tád byth gwedi hyny, namyn hwnw; ac am hyny y dywed cyvraith, na ellir dwyn mab i varw.

Tair celvyddyd ni ddyly mab taiawg eu dysgu, heb genad ei arglwydd: yf-goleigdawd, a govaniaeth, a barddon-iaeth. O damchweinai i vab taiawg ddyfsgu un o'r tair hyny heb genad ei arglwydd, cyvraith á ddywed, na bydd ryddach no chynt; canys yn anghyv-reithawl y dyfsgwys; ac nad oes anghyvraith á ddylyo ddyvod yn gyv-raith; ac na ddylyant hwyntau wrth ddylyed mab uchelwr ymryddáu nam-yn o arddelw cyvreithawl; a phwy-bynag ni chafo arddelw cyvreithawl i ymryddáu, bid gaeth val cynt.

Tri pheth ni ddyly taiawg eu gwerthu o bydd ar ei helw, mël, a môch, a march ceillawg, heb genad ei arglwydd. Rhai á ddywed, os gwerth, y dily o'r gyvnewid ddyvod drachev-yn, can nid oedd gyvreithawl y gwerthu; ac nad oedd ychydig dim à wnelid yn anghyvreithawl; eisoes mwyav á gadarnáa, na ddyly ddyvod drachevyn, namyn o gwnathoedd y mab aillt gam, y dyliai ei arglwydd arno os mynai.

Tri phriv raniad á vydd ar dir: rhan

rhwng brodyr, adran rhwng cevndyrw, a chyhydedd rhwng cyverdyrw. Ni ddyly na nai nac ewythyf na rhànu nac adrànu na chyhydeddu; sev achaws yw hyny, or na orddiweddoedd ev ail rhan, ac na ddaeth ato yntau y rhan arall. Sev fordd oedd hyny; os nai vab brawd vai ev i'r ewythyf hwnw ni orddiweddoedd ev ei ran gyntav; sev oedd hòno rhan brodyr; ac na ddaeth ato yntau ran arall, oedd hòno adran cevnderw; ac velly y divernir y nai vab cevnderw, neu nai vab cyver-derw. Niddyly cafelateb, namyn cyttir cenedyl, yr hyn à ddywedafam ni uchod á ddylyir o dir or à vai rhan gynt arno; tír rhydd hagen ev á ellir ei rànu á nai ac ewythyf, ac ewythyf a nai. O dervydd i ddynd mynu adran ag arall or à ddylyed, ev á ddyly ddwyn yr avel à vu yn llaw y tád, beí damchweinai colli peth o wir a chyv-raith o hyn; ac o achaws ei ddyvod yn annilys ato, ac na wypai ei vod yn annilys pan ddathoedd ato.

Tair marw dystoliaeth y fydd: cynt-av yw o honynt, o damchweinai i ddynd holi tír o ách ac edryd, o fordd arall, a dodi yn mhen tyfion barnu o gyvreithau tád, neu hendad, neu or-hendad, a na bai à watai ei ddwyn ar y crair à vo yn llaw ynad ryataw oc y tadau gantynt hwy barnu cyvraith rhieni i neb y fydd yn holi y tír hwnw, neu o ách ac edryd ydd hawl, a'i ddodi yn mhen y tyfion, yr unrhyw lw á ddaw ar y rhai hyny ag ar y rhai ereill uchod; ail yw o dyn; trydydd

yw rhych neu fos. O dervydd bod dyn à ryveddo cymeryd dedryd gan dyfyr hyd à welo, cyvraith á ddywed yn y lleodd hyny y dylir; canys peth tragwyddawl yw; ac wrth hyny y dyly vrawd gyvreithawl baráu yn hwy no'r neb à'i barno; wrth hyny y mwynèir tyfion o edryd y neb à'i rhywelai; ac wrth nad er yr hyn à welfant eu hun á atebant, namyn yr hyn à ddewis y gwyr à vu varw gantynt; wrth hyny y gelwir yn varw dyfolliaeth.

Tri llyfiant y fydd ar dyston: tindra, galanafdra, a charennnydd nês. Gweicdra y fydd lÿs; ac wrth ei hanvod o genedlaeth galanafdra, ni rivir namyn tri. Pwybynag à vno lyfu tyft o garennnydd nês, ev á lÿly ddwyn tyfion cydgenedyl; can ni ddyly efrawn ddwyn câr i neb, ac ni ddyly ddwyn ei garennnydd.

Tri pheth à á rhwng dyn a thalu damdwng: cadw cyn coll, a geni a meithrin, ac arwaefav. Sev val y mae cadw cyn coll, gwedi adwaeno y colledig yr amfer y colles yr eiddo, cafel o'r amddifynwr ceidwaid ar vod y da hwnw ganto ev yn ei berchenogaeth ev cyn no'r amfer hwnw: sev yw hyny cymodawg uwchlaw y drws, ac arall islaw y drws; or cefir hyny, digawn yw; ac oni chefir, advered i'r percheu yr eiddo.

Tri pheth ni ddyly eu damdwng: cig heb groen, ac ariant heb lestyr, ac

ÿd or à el i ar ysgub. Sev val y mae hyny, o cholli ddynd enivel byw, ac na orddiweddai y dyn lle bai ei dyb, namyn cig heb groen, cyvraith á ddywed na ddyly dyn ddamdwng ani-vel gwelw. A'r ail yw ariant heb lestyr à gollo dyn, ni ddyly ei ddamdwng; canys unrhyw vydd pob ariant a'i gilydd: os collai yntau yn y lestyr, herwydd braint y lestyr y dyly ddamdwng. Trydydd yw bei collai ddynd ÿd ar ei golovyn, cyvraith á ddywed, na ddyly ev ei ddamdwng, namyn ei gyvryw ag à gollo.

Tri chanlyn diwall y fydd: canlyn cwyn hyd ar rwym, canlyn rhwym hyd ar varn, canlyn barn hyd ar deryn. Deuryw ddifyg canlyn y fydd: un na chanlyner ddini; ail yw amryveilu o'r canlyn i'r llall.

Tri dyn herwydd cyvraith ni savant wrth à wnelont: un yw dyn meddw; ail yw mab cyn ei bedair blwydd ar ddeg; trydydd yw dyn à gymbeller o'i anvodd.

Tri braint y fydd i gynghellawr: braint castell, a braint amddifynblaid, a braint dyn disgyvraith. Sev achaws y mae braint castell iddo ev, carcharu à ddyco pan y myno; sev achaws y mae braint amddifynblaid iddo, am orvod arno ateb i orthrymder; sev achaws y mae braint dyn disgyvraith iddo ev, am nad oes i neb dasgu arno.

Tri dyn ni advwynêir dim or à ddy-wetont mewn llys : dall, a meddw, a byddar. Sev achaws yw, am nad gwneuthuredig dim or à wnelont yn nghyvrraith.

Tri dyn à ddyly farâed, ac ni ddyl-yant galanas : un yw, o deryydd tyb-iaw ar ddynd ladd arall, ac nas gwato, cyd boed gwirion, ac am hyny ei farâu, ev á ddyly dâl farâed, a phei lleddid ni chai ddim ; ail yw, o deryydd i ddynd dalu ewhyl o alanas, namyn un gein-awg, ac am hyny ei farâu, ev á ddyly dâl farâed, a phei lleddid ni chai ddim ; trydydd yw caeth, nid oes alanas iddo, namyn talu ei werth, iddai arglwydd, mal gwerth llwdyn.

DOSPARTH CYVRAITH,

*à dynwyd oc yr un llyoyr o Gyvreithiau
Hywel Dda.*

Pwybynag à wnel avles iddo ei hun, neu ei etivedd, am dda cyfröedig, neu anghyfröedig, megis tîr a daiar, tra vo mab o vewn pedair blwydd ar ddeg, neu ddynd meddw, neu ddynd clâv, ni faiv neb rhyw amddisyn yn eu herbryn, pan ddelont, yn eu synwyr perfaith, i adovyn y ddadyl hòno ger bron brawd-wr ; neu yn erbyn eu hetiveddion, os am dîr y byddai y gynhen. Canys dau ryw oed á vydd ar y gyvryw vâb hwnw ; pan vo yn faith mlwydd o vewn yr oed hwnw, ni vydd plaid atebawl i neb, namyn o dair dadyl : o goddiant à

wnel ev i arall, oddieithyr farâed ; ac o dîr à ennillo ev iddo ehun o le arall ; ac o dîr à holer iddo o ddadenhudd, ac o âch ac edryd ; a hyny gan vod arfed-awg fyddlawu, à roddo arglwydd iddo gwedi bo marw ei dâd : ac yna gyntav y dichawn dyngu : oed arall y fydd ar vâb, pan vo pedair blwydd ar ddeg ; ac yno gyntav y dichawn roddi a gwerthu da cyvodedig ac anghyvodedig, ac y bydd dyn oed cwbyl iddo i fevyl yn nghyvrraith gorsedd a barn, herwydd cyvrraith gyfredin Cymru. **DŴI BŴEVI.**

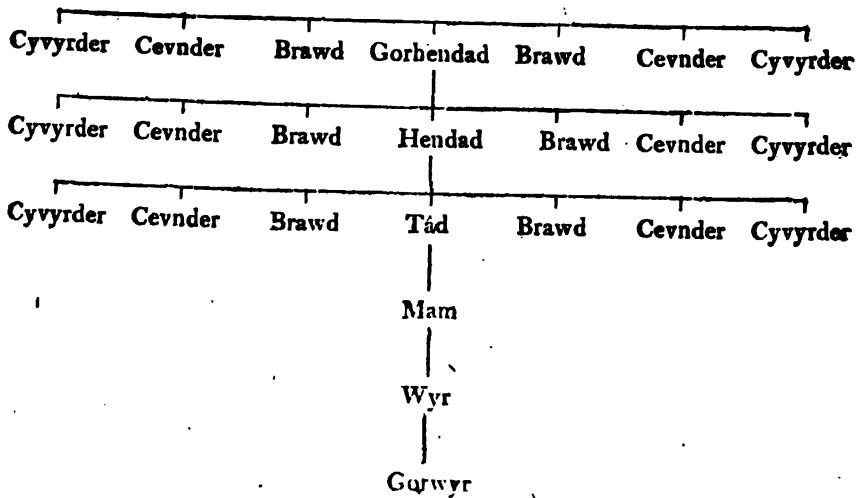
Pedair allwedd yngneidaeth y fydd : un yw mynych ovyn dy ddyfsg, ail yw cadw genyd dy ddyfsg à gefych ; trydydd yw caru ac ovni dy athraw ; pedwerydd yw caru cywirdeb, a chafâa cam ; a hyny er cariad Duw a'i ovn, a thremygu yr oes, o bydd heddyw, ni wyddost á vyddi evory ; a hevyd cyv-raith á ddywed, pan vo y tavawd yn barnu y bydd yr enaid yn crynu ; ac wrth hyny, dau beth y fydd doethineb o gyvrraith ynghyd ; nid amgen, dyfsg a doethineb anianawl ; ac wrth hyny y dywedir, ni bydd ynad neb er dyfsg, ac ni bydd ynad neb heb ddyfsg : sev yw hyny, er à ddyfsgo dyn, ni bydd ynad ev, oni bydd doethineb yn ei galon ; ac er maint vo y doethineb anianawl, ni bydd ev ynad heb ddyfsg. **DŴI BŴEVI.**

Mae yn nghyvrraith Hywel hawl, a gwrthhawl, ac arhawl, ac arabhawl. Sev yw deall hyny, megis pei dam-chweinai i ddynd werthu march i arall,

trwy wechni, erbyn diwrnawd, ar chafai warant amdano ; a gwedi hyn
 gafel tál, a chwynaw am ei werth ; a dawed at y neb à'i beufyciawdd iddo,
 doddi o'r amddifynwr yn erbyn yr a ceisaw ganto ddawed i warantu y
 hawlwr, am y march à brynafai, un march iddo, neu dslu y da i'r benfyg-
 o'r pyncau hyn, ai y ddera, ai y llyn- iwr à daliefai i'r neb a holyfai y march
 veirch, ai y du ysgyvaint, a bod yn iddo, ni ddyly y neb à roes y march i
 llywygus ; a dywedyd y dyliai iddo venthyg vyned i warantu iddo, na
 yr hyn à varnai gyvraith iddo am yr thalu neb rhyw dda i'r benfygiwr, am
 hyn à ddotai yn ei erbyn o'r pyncau luniseth na masuach à wnelai benfygiwr
 hyny ; cyvraith à ddywed, na ddylir yn absen y neb à roddafai y march yn
 ylwyaw iddo yr ateb hwnw ; sev menthyg ; canys bod hyny yn arhawl
 achaws, am ei bod yn wrthhawl, a ar y benthyg, a bod cyvraith yn dy-
 bod cyvraith yn dywedyd, na ddylyir wedyd, pwybynag à venfyccio enivel,
 doddi gwrthhawl yn erbyn hawl. Sev na dim arall, y dily ddawed adrev heb
 yw deall arhawl, or damchweinai i hawl a heb arhawl drachevyn arnynt.
 ddyv venthyciaw march, neu beth Deall arabhawl yw, pei damchweinai
 arall, gan ddyv, a chyn dawed y march i ddyv govyn a holi peth à ddarfai ei
 adrev at ei berchen, cyvodi hawl o dderbynu yn y blaen drwy dervyn
 arall ar y march yn llaw benthyciwr, a cyvreithawl, ni ddyly ; canys arabedd
 gwneuthur rhyw dâl o dda i'r neb à'i mawr a gwatwar y geilw cyvraith
 holai ; ai rhoddi meichau ar y march gwynaw am y rhyw hawl hòno mwy,
 i'r neb à holai, mewn diwrnawd, oni ac ni wrandewir byth. DEWRI BAZVI.

CYF ACH.

Y fugyr uchod á ddengys i ddyn wybod dosparth a synwyr ar ei rieni, a'i gydetiveddion, a'i blant: canys rhieni dyn yw ei dád, a'i hendar, a'i orhendad; cydetiveddion ynt brodyr, a chevndyr, a chyvyrdyr; etiveddion i ddyn yw y rhai á hanfo o'i gorf; megis máb, a gwyr, a gorwyr. Ac os cyvrwys vydd y dyn á vyro y fugyr enwedig uchod, pan vo marw dyn o un o'r tair ách o gorf y cyf cynnalawdyr yn ddietedd o'i gorf, ev á wyr pwy á ddyly cafael tír hwnw herwydd cyvraith; canys hyd y drydedd ách y mae priawd ran ar dir, yn llys cymwd neu gantrev, ac y gellir ei holi yn y gyvryw lys hòno; ac ni ellir canlyn cwyn ách ac edryd y maes o lys dygynnull, lle bo brawdwr penadur o blaid y brenin yn eiste ac yn rhoi cyvraith, trwy vrait penaduriaeth y llys oruchel, heb neb rhyw ddyfyg yn y gyvraith hòno, na neb rhyw eifieu teilyngdawd na chyviawnder; canys ferthain o bynciau á berthyn ar y llys oruchel i dervynu o'r rhai á gefir eu gweled rhag llaw yn ysgrivenedig yn amlycach; ac ni ellir eu tervynu yn llys cymwd neu gantrev, o herwydd amryeilonachwyson, val y cefir ei weled rhag llaw, o herwydd na ddyllir tervynu nac arver o un rhan o awdurdawd y gyvraith yn ei gilydd, ond ei gadael megis y gofoded o'r dechreu; ac o herwydd hyny y mae yn rhaid i ddyn ddyfsgu a manoli ar ddosparth pob rhan o'r awdurdawd, val y tyftiolaethir rhag llaw.

Pwybynag á vyno gwybod beth yw cyvraith, ac ei rhannau, ac adnabod

devnydd hawl, a pha wedd yr ateper i hawl a hyny ar ddeall a grym tair testyn o'r brawdlyvyr; nid amgen, tair rhan awdurdawd cyvraith, ac ar dri devnydd hawl, ac ar dri rhyw ateb y fydd yn y gyvraith; a'r llyvyr hwn á elwir gwyddor cyvraith Hywel Dda— Pwybynag á vyno ddyfsgu cyvraith, rhaid vydd iddo wybod beth yw cyvraith. Canys cyvraith y fydd ofodedigaeth gyviaww, wneuthuredig o gyvundeb y brenin a ei deyrnas, a deall y doethon i ddosparth cynhëneu amryson cyvrwng hawlwr ac amddifynwyr, trwy gyvarnodedigaeth pedwar peth: arglwydd cyfredin, yngnad cadeiriawg, a dwy blaid gyndrychawl, ac yn nefav y gellid i wirionedd.

Gwedi gwypo dyn beth yw cyvraith, a phy sawl rhan awdurdawd y fydd, val y gallo ddeall pob rhan ar neilltu, a pheth á berthyn ar bob rhan; canys tair rhan yw yr awdurdawd; nid amgen, cyvraith llys benadur y brenin, a chyvraith y wlad, ac arver o bob un ohonynt—

Ar y rhan gyntav y perthyn amlycâu traint y brenin a'r vrenines, a'u hetiveddion, a holl swyddogion y llys benadur, a tervynu pynciau ni ellir eu tervynu mewn llys cymwd neu gantrev oddieithyr pynciau á ofoded i'r llys dygynnull; nid amgen, un pwnc ar bymtheg, yr hwn á gefir yn lle arall, yn Lladin, val y mae haws ei goelaw a'i weled yn ysgrivenedig.

Hyfbys yw mai yn y llys benadur y

tervynir amryfon rhwng gwyfyl a gwrthwyfyl, neu ofodedigaeth baru, hyd pan dderchaver ger bron canonwyr; ac yna llys dygynnull biau, a thir gweithred, a rhybued, a chyvarws; a phob tîr à vo dan vrait y llys benadur, llys benadur á'i tervyna. Llawer o bethau á ellid eu tervynu mewn llys cymwd neu gantrev, od unir yn y llys benadur am danynt, nid yw cyvraith yn cadw, hyd na aller tervynu yn y llys benadur, or cwynir yno am danynt; oddieithyr peth myriedig à orfo herwydd deall cyvraith ei ddwyn i'r llys i hanfo. Hevyd, tîr à holer o ách ac edryd o'r priawd ran allan á ddyllir ei dervynu yn y llys benadur. Ac hyd y drydedd ách ev á ddyllir holi tîr yn yr orfedd y hanfo y tîr; megis rhwng brodyr a chevnderw a chyverderw; canys pob un o'r rhai hyny á wyr ei ran briawdyr à ddylyo ei gafel, o herwydd cyvraith: o hyny allan nid oes briawd ran ar dir, cyd bont briodorion; am hyny y fodded herwydd cyvraith y rhyw ddadyl hòno wrth y llys benadur; canys cwyn goruchel y gelwir hwnw, o herwydd deall y doethon.

Llyma yr achaws na ellir tervynu cwyn ách ac edryd, o'r drydedd ách allan, yn llys cymwd neu gantrev; am naellir canlyn cwyn ách ac edryd, eithyr ar welygordd o gydgereint, i'r neb à holo y tîr, ac à vont yn cynnal y tîr hwnw trwy yr un rhyw gyf cynnalawdyr y bo yntau yn holi rhan gyda hwy o'i blegid, ac yn gallel arwain ei ách yn

ddiddifoddedig, trwy dwng henuriaid gwlad hyd ato, ac nad el tair gwaith ar gogail. A rhag damchweinaw y rhyw dir hwnw mewn amryveilon gynghelloriaethau gwedi rhàn rhwng y welygordd, a dyvod rhan rhai o'r welygordd mewn rhyw rai o'r cynghelloriaethau, a rhan ereill mewn rhyw rai ereill o'r cynghelloriaethau, val na ellid eu casel dan llys cymwd neu gantrev, y gosoded y rhyw ddadyl hòno wrth y llys benadur; ma' y gellir cymhell pawb o'r welygordd drwy rym un cwyn cyfylltedig i gyd-ateb i'r neb a'u holai; can ni cynghein cwynaw o orfedd i orfedd am un devnydd; na chwynaw rhag un dyn, neu ddau, neu dri, cwyn ách ac edryd o'r drydedd ách allan, gan vod mwy o'r welygordd yn cynnal y tîr yn eu herbyn. Sev achaws yw hyny, ev ddamchweinai vod etiveddiaeth o dir gwedi difgyn mewn mân rànau rhwng deugaint neu driugaint o gyd-ddylyedogion, abod un o'r welygordd, ev a'i dád, a'i hendad, a'i orhendad, y maes o'r wlad heb gafel rhan, os hwnw á ddelai a holi un o'r welygordd ar neilltu, od ennillai ev ddim, yno ev á gafai gyftal á hwnw, er maint à vai yn ei law; canys, lle ni bo priawd ran ar dir, ni ddyly priodwr ragor á'i gilydd; ac velly yr ai ev ehunan yn yr hanner o'r holl etiveddiaeth, lle ni ddylyai ev, o herwydd cyvraith, namyn cymaint ag un o'r cyvrivedi à vai yn cynnal y tîr yn ei erbyn; ac wrth hyny y gosoded yr hawl hòno wrth y llys benadur, lle y gellir cymhell pawb i gyd ateb. Ac os

ennill á wnelai ev, yno rhoddi cynnwys iddo ex gyda hwynt : sev vyddai hyúy cymaint ag un o'r cyvrivedi á vai yn cynnal y tir yn ei arbyn. Eithyr o darfai i nŷ wneuthur adail neu lavur arall cyvreithawl, na chychwynai erddo oddiarno, o dichawn ddangaws tu athal iddo yn lle arall cystal á'i le yntau, ped vai heb y llavur cyvreithawl arno ; ac oniŷ dichawn, rhaid vydd ei gynawys yno, eithyr gwneuthur iawn au yr adail a'r llavur á wneuthoeddid ar y tir o'r blaen ; canys y trydydd pryd ar dir yw llavur cyvreithawl á wneler ar dir, y bo gwell y tir erddo ; a hyny á ddyly ev ei dalu, o oheif ei ran heb gwyn, megis y dily dalu gobyr gwar-chadw.

O dervydd tybygu gallael o vrawd, neu gevnderw, neu gyverderw, neu gyd-ddyledawg arall, holi cyvran o dir o'i gyd-ddyledawg, trwy gamorefgyn, nis dichawn o herwydd cyvraith. Sev achaws, am ná ellir, trwy gamorefgyn, eithyr ennill cwbyl, neu gollu cwbyl, eithyr yn un lle, pan ddisfgyno anddyledawg yn briodwr ar dir, a dyvod dylyedawg diddifoddedig ei briodolder i holi hwnw, ni ellir gwrthladd y priodwr o'i ddylyed ; am na ddisfoddes ei briodolder ; na gyru y llall y maes, am ei ddisfgyn yn briodwr : a llyna yr un lle y cefir cyvran trwy gwyn camorefgyn. Os y dylyedawg á oddev yr anddyledawg i gynnal tír yn ei arbyn, drwy dair oes rhieni o bob parth, yu un orfedd cymwd neu gantrev ag ev, ni wrandewir y dily-

edawg gwedi hyny ; canys argauédigaeth dragwyddawl yw. Os yntau á vydd mewn gwlad arall, o achwyfon cyvreithawl, pa amfer bynag y dól, o vewn y nawved dyn, ev á wrandewfr, ac á roddir cynnwys iddo, val y dywefbwyd o'r blaen.

A llyna dalym o bynciau á berthyn ar y rhan gyntav o awdurdawd cyvraith.

Ar yr ail rhan o'r awdurdawd yr amlycêir y gyvraith ofodedig á ofoded rhwng y brenin a gwyr y deyrnas, a rhwng pob rhai o'r rhai hyny a'u cilydd ; ac yn hõno y mae tair colovyn cyvraith, a gwerth gwyllt a dôr, y rhai y harvero dynion o honynt, a chyvraith tír a daiar, a theithi mách a chynnogyn, a devodau cyvreithawl, a llawer o bynciau ereill, val y mae y brawdlyvyr yn eu dangaws ; a'r rhai hyny oll á orvydd eu gwybod, a'u deallu yn llwyr, ac yn vanol, cyn bo teilwng dyn yn vrawdwr mewn cyvraith.

Yn y drydedd ran o'r awdurdawd y mae rhan o bob un o'r ddwy gyvraith ; o gyvraith y llys ac o gyvraith y wlad, yr hwn á elwir yn arver cyvraith. Ac yn y rhan hõno y mae amfer i ddechreu amryveilon holion ; val nawved dydd mai neu ragvyr, am dŷr a daiar o ách ac edryd ; neu at ovyn dadyl ebryvygedig ; a chynnal amfer i dyflu, neu i alw gwybyddlaid, neu eu llyfu, neu eu gwrthneu ; neu amfer ymwyflaw a barn. A'r rhan hõno á

ddengys cadw modd pob dadyl rhag gwallawgair, neu anhyfbyfrwydd, neu lithraw amfer; a hyny drwy ymhawl, val y dewifo gwyr y llŷs a'r brawdwy, a'u gair tra gair, a'u gwers tra gwers.

Gwedi y gwelo dyn bob rhan o hwn ar neilltu, a phob testyn yn mhob rhan, a phob gair yn mhob testyn, haws vydd iddo ddeallu cyvraith; canys ni wyr cyvraith onid y neb à wypo ei deallu. Gwedi gwypo ev hyny oll, yna y mae iddo ev wybod gwneuthur hawl ac ateb.

Pwybyneg à vynu gwneuthur hawl, rhaid vydd iddo wybod by fawl devnydd hawl y fydd. Canys tri devnydd hawl y fydd: golwg, a gair, a gweithred. Er bod golwg a gair a gweithred yn dri devnydd hawl, nid ydyw cyvraith yn dywedyd vod pob golwg a phob gair a pob gweithred yn ddevnydd hawl; wrth hyny rhaid yw gwybod pa rai y fydd ddevnydd hawl, a pha rai nid ydyw.

Ac yn gyntav am yr olwg y mynegir, val y mae yn y brawdlyvyr yn dywedyd, tair golwg á ddygir yn nghyvraith: golwg tyft o'i dystoliaeth, a golwg mynegwr o'i vynag, a golwg llygatydd celus, am ladd, neu losg, neu ledrad. Sev modd y deallir hyny: pan holo dyn beth i arall trwy wybyddiaid, y gwybyddiaid hyny á eilw cyvraith yn dyfton yn y lle hwnw; canys pwybyneg à allo ddwyn tyftoliaeth, iawn yw ei alw yn dyft; a chyvraith á ddwyed y dichawn gwybydd-

iaid ddwyn tyftoliaeth yn erbyn gwlad ac amddifyn; ac y dichawn ddwyn tyftoliaeth am à vu cyn ymhawl; a chyda hyny, y dichawn ddwyn tyftoliaeth yn llawer lle; ac wrth hyny y gellir eu galw hwyntau yn dyfton. A phan dyngo y rhyw dyft hwnw, rhaid vydd iddo dyngu gwybod a gweled yr hyn à dyngo, val y dywed cyvraith; canys llw gwybyddiad yw tyngu gwybod a gweled yr hwn à dyngo. A llyna ollwng tyft o'i dystoliaeth; achaws trwy ei dystoliaeth ev am yr hyn à welas y dyllynir yr hawl hòno; velly y dywed cyvraith vod yn ddevnydd hawl ei olwg ev o'i dystoliaeth. Llwy tyft arall, megis tyft ar wallawgair, yw tyftu iddo gynt yr hyn y bo yn ei dyngu.

Ail yw golwg mynagiad o'i vynag; sev modd y deallir hyny: o dygir da yn lledrad rhag dyn, a'i wadu o'r llovydd, a dyvod y colledig a mynagwr ganto, a lliwaw ar y llovydd y lledrad; llw y mynagwr hwnw yw tyngu gwybod a gweled ar y llovydd y lledrad; a hwnw yw golwg mynagiad o'i vynag; ac o rym yr olwg hòno y dyllynir yr hawl ar y llovydd, ac y gyrir dan raith gwlad; ac am hyny y gelwir yn ddevnydd hawl; a hòno yw yr ail olwg à ddygir yn nghyvraith.

Trydydd yw golwg llygatydd celus, am ladd, neu losg, neu ledrad; sev modd yw hyny: o derydd i ddyn vod yn afeithiwr, drwy lygatyddiaeth;

megis gweled lladd dyn, gan ei oddev, devnydd hawl vydd i rieni y lladdedig hwnw, a'i gydetiveddion, ar yr afeithwr hwnw; canys iddynt hwy y telir tál am afeithiau, a gwad am lovryddiaeth hevyd; ac iddynt, ac i'r genedyl, os holant, a chamlwrw i'r arglwydd; can nid oes am afaeth, heb weithred llaw neu droed, i'r arglwydd namyn camlwrw.

Ail devnydd hawl yw gair; canys tri gair celus y fydd: gair y bo gweli tavawd am dano, a gwallawgair mewn llŷs, a thavodryddiaeth, am ladd, neu lofg, neu ledrad.

Sev modd yw hyny: or dywed un gair hagyr wrth vrenin, devnydd hawl i'r brenin á vydd arno; canys ev ddyly talu camlwrw yn ddeuddyblyg iddo; neu or dywed un gair hagyr wrth efeiriad brenin, yn un o'i dair gwyl arbenig, neu yn darllen llythyr, neu yn ysgrivenu rhag bron y brenin; ac i vrawdwr, pan ymwyfler yn ei erbyn am ei iawn varn, os ev á'i cadarnáa; devnydd hawl vydd i'r brawdwr arno; canys ev á ddyly dalu saráed iddo: hevyd ev á ddywedir y dily y brenin gofb am air hagyr á ddyweto dyn parth a'r llall mewn eglwys, mewn mynwent, ac mewn gorfedd gyvreithawl; devnydd hawl vydd i'r brenin arno o gamlwrw, cyd ni chafu y neb y dyweter wrtho ddim iawn.

Ail gair celus yw gwallawgair mewn llŷs; a hyny vydd o'r tri modd hyn: gair gwall yn holi, o'r rhwyv neu

eifeu; gair gwall yn amddifyn o'r rhwyv neu eifeu; a gair gwall yn gwadu. O'r cyntav y cyll hawlwr ei hawl o'r á berthyno wrth y gair, or dygir tyfton yn ei erbyn, ac ni chyll gamlwrw; can nid oes gwynau celus eithyr tri: o'r ail neu o'r trydydd y cyll amddifynwr gamlwrw, a diwyn yr hawl or á berthyno wrth y gair y tyftwyd o'i wall; a devnydd hawl á vydd i'r brenin o gamlwrw arno. Sev yw deall gair rhwyv, dywedyd mwy no mesur y gyvraith; deall gair eifeu yw dywedyd llai no mesur y gyvraith.

Trydydd gair celus yw tavodryddiaeth, am ladd, neu lofg, neu ledrad; sev modd yw hyny: o derydd i ddyn, drwy gydsynied, vynegi i'r llvrydd ba le bai y dyn á leddid, a'i gyfelybion yntau, devnydd hawl á vydd i rieni y lladdedig hwnw, a'i gydetiveddion, ar yr afeithiwr hwnw; canys iddynt hwy y telir tál am afeithau, a gwad am lovryddiaeth hevyd iddynt, ac i'r genedyl hevyd, os holant. Rhai á ddywed, na ddyly cenedyl dál dros afeithau; canys na ddyly cenedyl namyn tál galanas a thál saráed; ac na henywarian diwad o un o'r rhai hyny: cyvraith á ddywed, mai i rieni a chydetiveddion y lladdedig y telir tál am afeithiau á voynt gyvaddev: hevyd, cyvraith á ddywed, holl afeithau gweithred, o afeithau galanas, neu lofg, neu ledrad, dirwyus vydd pob un o honynt: tavodryddiaeth, a llygadyddiaeth, heb weithred llaw neu droed, camlyryus vydd y neb á'u

gwnel. Tâl dros afeithau galanas addevedig, i rieni a chydeteveddion y lladdedig y telir o gyvraith, or cwynant amdano. Ac iddynt hwy, ac i'r genedyl hevyd, y dylir talu y rhaith i wadu llövriddlaeth, neu dalu galanas iddynt.

Trydydd devnydd hawl yw gweithred; ac er böd cyvraith yn dywedyd vod gweithred yn ddevnydd hawl, nid ydyw cyvraith yn gallel dangaws na mynegi by sawl gweithred y fydd ddevnydd hawl; namyn pob gweithred à wnelér yn erbyn cyvraith, devnydd hawl yw i'r neb y gwneler gweithred iddo ar y neb a'i gwnelo; megis trais, lledrad, ac anghyvarch, a'r cyfelybion; oddieithyr gweithred ci cyn-ddelriawg, a'i gyfelybion. Hevyd y mae tri gweithred ar braw i'r neb à'i dylyo, megis y dywed cyvraith yn y brawdlyvyr am lavür cyvreithawl, neu anghyv-reithawl, à wneler am dir, a'i gyfelybion.

Gwedi gwypo dyn by sawl devnydd hawl y fydd, rhaid vydd iddo wybod pa vodd yr holir, a pha vodd yr atebir; canys o bedwar gair a'u perthynafau y holir, ac o dri gair yr atebir. Sev ynt y pedwar gair y holir, nid amgen: Pwy à holych, beth à holych, pa vaint à holych, a pha amfer y holych. Gwedi gwypo dyn hyny, rhaid vydd iddo wybod beth à berthyn wrth bob gair ar neilltu. Wrth y gair cyntav, nid amgen, Pwy à holych, y perthyn henwi henw priodawl yr hawlwr, a henw priodawl yr amddifynwr. Hevyd py at y bo dy gwyn; megis wrth

swyddogion yr orfedd hönö, neu wrth gynghellawr; megis hyn, Namyn Ithel ab Cyvnerth, cyndrychawl yn canlyn cwyn wrth swyddogion yr orfedd hon; (ac o myn dywedyd, yn benav fwyddawg, wrth y cynghellawr, neu wrth y dystain, os yn y llŷs dygynnull y bydd; ac onis myn, nid oes na gwall nac eifeu, er na ddyweter) rhag Tudyr ab Gronwy yn nghyvleu amddifynblaid. Hyny à berthyn wrth y gair cyntav o'r hawl; wrth yr ail gair, nid amgen, Beth à holych, y perthyn henwi pa fordd yth wahanwyd o'th da: ai o drais, ai o ledrad, ai o anghyvarch, ai o lög, ai o adneuzeth, ai o venfyg, ai by argywedd bynag à wneler it', neu ar dy eiddo; a hevyd, pa ryw dda wynt; ai aniveilaid, ai aur, ai ariant, ai dylwedogaeth o dir a daiar drwy un o'r dadenuddiau, neu o gamorefsgyn o un o'r tri, ai drwy äch ac edryd; os o lög, neu adneu, neu venfyg, henwi pa ryw gadernid y fydd ar ei gafel drachevyn; neu os drwy gvnnewid, neu ammod, neu luniaeth arall, henwi pa ryw gadernid y fydd arnynt; megis hyn: Drwg ddevnydd ac achaws, nid amgen vodd vu, noc i'r Tudyr ddwyn march coch yn anghyvarch arno ev. A hyny à berthyn wrth yr ail gair. Wrth y trydydd gair y perthyn, nid amgen, Pa vaint à holych; sev yw hyny, os aniveilaid, mynegi pa rivedi à voynt, a pha deithi arnynt; os march, neu eidon, cyn ei gyvlawn deithi, mynegi ei oedran; os aur, neu ariant, mynegi pa rivedi voynt; os argywedd, pa

vaint, a pha vaint vo yr hawlwr; os am goed, pa rivedi voynt, a pha ryw goed voynt, ai derw, ai cyll, ai drain, ai pob un o honynt, ai coed ereill; os tŷr a daiar, henwi pa rivedi o erwydd; a pha beth á ddylir dros yr eiddo, neu dros yr argywedd, ai arian cyvraith, ai arian cwtáon; megis hyn: Yr hwn varch oedd gyvlawn deithiawl, yr hwn á eilw cyvraith yn varch tom, ac a gywerthlyddiai drügaint o'r ceinogau cwtáon. A hyny á berthyn wrth y trydydd gair. Wrth y pedwerydd gair, nid aingen, Pa amser y holych, y perthyn mynegi y dydd a'r vlwyddyn yth wahanwyd o'th eiddo, neu y gwnaethbwyd yr argywedd, neu yr ammod, neu y lluniaeth; neu os cyvnewid, pa ddydd, a pha le y bu; neu os llóg, neu adneu, neu venfyg, pa ddydd, a pha vlwyddyn y dyléfid ei gafel dráchevyn, neu dalu dros ei gyvnewid; os tŷr, pa ddydd yth orefgynwyd ohono, a pha le y mae y tŷr, a pha vaint y fydd iddo; a mynegi pa un o'r tri diebryd yth dioberwyd o'th eiddo, neu yth argyweddwyd; a mynegi pyryw berfonoliaeth vo i'r hawlwr, neu i'r amddifynwr, yr amser y gwnaethbwyd yr anghyvraith. A hyny á berthyn wrth y pedwerydd gair o'r hawl; megis hyn, henw y dydd a'r vlwyddyn y gwnaeth ev yr anghyvarch: Dydd mawrth nefav gwyl Luc diweddav á lithroedd yn y vlwyddyn hon, lle yr oedd y march, pan ddychbwyd dan vaint gwialen y gynghelloriaeth hon, ac á elwir Glan Marlais, a bod Ithel yn berfon cyvreithawl i ovyn, a

Thudyr yn berfon cyvreithawl i ateb; a bod cyvarch arno ev ar ddydd mawrth nefav yn el calangauav, á lithroedd yn y vlwyddyn hon; a negydd vu, ac herwydd y negyddiaeth ei vod ev yn tynu yn un o'r tri diebryd, nid aingen, dwyn peth ar ddydd heb advar, a deifv gwrtheb; ac o bydd neb ryveddogafawl dydd cyvarch ar yr hawl, heb ei vod yn berthynas i un o'r pedwar gair rhwym, rhaid yw ei enwi; canys ni byddai diebrydig nes ei vod yn annegydd, ac na ddoed brawd ar negyddiaeth, nes ei gyvarch; ac nad oes achaws hawl heb ddiebryd; ac wrth hyny, thaid yw henwi y dydd cyvarch.

Gwedi y gwypo dyn pa vodd y hollir, rhaid vydd iddo wybod pa vodd yr atebir; canys o dri gair yr atebir, o wád, neu addev, neu amddifyn.

Am y gwád cyntav y treithir. Tri rhyw wád y fydd: gwadu oll y ddadyl á ddoter ar ddydd; a hõno á wedir drwy raith ofodedig, heb na mwy na llai. Ail yw addev rhan o ddiadyl y ddrygweithred, a gwadu cwbyl o'r gweithred; a hõno á wedir gan chwaneáu rhaith ofodedig; megis yn ngholovnau cyvraith am lovryddiaeth, hyn y dyngai degwyr a deugaint, gan wadu llovryddiaeth a'i hafeithau yn hollawl; yna y twng cant, neu ddeucant, neu drichant, gan wadu llovryddiaeth, ac addev afaeth: fev modd y gellir hyny, achaws vydd credu y neb á addev ran o ddadyl y ddrygweithred, no'r neb á wado y ddadyl

oll; ac wrth hyny y chwanecêir à vo
wrth vrait yr hwn à addevo. Trydydd
yw addev rhan, a gwadu rhan arall,
heb weithred ynddo; a hòno á wedir
gan leiâu rhaith ofodedig; megis mewn
mechni, llw mach ar feithred o'r
dynion nefav i werth, gan wadu y
vechni oll; yna y twng ev ehun, gan
wadu rhan ac addev rhan arall o'i
vechni; sev modd y deallir hyny:
haws vydd ei gredu herwydd iddo
addev rhan o'i vechni, no pheí gwatai
y cwbyl; canys rhag talu y gwedir;
ac am hyny y lleiêir rhaith arno; ac
herwydd nad oes drygweithred ynddi;
cyfelyb i hyny, megis pei holai ddyn
bunt i arall, ac addev o hono y lleill
chweugaint, a gwadu chweugaint
arall; yna y gwedir gan leiâu rhaith
ofodedig; lle tyngai wythwyr a deu-
gaint gan wadu punt, hanner y rhaith
vydd eifeu am yr hyn à addevoedd;
can nid oes gynghaws gan addev. Ac
velly pob gwád á vydd cwbyl wrtheb
i'r neb à'i harddelwo, tau dalu cwbyl
raith, ac à berthyno wrth vrait yr
hyn à holer, na llw un dyn, na llw
lliaws. Lle bo un tavawd yn gyru, ac
arall yn gwadu, llw un dyn y fydd
ddigawn i wadu hyny, ar amfer gwrth-
dwng, lle perthyno; rhaith ofodedig
á'i gwata. Od enwir bangor ar yr
hawl yn gadernid ei harchwiriaw,
megis briduw, neu vechniaeth, neu
wybyddiaid, ammodwyr, a'u cyfel-
ybion; y rhai hyny oll drwyraith
ofodedig y gwedir pob ua o honynt;
a hyny herwydd braino y bangor à
ofater i archwiraw yr hawl; ac nid o

herwydd maint y ddylyed yn y lle
hwnw.

Ail gwrtheb yw amddifyn. Tri
rhyw amddifyn y fydd: un yw, na
wrtheber yn anamferawl i'r govyn.
Sev modd y deallir hyny, nid amgen,
cadw amfer; megis y gallo archwiraw
i ddedryd gwlad; eithyr lle perthyno
côv llôs, nad oedd gollamfer yr amfer
ei hamddifynwys, neu y gwadwys, neu
y gwrthebwys yr hawl, megis na wrth-
eper cyn ei holi, neu na thalai wád yn
oed y gyvraith, neu nad amddifynai, cyn
ateb i'r devnydd, neu na lyfai, neu na
wrthneu, neu nad ymwyftlai yn am-
ferawl, a'r cyfelybion; megis y dywed
cyvraith yn ei harveron; canys cyv-
raith á ddywed vod yn rhaid cadw am-
fer yn mhob peth. Ail yw amddifyn
mal nad atepo byth i'r hawl: sev modd
y deallir hyny, megis bei damchwein-
ai wrtheb i hawl, gan allu provi,
drwy un o'r tervynau uchod, vod
gwall dadlwriaeth, à vai yn cyvladd á
grym a devnydd y ddadyl o gwbyl,
hyd na bai yn pwyfaw ar vod dadyl
nac arver dadlwriaeth, megis gwydd-
waledd cywlad, neu arab hawl, neu
hawl heb berchen, neu golli amfer,
megis y bai yn argauedigaeth dra-
gwyddawl, a'i chyfelybion. Trydydd
yw amddifyn gan ateb, mal na choller
dim o yr hawl. Deall hyny yw, pan
wrthepai amddifynwr gan dyftu gwall-
awgair neu anhybysrwydd ar hawlwr,
oddieithyr colled tragwyddawl, neu
dyftu hawl dra blwyddyn, neu wrth-
hawl yn erbyn hawl, neu ovyn dylved

cychwynawl yn y dyddiau deddvon, neu ovyn tîr a daiar yn amser caeth cyvraith, yr hyn â ddisgyn yn argauedigaethau amferodd; ac yna y mae cênatâedig cyrchu cyvraith o newydd.

Ni chaux cyvraith rhwng dyn a'i dir dylwed yn llai ysbaid no thair oes rhieni o bob parth; a hyny yn dangneveddus. Sev yw tair oes rhieni, naw ugaint mlynedd; triugaint mlynedd yn mhob oes.

Amryveilion bethau gwiwgeu oc yr un llyvyr.

SAITH efgobdy y sydd yn Nyved: un yw Mynyw, yn eisteddva arbênig yn Nghymru; ail yw Llan Ismael; trydydd yw Llan Degeman; pedwerdd yw Llan Uffyllt; pymmed yw Llan Teilaw; chweched yw Llan Teulydawg; feithved, Llan Ceneu. Abadau Teilaw a Theulydawg, ac Ismael, a Degeman, â ddylyant vod yn llythrawl urddon. Ebediw pob un o'r pedwar hyn, deuddeg punt; ac i arglwydd Dyved y telir; a'r neb à ddel yn eu lle â'i tâl. Mynyw â ddyly vod yn rhydd o bob dylwed. Llan Ceneu, a Llan Uffyllt, â ddylyant eu bod yn rhydd o ebediw, can nid oes tîr iddynt. Y neb à wnel gwaed ar un o abadau yr eisteddvâu arbênig vry, taled iddo faith bunt, a golchyddes o'r genedyd, er gwaradwydd i'r genedyd, ac er cadw còv am y dial.

Pan symudawdd Hywel Dda gyvraithau cyfredin Cymru o ddull Dyv-

wal, tri llyvyr á ofodes: un wrth ei lys beunyddiawl breswyl iddo ei hun; a'r ail yn Ninevwr, o vrait Deheubarth; y trydydd yn Aberffraw, o vrait Gwynedd a Phowys. Amryval vreinnau á ofodes i amryveilon lyvrau: a hevyd, yn Ngwynedd a Phowys un brawdwr swyddawg, a chyvraith pencenedyl, a chyvraith . . . . . ac alltudion, a'r dadenhuddau byrion, a phraww i hawlwyr, a dadyl ymwrthrym, ac oed wrth borth: ac ni ofodes ev yn llyvrau Deheubarth un o hyny byncau dywededigion: ac ev á wahanawdd amryveilon vreinnau i amryveilon drevydd, a chymydau, a chantrevodd rhagddywededigion. DEWI BREVI.

Pan adnewyddawdd Hywel Dda, brenin Cymru, gyvraithau Cymru yn hollawl, ev á gadarnâoedd amryveilon vreinnau i amryveilon ddynion o'i deyrnas ev. Ac yn gyntav i bob arglwydd eglwysig, megis archesgob Mynyw, neu esgob, neu abad, y cênatâoedd braint breninawl i gynnal dadleuodd ar eu lleygion, trwy gyvraith gyfredin Cymru. Gwedi hyny ev á genatâoedd i bob pênæth or à vai iddo gymwd, neu achwaneg, gynnal breninawl lys peunyddiawl o swyddogion breiniawl yn y rhivedi y myno, megis iddo ei hunan; a braint i gynnal breninawl lys o ddadleuodd yn ei wlad ar ei uchelwr. A gwedi hyny ev á genatâoedd i bob uchelwr or à vo yn cynnal ei dir priodawl, dan ei arglwydd, vrait ei dir, ac arglwyddiawl ei vileinaid, herwydd

eydwedd amredawl yn Neheubarth, a chaethiwed tragywyddawl yn Ngwynedd; taiogau y brenin á ddylir eu cynnal herwydd braint a chyvraith y daiawgdrev y boynt yn preswyliaw ynddi; a hyny herwydd gwafanaeth y daiawgdrev. A gwedi hyny ev á genatá oedd i bob dyn or á vai heb fwydd vreninawl, neu vraint tír iddo, y braint anianawl y ganed ynddo.

Llyma lyvyr o gyvraith á wnaeth Hywel Dda, yn y Tŷ Gwyn ar Dav yn Nyved, yr hwn y daeth yno o wys Hywel chwegwyr doethav o bob cymwd yn Nghymru o leygion; a faith ugaint baglawg, o archesgyb, ac esgyb, ac abadau, a phrioriaid; o ddoethion Cymru oll ev á wnaethbwyd y deuddeg doethav ar neilltu, i wneuthur y gyvraith; a'r un ysgoláig bynotav o Gymru oll i ysgrivenu y gyvraith, ac i edrych rhag gwneuthur dim yn erbyn cyvraith eglwys na chyvraith yr amherawdyr. Llyma henwau y gwyr lleygion hyny.

Morgeneu Ynad.
 Cyvnerth, ei váb.
 Gweiri váb Cyviawn.
 Gronwy váb Moriddig.
 Rhewydd Ynad.
 Iddig Ynad.
 Gwiberi Heh o Ifcenain.
 Gwrnerth Llwyd, ei váb.
 Meddwon ail Cerifg.
 Gwgawn Dyved.
 Bledrws vab Bleiddyd.
 Gwyn Vaer, y gwr oedd

berchenawg ar Lantawwip hioedd y tŷ y gwnaethbwyd y gyvraith ynddo. A Blegewryd archdiagon Llandav á oedd yr ysgoláig; a doctór yn nghyrraith yr amherawdyr ac yn nghyrraith yr eglwys oedd ev.

Gwedi darvod gwneuthur y gyvraith oll, a'i hysgrivenu yn gwbyl, ev á aeth Hywel Dda, a theyrnedd o Gymru gydag ev, a Lambert esgob Mynyw, a Mordav esgob Bangor, a Chebur esgob Saint Asaph, a Blegewryd archdiagon Llandav, hyd at Anestacius hyd yn Rhuvain, i ddarllen y gyvraith, ac i edrych á oedd dim yn erbyn cyvraith Duw ohonei; ac am nad oedd dim yn gwrthawynebu iddi, hi á deilyngwyd, ac á elwid yn gyvraith Hywel Dda o hyny allan.

Oedran yr Arglwydd Iesu Críft yr amser hwnw, naw cant mlynedd a phedair ar ddeg. A llyma y gversau á wnaeth Blegewryd yn dyfiolaeth ar hyny:

Explicit editus legib; liber bene fenit;
 Qu'e regi scripcit Blaugoridus et quoq; fuit
 Hweli turbe doctor' tunc legis in urbe
 Cornando tunc iudice cotidiano
 Rex dabat ad p'tem dexteram
 Nam sum'at artem.

T. D. 282.

Sev oedd oed Críft pan aeth Hywel Dda vreniu i Ravain i gadarnáu ei gyvreithiau, drwy . . . awl veddiant, xiiii a lx c. mlynedd. Oed Críft xl a lx c. mlynedd pan vu varw Hywel Dda penav moliant yr holl Brydeiniaid.

T. D. 258.

CYVREITIAU HYGOEL DA

yn ol

HEN CYVYSCRIV

aido

YSCOL Y CYBRY YN LUNTAIN.

In nomine Trino hoc opus incipio. Amen. Amen. Amen.

HYGOEL DA MAB CADEL, ty-
 oysaog CYBRU ol, a goeles y Cybry
 yn camarlhara o'r cyvreitiau ac y dyv-
 ynós ato pœogŷr o pob cymôd yn y
 tyôyfogaet; y pedŷar yn leygion, a'r
 dau yn ystœllegion. Sev acaôs y dyv-
 ynôyd yr ystœllegion tac gofaod o'r
 leygion dim à bai yn erbyn yr ystœryfyr
 glân. Sev amser y daetant yno y
 garaôys; sev acaôs y daetant y gara-
 ôys ort dylu o jaob bod yn iaôn yn
 yr amser glân hónó, ac na gônelynt
 tam yn amser gleindid. Ac o tyd
 dylôr a dydsyniedigaet y doetion à
 daetant yno, yr hen cyvreitiau à yf-
 tyriafant; a tai onadynt à gadaôsant i
 tedeg, a tai à emendâsant, ac ereil
 yn ôbyl à dileasant, ac ereil o neôyd
 à gŷofodasant,

A gœdi hœni onadynt y cyvreitiau
 à barnasant eu cadô, Hygœl à todes ei
 aodurdaod idynt, ac à gortymynôs eu
 cadô yn ôraf. A Hygœl a'r doetion à
 huant y tyd ag ev à gŷofodasant eu he-
 bentit a'r hon Cybry ol ar y neb ni
 cadœai y cyvreitiau; ac à gŷofodasant

eu hebenlit ar yr ygnad à cymera
 diobryd braod, ac ar yr arclôyd à ei
 todai ido ar ni gœypai tair colovyn
 y cyvrait, a gœert gœylt a dov, a pob
 pet or à pœfyn arnadynt or y mae taid
 i dynion arher onadynt.

A'R LYS à cymyrt deureu, ac à
 gŷofodes pedŷargŷr ar ugain o
 gŷofanaetgŷr yn lys.

Soydgŷr y Brenin.

Penteulu	Gosteggŷr
Efeiriad	Pencynyd
Dystain	Medyd
Penhebogyd	Medyg
Braodgŷr lys	Truliad
Pengŷaŷtraod	Drysaŷr
Gŷas ystavel	Cŷg
Bard teulu	Canngŷlyd

Soydgŷr y brenines.

Dystain y brenines
Efeiriad y brenines
Pengŷaŷtraod y brenines
Gŷas ystavel y brenines

Laohoróyn

Drysaór y brenines

Cog y brenines

Cangólyd y brenines

Y soydogion à tivaſam ni uod dió-
edav ar bóyd ynt.

Teirgoait yn y blóydyd y dylant y
pedoar soydaóg ar ugaint uod caſael
heróyd cyvtaif eu brefyngóisg y can
y brenin, ac eu lieingóisg y can y
brenines : nadolig, a paſc, a fulgóyn.

Y brenin á dily toti i'r brenines
traian à caſo o ennill o tir a daiar ; ac
y mely goaſanaeigóyr y brenin á dyl-
yant traianu á goaſanaeigóyr y bren-
ines.

Góert y brenin yó ei ſaræd teir-
goait. Tair forð y góneir ſaræd i'r
brenin. Un yó pan torer ei naod, pan
todo naod i dýn a'i lad ; aral yó, pan
del dau brenin ar eu cyd terſvyn o acaós
ymarmhol, ac yn goyd y dau brenin a'r
deulu lad o góir i'r nail góir i'r lal ;
trydyd yó camarneru o'i góraig, a
hono á derſevir ar bodi hanneryn móy.

Saræd brenin Aber Frao, mal hyn
y telir : can huó ort pob cantrev yn ei
arclóydiaef, a góialen aur cyhyd ag ev
ehun, a can brafed á'i bys y bycan, a
claór aur cyvled á'i góyneb, a can
teóed ag eóin amaef à bo amaef ſait
blyned.

Ni telir aur namyn i brenin Aber
Frao.

Tair forð y ſaræir y brenines : Un
yó tóri y naod à todo ; aral yó ei
ſaraó ; y trydyd yó cribdeiliaó peſ
o'i laó. A trydetan ſaræd y brenin
á telir idi hi am ei ſaræd ; a hyny heb
aur heb ariant.

Y brenin á dily bod yn ei cydym-
teitas un dyn ar pýmteg ar ugain yn
marçogaef : y pedoar soydaóg ar
ugain ; a'r deudeg góeſtai, heb ei teulu,
a'i góyrda, a'i góeſion, a'i çerdorion,
a'i aſanogion ; a hyny á gelóir goſcord
y brenin.

Edlig yó yr hón á dily goledyçu
góedi y brenin ; ac á dily bod yn an-
tydeduſav góedi y brenin a'r brenines.
Ev á dily bod yn mab, neu yn nai
i'r brenin. Ei le yn y lýt y tóg yr oſb
a'r penhebogyd, yn çoçedgór ar ſaig
y brénin. Eſ lety yn y neuad, a'r
macóyaid y cyd ag ev ; a'r cynnatai
yn cynneu tán, ac yn cau y dryſau ;
a'i ancóyn yn diæſur ar bóyd a lyn,
a'i hol traul o çovrys y brenin, hyd
yn oed ei fróyn, a'i meirç, a'i çon, a'i
modtóyau, a'i tlyſau, y can y brenin ;
a'i arvau hevyd. Ni dily yntau totti
dim o hyny heb çaniad y brenin. A
pan bo maró yr edlig ev á dily gadaó
ei meirç a'i çon i'r brenin, can ni
dily ev talu ebedió, namyn honó. Sev
acaós nas dily ort ei bod yn zelaod i'r
brenin. Sev yó zelodau y brenin ei
meibion, a'i neiaint, a'i çevndyró.
ſai á dygóed bod yn edlig pob un o'r
tai hyny. Ereil á dygóed nad edlig
neb namyn y neb y todo y brenin ido
gopait a góridryciad. Trydydyn yó
à dily cyndal cyhedaç yn lýt ; a'r
goaſanaeigóyr á dylant ſevyl tac ei
bron yn ei goaſanaef, megis tac bron
y brenin. Ni dily myned un aós i
ort y brenin, os myn.

Góert edlig yó traian góert y brenin.
Ei ſaræd yó traian ſaræd y brenin,
heb aur. Naod yr edlig yó doyn dyn.

hyd yn diofel. Ebtan ei març yô di-
mefur. Ei cōn un gōert ā cōn y bren-
in. Yr eallig, a'r tai tydygōedafan
ni uod ā bydant ar y braint hōnō yny
cāfont tīr; a gōedi hyny ōrt braint y
tīr ā cāfont yd ā eu braint oyn-
tau, eifyr hyn: O derbyd idynt cafael
bileintir, braint y tīr ā dercāiv yny bo
tīr tyd. Yn y tair gōyl arpenig nid
oes dylved i neb gōafansecu arno ev;
acevo ā dylcafael ei gōafanaet yn tād.

PEDŌAR gōyr ar deg y tyd yn y
lŷs: pedōar onadynt is corv, a
deg uç corv.

CYNTAV yô y brenin, ā dylly eisted
yn nefav i'r celvi; ac y nefav ido yntau
y cybalaōr; a gōedi hyny yr oib;
a gōedi hyny yr eallig; a gōedi hyny
y penhebogyd, a'r troediaōg i am y
dyfgyll ag ev; a'r medyg yn bon y
cōlovyn, i am y tāt ag ev; yn nefav
i'r celvi aral yr efeiriad teulu ōrt ben-
digaō y bōyd ā cānu y pader; a'r
cōlovyn uoç ei pen y dylly y gotteggōrei
maedu; yn nefav ido yntau yr yniad lŷs;
yn nefav ido yntau y bard cadeiriaōg;
y gov lŷs yn pen y mainc tōg deuglin
yr efeiriad; y penteulu ā dylly eisted ar
y tal isav i'r neuad, a'i laō afō ar y tal-
drōs; a'r hyn ā mŷno o'r teulu y cūd
ag sv; a'r tai ereil o'r parī aral i'r
drōs; y bard teulu ar neillaō y pen-
teulu; y pengōastrāōd i am y celvi
ā'r brenin; y pencynyd i am y celvi
a'r efeiriad.

Penteulu ā dylly bod yn māb i'r
brenin, neu yn nai, neu yn cŷvuç gōr
ag y galar penteulu o bāno. Ni dylly
māb uçelgōr bod yn penteulu; sev
acaōs nas dylly, ōrt mŷned ei braint

ōrt y brenin, ac nad ā un māb uçelgōr.
Ōrt hyny y dyg gōyr Gōyned y pen-
teulu o tiv y pedōar sōydaōg ar ugain
i a tan y dystain. Ei gōert yô traian
gōert y brenin. Ei sarāed yô traian ei
sarāed, eifyr yr aur. Ei naōd yô dōyn
dŷn hyd yn y diofel, gōedi gōnel y
cam. Ei le yô ā'i laō afō ar y drōs.
Ev ā dylly dodi y telyn yn laō y bard
teulu yn y tair gōyl arpenig. Ei lety
yô y tŷ mōyav yn y tŷrev, a cŷper-
medav; ac y cūd ag ev y tai ā mŷno
o'r teulu, a'r leil y cŷlyç ei lety yntau
yny bo prydbert ido ei gōneufur ei
tād. Yr eilfaig antydedufav yn y lŷs
ā dylly ei cāfael; a hyny yn cŷyntav
gōedi y brenin. Ei ancōyn yô tair
faig, a tŷri cōrnaid o'r lŷn-goreu ā bo
yn y lŷs. Traian ā gōneler is y cynted
o cēfir dirōy am tano ev a'i dylly. O
derbyd i dŷn gōneufur cam uoç y
cynted, a'i daly o hano ev, neu o un
o'r teulu yn fo, traian y dirōy ā dylly
y penteulu. Ev ā dylly gōisg y brenin
yn y teirgōyl arpenig; a'i meirç yn
gōastad, a'u cōn, a'i hebogau, a'i
arvau; ac yn ungōert ei cōn ā cōn y
brenin, a'i hebogau; a dōytan i'ō
març o'r ebtan; a'i lieingōisg y cān y
brenines; a pedair pedol ac eu tō
hoelion ungōait yn y blōydyd y cān y
gov lŷs; tair punt pob blōydyd y cān
y brenin yn ei cŷvarōys; ac ugaint o
pob punt ā del i'r brenin am dadlau
tīr a daiar; ac ngaint y cān pob gōr ar
teulu y blōydyd cŷyntav y marçoco.
Od ā gōr ar teulu y cān y brenin o
acaōs iŷlotted ev ā dylly-ei gōahaōd ōrt
ei gōyd ā'i cŷbodā ā'r brenin. Pan bo

faid myned y teulu i anteifiaó, neu i neges aral, ev á dylly etol y fai à myno; ac ni dyllyr ei gomed. Ev á dylly cyv-annedu y neuad heb y brenin; a'r soydgóyr á dyllyant goafanaetu arno ev mal ar y brenin. Ni dyllyant y teulu fodi eu dilad onid can caniad y penteu-
 teulu. Ev á dylly bod yn pob le yn eu blaen; ac na gónelóynt dim namyn can ei dytor ev. Ev á dylly fan dau góir o yr anteifiau à dycer eityr y gólád; ac o traian y brenin ev á dylly traian. Ev yó y trydydy à dylly traianu á'r brenin; y dau ereil yó y brenines a'r penhebogyd. Ev á dylly tri cónaid: un y can y brenin, a'r ail y can y brenines, a'r trydyd y can y dyllystain: a'r fai hyny á dylly bod ar ei antóyn. Ev á dylly cerd y can y bard teulu pan myno. Ev á dylly medygini-
 iaef tad pah myno, eityr ei goaeddilad; onid uti o'r tair goedi arperygyl hyd: sev yó y fai hyny, dyrnaod yn pen hyd yr emenyd, dyrnaod hyd yr ymyfcar, neu tóri un o'r pedair colovyn. Ev á dylly cylç y can y brenin goedi goa-
 hano ag ev y nadolig, ev a'r teulu: A fair fan á dylly bod; yr hentan, a'r fan perhed, a'r fan ieuainc; a pob eilgóers y dylly bod y cyd ag óynt: a'r fan y bo ev y cyd ag óynt á dylly deois y tý. A hyd tra bo ev ar y cylç hónó y dylly bod soydgóyr ido, a dryfaór, a cog, a soydgóyr bóyd. A'r fai hyny á dyllyant éroyn yr aniveilliaid à lader idynt hóy; a'r cogau á dylly y goér, a'r dihynion, a'r ymyfcar. A goedi darfo y cylç hónó, deued ar y brenin, a triced y cydag ev hyd yn pen y blóydyn:

ac ni dylly myned y canfo hyd i pen y blóydyn, onid i'ó negesau ev. A lyna yr acaós; canys trydyd anhebcor brenin yó y penteu-
 teulu: y dau ereil efeiriad teulu, ac ynad lya. Pan bo maró y penteu-
 teulu, y brenin á dylly ei març, a'i arvau, a'i cón, a'i hebaóg: a hyny yn le ei ebedió; can ni dyllyr ebedió i aelaod y brenin, namyn ei hernais.

Yr ail yó efeiriad teulu. Hónó á dylly ei tir yn tyd, a'i goisg teirgoisf yn y blóydyn; ei liain y can y bren-
 ines, a'i brefyngóisg y can y brenin. Ei le yn y neuad i am y tán á'r brenin, yn nefav i'r celvi órt bendigaó bóyd a canu pader. Ei lety yn tý y cloçyd, a'r yfcoléigion y cydag ev. Ei farfed yó heróyd braod fened. A'i ancóyn yó saig a cónaid lín. Ev á dylly ofróm y brenin, a paob or y todo ev ofróm ido yn y tair góyl arpenig. Ev á dylly traian degóm y brenin. Ev á dylly degóm y teulu. Ev á dylly à del yn eu daered. Ev á dylly pedair cein-
 iaóg am pob insail agored à toder am tir a daiar, a negesau ereil maór. Ev á dylly ofróm y brenin peunyd ar ofer-
 en; ac ofróm y soydgóyr aplan; a traian goeini a'r deupart i'r le pan hanfo; a pob pef à pertyno part a'r lya o'r hol dynion, ev piau traian eu goafanaet. Ev á dylly y dilad à bo am y brenin tra bo yn ei gáraóys. Ev á dylly bod yn goastad y cyd á'r bren-
 in; canys trydyd anhebcor yó. Ev á dylly cafael ei març thal y treulio y can y brenin. Ni dylly efcob personi neb ar sapelan y brenin heb ei caniad.

Trydyd yó y dystain. Ev á dyl ei tîr yn tyd; a'i març presôyl, a' gôisg teirgôisf yn y blôydyn: sev yó hyny ei brefyngôisg y çan y brenin, a'i heingôisg y çan y brenines. Ei farâed yó naóbuó a naóugaint ariant. Ei gœert yó naóbuó a naóugeinbuó. Ev á dyl gôisg y pentetulu yn y tair goylarpenig. Ev á dyl fânú y letyau: idó ekun yn nefav i'r lys, a'r hol sóydgôyr y çyd ag ev. Ev y fy þen ar yr hól sóydgôyr. Ev á dyl pedair ar ugaint y çan þob un o'r sóydgôyr, pan estyner sóyd idó. Crôyn y góarteg à lader yn y çegin i'r sóydgôyr a'r dystain yd ant, ac i'r dystain y dóytan onadynt, eifyr góarteg y maer. Y cóg a'r dystain þiau crôyn y manyfcrubyl; sev yó y tai hyny, devaid, a'r óyn, a'r mynau, a'r yrc, a'r alaned, a þob anivel mân à del ei çroen i'r çegin amtano. Ev á dyl deg ceiniaóg o þob punt à del i'r brenin, am dadlau tîr a daiar. Ev á dyl traian diróy a çamlóro y sóydgôyr. Ev á dyl traian diróy à góneler uóç cynted. O derbyd i dyn gónetur cam is corv, a fo o hano uóç corv, a'i daly ev cyn casael naód, traian y diróy á dyl y dystain. Ei naód yó dóyn y dyn à gónel y cam hyd ar y penteulu; ac yntau hyd yn diócel. Y dystain á dyl medu yn góastad y bóyd yn y çegin, a'r lyn yn y medçel. Ereil á dygóed y mai hyn yó ei naód: or pan deçreuo sevyf yn ei sóyd yny el y dyn dióedav i çyfgu, dóyn y dyn. Y dystain á dyl góafanaefu ar çóedyn ar bóyd, a'r seifmed ar lys: Sev yó y tai hyny, y brenin,

a'i hynav, a'i osb, a'i edlig, a'i þenhebogyd, a'i troediaóg, a'i þengoaçtraód yn seifmed ar lyn; canys can ni dyló çydbóyta ag ev, ev á dyl çydyved. Ev á dyl gófaód naód, a tyfta góirodau. Þoyþynag à toro y naód cyfredin à gófoto ev, nid oes i honó un naód. Ev á dyl dau ebtan i'ó març, a þedair pedol ac eu tò o hoelion ungóisf yn y blôydyn y çan y gov lys. Ev á dyl hóyedig hebaóg y çan y penhebogyd þob góyl Mihagel. Ev á dyl y çan y cynydion, o hanner çœvraór hyd yn dióed y góaantóyn çroen eóig pan mynoynt; o'r dyd hönó hyd hanner hydrev, çroen hyd: canys yh y tymþoriau hyny yd beliir. Ev á dyl cadó tan y brenin o'r antaif à del o górgólad, yny myno y brenin ei devnydiaó. A þau myno y brenin ei traian, y dystain á dyl deóis ei eidion o traian, y brenin. Y dystain á dyl tygu fros y brenin. Y dystain á dyl fânú ariant y çóynnos. Mal hyn y fênir ariant y çóynnos: sev yó hyny pedair ar ugaint o þob góled y bo med arnei; ac o hyny unarþymteg i sóydgôyr y brenin, ac óyf i sóydgôyr y brenines; o'r unarþymteg à daó i sóydgôyr y brenin, óyf i'r dystain a'r cogau; a'r dystain á dyl dóytan, ac un i'r cogau; a þedair i'r góeifion yftévyf; dóy i dryfaór y neuad; un i dryfaór yr yftavel; un i'r cangólyd. O'r óyf à þertyn ar sóydgôyr y brenines, pedair i'r dystain a'r cogau: a'r dóytan i'r dystain; un i'r góas yftavel; un i'r laómoróyn; un i'r dryfaór; un i'r cangólyd.

Pedôeryd yô y penhebogyd. Ev á dylly ei març p̄refoyl, a'i t̄ir yn tyd. Ei le yn y l̄ys yô pedôarygôr nefav i'r brenin, ar ei saig. Ei lety yô ystubaôr y brenin, tac daly môg ar ei adar. Ev á dylly dôyn lestyr i'r l̄ys i doddi goiraod yndo: can ni dylly ev namyn t̄ori ei f̄yced; sev afaos yô hyny tac goânder i'ô adar. Ev á dylly dymbed o çangoyl dôyr y çan y dystain i aboydao ei adar ac i gôneutur ei goely. Ni dylly talu ariant y pengoastraod; canys y brenin a'i goafan-acta, yn frile: pan elygo ei hebaog, daly ei març; sev mal y dylly daly ei març, tra distyno, a pan estyno, daly ei goarfavyl; a daly ei març pan èli'ô agen edyl. Ev á dylly çalônau yr aniveiliaid à lader yn y çegin, a'r yst̄yvaint, i p̄orti ei hebogau. Ev á dylly ðavad hefb, neu pedair ceiniaog y çan bileiniaid y brenin. Ungoaif yn y blôydyn y dylly çylç ar y bileiniaid. Ev á dylly traian dirôy yr hebogydion, ac amgobyr eu merçed. Ev á dylly çroen hyd yn hydrev, a'r goâantôyn çroen eoig i gôneutur menyg i ar-goaïn ei hebaog, ac i gôneutur tavl-hualau. Ev á dylly ei antydedu o tair anteg y dyd y lado ei hebaog un o tri aderyn: ai bôn, ai garan, ai cryhyr. Ev á dylly mantel y brenin y març-oco yn y tair goyl arpenig. Ei naod yô hyd ar y brenines. Ereil á dygôed panyô hyd y le diodav yd elygo ei hebaog ar ederyn. Ev á dylly yr hōyedigion, ac ev á dylly nytod yr hebogau a'r lamystenod à bo yn daiar y brenin. Or pan doto ei hebaog yn mud ynyô tyno alan ni dylly ateb neb, namyn un o'r cydfoydogion. Ei sar-æed yô çœbuo a çœugaint ariant, çan eu harderçavael. Ei goert yô çœbuo a çœugeinbuo, çan eu harderçavael. Pummed yô yr ygnad l̄ys. Ev á dylly ei t̄ir yn tyd, a'i lieingoisg y çan y brenines, a'i brefyngoisg y çan y brenin. Ei le yô i am y t̄ân a'r brenin, yn nefav i'r çefiriad teulu. Ei lety yô ystavel y brenin, yr hon y bo yn cyfgy yndi; a'i çlustaog y çan y brenines, a lenliain, a'r gopenyd yr eisted y brenin arno y dyd a tano yntau y nôs. Ereil á dygôed na dylly ev ei lety o'r neuad. Ei març á dylly bod t̄og març y brenin a'r pared, a'i dōytan ido o'r eb̄tan. Ev á dylly taol-bord o afeorn mormil y çan y brenines, ac aral y çan y bard teulu; a'r over-lysfau hyny ni dylly ev nac eu goertu nac eu fodi tra bo byô. Ev á dylly tan gôr y dyd a'r soydgôyr. Ev á dylly y çan y pengoastraod digoalu ei març o'r hoel çyntav hyd y diodav, a'i ystarnu a'i dôyn ido i estynnu arno pan marçoco. Ev á dylly çan y portaoar agori y port maor ido yn dybod i'r l̄ys, ac i myned i meon ac alan; ac nas elygo byt yr oicced nac yn myned nac yn dybod. Ev á dylly tan gôr o ariant y goastrodion. Ev á dylly o'r antait à gônol y teulu yn gorgolad, gœdi del i'r brenin ei traian, yr eidion à deoiso. Ev á dylly am pob dadlau t̄ir a daiar pedair ar ugaint y tygto a'r ygnaid, a dōytan ido ev. Ev á dylly barnu ar y l̄ys, ac ar y teulu, ac à pertyô arnynt. Ev á dylly lamysten çyvtôys neu hōy-

edig hebaog y can y penhebogyd. Ev y tyd trydyd anhebdor arcloyd. Ev a dily pedair ar ugain y can pob ynad a provo ev. Ac yn y le y bo yn cydarnu braod y dyd ag ynaid ereil, ev a dily fan deugor. Ei naod yd hyd ar y brenines. Poyfynag a cyrponaod ato ev, ev a ceif naod o'r pan deureto dospart y dadleu cyntav yny darfo y diocedav yn y dyd hono. O derbyd i dyn ymgoyftio ag ynad lys, neu ag aral, o geil y dyn hono provi bod yn can y braod a barnos yr ynad, coled yr ynad ei tawod, neu yntau a pryne y can y brenin er ei goert cyvtaif. Os yntau a gorbyd, taled ido ei barted: sev yo ei faraed coebu a coeugaint o ariant, can ei ardercavael. Ei goert yo coebu a coeugeinbuo, can ei ardercavael.

Coeped y pengoastraod. Ev a dily ei tir yn tyd, a'i lieingoisg y can y brenines, a'i brefyngoisg y can y brenin, a'i marc presoyl. Ei le yo i am y calvi a'r brenin. Ei lety yo y trefnefav i'r yscubaor, ort dilyu o hano ev fanu yr ebtan. Ev a dily doytan o'r ebtan yo marc ev. Ev a dily pedair ceiniaog am pob marc a todo y brenin, eityr i tri dyn: sev yo y tai hyny, yr estob, a'r penhebogyd, a'r croefan: sev acaos nas dily y can yr estob, ort ei bod yn periglao'r i'r brenin, a' cybodi taedo, ac eisted yn ei oi, a daly ei leoys tra ymolgo: sev acaos nas dily i'r penhebogyd, ort dilyu o'r brenin ei goafanaet ev, o'r tri acaos y dygoedir nas dily y brenin: nis dily i'r croefan; sev acaos nas dily,

canys ev a dily toymao y cebystyr am ei ceiliau, yr un a bo yn pen y marc a todo ido, tra ei o'r lys. Ac o'r acoyfion hyny ni dilyant talu ariant y goastrodion. Ev a'r goastrodion a dilyant yr eboliort hyd yn doybloyd o traian y brenin o'r anstaf. Ev a dily capanau goiao y brenin, a'i hen cyvloyau lio eu pren, a'i hen froynau dyls, a'i hen yspardunan dyls i ymdoyn arvau y brenin. Ev a dily croen yf y gauav, a croen buoc yr hav. Ni dily neb dim o'r goadaod, namyn y pengoastraod. Ev a dily dyrnbed y tog lyn a goadaod; a croyn i goneufur cebystrau. Ev a dily coefan y goarteg a lader yn y cegin. Ei naod yo hyd y parao talym y marc cyntav. Ev a dily traian diroy y goastrodion, ac eu camloro, ac amgobyrr eu merced. Ev a dily cornaid lyn y can y brenin, ac aral y can y brenines, ac aral y can y dyttain: a'r tai hyny a dilyant bod ar ei ancoyn, a saigo boyd. Ei faraed yo coebu a coeugaint o ariant. Ei goert yo coebu a coeugeinbuo, can ei ardercavael: a'i faraed a ardercevir.

Seifmed yo goas ystavel. Ev a dily ei tir yn tyd, a'i marc presoyl; a'i lieingoisg y can y brenines, a'i brefyngoisg y can y brenin. Ev a dily bod ei lety yn ystavel y brenin. Ev a dily cadó yr ystavel, a goneufur goely y brenin, a goneufur negesau y tog y neuad a'r ystavel. Ev a dily fan o ariant y coynnos. Ev a dily hen dilad goely y brenin. Ev a dily boyta yn yr ystavel. Ev a dily goalau ar y

brenin, erlyr y teirgŷyl arpenig. Ei naod yó o'r pan el un i ceisio baig goelt a fan y brenin, a goneutur ei gŷely, a fanu y dilad arno, yny fyno francoet, doyn y dyn heb erlid heb tagod. Ev piau cadó tryfaór y brenin, ei siolau, a'i cyrn, a'i modrŷau, a cerydu ido à coló. Ei faraed yó pŷebuó a çœugaint o ariant. Ei goert yó çœebuó a çœugeinbuó, çan ei arderçavael.

Oytméd yó bard teulu. Ev á dylly ei lŷr yn tyd, a'i març pŷefŷyl; a'i lieingŷisg y çan y brenines, a'i bŷefyngŷisg y çan y brenin. Ev á dylly eisted yn nefaw i'r penteulu yn y teirgŷyl órť rodi ei telyn yn ei laó. Ev á dylly dilad y dystain yn y teirgŷyl. Fan myner canu cerd, y bard cadeiriaóg á deçreu; a'r canu cyntav o Duó, a'r ail o'r brenin pieuŷo y lŷs: neu oní byd ido ev à çaner, caned o brenin aral. Góedi y bard cadeiriaóg y bard teulu piau çanu tri çanu o çerd amçen. O derbyd i'r brenines mynu çerd, aed y bard teulu i çanu idi çerd yn diçefur; a hyny yn iŷel, mal nad avlonýdo y neuad çanto. Ev á dylly buóç neu çç o'r anfaít à çonel y teulu yn gorgŷlad, góedi yd el i'r brenin y traian. Yntau á dylly pan çanoent yr anfaít çanu Unpeniaet Prydyn. Ev á dylly i'r brenin taolbórd o mormil, a modrŷo i'r brenines. Ei lety y çyd a'r penteulu. Ei naod yó hyd ar y penteulu. Yn y cerdo y çyd á beird ereil, ev á dylly ran deugor. Ei faraed yó çœebuó a çœugaint o ariant. Ei goert yó çœebuó a çœugeinbuó.

Naómed yó y gostegŷór. Ev á dylly ei lŷr yn tyd, a'i març pŷefŷyl; a'i lieingŷisg y çan y brenines, a'i bŷefyngŷisg y çan y brenin. Ev á dylly fan gŷr y çan y fŷyrdgŷyr. Ev á dylly pedair ceiniaóg o pob buóç á del ya dirŷy o'r à pŷefŷyo ar y lŷs. Ev á dylly medu boyd a lyn aian y dystain. Ev á dylly çŷafanaetu, a çŷogegu, a çaraó y poŷt, uç pen yr eŷeiriad. Ev á dylly ŷevyl yn çŷafanaet y brenin yn ei abŷen. Ev á dylly triugaint y çan pob maer biŷoail, pan dofer ya thner. Ev á dylly or pan dofer y macs ywy dofer aral, gŷarçadó y lŷs. Ev á dylly ŷyniaó órť y doŷrevyn, ac órť çan y brenin yn y lŷs, o'r pan el yr un à bo yndi yny del aral idi. Ev á dylly çyadulaó toç y brenin. Ei lety yó y çyd a'r dystain. Ei naod yó o'r çŷogeg çyntav hyd y dióedav, doyn y dyn à çonel y cam. Ei faraed yó çœebuó a çœugaint o ariant, çan ei arderçavael. Ei goert yó çœebuó a çœugeinbuó, çan ei arderçavael unçŷoail.

Degmed yó y pencynyd. Ev á dylly ei lŷr yn tyd, a'i març pŷefŷyl; a'i lieingŷisg y çan y brenines, a'i bŷefyngŷisg y çan y brenin. Ei le yn y lŷs i am y celvi á'r eŷeiriad teulu, ac y çyd ag ev y çynydiŷon. Ei lety yó yr odyr. Ei ançŷyn yó çri çoraaid lyn a ŷaig: un o'r çornaçdian lyn y çan y brenin, ac aral y çan y brenines, a'r tryçyd y çan y pentoulu. Ev á dylly dirŷy y çynydiŷon, ac amçobyr eu merçed. Ev á dylly pedair arugain y çan pob unyd çŷyner fŷyrd ido. Ev á dylly o'r nadolig hyd mis çœevr-

aór bod y dyd á'r brenin pan myno ; ac o dyfnos o mis çbeuraór ev á dylly çymeryd ei çón a'i çyrn, a'i çynlyvanau, a myned i hely eóiged. A'i çorn oed yn buellyn ; a'i góert yó punt. Ac o hyny hyd góyl leuan hanner hav hely eóiged : ac yn hyny o yspaid ni dylly ev góneufur iaón i neb o'r haól à bo arno, onid i un o'i çydfoydogion. Rai á dygóed na dylly ev tygu namyn i'ó çorn a'i çynlyvanau. Ev á dylly çroen ýç y gauav, i góneufur cynlyvanau ; a çroen buçç yr hav, i góneufur cóaranau. Trancoel góedi góyl leuan hanner hav y dylly myned i hely ceiró. Ac oni çefir cyn ei çyvodi i ar ei góely a góisgaó ei cóaranau, ni dylly góneufur iaón i neb, o'r haól à gomhyner ido. Ac yn hyny o yspaid hyd çalangauav y dylly bod deudeg golóyt cyvreifaól yn yr hydod : ac orf hyny yd helyir hyd çalangauav ; a naómeddyd çalangauav y mae iaón ido myned i hely moç coed ; ac o hyny y dylly bod yn eu hely hyd çalan mis taçgóed : ac y cyhyd á hyny o amfer ni dylly ev ateb i neb onid i un o'r cydfoydogion. Ac o hyny hyd çalan mis taçgóed yd helyir moç coed ; a çalan mis taçgóed y dylly ev fànu y cróyn, a fàlu i pàob o'r cydfoydogion, o'r fai á dyllyo fàn ido ; ac yna ateb : a góedi hyny fànu y cróyn yn deuparf a traian ; a'r deuparf i'r cynydion, a'r traian i'r brenin ; o deuparf y cynydion, dóytan i çynydá gelçi, ac un i çynyd milçi : a'r pencynyá á dylly dóytan y çan y cynydion gelçón, a dóytan y çan çynydion milçón ; ac o traian y

brenin o'r cróyn ev á dylly traian : ac ev y fyð trydydyn à dylly traianu á'r brenin. Ac góedi hyny y pencynyá á dylly daços y cón a'r çyrn a'r cynlyvanau i'r brenin ; a góedi as daçoso, myned i çymeryd cylç ar bilieiniaid y brenin ; ac o hyny hyd nadolig bynt ar eu cylç ; ac erpyn y nadolig deuent ar y brenin, eu braint ac eu le yn y lýt. Un góert yó cón y pencynyá á çón y brenin. Póypynag à bo pet y fygto a'r brenin, na'r pencynyá nac araí bo hónó, á dylly fànu, a'r brenin deóis. Naóð y pencynyá yó dóyn y dyn à gónel y cam hyd yny bo abraidd clyóed lev ei çorn. Ei faræd yó çóebuó a çóeuçaint o ariant, çan ei arderçavael unçóaiç. Ei góert yó çóebuó a çóeuçeinbuó, çan ei arderçavael unçóaiç.

Unmedardeg yó medyd. Ev á dylly ei tír yn tyd, a'i març pfeçóyl ; a'i lieingóisç y çan y brenines, a'i brefynçgóisç y çan y brenin yn y teirgóyl arçenig. Ni dylly ev le dedvaól yn y lýt. Yn y neuad ei lety y dyd á'r dystain. Ei naóð yó o'r pan deçreua góneufur ceróyn mēd yny foymo ei hóyl am ei pen, dóyn y dyn à gónel y cam. Ev á dylly yr hóyl à bo ar y çeróyn, neu pedair ceiniaóg ; a hyny yn deóis y neb pieufo y góled. Ev á dylly traiañ y cóyr, neu pedair ceiniaóg yn ei le, y çan y dystain, neu arçenad à fàlu pedair ceiniaóg. Cóyr y góled y mal hyn y fènr ; y traiani'r medyd gyfevin, a'r deuparf yn tri traian ; y traian i'r ystavel, a'r deuparf i'r neuad. Ei faræd yó çóebuó a çóeuçaint

ariant, ÷an ei arderçavael unghoait. Ei góert yó çóebuó a çóeugeinbuó, ÷an ei arderçavael.

Deudegmed yó y medyg. Ev á dylly ei ÷ir yn tyd, a'i març p̄refóyl; a'i liain y ÷an y brenines, a'i b̄refyn y ÷an y brenin. Ei le yn y neuad yn bon y post à bo y ÷yd a'r celvi y bo y brenin yn eisted yn ei emyl. Ei lety y ÷yd a'r penteulu. Ei naóð yó o'r pan arçó y brenin ido m̄yned órð dyn arçoledig, nac yn y l̄ys y bo nac eifyr y l̄ys, yny del i órto, dóyn y dyn à gónel y cam. Ev á dylly medyginaeŷ t̄ad i'r à bo yn y l̄ys, ac i'r penteulu, eifyr eu goaeddilad: onid un o'r tri p̄erygl; sev yó y ÷ai h̄yny, dyrnaóð yn ÷en hyd yr emenyd, a dyrnaóð yn ÷orf hyd yr ymyŷar, a ÷óri un o'r pedóar post; am pob un o'r tri p̄erygl h̄yny y dylly y medyg naó ugaint a'i bóyd, neu p̄unt heb ei bóyd, a hevyd ei góaed-dilad. Y medyg á dylly yny doto goreŷ pedair ar ugaint. Medyginaeŷ rudeli deudeg ceiniaóg; 'medyginaeŷ lyŷiau' oyt̄ceiniaóg. Góert padel medyg ceiniaóg. Medyg á dylly ÷ymryd tylgóed y ÷an ÷enedyl yr arçoledig, o byd maró o'r medyginaeŷ à gónel ev; ac onis cymer ev, górt̄ebed tros y góeiffed. Ev á dylly nad ei o'r l̄ys yn góastad, onid ÷an ÷aniad y brenin. Ei ŷaræd yó çóebuó a çóeugaint o ariant, ÷an ei arderçavael. Ei góert yó çóebuó a çóeugeinbuó.

Trydydardeg yó y trulriad. Ev á dylly ei ÷ir yn tyd; a'i liain y ÷an y brenines, a'i b̄refyn y ÷an y brenin, a'i març p̄refóyl. Ev á dylly ÷an o

ariant y çóynnos. Ev á dylly góartadó y medçel, a ÷anto y ŷiolau. Ev á dylly yr hóyl à bo ar y çeróyn med, neu p̄edair ceiniaóg, a h̄yny yn deóis p̄erçen y góled. Ev á dylly góiraóð o pob góled y bo med arnei. Ev á dylly trul-iaó y lyn a todi i paob cymaint á'u cilyd. Ev á dylly digóalu y medçel, ac à bo yndi. Meŷur góiraóð çyvreifiaól yó lonaid y leŷtri y góalovier yndynt, o çóryv, ac eu hanner o bragaóð, ac eu traian o med. Ev á dylly bóyta y ÷yd a'r ŷoydgóyr. Ei lety yó y ÷yd a'r dyŷtain. Ei naóð yó o'r pan de-çreuo leŷtyr yn lyn yny ÷arŷo y çy-medaç y nos hòno, dóyn y dyn à gónel y cam. Ev á dylly ei góleuad yn di-meŷur y ÷an y dyŷtain, órð ei góafanaeŷ. Ei ŷaræd yó çóebuó a çóeugaint ariant ÷an ei arderçavael. Ei góert yó çóe-buó a çóeugeinbuó, ÷an ei arderçavael.

Pedóerydardeg yó y dryŷaór. Ev á dylly ei ÷ir yn tyd, a'i març p̄refóyl, a'i b̄refyn y ÷an y brenin, a'i liain y ÷an y brenines. Ev á dylly ÷an o ariant y çóynnos. Ev á dylly góiraóð çyvreif-iaól. Ev á dylly arçóain pob neges or à dygóeter órto, o'r porŷ hyd y neuad, neu hyd yn le aral y bo y brenin. Ev á dylly dilad y bard teulu yn y teirgoyl arpenig. Ev á dylly ei lety y ÷yd a'r porŷaór. Ev á dylly bóyta y ÷yd a'r ŷoydgóyr. Ev á dylly adnabod ŷoyd-gogion y l̄ys, ac nas attalio yr un onadynt yn y porŷ; ac os etteil, taled ÷amlóro i'r brenin; ac os un byd o'r penŷoydogion, taled ido ei góyneb-çóert; os un byd o'r leil, pedair cein-iaóg. Ei naóð yó dóyn y dyn à

gónel y cam hyd ar y portfaôr; ac á dyly ei çadó ev yny el y penteulu tróy y port; ac yntau hyd yn diócel. Ev á dyly çornaid lyn y çan y dystain, a saig; a hyny yn ei ancóyn. Ev á dyly sóydáu y ford i'r brenin a'i byrlysc; a sa dyn þynag à taraáo i ar y ford hyd ei braic a'i byrlysc, cyd gomyno iaon ido ni dyly ei çafael. Ev á dyly, óedi bóyta, gyru à bo iaón ei yru o'r neuad. Ev á dyly, y çyd a'r sóydgöyr, tan a ariant y cróyn. Ni dyly eisted yn y neuad, namyn ar tal ei deuglin i góneufur negefau órt y brenin. Ei saráed yó çóebuó a çóeugaint ariant. Ei góert yó çóebuó a çóeugeinbuó.

Pymtegmed yó cóg. Ev á dyly ei tír yn tyd, a'i març þrefóyl; y çan y brenines ei liain, y çan y brenin ei bréfyn. Ev á dyly çyvannedu y çegin; ac á dyly çafael ei feidiau y çan y dystain a'r maer bisoail. Ev á dyly çróyn y manyscrubyl ol or à del i'r çegin á çróyn amíanadynt: sev mal y dyly; y traian ido ev, a'r deuparf i'r dystain. Ev á dyly deçreu pob anteg or à artympero ev. Ev á dyly y dihynton a'r góer. Ev á dyly dybod á'r anteg dióedav a'i gosaód tac bron y brenin: ac yna y dyly y brenin ei antegu ev o bóyd a diaód. Ei naód yó o'r pan deçreuo çygoeiriao yr anteg çyntav yny dyco y dióedav tac bron y brenin, dóyn y dyn à gónel y cam. Y dystain á dyly ei digóalu o hol lysueud, i am þypyr a lysueod ereil. Ev á dyly bóyta çyd á'r sóydgöyr. Ei lety y çyd á'r dystain. Ev á dyly tan

o ariant y çóynnos. Ei saráed yó çóebuó a çóeugaint o ariant, çan ei arderçavael. Ei góert yó çóebuó a çóeugeinbuó.

Unmed ar þymteg y cangólyd. Ev á dyly ei tír yn tyd, a'i març þrefóyl; a'i liain y çan y brenines, a'i bréfyn y çan y brenin. Ev á dyly tan o ariant y çóynnos. Ev á dyly daly cangóyl tac bron y brenin i am y dyfgyllag ev, tra bo yn bóyta: y brióbara a'r divynidn à el tros y dyfgyll, ev a'u dyly. Ev á dyly dýrnbed o'r cangóyl à bo yn ei laó. Ev á dyly ennynu y cangóylau yn y lys, ac à tyno á'i danted o penau y cangóylau yn y lys á dyly. Ev á dyly à çóedilio o'r cangóylau, pan el y brenin yn ei ystavel. Ev á dyly y çan y dystain ei traul yn diçefur o cangóylau. Ei naód yó doyn y dyn à gónel y cam, heb erlid heb tagod, o'r pan ennynu y cangóyl çyntav yny difoder y dióedav. Pan el y brenin i'r ystavel, ev á dyly myned á cangóyl çanto o'i blaen. Ev á dyly bóyta y çyd á'r sóydgöyr. Ei lety yó y çyd á'r dystain. Ei saráed yó çóebuó a çóeugaint o ariant, çan ei arderçavael. Ei góert yó çóebuó a çóeugeinbuó, çan ei arderçavael.

UCOD y traefóyd o brait a dyled y un sóydaog ar þymteg à þerfyn ar y brenin; yma y deçreuoñ ni traefu o'r óyt à þerfyn ar y brenines.

CYNTAV yó onad:nt y dystain. Ev á dyly ei tír yn tyd, a'i març; a'i

liain y can y brenines, a'i brefyn-
gôisg y can y brenin. Ev á dylý medu
bôyd a lyn yr ystavel. Ev á dylý gôasana-
æfu ar y brenines ar bôyd a lyn. Ev á
dylý traian dirôy sóydgôyr y brenines.
Ei lety yó éyd á dystain y brenin. Ni
dylý eisted yn yr ystavel, namyn
gôasanaæfu o'r ystavel hyd y cegin.
Ei naóð yó dóyn y dyn à gónel y cam
hyd ar dystain y brenin, ac yntau hyd
y diocel. Ev á dylý traian y can
sóydgôyr y brenin y rygto a'i cýdym-
teision, a dóyfan ido ev. Ev á dylý
pedair ceiniaóg o ariant y cýnnos, y
rygto a'r cogau, a'r dóyran ido ev.
Ev á dylý ei bol faid y can dystain y
brenin, yn dimesur. Ei saráed yó
sóebuó a sóeugaint ariant. Ei góert
yó sóebuó a sóeugeinbuó, can ei ar-
derçavael.

Ail yó ei hefeiriad. Ev á dylý ei
tir yn tyd, ei març; a'i liain, a'i
brefyn, y can y brenines a'r brenin.
Ev á dylý traian degóm y brenines, ac
à pertyn ar hyd ystavel. Ev á dylý
pedair ceiniaóg o pob insail agored à
todo y brenines. Ev á dylý ofróm
paób à pertyno atei hi. Ev á dylý
dilad y brenines ei hun y penytio yndo
erbyn y pasc. Ev á dylý bendigaó à
del o bôyd a lyn i'r ystavel. Ei lety
y éyd ag efeiriad y brenin yn tó y
cloçyd. Ei naóð yó hyd yr eglóys
nefav. Ei saráed herôyd braóð sened.
Ei góert herôyd braint ei cenedyl: ac
ymely pob gradgór.

Trydyd yó ei pengôastraóð. Ev á
dylý ei tir yn tyd, a'i març; a'i liain
y can y brenines, a'i brefyn-gôisg y can

y brenin. Ev á dylý pedair ceiniaóg
o pob març à todo y brenines; yntau á
dylý todi cebystyr can pob un. Ei
lety y éyd á pengôastraóð y brenin.
Ei naóð yó hyd ar pengôastraóð y
brenin. Ereil á dygôed panyó hyd tra
paráo tedeg y març cýntav i'r bren-
ines, dóyn y dyn à gónel y cam. Ev
á dylý traian yr ebolion, hyd yn
dóyblóyd, o'r antait, a'r deuparf i
pengôastraóð y brenin. Ei saráed yó
sóebuó a sóeugaint o ariant. Ei góert
yó sóebuó a sóeugeinbuó, can ei ar-
derçavael.

Pedôeryd yó ei gôas ystavel. Ev á
dylý ei tir yn tyd, a'i març; a'i liain
y can y brenines, a'i brefyn y can y
brenin. Ev á dylý tan o ariant y
cýnnos. Ev á dylý góneufur negesau
y sóg yr ystavel a'r neuad. Ev á dylý
gôasanaæfu ar y brenines, eityr y
teirgôyl arpenig, ar bôyd a lyn. Ev
á dylý cadó cloau cofrys y brenines, a
digóalu yr ystavel, a góneufur y góely.
Ei lety yó ystavel y brenines; a'i
góely yn y ceuty, ort bod yn paraóð
i góneufur negesau y brenines. Un
naóð yó, ac un saráed, ac un góert, á
gôas ystavel y brenin.

Pummed yó ei laómoróyn. Hi á
dylý ei març ptesóyl, a hendilad y
brenines, a'i hen çryfau, a'i hen len-
lieiniau, a'i hen fróynau, a'i hen
esgidiau. Hi á dylý tan o ariant y
cýnnos. Ei naóð yó o'r pau tano y
dilad ar y góely ynyó tyno tranoef.
Ei góely yn yr ystavel, mal y clyóo y
gair lelav à dygôeto y brenines.

Úoçed yó ei dryfaór. Ev á dylý

ei tîr yn fyð, a'i març pŕesŕoyl; a'i liain y ðan y brenines, a'i bŕefyn y ðan y brenin. Ev á dŕyly dŕoyñ y gŕoiraðd pan bo med. Ni dŕyly ev eifte yu yr ystavel, namyn gŕoasanaetu o'i fevyl. Ev á dŕyly tan o ariant y ðoyñnos. Ei lety y ðyd á dŕyfaor y brenin yn tŕy y portaor. Un naod yŕo á dŕyfaor y brenin. Ei ŕaræd yŕo çŕeubuŕ a çŕeugaint ariant. Ei gŕoert yŕo çŕeubuŕ a çŕeugeinbuŕ.

Seiŕmed yŕo ei çog. Ev á dŕyly ei tîr yn fyð, a'i març pŕesŕoyl; a'i liain y ðan y brenines, a'i bŕefyn y ðan y brenin. Ev á dŕyly ei diçŕoalu o'r dŕystain, o'i çŕyŕeidiau yn y çegin. Ev á dŕyly deçŕeu pob ŕerym or à çŕyçŕoeriu ev. Ei naod yŕo un naod á çog y brenin. Ei lety yŕo y ðyd á dŕystain y brenin. Ei ŕaræd yŕo çŕeubuŕ a çŕeugaint o ariant. Ei gŕoert yŕo çŕeubuŕ a çŕeugeinbuŕ.

Oŕŕmed yŕo ei çangŕoylyð. Ev á dŕyly ei tîr yn fyð, a'i març pŕesŕoyl; a'i liain y ðan y brenines, a'i bŕefyn y ðan y brenin. Ev á dŕyly tan o ariant y ðoyñnos. Ev á dŕyly dŕyñbed o pob çangŕoyl à dalio yn ei dŕorn. Ev á dŕyly pen y çangŕoylau à tŕyno a'i danied. Ev á dŕyly gŕoedil y çangŕoylau ol. Ev á dŕyly y bŕiŕbara a'r bŕiŕdivynion à ei tŕos dŕygyl y brenines. Un naod, ac un lety, ac un ŕaræd, ac un gŕoert, á çangŕoylyð y brenin.

UCOV tytraçtaŕam ni o'r pedŕar ŕoydaog ar ugain à pŕfyn ar y lŕs; yman y traçtŕon ni o'r ŕoyd-

ogion arher a devaod à byð yn lŕs.

CYNTAV yŕo o'r tai hŕny, gŕoastŕaod avŕoyñ, yr ail yŕo tŕoediaog, y tŕydyð maer biŕŕail, pedŕeryð tŕygyl, pummed portaor, çŕeçed goylçŕor, ŕeiŕmed cynnutai, oŕŕmed poburies, naŕmed gov lŕs, degmed pincerd.

Cyntav yŕo gŕoastŕaod avŕoyñ. Ev á dŕyly ei tîr yn fyð, a'i març, a'i dilad. Ev á dŕyly çapanau gŕoao y brenin y marçoco yndynt, a'i hen ŕroynau, a'i hen hoŕanau, a'i hen yŕpardunau, a'i hen çŕyŕoyau eurçalç, a'i hol yŕarnau. Ev á dŕyly bod yn pob le yn ei abŕeattros y pengŕoastŕaod. Ev á dŕyly daly gŕoartavyl y brenin, pan eŕçyno a pan diŕçyno, a dŕoyñ ei març i'ŕo lety, a tŕanoet ei dŕoyñ ido. Ev á dŕyly çerded yn çŕyvagaŕs i'r brenin, oŕt ei gŕoasanaetu pan bo taid. Ev á dŕyly çŕyŕoyao març yr ynad lŕs, a'i dŕoyñ ido oŕt eŕçynu arno: yntau þiau barnu ei bŕaint a'i dŕylyed yn taid. Ei naod yŕo o'r pan deçŕeuo y gov lŕs gŕoneuŕtur pedair pedol ac eu tŕo hoelion, ac ido yntau eu dodi a tan març y brenin, dŕoyñ y dyn à gŕonel y cam. Ei ŕaræd yŕo çŕeubuŕ a çŕeugaint ariant. Ei gŕoert yŕo çŕeubuŕ a çŕeugeinbuŕ.

Yr ail yŕo tŕoediaog. Ev á dŕyly ei tîr yn fyð, a'i liain, a'i bŕefyn, a'i març pŕesŕoyl. A'r ŕoyd hŕono á ðao o bŕaint tîr ido. Ev á dŕyly daly traed y brenin yn ei arfed, o'r pan deçŕeuo eifteð yn çŕymedaç yny ei i çŕygu; ac á dŕyly ðoŕi y brenin; ac yn çŕyhyd á

hyny o yspaid ev á dylly góylioá y y neuad. Ni dylly taraq y post y part brenin tac pob goal. Ei naod yó o'r y bo y brenin. Ev á dylly lonaid y pan doto y brenin ei traed yn ei arfed lestri y goalovier yndynt y córyv, ac yny el i'ó ystavel, dóyn y dyn. Ev á eu hanner o bragaod, ac eu traian o dylly bóyta ar un dyfgyll á'r brenin, á'i med; ac á dylly doefau yçain a goarteg ðevyn ar y tán. Ei saræd yó çóebao á çaser o'i ðyhuð ev cyvuoc a'u ufarn- a çóeugaint ariant. Ei góert yó çóebuó au; a naoméddyð calangauav, pais, a a çóeugeinbuó, çan ei arderçavael. çrys, a laodyr, heb tenliv. Cyhyd y

Trydyð yó maer bisoail. Ev á dylly dylly ei dilad á çólym ei laodyr. Calan- goarcadó y lys goedi yr ystyóart lys yn gauav y dylly çafael capan, a çalan penav. Ev á dylly çymryd à todo y maort neu çóevraór mantel. Y figyl maer a'r cyçelaór ato o da, a daly y á tan fóg y brenin a'r maer a'r cyçel- lys. Ev þiau peri yr ár, a hol teidiau aór. Ev á dylly o'r maróty cig bólç, y lys. Ev á dylly diróy a çamlóro y a'r emenyn bólç, a'r maen isav i'r maertrev. Ev á dylly ebedió góyr y breuan, a'r lyn glás, a'r góanav isav maertrev, ac amgobyr eu merçed. o'r ýd, a'r ieir, a'r çafau, a'r býoal, Yn y bodadleu fóg deugór o'r maertrev a'r talar, o byð yn y daiar, ac oní am tír, ev á dylly pedair ar ugaint; byð talar, yr eirionynau. O pob tý neu am ymlad, neu am ledfad. Ev á yd el ar neges y brenin, torí a'i hen- dylly tygu tros tír y lys. Ev á dylly lyn. Tair cyvelin yn hyd ei góaeó; íriugaint o pob çarçaraór or à el yn ei dóy tra ei ðevyn, ac un taçdo. O'r geol. Ev á dylly goestmáau ar góyr y antait à dycer eifyr y gólád, ev á dylly maertrev. Y goarteg à bo yn ei taró, neu anivel nid el a tan goed, neu góarcadó ev teirnos cyn eu lad evo þiau çynblif. Pan bo maró figyl y brenin, eu cróyn. Ni dylly neb çróyn goarteg ev á dylly çafael ei da ol. O seréir y y maer bisoail namyn ev ehun, na'r figyl yn ei eiste, tra góneler y dadlau, brenin à bo yn y lys nac ev ni bo. Ei ni dylly çafael namyn gograid ceirç a naod yó dóyn dyn tros tervyn tír y þlifgyn óy. Ei saræd, yó, heróyd lys. Ei lety yó y bóydy. Ei saræd tai, cymaint á saræd y neb þieufó y yó çóebuó a çóeugaint ariant. Ei góert tír y saræd arno: y med ereil, tair buó a çóebuó a çóeugeinbuó, çan ei a triugaint ariant. Ei góert, teirbuó arderçavael. a triugeinbuó.

Pedoeryð yó y figyl. Ev á dylly ei Pumbed yó y portaoór. Ev á dylly ei tír yn tyd; a pan bo y brenin yn y ei tír yn tyd, a'i tý o nen y port. Ev lys, ev á dylly býot saig. Ev á dylly á dylly ei ymport o'r lys yn góastad, a fevyl y fóg y deupost á góialen yn ei saig pan bo y brenin, Ev á dylly o pob laó, tac losgi y tý tra bo y brenin yn anteg á el tróy y port dyrubed. Ev býyta ac yved y çyd a'r sóydgóyr; ac á dylly o pob pón cynnud à el tróy y ni dylly eisted tra bo y brenin yn port, yçyren à týno yn dilestair i'r

maſſ, a'i laſ ar y port. Ev á dylý pedair ceiniaſg y can pob carſaraſr y cauer y port arto. Ev á dylý tynnu crſyn yr aniveillaid à lader yn y lſs, yntau á dylý ceiniaſg o pob un onad- ynt hóy. Ev á dylý o'r anſaif o moſ á del trſy y port hóy à alo ev erſyn ei goryſ ei derſavael á'i un laſ yny bo cyvuſ ei fraed á tal ei deuglin; a lodyn cſta à del i'r port ev pieubyd. Ev á dylý bod yn ſigyl ar y maertrev. Ev á dylý pedair ceiniaſg o pob am- gſbyr à del o honei. Ev á dylý goſſiaſ gſyr y maertrev i'r gſmif. Ev á dylý o pob dirſy a camlorſ à dſcer y ar- adſynt gſbyr. Ev á dylý hegeſau yn hyd yn y lſs; ac á dylý cadſt y caſs à ſſopo. Ev á dylý arlſyaſ y lſs y am ſſeri gſelta, a ſſeri cynneu y tſm. Ei naſd yſ cadſ y dyn à gſnel y cam yny del y penteulu i'ſ lety trſy y port, a'r penteulu hyd y diſtel. Ei ſaraed yſ ſſeubuſ a ſſeugaint ariant. Ei gſerſ yſ ſſeubuſ a ſſeugeinbuſ.

Cſeſed yſ y goylgſr. Ev á dylý ei tir yn tyd, a'i hóyd ſſeſſyl, a'i arſenad, a tſrt a'i henlyn yn bore- hóyd. Ni dylý goylſiaſ namyn o'r pan eler i dſſgu hyd y dyd; yntau á dylý dſſgu y dyd; ac na gſnel dim namyn ar ei gſbyr. Rai á dygſoed y dylý lygaid yr aniveillaid à lader yn y lſs; ac á dylý ei dilad, y an capan a hſ- anau. O ceſr ev yn cyſgu yn yr am- ſer y dylý goylſiaſ, cyd maeder ni digſygir ido: ac oni meidir a'i caſael yn cyſgu, taled camlorſ i'r brenin. Ei naſd yſ o'r pan deſreuo ev canu ei cſorn, pan el i goylſiaſ yny agorer y

port ſranaeſ. Ei ſaraed yſ ſſeubuſ a ſſeugaint ariant. Ei gſerſ yſ ſſeubuſ a ſſeugeinbuſ.

Seiſmed yſ y cynnutai. Ev á dylý ei tir yn tyd, a'i hóyd ſſeſſyl, a'i ſaig pan bo y brenin, a'i arſenad. Ev á dylý à bo ſaid ſrt cſynnuta yn y lſs: ac o cſyl yntau dim o hyny, ev á dylý ei talu. Ev á dylý cſadſ marſ y cynnud, a cſymryd ebſtan ido ſeunoeſ o'r lſs, a marſogaet arno yn mſned i'r coed: ac o cſyl ev ar ei gſarſadſ ev, ev á dylý ei talu. Ni dylý ev manylu y cynnud o'r anſaſd y doto ar y marſ, gſedi y del atrev. Ev á dylý y gydſau yr yſſrubbyl à lader yn y lſs: ſev acaſs yſ hyny ſrt ei eſſſrnygu ar y cſynnud a'i hóyeil ev. Ei naſd yſ hyd y galo ev bſriaſ á'i bóyal, neu á'i gſodyv. Ei ſaraed yſ ſſeubuſ a ſſeugaint ariant. Ei gſerſ yſ ſſeubuſ a ſſeugeinbuſ.

Oyſmed yſ y ſſoburies. Hi á dylý ei hóyd o'r lſs, a'i dilad, a'i ſaig pan bo y brenin, a'i ſeiſen diſed pobi o pob amtyſ blaſd à ſſopo; a'i gſely yn y hóydſy. Ni dylý cſyvodi ſac neb tra bo yn pobi. Ei naſd yſ hyd y bſrio á'i cſravel. Ei ſaraed yſ traian ſaraed ei gſr; oni byd gſr, hanner ſaraed ei braſd. Ei gſerſ yſ, na hi à bo gſedſ na hi na bo, hanner gſerſ ei braſd.

Naſmed yſ y gſv lſs. Ev á dylý ei tir yn tyd, a'i hóyd ſſeſſyl, a'i ſaig pan bo y brenin. Ev á dylý gſoneuſur ſeidiau y lſs yn ſad, eiſyr triſeſ: ſev yſ y ſai hyny, gſarſavyl, a cant calaſr, a cſyl cſlyr: a ſedyv, bóyal cſynnud, a ſen gſaeſ; o pob un o'r triſeſ hyny, ev á dylý tal i laſr.

Ev á dylly i foydogion y lŷs goneutur eu teidiau yn fád; oyntau á dyllyant ei antegu ev am pob lavur. Ev þiau amgobrau merced y govaint ereil. Ev á dylly y ceinion: sev yó y ceinion, y góiraod dýntav á del i'r neuad. Ei le yó yn y lŷs yn tal y maig, yn emyl yr efeiriad teulu. Ei naod yó o'r pan deŷreuo ei góait y bore yny darfo y nos. Ei ŷaraed yó ŷóebuó a ŷóeugaint ariant. Ei góert yó ŷóebuó a ŷóeugeinbuó.

Deghed yó y pencerd. Ev á dylly ei tŷr yn tyd; a'i le yó ar neillaó yr ynad lŷs. Ev á dylly deŷreuo o Duó, a'r ail o'r brenin þieufo y lŷs, neu o aral. Ni dylly erçi namyn pencerd, ac o'i dýd á'i dýdymteifion, dóyŷan ido ev. Ev á dylly čaŷael čan pob cerdaór, góedi yd ymadaoó á'i dýŷg, pedair ar ugain. Ev á dylly þedair ceiniaóg y čan pob góraig á dýŷgo góyr čenfi dýnt. Ev á dylly amgobyŷr merced y cardorion ereil. Y dýd á'r edliğ y dylly dýŷgu. Ei naod yó o'r pan deŷreuo canu yn y lŷs hyd pan ŷervyno y canu dióedav. Ei ŷaraed yó ŷóebuó a ŷóeugaint ariant. Ei góert yó ŷóebuó a ŷóeugeinbuó.

Unhedardeg yr olçurries. Hi á dylly ei bóyd o'r lŷs, a'i ŷaig pan bo y brenin, a'i dilad; ac á dylly y dýd y golço i'r brenines anteg y čenfi. Ei naod hyd y bório á'i golçpren. Un ŷaraed ac un góert yó á'r þoburies.

ÚCOV Fytraeŷafam ni o'r foydogion á þerŷyn ar y lŷs; a'r ŷai cyvteifiaól a'r ŷai arher; ac eu braint,

ac eu dyllyed; yman y tračtón ni o þefau ereil.

TRI anhebčor brenin yó, ei efeiriad ort bendigaó ei bóyd a čanu eŷeren, a'r ynad lŷs ort doŷpart pob þef pedrus, a'i teulu ort ei negeŷau.

Tri anhebčor górda, ei teŷyn, a'i bryean, a'i čalaór.

Tri anhebčor taiaóg, ei čavyn, a'i troydeó, a'i þentan.

Tri þef ni dylly brenin eu cyvŷan, ei ŷólt, a'i hebaóg, a'i leidyŷr.

Tri foyd brenin, ei meirç, a'i moç a'i góarteg: o čyl dyn anivel, a'i čaŷael yn þliŷ aniveiliaid y brenin, ev á dylly þedair ceiniaóg o pob un onadynt.

Tri foyd górda, ei meirç, a'i góarteg, a'i moç: yny caŷo dyn anivel yn eu þliŷ hóy, taled þedair ceiniaóg.

Tair foyd taiaóg, ei moç, a'i góarteg, a'i góavivy o čalanmai hyd aóŷ: o čeiŷ anivel ar čyveiliorn yndo, ev á dylly þedair ceiniaóg.

Tri þef ni geil taiaóg eu góertu, heb čaniad ei arčlóyd, amós, a meł, a moç: ac os góert bid diróyaóg, mal cynt; ac onys pryn ei arčlóyd, góerted ev y forđ y myno.

Tair celvydyd ni dylly máb taiaóg, heb čaniad ei arčlóyd; a dýd as dýŷgo ev á dylly eu dóyn tračevyn; onyd yŷčolaig oedi cymero urdau: sev yó hyny yŷčoleicdaod, a govantaet, a bardoni.

Oyŷ þynmarç brenin, mór, diŷaiŷ, ačanaóg góliad aral, leidyŷr, máro o anmáb, maró yny čaŷo ebedió, a čamčylus y oaeŷ diróy, a čamlóro.

Poyþynag à dygōeto gair anġōar i'r brenin, taled ċamlōro deudyþlyg ido.

Pa le þynag yd ymċafoynt yr efeiriad a'r dyftain a'r ynad, yna y byd braint lys.

Ni dyly y brenin myned a'i lu i ġorġolad namyn unġōait pob blōdyd. Oyntau á dilyant myned yn ei dyroefaun pan myno. Y brenin á dyly o pob bileintrev, dyn, a marċ, a boyal i ġoneufur lueftan; ac oyntau ar ei coft ev.

Naoty à dyly bileiniaid y brenin eu ġoneufur ido: neuad, yftavel, boydty, yftabil, cynorty, yfēubaor, odyn, trevyn beċan, cerner.

Pob da heb perċenāog ido, difait brenin.

Tri þeþ ni dyly y brenin eu fanu ag aral, aur ac ariant, a tyrn bual, a goiŋg y bo orlye aur idi.

Poyþynag à ġonel ċam i fñameġlōys, taled þedair punt ar deg; yr hanner i'r abad, o byd dōyōaol lyfyrġor, a'r lal y fōġ yr efeiriad a'r clas. O ġoneir cam yn y mynōent feiþpunt yn dau-hanner mal y leil. Poyþynag à ġonel ċam i eġlōys aral, taled feiþpunt; y nail hanner i'r efeiriad, a'r lal i'r perfon.

LYMA Y DECREU CYVREITIAU Y ĠOLAD.

CYNTAV yō naō tavodiaōg. Sev yō y fai hyny, arclōyd y fōġ ei deugōas, efeiriad y fōġ ei deumynāċ, tād y fōġ ei deumab. O byd un o'r fai rydyġōedafam ni uċod ni myno dodi

ei þen i tritavodiaōg, a'r lal yn ei mynu, cyvrait á eirċ ei dodi. Pedōeryd, ynad ar ei braōd; o derbyd i dyn o'r dōyþlaid y bu y cyvrait y fygtynt ġoadu y braōd, a'r lal yn ei hadev, gair yō gair yr ynad yna ar ei braōd. Pummed yō maċ ar ei meċniaeþ, o derbyd ei adev; a'r nail yn dyġōedyd bod y meċniaeþ ar þeþ maor, a'r lal ar þeþ byċan; cam adevoyd y maċ credadōy yō, pa ar y toed; a ċan y dyġōed ev ni ġelir ei ġoadu. Coeþed yō todiad ar ei todi: fev mal y mae; o derbyd i dyn todi þeþ, a deudyn yn dyġōedyd: I mi y toed: Nac ev, heb y lal, I mi: gair yō ei ġair, padyō y todes. Seithed yō morōyn ar ei morōyndaōd: o derbyd i ġor dōyn morōyn laflud, a ġōedi yd ei i'r difait á hi, a tyn bod afaos ido á hi, a gohyn ido, þeþ á todi ti imi am hyn? a todi ohano ev þeþ idi hi; a ġōedi hyny bod yn etivar ċanto ev, cyd as ġōato ev, os adev hi, gair yō ei ġair hi yna. Oytmed yō bugail trevċord: o derbyd lad lodyn i dyn o'yrubyl perċenogion ereil, am hyny gair yō gair y bugail, pa eidion a'i ladaōd. Naōmed yō leidyrt ort y ċrog ar ei ctyladron: o derbyd ido ev dyġōedyd bod dyn yn ctydeidyrt ag ev am y ledrad y dienydair a'i ċadarnāu ohano yr aċau y atyō ido, ac y mae yntau yn myned, gair yō ei ġair ev yna.

LYMA Y DECREU CYVREITIAU Y ĠORAGED.

O DERBYD i ġoraig bod todiad idi, a tan ei hāġōedi y dyly bod hyd

yn pen y fait blyned, ac yfcar onadynt, fântent yn dau hanner pob peſ à bo idynt. Y góraig þiau fanu, y gór þiau deóifaó. Y moç i'r gór, a'r devaid i'r góraig; onð byd namyn y nail onadynt, fanu yn dau hanner; ac os devaid a geivyr á byd, y devaid i'r gór, a'r geivyr i'r góraig; oni byd namyn y nail, eu fanu. O'r meibion, dóyfan i'r tád, ac un i'r mam; yr hynav a'r ieuav i'r tád, a'r perved i'r mam. Y dotrevyn, mal hyn y fênir: hol leſtri y laef, eifyr un þayol, i'r góraig yd á; yr hol dyſglau, eifyr un dyſgyl, i'r góraig yd á; a'r dau hyny i'r gór yd á; y góraig á dyly y càr a iau i doyn y dotrevyn o'r tŷ; y gór á dyly hol leſtri y lyn; y gór á dyly y fidyl, a'r góraig y gogyr mân; y gór á dyly y maen uçav i'r breuan, a'r góraig yr ifav; y dilad à bo arnadynt y góraig þiau; yr hyn à bo aſanadynt y gór þiau yny góraicão, a goedi y góraicão, elóg y dilad i'r góraig; ac os góraig aral á cóſg ar y dilad, taled ei góynebgoert; y gór þiau y çalaór, a'r brycan, a goþenyd y traóſtyle, a'r coltyr, a'r býal çynnud, a'r taradyr, a'r pergiç, a'r crymanau ol, eifyr un cryman, a hónó i'r góraig; y góraig þiau y þadel, a'r tryped, a'r býal lydan, a'r gódyv, a'r sóç, a'r lín açlan, a'r linad, a'r gólan, a'r tryçód ac à bo yndo, eifyr aur neu ariant, a hyny o byd ei fanu: ſev yó y tryçód y laóçód. O byd góeau, eu fanu; y pelènav i'r meibion, o bydant; ac oni bydant, eu fanu. Y gór á dyly yr yſçubaór, ac à bo uç daiar ac ís daiar

o yd. Y gór á dyly yr ieir ol, ac un çaf, a'r leil i'r góraig. Y býod mal hyn y fênir; y góraig þiau y çig yn ei heli, a'r caós yn ei heli; a goedi y crocer y gór þiau; y góraig þiau y leſtri emenyn bólç, a'r caós bólç; y góraig þiau à çalo ei doyn o blaod y fóg nerf ei doylao a'i deuglin o'r çel hyd y tŷ. Pob un onadynt þiau ei dilad, eifyr eu mentyl, a'r mentyl eu fanu. Os y gór á byd breintiaól, daçofed ei þraint cyn ei fan; a goedi y cafo ev ei þraint, fâner, mal y dygóaðafam ni uçod. Eu dylyedion talent yn dau hanner. Os cyn y ſeiðmed blóyðyn yd yſçarant, taler idi ei haçóedi, a'i harçyvrau, a'i çóoyl. Os yn moróyn y foder, yr hyn à bo ar ei çarn o'r peſau hyny á dyly. Ac os cyn y ſeiðmed blóyðyn yd gedeu hi ei gór, çóbyl o hyny á çyl, eifyr ei çóoyl a'i góynebgoert am ei goçóyn. Os y gór yntau á byd clavyr, neu anadldreóedig, neu na çalo ymrain; os o açaós un o'r tripef hyny y gedeu, hi á dyly çafael çóbyl o'r eidi. Os o maró y goáhanant, hi á dyly pob peſ yn dauhanner, eifyr yr yd: ni dyly góraig yn y byd çafael dim o'r yd, onid góraig þóyz. Ac os o maró a byó yd yſçarant, fâned y cláv a'i þeriglaór y çyd ag ev, a deóifed yr iaç. Ni dyly y cláv çymynu dim namyn daered i'r eglóys a'r arçlóyd, a'i dylyedion: a çyd as çymyno, y máb á geil tori ei çymyn: a hónó á çelbir máb angóar. Þóypynag à toro çymyn; nid amçen ai daered, ai dylyedion, yfçymyn byd. Os o byó y goáhanant,

triced hi a'r eidi yn y tŷ hyd yn pen y naodïau a naonos, a gôybod ai cyv-
feisiaol y gôahan; ac os iaon y gôa-
han, o pen y naomeddyd, aed; ei da
hi o'r blaen, ac ar ol y ŷeiniaog
diôedav, aed ehun.

Sarâed gôraig gôriaog ôrt braint ei
gôr; nid amcŷen, sarâed y gôr; cyn
noi todi i gôr ôrt braint sarâed ei
braod; nid amcŷen, hanner sarâed ei
braod. Ei galanas, na hi á bo gôriaog
na hi ni bo, hanner galanas ei braod.

O myn gôr gôraig aral gôedi yd
yŷcaro á'r cŷntav, tyd byd y cŷntav.
O derbyd i gôr yŷcar á gôraig, a mynu
o hōno gôr aral, a bod yn elivar ŷan y
gôr cŷntav ryyŷcarai á'i gôraig, a
godiōes o hano hi á'r neiltroed-yn y
gôely a'r lal eityr y gôely, y gôr
cŷntav á dŷly ŷafael y gôraig.

O derbyd i gôraig gôriaog gōneufur
cŷvlavan dypryd; ai todi cufan i gôr,
ai gadael ei gobŷŷiao a'i hymrain,
sarâed i'r gôr yō hyny. Os ei hym-
rain á derbyd y sarâed hōno á derŷ-
evir, ar bod i hanner yn dŷoy; canys
o ŷenedyl gelyniaef yd henyō. Os ei
gobŷŷiao á derbyd, taler idō y sarâed
hōno heb ei harderŷavel. Os cufan,
ni ŷelir namyn deuparf y sarâed, can
nid gōeifred ŷobyl. Os gōadu á gōna
y gôr ei ŷafael y tōg ei deumordōyd,
tōded lō deŷgōyr a deugaint, a'r
gôraig lō deŷgōraged a deugaint. Os
gōadu ei gobŷŷiao á gōna y gôr, lō
pedōar gōyr ar deg á tyd, a'r gôraig
lō pedair gōraged ar deg; a hyny oc
eu ceraint. Os todi cufan á gōata,
tōded lō ŷeifgōyr, a'r gôraig lō ŷeif-

gōraged: a'r fain hyny oc eu cyvneŷ-
eiviaid, y am ei mam, a'i ŷād, a'i
brodyr, a'i gōioryd.

Pōypŷnag á dŷco morōyn yn laŷlud,
a ŷyn bod aŷaōs á hi, gomŷyn ŷef á
toi ŷi imi a mein ni holi ohano ev y
maint á rōai, a hyny ar ei ŷrēd; can
ceiŷio ev gōedi hyny ei gōadu, os hi a'i
gyr arno ev yn cŷvteifiaol, yna y mae
gair ei gair hi; canys dyg ev hyhi yn y
le nad oed neiŷiaōrgōyr.

O todir morōyn i gôr a'i ŷafael yn
gôraig, a'i dyōdev o'r gôr yn ei gōely
hyd tranoeŷ, ni gēil ev dōyn dim o'i
dŷlyed hi: ys ev á gōna ev gōedi as
caŷo hi yn lygredig, cyvodi ar ei neiŷ-
iaōrgōyr á'i ŷaly yny ŷevyl a tŷŷtu
idynt hōy ei ŷafael hi yn lygredig; ac
na tŷŷgo ŷanŷo hyd tranoeŷ, ni dŷly
hi dim tranoeŷ y ŷanŷo ev. O derbyd
dybod brōnau a ŷedor arnei, a'i blod-
euaō, yna y dygōed y cŷvtraif na
gōyr neb ŷef yō hi, ai morōyn ai
gôraig, o aŷaōs tydŷybod arnei argōyd
māb; ac ôrt hyny y gad y cŷvtraif ei
diheuraō hi, o lō ŷeifdŷyn, y am ei
mam, a'i ŷād, a'i brodyr, a'i gōioryd.
Os hiŷau ni myn ei diheuraō, lader ei
ŷrys yn cŷvuōg á'i gōerdŷr, a tōder
dinaōed blōyd yn ei laō, gōedi iraō ei
loŷcōrn; ac o gēil hi cŷyndal hōnō,
cŷmēred er ŷan o'r arcŷvrau; ac oni
gēil, bid heb dim.

Pōypŷnag á rodo gôraig i gôr, ev
ŷiau ŷalu ei hamgōbyr, neu yntau á
cŷmero meiŷizu y ŷenŷi hi ar ei ŷalu;
ac oŷhiŷau á ymtyd, taled ei hamgōbyr;
canys hi ehun á bu tōdiad arnei.

O dyg dyn gôraig yn laŷlud a dybod

â hi i tŷ mab uŷelgôr i dŷŷgu, nac na
ŷymero y gôr maç ar ei hamgobyr,
taled ehun.

O derbyd i dyn dōyn gōraig laflud,
bid yn ŷen y ŷeifblyned ar tŷieidion
cyhyd eu corn ag eu hŷŷyvarn; a
ŷan coles yna ei braint, bid ar y braint
hōnō hyd yn ŷen y ŷeifblyned. O
byd arçyvrau idi, bid hōnō yn ditraul
hyd yn ŷen y ŷeifblyned. Os hitau â
çaniata ei tŷeuliaō ev, ni diçoygir dim
idi o tŷraul daint ac yŷtlys. Yn ŷen y
ŷeifblyned, o tŷeif tŷeirnos o'r oytmed,
ŷanu deuhanner â hi, megis â gōraig â
ŷodïaid idi; canys ni ŷaragōraig, nac o
laflud nac o ŷod, ar braint ei hagōedi,
namyn hyd yn ŷen y ŷeifblyned; ac
nad agōediaōl hitau o ŷen y ŷeifblyned
alan; oŷt hyny ŷanent deuhanner.

Poyŷynag â dŷŷgo tŷeirnos çan gōraig
o'r pan enhuder y tŷan hyd pan daden-
huder tŷanoet, a mynu ohano yŷçar,
taled idi eidion â tŷalo ugaint, ac aral
â tŷalo deg ar ugaint, ac aral â tŷalo
tŷriugaint; ac os dyg ar tŷy ac anloed,
a'i bod y çyd ag ev hyd yn ŷen y
ŷeifblyned, ŷanu â hi, megis â gōraig
â ŷodiaid idi.

Tair agōedi çyvŷeifiaōl y ŷyd: agōedi
merç brenin pedair punt ar ugaint, ac
oŷt-punt ei çoōyl; agōedi merç gōrda
tŷeirpunt, a punt ei çoōyl; agōedi merç
mâb ailt punt, a'i çoōyl pedair ar
ugaint.

O derbyd i dyn beičiogi gōraig o
lōyn a ŷerŷ, ev â dŷy goŷymtŷeifiaō ei
mâb; canys y çyvŷiait â dŷyçōed na
dŷy hi çafael coled o açaōs ei gōr;
can ni çaŷo moyniant; ac oŷt hyny

y dŷy yntau tŷeifŷrin ei mâb.

O derbyd i gōr yŷçar â gōraig, o
hitau yn beičiaōg pan yŷçarer â hi,
gater idi, o'r pan yŷçarer â hi yny
ago, yn çyvair hanner blōydyn o
tŷeifŷrin ei mâb; a gōedi ganer ei mâb
hitau ŷiau ei tŷeifŷrin ev hyd yn ŷen y
blōydyn, myno na myno er da y çan
ei gōr: ŷev yō meŷur ei da, buōg
laeŷaōg, a ŷais â tŷalo pedair çeiniaōg,
a ŷadel â tŷalo çeiniaōg, a çaraid o'r
çd goreu ar tŷrev ei tŷad; a hyny hyd
yn ŷen y blōydyn idi er ei tŷeifŷrin;
hitau gōedi hyny hanner blōydyn; aç
o hyny alan ni çelir cyŷel arnei hi ei
tŷeifŷrin, namyn ei ŷan ehun, onis myn;
ac o hyny hyd yn ŷen y pedair blyned
ar deg, y deupart ar ei tŷad o'r tŷeifŷrin,
a'r tŷaian ar ei mam; ac yn ŷen y
pedair blyned ar deg, y maçiaōn i'r
tŷad ei dōyn ar yr arçlōyd, ac ido
yntau gōrau; ac o hyny alan bid oŷt
goŷymtait ei arçlōyd.

O derbyd i gōraig dŷyçōedyd ar gōr
dōyn trais arnei, a gōadu o'r gōr,
foder lō degçōyr a deugaint, heb
altud heb gōr nôd. O derbyd idi
hitau çyru yn çyvŷeifiaōl, cymered
ei çaly yn ei laō aŷo a'r laō deheu ar
y çrair a tŷyçed hi er ryyrain a'r
çaly hōno i trais i arnei hi, a tŷy-
çōneutur meŷyl a ŷaræed ohano idi
hi, ac i'ō tŷenedyl, ac i'ō harçlōyd.
ŷai o'r ynaid ni çad gōçd yn erçyn
hyny; nyny eiŷoes â çadōn gōçd, mal
y dŷyçōedafam ni uçod.

O derbyd i gōr dōyn trais ar gōraig,
ac adev o hano, taled deudeg buō yn
dirōy i'r arçlōyd, a'i hamgobyr i'r

arllōyd ; ac os morōyn byd, ei ōōyl, a'i hagoedi yn y maint moyav y dylō, a'i gōynebgoert, a'i dilyfrōyd ; ac os gōraig gōriaog byd, ei faræd ðan ei arderçavael ar mod ei hanner.

O derbyd i gōr dōyn morōyn yn laflud, ei harllōyd a'i ōenedyl á dylō ei dōyn y ðanto ev, can boed drōg ðanto. Ac o bu ðynt ðan gōr, ni gēlir ei dōyn y ðan y gōr a'i dog yn laflud, onid ehun a'i myn.

Tri prīvtaid gōraig, ei ōōyl, a'i gomōyn, a'i faræd. Sev acaos y gēlōir yn tri prīvtaid, ōrt eu bod yn tri prīvaod gōraig, ac na gēlir eu dōyn o neb acaos y ðenti. Sev yō ei ōōyl, yr hyn á ðafo am ei gōerindaod ; sev yō ei faræd, pob peſ á gōnel ei gōr arnei, namyn am tripeſ, faræd yō idi ; sev yō y tripeſ hyny, ei maedu am ſodi peſ ni dylō ei ſodi, ac am ei ðafael ðan gōr, ac am unao mefyl ar ei baryv : ac os am ei ðafael ðan gōr ei maed, ni dylō dimōyū namyn hyny ; çan ni dylōir dimōyn a dial am un ðyvlavan. Sev yō ei gomōyn, o ðeif hi ei gōr ðan gōraig aral, taled ei gōr idi hi çōeugaint y treigyl cyntav ; am yr eilgōait punt ; os ðeif y tryded gōait, yſçar á gēil heb ðoli dim o'r eidi ; a'r da á ðafo hi am y tripeſ hyny á dylō bod yn gōahanedig i ōrt ei gōr.

Gōraig y brenin á gēil ſodi, heb ðaniad y brenin, traian á ðel o dovod i'r brenin.

Gōraig máb uçelgōr á gēil ſodi ei mantel, a'i çrys, a'i heſgidiau, a'i penliain, a'i bōyd, a'i diaod, a çraon

ei ðel, a benfygiao ei hol dolrevyn. Gōraig tairiog ni gēil ſodi dim, namyn benfygiao ei gogyr, mal y clyōer ei lev y ar y dom, a ſodi ei pençuoç tri gorfav.

Gōraig pan çyſger ðenti, ni dylō çyçōyn odyū hyd yn þen y naomed dyd ; a þan yſçaro á'i gōr, ni dylō çyçōyn hyd yn þen y naomed dyd, ac yna yn ol y ðeiniāog diōedav ; a þan bo marō ei gōr, ni dylō çyçōyn o'r tſ hyd yn þen y naomed dyd, ac yna ar ol y ðeiniāog diōedav.

O tri mod y dylōir amgōbyriçōraig ; o ſod ac eſtyn, can ni çyſger ðenti ; yr ail, o çyçōelogaç hōnaid, can ni bo ſod ; y trydyd, o beiçioçi.

Amgōbyr merç maer cyçelaōr, punt. Amgōbyr merç maer, çōeugaint. Amgōbyr merç pencenedyl, çōeugaint a punt. Amgōbyr merç uçelgōr, çōeugaint. Amgōbyr merç máb ailt, pedōarugaint. Amgōbyr merç allud, pedair ar ugaint. Amgōbyr pob pen ſōydaog, herōyd ſai, punt ; herōyd ereil, çōeugaint. Amgōbyr ſōydogion ereil, herōyd ſai, çōeugaint ; herōyd ereil, triugaint. Amgōbyr caet o gōraig, deudeg çeiniāog.

O derbyd beiçioçi gōeinidaog a caet, y neb a'i beiçoco á dylō ſodi gōeinidaog aral i gōafanaetu yn ei le yny aōo, a meitrin ei máb gōedi aōo, yu dileſtair i'r neb þieufo y dyn ; ac o byd marō yn egi, talu ei gōert cyvtait i'ō harllōyd, ac ebediō yſtavelaog o'i gōraig, xiii.

O derbyd i allud o gōraig myned trōy gōlād, ac yu hyny ei marō, taled

I'r neb pieusf y tir unarþymteg am ei maróyóarçen.

O derbyd i gôr mynu yfçar á'i góraig, a mynu o hano góraig aral, dilys yó y çyntav, can ni dýly un gôr bod ido døy góraged.

Pob góraig á dýly myned y ford y myno yn fyð, can ni dýly bod i çar-dýçœel, ac na dýlyir idi dim, namyn ei hamgobyr; a hyny un amgobyr; can nid oes i góraig ebedið, namyn ei hamgobyr; órç hyny megis na dýly gôr talu namyn un ebedið; i megis hyny ni dýly góraig talu namyn un amgobyr; can nid oes idi ebedið, namyn ei hamgobyr.

Ni çyçain góraig yn maç nac yn tyft ar gôr.

O derbyd góeled góraig yn dybod o'r part hón i'r lóyn, a'r gôr o'r part aral, neu yn dybod o góacty, neu a tán un mantel; os góadu à gónant, lo deç góraged a deugaint ar y góraig, a'r çymaint ar y gôr o góyr.

O derbyd todi Cybraes i altud, órç i braint ei gôr yð á ei faræd yny bo maró yr altud, a góedi bo maró yr altud yny myno y góraig gôr aral; can nid ymçœel tra ei çevyn ar y çenedyl.

O derbyd todi Cybraes i altud, a bod plant meibion idynt, y plant á dýly trev tåd o mamóys, eityr na dýlyant fan o tydyn breintiaol, hyd y trydyð dyn; eityr máb altud o þenaef; hónó á dýly fan o çóbyl. Meibion y tyó góraged hyny y telir góarçteg deuaç noadynt: sev açaos y gelóir y góarçteg hyny yn góarçteg deuaç, can nid oes

çenedyl tåd a'u talo, namyn çenedyl y mam.

Ni dýly góraig na þrynu na góerçu, oni byð priaðd; ac o byð priaðd, hi á dýly þrynu a góerçu.

Tair góraged y dýly eu meibion mamóys: máb Cybraes à toder i altud; a máb góraig à góyfler yn gólád an-çyviait, o çeif þeiciogi, a'i góyflao hifau o'i çenedyl a'i harçlóyd; a góraig à dýco altud trais y arnei.

O derbyd toi moróyn i gôr, ac na hòner ei çóoyl cyn no cyvodi tranoef; ni dýly ev ateb idi hi o-hyny alan.

O derbyd i moróyn na dygœeto ei çóoyl cyn ei çybodi y ar ei góely, ni dýly ei çóoyl o hyny alan, bod namyn yn çyfredin y tygçtynt.

Ni dýly merç o ða ei tåd namyn cymaint á hanner à çafo ei braðd; ae ni dýly talu o çalanas namyn cymaint á hanner à talo ei braðd; a hyny tros ei plant; ac oni byð plant idi, a tygu ohanei na bo byt, ni dýly talu dim; ac o byð, ac eu myned yn oed cyvteitiaol, talent ehun trosçtynt o hyny alan.

Ni dýly góraig yn y byð talu ceiniaog þaladyr na hen na euag.

O derbyd, o açaos mynu yfçar, dygœedóyd na çalo ei gôr ymrain, cyvçait á eirç provi: sev mal y provir, tanu lenliain góen a tanadynt neoyð çolçi, a myned y gôr idi ar hòno i bod çentç: a þan del ei eoylys, ei çelóg ar y lenliain; ac o geil hyny mal y góeler ar y lenlieiniau dogyn yó ido: ac œeði hyny ni geil hi, o'r açaos hónó, yfçar ag ev, na myned á'r eidi yn çóbyl.

O dygŋoed morŋyn ar gŋr doyn trais y arnei, a'r gŋr yn goadu; a dygŋoedyd o'r morŋyn, oni dyg ev trais y arnei hi, ei bod yn morŋyn, y cyvtaif á dygŋoed bod yn iaŋn provi ai morŋyn ni nid morŋyn; canys ei bod yn morŋyn yŋ ei hardelŋ: ac yŋev á dŋly ei provi yr edliŋ; ac os ceif yn morŋyn tyd byd y gŋr, i dygŋoedoyd arno y trais, a hitau heb ŋoli ei braint.

O dygir trais ar gŋraig gŋriaŋg, ni dŋlyyr talu ei hamgŋbyr; canys talŋs pan gŋraŋs.

O derbyd i gŋraig doyn máb yn cyvteifiaŋl i gŋr, cyd as goato y gŋr, ni á dygŋoedŋ na dŋly hi, goedi as dyco ido ev ungoait, ei doyn byf i aral; can ni byd cardŋyŋoel y ŋrf y neb y dycpŋyd cŋntav.

O derbyd toi gŋraig i gŋr, ac enŋi ei da, a ŋafael cŋbyl, hyd yn oed un ŋeiniaŋg, ac na ŋafer hŋno, nyni á dygŋoedŋ y geil y gŋr yŋcar á hi, ac na ŋafo dim o'r eidi: a hŋno yŋ yr un ŋeiniaŋg á dŋg ŋant.

Nid taid maŋ ar dŋlyŋrŋyd da ŋan gŋraig, yn ŋanyŋcaef.

Gŋraig á dŋly traian ŋarŋed ei gŋr, nac o lad y ŋaraer nac o peŋ aral.

Ni dŋly teifgŋraged i gŋraig, nac am ledrad, nac am galanas, nac am maŋ; namyn taif o gŋyr.

Cyvtaif á dygŋoed na dŋly gŋraig ŋoŋyl ŋedi blodeuo, onis diheura hi cyvneŋaviaid, y am ei mam, a'i tad, a'i brodyr, a'i gŋoriyd; a hŋny ynŋ bo ŋeifdŋn: ŋev y dŋly blodeuo o'i pedair blŋyd ar deg alan: ac o hŋny hyd yn ŋen y deugaint bŋyned y dŋly

meifrin: ŋev yŋ hŋny, pedair bŋyned ar deg a deugaint y dŋly bod yn ei hieuegtid; a goedi hŋny peidiaŋ ag ymdŋyn.

O derbyd todi morŋyn i gŋr, a heb cyŋgu ŋenti, ŋafael cam o honei, ŋrf braint ei gŋr yd á, ac y digŋygir idi, ac nid ŋrf braint ei braŋd; a hŋno á gelŋir morŋyngŋraig. Ac o dygir trais arnei, ev á dŋlyyr talu ei ŋoŋyl idi.

O derbyd enlibiaŋ gŋr ar gŋraig, y treigyl cŋntav, lŋ ŋeifgŋraged; yr ail treigyl, lŋ pedair gŋraged ar deg; o hŋny alan am ŋob enlib, lŋ deg gŋraged a deugaint.

O derbyd i gŋraig lad dyn, hi á dŋly ŋafael ceiniaŋg ŋaladyr: a hŋno yŋ y dyn a'i cymer, ac nis tál.

Pob arŋlŋydes á dŋly amgŋbyr gŋraged ei cyvoef.

Pob maer biŋoail á dŋly amgŋbyr ei maertrev.

Nid oes braint i ŋuteu: cyd dŋyer trais y arnei, ni dŋly ŋafael iaŋn. O ŋaraer hitau, taler ei ŋaraed ŋrf braint ei braŋd; a'i galanas, o ledir.

Pob ancyvŋavan á gŋnel gŋraig, taled ei ŋenedyl troŋti, mal tros y gŋr, oni byd gŋriaŋg; os gŋriaŋg byd, taled hi a'i gŋr ei ŋamlŋro a'i dŋrŋy.

Gŋaefaŋr, ac adlamgŋr, ac aŋŋyn-gŋr. Od á gŋaefaŋr y ŋrf ei gŋaefav, ŋŋeugaint á tál; adlamgŋr, triugaint á tál; aŋŋyn-gŋr, deg ar ugaint á tál.

(YMAN y las Elidyr Mŋynmaŋr gŋr o'r Goŋled; a goedi ei lad y daef gŋyr y Goŋled yma i'ŋ dial. ŋev gŋyr á daŋtant yn tygŋyŋogion idŋnt,

Clydno Eidyn, a Nud Hael mab Senylt, a Mortav Hael mab Servari, a Ryderç Hael mab Tudaol Tutclyd; ac á daefant Armon. Ac orf lad Elidyr yn Aber Meoedus yn Armon, y lofgafant Armon yn fagor dial. Ac odyna y luydaos Run mab Maelcon, a goyr Goyned cantu, ac y daefant hyd yn glan Goeryd yn y Gotled; ac yna y buant yn hir yn amtyfon poy á dylyai myned yn y blaen troy avon Goeryd. Ac yna yd elygos Run canad hyd yn Goyned i goybod pieuvai y blaen. Rai á dygoed, panyo Maellav Hynav, pentevig Pengard, a'i barnos i goyr Armon; Iorgoert mab Madaog, troyaodurdaod y cyvargodydid, a'i cadarnaa; panyo Idno Hen i goyr y pyft pendu; ac yna yd aefant goyr Armon yn y blaen, ac y buant da yno: ac y cant Talieffin—

Cyelyu orf gores eu lavnan
Can Run yn fuder bydinau
Goyr Armon tudion yo tydihau.

Ac yna, fac hyd y trigafant yn y luyd, y cyfagos eu goraged can eu goeifion caef; ac am hyny y fodes Run idynt pedoar braint ar deg.—

Cyntav yo, fagor fac goraig; sev yo fagor, y meirç dov, a'i moç, a'i goydau, a çar, a dau yçain à myno ar ei goarteg, a lonaid y çar o'r dotrevyn à myno.

Yr ail yo, blaen Goyned yn luydan.

Trydyd yo, na fal i'ò anivel.

Pederyd yo, tervynu ar y goladod a çyvarboent ar Armon.

Pummed yo, o byd amtyfon y tog doy maenaol, o'r nao maenaol y syd yn Armon, eu diamtyfoni o'r fait y doy, heb neb o le aral.

Coeped, na byd figyl yndi.

Seitmed, bod yn tyd pyfgota ar y tair avon y syd yndi yn çyfredin.

Oytmed . . . . .

Naommed, na bont brenan hy eçog.

Degmed, nad yvoynt letcaod.

Unmed ar deg, nad oca daly ar eu cyçaosfed hyd y trydyd gair.

Deudegmed, na faler meirç goeifion, na goyr ar çylç.

Trydyd ar deg, na dylyant myned i lety aral o'r neuad.

Pederyd ar deg, poyffynag à eifstedo yndi un dyd a blodyd; o byd gor anloedaog, ei bod yn un braint á gor o'r golad.

Ac o byd à ampetuo un o'r breintiau hyny, clas Bancor a tai Beuno a'u ceidó.)

O derbyd i dyn tóri troed anivel dyn aral, neu ei mordoyd, neu goneufur brió y del nyçdaod i'r anivel ohano, a bod yr anivel yn glan, mal y galer yfu ei çig, iaon yo i'r dyn a'i brioo çymryd yr anivel o'i medyginaef yny be iaç; can ni dyly perçenaog yr

anivel lavuriao tros goestfed' y neb ry gonaet cam ido. Ac os anivel blif à tōres ei troed, neu ei mōrdōyd, neu yf à ardo, foer i'ō perçenaōg cyvryō cystal ag ev, i gōneutur untyō mōyniant ag à gōnel ar yr eido ehuri. Ac os marō byd yr anivel, triged yr argōyftyl yn dilys yn ei le; ac os byō byd, a'i gōeled yn iaç teledio, cymered p̄aōb yr eido, māl cynt. O derbyd marō yr anivel yn y le pan brioid, cyndycier i'r neb à'i briois; ac onis myn, devnydied y perçenaōg ev. Os yntau à dygōed, mōynāa ev, a mi à'i talav māl y dygōeto y cyvrait: sev à gōyl y cyvrait, o gōyl Ieuan hyd y calan, talu y cig a'r croen, yn le y deupart, a'r traian ar yr enaid; canys yna y mae iaōn amfer taçgōed; o'r calan ellgōait hyd gōyl Ieuan, y deupart ar yr enaid, a'r traian ar y cig a'r croen; canys buria byd pob anivel yn yr amfer hōnō. O derbyd i'r dyn fybriōsafai gōrfaōd y lōdyn marō ato, gōnaed y perçenaōg ei egōyls o hano; ac y cyd à hyny cōbyl o cyvrait à çeif.

O derbyd i dyn todī maç i aral ar pef, iaōn yō ido tydāu y maç. O un o tri acaōs y byd tyd maç: ai o talu trosto, ai o gōyflaō, ai o gōadu maç. Os ei gōadu à myn, māl hyn y gōedir: dybōd ar yr ynad; a'r ynad p̄iau çeifiaō y çan y doyp̄laid, ai maç y gōr, ai nid maç? Heb yr haolgōr, maç: Heb y cyndogyn, na maç. Yna y mae iaōn i'r ynad gōmyn, à oyt maç di? Oyv, heb y maç. Cōbylgōad, heb y cyndogyn, nad oyt maç ti y çenyv i, nac ar hyny, nac ar dim.

Dioer, heb y maç, māl y mae goreu y dylly maç hebrōg ei bod i bod yn maç, yd hebrōgav mi m̄y bod yn maç. Dioer, heb y cyndogyn, māl y mae goreu y dylly maç ei gōadu; mītan a'i gōadav. Yna y mae iaōn i'r ynad etryç pa delō y dylly ev ei gōadu. Sev à gōyl y cyvrait yna: Can nid oeb namyn i un tavaōd ev yn gyru arno, na dylly namyn un tavaōd y cyndogyn ei gōadu. Iē, heb y cyndogyn, mītan a'i gōadav ev. Yna y mae iaōn i'r ygnad çymryd y crair yn ei lāo, a dygōedōyd ōrt y cyndogyn, naōd Duō tagot, a naōd p̄ab Ruvain, a naōd dy arclōyd, na dos yn lō cam. Od à yntau i'r lō, tyged i Duō yn y blaen; ac i'r crair tyd yn ei lāo i'r ynad, hyd nad maç ev y çantō ev, nac ar à dygōad; nac ar dīm. Oni gōrtlōg y maç arno, bid tyd y cyndogyn o'r haol, a taled y maç cōbyl i'r haolgōr. Os ev à gōna y maç gōrtlōg ar y cyndogyn, gōrttyged tra bo y cyndogyn yn todī ei gēnau ar y crair, gōedi y tygo. A sev māl y gōrtlōg: Myn y crair y tyd yna, maç oyv mi y çenyv ti ar yr hyn à dygōedafam nī; a mī ā m̄ynav barnu braōd imī o'r ynad. Ac yna y mae iaōn i'r ynad m̄yned alān i barnu braōd: a sev à gōyl y cyvrait yna, lō y cyndogyn ar ei feimēd i gōadu ei meyni; çeegōyr; ac yntau feimēd; pedōar onadynt o part ei tād, a dau o part ei mam, ac ev ehun yn feimēd. Ac ys ev yō nesed y dyllyant y gōyr hyny bod ido ag y dyllyent talu galanas, a'i çymtyd y cyd ag ev: à sev yō oed y tait hōnō; oytnos o'r

ful nefav; a fev le y foder y tait hōno ido ev, yn y lan y gorantaōo ev eferen; a fev afaōs y cymerir hi yno, can y bentifics ar y le byd eferen. Ac o feif yntau ei tait, dogyn yō ido; oni feif yntau ei tait, taled ev yr haol: ac o myn yr arclōyd erlid cyvraif anudon arno ev, erlyned.

Pa maç pynag à gōrttygo ar y cyndogyn, tyd byd o'r haol, ac o'r meçni; canys gōnaef teifi maç. Pa maç pynag ni gōrttygo, taled ehun yr haol; can ni gōnaef teifi maç. A'r hyn à dyliai maç, pan adevo o'rt yr ynad ei bod yn maç, iaōn yō i'r haolgōr tyftu y tyadev ohano, tac ciliaō ohano eilgōaif.

O derbyd i dyn çymryd maç ar pef y çan aral, iaōn yō ido dodi oed ar y pef à dylto; a çan del ei oed, iaōn yō ido ehun gōmyn y cyndogyn çyfevin; ac os negyd byd y cyndogyn ido, deued ar y maç, a holed y maç, a dygōeded bod y cyndogyn yn negyd ido. Os ev à dygōed y maç, hyd nad maç, deued hyd ar yr ynad, a holed yr haol tac bron yr ynad; ac os ev à myn y maç gōadu, ac na gōrttygo y cyndogyn arno, bid tyd y maç o'r haol, am y gōad à digones. Os ev à gōna y cyndogyn gōrttlog ar y maç, a galō ar yr ynad am braōd o'rt y gōrttlog à digones, iaōn yō i'r ynad ar y maç barnu ei lō ar ei feifmed, yn unfurv ag y dygōedafam ni uçod.

O derbyd i dyn çymryd maç y çan aral ar pef, a dybod y doyploid y çyd, a'r haolgōr, a'r cyndogyn, a'r maç, a holi o'r haolgōr y maç, a dygōedōyd

ei bod yn maç ar pef maōr; ac ateb o'r cyndogyn, a dygōedōyd ei bod yn maç ar pef byçan, a heb gōadu ei meçni, iaōn yō i'r ynad yna barnu, bod yn dedbryd y maç, pahar y maç maç, ai ar pef maōr ai ar pef byçan; a hyny o'rt lō y maç; canys maç adevedig yō.

O derbyd i dyn çymryd laōer o meçiau ar pef, a mynu ei gōadu o'r cyndogyn: cymaint ag à dygōedafam ni uçod i gōadu maç, à daō i gōadu pob un onadynt oyntau, herōyd mal y traefafam ni uçod i gōadu maç. Rai à dygōed, ag un feifgōyr gōadu, cyd yd boent pedōar meç ar ugaint; nynt à dygōedōn hyd nad iaōn.

O derbyd i dyn febygu bod yn tyd maç o'i meçni, o talu pef o'r dylted, a heb talu cōbyl; nynt à dygōedōn, hyd na byd tyd; a dyltu ohano bod yn maç ar y çiniaōg diōedav, mal ar y çyntav.

O derbyd bod maç adevedig, a bod negydiaef am talu, iaōn yō i'r maç roi gōystyl cyvteitiaol darbod; y traian yn gōel no'r tål.

O derbyd ludias todi gōystyl, y maç piau hebtōg y gōystyl y çyd à'r haolgōr hyd yn diōel; ac à dylt çymryd y fōnaōd çyntav, o byd ymlad: ac oni gōna hyny, taled ehun y dylted.

O derbyd i maç çeifiaō doyn gōystyl heb y cyndogyn, heb çyfroi ar y cyndogyn yr haol, ni dylt ev doyn gōystyl.

Ni dylt maç doyn gōystyl y cyndogyn, oni byd negydiaef çyndryçaoł yn ei gōyd. O gōeles yntau negydiaef yn erpyn yr haolgōr cyn no hyny,

yntau á gēil toi gōyftyl y cyndogyn i'r haolḡor yn ei abfen.

O cāniata y cyndogyn i'r maḡ toi gōyftyl punt yn le un cēiniaog, a cŷn yr oed gōyftyl, coli y gōyftyl, ni dŷgōed y cŷvtaif dŷlyn ohano tra ei cēvyn, namyn dimai; canys hyny yō traian y cēiniaog cŷvtaif.

O derbyd i dŷn todi cyḡoertyd punt yn le un cēiniaog, a dŷcōydaō y gōyftyl, ni bernir i'r cyndogyn cymaint á dim; canys ev ehun á lygrōs braint y gōyftyl.

Pōypynag á gōyftlo gōyftyl adevedig, a ŷebygu ohano ev, orf nad oed maḡ arno, bod y gōyftyl yn andilys; nŷni á dŷgōedōn dŷcōydaō hōnō, a'i bod yn dilys.

O derbyd i'r maḡ toi gōyftyl o pēf maōr am pēf byḡan, cŷvteifiaol yō i'r haolḡor cŷmryd y pēf á toder ido yn gōyftyl. A ŷan colo hōnō cyn yr oed, ni diḡōyg ev namyn traian tra cēvyn i'r maḡ a'i todes ato; y maḡ á'i diḡōyg yn cōbyl i'r cyndogyn; canys antŷvteifiaol y dōg.

O derbyd bod maḡ ar deudeg ceiniaog, a dŷbod oed y deudeg ceiniaog, ac nad oed ar helō y cyndogyn namyn maḡ deg punt, a dŷbod yr haolḡor a'r maḡ i cŷŷpēl y deudeg ceiniaog, a dŷgōedōyd o'r cyndogyn, nid oes cēnyv i á talōyv iḡoi, namyn mŷ maḡ, a hōnō nis talav iḡoi, ac nis gōyftlav: ac ni dŷly yr haolḡor dōyn gōyftyl y maḡ, namyn cŷrḡu el' deudō ar yr arclōyd; a mŷnegi i'r arclōyd, nad oes ŷacō namyn pēf maōr; ac na dŷlyir dōyn pēf maōr yn gōyftyl am pēf by-

an; ac yna y mae iaōn i'r arclōyd todi cāniad i'r maḡ i todi gōyftyl maōr yn le pēf byḡan, ŷac bod yn cōledig yr haolḡor.

O derbyd i dŷn todi maḡ i aral ar pēf, a gōedi todi y maḡ, mŷned i naōd ŷac dŷlyed; nŷni á dŷgōedōn, na dŷly ev naōd ŷac hyny; ac y dŷly y maḡ todi gōyftyl i'r haolḡor; neu yntau á ḡoato ei mēcni.

Ni dŷly neb cŷmryd maḡ yn undŷdiaog; canys onis haol yn y dŷd hōnō, neud eŷyō ar amfer nad oes maḡ ido.

Ni dŷly dŷn cŷmryd maḡ cyndogyn; canys dau ardelō ynt; ac na cēif yntau namyn deōis ei ardelō. Os o mēcni yd ardelō, nid oes cyndogyn; os cyndogyn, nid oes maḡ. Ac orf hyny ni gēil undyn ŷevyl yn maḡ cyndogyn.

Ni dŷly maḡ dōyn gōyftyl y ar y cyndogyn, ac ev yn ei negefau ehun, neu yn ḡoān, neu yn negefau ei arclōyd; ac ni dŷly yr haolḡor dōyn gōyftyl y maḡ yn cŷhyd á hyny o ŷŷpaid.

O derbyd i dŷn cŷmryd maḡ ar da, a gōedi hyny deol y cyndogyn, ai o aḡaōs galanas, ai o aḡaōs ledrad, ai o aḡaōs na dŷlyō bod yn ei ḡolād; a mŷnu o'r haolḡor ei da y cān y maḡ; ŷev á ḡōyl y cŷvtaif, bod yn iaōn ŷānu y ŷyḡtynt yn deuhanner y cōled; talu o'r maḡ y nail hanner, a'r cŷndogyn y lal; canys hagr yō talu o'r maḡ cōbyl, ac ev yn ḡoirion; a hagr coli o'r haolḡor cōbyl, er crēdu ohano ev y maḡ. A lŷna y trydyd le y ŷan cŷvtaif yn cŷvteifiaol. O derbyd dŷbod y cyndogyn i'r ḡolād tra ei

deynn sœdi hynny, oyntau á dyllyant i'r gôr facô er ei da, no bod cybel eu da arno ev; ac yna y mae yn arclôyd; bid yntau yn haint y gôr yd aef yn mab ido, a goated yntau ei meçni ar ei seithed: a'r goyr hynny ni dyllyant hanbod o cenedyl y maç, namyn o cenedyl y brenin; canys ni deiryd cenedyl y maç i'r brenin, Cyd goato y brenin y maç, yny dy-goato goad am meçni ei tad, ni dylly neb o cenedyl ei mam goadu dim tros ei tad ev.

O derhyd bod maç ar dyllyed, a clyn no dybod oed y dyllyed, marô y maç, a gadao, mab o hano, y mab á dylly fevyl yn dyllyedion ei tad. Rai á dygoed, o myn y mab hono goadu ei meçni, panyo uç pen bed ei tad y dyllyir y goad ar cylvtaif: Nyni á dygoedon, na dyllyir; canys y doetion á dygoedant, nad erlid cylvtaif yn y byd un dyn, nac i nev yd el, nac ufern; namyn yuy el ev yn y daiar: sev acaos yô, cyd boed cylvtaif fôg dyn a'i cilyd ar y daiar, nid oes cylvtaif y fôg diavol a'i cilyd, nac y fôg eçyl a'i cilyd, namyn eçoylys Duô; ac orf hynny dyn à el y ar y daiar hon, nid oes ido yntau cylvtaif, namyn cydbod y nail tai onadynt hoy; ac orf hynny y mae iaon i mab y maç marô hono goasanaetu cylvtaif tros ei tad, mal y goasanaetai yntau, pei byô: ac oni byd mab ido, yr arclôyd á dylly bod yn mab ido; ac o byd faid cybel, ev á dylly cybel mal y dyllyai y maç, pei byô.

O derhyd i dyn cymryd maç y çan aral ar pef, a clyn dybod oed y dyllyed, marô y cyndogyn, y maç á dylly cybel mab y cyndogyn. O derhyd na bo mab ido, faved yr arclôyd yn ei le, a faled trosto, Ac os goadu à myn, goaded ehun, mal y goatai y gôr yd aef yn mab ido er ei da; can bu goel çanto ev myned yn mab

i'r gôr facô er ei da, no bod yn arclôyd; bid yntau yn haint y gôr yd aef yn mab ido, a goated yntau ei meçni ar ei seithed: a'r goyr hynny ni dyllyant hanbod o cenedyl y maç, namyn o cenedyl y brenin; canys ni deiryd cenedyl y maç i'r brenin, Cyd goato y brenin y maç, yny dy-goato goad am meçni ei tad, ni dylly neb o cenedyl ei mam goadu dim tros ei tad ev.

Tair over meçni y syd. Pan prynd dyn y çan aral er ariant, a cymryd maç arno; ac na cymered maç ar yr ariant; a bod yn etivar çan perçen yr ariant ei clynœoid; can ni myn ev môynâu y maç y syd ido ar y pef y cymyrt; ac nad oes maç i'r lal, à cybelo ido ei clynœoid; orf hynny y mae over y maç o'r neiltu; can ni myn y perçenaog ev. O derhyd i dyn todi maç i aral ar andilyls yn tyd dilys, a dybod y perçenaog i da o'i andilylsu, iaon yô cafael o'r perçenaog er ei adao, cyd toer maç ar y pef ni dyllyir ei toi; ac nid iaon ei clyçoy n o'r lao y mae yndi, oni del arçoyfyt cystal ag ev y çan yr arçoaefav. O derhyd i'r arçoaefav dygoedoyd na dylly talu, namyn cymaint ag à çavas ev er ei maç; nyni á dygoedon dylly o hano ev talu goert cylvtaif y maç, pa tyô maç pynag bo; ac orf na çeil y maç çyndal ei clynœni yd aef yn maç arnei: am hynny y geloir yn over maç. Y da andilyls rydygoedafam ni yma, poypynag à tygo yn çam am clyçoyndigaet y da hono, bid i'r arclôyd yn ei ol. Trydyd yô, nid maç maç

góraig; sev yó hyny, ni dylly góraig bod yn maç; can ni dylly góraged góadu maç; ac na dylly fait o góyr o'u góadu. Nifau á dygóedón bod yn tyd maç ar dilyfróyd y çenti; a bod yn maç y maç à todo hi; canys gér à góata hi, góyr á dylly y çyd á hi i góadu y maç.

O derbyd i góraig todi briduo ar pef a'i góadu o honei yn çyvreifiaol; nynti á dygóedón mai góraged a'i góata y çyd á hi. Rai á dygóed, na dyçóyd góystyl o laó maç, hyd yn þeu undyd a blóydyn; nynti á dygóedón, y dyçóyd góystyl o laó tridyn, yn ei oed; sev yó y tridyn hyny, maç, ac arçlóyd, a þerçenaóg y da. Sev açaós; canys yr arçlóyd á byd maç ar þob da adevedig; órt hnyy y dyçóyd o'i laó yntau y góystyl, neu o laó ei góafanaçfçór. O laó arçlóyd, nac o laó maç, nid faid maç ar dilyfróyd góystyl; can ni góadant hóy ei toi; ac óyntau á dyllyant bod yn meiciau ar dilyfróyd y góystyl hónó byf. Yr arçlóyd y syd maç ar þob da adevedig, or ni bo maç arno. Y çan þerçen da y dyllyir çymryd maç ar dilyfróyd y góystyl, faç ei góadu ohono ev, ai er çóant y da, ai er pef aral, nas todafai.

Ni dylly neb dygóedóyd na del yn maç tros ei çilyd, o byd çyvtýó górag y dyllyo myned yn maç. Laóer o çyvtýó dynion ni dylly myned yn maç, na todi maç; sev açaós yó hyny, can ni dyllyant hóy góadu maç, ni dyllyant hóy todi maç; nid amçen no mynaç, hermaidgór, a dyn ançyvtiaif, ac yf-çólçig yfçol, a þob dyn ni galodýbod

heb çaniad aral i góafanaçfu çyvtiaif.

O derbyd i dyn todi maç ar dyllyed, a dyçóydiaó yr oed yn un o'r tair góyl arþenig, y pafç, a'r fulgóyn, a'r nadolic, er ei holi ohano, ni çyl onaid ei annod. Os dyó nadolic y çyftý çí haól, ni çeif ei haól nac ateb hyd tranoçf góedi y calan; os y pafç byd, tranoçf çedi dyó pafç byçan; os y fulgóyn byd, tranoçf çedi y ful nefavi'r fulgóyn: a'r tair óyfnos hyny á çelóir o eu-braint yn undyd dydon.

Nid faid çymryd maç ar dilyfróyd ariant, nac ar tlyfau treigledig, çae, a çylçel, a góregys, nac aróyau hevyd.

O derbyd i maça çyndogyn çyvarbod ar þont unpren, ni dylly bod yn negyd heb góneufur un o tripef, ai talu, ai góystlaó, ai çyrçu çyvtiaif; ac ni dylly çyçóyn ei baód hyd ei faódyf heb góneufur un o'r tri hyny. O byd negyd ev o un o'r tripef hyny, toded y maç ei góystyl yntau i'r haólçór. O byd góel çanço yntau, çyrçed çyvtiaif diannod.

Ni dyllyir todi oed órt þort am haól maç a çyndogyn; canys diannod y dylly bod.

O derbyd i'r haólçór çórfaód çyvtiaif faç deuglin yr ynad, bid tyd y maç, a bid çoleidig yntau o'i haól; canys ni þaråa ei haól namyn tra þaråo y maç.

Os çyndogyn á çórtýd çyvtiaif, boed y maç yn maç adevedig, a'r haól yn it a çypel o'r maç i'r haólçór ei dyllyed.

O damçócinia i dau dyn bod çyvtiaif y týtýnt, a'r nail onedynt yn galó ar maç ar çyvtiaif, a'r lal yn dygóedóyd na dylly ev todi maç, namyn

dylu o hano ev oed ort ei port, dygodedoyd o'r haolgor, dioer maç á dylyav mi; ni dyly maç ni dyly dim. Dioer, eb y lal, nid maç ar ni bo maç ar dim; ac imi ni dylir dim; canys adevedig çenyti, na dyliti i dim imi. Nyni á dygodedon, na dyly ev maç ar çyvtait; can ardelos o oed ort port, ac nad oes oed yn haol maç a çyndogyn.

O derbyd i dyn toti briduó ar pet, taled neu goated, mal y dylyo çyvtait; sev á dygoded y çyvtait, oni gorttóg arno, bod yn dogyn ei lo ehun. Os gorttóg á byd arno, galloed yntau am braod; sev y barn y çyvtait ei lo ar ei seithed i'ó goadu: pedoar o part ei tad, a dau o part ei mam, ac ehun yn seithed. Oed ei tait pytevnos o'r ful tac goyneb; o çefir ei tait, dogyn yó. O dyçoyd yn ei tait, ei çamloro i'r brenin a'r eglóys, bid yn ei ol, a taled ei dylwed yn çobyl.

O derbyd i dyn çymryd briduó y çan aral, a dygodedoyd, panyo ar pedair ar ugaint y mae; a'r lal yn adev bod briduó ar çeiniaog; sev á dygoded y çyvtait, dylu ohano ev bod yn admergor ei briduó ev, ai ar pedair ar ugain, ai ar çeiniaog; can nid ydyo yn goadu briduó. Nyni á dygodedon, nad briduó yny çyvarfo y teirlav y çyd, ac nad maç, ac nad gorbodaog, yny çyvarfo y teirlao y çyd.

Yr eglóys a'r brenin á dyly çybel briduó; canys Duó á çymeroyd yn le maç. Yr eglóys þiau y goahard am briduó, a'r brenin i çybel. Canys y çan þob dyn á bedyðter y dylir çym-

ryd briduó; ac y çan gor, ai çan goraig. Ort hyny y dyly gor a goraig toti briduó, hyd yn oed mab feifblóyd, á ei çan lao periglaor.

Póppynag á gónel ambod dedvaol a'i çilyd, doed y dau ambodgoyr y çyd, a dygoetent eu hambod, mal y mynoent ei góneutur; a todent oyntau yn lao yr ambodgoyr çadó yr ambod ar y lun y dygoedafant.

O derbyd i dyn góneutur ambod, ac na myno ei çadó, ac na goato yr ambod, yr arçloyd þiau çybel ei çadó, mal y hadmero i'r ambodgoyr.

O derbyd i dyn mynu goadu ambod, ac aral yn gyru arno ambod, ac yntau yn goadu hóno; y çyvtait á dygoded, nad á arno ev namyn ei lo ehun o'i goadu, oni byd gorttóg arno. Os gorttóg á byd arno, galloed yr haolgor am braod; ac ys ev á bernir ido ei lo ar ei seithed i goadu; a hyny mal y goedir maç; a'r oed á bo ar tait maç i bod ar hóno. O derbyd yna mynu lysu un o'r reitgoyr hyny, nid oes lys arno, namyn na hanfo o'i çenedyl, mal na dylyo bod yn feitgor. A sev á dylant bod yn reitgoyr ido yn çynesef ag y taloent galanas y çyd ag ev, ac y cymeront; ac ort lo y feitgoyr bod yn goir ei çerentyd.

O derbyd i dyn a'i çilyd góneutur ambod, heb ambodgoyr a'r lao yn ei çilyd, a'r nail onadynt yn mynu goadu, ni dao arno namyn ei lo ehun o'i goadu.

O derbyd i dyn ymadao ag aral am pet yn goyd tyffion, a mynu eiçgoais ei goadu; nyni á dygodedon, na dyly

ev ei gŏadu, oni palo y tyfŧion.

O derbyd i dyn ymadaŏ ag aral heb tyfŧion, nid ambod hŏno; a ŧan nid ambod, gŏaded o'i lŏ ehun.

Ni dily neb gŏneufur ambod tros ei ŧilyd; canys ni para ambod namyn yn oes y dyn à'i gŏnel.

Ni geil y tād adaŏ ambod ar y máb, namyn ŧan ei ŧaniad; ac ni geil y máb gŏneufur ambod ar tŏr y tād, a'r tād yn byŏ.

Ambod á tyr dedyv: cyd gŏneler ambod yn erpyn cyvtaif, dir yŏ ei gŏadu.

Pŏypynag à ŧymero aral ar gŏrbodogaef, dyŧŏyded ev yn pob ceryd or à bo ar y dyn à ŧymyrf ato. O myn yntau ei dieiŧŏaŏ o'r dyn à ŧymyrf ev tŏroŧo, cymered yntau meiciau y ŧan y dyn ar ei amtyŧol. Ac onis cymer, cyd dilyo ev gŏneufur iaŏn tros ei gŏrbodogaef, ni dily y dyn gŏneufur iaŏn ido ev; can nid ymedŏis ag ev. Os y gŏrbodaŏg á ŧymer meiciau y ŧan y lovrud ar ei dieiŧŏaŏ, ni byd naŏd ido yntau tac y meiciau hyny.

O derbyd i dyn ŧymryd aral ar ei gŏrbodogaef, ac oed arno; a ŧyn yr oed dilyfu o'r lovrud y gŏrbodaŏg, taled y gŏrbodaŏg tŏroŧo cŏbyl.

O derbyd i dyn adaŏ gŏrbod peŧ i aral y ŧanto, yn ei ŧen ehun yd á, pa peŧ à gŏrbo arno, ai byŧan ai laŏer; canys ev ehun á ŧredŏyd.

Tripeŧ ni dilyir naŏd ŧaŧdynt, ŧan eu bod yn ŧyvadevedig: gŏrbodogaef, a meŧniaef, a goreŧŧyn.

O derbyd i perŧonau yr eglŏys dygŏedŏyd galu onadynt hŏy tŏdi naŏd

yn erpyn un o'r tripeŧ hyny, bid yn ŧen y brenin y gŏr à tŏdes idynt hŏy y nodma yn ei dedbryd pa delŏ y foes ev idynt hŏy y nodma hŏno. Ac o foes ev yn ei erpyn ehun, caŧŏent hŏyntau yr hyn à tŏdo ev idynt hŏy.

Pob perŧenaŏg tŏr lan á dilyant dybod ar pob brenin neŏyd à del, i datŧanu ido ev eu braint, ac eu dilyed. A ŧev aŧaŏs y datŧanant ido ev, ŧac tŏylaŏ y brenin. A gŏedi y datŧanoynt ido ev, o gŏyl y brenin bod yn iaŏn eu braint, eŧŧyned y breniu idynt eu nodma ac eu braint.

O derbyd i dyn gŏneufur anŧyvtaiŧ, a ŧac yr anŧyvtaiŧ yno cyrŧu naŏd; ac ev ar naŏd yno, cyvodi haŏl arno, ni dily yr abbadau na'r eŧeiriaid ei hebtŏg ev, yni gŏael iaŏn am yr anŧyvtaiŧ ŧyŧevin. O derbyd na ŧyŧroŧo haŏl arno ev, hebrŧgent ŏyntau ev hyd yn y le y dilyoent ei hebtŏg.

O derbyd i dyn gŏneufur cam, cygŏerŧ ceiniaŏg y ar ei nodma, a cyvodi haŏl arno am yr anŧyvtaiŧ tydigones, y ar ei nodma, ni dily ei amdifyn o'r naŏd y gŏnaef cam arno; onis adneŏyda o naŏd aral o'i neŏid, yn lan aral.

Pŏypynag à ŧymero naŏd, ev á dily ymtaiŧ yn y mynŏent a'r ŧorflan, heb ŧreiriau arno, a'i yŧrubbyl y ŧyd ag yŧrubbyl y clas a'r abbadau, hyd y dilyŏynt peŧav, ac yd erŧyŧoynt eu buŧes traŧevyn.

O derbyd i dyn bod creiriau arno, a gŏneufur cam ohano ŧan y creiriau, ni dily ei amdifyn o'r creiriau hyny, can nis haedŏs.

Mefur y corfflan erô cyvteifiadol yn hyd, a'i pen ar y mynoent, a hyny yn cylç y mynoent â dylly bod yn sompas.

O derbyd bod eglôys â dygôeto dylly cyndal dyn ar ei nodtha sail hlyned, heb gôneufuriaon, neu yspaid â bo-hoy, a bod yr arclôyd â bo ar y gollad yn gortgoynebu idl hyny, a dygôedoyd nad ydyr y canfo ev idi y braint hono; faid yô i'r eglôys bod â catoo idi y braint hono o tyffion dedvael; ac os ceif; gater idl yn digoaravun ei braint; ac onis ceif hitau, hebtyged yr eglôys ev; mal y dyllo goren; neu yntau gonaed iaon o'r ancyvtaif tydigones.

DAU amfer y byd agored cyvtaif am tir a daiar, a dau y byd caudad. O naomed dyd calangauav y byd agored, hyd naomeddyd cœvraor. O naomeddyd cœvraor y byd caudad cyvtaif, hyd y naomeddyd o mai. O'r naomeddyd o mai y byd agored cyvtaif hyd y naomeddyd gœdi aoft. O naomeddyd o aoft y byd caudad y cyvtaif, hyd y naomeddyd oedi calangauav. Sev acaos y byd caudad cyvtaif y cynhauav a'r gozantôyn, orf digôyliaô y daiar yn y dau amfer hyny; fac lesteiriaô eredig y gozantôyn, a fac lesteiriaô y medi y cynhauav. Sev acaos y mae naodïau oedi calangauav yn caudad o'r cyvtaif, a naodïau gœdi gôyl Sanfraid yn agored y cyvtaif, fac cau y cyvtaif yn undydiaog; ac unfunyd â hyny naodïau oedi calanmai

yn caudad, a naodïau oedi aoft yd agored, fac agori cyvtaif yn undydiaog.

Poypyngag â myno cyfrol haol am tir a daiar, cyfroed pan myno, o naomeddyd calangauav alan; neu o naomeddyd mai; canys yr amferod hyny y byd agored cyvtaif am tir a daiar.

O derbyd i'r haolgor mynu holi tir yn yr amferod hyny, deued ar yr arclôyd i erçi dyd i goarantaô ei haol; a hyny ar y tir; yn y dyd hono dadaned ei haol. Ni dylly y dofon hono casael ateb; canys haol difvyd yô ar y goarceldoaid; ac orf hyny y goarceldoaid â dyllyant oed orf port. Iaon yô i'r haolgor ei ludias idynt, onid y cyvtaif â dygôed y dylly; ac yna ymae i'r ynaid eu goarantaô, a gomyn pa le y mae eu port. O dygôedant bod eu port yn eu cymod ehun, foi oed tridïau idynt; o byd yn yr aif cymod, naô diau; o byd yn y trydyd, neu bod lanô a frai y tygtynt ag eu port; os cyn hanner dyd y bernir yr oed, pytevnos o'r dyd hono y byd yr oed; os gœdi hanner dyd pytevnos o tranoef; ac ysev acaos yô hyny can nid oes dyd cobyly, ac nad iaon talu dryl dyd yn le dyd. Ac yn yr oed barnedig hono y mae iaon dybod ar y tir ag ôynt ac eu port; ac yna y mae iaon gôneufur dœyplaid ac eisted yn cyvteifiadol.

Sev mal yd eistedir yn cyvteifiadol; eisted o'r brenin, neu o'r neb â bo yn ei le, â'i cœvyn ar haul, neu ar yr hîn, fac avlonydu yr hîn o'i gôyneb

ev; a'r ynad lŷs, neu ygnad y cymod, yr hōn hynav à bo yn eisted tac ei bron ev; ac ar y laō asō i hōnō yr ynad aral à bo yn y maes; ac ar y laō deheu ido yr efeiriad, neu yr efeiriad; ac y ŷylç yr arclōyd ei dau hynaiv, a'i gōyrda o hyny alan, o pob tu ido; ođyna ford yr ynaid cyvargōyneb ag eu darymred i eu braōdle, cytaōs yr haōlgōr ar laō asō ido, ar y ford, a'r haōlgōr yn nesav ido yn y perved, a'i canlaō ar y laō aral ido, a'r figyl yn fevyl tračevyn y cytaōs; a'r amdifynğōr ar laō deheu ar y ford, a'i çytaōs yn nesav ido yn y perved, a'i

canlaō o'r tu aral ido, a'r figyl tra i çevyn yntau.

Gōedi darbo eisted y mēly, cymerer maç ar çyvraif; sev meičiau à byd ar tŷr a daiar, gōyftlon o dynion, deudyn, neu à bo mōy, o pob plaid; a'r gōyftlon hyny, yn mediant yr arclōyd yd ānt.

Ođyna, gōedi hyny y dodir tylgōed; sev yō hyny gofteg ar y maes. Pōynag à toro y tylgōed hōno, teirbuō camlorō à ŷal, neu naō ugaint. A'r gair à dygōeter gōedi yr gofteg, bod hōnō yn dimōyniant i'r neb à'i dygōeto, ac i'r cytaōs y dygōeter yn port ido.

Gōyrda	Hynav	Brenin	Hynav	Gōyrda
	Efeiriad	Ynad	Ynad	
Rīgyl	Amdifynğōr		Cytaōs	Rīgyl
	Cytaōs		Haōlgōr	
	Canlaō		Canlaō	

Gōedi darbo eisted yn çyvteifiaōl, iaōn dygōedōyd ōrt y doyploid, Ym-mal y dygōedafam ni uçod, yna y mae dygōedōç o çyvraif gōeifion.

Ac yna iaon i'r ynad gomhyn i'r haolgor, Poy dy cychaas ti, a poy dy canlao? Ac yna y mae iaon i'r haolgor eu henoi. Ac yna y mae iaon i'r ynad gomhyn i'r haolgor, A dodi ti colli a safael yn eu pen oyntau? Ac yna y mae iaon i'r haolgor, Dodav, heb ev. Ac yna y mae iaon i'r ynad gomhyn i'ro canlao, a savant hoy ido ev, yn yr hyn y mae ev ynei dodi arnadynt hoy? Ac yna y mae iaon idynt oyntau dygoedyd, Savon.

A goedi hyny y mae iaon i'r ynad gomhyn i'r amdifyngor, Poy dy cychaas lifau, a poy dy canlao? Ac yna y mae iaon ido yntau eu henoi. Ac yna y mae iaon i'r ynad gomhyn ido yntau, a dyd ev colli a safael yn eu pen hoy? Ac yna y mae iaon ido yntau dygoedyd, Dodav, heb ev. Ac yna y mae iaon i'r ynad dygoedyd ort yr haolgor, Haol ti goeifion dy haol. Ac yna y mae iaon i'r haolgor decreu.

Lyma y syd iaon i'r haolgor ei dygoedyd, mynegi ei bod ev yn priodaor ar y tir hon yma, a'r daiar; ac o byd a'i ambeuo ido ev ei bod yn priodaor; bod canfo yntau a catoo ei priodolder, o aq ac edryv, er y mae dicaon yn y cyvtaif, ar fygyru yn ancyvteifiaol y ar ei priodolder; ac o syd a'i ambeuo, y mae ido ev a'i gyr, er fygyru yn ancyvteifiaol; ac y sev y mae yntau yn dodi ar y cyvtaif dylu dybod yn cyvteifiaol tra i devyn i'r le y fygyroyd yn ancyvteifiaol ohano.

O derbyd bod tai a dygoeto bod yn taid dodi ceidoid a goybydiaid o'r unplaid; nymi a dygoedon, y gelir

yny gorantaor ateb yr amdifyngor. Heb yr amdifyngor, Myhi y syd priodaor o aq ac edryv; a sev yd oyy yn goartado my priodolder, mal y mae goreu y dylav ei goartado. Ac o syd a'i ambeuo imi, y mae imi a ceid dicaon bod yn goir a dygoedav. A fitau, o buost ti yma, ti a aefost yn cyvteifiaol odyma; ac o syd a'i ambeuo imi, y mae imi dicaon a'i goyr.

Nyni a dygoedon, cyd darfo i'r amdifyngor toi ateb cyn o'i holi ev o'r haolgor, bod yn angolo yr ateb yny gorantaor ev yr haol; ac odyne atebed.

A goedi darfo idynt eu doy cyceufae, mal y dygoedafam ni uod, gomyned yr ynad idynt, a dicaon yr hyn a dygoedafant? a gomyned idynt, a mynant goelau eu cyceufae? Ac o byd a'i myno, gater ido; ac oni byd a'i myno, cymered yr ynad eu doy cyceufae, a dadcaned hoy; a goedi as dadcano, aent yr ynaid alan, a'r efeiraid y dyd ag oy, a'r figyl y dyd ag oy, i eu cadó fac dybod dynion i goarantao arnadynt oyntau. O derbyd i dyn dybod i goarantao arnadynt oyntau, ev a dylu talu teirbuo camloro i'r brenin; ac o byd y brenin yn y maes, ev a dylu talu camloro deuplyg am hyny. Ac yna goedi yd eistedont hoy, y mae iaon i'r efeiriad goediao Duó, i dagos o Duó yr iaon idynt, a canu onadynt oyntau eu pader; a goedi y pader y mae iaon i'r ynad dadcanu eu doy cychaasae eilgoaif.

Ac o derbyd bod yn taid idynt ort

gair cyvarç, gelyger dau onadynt i'ô gomyn : sev yô gair cyvarç, pan gomynô yr ynad pa le y bo yr argôaefav, neu ei port.

Ac o byd fald i'r plaid y gomynner y gair cyvarç idi orf cymryd cyôr, aent oy çan çaniad yr ynad i eu cyôr. Ac ysev yd ant y niver y buant yn eu cytaoſaef, heb à bo môy, a gôas yr arçlôyd y çyd ag ôynt, i eu cadô fac dÿbod neb i eu cyôr i y çyd ag ôynt. Ac o daô neb atadynt à'u cyôr, taled ev çamlôrô i'r brenin, a bid angolo y cyôr. Odyndeuent y dau hyny ar yr ygnaid, a dadçanant i'r ygnaid eu cyôr.

O derbyd na bo fald orf gair cyôr, iaon yô gadael idynt eu hardelô, a gyru dau i gomyn poy eu gôybydiaid ac eu ceidôaid, a pa le y maent. O dÿgôedant eu bod yn y maes, môynâer ôynt ; o dÿgôedant eu bod yn un cymôd ag ôynt, foder oed tridiau idynt ; o dÿgôedant eu bod yn yr ail cymôd, foder oed naôdiau idynt ; o dÿgôedant eu bod yn golâd aral, neu bod lanô a çrai y fykfynt à hoy, oed pyfevnos o'r dyd hônô, os cyn hanner dyd y byd ; os gôedi hanner dyd, pyfevnos o çranoef, a'r dyd hônô yn dyd col neu çafael, a bod y gôyflon yn çarçar y brenin hyd y dyd hônô ; ac erçi i paôb dÿbod ag eu devnydiau çantÿnt hyd ar y çr. Can ni bo dyun fôç y dôyplaid hyny, neud edyô yn dyd barnedig i çyvtait.

Yny trydyd dyd gôedi y deler gôyneb yn gôymeç, iaon yô i paôb eisted yn ei le, mal yd eistedôs y dyd çynt. Ac o

byd meirô fai o'r gôyr à bu yn y çyçaoſaef gynt, doter ereil yn eu le. A gôedi yd eisteder, yna y mae iaon i'r haolçôr çyndyç ei çyftion, a'i çeidôaid, a'u devnydiau, a dÿgôedôyd ei bod ev yn paraôd, a'i devnydiau çanfo, mal yr adeôis. Ac yna y mae iaon i'r amdifyngôr çorçeb ; ac ysev ateb à çyry, dÿgôedôyd ei bod yntau yn paraôd, a'i devnydiau çanfo, mal yd adeôis. Ac yna y mae iaon i'r brenin erçi daços y gôyflon yn y maes ; canys ôynt y çyd meçiau. Ac yna, gôedi daçofer y gôyflon, erçi i'r fiçyl dodi goſteg ar y maes : ac yna y mae iaon i'r ynad dÿgôedôyd coſber angôſteg ; ysev yô hyny, teirbuô camlôrô, neu naô ugaint o ariant ; ç bod yn angolo y gair à dÿgôeter.

Ac yna y mae iaon i'r haolçôr dodi yn çen yr ygnaid, panyô evo á adeôis yn çyntav ei çyftion, a'i çeidôaid, a dÿlyu ohano yntau eu môynâu hoy yn çyntav. Ac yna y mae iaon i'r ygnaid erçi ido yntau eu dôyn hoy yn ei çylç ev, ac eu daços. Ysev fai à deçis y dyd çynt. Ni dÿly yr amdifyngôr yna lyçu yr un onadynt, cyn gôybod çef à dÿgôetoent ; can ni çôyr na bo da ido à dÿgôetoent ; a'r hôn à lyço cyn gôybod çef à dÿgôeto, bid ſavedig hônô. A'r amdifyngôr á çeil gomyn á oes o çraint i'r fai hyny, mal y dÿlyoent bod yn çyftion ; ac o byd, deuent façdynt. Ysev açaôs y çeil ev gomyn hyny, orf na çeil altud bod yn çôybydiad ar Çybro trevtadaog, ac na çeil çôraig ar çôr ; ac y çyd à hyny, ni çeil laçer o dÿnion bod yn

gôybydiaid herôyd braint; ac orf hyny ni lôgyr ar yr amdifynôr dygôedôyd hyny.

O derbyd i'r amdifynôr tyadao tyftion à bo goel no'r fai tyadeois yr haolôr, ai o bod yn goel eu braint, ai oc eu bod ôyntau yn amlaç, a mynu ohano cýndal o hyny, iaôn yó eu daôos; a gôedi daôofo ev ei tyftion, nid iaôn i'r haolôr eu lyfu hóyntau yna. Ac yna y mae iaôn i'r ynad gômyn i'r haolôr, Mae braint dy tyftion ti? Ac yna y mae iaôn i'r haolôr dygôedôyd braint ei tyftion, ai hóynt yn meiri, ai yn cýcelorion, ai ôyntau yn mýnaiç, neu yn afaôon, ai ôyntau yn efeiriaid, neu yn yfcolêigion, ai ôyntau yn leygion breinfiaól. Gôedi darfo i'r ynad gômyn i'r haolôr braint ei tyftion, yna y mae iaôn i'r ynad gômyn i'r amdifynôr braint ei tyftion. Ac yna y mae iaôn i'r amdifynôr dygôedôyd y braint goreu à bo i'ó tyftion. Yna y mae iaôn i'r ynad dadcanu y dau braint rydygôaod y dôy plaid facó i eu tyftion.

Yna y mae iaôn i'r ynad gômyn i'r gôybydiaid, à savant hóy yn yr hyn yd ydys yn dodi yn eu pen hóy. Lyma paób o'r gôybydiaid yn dygôedôyd, y savant.

Lyma paób o'r dôyplaid yn ampau gôybydiaid eu cilyd nas dygant i'r dygyn, cyd as dygôetoent ar eu tav-aodleveryd, iaôn yó i'r ynaid yna eu creiráu; a gôedi as creirâont y mae iaôn idynt mýned alan ac edryç yr hyn iaonav à gôeloent orf à clyófant; ac o gôelant bod yn goel tyftion y nail

no eu cilyd dibarnent ôy y gôaefav ei tyftion. O derbyd bod yn cýstal eu tyftion, dibarner yr amdifynôr; canys edeois ev tyftion à bai goel nog à oed can y lal, ac nis cavas. Ac yna y mae iaôn i'r ynaid barnu dybod yr haolôr ar y tír ar y braint y daef pan cýçóynós yn ancývteifiaól y arno.

A gôedi hyny y mae iaôn i'r ynaid provi y ceidóaid, i edryç à dóg pob fai onadynt hóy bod yn priodaór y plaid y maent yn ei cýnheló; a dygôedyd o ceidóaid pob fai eu bod yn priodaór; ac o'r ambeuir ôyntau, iaôn yó eu creiráu; a'r neb à çilio ei ceidóaid onadynt y orf eu ló, coled ei tír.

O faiv eu ceidóaid o'r dôyplaid, cyhyded yó; a'r le y bo cyhyded, deuhanner byd.

Cyd barner ido dybod i'r tír, ni cýçóyn y gór à oed yn ei mediant cýnt erdo, o geil çafael tu a fal ido yn yr un le, ac yn cýtal y deuir orf na bóriir odyne ev; ac ni dylyir talu tír anbreinfiaól yn le tír à braint ohano; mal cýceloriaef, neu maeroni, neu tydid. Ac yna y mae iaôn i'r ynaid dybod traçevyn i eu braodle, ac yna y mae iaôn idynt cýmryd cadernid ar bod orf y braod; a cýnryd maç ar eu gobyr; ac yna y dylyant yr ynaid dadcanu y dôy cýçeuſaef; a gôedi hyny dadcanu eu braod; ac yna y brenin à dyly tydáu y goyftlon o eu carçar.

Mefur gobyr ynaid am tír a daiar, pedair ar ugain; ac o hyny dôyfan i'r ynad lýt; ac ni dyly móy, nac ev à bo yn y le, nac ev ni bo.

O derbyd i anpriodaor bod ceidoid tanto, ar ei bod yn goartadō tīr yn eilgōr, neu yn trydyd, a bod priodaor yn ei holi, ā ceidoid ido ar priodol-der; yr anpriodaor ā cypōyn tacdo. O derbyd ido yntau holi o bod yn eilgōr, neu yn trydyd, a bod priodaor yn eisted yn ei erpyn, ni cypōyn y priodaor erdo y ar y tīr. Priodaor ā cypōyn trydygōr; trydygōr ā cypōyn trevtadaōg: ysev trevtadaōg, mab ā gadaōo ei tād gōedi ev. Trevtadaōg ā cypōyn gōr dybod: sev yō y gōr dybod, dyn ā del troydo ehun ar tīr, ac ni bo neb o'i cenedyl cyn nog ev arno. Ac ymely y cerda eu braint herōyd y bo eu cyngoartadō.

Gobyr cyvteifiaol y brenin o tīr ni bo fōyd ohano, cōeugaint; o tīr y bo fōyd ohano, mal penhebogydiaet, neu dysteiniaet, neu cycheloriaet, neu lumenydiaet, neu maeroni, punt; o tīr y bo dōy fōyd o hano, cōeugaint a punt: sev yō hyny o mēfur fantir.

Penteulu ā dily ugaint o pob punt ā del i'r brenin, am dadlau tīr a daiar, a hyny o fan y brenin; a deg ceiniaōg i'r dystain o pob punt ymely, am dadlau tīr a daiar.

Gōedi barner tīr a daiar i dyn, ni gelir ludias cyvtan ido o hyny alan pan myno; na ōauedig bo yr amfer nac ev ni bo, cyvteifiaol yō ido ev cyvtan pob amfer. Ac ni dily cymryd tīr cynnyv yn le priodolder; ac o cymr a'i colli ohano yn cyvteifiaol, ni dilyr ei ennil ido; can cymyr andilys yn le dilys.

Ni dily cydūriaōg talu o'i cilyd tīr

ni bo fōyd ohano, yn le tīr y bo fōyd ohano, onid ehun a'i myn; ac os cymer, coled ei braint.

Pa haolgōr pynag ā dercavo tyftion yn dyd colli a cāfael, a dercavael ereil o'r amdifyngōr yn ei erpyn; sev ā dygōed y cyvtaif yna, na dilyr dōyn ei ardelō y ōan neb onadynt oni ōalo; ac yna y mae iaōn gomyn idynt, pōy yō eu tyftion, a ōa le y maent: ac onid ydynt yn y maes, foder oed idynt herōyd y le y bont yndo, mal y dygōed y cyvtaif; ac od ydynt yn y maes, mōynāer fai yr haolgōr; ac onid ydynt fai yr haolgōr, mōynāer fai yr amdifyngōr; sev acaōs yō, can ni dilyr annod parodrōyd ōrf anparodrōyd. Os fai yr haolgōr ā byd yn y maes, iaōn yō eu daōs i'r ynaid, ac eu neiltuaō; ac yna y mae iaōn i'r ynaid cymryd y tyftiolaet cymtav ā doded yn eu pen ōrf ei mōynāu, a gomyn ido, ai gōir ā dygōed yr haolgōr, ai nid gōir; a tōdi naōd Duō tacdo na dygōeto cāmtyftiolaet? A dygōedōyd ohano yntau tros hyny, bod yn gōir ā dygōed yr haolgōr. Medylid yr amdifyngōr yna pahon y myno, distryō ei tyftion, aiōc eu lyfu, ai o bod tanto yntau fai y syd ad- mōynaç a haōs eu credu. Os eu lyfu ā deōis, ac eu diaç alan ei lys, ni dilyr mōynāu ei tyftion ev gōedi hyny, namyn mōynāu y fai dilys. Os o bod yn gōel ei tyftion y deōis, mōyn- er y fai goreu; ac yn ol y goreu barner. Os cystal bydant, barner i'r haolgōr yr haol; can adeōis yr am- difyngōr, bod yn gōel ei tyftion no'r

leil. Pe eu cyflaf à adasai, cyhyded oed, a fanu deuhanner.

Os lysu y tyftion à hyn yr amdif- yngor, lysfed mal hyn : Pan dygtoeto y tyft ei egyptys, goedi as gomyno yr ynad ido, dygtoeded yntau, Cyd as dygtoetyc ar dy tavaod leveryd nis dygi i'r dygyn ; ac yna os dog y tyft i'r dygyn, a'i tygu, gorttyged yntau arno er ei tygu anudon : ac y cyd à hyny, Nid gair dy gair arnav. Ac yna y mae iaon ido doddi yn ei erfyn un o tri pei cyvreitiaol y syd, ai dirdra, ai galanas, ai cerentyd nes i'r haolgor nog ido ev. Ac oni goata y tyft à gyrrer arno, bid lytiedig ; ac os goata, bid favedig, onid yr amdifyn- gor, trôy tyftion ereil, à praov arno y lys hóno ; a'r tyftion hyny yn y maes ; ac oni bydant yn y maes, bid favedig tyftion yr haolgor ; can ni dylwir oed i tyft ar tyft aral. Ac o seif yr haol- gor ai deulyft ai tri favedig, ai à bo moy, mal y dygtoedafam ni uod, barner yr haol ido. Rai à dygtoed y mai goreicdra y syd pedoared lysiant ; y cyvrait eisioes à dygtoed y mai o denedyl gelyniaef yd henyó, a'i bod yn tryded hi.

O derbyd i'r doyploid doddi eu har- delo yn pen tyftion, ac na lyfo neb tyftion ei dilyd, y goreu eu braint ac admóynav, barner yn ol y tai hyny. O derbyd eu bod yn goctyfal, faner deuhanner yr amryfon : a hóno yó cyvrait cyhyded.

Ceidoaid à dylant tyga untyó lo ag à tygo loctod, yn ea blaen yn pob póg : ac à dylant tygu nad er eas,

nad er dycasfed, nad er gobyt, nad er goert, nad er dan, namyn er ei cadó yn goir.

Ni dylwir lysu ceidodad ; can ni gyr ev un dróg ar neb, namyn cadó can y perçenaog yr eido.

Tyft à dylty tygu, bod yn goir yr hyn à cadarnao, ac nad er eas, nad er dycasfed y tyg. Ac ori gyfu dróg o tyft ar dyn, y geil dyn ei lysu yntau.

Reitgor nod à dylty tygu, bod yn glan lo y dyn à tygo y cyd ag ev. Ac o pala uagor o'r goyr nod, paledig byd y tait ol.

Reitgor à dylty tygu, bod yn lebycav canfo bod yn goir yr hyn à tyg ; a cyd palo y tait cyfredin, yn ol y deuparf y dylwir barnu.

Od adao dyn cyvivedi o tyftion, cyoeiried, neu paled. Od adao yntau à bo dogyn yn y cyvrait, dicaon yó dau, neu tri, cyd boed goel à bo moy.

Nid tyftiolaef tyftiolaef un dyn.

O derbyd i dyn, yn dyd coli neu casael, ceisao amod, a bod ei ar- goaefav, neu eu tyftion, yn elav, neu yn agenau ereil, cyvrait à dygtoed, na grymia ido hyny ; can ni casav y pei à adeois.

O derbyd dycoydao dyd col neu casael yn amfer cauad cyvrait am lir a dafar, neu yn amfer dydon, tai à dy- goed dylwu et adneoydu yn amfer tyd eitgoait ; y cyvrait eisioes à dygtoed, nad oes dinn à annoto dyd col neu casael amyn un pei ; sev yó hyny, na del cov i'r ynad ei braod amfano ; ac od ampeuir, creiraer ev ; ac yna y todir oed nao diaru i'r ynad, i ynicofau

ac i gmdydau â goyr â bo hyn eu poyl
nog ev; ac yn "y naomed dyd" en-
pedig dadcaner eu braod i'r doyploid,
a'r tai hyny yn didydeusaf.

O derbyd lesteiriao yr oed, ai o
maro yr ynad, ai o lygedmen aral, ai
o irenyg yr haolgor na daef i goaran-
iao ei braod, bid yr amdfyngor yn y
goarcadô o hyny alan.

O de: i yd i dyn, pan holer yn dadlau
am tir a daiar, dygodedoyd na gonel
iaon, a tyflu o'r haolgor i'r arclloyd,
a'i ynaid, a'i goyrda, na goadôs yr
haol, a'i bod yn freisgor, a galô am
braod; yna y mae iaon, o godev i
braod yn y mae arno, ei dibarnu yn
traçygydaol o'i goarcadô.

Os gadao y maes â gona yn ançy-
feisiaol, ei dibarnu yn oes yr arclloyd
pieubo yr gorfed hōno; canys ni ein
yn hro ni too goir.

Pa amdfyngor pynag y fawo canfo
çycaos a canlaô, ac ev ehun yn frydyd,
a ceisiao oed orf port obano, ni dyl
ei çasaf; canys hyny o dynion yô ei
port çyveisiaol.

Ni dyl cycaos na canlaô sevyf y
çyd â neb am haol â bo lai no çy-
goerfyd triugaint, neu am tir a daiar,
a març ac eidion.

Ryd yô pob amfer tervynu. Nid
cauedig cyvraif am tir eglôys un
amfer y tygtynt ehun; can ni henyô
oc an cyvraif ni. O holant hoyntau
pyni, neu nifau oyntau, cauedig byd.

Ryd byd fanu tir pob amfer, oni
goedir dylu ei fanu, er bod yr amfer
yn çauedig.

Mal hyn y dyl brodyr fanu tir a

daiar y tygtynt: pedair erô orf pob
tydyn: A goedi hyny y fymudôys
Bledynt mab Cynmyn, deudeg erô i'r
mab uçelgor; ac oyt i'r mab ail; a
pedair i'r gofaisog. Ac eisioes cadarn-
av yô y mai pedair yô y tydyn.

Mesur erô çyveisiaol: pedoar
troedbed yn y beriau; oyt yn yr
eiliau; deudeg yn y çefeiliau; un-
arçymteg yn yr hiriau; a goialen
çyhyd â hōno yn laô y geilad, a'r
laô aral ar yr ystôr perved i'r iau, a
hyd yr arhaedo â hōno o pob part ido
yô led yr erô, a'i deg ar ugain yn ç
hyd. Ereil â dygôed y mai goialen
çyhyd â'r gor hoyav â bo yn y trev,
a'i laô uç ei pen, ac untyô çarded ar
hōno ag ar y lal.

Oni byd tai, y mab ieuav â dyl fanu
hol trev tād, a'r hynav deoifao; ac o
hynav i hynav ymely hyd ar yr ieuav.
Os tai â byd, y braod ail ieuav â dyl
fanu y tydynau; canys dilyrpen byd
yntau yna, a'r ieuav deoifao ar y
tydynau; ac yntau oedi hyny hol trev
tād; ac o hynav i hynav deoifao, hyd
ar yr ieuav. A'r faniaid hōno â parau
yn oes y brodyr; a goedi bo maro y
brodyr, y cevyndyrô cystadlant, o
mynant. Sev y dilyant etived y
braod ieuav çystadlau, ac etived yr
hynav deoifao; ac ymely o hynav i
hynav hyd ar yr ieuav; a'r çyvtan
hōno â dyl bod y tygtynt yn eu hoes.
Ac oni byd ds çan y cevyndyrô y
çyvtan â bu fôg eu tād, oyntau â
çalant çymeintiao, mal y cevyndyrô;
a goedi y fan hōno, ni dyl neb na
çyvtanu na çymeintiao.

Tir cylidus hagen ni dyllyr ei fân u heroyd brodyr, namyn maer a cyfelaor á dyllyant fân u, a fodi i paob cyftal a'i dilyd yn y tref. Ac ort hyny y geloir yn tir cyv tiv. Ac ni byd eró difodediþ yn tir cyv tiv; namyn o byd yr eró hóno yndo, ei fân u o'r maer a'r cyfelaor yn cyfredin i paob cyftal a'i dilyd. Ac ni dily neb cyfoyn o'i tydyn cyv teitfaol, o geil cfael cyhyded amfano o tir aral.

Ac mal y dygodedafam ni uod am y lal, ymhely y dily y maer bifoaíl gón eufur am tir y maertref, can gad ael paob yn ei tydyn, heroyd y galo goren.

Ni dily un tir bod yn dibrenin. O byd abbadtir, ev á dily idynt, o byd ant leygion, diróy, a camloró, ac amgoby, ac ebedio, a luyd, a ledrad. O byd efcobtir, ev á dily luyd a ledrad. O byd yspytir, ev á dily ledrad. Ac ort hyny nid oes un tir hebdo.

Pan bo maró yr efcob y brenin þiau ei da ol; canys difait brenin yó pob da beb þerþenaog ido: eifyr goifgod yr eglóys, a'i flyfau, ac à þerfyno atei.

Tair gorfedma y fyd à galant gón eufur eu cabidól ehun yn y le na lesteirioent cyv tait y brenin; fev yó y fai hyny, abbad, ac efcob, ac yspytty.

Tar tyó dadenhuð y fyd: dadenhuð ar ac eredig, a dadenhuð car, a dadenhuð born a baiç. A'r dadenhuðiau hyny ni dyllyr eu dadenhuð aó, namyn o'r máb yn le y bu y tád cynt, neu yn le y bu ei riemi ehun cynt;

can ni dyllyr dadenhuð o aç ac edryv.

Póypynag y barner ido dadenhuð o ar ac eredig, ev á dily eistedd yno oni ymçoelo ei çevyn ar y dás; a hyny heb ateb; ac yna ateb; a naómeddyd y calangauav hóno cyv tait.

Póypynag y barner ido dadenhuð car, a'i tybod á'i car, a'i cyvanned, ac á'i aeloyd ido ehun, neu o'i tád cyn nog ev, ar y tir hóno, ev á dily bod yno yn diateb hyd y naómeddyd, ac yna fodi ateb; ac yn yr ail naómeddyd cyv tait.

Póypynag y barner ido dadenhuð born a baiç, o'i tybod á'i born ac á'i baiç, a'i fân, ai ehun ai ei tád cyn nog ev, yn cyvannedu aeloyd ar y tir, ev á dily bod yno yn diateb leirnos a fridiau, ac yna fodi ateb, ac yn þen y naómeddyd cyv tait.

A'r dadenhuðiau hyny, ni dyllyr eu barnu i neb, oni byd fod ac estyn, y can yr arclóyd, ido cynt ar y tir.

Póypynag ynte à mhyno holi tir o aç ac edryv, dagofed ei aç hyd y cyf yd henyó ohano; ac od ydyó ev yna yn þedóarygór, priodaór yó; canys yn þedóarygór yd á dyn yn þriodaór. Ac nid ymhely y difcyn dyn o'i þriodolder, oni bo yn altud; canys y cyv tait á dygoded, o derbyd i dyn bod yn gólád aral, ai o acaós diol, ai o galanas, ai o aßenau ereil, mal na galo cfael ei gólád yn þrydberf, na difryd ei þriodolder ev, hyd y naómeddyn, pa amfer þynag y del i'ó gohyn, ac oni byd ereil ar y tir óedi eu hefcynnu yn þriodorion; dilyu yn çobyl or à gedeois. Ac o byd ereil yn þriodorion,

yn eu herbyn dylu cyvtaif cyhyded y tygtynt, a'i cyvtaf; can ni dylu priodaor cyfodyn fac ei dilyd.

Os naoheddyn á dao-i gomyn tir, difodedig yó ei priodolder; a hónó á dyd diaspad, am ei bod' o priodaor yn myned yn anpriodaor; ac yna y gorenleu y cyvtaif y diaspad hónó, ac y tyd cýndóys ido; sev yó hyny cymaint ag un o'r cyvivedi y buant ar y tír yn eisted yn ei erbyn: a'r diaspad hónó á gelaír diaspad uoç andóvyn. A tyd doter y diaspad hónó o hyny alan, ni góranleóir byf. Ac ereil á dygôed, na dylu y naoheddyn doddi y diaspad, namyn ei myned o priodaor yn anpriodaor.

Ni dyluir góranleóir yr un o'r tair haol, am tír a daiar, yn amfer caef cyvtaif; sev yó y tai hyny, haol priodolder, a haol dadenhud, ac ym-górtfyn.

HERŌYD góyr Góyned, ni dylu góraig írev tād; can ni dylu dau braint o un lao: sev yó hyny, írev tād ei gór a'r eidi ehun. A can ni dylu hi írev tād, ni dyluir ei foddi hitau namyn yn le y dylu ei meibion írev tād.

Rai á dygôed, na dylu meibion un góraig írev tād o mamóys, namyn meibion un góraig, sev yó hónó, góraig á todo ei tad a'i brodyr i altud; ereil á dygôed, cyd todo ei cenedyl hi, onis tyd hyny o dynion, na dylu ei meibion írev tād; y cyvtaif eisioes á dygôed, bod tair góraged á dylu eu meibion írev tād. Un onadynt yó góraig á todo ei cenedyl yn cyvtaifiaol i altud; yr ail yó góraig á dyco altud trais y

arnei yn hónaid, ac o'r trais hónó cael máb: y cyvtaif á dygôed, can ni coles hi ei braint, na tyl ei máb hitau ei dilyed o mamóys; trydyd yó góraig á todo ei cenedyl yn góystyl altuded, ac yn yr góystlyriaef hónó cael máb o honei o altud, hónó á dylu írev tād o mamóys. Nid oes un góraig ynte á ymtodo ehun i altud á dylu ei meibion mamóys.

Rai á dygôed am meibion y tyó góraged hyny, cyd boent írev tadogion, nad ynt priodorion; y cyvtaif á dygôed, na cyfodyn priodaor fac anpriodaor, ac y cyfodyn priodaor fac y tyó tai hyny, ai ar dóbyl, ai ar pef; ac ort hyny y gad y cyvtaif y tai hyny yn priodorion. A'r cyvtaif eisioes á dygôed, o byd sóyd neu braint o'r tír hónó, na teif ev dim o hónó hyd y trydyd gór; canys góel yó braint priodaor á cýngóarcátóo tír, nogyd un neóyd dybod.

Candóynaol Poóys ni dylu mamóys yn Góyned, nac o Góyned yn Poóys; ac ymely yn Deheubarf.

Ni dylu y tād devnydiao dilyed y máb am tír a daiar, namyn yn ei oes ehun; nogyd á dylu y máb írevtaf ei tad yn ei oes am tír; ymely ni dylu y tād írevtaf y máb; a tyd as írevtaf, ev á dycód tra i cdevyn; eifyr un pef, oni bo dyundeó tād, a brodyr, a cdevyndyró, a cdevyndyró, ac arclóyd, am talu tír yn góaedtir, hónó ni geil y máb ei dóyn írevtaf; canys i'r máb y prynóyd edóig o hónó, mal i'r tād; canys hyny o dynion yó y gradau ni dyluir devnydiao tír heb eu caniad.

A fan ni bo tir i'r fyó dyn hónó, ni byd allud, namyn bonedig candóynaól byd.

Bonedig candóynaól yó dyn à bo cyvlaon o boned yn Cýbru, o nam ac o lād.

Y cyvtaif á dygôed eilgôaif, na dylly mab trev tād, namyn y mab hynav i'r tād o'r góraig priaod; cyvtaif Hygôel a'i barn i'r mab ieuav, mégla yr hynav; ac á barn na doter peçað, na cyvtaif yn erbyn y mab am trev ei tād.

Nid dilys i dyn dybodiad i tir, namyn o braod y cyvtaif, neu o éstyn arclóyd.

Rai á dygôed, o ledir dyn am tir, dylly hónó yn gôaedtir o'i etived oedi hyny; y cyvtaif á dygôed, nad gôaedtir yr un, namyn tir lovtud, à taler yn cyvreifiaol, oedi na bo dim ar heló y lovtud, nac o ceiniaog paladyr; nac o dim aral; ac á barn na dyllyr lād un dyn namyn lovtud na gónel còbyl; a'r tir hónó á dyllyr ei fanu y tygfynt, mal y dyllyr fanu ei galanas.

Póypynag à dyodevo móynau ei tir undyd a blóydyn, heb toryv heb enioed, ac yn un gólād ag ev, ac eisted arno, y cyvtaif á dygôed, na dylly hónó ateb o'r tir hónó, namyn ei bod yn gôarfaetir, ac yn haól trabloydyn. Sev yó toryv ac enioed, losgi tai a fôri aradyr.

Póypynag pieufo tir yn glan traef, ev pieubyd cyvled á'r tir o'r traef; a gónsed cored, neu petau ereil, os myn; eifyr o boró y mor petau i'r tir,

neu i'r traef, hónó pieubyd y brenin; canys pynharç y brenin yó.

Tri fíos cenedyl y geloír melin, a cored, a perlan; a'r tri hyuy ni dyllyr eu fanu, nac eu cyçóyn, namyn fanu eu fróytau i'r neb à'i dyllyo.

Tir cordlan ni dyllyr ei fanu heróyd tydynau; namyn heróyd gardau; ac o byd tai arno, ni dylly y mab ieuav hónó, móy no'r hynav, namyn ei fanu heróyd ystevyl.

Ni dylly neb attal gardau éanto yn heróyd braint tail, namyn un blóydyn; canys pob blóydyn y dyllyr eu teilaó.

Brynar, dóy blyned y dyllyr ei eredig; brantail góyr emely; buarf-tail, tair blyned y dyllyr ei eredig; cartail, pedair blyned y dyllyr ei eredig; tir coed góyr emely; brynar-tail, pedair blyned hevyd.

Ni dylly braod bod yn coedgór i'r braod aral, namyn taled ido coed cyftal á'r hón à diosges ev; ac oni ceif ei cyftal, taled ido o'i henmaes cymaint á'r coed; ac oni ceif o henmaes, arded yr hón dyodes o'r coed pedair blyned ev; ac o'dyna gaded i'ó braod, cyftal ag ido ehun o hano.

Ni dylly neb góertu tir na ei pridaó heb éaniad arclóyd; namyn loced pob blóydyn, os myn.

Góyr à bo a fan abbadau, a góyr à bo a fan eçyb, oynt á galant pridaó eu tir éan éaniad y tai hyuy, os mynant.

Y cyvtaif á dygôed, y dylly y meib-ion uçelgóyr çadó arclóydiaef ar eu haltudion, mal y dylly y breniu çadó yr arclóydiaef ar ei alltudion óyntau.

Ac mál yd á altudion y brenin yn priodorion yn pedoarygór góedi y doter ar difait brenin óynt; ymely yd áant altudion meibion ucelgóyr yn priodorion yn y pedoarygór, o bydant yn góarcadó tír atanadynt cyhyd á hyny. Ac o hyny alan ni dilyant mýned y órt y meibion ucelgóyr; canys priodorion ynt atanadynt; ac na dilyant óyntau dóyn eu priodolder óy, priodolder yn y gólád yd hanoedynt ohonei, ac aral yman. Góedi bóynt yn priodorion eu tydynau á gedir idynt heróyd á dýloent; ac eu tír namyn hyny yn tír sóc a cóltyr y tygtynt.

O myn yr altudion mýned y órt eu hardlóyd cyn nogeu bod yn priodorion, óynt á dilyant gadao hanner idynt. Ac os o'r ynys hon yd henynt ni dilyant trigaó yn un le y tu yma i claó Ofa. Ac os tra mor yd henynt, ni dilyant trigaó yma, namyn ar y góynt cyntav y cafoent mýnet i eu gólád. Ac o trigan, ymcygoylent ag eu caefóed mál cynt. Ereil á dygóed, na dilyant mýned hyd ar y trydygóynt. Os y máb ucelgór ag eu gyr óyntau oc eu hanbó, cyn nog eu bod yn priodorion, ni dily hónó idynt oc eu dá dim.

CYN no dóyn coron Luntain a fegyrngóialen, o Saeson, Dyvngóal Moelmud oed brenin ar yr ynys hon; a máb oed hónó i iarl Cernyó, o mery brenin Loegy. A góedi difodi tadóys y breniniaef y cavas yntau hyhi o loegail, órt ei bod yn óyr i'r brenin. A'r gór hónó á oed gór aóurdodus doef; a'r gór hónó á gófodes cyv-

teifiau da yn yr ynys hon. A'r cyvteifiau hyny á parafant hyd yn oes HygŌel Dā. HygŌel góedi hyny á gónaef cyvteifiau neóyd, ac á divaós tai Dyvngóal. Ac ni symudós HygŌel mesuriau y tíred yr ynys hon, namyn mál eu gedeóis Dyvngóal; canys goren mesurgór oed ev.

Ev á mesurós yr ynys hon o Pentyn Blataon yn Prydain hyd yn Pentyn Penóaed yn Cernyó; sev yó hyny naó cant milltir; a hyny yó hyd yr ynys hon; ac, o Órigril yn Môn hyd yn Soram yn glau y môr, pam cant milltir, a hyny yó led yr ynys hon.

Sev y mesurós ev hybi er góybod ei mal, a'i milltiriau, a'i hymteifiau yn ei cyvoef.

A'r mesur hónó á mesurós Dyvngóal órt y gronyn haid: tri hyd gronyn haid yn y modbed; tair modbed yn led palyv; tri led palyv yn y troedbed; tri troedbed yn y cam; tri cam yn y naid; tri naid yn y tír: sev yó y tír, o Cýbraeg neóyd, grón; a mil o'r tír yó milltir.

Ac o'r mesur hónó yd ys yn arnera etóa, ac y gónaefant mesur eró cyvteifiaol o gronyn haid: tri hyd gronyn haid yn y modbed; tair modbed yn led palyv; tri led palyv yn y troedbed; pedóar troedbed yn yr iau; ac óyf yn y meiliau; a deudeg yn y defeiliau; unarpymteg yn yr hiriau; a góialen cyhyd á hónó yn laó y geilóad, ac yfóor perved yr iau hónó yn y laó aral i'r geilóad; a deg ar ugaint o hónó yó hyd yr eró; a pedair eró o hónó yn pob tydyn, á dily bod;

pedóar tydyn yn pob fantir; pedair fantir yn pob gavael; pedair gavael yn pob trev; pedair trev yn pob maenaól; a deudeg maenaól a dóy trev yn pob cymód: Y dóy trev á dýly bod yn faid brenin; un onadynt á dýly bod yn tír maertrev, a'r leil yn difaif brenin, ac yn havodtír ido. A cymaint ag á dýgðedafam ni uod ol á byd yn y cymód aral; sev yó hyny o eitiv, pym ugain trev; a hyny yó y cantrev yn iaón. Deg deggðait a dýly bod yn pob cant; ac nid á tiv pelaç deg.

Hyn yó tiv o eroi á byd yn y cantrev: pedair eró cyvar yn pob tydyn; unarþymteg yn pob fautír; pedair-ardeg ar ugaint yn pob gavael; unarþymteg a deugaint a deucant yn y trev; pedair ar ugain a mil o eroi yn pob maenaól; tair a pedóar ugain a deucant a deudeg mil o eroi yn y deudeg maenaól; yn y dóy trev á þertyn ar y lýt y dýly bod deudeg eró a þymcant. Sev yó hyny, góedi del ol y cyd, o eroi yn y cymód, oýt cant a deudeg mil; a cymaint á hyny ol yn y cymód aral; sev yó hyny o eitiv eroi yn y cantrev, çóecant a þym mil ar ugaint, nid móy nid lai.

O'r deudeg maenaól á dýly bod yn y cymód, pedair á byd o meibion eilion i þorti cón a meirç, a tylç, a dovref, ac un cyçeloriaeif, ac un maeroni; a'r leil yn meibion uçelgöyr tydion. Ac o'r oýt hyny y dýly y brenin góestma pob blóydyn; sev yó hyny, punt o pob un onadynt; a hòno á ténir, tri-ugaint ar pob trev, o'r pedair á byd

yn y maenaól; ac ymely o pedóarefan þóyçilyd y ténir yny el ar pob eró o'r tydyn ei fan: a hòno á gelóir y þunt tóg. A'r gosteggór á dýly ei çypel pob blóydyn; a cymaint á hyny o'r cymód aral; ac ymely y byd cyvlaón y cantrev.

Meirydion a çyçelorian á dýlyant çyvteifiaó eu gólád, a góneufur ei dadlau; ac á dýlyant hanner o pob peif yn erþyn y brenin, eitivr o tripeif; góerf tír, a góerf leidyrr, a góerf celain.

Cyçelaór á dýly tánu y tygto a'r brenin, a deois i'r brenin; maer y tygto a'r cyçelaór.

Y maer a'r cyçelaór á dýlyant bod deugðas çanfyt i góneufur eu neg-efau; a dau ereil i'r brenin; ac á dýlyant dóyn cylç ar eu pedóeryd ar meibion eilion y brenin dóyçðait yn y blóydyn; a hanuer ebedio meibion eilion, a hanner angöbyr eu merçed á dýlyant.

Maer a cyçelaór á dýlyant çyçóeir-iaó meibion eilion ar eu tír cyvtyv, pan bo maró un onadynt; ac á dýlyant çadó difaif brenin; a tygu trosto, pan bo faid; ac o devnydia ev, óynt á dýlyant eu fóyd arno.

Ni dýly na maer na cyçelaór bod yn þencenedyl, namyn o uçelgöyr eu gólád.

Ni dýlyir þencenedlaeif o mamöya. Þencenedyl á dýly pedair ar ugaint çan pob gór á myno çareç ido; canyç hitau ehun á tál ei hamgöbyr. Ac á dýly pedair ar ugaint y çan pob máþ á çymero ei çenedyl. Ac á dýly

ymgyru y cyd á'i cŕar yn pob ſaid à del arno.

Nid oes gobyr mŕiedig i mŕab uŕel-gŕor yn dadlau, namyn herŕyð y myno yr arclŕoyð ei todi ido.

Y maenaŕl y taler toğ ohonei ni dŕly na ei mŕl, na ei pŕygod; canys med á telir ohonei, ac y cyd á'r med pedair ar ugaint o pob maenaŕl á telir; a hŕnŕ ŕ gelŕir ariant y ŕŕynnŕ. Ac mŕal y fŕnir y pŕnt toğ y fŕnir hŕnŕ.

Ni dŕlyir goŕaŕd ar y maenolau tyd, na maer, na ŕyŕelaŕr, na ŕylŕ, na dovreŕ, na dim, namyn à dyğŕedafam ni uŕod; eiŕyr cylŕ maer i'r teulu y gauav.

Ni dŕly y brenin doyn luyd o'r gŕlŕd alan, namyn unğŕaif pob blŕyð-yn; ac ni dŕly bod yn hŕnŕ, namyn pŕŕevnos a miŕ. Yn ei gŕlŕd ehun tyd yŕ ido luyd pan mŕyno.

Paŕb á dŕly gŕneufur goaif ceŕtyl y brenin, pan mŕyno y brenin, eiŕyr gŕyr y maertrev.

Ni dŕly meibion eilion y brenin ei pŕrti, na pŕrti ei teulu; a ŕan ni dŕlyant ŕyntau pŕrti, ni dŕlyant ŕyntau nac eu mŕl, nac eu pŕygod, namyn i lŕs y brenin; ac ev á dŕly, o myn. gŕneufur coredau ar eu dyvrau, a lad bydavau.

Un o'r meibion eilion á dŕly bod yn maer biŕŕail.

ŕynt á dŕlyant roi pynmeirŕ i'r brenin i'r luydau; ac á dŕlyant anŕtyledu yr arclŕydes unğŕaif pob blŕyðyn ar bŕyd a diaŕd; ac á dŕlyant pŕrti y cŕn, a'r cynyðion, a'r heb-

ogyðion, a'r macŕyaid, pob un onad- ynt unğŕaif pob blŕyðyn.

Ac o byd altudion gŕlŕd aral i'r brenin, ai yn gŕyr ido, ai yn aros gŕynt, ai am pŕfau ereil, ev á dŕly, os myn, eu goŕaŕd yn dovreŕ ar y meibion eilion, herŕyð eu galu. A'r altudion hŕny á dŕlyant à dağŕfoent o da i'r mŕab ailt, pan deloynt i'r tŕ, ei ŕafael ol, pan eloynt ohano; ac o ŕyl, ei talu idynt: eiŕyr tripeŕ á dŕlyant eu cadŕ ŕanŕynt ehun nos a dyd; ŕev yŕ hŕny eu lodrau, ac eu cledyvau, ac eu menyg: ac ni dŕlyant eiğiaŕb namyn y nos ŕyntav, o ŕŕant bara ac un enlyn.

Meibion eilion y brenin á dŕlyant gŕneufur ŕaif ŕai i'r brenin: ŕev yŕ y ŕai hŕny, y neuad, a'r bŕyðty, a ŕegin, a hunty, a marŕty, a ty byŕan.

Y brenin á dŕly o pob bileintrev, gŕr á bŕyal, i gŕneufur lueŕtau yn y luyd.

Maer biŕŕail, ni dŕly daly dadlau, namyn ar gŕyr y maertrev, namyn erpŕniaŕd da y brenin y ŕan y meiryðion a'r cyŕelŕion; ac ev á dŕly todi pedair ar ugaint i'r goŕteğgŕr, pan eŕtyner maeronl ido.

Goŕafanaeifgŕyr y maer a'r cyŕelaŕr á dŕlyant hebrŕg y da ar y maer biŕŕail.

Y maer biŕŕail á dŕly ŕyğŕeiriaŕd lŕs y brenin, o'i meŕn, ac à pŕŕtyno atei; mal eredig, a heu, ac arail yŕ-crubyl y brenin, a'i havodyð, a pŕfau ereil à bo ŕaid; ac ev á dŕly ŕŕŕpi gŕyr y maertrev am eu hanŕyveitŕiau; ac

eu dirwy, ac eu camlôro, ac eu heb-
edió, ev a'u dylly; ac amgobyr eu
merced, ei gorraig a'i dylly. Y portaór
á dylly cýpbel amgobyr, ac ebedió y
fai hyny; a pedair ceiniaóg ido o pob
un onadynt.

Y maer bifogail á dylly pedair ar
ugaint y can y portaór, pan estyner ei
foyd ido; ac ev á dylly tygu tros tír
bord y lya, a'i havodtir, o hyd taid eu
hamdifyn, ac oyaç á pertyno arnadynt.

Goyr y maeritrev á dylly goneutur
odyn ac yscubaor i'r brenin; ac eu
diggalu, pan bo taid. Oynt á dilyant
talu toç eu tír yn laç y maer bifogail;
ac á dilyant ei porti doygoail yn y
blóydyn. Oynt á dilyant dymu, a
trafu, a medi, a lyvnu, a lad goair,
a çeiçao goelt, a dynnud, y çyniver
goail y del y brenin i'r lya. Ac oynt
á dilyant anrytedu y brenin pan del
i'r lya, heroyd eu galu, ai yn de vaid,
ai yn oyn, ai yn mynuau, ai ar çaos, ai
ar emenyn, ai ar læt.

O dnyrd mab ucelgór ei mab ar mab
ailt ardlóyd ar meitrin, çan ei çaniad,
ngu çan ei dyodev, undyd a blóydyn
ohano, hóno á dylly çan mab o tír y
mab ailt, ac o'i da goedi hyny.

O pob maenaól tyd y brenin á dylly
çerçyn med naç dymbed yn ei hyd yn
amtoçgoeo; ac oni çefir y med, doy o
bragaod; ac oni çefir y bragaod, ped-
air o çoryy.

Ni dylly bod erç difodedig yn tír
cyvritv.

Poypynag á çarp lertvyn y toç doy-
trav o'i eredig, y brenin á dylly y
yçain a'i hardo, a'r goyd, a'r heicrn,

a goert y troed deheu i'r amaet, a
goert y laç afó i'r geiload, a pedair
ceiniaóg i'r neb pieufo y tír, a çyçoeir-
iaç y tervyn mal cynt.

Poypynag á ardo tír yn ançvvarç,
taled pedair ceiniaóg i'r neb pieufo y
tír, a çeiniaóg am pob çoyç á arder,
a'r ançvvarç i'r brenin.

O derbyd ymtervynu y toç deugór
cyhrait am tír, a'r neitai yn tervynu
hyd taçó, a'r leil hyd yma, a tygu o
pob fai, yna y maç iaon i'r çyvritv
çanu deuhanner.

Poypynag á dyco maen tervyn y toç
doytrev, taled un ugain ardeg i pçerçen
y tír, a çamlóro i'r brenin; ac ymely
am ford á çatoo y tervyn çan emyl y
ford.

Mesur goestma y brenin yn amfer
gauav o maenaól tyd; sev yó hyny
pou març o'r blaçd goreu á tyvo ar y
tír, a buoç neu yç, a doçyn cerçyn o
med, naç dymbed yn ei hyd yn am-
toçgoeo, a'r cymaint aral yn ei led, a
sait dreva o çeiç unfoym yn ebitan, a
hoç teirblóyd, ac enhorob halt a led
tribys yn ei teoed, a lestyr emenyn tri
dymbed yn ei hyd heb ei moel, a tri
yn ei led; ac oni çelir cafael hyny,
punt amfanej, a hóno yó y punt toç.
A pedair ar ugaint i çoafanaetçoyr y
brenin: oni çelir cafael hyny, doy o
bragaod; oni çelir y bragaod, pedair
o çoryy. Sev mal y çenir y punt
hono, çoengaint i'r bara, a triugaint
i'r lyn, a triugaint i'r enlyn.

O'r maenolyd caet y dyllyt dau
daonboyd pob blóydyn.

Y gauav hoç teirblóyd, a lestyr

emenyn, tri dŷrnbed hyd a tri lled, a dogyn ceroy'n o brag y bo nao dŷrnbed yn amfogoso, a dreva o yd untoyrn yn ebfan, a coetort ar ugainit o bara greu a tyvo ar y tir: o byd goeniffir, coec onadynt yn peiliaid; oni byd goeniffir, coec yn fynion; pedair onadynt part a'r neuad, a doy part a'r ystavel; ac yn cyvled ag o elin hyd ar y dorn, ac yn cytebed ag na pŷcal er ei daly erbyn ei dau emyl; a dyn a cynneuo tan yn y neuad yn y nos hono, neu ceiniaog i dyn a'i cynneuo trosto.

Mesur daonboyd yr hav, molt teir-bloyd, a manad emenyn cyvled a'r dŷsgyl letav a bo yn y tref, a cytebed ag y bo dau o moeldŷrnbed yndo; a coetort ar ugain o'r tyo bara a dygoed-afam ni ugod; ceulao laet a bo o lodyn blif yn y tref y cyd ag eu godro-ungoait yn y dyd, ac na godfoer namyn yr ungoait hono; y cofyn a goneler o'r laet hono, heb brag, heb ebfan, heb dyn i cynneu tan.

Maer a cytelaor a dŷlyant cŷlç doy-goait yn y bloydyn, a deugos can pob un, ac i'r cytelaor deois y ty: ac ni dŷlyant cŷlç yr hav.

RAI y syd arpedrus am beigiogi gorraig, o lygrir, pa pet a dŷlyir am-lano, ai goynebgoert, ai ynte galanas. Cyvrait a dygoed, panyo galanas a dŷlyir am-lano; a lyna y o yr acaos: yn y trimis cyntav y byd goyn ev, ac yna y byd traian galanas arno; yn yr ail trimis y byd lud ev, ac y byd deu-part galanas arno; ac yn y trimis dioedav y byd cyvlaon ev o' faelodau,

ac o enaid, ac y byd galanas cobyl arno.

Rai a dygoed, nad iaonaç talu galanas gor no galanas gorraig, can ni goys pet y o ev, ai gor ai gorraig. Y cyvrait a dygoed, bod yn iaonav barnu yn ol y pet, a bod galanas gor arno, a hyny oni bedydier; a lyna yr acaos: pob dyn a holer ei galanas a dŷlyir ei enoi erbyn ei eno, na gor bo, na gorraig; ac na gelir enoi heb erbyn ei eno oni bedydier; ac ort hyny y mae dir ei bod yntau ar braint gor oni bedydier. O hyny oni bo teirbloyd y dŷly ei tad tygu a talu trosto; eityr na dŷly talu na diroy na tamloro i'r brenin trosto; can ni dŷly y brenin na dirby na tamloro am ambodau nac am goeifred dyn ynbyd, ac nad oes hoyl canho yntau. Ev a dŷly na gen dieifioao y coledig o'r tŷlo. O pen y fait blyned alan, ev ehun a dŷly tygu tros ei goeifred, a'i tad piau talu; canys yna yd a atan lao ei periglaor, ac y cymer goedau arno.

O'r pan ganer mab oni bo pedair bloyd ar deg y dŷly bod ort nue ei tad, a'i tad yn arclloyd arno; ac ni dŷly cosp arno, namyn un ei tad; ac ni dŷly medu un ceiniaog yn hyny b amfer, namyn a medo ei tad; ac ni dŷlyir maroty, can oed maro, namyn bod yn eido ei tad ei da, a bo yn ei goarcado; ei tad yn hyny o amfer a dŷly ateb trosto.

O byd maro ei tad y bloydyn cyntav y ganer y mab, ev ehun a a yn braint ei tad.

Ni dŷlyir talu ebedio mab ni bo

pedair blóyd ar deg, a'i tād yn byó :
góedi yd elai yn braint ei tād, ev à'i tál.

Yn ÷en y pedoared ar deg blóydyn
y dily y tād dóyn ei máb ar yr arclóyd
a'i goróymyn ido; ac yna y dily yntau
góráu ido, a bod órt braint ei arclóyd;
ac ehun ÷iau áteb trosto o pob haól à
gómnyer ido; ac ehun ÷iau medu ei
da; ac ni dily ei tād ei maedu móy
nog estraón; ac os maed, ÷an dóynaó
o'r máb facdo, ev á byd diróyaóg, ac
á góna iaón ido o'i saráed.

O byd maró máb o pedair blóyd ar
deg alan, ac na bo etived ido, ei arclóyd
÷ieubyd ei da yn ÷obyl, ac á dily bod
yn le máb ido, a maróty byd ei tñ.
Ac o'r oed hónó alan y byd unbraint
á bonedig candóynaól; can nid oes
braint ido namyn ei boned; ac nad
ešťyn yntau i braint ei tād, oni bo
maró ei tād: ac na byd marçaóg neb
oni ešťyno.

Góert bonedig candóynaól yó teir-
buó a triugeinbuó o góarteg. Ei saráed
yó teirbuó a triugaint o ariant. Os gór
ar ieulu byd yntau, ei góert yó pedair
buó a pedoaruageinbuó. Ei saráed yó
pedair buó a pedoaruagain ariant.

Merç góedi bedydier oni bo feif-
blóyd ni dily myned yn ló. O'r pan
ganer oni bo deudeg blóyd y dily bod
órt noe ei tād. O'i deudeg blóyd alan
y daó brónau a ÷edor arnei, ac y
blodeua; ac yna y byd oed ei todi i
gór. Ac o hyny alan, can ni éaso
gór, y dily medu yr eidi; ac ni dily
bod órt noe ei tād, onid ev à'i myn.
Ac ni dily y tād talu amgobyrt tros ei
merç, onid ehun à byd todiad arnei;

Canys pob todiad ar góraig á dily talu
ei hamgobyrt; neu ynte à ÷ymero ÷y-
pendaó d ÷an y góraig à toder i gór.

O derbyd dóyn góraig laíglud o tñ
ei tād hyd yn tñ aral, ac yno cyfgy
éenti; gór y tñ hónó á dily talu yr
amgobyrt, oni ÷ymer maç y ÷an y gór
à'i dóg yn laíglud, ar ei talu.

Yn ei deudeg blóyd y dily góraig
blodeuaó, megis y dyggedafant ni
uçod; ac o'i deudeg blóyd hyd ei
pedairardeg y dily bod heb beiciogi;
ac o pedairdeg hyd yn deugaint y dily
ymdóyn; ac o hyny alan nid á galanas
arnei; ac nid á ló arnei na bo plant
idi, canys diau na byd byt.

Póypynag à myno góadu máb yn
÷yvteifiaól, nid faid ido ei góadu, oni
dycer ido yn ÷yvteifiaól ÷yfevin; can
nid faid i neb ateb yn angólo; canys
angólo yó pob peť ni bo ÷yvteifiaól.

Pa góraig ÷ynag à myno dóyn máb
yn ÷yvteifiaól, mal hyn y mae idi ei
dóyn: dybod hi a'r máb hyd yr eglóys
y bo ei góydma yndi, a dybod hyd yr
alaór, a dodi ei laó deheu ar yr alaór
a'r creiriau, a'r laó aó ar ÷en y máb,
ac ymely tygu i Duó yn y blaen, ac
i'r alaór hùno, ac i'r creiriau da y syd
arnei, ac i bedyd y máb, nas fy éreós
tād yn éalon mam y máb hón yman,
namyn y gór a'r gór erpyn ei henó i'm
calon i. Mal hyny y dilyir dóyn máb
i ÷ybro. Ac mal hyn y dilyir dóyn
máb i altud: dybod i'r eglóys y
÷ymero dóvyr sóyn a'i bara eferen; ac
yna ei dóyn ido, megis y dyggedboyd
uçod. Yna y mae iaón i'r tād góneuf-
ur un o deupet, ai cymryd y máb yn

ĉyvŕeifiaŕol, ai ei ĝoadu yn ĉyvŕeifiaŕol. Os ei ĝoadu à myn, iaŕon yŕo ido dŕybod hyd yr eglŕoys ŕydyĝŕoedafam ni uŕod, a dodu ei laŕŕo deheu ar yr alaŕŕo a'r creiriau à ho arnei, a'r laŕŕo aŕŕo ar pen y máb, ac ymhely tyĝu i Dŕuo yn y blaen, ac i'r alaŕŕo hŕono, ac i'r creiriau da y ŕyd arnei, ac i'r ĝŕŕo à'i ĝŕoahanŕs ev o ĉrēedigaeŕ tād a mam, nas creŕs ev y máb hŕono yn ŕalon ĝŕoraig erioed, ac nad oes davyn o'i ĝŕoaed ev yndo, onid o Adav. O derbyd ido yntau ĉeifiaŕŕo oed am ei lŕo, nis dŕyly, namyn hyd tranoeŕ. O derbyd idi hiŕtau ĉeifiaŕŕo oed i ĉeifiaŕŕo creiriau, ni dŕyly hi oed namyn tridiau; can ni dŕyly hi ĉeifiaŕŕo creiriau, namyn yn y cymŕod hŕono.

O derbyd i tād ĝoadu máb o ĉenedyl, ĝŕoedi dŕyŕer ido, ni ĝeil hŕono ĉafael tād byŕ ĝŕoedi hŕyny. Sev aŕaŕŕs yŕo, ei mam à'i dŕoĝ ev yn ĉyvŕeifiaŕŕol i'r tād à'i ĝŕoadŕŕs; ac ŕŕŕt hŕyny ni ĝeil hiŕtau ei dŕoyn ev i tād aral eilĝŕoait byŕ. Y tād ŕyĝŕoadŕŕs yn ĉyvŕeifiaŕŕol, ni byd cardŕyŕŕoel yntau ar hŕono byŕ ŕra i ĉevyn; can nid adĝŕona y ĉyvŕeifiaŕŕŕo à ĝŕonel.

Y máb hŕono ĝŕoefiŕion ŕŕŕt ĉenedyl ei mam yd à ei braint. Ac o laŕŕo ev dŕyn, cenedyl ei mam à'i tāl; y deuparŕt i'r ĝalanas arno yntau yn loŕŕud. Ac o leŕdir yntau, ŕynt à dŕylyant deuparŕt ei ĝalanas ev; a hŕono à ĝelŕir yn un o 'ŕri' dŕyĝynŕol cenedyl; aral yŕo, ŕei darŕai i ĝŕŕo laŕŕo ĝŕŕo aral, a meifiau o ĉenedyl y loŕŕud ar yr ĝalanas, a ĉyn talu yr ĝalanas, dŕoyn o'i mam y loŕŕud i tād aral; y ĉyvŕeifiaŕŕŕo à dŕyĝŕoed, panyŕo

y ĉenedyl à meifiaŕŕs ar yr ĝalanas ŕiau ei talu, o dau aŕaŕŕs; o ĝŕoneuŕur ei ĉyvŕlavan hyd tra bu ev ar eu braint ŕy, ac o dŕyly talu o'r neb à meifiaŕŕs; ŕydyd yŕo, o ŕŕŕdi Cybraes i alŕud, a bod máb idi o'r alŕud, a laŕŕo o hŕono dŕyn, deuparŕt yr ĝalanas à daŕŕo ar ĉenedyl ei mam, y traian ar y loŕŕud, a hŕyny ŕŕŕt nad oes cenedyl tād à'i talo; a hŕono à ĝelŕir yn ĝŕoarŕeg dimaŕŕ, ŕŕŕt bod yn dir dimeifiaŕŕo ar y ĝŕoarŕeg hŕyny; canys ar ĝŕoarŕeg y telid pob tāl ĉynt.

Y deumab ŕydyĝŕoedafam ni uŕod, un braint ac un ŕarāed ac un ĝŕoerŕt ynt à bonedig candŕoynaŕol. Máb doolev à byd, a máb dyodev. Sev yŕo máb doolev, máb à dŕyĝŕoeto ĝŕoraig ar ei ŕavaŕŕdleveryd ei bod yn máb i ĝŕŕo, ac nas dŕyco i'r dŕyĝyn; hŕono à ĝelir ei ĝoadu pan mŕyner.

Máb dyodev yŕo máb à dŕyco ĝŕoraig i ĝŕŕo yn ĉyvŕeifiaŕŕol, a dyodev o'r ĝŕŕo heb ei ĝoadu undyd a blŕoydŕyn; ni ĝeil ei ĝoadu o hŕyny alan yn yr iĝ byŕ. Ac o derbyd i hŕono ĝŕoneuŕur cyvlavan, ni ĝelir ei ĝoadu yn yr iĝ, can ni ĝoadŕoyd ar yr iĝ, ŕŕŕt ei bod yn máb dyodev.

Cyd boed braint ei tād i máb alŕudes, a ei ĝoadu o hono, alŕud byd y máb.

Cyd boed alŕud à mŕyno ĝoadu máb Cybraes, bonedig candŕoynaŕol byd y máb: canys ŕŕŕt braint ei mam y byd o hŕyny alan.

Tad à ĝeil ĝoadu ei máb tranoeŕ ĝŕoedi y digŕyco ei ĉyvŕlavan ŕroŕto, os myn.

O derbyd i tād ŕŕŕdi da er meifŕin máb, ni dŕyly ei ĝoadu o hŕyny alan.

O derbyd maró y tád, pencenedyl á geil ei goadu ar ei seifmed o'i cenedyl, mal y goadai y tád, ac yn yr un eglóys, á seifgóyr o goreugóyr ei cenedyl, can eu ló óyntau bod yn glan ei ló ev. Oni byd pencenedyl, un gór ar ugaint o goreugóyr ei cenedyl o'i goadu. Cývtaif góyr Poóys, deg a deugaint i goadu máb o cenedyl.

Ni geil neb á dýcódó tír y máb yn ei laó ei goadu.

Ni geil braód goadu ei dílyd; ac oni byd braód, ni geil cevynderó; ac oni byd cevynderó, ni geil cyvynderó, fac ei goadu er yr eido onadynt: ac ni díly neb or á dílyo tref ei tád ev; góedi y goater, ni dílyant ei goadu.

O derbyd bod tai o cenedyl máb yn ei goadu, ac ereil yn ei cymryd; iaón-av yó credu i'r neb y síd yn ei cymryd, can eu ló, nad er gobyr nad er góerf y maent yn ei cymryd: canys gnotav yó goadu máb er tref ei tád.

Pob braód á geil goadu ei goaer, onid yn un le; sev yó hyny, pan fan-er da ei mam, neu ei tád, o ceis ei goadu hifau er ei fan o'r da, ni gelir.

Ac ymely, pob altud á geil goadu ei braód, neu ei goaer, onid fac cyv-tan da ag óynt, eu tád neu eu mam, neu fac dimóyn eu cyvlavan.

Mal hyn y dílyir cymryd mab yn cenedyl: y tád ei ehun á geil ei cymryd, góedi as dýco ei mam ido; oni byd ei tád, y pencenedyl, ar ei seifmed, á geil ei cymryd, o goreugóyr ei cenedyl; y pencenedyl piau cymryd dóylaó y máb y fóg ei dóylaó yntau, a foi cusan ido; canys cusan yó ar

góyd cerenfyd; a góedi hyny foi laó deheu y máb yn laó yr hynav o'r góyr ereil, a foi o honó cusan ido; ac ymely o laó i laó hyd y gór dícedav. Oni byd pencenedyl, un gór ar ugaint o goreugóyr y cenedyl, á cymryd y máb o'r gór á bo yn le yr arféloyd erpyn ei laó deheu, a'i foi yn laó yr hynav o'r góyr, á foi o'r hynav yn laó yr ail hynav; ac ymely o laó i laó hyd y gór dícedav. Héroyd góyr Poóys deg, á deugaint á'i cymer ac á'i góata.

NAÓ afaif galanas. Cýntav yó onadynt mynegi y dyu á lader i'r dyn á'i lado: a honó á gelóir yn tavaó-tud, Yr ail yó, fodi cyóor o'i lad. Y trydyd yó, cyfyniaó á'i lad. Am pob un o'r tri afaif hyny, o góedir, ló cantgór á'i góata; os ei adev á góna, taled naóugaint. Pedóeryd yó bod yn eíryciad. Pymmed yó cygóeifas á'r lovtud. Cócæd yó myned i'r tref y bo y dyu á lader yndi y cyd á'r lovtud. I goadu pob un o hyny ló deucantgór, neu deunaó ugaint, od adevir. Seifmed yó bod yn porfgordóy, Óyfhed yó daly y dyn oni del y lovtud i'ó lad. Naómed yó góeled ei lad yn ei góyd, ac nas diféro. Am pob un o'r tri hyny, o góedir, ló tricantgóyr o'i goadu, neu trináo ugaint ariant, od adevir.

Tai á díggæd dílyu o'r cenedyl y da honó a'r goad yn goad y cyd ag ev. Sev acaós yó orf dílyu onadynt hóy bod yn acaós yr afeifiod hyny i lad eu car óy, dílyu onadynt hóyntau hyny o da; ac i goadu goaed, a góeli,

a lad eu cār, dylu onadynt y tair
 ſydygōedafam ni uod; y cŷvtair
 eiſioes á dygōed, na dylu neb y gōad
 ar dā, ac nas dylant hōyntau y gōad
 hōnō ar dā; can ni dylu y cenedyl
 namyn ſarāed eu cār, a'i galanas; ac
 nad oes yn hyny na derçav, na goſaōd,
 na gōaed, na gōeli, na ſol enaid; a'r
 ſe ni bo hyny nid oes na ſarāed, na
 galanas; ac ōrf hyny ni dylu ei cenedyl
 dim. Cam yō gōneutur yr aſeitōd
 uod; ac ōrf hyny yr arclōyd á dylu
 camlōrō amianadynt, herōyd maint
 yr aſair: un yn undyplyg; aral yn
 deudyplyg; aral yn tridyplyg; can ni
 bu ymlad yno; pei ymlad à bai yno,
 dirōy i'r arclōyd á bydai. Sev oed ei
 meſur, tair pūnt, neu deudeg buō;
 meſur camlōrō, tair buō, neu naō-
 ugaint arjant.

Pōyppuag à bo lovtud, galanas
 cōbyl á dycōyd arno.

Ac māh hyn y fēnir galanas: traian
 ar y lovtud, ac ar y tād a'r māh y
 cōd ag ev, o bydant byō; ac o hyny
 y deuparf arno ev, a'r traian ar y tād
 a'r māh; o'r traian à dāo ar y tād,
 dōy cēiniaōg ar y tād, ac un ar y
 māh. O derbyd bod plant i'r lovtud,
 a bod oed arnadynt, y dylyoent talu;
 cymaint á dylu ev ei talu á dau onad-
 ynt hōy; a dōy cēiniaōg ar y braōd;
 ac un ar y cōaer. O'r deuparf à á ar
 ei cenedyl, y traian ar cenedyl mam y
 lovtud, a'r deuparf ar cenedyl y tād.
 Ac ymely y cerda yr galanas, o mā-
 oys i māmoys, hyd y ſeitmed mā-
 oys: canys plant y māh cōntav á byd
 brodyr; a plant yr henmāh á byd

cevyndyrō; a plant yr gōrhenmāh á
 byd cyvyrdyrō; plant y pedōared māh
 á byd ceivnaint; plant y p̄ymmed
 māh á byd gōrceivnaint; plant y cōc-
 ed māh á byd gōrcaō; plant y ſeit-
 med māh á byd neiaint meibion gōrcaō.
 Ac nid á galanas pēlaç hyny; can ni
 gōyper namyn dōy neu tair cenedyl y
 bōrier yr galanas arnadynt: ac ar ni
 el arnadynt hōy, fāner ar y gōelyau
 yd hanbo y tād onadynt hōy; a dođi
 dōyfan ar y cyf.

O nai māb gōrcaō alan yd á cēiniaōg
 p̄aladyr; ac yſev yd á hōnō i cypōrf y
 lovtud. A ſev mal y cypelir hōnō:
 cymryd o'r lovtud gōas yr arclōyd y
 cōd ag ev, a cōrair cāntō; ac oni cōy-
 arſo ag ev dyn o'r ſeitmed dyn alan,
 cymered lō na henyō o'r pēdair cened-
 yl yd henyō ev onadynt; ac oni dyty,
 taled cēiniaōg p̄aladyr; ac o dyty ei
 lō, peidier ag ev.

Ni tāl gōraig cēiniaōg p̄aladyr, can
 nid oes p̄aladyr idi, namyn cogail; ac
 nis tāl yſcōlōgion. Ac ni tāl gōraig
 galanas, o tyd ei lō na byd meibion
 idi; ac nis tāl yſcōlōgion hevyd; ac
 nis tāl māb ni bo pēdair blōyd ar deg.

Mal hyn y cypelir galanas: y
 traian cōntav i'r arclōyd er cypel, a'r
 ail traian i'r tād a'r māh ac eu plant;
 ac o hyny dōyfan i'r tād, ac un i'r
 māh; ac o'r hyn à trig i'r plant, o
 bai plant i'r lovtud, dōyfan arnynt.
 Y māb hynav p̄iau mynegi etived ei
 tād, a'i gōely, a bod y cōd á goaſan-
 aetgōyr yr arclōyd yn cymryd yr gal-
 anas.

Oed galanas yō pyſevnos ōrf pōb

arclóydiaef y bo y cenedlod yndynt, orf eu góyfiad y cyd i cypellu y tál; a'r cychyd araf orf cypel y tál, ac i eu dóyn y cyd o'i talu. Yn frioed y mae iaon talu galanas; ac yn tri traian: dau oed i cenedyl y tád, ac un i cenedyl y mam; canys dau traian á byd ar cenedyl y tád. Yn yr oed cyntav á bo i cenedyl y tad i talu un oc eu traianau, y dylant ló canígór o goreuógór y cenedyl araf, ar bod yn madeuedig eu cár; ac yn yr ail oed y taloent traian y dylant ló canígór ereil o'r cenedyl araf, ar bod yn madeuedig eu cár; ac yn y trydyd oed y dylant cenedyl y mam talu eu traian, ac yna y dylant óyntau y can y cenedyl araf ló canígór, ar bod yn madeuedig eu cár, a cychyd traçygydaol á dylu bod y tygtynt y dyd hónó, a tylgôed traçygydaol y tygtynt.

Ló tricánígór á daó o cenedyl i góadu lovtudiaef góaed, a goeli, a lad dyn; ac orf hyny y mae iaon ló tricánígór o'i madeu yntau. Ac yn tylgôed y fóg y cenedlod tydygôedaf am ni ugov. I góadu lad o fyrrigróyd, ló çoeçanígór o'i góadu; canys deudyplyg yó ei galanas a'i penyd; orf hyny y byd deudyplyg ei góad.

Pan lader dyn y ferçir, a'r faræd hóno ni derçair; ac orf hyny y mae iaon talu y faræd hóno yn cynt no'r galanas. Ac os góreigiaóg byd y gór, foer traian y faræd idi, a'r deuparf i'r brodyr a'r cevyndyró, a'r cyvyrdyró; ac o byd byó ei tád, cymaint ido ag i dau brodyr; ac o byd byó ei mam, cymaint idi ag i dóy çóioed. A hónó

yó y dul goreu; canys cymaint á hyny o dynion á dylu talu faræd y cyd ag ev, çei farçai ev dyn araf. Ereil á dygôed, góedi y del y traian i'r góraig, dylu cymysgu y deuparf a'r galanas, a'i fân i'r cenedyl.

Yr arclóyd á dylu traian cypel y farædau, mal traian y galanafau.

Ni dylu yr yfcoléigion na'r góraged tan o galanas; can nid ynt dialgóyr. Óynt á dylant ei talu tros y plant, neu óyntau á góatoent na bo plant idynt byf.

Rai o'r ynaid á gad ei talu y cyd a'r lovtud, ei mam, a'i lad, a'i brodyr, a'i çóioeryd, ac eu hetived; canys hyny o dynion á çeif traian ei galanas ev. Orf hyny y talant traian galanas y cyd ag ev; ac o hyny y daó ar y lovtud deucymaint ag ar y tád; a'r tád á dylu talu deucymaint ag ar máb ido; ac ar y mam y daó cymaint ag ar máb idi; ac ar y braod cymaint ag ar y dóy çóioered; ac o'r hyn á el ar y lovtud y tál yntau cymaint á deumab ido. A hyny yó cyvraif Hygôel.

Ni tál góraig anmab galanas; ac nis tal góedi nad ymdyco.

Galanas brenin Aber Fraó yó ei faræd teirgóaif. Galanas góraig y brenin, a'i máb, a'i edlig, a'i nai, a'i penteulu, traian galanas y brenin; ac eu faræd traian faræd y brenin. Galanas merç y brenin hanner galanas ei braod; a'i faræd ymely cyn no'i góra.

Galanas dystain, a pencenedyl, a çyçelaór, naóbuó a naougeinbuó, çan eu harderçavael ungóaif; ac eu faræd yó naóbuó a naougaint o ariant.

Galanas pob un o foydgŏyr y lŏs, ŏoebuŏ a ŏoeugeinbuŏ, ŏan ei arderŏavael unŏŏait ; ac eu farŏaed yŏ ŏoebuŏ a ŏoeugaint ariant.

Galanas maer a mŏb uŏelŏŏr cymaint ŏ galanas dau o'r foydgŏyr ; ac eu farŏaed ymely.

Galanas gŏr ar teulu, pedeirbuŏ a pedŏarugeinbuŏ ; ei farŏaed pedeirbuŏ a pedŏarugaint ariant.

Galanas bonedig candŏynaŏl, ac altud brenin, teirbuŏ a friugeinbuŏ ; eu farŏaed yŏ teirbuŏ a friugaint ariant.

Gŏert caef, os o'r ynys hon, punt ; os tra mŏr ŏoeugaint a punt.

Sarŏaed caef deudeg ceiniaŏg : ŏŏeŏer pais, a fair er laŏdyr, ac un er tudleheu, ac un y cryman, ac un er taf ; o byd yn ŏoed, foed er bŏyal ceiniaŏg y cryman.

O farŏa caef tyd, lader y laŏ deheu, onis pryn ei arŏlŏyd. Cymaint yŏ gŏert laŏ y caef ŏ gŏert laŏ y brenin.

NAŐ afaif ledrad. Cyntav yŏ, mynegi y ledrad. Yr ail yŏ, cysyniaŏ a'r ledrad. Trydyd yŏ, fodi bŏylŏr i'r leidy. Pedŏeryd yŏ, myned yn ei ŏyŏeifas, ac arŏŏain y bŏylŏr. Pymmed yŏ, myned y ŏyd ag ev a ŏdri y le y bo y ledrad yndo. Őŏeŏed yŏ, bod yn ŏŏdŏŏr a'i erŏyniaŏ ato. Seifmed yŏ, ymlaif dyd neu nŏs y ŏyd ŏ'r leidy. Őyŏmed yŏ, cymryd fan o'r ledrad. Naŏmed yŏ, cymryd gŏert y ŏan y leidy er celu arno.

Am pob un o hyny dirŏy ŏ daŏ od adevir. Sev yŏ eu dirŏy deudeg buŏ neu fair punt, a hyny i'r arŏlŏyd.

Ni dylant ŏalu i'r neb piuŏo y da,

can nid ynt lovtudiaid. Oni galant ŏafael eu dirŏy, yr arŏlŏyd ŏ geil eu dehol amŏanei. Yntau ŏ geil ŏymryd tair ceiniaŏg yn le y teirpunt, ac yn ŏeg y ŏyvŏaif. O galant ŏyntau ŏafael y tŏl, ni dylant bod yn deholŏŏyr, nac yn anteifŏdev.

O gŏedir yr afeifŏd uŏod, cymaint yŏ eu gŏad ŏ gŏad lovtud.

Mal hyn y gŏedir ledrad yn ŏyvŏaif Hygŏel : lŏ deudeggŏyr am marŏ, a friugaint ariant ; canys hŏnŏ lejav marŏ ei gŏert o ŏyvŏaif : a hanner hyny yn gŏyr nŏd, a'r hanner aral yn gŏyr dinod ; a'r deuparf o ŏenedyl y tŏd, a'r traian o ŏenedyl y mŏm ; ac yn ŏynesed ag y dylŏent ŏalu ei galanas, a'i ŏymryd. I gŏadu eidion, ŏŏe-gŏyr, ac ehun yn seifmed ; ac eu hanner yn gŏyr nŏd. I gŏadu hŏŏ, neu davad, neu baiŏ cevyn, lŏ pypm gŏyr, a'r nail hanner yn gŏyr nŏd, a'r lal o gŏyr dinod, ac ehun yn pymmed ; ac yna y byd deuhanner y faif y tŏg y dŏy ŏenedyl, can ni gelir traianu pedŏargŏyr.

Y feifŏd hyny nid ŏ namyn yn ol gyr cyvŏeifiaŏl. Sev yŏ gyr cyvŏeifiaŏl, lŏ y perŏenaŏg ar ei bod yn gŏir ar y dyn facŏ y ledrad. Can nid gyr namyn gyr perŏenaŏg.

Cyd dygŏeto perŏenaŏg ledrad ar ei ŏavaŏdleveryd ar aral, ac nas dyco i'r dygyn, ni barnŏn ni namyn lŏ yr amdifynŏŏr.

Cyd gyro dyn ni bo perŏenaŏg ledrad ar aral, ni dylŏir namyn lŏ yr amdifynŏŏr o'i gŏadu ; can ni dylŏ namyn perŏenaŏg gyru ledrad.

Cyd palo taif dyn y bo un o'r afeif-iod uſod arno, ni dybóyd namyn yn diróy, oni mynir erlid cyvtaif anudon arno.

Cyd palo taif y lovtud, er maint y ledrad à dygóeter arno, nid eneidmádeu o fál feifpunt; a éan nas talo, ni dily namyn ei dehol Ereil á dygóed, ei bod yn eneidmádeu, oni éeif ei góert.

Póypynag à deholier o braód y éyvtaif, iaón yó ido bod yn góer cyſóyn éranoet; ac o hyny alan díornaód órf pob cantrev à bo i'r arclóyd à'i deholo: a hónó yó oed deholgór.

Ni dilyr dienýdu neb ni éafer dim yn ei laó.

Póypynag à dálio leidyf á ledrad yn ei laó, a'i elóg, ai er cerentýd ai er góert, os adev, taled feifpunt; canys can bo eneidmádeu y leidyf, ni byd eneidmádeu ev. Oni géil álu, deholer yntau máal leidyf.

Pa dyn pynag à deholier o braód y éyvtaif, a'i éafael yn y gólád tros yr oed à toer ido, bid eneidmádeu, oni éeif á'i pryno; can ni dily ev ei gólád yn oes yr arclóyd à'i deholio, onid éan éytybod ag ev.

Póypynag y cafer ol leidyf yn dybod i'ó éy, ac na gálo ei hebtóg y órto, bid anteigódev; ac oni byd antaif deholier.

Póypynag y cafer ledrad yn ei éy, éan bod ei éyvanned yndo, cyd bo ido ev à éatoo ei éorf fac y ledrad, evo éeifoes piau éadó ei éy; ac órf hyny y barnón ni y éy hónó yn hataócy, ac à bo éyd ag ev, eifyr adneu: can ni dily

perçenaóg yr adneu éadó éy araf fac ledrad, ni byd coledig yntau o'r eido.

Nid oes y éyvtaif le y dilyer antaif éribdail, namyn am lad celain.

Póypynag à mýno góneufur dogyn mýnag, aed ar yr arclóyd, a dygóeded tygóneufur ledrad o dyn ni levais ei dygóedóyd arno, ai fac ei boned, ai fac ei éediant; yna y mae iaón i'r arclóyd dymýnu yr efeiriad ato, a dygóeded órto yr hyn tydygóedpóyd órto yntau, ac elóg yr efeiriad y éyd ag ev hyd ar drós yr eglóys, a éroesed facdo na tygo anudon; ac o mýn tygu, tyged yn éyntav ar drós yr eglóys, a'r ail ar y éantel, a'r trydyd ar yr alaór. Ac o dyna doed yr efeiriad ar yr arclóyd, a dygóeded éafael y cóbyl; a'r arclóyd á dily tygu tyéafael dogyn mýnag, pan holo y dyn yn dadlau; ac yn erpyn hyny ni géilir dim. Ni byd eneidmádeu ev er hyny, namyn leidyf góert. Oni géil éafael ei góert, deholier, máal leidyf.

Ereil á mýn gádu góád ido er gyr yr arclóyd, máal er gyr perçenaóg: a hónó móyav y coelia góyr Góyned ido.

O derbyd i dyn éafael éfg anivel ni bo eido, ai éan éón, ai yn éudma araf, a'i éymryd ohano heb éaniad, diróy á byd, hyd yd el, nac o fod, nac o góadaól, nac o prynu, hyd y éanmed laó: ac órf hyny y géloir ev cyhyryn cantafyr; ac nid á pélaç y éanmed laó.

Póypynag à mýno dály ledrad yn laó araf, deued uſ pen y péf à dálio, a gomýned, póy á góeréidó hon? Oni byd neb á'i góarcatoo, cymered ev

đaniad i đymryd yr eido; a gŵedi y caŵo đaniad.aed i forđ ar yr ynad, ac űhal y mynaco yr ynad ido, cymered ev, a damtyger. O derbyđ ido, yn daly yr eido, dybŵd goarteidŵad, a gŵrtđŵynebu ido; gomyned yntau, pŵy á goarteidŵo hŵn? iaŵn yŵ i'r goarteidŵad dygoedŵyd, panyŵ ev á'i goarteidŵo. Ac yna y mae iaŵn i'r haŵlđŵr dygoedŵyd, cam yŵ i ti goarteidŵo y meurŵi. Ac yna y mae iaŵn i'r amđifynđŵr dygoedŵyd cŵbylđŵad, nad oes dim o'r tau ti đenyv i; ac y đyd ag nad oes, đef á't goahanŵs ti á't đoled, a pa amŵer; ŵev ađaŵs y mae iaŵn goybŵd hyny.

Đoeford yđ á da dyn y đanto; ac o'r tair y gelir damtŵđ; ac o'r tair ereil ni gelir. ŵev yŵ y tair ni gelir, adneu, a benfyg, a lŵg a đymŵynas; eanys nid iaŵn holi y le y mae, a holi y neb yđ aef ato. Y tair ereil y ŵyđ iaŵn damtŵđ arnadynt, un onadynt ledrad, a'r ail coled o leŵged, a'r trydyđ yŵ anđyvarđ; ŵev ađaŵs y dylir eu damtŵđ, ŵrt nas erpyniŵs laŵ aral o'i laŵ ev; ŵrt hyny y geil yntau damtŵđ yr eido yn y le y goelo.

Pŵypynag á myno damtŵđ yr eido, űhal hyn y mae ido ei damtŵđ: Os đef marŵaŵl á damtŵđ, damtyged á'i laŵ aŵ ar y le y myno ido. Os anivel á damtŵđ, damtyged á'i laŵ aŵ ar y đluŵt deheu i'r anivel, a'r laŵ deheu ar y creiriau; a'r laŵ deheu i'r amđifynđŵr ar y đluŵt aŵ i'r anivel; ac ymely tyged yr haŵlđŵr nad oed perđenaŵđ á dylir na'i đrynu na'i goerđy,

namyn eŵo; ac y đyd á hyny nad aef y đanto, nac yn fod, nac i benfyg. nac yn adneu, na ei goerđy, namyn ei dŵyn o ledrad y đanto, neu o anđyvarđ, neu o đoli, ac enŵi y đyd yn yr ŵytnŵs a'r ŵytnŵs, yn y mis a'r mis, yn y tymđŵr a'r tymđŵr, yn y đŵyđyn.

I anivel y ceŵr tri arđeŵo, geni a meitrin, a đadŵ cyn col, ac arđŵaefav.

Os o geni a meitrin y ceif ei arđeŵo, gŵnaed űhal hyn: doded yn đen ceidŵaid, bod yn eido ei mam, a'i geni a'i meitrin đanto, ac nad aef y đanto er pŵn đaned ar ei perđenogaef hyd y đyd hŵnŵ. ŵev y ŵyŵ đeidŵaid á dylir bod ido, cymyđaŵg uđ laŵ ac aral ís laŵ; nid amđen, gŵr uđ ei brait ac aral ís ei brait; ac o ceif hyny dogyn yŵ ido.

Oso đadŵ cyn col y deŵis ei arđeŵo, damtyged ar lun tydygoedafam ni uđod; a gŵedi as damtygo, dygoedaf yntau ei bod đanto, ai ŵytnŵs, ai mis, ai tymđŵr, yn đynt no đan y lal, a bod ido ev á'i ceidŵo o đeidŵaid cymteitŵaŵl, ei bod ar ei helŵ, ai ŵytnŵs, ai mis, ai tymđŵr, yn đynt nogyd y coles ev yr eido; ac o ceif hyny, dogyn yŵ.

Os o arđŵaefav yđ arđeŵo, dygoeded, pŵy á arđeŵo, neu á arđŵaefav hŵn? (O) byđ yn y maes cymered ei arđeŵo aŵan y ledrad, a byđ tyđ yntau. Ac o derbyđ i'r arđŵaefav ei đymryđ, damtyged yn ei laŵ ev, ac yntau điau, os myn, ceitŵaŵ ei arđŵaefav aral, neu dyđŵyded ehan.

Ac ymely y geil hedrad cerded o laó i laó, hyd tra cafo yn y maes à'i cymero y canto.

O ceif yn y maes à'i cymero y canto, ac ardeló ohano argóaesav yn le aral, foder oed ido i ceifiaó ei argóaesav; nid amcen tridiau yn un cymód, pytevnos yn gólád aral; ac ymely y cerda hyd y tryded laó; ac o'r tryded laó cyvtaif diannod. Ac os y trydelao á ceif à'i cymero ohonei, gadael idi; eifyr nad oes annod.

Póypynag à doto argóaesav yn pen aral, a palu ei argóaesav ido, bid ehun leidyf cyvadev; a hyny heróyd maint y ladrad à dalier canto.

Yn cyvtaif Hygóel y mae hyd yn pedair ceiniaóg i bod yn leidyf goert; ac o hyny alan yn eneidmadeu. Ereil á dygóed, o pob anivel pedóartroediaóg "à dycer yn ledrad," ei bod yn eneidmadeu; eifioes, dioçelav yó hyd yn pedair ceiniaóg.

Y leidyf à goertfer, feifpant yó ei goert. Yr hón à bo eneidmadeu, ni dylir dim o'i da; can ni dylir dimóyn a dial, eifyr talu i'r coledig yr eido. Sev açaós, órt na dylý gadaó arno un dylýed.

Yn cyvtaif Hygóel y bu tál am ledrad, a'r ail tál; ac y fymudós Bledyn máb Cynmyn, talu i dyn ei coled órt ei damtóg. Ei da y ford y cymyno aed, oni byd plant ido. O byd plant ni dylý cymynu, eifyr ei dylýedion, a daered yr eglóys.

Ni dylý arclóyd ebedió dyn à dienydio. O dienydier yn gólád aral, yr arclóyd á dylý ei ebedió.

Ni byd galanas am leidyf; ac ni byd lýt y fógdóy cenedylei fydienydu.

Góyngóyr o gólád aral à traiano ag arclóyd, o deliir eu bod yn ladron goert; ac o ledir dylý galanas amlanadynt.

Bradgóyr arclóyd, a fyrniggóyr, a pob dyn à bo eneidmadeu o braód y cyvtaif, ni dylý galanas amlanant.

Fyrniggóyr, o góadant eu fyrnigróyd, góad á dylýant deudyþlyg.

Sev yó fyrnigróyd, dimóynaó y da ido ehun, ac i'ó perçenaóg.

Sev yó ledrad pob pef à góater, or à dycer.

Sev yó ançyvarç, pob pef à dycer yn amfent, ac ni góater.

Sev yó trais, pob pef à dycer yn góyd o anbob.

Sev yó angódeu, pob pef à dycer yn tit aral. Ni dylýir am angódeu namyn dieifioáo y dyn o'i da.

Ni dylýir dienydu dyn caef, os pryn ei arclóyd; ac oni ceifir dim yn ei laó, ei arclóyd á geil ei diheuraó; ac o açaós hyny yd ys yn devodi i eu harclóydi diheuraó eu haltudion.

Alludion tros mor, neu o gólád aral ançyviaif, ni dylýir, nac am bóyd, nac am dim aral eu dienydu, namyn i'r neb þieufo y da eu dieifioáo hyd yn pen y teirnos a'r tridiau.

Am çi, neu ederyn, ni dylýir na diróy na dihenyd, namyn camlóro, a'i da i'r perçenaóg.

NAÓ asait tán. Cyntav yó, fodi cyçor i lofgi y tç. Yr ail yó cyfyniaó à'i lofgi. Trydyd yó, myned o açaós ei lofgi. Pedóeryd yó ymdóyn á

bōylōr. Pymmed yō, lad tĀn. Cōeç-
ed yō, ceisĀō gofēymon. Seifmed,
cynneu y tĀn oni ennyno. Oytmed yō
fodi y tĀn ar y neb à'i lofgo. Naōmed
yō, gōeled ei lofgi.

Pōypynag à myno gōadu yr un o'r
tai hyny, foded lō deggōyr a deugaint;
ac os yn ledrad y gyrr arno, y nail
hanner o gōyr nōd, a'r leil o gōyr
dinod, neu taled yu cōbyl.

Pōypynag à lofgo tŷ, a lofgi o hōnō
tŷ aral, taled ♀ tŷ à ennynōs; ac
yñely o tŷ i tŷ hyd y cerdo.

Pōypynag à todo tĀn ar aral i lofgi
ag ev, çan ei adev, taled y traian.

Pōypynag à çynneuo tĀn yn tŷ ni
bo eido, hyd yn ðen y teirnos a'r
tridiau gorbyd arno ei gōeitred.

Pōypynag à çynneuo tĀn yn odyñ,
can oed çan aral y lofgo, ac na çym-
ero çred y çan y neb à çrafo oedi ev,
taled traian ei gōeitred.

Pōypynag à dŷco tĀn yn ançyvarç,
taled ehun ei gōeitred, a'i ançyvarç.

Pōypynag à arçco tĀn, a'i todi ido,
ev ðiau talu ei gōeitred.

Pōypynag à arçco ðensyg tĀn, deued
heb haol heb arhaol arno.

Tri tĀn ni digōygir: tĀn godait
maort, a tĀn gevail trevçord à bo fait
gōryd y tygfi a'r tai, a hitau yn ðeit-
ynlō neu yn tŷglys; a tĀn ennaint
trevçord à bo fait gōryd y ort y tai
ereil.

Pōypynag à çymero ðef yn adneu
ato, taled ei ty lofgi, mal cynt.

O derbyd ennynu tŷ y meon trev,
taled ev y deutŷ nefav à'i herpyniōs
ato; ac o byny alan o nefav i nefav.

Galanas nid à yn ol tĀn, namyn yn
ol laō à'i lofgo.

Pa dyn pynag à lofgo godeiftiau,
namyn maort, ev à'u tĀl.

Gōedefau à çymero atynt gōeau,
neu ðelenau ereil atynt, ac eu lofgi,
oynt à dŷlyant eu talu; canys dŷlyant
eu cadō fac pob coled.

Nid oes cyvlavan à gōnel tĀn dyn
ar çnaod dyn aral à digōyger, heb
gōeitred dyn y çyd ag ev.

O derbyd dŷbod moç i tŷ, a gōaf-
garu y tĀn yny lofgo y tŷ, a diaç y
moç, taled perçenaōg y moç eu gōeit-
red. Os y moç à lyfç, cyhyded yō,
canys dau meredig ynt; ac ort hyny,
yn y bo cyhyded yn çyvtaif, ni di-
gōygir, namyn eu bod erpyn yn erpyn.

Na dŷced neb tĀn heb çaniad; ac os
dōg, taled camlōrō, can ni gōnel dim
ag ev.

Na foded neb tĀn heb gōybod ðef à
gōneler ag ev; ac os tyd, taled traian
y gōeitred.

O derbyd i dyn yn dōyn tĀn o tŷ
aral ehedeg tĀn y çanto, taled ei gōeit-
red, oni geil ar y tĀn bōrō fan ohano.

O derbyd i dyn mnyed i çrafu i
odyñ aral, hyd yn ðen y teirnos a'r
tridiau gorbyd arno.

Ni byd eneidmadeu neb er trais;
sev açaōs yō, faræd yō i'r neb à treifir;
canys ei da à dŷgir yny byd, a herōyd
ei braint y digōygir ido ei faræd a'i
da, ac i'r arçlōyd y dirōy.

CYVFBROYD caŷeg, ðedair cein-
iaōg hyd yn ðen y ðedarydyd ar deg
gōedi y ganer; tranoeŷ ðedair ar ugain.
Ac os ar ŷd y ceŷir, cymaint yō ei

dimoyrn ag un ei nam. Ac ymhely y trig hyd yn ben y blóydyn; ac o feif undyd o'r all blóydyn, pedair ar ugaint ereil, yny bo oyl a deugaint; ac ymhely hyd y tryded blóydyn, ac yna yd á yn triugaint; ac y dily lod yn froynlor; ac yna y mae iaon góneufur y digoyl arno á dyllo, mac amós, na falfrai bo, na góeinidmarç.

Amós yn tri tymbor ni eyl na'i goert na'i bralnt er porí alan: o hamner ebril hyd hamner mai, a mis hydrev ar ei hyd; ac ofyna can ni bo namyn teirnos á fridiau yn pennil, punt á fal.

Falfrai çoeugaint á fal.

Rónsi, neu fomermarç, çoeugaint á fal.

Góeinidmarç, triugaint.

Març goylt, triugaint.

Ynalóyn, cymaint yó goert ei dóy eail á dóy çafeg,, ac arno ehun y trydyd; sev yó hyny naougaint.

Alan tri haint y dyllyr bod am feifi març: fac y deri trigólyd, a fac du ysfyvaint teirloer, a fac y lynmeiry blóydyn. Ac atan hoyg yni marçocer yn tyraa dynion a meiry; ac oni loyca yna byd tyd y neb á'i goerto; ac o loyca adherer y traiangoert.

Goert troed març ei goert yn çobyl; a'i traiangoert ar ei lygad, a'r traian ar y lygad aral.

Am pob anav ar març traian ei goert á adherer, i am ei çluff a'i çoloren.

Póypynag á laddo faon març, foded març aral yn ei le i'ó perçenaog, a laddod yntau hono yny tyvo ei faon çhal cynt.

Mog març ungoert á'i fróyn yó; a'i çebystyr ungoert á'i takudyn.

Póypynag á benfyçio març i aral, a góynnovi y bleo i ar ei çevyn, pedair ceiniaog á fal; o tyr y croen hyd y çig, oyl çeiniaog á fal; o tyr y çig hyd yr afcorn, unarçymteg á fal.

Póypynag á dyco març yn ançyv-arç, pedair ceiniaog efcyn, a pedair ceiniaog o pob falfrai or á marçoco. Ni dyllyr dim am difçynu; canys iaon yó difçynu, can efcynoyd: a hyny i perçenaog y març; a'r camloro i'r arçloyd. Cyd boed març çanto, ni dily namyn ei lo ehun tygóneufur i'ó çyftal ag yr eido ehun; os ei logi á gona, a taler i'ó ei log.

O derbyd i dyn logi març hyd yn le, ac os tros hyny yd á, taled traian yr elo i perçenaog y març; ac ymhely os da aral; a'r ançyv-arç i'r arçloyd.

O derbyd çlofi març yn benfyg, neu çafael brid aral, foded març aral yn ei le yny bo iaç y març; ac oni byd iaç, tryced çanto hono.

Pedair pedol ac eu to hoelion, dóy çeiniaog.

O goertir març á foyl yndo, ac na bo dyçlyr ei çroen, ni digoygir, oni byd un o'r tri haint, namyn ei lo nas goydiad.

Goert çholes, pedair ceiniaog hyd y pedoarydyd ar deg; ac o hyny hyd yn ben y blóydyn unarçymteg; o hyny nyd yn ben y doyblyned, deudeg ar ugaint; ac yn ei feirblóyd, triugaint; ac yna góeini arnei. Goert ei mog un goert á'i çebystyr, ceiniaog. Ei feifi, tynu çar yn çalt ac yn çovered, a bod yn eboliaog; ac oni byd ynaçy, ei traiangoert adherer.

Am lo, o'r nos y ganer hyd calan-
gauav, pedair ceiniaog; o calangauav
alan, dŷ ceiniaog, pob tymbor hyd
yr aost y dyl ei hymol; a naomeddyd
yr aost hono y derçav arnei pedair
ceiniaog am ei lo; ac o hyny alan,
dŷ ceiniaog pob tymbor, hyd nao-
meddyd mai; a'r dyd hono galŷ, a
deugain byd ei goert; a'i lo a dyl
ymtaif nao eam, a dytlu groesyn o'i
pedair tet. Goert ei lo, pedair cein-
iaog, hyd calangauav; ac o hyny alan
ungoert byd a pob lo. Unarþymteg
ar ei laef; a pedair ceiniaog am ei lo.
O hanner hav alan y dyl ei hymol;
a goedi yd ymholier y derçav pedair
ceiniaog yn y dyd hono; ac o hyny
alan dŷ ceiniaog pob tymbor, hyd
hanner maort, neu hyd hanner ebril;
ac yna y dyl galŷ, a dydŷdao ei
harant doŷon arnei yny bo cobyl ei
goert; ac yna y byd triugaint; ac ymely
byd ei þymmed lo; a hyd hyny y trig
yn ei telediorŷd; ac o hyny alan
damŷog. Mesur ei laef, tair modhed
yn ei goaelaod, a goeç yn þermed y
lestyr, a nao yn ei hyd yn amŷogoeo:
sev baod a dyl mesurao y lestyr, baod
yr ynad. Goert ei elust, a'i torn, a'i
lygad, pedair ceiniaog; goert ei tet,
pedair ceiniaog, pob blŷdyn; neu
davao a'i hoen, ag a galŷ eudiao ei
hoen a'i golán fac caoao mai; a hyny
ungoait. O byd ryterig, deg ar
ugaint pob blŷdyn tra bo byo. O
byd cynten am ei laef, ei doyn y
naomeddyd mai yn le cyvieoin ni el
un lodyn yn ei blaen, a gadu i'r neb
pieufo ei godro, a heb gadael dim i'r

lo, a dodu yn lestyr mesur y godro;
ac o byd laeo dŷgoait yn y dyd,
dogyn yo; ac oni byd, ei dieiŷoao
o blaod ceirç hyd goyl Cŷric; ac o
hyny hyd goyl Mihagel, o blaod
haid; o hyny hyd calangauav, o blaod
fyg.

O derhyd prynu buoç çyflo, a toli
ei çyvlodaod, taid yo ido todi lo y
buçail a'r goraig a'i godroo, nad ev
ei coles.

Dynaod goryo, un çerded yo a
dynaod hanyo; pan doter alan þen
yr iaç, y dyl derçavael arno; o
naomeddyd goevraor y derçav arno
pedair ceiniaog; ac o hyny hyd yn
þen y blŷdyn, dŷ ceiniaog pob
tymbor, a derçav arno; ac ar hŷy y
trig hyd yn çoeçedgoait; so o hyny
alan damŷog, ac yn çyvgŷoait i dodu yn
aradyr; ac od ard o'r bore hyd eçŷyd
naomeddyd goevraor, byd tyd y neb
a goerto; ac onid ard yn erþyn ei
çyvoed çymaint, deg ar ugaint a dylir
ei talu yn ei teifi; ac os y neiltu yd
ard, taled þymteg pob blŷdyn.

Loŷorn lo y blŷdyn çyntav, un
ceiniaog, yr ail dŷ, a'r tryded tair,
a'r pedoared pedair, ac ymely y byd.

Poyþynag a goerto dynaod, iaon
yo ido ei gorbod fac tri haint y
goarteg; a fac clavri yn tagor: fac
clavri hyd goyl Padric. Y neb a'i
pryno a dyl eu cadŷ yn le iaç, ac yn
ty ni rybo clavri ydo saif blyned
çynt.

Goert porçel, o'r nos y ganer hyd
yny el yn ŷonno, un ceiniaog; tra
bo yn dynu dŷ ceiniaog; sev yo

hyny tri mis; ac o hyny yny el y moç i'r coed banó byd, a pedair ceiniaóg byd ei góert; ac o góyl Ieuan hyd y calan, pymteg; o'r calan hyd góyl Ieuan çóceiniaóg eilgóait; ac yna yd á yn deg ar ugain, mal ei mam.

Teifi hóç, na bo baed tedegaóg, ac nad yfo ei perçyl, a'i gorbod teirnos a fridiau fac y mnynglaóg; ac os ymely y byd, admerer traian ei góert. Cymaint yó góert y baed á góert tair o'r moç.

Am oen, o'r nos y ganer hyd çalangauav, un çeiniaóg á tál; o çalangauav hyd yn ðen y blóydyn, dóy çeiniaóg á tál; ac yna y tál pedair ceiniaóg.

Teifi davad, blif, ac oen, a'i gorbod hyd çalanmai fac yr auad, yny çafó ei feirgály o'r tavaól neóyd. Am ei teifi, tair ceiniaóg, neu davad hefp: dóy am ei hoen, ac un am ei laef. Ei lygad, a'i çluft, a'i çorn, a'i loççorn, a'i tef, un çeiniaóg am pob un onadynt.

Myharen, tair davad yó ei góert: un ar pob cail, ac un ar ei çorf.

Ac ymely y geivyr; eifyr nad oes i hefpin namyn ei bod yn hefpin; ac evyrnig yó un blif; sev yó ei teifi ceiniaóg a dimai.

Góert caf pedair ceiniaóg. Ei teifi, góeled, a çlybod, a lað lygod, ac na bo tón ei heðined, a meifrin, ac nad yfo ei çeuaðon. Ac o byd un yn eifieu, edmryd traian ei góert.

Pob anivel glán ei hannergóert yó ei teifi; pob anivel budyr ei traian-góert.

Góert góyd, un çeiniaóg. Góert ceiliaóggóyd, cymaint á góert dóy góyd. Góert góyd gor, cymaint á góert ei nyt: sev y dyly bod yn ei nyt pedoar cyó ar ugaint; góert pob un onadynt dimai, neu yfçub haid; a hyny yny dodóont; a góedi y dodóout, un çeiniaóg; a sev á tál yr góyd gor, deudeg ceiniaóg.

Iár, un çeiniaóg á tál. Ceiliaóg, dóy iár á tál. Pob cyó, yfçub çeirç, neu fyrdliç yny eççyno; góedi hyny dimai yny dodóo; a góedi hyny ceiniaóg á tál.

Gelçi brenin, punt yn çyvtóys; çóeugaint yn ançyvtóys; triugaint yn ei blóyd; deg ar ugaint yn ei çynloft; pymteg or pan çaner yny agoro ei lygaid.

Milçi brenin, o byd cyvtóys, çóeugaint; yn ançyvtóys, triugaint; yn ei blóyd, deg ar ugaint; yn ei çynloft, pymteg; or pan çaner yny agoro ei lygaid, fait a dimai.

Colóyn brenin, punt á tál; colóyn gór fyð çóeugaint; colóyn máb ailt, pedair ceiniaóg; un góert á'i çofaóg tom.

Gelçi máb uçelgór, un góert á milçi y brenin.

Pa çi çynag á bo i máb ailt, un çerded yó á'i çofaóg tom. Póyçynag çieuo çofaóg tom, pedair ceiniaóg á tál.

Buçeilçi á el y bore yn blaen yr yfçerubyl, ac á del y nos yn eu hol, yr eidion telediav á tál.

Nyf hebaóg, punt á tál; ei çyó fuð, çóeugaint; goedi bo mudair a

gŋen, punt os brenin ŋieubyd; os mab uŋelgŋr, ŋŋeugaint o byd mud-air; os cyŋ tud, triugaint; hŋyedig, o byd hebaŋg, pedair ar ugaint.

Nyf lamyŋten, pedair ar ugaint; cyn ei myned yn mud, deudeg ceiniaŋg; gŋedi yd el yn mud, pedair ar ugaint.

Pa ederyn ŋynag à bo i taiaŋg un-gŋerf byd à iar.

Gŋerf henleu, pedair ar ugaint; gŋerf cynthaid, unarŋymteg; tarŋhaid, deudeg ceiniaŋg; haid y ŋynt-haid deudeg ceiniaŋg; haid y tarŋhaid, oyf ŋceiniaŋg. O derbyd heidiaŋ haid ŋedi aŋft, pedair ceiniaŋg à tal; a hŋno à gŋelŋr aŋfelhaid. Gŋerf mod-rydav gŋenyn, pedair ar ugaint; ac ymhely hyd ŋalangauav; o ŋalangauav alan henleu byd, a ŋedair ar ugaint à tal. Aŋfelhaid nid à yn henleu hyd ŋalanmai; ac yna pedair ar ugaint à tal.

Trydyd hely tyd, haid gŋenyn ar gŋryŋgen.

Gŋerf hyd, o ŋalangauav hyd gŋyl leuan triugaint à tal; a naŋugaint camlŋrŋ amŋano. Ac o gŋyl leuan hyd y calan deudeg golŋyf cyvteifiaŋl y ŋyd yndo, a triugaint ar ŋob un onadynt; ŋev yŋ y golŋyfion, ei dŋy gŋaneg a'i deudŋrn, a'i taŋaŋd, a'i laŋron, a'i ŋalon, a'i herŋt, a'i au, a'i dŋylevyn, a'i ŋumon, a'i hydŋylen, a'i ŋolvŋyden; am ŋob un camlŋrŋ. Sev yŋ eiriv hyny. IXL o gŋarteg.

O derbyd dybod cŋn y brenin yn ol hyd a'i lad, pŋyŋynag ŋieufŋ y tir cymered y cŋn a'r hyd, a ŋadŋed hyd

hanner dyd heb ei bliŋiaŋ, os y bore byd; ac oni daŋ y cynydion, bliŋied yr hyd, a ŋadŋed y cig a'r croen, a lified y cŋn, a dyced ŋanto atrev; os hanner dyd, cadŋed hyd naŋn; os naŋn, cadŋed hyd ŋedi gosper; os ŋedi gosper, cadŋed hyd y bore, a ŋanu mantel arno. Oni deuant tra-noet, devnydied y cig a ŋadŋed y croen, a'r hydŋylen i'r cynydion. O deuant cyn devnydiaŋ y cig, toder ŋŋartaŋr i'r neb ŋieufŋ y tir: y ŋŋartaŋr dylŋr i ŋob perŋen penygen, a'r ŋŋartaŋr ŋac i ŋob perŋen cyla.

O derbyd elŋg ar hyd, ŋieufŋ ŋynag y cŋn, perŋenaŋg y tir ŋiau y ŋŋartaŋr dylŋr.

Pŋyŋynag à ŋafo lŋdyn glŋn yn marŋ ar ŋir, ev ŋiau ŋŋartaŋr; a'r neb ŋieufŋ y tir ŋiau namyn hyny.

Pŋyŋynag à ŋafo lŋdyn marŋ o byd budyr ar ŋir aral, ceiniaŋg à ŋeif, a'r lŋdyn i'r neb ŋieufŋ y tir, ac ni ŋeif o'r mŋn aniveiliaid gŋylt namyn hyny.

Pŋyŋynag à ŋafo bydav, ceiniaŋg à dyly, neu y cŋyr, a'r bydav i'r neb ŋieufŋ y tir.

Pŋyŋynag à ŋyno annel ar ŋir aral heb ei ŋaniaŋ, pedair ceiniaŋg am agori ei ŋir, a ŋedair ceiniaŋg am ei ŋau, ac à bo yn yr annel, a camlŋrŋ i'r brenin.

Ungŋerf yŋ iŋrŋ à bŋŋ, a gavyr ag iyrŋel, ac elain à myn.

Croen yŋ, oyf ŋceiniaŋg; croen hyd, viii; croen bŋŋ, vii; croen eŋig, vii; croen davad, i; croen gavyr, i; croen iŋrŋ, i; croen lyŋynaŋg, viii; croen dyvyrŋi, viii; croen blaid, viii; croen

beieu, xxiv; croen loflydan, exx.

Góert deroen, exx; o byd dóy-
saine, lx am pob un enadynt, o bydant
dybrased a tan ni bóynt dybrased, o
bydant o untov; góert tresfaine à
dyrco talon y pren, xxx; ac amyn
hyny brig byd, ac nid oes góert arno,
eifyr camlóro i'r brenin; am góentur
tol arnei, xxiv, a hyny i perynaog y
noed, a'r camlóro i'r brenin. Góert
cygynderoen, ni del fréyt arnei, iv;
góert colloyn, xxiv; o tynir un colen
o'r colloyn, iv; pob pren à argóedo
fréyt un góert à collayn yó, eifyr
dero ac aval; imap, iv a hyd galan-
gauv fac goyneb goedi yd impiar; o
hyny alan ii pob tymbor yny argóedo
fréyt; ac yna triugaint á tal: ac ort
hyny y mas un darded á lo buoc.
Avalen fur iv á tal yny del fréyt
arnei, a goedi y del fréyt, xxx; pob
pren à plàner yu góascaodgoyd, xxiv
á tal: pob pren ni fréyto, iv; eifyr
yóen; pob caine o'r mangóyd, i á tal.
Góert y góyd, i eu parpenogion yd
ant.

Am y góenyn. Góert henleu, xxiv;
góert cynthaid, xvi; góert tarohaid,
xii; y tryded haid, viii; yr haid
dyntav à del o'r cynthaid, xii; yr haid
dyntav à del o'r tarohaid, viii; yr
haid dyntav à del o'r tryded haid, iv,
heb dercavael; hòno á gelóir asfelhaid;
ac ni dyly heidiaó hyd oedi oest.

Góert modrydav góenyn xxiv; ac
ymely y byd hyd calanguav; o calan-
gauv alan henleu byd pob un, a xxiv
eu góert; eifyr asfelhaid ni byd hen-

leu hyd calanmai; san ni góys yna ó
byd byó.

LYMA y góales loróert ab Madag
bod yu éryne yfírivaau góert y tai a'r
doirevyn, a'r cyvar, a'r loyry yd.

Cyntav yó, póydyng à dístryóio
nevad y brenin, taled deugaint o pob
gavael à cyndalio ei nen; sev yó hyny
góep colovyn; pedoar ugaint ar y nen,
a cóeugaint ar y gotai.

Nevad máb ugelgór ugaint ar pob
gavael à cyndalio ei nen; sev yó hyny
góep colovyn, a'r deg ar ugaint ar pob
un o'r gotai.

Tý máb ailt, deg ar pob gavael à
cyndalio ei nen, a deg ar ugaint ar
pob un o'r gotai; havty, pedair ceini-
aog; cynhaunty, oyt ceiniaog.

Póydyng à hério tai yn antyvit-
iaol, taled pedair ceiniaog am pob
pren bras, i am y dorau a'r emhioigau,
iv; am talait, iv; am y trofan, iv;
am y pentan, iv; am pob paol, a
góalen, a dledren, i; y polioa fyvag,
a'r ceibrau, i; góalg pren, i; asét,
i; tò tý, a'i açore, traian góert y tý
á byd arnadynt; a traian y tò á byd ar
yr açore.

Lyma góert y doirevyn. "Brycan y
brenin cóeugaint á tal; gofenyd, pedair
ar ugaint; ei pair, cóeugaint; ei cig-
góain, pedair ar ugaint; ei telym,
cóeugaint; ei cygóaircorn, pedair ar
ugaint. Telym pancerd, cóeugaint; ei
cygóaircorn, pedair ar ugaint; ei taol-
bord, cóeugaint. Corn yd ywv y brenin,
punt á tal; a'i corn cygóaitas, punt á
tal; cora y panonyd, punt; y tri

corn hwy a dyluant bod yn bustia. Pob tlos breinia, i am ei kolau, a'i modroym, a'i cym, punt a talant, can ni dylu ev damtóg.

Brycan mab uwelgor, ix; ei goponyd, xxiv; ei calaor, ix; ei digtoain, xii; ei telu, ix; ei cygoeirbom, xii; ei taolbord, o byd asfona morthil, ix; o byd bluen corn hyd, xxiv; o byd corn etlion, xii; o byd pren, iv.

Ceroya ystlaod, o byd y bronnia pleabyd, xxiv; o byd mab uwelgor, xii; o byd mab aik, vi; pob ceroya ampon, iv.

Sar a nillen, iv ar pob an; budai, ii; celorn, i; anmai, i; cavyn traed, i; padel hiairn, i; kol pren a el yn lyn, iv; pauol yó, iv; heggyn yó, ii; pauol helig, ii; heggyn heig, i; pauol goyn, i; boyal hydau, iv; boyal cyannud, ii; boyal becan, i; fomp, ii; taradyr perhed, i; ephil, dimai; cryman, i; goelau, i; fao, i; caib, i; godyv, i; gylyv, i; falgyl, dimai; ctopter, dimai; wrydod, dimai; cangyr, i; fer, dimai; kol dovyr, fyrlig; cōynogyl, fyrlig; fact, fyrlig; turnen, fyrlig; goertyd, fyrlig; cygladur, fyrlig; ystlaod dirōyn, fyrlig; fust, fyrlig; creuenlyn, fyrlig; ordōyn; fyrlig; yspodol, fyrlig; tao pren, fyrlig; forç, fyrlig; cribyn, fyrlig; ysteb deirc, fyrlig; dul lin, fyrlig; cyó iar, fyrlig; burōy, fyrlig; lyoiadur, fyrlig; lyoeroen, fyrlig; dryc, fyrlig; fytgen, fyrlig; gevel pren, fyrlig; mail, fyrlig; oist; damtóg; evyden, damtóg; wryped, damtóg; gradel, damtóg; ysteraf ac a porŷa arnoi,

damtóg; taret, damtóg; mortoyl, damtóg; byferad, damtóg; eidion goedi yd ymgladao a'i telediorōyd, damtóg; pob pat ni bo goert cyvraif damtóg a byd arno; cigdyfyt, ii; dyfyt aral, i; gogyr, i; fidyl, i; erib, i; eubolmen, dimai; noe, i; claor pobi, i; taf bleo deudeg cyvelin, ii; taf loyv deudeg cyvelin, i; torç mildi breinia, viii; torç mitçi gōrda, iv; cynlyvan mildi breinia, "iv;" cynlyvan "mildi" gōrda, ii; cynlyvan oltead, viii; tom ty, iv; caod teilao, i; berva, i; ystera prid, damtóg; costrel, damtóg; honfoft, xxiv; gevyn, xxiv; gleisfadeg, xxiv; penloydeg, viii; balegtoyd, iv; gleisfad, ii; car, ii; ystrodur, i; ystrol, ii; breicioavyn, ii; prerial goedes, xxiv; y peitynen a'r clorion, viii; y boyla, viii; y carvanau, a'r troelau, a'r troedlafau, viii; ofer gov, cxx; oiaion maor ix; einiaon dylatog, viii; meginau, viii; gevel gov, iv; ord, a cameg, a cetraor, a cōynsyl, a frooryd, a carnyo, am pob un ohyny, iv.

Goert breuanty, pant; triugaint ar pob masn ido; a triugaint ar yz heicira, triugaint ar y goyd, ar y ty, xxx. Breuan, iv; y masn ucav, ii; y masn itav, ii; ar y breuanbof, iv.

Gōaod, iv; boa a deudeg fact, iv; boyal-aryv, ii; oledyv, o byd breuliv, xii; o byd gōrymsaid, xvi; o byd gōynsaid, xxiv. Tarian, viii; o byd calçlar, neu surcalç, xxiv; Luryg, damtóg; penfestia, damtóg; pyrooya, damtóg.

Cyvtōy, viii; sroyn euraid, viii;

fróyn ariantaid, vi; fróyn ystanaid a dulys ac evydaid, iv; yspardunau euraid, iv; yspardunau ariantaid, ii; yspardunau dulys, ac ystanaid, ac evydaid, i. Rai á gadant órf braint y cywtóy y dóy góartavyl a'r tair ceğyl; ereil á gadant góert cyvtaif arnadynt: sev yó hyny, góartavla, o bydant euraid, viii; o bydant ariantaid, iv; o bydant evydaid, neu dulys, neu ystanaid, iv. Bron-
ceğyl un cerded ag un góartavyl; y dóy torceğyl, ii: fuder, iv; panel cynnogyl, i; panel liain, i; canóyl, i.

Hofanau maór, viii; dóy hofeoas, vi; dóy yfyoos, iv; botysau cynnygl-
aóg, iv; esgidiau cáreiaóg, ii; góint-
ysau, i; góregys, o byd aur neu ariant, damtóg; oni byd, i; modtóg, damtóg; cae, damtóg; cylel éllun, i; cylel éel, i; honfas, i; tóyl, i; góregys laódyr, i; breicfóy, damtóg; claór taólbórd, damtóg.

Dreva éeirç, iv; dreva amyđ, viii; hual hajarn, i; hual pren, fyrliğ; hestaór, fyrliğ; cogail, fyrliğ; corn canu, pieuso pynag, ii.

Rai á dygóed am dilad, panyó dam-
tóg y syd arnadynt; ereil á dygóed, panyó y dal hónó y syd arnadynt; sev yó hyny, mantel górym, xxiv; pob mantel dinefig, xxiv; pob capan dinefig, xxiv; pob tudedyn pentan, viii; crys a laódyr, xxiv; cynhugyl, damtóg; teispan, viii; lenliain, viii; penliain, viii; funen, iv; penéuóc, i; yfçin, o byd eido y brenin, punt; o byd eidi y brenines, punt; o byd eido ucelgór neu, ei góraig, cxx;

tuóc máb ailt, neu ei yfçin, lx; tuóc taiaóg, xxx; tuftog, iv.

Cyóair, y gauav, ii; cyóair, y góaanfóyn, i; penfest aradyr, i; olóynau, ii; propóylau a'r facarnaóđ, i; pob iau a'i pyfytiau, i; pyfyt, fyrliğ; cartpren, i; irai, i; og, i; draenclóyd, i.

Góert y naó aelaóđ goçyvurđ yó hyn: ar pob un o'r deutroed, çóebuó a çóeugaint ariant; ar pob un o'r dóylaó, çóebuó a çóeugaint ariant; ar y deulygad, çóebuó a çóeugaint ariant; ar y dóy góeus çóebuó a çóeugaint ariant; ar pob un onadynt, çóebuó a çóeugaint ariant.

Góert cluft, o ledir, dóybuó a triugaint ariant; o éau ðal na élyóo, çóebuó a çóeugaint ariant. Góert y dóy éail cymaint á góert y naó aelaóđ goçyvurđ.

Góert y tavaóđ cymaint ag eu góert óyntau ol; canys ev ag eu hamdifyn. Góert bys troed, buóc ac ugaint ariant; góert y baóđ, dóybuó a triugaint ariant; góert bys byçan, buóc ac ugaint ariant; góert ei éoin deg ar ugaint; góert y cógyn uçav o'r bys, unarþymfeg ar ugaint a dimai a traian dimai; góert y cógyn perved, triardeg ar ugaint a deupart dimai; y cógyn ifav, pedóar ugaint: a hyny yó góert y bys. Góert pob un o'r danfed buóc ac ugaint; góert pob un o'r yfçifred, dóybuó a deugaint ariant; canys buçail y danfed ynt. A cymaint á hyny ol ar y cyf ehun: sev yó y cyf, y pen, a'r corf, a'r éaly; canys yn hyny y geil yr enaid bod; órf hyny y mae ungóert yntau á hyny ol.

Tri arþerygyl dyn : dyrnaod yn þen hyd ei emenyd, a dyrnaod yn corf hyd yr emyſſar, a tori un o'r pedoár poſt. Teirpant á ðeif y neb à arçoler y ðan y neb à'i harçolo. Sev yó mefur ei medyginaeſ y ðan y neb à'i harçolo, punt, heb ei býyd; neu naó ugaint ðan ei býyd, a'i góaeddilad. Medyginaeſ goreſ, xxiv; medyginaeſ rúdeli, xii; medyginaeſ lyſiau, iv; ei býyd þeunoet i'r medyg, i á tál. ei góleuad þob noſ, i á tál. Tair craif goðyvarç y ſyd: un ar góyneb, ac aral ar troed, ac aral ar laó; xxx ar troed; lx ar laó; cxx ar góyneb. Pob craif ðudiedig, iv. Creuan, pob aſcórntón, xx, oni byd amtyſon am ei býçaned, cymered y medyg çaóg, a doded þen ei elin ar y laór, a'i laó uç þen y caóg, ac o çlyóir ei ſain, iv; oni çlyóir, ni dylýr dim.

Góert góalt bonedig, i am þob bys a dóy am y baod "à el yndo."

Góert góaed tyd, xxiv; góert góaed caeſ, xvi. Saraed pob dyn, heróyd el braint y telir ido; a tri góaed ni diçóygir: góaed daint, a góaed craç, a góaed tróyn: i'r arçloyd y telir diróy amfano; ac ni telir i'r neb þieufo y góaed; canys coledig ynt; eu ſaraed hagen á telir.

POYÞYNAG à gónel cyvar á'i çilyd, iaón yó ido todi bod órfo, a çyvarbod y laó á'i çilyd; a góedi góneloynt hyny ei çadó yny darfo y magyl: ſev yó y magyl deudeg eró; ſev yó mefur yr eró, trihyd gronyu haid yn y modbed; trihyd modbed yn y þaly; trihyd y þaly yn y troed-

bed; pedair troedbed yn y beriau; oyt troedbed yn yr eiliau; deudeg troedbed yn y çefeiliau; unarþymteg yn yr hiriau; a góialen çyhyd á hòno yn laó y geilóad; a'r geilóad yn blaen yr yçain, ac yſcór yr hiriau yn ei laó, a hyd y cyrhaedo o hyd braiç a hyd y góialen, mal y cyrhaedo dau eirionyn y tir. Yr eró çyntav i'r amaet, a'r ail i'r heieirn, y tryded i'r eifevig tyvarç, y pedoared i'r eifevig góelt, tac tòri yr iau, a'r þummed i'r geilóad; ac ymely y cerda yr eró i çoreu i çoreu yr yçain, eityr na tòrir yr iau y tygtynt hyd y dioedav; a góedi hyny eró y góyd; a hòno á çelóir y çafnad; a hyny unçoaif yn y blóydyn.

O derbyd idynt mynu góahanu, góedi darfo y magyl, oynt á çalant os mynant góahanu, oni byd ambod a'u fóym.

O derbyd cau dól ar yçain a maró un onadynt, pa adoed þynag à'u dyco, iaón yó çafael ei eró ohano, Od amþeuir y perçenaóg na ty çafó yr yç çam y çanfo ev, creiráer hyd na daeſ ei çam ev órfo ev, nac am ei býyd, nac am ei góafanaet: a hòno á çelóir eró yr yç du.

Cyd góneler cyvar ag yç, ac na del ev i'r lavur, a çau dól arno, ac na darfo na çylç na dau, ni dylý çafael dim.

O derbyd bod yç yn çlav, ai o brío ai o þeſ aral, iaón yó o'i perçenaóg çyndal þen yr iau.

O derbyd i dyn mynu góertu yç o'r cyvar tyçyvarer, ni dylý ei çóertu oni

darfo y cyvar, na'i trevnidiau; ac os gona cyvoed undyd cyn cafael ei eró, coli ei eró; ac os goedi cafael ei eró, cyndal pen yr iau ohano.

Paob piau dóyn eu devnydiau i eredig, nac yſ na heicirn na ſetau ereit'r bo ido. Goedi y del pob peſ atadynt, yr amaeſ a'r geilod piau dodo y fain hyny yn digoal, a goneufur ido cyſtal ag i'r eidun ehun. Y geilod á dylly cau arnynt, mal na bo fytyviſ, ac na bo tycaſ, a galó mal na tóroent eu calonau; ac o derbyd drogidynt yn hyny o meſur ev á'i tál, neu ynte ei ló na gonaet ido gonaet nog i'r eido ehun.

Yr amaeſ ni dylly talu yr yſcain onia brió, ac os brió, taled, neu góaded. Yr amaeſ á dylly cyporſ y geilod o daly yr yſcain; ac ni dylly elog namyn dau byrieuóys.

Goedi y darfo y cyvar, paob piau cýrcu ei devnydiau ato atrev.

Carſgór, na marſ lyvnu, ni henyó o'r cývtaif.

Ni dylly neb dodi goryſcór ar yſ ei cilyd heb ei cànias, onid ambod byd.

O derbyd bod amtyſon am dryg-ar, edryſer eró yr amaeſ, a dyvned ei hár, a'i led; ac orſ hõno góneler i paob cyſtal a'i cilyd.

O derbyd bod amtyſon fóg dau cývargór, am lír goylt ac aral faet, a'r nail yn mynu eredig y goyd, a'r lal heb ei mynu, onid ambod á'i dog ſacdo, iaon yð ido eredig i'r lal y tir á bo cãnto.

O derbyd bod amtyſon am eredig, a'r nail yn mynu eredig yn ſel a'r lal yn agos, nynti á dygõedon na dyllyant

dyvned namyn ſaal y galont yr yſcain cýrhaedu eu budelo, ac eu goed yn gõan dial yn cãdarn yn eu cymod.

Ni á dygõedon na gelir cymynu yſ á bo yn cývar, heb cànias y cyvargõyr; can ni dylly neb cymynu namyn y peſ a mado; ac ni ſaed yntau ar hõno.

Nynti á dygõedon na dyllyir i yſcain á bo yn cývar nac eu goyſſiao, nac eu hadgavaela; can ni dylly goyſſiao namyn á bo yn ei mediant; a hõno nid ydyó.

Põypynag á gõnel cývar, a goedi hyny cyvaru ag aral, nynti á dygõedon dylly bod yr yſcain hyny yn y cyvar cynthav; a can gõnel cãnt cyvar goedi hyny, ev á dylly cýndal pen yr iau yn pob le y gõnel.

Põypynag á gõnel cývar, ac na del na dyd na dau i eredig, nynti á dygõedon, nac o bod nac o cýpel y del, hyd na dylly ev dim o'r á arder hebdo.

Ni dyllyir dodi na meirſ na cefyſ na buoſ yn aradyr; ac o dodir hõy, cyd erſylo a cefyſ a goarſeg, ni digõyſgir; ac y cýd á hyny ni dygõed y cývtaif, onid ambodir idynt, dylly un eró.

O derbyd i dyn cývaru yſ, a dóyn yr yſ yn ledrad, nynti á dygõedon, na dylly daly pen yr iau, ac na dylly cafael ei eró.

O derbyd i dyn cývaru yſ, a bod yn goel cãnto dodi aral yn ei le, nynti á dygõedon na dylly ei ſymudaó heb cànias ei cývargõyr.

Ni dyllyir ſymudaó yſ á cývarer yn tyſ ar y goelt, heb cànias y cyvargõyr.

Ni dylly neb cymryd amaeſ onia gõybyd goneufur aradyr, a'i hõyſiao;

canys ev á dylly ei gonsentur yn dōbyl.

Pōyŷynag ſieufō yr heieira, cy-
gōeiried oyt yn dileſtair i'r geilōad
ac i'r amaet; ac ni dyllyant un cy-
pōrt.

Y geilōad á dylly digōalu y pyŷyl-
iau, a'r ieuōydon, a'r gōdyn; ac os
hirgōed byd, y torŷau byŷain a gōdyn
y dolau.

AM lōgyr ŷd. Pob perŷen ŷd ŷiau
dōdō ei ŷd; a ŷob perŷen yŷrūbyl
dōdō ei yŷrūbyl; ac orŷ hyny y mae
iaōn i ŷaōb daly ar ei ŷd; ac y ŷev y
mae iaōn daly ar y gauavar ariant hyd
gōyl Sanŷraid; ac o hyny alan diŷōyn;
y gōāntoynar o gōyl Sanŷraid hyd
dalanmai ariant; o dalanmai alan
diŷōyn y lōgyr.

Yn ŷob amŷer y dilōg yŷrūbyl o
dārŷar ni dyllyir namyn ariant; ŷev ŷal
y dyllyir talu ariant: ceiniaog o mārŷ,
a dimai qeidion, ebaōl, neu eboles, o
ŷen y pedōarydyd ar deg alan, gōedi y
ganer, ceiniaog amiano; lo o'r pan
ganer hyd dālangauav, ei gōarŷae o'r
pryd pōyŷilyd, neu tra boynt yn
dynu eu gōarŷae o'r pryd pōyŷilyd,
neu eu cymyŷgu ag eu mam; ŷev
hyd y dyllyant dynu, hyd dālanmai;
ac o hyny alan un brait ag eu
mam ynt; y moŷ, a'r devaid, a'r
geivyr, a'r gōydau, a'r ieir, ail
deois onadynt á dyllyir; y perŷyl
byŷain, o'r pan ymōeloent biŷōeilyn
á'u trōyn, un dyllyit á'u mam.

Yn y dyllyit y bu hōŷ, o'r moŷ ac
un o'r manyŷrūbyl; can ni bai namyn
tri lōdyn onadynt. ŷev aŷaōs oed
hny, moŷ á ŷai i'r neb ŷieufōent, a

hōŷ á irigai i perŷenaōg yr ŷd. Ni
dyllyir hōŷ o dōyhōŷ; can nid ŷai y
moŷ i'r perŷenaōg o trigai ymely. O-
dyna y ŷymudōyd o'r pymteg lōdyn
moŷ, un; ac o'r deg lōdyn ar ugaint
o'r devaid, davad; ac o'r geivyr, a'r
ieir, a'r gōydau, un o'r deg ar ugaint
ymely. O derbyd na dāŷer cyvnerōŷ
á hyny ar yr ŷd o'r moŷ, herōyd ŷai,
iv o'r pym lōdyn moŷ; ereil á dygōed,
panyō ceiniaog o ŷob un o'r moŷ á
dyllyir; ac o ŷob pym lōdyn o'r devaid
a'r geivyr, i; a hevyd o'r gōydau a'r
ieir, oni dāŷer cymaint ag y dyllyer un
onadynt, oyt o ŷob un onadynt. Ac
ni dyllyir dal ieir ar ŷd, namys y
pyŷevnos cyntav yd hauer; ac o hyny
yny del graōn ni dyllyir; ac o'r pan
del graōn y dyllyir gōedi hny.

Pob gogaōr o'r yd ymōgorio dyn ag
ev, dōdōed paōb ei gogaōr, bid tyd yr
yŷrūbyl. ŷev yō gogaōr, yd gōedi
cygōeirier i ar y tīr y tyvo arno; a
ŷerlan, a bryŷŷ, a līn gōedi ei mēdi,
neu yn ŷard heb mēdi, a gōair ŷyŷ,
a ŷō ŷai, ac eu haŷōre, a dōntin,
a ŷob peŷ á bo perŷynas i ŷard ag
ev: gōnaed yntau ei ŷard yn dān
dādarned ag na gālo yŷrūbyl ei ŷōri;
a dān tōrer, ni digōygir ido ev, eifyr
ieir, a gōydau; ŷev aŷaōs yō, can ni
gelir cau ŷadynt; canys ehedeg á
gālant: a'r yŷrūboriau á dyllyant eu
bod yn agored o'r pan el yr yŷrūb
dyllyant yndynt i elōg gōynt yndynt
hyd dālangauav; ac o lygrir yn hyny
o amŷer, digōyŷer ido. O dālangauav
alan cauŷer yr yŷrūboriau ŷal y dyllyer;
ŷev ŷal y dyllyir eu cau, dōdi tair bau-

cor ar y logail, a flaid ar y drôs, a fri fôym arno; dau ar ei gôegil, ac un fecdi; ac o fôrir digôycer, a'r yd, a'r yfçubaôr: sev y digôygir, yfçub iaf yn le y çlav.

O derbyd i dyn çafael yfçrubyl ar yd, a bod amtyfon hyd na çafed, gater yn lô y deilad.

O derbyd lygru yd, ac na gôdiôeder yr yfçrubyl ar yr yd, bid yn lô y perçenaog eu glanáu; can ni gelir tyftiolaeſ ar anivel; cyd as dygôeto paob eu gôeled, ni grymia. Ni dylir lô gôeilyd amianadynt, can ni grymia cyd adevor, os y perçenaog a'u diheura.

O derbyd cael març tros çae yn yfu yd, nid iaon ei daly, namyn dimôyn lôgyr, oni diheurir.

O derbyd çafael na març nac anivel aral, a'i deũtroed blaen ar yr yd, ni dylir ei daly; can ni bu yn çobyl ar yr yd: ac ni gelir cobyl o ançobyl: oni glanéir digôycer y lôgyr.

O derbyd i dyn tidao ei çafeg yn emyl yd, a'r ebaol yn lygru yr yd, ac na çafar ei daly, cymerer y çafeg o'r le y bo yndo, a dycer i'r ty, a dalier yr ebaol yn y ty, a dycer y çafeg i'ô le, mal cynt: a lyna y gôylt à deily y dov: ac nid ymçœl yn ançyvtair arno.

Loi, ac ôyn, a mynau, nid faid i'r deiliad eu helog tros ei eçôyls o'r pryd poyçilyd; can ni byd març un lodyn er ei çoarçae o'r pryd poyçilyd.

Y teirô o hanner hav hyd aoft, ni dylir eu daly, nac ar yd nac ar gœlt; canys yn yr amfer hono y byd terôyn y gôarçeg prevadóy. Nid iaon

daly y teirô o aoft hyd gôyl Mair çyntav; canys yn a byd tervenyd y cynblifed. Nid iaon daly tarô un amfer yn ol buoç tervenyd.

Nid iaon daly baed un amfer yn moçyria.

Ni dylir daly y meheryn, a'r byçau, o gôyl Mihagel hyd çalangauav.

Ni dylir yr yftalôyniaid o hanner ebril hyd hanner mehevin.

Ni dylir ebaol ar ol ei mam: a hono á geloir faetebaol.

Ni dylir daly moç ar yd, oni çefir yn yfçubaôr, neu ar gœrçlaod, o gôyl leuan hyd y calan.

Poyçynag à myno gœirçlaod, cadœd o gôyl Padric hyd çalangauav: sev yô gœirçlaod tîr dimôyniant namyn i gôair, a çlaod yn ei çylç: sev paham y cedoir hyd çalangauav, orf dylu ei lað døyçoaif. Poyçynag à çafô yfçrubyl ar y tyô gœirçlaod hono, cymered ohonei mal o'r yd. O derbyd ido eu çafael arnei, ac nis gôdiôaod arnei, cyd adevor, "ni dylir" dimôyn lôgyr am gœlt.

Poyçynag à çonel çae yn çylç yd, dalied ar y gœlt à bo yndo, mal ar yr yd; can ni dylir gœltpaor yn a.

Ni dylir neb gœlt cadô, amçen à dau gœlt: çae a gœirçlaod. Ac os myn yn çadô, cymered çroes y çan yr arçloyd, a çadœd hono ev.

Mal hyn y dylir daly yfçrubyl ar yd: o bydant gôylt, yn buarf alan; ac yfçrubyl dov, eu gôarçae y meon ac alan; ac o byd yfçrubyl i dau dyn, na çymyçger; ac o byd amtyô, na

cymsger; ac o dodir ynŷyd foymer pob fai onadynt. Y moç nid iaon eu foymao, namyn eu daly. Yr ieir, a'r goydau, iaon yó eu foymao yn eu daly.

O derbyd i dyn erçi goyftyl am yd ar oed goyftyl, ni dyl ei foi namyn ar goyftyl yd; a goyftyl yd ni dyçoyd, hyd çalangauav.

Poypynag à dalio yd ar maç, ai o logyr yfcrubyl y cynhauav, ai o prynu, ac nas gomyno hyd çalangauav, nis dyl: sev açaos nas dyl, ort myned y tymbor nad iaon ei gomyn; can nid iaon gomyn y blóydyn yn ei çilyd.

Poypynag à dalio yfcrubyl, ac yn ei daly ev goneufur cyvlavan, pa çyvlavan pynag à çoneloyn, y deiliad piau ei daly; canys dyl yr yfcrubyl dybod heb haol, heb arhaol, namyn talu i'r deiliad yr eido.

Pa dyn pynag à dalio yfcrubyl, cyd as elyço i çori, ni çyl ei braint er goneufur goel no'r iaon.

"Poypynag à dalio yfcrubyl, ac eu dior hyd atrev, ni dyl yr dim idynt; can ni dyl yr dau daly am un logyr."

"Poypynag à dalio yfcrubyl, a gortaod goyftyl cyvteiaol, er mynu ariant, o byd maro yr yfcrubyl, ev á'i tal."

"Poypynag à dalio yfcrubyl laoer, ac attal un, ar medol ei dylu tros eu goeitred yn çobyl, ac eloç y leil i çerded, ni dyl namyn à del ar yr un lodyn hono."

"Poypynag á çaso manyfcrubyl, ai gavyr, ai davad, ai hoç, deoifed y deiliad ai cyvtev yny del y lodyn ehun,

ai ynte ceiniaog o'r davad, neu o'r gavyr, goedi dalier pymçoaif; a çein-iaog o'r hoç pan dalier, neu araos cyvtev yny del ei lodyn yn çobyl."

"Poypynag à del i eloç yfcrubyl tros ereil, iaon i'r deiliad gomyn ido ev á faiv yn pob pef trofytnt; ac oni faiv, ni dyl ev ei eloç ido ev. A çyd boynt maro yr yfcrubyl çanto ev ymely, ni felir. Os yntau á faiv yn pob pef, cymerer goyftyl y çanto, a maç ar ei dilyfroyd; ac o derbyd dybod perçenaog i andilyfu y goyftyl, ev á dyl o'r eido ev dybod yn ei le ei çyftal cyn myned y lal y çanto."

"Y goyftyl à goyftlo y çoraig, ni dyl ei çor ei andilyfu; na'r çoraig goyftyl y çor ymely."

"Poypynag à bo logyr maor ar ei yd, a çafael yfcrubyl arno, a mynu ohano çan yr yfcrubyl hyny dimoyn çobyl, ni dyl namyn talu ido ort lo perçenaog yr yfcrubyl a'i lyçros, na maor na byçan ho; a hyny á dyl bod yn un tyo y dau tir, ac yn un oed eu har: a hono á çeloir yn dimoyn logyr. Sev y dyl yr ei gomyn, cyn çalangauav."

"Poypynag á fymudo yd i ar y fovylyd hyd ar y goynton, a goneufur y ças ar y goynton, cyd lycrer yna ev, ni digoygir."

"Un çyvtaiç yó y lin à bo eiçyr gardau a'r yd."

"Nid ces un dyn heroyd braint à dylu na digoyco logyr."

"Ni dyl neb çodro yfcrubyl bliç ac oynt yn daly, heb çaniad y deiliad, cyd boynt eido."

“Ni dylly y deiliad ceisio perpenaoyr yryfêrubyl; ac ni dylly yntau eu celu bôy; ac os cel, taled o bydant marô, neu o folant o'i gôal ev.”

“O DERBYD i dyn ynbyd bratu dyn aral ag aryv, ac o'r brat honô ei bod yn hir yn gorgôed, a dybod agau ido, nis digôyg conedyl yr ynbyd y dyn; canys o anuoed hir haint y oles y dyn ei enaid.”

“O derbyd i dyn tanu fôyd ar ei avon, neu y môr, a myned gôydau, ai aniveiliaid ereil, yn y fôyd, a briôiaô y fôyd dan yr aniveiliaid, a'u marô byntau o acaôs y fôyd, nis digôyg yr un onadynt i'ô dilyd. Or derbyd i eidion, neu anivel aral, myned y meôn y fôyd, a briôiaô y fôyd, a diaac yr anivel, iaôn yô dimôyn y fôyd; canys iaôn yô tanu rôyd.”

O derbyd “dylly” da i dya, ac am y da honô foi oed ido, a fyn yr oed cafael o'r cyndogyn y tal, a fynydyg ido, a dygôedôyd na dylly gôrtaôd; can ni bu faid yr oed, namyn er ceisio y da. Pôypynag à toder oed ido, neud eido yr oed; gônæd yntau à myno, ai araôs yr oed, ai talu cyn no'r oed.

Pa anivel pynag à laô dyn bouedig, a ceisio o'r cenedyl dodi galanas amtano, nis dyllyant, cyd adover; sev acaôs nas dyllyant, can ni geil un dyn talu galanas; ac na dyllyant talu i cenedyl gôeitred anivel eu car. Ac ort hyny y mae y le y telir y lovtad yn le y gôeitred.

Pôypynag à dylly da i aral, a ceisio ohano talu da anbyvodedyn,

neu fymryd da anbyvodedyn, nac yn yryfêrubyl, nac yn gôyftyl, onyd na bo ar ei helô, namyn hyny. Sev yô da anbyvodedyn, da ni galo y dyn y telir ido ei fycôyn canto y ford y myno.

O derbyd i dyn myned i hely, a doctrea hely, ac cloê er anivel, pa anivel pynag bo, a fvarvod con segur ag ev a'i lad; y cón cyntav à'i fycôynôs fieubyd, onid cón y brenin bydant y tai segur. A fyna hyd y dylly yr helgôr cyntav bod yr anivel ar ei helô, oni ymçelo ei gôyneb part ag atrev, a'i fycôyn i ar yr hely; a fyd boed y cón yn hely, ac yntau goedi ymçadô à'i cón, ai dylly dim; cyd laô cón segur ev, y fain hyn fieubyd.

O derbyd i fôrtael i ar y fôr gôel-ed anivel, a bôro erbyd, ai à maen, ai à faet, i ar y fôr, a'i erlid yoy gôitêdo, à'i dylly os medyr; ac nid iaôn ido, ei faetu, na'i erlid, onis medyr, i ar y fôr.

Pôypynag à myno hely pyfgod, a fyvodi pyfg ohano, a'i ymlid, acar ei ymlid ev, myned y pyfg yn fôyd aral; o fvytaif, y cyntav à'i cyvodes fieubyd.

O derbyd i dynion gônæfur ambed am hely pyfgod—heb y nail, f pyfg cyntav à lader i mi heb y lal, y diôder à lader i mitau; ac ni la namyn un; y fvytaif à dygôed yny bo cyvted dylly tanu dau hanner.

O derbyd i dynion hely pyfgod, ac yn eu hely dybod dynion ort eu lad, a myna tan o'r pyfgod, fynt à'u dyllyant, oni derbyd eu dodi ar gôdon,

neu ar befan : o derbyd hyny ni dyl-
yant dim.

TAIR gorfed breintiaol y syd :
gorfed arclloyd, a gorfed efdob, a
gorfed abbad. Pob un onadynt á
dily tadó ei gorfed tróydo ehun.

O derbyd i gôr un onadynt gôneufur
cam i gôr y lal, ni dily neb onadynt
gôneufur taon namyn i gorfed ei ar-
clloyd ehun.

O derbyd i gôr yr arclloyd gôneufur
cam i gorfed yr efdob, nac aed ohonei
heb gôneufur taon ; ac ymhely gôr yr
efdob yn gorfed yr arclloyd.

Yr arclloyd pan be maró yr efdob á
dily ei da, eityr goisg yr eglóys, a'i
lyvrau, a'i tír ; a fev abas yó hyny,
pob da heb p̄rcenaog, difais brenin
yó. Yr abbad hagen ni dilyir namyn
ei ebedió ; canys oyd boed maró yr
abbad, y clas a'r canogaóyr á dily ei
da ev. Pob dadyl á bo fygtynt ehun,
ynaid á dily o'r clas barnu idynt.
Pob dadyl á bo fog abbad ac arclloyd,
ynaid yr arclloyd á dily barnu ytyd
ag oy.

O byd dau arclloyd a lu tan pob uu
onadynt yn y golad, a dybod dyn i
erçi estyn ido ar p̄t ançyvodedyn ar
tír, nid fod eu fod, ac nid estyn eu
hestyn, zny góyper pleuso y golad
onadynt.

O derbyd i ucelgôr foi ei máb ar
máb ailt arclloyd, a'i dyodev un dyd a
blóydyn, neu a bo móy, ei máb maet
yntau pleubyd y tír goedi bo maró,
oni byd plant ; ac o byd plant, ev á
dily tan braod.

O derbyd foi Cybraes i allud, máb

hóno á dily tan o'trev tād, ac ni
dily tan o'r tydyn breintiaog hyd y
trydydyn, oni byd yr allud yn gôa-
haliast Sais, neu yn Góydel ; a hóno
á'i ceif yn diannod ; ac o hóno y telir
góarteg dihaç : fev yó góarteg dihaç
tan y tād i dodi ar y cenedyl ; can
nid oes cenedyl tād á'u talo.

O derbyd foi p̄t yn p̄oyt, ac nas
gomyno íranoeet, nis dily hyd yn oed
undyá a blóydyn ; ac yaa dóyn
góystyl, máb am da aral.

Ebedió maer cyçelaor punt ; ebedió
maer çœugaint ; ebedió cyçelaor
çœugaint ; ebedió ucelgôr triugaint ;
ebedió máb ailt, o byd eglóys ar y
tír, çœugaint ; ac oni byd pedoar
ugaint ; ebedió allud, pedair ac
ugaint ; ebedió gôr ystavelaog pedair
ar ugaint ; ebedió ystavelaog o gómaig
an ar p̄ymteg. Nid á ebedió yn ol tír
cyniv.

O derbyd góahanu dyn á tír yn ei
byóyd, a'i maró ev goedi hyny, nid á
yr ebedió yn ol y tír namyn yn ol y
da ; ac oni byd dim da, nid á ebedió,
namyn ei difodi ; neu bod máb ido, a
hóno á'i tál.

Ni dily na brodyr na çevndyró
talu ebedió ar tír difodedig ; can ni
çafant hóy evo heb ei p̄rynu.

Ebedió pob sóydaog á bo yn lya
pedoar ugaint ; ebedió bonedig can-
dóynaol a máb ucelgôr a gôr cyvar-
óysaog ; ebedió á dilyir idynt, can ni
bo tír yn eu laó. Sev y dily ei talu
órt baint y tír yd henyó ohano : ac ni
tál y tād tros y máb y cyvryó hóno.

O byd gôr á dau arclloyd, a tír ido

a tan pob un onadynt, yntau á dýly talu ebediö i pob un onadynt.

O byd gör á deutir a tan arclöyd, yntau á dýly talu o'r tír móyav ei dýlyed ohano ebediö.

O derbyd i çerdedgór altud i çlevyçu ar ford, a'i marö, pa tír bynag y bo marö, ev á lál pedair ar ugaint ebediö; a'i da, namyn hyny, i'r brenin; o byd góraig, unarpymteg.

Ebediö merçed y työ góyr tydygöedafam ni uçov cymaint ag eu hebediö.

Ni lál góraig byf namyn un amgobyrr o çyvtai; a sev y tal hónö ört braint y tír yd henyö ohano: ac ni dýly neb talu trosti, namyn ehun; ac oni byd i roi, ai o'r täd, ai o'r brodyr, ai o'r çenedyl, ac na çymero maç ar yr amgobyrr, ev ehun á dýly ei talu.

Pöypynag á treifio góraig, taled ei hamgobyrr; canys ni lál góraig namyn un amgobyrr, ört braint arclöyd y tír hónö, bid nac ört braint y çenedyl, namyn ört braint y gör yd aef ido.

O tri açaos y telir amgobyrr: un onadynt o fod ac estyn, can ni bo cygöelogaç. O çygöelogaç çyhoedäög, can ni bo fod ac estyn.

Tair merçed ni dýlyir amgobyrr: merç edliç, a merç brenin, a merç penteulu; can ni dýlyir ebediö i'öeu tatau, namyn eu hemys, ac eu hanöyl-çón, ac eu hebogau, ac eu harvau. Merç ni dýlyir; can nid oes ä'i gomyno; ni dýly yntau amgobyrr ei merç ehun.

Ni dýlyir i un göahaliaef ebediö yn heröyd ei dýlyed vaör; y byd tyd

yntau o pob dýlyed beçant; önid hyn ä derbyd ido: cymryd tír ohano, a myned yn braint máb uçelgór, er caeted hagen y tír ä çafö, ev á byd can tyded á tír máb uçelgór; ac o hyny alan, amgobyrr ac ebediö á lál yntau, mal y talo máb uçelgór: cyn no hyny ni falai namyn ä falai yr edliç.

Amgobyrr merç pencenedyl, a dyftain, a maer cyçelaör, punt o pob un onadynt.

Pob cyvtyö dyn or y dýlyer amgobyrr ido, cymaint yö amgobyrr ei merç ä'i ebediö.

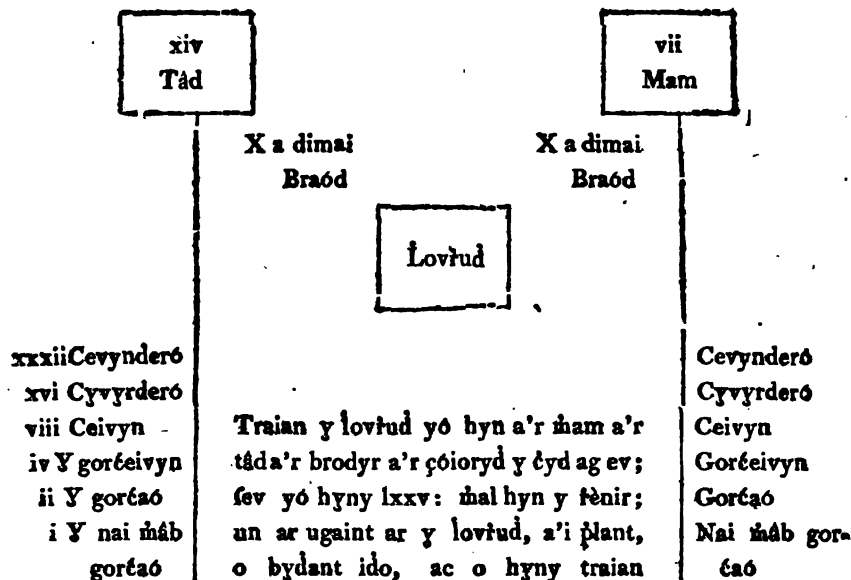
Amgobyrr merç pob pencerd, a'i ebediö, or ä estyno arclöyd penceirdiaef ido yö çöeugaint. Pob cerdaör aral yny byd heröyd ei dýlyed ehun, nac altud bö, na frevtadaög: ymely y tal ei amgobyrr a'i ebediö.

Pob pencerd or ä estyno arclöyd penceirdiaef ido, y brenin þiau ceifiaö ofer ido; nid amçen no telyn i un, a çröf i aral, a þibau i'r trydyd. Ac öyntau á dýlyant pan boent marö eu gadaö i'r brenin.

Pob pencerd telyn á dýly y çan y cerdorian telyn göedi yd ymgadaöoent ä telyn taön, a mynu bod yn çerdaör cygöeifas; a bod yn eirçiad, pedair ar ugaint ei çobyrr; ac ä dýly o pob dovod or ä çaföent, nac o erçi, nac o çyvaröys neifiaör, tan deugör, can ni bo yn y le, os gomyn: sev yö cyvaröys neifiaör, pedair ar ugaint, a hineir beird; ac yntau á dýly ei göafanaef mal gör medianfus arnadynt.

Þlai á dygöed panyö dyn amdivehedig yö cyvarç cyfyl; creil á dygöed,

panyó deróen á lader yn antyvarç ar panyó hón yó cyvarç cyfyl yn iaón:
 trev tát, priodaór á dylly dodi mantel | sev yó hyny pan bo càr yn çyf i'r
 arno o'i çudiao fac ei góeled a bod yn | lovtud o'i fan o'r galanas, ac yn gomyn
 yn góaradgoyd i'r trevtadaóg ei góeled. | maç : mal hyn y fènr galanas góaf-
 lorçóert máb Madaóg eifoes á dygóed, | garaóg--

ar y lovtud, a'r deupart ar y plant; | dóyn dyn yn çerentyd, na ei góahantu
 oni byd plant, taled ehun, a'r traian | á'i çerentyd.
 ar y tát a'r mam; sev yó hyny xxi | O derbyd i dyn lad aral á góenóyn,
 ereil; ac o hyny y deupart ar y tát, | galanas deudyplyg á tal; canys fynig
 a'r traian ar y mam; y trydyd traian | yó, neu yntau yn eneidmadeu, am y
 ar y brodyr a'r çoioryd; sev yó hyny | nail galanas; a'i dihenyd ev yn e-
 xxi ereil; ac o hyny dóy ar y braód, | góyls yr arçloyd, na ei çrogi na ei
 ac un ar y çoaer; y cyf y góehenais y | lofgi á myno. Os góadu á góna, foed
 a çy; yna mae faid i'r lovtud mynegi | góad lad celain yn deudyplyg; sev yó
 ido y cyf mal y mae ei çerentyd, her- | hyny lo çóecantigóyr.
 oyd tydygódafam ni uçov; ac y çyd | Y dynion á gónel góenóyn er lad
 á hyny bod ido o çyd-çarant á bo | ereil ag ev, deóis i'r arçloyd idynt ai
 digaón i çadó bod yn góir á dygóed y | eu deol ai eu dihenydu. Os góadant,
 lovtud. Sev ataós y mae da cyd- | foent lo çóecantigóyr.
 çarant: can ni dilyant yr efronion na | Póyþynag á holo þef, a dybod i'r

maes, ac yn y maes ciliaó ohono, a bod yn góel éantó íeóí no holi; y éyvtaif á gáid ido íeóí; canys ydyó yn ei deóis, ai holi ai na holo, cyd galo yr amdifyngór galó am braód; ac o acaós ei bod ev yn ciliaó, mynu ei dybarnu o'r da, ni góyl y éyvtaif bod yn iaón ei dybarnu o'r eido, nac o'i haól; namyn cau górtodes yr oed i mýned heb un oed o'r maes: os ev á derbyd foi maç ar à barno y éyvtaif, ac eiste yn ei plaid, a deçreu holi a góarantaó ateb; a góedi hyny ceifiaó oed orf porf, a dygóedóyd y dylu: canys ymdeóis yd óyv. Ac yna dygóedóyd o'r amdifyngór, cyd fyvo yf deóis nid ydyó; can ni éytain góarfaí éan deóis; ac neu deóifaif títau holi; ac orf hyny y dodav mítau ar y éyvtaif, na dyl títau éiliaó; sev y góyl y éyvtaif yna nad oes annod ido, namyn góneufur cyvtaif dyló. Ac os ev á góna yr haólgór gadaó y maes, doter croes facdo nad ei; ac od á, galóed yr amdifyngór am braód; ac yna y góyl y éyvtaif ei bod heb haól yn oes yr arclóyd hónó; a íeir buó camlóro i'r brenin. A heróyd ereil, yn deudy-
plyg.

Am moróyngóraig, góedi foder i gór, a hítau yn moróyn, a heb éysgu éenfi, od darfaí dóyn trais arnei, rhai á dygóed na dylai éoóyl; ereil á dygóed y dylai; nyri eifioes á dygóedón, póypynag à tóro moróyndaód góraig, dylu ohano íalu idi ei éoóyl.

Póypynag à beicioco góraig o lóyn a perf, namyn yny ago na górfó arnei ei méitrin, namyn ei éaóiau; sev

acaós yó, can ni éavas hi grym ei gór, na góyl y éyvtaif dylu o honei hítau bod yn eifioedig o'i acaós ev.

Rai á dygóed nad maç maç góraig; nyri á dygóedón, bod yn maç y maç á fodo góraig, can ni gáler maç o góraig. Pan góatogóraig maç, sev y góataá góyr y éyd á hi; canys gór á góata, pa dyn þynag y bo haól arno, a gomeð ohano, dybod i góneufur iaón am yr haól yn pob dadlau y bo gomededig ev ohano, heb camlóro á íal. O derbyd ei dybod yntau i'r dadlau, ac gadaó ohano y dadlau yn anéyvteifiaól, a galó o'r haólgór am braót o éyvtaif; sev á góyl y éyvtaif y éyvlavan yd aef yr haól amfanei, i barnu i'r haólgór, a camlóro ar yr amdifyngór am gadaó y maes yn anéyvteifiaól, ac yna oes yr arclóyd þieufó y maes y dyd hónó, na éafo iaón amfano. O derbyd ido yntau dybod i'r maes, a dygódev haól ac ateb ohano, a barnu o éyvtaif ei bod yn éoledig, hóno á éyl yn traçygyd-aól.

Póypynag à mýno góneufur cyvtaif á'i éilyd, cyntav yó o honei foi maç ar éyvtaif, a góedi hyny eisted yn éyvteifiaól; sev mal yd eistedir yn éyvteifiaól, eisted o'r brenin á'i éevyn ar yr haul, neu ar y drychin, mal na bo ei góyneb ar y drychin; a'i dau hynain un o pob tu ido; ac odyne y góyrda yn ei éylç; a'i ynad lýt fac ei bron; ac ynad y cymód ar y neilú ido; a'r efeiriad o'r tu aral ido; a heol éyvargóyneb ag ev, i mýned i'ó braódle, ac i dybod; a'r dóyplaid o pob tu i'r forð; a'r dau éycaós y nefav i'r forð.

o pob tu idi; a'r dau perçenaog haol yn ford; a plaid yr haolgor à'i lao afo y perved; a'r dōy canlaō yn eifav; a ar y ford; a'r dau figyl yn fevyl uq plaid yr amdifyngōr à'i lao deheu ar y ðen y dau cyçaos.

Gōyrda	Hynaiv	Brenin	Hynaiv	Gōyrda
Efeiriad		Ynad	Ynad	
Canlaō Amdifyngōr Cyçaos.		Cyçaos	Haolgor	Canlaō
Rīgyl.		Rīgyl		

Ac yna gohyn i'r amdifyngōr, Pōy dy cyçaos? pōy dy canlaō? Ac yna enoi pōy ynt hōy; ac yna gohynner ido, à dyd ev ðoli neu çafael yn eu pen hōy? Ac yna dygōeded yntau ei doddi. A gōedi hyny gohynner i'r haolgor, a dyd yntau yn ðen ei plaid y fyð y çyd ag ev? Ac yna y mae iaōn ido yntau dygōedōyd, Dodav ðoli a çafael. Ac yna y mae iaōn cymryd y çanfyt bod ōrt ðoli neu çafael am yr hyn fydygōedafam ni uqod: a hōno à gelōir yn tylgōed. Ac ody na cyçaosfed; ac ody na cymered yr ynad, a'r efeiriad, a'r figyl y dōy cyçaosfed à dadçanent, ac aent alan a barnent herōyd y dōy çyçeuçaf. Ac o byd faid gair cyvarç, anmonent ðenad i gohyn i meōn; a gōedi hyny doed yntau i meōn, a çymered bod ōrt ðraōd, a maç ar gobyr; a gōedi hyny dadçaned y ðraōd; ac ody na byd dilys yr haol hōno byt.

O derbyd doddi gosteg yn y maes, ac ody na angostegu o un yn y maes, tair buð çamlōrō arno, a bod yn angolo y

gair hōno, ac ido ev, ac i'r cyçaos.

O derbyd i dyn rodi ariant neu yf-çrubyl ar aral, ac o'r da hōno cyv-neōidiaō ac elōa o'r neb y daet ato; a çeiçiaō o'r neb pieufo yr ariant yr elō; nyny à dygōedōn, na dyllyr, onid ambod à'i dug ido; canys nid à solt aitan diebryd; ac ōrt hyny, ni dylly namyn yr hyn à toes ar y lal.

O derbyd i dyn dybod yn trōyded dyn aral, ac yfçrubyl çanto, neu à da aral; pan el ymtait ni dylly mnyed çanto nac epil, na fail, na çludair, na dim, namyn cymaint ag à daet çanto o byd; onid ambod a'i dug ido.

O derbyd dōyn hōç i dyn yn ledrad, a meitrin o honei epil çan y dyn à'i dōg, a gōybod o'r perçenaog yn y le y bo, a çeiçiaō ai hi ai hepil; nis dylly namyn hi ehun, o byd; ac oni byd, ni dylly dim; canys nid à solt aitan diebryd.

Pōyçynag à gōrfoto iaōn o açaos tebygu ei bod yn arçlōyd ar haol, a dylly holi pan mnyo; gater ido yntau ðeidiaō; ac o ðaid undyd a blōydyn,

bid ei haol yn haol trablóydyn; a casael hi yn moróyn, bi d hifau a hõno ni dylir iaõn byf amlanei.

O derbyd i dyn dõyn adgavael yn ancyvreitiaol tra ei ÷evyn, a'r haol yn ir; ev á dygõedir, na dily cyvtaif nyõ gõnel, am yr hyn y gõnaef ev ancyvtaif amlano ev fyadmerõyd tra ÷evyn, a'r haol yn ir mal cynt.

O derbyd i dyn mýned yn maç, a ÷yn tervynu yr haol ei mýned yn ÷lavgõr, neu yn mýnaç, neu yn ÷yõyl, ni ÷ybyco ev dilyu ohano ateb; nyini á dygõedõn dilyu ohano ÷yggõiraõ à edeõis tra bo byõ. Ac un o'r leod ni dily y máb bod yn le y tãd: sev acaõs nas dily; can nid edeõis dim o'i ÷ã ido, nam ei ggõyls; ni dily yntau fevyl trosto o dim, namyn ei eggõyls.

O derbyd i dyn holi cyn oed na ÷oli na casael, er hyny hyd ei oed ni derbyd ido.

O derbyd i dyn yn dydiau dydon na ÷oli na casael ni byd ir hyny, oni byd dodi oed coli a casael yndyt; ac os hyny à dodir, cõbyl á ÷olir; ac ymely am ÷ir a daiar yn amferõd y dilyir eu carçaru.

O derbyd i morõyn dygõedõyd ar gõr dõyn trais y arnei, a'r gõr yn gõadu, a dygõedõyd ohonei hifau yn ateb, Oni dygõst ti trais y arnav mi, morõyn õyv mi etõa; sev y barn y ÷yvtaif ei hefryç; sev á'i hefryç yr eulig. O derbyd ido yntau ei casael hi yn gõraig, ni geil y lãl ei gõadu; yna taled y gõr y dygõaõd hi arno ei ÷reifiaõ, ei çõõyl, a'i gõynebgoarf idi hi, a'i hamgõbyr i'õ harõlõyd, y a'i dilyfroyd. O derbyd ido yntau ei

braint morõyn, ac na ÷oled ei braint er hyny; nid amcen er ei frowi.

O derbyd dõyn trais i ar morõyn, ac yn y trais hõno casael beiçioçi, ac na ggõypo hifau põy y tãd, a'r arõlõyd yn mynu amgõbyr, a hifau yn dygõedõyd na dilyir idi; canys trais á ducpõyd y arnei, ac nã ÷ylyir i un gõraig à dycer trais y arnei ÷alu amgõbyr; sev á dygõed y ÷yvtaif yna difodi yr amgõbyr i'r arõlõyd; can ni galõs ei ÷adõ fac trais, ac ev yn dilyu ei ÷adõ. Cyd ampeuer hifau am hyny, ni ÷efir y ÷enti na nyn ei lõ ehun ar bod yn gõir à dygõed. Sev y bernir máb y fyõ gõraig hõno orf ÷enedyl ei mam ei braint yny ggõypo põy bo ei tãd.

O derbyd i gõr dygõedõyd bod gõraig yn beiçiaõg, a'r gõraig yn gõadu, a'r gõr yn adev, a'r arõlõyd yn mynu yr amgõbyr, taled y gõr y fyõ yn adev; can nid oes ggõad tros ggõaefav.

O derbyd damtõg pef á gõert arno o ÷yvtaif, a bod yn mõy y damtõg no yr gõert cyvtaif; yr ynaid á dilyant efryç ai cam y damtyggõyd; ac os cam, gõneler arno ÷yvtaif anudon: sev yõ hyny naõ ugaint canlõrõ, a'r eglõys yn ei ol.

O derbyd i dyn gyru pef ar aral i ÷reiriau, a gõedi y gyr ei diheuraõ, hõnõ á gelõir yn ÷yvtaif anudon; can ni geil na bo anudon y nail lõ onad- ynt.

O derbyd i dyn gyru braõ ar aral, ac o'r braõ hõnõ coli ei enaid o'r dyn; efryçer o pa herõyd y gyrõyd y braõ, ai yn herõyd braõ, ai yn herõyd pef

aral; ac os yn herōyd aral y byd marō, ni digōygir; os herōyd y dyn à ġorug y braō y coles y lal ei enaid, taler ei ġalanas.

Pōypynag á dyco ċreiriau i dadlau, ac eu cētiaō o'r plaid aral à oed yn erpyn y creiriau à daet ċantō ev; nyri á dyġōedōn, na dylly ev y creiriau hyny yny darfo y dadlau hyny alan: cyfredin byd y creiriau i paōb yn y maes.

Nid faid creiriau yn dadlau à ġōn-eler y meōn mynōent, can yō plas y creiriau.

O derbyd bod cyvtaif yn dadlau, ac na bo creiriau yn y maes; nyri á dyġōedōn, na dyllyir oed i cētiaō y creiriau, namyn tra ċatōo yr ynad y braōdle, a hyny yn eġōyllys yr ynad.

O derbyd i ynad barnu cam, a'i ampeu amtanei, ac na cýndycier gōystyl yn ei erpyn cyn cyvodi o'i braōdle, onis myn, ni dylly ei cymryd

byf oedi hyny.

Tri ċadarn byd, arċlōyd, a drud, a didym: sev aċaōs yō, maen tros iaen yō arċlōyd: sev yō drud, dyn ynbyd; ac ynbyd ni ġelir cyfel dim namyn ei eġōyllys: sev yō dyn didym, dyn heb da ido; ac ōrt hyny, ni ġelir cyfel da yn le ni bo.

Tair provedigaet à ġelir ar anivel: un yō, pōypynag y lader ei ċi; o dyġōed ei bod yn buġeilċi, ev á dylly ei provi; yr ail yō, o derbyd i dyn lad ci o aċaōs ei bod yn cýndeiriaōġ, a ġōrtġōynebu ido o perġenaōġ y ci, a dyġōedōyd nad oed cýndeiriaōġ, y dyn á'i ladaōd á dylly ei provi: sev mal y dylly; ei tyġōeled ev yn ymlad á ċōn ac á dynion; neu ei tyġōeled ġōedi tyyfu ei lavaōd; trydyd yō ċi cýndeyodig, o ledir, ev á dyllyir provi arno ei bod yn cýndevodig ar brafu dynion, neu ar ġōneufur cyvlavanau ereil.

Mae elle enheueret etelir sarhaet id heudin heruet eubrein canaheuer nam uret eneile Pan torer naut ebrenin sarhaet eu idau ahono atelir idau heruet iuerin. Aoes unlhe ebar no enad braut eniuaratdele niddleher emustalau ac eef oes ene lhe emae nauet taudauc enad anbraut. Mae elle etal estraun o alanas kemint abraut enelle enucier aralanas maab ad duco iuam ikenedel aralle ikan eneb aueicus droftau Pa trie derin goillt nidele neb eollat heb kaniat ardir arall ac olletyr mae edial sef eŷ etri hene kicuaran acgaran ac erer sef euu edi al am bobun camlure ac ir neb bieuso etir deugein. Aoes gurt teir punt oledrat gandamtuc kefreisial arnau nidelcher na dirue na dihenid Mae edeu adeteleir iddale pale benaceker aetdunehet ereglues ac ena ihellhug mab doolef adinco tat keffauan dorftau hunu eoe Bei darfei sillau pen den ac ef on keŷku ac na oetut mae edial adeleir am danau hun eo edial diru emlad ae sarhet irgur caguerht itrecullte sef eohene pederarugent Aoes ungaet auo mae iuerht noffederarugent os goaet kein deluag

AMRYW BERTHYNASAU I GERDDORIAETH.

CERDD DANNAU.

Llyma y priv dyniadau.

Y tyniad croes a'r hirvys tros y tannau a'r bys yn ei le ei hun, a'r graenvys tap vwrddwn y cyweirdant, a'r bys bach yn ei le, a'r tant lleddyv uchav a chrafdant y vawd, a'r graenvys a'r hirvys tros y tannau.

Ond weithiau bydd rhai o'r cyweirdannau uchod yn dyniadau; ac weithiau bydd rhai o'r tyniadau uchod yn gyweirdannau . . . . . amser pan ddel mewn cerdd. Crychiadau fydd yn cyvlenwi rhwng cyweirdannau a thyniadau; ac weithiau lle favo y bys y cyvrivir tolciau, neu dolciau à fydd yn gwafaneuthu yn lle bwyadau; a phlethiadau fydd yn tegau rhwng cyweirdannau a thyniadau, ac yn amryveilu pob un ar ei gilydd.

Dywedwn bellach am y cyweirdannau, y tagiadau, y tyniadau, y cyfylltjadau; y rhai sy yn dangaws lleisiau gwahanedig, bob un o honynt yn amryvaelu.

Rhaid yw fon bellach am y cyweiriau, y rhai sy yn dangaws lleisiau gwahanedig, yn amryvaelu, ac fydd a'u perthynas yn wahanedig oddiwrth eu cilydd.

Pum cywair y fydd yn favedig ac yn warantedig; ac o'r rhai hyny gellir gwneuthur à vnyer o gyweiriau.

Un bys i grythor a geidw dri chywair: nid amgen isgywair, crafgywair, a lleddvgywair; a hyn y mae yr hirvys yn ei gadw.

Y mynagvys fydd yn cadw y gogywair a'r bragodgywair. Ac wele dyma y pum cywair privedig.

Bawd i grythor fydd yn gwafaneuthu ac yn amryvaelu yn mhob cywair yn nghyver y pedwar bys ereill. Y graenvys, a'r bys bach fydd yn gwafaneuthu ac yn amryvaelu yn mhob cywair yn eu rhan eu hunain.

Peb bys fydd yn cadw arno y bragodgywair, o'r achaws y mae yn cael ei enw; oblegid vod peth o bob cywair yn ei vyfsg; ac o herwydd hyny y gelwir ev y bragodgywair.

Pedwar rhyw Dannau Lleddvon fydd, sef;

Tannau lleddvon y bragodgywair.

Tannau lleddvon y gogywair.

Tannau lleddvon isgywair.

Tannau lleddvon y lleddvgywair, o'r hwn y mae yn cael ei enw.

Oblegid yr hwn a wypo yr hyfbyfrwydd heb ddyfg celvyddyd, ni bydd ev athraw, namyn tebygwr cerdd.

Govyniad.

Pa sawl gwaith y dichon cwlwm cydgerdd vod mewn cainc? "Dwy-waith, o bydd byr y mesur; pedair gwaith, o bydd hir y mesur; heb na mwy na llai: ac o bydd mwy na llai, cam-vesur yw. Wyth o dyniadau a chyweirdannau á savant bob un yn lle ei gilydd, heb na mwy na llai." *Cafgliad Didrewn.*

Atteb.

Ni ddichon bod athraw cerdd heb y mesurau hyn*. O Lyvyr yr athraw Thomas Kelli o Retelgarwys †.

Yn yr un Llyvyr y mae 24 Mesur yn henwedig; ac yr hanes canlynawl am danynt.

Llyma y 24 mesur o gerdd dannau wrth reol vesur oll, val ag y cyvanfoddwyd mewn eisteddvod o vlaen llawer o athrawon celvyddyd, o Gymry cywraint yn y gelvyddyd, ac ereill o Wyddelod, yn amser Gruffydd ab Cynan; ac á ddodwyd ar lyfrau, drwy orchymyn yn yr amser, ac a adysgrivwyd oddyno yr unved dydd ar ddeg o vis mai yn y vlwyddyn un mil, &c. ‡

Amryw Glymau ar y Crás Gywair, ni fonioedd y Dr. I. Davies am danynt, o'r Cafgliad Didrewn.

Alban Benŷin	Divr Mac a Delgi
Alban Voelvin	Divr Corfynywg
Alban Rhydderch	Divr Carlidan
Alban Erun	Divr Trwsgyl
Alban Du	Divr Cordilethach
Divr Carŷin	Divr arall ar y Carŷin
Divr Graŷtolawg	Divr Fawran
Divr Gwrgan	Divr Cantudlon

* *New*, A phwybynag á wypo hyn yn ddigon myvyr, ni phalla o'i gelvyddyd un amfer, nac o ateb droŷti yn gyvreithlawn. Ac velly y tervyna y doŷparth á elwir, Llaw a throed a chluŷ cyvarwydd cerdd dant. *Cafgliad Didrewn.*

† Gwel y pethau á ddyly pencerdd eu gwybod yn Llyvyr Gram. S. D. Rhys, T. D. 298.

‡ Gwel ychwaneg am hyn yn ngramadeg S. D. Rhys, T. D. 303.

Divr arall at Alban Rhydderch	Divr Alvach
Divr Flangwtfen	Divr Brud Odidawg
Divr Gwrgod	Divr Tudyr Bach
Divr Macmon Hir	Divr Macmon Byr
Divr Toddyv	Divr Cerfwch o Ddeheubarth.

Oc yr un Llyvyr y Canlynawd.

Alvarch	0000.0000.11111111
Macmon Hir	00.111110111110011.
Brath yr Ysgol	10100100101101001011.
Gwrgan	1101011001011010011.
Gorfiniwr	1100101111001011.
Hwyrwyn Gowri	011110001111.
Mac y Mynvaen	110000.
Tutyr	1100100
Brud	0010001011011101.
Dewis Hywel	11110100.
Odid à'i gwypo	010100101011.
Cwlwm Gruffydd Grythor	110101101.
Fwrain	110101101.
Cwlwm Brido	1111001110110.
Trwsgyl	0000111100001011.
Trwsgyl Trwyngi	01001011.
Alban Rhydderch	0110110001.
Cwrri	1000101110001011.
Cercyrt	1001100010011101.
Gochel Geibio	
Cell Ieuan vab y Gov	10101111.
Mac y Delgi	
Toddyv	011110.
Cenedlon	1000111010.
Trefnal	1000111010.

Y Pedwar Mesur ar ugain Cerdd Dant, Oc y Casgliad Didrewn.

Alvarch	⁺ iii ^k iii
Mac y Mwn Hir	⁺ ^k ⁺ ^k ⁺ ^k ⁺ ^k ⁺ iii iii i i iii iii i i ii.

Cotitilas	k + k + k + k i ii ii iii i ii iii.
Coraldan	k + k + k + k iii i i ii i iii i.
Corfinfan	k + k + k i i ii i ii.
Carfi	k + k + k i iii i i ii.
Cwilog	k + k + k + k i ii i i ii i ii.
Wicfach	k + k iiii iii ii.
Toddyv	+ k + k i ii iii ii.
Mac y Delgi	+ k + k + k + k + k + k iii i i iii i ii i iii i ii.
Calchan	k + k + k ii ii iii i i.
Rhinart	k + k + k + k + i i ii iii ii ii.
Macamwn Byr	k + k ii ii iii.
Mangler Gwrgan	k + k + k + k + k + k i i iii i ii ii ii ii.
Brath yn *	k + k + k + k + k + k + k + k i i ii i i ii i i ii i i ii i.
Macamwnvaen	+ k + k + k ii ii iii ii ii iii.
* * * * Bach	k + k + ii ii ii ii.
* * * *	+ k + k ii ii i ii.
Brud Odidog	k + k + k + k + k + k ii ii iii i i ii i iii i i.
* * * *	k + k + k + k + k + k ii ii i i iii ii i i ii.
Alban Rhydderch	k + k + k + k + k + k i i ii i i iii i ii i i ii.
Trwsfyl Mawr	+ k + k k + iiii iii iii i i ii.
Corfgolovn	k + k + k + k ii i ii ii i i ii.
Trefi Heli	k + k + k i iii iii iii ii.

Tyniad yn rhol y Crythor yw Cywirdant yn rhol y Telyniwr.

* Enwau allan yn y mânau hyn.

Hyn gan Gruffydd Hiraethog, yn ei lyvyr, 1522.

Cor Alun.	Suran Wdan.
Pŷalm Wgan.	Ymryfon Flaimgoefgrech.
Cwlwm Serchog.	Cor Tinpan.
Cwlwm Llywelyn Vychan.	Marwnad yr Athraw o Vedd
Cwlwm Hen ar Dro 'r Tant.	Cor Elvyw.
Trimwechl Was Mair.	Fowran Newydd.
Aen Badarn.	Cwlwm Davydd Athraw.
Cadarn yn Nghadair.	Cor Elvan.
Alban Hyvaidd.	Dau Gwlwm ar Anghywair.
Alban Hwlcyn.	Cleddeu Cerdd.
Alban Hyddig.	Cor Careg.
Alban Dyrn.	Cor Elvydd arall.
Alban Bridi.	Cwlwm Gw. ab Ll. Ddu.
Alban Benverth.	Cwlwm Ieuan Pwrs.
Alban Rutwr.	Cwlwm Hir ar Vragod Gywair.
Corgwth Varv Helm.	Cwlwm Hir ar y Leddv Gywair.
Corfwith Deheubarth.	Cartyged Gwydn.
Dinam y Gad.	Corcholovn.
Cor. . . .	Saeth Ym.
Dilacht Dwd.	Cwlwm y Vrechdan.
Cwlwm y Sant.	Tri Mechl Odidog.
Cardyget Trahaiarn.	Cwlwm y Sais.
Cwlwm Byr ar Vacmwn.	Boly y Tyvyni.
Almachalia.	

Y CANLYNAWL O LYVYR ROBERT AB HUW.

Colonau ar y Crafygwair. iii

Ymryfon Flam y Chwysgyrch	Corfiniwr
Saeth y Malach	Corfiniwr (Carfi)
Croch Olon	Trwsgyl Mawr
Colon gerdd gadyr Gwdun	Trwsgyl Mawr
Cadeiriau iv.	
Cwlwm Gwilym Ll. Ddu	Macmwn Hir
Cleddeu Cerdd	Trwsgyl Mawr
Cwlwm Hir ar y Bragod Gywair . . .	Macmwn Hir
Cadarn yn Nghader	Macmwn Byr

Y Bragod gywair.

Cwlwm D. Athraw	Corfiniwr
C. ar Gainc y Gwyddyl: tut. bach wsgw	Trwsgyl Mawr
Anrheg yr Iesu	Macmwn Byr: Hir, Trwsg: Tutyr Bach
C: Ivan y Pwrs	Trwsgyl Mawr
Cor Elvyw	Corfiniwr: Macmwn Byr: Tutyr Bach
Yr Hen Gwlwm ar y Gogywair	Trwsgyl Mawr
C. Gwyn ab y Gov	Corfiniwr
C. Mawr ar y Gogywair	Corfiniwr: Mac. Byr: Tutyr Bach
Cwlwm Bach ar y Gogywair	Trwsgyl Mawr
C. Alban Hyvedyr	Macmwn Byr: Tutyr Bach
Halban Ben Porth	Mac. Byr: Tutyr Bach
Halban Cilmaen	Sic a delfi
Cwl. y Wevus	Alban Hyvaidd
Cor Delfi	Flamgwr Gwrgan
Salm Wgan	Trwsgyl Mawr
C. Rydderch	Corfiniwr
Cor Cilic	Flamgwr
Cor Meili	Macmwn Hir
Alban Rodir	Macmwn Hir
Cor Careg	Corfgoloth
Marwnad Llwyddeg	Corfiniwr: Tutur Bach
Halban Hwlwyn	Flamgwr
Cor Elvaen	Flamgwr
C. y Sant	Macmwn Byr: Mac. Hir: Tutyr Bach
Cwl. Dau Hanner	Macmwn: Tytyr Bach: a Trwsgyl
Tri Mwlch Odidawg	Macmwn Hir
Cwl. ar gywair yn nghywair Edward	Flamgwr Gwrgan
Cwl. ar Gywair yr Athraw Vedd	Corvinvaen
C. Cor Elvaen	Flamgwr Gwrgan
C. Dirgelwch Ivan ab y Gov	Macmwn Hir
C. Tri Mwlch Newydd	Corfiniwr
C. ar y Cywair Chwith	
C. Alban Henri	
C. Cor Allon	Macmwn Byr
C. Cor Elfin	Corvinvaen
Corarthan	Corfiniwr, a Thtyr Bach
C. Crych ar y Golon	Mac. Byr: Trwsgyl Mawr
C. Croch Olon Bach ar yr Hen Gwlwm. Ar y Cras Gywair..	Trwsgyl.. Trwy.

Cw. Marwnad Lewis	Corfiniwr, a Thutyr Bach
C. Forchawg ar y Cras Gywair . . .	Corfiniwr: Tutyr Bach
Cwlwm Almach y Ledd	Macmwn Byr
Cwlwm Almach y Lli	Brath yn Ysgol
C. Alban Mawan	Macmwn Hir
C. y Wevyl ar y Cras Gywair	Corfiniwr, a Thitwr Bach
C. Dinam y Gat	Cordiotutlach
C. Hen ar Dro Tant	Corfiniwr
C. Byr ar y Bragod Gywair	
Sarnwdan	Trwsgyl Mawr
C. Corfwch Deheubarth	Tytir Bach
Cwl. Coraethno	Trwsgyl Mawr
Cor Tympan	Corfiniwr: Mac y Mynvaen
C. Bach y Wevus	Mac mwn Byr, a Thitwr Bach
Fowran Newydd	Fowran Newydd ydyw ei vesur
Y C. Mawr ar y Lleddyv Gywair . . .	Corfiniwr
Y C. Hir ar Leddyv Gywair	Mac Mwnvaen
C. Anrheg Rhys	Mac. Byr a Thrwsgyl Mawr
Corfwch Vardd Helyn	Trwsgyl Mawr
Anrheg Dewi	Tytir Bach, neu Trw
Adda ab Hildir	Mac Mynvaen
Cwlwm Ll. Vychan	Macmwn Byr
Cwl. Dyeithyr ar y Cras Gywair . . .	Corfiniwr
Cwlwm ar y Cywair Deuhanner	Flamgwr Gwrgan
Cwlwm Anrheg Elfin : Ifgywair	
Cwl. Anrheg Rhys ab Tewdwr : Ifgywair	
Cwl. Cor Melach : Bragod Gywair]	
Cwl Ymryson Flam Aehalch	
Cwl y Cleddeu ar Ifgywair	

Hyn fydd gan i Robert ab Huw, o Ddivrau wedi eu priciaw †.

HENWAU BAGAD O GANIADAU SYDD GENYV GWEDI EU
PRICIAW YN Y BLYVYR YMA, AC MEWN LLYVYR
ARALL HEVYD. ROBERT AB HUW.

Caniad Yflavell	C. Gwenvrewi
C. Beuno ar y Gogywair	C. Yr Evail, neu y Wevus

† Gwel ereill yn Ngramadeg S. D. Rhys, 293—300

C. Gronw Bach o Gevyn Rhos	C. Suwfana
C. Marwnad Rbydderch	C. Ll. ab Ivan ab y Gov
C. Pibau Morvudd	C. Cadwgan
C. Llywelyn Delyniol	C. y Sant
C. Bach ar y Gogywair	C. Crych
C. Cynwrig Bencerdd	C. yr Hen Vragod Gywair
C. Marwnad Sion Eos	C. y Tro Tant
C. Marwnad Ivan ab y Gov	C. San Silin
C. Hun Gwenlliant	C. y Gwyn Bibydd.

LLYMA Y XXIV MESUR CERDD DANT.

Mac y Mwn Hir	111100001010111100001011
Corfiniwr	11001011.11001011
Corfgolef	11011001011
Rhiniart	10011.10011 *
Coraldan	111010010001
Trefi Heli	10001110001011
Wnfach	11110001
Cor dia Tutlach	10110001001111 †
Corvinvaen	10110111011011
Corwrgog	1001011011
Carfi	10001011.10001011
Brath yn Yfgol	10110100101101001011
Flangwr Gwran	1011101100110011
Mac y Mwn Byr	11001111
Calchan	1100111101
Bryt Odidawg	0010:0010:1101:1101 ‡.
Trwsgyl Mawr	00001100001011
Tutyr Bach	00110011
Mac y Mynvaen	00)1100:0011001111
Toddyv	01100011
Hatyr	001011.001011
Mac y Delgi	0111011
Alban Hyvaidd	1011010001001011
Alvarch	0000.0000.1111.1111

* Gwel T. D. 10. 1011.1011

† Gwel T. D. 11. 1001100010111—Gwel T. D. 20. 10011000100111

‡ Ond gwel T. D. 14.

Caint Yftwfwl 0100101101001011 | 0011000011001111
 Caint y Verch o Drysglwyn 1100101111001011
 Y Ddigan Tro Tant 11001011 11001011
 Y Ddigan Hun Gwenniant 101 :1011
 Y Gaint Ver 10111011
 Y Ddigan Betfain 11001111 11001111
 Y Gaint Ddu o'r Werddon 11011001011

Y LLEDDYV GIWAIR GWYDDYL.

<i>g</i>	<i>a</i>	<i>b</i>	<i>c</i>	<i>d</i>	<i>e</i>	<i>f</i>	<i>g</i>	} <i>a. b. c</i> ac velly o hyd.
<i>g</i>	<i>b</i>	<i>b</i>	<i>e</i>	<i>d</i>	<i>e</i>	<i>g</i>	<i>g</i>	

CYWAIR YN NGHYWAIR Y WRACH.

<i>g</i>	<i>a</i>	<i>b</i>	<i>c</i>	<i>d</i>	<i>e</i>	<i>f</i>	<i>g</i>	<i>a</i>	<i>b</i>	<i>c</i>	<i>d</i>	} o hyd.
<i>g</i>	<i>b</i>	<i>a</i>	<i>c</i>	<i>d</i>	<i>f</i>	<i>f</i>	<i>g</i>	<i>b</i>	<i>a</i>	<i>c</i>	<i>d</i>	

LLYMA HENWAU CLYMAU Y CYWEIRIAU SY GAN I WEDI EU PRICIAW.

- Cwlwm yn Nghywair Edward : Flangwr ei vefur
- Cwlwm ar y Cywair Deuhanner
- Cwlwm ar y Cywair Chwith
- Cwlwm ar y Lleddyv Gywair
- Cwlwm ar Gywair yn Nghywair y Wrach
- Cwlwm ar Gywair dyeithr
- Cwlwm ar Gywair yr Athraw Vedd.

Yma tervyna hyny a yfgrivenafai Robert ab Huw o Vod Wigan.

HEN GERDDORIAETH O LYVYR RHYS JONES, Y BARDD.

XII.			
	$\begin{matrix} / & / & / & / \\ c & c & a' & c' \\ \backslash & \backslash & \backslash & \backslash \\ b & b & b & b \end{matrix}$	$\begin{matrix} / & / & / & / \\ b' & b' & c' & b' \\ \backslash & \backslash & \backslash & \backslash \\ a & a & a & a \end{matrix}$	$\begin{matrix} / & / & / & / & / & / & / \\ a' & c & c & b & c & c \\ \backslash & \backslash & \backslash & \backslash & \backslash & \backslash & \backslash \\ b & b & a & a & b & b & b' \end{matrix}$
	$\begin{matrix} a1 & \text{f} & a1 & \text{f} \\ \text{f} & & \text{f} & \end{matrix}$	$\begin{matrix} g1 & \text{f} & g1 & \text{f} \\ \text{g1} & & \text{g1} & \end{matrix}$	$\begin{matrix} a1 & \text{f} & g1 & \text{f} & a1 & \text{f} \\ \text{f} & & \text{g1} & & \text{f} & \end{matrix}$
	$\begin{matrix} / & / \\ a' & c \\ \backslash & \backslash \\ b & b \end{matrix}$	$\begin{matrix} / & / & / & / \\ a' & c' & g' & g' \\ \backslash & \backslash & \backslash & \backslash \\ b & b & a & a \end{matrix}$	$\begin{matrix} / & / & / & / \\ g' & a' & c & c \\ \backslash & \backslash & \backslash & \backslash \\ b & b & b & b \end{matrix}$
	$\begin{matrix} a1 & \text{f} \\ \text{f} & \end{matrix}$	$\begin{matrix} fi & fi & g & g & fi \\ a' & a' & g1 & g1 & a \end{matrix}$	$\begin{matrix} g & fi & fi \\ g1 & a & a \end{matrix}$
	Bys i'r diwedd.	XIII.	
	$\begin{matrix} / & / & / & / \\ g' & a' & c & c \\ \backslash & \backslash & \backslash & \backslash \\ b & b & b & b \end{matrix}$	$\begin{matrix} / & / & / & / \\ c & f' & c & fi \\ \backslash & \backslash & \backslash & \backslash \\ b & b & b & b \end{matrix}$	$\begin{matrix} / & / & / & / \\ b & e' & b & e' \\ \backslash & \backslash & \backslash & \backslash \\ a & a' & a & a' \end{matrix}$
	$\begin{matrix} g & fi & fi \\ g1 & a & a \end{matrix}$	$\begin{matrix} fi & fi & g & g \\ a1 & a' & g1 & g1 \end{matrix}$	
	Bys iii yn diwedd.	XIV.	
	$\begin{matrix} / & + & / & + \\ c & f' & b & e' \\ \backslash & \backslash & \backslash & \backslash \\ b & b & a & a \end{matrix}$	$\begin{matrix} / & + & / & + \\ c & a' & c & a' \\ \backslash & \backslash & \backslash & \backslash \\ b & b' & b & b \end{matrix}$	Bys: canu y diwedd yn yr un vath a'r gainc.
	$\begin{matrix} f & g & fi & fi \\ a1 & g1 & a1 & a1 \end{matrix}$		

xv.

00110011.

f	f
a_1	a_1

Tervyn
cwlwm
is
gywair.

I.

b_1	a_1
b	g'

Bys.

b_1	c_1
d_1	b_1
	c

b_1	a_1
g'	g
g'	g'
	c
	g'

Bys.

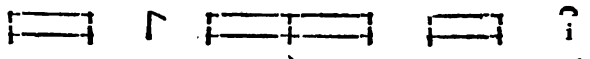

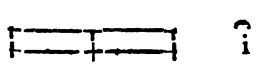
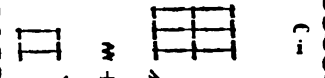

c_1	d
e_1	d_1
c_1	b_1
g	g
g'	g'

Bys diwedd.

d[·] d[·] d[·] ci	II..	e d c d e d c d c ai b1 a1 b1 3/4 g1
d d c d d c d d c d d c b1 b1 a b1 a b1 a1 b g	Fordd.	
d d c d d e f c d d c d d c b1 a1 b1 a1 b1 a1 b g1	Fordd.	
d d e d d b1 a b	Fordd.	V.
		e d e e fi b1 c1 d1

c1	b1	a1	g1	g1	b1	b1	a1	a1	g1	g1			
c1		d1		c1	d1	c1	b1	g1		g1		g1	g1
a1	g1	g1	f1	e1	d1	c1	c1	c1	d1	g1	f1	d1	d1
c1											Bys: diwedd.		c1
d1	d1	d1	c1	d1	e1	f1	d1	d1	d1	d1	d1	d1	d1
c1						VI.		c1					
d1	b1	a1	b1	g1	d1	d1	d1	d1	d1	d1	d1	d1	d1
c1					VI.		c1						

$\overset{f}{\bar{d}}$ $\overset{f}{e}$ $\overset{+}{f}$ $\overset{=}{e}$ d	$\overset{\backslash}{e}$ $\overset{\backslash}{d}$ $\overset{\backslash}{c_1}$ $\overset{\backslash}{c_1}$ $\overset{\backslash}{b}$ $\overset{\backslash}{c}$	$\overset{\backslash}{\bar{d}}$ $\overset{\backslash}{d}$ $\overset{\backslash}{\bar{d}}$
d_1 c_1 d c_1 c_1 b c	b_1 d_1	
$\overset{f}{e}$ $\overset{f}{e}$ $\overset{\backslash}{e}$ $\overset{\backslash}{c}$ $\overset{\backslash}{b}$ $\overset{\backslash}{a}$ $\overset{\backslash}{g}$ $\overset{\circ}{\bar{d}}$ $\overset{\backslash}{c}$ $\overset{+}{c}$ $\overset{+}{c}$	$\bar{d}$ $\bar{c}$ $\bar{b}$ $\bar{a}$ g fi c_1 d_1 $\bar{c}$ $\bar{c}$ $\bar{b}$	$\bar{g}$ b b
$\bar{d}$ $\bar{c}$ $\bar{b}$ $\bar{a}$ g fi c_1 d_1 $\bar{c}$ $\bar{c}$ $\bar{b}$	b_1 g_1	
$\overset{=}{\bar{a}}$ $\overset{\backslash}{e}$ $\overset{\backslash}{c}$ $\overset{+}{e}$ $\overset{=}{\bar{d}}$ $\overset{\backslash}{c}$ $\overset{\backslash}{\bar{d}}$ $\overset{\backslash}{c}$ $\overset{\backslash}{\bar{d}}$ $\overset{\backslash}{c}$	$\bar{e}$ $\bar{c}$ $\bar{d}$ $\bar{d}$ $\bar{c}$ $\bar{c}$ $\bar{c}$ $\bar{c}$ $\bar{c}$ $\bar{b}$	$\bar{c}$ $\bar{c}$ $\bar{c}$
c' d_1 c c_1 c' c' d_1 c c_1 c_1 $\bar{b}$	g_1 g_1	
$\overset{\backslash}{e}$ $\overset{\backslash}{e}$ $\overset{\backslash}{d}$ $\overset{\backslash}{c}$ $\overset{\backslash}{\bar{d}}$ $\overset{\backslash}{\bar{d}}$ $\overset{\backslash}{c}$ $\overset{\backslash}{c}$ $\overset{\backslash}{c}$	$\bar{d}$ $\bar{d}$ $\bar{c}$ $\bar{b}$ $\bar{b}$ $\bar{d}$ $\bar{g}$ $\bar{c}$ $\bar{c}$	$\bar{c}$ $\bar{c}$ $\bar{c}$
$\bar{c}$ $\bar{b}$ $\bar{a}$ $\bar{g}$ d_1 c_1 c	b g_1 g_1	
		Bys dechre.

d c	d̄ c̄ b ḡ ā d̄ ē f̄ ḡ
ē ḡ f̄ ē d̄ c̄ d̄	c̄ ā b̄ ḡ¹ f . . .
ē ē ē b̄ ā ā ā c̄	ā ā ā b̄ ā ā ā c̄
d̄ c̄ d̄ c̄	d̄ c̄ ḡ¹
d̄ d̄ d̄ b̄	d̄ d̄ d̄ c̄ b̄ c̄ ē b̄
c̄ c̄ ē	ē ḡ¹ c̄ c̄¹
ā ā ā ḡ	f̄ f̄ f̄ ē
+ ḡ ḡ f̄	d̄ ē ē d̄
d . e d̄ c̄ c̄¹	e d̄ c̄ ē
x. xi. yn yr un vath ond yfmudaw.	

XII.

Bys dechre.

Tervyn cwllwm bach ar y gogywair.

$\bar{c}$ $\bar{d}$ $\bar{e}$	$\bar{d}$ $\bar{c}$ $\bar{d}$	c b a	d d d
f a	g d	g a	d
d	b		

f f	f f	d d	d d
c g	f e	e d	c c
e	d	c	b

Bys dechre.

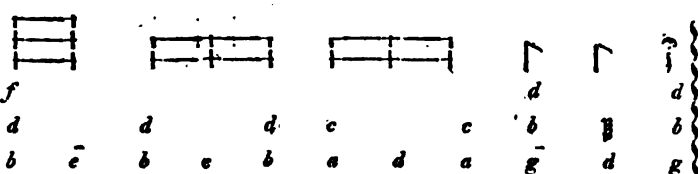

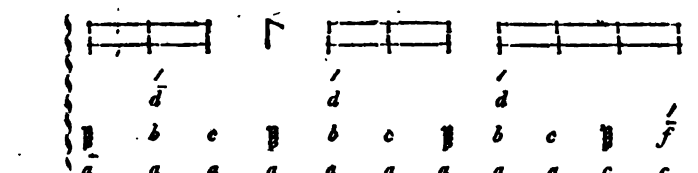
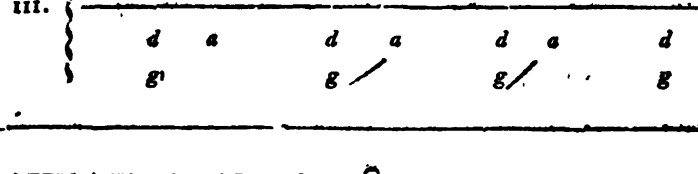
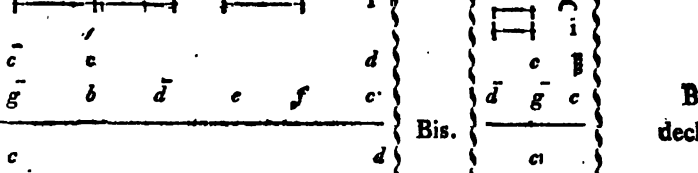
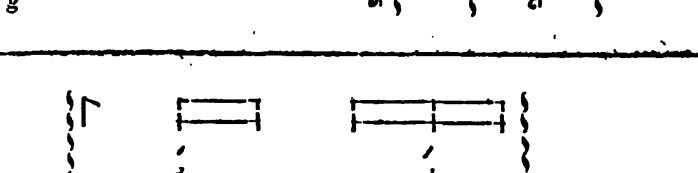
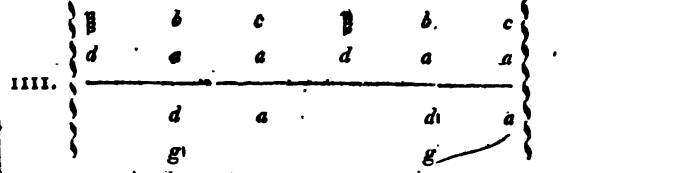

d d d	d c	f e d	d d
c c c	c c	c c c	c c
a d d	e d	d b e	d c
g b e	g b	c g	c g

c	f f
c	d d
c	b b

Tervyn Cainc.   II.

	Fordd.
f d b	
f d b	
III.	
d g	
c g	
c g	
III.	
d g	
c g	

v.

$\bar{d}$ e f e d e d d	Bis.
d e fi e d e d d	

c d e d c d c c	Bis.
c d e d c d ci ci	

Bis dechre.

$\bar{d}$ $\bar{d}$ $\bar{c}$ c $\bar{d}$ $\bar{d}$ c	Bis.
$\bar{b}$ $\bar{b}$ $\bar{a}$ $\bar{a}$ $\bar{b}$ $\bar{b}$ $\bar{a}$	

ci d ci	Fordd.
g ¹ b g ¹	

VI. Codi y vawd va l'r 5 Dag.

VII. Bis.

The musical score consists of six systems, each with a staff and notes below it. The notes are written in a stylized, handwritten font. The first system is labeled 'VII.' on the left and 'Bis.' on the right. The notes in the first system are: $b^{\cdot}$, $g^{\cdot}$, $g^{\cdot}$, $b^{\cdot}$, $g^{\cdot}$, $g^{\cdot}$, b , $g^{\cdot}$, $g^{\cdot}$, b , $g^{\cdot}$. Below these are notes d and b . The second system has notes c , c , c , b , a , c , d , d , c . The third system has notes a , g , c . The fourth system has notes e , f , c , c , $b^{\cdot}$, $g^{\cdot}$, g , f , c , b , c , c . The fifth system has notes a , g , g , g , f , g . The sixth system has notes b , e , d , c , c , c , c , b , c , c , e , e , d . Below these are notes f , d , b , a , g , c , g , g , f , f , g , d , b .

Fordd.	VIII.
Fordd.	VIII.
Bis.	Bis.
Bis.	Bis.
Bis.	Bis.

Fordd.

Diagram 1: d c

Diagram 2: d c b c

Diagram 3: d c b e

Diagram 4: d

Staff 1: d c b c d

Staff 2: g c f g f

Staff 3: a g b a b

IX.

Bis.

Diagram 1: a g

Diagram 2: g f

Diagram 3: f d

Diagram 4: f d

Diagram 5: a d

Diagram 6: a e

Staff 1: a g e f d c d e

Staff 2: d f a e a d b

Bis.

Diagram 1: g f

Diagram 2: f e

Diagram 3: e d

Diagram 4: d c

Diagram 5: d c

Diagram 6: d c

Diagram 7: d c

Staff 1: g f d e e d b c d c c

Staff 2: a c d a c b g a g c

Fordd.

x.

Diagram 1: b c

Diagram 2: d c b e

Diagram 3: d

Diagram 4: c e

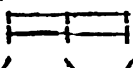
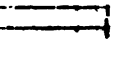

Diagram 5: c e

Staff 1: b c c b e d c e

Staff 2: g g f d b

Staff 3: f a d g

XI.	Fordd.	XII.

g[·] f[·] e d a[·] a[·] a[·] a[·] d d d c f g[·] f g[·]	Bis pwnc. Fordd.
c c c d f d g c	Fervyn yr hên Gwlwm er y gogywair.
MEDLE.	
a[·] a[·] a[·] a[·] a[·] a[·] a[·] a[·] a[·] a[·] f[·] f[·] f[·] f[·] f[·] c̄ c̄ c̄ f[·] f[·] ā ā ā ā ā *c̄ c̄ c̄ d d ā ā ā ā ā ā ā ā ā ā fi fi fi fi fi c̄ c̄ c̄ fi fi di di di di c̄ c̄ d	
b[·] b[·] a[·] a[·] † † † † g[·] g[·] f[·] f[·] e e e e	
r b r a r a r a † † fi fi c̄ c̄ c̄ c̄ d[·] c̄ † † † cci cci cci	
f[·] f[·] f[·] f[·] f[·] f[·] f[·] f[·] c[·] c[·] d[·] c[·] b[·] c̄ c̄ c̄ c̄ c̄ c̄ c̄ c̄ b[·] c[·] d[·] c[·] b[·]	
fi ā fi ā fi ā fi ā ā ā c̄ fi c̄ fi c̄ fi c̄ fi c̄ fi c̄ fi † † † † † † † †	

<i>f</i>	<i>f</i>	<i>f</i>	<i>f</i>	<i>f</i>	<i>f</i>
<i>ci</i>	<i>ci</i>	<i>ci</i>	<i>ci</i>	<i>ci</i>	<i>ci</i>
<i>g'</i>	<i>g'</i>	<i>g'</i>	<i>g'</i>	<i>g'</i>	<i>g'</i>

<i>f</i>	<i>f</i>	<i>f</i>	<i>f</i>	<i>f</i>
<i>ci</i>	<i>ci</i>	<i>ci</i>	<i>ci</i>	<i>ci</i>
<i>g'</i>	<i>g'</i>	<i>g'</i>	<i>g'</i>	<i>g'</i>

r.
Bis.

IVAN EDWART.

CNYW.

TERVYN LLYVYR RHYS JONES.

Bis.

Bis.

	$\frac{f}{a}$	$\frac{f}{a}$	$\frac{f}{a}$	$\frac{f}{a}$	$\frac{f}{a}$	$\frac{f}{a}$	$\frac{f}{a}$
$\bar{a} \quad \bar{a} \quad \bar{a} \quad \bar{a}$	$e_1 \quad \bar{a}$	$e_1 \quad \bar{a}$	$e_1 \quad e_1 \quad e_1 \quad e_1$	$e_1 \quad \bar{a}$	$e_1 \quad e_1 \quad \bar{d}$	e_1	e_1
$d_1 \quad d_1 \quad d_1 \quad d_1$	$d_1 \mid d_1$	$d_1 \quad d_1 \mid d_1 \quad d_1$	$d_1 \quad d_1 \quad d_1 \quad d_1$	$d_1 \quad d_1 \quad d_1 \quad d_1$	$d_1 \mid d_1$	$d_1 \quad d_1 \quad \bar{c} \quad d_1$	d_1
$f_1 \quad f_1 \quad f_1 \quad f_1$	$\bar{g} \quad f_1$	$\bar{g} \quad f_1 \quad \bar{g} \quad \bar{g} \quad \bar{g} \quad \bar{g}$	$f_1 \quad f_1 \quad f_1 \quad f_1 \quad \bar{g}$	$f_1 \quad e_1 \quad \bar{c} \quad \bar{b} \quad c_1 \quad \bar{c}$	$f_1 \quad e_1 \quad \bar{c} \quad \bar{b} \quad c_1 \quad \bar{c}$	$f_1 \quad e_1 \quad \bar{c} \quad \bar{b} \quad c_1 \quad \bar{c}$	$f_1 \quad e_1 \quad \bar{c} \quad \bar{b} \quad c_1 \quad \bar{c}$
$b_1 \quad b_1 \quad b_1 \quad b_1$	$c_1 \quad b_1$	$c_1 \quad b_1 \quad c_1 \quad c_1 \quad c_1 \quad c_1$	$b_1 \quad b_1 \quad b_1 \quad b_1 \quad c_1$	$b_1 \quad g_1$	$b_1 \quad g_1$	$b_1 \quad g_1$	$b_1 \quad g_1$
g_1	g_1	$g_1 \quad g_1 \quad g_1 \quad g_1$	g_1	g_1	g_1	g_1	g_1
V.							
CORALDAN.							
111010010001.							
$\frac{f}{a} \quad \frac{f}{a}$	$\frac{f}{a}$	$\frac{f}{a}$	$\frac{f}{a}$	$\frac{f}{a}$	$\frac{f}{a}$	$\frac{f}{a}$	$\frac{f}{a}$
c_1	c_1	c_1	c_1	f_1	f_1	f_1	f_1
c_1	c_1	c_1	c_1	d_1	d_1	d_1	d_1
g_1	g_1	g_1	g_1	b_1	b_1	b_1	b_1
$\frac{f}{a} \quad \frac{f}{a}$	$\frac{f}{a}$	$\frac{f}{a}$	$\frac{f}{a}$	$\frac{f}{a}$	$\frac{f}{a}$	$\frac{f}{a}$	$\frac{f}{a}$
e_1	e_1	f_1	e_1	f_1	e_1	e_1	e_1
d_1	c_1	d_1	c_1	d_1	c_1	c_1	c_1
b_1	g_1	b	g_1	b_1	g_1	g_1	g_1
$\frac{f}{a} \quad \frac{f}{a}$	$\frac{f}{a}$	$\frac{f}{a}$	$\frac{f}{a}$	$\frac{f}{a}$	$\frac{f}{a}$	$\frac{f}{a}$	$\frac{f}{a}$
c_1	f_1	f_1	f_1	f_1	c_1	c_1	c_1
c_1	d_1	d_1	d_1	d_1	d_1	d_1	d_1
g_1	b_1	b_1	b_1	b	g_1	g_1	g_1
$\frac{f}{a} \quad \frac{f}{a}$	$\frac{f}{a}$	$\frac{f}{a}$	Y chweched			VII.	
$\frac{f}{a} \quad \frac{f}{a}$	$\frac{f}{a}$	$\frac{f}{a}$	gaine à ganir			TRESI HELI.	
$\frac{f}{a} \quad \frac{f}{a}$	$\frac{f}{a}$	$\frac{f}{a}$	vallybummed,			10001110001011.	
$\frac{f}{a} \quad \frac{f}{a}$	$\frac{f}{a}$	$\frac{f}{a}$	ond codi dau			c_1	a_1
$\frac{f}{a} \quad \frac{f}{a}$	$\frac{f}{a}$	$\frac{f}{a}$	dantaryvawd			c_1	a_1
$\frac{f}{a} \quad \frac{f}{a}$	$\frac{f}{a}$	$\frac{f}{a}$	uchav.			g_1	a_1

$\begin{array}{c} \bar{d} \bar{b} \bar{d} \bar{d} \bar{d} \bar{b} \bar{d} \bar{b} \\ \bar{c} \bar{c} \bar{b} \bar{b} \bar{c} \bar{c} \bar{c} \end{array}$ <table border="0"> <tr><td>e</td><td>fi</td><td>e</td><td>e</td></tr> <tr><td>c</td><td>d</td><td>c</td><td>c</td></tr> <tr><td>g</td><td>b</td><td>g</td><td>g</td></tr> </table>	e	fi	e	e	c	d	c	c	g	b	g	g	Yr unved gainc ar ddeg á ganir val y ddegved, ond codi dau dant ar y llaw uchav : a'r ddeuddegved á ganir val hithau ond crychu y vawd uchav.																												
e	fi	e	e																																						
c	d	c	c																																						
g	b	g	g																																						
XIII. COR VINVAEN. 1011011.1011011.	<table border="0"> <tr> <td>$\begin{array}{c} \text{§} \\ \bar{c} \bar{g} \\ \bar{c} \end{array}$</td> <td>$\begin{array}{c} \text{§} \\ \bar{c} \\ \bar{c} \end{array}$</td> <td>$\begin{array}{c} \text{§} \\ \bar{g} \\ \bar{c} \end{array}$</td> <td>$\begin{array}{c} \text{§} \\ \bar{c} \\ \bar{c} \end{array}$</td> <td>$\begin{array}{c} \text{§} \\ \bar{g} \\ \bar{c} \end{array}$</td> <td>$\begin{array}{c} \text{§} \\ \bar{c} \\ \bar{c} \end{array}$</td> <td>$\begin{array}{c} \text{§} \\ \bar{a} \\ \bar{d} \bar{f} \end{array}$</td> <td>$\begin{array}{c} \text{§} \\ \bar{a} \\ \bar{d} \bar{f} \end{array}$</td> <td>$\begin{array}{c} \text{§} \\ \bar{a} \\ \bar{d} \bar{f} \end{array}$</td> <td>$\begin{array}{c} \text{§} \\ \bar{a} \\ \bar{d} \bar{f} \end{array}$</td> </tr> <tr> <td>e</td><td>c</td><td>e</td><td>e</td><td>e</td><td>e</td><td>fi</td><td>fi</td><td>fi</td><td>fi</td> </tr> <tr> <td>c</td><td>c</td><td>c</td><td>c</td><td>c</td><td>c</td><td>d</td><td>d</td><td>d</td><td>d</td> </tr> <tr> <td>g</td><td>g</td><td>g</td><td>g</td><td>g</td><td>g</td><td>b</td><td>b</td><td>b</td><td>b</td> </tr> </table>	$\begin{array}{c} \text{§} \\ \bar{c} \bar{g} \\ \bar{c} \end{array}$	$\begin{array}{c} \text{§} \\ \bar{c} \\ \bar{c} \end{array}$	$\begin{array}{c} \text{§} \\ \bar{g} \\ \bar{c} \end{array}$	$\begin{array}{c} \text{§} \\ \bar{c} \\ \bar{c} \end{array}$	$\begin{array}{c} \text{§} \\ \bar{g} \\ \bar{c} \end{array}$	$\begin{array}{c} \text{§} \\ \bar{c} \\ \bar{c} \end{array}$	$\begin{array}{c} \text{§} \\ \bar{a} \\ \bar{d} \bar{f} \end{array}$	$\begin{array}{c} \text{§} \\ \bar{a} \\ \bar{d} \bar{f} \end{array}$	$\begin{array}{c} \text{§} \\ \bar{a} \\ \bar{d} \bar{f} \end{array}$	$\begin{array}{c} \text{§} \\ \bar{a} \\ \bar{d} \bar{f} \end{array}$	e	c	e	e	e	e	fi	fi	fi	fi	c	c	c	c	c	c	d	d	d	d	g	g	g	g	g	g	b	b	b	b
$\begin{array}{c} \text{§} \\ \bar{c} \bar{g} \\ \bar{c} \end{array}$	$\begin{array}{c} \text{§} \\ \bar{c} \\ \bar{c} \end{array}$	$\begin{array}{c} \text{§} \\ \bar{g} \\ \bar{c} \end{array}$	$\begin{array}{c} \text{§} \\ \bar{c} \\ \bar{c} \end{array}$	$\begin{array}{c} \text{§} \\ \bar{g} \\ \bar{c} \end{array}$	$\begin{array}{c} \text{§} \\ \bar{c} \\ \bar{c} \end{array}$	$\begin{array}{c} \text{§} \\ \bar{a} \\ \bar{d} \bar{f} \end{array}$	$\begin{array}{c} \text{§} \\ \bar{a} \\ \bar{d} \bar{f} \end{array}$	$\begin{array}{c} \text{§} \\ \bar{a} \\ \bar{d} \bar{f} \end{array}$	$\begin{array}{c} \text{§} \\ \bar{a} \\ \bar{d} \bar{f} \end{array}$																																
e	c	e	e	e	e	fi	fi	fi	fi																																
c	c	c	c	c	c	d	d	d	d																																
g	g	g	g	g	g	b	b	b	b																																
<table border="0"> <tr> <td>$\begin{array}{c} \text{§} \\ \bar{c} \bar{g} \\ \bar{c} \end{array}$</td> <td>$\begin{array}{c} \text{§} \\ \bar{a} \\ \bar{d} \bar{f} \end{array}$</td> <td>$\begin{array}{c} \text{§} \\ \bar{c} \bar{g} \\ \bar{c} \end{array}$</td> <td>$\begin{array}{c} \text{§} \\ \bar{a} \\ \bar{d} \bar{f} \end{array}$</td> <td>$\begin{array}{c} \text{§} \\ \bar{c} \bar{g} \\ \bar{c} \end{array}$</td> <td>$\begin{array}{c} \text{§} \\ \bar{c} \bar{g} \\ \bar{c} \end{array}$</td> <td>$\begin{array}{c} \text{§} \\ \bar{a} \\ \bar{d} \bar{f} \end{array}$</td> <td>$\begin{array}{c} \text{§} \\ \bar{a} \\ \bar{d} \bar{f} \end{array}$</td> <td>$\begin{array}{c} \text{§} \\ \bar{a} \\ \bar{d} \bar{f} \end{array}$</td> <td>$\begin{array}{c} \text{§} \\ \bar{a} \\ \bar{d} \bar{f} \end{array}$</td> </tr> <tr> <td>e</td><td>fi</td><td>e</td><td>f</td><td>e</td><td>e</td><td>fi</td><td>fi</td><td>fi</td><td>fi</td> </tr> <tr> <td>c</td><td>d</td><td>c</td><td>d</td><td>c</td><td>c</td><td>d</td><td>d</td><td>d</td><td>d</td> </tr> <tr> <td>g</td><td>b</td><td>g</td><td>b</td><td>g</td><td>g</td><td>b</td><td>b</td><td>b</td><td>b</td> </tr> </table>	$\begin{array}{c} \text{§} \\ \bar{c} \bar{g} \\ \bar{c} \end{array}$	$\begin{array}{c} \text{§} \\ \bar{a} \\ \bar{d} \bar{f} \end{array}$	$\begin{array}{c} \text{§} \\ \bar{c} \bar{g} \\ \bar{c} \end{array}$	$\begin{array}{c} \text{§} \\ \bar{a} \\ \bar{d} \bar{f} \end{array}$	$\begin{array}{c} \text{§} \\ \bar{c} \bar{g} \\ \bar{c} \end{array}$	$\begin{array}{c} \text{§} \\ \bar{c} \bar{g} \\ \bar{c} \end{array}$	$\begin{array}{c} \text{§} \\ \bar{a} \\ \bar{d} \bar{f} \end{array}$	$\begin{array}{c} \text{§} \\ \bar{a} \\ \bar{d} \bar{f} \end{array}$	$\begin{array}{c} \text{§} \\ \bar{a} \\ \bar{d} \bar{f} \end{array}$	$\begin{array}{c} \text{§} \\ \bar{a} \\ \bar{d} \bar{f} \end{array}$	e	fi	e	f	e	e	fi	fi	fi	fi	c	d	c	d	c	c	d	d	d	d	g	b	g	b	g	g	b	b	b	b	
$\begin{array}{c} \text{§} \\ \bar{c} \bar{g} \\ \bar{c} \end{array}$	$\begin{array}{c} \text{§} \\ \bar{a} \\ \bar{d} \bar{f} \end{array}$	$\begin{array}{c} \text{§} \\ \bar{c} \bar{g} \\ \bar{c} \end{array}$	$\begin{array}{c} \text{§} \\ \bar{a} \\ \bar{d} \bar{f} \end{array}$	$\begin{array}{c} \text{§} \\ \bar{c} \bar{g} \\ \bar{c} \end{array}$	$\begin{array}{c} \text{§} \\ \bar{c} \bar{g} \\ \bar{c} \end{array}$	$\begin{array}{c} \text{§} \\ \bar{a} \\ \bar{d} \bar{f} \end{array}$	$\begin{array}{c} \text{§} \\ \bar{a} \\ \bar{d} \bar{f} \end{array}$	$\begin{array}{c} \text{§} \\ \bar{a} \\ \bar{d} \bar{f} \end{array}$	$\begin{array}{c} \text{§} \\ \bar{a} \\ \bar{d} \bar{f} \end{array}$																																
e	fi	e	f	e	e	fi	fi	fi	fi																																
c	d	c	d	c	c	d	d	d	d																																
g	b	g	b	g	g	b	b	b	b																																
<table border="0"> <tr> <td>$\begin{array}{c} \text{§} \\ \bar{c} \bar{g} \\ \bar{c} \end{array}$</td> <td>$\begin{array}{c} \text{§} \\ \bar{a} \\ \bar{d} \bar{f} \end{array}$</td> <td>$\begin{array}{c} \text{§} \\ \bar{c} \bar{g} \\ \bar{c} \end{array}$</td> <td>$\begin{array}{c} \text{§} \\ \bar{c} \bar{g} \\ \bar{c} \end{array}$</td> </tr> <tr> <td>e</td><td>fi</td><td>e</td><td>e</td> </tr> <tr> <td>c</td><td>d</td><td>c</td><td>c</td> </tr> <tr> <td>g</td><td>b</td><td>g</td><td>g</td> </tr> </table>	$\begin{array}{c} \text{§} \\ \bar{c} \bar{g} \\ \bar{c} \end{array}$	$\begin{array}{c} \text{§} \\ \bar{a} \\ \bar{d} \bar{f} \end{array}$	$\begin{array}{c} \text{§} \\ \bar{c} \bar{g} \\ \bar{c} \end{array}$	$\begin{array}{c} \text{§} \\ \bar{c} \bar{g} \\ \bar{c} \end{array}$	e	fi	e	e	c	d	c	c	g	b	g	g	Y bedwaredd ar ddeg á ganir val y drydedd ar ddeg, ond codi tri thant ar y vawd uchav.																								
$\begin{array}{c} \text{§} \\ \bar{c} \bar{g} \\ \bar{c} \end{array}$	$\begin{array}{c} \text{§} \\ \bar{a} \\ \bar{d} \bar{f} \end{array}$	$\begin{array}{c} \text{§} \\ \bar{c} \bar{g} \\ \bar{c} \end{array}$	$\begin{array}{c} \text{§} \\ \bar{c} \bar{g} \\ \bar{c} \end{array}$																																						
e	fi	e	e																																						
c	d	c	c																																						
g	b	g	g																																						
XV. CORWRGOG. 1001011011.	<table border="0"> <tr> <td>$\begin{array}{c} \text{§} \\ \bar{b} \\ \bar{a} \bar{g} \end{array}$</td> <td>$\begin{array}{c} \text{§} \\ \bar{c} \\ \bar{a} \bar{g} \end{array}$</td> <td>$\begin{array}{c} \text{§} \\ \bar{b} \\ \bar{a} \bar{g} \end{array}$</td> <td>$\begin{array}{c} \text{§} \\ \bar{c} \\ \bar{a} \bar{g} \end{array}$</td> <td>$\begin{array}{c} \text{§} \\ \bar{b} \\ \bar{a} \bar{g} \end{array}$</td> <td>$\begin{array}{c} \text{§} \\ \bar{c} \\ \bar{a} \bar{g} \end{array}$</td> <td>$\begin{array}{c} \text{§} \\ \bar{b} \\ \bar{a} \bar{g} \end{array}$</td> <td>$\begin{array}{c} \text{§} \\ \bar{d} \\ \bar{a} \bar{g} \end{array}$</td> <td>$\begin{array}{c} \text{§} \\ \bar{b} \\ \bar{a} \bar{g} \end{array}$</td> <td>$\begin{array}{c} \text{§} \\ \bar{d} \\ \bar{a} \bar{g} \end{array}$</td> </tr> <tr> <td>e</td><td>c</td><td>e</td><td>e</td><td>e</td><td>e</td><td>fi</td><td>fi</td><td>e</td><td>e</td> </tr> <tr> <td>c</td><td>c</td><td>c</td><td>c</td><td>c</td><td>c</td><td>d</td><td>d</td><td>c</td><td>c</td> </tr> <tr> <td>g</td><td>g</td><td>g</td><td>g</td><td>g</td><td>g</td><td>b</td><td>b</td><td>c</td><td>c</td> </tr> </table>	$\begin{array}{c} \text{§} \\ \bar{b} \\ \bar{a} \bar{g} \end{array}$	$\begin{array}{c} \text{§} \\ \bar{c} \\ \bar{a} \bar{g} \end{array}$	$\begin{array}{c} \text{§} \\ \bar{b} \\ \bar{a} \bar{g} \end{array}$	$\begin{array}{c} \text{§} \\ \bar{c} \\ \bar{a} \bar{g} \end{array}$	$\begin{array}{c} \text{§} \\ \bar{b} \\ \bar{a} \bar{g} \end{array}$	$\begin{array}{c} \text{§} \\ \bar{c} \\ \bar{a} \bar{g} \end{array}$	$\begin{array}{c} \text{§} \\ \bar{b} \\ \bar{a} \bar{g} \end{array}$	$\begin{array}{c} \text{§} \\ \bar{d} \\ \bar{a} \bar{g} \end{array}$	$\begin{array}{c} \text{§} \\ \bar{b} \\ \bar{a} \bar{g} \end{array}$	$\begin{array}{c} \text{§} \\ \bar{d} \\ \bar{a} \bar{g} \end{array}$	e	c	e	e	e	e	fi	fi	e	e	c	c	c	c	c	c	d	d	c	c	g	g	g	g	g	g	b	b	c	c
$\begin{array}{c} \text{§} \\ \bar{b} \\ \bar{a} \bar{g} \end{array}$	$\begin{array}{c} \text{§} \\ \bar{c} \\ \bar{a} \bar{g} \end{array}$	$\begin{array}{c} \text{§} \\ \bar{b} \\ \bar{a} \bar{g} \end{array}$	$\begin{array}{c} \text{§} \\ \bar{c} \\ \bar{a} \bar{g} \end{array}$	$\begin{array}{c} \text{§} \\ \bar{b} \\ \bar{a} \bar{g} \end{array}$	$\begin{array}{c} \text{§} \\ \bar{c} \\ \bar{a} \bar{g} \end{array}$	$\begin{array}{c} \text{§} \\ \bar{b} \\ \bar{a} \bar{g} \end{array}$	$\begin{array}{c} \text{§} \\ \bar{d} \\ \bar{a} \bar{g} \end{array}$	$\begin{array}{c} \text{§} \\ \bar{b} \\ \bar{a} \bar{g} \end{array}$	$\begin{array}{c} \text{§} \\ \bar{d} \\ \bar{a} \bar{g} \end{array}$																																
e	c	e	e	e	e	fi	fi	e	e																																
c	c	c	c	c	c	d	d	c	c																																
g	g	g	g	g	g	b	b	c	c																																

$\begin{array}{c} \parallel \\ \bar{b} \\ \bar{a} \end{array} \bar{g} - \bar{d} \quad \begin{array}{c} \parallel \\ \bar{b} \\ \bar{a} \end{array} \bar{g} - \bar{d}$		$\begin{array}{c} \parallel \\ \bar{b} \\ \bar{a} \end{array} \bar{g} - \bar{e} \quad \begin{array}{c} \parallel \\ \bar{b} \\ \bar{a} \end{array} \bar{g} - \bar{d} \quad \begin{array}{c} \parallel \\ \bar{b} \\ \bar{a} \end{array} \bar{g} - \bar{c} \quad \begin{array}{c} \parallel \\ \bar{b} \\ \bar{a} \end{array} \bar{g} - \bar{d}$				$\begin{array}{c} \parallel \\ \bar{b} \\ \bar{a} \end{array} \bar{g} - \bar{e} \quad \begin{array}{c} \parallel \\ \bar{b} \\ \bar{a} \end{array} \bar{g} - \bar{c}$	
fi	fi	ci	fi	ci	fi	ci	ci
di	di	ci	di	ci	di	ci	ci
bi	b	g ¹	b ¹	g ¹	b	g ¹	g ¹
$\begin{array}{c} \parallel \\ \bar{b} \\ \bar{a} \end{array} \bar{g} - \bar{c} \quad \begin{array}{c} \parallel \\ \bar{b} \\ \bar{a} \end{array} \bar{g} - \bar{e}$		$\begin{array}{c} \parallel \\ \bar{b} \\ \bar{a} \end{array} \bar{g} - \bar{d} \quad \begin{array}{c} \parallel \\ \bar{b} \\ \bar{a} \end{array} \bar{g} - \bar{d} \quad \begin{array}{c} \parallel \\ \bar{b} \\ \bar{a} \end{array} \bar{g} - \bar{d} \quad \begin{array}{c} \parallel \\ \bar{b} \\ \bar{a} \end{array} \bar{g} - \bar{d}$				$\begin{array}{c} \parallel \\ \bar{b} \\ \bar{a} \end{array} \bar{g} - \bar{c} \quad \begin{array}{c} \parallel \\ \bar{b} \\ \bar{a} \end{array} \bar{g} - \bar{d}$	
ci	ci	fi	fi	fi	fi	ci	fi
ci	ci	di	di	di	di	ci	di
g ¹	g ¹	b	b ¹	b ¹	b ¹	g ¹	b ¹
$\begin{array}{c} \parallel \\ \bar{b} \\ \bar{a} \end{array} \bar{g} - \bar{e} \quad \begin{array}{c} \parallel \\ \bar{b} \\ \bar{a} \end{array} \bar{g} - \bar{c}$		Yr XVI. á ganir val hithau, ond codi 2 dantaryvawd uchav.				xvii. CARSI.	
ci	ci					g ¹	g ¹
ci	ci					g ¹	g ¹
g ¹	g ¹					g ¹	g ¹
$\begin{array}{c} \text{z} \\ \bar{d} \\ \bar{f} \end{array} \bar{a} \quad \begin{array}{c} \text{z} \\ \bar{d} \\ \bar{f} \end{array} \bar{a} \quad \begin{array}{c} \text{z} \\ \bar{d} \\ \bar{f} \end{array} \bar{a} \quad \begin{array}{c} \text{z} \\ \bar{d} \\ \bar{f} \end{array} \bar{a}$		$\begin{array}{c} \text{z} \\ \bar{e} \\ \bar{g} \end{array} \bar{b} \quad \begin{array}{c} \text{z} \\ \bar{d} \\ \bar{f} \end{array} \bar{a} \quad \begin{array}{c} \text{z} \\ \bar{e} \\ \bar{g} \end{array} \bar{b} \quad \begin{array}{c} \text{z} \\ \bar{d} \\ \bar{f} \end{array} \bar{a}$				$\begin{array}{c} \text{z} \\ \bar{e} \\ \bar{g} \end{array} \bar{b} \quad \begin{array}{c} \text{z} \\ \bar{d} \\ \bar{f} \end{array} \bar{a} \quad \begin{array}{c} \text{z} \\ \bar{e} \\ \bar{g} \end{array} \bar{b} \quad \begin{array}{c} \text{z} \\ \bar{d} \\ \bar{f} \end{array} \bar{a}$	
fi	fi	fi	fi	ci	fi	ci	fi
di	di	di	di	ci	di	ci	di
bi	b ¹	b ¹	b ¹	g ¹	b	g ¹	b ¹
$\begin{array}{c} \text{z} \\ \bar{e} \\ \bar{g} \end{array} \bar{b} \quad \begin{array}{c} \text{z} \\ \bar{e} \\ \bar{g} \end{array} \bar{b}$		$\begin{array}{c} \text{z} \\ \bar{d} \\ \bar{f} \end{array} \bar{a} \quad \begin{array}{c} \text{z} \\ \bar{d} \\ \bar{f} \end{array} \bar{a} \quad \begin{array}{c} \text{z} \\ \bar{d} \\ \bar{f} \end{array} \bar{a} \quad \begin{array}{c} \text{z} \\ \bar{d} \\ \bar{f} \end{array} \bar{a}$				$\begin{array}{c} \text{z} \\ \bar{e} \\ \bar{g} \end{array} \bar{b} \quad \begin{array}{c} \text{z} \\ \bar{d} \\ \bar{f} \end{array} \bar{a} \quad \begin{array}{c} \text{z} \\ \bar{e} \\ \bar{g} \end{array} \bar{b} \quad \begin{array}{c} \text{z} \\ \bar{d} \\ \bar{f} \end{array} \bar{a}$	
ci	ci	fi	fi	fi	fi	ci	fi
ci	ci	di	di	di	di	ci	di
g ¹	g ¹	b	b ¹	b	b ¹	g ¹	b ¹

$\bar{c} \bar{d} \bar{c} \bar{d} \bar{c} \bar{b} \bar{c} \bar{d} \bar{c} \bar{d} \bar{c} \bar{b}$				$\bar{c} \bar{d} \bar{e} \bar{d} \bar{c} \bar{d} \bar{c} \bar{e} \bar{d} \bar{c}$			
<i>c</i>	<i>f</i>	<i>c</i>	<i>f</i>	<i>c</i>	<i>c</i>	<i>c</i>	<i>c</i>
<i>d</i>	<i>d</i>	<i>d</i>	<i>d</i>	<i>d</i>	<i>d</i>	<i>d</i>	<i>d</i>
<i>b</i>	<i>b</i>	<i>b</i>	<i>b</i>	<i>b</i>	<i>b</i>	<i>b</i>	<i>b</i>
$\bar{d} \bar{c} \bar{b} \bar{d} \bar{c} \bar{b} \bar{d} \bar{c} \bar{b} \bar{d} \bar{c} \bar{b}$				$e d c d c b e d c e d c$			
<i>f</i>	<i>f</i>	<i>f</i>	<i>f</i>	<i>c</i>	<i>f</i>	<i>c</i>	<i>c</i>
<i>d</i>	<i>d</i>	<i>d</i>	<i>d</i>	<i>d</i>	<i>d</i>	<i>d</i>	<i>d</i>
<i>b</i>	<i>b</i>	<i>b</i>	<i>b</i>	<i>b</i>	<i>b</i>	<i>b</i>	<i>b</i>
XX. MACMWN BYR. 11001111.				$\bar{c} \bar{f} \bar{g} \bar{c} \bar{f} \bar{g} \bar{c} \bar{f} \bar{g} \bar{c} \bar{f} \bar{g}$			
				<i>c</i>	<i>c</i>	<i>c</i>	<i>c</i>
				<i>d</i>	<i>d</i>	<i>d</i>	<i>d</i>
				<i>b</i>	<i>b</i>	<i>b</i>	<i>b</i>
$\bar{f} \bar{d} \bar{c} \bar{f} \bar{d} \bar{c} \bar{f} \bar{d} \bar{c} \bar{f} \bar{d} \bar{c}$				$\bar{c} \bar{f} \bar{g} \bar{f} \bar{d} \bar{c} \bar{c} \bar{f} \bar{g} \bar{f} \bar{d} \bar{c}$			
<i>f</i>	<i>f</i>	<i>f</i>	<i>f</i>	<i>c</i>	<i>f</i>	<i>c</i>	<i>f</i>
<i>d</i>	<i>d</i>	<i>d</i>	<i>d</i>	<i>d</i>	<i>d</i>	<i>d</i>	<i>d</i>
<i>b</i>	<i>b</i>	<i>b</i>	<i>b</i>	<i>b</i>	<i>b</i>	<i>b</i>	<i>b</i>
$\bar{c} \bar{f} \bar{g} \bar{c} \bar{f} \bar{g} \bar{c} \bar{f} \bar{g} \bar{c} \bar{f} \bar{g}$				$\bar{f} \bar{d} \bar{c} \bar{f} \bar{d} \bar{c} \bar{f} \bar{d} \bar{c} \bar{f} \bar{d} \bar{c}$			
<i>c</i>	<i>c</i>	<i>c</i>	<i>c</i>	<i>f</i>	<i>f</i>	<i>f</i>	<i>f</i>
<i>d</i>	<i>d</i>	<i>d</i>	<i>d</i>	<i>d</i>	<i>d</i>	<i>d</i>	<i>d</i>
<i>b</i>	<i>b</i>	<i>b</i>	<i>b</i>	<i>b</i>	<i>b</i>	<i>b</i>	<i>b</i>

a' g' f' a' g' f' a' g' f' a' g' f'				g' f' c' a' g' f' g' f' c' a' g' f'			
fi	fi	fi	fi	ci	fi	ci	fi
di	di	di	di	ci	di	ci	di
b	b	b	b	g'	b	g'	b
g' a' f' g' f' c' g' a' f' g' f' c'				a' g' f' a' g' f' a' g' f' a' g' f'			
ci	ci	ci	ci	fi	fi	fi	fi
ci	ci	ci	ci	di	di	di	di
g'	g'	g'	g'	b	b	b	b
g' f' c' a' g' f' g' f' c' g' f' a'				XXIII. TRWSGWL MAWR. 000011100001011.			
ci	fi	ci	ci	ci	ci	ci	ci
ci	di	ci	ci	ci	ci	ci	ci
g'	b	g'	g'	g'	g'	g'	g'
c' a' c' a' c' a' c' a'				g' f' g' f' g' f' g' f'			
ci	ci	ci	ci	fi	fi	fi	fi
ci	ci	ci	ci	di	di	di	di
g'	g'	g'	g'	b	b	b	b
c' g' d' f' c' g' d' f'				c' g' c' g' c' g' c' g'			
ci	fi	ci	fi	ci	ci	ci	ci
ci	di	ci	di	ci	ci	ci	ci
g'	b	g'	b	g'	g'	g'	g'

III.

eī fī	eī dī	eī dī	eī dī	eī dī	eī dī	eī dī	cī cī	dī dī	dī dī	dī dī	dī dī
dī dī	dī cī	dī cī	dī cī	dī cī	dī cī	dī cī				dī dī	dī dī

fī	ḡ	ḡ	ḡ	ḡ			ḡ	ḡ	fī fī	ḡ	ḡ	ḡ	ḡ
bī	cī	cī	cī	cī			cī	cī	bī bī	cī	cī	cī	cī
	gī	gī	gī	gī			gī	gī		g	gī	gī	gī

V.

$\overline{c}$	$\overline{b}$	$\overline{a}$	ḡ	$\overline{c}$	$\overline{b}$	$\overline{a}$	ḡ	$\overline{d}$	$\overline{b}$	$\overline{a}$	ḡ	$\overline{c}$	$\overline{a}$	ḡ	$\overline{d}$	$\overline{b}$	$\overline{a}$	ḡ
eī				eī				fī				eī						
cī				cī				dī				cī						
gī				gī				b				gī						

VI. gaine á ganir valy bumed, ond codi dau dant ar y vawd uchav.

$\overline{c}$	$\overline{a}$	ḡ	$\overline{c}$	$\overline{a}$	ḡ
eī			eī		
cī			cī		
gī			gī		

VII.

$\overline{c}$	$\overline{e}$	$\overline{d}$	$\overline{c}$	$\overline{e}$	$\overline{d}$
eī	a		eī	a	
cī			cī		
gī			gī		

VIII.

$\overline{c}$	$\overline{c}$	$\overline{d}$	$\overline{c}$	$\overline{c}$	$\overline{d}$
dī	dī	dī	dī	dī	dī
bī	cī	bī	cī	bī	cī

IX. gaine á ganir val yr wythved, ond codi dau daut ar y llaw uchav.

$\overline{d}$	$\overline{b}$	$\overline{a}$	fī	$\overline{c}$	$\overline{g}$	$\overline{e}$	$\overline{g}$	$\overline{c}$	$\overline{e}$	$\overline{g}$	$\overline{c}$	$\overline{e}$	$\overline{g}$
dī	fī	dī	fī	eī	cī	cī	eī	cī	cī	cī	cī	cī	eī
bī	bī			gī	gī			gī	gī			gī	gī

X.	$\begin{array}{c c c} \begin{array}{c} \bar{d} \bar{c} \bar{d} \bar{c} \\ \bar{c} \bar{c} \bar{c} \bar{c} \end{array} & \begin{array}{c} \bar{d} \bar{d} \bar{d} \bar{d} \\ \bar{b} \bar{b} \bar{b} \bar{b} \end{array} & \begin{array}{c} \bar{d} \bar{c} \bar{d} \bar{c} \bar{d} \bar{c} \bar{d} \bar{c} \\ \bar{c} \bar{c} \bar{c} \bar{c} \bar{c} \bar{c} \bar{c} \bar{c} \end{array} \\ \hline a & fi & a \ a \ a \ a \\ c & di & c \ c \ c \ c \\ g & bi & g \ g \ g \ g \end{array}$	Yr XI. á ganir val y ddegved, ond codi dau dant ar y llaw uchav; a'r XII. val yr unved ar ddeg.	
XIII.	$\begin{array}{c c c} \begin{array}{c} \bar{c} \bar{c} \bar{g} \bar{c} \bar{c} \bar{g} \\ \bar{c} \bar{c} \bar{c} \bar{c} \bar{c} \bar{c} \end{array} & \begin{array}{c} \bar{d} \bar{d} \\ \bar{b} \bar{b} \end{array} & \begin{array}{c} \bar{c} \bar{c} \bar{g} \bar{c} \bar{c} \bar{g} \\ \bar{c} \bar{c} \bar{c} \bar{c} \bar{c} \bar{c} \end{array} \\ \hline a & fi & a \ a \ a \\ c & di & c \ c \ c \\ g & bi & g \ g \ g \end{array}$		
$\begin{array}{c} \bar{c} \bar{c} \bar{g} \\ \bar{c} \bar{c} \end{array}$	Y XIV. á ganir val y drydedd ar ddeg, ond codi tri thant ar y vawd uchav.	XV.	$\begin{array}{c c c} \begin{array}{c} \bar{b} \bar{a} \bar{g} \\ \bar{a} \bar{g} \end{array} & \begin{array}{c} \bar{b} \bar{a} \bar{g} \\ \bar{a} \bar{g} \end{array} & \begin{array}{c} \bar{b} \bar{a} \bar{g} \\ \bar{a} \bar{g} \end{array} \\ \hline a & & fi \\ c & & di \\ g & & bi \end{array}$
$\begin{array}{c} \bar{b} \bar{a} \bar{g} \\ \bar{a} \bar{g} \end{array}$	$\begin{array}{c c c c c} \begin{array}{c} \bar{b} \bar{a} \bar{g} \\ \bar{a} \bar{g} \end{array} & \begin{array}{c} \bar{b} \bar{a} \bar{g} \\ \bar{a} \bar{g} \end{array} & \begin{array}{c} \bar{b} \bar{a} \bar{g} \\ \bar{a} \bar{g} \end{array} & \begin{array}{c} \bar{b} \bar{a} \bar{g} \\ \bar{a} \bar{g} \end{array} & \begin{array}{c} \bar{b} \bar{a} \bar{g} \\ \bar{a} \bar{g} \end{array} \\ \hline fi & a & a & a & a \\ di & c & c & c & c \\ bi & g & g & g & g \end{array}$	Y XVI. á ganir val y bymthegved, ond codi dau dant ar y vawd uchav.	
XVII.	$\begin{array}{c c c c c c c} \begin{array}{c} \bar{b} \bar{c} \\ \bar{g} \bar{g} \end{array} & \begin{array}{c} \bar{b} \bar{c} \\ \bar{g} \bar{g} \end{array} & \begin{array}{c} \bar{a} \bar{d} \\ \bar{f} \bar{f} \end{array} & \begin{array}{c} \bar{a} \bar{d} \\ \bar{f} \bar{f} \end{array} & \begin{array}{c} \bar{b} \bar{c} \\ \bar{g} \bar{g} \end{array} & \begin{array}{c} \bar{b} \bar{c} \\ \bar{g} \bar{g} \end{array} & \begin{array}{c} \bar{b} \bar{c} \\ \bar{g} \bar{g} \end{array} \\ \hline a & a & fi & fi & a & a & a \ a \\ c & c & di & di & c & c & c \ c \\ g & g & b & b & g & g & g \ g \end{array}$		

XVIII.	c̣ ḍ ẹ f̣ ẹ ḍ c̣ ḍ ẹ c̣ ḍ ẹ c̣ ḍ ẹ c̣ ḍ ẹ	a a f f a a a a a a a a	g g b b g g g g g g g g
XIX.	c̣ ḍ ẹ ḍ ē c̄ c̄ b̄ c̄ c̄ d̄ ē d̄ c̄ d̄ c̄ d̄ ē	a a f f a a a a a a e	g g b b b g g g g g
XX.	c̣ ḍ ẹ ē f̄ ḡ ē f̄ ḡ f̄ ē d̄ f̄ ē c̄ ē f̄ ḡ	a a f f f f a a a a g	g g g b b b b g
XXI.	f̄ ē d̄ ḡ f̄ ē ḡ f̄ ē ḡ f̄ ē ḡ f̄ ē ḡ f̄ ē	a a a a f a a f d̄	g g g g b
XXII.	f̄ ē d̄ ḡ f̄ ē ḡ f̄ ē ḡ f̄ ē ḡ f̄ ē ḡ f̄ ē ḡ f̄	f a a a a a a a a a a a	d̄ ḡ ḡ ḡ ḡ ḡ ḡ ḡ ḡ ḡ ḡ ḡ ḡ

g [·] f̄ c̄			a [·] g [·] f̄ a [·] g [·] f̄			a [·] g [·] f̄ g [·] f̄ c̄ a [·] g [·] f̄		
a		fi		fi		a	a	a
ci		di		di		a	a	a
gi		b		b		g [·]	g [·]	g [·]

g [·] f̄ c̄			XXIII.			a [·] g [·] c̄ a [·] g [·] d̄ f̄ d̄ f̄		
a				a		fi	fi	
ci				a		di	di	
gi				g [·]		b	b	

a [·] g [·] c̄ a [·] g [·] a [·] g [·] c̄ a [·] g [·]			XXIV.			c [·] d [·] c [·] d [·] c̄ c̄		
a		a		a				
ci		a		a				
gi		g [·]		g [·]				

c [·] d [·] c [·] d [·] b [·] a [·] b [·] a [·]			c [·] c [·] b [·] b [·]			Diwedd Cwllwm Macmwn Byr. 11001111.		
a	a	fi	fi	a	a	a	a	
ci	ci	di	di	a	a	c̄	c̄	
gi	gi	b	b	g [·]	g [·]	g [·]	g [·]	

DECHRE MESUR MAC Y DELGI. 0111011.			I.			f̄ d̄ f̄ c̄ d̄ f̄ c̄ d̄ f̄ ē d̄ f̄		
		fi		a		a		a
		di		ci		ci		ci
		b		g [·]		g [·]		g [·]

VII.	<table border="1"> <tr> <td>$\bar{b}$</td> <td>$\bar{c}$</td> <td>$\bar{c}$</td> <td>$\bar{e}$</td> <td>$\bar{a}$</td> <td>$\bar{e}$</td> <td>$\bar{e}$</td> <td>$\bar{d}$</td> <td>$\bar{c}$</td> <td>$\bar{e}$</td> <td>$\bar{a}$</td> <td>$\bar{b}$</td> <td>$\bar{c}$</td> <td>$\bar{d}$</td> </tr> <tr> <td>$\bar{a}$</td> <td>$\bar{b}$</td> <td>$\bar{g}$</td> <td>$\bar{d}$</td> <td>$\bar{g}$</td> <td>$\bar{a}$</td> <td>$\bar{g}$</td> <td>$\bar{a}$</td> <td>$\bar{g}$</td> <td>$\bar{a}$</td> <td>$\bar{a}$</td> <td>$\bar{a}$</td> <td>$\bar{a}$</td> <td>$\bar{b}$</td> </tr> <tr> <td>d^1</td> <td>d^1</td> <td>a</td> <td></td> <td>e</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td>e</td> <td></td> <td>e</td> <td></td> <td>d^1</td> <td>d^1</td> </tr> <tr> <td>b</td> <td>a</td> <td>a</td> <td></td> <td>c</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td>a</td> <td></td> <td>a</td> <td></td> <td>b^1</td> <td>e</td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> <td>g^1</td> <td></td> <td>g^1</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td>g^1</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </table>	$\bar{b}$	$\bar{c}$	$\bar{c}$	$\bar{e}$	$\bar{a}$	$\bar{e}$	$\bar{e}$	$\bar{d}$	$\bar{c}$	$\bar{e}$	$\bar{a}$	$\bar{b}$	$\bar{c}$	$\bar{d}$	$\bar{a}$	$\bar{b}$	$\bar{g}$	$\bar{d}$	$\bar{g}$	$\bar{a}$	$\bar{g}$	$\bar{a}$	$\bar{g}$	$\bar{a}$	$\bar{a}$	$\bar{a}$	$\bar{a}$	$\bar{b}$	d^1	d^1	a		e				e		e		d^1	d^1	b	a	a		c				a		a		b^1	e			g^1		g^1				g^1						
$\bar{b}$	$\bar{c}$	$\bar{c}$	$\bar{e}$	$\bar{a}$	$\bar{e}$	$\bar{e}$	$\bar{d}$	$\bar{c}$	$\bar{e}$	$\bar{a}$	$\bar{b}$	$\bar{c}$	$\bar{d}$																																																											
$\bar{a}$	$\bar{b}$	$\bar{g}$	$\bar{d}$	$\bar{g}$	$\bar{a}$	$\bar{g}$	$\bar{a}$	$\bar{g}$	$\bar{a}$	$\bar{a}$	$\bar{a}$	$\bar{a}$	$\bar{b}$																																																											
d^1	d^1	a		e				e		e		d^1	d^1																																																											
b	a	a		c				a		a		b^1	e																																																											
		g^1		g^1				g^1																																																																
<table border="1"> <tr> <td>$\bar{c}$</td> <td>$\bar{d}$</td> <td>$\bar{c}$</td> <td>$\bar{g}$</td> <td>$\bar{d}$</td> </tr> <tr> <td>$\bar{g}$</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>a</td> <td></td> <td>$\bar{g}$</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>c</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>g^1</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </table>	$\bar{c}$	$\bar{d}$	$\bar{c}$	$\bar{g}$	$\bar{d}$	$\bar{g}$					a		$\bar{g}$			c					g^1					VIII.	<table border="1"> <tr> <td>$\bar{d}$</td> <td>$\bar{b}$</td> <td>$\bar{c}$</td> <td>$\bar{e}$</td> <td>$\bar{c}$</td> <td>$\bar{c}$</td> </tr> <tr> <td>$\bar{g}$</td> <td>$\bar{g}$</td> <td>e</td> <td>$\bar{g}$</td> <td>$\bar{e}$</td> <td>$\bar{g}$</td> </tr> <tr> <td>d^1</td> <td>f^1</td> <td>c</td> <td>e</td> <td>c</td> <td>e</td> </tr> <tr> <td>b^1</td> <td></td> <td>g^1</td> <td></td> <td>g^1</td> <td></td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td>c</td> <td>c</td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td>g^1</td> <td></td> </tr> </table>	$\bar{d}$	$\bar{b}$	$\bar{c}$	$\bar{e}$	$\bar{c}$	$\bar{c}$	$\bar{g}$	$\bar{g}$	e	$\bar{g}$	$\bar{e}$	$\bar{g}$	d^1	f^1	c	e	c	e	b^1		g^1		g^1						c	c					g^1										
$\bar{c}$	$\bar{d}$	$\bar{c}$	$\bar{g}$	$\bar{d}$																																																																				
$\bar{g}$																																																																								
a		$\bar{g}$																																																																						
c																																																																								
g^1																																																																								
$\bar{d}$	$\bar{b}$	$\bar{c}$	$\bar{e}$	$\bar{c}$	$\bar{c}$																																																																			
$\bar{g}$	$\bar{g}$	e	$\bar{g}$	$\bar{e}$	$\bar{g}$																																																																			
d^1	f^1	c	e	c	e																																																																			
b^1		g^1		g^1																																																																				
				c	c																																																																			
				g^1																																																																				
<table border="1"> <tr> <td>$\bar{d}$</td> <td>$\bar{b}$</td> <td>$\bar{c}$</td> <td>$\bar{e}$</td> <td>$\bar{c}$</td> </tr> <tr> <td>$\bar{g}$</td> <td>$\bar{g}$</td> <td>$\bar{g}$</td> <td>$\bar{g}$</td> <td>$\bar{g}$</td> </tr> <tr> <td>d^1</td> <td>f^1</td> <td>c</td> <td>e</td> <td>e</td> </tr> <tr> <td>b^1</td> <td></td> <td>g^1</td> <td></td> <td>g</td> </tr> </table>	$\bar{d}$	$\bar{b}$	$\bar{c}$	$\bar{e}$	$\bar{c}$	$\bar{g}$	$\bar{g}$	$\bar{g}$	$\bar{g}$	$\bar{g}$	d^1	f^1	c	e	e	b^1		g^1		g	Codwch ddau dant ar y llaw uchav i'r nawved.	X. <table border="1"> <tr> <td>$\bar{d}$</td> <td>$\bar{d}$</td> </tr> <tr> <td>$\bar{b}$</td> <td>$\bar{b}$</td> </tr> <tr> <td>f^1</td> <td></td> </tr> <tr> <td>d^1</td> <td></td> </tr> <tr> <td>b^1</td> <td></td> </tr> </table>	$\bar{d}$	$\bar{d}$	$\bar{b}$	$\bar{b}$	f^1		d^1		b^1																																									
$\bar{d}$	$\bar{b}$	$\bar{c}$	$\bar{e}$	$\bar{c}$																																																																				
$\bar{g}$	$\bar{g}$	$\bar{g}$	$\bar{g}$	$\bar{g}$																																																																				
d^1	f^1	c	e	e																																																																				
b^1		g^1		g																																																																				
$\bar{d}$	$\bar{d}$																																																																							
$\bar{b}$	$\bar{b}$																																																																							
f^1																																																																								
d^1																																																																								
b^1																																																																								
<table border="1"> <tr> <td>$\bar{d}$</td> <td>$\bar{e}$</td> <td>$\bar{d}$</td> <td>$\bar{e}$</td> <td>$\bar{d}$</td> <td>$\bar{e}$</td> <td>$\bar{d}$</td> <td>$\bar{d}$</td> <td>$\bar{c}$</td> <td>$\bar{d}$</td> <td>$\bar{c}$</td> </tr> <tr> <td>$\bar{c}$</td> <td>$\bar{c}$</td> <td>$\bar{c}$</td> <td>$\bar{c}$</td> <td>$\bar{c}$</td> <td>$\bar{c}$</td> <td>$\bar{b}$</td> <td>$\bar{b}$</td> <td>$\bar{c}$</td> <td>$\bar{c}$</td> <td>$\bar{c}$</td> </tr> <tr> <td>e</td> <td>e</td> <td>e</td> <td></td> <td>f^1</td> <td></td> <td>c</td> <td></td> <td>e</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>c</td> <td>c</td> <td>c</td> <td></td> <td>d</td> <td></td> <td>c</td> <td></td> <td>c</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>g^1</td> <td>g^1</td> <td>g^1</td> <td></td> <td>b^1</td> <td></td> <td>g^1</td> <td></td> <td>g^1</td> <td></td> <td></td> </tr> </table>	$\bar{d}$	$\bar{e}$	$\bar{d}$	$\bar{e}$	$\bar{d}$	$\bar{e}$	$\bar{d}$	$\bar{d}$	$\bar{c}$	$\bar{d}$	$\bar{c}$	$\bar{c}$	$\bar{c}$	$\bar{c}$	$\bar{c}$	$\bar{c}$	$\bar{c}$	$\bar{b}$	$\bar{b}$	$\bar{c}$	$\bar{c}$	$\bar{c}$	e	e	e		f^1		c		e			c	c	c		d		c		c			g^1	g^1	g^1		b^1		g^1		g^1			Yr XI. codwch ddau dant ar y llaw uchav, ac yr un vath a'r ddegved; a'r XII. yr un vath á hithau, ond crychu y vawd uchav.																
$\bar{d}$	$\bar{e}$	$\bar{d}$	$\bar{e}$	$\bar{d}$	$\bar{e}$	$\bar{d}$	$\bar{d}$	$\bar{c}$	$\bar{d}$	$\bar{c}$																																																														
$\bar{c}$	$\bar{c}$	$\bar{c}$	$\bar{c}$	$\bar{c}$	$\bar{c}$	$\bar{b}$	$\bar{b}$	$\bar{c}$	$\bar{c}$	$\bar{c}$																																																														
e	e	e		f^1		c		e																																																																
c	c	c		d		c		c																																																																
g^1	g^1	g^1		b^1		g^1		g^1																																																																
XIII. <table border="1"> <tr> <td>$\bar{d}$</td> <td>a^1</td> <td>c</td> <td>c</td> <td>c</td> <td>e</td> <td>e</td> <td>e</td> <td>d</td> <td>a^1</td> <td>$\bar{c}$</td> <td>g^1</td> <td>g^1</td> </tr> <tr> <td></td> <td>$\bar{f}$</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td>$\bar{f}$</td> <td></td> <td>$\bar{e}$</td> <td>c</td> <td>$\bar{e}$</td> </tr> <tr> <td>f^1</td> <td></td> <td>e</td> <td>e</td> <td>e</td> <td>e</td> <td>e</td> <td></td> <td>f^1</td> <td></td> <td>e</td> <td>e</td> <td></td> </tr> <tr> <td>d^1</td> <td></td> <td>c</td> <td>c</td> <td>c</td> <td>c</td> <td>c</td> <td></td> <td>d^1</td> <td></td> <td>c</td> <td>c</td> <td></td> </tr> <tr> <td>b^1</td> <td></td> <td>g^1</td> <td>g^1</td> <td>g^1</td> <td>g^1</td> <td>g^1</td> <td></td> <td>b^1</td> <td></td> <td>g^1</td> <td>g^1</td> <td></td> </tr> </table>	$\bar{d}$	a^1	c	c	c	e	e	e	d	a^1	$\bar{c}$	g^1	g^1		$\bar{f}$							$\bar{f}$		$\bar{e}$	c	$\bar{e}$	f^1		e	e	e	e	e		f^1		e	e		d^1		c	c	c	c	c		d^1		c	c		b^1		g^1	g^1	g^1	g^1	g^1		b^1		g^1	g^1		Y XIV. á ganir val y XIII. ond codi tri thant ar y vawd uchav.						
$\bar{d}$	a^1	c	c	c	e	e	e	d	a^1	$\bar{c}$	g^1	g^1																																																												
	$\bar{f}$							$\bar{f}$		$\bar{e}$	c	$\bar{e}$																																																												
f^1		e	e	e	e	e		f^1		e	e																																																													
d^1		c	c	c	c	c		d^1		c	c																																																													
b^1		g^1	g^1	g^1	g^1	g^1		b^1		g^1	g^1																																																													

XV.	$\begin{array}{c} \parallel \\ \bar{b} \\ \bar{a} \end{array} \quad \bar{g} \quad \bar{d}$	$\begin{array}{c} \parallel \\ \bar{b} \\ \bar{a} \end{array} \quad \bar{g} \quad \bar{c}$	$\begin{array}{c} \parallel \\ \bar{b} \\ \bar{a} \end{array} \quad \bar{g} \quad \bar{c}$	$\bar{a} \quad \bar{g} \quad \bar{c}$	$\begin{array}{c} \parallel \\ \bar{b} \\ \bar{a} \end{array} \quad \bar{g} \quad \bar{d}$
	$\begin{array}{c} f \\ d \\ b \end{array}$	$\begin{array}{c} c \\ c \\ g \end{array}$	$\begin{array}{c} a \\ c \\ g \end{array}$	$\begin{array}{c} a \\ c \\ g \end{array}$	$\begin{array}{c} f \\ d \\ b \end{array}$
	$\begin{array}{c} \parallel \\ \bar{b} \\ \bar{a} \end{array} \quad \bar{g} \quad \bar{c}$	$\begin{array}{c} \parallel \\ \bar{b} \\ \bar{a} \end{array} \quad \bar{g} \quad \bar{c}$	Y XVI. á ganir val y bymthegved, ond codi dau dant ar y vawd uchav.		XVII. $\begin{array}{c} a \\ \bar{f} \\ d \\ b \end{array}$
	$\begin{array}{c} c \\ g \end{array}$	$\begin{array}{c} c \\ c \\ g \end{array}$			$\begin{array}{c} \bar{f} \\ \bar{e} \\ \bar{d} \end{array}$
	$\begin{array}{c} c' \\ g' \end{array}$	$\begin{array}{c} c' \\ g' \\ g' \end{array}$	$\begin{array}{c} a' \\ \bar{f} \\ d' \\ b \end{array}$	$\begin{array}{c} c' \\ g' \\ g' \end{array}$	XVIII. $\begin{array}{c} f \\ d \\ b \end{array}$
	$\begin{array}{c} c \\ g \end{array}$	$\begin{array}{c} c \\ c \\ g \end{array}$	$\begin{array}{c} a \\ \bar{f} \\ d \\ b \end{array}$	$\begin{array}{c} c \\ g \\ g \end{array}$	$\begin{array}{c} \bar{f} \\ \bar{e} \\ \bar{d} \end{array}$
	$\bar{c} \quad \bar{d} \quad \bar{e}$	$\bar{c} \quad \bar{d} \quad \bar{e}$	$\bar{c} \quad \bar{d} \quad \bar{e}$	$\bar{c} \quad \bar{d} \quad \bar{e}$	$\bar{c} \quad \bar{d} \quad \bar{e}$
	$\begin{array}{c} a \\ c \\ g \end{array}$	$\begin{array}{c} c \\ c \\ g \end{array}$	$\begin{array}{c} a \\ c \\ g \end{array}$	$\begin{array}{c} f \\ d \\ b \end{array}$	$\begin{array}{c} a \\ c \\ g \end{array}$
XIX.	$\begin{array}{c} \parallel \\ \bar{d} \\ \bar{a} \end{array} \quad \bar{c} \quad \bar{b}$	$\begin{array}{c} \parallel \\ \bar{e} \\ \bar{a} \end{array} \quad \bar{d} \quad \bar{c}$	$\begin{array}{c} \parallel \\ \bar{e} \\ \bar{a} \end{array} \quad \bar{d} \quad \bar{c}$	$\begin{array}{c} \parallel \\ \bar{e} \\ \bar{a} \end{array} \quad \bar{d} \quad \bar{c}$	$\begin{array}{c} \parallel \\ \bar{d} \\ \bar{a} \end{array} \quad \bar{c} \quad \bar{b}$
	$\begin{array}{c} f \\ d \\ b \end{array}$	$\begin{array}{c} c \\ c \\ g \end{array}$	$\begin{array}{c} a \\ c \\ g \end{array}$	$\begin{array}{c} a \\ c \\ g \end{array}$	$\begin{array}{c} f \\ d \\ b \end{array}$

$\bar{c} \quad \bar{d} \quad \bar{c} \quad \bar{c} \quad \bar{d} \quad \bar{c}$	XX.	$\bar{f} \quad \bar{d} \quad \bar{c} \quad \bar{c} \quad \bar{f} \quad \bar{g} \quad \bar{c} \quad \bar{f} \quad \bar{g} \quad \bar{c} \quad \bar{f} \quad \bar{g}$
$c \quad c \quad g$		$f \quad d \quad b \quad c \quad c \quad g \quad c \quad c \quad c$
hyn.		
$\bar{f} \quad \bar{d} \quad \bar{b} \quad \bar{c} \quad \bar{f} \quad \bar{g} \quad \bar{c} \quad \bar{f} \quad \bar{g}$	XXI.	$\bar{f} \quad \bar{c} \quad \bar{d} \quad \bar{g} \quad \bar{f} \quad \bar{c}$
$f \quad d \quad b \quad c \quad c \quad g \quad c \quad g$		$f \quad d \quad b \quad c \quad g$
hyn.		
$\bar{g} \quad \bar{f} \quad \bar{c} \quad \bar{g} \quad \bar{f} \quad \bar{c} \quad \bar{f} \quad \bar{c} \quad \bar{d} \quad \bar{g} \quad \bar{f} \quad \bar{c} \quad \bar{g} \quad \bar{f} \quad \bar{c}$	XXII.	$a \quad g \quad f$
$c \quad c \quad g \quad c \quad c \quad b \quad c \quad c \quad g \quad g$		$f \quad d \quad b$
hyn.		
$\bar{g} \quad \bar{f} \quad \bar{g} \quad \bar{f} \quad \bar{c} \quad \bar{g} \quad \bar{f} \quad \bar{g} \quad \bar{f} \quad \bar{g} \quad \bar{f} \quad \bar{g} \quad \bar{f} \quad \bar{c}$		$a \quad a \quad a \quad a \quad a \quad a \quad a$
$c \quad c \quad g \quad c \quad c \quad g \quad b \quad c \quad c \quad g \quad c \quad c \quad g$		$f \quad d \quad b \quad c \quad c \quad c$
hyn.		
$\bar{d} \quad \bar{g} \quad \bar{f} \quad \bar{c} \quad \bar{g} \quad \bar{c} \quad \bar{g} \quad \bar{c} \quad \bar{g} \quad \bar{d} \quad \bar{f} \quad \bar{c} \quad \bar{g} \quad \bar{c} \quad \bar{g}$	XXIII.	$a \quad a \quad a \quad a \quad a \quad a \quad a$
$f \quad d \quad b \quad c \quad c \quad g \quad g \quad b \quad c \quad c \quad g \quad c \quad c \quad g$		$f \quad d \quad b \quad c \quad c \quad c$

XXIV.	$\bar{d} \cdot b \cdot \bar{a} \cdot \bar{e} \cdot b \cdot e \cdot a \cdot a \cdot b \cdot \bar{d} \cdot a \cdot e \cdot b \cdot c$	
	$f_i \quad c_i \quad c_i \quad c_i \quad f_i \quad c_i$	
	$d_i \quad c_i \quad c_i \quad c_i \quad d_i \quad c_i$	
	$b_i \quad g_i \quad g_i \quad g_i \quad b_i \quad g_i$	
$g \cdot \bar{f} \cdot \bar{e}$	Tervyn Mac y Delgi.	DECHRE MESUR MACY MYNVAEN.
c_i c_i g_i		$\bar{f} \cdot \bar{d} \cdot \bar{f} \cdot \bar{d}$ $f_i \quad f_i$ $d_i \quad d_i$ $b_i \quad b_i$
$\bar{e} \cdot \bar{e} \cdot \bar{e} \cdot \bar{e} \quad \bar{f} \cdot \bar{d} \quad \bar{f} \cdot d \quad \bar{f} \cdot d \quad \bar{f} \cdot d \quad \bar{e} \cdot \bar{e} \cdot \bar{e} \cdot \bar{e} \quad \bar{f} \cdot \bar{d} \quad \bar{f} \cdot \bar{d}$		
$c_i \quad c_i \quad f_i \quad f_i \quad f_i \quad f_i \quad c_i \quad c_i \quad f_i \quad f_i$		
$c_i \quad c_i \quad d_i \quad d_i \quad d_i \quad d_i \quad c_i \quad c_i \quad d_i \quad d_i$		
$g_i \quad g_i \quad b_i \quad b_i \quad b_i \quad b_i \quad g_i \quad g_i \quad b_i \quad b_i$		
$\bar{e} \cdot \bar{e} \cdot \bar{e} \cdot \bar{e} \quad \bar{d} \cdot \bar{e} \quad \bar{f} \cdot g \quad \bar{d} \cdot \bar{c} \quad \bar{f} \cdot \bar{d} \quad \bar{f} \cdot \bar{d} \quad \bar{e} \cdot \bar{e}$	Tityr Bach.	$\bar{f} \cdot \bar{d} \quad \bar{f} \cdot \bar{d} \quad \bar{e} \cdot \bar{e}$
$c_i \quad c_i \quad c_i \quad c_i \quad c_i$		$f_i \quad f_i \quad c_i$
$c_i \quad c_i \quad c_i$		$d_i \quad d_i \quad c_i$
$g_i \quad g_i \quad g_i \quad g_i$		$b_i \quad b_i \quad g_i$
$\bar{e} \cdot \bar{e}$	Bys : yr un gainc, ond ei chanu ar vefur Tityr Bach.	TRWSGWL MAWR.
c_i c_i g_i	00110011.	0000111100001011.
		$\bar{f} \cdot \bar{d} \quad \bar{f} \cdot \bar{d}$ $f_i \quad f_i$ $d_i \quad d_i$ $b_i \quad b_i$

$\bar{e} \quad \bar{e} \quad \bar{e} \quad \bar{e} \quad f \quad \bar{d} \quad \quad \bar{e} \quad \bar{e} \quad \bar{f} \quad \bar{d} \quad \bar{f} \quad \bar{d} \quad \quad e \quad e \quad \quad \bar{f} \quad \bar{d}$	
$\bar{c} \quad \bar{c} \quad c \quad \bar{e} \quad \bar{b} \quad \bar{d} \quad \quad \bar{c} \quad \bar{e} \quad \bar{b} \quad \bar{d} \quad \bar{b} \quad \bar{d} \quad \quad c \quad e \quad \quad b \quad \bar{d}$	
$a \quad a \quad a \quad \quad fi \quad a \quad \quad fi \quad fi \quad \quad a \quad fi$	
$a \quad a \quad a \quad \quad di \quad a \quad \quad di \quad di \quad \quad a \quad di$	
$g \quad g \quad g \quad \quad b \quad g \quad \quad b \quad b \quad \quad g \quad b$	
$\bar{f} \quad \bar{d} \quad \bar{f} \quad \bar{d} \quad \quad \bar{e} \quad e$ CARSI. 10001011.10001011. $\bar{e} \quad \bar{e} \quad \quad f \quad \bar{d}$	
$fi \quad fi \quad \quad ci \quad ci$	$ci \quad fi$
$di \quad di \quad \quad ci \quad ci$	$ci \quad di$
$b \quad b \quad \quad g \quad g$	$g \quad b$
$f \quad \bar{d} \quad f \quad \bar{d} \quad \quad \bar{e} \quad e \quad \quad f \quad \bar{d} \quad \quad e \quad \bar{e} \quad \bar{e} \quad e$ Bys. CAR DI TUTLACH. 10011000100111. $\bar{e} \quad \bar{e} \quad$	
$fi \quad fi \quad \quad a \quad a \quad \quad fi \quad a \quad a$	$a \quad a$
$di \quad di \quad \quad ci \quad ci \quad \quad di \quad ci \quad ci$	$ci \quad ci$
$b \quad b \quad \quad g \quad g \quad \quad b \quad g \quad g$	$g \quad g$
$f \quad \bar{d} \quad f \quad \bar{d} \quad \quad \bar{e} \quad \bar{e} \quad \bar{e} \quad \bar{e} \quad \quad f \quad \bar{d} \quad f \quad \bar{d} \quad \bar{f} \quad \bar{d} \quad \quad \bar{e} \quad \bar{e} \quad \quad f \quad \bar{d} \quad \bar{f} \quad \bar{d}$ ALVARCH. 0000.0000.1111.1111. $\bar{f} \quad \bar{d} \quad f \quad \bar{d}$	
$fi \quad fi \quad \quad a \quad a \quad \quad fi \quad fi \quad fi \quad \quad a \quad fi \quad fi$	$fi \quad fi$
$di \quad di \quad \quad ci \quad ci \quad \quad di \quad di \quad di \quad \quad ci \quad di \quad di$	$di \quad di$
$b \quad b \quad \quad g \quad g \quad \quad b \quad b \quad b \quad \quad g \quad b \quad b$	$b \quad b$

$\bar{f}$ $\bar{b}$	$\bar{d}$	$\bar{f}$ $\bar{b}$	d	a' $\bar{f}$	a' $\bar{f}$	a' $\bar{f}$	a' $\bar{f}$	g' $\bar{e}$	g' $\bar{e}$	g' $\bar{e}$	g' $\bar{e}$	g' $\bar{e}$	g' $\bar{e}$
fi		fi		fi	fi	fi	fi	c	c	c	c	c	c
d_1		d_1		d_1	d_1	d_1	d_1	c	c	c	c	c	c
b		b_1		b	b_1	b	b_1	g'	g'	g'	g'	g'	g'

$\bar{e}$ $\bar{c}$	$\bar{e}$ $\bar{e}$	$\bar{e}$ $\bar{c}$	$\bar{e}$ $\bar{e}$	$\bar{e}$ $\bar{c}$	$\bar{e}$ $\bar{e}$	$\bar{e}$ $\bar{c}$	$\bar{e}$ $\bar{e}$	CORVINVAEN. 1011011.1011011.					$\bar{e}$ $\bar{c}$	$\bar{e}$ $\bar{e}$	$\bar{f}$ $\bar{b}$	$\bar{d}$ $\bar{d}$				
c	c	c	c	c	c	c	c						c	c	c	c	c	c	fi	d
c	c	c	c	c	c	c	c						c	c	c	c	c	c	d	b
g'	g'	g'	g'	g'	g'	g'	g'						g'	g'	g'	g'	g'	g'	g'	g'

$\bar{e}$ $\bar{c}$	$\bar{e}$ $\bar{e}$	$\bar{e}$ $\bar{c}$	$\bar{e}$ $\bar{e}$	$\bar{f}$ $\bar{b}$	$\bar{d}$ $\bar{d}$	$\bar{e}$ $\bar{c}$	$\bar{e}$ $\bar{e}$	$\bar{e}$ $\bar{c}$	$\bar{e}$ $\bar{e}$	$\bar{e}$ $\bar{c}$	$\bar{e}$ $\bar{e}$	$\bar{f}$ $\bar{b}$	$\bar{d}$ $\bar{d}$	$\bar{e}$ $\bar{c}$	$\bar{e}$ $\bar{e}$	$\bar{e}$ $\bar{c}$	$\bar{e}$ $\bar{e}$
c	c	c	c	fi		c	c	c	c	c	c	fi		c	c	c	c
c	c	c	c	d_1		c	c	c	c	c	c	d_1		c	c	c	c
g'	g'	g'	g'	b		g	g'	g'	g'	g'	g'	b_1		g'	g'	g'	g'

$\bar{f}$ $\bar{b}$	$\bar{d}$	$\bar{e}$ $\bar{c}$	e	$\bar{e}$ $\bar{c}$	$\bar{e}$ $\bar{e}$	CORWRGOG. 1001011011.					$\bar{e}$ $\bar{c}$	$\bar{e}$ $\bar{e}$	$\bar{f}$ $\bar{b}$	$\bar{d}$ $\bar{d}$						
fi		c		c							c		c		c		c		fi	
d_1		c		c							c		c		c		d_1		d_1	
b_1		g'		g'							g'		g'		g'		b_1		b_1	

$\bar{f}$ $\bar{b}$	$\bar{d}$	$\bar{e}$ $\bar{c}$	$\bar{e}$	$\bar{f}$ $\bar{b}$	$\bar{d}$ $\bar{d}$	$\bar{e}$ $\bar{c}$	$\bar{e}$ $\bar{e}$	$\bar{e}$ $\bar{c}$	e	$\bar{f}$ $\bar{b}$	$\bar{d}$ $\bar{d}$	$\bar{e}$ $\bar{c}$	e	$\bar{e}$ $\bar{c}$	$\bar{e}$ $\bar{e}$
fi		c		fi		c		c		fi		c		c	
d_1		c		d_1		c		c		d_1		c		c	
b_1		g'		b_1		g'		g'		b_1		g'		g'	

CALCHAN. 1100111101.	$\left. \begin{array}{cccc} \bar{e} & \bar{e} & \bar{e} & \bar{e} \\ \bar{c} & & \bar{c} & \bar{e} \end{array} \right \begin{array}{cc} \bar{f} & \bar{d} \\ \bar{b} & \bar{b} \end{array}$ $\begin{array}{cccc} c_1 & & c_1 & \\ c_1 & & c_1 & \\ g_1 & & g_1 & \end{array} \quad \begin{array}{cc} f_1 & f_1 \\ d_1 & d_1 \\ b & b \end{array}$	
	$\left. \begin{array}{cccccc} \bar{e} & \bar{e} & \bar{e} & \bar{e} & \bar{e} & \bar{e} \\ \bar{c} & & \bar{c} & \bar{e} & \bar{c} & \bar{e} \end{array} \right \begin{array}{cc} \bar{f} & \bar{d} \\ \bar{b} & \bar{b} \end{array} \left. \begin{array}{cc} \bar{e} & \bar{e} \\ \bar{c} & \bar{e} \end{array} \right\}$ $\begin{array}{cccccc} c_1 & c_1 & c_1 & c_1 & & \\ c_1 & c_1 & c_1 & c_1 & & \\ g_1 & g_1 & g_1 & g_1 & & \end{array} \quad \begin{array}{cc} f_1 & c_1 \\ d_1 & c_1 \\ b & g_1 \end{array} \quad \left. \begin{array}{c} \text{Toddyv.} \\ 01100011. \end{array} \right\}$	
	$\begin{array}{cccc} f & \bar{d} & & \\ \bar{b} & & & \end{array} \left \begin{array}{cccc} \bar{e} & \bar{e} & \bar{e} & \bar{e} \\ \bar{c} & & \bar{c} & \bar{e} \end{array} \right \begin{array}{cccc} \bar{f} & \bar{d} & \bar{f} & \bar{d} \\ \bar{b} & \bar{b} & \bar{b} & \bar{b} \end{array} \left \begin{array}{cc} \bar{e} & \bar{e} \\ \bar{c} & \bar{e} \end{array} \right.$ $\begin{array}{cccc} f_1 & & c_1 & c_1 \\ d_1 & & c_1 & c_1 \\ b & & g_1 & g_1 \end{array} \quad \begin{array}{cccc} f_1 & f_1 & f_1 & c_1 \\ d_1 & d_1 & d_1 & c_1 \\ b_1 & b_1 & b_1 & g_1 \end{array}$	
	$\left. \begin{array}{c} \bar{e} \\ \bar{c} \end{array} \right\} \begin{array}{c} \bar{e} \\ \bar{c} \end{array} \left. \begin{array}{cccc} \bar{e} & \bar{e} & \bar{f} & \bar{d} \\ \bar{c} & \bar{e} & \bar{b} & \bar{d} \end{array} \right \begin{array}{cccc} \bar{f} & \bar{d} & \bar{f} & \bar{d} \\ \bar{b} & \bar{b} & \bar{b} & \bar{b} \end{array}$ $\begin{array}{c} c_1 \\ c_1 \\ g_1 \end{array} \quad \left. \begin{array}{c} \text{TRĒSI HELI.} \\ 10001110091011. \end{array} \right\} \begin{array}{cccc} c_1 & f_1 & f_1 & f_1 \\ c_1 & d_1 & d_1 & d_1 \\ g_1 & b_1 & b_1 & b_1 \end{array}$	

$\bar{c}$ $\bar{c}$	$\bar{e}$	$\bar{e}$ $\bar{c}$	$\bar{e}$	$\bar{e}$ $\bar{c}$	$\bar{e}$	$\bar{f}$ $\bar{b}$	$\bar{d}$	$\bar{f}$ $\bar{b}$	$\bar{d}$	$\bar{f}$ $\bar{b}$	$\bar{d}$	Toddyv.	
a		a		a		fi		fi		fi			
a		a		a		d		d		d			
g		g		g		b		b		b			

$\bar{f}$ $\bar{b}$	$\bar{d}$	$\bar{e}$ $\bar{c}$	$\bar{e}$	$\bar{e}$ $\bar{c}$	$\bar{e}$	BRATH YN YSGOL. 10110100101101001011.					$\bar{e}$ $\bar{c}$	$\bar{e}$	
fi		a		a								a	
d		a		a								a	
b		g		g								g	

f b	d	$\bar{e}$ $\bar{c}$	$\bar{e}$	$\bar{e}$ $\bar{c}$	$\bar{e}$	$\bar{f}$ $\bar{b}$	$\bar{d}$	$\bar{e}$ $\bar{c}$	$\bar{e}$	$\bar{f}$ $\bar{b}$	$\bar{d}$	$\bar{f}$ $\bar{b}$	$\bar{d}$	$\bar{e}$ $\bar{c}$	$\bar{e}$		
fi		a		a		fi		a		fi		fi		a			
d		a		a		d		a		d		d		a			
b		g		g		b		g		b		b		g			

$\bar{f}$ $\bar{b}$	$\bar{d}$	$\bar{e}$ $\bar{c}$	$\bar{e}$	$\bar{e}$ $\bar{c}$	$\bar{e}$	HATUR BACH. 001011001011.					$\bar{f}$ $\bar{b}$	$\bar{d}$
fi		a		a							fi	
d		a		a							d	
b		g		g							b	

$\bar{f}$	$\bar{d}$	$\bar{e}$	$\bar{e}$	$\bar{f}$	$\bar{d}$	$\bar{e}$	$\bar{e}$	$\bar{e}$	$\bar{f}$	$\bar{d}$	$\bar{f}$	$\bar{d}$
$\bar{b}$		$\bar{c}$		$\bar{b}$		$\bar{c}$	$\bar{c}$	$\bar{c}$	$\bar{b}$		$\bar{b}$	
f		a		f		a	a	a	f		f	
d		a		d		a	a	a	d		d	
b		g		b		g	g	g	b		b	

$\bar{e}$	$\bar{e}$	$\bar{f}$	$\bar{d}$	$\bar{e}$	$\bar{e}$	$\bar{e}$	$\bar{e}$	$\bar{e}$	$\bar{e}$	$\bar{e}$	$\bar{e}$
$\bar{c}$		$\bar{b}$		$\bar{c}$	$\bar{c}$	$\bar{c}$	$\bar{c}$	$\bar{c}$	$\bar{c}$	$\bar{c}$	$\bar{c}$
a		f		a	a						
a		d		a	a						
g		ϕ		g	g						

FLAMGWRGWRGAN.
1011.101100110011.

hyn.		Bys.		hyn.		Bys.		Tervyn Flamgwr Gwrgan.
$\bar{f}$	$\bar{d}$	$\bar{e}$	$\bar{e}$	$\bar{f}$	$\bar{d}$	$\bar{e}$	$\bar{e}$	
$\bar{b}$		$\bar{c}$	$\bar{c}$	$\bar{b}$		$\bar{c}$	$\bar{c}$	
f		a	a	f		a	a	
d		a	a	d		a	a	
b		g	g	ϕ		g	g	

RHINIART. 10011.10011.	$\bar{e}$	$\bar{e}$	$\bar{f}$	$\bar{d}$	$\bar{f}$	d	$\bar{e}$	$\bar{e}$	$\bar{e}$	e
	$\bar{c}$		$\bar{b}$		$\bar{b}$		$\bar{c}$	$\bar{c}$	$\bar{c}$	
	a		f		f		a	a	a	
	a		d		d		a	a	a	
		g		b		g	g	g		

$\bar{e}$ $\bar{c}$	e	$\bar{f}$ $\bar{b}$	$\bar{d}$	$\bar{f}$ $\bar{b}$	$\bar{d}$	$\bar{e}$ $\bar{c}$	e	$\bar{e}$ $\bar{c}$	e	WNSACH. 11110001.	$\bar{e}$ $\bar{c}$	e	
ei		fi		fi		ei		ei			ei	c	c
ci		di		di		ci		ci			ci	c	c
gi		bi		bi		gi		gi		gi	g	g	

$\bar{e}$ $\bar{c}$	e	$\bar{e}$ $\bar{c}$	e	$\bar{e}$ $\bar{c}$	e	$\bar{f}$ $\bar{b}$	d	$\bar{f}$ $\bar{b}$	d	$\bar{f}$ $\bar{b}$	d	$\bar{e}$ $\bar{c}$	e
ei		ei		ei		fi		fi		fi		ei	
ci		ci		ci		di		di		di		ci	
gi		gi		gi		bi		b		b		g	

BRYT ODIDAWG. 0010.0010.1101.1101.				hyn.		Bys.	
$\bar{f}$ $\bar{b}$	d	$\bar{f}$ $\bar{b}$	d	$\bar{e}$ $\bar{c}$	e	$\bar{f}$ $\bar{b}$	d
fi		fi		ei		fi	
di		di		ci		di	
b		b		g		b	

hyn.				Bys.			
$\bar{e}$ $\bar{c}$	e	$\bar{e}$ $\bar{c}$	e	$\bar{f}$ $\bar{b}$	d	$\bar{e}$ $\bar{c}$	e
ei		ei		fi		ei	
ci		ci		di		ci	
gi		gi		bi		g	

MACMWN HIR. 111100001010111100001011.										$\begin{array}{c} \bar{e} \\ \bar{c} \end{array}$	$\begin{array}{c} \bar{e} \\ \bar{c} \end{array}$	$\begin{array}{c} \bar{e} \\ \bar{c} \end{array}$	$\begin{array}{c} \bar{e} \\ \bar{c} \end{array}$	$\begin{array}{c} \bar{e} \\ \bar{c} \end{array}$	$\begin{array}{c} \bar{e} \\ \bar{c} \end{array}$	$\begin{array}{c} \bar{e} \\ \bar{c} \end{array}$	$\begin{array}{c} \bar{e} \\ \bar{c} \end{array}$	$\begin{array}{c} \bar{e} \\ \bar{c} \end{array}$	$\begin{array}{c} \bar{e} \\ \bar{c} \end{array}$
										a	a	a	a						
										a	a	a	a						
										g	g	g	g						
										$\begin{array}{c} \bar{f} \\ \bar{b} \end{array} \quad \bar{d} \quad \begin{array}{c} \bar{f} \\ \bar{b} \end{array} \quad \bar{d} \quad \begin{array}{c} \bar{f} \\ \bar{b} \end{array} \quad \bar{d} \quad \begin{array}{c} \bar{f} \\ \bar{b} \end{array} \quad \bar{d} \quad \begin{array}{c} \bar{e} \\ \bar{c} \end{array} \quad \bar{e} \quad \begin{array}{c} \bar{f} \\ \bar{b} \end{array} \quad \bar{d} \quad \begin{array}{c} \bar{e} \\ \bar{c} \end{array} \quad \bar{e} \quad \begin{array}{c} \bar{f} \\ \bar{b} \end{array} \quad \bar{d} \end{array}$									
fi		fi		fi		fi		a		fi		a		fi					
di		di		di		di		a		di		a		di					
b		b		b		b		g		b		g		b					
										$\begin{array}{c} \bar{e} \\ \bar{c} \end{array} \quad \bar{e} \quad \begin{array}{c} \bar{e} \\ \bar{c} \end{array} \quad \bar{e} \quad \begin{array}{c} \bar{e} \\ \bar{c} \end{array} \quad \bar{e} \quad \begin{array}{c} \bar{e} \\ \bar{c} \end{array} \quad \bar{e} \quad \begin{array}{c} \bar{f} \\ \bar{b} \end{array} \quad \bar{d} \quad \begin{array}{c} \bar{f} \\ \bar{b} \end{array} \quad \bar{d} \quad \begin{array}{c} \bar{f} \\ \bar{b} \end{array} \quad \bar{d} \quad \begin{array}{c} \bar{f} \\ \bar{b} \end{array} \quad \bar{d} \end{array}$									
a		a		a		a		fi		fi		fi		fi					
a		a		a		a		di		di		di		di					
g		g		g		g		b		b		b		b					
										$\begin{array}{c} \bar{e} \\ \bar{c} \end{array} \quad \bar{e} \quad \begin{array}{c} \bar{f} \\ \bar{b} \end{array} \quad \bar{d} \quad \begin{array}{c} \bar{e} \\ \bar{c} \end{array} \quad \bar{e} \quad \begin{array}{c} \bar{e} \\ \bar{c} \end{array} \quad \bar{e} \end{array}$									
a		fi		a		a		MAC Y DELGI. 0111011.		$\begin{array}{c} \bar{f} \\ \bar{b} \end{array} \quad \bar{d} \end{array}$		fi		fi					
a		di		a		a						di		di					
g		b		g		g						b		b					

$\bar{c}$ $\bar{c}$	$\bar{e}$	$\bar{e}$ $\bar{c}$	$\bar{e}$	$\bar{e}$ $\bar{c}$	$\bar{e}$	$\bar{f}$ $\bar{b}$	d		$\bar{e}$ $\bar{c}$	$\bar{e}$	$\bar{e}$ $\bar{c}$	$\bar{e}$
a		a		a		fi			a		a	
a		a		a		di			a		a	
g'		g'		g'		b			g'		g'	

MAC MWN BYR.						$\bar{c}$ $\bar{c}$	$\bar{e}$	$\bar{e}$ $\bar{c}$	e	$\bar{f}$ $\bar{b}$	$\bar{d}$	$\bar{f}$ $\bar{b}$	$\bar{d}$	$\bar{e}$ $\bar{c}$	$\bar{e}$
11001111.						a		a		fi		fi		a	
						a		a		di		di		a	
						g'		g'		b		h		g'	

$\bar{c}$ $\bar{c}$	$\bar{e}$	$\bar{e}$ $\bar{c}$	$\bar{e}$	$\bar{e}$ $\bar{c}$	$\bar{e}$	ALBAN HYVAIDD.						$\bar{e}$ $\bar{c}$	$\bar{e}$	
a		a		a		10110100.01001011.						a		
a		a		a								a		
g'		g'		g'								g'		

$\bar{f}$ $\bar{b}$	$\bar{d}$		$\bar{e}$ $\bar{c}$	$\bar{e}$	$\bar{e}$ $\bar{c}$	$\bar{e}$	$\bar{f}$ $\bar{b}$	$\bar{d}$		$\bar{e}$ $\bar{c}$	$\bar{e}$	$\bar{f}$ $\bar{b}$	$\bar{d}$	$\bar{f}$ $\bar{b}$	d
fi			a		a		fi			a		fi		fi	
di			a		a		di			a		di		di	
hi			g'		g'		b			g'		b		b	

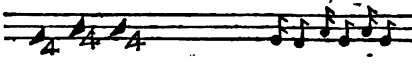
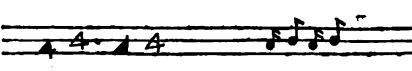
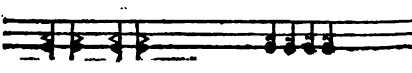
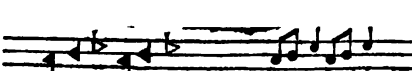
$\bar{f}$	$\bar{d}$	$\bar{c}$	$\bar{e}$		$\bar{f}$	$\bar{d}$	$\bar{f}$	$\bar{d}$	$\bar{c}$	$\bar{e}$		$\bar{f}$	$\bar{d}$		$\bar{c}$	$\bar{e}$	$\bar{c}$	$\bar{e}$

<i>f</i>	<i>a</i>	<i>f</i>	<i>f</i>	<i>a</i>	<i>f</i>	<i>a</i>	<i>a</i>
<i>d</i>	<i>a</i>	<i>d</i>	<i>d</i>	<i>a</i>	<i>d</i>	<i>a</i>	<i>a</i>
<i>b</i>	<i>g</i>	<i>b</i>	<i>b</i>	<i>g</i>	<i>b</i>	<i>g</i>	<i>g</i>

Tervyn y pedwar mesur ar ugain: yr un gainc ar bob mesur, gan mwyav.—Mi á briciais yn gyntav Macmwn hir, a Macmwn byr, a Mac y Delgi, a phedair cainc ar ugain yn mhob un o honynt; ac wedi hyny y pedwar mesur ar ugain o'r un gainc, ond newidiau y mesur val y gwelwch.

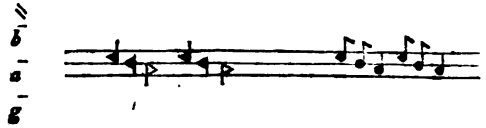
GOGWYDDAWR I DDYSGU Y
FRICIAD.

GOGWYDDAWR FRICIAD ABALL.

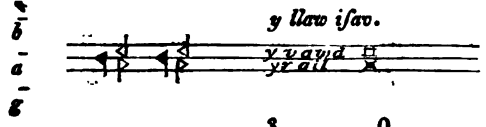
Tagiad y vawd	$\frac{1}{2}$ $\frac{a}{g}$	
Y Plethiad byr	$\frac{1}{2}$ $\frac{a}{g}$	
Plethiad y pedwarbys	$\frac{1}{2}$ + $\frac{a}{g}$	
Plethiad y bys bach	$\frac{1}{2}$ $\frac{a}{g}$	

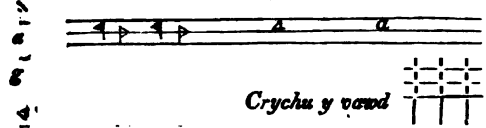
Craviad dwbyl

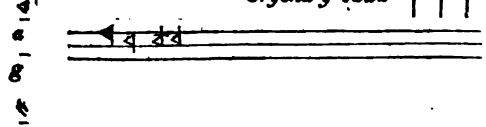
Craviad fengyl

Hanner Craviad

Tavliad y bys

Plethiad dwbyl

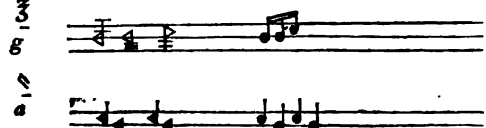
Plethiad y wenynen

Crychu y vawd

Yfgywd y bys

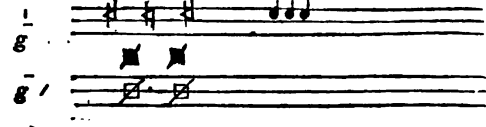
Tagiad dwbyl

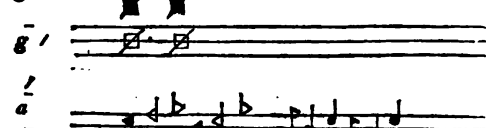
Tagiad forchawg

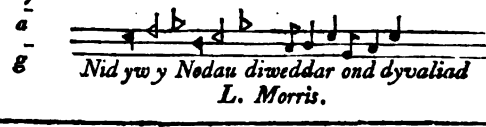
Cevyn ewin

Yfbonc

Plethiad mawr

Nid yw y Nodau diweddar ond dyvaliad
L. Morris.

DECHRE GOSTEG DAVYDD ATHRAW. 11001011.

<table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="text-align: center;">/ + / + / + / + / + / + / + / + / + / +</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">g' g' g' g' g' g' g' g' g' g' g' g' g' g' g' g' g' g' g' g'</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">f' f' f' f' f' f' f' f' f' f' f' f' f' f' f' f' f' f' f' f'</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">c1 g1 c1 g1 b1 g1 b1 g1 c1 g1 b1 g1 c1 g1 c1 g</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">cc cc dd dd cc dd cc cc</td> </tr> </table>	/ + / + / + / + / + / + / + / + / + / +	g' g' g' g' g' g' g' g' g' g' g' g' g' g' g' g' g' g' g' g'	f' f' f' f' f' f' f' f' f' f' f' f' f' f' f' f' f' f' f' f'	c1 g1 c1 g1 b1 g1 b1 g1 c1 g1 b1 g1 c1 g1 c1 g	cc cc dd dd cc dd cc cc	<table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="text-align: center;">/ + / + /</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">g' g' g' g' g' g'</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">f' f' f' f' f' f'</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">c1 g1 c1 g1 b1</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">cc cc dd</td> </tr> </table>	/ + / + /	g' g' g' g' g' g'	f' f' f' f' f' f'	c1 g1 c1 g1 b1	cc cc dd																			
/ + / + / + / + / + / + / + / + / + / +																														
g' g' g' g' g' g' g' g' g' g' g' g' g' g' g' g' g' g' g' g'																														
f' f' f' f' f' f' f' f' f' f' f' f' f' f' f' f' f' f' f' f'																														
c1 g1 c1 g1 b1 g1 b1 g1 c1 g1 b1 g1 c1 g1 c1 g																														
cc cc dd dd cc dd cc cc																														
/ + / + /																														
g' g' g' g' g' g'																														
f' f' f' f' f' f'																														
c1 g1 c1 g1 b1																														
cc cc dd																														
<table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="width: 40%; padding: 5px;"> <table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="text-align: center;">+ / + /</td> <td style="text-align: center;">a</td> <td style="text-align: center;">/ 4 4 \</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">g' g' g' f' e' c' d'</td> <td style="text-align: center;">g' g' f' e' c' d'</td> <td style="text-align: center;">g' d' d' b' c'</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">f' f' f' f' f' f'</td> <td style="text-align: center;">f' f' g' d' d' b' c'</td> <td style="text-align: center;">d' d' b' c'</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">g1 b1 g1</td> <td style="text-align: center;">c1 g1 b1 g1 c1 g1 c</td> <td style="text-align: center;">c1 g1 c1 g1</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">dd</td> <td style="text-align: center;">cc dd cc cc</td> <td style="text-align: center;">cc cc</td> </tr> </table> </td> <td style="width: 20%; padding: 5px; text-align: center;"> <i>Bys y gainc ac yno y diwedd yma fy arrol pob cainc.</i> </td> <td style="width: 40%; padding: 5px;"> <table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="text-align: center;">3/4 d'</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">g' d' g' c'</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">c1 g1 c1 g1</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">cc cc</td> </tr> </table> </td> </tr> </table>		<table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="text-align: center;">+ / + /</td> <td style="text-align: center;">a</td> <td style="text-align: center;">/ 4 4 \</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">g' g' g' f' e' c' d'</td> <td style="text-align: center;">g' g' f' e' c' d'</td> <td style="text-align: center;">g' d' d' b' c'</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">f' f' f' f' f' f'</td> <td style="text-align: center;">f' f' g' d' d' b' c'</td> <td style="text-align: center;">d' d' b' c'</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">g1 b1 g1</td> <td style="text-align: center;">c1 g1 b1 g1 c1 g1 c</td> <td style="text-align: center;">c1 g1 c1 g1</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">dd</td> <td style="text-align: center;">cc dd cc cc</td> <td style="text-align: center;">cc cc</td> </tr> </table>	+ / + /	a	/ 4 4 \	g' g' g' f' e' c' d'	g' g' f' e' c' d'	g' d' d' b' c'	f' f' f' f' f' f'	f' f' g' d' d' b' c'	d' d' b' c'	g1 b1 g1	c1 g1 b1 g1 c1 g1 c	c1 g1 c1 g1	dd	cc dd cc cc	cc cc	<i>Bys y gainc ac yno y diwedd yma fy arrol pob cainc.</i>	<table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="text-align: center;">3/4 d'</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">g' d' g' c'</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">c1 g1 c1 g1</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">cc cc</td> </tr> </table>	3/4 d'	g' d' g' c'	c1 g1 c1 g1	cc cc							
<table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="text-align: center;">+ / + /</td> <td style="text-align: center;">a</td> <td style="text-align: center;">/ 4 4 \</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">g' g' g' f' e' c' d'</td> <td style="text-align: center;">g' g' f' e' c' d'</td> <td style="text-align: center;">g' d' d' b' c'</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">f' f' f' f' f' f'</td> <td style="text-align: center;">f' f' g' d' d' b' c'</td> <td style="text-align: center;">d' d' b' c'</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">g1 b1 g1</td> <td style="text-align: center;">c1 g1 b1 g1 c1 g1 c</td> <td style="text-align: center;">c1 g1 c1 g1</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">dd</td> <td style="text-align: center;">cc dd cc cc</td> <td style="text-align: center;">cc cc</td> </tr> </table>	+ / + /	a	/ 4 4 \	g' g' g' f' e' c' d'	g' g' f' e' c' d'	g' d' d' b' c'	f' f' f' f' f' f'	f' f' g' d' d' b' c'	d' d' b' c'	g1 b1 g1	c1 g1 b1 g1 c1 g1 c	c1 g1 c1 g1	dd	cc dd cc cc	cc cc	<i>Bys y gainc ac yno y diwedd yma fy arrol pob cainc.</i>	<table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="text-align: center;">3/4 d'</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">g' d' g' c'</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">c1 g1 c1 g1</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">cc cc</td> </tr> </table>	3/4 d'	g' d' g' c'	c1 g1 c1 g1	cc cc									
+ / + /	a	/ 4 4 \																												
g' g' g' f' e' c' d'	g' g' f' e' c' d'	g' d' d' b' c'																												
f' f' f' f' f' f'	f' f' g' d' d' b' c'	d' d' b' c'																												
g1 b1 g1	c1 g1 b1 g1 c1 g1 c	c1 g1 c1 g1																												
dd	cc dd cc cc	cc cc																												
3/4 d'																														
g' d' g' c'																														
c1 g1 c1 g1																														
cc cc																														
<table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="width: 20%; padding: 5px;"> <table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="text-align: center;">3/4 f' f'</td> <td style="text-align: center;">d'</td> <td style="text-align: center;">f</td> <td style="text-align: center;">3/4 d'</td> <td style="text-align: center;">3/4 d'</td> <td style="text-align: center;">3/4 f' f'</td> <td style="text-align: center;">a' g' g'</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">b' d' b' d'</td> <td style="text-align: center;">g' c'</td> <td style="text-align: center;">b' d'</td> <td style="text-align: center;">g' d' g' c'</td> <td style="text-align: center;">g' d' g' c'</td> <td style="text-align: center;">b' d' b' d'</td> <td style="text-align: center;">f' f'</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">b1 g1 b1 g1</td> <td style="text-align: center;">c1 g1</td> <td style="text-align: center;">b1 g1</td> <td style="text-align: center;">c1 g1 c1 g1</td> <td style="text-align: center;">c1 g1 c1 g1</td> <td style="text-align: center;">b1 g1 b1 g1</td> <td style="text-align: center;">c1 g1</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">dd dd</td> <td style="text-align: center;">cc</td> <td style="text-align: center;">dd</td> <td style="text-align: center;">cc cc</td> <td style="text-align: center;">cc cc</td> <td style="text-align: center;">dd dd</td> <td style="text-align: center;">cc</td> </tr> </table> </td> </tr> </table>		<table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="text-align: center;">3/4 f' f'</td> <td style="text-align: center;">d'</td> <td style="text-align: center;">f</td> <td style="text-align: center;">3/4 d'</td> <td style="text-align: center;">3/4 d'</td> <td style="text-align: center;">3/4 f' f'</td> <td style="text-align: center;">a' g' g'</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">b' d' b' d'</td> <td style="text-align: center;">g' c'</td> <td style="text-align: center;">b' d'</td> <td style="text-align: center;">g' d' g' c'</td> <td style="text-align: center;">g' d' g' c'</td> <td style="text-align: center;">b' d' b' d'</td> <td style="text-align: center;">f' f'</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">b1 g1 b1 g1</td> <td style="text-align: center;">c1 g1</td> <td style="text-align: center;">b1 g1</td> <td style="text-align: center;">c1 g1 c1 g1</td> <td style="text-align: center;">c1 g1 c1 g1</td> <td style="text-align: center;">b1 g1 b1 g1</td> <td style="text-align: center;">c1 g1</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">dd dd</td> <td style="text-align: center;">cc</td> <td style="text-align: center;">dd</td> <td style="text-align: center;">cc cc</td> <td style="text-align: center;">cc cc</td> <td style="text-align: center;">dd dd</td> <td style="text-align: center;">cc</td> </tr> </table>	3/4 f' f'	d'	f	3/4 d'	3/4 d'	3/4 f' f'	a' g' g'	b' d' b' d'	g' c'	b' d'	g' d' g' c'	g' d' g' c'	b' d' b' d'	f' f'	b1 g1 b1 g1	c1 g1	b1 g1	c1 g1 c1 g1	c1 g1 c1 g1	b1 g1 b1 g1	c1 g1	dd dd	cc	dd	cc cc	cc cc	dd dd	cc
<table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="text-align: center;">3/4 f' f'</td> <td style="text-align: center;">d'</td> <td style="text-align: center;">f</td> <td style="text-align: center;">3/4 d'</td> <td style="text-align: center;">3/4 d'</td> <td style="text-align: center;">3/4 f' f'</td> <td style="text-align: center;">a' g' g'</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">b' d' b' d'</td> <td style="text-align: center;">g' c'</td> <td style="text-align: center;">b' d'</td> <td style="text-align: center;">g' d' g' c'</td> <td style="text-align: center;">g' d' g' c'</td> <td style="text-align: center;">b' d' b' d'</td> <td style="text-align: center;">f' f'</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">b1 g1 b1 g1</td> <td style="text-align: center;">c1 g1</td> <td style="text-align: center;">b1 g1</td> <td style="text-align: center;">c1 g1 c1 g1</td> <td style="text-align: center;">c1 g1 c1 g1</td> <td style="text-align: center;">b1 g1 b1 g1</td> <td style="text-align: center;">c1 g1</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">dd dd</td> <td style="text-align: center;">cc</td> <td style="text-align: center;">dd</td> <td style="text-align: center;">cc cc</td> <td style="text-align: center;">cc cc</td> <td style="text-align: center;">dd dd</td> <td style="text-align: center;">cc</td> </tr> </table>	3/4 f' f'	d'	f	3/4 d'	3/4 d'	3/4 f' f'	a' g' g'	b' d' b' d'	g' c'	b' d'	g' d' g' c'	g' d' g' c'	b' d' b' d'	f' f'	b1 g1 b1 g1	c1 g1	b1 g1	c1 g1 c1 g1	c1 g1 c1 g1	b1 g1 b1 g1	c1 g1	dd dd	cc	dd	cc cc	cc cc	dd dd	cc		
3/4 f' f'	d'	f	3/4 d'	3/4 d'	3/4 f' f'	a' g' g'																								
b' d' b' d'	g' c'	b' d'	g' d' g' c'	g' d' g' c'	b' d' b' d'	f' f'																								
b1 g1 b1 g1	c1 g1	b1 g1	c1 g1 c1 g1	c1 g1 c1 g1	b1 g1 b1 g1	c1 g1																								
dd dd	cc	dd	cc cc	cc cc	dd dd	cc																								
<table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="width: 30%; padding: 5px;"> <table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="text-align: center;">/ 4 4 \</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">g' d' d' b' c'</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">b1 g1 c g1 c</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">dd cc cc</td> </tr> </table> </td> <td style="width: 40%; padding: 5px; text-align: center;"> <i>Tervyn y gainc a'r diwedd.</i> </td> <td style="width: 30%; padding: 5px;"> <table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="text-align: center;">II. /</td> <td style="text-align: center;">/</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">g' f' g' a'</td> <td style="text-align: center;">f' e' f' g'</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">c1 g1 c1 g1</td> <td style="text-align: center;">b1 g1 b1 g1</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">cc cc</td> <td style="text-align: center;">dd dd</td> </tr> </table> </td> </tr> </table>		<table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="text-align: center;">/ 4 4 \</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">g' d' d' b' c'</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">b1 g1 c g1 c</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">dd cc cc</td> </tr> </table>	/ 4 4 \	g' d' d' b' c'	b1 g1 c g1 c	dd cc cc	<i>Tervyn y gainc a'r diwedd.</i>	<table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="text-align: center;">II. /</td> <td style="text-align: center;">/</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">g' f' g' a'</td> <td style="text-align: center;">f' e' f' g'</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">c1 g1 c1 g1</td> <td style="text-align: center;">b1 g1 b1 g1</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">cc cc</td> <td style="text-align: center;">dd dd</td> </tr> </table>	II. /	/	g' f' g' a'	f' e' f' g'	c1 g1 c1 g1	b1 g1 b1 g1	cc cc	dd dd														
<table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="text-align: center;">/ 4 4 \</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">g' d' d' b' c'</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">b1 g1 c g1 c</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">dd cc cc</td> </tr> </table>	/ 4 4 \	g' d' d' b' c'	b1 g1 c g1 c	dd cc cc	<i>Tervyn y gainc a'r diwedd.</i>	<table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="text-align: center;">II. /</td> <td style="text-align: center;">/</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">g' f' g' a'</td> <td style="text-align: center;">f' e' f' g'</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">c1 g1 c1 g1</td> <td style="text-align: center;">b1 g1 b1 g1</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">cc cc</td> <td style="text-align: center;">dd dd</td> </tr> </table>	II. /	/	g' f' g' a'	f' e' f' g'	c1 g1 c1 g1	b1 g1 b1 g1	cc cc	dd dd																
/ 4 4 \																														
g' d' d' b' c'																														
b1 g1 c g1 c																														
dd cc cc																														
II. /	/																													
g' f' g' a'	f' e' f' g'																													
c1 g1 c1 g1	b1 g1 b1 g1																													
cc cc	dd dd																													
<table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="width: 20%; padding: 5px;"> <table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="text-align: center;">/ d'</td> <td style="text-align: center;">/ c'</td> <td style="text-align: center;">/ a'</td> <td style="text-align: center;">/ a' 4</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">d' c' d' f'</td> <td style="text-align: center;">c' b' c' d'</td> <td style="text-align: center;">a' g' a' c'</td> <td style="text-align: center;">b' a' b' d'</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">c1 g1 c1 g</td> <td style="text-align: center;">b g1 b1 g1</td> <td style="text-align: center;">c1 g1 c1 g1</td> <td style="text-align: center;">b1 g1 b1 g1</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">cc cc</td> <td style="text-align: center;">dd dd</td> <td style="text-align: center;">cc g1</td> <td style="text-align: center;">dd dd</td> </tr> </table> </td> <td style="width: 20%; padding: 5px;"> <table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="text-align: center;">/ a' 4</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">g' g' f' e'</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">f' f' g' d' d'</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">c1 g1 b1 g1 c1</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">cc dd cc</td> </tr> </table> </td> </tr> </table>		<table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="text-align: center;">/ d'</td> <td style="text-align: center;">/ c'</td> <td style="text-align: center;">/ a'</td> <td style="text-align: center;">/ a' 4</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">d' c' d' f'</td> <td style="text-align: center;">c' b' c' d'</td> <td style="text-align: center;">a' g' a' c'</td> <td style="text-align: center;">b' a' b' d'</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">c1 g1 c1 g</td> <td style="text-align: center;">b g1 b1 g1</td> <td style="text-align: center;">c1 g1 c1 g1</td> <td style="text-align: center;">b1 g1 b1 g1</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">cc cc</td> <td style="text-align: center;">dd dd</td> <td style="text-align: center;">cc g1</td> <td style="text-align: center;">dd dd</td> </tr> </table>	/ d'	/ c'	/ a'	/ a' 4	d' c' d' f'	c' b' c' d'	a' g' a' c'	b' a' b' d'	c1 g1 c1 g	b g1 b1 g1	c1 g1 c1 g1	b1 g1 b1 g1	cc cc	dd dd	cc g1	dd dd	<table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="text-align: center;">/ a' 4</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">g' g' f' e'</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">f' f' g' d' d'</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">c1 g1 b1 g1 c1</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">cc dd cc</td> </tr> </table>	/ a' 4	g' g' f' e'	f' f' g' d' d'	c1 g1 b1 g1 c1	cc dd cc						
<table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="text-align: center;">/ d'</td> <td style="text-align: center;">/ c'</td> <td style="text-align: center;">/ a'</td> <td style="text-align: center;">/ a' 4</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">d' c' d' f'</td> <td style="text-align: center;">c' b' c' d'</td> <td style="text-align: center;">a' g' a' c'</td> <td style="text-align: center;">b' a' b' d'</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">c1 g1 c1 g</td> <td style="text-align: center;">b g1 b1 g1</td> <td style="text-align: center;">c1 g1 c1 g1</td> <td style="text-align: center;">b1 g1 b1 g1</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">cc cc</td> <td style="text-align: center;">dd dd</td> <td style="text-align: center;">cc g1</td> <td style="text-align: center;">dd dd</td> </tr> </table>	/ d'	/ c'	/ a'	/ a' 4	d' c' d' f'	c' b' c' d'	a' g' a' c'	b' a' b' d'	c1 g1 c1 g	b g1 b1 g1	c1 g1 c1 g1	b1 g1 b1 g1	cc cc	dd dd	cc g1	dd dd	<table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="text-align: center;">/ a' 4</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">g' g' f' e'</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">f' f' g' d' d'</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">c1 g1 b1 g1 c1</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">cc dd cc</td> </tr> </table>	/ a' 4	g' g' f' e'	f' f' g' d' d'	c1 g1 b1 g1 c1	cc dd cc								
/ d'	/ c'	/ a'	/ a' 4																											
d' c' d' f'	c' b' c' d'	a' g' a' c'	b' a' b' d'																											
c1 g1 c1 g	b g1 b1 g1	c1 g1 c1 g1	b1 g1 b1 g1																											
cc cc	dd dd	cc g1	dd dd																											
/ a' 4																														
g' g' f' e'																														
f' f' g' d' d'																														
c1 g1 b1 g1 c1																														
cc dd cc																														

$\bar{c} \bar{d}$	Tervyn y gainc unwaith. Dyma val i maei çanu	g'	$\bar{f}$	g'	g'
$\bar{b} \bar{c}$		$g' f g' a'$	$\bar{f} \bar{c} f g'$	$g' \bar{f} g' a'$	g'
$g' c'$	yr ail waith.	$c' g c' g'$	$b' g b' g'$	$c' g c' g'$	c'
cc		$cc cc$	$dd dd$	$cc cc$	cc

$g' a'$	$g' \bar{f} g' a'$	$g' \bar{f} g' a'$	$g' g' \bar{f} \bar{c} \bar{o} \bar{d}$ $\bar{f} f g' \bar{d} \bar{d} \bar{b} \bar{c}$	Tervyn gainc : cet- wch yr un diwedd.
$c' g$	$c' g' c' g$	$c' g' c' g'$	$c' g' b' g' c' g' c'$	
cc	$cc cc$	$cc cc$	$cc dd cc cc$	

III.

$g' a'$	$\bar{f} g'$	$\bar{f} \bar{c} g' \bar{f}$	$\bar{d} \bar{f} \bar{d}$	$\bar{c} \bar{b} \bar{d} \bar{c}$	$\bar{a} \bar{g} \bar{a} \bar{c}$
$c' g c' g'$	$b' g' b' g'$	$c' g' c' g$	$b' g b' g'$	$c' g c' g'$	$c' g c' g'$
$cc cc$	$dd dd$	$cc cc$	$dd dd$	$cc cc$	$cc cc$

$\bar{b} \bar{a} \bar{b} \bar{d}$	$g' g' \bar{d} \bar{c} \bar{c} \bar{d}$ $\bar{f} \bar{f} g' \bar{f} \bar{d} \bar{b} \bar{c}$	Tervyn y gainc, a'i çanu yr ail tro yn y modd yma.	$g' a' g'$
$b' g' b' g'$	$c' g' b' g c' g' c'$		$c' g' c' g'$
$dd dd g'$	$cc dd cc cc$		$cc cc g'$

$\bar{f} \bar{c} g' \bar{f} g' \bar{f} a'$	$g' \bar{f} a' g'$	$g' \bar{f} a' g'$	$\bar{f} \bar{c} g' \bar{f}$
$b' g b' g' c' g c' g'$	$c' g c' g'$	$c' g' c' g'$	$b' g' b' g'$
$dd dd g' cc cc g'$	$cc cc$	$cc cc g'$	$dd dd$

//		III.								
/ a'	/ d'	/ e'	/ c'	/ d'	/ +	/ +	/ +	/ +	/ +	
g' g' c	d' e' c' d'	f' g' f' d' b' c'	Yrundiwedd.				g' a' g' g'	f' g' f' f'	g' g' f' f'	g' g' f' f'
f' f' g' f' d' b' c'	f' f' f' f'	f' f' f' f'					f' f' f' f'	f' f' f' f'	f' f' f' f'	f' f' f' f'
c1 g1 b1 g1 c1 c1	cc dd cc g1 cc					c1 g1 c1 g1	cc cc	b1 g1 b1 g1	cc dd cc cc	
c1 g1 c1 g1	cc cc	c1 g1 c1 g1	cc cc	c1 g1 c1 g1	cc cc	b1 g1 b1 g1	dd dd	c1 g1 b1 g1 c1 g1 c1	cc dd cc cc	
V.										
Bys a'run diwedd.										
g' g' a' a' g' c'	g' g' a' a' g' c'	f' f' g' g' d'	g' g' a' a' g' c'	f' f' g' g' d'	g' g' a' a' g' c'	f' f' g' g' d'	g' g' a' a' g' c'	f' f' g' g' d'	g' g' a' a' g' c'	
c1 g1 c1 g1	cc cc	b1 g1 b1 g1	cc cc	b1 g1 b1 g1	dd dd	c1 g1 c1 g1	cc cc	c1 g1 c1 g1	cc cc	
g' g' a' a' g' c'	g' g' a' a' g' c'	f' f' g' g' d'	g' g' a' a' g' c'	f' f' g' g' d'	g' g' a' a' g' c'	f' f' g' g' d'	g' g' a' a' g' c'	f' f' g' g' d'	g' g' a' a' g' c'	
c1 g1 c1 g1	cc cc	b1 g1 b1 g1	cc cc	b1 g1 b1 g1	dd dd	c1 g1 c1 g1	cc cc	c1 g1 c1 g1	cc cc	
VI.										
Bys a'run diwedd.										
g' g' a' a' g' c'	g' g' a' a' g' c'	f' f' g' g' d'	g' g' a' a' g' c'	f' f' g' g' d'	g' g' a' a' g' c'	f' f' g' g' d'	g' g' a' a' g' c'	f' f' g' g' d'	g' g' a' a' g' c'	
c1 g1 b1 g1 c1 g1 c1	cc dd cc cc					c1 g1 c1 g1	cc cc	b1 g1 b1 g1	cc dd cc cc	

$\overset{/}{c} \overset{/}{g} \overset{/}{a} \overset{/}{a} \overset{/}{a} \overset{/}{g}$ $\overset{/}{c} \overset{/}{f} \overset{/}{a} \overset{/}{a} \overset{/}{a} \overset{/}{g}$	$\overset{/}{c} \overset{/}{g} \overset{/}{a} \overset{/}{a} \overset{/}{a} \overset{/}{g}$ $\overset{/}{c} \overset{/}{f} \overset{/}{a} \overset{/}{a} \overset{/}{a} \overset{/}{g}$	$\overset{/}{c} \overset{/}{g} \overset{/}{a} \overset{/}{a} \overset{/}{g} \overset{/}{g}$ $\overset{/}{c} \overset{/}{f} \overset{/}{a} \overset{/}{a} \overset{/}{g} \overset{/}{g}$	$\overset{/}{d} \overset{/}{e} \overset{/}{g} \overset{/}{g} \overset{/}{g} \overset{/}{f}$ $\overset{/}{d} \overset{/}{e} \overset{/}{g} \overset{/}{g} \overset{/}{g} \overset{/}{f}$	
$c^1 \ g^1 \ c^1 \ g^1$ $cc \ \ \ \ cc$	$c \ g^1 \ c^1 \ g^1$ $cc \ \ \ \ cc$	$c^1 \ g^1 \ c^1 \ g^1$ $cc \ \ \ \ cc$	$b^1 \ g^1 \ b^1 \ g^1$ $dd \ \ \ \ dd$	
VII.				
$\overset{/}{g} \overset{/}{g} \overset{/}{g} \overset{/}{d} \overset{/}{e} \overset{/}{c} \overset{/}{d}$ $\overset{/}{f} \overset{/}{f} \overset{/}{g} \overset{/}{f} \overset{/}{d} \overset{/}{b} \overset{/}{c}$	Bys a'r un diwedd.		$\overset{/}{a} \overset{/}{a} \overset{/}{a} \overset{/}{g}$ $\overset{/}{a} \overset{/}{a} \overset{/}{a} \overset{/}{g}$	
$c^1 \ g^1 \ b^1 \ g^1 \ c^1 \ g^1 \ c^1$ $cc \ \ \ \ dd \ \ \ \ cc \ \ \ \ cc$			$c^1 \ g^1$ $cc \ \ \ \ cc$	
$\overset{/}{g} \overset{/}{g} \overset{/}{g} \overset{/}{f}$	$\overset{/}{g} \overset{/}{g} \overset{/}{g} \overset{/}{f}$	$\overset{/}{a} \overset{/}{a} \overset{/}{a} \overset{/}{g}$	$\overset{/}{g} \overset{/}{g} \overset{/}{g} \overset{/}{f}$	$\overset{/}{a} \overset{/}{a} \overset{/}{a} \overset{/}{g}$
$b^1 \ g^1$ dd	$b^1 \ g^1$ dd	$c^1 \ g^1$ cc	$b^1 \ g^1$ dd	$c^1 \ g^1$ cc
$\overset{/}{a} \overset{/}{a} \overset{/}{a} \overset{/}{g}$	$\overset{/}{a} \overset{/}{a} \overset{/}{a} \overset{/}{g}$	$\overset{/}{a} \overset{/}{a} \overset{/}{a} \overset{/}{g}$	$\overset{/}{g} \overset{/}{g} \overset{/}{g} \overset{/}{f}$	
$c^1 \ g^1$ cc	$c^1 \ g^1$ cc	$c^1 \ g^1$ cc	$b^1 \ g^1$ dd	
VIII.				
$\overset{/}{g} \overset{/}{g} \overset{/}{g} \overset{/}{d} \overset{/}{e} \overset{/}{c} \overset{/}{d}$ $\overset{/}{f} \overset{/}{f} \overset{/}{g} \overset{/}{f} \overset{/}{d} \overset{/}{b} \overset{/}{c}$	Bys a'r un diwedd.		$\overset{/}{a} \overset{/}{b} \overset{/}{a} \overset{/}{g}$ $\overset{/}{a} \overset{/}{b} \overset{/}{a} \overset{/}{g}$	
$c^1 \ g^1 \ b^1 \ g^1 \ c^1 \ g^1 \ c^1$ $cc \ \ \ \ dd \ \ \ \ cc \ \ \ \ dd$			$c^1 \ g^1 \ c^1 \ g^1$ $cc \ \ \ \ cc$	

$\overset{\circ}{a}$	$\overset{\circ}{a}$ $\overset{\circ}{b}$ $\overset{\circ}{c}$	
$\overset{\circ}{g}$	$\overset{\circ}{g}$ $\overset{\circ}{a}$ $\overset{\circ}{b}$	
$\overset{\circ}{f}$ $\overset{\circ}{g}$ $\overset{\circ}{f}$ $\overset{\circ}{g}$ $\overset{\circ}{f}$ $\overset{\circ}{d}$	$\overset{\circ}{g}$ $\overset{\circ}{f}$ $\overset{\circ}{g}$ $\overset{\circ}{a}$ $\overset{\circ}{b}$ $\overset{\circ}{a}$ $\overset{\circ}{b}$ $\overset{\circ}{a}$ $\overset{\circ}{g}$	Bys hyd y marc.
$b_1 g_1$ b_1 g_1	$c_1 g_1 b_1$ $c_1 g_1 c_1$ g_1	
dd dd	cc dd cc cc	

$\overset{\circ}{a}$	$\overset{\circ}{a}$ $\overset{\circ}{b}$ $\overset{\circ}{c}$	
$\overset{\circ}{g}$ $\overset{\circ}{g}$ $\overset{\circ}{d}$ $\overset{\circ}{e}$ $\overset{\circ}{c}$ $\overset{\circ}{d}$	$\overset{\circ}{b}$ $\overset{\circ}{b}$ $\overset{\circ}{g}$ $\overset{\circ}{g}$	$\overset{\circ}{b}$ $\overset{\circ}{b}$ $\overset{\circ}{c}$
$\overset{\circ}{f}$ $\overset{\circ}{f}$ $\overset{\circ}{g}$ $\overset{\circ}{f}$ $\overset{\circ}{d}$ $b c$	Bys y cwbyl	$\overset{\circ}{a}$ $\overset{\circ}{g}$ $\overset{\circ}{a}$ $\overset{\circ}{g}$ $\overset{\circ}{a}$ $\overset{\circ}{g}$ $\overset{\circ}{a}$ $\overset{\circ}{g}$
$c_1 g_1 b_1 g_1 c_1 g_1 c_1$	yr un diwedd	$c_1 g_1 c_1$ $b_1 g_1 b_1 g_1$ $c_1 g_1 b_1 g_1 c_1 g_1$
cc dd cc cc		cc cc dd dd cc dd cc

$\overset{\circ}{d}$ $\overset{\circ}{c}$ $\overset{\circ}{b}$	$\overset{\circ}{b}$	$\overset{\circ}{b}$ $\overset{\circ}{a}$ $\overset{\circ}{b}$ $\overset{\circ}{d}$	$\overset{\circ}{g}$ $\overset{\circ}{g}$ $\overset{\circ}{c}$	
$\overset{\circ}{a}$ $\overset{\circ}{a}$ $\overset{\circ}{a}$ $\overset{\circ}{g}$	$\overset{\circ}{a}$ $\overset{\circ}{g}$	$\overset{\circ}{b}$ $\overset{\circ}{a}$ $\overset{\circ}{b}$ $\overset{\circ}{d}$	$\overset{\circ}{f}$ $\overset{\circ}{f}$ $\overset{\circ}{g}$	Fordd yr un mesur.
$c_1 g_1 c_1 g_1 c_1 g_1$	$c_1 g_1 c_1$	$b_1 g_1 b_1 g_1$	$c_1 g_1 b_1$	
cc cc cc	cc	dd dd	cc dd	

Y X. yr un vath a'r gyntav, ond dyblu plethiad y pedwarbys yn mhob man, a chadw yr un mesur a'r llaw isav.—Tervyn Gofteg Davydd Athraw.—Corfiniwr.

DECHRE GOSTEG YR HALEN.

$\overset{\circ}{a}$ $\overset{\circ}{f}$ $\overset{\circ}{a}$	$\overset{\circ}{g}$ $\overset{\circ}{e}$ $\overset{\circ}{g}$ $\overset{\circ}{f}$	$\overset{\circ}{f}$ $\overset{\circ}{f}$ $\overset{\circ}{f}$	$\overset{\circ}{f}$ $\overset{\circ}{f}$ $\overset{\circ}{f}$	
$\overset{\circ}{c}$ $\overset{\circ}{c}$ $\overset{\circ}{c}$	$\overset{\circ}{c}$ $\overset{\circ}{c}$ $\overset{\circ}{c}$ $\overset{\circ}{c}$	$\overset{\circ}{a}$ $\overset{\circ}{c}$ $\overset{\circ}{a}$	$\overset{\circ}{a}$ $\overset{\circ}{c}$ $\overset{\circ}{a}$	Bys hyd y marc: a'r diweddyma fy ar ol pob cainc.
f_i ff f	g cc g	f_i ff f_i	f_i ff f_i	
c_1 c c_1	c_1 cc c_1	c_1 c_1 c_1	c_1 c_1 c_1	
a_1 a g_1	g_1 a_1	a_1 a_1	a_1 a_1	

$\begin{array}{c} // \\ a' \quad \text{3} \\ g' \quad a' \quad a' \quad g' \quad \text{3} \\ \bar{f} \quad \quad \quad \bar{f} \quad \bar{f} \quad g' \quad d \quad f \quad \bar{c} \end{array}$	$\begin{array}{c} \text{3} \\ \bar{c} \quad \bar{c} \\ \bar{c} \quad \bar{d} \quad \bar{d} \quad \bar{c} \end{array}$	$\begin{array}{c} // // \\ \bar{f} \quad \bar{g} \\ \bar{c} \quad \bar{f} \quad \bar{e} \\ \bar{c} \quad \bar{d} \quad \bar{e} \quad \bar{c} \end{array}$	Bys y cwbyl diwedd etto hyd yma, a'r a! hyd y marc, a velly tervyn y diwedd.
$\begin{array}{c} fi \quad ff \quad fi \quad ff \quad fi \quad ff \quad fi \quad ff \\ ci \quad ci \quad ci \quad ci \quad ci \quad ci \quad ci \quad ci \\ ai \quad ai \quad ai \quad ai \quad ai \quad ai \quad ai \quad ai \end{array}$	$\begin{array}{c} fi \quad ff \quad fi \quad ff \\ ci \quad ci \quad ci \quad ci \\ ai \quad ai \quad ai \quad ai \end{array}$	$\begin{array}{c} \bar{g} \quad cc \quad \bar{g} \quad cc \\ ci \quad ci \quad ci \quad ci \\ g' \quad g' \end{array}$	

II. $\begin{array}{c} a' \quad a' \quad f \quad a' \\ \bar{c} \quad \quad \quad \bar{c} \quad \bar{c} \\ g' \quad g' \quad \bar{c} \quad g' \\ \bar{c} \quad \quad \quad \bar{c} \end{array}$	$\begin{array}{c} \text{3} \\ \bar{f} \quad \bar{f} \quad \bar{d} \quad \bar{f} \quad \bar{f} \quad \bar{f} \quad \bar{d} \quad \bar{f} \\ \bar{a} \quad \quad \quad \bar{a} \quad \bar{a} \quad \quad \quad \bar{a} \end{array}$	Bys hyd y marc, a'r un diwedd.
$\begin{array}{c} fi \quad ff \quad fi \\ ci \quad ci \quad ci \\ ai \quad ai \quad g' \end{array}$	$\begin{array}{c} \bar{g} \quad cc \quad \bar{g} \quad fi \quad ff \quad fi \quad fi \quad ff \quad fi \\ ci \quad ci \quad ci \quad ci \quad ci \quad ci \quad ci \quad ci \\ g' \quad ai \quad ai \quad ai \quad ai \quad ai \end{array}$	

III. $\begin{array}{c} a' \quad b' \quad g' \quad a' \quad a' \quad \bar{f} \\ \bar{c} \quad \quad \quad \bar{c} \quad \quad \quad \bar{c} \\ g' \quad a' \quad \bar{f} \\ \bar{c} \quad \quad \quad \bar{c} \end{array}$	$\begin{array}{c} \text{3} \\ \bar{f} \quad \bar{g} \quad \bar{d} \quad \bar{f} \\ \bar{a} \quad \quad \quad \bar{a} \quad \bar{f} \quad \bar{c} \end{array}$	Bys y gainc hyd y marc, a'r un di- wedd.
$\begin{array}{c} fi \quad ff \quad fi \quad ff \\ ci \quad ci \quad ci \quad ci \\ ai \quad ai \quad g' \quad g' \end{array}$	$\begin{array}{c} \bar{g} \quad cc \quad \bar{g} \quad cc \quad fi \quad ff \quad fi \quad ff \\ ci \quad ci \quad ci \quad ci \quad ci \quad ci \quad ci \quad ci \\ ai \quad ai \quad ai \quad ai \end{array}$	

$\begin{array}{c} \bar{f} \\ \bar{a} \end{array} \quad g' \quad \bar{d} \quad \bar{f} \\ \bar{a} \quad \bar{f} \quad \bar{c}$	Bys y gainc hyd y marc, a'r un di- wedd.	III. $\begin{array}{c} a' \quad c' \quad a' \quad a' \quad \bar{f} \\ \bar{c} \quad \quad \quad \bar{c} \quad \quad \quad \bar{c} \\ g' \quad a' \quad \bar{f} \quad g' \quad g' \quad \bar{c} \\ \bar{c} \quad \quad \quad \bar{c} \end{array}$
$\begin{array}{c} fi \quad ff \quad fi \quad ff \\ ci \quad ci \quad ci \quad ci \\ ai \quad ai \quad ai \quad ai \end{array}$		$\begin{array}{c} \bar{g} \quad cc \quad \bar{g} \quad cc \\ ci \quad ci \quad ci \quad ci \\ g' \quad g' \end{array}$

v.					
// a [•] b [•]	// g [•] a [•] g [•] a [•] f [•]				
f [•] g [•] d [•] f [•] f [•] c [•]	f [•] g [•] d [•] f [•]	Bys hyd y marc, a'r un diwedd.			
a [•]	a [•]	a [•] g [•]	a [•] f [•] c [•]		
fi ff	fi ff	fi ff	fi ff	fi ff	fi ff
ci	ci	ci	ci	ci	ci
a ⁱ	a ⁱ	a ⁱ	a ⁱ	a ⁱ	a ⁱ

// g [•] a [•]	// f [•] g [•]	// f [•] g [•]			
f [•] g [•] f [•] g [•] e [•]	f [•] g [•] e [•] f [•] e [•] f [•] d [•]	f [•] g [•] e [•] f [•] e [•] f [•] c [•]	Bys hyd y marc, a'r un diwedd.		
c [•] f [•]	d [•] e [•]	d [•] e [•]			
g [•] cc	g [•] cc	fi ff	fi ff	fi ff	fi ff
ci	ci	ci	ci	ci	ci
g ⁱ	g ⁱ	a ⁱ	a ⁱ	a ⁱ	a ⁱ

vi.							
// a [•]	// g [•]	// f [•] g [•]	// f [•] g [•]				
g [•] a [•] a [•] f [•]	g [•] g [•] e [•]	f [•] f [•] f [•] d [•]	f [•] f [•] f [•] c [•]	Bys hyd y marc, a'r un diwedd.			
e [•] g [•]	e [•] g [•]	d [•] f [•]	d [•] f [•]				
fi ff	fi ff	g [•] cc	g [•] cc	fi ff	fi ff	fi ff	fi ff
ci	ci	ci	ci	ci	ci	ci	ci
a ⁱ	a ⁱ	g ⁱ	g ⁱ	a ⁱ	a ⁱ	a ⁱ	a ⁱ

vii.					
// c [•] d [•]	// b [•] c [•]	// a [•] b [•]	// a [•] b [•]	// a [•] b [•]	// g [•] a [•]
b [•] c [•] b [•] c [•] a [•]	a [•] b [•] a [•] b [•] g [•]	g [•] a [•] g [•] a [•] f [•]			
a [•] b [•]	g [•] a [•]				
fi ff	fi ff	g [•] cc	g [•] cc	fi ff	fi ff
ci	ci	ci	ci	ci	ci
a ⁱ	a ⁱ	g ⁱ	g ⁱ	a ⁱ	a ⁱ

XII.								Q	
ā c f c f c ā	f̄	f̄ a' a' f̄ a' a' f̄ a'	f̄ c	c̄	d̄	g' g' c̄ g' g' c̄ g'			
fi ff fi ff	fi ff	fi ff	fi ff	ḡ	cc	ḡ	cc		
ci	ci	ci	ci	ci	ci	ci	ci		
ai	ai	ai	ai	ai	ai	ai	ai		
c̄ f̄ f̄ c̄ f̄ f̄ c̄ f̄				c̄ f̄ f̄ c̄ f̄ f̄ c̄ f̄				Bys i'r marc a'r un diwedd.	
c̄ b̄				c̄ b̄					
fi ff	fi ff	fi ff	fi ff	fi ff	fi ff	fi ff	fi ff		
ci	ci	ci	ci	ci	ci	ci	ci		
ai	ai	ai	ai	ai	ai	ai	ai		
Tervyn Gosteg yr Halen, yr hon a vyddid yn ei chanu o vlaen march-ogion Arthur pan roid y falter a'r halen ar y bwrdd.									
DECHRE YR OSTEG VAWR, NEU OSTEG IVAN VAB Y GOV.									
ā	ā	ā	ā	ā	ā	ā	ā	ā	
c̄	c̄	c̄	c̄	c̄	c̄	c̄	c̄	c̄	
d̄	d̄	d̄	d̄	d̄	d̄	d̄	d̄	d̄	
ē	ē	ē	ē	ē	ē	ē	ē	ē	
f̄	f̄	f̄	f̄	f̄	f̄	f̄	f̄	f̄	
ḡ	ḡ	ḡ	ḡ	ḡ	ḡ	ḡ	ḡ	ḡ	
ci	ci	ci	ci	ci	ci	ci	ci	ci	
ai	ai	ai	ai	ai	ai	ai	ai	ai	
ff	ff	ff	ff	ff	ff	ff	ff	ff	

$\begin{matrix} / & + \\ g' & g' \\ \bar{f} & \bar{f} \end{matrix}$					$\bar{f} \mid \bar{e} \ \bar{d} \ \bar{c} \ a'$					$\begin{matrix} / & + & / & + \\ \bar{f} & \bar{f} & \bar{f} & \bar{f} \\ \bar{e} & \bar{e} & \bar{e} & \bar{e} \end{matrix}$					$\bar{e} \mid d \ c$				
$\bar{g}$					$\bar{g} \ \bar{g}$					$f \ f \ f \ f$					$f \ f$				
$\bar{c}$					$\bar{c} \ \bar{c}$					$c \ c \ c \ c$					$c \ c$				
$\bar{a}$					$\bar{a} \ \bar{a}$					$a \ a \ a \ a$					$a \ a$				
$\bar{f}$					$\bar{f} \ \bar{f}$					$f \ f \ f \ f$					$f \ f$				
										VI.									
$\begin{matrix} / & + \\ \bar{f} & \bar{f} \\ \bar{e} & \bar{e} \end{matrix}$					$\bar{g} \ \bar{d} \ \bar{f} \ \bar{c}$					$\begin{matrix} / & + \\ a' & a' \\ a' & g' & g' & g' \end{matrix} \mid \bar{f} \ \bar{e} \ \bar{d} \ c$									
$f \ f$					$f \ f$					$\bar{a} \ \bar{a} \ \bar{a} \ a$									
$c \ c$					$c \ c$					$c \ c \ c \ c$									
$a \ a$					$a \ a$					$a \ a \ a \ a$									
$f \ f$					$f \ f$					$f \ f \ f \ f$									
										Bys yr un diwedd.									
										VII.									
$\bar{f} \ \bar{e} \ \bar{e} \ g'$					$\bar{d} \ \bar{f} \ \bar{e}$					$\bar{c} \ \bar{c} \ \bar{c} \ \bar{c} \mid \bar{c} \ \bar{c} \ \bar{c} \ \bar{c}$									
$f \ f$					$f \ f$					$a \ a \ a \ a$									
$c \ c$					$c \ c$					$c \ c \ c \ c$									
$a \ a$					$a \ a$					$a \ a \ a \ a$									
$f \ f$					$f \ f$					$f \ f \ f \ f$									
										Bys yr un diwedd.									

<i>f</i> <i>e</i> <i>d</i> <i>d</i> <i>c</i> <i>d</i> <i>d</i> <i>d</i> <i>d</i> <i>d</i> <i>d</i> <i>d</i> <i>d</i> <i>f</i> <i>e</i> <i>d</i> <i>c</i> <i>c</i> <i>c</i> <i>c</i> <i>c</i> <i>c</i> <i>c</i>											
<i>a</i> <i>a</i> <i>g</i> <i>g</i> <i>g</i> <i>f</i> <i>f</i>			<i>c</i> <i>c</i> <i>a</i> <i>a</i> <i>a</i> <i>e</i> <i>a</i>			<i>a</i> <i>a</i> <i>g</i> <i>g</i> <i>g</i> <i>a</i> <i>a</i>			<i>f</i> <i>f</i> <i>f</i> <i>f</i> <i>f</i> <i>f</i> <i>f</i>		
VIII.											
<i>f</i> <i>e</i> <i>d</i> <i>c</i> <i>a</i> <i>g</i> <i>f</i> <i>c</i> <i>e</i> <i>e</i> <i>e</i> <i>f</i> <i>e</i> <i>e</i> <i>c</i> <i>a</i> <i>b</i> <i>d</i> <i>c</i> <i>d</i> <i>c</i> <i>a</i>											
<i>f</i> <i>f</i> <i>f</i> <i>f</i> <i>f</i>				<i>c</i> <i>e</i> <i>c</i> <i>a</i> <i>a</i> <i>a</i> <i>f</i> <i>f</i>				Bysyr un diwedd. <i>a</i> <i>e</i> <i>e</i> <i>e</i> <i>c</i> <i>b</i> <i>c</i> <i>e</i> <i>a</i> <i>a</i> <i>a</i> <i>a</i> <i>f</i> <i>f</i> <i>f</i> <i>f</i>			
<i>b</i> <i>g</i> <i>e</i> <i>a</i> <i>d</i> <i>c</i> <i>b</i> <i>g</i> <i>a</i> <i>g</i> <i>g</i> <i>a</i> <i>a</i> <i>b</i> <i>b</i> <i>c</i>											
<i>g</i> <i>e</i> <i>g</i> <i>g</i>				<i>a</i> <i>e</i> <i>e</i> <i>e</i>				<i>b</i> <i>a</i> <i>e</i> <i>b</i>			
<i>a</i> <i>a</i> <i>a</i> <i>a</i>				<i>c</i> <i>a</i> <i>a</i> <i>a</i>				<i>f</i> <i>f</i> <i>f</i> <i>f</i>			
IX.											
<i>a</i> <i>a</i> <i>g</i> <i>g</i> <i>g</i> <i>f</i> <i>g</i> <i>f</i> <i>d</i> <i>a</i> <i>e</i> <i>c</i> <i>c</i> <i>b</i> <i>d</i> <i>a</i> <i>b</i> <i>b</i> <i>b</i> <i>b</i> <i>a</i>											
<i>f</i> <i>f</i> <i>f</i> <i>f</i>				Bys yr un diwedd. <i>a</i> <i>a</i> <i>e</i> <i>a</i>				<i>a</i> <i>a</i> <i>e</i> <i>c</i>			
<i>a</i> <i>a</i> <i>a</i> <i>a</i>				<i>c</i> <i>a</i> <i>a</i> <i>a</i>				<i>f</i> <i>f</i> <i>f</i> <i>f</i>			

	/	+	/	+	\		/	+	/	+	/	+
	c'	c'	c'	c'	c'	b'	a'	a'	a'	a'	a'	a'
d	g'	b'	b	b'	b	g'	b'	f'	g'	g'	g'	g'
g'	a		g'		g'	f	fi	f	f			
c	e		c		c	c	c	c	c			
g	a		g'		g'	a	a'	a	a			
	ff					ff	ff	ff	ff			

f	e	e	g'		d̄	f̄	c	Bys.	x.	f̄	f̄	f̄
fi	f				d̄	f̄	c		c̄	c̄	c̄	d̄
c	e				c	c	c		a	a	a	a
a	a				a	a'	a'		c	c	c	c
ff	ff				ff	ff	ff		a'	a	a	a

c̄	c̄	f̄	d̄	f̄	d̄	f̄	d̄	c̄	c̄	f̄	d̄	f̄	d̄
g'	a		g'		g'		g'	fi	fi	fi	f	fi	f
e	c		c		c		c	c	c	c	c	c	c
g'	a		g'		g'		g'	a	a	a	a	a	a
	ff							ff	ff	ff	ff	ff	ff

ē	f̄			f̄		ē		Bys yr un diwedd.
d̄	ē	ē	f̄	d̄	ē	f̄	d̄	
c̄	d̄			c̄			c̄	
f	fi			fi			fi	
c	c			c			c	
a	a			a			a	
ff	ff			ff			ff	

XI.	$\frac{1}{a}$ eī d̄ ā dī eī c̄ ā dī eī dī	$\frac{1}{a}$ eī c̄ ā dī eī dī	$\frac{1}{a}$ eī dī
	gī ḡ gī ḡ gī ḡ aī fī aī fī aī fī gī ḡ gī ḡ		
	$\frac{1}{a}$ eī c̄ eī d̄ ā dī	Bys eī c̄ ā dī	
	aī fī gī fī gī ḡ gī ḡ gī ḡ	hyn. aī fī aī fī aī fī	
	$\frac{1}{a}$ eī dī eī c̄ eī d̄ a dī eī c̄ ā d̄		
	gī ḡ gī ḡ aī fī aī fī gī ḡ gī ḡ gī ḡ aī fī aī fī aī fī		
	$\frac{1}{g}$ ḡ ḡ ā b̄ ḡ ā b̄ ā ḡ ā	$\frac{1}{g}$ ḡ fī	$\frac{1}{g}$ ḡ fī
	gī a bī gī a bī aī gī aī	dī eī dī a dī dī a dī	gī gī gī gī
	$\frac{1}{g}$ fī ḡ ḡ ḡ	XII.	$\frac{1}{g}$ ḡ ḡ ē d̄ ē d̄ ḡ fī fī d̄ c̄ d̄ c̄ fī
	dī aī s dī gī gī dī gī	ḡ gī ḡ gī fī gī fī gī d dī dī b bī aī aī	
		Bys.	
	d̄ ē d̄ ḡ c̄ d̄ c̄ fī ḡ ḡ ē d̄ ē d̄ ḡ fī fī d̄ c̄ d̄ fī		
	ḡ gī fī gī ḡ gī ḡ gī fī gī fī gī dī dī dī dī dī dī bī aī bī aī aī aī		

$\bar{d}$	$\bar{e}$	$\bar{d}$	$\bar{g}$	$\bar{e}$	$\bar{d}$	$\bar{e}$	f	$\bar{g}$	$\bar{g}$	$\bar{e}$	$\bar{d}$	$\bar{e}$	$\bar{d}$	$\bar{g}$
$\bar{g}$	g'			f		g'		$\bar{g}$	g'	$\bar{g}$		g'		
d				d				d		d				
b				a				b		b				

f	f'	$\bar{d}$	$\bar{e}$	$\bar{d}$	$\bar{e}$	f	$\bar{g}$	$\bar{g}$	$\bar{a}$	$\bar{b}$	$\bar{g}$	$\bar{a}$	$\bar{b}$	$\bar{a}$	$\bar{g}$	$\bar{a}$	
f	g'			f		g'			g'	a	b	g'	a	b	a	g'	a
d				d													
a				a													

Fordd val diwedd y llall.

Tervyn Caniad Yfawell; ac ei ganu ar y Bragawd Gywair.

CANIAD CADWGAN.

$\bar{g}$	$\bar{g}$	$\bar{a}$	$\bar{a}$	$\bar{g}$	f	$\bar{g}$	$\bar{g}$	Bys.				f	$\bar{g}$
f	f	f	$\bar{g}$	$\bar{g}$	f	a	f	f	f			a	a
a	a	a	e	c	c	c	c	c	Y diwedd	II.	a		
a	g'	a	g	a	g	a	a	a	bellach.		g'		
f	cc	f	cc	f	cc	f	f	f			cc		

<i>f</i>	<i>d</i>	<i>c</i>	<i>b</i>									<i>g</i>	<i>g</i>	<i>a</i>								
<i>a</i>	<i>a</i>	<i>a</i>	<i>a</i>	<i>b</i>	<i>c</i>	<i>b</i>	<i>a</i>	<i>a</i>	<i>b</i>	<i>a</i>	<i>g</i>	<i>f</i>	<i>f</i>	<i>f</i>	<i>g</i>	<i>g</i>	<i>a</i>	<i>b</i>	<i>a</i>	<i>g</i>		
<i>a</i>		<i>a</i>		<i>c</i>					<i>a</i>	<i>a</i>	<i>b</i>	<i>a</i>				<i>b</i>						
<i>a</i>		<i>g</i>		<i>a</i>					<i>g</i>													
<i>ff</i>		<i>cc</i>		<i>ff</i>					<i>cc</i>													
Bys.																						
<i>g</i>	<i>a</i>	<i>g</i>	<i>f</i>	<i>f</i>	<i>g</i>	<i>f</i>	<i>a</i>	<i>f</i>	<i>a</i>	<i>f</i>	<i>f</i>	<i>f</i>	<i>g</i>	<i>g</i>	<i>a</i>							
<i>a</i>				<i>g</i>	<i>ff</i>	<i>g</i>	<i>ff</i>	<i>ff</i>	<i>a</i>	<i>a</i>	<i>a</i>											
				<i>g</i>	<i>ff</i>	<i>g</i>	<i>ff</i>	<i>ff</i>	<i>a</i>	<i>g</i>	<i>a</i>				<i>ff</i>	<i>cc</i>	<i>ff</i>					
Bys.																						
<i>g</i>	<i>g</i>	<i>a</i>	<i>g</i>	<i>f</i>	<i>f</i>	<i>g</i>	<i>f</i>	<i>a</i>	<i>f</i>	<i>a</i>	<i>f</i>	<i>f</i>	<i>f</i>	<i>f</i>	<i>a</i>	<i>e</i>	<i>e</i>	Forddyr un diwedd.				
<i>a</i>		<i>a</i>		<i>a</i>	<i>a</i>	<i>a</i>	<i>a</i>	<i>a</i>	<i>a</i>	<i>a</i>	<i>a</i>	<i>a</i>	<i>a</i>	<i>a</i>	<i>g</i>	<i>a</i>						
<i>cc</i>		<i>ff</i>		<i>cc</i>	<i>ff</i>	<i>cc</i>	<i>ff</i>	<i>ff</i>	<i>cc</i>	<i>cc</i>	<i>ff</i>				<i>ff</i>	<i>cc</i>	<i>ff</i>					
III.																						
<i>f</i>	<i>f</i>	<i>f</i>	<i>g</i>	<i>g</i>	<i>c</i>	<i>a</i>	<i>b</i>	<i>c</i>	<i>b</i>	<i>a</i>	<i>a</i>	<i>b</i>	<i>a</i>	<i>g</i>	<i>g</i>	<i>g</i>	<i>g</i>					
<i>a</i>	<i>a</i>	<i>a</i>	<i>a</i>			<i>c</i>				<i>a</i>	<i>a</i>	<i>a</i>	<i>a</i>	<i>g</i>	<i>a</i>	<i>a</i>	<i>g</i>					
<i>ff</i>	<i>cc</i>	<i>ff</i>	<i>cc</i>			<i>ff</i>				<i>cc</i>	<i>ff</i>	<i>cc</i>	<i>ff</i>	<i>cc</i>	<i>ff</i>	<i>cc</i>	<i>ff</i>					
Bys.																						
<i>g</i>	<i>c</i>	<i>g</i>	<i>a</i>	<i>b</i>	<i>a</i>	<i>g</i>	<i>g</i>	<i>a</i>	<i>g</i>	<i>f</i>						<i>g</i>	<i>g</i>	<i>g</i>				
<i>c</i>	<i>c</i>			<i>c</i>				<i>a</i>						<i>c</i>	<i>c</i>							
<i>a</i>	<i>a</i>			<i>g</i>				<i>a</i>						<i>a</i>	<i>g</i>							
<i>ff</i>	<i>ff</i>			<i>cc</i>				<i>ff</i>						<i>ff</i>	<i>cc</i>							
IV.																						
<i>g</i>	<i>f</i>	<i>f</i>	<i>f</i>	<i>g</i>																		
<i>c</i>	<i>c</i>																					
<i>a</i>	<i>g</i>																					
<i>ff</i>	<i>cc</i>																					

$\overset{/}{f} \overset{/}{a} \overset{/}{a} \overset{/}{a} \overset{/}{a} \overset{/}{b} \overset{/}{c} \overset{/}{b} \overset{/}{a} \mid \overset{/}{a} \overset{/}{b} \overset{/}{a} \overset{/}{g} \mid \overset{/}{f} \overset{/}{f} \overset{/}{f} \overset{/}{g} \overset{/}{g} \overset{/}{a} \overset{/}{b} \overset{/}{a} \overset{/}{g}$
$c \quad c \quad c \quad \mid \quad c \quad a \quad b \quad c \quad b$
$a \quad g \quad a \quad \mid \quad g$
$ff \quad cc \quad ff \quad \mid \quad cc$

$\overset{/}{g} \overset{/}{a} \overset{/}{g} \overset{/}{f} \mid \overset{/}{f} \overset{/}{g} \overset{/}{f} \overset{/}{c} \mid \overset{/}{g} \overset{/}{f} \overset{/}{g} \overset{/}{g} \mid \overset{/}{g} \overset{/}{g} \overset{/}{a} \overset{/}{a} \overset{/}{b} \overset{/}{a}$
$a \mid \quad g \mid ff \quad g \quad ff \quad ff \mid c \quad c \quad c$
$\quad a \quad g \quad a$
$\quad ff \quad cc \quad ff$

Bys.	
$\overset{/}{g} \overset{/}{g} \overset{/}{a} \overset{/}{g} \overset{/}{f} \overset{/}{f} \overset{/}{g} \overset{/}{f} \overset{/}{c} \overset{/}{f} \overset{/}{c} \overset{/}{f} \overset{/}{f} \overset{/}{f} \overset{/}{f} \mid \overset{/}{f} \overset{/}{e} \overset{/}{c}$	Forddyr un diwedd.
$c \quad c \quad c \quad c \quad c \quad c \quad c \quad \mid \quad c \quad c$	
$g \quad a \quad g \quad a \quad g \quad a \quad a \quad \mid \quad g \quad a$	
$cc \quad ff \quad cc \quad ff \quad ff \quad cc \quad ff$	

III.	$\overset{/}{g} \overset{/}{g} \overset{/}{a} \overset{/}{g} \overset{/}{c} \overset{/}{a} \overset{/}{b} \overset{/}{c} \overset{/}{b} \overset{/}{a} \overset{/}{a} \overset{/}{b} \overset{/}{a} \overset{/}{g} \mid \overset{/}{g} \overset{/}{g} \overset{/}{g}$
$c \quad c \quad c \quad c \quad c \quad \mid \quad c \quad c$	
$a \quad g \quad a \quad g \quad a \quad \mid \quad g \quad a \quad g$	
$ff \quad cc \quad ff \quad cc \quad ff \quad \mid \quad cc \quad ff \quad cc$	

$\overset{/}{g} \overset{/}{c} \overset{/}{g} \overset{/}{a} \overset{/}{b} \overset{/}{a} \overset{/}{g} \overset{/}{g} \overset{/}{a} \overset{/}{g} \overset{/}{f}$	Bys.	$\overset{/}{g} \overset{/}{g} \overset{/}{g}$
$c \quad c \quad c \quad \mid \quad c$	Ac yna yr un diwedd.	IV.
$a \quad a \quad g \quad \mid \quad a$		$c \quad c$
$ff \quad ff \quad cc \quad \mid \quad ff$		$a \quad g$
		$ff \quad cc$

$\begin{matrix} / \\ \bar{a} \\ \bar{g} \end{matrix}$	$\begin{matrix} \backslash \\ \bar{f} \\ \bar{g} \end{matrix}$	$\begin{matrix} / \\ \bar{c} \\ \bar{d} \end{matrix}$	$\bar{e}$	$\bar{f}$	$\bar{c}$	$\bar{d}$	$\bar{d}$	$\bar{e}$	$\bar{d}$	$\bar{c}$	$\begin{matrix} \backslash \\ \bar{g} \\ \bar{f} \end{matrix}$	$\begin{matrix} / \\ \bar{g} \\ \bar{f} \end{matrix}$	$\begin{matrix} / \\ \bar{g} \\ \bar{f} \end{matrix}$	$\begin{matrix} / \\ \bar{g} \\ \bar{f} \end{matrix}$	$\begin{matrix} / \\ \bar{c} \\ \bar{g} \end{matrix}$	$\begin{matrix} / \\ \bar{a} \\ \bar{g} \end{matrix}$	$\begin{matrix} \backslash \\ \bar{f} \\ \bar{g} \end{matrix}$	
c		c								c	c	c		c		c		
a		g								g	a	g		a		a		
ff		cc								cc	ff	cc		ff		ff		
Bys.																		
$\begin{matrix} / \\ \bar{a} \\ \bar{g} \end{matrix}$	$\bar{a}$	$\bar{b}$	$\bar{a}$	$\bar{g}$	$\bar{g}$	$\bar{a}$	$\bar{g}$	$\bar{f}$	Fordd yr un diwedd.			ix.						
c			c				c											
g			a				g					a		g				
ff			cc				ff					ff		ff				
Fordd.											x.							
$\begin{matrix} / \\ \bar{a} \\ \bar{g} \end{matrix}$	$\bar{g}$	$\bar{g}$	$\bar{a}$	$\bar{b}$	$\bar{c}$	Fordd.						$\begin{matrix} / \\ \bar{f} \\ \bar{g} \end{matrix}$	$\begin{matrix} \backslash \\ \bar{c} \\ \bar{g} \end{matrix}$	$\bar{a}$	$\bar{b}$	$\bar{a}$	$\bar{g}$	$\begin{matrix} / \\ \bar{f} \\ \bar{g} \end{matrix}$
c	c	e															a	
a	a	g									a		a		a	a		
ff	ff	cc									ff		ff		ff	ff		
Bys.											xi.							
$\begin{matrix} / \\ \bar{a} \\ \bar{g} \end{matrix}$	$\bar{a}$	$\bar{e}$	$\bar{f}$	$\bar{c}$	$\bar{d}$	$\bar{d}$	$\bar{e}$	$\bar{d}$	$\bar{c}$	Fordd yr un vath a'r llall.			$\begin{matrix} / \\ \bar{f} \\ \bar{g} \end{matrix}$	$\begin{matrix} / \\ \bar{a} \\ \bar{g} \end{matrix}$	$\begin{matrix} / \\ \bar{b} \\ \bar{g} \end{matrix}$	$\begin{matrix} / \\ \bar{c} \\ \bar{g} \end{matrix}$		
a									c						c		c	
g									g			a		a				
cc				ff					cc			ff		ff				
Bys.											xii.							
$\begin{matrix} / \\ \bar{a} \\ \bar{g} \end{matrix}$	$\bar{b}$	$\bar{c}$	$\bar{b}$	$\bar{a}$	$\bar{a}$	$\bar{b}$	$\bar{a}$	$\bar{g}$	Fordd yr un vath a'r lleill,			$\begin{matrix} / \\ \bar{c} \\ \bar{g} \end{matrix}$	$\begin{matrix} / \\ \bar{a} \\ \bar{g} \end{matrix}$	$\begin{matrix} / \\ \bar{c} \\ \bar{g} \end{matrix}$	$\begin{matrix} / \\ \bar{a} \\ \bar{g} \end{matrix}$	$\begin{matrix} / \\ \bar{f} \\ \bar{g} \end{matrix}$		
c				a				c						c		c		c
g				a				g			a		a		a			
cc				ff				cc			ff		ff		ff			

$\begin{array}{cccccccc} \bar{d} & \bar{c} & \bar{d} & \bar{c} & \bar{e} & \bar{f} & \bar{g} & \bar{d} \\ \bar{c} & \bar{c} & \bar{c} & \bar{d} & \bar{d} & \bar{d} & \bar{d} & \bar{c} \end{array}$	$\begin{array}{cccccccc} \bar{d} & \bar{c} & \bar{d} & \bar{c} & \bar{d} & \bar{c} & \bar{d} & \bar{c} \\ \bar{c} & \bar{d} & \bar{c} & \bar{c} & \bar{c} & \bar{c} & \bar{c} & \bar{c} \end{array}$					
$\begin{array}{cccccccc} \bar{g} & \bar{f} & \bar{a} & \bar{d} & \bar{a} & \bar{g} & & \\ \bar{f} & \bar{d} & \bar{g} & \bar{g} & \bar{g} & \bar{g} & & \\ \bar{b} & \bar{c} & \bar{c} & \bar{c} & \bar{c} & \bar{c} & & \end{array}$	Bys dechre etto. $\begin{array}{cccccccc} \bar{g} & \bar{g} & \bar{f} & \bar{f} & & & & \\ \bar{f} & \bar{g} & \bar{b} & \bar{d} & & & & \\ \bar{b} & \bar{c} & \bar{c} & \bar{c} & & & & \end{array}$					
Bys.						
$\begin{array}{cccccccc} \bar{e} & \bar{c} & \bar{f} & \bar{c} & \bar{f} & \bar{e} & \bar{d} & \bar{d} \\ \bar{d} & \bar{e} & \bar{d} & \bar{d} & \bar{d} & \bar{d} & \bar{c} & \bar{c} \end{array}$	$\begin{array}{cccccccc} \bar{d} & \bar{a} & \bar{c} & \bar{d} & \bar{c} & & & \\ \bar{c} & \bar{c} & \bar{b} & \bar{c} & \bar{b} & \bar{c} & \bar{b} & \bar{c} \end{array}$					
$\begin{array}{cccccccc} \bar{a} & \bar{a} & \bar{d} & \bar{a} & \bar{g} & & & \\ \bar{g} & \bar{g} & \bar{g} & \bar{g} & \bar{g} & & & \\ \bar{c} & \bar{c} & \bar{c} & \bar{c} & \bar{c} & & & \end{array}$	$\begin{array}{cccccccc} \bar{c} & \bar{d} & \bar{c} & \bar{c} & \bar{f} & \bar{g} & \bar{g} & \bar{d} & \bar{g} & \bar{b} & \bar{g} & \bar{d} \\ \bar{d} & \bar{c} & \bar{c} & \bar{c} & \bar{c} & \bar{c} & \bar{c} & \bar{c} & \bar{c} & \bar{c} & \bar{c} & \bar{c} \end{array}$					
$\begin{array}{cccc} \bar{d} & \bar{e} & \bar{d} & \bar{d} \\ \bar{c} & \bar{b} & \bar{c} & \bar{c} \end{array}$	II.	$\begin{array}{cccccccc} \bar{d} & \bar{c} & \bar{d} & \bar{c} & \bar{d} & \bar{c} & \bar{d} & \bar{d} \\ \bar{c} & \bar{d} & \bar{d} & \bar{d} & \bar{b} & \bar{b} & \bar{b} & \bar{c} \end{array}$	Fordd yr un vath a'r llall.			
$\begin{array}{cccc} \bar{d} & \bar{e} & \bar{d} & \bar{d} \\ \bar{c} & \bar{b} & \bar{b} & \bar{c} \end{array}$	III.	$\begin{array}{cccc} \bar{a} & \bar{a} & \bar{d} & \bar{a} & \bar{g} \\ \bar{g} & \bar{g} & \bar{g} & \bar{g} & \bar{g} \\ \bar{c} & \bar{c} & \bar{c} & \bar{c} & \bar{c} \end{array}$	Fordd yr un vath a'r lleill.	$\begin{array}{cccccccc} \bar{c} & \bar{c} & \bar{f} & \bar{c} & \bar{f} & \bar{c} \\ \bar{d} & \bar{e} & \bar{d} & \bar{d} & \bar{d} & \bar{d} \end{array}$	IV.	$\begin{array}{cccc} \bar{a} & \bar{a} & \bar{d} & \bar{a} & \bar{g} \\ \bar{g} & \bar{g} & \bar{g} & \bar{g} & \bar{g} \\ \bar{c} & \bar{c} & \bar{c} & \bar{c} & \bar{c} \end{array}$

X. <table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="text-align: center;">ḍ</td> <td style="text-align: center;">c̣</td> <td style="text-align: center;">ḅ</td> <td style="text-align: center;">ạ</td> <td style="text-align: center;">ḅ</td> <td style="text-align: center;">ạ</td> <td style="text-align: center;">g̣</td> <td style="text-align: center;">f̣</td> <td style="text-align: center;">ṇ</td> <td style="text-align: center;">g̣</td> <td style="text-align: center;">g̣</td> <td style="text-align: center;">f̣</td> <td style="text-align: center;">ẹ</td> <td style="text-align: center;">ẹ</td> <td style="text-align: center;">f̣</td> <td style="text-align: center;">ḍ</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">c̣</td> <td style="text-align: center;">ḅ</td> <td style="text-align: center;">ạ</td> <td style="text-align: center;">f̣</td> <td style="text-align: center;">g̣</td> <td style="text-align: center;">ạ</td> <td style="text-align: center;">g̣</td> <td style="text-align: center;">f̣</td> <td style="text-align: center;">ḍ</td> <td style="text-align: center;">g̣</td> <td style="text-align: center;">ẹ</td> <td style="text-align: center;">f̣</td> <td style="text-align: center;">ḍ</td> <td style="text-align: center;">ḍ</td> <td style="text-align: center;">ẹ</td> <td style="text-align: center;">ḍ</td> <td style="text-align: center;">ḍ</td> </tr> <tr style="border-top: 1px solid black;"> <td style="text-align: center;">ā</td> <td style="text-align: center;">ā</td> <td style="text-align: center;">d</td> <td style="text-align: center;">a</td> <td style="text-align: center;">ḡ</td> <td style="text-align: center;">ḡ</td> <td style="text-align: center;">ḡ</td> <td style="text-align: center;">d̄</td> <td style="text-align: center;">ā</td> <td style="text-align: center;">ḡ</td> <td style="text-align: center;">ḡ</td> <td style="text-align: center;">d̄</td> <td style="text-align: center;">ā</td> <td style="text-align: center;">ā</td> <td style="text-align: center;">d̄</td> <td style="text-align: center;">d̄</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">ḡ</td> <td style="text-align: center;">ḡ</td> <td style="text-align: center;">ḡ</td> <td style="text-align: center;">ḡ</td> <td style="text-align: center;">ḡ</td> <td style="text-align: center;">f̄</td> <td style="text-align: center;">ḡ</td> <td style="text-align: center;">f̄</td> <td style="text-align: center;">d̄</td> <td style="text-align: center;">ḡ</td> <td style="text-align: center;">ḡ</td> <td style="text-align: center;">f̄</td> <td style="text-align: center;">f̄</td> <td style="text-align: center;">ḡ</td> <td style="text-align: center;">ḡ</td> <td style="text-align: center;">ḡ</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">c̄</td> <td style="text-align: center;">c̄</td> <td style="text-align: center;">c̄</td> <td style="text-align: center;">c̄</td> <td style="text-align: center;">b̄</td> <td style="text-align: center;">b̄</td> <td style="text-align: center;">f̄</td> <td style="text-align: center;">c̄</td> <td style="text-align: center;">b̄</td> <td style="text-align: center;">c̄</td> <td style="text-align: center;">c̄</td> <td style="text-align: center;">c̄</td> <td style="text-align: center;">c̄</td> <td style="text-align: center;">c̄</td> <td style="text-align: center;">c̄</td> <td style="text-align: center;">c̄</td> </tr> </table>	ḍ	c̣	ḅ	ạ	ḅ	ạ	g̣	f̣	ṇ	g̣	g̣	f̣	ẹ	ẹ	f̣	ḍ	c̣	ḅ	ạ	f̣	g̣	ạ	g̣	f̣	ḍ	g̣	ẹ	f̣	ḍ	ḍ	ẹ	ḍ	ḍ	ā	ā	d	a	ḡ	ḡ	ḡ	d̄	ā	ḡ	ḡ	d̄	ā	ā	d̄	d̄	ḡ	ḡ	ḡ	ḡ	ḡ	f̄	ḡ	f̄	d̄	ḡ	ḡ	f̄	f̄	ḡ	ḡ	ḡ	c̄	c̄	c̄	c̄	b̄	b̄	f̄	c̄	b̄	c̄	c̄	c̄	c̄	c̄	c̄	c̄	XI. <table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="text-align: center;">ẹ</td> <td style="text-align: center;">ẹ</td> <td style="text-align: center;">ḍ</td> <td colspan="3" rowspan="2" style="text-align: center; vertical-align: middle;">Bys dechre; y diwedd yn canlyn y gainc val y lleill.</td> <td style="text-align: center;">ạ</td> <td style="text-align: center;">ạ</td> <td style="text-align: center;">ạ</td> <td style="text-align: center;">f̣</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">ḍ</td> <td style="text-align: center;">ḍ</td> <td style="text-align: center;">ẹ</td> <td style="text-align: center;">g̣</td> <td style="text-align: center;">g̣</td> <td style="text-align: center;">g̣</td> <td style="text-align: center;">f̣</td> <td style="text-align: center;">g̣</td> <td style="text-align: center;">ẹ</td> </tr> <tr style="border-top: 1px solid black;"> <td style="text-align: center;">ā</td> <td style="text-align: center;">ḡ</td> <td style="text-align: center;">ḡ</td> <td style="text-align: center;">ā</td> <td style="text-align: center;">ā</td> <td style="text-align: center;">d̄</td> <td style="text-align: center;">ā</td> <td style="text-align: center;">ḡ</td> <td style="text-align: center;">ḡ</td> <td style="text-align: center;">ḡ</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">ḡ</td> <td style="text-align: center;">ḡ</td> <td style="text-align: center;">ḡ</td> <td style="text-align: center;">ḡ</td> <td style="text-align: center;">ḡ</td> <td style="text-align: center;">ḡ</td> <td style="text-align: center;">ḡ</td> <td style="text-align: center;">ḡ</td> <td style="text-align: center;">ḡ</td> <td style="text-align: center;">ḡ</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">c̄</td> <td style="text-align: center;">c̄</td> <td style="text-align: center;">c̄</td> <td style="text-align: center;">c̄</td> <td style="text-align: center;">c̄</td> <td style="text-align: center;">c̄</td> <td style="text-align: center;">c̄</td> <td style="text-align: center;">c̄</td> <td style="text-align: center;">c̄</td> <td style="text-align: center;">c̄</td> </tr> </table>	ẹ	ẹ	ḍ	Bys dechre; y diwedd yn canlyn y gainc val y lleill.			ạ	ạ	ạ	f̣	ḍ	ḍ	ẹ	g̣	g̣	g̣	f̣	g̣	ẹ	ā	ḡ	ḡ	ā	ā	d̄	ā	ḡ	ḡ	ḡ	ḡ	ḡ	ḡ	ḡ	ḡ	ḡ	ḡ	ḡ	ḡ	ḡ	c̄	c̄	c̄	c̄	c̄	c̄	c̄	c̄	c̄	c̄	<table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="text-align: center;">g̣</td> <td style="text-align: center;">g̣</td> <td style="text-align: center;">g̣</td> <td style="text-align: center;">f̣</td> <td style="text-align: center;">ạ</td> <td style="text-align: center;">g̣</td> <td style="text-align: center;">f̣</td> <td style="text-align: center;">g̣</td> <td style="text-align: center;">f̣</td> <td style="text-align: center;">ẹ</td> <td rowspan="2" style="text-align: center; vertical-align: middle;">Bys fordd yr un vesur a'r ddegved.</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">f̣</td> <td style="text-align: center;">f̣</td> <td style="text-align: center;">f̣</td> <td style="text-align: center;">ẹ</td> <td style="text-align: center;">f̣</td> <td style="text-align: center;">g̣</td> <td style="text-align: center;">f̣</td> <td style="text-align: center;">ẹ</td> <td style="text-align: center;">ḍ</td> <td style="text-align: center;">ḍ</td> </tr> <tr style="border-top: 1px solid black;"> <td style="text-align: center;">ḡ</td> <td style="text-align: center;">ḡ</td> <td style="text-align: center;">ḡ</td> <td style="text-align: center;">f̄</td> <td style="text-align: center;">ā</td> <td style="text-align: center;">ḡ</td> <td style="text-align: center;">ḡ</td> <td style="text-align: center;">f̄</td> <td style="text-align: center;">f̄</td> <td style="text-align: center;">d̄</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">f̄</td> <td style="text-align: center;">ḡ</td> <td style="text-align: center;">f̄</td> <td style="text-align: center;">d̄</td> <td style="text-align: center;">ḡ</td> <td style="text-align: center;">ḡ</td> <td style="text-align: center;">f̄</td> <td style="text-align: center;">d̄</td> <td style="text-align: center;">b̄</td> <td style="text-align: center;">d̄</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">b̄</td> <td style="text-align: center;">b̄</td> <td style="text-align: center;">c̄</td> <td style="text-align: center;">c̄</td> <td style="text-align: center;">b̄</td> <td style="text-align: center;">c̄</td> <td style="text-align: center;">b̄</td> <td style="text-align: center;">c̄</td> <td style="text-align: center;">b̄</td> <td style="text-align: center;">c̄</td> </tr> </table>	g̣	g̣	g̣	f̣	ạ	g̣	f̣	g̣	f̣	ẹ	Bys fordd yr un vesur a'r ddegved.	f̣	f̣	f̣	ẹ	f̣	g̣	f̣	ẹ	ḍ	ḍ	ḡ	ḡ	ḡ	f̄	ā	ḡ	ḡ	f̄	f̄	d̄	f̄	ḡ	f̄	d̄	ḡ	ḡ	f̄	d̄	b̄	d̄	b̄	b̄	c̄	c̄	b̄	c̄	b̄	c̄	b̄	c̄
ḍ	c̣	ḅ	ạ	ḅ	ạ	g̣	f̣	ṇ	g̣	g̣	f̣	ẹ	ẹ	f̣	ḍ																																																																																																																																																																								
c̣	ḅ	ạ	f̣	g̣	ạ	g̣	f̣	ḍ	g̣	ẹ	f̣	ḍ	ḍ	ẹ	ḍ	ḍ																																																																																																																																																																							
ā	ā	d	a	ḡ	ḡ	ḡ	d̄	ā	ḡ	ḡ	d̄	ā	ā	d̄	d̄																																																																																																																																																																								
ḡ	ḡ	ḡ	ḡ	ḡ	f̄	ḡ	f̄	d̄	ḡ	ḡ	f̄	f̄	ḡ	ḡ	ḡ																																																																																																																																																																								
c̄	c̄	c̄	c̄	b̄	b̄	f̄	c̄	b̄	c̄	c̄	c̄	c̄	c̄	c̄	c̄																																																																																																																																																																								
ẹ	ẹ	ḍ	Bys dechre; y diwedd yn canlyn y gainc val y lleill.			ạ	ạ	ạ	f̣																																																																																																																																																																														
ḍ	ḍ	ẹ				g̣	g̣	g̣	f̣	g̣	ẹ																																																																																																																																																																												
ā	ḡ	ḡ	ā	ā	d̄	ā	ḡ	ḡ	ḡ																																																																																																																																																																														
ḡ	ḡ	ḡ	ḡ	ḡ	ḡ	ḡ	ḡ	ḡ	ḡ																																																																																																																																																																														
c̄	c̄	c̄	c̄	c̄	c̄	c̄	c̄	c̄	c̄																																																																																																																																																																														
g̣	g̣	g̣	f̣	ạ	g̣	f̣	g̣	f̣	ẹ	Bys fordd yr un vesur a'r ddegved.																																																																																																																																																																													
f̣	f̣	f̣	ẹ	f̣	g̣	f̣	ẹ	ḍ	ḍ																																																																																																																																																																														
ḡ	ḡ	ḡ	f̄	ā	ḡ	ḡ	f̄	f̄	d̄																																																																																																																																																																														
f̄	ḡ	f̄	d̄	ḡ	ḡ	f̄	d̄	b̄	d̄																																																																																																																																																																														
b̄	b̄	c̄	c̄	b̄	c̄	b̄	c̄	b̄	c̄																																																																																																																																																																														
XII. <table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="text-align: center;">g̣</td> <td style="text-align: center;">g̣</td> <td style="text-align: center;">ạ</td> <td style="text-align: center;">g̣</td> <td style="text-align: center;">ạ</td> <td style="text-align: center;">g̣</td> <td style="text-align: center;">f̣</td> <td style="text-align: center;">f̣</td> <td style="text-align: center;">f̣</td> <td style="text-align: center;">f̣</td> <td style="text-align: center;">f̣</td> <td style="text-align: center;">f̣</td> <td style="text-align: center;">f̣</td> <td style="text-align: center;">f̣</td> <td style="text-align: center;">f̣</td> <td style="text-align: center;">f̣</td> <td style="text-align: center;">f̣</td> <td style="text-align: center;">f̣</td> <td style="text-align: center;">f̣</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">f̣</td> <td style="text-align: center;">g̣</td> <td style="text-align: center;">f̣</td> <td style="text-align: center;">f̣</td> <td style="text-align: center;">f̣</td> <td style="text-align: center;">f̣</td> <td style="text-align: center;">f̣</td> <td style="text-align: center;">f̣</td> <td style="text-align: center;">f̣</td> <td style="text-align: center;">f̣</td> <td style="text-align: center;">f̣</td> <td style="text-align: center;">f̣</td> <td style="text-align: center;">f̣</td> <td style="text-align: center;">f̣</td> <td style="text-align: center;">f̣</td> <td style="text-align: center;">f̣</td> <td style="text-align: center;">f̣</td> <td style="text-align: center;">f̣</td> <td style="text-align: center;">f̣</td> </tr> <tr style="border-top: 1px solid black;"> <td style="text-align: center;">ā</td> <td style="text-align: center;">c̄</td> <td style="text-align: center;">c̄</td> <td style="text-align: center;">c̄</td> <td style="text-align: center;">c̄</td> <td style="text-align: center;">c̄</td> <td style="text-align: center;">c̄</td> <td style="text-align: center;">c̄</td> <td style="text-align: center;">c̄</td> <td style="text-align: center;">c̄</td> <td style="text-align: center;">c̄</td> <td style="text-align: center;">c̄</td> <td style="text-align: center;">c̄</td> <td style="text-align: center;">c̄</td> <td style="text-align: center;">c̄</td> <td style="text-align: center;">c̄</td> <td style="text-align: center;">c̄</td> <td style="text-align: center;">c̄</td> <td style="text-align: center;">c̄</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">ḡ</td> <td style="text-align: center;">ḡ</td> <td style="text-align: center;">ḡ</td> <td style="text-align: center;">ḡ</td> <td style="text-align: center;">ḡ</td> <td style="text-align: center;">ḡ</td> <td style="text-align: center;">ḡ</td> <td style="text-align: center;">ḡ</td> <td style="text-align: center;">ḡ</td> <td style="text-align: center;">ḡ</td> <td style="text-align: center;">ḡ</td> <td style="text-align: center;">ḡ</td> <td style="text-align: center;">ḡ</td> <td style="text-align: center;">ḡ</td> <td style="text-align: center;">ḡ</td> <td style="text-align: center;">ḡ</td> <td style="text-align: center;">ḡ</td> <td style="text-align: center;">ḡ</td> <td style="text-align: center;">ḡ</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">c̄</td> <td style="text-align: center;">c̄</td> <td style="text-align: center;">c̄</td> <td style="text-align: center;">c̄</td> <td style="text-align: center;">c̄</td> <td style="text-align: center;">c̄</td> <td style="text-align: center;">c̄</td> <td style="text-align: center;">c̄</td> <td style="text-align: center;">c̄</td> <td style="text-align: center;">c̄</td> <td style="text-align: center;">c̄</td> <td style="text-align: center;">c̄</td> <td style="text-align: center;">c̄</td> <td style="text-align: center;">c̄</td> <td style="text-align: center;">c̄</td> <td style="text-align: center;">c̄</td> <td style="text-align: center;">c̄</td> <td style="text-align: center;">c̄</td> <td style="text-align: center;">c̄</td> </tr> </table>	g̣	g̣	ạ	g̣	ạ	g̣	f̣	f̣	f̣	f̣	f̣	f̣	f̣	f̣	f̣	f̣	f̣	f̣	f̣	f̣	g̣	f̣	f̣	f̣	f̣	f̣	f̣	f̣	f̣	f̣	f̣	f̣	f̣	f̣	f̣	f̣	f̣	f̣	ā	c̄	c̄	c̄	c̄	c̄	c̄	c̄	c̄	c̄	c̄	c̄	c̄	c̄	c̄	c̄	c̄	c̄	c̄	ḡ	ḡ	ḡ	ḡ	ḡ	ḡ	ḡ	ḡ	ḡ	ḡ	ḡ	ḡ	ḡ	ḡ	ḡ	ḡ	ḡ	ḡ	ḡ	c̄	c̄	c̄	c̄	c̄	c̄	c̄	c̄	c̄	c̄	c̄	c̄	c̄	c̄	c̄	c̄	c̄	c̄	c̄																																																																																								
g̣	g̣	ạ	g̣	ạ	g̣	f̣	f̣	f̣	f̣	f̣	f̣	f̣	f̣	f̣	f̣	f̣	f̣	f̣																																																																																																																																																																					
f̣	g̣	f̣	f̣	f̣	f̣	f̣	f̣	f̣	f̣	f̣	f̣	f̣	f̣	f̣	f̣	f̣	f̣	f̣																																																																																																																																																																					
ā	c̄	c̄	c̄	c̄	c̄	c̄	c̄	c̄	c̄	c̄	c̄	c̄	c̄	c̄	c̄	c̄	c̄	c̄																																																																																																																																																																					
ḡ	ḡ	ḡ	ḡ	ḡ	ḡ	ḡ	ḡ	ḡ	ḡ	ḡ	ḡ	ḡ	ḡ	ḡ	ḡ	ḡ	ḡ	ḡ																																																																																																																																																																					
c̄	c̄	c̄	c̄	c̄	c̄	c̄	c̄	c̄	c̄	c̄	c̄	c̄	c̄	c̄	c̄	c̄	c̄	c̄																																																																																																																																																																					

$\overset{/}{\underset{\backslash}{g}}$	$\overset{/}{\underset{\backslash}{a}}$	$\overset{/}{\underset{\backslash}{g}}$	$\overset{/}{\underset{\backslash}{f}}$	$\overset{/}{\underset{\backslash}{f}}$	$\overset{/}{\underset{\backslash}{g}}$	$\overset{/}{\underset{\backslash}{f}}$	$\overset{/}{\underset{\backslash}{e}}$	$\overset{/}{\underset{\backslash}{e}}$	$\overset{/}{\underset{\backslash}{e}}$	$\overset{/}{\underset{\backslash}{f}}$	$\overset{/}{\underset{\backslash}{e}}$	$\overset{/}{\underset{\backslash}{e}}$	$\overset{/}{\underset{\backslash}{d}}$	$\overset{/}{\underset{\backslash}{d}}$
$\bar{c}$		c		b		e		c		c		c		c
$\bar{g}$				$\bar{g}$				$\bar{g}$				$\bar{g}$		
c				d				e				c		

Bys dechre. Terfyn y Caniad Bach ar y Gogywair.

DECHRE CANIAD CYNWRIG BENCERDD.

$\overset{\backslash}{\underset{/}{g}}$	$\overset{\backslash}{\underset{/}{g}}$	$\overset{\backslash}{\underset{/}{a}}$	$\overset{\backslash}{\underset{/}{g}}$	$\overset{\backslash}{\underset{/}{f}}$	$\overset{\backslash}{\underset{/}{f}}$	$\overset{\backslash}{\underset{/}{g}}$	$\overset{\backslash}{\underset{/}{f}}$	$\overset{\backslash}{\underset{/}{a}}$	$\overset{\backslash}{\underset{/}{g}}$	$\overset{\backslash}{\underset{/}{g}}$	$\overset{\backslash}{\underset{/}{f}}$	$\overset{\backslash}{\underset{/}{g}}$	$\overset{\backslash}{\underset{/}{g}}$	$\overset{\backslash}{\underset{/}{g}}$
f	f	f	$\bar{g}$	$\bar{g}$	$\bar{f}$	c	c	c	c	c	c	c	e	c
c	c	c	c	c	c	c	c	c	c	c	c	c	e	c
a	g	a	a	g	a	g	g	a	a	g	g	a	a	g
ff	dd	ff	ff	dd	ff	dd	dd	ff	ff	dd	dd	ff	ff	dd

$\overset{\backslash}{\underset{/}{g}}$	$\overset{\backslash}{\underset{/}{g}}$	$\overset{\backslash}{\underset{/}{g}}$	$\overset{\backslash}{\underset{/}{g}}$
f	c	f	f
c	c	c	c
a	g	a	a
ff	dd	ff	ff

Bys dechre.

$\overset{\backslash}{\underset{/}{g}}$	$\overset{\backslash}{\underset{/}{g}}$	$\overset{\backslash}{\underset{/}{a}}$	$\overset{\backslash}{\underset{/}{a}}$	$\overset{\backslash}{\underset{/}{g}}$	$\overset{\backslash}{\underset{/}{f}}$	$\overset{\backslash}{\underset{/}{g}}$	$\overset{\backslash}{\underset{/}{g}}$
f	f	f	$\bar{g}$	$\bar{g}$	f	$\bar{e}$	f
c	c	c	c	c	c	c	c
a	g	g	g	a	g	a	a
ff	dd	ff	dd	ff	dd	ff	ff

II.	$\begin{array}{cccc cccc} \backslash & / & / & \backslash & / & / & / & \backslash & / & \backslash \\ \bar{g} & \bar{g} & \bar{a} & \bar{g} & \bar{f} & \bar{f} & \bar{g} & \bar{f} & \bar{a} & \bar{g} \\ \bar{f} & \bar{f} & \bar{f} & \bar{g} & \bar{g} & \bar{b} & \bar{f} & \bar{c} & \bar{c} & \bar{c} & \bar{f} & \bar{f} & \bar{a} & \bar{c} & \bar{g} & \bar{g} & \bar{b} & \bar{f} \end{array}$		
	$\begin{array}{cccc cccc} c & c & c & c & c & c & c & c & c & c \\ a & g & a & a & g & a & g & g & a & a \\ ff & dd & ff & ff & dd & ff & dd & dd & ff & ff \end{array}$		
$\begin{array}{cccccccc cccc} \backslash & / & \backslash & \backslash & \backslash & \backslash & \backslash & \backslash & \backslash & \backslash & \backslash & \backslash & \backslash & \backslash & \backslash \\ \bar{g} & \bar{f} & \bar{g} & \bar{g} & \bar{g} & \bar{g} & \bar{g} & \bar{g} & \bar{g} & \bar{g} & \bar{f} & \bar{g} & \bar{f} & \bar{f} & \bar{f} \\ \bar{f} & \bar{f} & \bar{a} & \bar{c} & \bar{f} & \bar{f} & \bar{f} & \bar{c} & \bar{f} & \bar{c} & \bar{f} & \bar{f} & \bar{f} & \bar{f} & \bar{f} \end{array}$			
$\begin{array}{cccccccc cccc} c & c & c & c & c & c & c & c & c & c \\ g & g & a & a & g & a & g & a & a & a \\ dd & dd & ff & ff & dd & ff & dd & ff & ff & ff \end{array}$			Bys dechre fordd yr un diwedd.
III.	$\begin{array}{cccc cccc cccc} \backslash & / & / & \backslash & / & \backslash & / & \backslash & / & \backslash & / & \backslash & / & \backslash & / & \backslash \\ \bar{g} & \bar{g} & \bar{c} & \bar{b} & \bar{a} & \bar{f} & \bar{f} & \bar{f} & \bar{f} & \bar{b} & \bar{a} & \bar{g} & \bar{f} & \bar{f} & \bar{f} & \bar{c} \\ \bar{f} & \bar{f} & \bar{f} & \bar{g} & \bar{g} & \bar{g} & \bar{g} & \bar{g} & \bar{c} & \bar{c} & \bar{c} & \bar{f} & \bar{f} & \bar{f} & \bar{f} & \bar{c} \end{array}$		
	$\begin{array}{cccc cccc cccc} c & c & c & c & c & c & c & c & c & c & c & c & c & c & c & c \\ a & g & a & g & a & a & g & a & g & a & g & a & g & g \\ ff & dd & ff & dd & ff & ff & dd & ff & dd & ff & dd & ff & dd & dd \end{array}$		
$\begin{array}{cccc cccc cccc} \backslash & \backslash & / & \backslash & / & \backslash & / & \backslash & / & \backslash & / & \backslash & / & \backslash & / & \backslash \\ \bar{a} & \bar{b} & \bar{a} & \bar{g} & \bar{g} & \bar{a} & \bar{g} & \bar{f} & \bar{g} & \bar{f} & \bar{g} & \bar{g} & \bar{g} & \bar{g} & \bar{f} \\ \bar{g} & \bar{g} & \bar{g} & \bar{g} & \bar{f} & \bar{f} & \bar{f} & \bar{f} & \bar{f} & \bar{c} & \bar{f} & \bar{f} & \bar{f} & \bar{c} & \bar{f} \end{array}$			
$\begin{array}{cccc cccc cccc} c & c & c & c & c & c & c & c & c & c & c & c & c & c & c \\ a & g & a & a & g & a & g & g & a & a & g & a \\ ff & dd & ff & ff & dd & ff & dd & dd & ff & ff & dd & ff \end{array}$			

$\begin{array}{c} \bar{g} \ \bar{g} \ \bar{g} \\ \text{a} \ \text{fi} \ \text{fi} \end{array}$		$\begin{array}{c} \bar{c} \ \bar{c} \ \bar{d} \ \bar{d} \\ \bar{b} \ \bar{b} \ \bar{b} \ \bar{b} \end{array}$		$\begin{array}{c} \bar{c} \ \bar{d} \\ \bar{b} \ \bar{b} \end{array}$		$\begin{array}{c} \bar{c} \ \bar{b} \\ \bar{b} \ \bar{a} \end{array}$
	Bys dechre fordd.	III.				
$\begin{array}{c} c \ c \ c \\ g \ a \ a \\ dd \ ff \ ff \end{array}$		$\begin{array}{c} fi \\ ci \\ ai \\ ff \end{array}$	$\begin{array}{c} f \\ ci \\ g \\ dd \end{array}$	$\begin{array}{c} f \ a \\ c \ ci \\ a \ g \\ ff \ dd \end{array}$		$\begin{array}{c} f \ f \\ ci \ c \\ ai \ a \\ ff \ ff \end{array}$
$\begin{array}{c} \bar{b} \ \bar{b} \ \bar{c} \ \bar{c} \\ \bar{a} \ \bar{a} \ \bar{a} \ \bar{a} \end{array}$		$\begin{array}{c} \bar{b} \ \bar{c} \\ \bar{a} \ \bar{a} \end{array}$	$\begin{array}{c} \bar{b} \ \bar{a} \\ \bar{a} \ \bar{g} \end{array}$	$\begin{array}{c} \bar{a} \ \bar{b} \\ \bar{g} \ \bar{g} \end{array}$	$\begin{array}{c} \bar{a} \ \bar{g} \\ \bar{g} \ \text{fi} \end{array}$	$\begin{array}{c} \bar{g} \ \bar{a} \\ \text{fi} \ \text{fi} \end{array}$
$\begin{array}{c} e \ f \\ c \ c \\ g \ a \\ dd \ ff \end{array}$	$\begin{array}{c} e \ f \\ c \ c \\ g \ a \\ dd \ ff \end{array}$	$\begin{array}{c} e \ e \\ c \ c \\ g \ g \\ dd \ dd \end{array}$	$\begin{array}{c} f \ c \\ c \ c \\ a \ g \\ ff \ dd \end{array}$	$\begin{array}{c} c \ c \\ a \ a \\ ff \ ff \end{array}$		$\begin{array}{c} c \ c \\ g \ a \\ dd \ ff \end{array}$
$\begin{array}{c} \bar{g} \ \bar{fi} \\ \text{fi} \ \text{fi} \end{array}$		$\begin{array}{c} \bar{g} \ \bar{g} \ \bar{g} \ \bar{g} \ \bar{g} \\ \text{fi} \ \text{fi} \ \text{fi} \ \text{fi} \ \text{fi} \end{array}$				$\begin{array}{c} \bar{c} \ \bar{c} \\ \bar{b} \ \bar{b} \end{array}$
	Bys dechre fordd.	V.				$\begin{array}{c} f \\ c \\ a \\ ff \end{array}$
$\begin{array}{c} c \ c \ c \\ g \ g \ a \\ dd \ dd \ ff \end{array}$		$\begin{array}{c} c \ c \ c \ c \ c \\ a \ g \ a \ g \ a \\ ff \ dd \ ff \ dd \ ff \end{array}$				
$\begin{array}{c} \bar{d} \ \bar{d} \ \bar{c} \ \bar{d} \\ \bar{b} \ \bar{b} \ \bar{b} \ \bar{b} \end{array}$		$\begin{array}{c} \bar{c} \ \bar{b} \\ \bar{b} \ \bar{a} \end{array}$	$\begin{array}{c} \bar{g} \ \bar{c} \\ \bar{c} \ \bar{e} \end{array}$	$\begin{array}{c} \bar{e} \ \bar{d} \\ \bar{d} \ \bar{b} \end{array}$	$\begin{array}{c} \bar{c} \ \bar{d} \\ \bar{b} \ \bar{b} \end{array}$	$\begin{array}{c} \bar{c} \ \bar{a} \\ \bar{b} \ \bar{g} \end{array}$
$\begin{array}{c} e \ f \ e \\ c \ c \ c \\ g \ a \ g \\ dd \ ff \ dd \end{array}$	$\begin{array}{c} f \ f \\ c \ c \\ a \ a \ g \\ ff \ ff \ dd \end{array}$	$\begin{array}{c} e \ e \ f \\ c \ c \ c \\ g \ a \ g \\ dd \ ff \ dd \end{array}$	$\begin{array}{c} e \ f \\ c \ c \\ g \ a \\ dd \ ff \end{array}$	$\begin{array}{c} e \ f \\ c \ c \\ g \ a \\ dd \ ff \end{array}$		$\begin{array}{c} e \ e \\ c \ c \\ g \ g \\ dd \ dd \end{array}$

X.	$\begin{array}{cccc cccc cccc cccc} \backslash & \backslash & \backslash & \backslash & \backslash & \backslash & \backslash & \backslash & \backslash & \backslash & \backslash & \backslash & \backslash & \backslash & \backslash & \backslash & \backslash & \backslash \\ d' & c' & b' & a' & b' & a' & g' & f' & a' & g' & g' & f' & e' & e' & e' & f' & e' & e' \\ c' & b' & a' & f' & a' & g' & f' & d' & g' & e' & f' & d' & d' & e' & d' & d' & d' & d' \end{array}$					
	$\begin{array}{cccc cccc cccc cccc} \bar{a} & \bar{a} & d & a & \bar{g} & \bar{g} & \bar{g} & \bar{a} & \bar{a} & \bar{g} & \bar{g} & \bar{d} & \bar{a} & \bar{a} & d' & & & \\ g & g' & g' & g' & f' & g' & f' & d' & g & g' & f' & f' & g & g' & & & & \\ c' & c' & c' & & b' & b' & f' & c' & b' & c' & & & c' & c' & & & & \end{array}$					
	$\begin{array}{ccc } \backslash & \backslash & \backslash \\ e' & e' & d' \\ \bar{d} & \bar{d} & e' \end{array}$	Bys dechre; y diwedd yn canlyn y gainc val y lleill.	XI.	$\begin{array}{ccc ccc} \backslash & \backslash & \backslash & \backslash & \backslash & \backslash \\ a' & a' & a' & f' & g' & g' \\ g' & g' & g' & f' & g' & e' \\ f' & g' & f' & g' & e' & e' \end{array}$		
	$\begin{array}{cc c} \bar{a} & \bar{g} & \\ g & g' & \\ c' & & \end{array}$		$\begin{array}{cc cc} \bar{a} & d' & \bar{a} & \bar{g} \\ g & g' & g & g' \\ c' & c' & c' & \end{array}$			
	$\begin{array}{cccc cccc} \backslash & \backslash & \backslash & \backslash & \backslash & \backslash & \backslash & \backslash \\ g' & g' & g' & a' & g' & g' & f' & a' \\ f' & e' & f' & f' & f' & e' & e' & e' \\ e' & f' & e' & f' & e' & f' & d' & e' \end{array}$	$\begin{array}{cc cc} \bar{a} & \bar{g} & \bar{g} & f' \\ g & g' & g & g' \\ c' & & b' & c' \end{array}$	$\begin{array}{cc cc} \bar{a} & \bar{g} & \bar{g} & f' \\ g & g' & g & g' \\ c' & & b' & c' \end{array}$	Bys fordd yr un vesur a'r ddegved.		
XII.	$\begin{array}{cccc cccc} \backslash & \backslash & \backslash & \backslash & \backslash & \backslash & \backslash & \backslash \\ g' & g' & a' & a' & g' & a' & g' & f' \\ f' & g' & f' & f' & f' & f' & f' & e' \\ e' & & & & & & & \end{array}$	$\begin{array}{cc cc} \bar{e} & c' & \bar{e} & c' \\ g & & g & \\ c' & & c' & \end{array}$	$\begin{array}{cc cc} b' & c' & b' & c' \\ g & & g & \\ d' & & d' & \end{array}$			

VII. f f g g c b a g e e f f c a g f c c c c g' g' g' g' g' g' f d d d d f f f f e f e f e f f c f c f c e c c e e e c c e e a c c a g a g' e a g a g a g g ff dd ff dd ff ff dd ff dd ff dd dd											
a b a g g a g f g' f g' g' g' g' g' g' g' g' f f f f f c f f e f e f a f f e f c e f f e f e a a c c c c c c c c c c a g a a g a g g a a g a g ff dd ff ff dd ff dd dd ff ff dd ff dd											
Bys dechre fordd.			VIII. c c d d c d c b b b b b b b b b b b f f f f f e f f f f c c c c c c c c c c a g a g a a a a ff dd ff dd ff ff								
d c e d c d c a a b a g g a c c d b b b b b g' g' g' g' g' f f f f e f e f e e f e f e f c c c c c c c c c c g g a g a g g a g a g a dd dd ff dd ff dd dd ff dd ff dd ff											

$\begin{matrix} \overset{/}{f} & \overset{/}{g} & \overset{/}{f} & \overset{/}{g} & \overset{/}{f} & \overset{/}{g} & \overset{/}{f} & \overset{/}{g} & \overset{/}{f} & \overset{/}{g} & \overset{/}{f} & \overset{/}{g} \\ \text{f} & \text{f} & \text{c} & \text{f} & \text{f} & \text{f} & \text{c} & \text{f} & \text{f} & \text{f} & \text{f} & \text{f} \end{matrix}$	Bys dechre diwedd i vyny fydd i'r 6: a'r. 7:
$\begin{matrix} e & e & f & f & c & f & c & f & f & f \\ c & c & c & c & c & c & c & c & c & c \\ g & g & a & a & g & a & g & a & a & a \\ dd & dd & ff & ff & dd & ff & dd & ff & ff & ff \end{matrix}$	

IX.	$\begin{matrix} \overset{/}{f} & \overset{/}{f} & \overset{/}{c} & \overset{/}{f} & \overset{/}{c} & \overset{/}{f} & \overset{/}{f} & \overset{/}{c} & \overset{/}{c} & \overset{/}{f} & \overset{/}{c} & \overset{/}{f} & \overset{/}{c} & \overset{/}{c} \\ \text{a} & \text{a} & \text{g} & \text{a} & \text{g} & \text{a} & \text{a} & \text{g} & \text{a} & \text{g} & \text{a} & \text{g} & \text{a} & \text{g} \\ \text{g} & \text{g} & \text{g} & \text{fi} & \text{g} & \text{g} & \text{fi} & \text{g} & \text{g} & \text{fi} & \text{fi} & \text{fi} & \text{g} & \text{fi} & \text{fi} & \text{g} & \text{fi} & \text{fi} & \text{fi} \end{matrix}$
	$\begin{matrix} f & f & c & f & e & f & f & c & e & f & e & f & e & e \\ c & c & c & c & c & c & c & c & c & c & c & c & c & c \\ a & a & g & a & g & a & a & g & g & a & g & a & g & g \\ ff & ff & dd & ff & dd & ff & ff & dd & dd & ff & dd & ff & cc & cc \end{matrix}$

$\begin{matrix} \overset{/}{f} & \overset{/}{g} & \overset{/}{f} & \overset{/}{f} & \overset{/}{c} & \overset{/}{f} & \overset{/}{c} & \overset{/}{c} & \overset{/}{f} & \overset{/}{f} \\ \text{a} & \text{b} & \text{a} & \text{a} & \text{g} & \text{a} & \text{g} & \text{g} & \text{a} & \text{a} \\ \text{g} & \text{g} & \text{a} & \text{a} & \text{g} & \text{g} & \text{g} & \text{g} & \text{fi} & \text{fi} & \text{fi} & \text{fi} & \text{fi} & \text{fi} & \text{fi} & \text{fi} & \text{fi} & \text{fi} & \text{fi} \end{matrix}$
$\begin{matrix} f & c & f & f & c & f & c & c & f & f \\ c & c & c & c & c & c & c & c & c & c \\ a & g & a & a & g & a & g & g & a & a \\ ff & cc & ff & ff & cc & ff & cc & cc & ff & ff \end{matrix}$

$\begin{matrix} \overset{/}{c} & \overset{/}{f} & \overset{/}{c} & \overset{/}{f} & \overset{/}{f} \\ \text{g} & \text{a} & \text{g} & \text{a} & \text{a} \\ \text{fi} & \text{g} & \text{g} & \text{fi} & \text{g} & \text{g} & \text{g} \end{matrix}$	Bys dechre.	$\begin{matrix} \overset{/}{g} & \overset{/}{g} & \overset{/}{a} & \overset{/}{a} \\ \text{fi} & \text{fi} & \text{fi} & \text{g} & \text{g} & \text{g} \end{matrix}$
$\begin{matrix} c & f & c & f & f \\ c & c & c & c & c \\ g & a & g & a & a \\ cc & ff & cc & ff & ff \end{matrix}$		$\begin{matrix} f & c & f & c \\ c & c & c & c \\ a & g & a & g \\ ff & cc & ff & cc \end{matrix}$

<table border="0"> <tr> <td>$\backslash$</td><td>$\backslash$</td><td>$\backslash$</td><td>$\backslash$</td><td>$\backslash$</td> </tr> <tr> <td>g</td><td>f</td><td>g</td><td>g</td><td>g</td> </tr> <tr> <td>fi</td><td>ci</td><td>fi</td><td>fi</td><td>fi</td> </tr> </table>	$\backslash$	$\backslash$	$\backslash$	$\backslash$	$\backslash$	g	f	g	g	g	fi	ci	fi	fi	fi	x.	<table border="0"> <tr> <td>$\backslash$</td><td>$\frac{+}{c}$</td><td>$\frac{+}{c}$</td><td>$\frac{+}{c}$</td><td>$\frac{+}{c}$</td><td>$\frac{+}{c}$</td><td>$\frac{+}{d}$</td><td>$\frac{+}{d}$</td><td>$\frac{+}{c}$</td><td>$\frac{+}{c}$</td><td>$\frac{+}{d}$</td><td>$\frac{+}{d}$</td><td>$\frac{+}{c}$</td><td>$\frac{+}{c}$</td><td>$\frac{+}{c}$</td><td>$\frac{+}{c}$</td><td>$\frac{+}{c}$</td><td>$\frac{+}{c}$</td> </tr> <tr> <td>b</td><td>b</td><td>b</td><td>b</td><td>b</td><td>b</td><td>c</td><td>c</td><td>b</td><td>b</td><td>c</td><td>c</td><td>b</td><td>b</td><td>a</td><td>a</td><td>a</td><td>a</td> </tr> </table>	$\backslash$	$\frac{+}{c}$	$\frac{+}{c}$	$\frac{+}{c}$	$\frac{+}{c}$	$\frac{+}{c}$	$\frac{+}{d}$	$\frac{+}{d}$	$\frac{+}{c}$	$\frac{+}{c}$	$\frac{+}{d}$	$\frac{+}{d}$	$\frac{+}{c}$	$\frac{+}{c}$	$\frac{+}{c}$	$\frac{+}{c}$	$\frac{+}{c}$	$\frac{+}{c}$	b	b	b	b	b	b	c	c	b	b	c	c	b	b	a	a	a	a																																																										
$\backslash$	$\backslash$	$\backslash$	$\backslash$	$\backslash$																																																																																																											
g	f	g	g	g																																																																																																											
fi	ci	fi	fi	fi																																																																																																											
$\backslash$	$\frac{+}{c}$	$\frac{+}{c}$	$\frac{+}{c}$	$\frac{+}{c}$	$\frac{+}{c}$	$\frac{+}{d}$	$\frac{+}{d}$	$\frac{+}{c}$	$\frac{+}{c}$	$\frac{+}{d}$	$\frac{+}{d}$	$\frac{+}{c}$	$\frac{+}{c}$	$\frac{+}{c}$	$\frac{+}{c}$	$\frac{+}{c}$	$\frac{+}{c}$																																																																																														
b	b	b	b	b	b	c	c	b	b	c	c	b	b	a	a	a	a																																																																																														
<table border="0"> <tr> <td>f</td><td>e</td><td>f</td><td>f</td><td>f</td> </tr> <tr> <td>c</td><td>c</td><td>c</td><td>c</td><td>c</td> </tr> <tr> <td>a</td><td>g</td><td>a</td><td>a</td><td>a</td> </tr> <tr> <td>ff</td><td>cc</td><td>ff</td><td>ff</td><td>ff</td> </tr> </table>	f	e	f	f	f	c	c	c	c	c	a	g	a	a	a	ff	cc	ff	ff	ff		<table border="0"> <tr> <td>f</td><td>e</td><td>f</td><td>e</td><td>f</td><td>f</td> </tr> <tr> <td>c</td><td>c</td><td>c</td><td>c</td><td>c</td><td>c</td> </tr> <tr> <td>a</td><td>g</td><td>a</td><td>g</td><td>a</td><td>a</td> </tr> <tr> <td>ff</td><td>cc</td><td>ff</td><td>cc</td><td>ff</td><td>ff</td> </tr> </table>	f	e	f	e	f	f	c	c	c	c	c	c	a	g	a	g	a	a	ff	cc	ff	cc	ff	ff																																																																	
f	e	f	f	f																																																																																																											
c	c	c	c	c																																																																																																											
a	g	a	a	a																																																																																																											
ff	cc	ff	ff	ff																																																																																																											
f	e	f	e	f	f																																																																																																										
c	c	c	c	c	c																																																																																																										
a	g	a	g	a	a																																																																																																										
ff	cc	ff	cc	ff	ff																																																																																																										
<table border="0"> <tr> <td>$\frac{+}{c}$</td><td>$\frac{+}{c}$</td><td>$\frac{+}{c}$</td><td>$\frac{+}{c}$</td><td>$\frac{+}{c}$</td><td>$\frac{+}{c}$</td><td>$\frac{+}{d}$</td><td>$\frac{+}{d}$</td><td>$\frac{+}{c}$</td><td>$\frac{+}{c}$</td><td>$\frac{+}{d}$</td><td>$\frac{+}{d}$</td><td>$\frac{+}{c}$</td><td>$\frac{+}{c}$</td><td>$\frac{+}{c}$</td><td>$\frac{+}{c}$</td><td>$\frac{+}{c}$</td><td>$\frac{+}{c}$</td> </tr> <tr> <td>d</td><td>d</td><td>d</td><td>d</td><td>d</td><td>d</td><td>c</td><td>c</td><td>b</td><td>b</td><td>c</td><td>c</td><td>b</td><td>b</td><td>g</td><td>g</td><td>g</td><td>g</td> </tr> </table>	$\frac{+}{c}$	$\frac{+}{c}$	$\frac{+}{c}$	$\frac{+}{c}$	$\frac{+}{c}$	$\frac{+}{c}$	$\frac{+}{d}$	$\frac{+}{d}$	$\frac{+}{c}$	$\frac{+}{c}$	$\frac{+}{d}$	$\frac{+}{d}$	$\frac{+}{c}$	$\frac{+}{c}$	$\frac{+}{c}$	$\frac{+}{c}$	$\frac{+}{c}$	$\frac{+}{c}$	d	d	d	d	d	d	c	c	b	b	c	c	b	b	g	g	g	g		<table border="0"> <tr> <td>e</td><td>e</td><td>e</td><td>e</td><td>e</td><td>e</td><td>e</td><td>e</td><td>e</td><td>e</td><td>e</td><td>e</td><td>e</td><td>e</td><td>e</td><td>e</td><td>e</td><td>e</td> </tr> <tr> <td>c</td><td>c</td><td>c</td><td>c</td><td>c</td><td>c</td><td>c</td><td>c</td><td>c</td><td>c</td><td>c</td><td>c</td><td>c</td><td>c</td><td>c</td><td>c</td><td>c</td><td>c</td> </tr> <tr> <td>g</td><td>g</td><td>g</td><td>g</td><td>g</td><td>g</td><td>a</td><td>a</td><td>g</td><td>g</td><td>a</td><td>a</td><td>g</td><td>g</td><td>ff</td><td>cc</td><td>ff</td><td>ff</td> </tr> <tr> <td>cc</td><td>cc</td><td>cc</td><td>cc</td><td>cc</td><td>cc</td><td>ff</td><td>cc</td><td>ff</td><td>cc</td><td>ff</td><td>cc</td><td>ff</td><td>cc</td><td>cc</td><td>cc</td><td>cc</td><td>cc</td> </tr> </table>	e	e	e	e	e	e	e	e	e	e	e	e	e	e	e	e	e	e	c	c	c	c	c	c	c	c	c	c	c	c	c	c	c	c	c	c	g	g	g	g	g	g	a	a	g	g	a	a	g	g	ff	cc	ff	ff	cc	cc	cc	cc	cc	cc	ff	cc	ff	cc	ff	cc	ff	cc	cc	cc	cc	cc	
$\frac{+}{c}$	$\frac{+}{c}$	$\frac{+}{c}$	$\frac{+}{c}$	$\frac{+}{c}$	$\frac{+}{c}$	$\frac{+}{d}$	$\frac{+}{d}$	$\frac{+}{c}$	$\frac{+}{c}$	$\frac{+}{d}$	$\frac{+}{d}$	$\frac{+}{c}$	$\frac{+}{c}$	$\frac{+}{c}$	$\frac{+}{c}$	$\frac{+}{c}$	$\frac{+}{c}$																																																																																														
d	d	d	d	d	d	c	c	b	b	c	c	b	b	g	g	g	g																																																																																														
e	e	e	e	e	e	e	e	e	e	e	e	e	e	e	e	e	e																																																																																														
c	c	c	c	c	c	c	c	c	c	c	c	c	c	c	c	c	c																																																																																														
g	g	g	g	g	g	a	a	g	g	a	a	g	g	ff	cc	ff	ff																																																																																														
cc	cc	cc	cc	cc	cc	ff	cc	ff	cc	ff	cc	ff	cc	cc	cc	cc	cc																																																																																														
<table border="0"> <tr> <td>$\backslash$</td><td>$\backslash$</td><td>$\backslash$</td><td>$\backslash$</td><td>$\backslash$</td><td>$\backslash$</td><td>$\backslash$</td><td>$\backslash$</td><td>$\backslash$</td><td>$\backslash$</td><td>$\backslash$</td><td>$\backslash$</td><td>$\backslash$</td><td>$\backslash$</td><td>$\backslash$</td><td>$\backslash$</td><td>$\backslash$</td><td>$\backslash$</td> </tr> <tr> <td>g</td><td>a</td><td>g</td><td>f</td><td>g</td><td>g</td><td>g</td><td>g</td><td>g</td><td>g</td><td>g</td><td>g</td><td>g</td><td>g</td><td>g</td><td>g</td><td>g</td><td>g</td> </tr> <tr> <td>fi</td><td>fi</td><td>fi</td><td>fi</td><td>fi</td><td>ci</td><td>fi</td><td>fi</td><td>fi</td><td>ci</td><td>fi</td><td>ci</td><td>fi</td><td>fi</td><td>fi</td><td>fi</td><td>fi</td><td>fi</td> </tr> </table>	$\backslash$	$\backslash$	$\backslash$	$\backslash$	$\backslash$	$\backslash$	$\backslash$	$\backslash$	$\backslash$	$\backslash$	$\backslash$	$\backslash$	$\backslash$	$\backslash$	$\backslash$	$\backslash$	$\backslash$	$\backslash$	g	a	g	f	g	g	g	g	g	g	g	g	g	g	g	g	g	g	fi	fi	fi	fi	fi	ci	fi	fi	fi	ci	fi	ci	fi	fi	fi	fi	fi	fi		<table border="0"> <tr> <td>c</td><td>c</td><td>c</td><td>c</td><td>c</td><td>c</td><td>c</td><td>c</td><td>c</td><td>c</td><td>c</td><td>c</td><td>c</td><td>c</td><td>c</td><td>c</td><td>c</td><td>c</td> </tr> <tr> <td>g</td><td>a</td><td>g</td><td>g</td><td>a</td><td>a</td><td>g</td><td>a</td><td>g</td><td>a</td><td>a</td><td>a</td><td>a</td><td>a</td><td>a</td><td>a</td><td>a</td><td>a</td> </tr> <tr> <td>cc</td><td>ff</td><td>cc</td><td>cc</td><td>ff</td><td>ff</td><td>cc</td><td>ff</td><td>cc</td><td>ff</td><td>cc</td><td>ff</td><td>cc</td><td>ff</td><td>ff</td><td>ff</td><td>ff</td><td>ff</td> </tr> </table>	c	c	c	c	c	c	c	c	c	c	c	c	c	c	c	c	c	c	g	a	g	g	a	a	g	a	g	a	a	a	a	a	a	a	a	a	cc	ff	cc	cc	ff	ff	cc	ff	cc	ff	cc	ff	cc	ff	ff	ff	ff	ff	Bys dechre Fordd yr un diwedd a'rgyntav.
$\backslash$	$\backslash$	$\backslash$	$\backslash$	$\backslash$	$\backslash$	$\backslash$	$\backslash$	$\backslash$	$\backslash$	$\backslash$	$\backslash$	$\backslash$	$\backslash$	$\backslash$	$\backslash$	$\backslash$	$\backslash$																																																																																														
g	a	g	f	g	g	g	g	g	g	g	g	g	g	g	g	g	g																																																																																														
fi	fi	fi	fi	fi	ci	fi	fi	fi	ci	fi	ci	fi	fi	fi	fi	fi	fi																																																																																														
c	c	c	c	c	c	c	c	c	c	c	c	c	c	c	c	c	c																																																																																														
g	a	g	g	a	a	g	a	g	a	a	a	a	a	a	a	a	a																																																																																														
cc	ff	cc	cc	ff	ff	cc	ff	cc	ff	cc	ff	cc	ff	ff	ff	ff	ff																																																																																														
<table border="0"> <tr> <td>$\bar{c}$</td><td>$\bar{c}$</td><td>$\bar{d}$</td><td>$\bar{c}$</td><td>$\bar{d}$</td><td>$\bar{c}$</td><td>$\bar{c}$</td><td>$\bar{c}$</td><td>$\bar{c}$</td><td>$\bar{c}$</td><td>$\bar{c}$</td><td>$\bar{c}$</td><td>$\bar{c}$</td><td>$\bar{c}$</td><td>$\bar{c}$</td><td>$\bar{c}$</td><td>$\bar{c}$</td><td>$\bar{c}$</td> </tr> <tr> <td>a</td><td>a</td><td>b</td><td>a</td><td>b</td><td>a</td><td>a</td><td>a</td><td>a</td><td>a</td><td>a</td><td>a</td><td>a</td><td>a</td><td>a</td><td>a</td><td>a</td><td>a</td> </tr> <tr> <td>fi</td><td>ci</td><td>fi</td><td>ci</td><td>fi</td><td>ci</td><td>fi</td><td>ci</td><td>fi</td><td>ci</td><td>fi</td><td>ci</td><td>fi</td><td>ci</td><td>fi</td><td>ci</td><td>fi</td><td>ci</td> </tr> </table>	$\bar{c}$	$\bar{c}$	$\bar{d}$	$\bar{c}$	$\bar{d}$	$\bar{c}$	$\bar{c}$	$\bar{c}$	$\bar{c}$	$\bar{c}$	$\bar{c}$	$\bar{c}$	$\bar{c}$	$\bar{c}$	$\bar{c}$	$\bar{c}$	$\bar{c}$	$\bar{c}$	a	a	b	a	b	a	a	a	a	a	a	a	a	a	a	a	a	a	fi	ci	fi	ci	fi	ci	fi	ci	fi	ci	fi	ci	fi	ci	fi	ci	fi	ci	xi.	<table border="0"> <tr> <td>c</td><td>e</td><td>e</td><td>c</td><td>c</td><td>c</td><td>c</td><td>c</td><td>c</td><td>c</td><td>c</td><td>c</td><td>c</td><td>c</td><td>c</td><td>c</td><td>c</td><td>c</td> </tr> <tr> <td>a</td><td>a</td><td>g</td><td>a</td><td>g</td><td>a</td><td>a</td><td>a</td><td>g</td><td>g</td><td>a</td><td>g</td><td>a</td><td>g</td><td>a</td><td>g</td><td>a</td><td>g</td> </tr> <tr> <td>ff</td><td>ff</td><td>cc</td><td>ff</td><td>cc</td><td>ff</td><td>ff</td><td>cc</td><td>cc</td><td>cc</td><td>ff</td><td>ff</td><td>cc</td><td>cc</td><td>ff</td><td>cc</td><td>cc</td><td>cc</td> </tr> </table>	c	e	e	c	c	c	c	c	c	c	c	c	c	c	c	c	c	c	a	a	g	a	g	a	a	a	g	g	a	g	a	g	a	g	a	g	ff	ff	cc	ff	cc	ff	ff	cc	cc	cc	ff	ff	cc	cc	ff	cc	cc	cc	
$\bar{c}$	$\bar{c}$	$\bar{d}$	$\bar{c}$	$\bar{d}$	$\bar{c}$	$\bar{c}$	$\bar{c}$	$\bar{c}$	$\bar{c}$	$\bar{c}$	$\bar{c}$	$\bar{c}$	$\bar{c}$	$\bar{c}$	$\bar{c}$	$\bar{c}$	$\bar{c}$																																																																																														
a	a	b	a	b	a	a	a	a	a	a	a	a	a	a	a	a	a																																																																																														
fi	ci	fi	ci	fi	ci	fi	ci	fi	ci	fi	ci	fi	ci	fi	ci	fi	ci																																																																																														
c	e	e	c	c	c	c	c	c	c	c	c	c	c	c	c	c	c																																																																																														
a	a	g	a	g	a	a	a	g	g	a	g	a	g	a	g	a	g																																																																																														
ff	ff	cc	ff	cc	ff	ff	cc	cc	cc	ff	ff	cc	cc	ff	cc	cc	cc																																																																																														

$\bar{d}$ $\bar{a}$ $\bar{g}$	$\bar{c}$ $\bar{a}$ $\bar{b}$ $\bar{a}$ $\bar{g}$ $\bar{g}$ $\bar{a}$ $\bar{g}$ $\bar{f}$ $\bar{g}$ $\bar{g}$ $\bar{g}$ $\bar{g}$	$\bar{a}$ $\bar{b}$ $\bar{a}$ $\bar{g}$ $\bar{g}$ $\bar{a}$ $\bar{g}$ $\bar{f}$ $\bar{g}$ $\bar{g}$ $\bar{g}$ $\bar{g}$	$\bar{g}$ $\bar{a}$ $\bar{g}$ $\bar{f}$ $\bar{g}$ $\bar{g}$ $\bar{g}$ $\bar{g}$
<i>fi</i> <i>c</i> <i>ci</i> <i>ci</i> <i>g</i> <i>g</i> <i>g</i> <i>g</i> <i>g</i> <i>g</i> <i>fi</i> <i>fi</i> <i>fi</i> <i>fi</i> <i>fi</i> <i>fi</i> <i>ci</i> <i>fi</i> <i>fi</i> <i>fi</i> <i>ci</i> <i>fi</i>			
<i>c</i> <i>c</i> <i>c</i> <i>ci</i> <i>c</i> <i>c</i> <i>c</i> <i>c</i> <i>c</i> <i>c</i> <i>c</i> <i>c</i> <i>c</i> <i>c</i> <i>c</i>			
<i>a</i> <i>g</i> <i>g</i> <i>ci</i> <i>g</i> <i>a</i> <i>a</i> <i>g</i> <i>a</i> <i>g</i> <i>g</i> <i>a</i> <i>a</i> <i>g</i> <i>a</i>			
<i>ff</i> <i>cc</i> <i>cc</i> <i>ff</i> <i>cc</i> <i>ff</i> <i>ff</i> <i>cc</i> <i>ff</i> <i>cc</i> <i>cc</i> <i>ff</i> <i>ff</i> <i>cc</i> <i>ff</i>			

$\bar{g}$ $\bar{g}$ $\bar{g}$ $\bar{g}$	Bys dechre: Fordd yr un diwedd.	$\bar{c}$ $\bar{c}$ $\bar{d}$ $\bar{c}$ $\bar{c}$ $\bar{d}$ $\bar{c}$	$\bar{g}$ <i>fi</i> $\bar{g}$ $\bar{g}$ $\bar{g}$ $\bar{c}$ $\bar{g}$ <i>fi</i>
<i>c</i> <i>c</i> <i>c</i>	XII.	<i>fi</i> <i>ff</i> <i>f</i> <i>ff</i>	<i>ci</i> <i>ci</i> <i>ci</i>
<i>cc</i> <i>ff</i> <i>ff</i>		<i>ai</i> <i>ai</i>	

$\bar{c}$ $\bar{e}$ $\bar{d}$ $\bar{c}$ $\bar{d}$ $\bar{c}$	$\bar{c}$ $\bar{d}$ $\bar{c}$	$\bar{c}$ $\bar{d}$ $\bar{c}$	$\bar{c}$ $\bar{e}$ $\bar{d}$ $\bar{c}$
$\bar{g}$ <i>fi</i> $\bar{g}$ $\bar{g}$ $\bar{g}$ $\bar{g}$ $\bar{g}$ <i>fi</i> $\bar{g}$ $\bar{g}$ $\bar{g}$ <i>fi</i> $\bar{g}$ $\bar{g}$ $\bar{g}$ <i>fi</i> $\bar{g}$ <i>fi</i>			
<i>ci</i> <i>ff</i> <i>ci</i> <i>ff</i> <i>fi</i> <i>ff</i> <i>ci</i> <i>ff</i> <i>fi</i>			
<i>ci</i> <i>ci</i> <i>ci</i> <i>ci</i> <i>ci</i> <i>ci</i> <i>ci</i> <i>ci</i>			
<i>g</i> <i>g</i> <i>g</i> <i>ai</i> <i>ai</i> <i>g</i> <i>g</i> <i>ai</i>			

$\bar{c}$ $\bar{d}$ $\bar{c}$ $\bar{d}$ $\bar{c}$	$\bar{c}$ $\bar{c}$ $\bar{d}$ $\bar{c}$	$\bar{c}$ $\bar{d}$ $\bar{c}$	$\bar{c}$ $\bar{e}$ $\bar{d}$
$\bar{g}$ $\bar{g}$ $\bar{g}$ $\bar{g}$ $\bar{g}$ <i>fi</i> $\bar{g}$ <i>fi</i> $\bar{g}$ $\bar{g}$ $\bar{g}$ $\bar{c}$ $\bar{g}$ $\bar{g}$ <i>fi</i> $\bar{g}$ <i>fi</i> $\bar{g}$ $\bar{g}$			
<i>ff</i> <i>fi</i> <i>ff</i> <i>fi</i> <i>ff</i> <i>f</i> <i>ff</i> <i>ff</i> <i>ff</i> <i>c</i> <i>ff</i>			
<i>ci</i> <i>ci</i> <i>ci</i> <i>ci</i> <i>ci</i> <i>ci</i> <i>ci</i> <i>ci</i> <i>ci</i>			
<i>a</i> <i>a</i> <i>a</i> <i>ai</i> <i>ai</i> <i>ai</i> <i>a</i> <i>a</i> <i>g</i>			

$\overset{/}{c}$ $\overset{/}{d}$ $\overset{/}{c}$	$\overset{/}{c}$ $\overset{/}{d}$ $\overset{/}{c}$	$\overset{/}{c}$ $\overset{/}{d}$ $\overset{/}{c}$	$\overset{/}{g}$ $\overset{/}{g}$ $\overset{/}{g}$	$\overset{/}{a}$ $\overset{/}{a}$ $\overset{/}{g}$	$\overset{/}{fi}$ $\overset{/}{g}$ $\overset{/}{g}$	$\overset{/}{g}$
$\overset{/}{g}$ $\overset{/}{g}$ $\overset{/}{g}$ fi	$\overset{/}{g}$ $\overset{/}{g}$ $\overset{/}{g}$ fi	$\overset{/}{g}$ $\overset{/}{g}$ $\overset{/}{g}$ fi	fi fi fi $\overset{/}{g}$	$\overset{/}{g}$ $\overset{/}{g}$ $\overset{/}{g}$ fi	ci fi fi fi	$\overset{/}{g}$
c ff	f ff	e ff	e c	c c c c c c	c	c
ci	c	ci	a g	a g a g a	a	a
g	ω	g	ff ci	ff cc ff cc ff	ff	ff

Tervyn Caniad Cynwrig bencerdd, ar y Bragod Gywair.

DECHRE CANIAD LLYWELYN AB IVAN AB Y GOV.

Eys.						Diwedd.				
$\overset{/}{b}$	$\overset{/}{d}$	$\overset{/}{c}$	$\overset{/}{d}$	$\overset{/}{d}$	$\overset{/}{c}$	$\overset{/}{a}$	$\overset{/}{b}$	$\overset{/}{a}$	$\overset{/}{a}$	$\overset{/}{b}$
$\overset{/}{g}$ $\overset{/}{f}$	$\overset{/}{d}$ $\overset{/}{f}$	$\overset{/}{g}$ $\overset{/}{f}$	$\overset{/}{g}$ $\overset{/}{f}$	$\overset{/}{g}$ $\overset{/}{f}$	$\overset{/}{g}$ $\overset{/}{d}$	$\overset{/}{a}$	$\overset{/}{b}$	$\overset{/}{a}$	$\overset{/}{a}$	$\overset{/}{b}$
di	fi di	fi	ci	fi ci	fi c	fi ci	f	ci	f	di
g	g	g	g	g	g	g	g	g	g	bi
$\overset{/}{d}$	$\overset{/}{c}$	$\overset{/}{d}$	$\overset{/}{d}$	$\overset{/}{d}$	$\overset{/}{c}$	$\overset{/}{c}$	$\overset{/}{d}$	$\overset{/}{d}$	$\overset{/}{d}$	$\overset{/}{f}$
$\overset{/}{g}$ $\overset{/}{g}$	$\overset{/}{g}$ $\overset{/}{g}$	$\overset{/}{b}$ $\overset{/}{g}$	$\overset{/}{b}$	$\overset{/}{b}$	$\overset{/}{g}$	$\overset{/}{g}$	$\overset{/}{b}$	$\overset{/}{b}$	$\overset{/}{b}$	$\overset{/}{b}$
f ci	fi	di	fi di	fi di fi	ci fi	ci fi	di fi	di fi	di fi	di fi
g	g	bi	bi	bi	g	g	bi	bi	bi	bi

$\begin{array}{c} \bar{c} \quad \bar{d} \quad \bar{g} \\ \bar{g} \quad \bar{b} \quad \bar{g} \quad \bar{f} \quad \bar{c} \end{array}$					Bys.					
$\begin{array}{c} c_1 \quad f_1 \quad d_1 \quad f_1 \quad c_1 \\ g_1 \quad b \quad g_1 \quad g_1 \end{array}$					II.	$\begin{array}{c} \bar{b} \quad \bar{d} \\ \bar{g} \quad \bar{g} \quad \bar{g} \quad \bar{f} \end{array} \quad \left \quad \begin{array}{c} \bar{c} \quad \bar{d} \\ \bar{g} \quad \bar{g} \quad \bar{g} \quad \bar{f} \end{array}$				
$\begin{array}{c} c_1 \quad f_1 \quad c_1 \quad f_1 \\ g_1 \quad g_1 \end{array}$					III.	$\begin{array}{c} d_1 \quad f_1 \quad d_1 \quad f_1 \\ g_1 \quad g_1 \end{array} \quad \left \quad \begin{array}{c} c_1 \quad f_1 \quad c_1 \quad f_1 \\ g_1 \quad g_1 \end{array}$				
D wedd.										
$\begin{array}{c} \bar{d} \quad \bar{f} \\ \bar{g} \quad \bar{g} \quad \bar{d} \end{array} \quad \left \quad \begin{array}{c} \bar{b} \quad \bar{c} \\ \bar{a} \quad \bar{a} \quad \bar{d} \end{array} \quad \left \quad \begin{array}{c} \bar{d} \\ \bar{g} \quad \bar{g} \quad \bar{b} \quad \bar{g} \end{array}$					Fordd.					
$\begin{array}{c} c_1 \quad f_1 \quad c_1 \quad f_1 \\ g_1 \quad g_1 \end{array}$					$\begin{array}{c} d_1 \quad f_1 \quad c_1 \quad f_1 \\ b_1 \quad g_1 \quad b_1 \end{array}$					
III.										
$\begin{array}{c} \bar{b} \\ \bar{g} \quad a \quad g \quad a \quad \bar{f} \quad g \quad \bar{d} \quad \bar{f} \end{array} \quad \left \quad \begin{array}{c} \bar{c} \\ \bar{g} \quad a \quad g \quad a \quad \bar{f} \quad g \end{array}$										
$\begin{array}{c} d_1 \quad f_1 \quad d_1 \quad f_1 \quad f_1 \\ g_1 \quad g_1 \quad g_1 \quad g_1 \end{array}$					$\begin{array}{c} c_1 \quad f_1 \quad c_1 \quad f_1 \quad f_1 \\ g_1 \quad g_1 \quad g_1 \end{array}$					
Fordd.										
$\begin{array}{c} \bar{c} \quad \bar{f} \\ \bar{a} \quad \bar{a} \quad \bar{d} \end{array} \quad \left \quad \begin{array}{c} \bar{b} \\ \bar{a} \quad \bar{a} \quad \bar{d} \end{array}$					III.					
$\begin{array}{c} c_1 \quad f_1 \\ g_1 \quad b \end{array}$					$\begin{array}{c} \bar{b} \\ \bar{g} \quad c \quad g \quad a \end{array} \quad \left \quad \begin{array}{c} d_1 \quad f_1 \quad d_1 \quad f_1 \\ g_1 \quad g_1 \end{array}$					
					Fordd yr un vath a'r lleill.					
V.										
$\begin{array}{c} \bar{b} \quad \bar{b} \quad \bar{b} \quad \bar{b} \quad \bar{b} \quad \bar{b} \quad \bar{b} \quad \bar{b} \\ \bar{a} \quad \bar{g} \quad \bar{a} \quad \bar{g} \quad \bar{a} \quad \bar{g} \quad \bar{a} \quad \bar{g} \quad \bar{a} \quad \bar{g} \quad \bar{a} \quad \bar{g} \end{array}$					$\begin{array}{c} \bar{b} \quad \bar{c} \\ \bar{a} \quad \bar{a} \quad \bar{c} \quad \bar{a} \end{array}$					
$\begin{array}{c} f_1 \quad d_1 \quad f_1 \quad c_1 \quad b \quad a \quad g_1 \end{array}$					$\begin{array}{c} d_1 \quad c_1 \\ b \quad g_1 \end{array}$					

$\overset{/}{c}$	$\overset{/}{d}$	$\overset{/}{c}$	f	$\overset{/}{c}$	$\overset{/}{d}$	$\overset{/}{c}$	f	$\overset{/}{c}$	$\overset{/}{d}$	$\overset{/}{c}$	f	$\overset{/}{g}$	$\overset{/}{g}$	$\overset{/}{g}$	$\overset{/}{a}$	$\overset{/}{a}$	$\overset{/}{g}$	$\overset{/}{f}$	$\overset{/}{g}$	$\overset{/}{f}$		
$\overline{g}$	$\overline{g}$	$\overline{g}$	f	$\overline{g}$	$\overline{g}$	$\overline{g}$	f	$\overline{g}$	$\overline{g}$	$\overline{g}$	f	f	f	f	$\overline{g}$	$\overline{g}$	$\overline{g}$	f	c	f	f	f
a	f			f		f				f			c	c	c	c	c	c	c	c	c	
a				c				a		g		a	g	a	g	a	g	a		a		
g				a				g				f	c	c	f	cc	f	cc	f	cc	f	f

Tervyn Caniad Cynwrig bencerdd, ar y Bragod Gywair.

DECHRE CANIAD LLYWELYN AB IVAN AB Y GOV.

Eys.										Diwedd.							
$\overset{/}{b}$	$\overset{/}{d}$	$\overset{/}{c}$	$\overset{/}{d}$	$\overset{/}{c}$	$\overset{/}{d}$	$\overset{/}{d}$	$\overset{/}{c}$	$\overset{/}{a}$	$\overset{/}{b}$	$\overset{/}{b}$	$\overset{/}{g}$	$\overset{/}{g}$	$\overset{/}{d}$	$\overset{/}{a}$			
$\overline{g}$	$\overline{f}$	$\overline{g}$	$\overline{f}$	$\overline{g}$	$\overline{f}$	$\overline{g}$	$\overline{f}$	$\overline{g}$	$\overline{d}$	$\overline{a}$	$\overline{a}$	$\overline{a}$	$\overline{a}$				
d	f	d	f	c	f	c	f	c	f	c	f		d				
g		g		g		g		g		g			b				
$\overset{/}{d}$	$\overset{/}{c}$	$\overset{/}{d}$	$\overset{/}{d}$	$\overset{/}{b}$	$\overset{/}{d}$	$\overset{/}{d}$	$\overset{/}{c}$	$\overset{/}{c}$	$\overset{/}{d}$	$\overset{/}{f}$	$\overset{/}{g}$	$\overset{/}{g}$	$\overset{/}{b}$	$\overset{/}{b}$			
	$\overline{g}$	$\overline{g}$		$\overline{b}$	$\overline{g}$	$\overline{b}$	$\overline{g}$	$\overline{g}$	$\overline{d}$	$\overline{b}$	$\overline{b}$		$\overline{b}$				
	f	c	f	d	f	d	f	d	f	c	f	c	f	d	f	d	f
	g		b	b	b	b	g	g	b	b		b	b				

$\begin{array}{c} \bar{c} \quad \bar{d} \quad \bar{g}' \\ \bar{g} \quad \bar{b} \quad \bar{g} \quad \bar{f} \quad \bar{c} \\ \bar{g} \end{array}$					Bys.				
$\bar{c} \quad \bar{d} \quad \bar{g}' \quad \bar{c}$					$\bar{b} \quad \bar{d} \quad \bar{c} \quad \bar{d}$				
$\bar{g} \quad \bar{b} \quad \bar{g} \quad \bar{f} \quad \bar{g}$					$\bar{g} \quad \bar{g}' \quad \bar{g} \quad \bar{f} \quad \bar{g} \quad \bar{g}' \quad \bar{g} \quad \bar{f}$				
$ci \quad fi \quad di \quad fi \quad ci \quad fi \quad ci$					$di \quad fi \quad di \quad fi \quad ci \quad fi \quad ci \quad fi$				
$g' \quad b \quad g' \quad g'$					$g' \quad g' \quad g' \quad g' \quad g' \quad g' \quad g' \quad g'$				
II.									
D'wedd.					Fordd.				
$\bar{d} \quad \bar{c} \quad \bar{b} \quad \bar{d}$					$\bar{b} \quad \bar{c} \quad \bar{d} \quad \bar{g}' \quad \bar{b} \quad \bar{g}'$				
$\bar{g} \quad \bar{f} \quad \bar{g} \quad \bar{d}$					$\bar{a} \quad \bar{a} \quad \bar{d} \quad \bar{g} \quad \bar{g}' \quad \bar{b} \quad \bar{g}'$				
$ci \quad fi \quad ci \quad fi$					$di \quad fi \quad ci \quad fi \quad di \quad fi$				
$g' \quad g'$					$bi \quad g' \quad bi$				
III.									
$\bar{b} \quad \bar{a} \quad \bar{g}' \quad \bar{a} \quad \bar{f} \quad \bar{g}' \quad \bar{d} \quad \bar{f}$					$\bar{c} \quad \bar{a} \quad \bar{g}' \quad \bar{a} \quad \bar{f} \quad \bar{g}'$				
$\bar{g} \quad \bar{a} \quad \bar{g}' \quad \bar{a} \quad \bar{f} \quad \bar{g}' \quad \bar{d} \quad \bar{f}$					$\bar{g} \quad \bar{a} \quad \bar{g}' \quad \bar{a} \quad \bar{f} \quad \bar{g}'$				
$di \quad fi \quad di \quad fi \quad di \quad fi \quad di \quad fi$					$ci \quad fi \quad ci \quad fi \quad ci \quad fi$				
$g' \quad g' \quad g' \quad g'$					$g' \quad g' \quad g'$				
IV.									
$\bar{c} \quad \bar{f}$					Fordd.				
$\bar{a} \quad \bar{a} \quad \bar{d}$					III.				
$ci \quad fi$					$\bar{b} \quad \bar{c} \quad \bar{g}' \quad \bar{a}$				
$g' \quad b$					$di \quad fi \quad di \quad fi$				
$g' \quad b$					$g' \quad g'$				
V.									
$\bar{b} \quad \bar{b} \quad \bar{b} \quad \bar{b} \quad \bar{b} \quad \bar{b} \quad \bar{b} \quad \bar{b}$					$\bar{b} \quad \bar{c}$				
$\bar{a} \quad \bar{g} \quad \bar{a} \quad \bar{g} \quad \bar{a} \quad \bar{g} \quad \bar{a} \quad \bar{g} \quad \bar{a} \quad \bar{g} \quad \bar{a} \quad \bar{g}$					$\bar{b} \quad \bar{a} \quad \bar{a} \quad \bar{c} \quad \bar{a}$				
$fi \quad di \quad fi \quad ci \quad b \quad a \quad g'$					$di \quad ci$				
$fi \quad di \quad fi \quad ci \quad b \quad a \quad g'$					$b \quad g'$				

$\frac{\flat}{b}$ $\frac{\flat}{a}$ $\frac{\flat}{a}$ $\frac{\flat}{c}$ $\frac{\flat}{a}$	$\frac{\flat}{a}$ $\frac{\flat}{a}$ $\frac{\flat}{a}$ $\frac{\flat}{a}$ $\frac{\flat}{a}$ $\frac{\flat}{b}$	$\frac{\flat}{c}$ $\frac{\flat}{d}$ $\frac{\flat}{c}$ $\frac{\flat}{d}$ $\frac{\flat}{c}$ $\frac{\flat}{a}$ $\frac{\flat}{a}$ $\frac{\flat}{a}$ $\frac{\flat}{a}$ $\frac{\flat}{b}$	$\frac{\flat}{b}$ $\frac{\flat}{c}$ $\frac{\flat}{a}$ $\frac{\flat}{a}$ $\frac{\flat}{a}$ $\frac{\flat}{b}$
d ¹ c ¹	d ¹ c ¹ d ¹ d ¹	c ¹ c ¹ d ¹ c ¹ d ¹ d ¹	d ¹ d ¹ d ¹ d ¹
b ¹ g ¹	b ¹ g ¹ b ¹ c ¹	g ¹ g ¹ b ¹ g ¹	b ¹ c ¹ b ¹ c ¹
$\frac{\flat}{c}$ $\frac{\flat}{d}$ $\frac{\flat}{b}$ $\frac{\flat}{d}$ $\frac{\flat}{e}$ $\frac{\flat}{c}$ $\frac{\flat}{a}$	$\frac{\flat}{b}$ $\frac{\flat}{g}$ $\frac{\flat}{g}$	$\frac{\flat}{b}$ $\frac{\flat}{g}$ $\frac{\flat}{g}$	$\frac{\flat}{b}$ $\frac{\flat}{g}$ $\frac{\flat}{g}$
c ¹ d ¹ a ¹ g ¹	f ¹	d ¹	f ¹
VI.			
$\frac{\flat}{b}$ $\frac{\flat}{g}$ $\frac{\flat}{g}$	$\frac{\flat}{b}$ $\frac{\flat}{g}$ $\frac{\flat}{g}$	$\frac{\flat}{b}$ $\frac{\flat}{g}$ $\frac{\flat}{g}$	$\frac{\flat}{b}$ $\frac{\flat}{a}$ $\frac{\flat}{a}$ $\frac{\flat}{c}$ $\frac{\flat}{a}$
c ¹	b ¹	a ¹	g ¹ d ¹ c ¹
$\frac{\flat}{b}$ $\frac{\flat}{a}$ $\frac{\flat}{a}$ $\frac{\flat}{c}$ $\frac{\flat}{a}$ $\frac{\flat}{a}$	Fordd yr un vath a'r bummed.		$\frac{\flat}{a}$ $\frac{\flat}{g}$ $\frac{\flat}{a}$ $\frac{\flat}{g}$ $\frac{\flat}{a}$ $\frac{\flat}{g}$ $\frac{\flat}{a}$ $\frac{\flat}{f}$
d ¹ c ¹			a ¹ a ¹ e ¹ d ¹
b ¹ g ¹			f ¹ f ¹ f ¹ f ¹
VII.			
Diwedd.			
$\frac{\flat}{a}$ $\frac{\flat}{b}$ $\frac{\flat}{a}$ $\frac{\flat}{g}$	$\frac{\flat}{f}$ $\frac{\flat}{e}$ $\frac{\flat}{f}$ $\frac{\flat}{c}$	$\frac{\flat}{d}$ $\frac{\flat}{c}$ $\frac{\flat}{c}$ $\frac{\flat}{c}$	$\frac{\flat}{c}$ $\frac{\flat}{b}$ $\frac{\flat}{d}$ $\frac{\flat}{c}$ $\frac{\flat}{d}$ $\frac{\flat}{b}$
g ¹ g ¹ a ¹ f ¹	f ¹ e ¹ f ¹ c ¹	d ¹ c ¹ c ¹ c ¹	b ¹ d ¹ c ¹ d ¹ b ¹
g ¹ g ¹ g ¹ g ¹	a ¹ g ¹	f ¹ a ¹ f ¹	a ¹ d ¹
d ¹ d ¹ d ¹ d ¹	f ¹ d ¹	d ¹ d ¹	g ¹
g ¹ g ¹ g ¹ g ¹	a ¹ g ¹	b ¹ b ¹	c ¹

$\frac{b}{b} \frac{+}{b} \frac{b}{b}$	$\frac{a}{g' g' g'}$	$\frac{a}{b' g' g'}$	$\frac{a}{b' g' g'}$	$\frac{a}{b' g' f}$
VIII.				
$\frac{a}{a} \frac{fi}{d} \frac{g}{g'}$	$\frac{a}{fi}$	$\frac{a}{fi}$	$\frac{a}{fi}$	$\frac{a}{fi}$
	a	a	a	a

$\frac{g}{a' f} \frac{f}{f}$	$\frac{a}{b' g' g'}$	Fordd yr un vath a'r lleill.	IX.	$\frac{f}{f} \frac{c}{c} \frac{a}{a} \frac{c}{c}$
$\frac{g}{d}$	$\frac{a}{fi}$			$\frac{f}{fi} \frac{c}{fi} \frac{a}{fi} \frac{c}{fi}$
g'	a			a a a a

$\frac{g}{g' b' a' c'}$	$\frac{g}{g' d' a' c'}$	$\frac{a}{d' a' d' e}$	$\frac{f}{d' a' d' f}$	$\frac{a}{f} \frac{c}{g'}$
$\frac{g}{d}$	$\frac{a}{fi}$	$\frac{g}{d}$	$\frac{g}{d}$	$\frac{a}{fi} \frac{a}{fi}$
g'	a	g'	g'	a a g' g' a a

$\frac{a}{d} \frac{g}{f}$	$\frac{f}{c} \frac{d}{c} \frac{f}{c}$	$\frac{c}{c} \frac{a}{b} \frac{d}{d}$	Fordd diwedd bach.	X.
$\frac{g}{d}$	$\frac{a}{d}$	$\frac{fi}{d} \frac{a}{d} \frac{fi}{d}$		$\frac{f}{fi} \frac{d}{fi} \frac{a}{fi} \frac{c}{fi}$
g'	g'	b b c		a a fi fi a a

								/	
								ȧ	
								ḟ	
ḟ ḋ ȧ ċ		ġ ḃ ȧ ċ		ġ ḋ ȧ ċ		ḋ ȧ ḋ ċ		ḋ ȧ	
ȧ	ȧ	ġ	ȧ	ġ	ġ	ȧ	ȧ	ȧ	ȧ
ḟ	ḟ	ḋ	ḟ	ḋ	ḋ	ḟ	ḟ	ḟ	ḋ
ȧ	ȧ	ġ	ȧ	ġ	ġ	ȧ	ȧ	ȧ	ġ

/				/		/	
ȧ				ḋ		ḋ	
ġ				ċ		ċ	
ḋ ḟ		xi.		ȧ ȧ ḃ ċ		ȧ ȧ ḃ ċ	
Fordd yr un				ġ		ġ ḃ ċ	
vath a'r lleill.				ȧ		ȧ	
ġ ġ				ȧ		ȧ	
ḋ ḋ				ḟ		ḟ	
ġ ġ				ȧ		ȧ	

/		/		/		/	
ċ		ċ		ḃ		ȧ	
ḃ		ḃ		ȧ		ġ	
ġ ġ ȧ ḃ		ḟ ḟ ȧ ḃ		ġ ġ ġ ȧ		ḟ ḟ ḟ ġ	
ġ		ġ		ġ		ġ	
ḋ		ḋ		ḋ		ḋ	
ġ		ġ		ġ		ġ	

/		/		/		/	
ġ		ġ		ġ		ċ	
ḟ		ḟ		ḟ		ċ	
ḋ ḋ ċ ḟ		ċ ċ ḟ ġ		ḋ ḋ ċ ḟ		ḃ ḋ ċ ḋ	
ḟ		ġ		ḟ		ḃ ḃ ḃ ḃ	
h		ġ		ḋ		ȧ ḟ ġ	
ċ		ġ		ȧ		ȧ ḋ ġ	
h		ċ		ḃ		ċ	

$\begin{array}{c} \overset{\prime}{g} \cdot \overset{\prime}{e} \cdot \overset{\prime}{d} \mid \overset{\prime}{c} \cdot \overset{\prime}{c} \cdot \overset{\prime}{c} \mid \overset{\prime}{g} \cdot \overset{\prime}{e} \\ \overset{\prime}{d} \cdot \overset{\prime}{b} \mid \overset{\prime}{c} \quad \overset{\prime}{c} \mid \overset{\prime}{d} \\ \overset{\prime}{f} \cdot \overset{\prime}{d} \mid \overset{\prime}{a} \quad \overset{\prime}{a} \mid \overset{\prime}{f} \end{array}$	Fordd.	xv.	$\begin{array}{c} \overset{\prime}{f} \cdot \overset{\prime}{f} \cdot \overset{\prime}{f} \mid \overset{\prime}{g} \cdot \overset{\prime}{g} \cdot \overset{\prime}{g} \\ \overset{\prime}{d} \quad \overset{\prime}{d} \mid \overset{\prime}{e} \quad \overset{\prime}{e} \\ \overset{\prime}{d} \quad \overset{\prime}{d} \mid \overset{\prime}{a} \quad \overset{\prime}{a} \end{array}$
$\begin{array}{c} \overset{\prime}{a} \cdot \overset{\prime}{g} \cdot \overset{\prime}{a} \cdot \overset{\prime}{f} \mid \overset{\prime}{g} \cdot \overset{\prime}{g} \cdot \overset{\prime}{g} \cdot \overset{\prime}{a} \cdot \overset{\prime}{f} \mid \overset{\prime}{g} \cdot \overset{\prime}{g} \cdot \overset{\prime}{a} \cdot \overset{\prime}{g} \cdot \overset{\prime}{c} \mid \overset{\prime}{d} \cdot \overset{\prime}{d} \cdot \overset{\prime}{d} \mid \overset{\prime}{c} \cdot \overset{\prime}{c} \cdot \overset{\prime}{c} \\ \overset{\prime}{f} \cdot \overset{\prime}{e} \cdot \overset{\prime}{f} \cdot \overset{\prime}{d} \mid \overset{\prime}{e} \quad \overset{\prime}{e} \cdot \overset{\prime}{f} \cdot \overset{\prime}{d} \mid \overset{\prime}{e} \quad \overset{\prime}{f} \cdot \overset{\prime}{e} \cdot \overset{\prime}{c} \mid \overset{\prime}{b} \quad \overset{\prime}{b} \mid \overset{\prime}{c} \quad \overset{\prime}{c} \\ \overset{\prime}{f} \cdot \overset{\prime}{a} \cdot \overset{\prime}{f} \cdot \overset{\prime}{d} \mid \overset{\prime}{a} \quad \overset{\prime}{a} \cdot \overset{\prime}{f} \cdot \overset{\prime}{d} \mid \overset{\prime}{a} \quad \overset{\prime}{f} \cdot \overset{\prime}{a} \cdot \overset{\prime}{c} \mid \overset{\prime}{b} \quad \overset{\prime}{b} \mid \overset{\prime}{a} \quad \overset{\prime}{a} \end{array}$			
Diwedd.			
$\begin{array}{c} \overset{\prime}{f} \cdot \overset{\prime}{c} \cdot \overset{\prime}{f} \cdot \overset{\prime}{d} \mid \overset{\prime}{c} \cdot \overset{\prime}{d} \cdot \overset{\prime}{c} \cdot \overset{\prime}{c} \mid \overset{\prime}{c} \cdot \overset{\prime}{c} \cdot \overset{\prime}{c} \cdot \overset{\prime}{c} \mid \overset{\prime}{d} \cdot \overset{\prime}{c} \cdot \overset{\prime}{c} \cdot \overset{\prime}{d} \mid \overset{\prime}{c} \cdot \overset{\prime}{c} \cdot \overset{\prime}{c} \cdot \overset{\prime}{a} \mid \overset{\prime}{b} \\ \overset{\prime}{d} \cdot \overset{\prime}{c} \cdot \overset{\prime}{d} \cdot \overset{\prime}{b} \mid \overset{\prime}{a} \quad \overset{\prime}{g} \mid \overset{\prime}{f} \cdot \overset{\prime}{g} \cdot \overset{\prime}{f} \mid \overset{\prime}{a} \quad \overset{\prime}{g} \cdot \overset{\prime}{d} \cdot \overset{\prime}{g} \cdot \overset{\prime}{g} \\ \overset{\prime}{d} \cdot \overset{\prime}{a} \cdot \overset{\prime}{d} \cdot \overset{\prime}{b} \mid \overset{\prime}{g} \quad \overset{\prime}{g} \mid \overset{\prime}{d} \cdot \overset{\prime}{d} \mid \overset{\prime}{g} \quad \overset{\prime}{c} \cdot \overset{\prime}{c} \mid \overset{\prime}{a} \quad \overset{\prime}{a} \end{array}$			
xvi.			
$\begin{array}{c} \overset{\prime}{f} \cdot \overset{\prime}{f} \mid \overset{\prime}{g} \cdot \overset{\prime}{g} \cdot \overset{\prime}{g} \mid \overset{\prime}{b} \cdot \overset{\prime}{g} \cdot \overset{\prime}{g} \cdot \overset{\prime}{b} \cdot \overset{\prime}{g} \cdot \overset{\prime}{f} \\ \overset{\prime}{d} \mid \overset{\prime}{e} \quad \overset{\prime}{e} \mid \overset{\prime}{f} \cdot \overset{\prime}{c} \quad \overset{\prime}{f} \cdot \overset{\prime}{d} \\ \overset{\prime}{d} \mid \overset{\prime}{a} \quad \overset{\prime}{a} \mid \overset{\prime}{f} \cdot \overset{\prime}{a} \quad \overset{\prime}{f} \cdot \overset{\prime}{d} \end{array}$			
Tervyn Caniad Llywelyn ab Ivan y Gov.			

CANIAD SUWSANA.

DECHRE.	<table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="text-align: center; border-right: 1px dashed black;">$\bar{b}$</td> <td style="text-align: center;">$\bar{d}$</td> <td style="text-align: center;">$\bar{f}$</td> <td style="text-align: center;">$\bar{c}$</td> <td style="text-align: center;">$\bar{f}$</td> <td style="text-align: center;">$\bar{c}$</td> <td style="text-align: center;">$\bar{d}$</td> <td style="text-align: center;">$\bar{b}$</td> <td style="text-align: center;">$\bar{d}$</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center; border-right: 1px dashed black;">$\bar{g}$</td> <td style="text-align: center;">$\bar{g}$</td> <td style="text-align: center;">$\bar{g}$</td> <td style="text-align: center;">$\bar{g}$</td> <td style="text-align: center;">$\bar{g}$</td> <td style="text-align: center;">$\bar{g}$</td> <td style="text-align: center;">$\bar{g}$</td> <td style="text-align: center;">$\bar{a}$</td> <td style="text-align: center;">$\bar{d}$</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center; border-right: 1px dashed black;">d_1</td> <td style="text-align: center;">f_1</td> <td style="text-align: center;">d_1</td> <td style="text-align: center;">f_1</td> <td style="text-align: center;">d_1</td> <td style="text-align: center;">f_1</td> <td style="text-align: center;">c_1</td> <td style="text-align: center;">f_1</td> <td style="text-align: center;">c_1</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center; border-right: 1px dashed black;">g_1</td> <td style="text-align: center;">g_1</td> <td style="text-align: center;">g_1</td> <td style="text-align: center;">g_1</td> <td style="text-align: center;">g_1</td> <td style="text-align: center;">g_1</td> <td style="text-align: center;">g_1</td> <td style="text-align: center;">b_1</td> <td style="text-align: center;">d_1</td> </tr> </table>	$\bar{b}$	$\bar{d}$	$\bar{f}$	$\bar{c}$	$\bar{f}$	$\bar{c}$	$\bar{d}$	$\bar{b}$	$\bar{d}$	$\bar{g}$	$\bar{g}$	$\bar{g}$	$\bar{g}$	$\bar{g}$	$\bar{g}$	$\bar{g}$	$\bar{a}$	$\bar{d}$	d_1	f_1	d_1	f_1	d_1	f_1	c_1	f_1	c_1	g_1	g_1	g_1	g_1	g_1	g_1	g_1	b_1	d_1
$\bar{b}$	$\bar{d}$	$\bar{f}$	$\bar{c}$	$\bar{f}$	$\bar{c}$	$\bar{d}$	$\bar{b}$	$\bar{d}$																													
$\bar{g}$	$\bar{g}$	$\bar{g}$	$\bar{g}$	$\bar{g}$	$\bar{g}$	$\bar{g}$	$\bar{a}$	$\bar{d}$																													
d_1	f_1	d_1	f_1	d_1	f_1	c_1	f_1	c_1																													
g_1	g_1	g_1	g_1	g_1	g_1	g_1	b_1	d_1																													
Bys hyd y marc.																																					
$\bar{c}$	$\bar{b}$	$\bar{d}$	$\bar{c}$	$\bar{d}$	$\bar{a}$	$\bar{g}$	$\bar{b}$	$\bar{d}$																													
$\bar{g}$	$\bar{b}$	$\bar{b}$	$\bar{g}$	$\bar{b}$	$\bar{a}$	$\bar{g}$	$\bar{a}$	$\bar{d}$																													
c_1	f_1	d_1	f_1	d_1	f_1	c_1	f_1	c_1																													
g_1	b_1	b_1	g_1	b_1	b_1	g_1	b_1	g_1																													
$\bar{c}$	$\bar{d}$	$\bar{a}$	$\bar{b}$	$\bar{d}$	$\bar{a}$	$\bar{g}$	$\bar{c}$	$\bar{f}$																													
c_1	d_1	a_1	b_1	d_1	a_1	g_1	c_1	f_1																													
g_1	b_1	b_1	g_1	b_1	b_1	g_1	c_1	d_1																													
$\bar{c}$	$\bar{d}$	$\bar{a}$	$\bar{b}$	$\bar{d}$	$\bar{a}$	$\bar{g}$	$\bar{c}$	$\bar{f}$																													
c_1	d_1	a_1	b_1	d_1	a_1	g_1	c_1	f_1																													
g_1	b_1	b_1	g_1	b_1	b_1	g_1	c_1	d_1																													
11.																																					
$\bar{c}$	$\bar{d}$	$\bar{a}$	$\bar{b}$	$\bar{d}$	$\bar{a}$	$\bar{g}$	$\bar{b}$	$\bar{d}$																													
c_1	d_1	a_1	b_1	d_1	a_1	g_1	b_1	d_1																													
g_1	b_1	b_1	g_1	b_1	b_1	g_1	b_1	g_1																													
11.																																					
$\bar{b}$	$\bar{d}$	$\bar{g}$	$\bar{c}$	$\bar{c}$	$\bar{c}$	$\bar{c}$	$\bar{f}$	$\bar{d}$																													
g_1	g_1	g_1	g_1	g_1	g_1	g_1	g_1	g_1																													
d_1	f_1	d_1	f_1	d_1	f_1	c_1	f_1	c_1																													
g_1	g_1	g_1	g_1	g_1	g_1	g_1	g_1	g_1																													
11.																																					
$\bar{b}$	$\bar{d}$	$\bar{g}$	$\bar{c}$	$\bar{c}$	$\bar{c}$	$\bar{c}$	$\bar{f}$	$\bar{d}$																													
a_1	a_1	d_1	a_1	a_1	a_1	a_1	a_1	a_1																													
d_1	f_1	c_1	f_1	d_1	c_1	f_1	c_1	f_1																													
b_1	g_1	b_1	b_1	b_1	b_1	b_1	b_1	b_1																													
11.																																					
$\bar{b}$	$\bar{d}$	$\bar{g}$	$\bar{c}$	$\bar{c}$	$\bar{c}$	$\bar{c}$	$\bar{f}$	$\bar{d}$																													
a_1	a_1	d_1	a_1	a_1	a_1	a_1	a_1	a_1																													
d_1	f_1	c_1	f_1	d_1	c_1	f_1	c_1	f_1																													
b_1	g_1	b_1	b_1	b_1	b_1	b_1	b_1	b_1																													
11.																																					
$\bar{b}$	$\bar{d}$	$\bar{g}$	$\bar{c}$	$\bar{c}$	$\bar{c}$	$\bar{c}$	$\bar{f}$	$\bar{d}$																													
a_1	a_1	d_1	a_1	a_1	a_1	a_1	a_1	a_1																													
d_1	f_1	c_1	f_1	d_1	c_1	f_1	c_1	f_1																													
b_1	g_1	b_1	b_1	b_1	b_1	b_1	b_1	b_1																													
11.																																					
$\bar{b}$	$\bar{d}$	$\bar{g}$	$\bar{c}$	$\bar{c}$	$\bar{c}$	$\bar{c}$	$\bar{f}$	$\bar{d}$																													
a_1	a_1	d_1	a_1	a_1	a_1	a_1	a_1	a_1																													
d_1	f_1	c_1	f_1	d_1	c_1	f_1	c_1	f_1																													
b_1	g_1	b_1	b_1	b_1	b_1	b_1	b_1	b_1																													
11.																																					
Gorfen hwnw a'i chanu eilwaith, ac i'r diwedd bach arall.																																					
$\bar{b}$	$\bar{d}$	$\bar{g}$	$\bar{c}$	$\bar{c}$	$\bar{c}$	$\bar{c}$	$\bar{f}$	$\bar{d}$																													
a_1	a_1	d_1	a_1	a_1	a_1	a_1	a_1	a_1																													
d_1	f_1	c_1	f_1	d_1	c_1	f_1	c_1	f_1																													
b_1	g_1	b_1	b_1	b_1	b_1	b_1	b_1	b_1																													
11.																																					

$\begin{array}{c} \bar{c} \\ \bar{g} \end{array}$	$\begin{array}{c} \bar{c} \\ \bar{g} \end{array}$	$\begin{array}{c} \bar{b} \\ \bar{a} \end{array}$	$\begin{array}{c} \bar{c} \\ \bar{g} \end{array}$	Bys etto hyd y marc, ac yno yr un diwedd a'r llall.
$\begin{array}{c} c \\ g \end{array}$	$\begin{array}{c} f \\ b \end{array}$	$\begin{array}{c} e \\ b \end{array}$	$\begin{array}{c} d \\ b \end{array}$	$\begin{array}{c} c \\ g \end{array}$
$\begin{array}{c} c \\ g \end{array}$	$\begin{array}{c} f \\ b \end{array}$	$\begin{array}{c} e \\ b \end{array}$	$\begin{array}{c} d \\ b \end{array}$	$\begin{array}{c} c \\ g \end{array}$
$\begin{array}{c} c \\ g \end{array}$	$\begin{array}{c} f \\ b \end{array}$	$\begin{array}{c} e \\ b \end{array}$	$\begin{array}{c} d \\ b \end{array}$	$\begin{array}{c} c \\ g \end{array}$

IV.	$\begin{array}{c} \bar{b} \\ \bar{a} \end{array}$	$\begin{array}{c} \bar{c} \\ \bar{g} \end{array}$	$\begin{array}{c} \bar{c} \\ \bar{g} \end{array}$	
	$\begin{array}{c} d \\ b \end{array}$	$\begin{array}{c} a \\ b \end{array}$	$\begin{array}{c} g \\ d \end{array}$	$\begin{array}{c} f \\ g \end{array}$
	$\begin{array}{c} e \\ b \end{array}$	$\begin{array}{c} d \\ b \end{array}$	$\begin{array}{c} f \\ d \end{array}$	$\begin{array}{c} c \\ g \end{array}$
	$\begin{array}{c} a \\ b \end{array}$	$\begin{array}{c} g \\ d \end{array}$	$\begin{array}{c} f \\ d \end{array}$	$\begin{array}{c} c \\ g \end{array}$

$\begin{array}{c} \bar{c} \\ \bar{g} \end{array}$	$\begin{array}{c} \bar{c} \\ \bar{g} \end{array}$	Bys hyd y marc a'r un diwedd.	V.
$\begin{array}{c} c \\ g \end{array}$	$\begin{array}{c} f \\ b \end{array}$		$\begin{array}{c} a \\ a \end{array}$
$\begin{array}{c} c \\ g \end{array}$	$\begin{array}{c} f \\ b \end{array}$		$\begin{array}{c} g \\ g \end{array}$
$\begin{array}{c} c \\ g \end{array}$	$\begin{array}{c} f \\ b \end{array}$		$\begin{array}{c} c \\ c \end{array}$
$\begin{array}{c} c \\ g \end{array}$	$\begin{array}{c} f \\ b \end{array}$		$\begin{array}{c} d \\ e \end{array}$
$\begin{array}{c} c \\ g \end{array}$	$\begin{array}{c} f \\ b \end{array}$		$\begin{array}{c} c \\ c \end{array}$
$\begin{array}{c} c \\ g \end{array}$	$\begin{array}{c} f \\ b \end{array}$		$\begin{array}{c} d \\ e \end{array}$

$\begin{array}{c} \bar{c} \\ \bar{c} \end{array}$	$\begin{array}{c} \bar{c} \\ \bar{c} \end{array}$	$\begin{array}{c} \bar{c} \\ \bar{c} \end{array}$	$\begin{array}{c} \bar{c} \\ \bar{c} \end{array}$
$\begin{array}{c} a \\ g \end{array}$	$\begin{array}{c} f \\ d \end{array}$	$\begin{array}{c} g \\ c \end{array}$	$\begin{array}{c} a \\ g \end{array}$
$\begin{array}{c} g \\ g \end{array}$	$\begin{array}{c} d \\ b \end{array}$	$\begin{array}{c} c \\ b \end{array}$	$\begin{array}{c} g \\ c \end{array}$
$\begin{array}{c} c \\ c \end{array}$	$\begin{array}{c} b \\ g \end{array}$	$\begin{array}{c} d \\ c \end{array}$	$\begin{array}{c} a \\ c \end{array}$

$\bar{f}$	$\bar{d}$	$\bar{c}$	$\bar{f}$	$\bar{d}$	$\bar{c}$	$\bar{a}$	$\bar{g}$	$\bar{f}$	$\bar{d}$	$\bar{d}$	$\bar{d}$	$\bar{b}$	$\bar{b}$	$\bar{b}$	$\bar{b}$
f	$\bar{g}$	fi	a	$\bar{g}$	fi	$\bar{g}$	f	a	b	dh	a	fi	$\bar{g}$		
b_1		c_1	g	g'	dh	c_1	g	g			a_1	dh	g_1		
b_1		c_1			b_1		c_1	c_1							

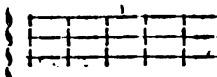

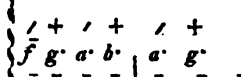
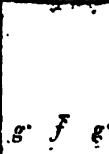
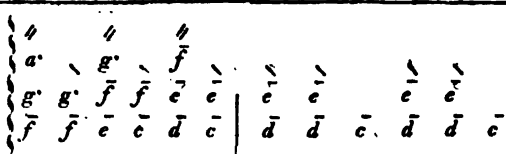
VI.

$\bar{b}$	$\bar{a}$	$\bar{b}$	$\bar{a}$	$\bar{f}$	$\bar{g}$	$\bar{f}$	$\bar{d}$	$\bar{d}$	c'	$\bar{a}$	$\bar{g}$	$\bar{d}$	$\bar{d}$					
c'	a'	b'	a'	e'	g'	c'	c'	c'	a'	b'	a'	b'	a'	c'	e'	c'	c'	c'
c	$\bar{a}$	$\bar{b}$	$\bar{a}$	fi	$\bar{g}$	fi	$\bar{a}$	$\bar{g}$	$\bar{g}$	$\bar{g}$	fi	$\bar{g}$	fi					
				dh	c_1	$\bar{g}$	g_1	fi	g_1	dh	c_1	b_1	b_1					
				c_1	c_1	c_1												

PWNC AR OL POB PROVID.

d'							d'	d'	d'	d'	c'
d'							b'	b'	b'	b'	b'
c'	c'	b'	a'	g'	a'	b'	c'	d'	c'	b'	a'
$\bar{b}$	$\bar{b}$			$\bar{b}$	$\bar{b}$	$\bar{b}$		$\bar{b}$	$\bar{b}$	$\bar{b}$	$\bar{c}$
$\bar{g}$	$\bar{g}$			$\bar{g}$	$\bar{g}$	$\bar{g}$		$\bar{g}$	$\bar{g}$	$\bar{g}$	$\bar{g}$
dh				dh		b_1		dh	dh		
g'				g'		g'		g'	g'		

				Tervyn Pwnc ar ol Proviad.
$b \cdot c \cdot a \cdot$	$b \cdot g \cdot a \cdot \bar{f}$	$g \cdot c \cdot d \cdot$	$\bar{a} \cdot g \cdot$	
Proviad cyfredin.				Bys.
	$\bar{f} \cdot g \cdot a \cdot b \cdot a \cdot g \cdot$	$\bar{f} \cdot g \cdot \bar{f} \cdot g \cdot \bar{f} \cdot \bar{d}$	$\bar{d}$	
				Bys.
$\bar{f} \cdot g \cdot \bar{f} \cdot g \cdot \bar{f} \cdot \bar{d}$	$\bar{f} \cdot g \cdot \bar{f} \cdot g \cdot \bar{f} \cdot \bar{c}$	$\bar{f} \cdot g \cdot a \cdot a \cdot g \cdot \bar{f}$	$\bar{a} \cdot g \cdot \bar{f}$	
f	d	$f \cdot g \cdot a$	$a \cdot g \cdot f$	
				Bys.
$g \cdot \bar{f} \cdot g \cdot \bar{f} \cdot \bar{d}$	$\bar{a} \cdot g \cdot \bar{f} \cdot \bar{f} \cdot \bar{e} \cdot \bar{c} \cdot a \cdot d \cdot c$	$\bar{a} \cdot \bar{a} \cdot c \cdot \bar{a} \cdot \bar{a} \cdot c$	$\bar{b} \cdot \bar{b} \cdot \bar{b} \cdot \bar{b} \cdot c \cdot c \cdot d \cdot d \cdot c \cdot c \cdot d \cdot d \cdot c$	
d	$\bar{b} \cdot \bar{b} \cdot \bar{a} \cdot \bar{a} \cdot \bar{b} \cdot \bar{a}$	$\bar{b} \cdot \bar{b}$	$\bar{b} \cdot \bar{b}$	
	$d \cdot d \cdot c \cdot c \cdot d \cdot c$	$d \cdot d$	$d \cdot d$	
	$b \cdot b \cdot a \cdot a \cdot b \cdot a$	$b \cdot b$	$b \cdot b$	

CAINC	$\overset{/}{b}$ $\overset{/}{fi}$ $\overset{/}{a}$ $\overset{/}{g}$ $\overset{/}{fi}$ $\overset{/}{g}$
GRUFUDD	$\overset{/}{c}$ $\overset{/}{f}$ $\overset{/}{g}$ $\overset{/}{fi}$ $\overset{/}{g}$ $\overset{/}{fi}$ $\overset{/}{g}$
AB ADDA	a a fi fi a $\square$ a a fi a fi a fi
AB	
DAVYDD.	b b a a b a b d a a a a a a a a a a
	a g g g g g g g g g
	a a cc a a
CAINC DAVYDD BROFWYD.	
$\overset{e}{g}$ d $\overset{e}{g}$	$\overset{e}{g}$ d $\overset{e}{g}$
$\overset{e}{g}$ d $\overset{e}{g}$	$\overset{e}{g}$ d $\overset{e}{g}$
$\overset{d}{g}$ $\overset{d}{g}$	$\overset{d}{g}$ $\overset{d}{g}$
Bys.	
$\overset{g}{f}$ $\overset{g}{f}$ g f e	$\overset{g}{f}$ $\overset{g}{f}$ $\overset{g}{f}$ e d
$\overset{g}{f}$ $\overset{g}{f}$ e	$\overset{g}{f}$ $\overset{g}{f}$ e d
$\overset{d}{c}$ $\overset{d}{c}$ $\overset{d}{c}$	$\overset{d}{c}$ $\overset{d}{c}$ $\overset{d}{c}$
a	d
a	d
g	g
cc	
$\overset{/}{c}$	$\overset{/}{c}$
$\overset{/}{b}$ $\overset{/}{d}$ $\overset{/}{c}$ $\overset{/}{g}$	$\overset{/}{c}$ $\overset{/}{g}$ $\overset{/}{c}$
$\overset{/}{b}$ $\overset{/}{d}$ $\overset{/}{c}$ $\overset{/}{g}$	$\overset{/}{c}$ $\overset{/}{g}$ $\overset{/}{c}$
Bys.	

g' a' g'		a' g' g'		f' d' d' d'		f' d' d' d'		g' g' g' g'	
a	fi a			fi	g' fi			a	a
fi	ci fi			di	b' di			g	g
ci	ff ci			bi	bi			ci	ci
ff	ff								

f	g' g' g'	a' g'	Proviad yr Eaws Brido Fordd.	Proviad yr Eaws.	g'	g'	g'	g'	g'	
d	g' c				f'	f'	f'	f'	f'	c
b	a				g'	g'	g'	g'	g'	z
di	ci				g'	g'	g'	g'	g'	g'
bi	ai									

g' g' g'		d' d' d'		g' g' g' g'		g' g' g' g'		a' a' a' a'		Bys dechre hyd y Groes.
z	z	z	g' g'	g'	a	a	a	a	a	
g'	g'	g'	g' g'	g'	ai	ai	ai	ai	ai	ai

g'	g'	g'	d'	d'	d'	g'	g'	g'	g'	g'	a'	a'	a'	a'	c'	c'	c'
c	g'	f'	e	e	e	e	c	c	e	c	z	z	c	c	c	c	
c	c	d	c	d	c	d	c	d	c	c	a	e					g
	c	b	a	b	a	b	a	b	a								

PROVIAD CHWITH IVAN AB. Y GOV.

$\begin{matrix} // & // & // & // & // \\ g' & a' & b' & c' & b' & c' & b' & a' & g' & g' \end{matrix}$ $\begin{matrix} \bar{f} & \bar{f} & \bar{g} & \bar{a} & \bar{b} & \bar{a} & \bar{b} & \bar{b} & \bar{a} & \bar{g} & \bar{g} \\ \bar{c} & \bar{e} & \bar{f} & \bar{g} & \bar{a} & \bar{a} & \bar{g} & \bar{a} & \bar{a} & \bar{g} & \bar{f} \end{matrix}$	
$\begin{matrix} a & \bar{g} & \bar{f} & \bar{b} & \bar{a} & \bar{f} & \bar{b} & \bar{a} & \bar{f} & \bar{b} & \bar{a} & \bar{f} & \bar{g} & a & a & a & a \\ \bar{f} & \bar{e} & \bar{c} & \bar{f} & \bar{f} & \bar{c} & \bar{f} & \bar{f} & \bar{c} & \bar{f} & \bar{f} & \bar{c} & \bar{c} & a & a & a & a \\ \bar{c} & \bar{c} & \bar{f} & \bar{d} & \bar{c} & \bar{f} & \bar{d} & \bar{c} & \bar{f} & \bar{d} & \bar{c} & \bar{f} & \bar{c} & & & & \\ \bar{f} & & \bar{b} & \bar{f} & & \bar{b} & \bar{f} & & \bar{b} & \bar{f} & & & & & & & \end{matrix}$	
$\begin{matrix} a' & a' & a' & a' & a' & a' \\ \bar{f} & \bar{f} & \bar{f} & \bar{f} & \bar{f} & \bar{f} \\ \bar{c} & \bar{c} & \bar{c} & \bar{c} & \bar{c} & \bar{c} \end{matrix}$	Bys. + $\begin{matrix} // & // & // & // & // \\ g' & a' & b' & c' & b' & a' \\ \bar{f} & \bar{e} & \bar{f} & \bar{g} & \bar{a} & \bar{a} & \bar{g} \end{matrix}$
$\begin{matrix} \bar{a} & \bar{a} & \bar{a} & \bar{a} & \bar{a} & \bar{g} & \bar{f} & \bar{c} \\ \bar{f} & \bar{g} & \bar{g} & \bar{g} & \bar{g} & & & \\ \bar{c} & & & & & & & \\ \bar{f} & & & & & & & \end{matrix}$	$\begin{matrix} a' & g' & a' & b' & c' & c' & b' \\ \bar{f} & \bar{e} & \bar{f} & \bar{g} & \bar{a} & \bar{a} & \bar{g} \\ \bar{c} & \bar{c} & \bar{c} & \bar{d} & \bar{f} & \bar{f} & \bar{d} \end{matrix}$
$\begin{matrix} // & // & // & // & // & // & // & // \\ \bar{c} & \bar{b} & \bar{a} & \bar{g} & \bar{g} & \bar{f} & \bar{f} & \bar{f} \\ \bar{b} & \bar{b} & \bar{a} & \bar{g} & \bar{g} & \bar{f} & \bar{f} & \bar{f} \\ \bar{a} & \bar{a} & \bar{g} & \bar{f} & \bar{f} & \bar{g} & \bar{f} & \bar{f} \end{matrix}$	
$\begin{matrix} c' & c' & b' & a' & a' & g' & \bar{e} & g' & \bar{e} & \bar{f} & \bar{f} \\ a' & a' & g' & f' & f' & e' & \bar{e} & c' & \bar{c} & \bar{c} & \bar{c} \\ \bar{f} & \bar{f} & \bar{d} & \bar{c} & \bar{c} & \bar{c} & & \bar{c} & & & \end{matrix}$	

	<table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="text-align: center; vertical-align: middle;"> $\frac{1}{g}$ $\bar{a}$ $\frac{1}{g}$ $\bar{a}$ $\frac{1}{g}$ $\bar{a}$ $\bar{g}$ $\bar{f}$ c_1 </td> <td style="text-align: center; vertical-align: middle;"> Bys o'r Groes. </td> <td style="text-align: center; vertical-align: middle;"> $\frac{1}{g}$ $\bar{a}$ $\bar{f}$ $\bar{g}$ $\bar{d}$ $\bar{f}$ c_1 </td> <td style="text-align: center; vertical-align: middle;"> Bys o'r Groes. </td> </tr> <tr> <td style="text-align: center; vertical-align: middle;"> $\bar{a}$ $\bar{a}$ $\bar{a}$ $\bar{a}$ </td> <td></td> <td style="text-align: center; vertical-align: middle;"> $\bar{c}_1$ $\bar{c}$ $\bar{c}$ $\bar{c}$ </td> <td></td> </tr> <tr> <td style="text-align: center; vertical-align: middle;"> $\bar{f}$ $\bar{f}$ $\bar{f}$ $\bar{f}$ </td> <td></td> <td style="text-align: center; vertical-align: middle;"> $\bar{g}$ $\bar{a}$ $\bar{g}$ $\bar{a}$ </td> <td></td> </tr> <tr> <td style="text-align: center; vertical-align: middle;"> $\bar{o}$ $\bar{c}$ $\bar{c}$ $\bar{c}$ </td> <td></td> <td style="text-align: center; vertical-align: middle;"> $\bar{c}$ $\bar{f}$ $\bar{c}$ $\bar{f}$ </td> <td></td> </tr> </table>	$\frac{1}{g}$ $\bar{a}$ $\frac{1}{g}$ $\bar{a}$ $\frac{1}{g}$ $\bar{a}$ $\bar{g}$ $\bar{f}$ c_1	Bys o'r Groes.	$\frac{1}{g}$ $\bar{a}$ $\bar{f}$ $\bar{g}$ $\bar{d}$ $\bar{f}$ c_1	Bys o'r Groes.	$\bar{a}$ $\bar{a}$ $\bar{a}$ $\bar{a}$		$\bar{c}_1$ $\bar{c}$ $\bar{c}$ $\bar{c}$		$\bar{f}$ $\bar{f}$ $\bar{f}$ $\bar{f}$		$\bar{g}$ $\bar{a}$ $\bar{g}$ $\bar{a}$		$\bar{o}$ $\bar{c}$ $\bar{c}$ $\bar{c}$		$\bar{c}$ $\bar{f}$ $\bar{c}$ $\bar{f}$	
$\frac{1}{g}$ $\bar{a}$ $\frac{1}{g}$ $\bar{a}$ $\frac{1}{g}$ $\bar{a}$ $\bar{g}$ $\bar{f}$ c_1	Bys o'r Groes.	$\frac{1}{g}$ $\bar{a}$ $\bar{f}$ $\bar{g}$ $\bar{d}$ $\bar{f}$ c_1	Bys o'r Groes.														
$\bar{a}$ $\bar{a}$ $\bar{a}$ $\bar{a}$		$\bar{c}_1$ $\bar{c}$ $\bar{c}$ $\bar{c}$															
$\bar{f}$ $\bar{f}$ $\bar{f}$ $\bar{f}$		$\bar{g}$ $\bar{a}$ $\bar{g}$ $\bar{a}$															
$\bar{o}$ $\bar{c}$ $\bar{c}$ $\bar{c}$		$\bar{c}$ $\bar{f}$ $\bar{c}$ $\bar{f}$															
$\frac{1}{b}$ $\bar{f}$ $\bar{a}$ $\bar{c}$ $\bar{g}$ $\bar{d}$ $\bar{e}$ $\bar{b}$ $\bar{a}$ $\bar{c}$ $\bar{g}$ $\bar{d}$ $\bar{g}$ $\bar{f}$ $\bar{f}$ $\bar{e}$ $\bar{f}$ $\bar{e}$ $\bar{e}$ $\bar{d}$																	
$\bar{a}$ $\bar{g}$ $\bar{a}$ $\bar{f}$ $\bar{a}$ $\bar{b}$ $\bar{f}$ $\bar{g}$ $\bar{b}$ $\bar{f}$ $\bar{d}$																	
$\bar{f}$ $\bar{c}_1$ $\bar{f}$ $\bar{d}_1$ $\bar{g}$ $\bar{f}$ $\bar{d}_1$ $\bar{c}_1$ $\bar{d}_1$ $\bar{d}_1$ $\bar{b}_1$																	
$\bar{c}_1$ $\bar{c}_1$ $\bar{d}_1$ $\bar{b}_1$ $\bar{c}_1$ $\bar{d}_1$ $\bar{b}_1$																	
$\bar{f}$																	
$\frac{1}{c}$ $\bar{b}$ $\frac{1}{b}$ $\bar{c}$	<table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="text-align: center; vertical-align: middle;"> Bys o'r Groes. </td> <td style="text-align: center; vertical-align: middle;"> $\frac{1}{f}$ $\bar{c}$ $\frac{1}{f}$ $\bar{e}$ $\frac{1}{g}$ $\bar{e}$ $\frac{1}{a}$ $\bar{e}$ $\frac{1}{g}$ $\bar{e}$ </td> <td style="text-align: center; vertical-align: middle;"> $\frac{1}{f}$ $\bar{g}$ $\bar{f}$ $\bar{c}$ </td> <td style="text-align: center; vertical-align: middle;"> $\frac{1}{f}$ $\bar{d}$ $\bar{d}$ $\bar{c}$ $\frac{1}{f}$ $\bar{d}$ $\bar{d}$ $\bar{c}$ $\frac{1}{f}$ $\bar{d}$ $\bar{d}$ $\bar{c}$ </td> </tr> <tr> <td style="text-align: center; vertical-align: middle;"> $\bar{b}$ $\bar{f}$ $\bar{g}$ </td> <td style="text-align: center; vertical-align: middle;"> $\bar{f}$ $\bar{f}$ $\bar{f}$ $\bar{c}_1$ $\bar{d}_1$ $\bar{f}$ </td> <td style="text-align: center; vertical-align: middle;"> $\bar{c}_1$ $\bar{d}_1$ $\bar{b}$ $\bar{b}$ $\bar{d}_1$ </td> <td></td> </tr> <tr> <td style="text-align: center; vertical-align: middle;"> $\bar{d}_1$ $\bar{d}_1$ $\bar{c}_1$ </td> <td style="text-align: center; vertical-align: middle;"> $\bar{c}_1$ $\bar{c}_1$ $\bar{f}$ $\bar{f}$ $\bar{b}$ $\bar{b}$ </td> <td style="text-align: center; vertical-align: middle;"> $\bar{f}$ $\bar{f}$ </td> <td></td> </tr> <tr> <td style="text-align: center; vertical-align: middle;"> $\bar{b}_1$ $\bar{g}_1$ </td> <td style="text-align: center; vertical-align: middle;"> $\bar{f}$ $\bar{f}$ </td> <td></td> <td></td> </tr> </table>	Bys o'r Groes.	$\frac{1}{f}$ $\bar{c}$ $\frac{1}{f}$ $\bar{e}$ $\frac{1}{g}$ $\bar{e}$ $\frac{1}{a}$ $\bar{e}$ $\frac{1}{g}$ $\bar{e}$	$\frac{1}{f}$ $\bar{g}$ $\bar{f}$ $\bar{c}$	$\frac{1}{f}$ $\bar{d}$ $\bar{d}$ $\bar{c}$ $\frac{1}{f}$ $\bar{d}$ $\bar{d}$ $\bar{c}$ $\frac{1}{f}$ $\bar{d}$ $\bar{d}$ $\bar{c}$	$\bar{b}$ $\bar{f}$ $\bar{g}$	$\bar{f}$ $\bar{f}$ $\bar{f}$ $\bar{c}_1$ $\bar{d}_1$ $\bar{f}$	$\bar{c}_1$ $\bar{d}_1$ $\bar{b}$ $\bar{b}$ $\bar{d}_1$		$\bar{d}_1$ $\bar{d}_1$ $\bar{c}_1$	$\bar{c}_1$ $\bar{c}_1$ $\bar{f}$ $\bar{f}$ $\bar{b}$ $\bar{b}$	$\bar{f}$ $\bar{f}$		$\bar{b}_1$ $\bar{g}_1$	$\bar{f}$ $\bar{f}$		
Bys o'r Groes.	$\frac{1}{f}$ $\bar{c}$ $\frac{1}{f}$ $\bar{e}$ $\frac{1}{g}$ $\bar{e}$ $\frac{1}{a}$ $\bar{e}$ $\frac{1}{g}$ $\bar{e}$	$\frac{1}{f}$ $\bar{g}$ $\bar{f}$ $\bar{c}$	$\frac{1}{f}$ $\bar{d}$ $\bar{d}$ $\bar{c}$ $\frac{1}{f}$ $\bar{d}$ $\bar{d}$ $\bar{c}$ $\frac{1}{f}$ $\bar{d}$ $\bar{d}$ $\bar{c}$														
$\bar{b}$ $\bar{f}$ $\bar{g}$	$\bar{f}$ $\bar{f}$ $\bar{f}$ $\bar{c}_1$ $\bar{d}_1$ $\bar{f}$	$\bar{c}_1$ $\bar{d}_1$ $\bar{b}$ $\bar{b}$ $\bar{d}_1$															
$\bar{d}_1$ $\bar{d}_1$ $\bar{c}_1$	$\bar{c}_1$ $\bar{c}_1$ $\bar{f}$ $\bar{f}$ $\bar{b}$ $\bar{b}$	$\bar{f}$ $\bar{f}$															
$\bar{b}_1$ $\bar{g}_1$	$\bar{f}$ $\bar{f}$																
$\frac{1}{g}$ $\bar{c}$ $\frac{3}{g}$ $\bar{c}$ $\bar{a}$ $\bar{g}$ $\bar{d}$ $\frac{3}{g}$ $\bar{c}$ $\bar{a}$ $\bar{g}$ $\bar{d}$ $\frac{3}{f}$ $\bar{d}$ $\bar{g}$ $\bar{f}$ $\bar{c}$ $\frac{3}{g}$ $\bar{c}$ $\bar{c}$ $\bar{b}$ $\bar{d}$ $\bar{d}$ $\frac{3}{c}$																	
$\bar{a}$ $\bar{g}$ $\bar{b}$ $\bar{a}$ $\bar{b}$ $\bar{b}$ $\bar{a}$ $\bar{a}$ $\bar{b}$ $\bar{b}$																	
$\bar{g}$ $\bar{c}_1$ $\bar{d}_1$ $\bar{c}_1$ $\bar{d}_1$ $\bar{d}_1$ $\bar{c}_1$ $\bar{c}_1$ $\bar{d}_1$ $\bar{d}_1$																	
$\bar{c}_1$ $\bar{b}_1$ $\bar{a}_1$ $\bar{b}_1$ $\bar{b}_1$ $\bar{a}_1$ $\bar{a}_1$ $\bar{b}_1$ $\bar{b}_1$																	

$\bar{c} \cdot \bar{b} \cdot \bar{a} \cdot \bar{g} \cdot \bar{c} \cdot \bar{c}$	$\bar{b} \cdot \bar{d} \cdot \bar{b} \cdot \bar{b}$	$\bar{g} \cdot \bar{c} \cdot \bar{g} \cdot \bar{a} \cdot \bar{c}$	$\bar{f} \cdot \bar{b} \cdot \bar{a} \cdot \bar{g} \cdot \bar{c}$	$\bar{f} \cdot \bar{g} \cdot \bar{f} \cdot \bar{c}$
$\bar{c} \cdot \bar{d} \cdot \bar{a} \cdot \bar{c} \cdot \bar{c}$	$\bar{d} \cdot \bar{d} \cdot \bar{d} \cdot \bar{d}$	$\bar{c} \cdot \bar{c} \cdot \bar{c} \cdot \bar{c}$	$\bar{d} \cdot \bar{d} \cdot \bar{c} \cdot \bar{c}$	$\bar{f} \cdot \bar{g} \cdot \bar{f} \cdot \bar{c}$
$\bar{a} \cdot \bar{b}$	$\bar{a} \cdot \bar{a} \cdot \bar{b} \cdot \bar{b} \cdot \bar{b} \cdot \bar{b}$	$\bar{a} \cdot \bar{a} \cdot \bar{a} \cdot \bar{a}$	$\bar{b} \cdot \bar{b} \cdot \bar{a} \cdot \bar{a} \cdot \bar{b}$	$\bar{a}$
$c_1 d_1$	$c_1 c_1 d_1 d_1 d_1 d_1$	$c_1 c_1 c_1 c_1$	$d_1 d_1 c_1 c_1 d_1$	c_1
$a_1 b_1$	$a_1 a_1 b_1 b_1 b_1 b_1$	$a_1 a_1 a_1 a_1$	$b_1 b_1 a_1 a_1 b_1$	a_1

$\bar{f} \cdot \bar{g} \cdot \bar{f} \cdot \bar{a}$	$\bar{g} \cdot \bar{a} \cdot \bar{f} \cdot \bar{g}$	$\bar{g} \cdot \bar{f} \cdot \bar{f} \cdot \bar{c}$	$\bar{f} \cdot \bar{c} \cdot \bar{e} \cdot \bar{c} \cdot \bar{e} \cdot \bar{c}$
$\bar{c} \cdot \bar{d} \cdot \bar{e} \cdot \bar{c}$	$\bar{f} \cdot \bar{e} \cdot \bar{f} \cdot \bar{f}$	$\bar{e} \cdot \bar{c}$	$\bar{d} \cdot \bar{d} \cdot \bar{c} \cdot \bar{d} \cdot \bar{c}$

Proviad Chwith
Ivan ab y Gov.
Fordd.

Tervyn.

PROVIAD FORCHAWG.

$\bar{b} \cdot \bar{b} \cdot \bar{c} \cdot \bar{c} \cdot \bar{c}$	$\bar{b} \cdot \bar{b} \cdot \bar{c} \cdot \bar{c} \cdot \bar{c}$	$\bar{b} \cdot \bar{b} \cdot \bar{c} \cdot \bar{c} \cdot \bar{c}$	$\bar{b} \cdot \bar{b} \cdot \bar{c} \cdot \bar{c} \cdot \bar{c}$	$\bar{b} \cdot \bar{b} \cdot \bar{c} \cdot \bar{c} \cdot \bar{c}$
$\bar{d} \cdot \bar{d} \cdot \bar{c} \cdot \bar{c} \cdot \bar{c}$	$\bar{d} \cdot \bar{d} \cdot \bar{c} \cdot \bar{c} \cdot \bar{c}$	$\bar{d} \cdot \bar{d} \cdot \bar{c} \cdot \bar{c} \cdot \bar{c}$	$\bar{d} \cdot \bar{d} \cdot \bar{c} \cdot \bar{c} \cdot \bar{c}$	$\bar{d} \cdot \bar{b} \cdot \bar{b}$
$\bar{b} \cdot \bar{b} \cdot \bar{a} \cdot \bar{a}$	$\bar{b} \cdot \bar{b} \cdot \bar{a} \cdot \bar{a}$	$\bar{b} \cdot \bar{b} \cdot \bar{a} \cdot \bar{a}$	$\bar{b} \cdot \bar{b} \cdot \bar{a} \cdot \bar{a}$	$\bar{b}$
$d_1 d_1 c_1 c_1$	$d_1 d_1 c_1 c_1$	$d_1 d_1 c_1 c_1$	$d_1 d_1 c_1 c_1$	d_1
$b_1 b_1 a_1 a_1$	$b_1 b_1 a_1 a_1$	$b_1 b_1 a_1 a_1$	$b_1 b_1 a_1 a_1$	b_1

$\begin{array}{c} // \\ g' a' \\ \bar{f} g' g' \\ \bar{f} \bar{c} \bar{f} \bar{f} \end{array}$ $\begin{array}{c} \bar{b} \bar{a} \bar{b} \bar{b} \\ d\bar{i} c\bar{i} d\bar{i} d\bar{i} \\ b\bar{i} a\bar{i} b\bar{i} b\bar{i} \end{array}$	Brido : Proviad Forchawg Ivan ab y Gov. Fordd.	PROVIAD Y BOTWM.	$\begin{array}{c} / \\ a' \\ c' a' g' c' g' \bar{f} \\ \bar{a} \bar{b} d\bar{i} \bar{a} \bar{g} \\ \bar{g} \bar{g} / \bar{g} \bar{g}' \\ c\bar{i} c\bar{i} c\bar{i} \end{array}$
∞ ∞			
$\bar{f} \bar{c} g' \bar{d} \bar{d} \bar{c} c' \bar{g}' \bar{f} a' \bar{f} \bar{c} \bar{b} \bar{d} \bar{c} \bar{d} \quad 11$			
$\begin{array}{cccccc cccc} \bar{g} & \bar{g} & \bar{g} & f\bar{i} & \bar{a} & \bar{g} & f\bar{i} & f\bar{i} & \bar{a} & \bar{g} & d\bar{i} \\ f\bar{i} & g\bar{i} & f\bar{i} & d\bar{i} & \bar{g} & g\bar{i} & d\bar{i} & d\bar{i} & \bar{g} & c\bar{i} & \bar{c} \end{array}$ $\begin{array}{cccccc cccc} d\bar{i} & & d\bar{i} & c\bar{i} & c\bar{i} & & b\bar{i} & c\bar{i} & c\bar{i} & & \\ b\bar{i} & & b\bar{i} & & & & & & & & \end{array}$			
∞			
$\bar{b} \bar{b} \bar{b} \bar{b} c' a' \quad 11 \quad c' g' \bar{f} g' \bar{d} \bar{d} \bar{d} \bar{d} \bar{c} c' g' \quad 11$			
$\begin{array}{cccc cccc cccc} \bar{a} & c\bar{i} & \bar{g} & \bar{a} \bar{b} d\bar{i} & \bar{a} & \bar{g} & f\bar{i} & \bar{g} & f\bar{i} & f\bar{i} & \bar{a} & \bar{g} \\ a\bar{i} & c\bar{i} & g\bar{i} & \bar{g} \bar{g} / & \bar{g} & g\bar{i} & d\bar{i} & g\bar{i} & d\bar{i} & d\bar{i} & \bar{g} & g\bar{i} \\ & & & c\bar{i} c\bar{i} & c\bar{i} & & b\bar{i} & & b\bar{i} & b\bar{i} & c\bar{i} & \end{array}$			
∞			
$\bar{a} \bar{f} g' \bar{d} \bar{f} \bar{c} \bar{d} \bar{h} \bar{c} \bar{g} \bar{a} \bar{a} \bar{b} \bar{b} \bar{c} \bar{c}$			
$\begin{array}{cc cc cc cc cc} f\bar{i} & f\bar{i} & \bar{a} & \bar{b} & \bar{a} & \bar{g} & f\bar{i} & f\bar{i} & \bar{a} & \bar{g} & f\bar{i} & \bar{b} \\ d\bar{i} & d\bar{i} & \bar{g} & \bar{g} / & \bar{g} & g\bar{i} & d\bar{i} & d\bar{i} & \bar{g} & g\bar{i} & d\bar{i} & \\ b\bar{i} & c\bar{i} & c\bar{i} & c\bar{i} & c\bar{i} & & b\bar{i} & c\bar{i} & c\bar{i} & & b\bar{i} & \end{array}$			

$\begin{array}{cccc c} \backslash & \backslash & \backslash & \backslash & // \\ a' & \bar{d} & a' & \bar{d} & a' \\ f & \bar{c} & f & \bar{c} & a' \end{array}$					$\begin{array}{cccc c} // & // & & & \\ b' & & & & b' \\ a' & g' & a' & & b' \end{array}$				$\begin{array}{cccc c} \backslash & \backslash & \backslash & \backslash & \\ b' & b' & b' & b' & b' \\ a' & g' & a' & g' & a' \end{array}$			
$\begin{array}{cccc c} \bar{a} & \bar{a} & \bar{a} & \bar{a} & \bar{a} \\ fi & fi & fi & fi & fi \\ c1 & c1 & c1 & c1 & c1 \\ ff & ff & ff & ff & ff \end{array}$					$\begin{array}{cccc c} \bar{a} & fi & g' & fi & \\ fi & fi & d1 & d1 & d1 \\ c1 & a1 & g1 & a1 & \\ ff & dd & dd & & \end{array}$							
$\begin{array}{cccc c} \backslash & \backslash & \backslash & & \\ b' & b' & b' & & d' \\ a' & g' & a' & & \bar{d} \end{array}$					$\begin{array}{cccc c} & & & & \\ d' & & & & d' \\ \bar{d} & & & & \bar{d} \end{array}$				Bys.			
$\begin{array}{ccc ccc} fi & g' & fi & fi & g' & fi \\ d1 & d1 & d1 & fi & g' & g1 \\ a1 & g1 & a1 & fi & g' & g1 \\ dd & dd & & fi & g' & g1 \end{array}$												
$\begin{array}{ccc ccc} \circ & // & & \uparrow & // & // & // \\ a' & b' & & a' & a' & g' & g' \\ g' & a' & b' & g' & g' & f' & f' \end{array}$					$\begin{array}{cccc ccc} // & // & // & // & // & // & // \\ a' & & & & & & \\ g' & & & & & & \end{array}$							
$\begin{array}{ccc ccc} fi & & & fi & fi & c1 & \\ d1 & & & d1 & d1 & c1 & \\ a1 & & & a1 & a1 & g1 & \\ dd & & & dd & dd & cc & \end{array}$					$\begin{array}{cccc ccc} fi & fi & c1 & & c1 & c1 & fi & fi & c1 & c1 & fi \\ d1 & d1 & c1 & & c1 & c1 & d1 & d1 & c1 & c1 & d1 \\ a1 & a1 & g1 & & g1 & g1 & a1 & a1 & g1 & g1 & a1 \\ dd & dd & cc & & cc & cc & dd & dd & cc & cc & dd \end{array}$							
$\begin{array}{ccc c} a' & & & \\ g' & b' & a' & g' & f' \end{array}$					Bys o'r				$\begin{array}{cccc ccc} // & // & // & // & // & // & // \\ g' & a' & & g' & & & \\ f' & g' & b' & f' & a' & g' & f' & c' & f' & f' & g' \end{array}$			
Groes.									$\begin{array}{ccc c} c1 & & & c1 \\ c1 & & & c \\ g1 & & & g1 & a1 \\ cc & & & cc & cc & dd \end{array}$			

$\frac{f}{e}$	g°	$\bar{f}$	$\bar{e}$	$\bar{d}$	$\frac{f}{b}$	$\frac{f}{c}$	$\frac{f}{e}$	$\frac{f}{d}$	$\frac{f}{c}$	$\frac{f}{b}$	$\frac{f}{c}$	$\frac{f}{d}$	$\frac{f}{c}$	$\frac{f}{d}$	$\frac{f}{c}$
fi				fi	$\bar{g}$	$\bar{a}$	fi	fi	fi	fi	fi	g°	di	$\bar{a}$	di
di				di	ci	$\bar{a}$	di	di	di	di	di	ci	bi	$\bar{c}$	bi
ai				ai			bi	bi	bi			g°			
dd				dd											

$\frac{g^{\circ}}{c}$	$\bar{3}$	$\frac{g^{\circ}}{c}$	a°	g°	$\bar{f}$	$\bar{g}$	$\frac{g^{\circ}}{c}$	a°	g°	$\bar{f}$	$\bar{3}$	$\bar{f}$	g°	$\bar{f}$	Proviad Brldo ar Uwchgywair. Fordd.
$\bar{a}$		$\bar{a}$			fi	$\bar{a}$			$\bar{b}$						
$\bar{g}$		$\bar{g}$			di	ci			di						
ci		ci			bi	ai			bi						

CANIAD Y WEVYL.

$\frac{h}{c}$	$\frac{h}{b}$	$\frac{h}{c}$	$\frac{h}{c}$	$\bar{d}$	$\bar{c}$	$\bar{3}$	$\frac{h}{c}$	$\bar{b}$	$\bar{b}$	$\bar{b}$	$\bar{b}$	$\frac{h}{b}$	$\frac{h}{c}$	$\frac{h}{c}$	$\frac{h}{d}$	$\frac{h}{c}$	$\frac{h}{b}$
$\bar{g}$	$\bar{g}$	fi	fi	$\bar{g}$	$\bar{b}$	di	$\bar{a}$	fi	$\bar{g}$	fi	$\bar{g}$	fi	$\bar{g}$	fi	fi	fi	fi
ci	g°	di	di	ci	$\bar{g}$	ci	ai	di	g°	di	g°	di	g°	di	di	di	di
		bi													bi		

$\begin{array}{c} \text{//} \\ \text{c} \\ \text{c} \\ \text{c} \\ \text{b} \end{array} \quad \text{//} \quad \text{//} \quad \text{//} \quad \text{//} \quad \text{//}$ $\begin{array}{c} \text{g} \\ \text{a} \end{array} \quad \text{b} \quad \text{d} \quad \text{a} \quad \text{f} \quad \text{g}$ $\text{g} \quad \text{a} \quad \text{d} \quad \text{g}$	Bys o'r groes dechre.	$\text{//} \quad \text{//} \quad \text{//} \quad \text{//} \quad \text{//} \quad \text{//}$ $\text{g} \quad \text{b} \quad \text{d} \quad \text{a} \quad \text{f} \quad \text{g}$ $\text{c} \quad \text{g} \quad \text{a} \quad \text{d} \quad \text{g}$
II. $\begin{array}{c} \text{//} \\ \text{c} \\ \text{b} \\ \text{a} \end{array} \quad \text{//} \quad \text{//} \quad \text{//} \quad \text{//}$ $\text{g} \quad \text{g}$ $\text{c} \quad \text{g}$	Fordd Gwrthwynebu i'r diwedd.	III. $\begin{array}{c} \text{//} \quad \text{//} \\ \text{c} \quad \text{d} \\ \text{b} \quad \text{c} \\ \text{a} \quad \text{b} \end{array} \quad \text{//} \quad \text{//} \quad \text{//} \quad \text{//}$ $\text{g} \quad \text{g} \quad \text{f} \quad \text{g}$ $\text{c} \quad \text{g} \quad \text{d} \quad \text{b}$
$\text{//} \quad \text{//} \quad \text{//} \quad \text{//} \quad \text{//} \quad \text{//}$ $\text{b} \quad \text{a} \quad \text{a} \quad \text{b} \quad \text{b} \quad \text{b}$	Fordd.	IV. $\begin{array}{c} \text{//} \quad \text{//} \\ \text{c} \quad \text{d} \\ \text{d} \quad \text{c} \\ \text{c} \quad \text{b} \end{array} \quad \text{//} \quad \text{//} \quad \text{//} \quad \text{//}$ $\text{g} \quad \text{g} \quad \text{f} \quad \text{f} \quad \text{g}$ $\text{c} \quad \text{g} \quad \text{d} \quad \text{d} \quad \text{a}$ b
$\text{//} \quad \text{//} \quad \text{//} \quad \text{//} \quad \text{//} \quad \text{//}$ $\text{b} \quad \text{b} \quad \text{d}$	Diwedd Cyntav. Fordd.	V. $\text{//} \quad \text{//} \quad \text{//} \quad \text{//} \quad \text{//} \quad \text{//}$ $\text{c} \quad \text{d} \quad \text{e} \quad \text{c}$
$\text{//} \quad \text{//} \quad \text{//} \quad \text{//} \quad \text{//} \quad \text{//}$ $\text{b} \quad \text{b} \quad \text{c} \quad \text{c}$	Fordd.	VI. $\text{//} \quad \text{//} \quad \text{//} \quad \text{//} \quad \text{//} \quad \text{//}$ $\text{c} \quad \text{d} \quad \text{d} \quad \text{c}$

VII. <table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="text-align: center;"> $\begin{array}{cccccccc} \parallel & \parallel & \parallel & \parallel & \parallel & \parallel & \parallel & \parallel \\ g' & f' & e' & e' & e' & e' & e' & e' \\ \bar{f} & \bar{f} & \bar{e} & \bar{e} & \bar{f} & \bar{e} & \bar{e} & \bar{d} \\ \bar{e} & \bar{e} & \bar{d} & \bar{d} & \bar{f} & \bar{e} & \bar{e} & \bar{d} \end{array}$ </td> <td style="text-align: center;"> $\begin{array}{cccc} \parallel & \parallel & \parallel & \parallel \\ b & b & b & b \end{array}$ </td> </tr> <tr style="border-top: 1px solid black;"> <td style="text-align: center;"> $\begin{array}{cccc} g & g & fi & fi \\ ci & gi & di & di \end{array}$ </td> <td style="text-align: center;"> $\begin{array}{cc} b & di \\ g & / \\ c & \end{array}$ </td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;"> $\begin{array}{cccc} b_1 & & & \end{array}$ </td> <td style="text-align: center;"> $\begin{array}{ccc} a & fi & g \\ a_1 & d_1 & g_1 \end{array}$ </td> </tr> </table>	$\begin{array}{cccccccc} \parallel & \parallel & \parallel & \parallel & \parallel & \parallel & \parallel & \parallel \\ g' & f' & e' & e' & e' & e' & e' & e' \\ \bar{f} & \bar{f} & \bar{e} & \bar{e} & \bar{f} & \bar{e} & \bar{e} & \bar{d} \\ \bar{e} & \bar{e} & \bar{d} & \bar{d} & \bar{f} & \bar{e} & \bar{e} & \bar{d} \end{array}$	$\begin{array}{cccc} \parallel & \parallel & \parallel & \parallel \\ b & b & b & b \end{array}$	$\begin{array}{cccc} g & g & fi & fi \\ ci & gi & di & di \end{array}$	$\begin{array}{cc} b & di \\ g & / \\ c & \end{array}$	$\begin{array}{cccc} b_1 & & & \end{array}$	$\begin{array}{ccc} a & fi & g \\ a_1 & d_1 & g_1 \end{array}$	Bys. <table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="text-align: center;"> $\begin{array}{cc} / & + \\ d & e \\ \bar{c} & \bar{c} \end{array}$ </td> <td style="text-align: center;"> $\begin{array}{c} / \\ e \\ \bar{d} \end{array}$ </td> </tr> <tr style="border-top: 1px solid black;"> <td style="text-align: center;"> $\begin{array}{c} fi \\ d_1 \\ b_1 \end{array}$ </td> <td style="text-align: center;"> $\begin{array}{c} g \\ g_1 \end{array}$ </td> </tr> </table>	$\begin{array}{cc} / & + \\ d & e \\ \bar{c} & \bar{c} \end{array}$	$\begin{array}{c} / \\ e \\ \bar{d} \end{array}$	$\begin{array}{c} fi \\ d_1 \\ b_1 \end{array}$	$\begin{array}{c} g \\ g_1 \end{array}$		
$\begin{array}{cccccccc} \parallel & \parallel & \parallel & \parallel & \parallel & \parallel & \parallel & \parallel \\ g' & f' & e' & e' & e' & e' & e' & e' \\ \bar{f} & \bar{f} & \bar{e} & \bar{e} & \bar{f} & \bar{e} & \bar{e} & \bar{d} \\ \bar{e} & \bar{e} & \bar{d} & \bar{d} & \bar{f} & \bar{e} & \bar{e} & \bar{d} \end{array}$	$\begin{array}{cccc} \parallel & \parallel & \parallel & \parallel \\ b & b & b & b \end{array}$												
$\begin{array}{cccc} g & g & fi & fi \\ ci & gi & di & di \end{array}$	$\begin{array}{cc} b & di \\ g & / \\ c & \end{array}$												
$\begin{array}{cccc} b_1 & & & \end{array}$	$\begin{array}{ccc} a & fi & g \\ a_1 & d_1 & g_1 \end{array}$												
$\begin{array}{cc} / & + \\ d & e \\ \bar{c} & \bar{c} \end{array}$	$\begin{array}{c} / \\ e \\ \bar{d} \end{array}$												
$\begin{array}{c} fi \\ d_1 \\ b_1 \end{array}$	$\begin{array}{c} g \\ g_1 \end{array}$												
<table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="text-align: center;"> $\begin{array}{cccc} + & \backslash & \parallel & \parallel \\ \bar{f} & e & e & e \\ \bar{d} & \bar{d} & \bar{f} & \bar{e} \end{array}$ </td> <td style="text-align: center;"> $\begin{array}{ccc} \parallel & \parallel & \parallel \\ e & e & e \\ \bar{d} & \bar{d} & \bar{b} \end{array}$ </td> </tr> <tr style="border-top: 1px solid black;"> <td style="text-align: center;"> $\begin{array}{ccc} fi & fi & g \\ d_1 & d_1 & c_1 \end{array}$ </td> <td style="text-align: center;"> $\begin{array}{c} b \\ g \\ c \end{array}$ </td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;"> b_1 </td> <td style="text-align: center;"> c_1 </td> </tr> </table>	$\begin{array}{cccc} + & \backslash & \parallel & \parallel \\ \bar{f} & e & e & e \\ \bar{d} & \bar{d} & \bar{f} & \bar{e} \end{array}$	$\begin{array}{ccc} \parallel & \parallel & \parallel \\ e & e & e \\ \bar{d} & \bar{d} & \bar{b} \end{array}$	$\begin{array}{ccc} fi & fi & g \\ d_1 & d_1 & c_1 \end{array}$	$\begin{array}{c} b \\ g \\ c \end{array}$	b_1	c_1	Fordd. VIII. Fordd. <table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="text-align: center;"> $\begin{array}{ccc} \parallel & \parallel & \parallel \\ g' & f' & f' \\ \bar{e} & \bar{f} & \bar{e} \end{array}$ </td> <td style="text-align: center;"> $\begin{array}{c} g \\ g \\ g_1 \end{array}$ </td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;"> $\begin{array}{c} g \\ ci \end{array}$ </td> <td style="text-align: center;"> $\begin{array}{c} g \\ g_1 \end{array}$ </td> </tr> </table>	$\begin{array}{ccc} \parallel & \parallel & \parallel \\ g' & f' & f' \\ \bar{e} & \bar{f} & \bar{e} \end{array}$	$\begin{array}{c} g \\ g \\ g_1 \end{array}$	$\begin{array}{c} g \\ ci \end{array}$	$\begin{array}{c} g \\ g_1 \end{array}$		
$\begin{array}{cccc} + & \backslash & \parallel & \parallel \\ \bar{f} & e & e & e \\ \bar{d} & \bar{d} & \bar{f} & \bar{e} \end{array}$	$\begin{array}{ccc} \parallel & \parallel & \parallel \\ e & e & e \\ \bar{d} & \bar{d} & \bar{b} \end{array}$												
$\begin{array}{ccc} fi & fi & g \\ d_1 & d_1 & c_1 \end{array}$	$\begin{array}{c} b \\ g \\ c \end{array}$												
b_1	c_1												
$\begin{array}{ccc} \parallel & \parallel & \parallel \\ g' & f' & f' \\ \bar{e} & \bar{f} & \bar{e} \end{array}$	$\begin{array}{c} g \\ g \\ g_1 \end{array}$												
$\begin{array}{c} g \\ ci \end{array}$	$\begin{array}{c} g \\ g_1 \end{array}$												
IX. Fordd. <table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="text-align: center;"> $\begin{array}{ccc} \parallel & \parallel & \parallel \\ g' & f' & f' \\ \bar{e} & \bar{e} & \bar{e} \end{array}$ </td> <td style="text-align: center;"> $\begin{array}{ccc} \parallel & \parallel & \parallel \\ e & d & c \\ d & d & c \\ c & c & b \end{array}$ </td> </tr> <tr style="border-top: 1px solid black;"> <td style="text-align: center;"> $\begin{array}{cc} g & g \\ ci & g_1 \end{array}$ </td> <td style="text-align: center;"> $\begin{array}{ccc} b & d & a \\ g & / & a \\ d_1 & & \end{array}$ </td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;"> b_1 </td> <td style="text-align: center;"> a_1 </td> </tr> </table>	$\begin{array}{ccc} \parallel & \parallel & \parallel \\ g' & f' & f' \\ \bar{e} & \bar{e} & \bar{e} \end{array}$	$\begin{array}{ccc} \parallel & \parallel & \parallel \\ e & d & c \\ d & d & c \\ c & c & b \end{array}$	$\begin{array}{cc} g & g \\ ci & g_1 \end{array}$	$\begin{array}{ccc} b & d & a \\ g & / & a \\ d_1 & & \end{array}$	b_1	a_1	X. Fordd. <table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="text-align: center;"> $\begin{array}{cccc} \parallel & \parallel & \parallel & \parallel \\ e & d & c & c \\ d & d & c & c \\ c & c & b & d \end{array}$ </td> <td style="text-align: center;"> $\begin{array}{ccc} \parallel & \parallel & \parallel \\ e & e & e \\ \bar{d} & \bar{d} & \bar{c} \end{array}$ </td> </tr> <tr style="border-top: 1px solid black;"> <td style="text-align: center;"> $\begin{array}{ccc} g & g & fi \\ ci & g_1 & d_1 \end{array}$ </td> <td style="text-align: center;"> $\begin{array}{ccc} b & d & a \\ g & / & a \\ d_1 & & \end{array}$ </td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;"> b_1 </td> <td style="text-align: center;"> a_1 </td> </tr> </table>	$\begin{array}{cccc} \parallel & \parallel & \parallel & \parallel \\ e & d & c & c \\ d & d & c & c \\ c & c & b & d \end{array}$	$\begin{array}{ccc} \parallel & \parallel & \parallel \\ e & e & e \\ \bar{d} & \bar{d} & \bar{c} \end{array}$	$\begin{array}{ccc} g & g & fi \\ ci & g_1 & d_1 \end{array}$	$\begin{array}{ccc} b & d & a \\ g & / & a \\ d_1 & & \end{array}$	b_1	a_1
$\begin{array}{ccc} \parallel & \parallel & \parallel \\ g' & f' & f' \\ \bar{e} & \bar{e} & \bar{e} \end{array}$	$\begin{array}{ccc} \parallel & \parallel & \parallel \\ e & d & c \\ d & d & c \\ c & c & b \end{array}$												
$\begin{array}{cc} g & g \\ ci & g_1 \end{array}$	$\begin{array}{ccc} b & d & a \\ g & / & a \\ d_1 & & \end{array}$												
b_1	a_1												
$\begin{array}{cccc} \parallel & \parallel & \parallel & \parallel \\ e & d & c & c \\ d & d & c & c \\ c & c & b & d \end{array}$	$\begin{array}{ccc} \parallel & \parallel & \parallel \\ e & e & e \\ \bar{d} & \bar{d} & \bar{c} \end{array}$												
$\begin{array}{ccc} g & g & fi \\ ci & g_1 & d_1 \end{array}$	$\begin{array}{ccc} b & d & a \\ g & / & a \\ d_1 & & \end{array}$												
b_1	a_1												
XI. Fordd. <table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="text-align: center;"> $\begin{array}{ccc} \parallel & \parallel & \parallel \\ c & d & d \\ c & d & e \end{array}$ </td> <td style="text-align: center;"> $\begin{array}{ccc} \parallel & \parallel & \parallel \\ e & d & c \\ d & d & c \\ c & c & b \end{array}$ </td> </tr> <tr style="border-top: 1px solid black;"> <td style="text-align: center;"> $\begin{array}{c} g \\ ci \end{array}$ </td> <td style="text-align: center;"> $\begin{array}{ccc} b & d & a \\ g & / & a \\ d_1 & & \end{array}$ </td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;"> b_1 </td> <td style="text-align: center;"> a_1 </td> </tr> </table>	$\begin{array}{ccc} \parallel & \parallel & \parallel \\ c & d & d \\ c & d & e \end{array}$	$\begin{array}{ccc} \parallel & \parallel & \parallel \\ e & d & c \\ d & d & c \\ c & c & b \end{array}$	$\begin{array}{c} g \\ ci \end{array}$	$\begin{array}{ccc} b & d & a \\ g & / & a \\ d_1 & & \end{array}$	b_1	a_1	XII. Ar vesur Flangwr Gwrgan. 1011.1011.00110011. <table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="text-align: center;"> $\begin{array}{ccc} \parallel & \parallel & \parallel \\ e & d & c \\ d & d & c \\ c & c & b \end{array}$ </td> <td style="text-align: center;"> $\begin{array}{ccc} \parallel & \parallel & \parallel \\ e & e & e \\ \bar{d} & \bar{d} & \bar{c} \end{array}$ </td> </tr> <tr style="border-top: 1px solid black;"> <td style="text-align: center;"> $\begin{array}{ccc} g & g & fi \\ ci & g_1 & d_1 \end{array}$ </td> <td style="text-align: center;"> $\begin{array}{ccc} b & d & a \\ g & / & a \\ d_1 & & \end{array}$ </td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;"> b_1 </td> <td style="text-align: center;"> a_1 </td> </tr> </table>	$\begin{array}{ccc} \parallel & \parallel & \parallel \\ e & d & c \\ d & d & c \\ c & c & b \end{array}$	$\begin{array}{ccc} \parallel & \parallel & \parallel \\ e & e & e \\ \bar{d} & \bar{d} & \bar{c} \end{array}$	$\begin{array}{ccc} g & g & fi \\ ci & g_1 & d_1 \end{array}$	$\begin{array}{ccc} b & d & a \\ g & / & a \\ d_1 & & \end{array}$	b_1	a_1
$\begin{array}{ccc} \parallel & \parallel & \parallel \\ c & d & d \\ c & d & e \end{array}$	$\begin{array}{ccc} \parallel & \parallel & \parallel \\ e & d & c \\ d & d & c \\ c & c & b \end{array}$												
$\begin{array}{c} g \\ ci \end{array}$	$\begin{array}{ccc} b & d & a \\ g & / & a \\ d_1 & & \end{array}$												
b_1	a_1												
$\begin{array}{ccc} \parallel & \parallel & \parallel \\ e & d & c \\ d & d & c \\ c & c & b \end{array}$	$\begin{array}{ccc} \parallel & \parallel & \parallel \\ e & e & e \\ \bar{d} & \bar{d} & \bar{c} \end{array}$												
$\begin{array}{ccc} g & g & fi \\ ci & g_1 & d_1 \end{array}$	$\begin{array}{ccc} b & d & a \\ g & / & a \\ d_1 & & \end{array}$												
b_1	a_1												

c° c° d° c° c_i b° b° d° c° c_i b° fi d_i b̄ d_i ā fi ḡ ḡ / g_i	Bys.	c° b° c° c° d° e° b° a° a° b° b° b° fi d_i b_i ḡ g_i fi d_i fi d_i
d° c° c ḡ c_i	Fordd.	+ ḡ c̄ c̄ ḡ ē c̄ ḡ d̄ c̄ ḡ ē c̄ ḡ ē c̄ ḡ ē c̄ ḡ ḡ c_i ḡ g_i fi d_i fi d_i ḡ c_i b̄ ḡ d_i
ḡ c̄ c̄ ḡ ē c̄ ḡ c_i ḡ g_i	Bys a'r Groes.	+ ḡ d̄ c̄ ḡ ē c̄ ḡ d̄ c̄ ḡ d̄ c̄ ḡ ē c̄ ḡ ē c̄ ḡ fi d_i b_i ḡ g_i fi d_i fi d_i ḡ c_i b̄ ḡ d_i
ḡ c̄ c̄ ḡ ē c̄ ḡ c_i ḡ g_i	Bys o'r groes.	+ ḡ c̄ c̄ ḡ ē c̄ ḡ ā ē ḡ ē b̄ d_i ḡ ḡ ḡ / g_i c_i g_i
Caniad y Weyyl neu yr Evail.		
Tervyn.		

IV. <table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="text-align: center;">c̄ b̄</td> <td style="text-align: center;">c̄ b̄</td> <td style="text-align: center;">b̄ ā</td> <td style="text-align: center;">b̄ ā</td> <td style="text-align: center;">c̄ b̄</td> <td style="text-align: center;">c̄ b̄</td> <td style="text-align: center;">ḡ fi</td> <td style="text-align: center;">ḡ fi</td> <td style="text-align: center;">b̄ ā</td> <td style="text-align: center;">b̄ ā</td> <td style="text-align: center;">c̄ b̄</td> <td style="text-align: center;">c̄ b̄</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">d₁</td> <td style="text-align: center;">d₁</td> <td style="text-align: center;">c₁</td> <td style="text-align: center;">c₁</td> <td style="text-align: center;">d₁</td> <td style="text-align: center;">d₁</td> <td style="text-align: center;">d₁</td> <td style="text-align: center;">d₁</td> <td style="text-align: center;">c₁</td> <td style="text-align: center;">c₁</td> <td style="text-align: center;">d₁</td> <td style="text-align: center;">d₁</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">b₁</td> <td style="text-align: center;">b₁</td> <td style="text-align: center;">a₁</td> <td style="text-align: center;">a₁</td> <td style="text-align: center;">b₁</td> <td style="text-align: center;">b₁</td> <td style="text-align: center;">b₁</td> <td style="text-align: center;">b₁</td> <td style="text-align: center;">a₁</td> <td style="text-align: center;">a₁</td> <td style="text-align: center;">b₁</td> <td style="text-align: center;">b₁</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">ff</td> <td style="text-align: center;">ff</td> <td></td> <td></td> <td style="text-align: center;">ff</td> <td style="text-align: center;">ff</td> <td style="text-align: center;">ff</td> <td style="text-align: center;">ff</td> <td></td> <td></td> <td style="text-align: center;">ff</td> <td style="text-align: center;">ff</td> </tr> </table>	c̄ b̄	c̄ b̄	b̄ ā	b̄ ā	c̄ b̄	c̄ b̄	ḡ fi	ḡ fi	b̄ ā	b̄ ā	c̄ b̄	c̄ b̄	d ₁	d ₁	c ₁	c ₁	d ₁	d ₁	d ₁	d ₁	c ₁	c ₁	d ₁	d ₁	b ₁	b ₁	a ₁	a ₁	b ₁	b ₁	b ₁	b ₁	a ₁	a ₁	b ₁	b ₁	ff	ff			ff	ff	ff	ff			ff	ff	Bys dechre. <table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="text-align: center;">ḡ fi</td> <td style="text-align: center;">ḡ fi</td> <td style="text-align: center;">ḡ fi</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">d</td> <td style="text-align: center;">d₁</td> <td></td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">b</td> <td style="text-align: center;">b₁</td> <td></td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">ff</td> <td style="text-align: center;">ff</td> <td></td> </tr> </table>	ḡ fi	ḡ fi	ḡ fi	d	d ₁		b	b ₁		ff	ff		Fordd. <table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="text-align: center;">b̄ fi</td> <td style="text-align: center;">d₁ c₁</td> <td style="text-align: center;">c₁ ḡ</td> </tr> </table>	b̄ fi	d ₁ c ₁	c ₁ ḡ	V. <table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="text-align: center;">c̄ b̄</td> <td style="text-align: center;">c̄ b̄</td> <td style="text-align: center;">d̄ c̄</td> <td style="text-align: center;">d̄ c̄</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">d₁</td> <td style="text-align: center;">d₁</td> <td style="text-align: center;">c₁</td> <td style="text-align: center;">c₁</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">b₁</td> <td style="text-align: center;">b₁</td> <td style="text-align: center;">a₁</td> <td style="text-align: center;">a₁</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">ff</td> <td style="text-align: center;">ff</td> <td></td> <td></td> </tr> </table>	c̄ b̄	c̄ b̄	d̄ c̄	d̄ c̄	d ₁	d ₁	c ₁	c ₁	b ₁	b ₁	a ₁	a ₁	ff	ff		
c̄ b̄	c̄ b̄	b̄ ā	b̄ ā	c̄ b̄	c̄ b̄	ḡ fi	ḡ fi	b̄ ā	b̄ ā	c̄ b̄	c̄ b̄																																																																							
d ₁	d ₁	c ₁	c ₁	d ₁	d ₁	d ₁	d ₁	c ₁	c ₁	d ₁	d ₁																																																																							
b ₁	b ₁	a ₁	a ₁	b ₁	b ₁	b ₁	b ₁	a ₁	a ₁	b ₁	b ₁																																																																							
ff	ff			ff	ff	ff	ff			ff	ff																																																																							
ḡ fi	ḡ fi	ḡ fi																																																																																
d	d ₁																																																																																	
b	b ₁																																																																																	
ff	ff																																																																																	
b̄ fi	d ₁ c ₁	c ₁ ḡ																																																																																
c̄ b̄	c̄ b̄	d̄ c̄	d̄ c̄																																																																															
d ₁	d ₁	c ₁	c ₁																																																																															
b ₁	b ₁	a ₁	a ₁																																																																															
ff	ff																																																																																	
<table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="text-align: center;">c̄ b̄</td> <td style="text-align: center;">c̄ b̄</td> <td style="text-align: center;">ḡ fi</td> <td style="text-align: center;">ḡ fi</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">d₁</td> <td style="text-align: center;">d₁</td> <td style="text-align: center;">d₁</td> <td style="text-align: center;">d₁</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">b₁</td> <td style="text-align: center;">b₁</td> <td style="text-align: center;">b₁</td> <td style="text-align: center;">b₁</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">ff</td> <td style="text-align: center;">ff</td> <td style="text-align: center;">ff</td> <td style="text-align: center;">ff</td> </tr> </table>	c̄ b̄	c̄ b̄	ḡ fi	ḡ fi	d ₁	d ₁	d ₁	d ₁	b ₁	b ₁	b ₁	b ₁	ff	ff	ff	ff	Fordd.	VI. <table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="text-align: center;">c̄ d̄</td> <td style="text-align: center;">c̄ d̄</td> <td style="text-align: center;">d̄ c̄</td> <td style="text-align: center;">d̄ c̄</td> <td style="text-align: center;">c̄ b̄</td> <td style="text-align: center;">c̄ b̄</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">d₁</td> <td style="text-align: center;">d₁</td> <td style="text-align: center;">c₁</td> <td style="text-align: center;">c₁</td> <td style="text-align: center;">d₁</td> <td style="text-align: center;">d₁</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">b₁</td> <td style="text-align: center;">b₁</td> <td style="text-align: center;">a₁</td> <td style="text-align: center;">a₁</td> <td style="text-align: center;">b₁</td> <td style="text-align: center;">b₁</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">ff</td> <td style="text-align: center;">ff</td> <td></td> <td></td> <td style="text-align: center;">ff</td> <td style="text-align: center;">ff</td> </tr> </table>	c̄ d̄	c̄ d̄	d̄ c̄	d̄ c̄	c̄ b̄	c̄ b̄	d ₁	d ₁	c ₁	c ₁	d ₁	d ₁	b ₁	b ₁	a ₁	a ₁	b ₁	b ₁	ff	ff			ff	ff																																								
c̄ b̄	c̄ b̄	ḡ fi	ḡ fi																																																																															
d ₁	d ₁	d ₁	d ₁																																																																															
b ₁	b ₁	b ₁	b ₁																																																																															
ff	ff	ff	ff																																																																															
c̄ d̄	c̄ d̄	d̄ c̄	d̄ c̄	c̄ b̄	c̄ b̄																																																																													
d ₁	d ₁	c ₁	c ₁	d ₁	d ₁																																																																													
b ₁	b ₁	a ₁	a ₁	b ₁	b ₁																																																																													
ff	ff			ff	ff																																																																													
<table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="text-align: center;">ḡ fi</td> <td style="text-align: center;">ḡ fi</td> <td style="text-align: center;">b̄ ā</td> <td style="text-align: center;">b̄ ā</td> <td style="text-align: center;">c̄ b̄</td> <td style="text-align: center;">c̄ b̄</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">d₁</td> <td style="text-align: center;">d₁</td> <td style="text-align: center;">c₁</td> <td style="text-align: center;">c₁</td> <td style="text-align: center;">d₁</td> <td style="text-align: center;">d₁</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">b₁</td> <td style="text-align: center;">b₁</td> <td style="text-align: center;">a₁</td> <td style="text-align: center;">a₁</td> <td style="text-align: center;">b₁</td> <td style="text-align: center;">b₁</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">ff</td> <td style="text-align: center;">ff</td> <td></td> <td></td> <td style="text-align: center;">ff</td> <td style="text-align: center;">ff</td> </tr> </table>	ḡ fi	ḡ fi	b̄ ā	b̄ ā	c̄ b̄	c̄ b̄	d ₁	d ₁	c ₁	c ₁	d ₁	d ₁	b ₁	b ₁	a ₁	a ₁	b ₁	b ₁	ff	ff			ff	ff	Fordd.	VII. <table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="text-align: center;">ḡ f̄</td> <td style="text-align: center;">ḡ f̄</td> <td style="text-align: center;">ḡ f̄</td> <td style="text-align: center;">ḡ f̄</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">d₁</td> <td style="text-align: center;">d₁</td> <td style="text-align: center;">c₁</td> <td style="text-align: center;">c₁</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">b₁</td> <td style="text-align: center;">b₁</td> <td style="text-align: center;">a₁</td> <td style="text-align: center;">a₁</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">ff</td> <td style="text-align: center;">ff</td> <td></td> <td></td> </tr> </table>	ḡ f̄	ḡ f̄	ḡ f̄	ḡ f̄	d ₁	d ₁	c ₁	c ₁	b ₁	b ₁	a ₁	a ₁	ff	ff																																										
ḡ fi	ḡ fi	b̄ ā	b̄ ā	c̄ b̄	c̄ b̄																																																																													
d ₁	d ₁	c ₁	c ₁	d ₁	d ₁																																																																													
b ₁	b ₁	a ₁	a ₁	b ₁	b ₁																																																																													
ff	ff			ff	ff																																																																													
ḡ f̄	ḡ f̄	ḡ f̄	ḡ f̄																																																																															
d ₁	d ₁	c ₁	c ₁																																																																															
b ₁	b ₁	a ₁	a ₁																																																																															
ff	ff																																																																																	

<table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="text-align: center;">g̃ f̃</td> <td style="text-align: center;">g̃ f̃</td> <td style="text-align: center;">ẽ d̃</td> <td style="text-align: center;">ẽ d̃</td> <td style="text-align: center;">g̃ f̃</td> <td style="text-align: center;">g̃ f̃</td> <td style="text-align: center;">g̃ f̃</td> <td style="text-align: center;">g̃ f̃</td> <td style="text-align: center;">ẽ d̃</td> <td style="text-align: center;">ẽ d̃</td> </tr> <tr style="border-top: 1px solid black;"> <td style="text-align: center;">d₁</td> <td style="text-align: center;">d₁</td> <td style="text-align: center;">d₁</td> <td style="text-align: center;">d₁</td> <td style="text-align: center;">c₁</td> <td style="text-align: center;">c₁</td> <td style="text-align: center;">d₁</td> <td style="text-align: center;">d₁</td> <td style="text-align: center;">b₁</td> <td style="text-align: center;">b₁</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">b₁</td> <td style="text-align: center;">b₁</td> <td style="text-align: center;">b₁</td> <td style="text-align: center;">b₁</td> <td style="text-align: center;">a₁</td> <td style="text-align: center;">a₁</td> <td style="text-align: center;">b₁</td> <td style="text-align: center;">b₁</td> <td style="text-align: center;">ff₁</td> <td style="text-align: center;">ff₁</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">ff</td> <td style="text-align: center;">ff</td> <td style="text-align: center;">ff</td> <td style="text-align: center;">ff</td> <td></td> <td></td> <td style="text-align: center;">ff</td> <td style="text-align: center;">ff</td> <td></td> <td></td> </tr> </table>	g̃ f̃	g̃ f̃	ẽ d̃	ẽ d̃	g̃ f̃	g̃ f̃	g̃ f̃	g̃ f̃	ẽ d̃	ẽ d̃	d ₁	d ₁	d ₁	d ₁	c ₁	c ₁	d ₁	d ₁	b ₁	b ₁	b ₁	b ₁	b ₁	b ₁	a ₁	a ₁	b ₁	b ₁	ff ₁	ff ₁	ff	ff	ff	ff			ff	ff			Bys o'r Groes.				
g̃ f̃	g̃ f̃	ẽ d̃	ẽ d̃	g̃ f̃	g̃ f̃	g̃ f̃	g̃ f̃	ẽ d̃	ẽ d̃																																				
d ₁	d ₁	d ₁	d ₁	c ₁	c ₁	d ₁	d ₁	b ₁	b ₁																																				
b ₁	b ₁	b ₁	b ₁	a ₁	a ₁	b ₁	b ₁	ff ₁	ff ₁																																				
ff	ff	ff	ff			ff	ff																																						
<table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="text-align: center;">b̃ c̃</td> <td style="text-align: center;">d̃ c̃</td> <td style="text-align: center;">ã c̃</td> <td style="text-align: center;">b̃ d̃</td> <td style="text-align: center;">ã c̃</td> <td style="text-align: center;">b̃ d̃</td> <td style="text-align: center;">b̃ c̃</td> <td style="text-align: center;">g̃ f̃</td> <td style="text-align: center;">g̃ f̃</td> <td style="text-align: center;">b̃ ã</td> <td style="text-align: center;">b̃ ã</td> </tr> <tr style="border-top: 1px solid black;"> <td style="text-align: center;">b₁</td> <td style="text-align: center;">b̄</td> <td style="text-align: center;">ā</td> <td style="text-align: center;">b̄</td> <td style="text-align: center;">ā</td> <td style="text-align: center;">b₁</td> <td style="text-align: center;">b̄</td> <td style="text-align: center;">d₁</td> <td style="text-align: center;">d₁</td> <td style="text-align: center;">c₁</td> <td style="text-align: center;">c₁</td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td style="text-align: center;">b₁</td> <td style="text-align: center;">b₁</td> <td style="text-align: center;">a₁</td> <td style="text-align: center;">a₁</td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td style="text-align: center;">ff</td> <td style="text-align: center;">ff</td> <td></td> <td></td> </tr> </table>	b̃ c̃	d̃ c̃	ã c̃	b̃ d̃	ã c̃	b̃ d̃	b̃ c̃	g̃ f̃	g̃ f̃	b̃ ã	b̃ ã	b ₁	b̄	ā	b̄	ā	b ₁	b̄	d ₁	d ₁	c ₁	c ₁								b ₁	b ₁	a ₁	a ₁								ff	ff			VIII.
b̃ c̃	d̃ c̃	ã c̃	b̃ d̃	ã c̃	b̃ d̃	b̃ c̃	g̃ f̃	g̃ f̃	b̃ ã	b̃ ã																																			
b ₁	b̄	ā	b̄	ā	b ₁	b̄	d ₁	d ₁	c ₁	c ₁																																			
							b ₁	b ₁	a ₁	a ₁																																			
							ff	ff																																					
<table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="text-align: center;">g̃ f̃</td> <td style="text-align: center;">g̃ f̃</td> <td style="text-align: center;">g̃ f̃</td> <td style="text-align: center;">c̃ b̃</td> <td style="text-align: center;">c̃ b̃</td> <td style="text-align: center;">b̃ ã</td> <td style="text-align: center;">b̃ ã</td> <td style="text-align: center;">g̃ f̃</td> </tr> <tr style="border-top: 1px solid black;"> <td style="text-align: center;">d₁</td> <td style="text-align: center;">d₁</td> <td style="text-align: center;">ff₁</td> <td style="text-align: center;">d₁</td> <td style="text-align: center;">d₁</td> <td style="text-align: center;">c₁</td> <td style="text-align: center;">c₁</td> <td style="text-align: center;">d₁</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">b₁</td> <td style="text-align: center;">b₁</td> <td style="text-align: center;">ff₁</td> <td style="text-align: center;">b₁</td> <td style="text-align: center;">b₁</td> <td style="text-align: center;">a₁</td> <td style="text-align: center;">a₁</td> <td style="text-align: center;">b₁</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">ff</td> <td style="text-align: center;">ff</td> <td></td> <td style="text-align: center;">ff</td> <td style="text-align: center;">ff</td> <td></td> <td></td> <td style="text-align: center;">ff</td> </tr> </table>	g̃ f̃	g̃ f̃	g̃ f̃	c̃ b̃	c̃ b̃	b̃ ã	b̃ ã	g̃ f̃	d ₁	d ₁	ff ₁	d ₁	d ₁	c ₁	c ₁	d ₁	b ₁	b ₁	ff ₁	b ₁	b ₁	a ₁	a ₁	b ₁	ff	ff		ff	ff			ff	IX.												
g̃ f̃	g̃ f̃	g̃ f̃	c̃ b̃	c̃ b̃	b̃ ã	b̃ ã	g̃ f̃																																						
d ₁	d ₁	ff ₁	d ₁	d ₁	c ₁	c ₁	d ₁																																						
b ₁	b ₁	ff ₁	b ₁	b ₁	a ₁	a ₁	b ₁																																						
ff	ff		ff	ff			ff																																						
<table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="text-align: center;">c̃ b̃</td> <td style="text-align: center;">c̃ b̃</td> <td style="text-align: center;">b̃ ã</td> <td style="text-align: center;">b̃ ã</td> <td style="text-align: center;">c̃ b̃</td> <td style="text-align: center;">c̃ b̃</td> <td style="text-align: center;">g̃ f̃</td> </tr> <tr style="border-top: 1px solid black;"> <td style="text-align: center;">d₁</td> <td style="text-align: center;">d₁</td> <td style="text-align: center;">c₁</td> <td style="text-align: center;">c₁</td> <td style="text-align: center;">d₁</td> <td style="text-align: center;">d₁</td> <td style="text-align: center;">d₁</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">b₁</td> <td style="text-align: center;">b₁</td> <td style="text-align: center;">a₁</td> <td style="text-align: center;">a₁</td> <td style="text-align: center;">b₁</td> <td style="text-align: center;">b₁</td> <td style="text-align: center;">b₁</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">ff</td> <td style="text-align: center;">ff</td> <td></td> <td></td> <td style="text-align: center;">ff</td> <td style="text-align: center;">ff</td> <td style="text-align: center;">ff</td> </tr> </table>	c̃ b̃	c̃ b̃	b̃ ã	b̃ ã	c̃ b̃	c̃ b̃	g̃ f̃	d ₁	d ₁	c ₁	c ₁	d ₁	d ₁	d ₁	b ₁	b ₁	a ₁	a ₁	b ₁	b ₁	b ₁	ff	ff			ff	ff	ff	XI.																
c̃ b̃	c̃ b̃	b̃ ã	b̃ ã	c̃ b̃	c̃ b̃	g̃ f̃																																							
d ₁	d ₁	c ₁	c ₁	d ₁	d ₁	d ₁																																							
b ₁	b ₁	a ₁	a ₁	b ₁	b ₁	b ₁																																							
ff	ff			ff	ff	ff																																							

$\begin{array}{c} \backslash \\ d \cdot \\ c \cdot \end{array}$	$\begin{array}{c} \backslash \\ d \cdot \\ c \cdot \end{array}$	Fordd.	XII.	$\begin{array}{c} \backslash \\ e \cdot \\ d \cdot \end{array}$	$\begin{array}{c} \backslash \\ e \cdot \\ d \cdot \end{array}$	$\begin{array}{c} \backslash \\ d \cdot \\ c \cdot \end{array}$	$\begin{array}{c} \backslash \\ e \cdot \\ c \cdot \end{array}$	$\begin{array}{c} \backslash \\ g \cdot \\ f \cdot \end{array}$	$\begin{array}{c} \backslash \\ g \cdot \\ f \cdot \end{array}$	Fordd.	
$\begin{array}{c} c_1 \\ a_1 \end{array}$	$\begin{array}{c} c_1 \\ a_1 \end{array}$			d_1	d_1	c_1	d_1	d_1	d_1		d_1
				$\bar{f}$	$\bar{f}$	$\bar{f}$	$\bar{f}$	$\bar{f}$	$\bar{f}$		$\bar{f}$

XIII.	$\bar{f}$	$\bar{f}$	$\bar{f}$	$\bar{f}$	$\bar{f}$	$\bar{f}$	$\bar{f}$	$\bar{f}$	$\bar{f}$
	$\bar{b}$	b_1	a	b_1	$\bar{b}$	b_1	$\bar{b}$	b_1	$\bar{a}$
	f_1		f_1		f_1		f_1		f_1
	d_1		c_1		d_1		d_1		c_1

$\bar{f}$	$\bar{f}$	$\bar{e}$	$\bar{f}$	$\bar{d}$	Bys o'r Groes.	$\bar{f}$	$\bar{f}$	$\bar{e}$	$\bar{d}$	$\bar{c}$	$\bar{d}$	$\bar{c}$	$\bar{b}$	$\bar{c}$	$\bar{b}$
$\bar{b}$	b_1	$\bar{b}$	b_1	$\bar{b}$		$\bar{b}$	b_1	$\bar{a}$	f_1	$\bar{f}$	f_1	$\bar{f}$	f_1	b_1	b_1
d_1		d_1				d_1		c_1	b_1	f_1	b_1				

Tervyn Caniad Tro Tant.

1613.

CANIAD SANT SILIN.

COR VINVAEN ..... 1011011.1011011.

$\begin{array}{cccc cccc} \frac{d}{c} & \frac{d}{c} & \frac{c}{b} & \frac{c}{b} & \frac{d}{c} & \frac{d}{c} & \frac{a}{g} & \frac{a}{g} \\ \frac{c}{c} & \frac{c}{c} & \frac{b}{b} & \frac{b}{b} & \frac{c}{c} & \frac{c}{c} & \frac{g}{g} & \frac{g}{g} \end{array}$	$\begin{array}{cccc} \frac{b}{a} & \frac{a}{g} & \frac{b}{a} & \frac{g}{a} \\ \frac{a}{a} & \frac{g}{g} & \frac{a}{a} & \frac{a}{a} \end{array}$	Bys dechre.
$\begin{array}{cccc} c & d & c & c \end{array}$	$\begin{array}{cccc} fi & c & fi & d \end{array}$	
$\begin{array}{cccc cccc} \frac{b}{a} & \frac{a}{g} & \frac{d}{c} & \frac{c}{c} & \frac{c}{b} & \frac{a}{g} & \frac{a}{g} & \frac{a}{g} \\ \frac{a}{a} & \frac{g}{g} & \frac{c}{c} & \frac{c}{c} & \frac{b}{b} & \frac{g}{g} & \frac{g}{g} & \frac{g}{g} \end{array}$	Bys Cwbyl.	$\begin{array}{ccc} \frac{a}{g} & d & \frac{1}{g} \\ \frac{g}{g} & & d \end{array}$
$\begin{array}{cccc} fi & c & c & d \end{array}$		$\begin{array}{cc} d & b \end{array}$
$\begin{array}{cc ccc} \frac{a}{g} & & \frac{1}{g} & d & \\ \frac{g}{g} & d & g & d & \end{array}$	Bys dechre diweddiad.	$\begin{array}{cccc} \frac{a}{g} & c & \frac{1}{g} & e \\ \frac{g}{g} & c & g & e \end{array}$
$\begin{array}{cc} d & b \end{array}$		$\begin{array}{cccc} c & c & c & c \end{array}$
$\begin{array}{cccc cccc} \frac{1}{g} & g & f & e & \frac{1}{g} & \frac{1}{g} & \frac{1}{g} & \frac{1}{g} \\ \frac{a}{g} & & & d & \frac{b}{c} & \frac{a}{g} & \frac{a}{g} & \frac{a}{g} \end{array}$	II. Fordd.	$\begin{array}{cccc} \frac{d}{c} & \frac{d}{c} & \frac{c}{c} & \frac{c}{c} \\ \frac{c}{c} & \frac{c}{c} & \frac{b}{b} & \frac{b}{b} \end{array}$
$\begin{array}{cccc} c & & c & c \end{array}$		$\begin{array}{cccc} c & d & c & c \end{array}$

III. <table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="border-right: 1px dashed black; padding: 5px;"> $\begin{array}{cccccccc} \bar{d} & \bar{d} & \bar{d} & \bar{c} & \bar{d} & \bar{d} & \bar{d} & \bar{a} \\ \bar{c} & \bar{c} & \bar{c} & \bar{b} & \bar{c} & \bar{c} & \bar{c} & \bar{g} \end{array}$ </td> <td style="padding: 5px;"> Fordd. </td> </tr> <tr> <td style="border-right: 1px dashed black; padding: 5px;"> $\begin{array}{cccccccc} c_1 & & c_1 & d_1 & c_1 & & c_1 & c_1 \end{array}$ </td> <td style="padding: 5px;"></td> </tr> </table>	$\begin{array}{cccccccc} \bar{d} & \bar{d} & \bar{d} & \bar{c} & \bar{d} & \bar{d} & \bar{d} & \bar{a} \\ \bar{c} & \bar{c} & \bar{c} & \bar{b} & \bar{c} & \bar{c} & \bar{c} & \bar{g} \end{array}$	Fordd.	$\begin{array}{cccccccc} c_1 & & c_1 & d_1 & c_1 & & c_1 & c_1 \end{array}$		IV. <table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="border-right: 1px dashed black; padding: 5px;"> $\begin{array}{cccccccc} \bar{f} & \bar{e} & \bar{e} & \bar{f} & \bar{f} & \bar{d} \\ \bar{e} & \bar{e} & \bar{d} & \bar{d} & \bar{e} & \bar{e} & \bar{c} & \bar{c} \end{array}$ </td> <td style="padding: 5px;"> IV. </td> </tr> <tr> <td style="border-right: 1px dashed black; padding: 5px;"> $\begin{array}{cccccccc} \bar{c} & & \bar{b} & & \bar{e} & & \bar{a} & \\ c_1 & & d_1 & & c_1 & & c_1 & \end{array}$ </td> <td style="padding: 5px;"></td> </tr> </table>	$\begin{array}{cccccccc} \bar{f} & \bar{e} & \bar{e} & \bar{f} & \bar{f} & \bar{d} \\ \bar{e} & \bar{e} & \bar{d} & \bar{d} & \bar{e} & \bar{e} & \bar{c} & \bar{c} \end{array}$	IV.	$\begin{array}{cccccccc} \bar{c} & & \bar{b} & & \bar{e} & & \bar{a} & \\ c_1 & & d_1 & & c_1 & & c_1 & \end{array}$					
$\begin{array}{cccccccc} \bar{d} & \bar{d} & \bar{d} & \bar{c} & \bar{d} & \bar{d} & \bar{d} & \bar{a} \\ \bar{c} & \bar{c} & \bar{c} & \bar{b} & \bar{c} & \bar{c} & \bar{c} & \bar{g} \end{array}$	Fordd.												
$\begin{array}{cccccccc} c_1 & & c_1 & d_1 & c_1 & & c_1 & c_1 \end{array}$													
$\begin{array}{cccccccc} \bar{f} & \bar{e} & \bar{e} & \bar{f} & \bar{f} & \bar{d} \\ \bar{e} & \bar{e} & \bar{d} & \bar{d} & \bar{e} & \bar{e} & \bar{c} & \bar{c} \end{array}$	IV.												
$\begin{array}{cccccccc} \bar{c} & & \bar{b} & & \bar{e} & & \bar{a} & \\ c_1 & & d_1 & & c_1 & & c_1 & \end{array}$													
<table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="border-right: 1px dashed black; padding: 5px;"> $\begin{array}{cccc} \bar{e} & \bar{d} & \bar{e} & \bar{c} \\ \bar{d} & \bar{c} & \bar{d} & \bar{b} \end{array}$ </td> <td style="padding: 5px;"> Bys dechre. </td> <td style="padding: 5px;"> $\begin{array}{cccc} \bar{d} & \bar{c} & \bar{b} & \bar{a} \\ \bar{c} & \bar{b} & \bar{a} & \bar{g} \end{array}$ </td> </tr> <tr> <td style="border-right: 1px dashed black; padding: 5px;"> $\begin{array}{cccc} \bar{b} & \bar{a} & \bar{b} & \bar{g} \\ d_1 & c_1 & d_1 & d_1 \end{array}$ </td> <td style="padding: 5px;"></td> <td style="padding: 5px;"> $\begin{array}{cccc} c_1 & d_1 & f_1 & c_1 \end{array}$ </td> </tr> </table>	$\begin{array}{cccc} \bar{e} & \bar{d} & \bar{e} & \bar{c} \\ \bar{d} & \bar{c} & \bar{d} & \bar{b} \end{array}$	Bys dechre.	$\begin{array}{cccc} \bar{d} & \bar{c} & \bar{b} & \bar{a} \\ \bar{c} & \bar{b} & \bar{a} & \bar{g} \end{array}$	$\begin{array}{cccc} \bar{b} & \bar{a} & \bar{b} & \bar{g} \\ d_1 & c_1 & d_1 & d_1 \end{array}$		$\begin{array}{cccc} c_1 & d_1 & f_1 & c_1 \end{array}$							
$\begin{array}{cccc} \bar{e} & \bar{d} & \bar{e} & \bar{c} \\ \bar{d} & \bar{c} & \bar{d} & \bar{b} \end{array}$	Bys dechre.	$\begin{array}{cccc} \bar{d} & \bar{c} & \bar{b} & \bar{a} \\ \bar{c} & \bar{b} & \bar{a} & \bar{g} \end{array}$											
$\begin{array}{cccc} \bar{b} & \bar{a} & \bar{b} & \bar{g} \\ d_1 & c_1 & d_1 & d_1 \end{array}$		$\begin{array}{cccc} c_1 & d_1 & f_1 & c_1 \end{array}$											
<table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="border-right: 1px dashed black; padding: 5px;"> $\begin{array}{ccc} \bar{a} & \bar{a} & \\ \bar{g} & \bar{g} & \bar{g} \end{array}$ </td> <td style="padding: 5px;"> Fordd yr un diwedd o hyd. </td> <td style="border-right: 1px dashed black; padding: 5px;"> v. </td> <td style="padding: 5px;"> $\begin{array}{cccccccc} \bar{f} & \bar{e} & \bar{e} & \bar{f} & \bar{f} & \bar{d} & \bar{d} \\ \bar{e} & \bar{e} & \bar{d} & \bar{d} & \bar{e} & \bar{e} & \bar{c} & \bar{c} \end{array}$ </td> <td style="padding: 5px;"> Fordd. </td> </tr> <tr> <td style="border-right: 1px dashed black; padding: 5px;"> $\begin{array}{ccc} \bar{c} & \bar{c} & \\ c_1 & c_1 & c_1 \end{array}$ </td> <td style="padding: 5px;"></td> <td style="border-right: 1px dashed black; padding: 5px;"></td> <td style="padding: 5px;"> $\begin{array}{cccc} \bar{c} & \bar{b} & \bar{c} & \bar{a} \\ c_1 & d_1 & c_1 & c_1 \end{array}$ </td> <td style="padding: 5px;"></td> </tr> </table>	$\begin{array}{ccc} \bar{a} & \bar{a} & \\ \bar{g} & \bar{g} & \bar{g} \end{array}$	Fordd yr un diwedd o hyd.	v.	$\begin{array}{cccccccc} \bar{f} & \bar{e} & \bar{e} & \bar{f} & \bar{f} & \bar{d} & \bar{d} \\ \bar{e} & \bar{e} & \bar{d} & \bar{d} & \bar{e} & \bar{e} & \bar{c} & \bar{c} \end{array}$	Fordd.	$\begin{array}{ccc} \bar{c} & \bar{c} & \\ c_1 & c_1 & c_1 \end{array}$			$\begin{array}{cccc} \bar{c} & \bar{b} & \bar{c} & \bar{a} \\ c_1 & d_1 & c_1 & c_1 \end{array}$				
$\begin{array}{ccc} \bar{a} & \bar{a} & \\ \bar{g} & \bar{g} & \bar{g} \end{array}$	Fordd yr un diwedd o hyd.	v.	$\begin{array}{cccccccc} \bar{f} & \bar{e} & \bar{e} & \bar{f} & \bar{f} & \bar{d} & \bar{d} \\ \bar{e} & \bar{e} & \bar{d} & \bar{d} & \bar{e} & \bar{e} & \bar{c} & \bar{c} \end{array}$	Fordd.									
$\begin{array}{ccc} \bar{c} & \bar{c} & \\ c_1 & c_1 & c_1 \end{array}$			$\begin{array}{cccc} \bar{c} & \bar{b} & \bar{c} & \bar{a} \\ c_1 & d_1 & c_1 & c_1 \end{array}$										
VI. <table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="border-right: 1px dashed black; padding: 5px;"> $\begin{array}{cccccccc} \bar{f} & \bar{f} & \bar{e} & \bar{f} & \bar{f} & \bar{d} & \bar{d} \\ \bar{e} & \bar{e} & \bar{d} & \bar{e} & \bar{e} & \bar{c} & \bar{c} \end{array}$ </td> <td style="padding: 5px;"> Fordd. o hyd </td> <td style="border-right: 1px dashed black; padding: 5px;"></td> <td style="padding: 5px;"> VII. </td> </tr> <tr> <td style="border-right: 1px dashed black; padding: 5px;"> $\begin{array}{cccccccc} \bar{e} & \bar{c} & \bar{b} & \bar{c} & \bar{c} & \bar{a} & \bar{a} \\ c_1 & c_1 & d_1 & c_1 & c_1 & c_1 & c_1 \end{array}$ </td> <td style="padding: 5px;"></td> <td style="border-right: 1px dashed black; padding: 5px;"></td> <td style="padding: 5px;"> $\begin{array}{cccc} \bar{a} & \bar{a} & \bar{f} & \bar{d} \\ \bar{g} & \bar{g} & \bar{e} & \bar{c} \end{array}$ </td> </tr> <tr> <td style="border-right: 1px dashed black; padding: 5px;"></td> <td style="padding: 5px;"></td> <td style="border-right: 1px dashed black; padding: 5px;"></td> <td style="padding: 5px;"> $\begin{array}{cccc} \bar{e} & \bar{d} & \bar{c} & \bar{a} \\ c_1 & d_1 & c_1 & c_1 \end{array}$ </td> </tr> </table>	$\begin{array}{cccccccc} \bar{f} & \bar{f} & \bar{e} & \bar{f} & \bar{f} & \bar{d} & \bar{d} \\ \bar{e} & \bar{e} & \bar{d} & \bar{e} & \bar{e} & \bar{c} & \bar{c} \end{array}$	Fordd. o hyd		VII.	$\begin{array}{cccccccc} \bar{e} & \bar{c} & \bar{b} & \bar{c} & \bar{c} & \bar{a} & \bar{a} \\ c_1 & c_1 & d_1 & c_1 & c_1 & c_1 & c_1 \end{array}$			$\begin{array}{cccc} \bar{a} & \bar{a} & \bar{f} & \bar{d} \\ \bar{g} & \bar{g} & \bar{e} & \bar{c} \end{array}$				$\begin{array}{cccc} \bar{e} & \bar{d} & \bar{c} & \bar{a} \\ c_1 & d_1 & c_1 & c_1 \end{array}$	
$\begin{array}{cccccccc} \bar{f} & \bar{f} & \bar{e} & \bar{f} & \bar{f} & \bar{d} & \bar{d} \\ \bar{e} & \bar{e} & \bar{d} & \bar{e} & \bar{e} & \bar{c} & \bar{c} \end{array}$	Fordd. o hyd		VII.										
$\begin{array}{cccccccc} \bar{e} & \bar{c} & \bar{b} & \bar{c} & \bar{c} & \bar{a} & \bar{a} \\ c_1 & c_1 & d_1 & c_1 & c_1 & c_1 & c_1 \end{array}$			$\begin{array}{cccc} \bar{a} & \bar{a} & \bar{f} & \bar{d} \\ \bar{g} & \bar{g} & \bar{e} & \bar{c} \end{array}$										
			$\begin{array}{cccc} \bar{e} & \bar{d} & \bar{c} & \bar{a} \\ c_1 & d_1 & c_1 & c_1 \end{array}$										
<table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="border-right: 1px dashed black; padding: 5px;"> $\begin{array}{cccccccc} \bar{g} & \bar{f} & \bar{e} & \bar{c} & \bar{f} & \bar{e} & \bar{f} & \bar{d} \\ \bar{f} & \bar{e} & \bar{d} & \bar{b} & \bar{e} & \bar{d} & \bar{e} & \bar{c} \end{array}$ </td> <td style="padding: 5px;"></td> <td style="border-right: 1px dashed black; padding: 5px;"></td> <td style="padding: 5px;"> $\begin{array}{cccc} \bar{d} & \bar{c} & \bar{b} & \bar{a} \\ \bar{c} & \bar{b} & \bar{a} & \bar{g} \end{array}$ </td> </tr> <tr> <td style="border-right: 1px dashed black; padding: 5px;"> $\begin{array}{cccccccc} \bar{d} & \bar{c} & \bar{b} & \bar{c} & \bar{b} & \bar{c} & \bar{a} \\ d_1 & c_1 & d_1 & c_1 & d_1 & c_1 & c_1 \end{array}$ </td> <td style="padding: 5px;"></td> <td style="border-right: 1px dashed black; padding: 5px;"></td> <td style="padding: 5px;"> $\begin{array}{cccc} c_1 & d_1 & f_1 & c_1 \end{array}$ </td> </tr> </table>	$\begin{array}{cccccccc} \bar{g} & \bar{f} & \bar{e} & \bar{c} & \bar{f} & \bar{e} & \bar{f} & \bar{d} \\ \bar{f} & \bar{e} & \bar{d} & \bar{b} & \bar{e} & \bar{d} & \bar{e} & \bar{c} \end{array}$			$\begin{array}{cccc} \bar{d} & \bar{c} & \bar{b} & \bar{a} \\ \bar{c} & \bar{b} & \bar{a} & \bar{g} \end{array}$	$\begin{array}{cccccccc} \bar{d} & \bar{c} & \bar{b} & \bar{c} & \bar{b} & \bar{c} & \bar{a} \\ d_1 & c_1 & d_1 & c_1 & d_1 & c_1 & c_1 \end{array}$			$\begin{array}{cccc} c_1 & d_1 & f_1 & c_1 \end{array}$					
$\begin{array}{cccccccc} \bar{g} & \bar{f} & \bar{e} & \bar{c} & \bar{f} & \bar{e} & \bar{f} & \bar{d} \\ \bar{f} & \bar{e} & \bar{d} & \bar{b} & \bar{e} & \bar{d} & \bar{e} & \bar{c} \end{array}$			$\begin{array}{cccc} \bar{d} & \bar{c} & \bar{b} & \bar{a} \\ \bar{c} & \bar{b} & \bar{a} & \bar{g} \end{array}$										
$\begin{array}{cccccccc} \bar{d} & \bar{c} & \bar{b} & \bar{c} & \bar{b} & \bar{c} & \bar{a} \\ d_1 & c_1 & d_1 & c_1 & d_1 & c_1 & c_1 \end{array}$			$\begin{array}{cccc} c_1 & d_1 & f_1 & c_1 \end{array}$										

<table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="border-right: 1px dashed black; padding: 5px;"> $\frac{a}{g}$ </td> <td style="padding: 5px;"> $\frac{a}{g}$ </td> </tr> <tr> <td style="border-right: 1px dashed black; padding: 5px;"> $\frac{c}{ci}$ </td> <td style="padding: 5px;"> $\frac{c}{ci}$ </td> </tr> </table>	$\frac{a}{g}$	$\frac{a}{g}$	$\frac{c}{ci}$	$\frac{c}{ci}$	Bys Fordd Diweddiad.	VIII.	<table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="border-right: 1px dashed black; padding: 5px;"> $\frac{a}{g}$ </td> <td style="border-right: 1px dashed black; padding: 5px;"> $\frac{a}{g}$ </td> <td style="border-right: 1px dashed black; padding: 5px;"> $\frac{g}{f}$ </td> <td style="border-right: 1px dashed black; padding: 5px;"> $\frac{g}{f}$ </td> <td style="border-right: 1px dashed black; padding: 5px;"> $\frac{f}{c}$ </td> <td style="border-right: 1px dashed black; padding: 5px;"> $\frac{f}{c}$ </td> <td style="border-right: 1px dashed black; padding: 5px;"> $\frac{d}{c}$ </td> <td style="border-right: 1px dashed black; padding: 5px;"> $\frac{d}{c}$ </td> <td style="border-right: 1px dashed black; padding: 5px;"> $\frac{g}{f}$ </td> <td style="padding: 5px;"> $\frac{g}{f}$ </td> </tr> <tr> <td style="border-right: 1px dashed black; padding: 5px;"> $\frac{e}{ci}$ </td> <td style="border-right: 1px dashed black; padding: 5px;"> $\frac{d}{di}$ </td> <td style="border-right: 1px dashed black; padding: 5px;"> $\frac{c}{ci}$ </td> <td style="border-right: 1px dashed black; padding: 5px;"> $\frac{a}{ci}$ </td> <td style="border-right: 1px dashed black; padding: 5px;"> $\frac{d}{di}$ </td> <td style="padding: 5px;"></td> <td style="padding: 5px;"></td> <td style="padding: 5px;"></td> <td style="padding: 5px;"></td> <td style="padding: 5px;"></td> </tr> </table>	$\frac{a}{g}$	$\frac{a}{g}$	$\frac{g}{f}$	$\frac{g}{f}$	$\frac{f}{c}$	$\frac{f}{c}$	$\frac{d}{c}$	$\frac{d}{c}$	$\frac{g}{f}$	$\frac{g}{f}$	$\frac{e}{ci}$	$\frac{d}{di}$	$\frac{c}{ci}$	$\frac{a}{ci}$	$\frac{d}{di}$																																	
$\frac{a}{g}$	$\frac{a}{g}$																																																						
$\frac{c}{ci}$	$\frac{c}{ci}$																																																						
$\frac{a}{g}$	$\frac{a}{g}$	$\frac{g}{f}$	$\frac{g}{f}$	$\frac{f}{c}$	$\frac{f}{c}$	$\frac{d}{c}$	$\frac{d}{c}$	$\frac{g}{f}$	$\frac{g}{f}$																																														
$\frac{e}{ci}$	$\frac{d}{di}$	$\frac{c}{ci}$	$\frac{a}{ci}$	$\frac{d}{di}$																																																			
<table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="border-right: 1px dashed black; padding: 5px;"> $\frac{f}{e}$ </td> <td style="border-right: 1px dashed black; padding: 5px;"> $\frac{f}{e}$ </td> <td style="border-right: 1px dashed black; padding: 5px;"> $\frac{e}{d}$ </td> <td style="border-right: 1px dashed black; padding: 5px;"> $\frac{e}{d}$ </td> <td style="border-right: 1px dashed black; padding: 5px;"> $\frac{c}{b}$ </td> <td style="border-right: 1px dashed black; padding: 5px;"> $\frac{c}{b}$ </td> <td style="border-right: 1px dashed black; padding: 5px;"> $\frac{f}{c}$ </td> <td style="border-right: 1px dashed black; padding: 5px;"> $\frac{f}{c}$ </td> <td style="border-right: 1px dashed black; padding: 5px;"> $\frac{e}{d}$ </td> <td style="border-right: 1px dashed black; padding: 5px;"> $\frac{e}{d}$ </td> <td style="border-right: 1px dashed black; padding: 5px;"> $\frac{f}{c}$ </td> <td style="border-right: 1px dashed black; padding: 5px;"> $\frac{f}{c}$ </td> <td style="border-right: 1px dashed black; padding: 5px;"> $\frac{d}{c}$ </td> <td style="border-right: 1px dashed black; padding: 5px;"> $\frac{d}{c}$ </td> <td style="border-right: 1px dashed black; padding: 5px;"> $\frac{b}{a}$ </td> <td style="border-right: 1px dashed black; padding: 5px;"> $\frac{b}{a}$ </td> <td style="border-right: 1px dashed black; padding: 5px;"> $\frac{a}{g}$ </td> <td style="padding: 5px;"> $\frac{a}{g}$ </td> </tr> <tr> <td style="border-right: 1px dashed black; padding: 5px;"> $\frac{c}{ci}$ </td> <td style="border-right: 1px dashed black; padding: 5px;"> $\frac{b}{di}$ </td> <td style="border-right: 1px dashed black; padding: 5px;"> $\frac{f}{di}$ </td> <td style="border-right: 1px dashed black; padding: 5px;"> $\frac{c}{ci}$ </td> <td style="border-right: 1px dashed black; padding: 5px;"> $\frac{b}{di}$ </td> <td style="border-right: 1px dashed black; padding: 5px;"> $\frac{c}{ci}$ </td> <td style="border-right: 1px dashed black; padding: 5px;"> $\frac{a}{ci}$ </td> <td style="border-right: 1px dashed black; padding: 5px;"> $\frac{a}{ci}$ </td> <td style="border-right: 1px dashed black; padding: 5px;"> $\frac{c}{ci}$ </td> <td style="border-right: 1px dashed black; padding: 5px;"> $\frac{d}{di}$ </td> <td style="border-right: 1px dashed black; padding: 5px;"> $\frac{fi}{ci}$ </td> <td style="border-right: 1px dashed black; padding: 5px;"> $\frac{ci}{ci}$ </td> <td style="border-right: 1px dashed black; padding: 5px;"> $\frac{ci}{ci}$ </td> <td style="border-right: 1px dashed black; padding: 5px;"> $\frac{ci}{ci}$ </td> <td style="border-right: 1px dashed black; padding: 5px;"> $\frac{ci}{ci}$ </td> <td style="border-right: 1px dashed black; padding: 5px;"> $\frac{ci}{ci}$ </td> <td style="border-right: 1px dashed black; padding: 5px;"> $\frac{ci}{ci}$ </td> <td style="padding: 5px;"> $\frac{ci}{ci}$ </td> </tr> </table>	$\frac{f}{e}$	$\frac{f}{e}$	$\frac{e}{d}$	$\frac{e}{d}$	$\frac{c}{b}$	$\frac{c}{b}$	$\frac{f}{c}$	$\frac{f}{c}$	$\frac{e}{d}$	$\frac{e}{d}$	$\frac{f}{c}$	$\frac{f}{c}$	$\frac{d}{c}$	$\frac{d}{c}$	$\frac{b}{a}$	$\frac{b}{a}$	$\frac{a}{g}$	$\frac{a}{g}$	$\frac{c}{ci}$	$\frac{b}{di}$	$\frac{f}{di}$	$\frac{c}{ci}$	$\frac{b}{di}$	$\frac{c}{ci}$	$\frac{a}{ci}$	$\frac{a}{ci}$	$\frac{c}{ci}$	$\frac{d}{di}$	$\frac{fi}{ci}$	$\frac{ci}{ci}$	$\frac{ci}{ci}$	$\frac{ci}{ci}$	$\frac{ci}{ci}$	$\frac{ci}{ci}$	$\frac{ci}{ci}$	$\frac{ci}{ci}$	IX.	<table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="border-right: 1px dashed black; padding: 5px;"> $\frac{a}{g}$ </td> <td style="border-right: 1px dashed black; padding: 5px;"> $\frac{a}{g}$ </td> <td style="border-right: 1px dashed black; padding: 5px;"> $\frac{a}{g}$ </td> <td style="border-right: 1px dashed black; padding: 5px;"> $\frac{g}{f}$ </td> </tr> <tr> <td style="border-right: 1px dashed black; padding: 5px;"> $\frac{c}{ci}$ </td> <td style="border-right: 1px dashed black; padding: 5px;"> $\frac{e}{ci}$ </td> <td style="border-right: 1px dashed black; padding: 5px;"> $\frac{d}{di}$ </td> <td style="padding: 5px;"></td> </tr> </table>	$\frac{a}{g}$	$\frac{a}{g}$	$\frac{a}{g}$	$\frac{g}{f}$	$\frac{c}{ci}$	$\frac{e}{ci}$	$\frac{d}{di}$		Fordd.	X.	<table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="border-right: 1px dashed black; padding: 5px;"> $\frac{a}{g}$ </td> <td style="border-right: 1px dashed black; padding: 5px;"> $\frac{g}{f}$ </td> <td style="padding: 5px;"> $\frac{e}{c}$ </td> </tr> <tr> <td style="border-right: 1px dashed black; padding: 5px;"> $\frac{c}{ci}$ </td> <td style="border-right: 1px dashed black; padding: 5px;"> $\frac{c}{ci}$ </td> <td style="padding: 5px;"> $\frac{c}{ci}$ </td> </tr> </table>	$\frac{a}{g}$	$\frac{g}{f}$	$\frac{e}{c}$	$\frac{c}{ci}$	$\frac{c}{ci}$	$\frac{c}{ci}$
$\frac{f}{e}$	$\frac{f}{e}$	$\frac{e}{d}$	$\frac{e}{d}$	$\frac{c}{b}$	$\frac{c}{b}$	$\frac{f}{c}$	$\frac{f}{c}$	$\frac{e}{d}$	$\frac{e}{d}$	$\frac{f}{c}$	$\frac{f}{c}$	$\frac{d}{c}$	$\frac{d}{c}$	$\frac{b}{a}$	$\frac{b}{a}$	$\frac{a}{g}$	$\frac{a}{g}$																																						
$\frac{c}{ci}$	$\frac{b}{di}$	$\frac{f}{di}$	$\frac{c}{ci}$	$\frac{b}{di}$	$\frac{c}{ci}$	$\frac{a}{ci}$	$\frac{a}{ci}$	$\frac{c}{ci}$	$\frac{d}{di}$	$\frac{fi}{ci}$	$\frac{ci}{ci}$	$\frac{ci}{ci}$	$\frac{ci}{ci}$	$\frac{ci}{ci}$	$\frac{ci}{ci}$	$\frac{ci}{ci}$	$\frac{ci}{ci}$																																						
$\frac{a}{g}$	$\frac{a}{g}$	$\frac{a}{g}$	$\frac{g}{f}$																																																				
$\frac{c}{ci}$	$\frac{e}{ci}$	$\frac{d}{di}$																																																					
$\frac{a}{g}$	$\frac{g}{f}$	$\frac{e}{c}$																																																					
$\frac{c}{ci}$	$\frac{c}{ci}$	$\frac{c}{ci}$																																																					
<table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="border-right: 1px dashed black; padding: 5px;"> $\frac{g}{e}$ </td> <td style="border-right: 1px dashed black; padding: 5px;"> $\frac{f}{d}$ </td> <td style="border-right: 1px dashed black; padding: 5px;"> $\frac{c}{d}$ </td> <td style="border-right: 1px dashed black; padding: 5px;"> $\frac{f}{d}$ </td> <td style="border-right: 1px dashed black; padding: 5px;"> $\frac{c}{d}$ </td> <td style="border-right: 1px dashed black; padding: 5px;"> $\frac{c}{d}$ </td> <td style="border-right: 1px dashed black; padding: 5px;"> $\frac{g}{e}$ </td> <td style="border-right: 1px dashed black; padding: 5px;"> $\frac{f}{d}$ </td> <td style="border-right: 1px dashed black; padding: 5px;"> $\frac{c}{d}$ </td> <td style="border-right: 1px dashed black; padding: 5px;"> $\frac{e}{c}$ </td> <td style="padding: 5px;"> $\frac{f}{d}$ </td> <td style="padding: 5px;"> $\frac{c}{c}$ </td> </tr> <tr> <td style="border-right: 1px dashed black; padding: 5px;"> $\frac{d}{di}$ </td> <td style="border-right: 1px dashed black; padding: 5px;"> $\frac{c}{ci}$ </td> <td style="border-right: 1px dashed black; padding: 5px;"> $\frac{c}{ci}$ </td> <td style="border-right: 1px dashed black; padding: 5px;"> $\frac{d}{di}$ </td> <td style="border-right: 1px dashed black; padding: 5px;"> $\frac{c}{ci}$ </td> <td style="border-right: 1px dashed black; padding: 5px;"> $\frac{c}{ci}$ </td> <td style="border-right: 1px dashed black; padding: 5px;"> $\frac{b}{di}$ </td> <td style="border-right: 1px dashed black; padding: 5px;"> $\frac{c}{ci}$ </td> <td style="border-right: 1px dashed black; padding: 5px;"> $\frac{c}{ci}$ </td> <td style="border-right: 1px dashed black; padding: 5px;"> $\frac{c}{ci}$ </td> <td style="padding: 5px;"> $\frac{c}{ci}$ </td> <td style="padding: 5px;"> $\frac{c}{ci}$ </td> </tr> </table>	$\frac{g}{e}$	$\frac{f}{d}$	$\frac{c}{d}$	$\frac{f}{d}$	$\frac{c}{d}$	$\frac{c}{d}$	$\frac{g}{e}$	$\frac{f}{d}$	$\frac{c}{d}$	$\frac{e}{c}$	$\frac{f}{d}$	$\frac{c}{c}$	$\frac{d}{di}$	$\frac{c}{ci}$	$\frac{c}{ci}$	$\frac{d}{di}$	$\frac{c}{ci}$	$\frac{c}{ci}$	$\frac{b}{di}$	$\frac{c}{ci}$	$\frac{c}{ci}$	$\frac{c}{ci}$	$\frac{c}{ci}$	$\frac{c}{ci}$	Bys dechre.	<table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="border-right: 1px dashed black; padding: 5px;"> $\frac{f}{c}$ </td> <td style="border-right: 1px dashed black; padding: 5px;"> $\frac{d}{c}$ </td> <td style="border-right: 1px dashed black; padding: 5px;"> $\frac{c}{d}$ </td> <td style="border-right: 1px dashed black; padding: 5px;"> $\frac{c}{d}$ </td> <td style="border-right: 1px dashed black; padding: 5px;"> $\frac{b}{a}$ </td> <td style="border-right: 1px dashed black; padding: 5px;"> $\frac{a}{g}$ </td> <td style="border-right: 1px dashed black; padding: 5px;"> $\frac{g}{g}$ </td> <td style="border-right: 1px dashed black; padding: 5px;"> $\frac{a}{g}$ </td> </tr> <tr> <td style="border-right: 1px dashed black; padding: 5px;"> $\frac{c}{ci}$ </td> <td style="border-right: 1px dashed black; padding: 5px;"> $\frac{b}{di}$ </td> <td style="border-right: 1px dashed black; padding: 5px;"> $\frac{a}{ci}$ </td> <td style="border-right: 1px dashed black; padding: 5px;"> $\frac{g}{di}$ </td> <td style="border-right: 1px dashed black; padding: 5px;"> $\frac{c}{ci}$ </td> <td style="border-right: 1px dashed black; padding: 5px;"> $\frac{w}{c}$ </td> <td style="border-right: 1px dashed black; padding: 5px;"> $\frac{c}{ci}$ </td> <td style="padding: 5px;"> $\frac{c}{ci}$ </td> </tr> </table>	$\frac{f}{c}$	$\frac{d}{c}$	$\frac{c}{d}$	$\frac{c}{d}$	$\frac{b}{a}$	$\frac{a}{g}$	$\frac{g}{g}$	$\frac{a}{g}$	$\frac{c}{ci}$	$\frac{b}{di}$	$\frac{a}{ci}$	$\frac{g}{di}$	$\frac{c}{ci}$	$\frac{w}{c}$	$\frac{c}{ci}$	$\frac{c}{ci}$	Bys Fordd.												
$\frac{g}{e}$	$\frac{f}{d}$	$\frac{c}{d}$	$\frac{f}{d}$	$\frac{c}{d}$	$\frac{c}{d}$	$\frac{g}{e}$	$\frac{f}{d}$	$\frac{c}{d}$	$\frac{e}{c}$	$\frac{f}{d}$	$\frac{c}{c}$																																												
$\frac{d}{di}$	$\frac{c}{ci}$	$\frac{c}{ci}$	$\frac{d}{di}$	$\frac{c}{ci}$	$\frac{c}{ci}$	$\frac{b}{di}$	$\frac{c}{ci}$	$\frac{c}{ci}$	$\frac{c}{ci}$	$\frac{c}{ci}$	$\frac{c}{ci}$																																												
$\frac{f}{c}$	$\frac{d}{c}$	$\frac{c}{d}$	$\frac{c}{d}$	$\frac{b}{a}$	$\frac{a}{g}$	$\frac{g}{g}$	$\frac{a}{g}$																																																
$\frac{c}{ci}$	$\frac{b}{di}$	$\frac{a}{ci}$	$\frac{g}{di}$	$\frac{c}{ci}$	$\frac{w}{c}$	$\frac{c}{ci}$	$\frac{c}{ci}$																																																

XI.	$\begin{array}{c} \bar{a} \quad \bar{a} \quad \bar{a} \quad \bar{a} \\ \bar{g} \quad \bar{g} \quad \bar{g} \quad \bar{g} \end{array} \quad \bar{f} \quad \bar{e} \quad \bar{e}$	$\begin{array}{c} \bar{a} \quad \bar{a} \\ \bar{g} \quad \bar{g} \end{array} \quad \bar{f} \quad \bar{e}$	
	$\begin{array}{c} \bar{e} \quad \bar{d} \quad \bar{c} \quad \bar{c} \\ \text{cl} \quad \text{dt} \quad \text{cl} \quad \text{cl} \end{array}$	$\begin{array}{c} \bar{d} \quad \bar{c} \\ \text{dt} \quad \text{cl} \end{array}$	
	$\begin{array}{c} \bar{e} \quad \bar{a} \\ \bar{g} \quad \bar{g} \end{array} \quad \bar{d} \quad \bar{d}$	Bys dechre.	$\begin{array}{c} \bar{a} \quad \bar{e} \quad \bar{d} \quad \bar{e} \quad \bar{d} \quad \bar{e} \quad \bar{d} \quad \bar{c} \quad \bar{a} \quad \bar{a} \\ \bar{g} \quad \bar{g} \quad \bar{g} \quad \bar{g} \quad \bar{g} \quad \bar{g} \quad \bar{g} \quad \bar{g} \quad \bar{g} \quad \bar{g} \end{array}$
	$\begin{array}{c} \bar{b} \quad \bar{b} \\ \text{dt} \quad \text{dt} \end{array}$		$\begin{array}{c} \bar{c} \quad \bar{d} \quad \bar{c} \\ \text{cl} \quad \text{dt} \quad \text{cl} \end{array}$
	Bys cwbyl Fordd.	XII.	$\begin{array}{c} \bar{g} \quad \bar{f} \quad \bar{e} \quad \bar{e} \quad \bar{d} \quad \bar{d} \quad \bar{d} \quad \bar{e} \quad \bar{e} \\ \bar{g} \quad \bar{g} \quad \bar{g} \quad \bar{g} \quad \bar{g} \quad \bar{g} \quad \bar{g} \quad \bar{g} \quad \bar{g} \end{array}$
	$\begin{array}{c} \bar{c} \quad \bar{c} \\ \text{cl} \quad \text{cl} \end{array}$	$\begin{array}{c} \bar{e} \quad \bar{d} \quad \bar{c} \quad \bar{c} \\ \text{cl} \quad \text{dt} \quad \text{cl} \quad \text{cl} \end{array}$	
	$\begin{array}{c} \bar{f} \quad \bar{e} \quad \bar{d} \quad \bar{d} \\ \bar{g} \quad \bar{g} \quad \bar{g} \quad \bar{g} \end{array}$	Bys dechre.	$\begin{array}{c} \bar{e} \quad \bar{d} \\ \bar{g} \quad \bar{g} \end{array}$
	$\begin{array}{c} \bar{d} \quad \bar{c} \quad \bar{b} \quad \bar{b} \\ \text{dt} \quad \text{cl} \quad \text{dt} \quad \text{dt} \end{array}$		$\begin{array}{c} \bar{c} \\ \text{cl} \end{array}$
	$\bar{c} \quad \bar{d} \quad \bar{e} \quad \bar{d} \quad \bar{c} \quad \bar{b} \quad \bar{a} \quad \bar{g} \quad \bar{g} \quad \bar{a} \quad \bar{g} \quad \bar{g}$	Bys Fordd.	Tervyn Caniad Sant Silin.
	$\begin{array}{c} \bar{d} \quad \bar{c} \quad \bar{c} \quad \bar{c} \\ \text{dt} \quad \text{cl} \quad \text{cl} \quad \text{cl} \end{array}$		Ar Dro Tant, neu ar Ifgywair, mae yn oreu.

CANIAD MARWNAD IVAN Y GOV.

$\begin{array}{cccccccccccc} \backslash & / & \backslash & / & \backslash & / & \backslash & / & \backslash & / & \backslash & / & \backslash & / \\ \bar{b} & \bar{a} & \bar{b} & \bar{a} & \bar{c} & \bar{b} & \bar{c} & \bar{a} & \bar{c} & \bar{b} & \bar{c} & \bar{a} & \bar{c} & \bar{b} \\ \bar{a} & \bar{b} & \bar{b} & \bar{c} & \bar{c} & \bar{b} & \bar{a} & \bar{b} & \bar{b} & \bar{c} & \bar{c} & \bar{c} & \bar{c} & \bar{b} \end{array}$	Bys dechre.	
$\begin{array}{cccccccccccc} fi & g & a & g & fi & g & a & b & a & g & & & & \\ ai & bi & ci & bi & ai & bi & ci & di & ci & bi & & & & \end{array}$		
$\begin{array}{cccccccccccc} \backslash & / & \backslash & / & \backslash & / & \backslash & / & \backslash & / & \backslash & / & \backslash & / & \backslash & / \\ \bar{a} & \bar{g} & \bar{a} & \bar{b} & \bar{a} & \bar{a} & \bar{a} & \bar{b} & \bar{b} & \bar{c} & \bar{c} & \bar{b} & \bar{b} & \bar{a} & \bar{b} \\ \bar{g} & \bar{g} & \bar{g} & fi & g & c & b & fi & g & g & g & a & a & a & b & b & b & a \end{array}$		
$\begin{array}{cccccccccccc} g & g & a & g & & a & g & g & fi & g & a & g & fi & & & & & \\ ai & bi & ci & bi & ai & bi & ci & di & ci & bi & ai & & & & & & & \end{array}$		
$\begin{array}{cccccccc} \backslash & / & \backslash & / & \backslash & / & \backslash & / \\ \bar{c} & \bar{e} & \bar{d} & \bar{d} & \bar{d} & \bar{d} & \bar{a} & \bar{a} & \bar{a} & \bar{a} & \bar{a} \\ \bar{b} & \bar{a} & \bar{d} & \bar{g} & \bar{g} & \bar{g} & \bar{g} & \bar{g} & \bar{g} & \bar{g} & \bar{g} \end{array}$	Bys dechre o'r Groes.	$\begin{array}{cccc} \backslash & / & \backslash & / \\ \bar{d} & \bar{a} & \bar{d} & \bar{d} \\ \bar{b} & \bar{a} & \bar{c} & \bar{c} \\ \bar{g} & \bar{g} & \bar{c} & \bar{d} & \bar{c} & \bar{c} \end{array}$
$\begin{array}{cccccccc} \bar{g} & a & g & & & & & \\ bi & ci & di & ci & di & ci & di & \end{array}$		$\begin{array}{cccc} g & b & a & \\ ai & bi & ci & \end{array}$
$\begin{array}{cccccccc} \backslash & / & \backslash & / & \backslash & / & \backslash & / & \backslash & / & \backslash & / & \backslash & / & \backslash & / \\ \bar{c} & \bar{e} & \bar{d} & \bar{d} & \bar{d} & \bar{d} & \bar{a} & \bar{a} & \bar{a} & \bar{a} & \bar{a} & \bar{a} & \bar{a} & \bar{a} & \bar{a} \\ \bar{b} & \bar{a} & \bar{d} & \bar{g} & \bar{g} & \bar{g} & \bar{g} & \bar{g} & \bar{g} & \bar{g} & \bar{g} & \bar{g} & \bar{g} & \bar{g} & \bar{g} \end{array}$		
$\begin{array}{cccccccc} \bar{g} & ai & g & & & & & & & & & & & & & \\ bi & ci & di & ci & di & ci & di & ci & di & ci & di & ci & di & ci & di & g \end{array}$		

I.	$\begin{array}{cccccccc cccc} \backslash & / & / & + & \textcircled{c} & \backslash & / & / & + & \textcircled{d} \\ \bar{b} & \bar{a} & \bar{b} & \bar{c} & \bar{d} & \bar{b} & \bar{c} & \bar{d} & \bar{e} & \bar{c} \\ \bar{a} & \bar{a} & \bar{a} & \bar{b} & \bar{b} & \bar{a} & \bar{b} & \bar{b} & \bar{c} & \bar{b} \end{array}$	Bys dechre Fordd.
	$\begin{array}{cccccccc cccc} f\bar{i} & \bar{g} & \bar{a} & \bar{g} & f\bar{i} & \bar{g} & \bar{a} & \bar{b} & \bar{a} & \bar{g} \\ a\bar{i} & b\bar{i} & c\bar{i} & b\bar{i} & a\bar{i} & b\bar{i} & c\bar{i} & d\bar{i} & c\bar{i} & b\bar{i} \end{array}$	
II.	$\begin{array}{cccccccc cccc} \backslash & / & / & + & \textcircled{c} & \backslash & / & / & + & \textcircled{d} \\ \bar{b} & \bar{a} & \bar{b} & \bar{c} & \bar{d} & \bar{b} & \bar{c} & \bar{d} & \bar{e} & \bar{c} \\ \bar{a} & \bar{a} & \bar{a} & \bar{b} & \bar{b} & \bar{a} & \bar{b} & \bar{b} & \bar{c} & \bar{b} \end{array}$	Bys dechre Fordd.
	$\begin{array}{cccccccc cccc} f\bar{i} & \bar{g} & \bar{a} & \bar{g} & f\bar{i} & \bar{g} & \bar{a} & \bar{b} & \bar{a} & \bar{g} \\ a\bar{i} & b\bar{i} & c\bar{i} & b\bar{i} & a\bar{i} & b\bar{i} & c\bar{i} & d\bar{i} & c\bar{i} & b\bar{i} \end{array}$	
III.	$\begin{array}{cccc cccc cccc} \textcircled{a} & \textcircled{d} & \textcircled{c} & \textcircled{c} & \textcircled{d} & \textcircled{c} & \textcircled{c} & \textcircled{c} & \textcircled{c} & \textcircled{c} & \textcircled{c} & \textcircled{b} & \textcircled{b} \\ \bar{e} & \bar{d} & \bar{c} & \bar{c} & \bar{d} & \bar{c} & \bar{c} & \bar{c} & \bar{b} & \bar{d} & \bar{c} & \bar{b} & \bar{b} \end{array}$	
	$\begin{array}{cccc cccc cccc} f\bar{i} & \bar{g} & & & f\bar{i} & \bar{g} & f\bar{i} & \bar{g} & \bar{g} & d\bar{i} & \bar{a} \\ b\bar{i} & g\bar{i} & & & d\bar{i} & b\bar{i} & d\bar{i} & c\bar{i} & g\bar{i} & g\bar{i} & a\bar{i} \end{array}$	
Bys dechre.	$\begin{array}{cccc cccc cccc} \textcircled{c} & \textcircled{d} & \textcircled{c} & \textcircled{d} & \textcircled{c} & \textcircled{b} & \textcircled{c} & \textcircled{d} & \textcircled{c} & \textcircled{b} & \textcircled{b} & \textcircled{d} & \textcircled{a} \\ \bar{b} & \bar{d} & \bar{c} & \bar{d} & \bar{a} & \bar{a} & \bar{a} & \bar{a} & \bar{b} & \bar{a} & \bar{a} & \bar{c} & \bar{g} \end{array}$	
	$\begin{array}{cccc cccc cccc} c\bar{i} & d\bar{i} & c\bar{i} & d\bar{i} & c\bar{i} & d\bar{i} & c\bar{i} & d\bar{i} & c\bar{i} & d\bar{i} & c\bar{i} & g\bar{i} \\ d\bar{i} & g\bar{i} & & & a\bar{i} & b\bar{i} & a\bar{i} & b\bar{i} & a\bar{i} & b\bar{i} & & & \end{array}$	

IV.   Musical notation for system IV. It consists of two staves. The upper staff contains notes with various accidentals and slurs: $\bar{c}$, $\bar{d}$, $\bar{c}$, $\bar{g}$, $\bar{f}$, $\bar{c}$, $\bar{c}$, $\bar{c}$, $\bar{c}$, $\bar{d}$, $\bar{c}$, $\bar{b}$, $\bar{g}$, $\bar{c}$. The lower staff contains notes: $\bar{f}$, $\bar{g}$, $\bar{f}$, $\bar{g}$, $\bar{b}$, $\bar{g}$, $\bar{d}$. There are also some lower-case notes like $\bar{b}$, $\bar{c}$, $\bar{d}$ in the lower staff.
Musical notation for the second system. It consists of two staves. The upper staff contains notes: $\bar{c}$, $\bar{c}$, $\bar{b}$, $\bar{c}$, $\bar{c}$, $\bar{d}$, $\bar{c}$, $\bar{e}$, $\bar{c}$, $\bar{d}$, $\bar{c}$, $\bar{c}$, $\bar{c}$, $\bar{c}$, $\bar{b}$, $\bar{d}$, $\bar{c}$, $\bar{c}$, $\bar{b}$. The lower staff contains notes: $\bar{g}$, $\bar{g}$, $\bar{d}$, $\bar{g}$, $\bar{f}$, $\bar{g}$, $\bar{f}$, $\bar{g}$, $\bar{g}$, $\bar{d}$. There are also lower-case notes like $\bar{c}$, $\bar{d}$, $\bar{b}$, $\bar{c}$.
Bys cwbyl.   Fordd.   Musical notation for the Bys and Fordd sections. The Bys section has notes $\bar{a}$, $\bar{f}$, $\bar{g}$ on the upper staff and $\bar{a}$, $\bar{d}$, $\bar{g}$ on the lower staff. The Fordd section has notes $\bar{c}$, $\bar{d}$, $\bar{c}$, $\bar{d}$, $\bar{c}$, $\bar{a}$ on the upper staff and $\bar{c}$, $\bar{d}$, $\bar{b}$ on the lower staff.
V.   Musical notation for system V. It consists of two staves. The upper staff contains notes: $\bar{f}$, $\bar{c}$, $\bar{d}$, $\bar{f}$, $\bar{g}$, $\bar{e}$, $\bar{e}$, $\bar{a}$, $\bar{g}$, $\bar{f}$, $\bar{c}$, $\bar{c}$, $\bar{c}$, $\bar{c}$, $\bar{d}$, $\bar{c}$, $\bar{c}$, $\bar{g}$, $\bar{e}$, $\bar{d}$, $\bar{g}$, $\bar{a}$, $\bar{g}$, $\bar{f}$, $\bar{f}$. The lower staff contains notes: $\bar{a}$, $\bar{f}$, $\bar{d}$, $\bar{a}$, $\bar{f}$, $\bar{g}$, $\bar{f}$, $\bar{g}$, $\bar{b}$, $\bar{d}$. There are also lower-case notes like $\bar{c}$, $\bar{d}$, $\bar{b}$, $\bar{c}$.

$\frac{\bar{d} \quad \bar{g}'}{\bar{c}}$	Bys dechre. $\frac{\begin{array}{ccccccc} \bar{g} & \bar{g}' & \bar{f}' & \bar{d}' & \bar{c}' & \bar{c}' & \bar{d}' \\ \bar{g}' & \bar{f}' & \bar{d}' & \bar{d}' & \bar{b}' & & \bar{c}' \\ \bar{c}' & \bar{c}' & \bar{c}' & \bar{c}' & \bar{c}' & & \bar{c}' \end{array}}{\bar{g} \quad \bar{c}'}$	VI. $\frac{\bar{d} \quad \bar{a}' \quad \bar{g}' \quad \bar{a}'}{\bar{a} \quad \bar{g}'}$ $\frac{\bar{f} \quad \bar{c}'}{\bar{d} \quad \bar{g}'}$ $\bar{a}'$
$\frac{\bar{f} \quad \bar{g}' \quad \bar{d}}{\bar{c}}$	Bys dechre. $\frac{\begin{array}{ccccccc} \bar{g}' & \bar{g}' & \bar{a}' & \bar{g}' & \bar{g}' & & \\ \bar{d}' & \bar{g}' & \bar{a}' & \bar{g}' & \bar{d}' & & \bar{c}' \\ \bar{c}' & \bar{c}' & \bar{c}' & \bar{c}' & \bar{c}' & & \bar{c}' \end{array}}{\bar{g} \quad \bar{c}'}$	$\frac{\bar{g}' \quad \bar{d}' \quad \bar{g}'}{\bar{g} \quad \bar{c}'}$ $\frac{\bar{b}' \quad \bar{d}' \quad \bar{g}'}{\bar{g}' \quad \bar{c}'}$ $\bar{g}'$
$\frac{\bar{c} \quad \bar{b}}{\bar{d} \quad \bar{d}'}$	VII. $\frac{\begin{array}{ccccccc} \bar{a}' & \bar{g}' & \bar{a}' & \bar{f}' & \bar{g}' & \bar{f}' & \bar{g}' \\ \bar{f}' & \bar{f}' & \bar{f}' & \bar{c}' & \bar{c}' & \bar{d}' & \bar{c}' \\ \bar{c}' & \bar{c}' & \bar{c}' & \bar{c}' & \bar{c}' & \bar{c}' & \bar{c}' \end{array}}{\bar{d} \quad \bar{c}'}$	$\frac{\bar{b} \quad \bar{d}' \quad \bar{g}'}{\bar{g}' \quad \bar{c}'}$ $\frac{\bar{a}' \quad \bar{g}' \quad \bar{a}' \quad \bar{f}' \quad \bar{g}' \quad \bar{f}' \quad \bar{g}'}{\bar{a}' \quad \bar{g}' \quad \bar{a}' \quad \bar{f}' \quad \bar{g}' \quad \bar{f}' \quad \bar{g}'}$ $\frac{\bar{f} \quad \bar{d}' \quad \bar{g}'}{\bar{c}' \quad \bar{g}' \quad \bar{d}'}$ $\bar{a}'$

$\begin{array}{c} \bar{d} \\ \bar{g} \\ \bar{c} \end{array}$	Bys dechre.	$\begin{array}{cccccc} \bar{g} & \bar{e} & \bar{g} & \bar{f} & \bar{d} & \bar{c} \\ \bar{d} & \bar{g} & \bar{f} & \bar{d} & \bar{c} & \bar{b} \\ \bar{c} & \bar{g} & \bar{f} & \bar{d} & \bar{c} & \bar{b} \end{array}$	VIII.	$\begin{array}{ccc} \bar{f} & \bar{f} & \bar{+} \\ \bar{a} & \bar{a} & \bar{a} \\ \bar{d} & \bar{a} & \bar{a} \end{array}$
$\begin{array}{c} \bar{g} \\ \bar{c} \end{array}$		$\begin{array}{cccccc} \bar{g} & \bar{b} & \bar{d} & \bar{g} & \bar{b} & \bar{d} \\ \bar{c} & \bar{g} & \bar{c} & \bar{g} & \bar{c} & \bar{g} \end{array}$		$\begin{array}{c} \bar{b} \\ \bar{f} \\ \bar{c} \end{array}$
$\begin{array}{c} \bar{a} \\ \bar{f} \end{array}$	Bys dechre.	$\begin{array}{cccccc} \bar{g} & \bar{a} & \bar{+} & \bar{g} & \bar{g} & \bar{c} \\ \bar{a} & \bar{d} & \bar{a} & \bar{a} & \bar{d} & \bar{c} \\ \bar{c} & \bar{c} & \bar{f} & \bar{f} & \bar{f} & \bar{d} \end{array}$	VIII.	$\begin{array}{ccc} \bar{g} & \bar{g} & \bar{+} \\ \bar{c} & \bar{g} & \bar{f} \\ \bar{d} & \bar{g} & \bar{f} \end{array}$
$\begin{array}{c} \bar{b} \\ \bar{f} \\ \bar{b} \end{array}$		$\begin{array}{ccc} \bar{c} & \bar{c} & \bar{c} \\ \bar{g} & \bar{g} & \bar{g} \\ \bar{c} & \bar{c} & \bar{c} \end{array}$		$\begin{array}{c} \bar{c} \\ \bar{g} \\ \bar{c} \end{array}$
$\begin{array}{c} \bar{d} \\ \bar{c} \\ \bar{d} \end{array}$	IX.	$\begin{array}{cc} \bar{d} & \bar{a} \\ \bar{a} & \bar{g} \\ \bar{a} & \bar{a} \end{array}$	VIII.	$\begin{array}{ccc} \bar{g} & \bar{+} & \bar{+} \\ \bar{a} & \bar{d} & \bar{g} \\ \bar{c} & \bar{a} & \bar{f} \end{array}$
$\begin{array}{c} \bar{c} \\ \bar{g} \\ \bar{c} \end{array}$		$\begin{array}{ccc} \bar{b} & & \bar{b} \\ \bar{f} & & \bar{f} \\ \bar{b} & & \bar{b} \end{array}$		$\begin{array}{c} \bar{c} \\ \bar{g} \\ \bar{c} \end{array}$
$\begin{array}{c} \bar{g} \\ \bar{f} \end{array}$	Bys dechre.	$\begin{array}{cccccc} \bar{g} & \bar{g} & \bar{f} & \bar{c} & \bar{c} & \bar{d} \\ \bar{d} & \bar{g} & \bar{f} & \bar{d} & \bar{d} & \bar{b} \\ \bar{c} & \bar{g} & \bar{f} & \bar{d} & \bar{d} & \bar{b} \end{array}$	X.	$\begin{array}{ccc} \bar{+} & \bar{+} & \bar{+} \\ \bar{a} & \bar{g} & \bar{a} \\ \bar{d} & \bar{f} & \bar{f} \end{array}$
$\begin{array}{c} \bar{c} \\ \bar{g} \\ \bar{c} \end{array}$		$\begin{array}{ccc} \bar{c} & \bar{c} & \bar{c} \\ \bar{g} & \bar{g} & \bar{g} \\ \bar{c} & \bar{c} & \bar{c} \end{array}$		$\begin{array}{c} \bar{b} \\ \bar{f} \\ \bar{b} \end{array}$

<table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="text-align: center;">ḡ</td> <td style="text-align: center;">a</td> <td style="text-align: center;">d̄</td> <td style="text-align: center;">ḡ</td> <td style="text-align: center;">a</td> <td style="text-align: center;">d̄</td> <td style="text-align: center;">ḡ</td> <td style="text-align: center;">a</td> <td style="text-align: center;">d̄</td> <td style="text-align: center;">ḡ</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">+ fi</td> <td style="text-align: center;">ḡ</td> <td style="text-align: center;">fi</td> <td style="text-align: center;">z</td> <td style="text-align: center;">+ fi</td> <td style="text-align: center;">ḡ</td> <td style="text-align: center;">fi</td> <td style="text-align: center;">+ fi</td> <td style="text-align: center;">ḡ</td> <td style="text-align: center;">fi</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">a</td> <td style="text-align: center;">a</td> <td style="text-align: center;">d̄</td> <td style="text-align: center;">c</td> <td style="text-align: center;">c</td> <td style="text-align: center;">c</td> <td style="text-align: center;">fi</td> <td style="text-align: center;">fi</td> <td style="text-align: center;">fi</td> <td style="text-align: center;">d̄</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">b̄</td> <td style="text-align: center;">b̄</td> <td style="text-align: center;">c̄</td> <td style="text-align: center;">c̄</td> <td style="text-align: center;">c̄</td> <td style="text-align: center;">c̄</td> <td style="text-align: center;">c̄</td> <td style="text-align: center;">c̄</td> <td style="text-align: center;">c̄</td> <td style="text-align: center;">c̄</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">f̄</td> <td style="text-align: center;">f̄</td> <td style="text-align: center;">ḡ</td> <td style="text-align: center;">ḡ</td> <td style="text-align: center;">ḡ</td> <td style="text-align: center;">ḡ</td> <td style="text-align: center;">ḡ</td> <td style="text-align: center;">ḡ</td> <td style="text-align: center;">ḡ</td> <td style="text-align: center;">ḡ</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">b̄</td> <td style="text-align: center;">b̄</td> <td style="text-align: center;">c̄</td> <td style="text-align: center;">c̄</td> <td style="text-align: center;">c̄</td> <td style="text-align: center;">c̄</td> <td style="text-align: center;">c̄</td> <td style="text-align: center;">c̄</td> <td style="text-align: center;">c̄</td> <td style="text-align: center;">c̄</td> </tr> </table>	ḡ	a	d̄	ḡ	a	d̄	ḡ	a	d̄	ḡ	+ fi	ḡ	fi	z	+ fi	ḡ	fi	+ fi	ḡ	fi	a	a	d̄	c	c	c	fi	fi	fi	d̄	b̄	b̄	c̄	c̄	c̄	c̄	c̄	c̄	c̄	c̄	f̄	f̄	ḡ	ḡ	ḡ	ḡ	ḡ	ḡ	ḡ	ḡ	b̄	b̄	c̄	c̄	c̄	c̄	c̄	c̄	c̄	c̄	Bys dechre.	<table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="text-align: center;">ḡ</td> <td style="text-align: center;">a</td> <td style="text-align: center;">d̄</td> <td style="text-align: center;">ḡ</td> <td style="text-align: center;">a</td> <td style="text-align: center;">d̄</td> <td style="text-align: center;">ḡ</td> <td style="text-align: center;">a</td> <td style="text-align: center;">d̄</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">3</td> <td style="text-align: center;">ḡ</td> <td style="text-align: center;">fi</td> <td style="text-align: center;">a</td> <td style="text-align: center;">c</td> <td style="text-align: center;">d̄</td> <td style="text-align: center;">c</td> <td style="text-align: center;">d̄</td> <td style="text-align: center;">c</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">ḡ</td> <td style="text-align: center;">fi</td> <td style="text-align: center;">d̄</td> <td style="text-align: center;">d̄</td> <td style="text-align: center;">b̄</td> <td style="text-align: center;">c</td> <td style="text-align: center;">c</td> <td style="text-align: center;">c</td> <td style="text-align: center;">c</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">c̄</td> <td style="text-align: center;">c̄</td> <td style="text-align: center;">c̄</td> <td style="text-align: center;">c̄</td> <td style="text-align: center;">c̄</td> <td style="text-align: center;">c̄</td> <td style="text-align: center;">c̄</td> <td style="text-align: center;">c̄</td> <td style="text-align: center;">c̄</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">ḡ</td> <td style="text-align: center;">ḡ</td> <td style="text-align: center;">ḡ</td> <td style="text-align: center;">ḡ</td> <td style="text-align: center;">ḡ</td> <td style="text-align: center;">ḡ</td> <td style="text-align: center;">ḡ</td> <td style="text-align: center;">ḡ</td> <td style="text-align: center;">ḡ</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">c̄</td> <td style="text-align: center;">c̄</td> <td style="text-align: center;">c̄</td> <td style="text-align: center;">c̄</td> <td style="text-align: center;">c̄</td> <td style="text-align: center;">c̄</td> <td style="text-align: center;">c̄</td> <td style="text-align: center;">c̄</td> <td style="text-align: center;">c̄</td> </tr> </table>	ḡ	a	d̄	ḡ	a	d̄	ḡ	a	d̄	3	ḡ	fi	a	c	d̄	c	d̄	c	ḡ	fi	d̄	d̄	b̄	c	c	c	c	c̄	c̄	c̄	c̄	c̄	c̄	c̄	c̄	c̄	ḡ	ḡ	ḡ	ḡ	ḡ	ḡ	ḡ	ḡ	ḡ	c̄	c̄	c̄	c̄	c̄	c̄	c̄	c̄	c̄																								
ḡ	a	d̄	ḡ	a	d̄	ḡ	a	d̄	ḡ																																																																																																																																			
+ fi	ḡ	fi	z	+ fi	ḡ	fi	+ fi	ḡ	fi																																																																																																																																			
a	a	d̄	c	c	c	fi	fi	fi	d̄																																																																																																																																			
b̄	b̄	c̄	c̄	c̄	c̄	c̄	c̄	c̄	c̄																																																																																																																																			
f̄	f̄	ḡ	ḡ	ḡ	ḡ	ḡ	ḡ	ḡ	ḡ																																																																																																																																			
b̄	b̄	c̄	c̄	c̄	c̄	c̄	c̄	c̄	c̄																																																																																																																																			
ḡ	a	d̄	ḡ	a	d̄	ḡ	a	d̄																																																																																																																																				
3	ḡ	fi	a	c	d̄	c	d̄	c																																																																																																																																				
ḡ	fi	d̄	d̄	b̄	c	c	c	c																																																																																																																																				
c̄	c̄	c̄	c̄	c̄	c̄	c̄	c̄	c̄																																																																																																																																				
ḡ	ḡ	ḡ	ḡ	ḡ	ḡ	ḡ	ḡ	ḡ																																																																																																																																				
c̄	c̄	c̄	c̄	c̄	c̄	c̄	c̄	c̄																																																																																																																																				
XI. <table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="text-align: center;">f̄</td> <td style="text-align: center;">c̄</td> <td style="text-align: center;">ḡ</td> <td style="text-align: center;">ḡ</td> <td style="text-align: center;">ā</td> <td style="text-align: center;">ḡ</td> <td style="text-align: center;">c̄</td> <td style="text-align: center;">z</td> <td style="text-align: center;">ḡ</td> <td style="text-align: center;">ā</td> <td style="text-align: center;">ḡ</td> <td style="text-align: center;">d̄</td> <td style="text-align: center;">ḡ</td> <td style="text-align: center;">c̄</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">c̄</td> <td style="text-align: center;">d̄</td> <td style="text-align: center;">ē</td> <td style="text-align: center;">c̄</td> <td style="text-align: center;">c̄</td> <td style="text-align: center;">c̄</td> <td style="text-align: center;">c̄</td> <td style="text-align: center;">c̄</td> <td style="text-align: center;">c̄</td> <td style="text-align: center;">c̄</td> <td style="text-align: center;">c̄</td> <td style="text-align: center;">c̄</td> <td style="text-align: center;">c̄</td> <td style="text-align: center;">c̄</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">ā</td> <td style="text-align: center;">ḡ</td> <td style="text-align: center;">ā</td> <td style="text-align: center;">fi</td> <td style="text-align: center;">ḡ</td> <td style="text-align: center;">b̄</td> <td style="text-align: center;">d̄</td> <td style="text-align: center;">ḡ</td> <td style="text-align: center;">ḡ</td> <td style="text-align: center;">ḡ</td> <td style="text-align: center;">ḡ</td> <td style="text-align: center;">ḡ</td> <td style="text-align: center;">ḡ</td> <td style="text-align: center;">ḡ</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">fi</td> <td style="text-align: center;">a</td> <td style="text-align: center;">fi</td> <td style="text-align: center;">d̄</td> <td style="text-align: center;">a</td> <td style="text-align: center;">ḡ</td> <td style="text-align: center;">c̄</td> <td style="text-align: center;">ḡ</td> <td style="text-align: center;">ḡ</td> <td style="text-align: center;">ḡ</td> <td style="text-align: center;">ḡ</td> <td style="text-align: center;">ḡ</td> <td style="text-align: center;">ḡ</td> <td style="text-align: center;">ḡ</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">d̄</td> <td style="text-align: center;">ḡ</td> <td style="text-align: center;">d̄</td> <td style="text-align: center;">b̄</td> <td style="text-align: center;">c̄</td> <td style="text-align: center;">c̄</td> <td style="text-align: center;">c̄</td> <td style="text-align: center;">c̄</td> <td style="text-align: center;">c̄</td> <td style="text-align: center;">c̄</td> <td style="text-align: center;">c̄</td> <td style="text-align: center;">c̄</td> <td style="text-align: center;">c̄</td> <td style="text-align: center;">c̄</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">a</td> <td style="text-align: center;">a</td> <td style="text-align: center;">a</td> <td style="text-align: center;">a</td> <td style="text-align: center;">a</td> <td style="text-align: center;">a</td> <td style="text-align: center;">a</td> <td style="text-align: center;">a</td> <td style="text-align: center;">a</td> <td style="text-align: center;">a</td> <td style="text-align: center;">a</td> <td style="text-align: center;">a</td> <td style="text-align: center;">a</td> <td style="text-align: center;">a</td> </tr> </table>	f̄	c̄	ḡ	ḡ	ā	ḡ	c̄	z	ḡ	ā	ḡ	d̄	ḡ	c̄	c̄	d̄	ē	c̄	c̄	c̄	c̄	c̄	c̄	c̄	c̄	c̄	c̄	c̄	ā	ḡ	ā	fi	ḡ	b̄	d̄	ḡ	ḡ	ḡ	ḡ	ḡ	ḡ	ḡ	fi	a	fi	d̄	a	ḡ	c̄	ḡ	ḡ	ḡ	ḡ	ḡ	ḡ	ḡ	d̄	ḡ	d̄	b̄	c̄	c̄	c̄	c̄	c̄	c̄	c̄	c̄	c̄	c̄	a	a	a	a	a	a	a	a	a	a	a	a	a	a	Bys dechre,	<table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="text-align: center;">ḡ</td> <td style="text-align: center;">a</td> <td style="text-align: center;">d̄</td> <td style="text-align: center;">ḡ</td> <td style="text-align: center;">a</td> <td style="text-align: center;">d̄</td> <td style="text-align: center;">ḡ</td> <td style="text-align: center;">a</td> <td style="text-align: center;">d̄</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">3</td> <td style="text-align: center;">ḡ</td> <td style="text-align: center;">fi</td> <td style="text-align: center;">a</td> <td style="text-align: center;">c</td> <td style="text-align: center;">d̄</td> <td style="text-align: center;">c</td> <td style="text-align: center;">d̄</td> <td style="text-align: center;">c</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">ḡ</td> <td style="text-align: center;">fi</td> <td style="text-align: center;">d̄</td> <td style="text-align: center;">d̄</td> <td style="text-align: center;">b̄</td> <td style="text-align: center;">c</td> <td style="text-align: center;">c</td> <td style="text-align: center;">c</td> <td style="text-align: center;">c</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">c̄</td> <td style="text-align: center;">c̄</td> <td style="text-align: center;">c̄</td> <td style="text-align: center;">c̄</td> <td style="text-align: center;">c̄</td> <td style="text-align: center;">c̄</td> <td style="text-align: center;">c̄</td> <td style="text-align: center;">c̄</td> <td style="text-align: center;">c̄</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">ḡ</td> <td style="text-align: center;">ḡ</td> <td style="text-align: center;">ḡ</td> <td style="text-align: center;">ḡ</td> <td style="text-align: center;">ḡ</td> <td style="text-align: center;">ḡ</td> <td style="text-align: center;">ḡ</td> <td style="text-align: center;">ḡ</td> <td style="text-align: center;">ḡ</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">c̄</td> <td style="text-align: center;">c̄</td> <td style="text-align: center;">c̄</td> <td style="text-align: center;">c̄</td> <td style="text-align: center;">c̄</td> <td style="text-align: center;">c̄</td> <td style="text-align: center;">c̄</td> <td style="text-align: center;">c̄</td> <td style="text-align: center;">c̄</td> </tr> </table>	ḡ	a	d̄	ḡ	a	d̄	ḡ	a	d̄	3	ḡ	fi	a	c	d̄	c	d̄	c	ḡ	fi	d̄	d̄	b̄	c	c	c	c	c̄	c̄	c̄	c̄	c̄	c̄	c̄	c̄	c̄	ḡ	ḡ	ḡ	ḡ	ḡ	ḡ	ḡ	ḡ	ḡ	c̄	c̄	c̄	c̄	c̄	c̄	c̄	c̄	c̄
f̄	c̄	ḡ	ḡ	ā	ḡ	c̄	z	ḡ	ā	ḡ	d̄	ḡ	c̄																																																																																																																															
c̄	d̄	ē	c̄	c̄	c̄	c̄	c̄	c̄	c̄	c̄	c̄	c̄	c̄																																																																																																																															
ā	ḡ	ā	fi	ḡ	b̄	d̄	ḡ	ḡ	ḡ	ḡ	ḡ	ḡ	ḡ																																																																																																																															
fi	a	fi	d̄	a	ḡ	c̄	ḡ	ḡ	ḡ	ḡ	ḡ	ḡ	ḡ																																																																																																																															
d̄	ḡ	d̄	b̄	c̄	c̄	c̄	c̄	c̄	c̄	c̄	c̄	c̄	c̄																																																																																																																															
a	a	a	a	a	a	a	a	a	a	a	a	a	a																																																																																																																															
ḡ	a	d̄	ḡ	a	d̄	ḡ	a	d̄																																																																																																																																				
3	ḡ	fi	a	c	d̄	c	d̄	c																																																																																																																																				
ḡ	fi	d̄	d̄	b̄	c	c	c	c																																																																																																																																				
c̄	c̄	c̄	c̄	c̄	c̄	c̄	c̄	c̄																																																																																																																																				
ḡ	ḡ	ḡ	ḡ	ḡ	ḡ	ḡ	ḡ	ḡ																																																																																																																																				
c̄	c̄	c̄	c̄	c̄	c̄	c̄	c̄	c̄																																																																																																																																				
<table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="text-align: center;">ḡ</td> <td style="text-align: center;">a</td> <td style="text-align: center;">d̄</td> <td style="text-align: center;">ḡ</td> <td style="text-align: center;">a</td> <td style="text-align: center;">d̄</td> <td style="text-align: center;">ḡ</td> <td style="text-align: center;">a</td> <td style="text-align: center;">d̄</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">3</td> <td style="text-align: center;">ḡ</td> <td style="text-align: center;">fi</td> <td style="text-align: center;">a</td> <td style="text-align: center;">c</td> <td style="text-align: center;">d̄</td> <td style="text-align: center;">c</td> <td style="text-align: center;">d̄</td> <td style="text-align: center;">c</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">ḡ</td> <td style="text-align: center;">fi</td> <td style="text-align: center;">d̄</td> <td style="text-align: center;">d̄</td> <td style="text-align: center;">b̄</td> <td style="text-align: center;">c</td> <td style="text-align: center;">c</td> <td style="text-align: center;">c</td> <td style="text-align: center;">c</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">c̄</td> <td style="text-align: center;">c̄</td> <td style="text-align: center;">c̄</td> <td style="text-align: center;">c̄</td> <td style="text-align: center;">c̄</td> <td style="text-align: center;">c̄</td> <td style="text-align: center;">c̄</td> <td style="text-align: center;">c̄</td> <td style="text-align: center;">c̄</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">ḡ</td> <td style="text-align: center;">ḡ</td> <td style="text-align: center;">ḡ</td> <td style="text-align: center;">ḡ</td> <td style="text-align: center;">ḡ</td> <td style="text-align: center;">ḡ</td> <td style="text-align: center;">ḡ</td> <td style="text-align: center;">ḡ</td> <td style="text-align: center;">ḡ</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">c̄</td> <td style="text-align: center;">c̄</td> <td style="text-align: center;">c̄</td> <td style="text-align: center;">c̄</td> <td style="text-align: center;">c̄</td> <td style="text-align: center;">c̄</td> <td style="text-align: center;">c̄</td> <td style="text-align: center;">c̄</td> <td style="text-align: center;">c̄</td> </tr> </table>	ḡ	a	d̄	ḡ	a	d̄	ḡ	a	d̄	3	ḡ	fi	a	c	d̄	c	d̄	c	ḡ	fi	d̄	d̄	b̄	c	c	c	c	c̄	c̄	c̄	c̄	c̄	c̄	c̄	c̄	c̄	ḡ	ḡ	ḡ	ḡ	ḡ	ḡ	ḡ	ḡ	ḡ	c̄	c̄	c̄	c̄	c̄	c̄	c̄	c̄	c̄	XII.	<table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="text-align: center;">ḡ</td> <td style="text-align: center;">a</td> <td style="text-align: center;">d̄</td> <td style="text-align: center;">ḡ</td> <td style="text-align: center;">a</td> <td style="text-align: center;">d̄</td> <td style="text-align: center;">ḡ</td> <td style="text-align: center;">a</td> <td style="text-align: center;">d̄</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">3</td> <td style="text-align: center;">ḡ</td> <td style="text-align: center;">fi</td> <td style="text-align: center;">a</td> <td style="text-align: center;">c</td> <td style="text-align: center;">d̄</td> <td style="text-align: center;">c</td> <td style="text-align: center;">d̄</td> <td style="text-align: center;">c</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">ḡ</td> <td style="text-align: center;">fi</td> <td style="text-align: center;">d̄</td> <td style="text-align: center;">d̄</td> <td style="text-align: center;">b̄</td> <td style="text-align: center;">c</td> <td style="text-align: center;">c</td> <td style="text-align: center;">c</td> <td style="text-align: center;">c</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">c̄</td> <td style="text-align: center;">c̄</td> <td style="text-align: center;">c̄</td> <td style="text-align: center;">c̄</td> <td style="text-align: center;">c̄</td> <td style="text-align: center;">c̄</td> <td style="text-align: center;">c̄</td> <td style="text-align: center;">c̄</td> <td style="text-align: center;">c̄</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">ḡ</td> <td style="text-align: center;">ḡ</td> <td style="text-align: center;">ḡ</td> <td style="text-align: center;">ḡ</td> <td style="text-align: center;">ḡ</td> <td style="text-align: center;">ḡ</td> <td style="text-align: center;">ḡ</td> <td style="text-align: center;">ḡ</td> <td style="text-align: center;">ḡ</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">c̄</td> <td style="text-align: center;">c̄</td> <td style="text-align: center;">c̄</td> <td style="text-align: center;">c̄</td> <td style="text-align: center;">c̄</td> <td style="text-align: center;">c̄</td> <td style="text-align: center;">c̄</td> <td style="text-align: center;">c̄</td> <td style="text-align: center;">c̄</td> </tr> </table>	ḡ	a	d̄	ḡ	a	d̄	ḡ	a	d̄	3	ḡ	fi	a	c	d̄	c	d̄	c	ḡ	fi	d̄	d̄	b̄	c	c	c	c	c̄	c̄	c̄	c̄	c̄	c̄	c̄	c̄	c̄	ḡ	ḡ	ḡ	ḡ	ḡ	ḡ	ḡ	ḡ	ḡ	c̄	c̄	c̄	c̄	c̄	c̄	c̄	c̄	c̄																														
ḡ	a	d̄	ḡ	a	d̄	ḡ	a	d̄																																																																																																																																				
3	ḡ	fi	a	c	d̄	c	d̄	c																																																																																																																																				
ḡ	fi	d̄	d̄	b̄	c	c	c	c																																																																																																																																				
c̄	c̄	c̄	c̄	c̄	c̄	c̄	c̄	c̄																																																																																																																																				
ḡ	ḡ	ḡ	ḡ	ḡ	ḡ	ḡ	ḡ	ḡ																																																																																																																																				
c̄	c̄	c̄	c̄	c̄	c̄	c̄	c̄	c̄																																																																																																																																				
ḡ	a	d̄	ḡ	a	d̄	ḡ	a	d̄																																																																																																																																				
3	ḡ	fi	a	c	d̄	c	d̄	c																																																																																																																																				
ḡ	fi	d̄	d̄	b̄	c	c	c	c																																																																																																																																				
c̄	c̄	c̄	c̄	c̄	c̄	c̄	c̄	c̄																																																																																																																																				
ḡ	ḡ	ḡ	ḡ	ḡ	ḡ	ḡ	ḡ	ḡ																																																																																																																																				
c̄	c̄	c̄	c̄	c̄	c̄	c̄	c̄	c̄																																																																																																																																				

/ c' a' g' g' g' a' f' g' f' g' f' d' c' g' b' d' g' g' a' a' c' c' c' c' c'	/ + / + f' e' e' f' f' a' a' c'
g' b' d' g' g' a' a' c' c' c' c' c'	a' a' f' f' d' d' a' a'
/ / / + / + d' d' d' g' a' a' b' a' c' c' c' f' f' g' g' g' c' f' g' f' g' b' d' g' d' d' c' g' c' b' b' c'	Bys cwbyl: dechre. / / / / / / c' c' c' c' c' c' c' a' g' f' d' f' c'
/ / + / + c' a' b' g' a' g' g' g' f' f' f' g' a' g' d' c' XIII. a' g' f' f' g' b' d' g' f' c' d' d' c' g' c' c' g' b' c' a' c'	/ / + / + c' g' a' f' g' f' f' f' e' e' e' f' g' g' b' d' g' c' g' c'
/ + / + d' c' f' e' e' f' f' g' a' Fordd. XIV. g' a' a' f' g' f' g' f' f' g' f' d' d' d' d' a' a'	/ / + / + f' f' f' f' g' f' g' f' d' e' e' e' e' d' d' f' g' f' f' g' f' g' f' b' b' b' b'

$\begin{array}{cccccccc} / & + & / & + & & & & \\ g^{\cdot} & g^{\cdot} & g^{\cdot} & g^{\cdot} & g^{\cdot} & a^{\cdot} & g^{\cdot} & a^{\cdot} & g^{\cdot} \\ \bar{c} & \bar{f} & \bar{f} & \bar{f} & \bar{f} & \bar{f} & \bar{e} & \bar{f} & \bar{e} \end{array}$	Bys dechre.	$\begin{array}{cccccccc} / & \backslash & / & \backslash & / & \backslash & / & \backslash \\ \bar{c} & c & c & c & c & c & c & c \end{array}$	
$\begin{array}{cccccccc} g & & \bar{b} & d_1 & \bar{g} & & \bar{g} & \\ c_1 & & \bar{g} & & c_1 & & g_1 & \\ & & c & & & & & \end{array}$		$\begin{array}{cccccccc} c_1 & \bar{g} & c_1 & \bar{g} & \bar{g} & f_1 & c_1 & \bar{g} \end{array}$	
Bys cwbyl.	$\begin{array}{cccccccc} / & \backslash & / & \backslash & / & \backslash & / & \backslash \\ \bar{c} & c & \bar{e} & c & \bar{c} & c & \bar{c} & c \end{array}$	Fordd. xv.	$\begin{array}{cccccccc} / & / & + & / & + & & & \\ \bar{f} & \bar{f} & \bar{f} & \bar{f} & \bar{f} & \bar{g} & & \\ \bar{d} & \bar{e} & \bar{e} & \bar{e} & \bar{e} & \bar{e} & & \end{array}$
$\begin{array}{cccccccc} c_1 & \bar{a} & \bar{g} & f_1 & d_1 & f_1 & c_1 & \end{array}$		$\begin{array}{cccc} f & & & \\ d_1 & & & \\ b_1 & & & \end{array}$	$\begin{array}{cccc} & & \bar{g} & \\ & & g_1 & \end{array}$
$\begin{array}{cccccccc} / & + & / & + & & & & \\ f & g^{\cdot} & f & f & g^{\cdot} & g^{\cdot} & g^{\cdot} & a^{\cdot} & g^{\cdot} \\ \bar{e} & \bar{e} & \bar{e} & \bar{d} & \bar{e} & \bar{f} & \bar{f} & \bar{f} & \bar{f} & \bar{f} & \bar{f} & \bar{e} \end{array}$	Bys dechre.	$\begin{array}{cc} / & \backslash \\ \bar{c} & c \end{array}$	
$\begin{array}{cccccccc} f_1 & \bar{g} & f_1 & & \bar{g} & & \bar{b} & d_1 & \bar{g} & \bar{g} \\ d_1 & d_1 & & & c_1 & & \bar{g} & & c_1 & g_1 \\ b_1 & b_1 & & & & & c & & & \end{array}$		$\begin{array}{cc} c_1 & \bar{g} \end{array}$	
$\begin{array}{cc} / & \backslash \\ \bar{c} & c \end{array}$	Fordd. xvi.	$\begin{array}{cccccccc} \bar{d} & \bar{d} & \bar{c} & \bar{c} & \bar{g} & \bar{e} & \bar{e} & \bar{g} & \bar{a} & \bar{d} & \bar{e} & \bar{c} \\ \bar{b} & c_1 & \bar{c} & c_1 & \bar{g} & \bar{e} & \bar{e} & \bar{g} & \bar{a} & \bar{d} & \bar{e} & \bar{c} \\ \bar{g} & & \bar{g} & & \bar{g} & & \bar{g} & & \bar{g} & & \bar{g} & \\ d_1 & c_1 & & & d_1 & & d_1 & & d_1 & & c_1 & \end{array}$	
$\begin{array}{cc} c_1 & \bar{g} \end{array}$		$\begin{array}{cccc} \bar{b} & c_1 & \bar{c} & c_1 \\ \bar{g} & & \bar{g} & \\ d_1 & c_1 & & \end{array}$	$\begin{array}{cccc} \bar{b} & c_1 & \bar{c} & c_1 \\ \bar{g} & & \bar{g} & \\ d_1 & & d_1 & \\ & & & c_1 \end{array}$

$\begin{array}{cccc cccc} \backslash & + & / & \backslash & \backslash & & & \\ \bar{d} & \bar{g} & \bar{d} & \bar{d} & \bar{d} & \text{B} & & \\ \bar{c} & \bar{c} & \bar{c} & \bar{c} & \bar{c} & \bar{b} & \bar{b} & \bar{b} \end{array}$ $\begin{array}{cccc cccc} fi & \bar{g} & fi & \bar{a} & \bar{b} & d_1 & \bar{a} & fi & \bar{g} \\ d_1 & d_1 & d_1 & \bar{g} & \bar{g} & / & a_1 & d_1 & g_1 \\ b_1 & b_1 & c_1 & c_1 & & & & & \end{array}$	I. $\begin{array}{cccc cccc} \backslash & / & + & \backslash & + & & & \\ \bar{c} & \bar{c} & \bar{d} & \bar{c} & \bar{d} & & & \\ \bar{b} & \bar{b} & \bar{b} & \bar{b} & \bar{b} & & & \end{array}$ $\begin{array}{cccc cccc} \bar{a} & \bar{g} & d_1 & \bar{a} & \bar{g} & d_1 & & \\ \bar{g} & c_1 & / & \bar{g} & c_1 & / & & \\ c_1 & & & c_1 & & & & \end{array}$
$\begin{array}{cccc cccc cccc} / & / & / & + & / & + & / & / & + & / & / & + & / & \\ \bar{c} & \bar{b} & \bar{b} & \bar{c} & \bar{b} & \bar{c} & \bar{b} & \bar{c} & \bar{d} & \bar{c} & \bar{b} & \bar{c} & \bar{d} & \bar{c} \\ \bar{b} & \bar{a} & \bar{a} & \bar{a} & \bar{a} & \bar{a} & \bar{a} & \bar{b} & \bar{b} & \bar{b} & \bar{a} & \bar{a} & \bar{a} & \bar{d} & \bar{c} & \bar{c} \end{array}$	
$\begin{array}{cccc cccc cccc} \bar{g} & fi & \bar{g} & fi & \bar{g} & fi & \bar{a} & \bar{g} & d_1 & \bar{g} & fi & \bar{g} & fi & \bar{a} \\ g_1 & d_1 & g_1 & d_1 & d_1 & d_1 & \bar{g} & c_1 & / & g_1 & d_1 & d_1 & d_1 & \bar{g} \\ & b_1 & & b_1 & c_1 & c_1 & & & & & b_1 & c_1 & & c_1 \end{array}$	
$\begin{array}{cccc cccc} \backslash & & & & & & & \\ \bar{c} & & & & & & & \\ \bar{c} & & & & & & & \\ \bar{b} & & & & & & & \end{array}$ $\begin{array}{cccc cccc} \bar{g} & d_1 & \bar{a} & fi & \bar{g} & & & \\ c_1 & / & a_1 & d_1 & g_1 & & & \end{array}$	Bys Fordd. II. $\begin{array}{cccc cccc} \backslash & \backslash & \backslash & & \backslash & \backslash & & \\ \bar{d} & \bar{d} & \bar{c} & & \bar{d} & \bar{c} & & \\ \bar{c} & \bar{c} & \bar{d} & & \bar{c} & \bar{d} & & \\ \bar{c} & & & & & & & \end{array}$ $\begin{array}{cccc cccc} \bar{a} & \bar{b} & d_1 & \bar{a} & \bar{b} & d_1 & \bar{g} & \\ g_1 & \bar{g} & / & \bar{g} & \bar{g} & / & g_1 & \\ c_1 & c_1 & & c_1 & c_1 & & & \end{array}$
$\begin{array}{cccc cccc cccc} \backslash & \backslash & \backslash & \backslash & \backslash & \backslash & \backslash & \backslash & \backslash & \backslash & \backslash & \backslash & \backslash & \\ \bar{c} & \bar{c} & \bar{d} & \bar{c} & \bar{d} & \bar{c} & \bar{d} & \bar{c} & \bar{d} & \bar{c} & \bar{d} & \bar{c} & \bar{d} & \bar{c} \\ \bar{b} & \bar{b} & \bar{c} & \bar{b} & \bar{b} & \bar{c} & \bar{c} & \bar{d} & \bar{c} & \bar{b} & \bar{c} & \bar{b} & \bar{d} & \bar{c} \end{array}$	
$\begin{array}{cccc cccc cccc} fi & \bar{g} & fi & \bar{g} & fi & \bar{a} & \bar{g} & d_1 & \bar{g} & fi & \bar{g} & fi & \bar{a} \\ d_1 & g_1 & d_1 & d_1 & d_1 & \bar{g} & c_1 & / & g_1 & d_1 & d_1 & d_1 & \bar{g} \\ b_1 & & b_1 & c_1 & c_1 & & & & & b_1 & b_1 & & c_1 \end{array}$ Fordd.	

$\begin{array}{cccccccc} \text{f} & \text{g} & \text{g} & \text{f} & \text{f} & \text{g} & \text{a} & \text{b} \\ \text{c} & \text{c} & \text{c} & \text{c} & \text{c} & \text{c} & \text{c} & \text{c} \\ \text{+} & & & & & & & & \text{d} \\ \text{f} & \text{g} & \text{g} & \text{f} & \text{f} & \text{g} & \text{a} & \text{b} \\ \text{c} & \text{c} & \text{c} & \text{c} & \text{c} & \text{c} & \text{c} & \text{c} \end{array}$	
$\begin{array}{cccccccc} \text{c} & \text{g} & \text{f} & \text{g} & \text{f} & \text{g} & \text{f} & \text{a} & \text{b} & \text{d} & \text{a} & \text{f} & \text{g} \\ \text{d} & & & & \text{d} & \text{d} & \text{g} & \text{g} & & & \text{a} & \text{d} & \text{g} \\ \text{b} & & & & \text{b} & \text{c} & \text{c} & & & & & & \end{array}$	Bys.
$\begin{array}{cccccccc} \text{f} & \text{g} & \text{f} & \text{f} & \text{a} & \text{g} & \text{d} & \text{a} & \text{f} & \text{g} & \text{f} & \text{g} \\ \text{c} & \text{c} & \text{c} & \text{c} & \text{c} & \text{c} & \text{c} & \text{c} & \text{c} & \text{c} & \text{c} & \text{c} \\ \text{d} & \text{g} & \text{d} & \text{d} & \text{g} & \text{c} & & \text{a} & \text{d} & \text{g} & \text{d} & \text{g} \\ \text{b} & & \text{b} & \text{c} & \text{c} & & & \text{a} & \text{d} & \text{g} & \text{b} & \end{array}$	
$\begin{array}{cccccccc} \text{f} & \text{g} & \text{f} & \text{g} & \text{a} & \text{f} & \text{g} & \text{d} \\ \text{c} & \text{c} & \text{c} & \text{c} & \text{c} & \text{c} & \text{c} & \text{c} \\ \text{d} & \text{g} & \text{d} & \text{g} & & & & \end{array}$	Bys. Dechre unwhith.
$\begin{array}{cccccccc} \text{g} & \text{e} & \text{f} & \text{g} & \text{f} & \text{g} & \text{f} & \text{f} \\ \text{c} & \text{c} & \text{c} & \text{c} & \text{c} & \text{c} & \text{c} & \text{c} \\ \text{+} & & & & & & & & \text{d} \\ \text{f} & \text{g} & \text{g} & \text{f} & \text{f} & \text{g} & \text{f} & \text{f} \\ \text{c} & \text{c} & \text{c} & \text{c} & \text{c} & \text{c} & \text{c} & \text{c} \end{array}$	
$\begin{array}{cccccccc} \text{a} & \text{b} & \text{a} & \text{g} & \text{a} & \text{g} & \text{a} \\ \text{g} & \text{g} & \text{g} & \text{g} & \text{g} & \text{g} & \text{f} \\ \text{a} & \text{c} & \text{c} & \text{c} & \text{c} & \text{c} & \text{d} \\ & & & \text{d} & & & \text{a} \end{array}$	Fordd nesav.

vi.	
vii.	Bys yr ail waith crychu.

<table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="text-align: center;">+</td><td style="text-align: center;">+</td><td style="text-align: center;">+</td><td style="text-align: center;">+</td><td style="text-align: center;">+</td><td style="text-align: center;">+</td><td style="text-align: center;">+</td><td style="text-align: center;">+</td></tr> <tr> <td style="text-align: center;">c</td><td style="text-align: center;">a</td><td style="text-align: center;">g</td><td style="text-align: center;">c</td><td style="text-align: center;">a</td><td style="text-align: center;">f</td><td style="text-align: center;">a</td><td style="text-align: center;">g</td></tr> <tr> <td style="text-align: center;">f</td><td style="text-align: center;">f</td><td style="text-align: center;">f</td><td style="text-align: center;">e</td><td style="text-align: center;">e</td><td style="text-align: center;">e</td><td style="text-align: center;">e</td><td style="text-align: center;">e</td></tr> </table>	+	+	+	+	+	+	+	+	c	a	g	c	a	f	a	g	f	f	f	e	e	e	e	e	<table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="text-align: center;">f</td><td style="text-align: center;">+</td></tr> <tr> <td style="text-align: center;">d</td><td style="text-align: center;">g</td></tr> <tr> <td style="text-align: center;">c</td><td style="text-align: center;">c</td></tr> </table>	f	+	d	g	c	c
+	+	+	+	+	+	+	+																								
c	a	g	c	a	f	a	g																								
f	f	f	e	e	e	e	e																								
f	+																														
d	g																														
c	c																														
<table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="text-align: center;">a</td><td style="text-align: center;">g</td><td style="text-align: center;">fi</td><td style="text-align: center;">fi</td><td style="text-align: center;">g</td><td style="text-align: center;">g</td></tr> <tr> <td style="text-align: center;">g</td><td style="text-align: center;">g</td><td style="text-align: center;">d</td><td style="text-align: center;">d</td><td style="text-align: center;">c</td><td style="text-align: center;">g</td></tr> <tr> <td style="text-align: center;">c</td><td style="text-align: center;">b</td><td style="text-align: center;">e</td><td style="text-align: center;">c</td><td style="text-align: center;">b</td><td style="text-align: center;">b</td></tr> </table>	a	g	fi	fi	g	g	g	g	d	d	c	g	c	b	e	c	b	b	<table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="text-align: center;">fi</td><td style="text-align: center;">g</td><td style="text-align: center;">d</td><td style="text-align: center;">c</td><td style="text-align: center;">a</td><td style="text-align: center;">g</td></tr> <tr> <td style="text-align: center;">c</td><td style="text-align: center;">c</td><td style="text-align: center;">c</td><td style="text-align: center;">c</td><td style="text-align: center;">c</td><td style="text-align: center;">c</td></tr> </table>	fi	g	d	c	a	g	c	c	c	c	c	c
a	g	fi	fi	g	g																										
g	g	d	d	c	g																										
c	b	e	c	b	b																										
fi	g	d	c	a	g																										
c	c	c	c	c	c																										

<table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="text-align: center;">f</td><td style="text-align: center;">+</td><td style="text-align: center;">+</td><td style="text-align: center;">+</td><td style="text-align: center;">+</td><td style="text-align: center;">+</td><td style="text-align: center;">+</td><td style="text-align: center;">+</td></tr> <tr> <td style="text-align: center;">d</td><td style="text-align: center;">g</td><td style="text-align: center;">d</td><td style="text-align: center;">d</td><td style="text-align: center;">d</td><td style="text-align: center;">d</td><td style="text-align: center;">d</td><td style="text-align: center;">d</td></tr> <tr> <td style="text-align: center;">c</td><td style="text-align: center;">c</td><td style="text-align: center;">e</td><td style="text-align: center;">c</td><td style="text-align: center;">c</td><td style="text-align: center;">c</td><td style="text-align: center;">c</td><td style="text-align: center;">c</td></tr> </table>	f	+	+	+	+	+	+	+	d	g	d	d	d	d	d	d	c	c	e	c	c	c	c	c	<table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="text-align: center;">\$</td><td style="text-align: center;">\$</td><td style="text-align: center;">\$</td><td style="text-align: center;">\$</td><td style="text-align: center;">\$</td><td style="text-align: center;">\$</td><td style="text-align: center;">\$</td><td style="text-align: center;">\$</td></tr> <tr> <td style="text-align: center;">a</td><td style="text-align: center;">a</td><td style="text-align: center;">a</td><td style="text-align: center;">a</td><td style="text-align: center;">a</td><td style="text-align: center;">a</td><td style="text-align: center;">a</td><td style="text-align: center;">a</td></tr> <tr> <td style="text-align: center;">g</td><td style="text-align: center;">g</td><td style="text-align: center;">g</td><td style="text-align: center;">g</td><td style="text-align: center;">g</td><td style="text-align: center;">g</td><td style="text-align: center;">g</td><td style="text-align: center;">g</td></tr> <tr> <td style="text-align: center;">d</td><td style="text-align: center;">d</td><td style="text-align: center;">d</td><td style="text-align: center;">d</td><td style="text-align: center;">d</td><td style="text-align: center;">d</td><td style="text-align: center;">d</td><td style="text-align: center;">d</td></tr> </table>	\$	\$	\$	\$	\$	\$	\$	\$	a	a	a	a	a	a	a	a	g	g	g	g	g	g	g	g	d	d	d	d	d	d	d	d
f	+	+	+	+	+	+	+																																																		
d	g	d	d	d	d	d	d																																																		
c	c	e	c	c	c	c	c																																																		
\$	\$	\$	\$	\$	\$	\$	\$																																																		
a	a	a	a	a	a	a	a																																																		
g	g	g	g	g	g	g	g																																																		
d	d	d	d	d	d	d	d																																																		
<table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="text-align: center;">fi</td><td style="text-align: center;">g</td><td style="text-align: center;">fi</td><td style="text-align: center;">a</td><td style="text-align: center;">b</td><td style="text-align: center;">d</td><td style="text-align: center;">a</td><td style="text-align: center;">fi</td><td style="text-align: center;">g</td></tr> <tr> <td style="text-align: center;">d</td><td style="text-align: center;">d</td><td style="text-align: center;">g</td><td style="text-align: center;">g</td><td style="text-align: center;">c</td><td style="text-align: center;">d</td><td style="text-align: center;">c</td><td style="text-align: center;">d</td><td style="text-align: center;">g</td></tr> <tr> <td style="text-align: center;">b</td><td style="text-align: center;">c</td><td style="text-align: center;">c</td><td style="text-align: center;">c</td><td style="text-align: center;">c</td><td style="text-align: center;">c</td><td style="text-align: center;">c</td><td style="text-align: center;">c</td><td style="text-align: center;">c</td></tr> </table>	fi	g	fi	a	b	d	a	fi	g	d	d	g	g	c	d	c	d	g	b	c	c	c	c	c	c	c	c	<table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="text-align: center;">g</td><td style="text-align: center;">a</td><td style="text-align: center;">g</td><td style="text-align: center;">g</td><td style="text-align: center;">a</td><td style="text-align: center;">g</td><td style="text-align: center;">g</td><td style="text-align: center;">a</td></tr> <tr> <td style="text-align: center;">d</td><td style="text-align: center;">fi</td><td style="text-align: center;">fi</td><td style="text-align: center;">d</td><td style="text-align: center;">d</td><td style="text-align: center;">fi</td><td style="text-align: center;">fi</td><td style="text-align: center;">d</td></tr> <tr> <td style="text-align: center;">g</td><td style="text-align: center;">g</td><td style="text-align: center;">g</td><td style="text-align: center;">g</td><td style="text-align: center;">g</td><td style="text-align: center;">g</td><td style="text-align: center;">g</td><td style="text-align: center;">g</td></tr> </table>	g	a	g	g	a	g	g	a	d	fi	fi	d	d	fi	fi	d	g	g	g	g	g	g	g	g					
fi	g	fi	a	b	d	a	fi	g																																																	
d	d	g	g	c	d	c	d	g																																																	
b	c	c	c	c	c	c	c	c																																																	
g	a	g	g	a	g	g	a																																																		
d	fi	fi	d	d	fi	fi	d																																																		
g	g	g	g	g	g	g	g																																																		

<table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="text-align: center;">\$</td><td style="text-align: center;">\$</td><td style="text-align: center;">\$</td><td style="text-align: center;">\$</td><td style="text-align: center;">\$</td><td style="text-align: center;">\$</td><td style="text-align: center;">\$</td><td style="text-align: center;">\$</td></tr> <tr> <td style="text-align: center;">a</td><td style="text-align: center;">a</td><td style="text-align: center;">a</td><td style="text-align: center;">a</td><td style="text-align: center;">a</td><td style="text-align: center;">a</td><td style="text-align: center;">a</td><td style="text-align: center;">a</td></tr> <tr> <td style="text-align: center;">g</td><td style="text-align: center;">g</td><td style="text-align: center;">g</td><td style="text-align: center;">g</td><td style="text-align: center;">g</td><td style="text-align: center;">g</td><td style="text-align: center;">g</td><td style="text-align: center;">g</td></tr> <tr> <td style="text-align: center;">d</td><td style="text-align: center;">d</td><td style="text-align: center;">d</td><td style="text-align: center;">d</td><td style="text-align: center;">d</td><td style="text-align: center;">d</td><td style="text-align: center;">d</td><td style="text-align: center;">d</td></tr> </table>	\$	\$	\$	\$	\$	\$	\$	\$	a	a	a	a	a	a	a	a	g	g	g	g	g	g	g	g	d	d	d	d	d	d	d	d	<table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="text-align: center;">\$</td><td style="text-align: center;">\$</td><td style="text-align: center;">\$</td><td style="text-align: center;">\$</td></tr> <tr> <td style="text-align: center;">a</td><td style="text-align: center;">a</td><td style="text-align: center;">a</td><td style="text-align: center;">a</td></tr> <tr> <td style="text-align: center;">g</td><td style="text-align: center;">g</td><td style="text-align: center;">g</td><td style="text-align: center;">g</td></tr> <tr> <td style="text-align: center;">d</td><td style="text-align: center;">d</td><td style="text-align: center;">d</td><td style="text-align: center;">d</td></tr> </table>	\$	\$	\$	\$	a	a	a	a	g	g	g	g	d	d	d	d
\$	\$	\$	\$	\$	\$	\$	\$																																										
a	a	a	a	a	a	a	a																																										
g	g	g	g	g	g	g	g																																										
d	d	d	d	d	d	d	d																																										
\$	\$	\$	\$																																														
a	a	a	a																																														
g	g	g	g																																														
d	d	d	d																																														
<table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="text-align: center;">g</td><td style="text-align: center;">a</td><td style="text-align: center;">a</td><td style="text-align: center;">g</td><td style="text-align: center;">g</td><td style="text-align: center;">a</td><td style="text-align: center;">a</td><td style="text-align: center;">g</td><td style="text-align: center;">a</td><td style="text-align: center;">g</td></tr> <tr> <td style="text-align: center;">d</td><td style="text-align: center;">fi</td><td style="text-align: center;">fi</td><td style="text-align: center;">d</td><td style="text-align: center;">d</td><td style="text-align: center;">fi</td><td style="text-align: center;">fi</td><td style="text-align: center;">d</td><td style="text-align: center;">fi</td><td style="text-align: center;">d</td></tr> <tr> <td style="text-align: center;">g</td><td style="text-align: center;">g</td><td style="text-align: center;">g</td><td style="text-align: center;">g</td><td style="text-align: center;">g</td><td style="text-align: center;">g</td><td style="text-align: center;">g</td><td style="text-align: center;">g</td><td style="text-align: center;">g</td><td style="text-align: center;">g</td></tr> </table>	g	a	a	g	g	a	a	g	a	g	d	fi	fi	d	d	fi	fi	d	fi	d	g	g	g	g	g	g	g	g	g	g	<table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="text-align: center;">a</td><td style="text-align: center;">a</td><td style="text-align: center;">a</td><td style="text-align: center;">d</td></tr> <tr> <td style="text-align: center;">fi</td><td style="text-align: center;">g</td><td style="text-align: center;">fi</td><td style="text-align: center;">d</td></tr> </table>	a	a	a	d	fi	g	fi	d										
g	a	a	g	g	a	a	g	a	g																																								
d	fi	fi	d	d	fi	fi	d	fi	d																																								
g	g	g	g	g	g	g	g	g	g																																								
a	a	a	d																																														
fi	g	fi	d																																														

<table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="text-align: center;">\$</td><td style="text-align: center;">\$</td><td style="text-align: center;">\$</td><td style="text-align: center;">\$</td><td style="text-align: center;">\$</td><td style="text-align: center;">\$</td><td style="text-align: center;">\$</td><td style="text-align: center;">\$</td></tr> <tr> <td style="text-align: center;">a</td><td style="text-align: center;">a</td><td style="text-align: center;">a</td><td style="text-align: center;">a</td><td style="text-align: center;">a</td><td style="text-align: center;">a</td><td style="text-align: center;">a</td><td style="text-align: center;">a</td></tr> <tr> <td style="text-align: center;">g</td><td style="text-align: center;">g</td><td style="text-align: center;">g</td><td style="text-align: center;">g</td><td style="text-align: center;">g</td><td style="text-align: center;">g</td><td style="text-align: center;">g</td><td style="text-align: center;">g</td></tr> <tr> <td style="text-align: center;">d</td><td style="text-align: center;">d</td><td style="text-align: center;">d</td><td style="text-align: center;">d</td><td style="text-align: center;">d</td><td style="text-align: center;">d</td><td style="text-align: center;">d</td><td style="text-align: center;">d</td></tr> </table>	\$	\$	\$	\$	\$	\$	\$	\$	a	a	a	a	a	a	a	a	g	g	g	g	g	g	g	g	d	d	d	d	d	d	d	d	<table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="text-align: center;">\$</td><td style="text-align: center;">\$</td><td style="text-align: center;">\$</td><td style="text-align: center;">\$</td></tr> <tr> <td style="text-align: center;">a</td><td style="text-align: center;">b</td><td style="text-align: center;">c</td><td style="text-align: center;">b</td></tr> <tr> <td style="text-align: center;">f</td><td style="text-align: center;">g</td><td style="text-align: center;">a</td><td style="text-align: center;">g</td></tr> <tr> <td style="text-align: center;">a</td><td style="text-align: center;">b</td><td style="text-align: center;">c</td><td style="text-align: center;">b</td></tr> <tr> <td style="text-align: center;">fi</td><td style="text-align: center;">g</td><td style="text-align: center;">a</td><td style="text-align: center;">g</td></tr> </table>	\$	\$	\$	\$	a	b	c	b	f	g	a	g	a	b	c	b	fi	g	a	g
\$	\$	\$	\$	\$	\$	\$	\$																																														
a	a	a	a	a	a	a	a																																														
g	g	g	g	g	g	g	g																																														
d	d	d	d	d	d	d	d																																														
\$	\$	\$	\$																																																		
a	b	c	b																																																		
f	g	a	g																																																		
a	b	c	b																																																		
fi	g	a	g																																																		
<table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="text-align: center;">a</td><td style="text-align: center;">a</td><td style="text-align: center;">a</td><td style="text-align: center;">d</td><td style="text-align: center;">a</td><td style="text-align: center;">d</td><td style="text-align: center;">a</td><td style="text-align: center;">a</td><td style="text-align: center;">d</td></tr> <tr> <td style="text-align: center;">g</td><td style="text-align: center;">g</td><td style="text-align: center;">g</td><td style="text-align: center;">fi</td><td style="text-align: center;">g</td><td style="text-align: center;">g</td><td style="text-align: center;">fi</td><td style="text-align: center;">g</td><td style="text-align: center;">g</td></tr> </table>	a	a	a	d	a	d	a	a	d	g	g	g	fi	g	g	fi	g	g	<table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="text-align: center;">a</td><td style="text-align: center;">b</td><td style="text-align: center;">c</td><td style="text-align: center;">b</td></tr> <tr> <td style="text-align: center;">fi</td><td style="text-align: center;">g</td><td style="text-align: center;">a</td><td style="text-align: center;">g</td></tr> </table>	a	b	c	b	fi	g	a	g																										
a	a	a	d	a	d	a	a	d																																													
g	g	g	fi	g	g	fi	g	g																																													
a	b	c	b																																																		
fi	g	a	g																																																		

c' c' e' g' c' d' c' c' g' d' c'	IX.	e' c' c' g' f'
f d a g f d		a d b
a a b a		c c'
c' c' e' g' c' d' c' c' g' d' c' e' c' e'		e' g' a' g'
a d f g e' f		d a b a
a a b a		c c' c'
c' e' c' g' f' c' c' g' d' d' f' e' c' d' c'		Bys.
f d a b d a		d e' d
a a b a		c c' c'
f g' f' f' e' c'		e' d' c'
d e' f a' g' d' b'		a' g' d' b'
a b c a		c' e' c'

$\bar{b}$ $\bar{b}$ $\bar{d}$ $\bar{d}$ b b c c	Bys.	$\bar{c}$ $\bar{c}$ $\bar{e}$ $\bar{c}$ $\bar{d}$ $\bar{b}$ $\bar{c}$ $\bar{g}$ $\bar{b}$ $\bar{b}$ $\bar{c}$	$\bar{g}$ $\bar{f}$ $\bar{c}$
		$\bar{a}$ $\bar{b}$ d_1 $\bar{a}$ $\bar{g}$ f_1 $\bar{g}$ f_1 $\bar{g}$ $\bar{g}$ $\bar{g}$ $\bar{g}$ g_1 b_1 g_1 d_1 c_1 c_1 c_1 c_1 c_1 c_1 c_1 b_1	
$\bar{g}$ $\bar{g}$ $\bar{f}$ $\bar{c}$ $\bar{f}$ $\bar{c}$ $\bar{d}$ $\bar{b}$		$\bar{c}$ $\bar{g}$ $\bar{g}$ $\bar{a}$ $\bar{e}$ $\bar{g}$ $\bar{c}$	$\bar{d}$ $\bar{c}$ $\bar{a}$
f_1 $\bar{a}$ $\bar{g}$ f_1 $\bar{a}$ $\bar{b}$ d_1 $\bar{a}$ $\bar{g}$ d_1 $\bar{g}$ g_1 d_1 $\bar{g}$ $\bar{g}$ $\bar{g}$ g_1 c_1 c_1 b_1 c_1 c_1 c_1 c_1	XI.	$\bar{a}$ $\bar{g}$ c_1	
$\bar{g}$ $\bar{a}$ $\bar{g}$ $\bar{c}$ $\bar{g}$ $\bar{e}$ $\bar{d}$ $\bar{a}$ $\bar{g}$ $\bar{a}$ $\bar{f}$ $\bar{g}$ $\bar{f}$ $\bar{d}$ $\bar{g}$ $\bar{c}$			
$\bar{b}$ d_1 $\bar{a}$ $\bar{g}$ f_1 $\bar{g}$ f_1 f_1 $\bar{a}$ $\bar{g}$ $\bar{g}$ g_1 b_1 g_1 d_1 d_1 $\bar{g}$ c_1 c_1 c_1 c_1 c_1 c_1 c_1 c_1			
$\bar{g}$ $\bar{c}$ $\bar{f}$ $\bar{a}$ $\bar{f}$ $\bar{d}$ $\bar{c}$ $\bar{c}$ $\bar{g}$ $\bar{a}$ $\bar{e}$ $\bar{g}$ $\bar{c}$			Bys.
$\bar{g}$ f_1 f_1 $\bar{a}$ $\bar{b}$ d_1 $\bar{a}$ $\bar{g}$ g_1 d_1 d_1 $\bar{g}$ $\bar{g}$ $\bar{g}$ g_1 b_1 c_1 c_1 c_1 c_1 c_1			

$\bar{b}$	$\bar{b}$	$\bar{f}$	$\bar{g}$	$\bar{c}$	$\bar{f}$		$\bar{a}$	$\bar{g}$	$\bar{f}$	$\bar{f}$	$\bar{c}$	$\bar{c}$	$\bar{g}$	$\bar{f}$	$\bar{c}$
f_i	$\bar{g}$	f_i	f_i	$\bar{a}$	$\bar{b}$	d_i	$\bar{a}$	$\bar{g}$	f_i	$\bar{g}$	$\bar{a}$	$\bar{g}$	$\bar{g}$	$\bar{f}$	$\bar{a}$
b_i	g_i	d_i	d_i	$\bar{g}$	$\bar{g}$		$\bar{g}$	g_i	d_i	$\bar{g}$	$\bar{a}$	$\bar{g}$	d_i	g_i	$\bar{a}$
		b_i	c_i	c_i	c_i		c_i		b_i						

$\bar{c}$	$\bar{c}$	$\bar{c}$													
Bys.			$\bar{b}$	$\bar{b}$	$\bar{b}$	$\bar{c}$	$\bar{c}$	$\bar{c}$	$\bar{c}$	$\bar{d}$	$\bar{b}$	$\bar{c}$	$\bar{g}$	Fordd.	
			f_i	$\bar{g}$	d_i	f_i	$\bar{g}$	f_i	f_i	$\bar{b}$	d_i	$\bar{a}$	g_i		
			b_i	g_i	d_i	d_i	b_i	b_i	$\bar{g}$	$\bar{g}$	$\bar{c}$	c_i	c_i		

Tervyn y Caniad Crych.

CANIAD HUN GWENLLIANT.

$\bar{b}$	$\bar{b}$	$\bar{a}$				$\bar{b}$	$\bar{b}$	$\bar{b}$	$\bar{a}$	$\bar{a}$	$\bar{g}$					
f_i	$\bar{a}$	$\bar{g}$	$\bar{g}$				f_i	$\bar{a}$	$\bar{a}$	$\bar{g}$	$\bar{g}$	f_i				
c_i	d_i	d_i	f_i	d_i	c_i	c_i	d_i	d_i	f_i	d_i	c_i	d_i	c_i	d_i	c_i	
			a_i	g_i					a_i	g_i						

$\bar{b}$ $\bar{a}$ $\bar{a}$ $\bar{a}$ $\bar{a}$ $\bar{c}$ $\bar{b}$ $\bar{g}$	$\bar{g}$ $\bar{a}$ $\bar{a}$ $\bar{a}$ $\bar{a}$ $\bar{g}$ $\bar{a}$ $\bar{a}$ $\bar{a}$
$f\bar{i}$ $\bar{a}$ $\bar{a}$ $\bar{a}$ $\bar{a}$ $\bar{c}$ $\bar{b}$ $\bar{g}$	$\bar{g}$ $\bar{a}$ $\bar{a}$ $\bar{a}$ $\bar{a}$ $\bar{g}$ $\bar{a}$ $\bar{a}$ $\bar{a}$
$c\bar{i}$ $d\bar{i}$	$d\bar{i}$
$f\bar{i}$ $d\bar{i}$	$e\bar{i}$ $c\bar{i}$ $d\bar{i}$ $c\bar{i}$ $d\bar{i}$
u	$g\bar{i}$ $g\bar{i}$ $c\bar{i}$ $g\bar{i}$ $c\bar{i}$ $g\bar{i}$ $c\bar{i}$

$\bar{b}$ $\bar{a}$ $\bar{a}$ $\bar{a}$ $\bar{a}$ $\bar{a}$ $\bar{b}$ $\bar{c}$ $\bar{d}$ $\bar{g}$ $\bar{c}$ $\bar{c}$ $\bar{g}$	$\bar{c}$ $\bar{g}$ $\bar{c}$ $\bar{g}$	$\bar{e}$ $\bar{c}$ $\bar{g}$
$c\bar{i}$ $d\bar{i}$ $c\bar{i}$ $d\bar{i}$	$d\bar{i}$ $d\bar{i}$ $c\bar{i}$ $c\bar{i}$	$c\bar{i}$ $d\bar{i}$ $e\bar{i}$
$g\bar{i}$ $c\bar{i}$ $g\bar{i}$ $c\bar{i}$	$b\bar{i}$ $c\bar{i}$ $g\bar{i}$	$g\bar{i}$

Bys dechre.

$\bar{c}$ $\bar{c}$ $\bar{g}$	$\bar{e}$ $\bar{c}$	$\bar{g}$ $\bar{d}$ $\bar{c}$ $\bar{b}$ $\bar{a}$ $\bar{g}$ $\bar{g}$	$\bar{g}$ $\bar{c}$ $\bar{g}$	$\bar{g}$ $\bar{c}$ $\bar{g}$	$\bar{e}$ $\bar{c}$ $\bar{g}$ $\bar{d}$
$d\bar{i}$ $c\bar{i}$ $d\bar{i}$	$c\bar{i}$ $d\bar{i}$ $c\bar{i}$ $b\bar{i}$ $a\bar{i}$ $g\bar{i}$ $c\bar{i}$ $d\bar{i}$ $e\bar{i}$ $d\bar{i}$ $c\bar{i}$	$g\bar{i}$	$d\bar{i}$ $e\bar{i}$ $d\bar{i}$	$d\bar{i}$ $e\bar{i}$ $d\bar{i}$	$d\bar{i}$ $e\bar{i}$ $d\bar{i}$

$\bar{c}$ $\bar{b}$ $\bar{a}$ $\bar{g}$ $\bar{c}$ $\bar{d}$	$\bar{b}$ $\bar{d}$	$\bar{d}$ $\bar{c}$	$\bar{b}$ $\bar{d}$	$\bar{c}$ $\bar{c}$	$\bar{b}$ $\bar{d}$
$c\bar{i}$ $b\bar{i}$ $a\bar{i}$ $g\bar{i}$ $c\bar{i}$ $d\bar{i}$	$b\bar{i}$ $d\bar{i}$ $d\bar{i}$ $c\bar{i}$ $b\bar{i}$ $d\bar{i}$	$c\bar{i}$ $e\bar{i}$	$b\bar{i}$ $d\bar{i}$	$c\bar{i}$ $e\bar{i}$	$b\bar{i}$ $d\bar{i}$

$\bar{a}$ $\bar{c}$ $\bar{g}$	$\bar{b}$ $\bar{b}$ $\bar{b}$ $\bar{a}$ $\bar{a}$	$\bar{b}$ $\bar{b}$
$a\bar{i}$ $c\bar{i}$ $g\bar{i}$	$f\bar{i}$ $\bar{a}$ $\bar{a}$ $\bar{g}$ $\bar{g}$	$f\bar{i}$ $\bar{a}$
$a\bar{i}$ $c\bar{i}$ $g\bar{i}$	$e\bar{i}$ $d\bar{i}$ $d\bar{i}$ $f\bar{i}$ $d\bar{i}$ $e\bar{i}$	$c\bar{i}$ $d\bar{i}$ $d\bar{i}$
$a\bar{i}$ $c\bar{i}$ $g\bar{i}$	$a\bar{i}$ $g\bar{i}$	$a\bar{i}$ $g\bar{i}$

Bys cwbyl. II.

$\frac{f}{b}$ $\frac{f}{a}$ $\frac{f}{a}$ $\frac{f}{g}$ $\frac{a}{a}$ $\frac{g}{g}$ $\frac{g}{g}$ $\frac{f}{f}$	$\frac{f}{b}$ $\frac{f}{b}$ $\frac{+}{b}$ $\frac{f}{b}$ $\frac{+}{b}$ $\frac{fi}{a}$ $\frac{a}{a}$ $\frac{a}{a}$ $\frac{c}{a}$ $\frac{b}{b}$
fi di ei di ei di ei di a^1 g^1	ei di
$\frac{f}{a}$ $\frac{f}{g}$ $\frac{f}{g}$ $\frac{f}{a}$ $\frac{f}{a}$ $\frac{f}{a}$	$\frac{f}{c}$ $\frac{f}{b}$ $\frac{f}{b}$ $\frac{f}{b}$ $\frac{f}{b}$ $\frac{f}{b}$
fi di ei ci di a^1 g^1 g^1 ci	fi fi a fi g di di a^1 di g^1 bi
Fordd. III. Bys.	
$\frac{f}{c}$ $\frac{f}{c}$ $\frac{f}{b}$ $\frac{f}{c}$ $\frac{f}{b}$ $\frac{f}{a}$ $\frac{f}{a}$ $\frac{+}{c}$ $\frac{f}{a}$ $\frac{f}{a}$ $\frac{f}{c}$ $\frac{f}{c}$	$\frac{f}{c}$ $\frac{f}{c}$ $\frac{f}{c}$ $\frac{f}{c}$ $\frac{f}{c}$ $\frac{f}{c}$
fi fi a g fi g fi fi ci di ei fi di ei di di g g^1 di g^1 di di ci di ci fi di ei bi ci bi bi ci	
$\frac{f}{c}$ $\frac{f}{c}$ $\frac{f}{c}$ $\frac{f}{c}$ $\frac{f}{c}$ $\frac{f}{c}$ $\frac{f}{c}$ $\frac{f}{c}$ $\frac{f}{c}$ $\frac{f}{c}$ $\frac{f}{c}$ $\frac{f}{c}$ $\frac{f}{c}$ $\frac{f}{c}$ $\frac{f}{c}$ $\frac{f}{c}$ $\frac{f}{c}$ $\frac{f}{c}$	$\frac{f}{c}$ $\frac{f}{c}$ $\frac{f}{c}$ $\frac{f}{c}$
ci g ei fi di e ci g a ei fi g di a b d ci ci ci ci	

$\begin{array}{c} \textcircled{b} \\ \bar{b} \quad \bar{b} \quad \bar{b} \quad \bar{b} \\ \bar{a} \quad \bar{f} \quad \bar{g} \\ a' \quad d' \quad g' \end{array}$	Bys cwbyl.	$\begin{array}{c} \textcircled{c} \\ \bar{c} \quad \bar{c} \quad \bar{c} \quad \bar{c} \quad \bar{d} \quad a' \quad a' \quad \bar{g} \quad \bar{e} \\ c' \quad d' \quad e' \quad d' \quad \bar{a} \quad \bar{g} \\ \bar{c} \end{array}$
$\begin{array}{c} / \quad + \quad / \\ a' \quad g' \quad f' \\ \bar{c} \quad \bar{s} \quad \bar{c} \quad \bar{f} \quad \bar{e} \quad \bar{c} \quad \bar{e} \quad \bar{d} \\ \bar{b} \quad \bar{b} \quad \bar{b} \quad \bar{b} \end{array}$	IV.	$\begin{array}{c} \bar{b} \quad \bar{c} \quad \bar{f} \quad \bar{d} \\ \bar{f} \quad \bar{f} \\ d' \quad d' \\ b' \end{array}$
$\begin{array}{c} \bar{c} \quad \bar{d} \quad \bar{c} \quad \bar{c} \quad \bar{b} \quad \bar{b} \quad \bar{a} \quad \bar{a} \quad \bar{g} \quad \bar{g} \quad \bar{a} \quad \bar{a} \\ \bar{d} \quad \bar{d} \quad \bar{c} \quad \bar{c} \quad \bar{b} \quad \bar{b} \quad \bar{a} \quad \bar{a} \quad \bar{g} \quad \bar{g} \quad \bar{a} \quad \bar{a} \end{array}$		$\begin{array}{c} a \quad g \quad \bar{f} \quad \bar{f} \quad \bar{g} \quad g' \quad \bar{f} \quad \bar{f} \quad \bar{g} \quad \bar{g} \quad \bar{f} \quad \bar{g} \quad \bar{f} \quad c' \quad d' \quad a' \quad \bar{f} \\ g \quad g' \quad d' \quad d' \quad c' \quad \quad d' \quad d' \quad c' \quad g' \quad d' \quad d' \\ c' \quad \quad b' \quad \quad \quad b' \quad \quad \quad b' \end{array}$
$\begin{array}{c} / \quad \backslash \quad / \\ \bar{c} \quad \bar{c} \quad \bar{c} \end{array}$	Fordd nefav.	$\begin{array}{c} \textcircled{b} \quad \bar{d} \quad a' \quad \bar{e} \quad g' \quad \bar{d} \quad \bar{c} \quad \bar{c} \quad \bar{d} \quad \bar{c} \quad \bar{c} \quad \bar{d} \quad \bar{c} \quad \bar{c} \\ \bar{b} \quad \bar{c} \quad \bar{c} \quad \bar{d} \quad \bar{b} \quad \bar{c} \quad \bar{d} \quad \bar{d} \quad \bar{c} \quad \bar{c} \end{array}$
$\begin{array}{c} d' \quad e' \quad c' \end{array}$	V.	$\begin{array}{c} \bar{f} \quad \bar{f} \quad \bar{a} \quad \bar{g} \quad \bar{f} \quad \bar{f} \quad \bar{a} \quad \bar{g} \quad \bar{f} \\ d' \quad d' \quad \bar{g} \quad \bar{g}' \quad d' \quad d' \quad \bar{g} \quad \bar{g}' \quad \bar{f} \\ b' \quad \quad \quad c' \quad \quad \quad b' \quad \quad \quad c' \quad \quad \quad b' \end{array}$

+ c̄	d̄ c̄	Bys o'r Groes.		c̄ d̄	b̄ c̄	ā c̄	b̄ d̄	c̄ c̄	ē c̄	ḡ c̄	ḡ c̄	ā c̄	ḡ c̄	f̄ b̄	
ḡ	fi d̄	ā ḡ	b̄ ḡ	dh c̄	ā c̄	b̄ c̄	d̄ c̄	ā c̄	ḡ c̄	ḡ c̄	ḡ c̄	ā c̄	ḡ c̄	fi d̄	
ḡ	f̄ b̄	ḡ c̄	ḡ	ā	e	ḡ	c̄	Bys dechre.						d̄ c̄	d̄ c̄
fi	ā d̄	ḡ c̄	b̄ c̄	dh c̄	ā c̄	ḡ c̄	ḡ c̄	ā c̄	ḡ c̄	ḡ c̄	ḡ c̄	ā c̄	ḡ c̄	fi d̄	
+ c̄	d̄ c̄	d̄ c̄	+ c̄	d̄ c̄	d̄ c̄	+ c̄	d̄ c̄	+ c̄	d̄ c̄	d̄ c̄	d̄ c̄	d̄ c̄	d̄ c̄	d̄ c̄	
ḡ	fi d̄	ā ḡ	ḡ c̄	ḡ c̄	fi d̄	ḡ c̄	fi d̄	c̄ c̄	ḡ c̄	b̄ d̄	ḡ c̄	c̄ c̄	ḡ c̄	b̄ d̄	
f̄	c̄	c̄	d̄	b̄	b̄	b̄	b̄	VI.						c̄ c̄	b̄ b̄
ā ḡ c̄	b̄ ḡ c̄	dh	ā c̄	fi d̄	ḡ c̄	fi d̄	fi d̄	ā c̄	ḡ c̄	ḡ c̄	ā c̄	ḡ c̄	ḡ c̄	d̄ b̄	

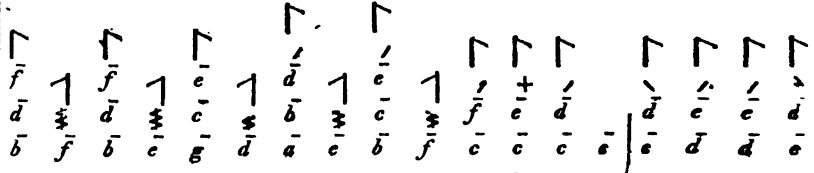

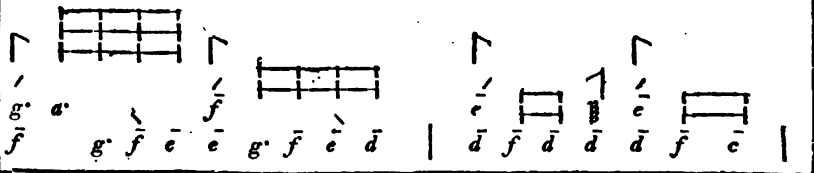

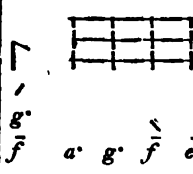
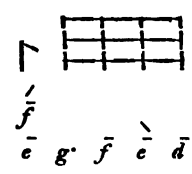
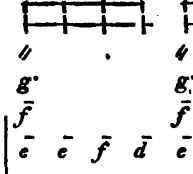
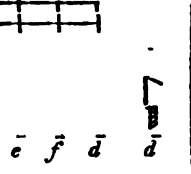
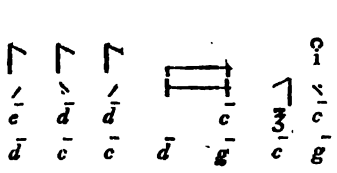
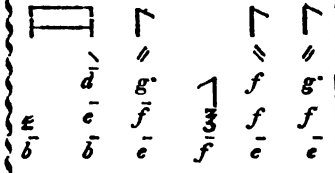
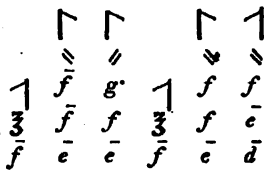
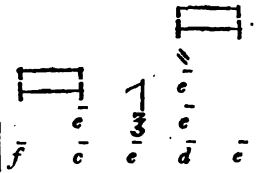
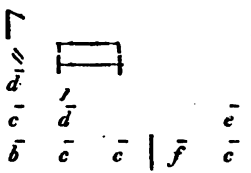
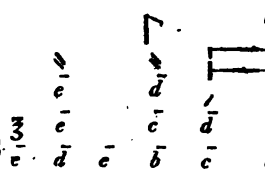
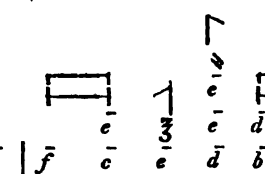

	o											oo			
	<i>b̄</i>		<i>b̄</i>	<i>d̄</i>		<i>c̄</i>		<i>c̄</i>	<i>ē</i>		<i>b̄</i>		<i>b̄</i>	<i>d̄</i>	
	<i>f̄</i>	<i>z̄</i>	<i>f̄</i>	<i>b̄</i>		<i>ḡ</i>	<i>z̄</i>	<i>ḡ</i>	<i>c̄</i>		<i>f̄</i>	<i>z̄</i>	<i>f̄</i>	<i>b̄</i>	
	<i>b̄</i>	<i>b̄</i>	<i>b̄</i>	<i>d̄</i>		<i>c̄</i>	<i>ē</i>	<i>c̄</i>	<i>ē</i>		<i>b̄</i>	<i>b̄</i>	<i>b̄</i>	<i>d̄</i>	
XII.	<i>fi</i>		<i>fi</i>	<i>fi</i>		<i>ā</i>		<i>ā</i>	<i>ḡ</i>		<i>fi</i>		<i>fi</i>	<i>ḡ</i>	
	<i>di</i>		<i>di</i>	<i>di</i>		<i>ḡ</i>		<i>ḡ</i>	<i>ḡ</i>		<i>di</i>		<i>di</i>	<i>ḡ</i>	
	<i>bi</i>		<i>bi</i>			<i>ci</i>		<i>ci</i>			<i>bi</i>		<i>bi</i>		
	<i>b̄</i>		<i>b̄</i>	<i>d̄</i>		<i>c̄</i>		<i>c̄</i>	<i>ē</i>		<i>b̄</i>		<i>b̄</i>	<i>d̄</i>	<i>c̄</i>
	<i>f̄</i>	<i>z̄</i>	<i>f̄</i>	<i>b̄</i>	<i>ḡ</i>	<i>z̄</i>	<i>ḡ</i>	<i>c̄</i>	<i>f̄</i>	<i>z̄</i>	<i>f̄</i>	<i>b̄</i>	<i>ḡ</i>	<i>z̄</i>	<i>ḡ</i>
	<i>b̄</i>	<i>b̄</i>	<i>b̄</i>	<i>d̄</i>		<i>c̄</i>	<i>ē</i>	<i>c̄</i>		<i>b̄</i>	<i>b̄</i>	<i>b̄</i>	<i>d̄</i>		<i>c̄</i>
	<i>fi</i>		<i>fi</i>	<i>fi</i>		<i>ā</i>	<i>ḡ</i>	<i>fi</i>		<i>fi</i>	<i>fi</i>	<i>ā</i>		<i>ā</i>	
	<i>di</i>		<i>di</i>	<i>di</i>		<i>ḡ</i>	<i>ḡ</i>	<i>di</i>		<i>di</i>	<i>di</i>	<i>ḡ</i>		<i>ḡ</i>	
	<i>bi</i>		<i>bi</i>			<i>ci</i>		<i>bi</i>		<i>bi</i>		<i>ci</i>		<i>ci</i>	
				<i>ē</i>	<i>b̄</i>	<i>b̄</i>	<i>ā</i>	<i>ā</i>							
	<i>d̄</i>	<i>z̄</i>	<i>ē</i>	<i>d̄</i>	<i>ḡ</i>	<i>f̄</i>	<i>z̄</i>	<i>f̄</i>	<i>f̄</i>	<i>ḡ</i>	<i>z̄</i>	<i>ḡ</i>	<i>ḡ</i>	<i>b̄</i>	<i>c̄</i>
	<i>d̄</i>	<i>ē</i>	<i>ē</i>	<i>d̄</i>	<i>c̄</i>		<i>b̄</i>	<i>b̄</i>	<i>b̄</i>		<i>c̄</i>	<i>ā</i>	<i>c̄</i>	<i>b̄</i>	<i>c̄</i>
	<i>b̄</i>	<i>di</i>	<i>ā</i>	<i>b̄</i>	<i>di</i>	<i>ḡ</i>	<i>fi</i>	<i>fi</i>	<i>fi</i>	<i>ā</i>	<i>ā</i>			<i>d</i>	
	<i>ḡ</i>	)	<i>ḡ</i>	<i>ḡ</i>	)	<i>ḡ</i>	<i>di</i>	<i>di</i>	<i>di</i>	<i>ḡ</i>	<i>ḡ</i>			<i>d</i>	
	<i>ci</i>		<i>ci</i>	<i>ci</i>			<i>bi</i>	<i>bi</i>		<i>ei</i>	<i>ci</i>				
	Tervyn.														
Tervyn Caniad Hun Gwentiallyt,															

CANIAD PIBAU MORVUDD.

<i>fi</i> <i>fi</i> <i>ei</i> <i>fi</i> <i>ei</i> <i>fi</i> <i>ei</i> <i>di</i> <i>ci</i>   <i>ei</i> <i>ai</i> <i>ei</i> <i>ai</i>
<i>di</i> <i>di</i> <i>ci</i> <i>di</i> <i>ci</i> <i>di</i> <i>ci</i> <i>bi</i> <i>gi</i>   <i>ci</i> / <i>ci</i> /
<i>bi</i> <i>bi</i> <i>gi</i> <i>bi</i> <i>gi</i> <i>bi</i> <i>gi</i>   <i>gi</i> / <i>gi</i> /
<i>ei</i> <i>ai</i> <i>ei</i> <i>ai</i>   <i>ei</i> <i>ai</i>   <i>ei</i> <i>ai</i>
<i>ci</i> / <i>ci</i> / <i>ci</i> / <i>ci</i> /   <i>ci</i> / <i>ci</i> /
<i>gi</i> / <i>gi</i> / <i>gi</i> /   <i>gi</i> /
<i>ei</i> <i>ai</i> <i>fi</i> <i>ai</i> <i>ei</i> <i>ai</i> <i>ei</i> <i>ai</i>
<i>ci</i> / <i>ci</i> / <i>ci</i> / <i>ci</i> /
<i>gi</i> / <i>gi</i> / <i>gi</i> / <i>gi</i> /

f a g f e e g f e d	f e f d e e f d d	g e f d e e f d d	g e f d e e f d d
a^1 c^1 g^1	f^1 a^1 d^1 g^1		a^1 c^1 g^1
	I.		
e d c d e g c g			d e f g f e e
a^1 b^1 d^1 e c^1 g^1			f^1 g^1 d^1 g^1 d^1 g^1 b^1
f f g f f e d f e c	f g f e d c e d c	e d c b c c f e c	
f^1 d^1 b^1 g^1 d^1 b^1	g^1 c^1 g^1 d^1 b^1	f^1 d^1 b^1 g^1 c^1	
e e d e d c b c c f e d b c b c d e d c	f e d b c e d b c b c	e d b c e d b c d e d c	
g f f g f g f g f g f	g d c d c d c d c d c	g d c d c d c d c d c	
g^1 d^1 b^1 d^1 c^1 b^1	g^1 c^1 g^1 d^1 b^1 c^1 g^1 d^1 b^1 c^1 g^1 d^1 b^1 c^1	g^1 d^1 b^1 c^1 d^1 c^1 d^1 b^1 c^1 d^1 c^1 d^1 b^1 c^1 d^1 c^1	

	c1 d1 e1 d1 e1 c1 c1 d1 e1 f1 g1 a1
	a1 g1 g1 a1 fi d1 fi a1 b1 d1 a1 fi g1 g1 g1 b1 d1 g1 a1 d1 g1
II.	fi g1 fi g1 f g1 fi fi g1 d1 g1 d1 g1 d1 g1 d1 d1 b1 b1 b1 b1 b1 b1
	Fordd.
III.	fi g1 fi g1 fi g1 fi fi d1 g1 d1 g1 d1 g1 d1 d1 b1 b1 b1 b1 b1 b1

$\begin{matrix} \bar{a} \\ \bar{g} \\ \bar{c} \end{matrix}$	$\begin{matrix} \bar{b} & d_1 \\ \bar{g} & / \\ \bar{c} & / \end{matrix}$	$\begin{matrix} \bar{a} & & \\ \bar{g} & & \\ \bar{c} & & \end{matrix}$
	Bys dechre hyd y groes.	
$\begin{matrix} \bar{a} \\ \bar{g} \\ \bar{c} \end{matrix}$		$\begin{matrix} c_1 & d_1 & e_1 & c_1 & e_1 & c_1 \end{matrix}$
IV. $\begin{matrix} f_1 & g_1 & f_1 & & g_1 & f_1 & g_1 & f_1 \\ d_1 & g_1 & d_1 & & g_1 & d_1 & g_1 & d_1 \\ b_1 & & b_1 & & & b_1 & & b_1 \end{matrix}$		$\begin{matrix} f_1 & g_1 & f_1 & & f_1 \\ & & & & c_1 \end{matrix}$
$\begin{matrix} \bar{a} \\ \bar{g} \\ \bar{c} \end{matrix}$	$\begin{matrix} \bar{b} & d_1 \\ \bar{g} & / \\ \bar{c} & / \end{matrix}$	$\begin{matrix} \bar{a} & & \\ \bar{g} & & \\ \bar{c} & & \end{matrix}$
		Bys. $\begin{matrix} \bar{a} & & & & \bar{g} & + \\ \bar{g} & & & & \bar{g} & \\ \bar{c} & & & & \bar{c} & \end{matrix}$

$\bar{f}$ $\bar{d}$ $\bar{f}$ $\bar{d}$ $\bar{f}$ $\bar{b}$	$\bar{f}$ $\bar{d}$ $\bar{f}$ $\bar{b}$	$\bar{f}$ $\bar{d}$ $\bar{f}$ $\bar{b}$	$\bar{g}$ $\bar{g}$ $\bar{d}$ $\bar{f}$ $\bar{f}$ $\bar{c}$ $\bar{c}$ $\bar{e}$ $\bar{b}$	$\bar{c}$ $\bar{c}$ $\bar{c}$ $\bar{c}$ $\bar{c}$	$\bar{d}$ $\bar{c}$ $\bar{d}$ $\bar{c}$ $\bar{c}$ $\bar{c}$	$\bar{d}$ $\bar{c}$ $\bar{d}$ $\bar{c}$ $\bar{c}$ $\bar{c}$
f_i d_i b_i	$\bar{g}$ g^i	f_i d_i b_i	$\bar{g}$ $\bar{g}$ c^i g^i	f_i f_i d_i d_i	$\bar{g}$ $\bar{g}$ c^i g^i	f_i $\bar{g}$ f_i d_i b_i
$\bar{g}$ $\bar{c}$ $\bar{c}$ $\bar{c}$	$\bar{g}$ $\bar{c}$ $\bar{c}$ $\bar{c}$	$\bar{g}$ $\bar{c}$ $\bar{c}$ $\bar{c}$	$\bar{a}$ $\bar{c}$ $\bar{c}$ $\bar{c}$	$\bar{g}$ $\bar{c}$ $\bar{c}$ $\bar{c}$	$\bar{f}$ $\bar{d}$ $\bar{b}$ $\bar{c}$	$\bar{c}$ $\bar{c}$ $\bar{c}$ $\bar{c}$
$\bar{g}$ c^i	$\bar{g}$ c^i	$\bar{g}$ c^i	$\bar{a}$ d_i $\bar{g}$ / e^i	$\bar{g}$ c^i	$\bar{a}$ d_i $\bar{g}$ / c^i	$\bar{a}$ $\bar{g}$ c^i
$\bar{f}$ $\bar{d}$ $\bar{f}$ $\bar{b}$	$\bar{a}$ $\bar{c}$ $\bar{c}$ $\bar{c}$	$\bar{g}$ $\bar{e}$ $\bar{c}$ $\bar{c}$	Bys dechre o'r groes i'r marc.		$\bar{c}$ $\bar{c}$ $\bar{c}$ $\bar{c}$ $\bar{c}$ $\bar{c}$	Fordd.
$\bar{b}$ d_i $\bar{g}$ / c^i	$\bar{g}$ $\bar{g}$ c^i g^i			c^i d_i e^i d_i e^i c^i		
v.	$\bar{g}$ $\bar{b}$ $\bar{f}$ $\bar{d}$ $\bar{f}$	$\bar{g}$ $\bar{b}$ $\bar{f}$ $\bar{d}$ $\bar{f}$	$\bar{g}$ $\bar{b}$ $\bar{f}$ $\bar{d}$ $\bar{f}$	$\bar{g}$ $\bar{b}$ $\bar{f}$ $\bar{d}$ $\bar{f}$		
	f_i d_i b_i	$\bar{g}$ g^i	f_i d_i b_i	$\bar{g}$ g^i	f_i d_i b_i	

f¹ d¹ b¹	f¹ a¹	g¹ b¹ d¹ g¹ g¹ g¹ c¹ c¹ c¹ c¹ c¹
	Bys cwbyl.	
b¹ d¹ g¹ g¹ g¹ c¹ g¹ c¹		b¹ f¹ f¹ f¹ b¹ f¹ f¹ f¹ d¹ d¹ d¹ d¹ d¹ d¹ d¹
b¹ f¹ c¹ g¹ f¹ f¹ d¹ a¹ d¹ a¹	c¹ g¹ g¹ g¹ c¹ g¹ g¹ c¹ c¹ c¹ a¹ a¹ c¹	c¹ g¹ g¹ g¹ c¹ g¹ g¹ c¹ c¹ c¹ a¹ a¹ c¹
	Bys dechre o'r groes.	
g¹ c¹ g¹ d¹ e¹ g¹ b¹ d¹ g¹ g¹ c¹ a¹ a¹ f¹ c¹ g¹ c¹ g¹		g¹ g¹ g¹ c¹ g¹ g¹ c¹ c¹ c¹ a¹ a¹ c¹

$\bar{f}$ $\bar{b}$ $\bar{b}$ $\bar{f}$ $\bar{b}$ $\bar{b}$	$\bar{d}$ $\bar{c}$ $\bar{c}$ $\bar{d}$ $\bar{f}$ $\bar{c}$ g' $\bar{f}$ a' $\bar{f}$
f_i $\bar{g}$ f_i $\bar{g}$ f $\bar{g}$ f_i f_i f	d_i g' d_i g' d_i g' d_i d_i c_i
b_i b_i b_i b_i b_i b_i b_i b_i	b_i b_i

$\bar{f}$ $\bar{c}$ $\bar{c}$ $\bar{d}$ $\bar{b}$ $\bar{b}$ $\bar{b}$ $\bar{b}$	$\bar{d}$ $\bar{c}$ $\bar{f}$ $\bar{g}$ a' b'
$\bar{g}$ $\bar{b}$ d_i $\bar{a}$ f_i $\bar{g}$	f_i $\bar{g}$ f_i $\bar{g}$ f_i $\bar{g}$
a_i g' d_i a_i d_i g'	d_i g' d_i g' d_i g'
c_i	b_i b_i b_i

VIII.

d' c' d' c' b' a' b'	c' b' g'	a' b' g'	c' b' a'
f_i f_i $\bar{g}$ $\bar{b}$ d_i $\bar{g}$ $\bar{b}$ d_i $\bar{g}$ $\bar{b}$ d_i $\bar{g}$ $\bar{g}$	d_i d_i c_i g' c_i g' c_i g' c_i g' c_i g'	b_i	

c' d' c' a' a' a' a' b' b'	b' a' b'
f_i $\bar{g}$ f_i $\bar{g}$ f_i f_i	f_i $\bar{g}$ f_i $\bar{g}$
d_i g' d_i g' d_i d_i	d_i g' d_i g'
b_i	b_i b_i

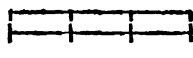
Bys o'r groes.

+	/	+	\	/	+	/	+	\	/	+	/	+	\	
ḅ.	ḅ.	ḅ.	ạ.	ḍ.	ḍ.	ḍ.	ḍ.	ḍ.	c̣.	c̣.	c̣.	c̣.	ạ.	
ạ.	ạ.	ạ.	g̣.	ḅ.	ẹ.	c̣.	c̣.	c̣.	ḅ.	g̣.	ḅ.	ḅ.	g̣.	
g̣	fi	g̣	fi	g̣	fi	f	ạ	ḅ	g̣	g̣	g̣	g̣	g̣	
g̣	ḍ	g̣	ḍ	g̣	ḍ	ḍ	g̣	g̣	c̣	c̣	c̣	c̣	g̣	
	ḅ		ḅ			ḅ	c̣	c̣						
ẹ.	/	+	/	+	\	/	+	/	\	/	+	/	+	\
c̣.	ḍ.	ḍ.	ḍ.	ḍ.	c̣.	ḅ.	c̣.	c̣.	c̣.	ẹ.	f̣.	f̣.	f̣.	ẹ.
g̣	ḅ	g̣	g̣	fi	g̣	fi	g̣	fi	g̣	fi	fi	fi	fi	fi
c̣	g̣	c̣	g̣	ḍ	g̣	ḍ	g̣	ḍ	g̣	ḍ	ḍ	ḍ	ḍ	ḍ
	c̣			ḅ		ḅ	ḅ	ḅ			ḅ	ḅ	ḅ	ḅ
//	//	//	//	//	//	//	//	//	//	//	//	//	//	//
g̣.														
f̣.														
ẹ.	ẹ.	f̣.	ḍ.	g̣.	c̣.	Bys o'r		f̣.	ḍ.	ẹ.	c̣.	f̣.	ḅ.	
g̣	ḅ	ḍ	g̣	groes.		f̣	g̣	f̣	g̣	f̣	g̣	f̣	g̣	f̣
c̣	g̣	c̣	c̣			ḍ	g̣	ḍ	g̣	ḍ	g̣	ḍ	g̣	ḍ
	c̣					ḅ					ḅ			
//	//	//	//	//	//	//	//	//	//	//	//	//	//	//
f̣.														
c̣.														
ḍ.	ḍ.	ẹ.	c̣.	f̣.	ḅ.	c̣.	ḍ.	ẹ.	f̣.	ḍ.	ẹ.	c̣.	ḍ.	ḅ.
fi	g̣	fi	g̣	fi	g̣	ḅ	ḍ	g̣	ḅ	ḍ	g̣	ḅ	ḍ	
ḍ	g̣	ḍ	g̣	ḍ	g̣	c̣	g̣	c̣	g̣	c̣	g̣	c̣	g̣	c̣
ḅ				ḅ			c̣				c̣			

$c^{\cdot}$ $a^{\cdot}$ $d^{\cdot}$ $b^{\cdot}$ $e^{\cdot}$ $d^{\cdot}$ $c^{\cdot}$ $g^{\cdot}$ $f^{\cdot}$ $a^{\cdot}$ $g^{\cdot}$ $b^{\cdot}$ $a^{\cdot}$ $c^{\cdot}$
$\bar{g}$ $\bar{b}$ d_1 $\bar{g}$ $\bar{g}$ f_1 $\bar{g}$ f_1 $c^{\cdot}$ $g^{\cdot}$ $a^{\cdot}$ $c^{\cdot}$ $g^{\cdot}$ d_1 $g^{\cdot}$ d_1 $a^{\cdot}$ b_1 b_1
$g^{\cdot}$ $b^{\cdot}$ $a^{\cdot}$ $f^{\cdot}$ $g^{\cdot}$ $b^{\cdot}$ $a^{\cdot}$ $c^{\cdot}$ $a^{\cdot}$ $f^{\cdot}$ $e^{\cdot}$ $g^{\cdot}$ $f^{\cdot}$ $a^{\cdot}$
$\bar{g}$ f_1 $\bar{g}$ f_1 f_1 $\bar{a}$ $\bar{b}$ d_1 $g^{\cdot}$ d_1 $g^{\cdot}$ d_1 d_1 $\bar{g}$ $\bar{g}$ $a^{\cdot}$ b_1 b_1 $a^{\cdot}$ $a^{\cdot}$ $a^{\cdot}$
$g^{\cdot}$ $c^{\cdot}$ $f^{\cdot}$ $a^{\cdot}$ $g^{\cdot}$ $e^{\cdot}$ $f^{\cdot}$ $a^{\cdot}$ $g^{\cdot}$ $c^{\cdot}$ $g^{\cdot}$ $e^{\cdot}$
$\bar{g}$ $\bar{b}$ d_1 $\bar{g}$ $\bar{b}$ d_1 $\bar{g}$ $\bar{g}$ $c^{\cdot}$ $g^{\cdot}$ $a^{\cdot}$ $c^{\cdot}$ $g^{\cdot}$ $a^{\cdot}$ $a^{\cdot}$ $g^{\cdot}$
$\bar{d}$ $f^{\cdot}$ $e^{\cdot}$ $g^{\cdot}$ $f^{\cdot}$ $a^{\cdot}$ $e^{\cdot}$ $g^{\cdot}$ $f^{\cdot}$ $\bar{d}$ $e^{\cdot}$ $g^{\cdot}$
f_1 $\bar{g}$ f_1 $\bar{g}$ f_1 $\bar{g}$ d_1 $g^{\cdot}$ d_1 $g^{\cdot}$ d_1 $g^{\cdot}$ b_1 b_1 b_1

				$\frac{1}{e}$ $\frac{2}{d}$ $\frac{3}{c}$ $\frac{4}{d}$				$\frac{1}{e}$ $\frac{2}{d}$ $\frac{3}{c}$ $\frac{4}{d}$				$\frac{1}{e}$ $\frac{2}{d}$ $\frac{3}{c}$ $\frac{4}{d}$			
$f^{\cdot}$	$a^{\cdot}$	$d^{\cdot}$	$c^{\cdot}$	$d^{\cdot}$	$d^{\cdot}$	$c^{\cdot}$	$d^{\cdot}$	$d^{\cdot}$	$d^{\cdot}$	$c^{\cdot}$	$d^{\cdot}$	$d^{\cdot}$	$d^{\cdot}$	$c^{\cdot}$	$d^{\cdot}$
Fordd.				XI.											
f_i	f_i			$\bar{g}$	$\bar{g}$	$\bar{g}$	$\bar{g}$	$\bar{g}$	$\bar{g}$	$\bar{g}$	$\bar{g}$	f_i	$\bar{g}$		
d_i	d_i			a_i	g_i	a_i	g_i	$\bar{b}$	$\bar{g}$	a_i	g_i	d_i	$\bar{g}$		
b_i	a_i							b_i				b_i			

$b^{\cdot}$	$\bar{f}$	$\bar{d}$	$\bar{c}$	$d^{\cdot}$	$\bar{d}$	$\bar{d}$	$\bar{d}$	$\bar{g}$	$\bar{c}$	$c^{\cdot}$	$\bar{g}$	$c^{\cdot}$	$\bar{g}$
$\bar{b}$	$\bar{b}$	$\bar{d}$	$\bar{d}$	$d^{\cdot}$	$\bar{d}$	$\bar{d}$	$\bar{d}$	$\bar{c}$	$\bar{c}$	$c^{\cdot}$	$\bar{c}$	$c^{\cdot}$	$\bar{c}$
f_i	f_i	f_i		$\bar{g}$	f_i	f_i	$\bar{g}$	$\bar{b}$		$\bar{g}$	$\bar{g}$		$\bar{g}$
d_i	d_i	d_i		g_i	d_i	d_i	a_i	$\bar{g}$		a_i	g_i		g_i
b_i		b_i			b_i			a_i		a_i			

$c^{\cdot}$	$\bar{c}$	$e^{\cdot}$	$e^{\cdot}$	$e^{\cdot}$	$c^{\cdot}$	$c^{\cdot}$	$d^{\cdot}$	$\bar{d}$	$\bar{d}$	$\bar{d}$	$\bar{d}$	$\bar{g}$	$\bar{c}$	$c^{\cdot}$	$\bar{g}$
$\bar{e}$	$e^{\cdot}$	$e^{\cdot}$	$e^{\cdot}$	$e^{\cdot}$	$c^{\cdot}$	$c^{\cdot}$	$d^{\cdot}$	$\bar{d}$	$\bar{d}$	$\bar{d}$	$\bar{d}$	$\bar{g}$	$\bar{c}$	$c^{\cdot}$	$\bar{g}$
$\bar{g}$		$\bar{b}$		$\bar{g}$	$\bar{g}$		f_i	$\bar{g}$		f_i	$\bar{g}$	$\bar{b}$		f_i	
a_i		$\bar{g}$	a_i	a_i	g_i		d_i	g_i		d_i	g_i	a_i		d_i	b_i

$d^{\cdot}$	$\bar{d}$	$e^{\cdot}$	$d^{\cdot}$	$\bar{d}$	$\bar{g}$	$\bar{c}$	$\bar{c}$	$\bar{c}$	$\bar{g}$	$\bar{c}$	$\bar{c}$	$\bar{g}$	$\bar{c}$	$\bar{c}$	$\bar{g}$
$\bar{d}$	$\bar{d}$	$e^{\cdot}$	$d^{\cdot}$	$\bar{d}$	$\bar{g}$	$\bar{c}$	$\bar{c}$	$\bar{c}$	$\bar{g}$	$\bar{c}$	$\bar{c}$	$\bar{g}$	$\bar{c}$	$\bar{c}$	$\bar{g}$
$\bar{g}$		f_i		$\bar{g}$	$\bar{b}$		$\bar{g}$	$\bar{b}$		$\bar{g}$	$\bar{b}$	$\bar{g}$		$\bar{b}$	
g_i		d_i	d_i	a_i	$\bar{g}$		a_i	$\bar{g}$		a_i	$\bar{g}$	a_i		a_i	a_i

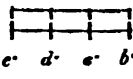
$\begin{matrix} \backslash & \backslash & \backslash & \backslash & \backslash & \backslash & \backslash & \backslash & \backslash & \backslash & \backslash & \backslash \\ a^{\cdot} & a^{\cdot} & a^{\cdot} & a^{\cdot} & a^{\cdot} & a^{\cdot} & \bar{c} & \bar{c} & a^{\cdot} & g^{\cdot} & g^{\cdot} & g^{\cdot} \\ g^{\cdot} & g^{\cdot} & \bar{f} & g^{\cdot} & g^{\cdot} & \bar{f} & \bar{c} & \bar{c} & \bar{d} & g^{\cdot} & \bar{f} & \bar{f} \\ \hline \end{matrix}$											
$\begin{matrix} f\bar{i} & & g\bar{f} & f\bar{i} & f\bar{i} & & g\bar{f} & \bar{b} & g\bar{f} & \bar{b} & g\bar{f} & \bar{b} \\ d\bar{i} & & g\bar{i} & d\bar{i} & d\bar{i} & & c\bar{i} & g\bar{f} & c\bar{i} & g\bar{f} & c\bar{i} & g\bar{f} \\ b\bar{i} & & & b\bar{i} & & & & c\bar{i} & & c\bar{i} & & c\bar{i} \end{matrix}$											
$\begin{matrix} \backslash & + & & \backslash & \backslash & \backslash & & & \backslash & \backslash & \backslash & \backslash \\ a^{\cdot} & g^{\cdot} & & \bar{f} & \bar{f} & \bar{f} & & & \bar{f} & \bar{d} & \bar{f} & \bar{d} \\ \bar{d} & \bar{d} & & \bar{d} & \bar{d} & \bar{d} & & & \bar{c} & \bar{c} & \bar{c} & \bar{c} \\ \hline \end{matrix}$											
Bys cwbyl.			Fordd.			XIII.			Fordd y Bummed Gainc.		
$\begin{matrix} g\bar{f} & g\bar{f} & g\bar{i} \\ c\bar{i} & & \end{matrix}$			$\begin{matrix} b\bar{i} & f\bar{i} & f\bar{i} & f\bar{i} \\ d\bar{i} & d\bar{i} & d\bar{i} & d\bar{i} \end{matrix}$			$\begin{matrix} f\bar{i} & g\bar{f} & f\bar{i} & g\bar{f} \\ d\bar{i} & g\bar{i} & d\bar{i} & g\bar{i} \\ b\bar{i} & & b\bar{i} & \end{matrix}$					
$\begin{matrix} \backslash & & & \backslash & \backslash & \backslash & & & \backslash & \backslash & \backslash & \backslash \\ f & & & \bar{d} & \bar{d} & \bar{d} & & & \bar{c} & \bar{c} & \bar{c} & \bar{c} \\ \bar{d} & & & \bar{c} & \bar{c} & \bar{c} & & & g^{\cdot} & g^{\cdot} & \bar{f} & \bar{e} \\ \bar{c} & & & g^{\cdot} & g^{\cdot} & \bar{f} & \bar{e} & \bar{d} & \bar{c} & \bar{c} & \bar{c} & \bar{c} \\ \bar{b} & g^{\cdot} & \bar{d} & \bar{b} & \bar{c} & \bar{c} & g^{\cdot} & g^{\cdot} & \bar{f} & \bar{e} & \bar{d} & \bar{c} \\ \hline \end{matrix}$											
XIV.			Fordd.			XV.					
$\begin{matrix} g\bar{f} & g\bar{f} & g\bar{i} \\ c\bar{i} & & \end{matrix}$			$\begin{matrix} g\bar{f} & g\bar{f} & g\bar{i} \\ c\bar{i} & & \end{matrix}$			$\begin{matrix} f\bar{i} & g\bar{f} & f\bar{i} & g\bar{f} \\ d\bar{i} & g\bar{i} & d\bar{i} & g\bar{i} \\ b\bar{i} & & b\bar{i} & \end{matrix}$					
Tervyn Caniad Pibau Morvudd.											

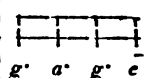
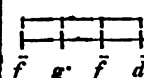
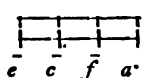
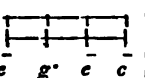
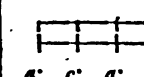
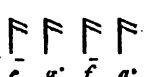
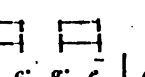
$\begin{array}{c} \text{+} \quad \backslash \quad \text{c} \quad \backslash \\ \text{d} \cdot \text{c} \cdot \quad \text{b} \cdot \text{b} \cdot \quad \text{B} \quad \text{b} \cdot \text{b} \cdot \\ \text{b} \cdot \text{b} \cdot \quad \text{a} \cdot \text{a} \cdot \quad \text{a} \cdot \text{a} \cdot \text{g} \cdot \end{array}$	Bys o'r groes.	$\begin{array}{c} \text{+} \quad \backslash \quad \text{a} \quad \backslash \\ \text{b} \cdot \text{b} \cdot \quad \text{a} \cdot \quad \text{a} \cdot \quad \text{g} \cdot \quad \text{f} \cdot \quad \text{g} \cdot \\ \text{b} \cdot \text{a} \cdot \text{a} \cdot \text{a} \cdot \quad \text{g} \cdot \quad \text{f} \cdot \quad \text{g} \cdot \quad \text{f} \cdot \quad \text{g} \cdot \end{array}$
$\begin{array}{c} \text{fi} \text{ fi} \quad \text{g} \cdot \text{b} \cdot \text{d} \cdot \quad \text{g} \cdot \text{g} \cdot \\ \text{d} \cdot \text{d} \cdot \quad \text{c} \cdot \text{g} \cdot \quad \text{c} \cdot \text{g} \cdot \\ \text{b} \cdot \quad \quad \text{c} \cdot \end{array}$	$\begin{array}{c} \text{fi} \quad \text{g} \cdot \quad \text{fi} \quad \text{fi} \quad \text{g} \cdot \\ \text{d} \cdot \quad \text{g} \cdot \quad \text{d} \cdot \quad \text{d} \cdot \quad \text{c} \cdot \\ \text{b} \cdot \quad \quad \text{b} \cdot \end{array}$	
$\begin{array}{c} \text{c} \cdot \text{a} \cdot \text{f} \cdot \text{c} \cdot \text{b} \cdot \text{g} \cdot \text{c} \cdot \quad \text{f} \cdot \text{d} \cdot \text{g} \cdot \text{c} \cdot \text{a} \cdot \text{g} \cdot \text{d} \cdot \text{c} \cdot \quad \text{g} \cdot \quad \text{g} \cdot \text{a} \cdot \quad \text{c} \cdot \\ \text{c} \cdot \quad \text{g} \cdot \quad \text{c} \cdot \quad \text{g} \cdot \quad \text{c} \cdot \quad \text{g} \cdot \quad \text{c} \cdot \quad \text{d} \cdot \quad \text{g} \cdot \quad \text{d} \cdot \end{array}$		
$\begin{array}{c} \text{b} \cdot \text{d} \cdot \quad \text{g} \cdot \quad \text{g} \cdot \quad \text{fi} \quad \text{g} \cdot \quad \text{fi} \quad \text{fi} \\ \text{g} \cdot \quad \text{c} \cdot \quad \text{g} \cdot \quad \text{d} \cdot \quad \text{g} \cdot \quad \text{d} \cdot \quad \text{d} \cdot \\ \text{c} \cdot \quad \quad \quad \text{b} \cdot \quad \quad \quad \text{b} \cdot \quad \text{c} \cdot \end{array}$	$\begin{array}{c} \text{g} \cdot \quad \text{g} \cdot \quad \text{b} \cdot \text{d} \cdot \quad \text{g} \cdot \\ \text{c} \cdot \quad \text{c} \cdot \quad \text{g} \cdot \quad \text{c} \cdot \end{array}$	
$\begin{array}{c} \text{g} \cdot \\ \text{c} \cdot \quad \text{f} \cdot \quad \text{d} \cdot \quad \text{d} \cdot \quad \text{d} \cdot \quad \text{c} \cdot \end{array}$	Bys o'r groes.	II.
$\begin{array}{c} \text{b} \cdot \text{d} \cdot \quad \text{g} \cdot \text{b} \cdot \text{d} \cdot \quad \text{g} \cdot \\ \text{g} \cdot \quad \text{c} \cdot \quad \text{g} \cdot \quad \text{g} \cdot \\ \text{c} \cdot \quad \quad \quad \text{c} \cdot \end{array}$	$\begin{array}{c} \text{g} \cdot \quad \text{g} \cdot \quad \text{g} \cdot \quad \text{b} \cdot \text{c} \cdot \quad \text{d} \cdot \text{b} \cdot \text{a} \cdot \text{b} \cdot \\ \text{g} \cdot \quad \text{g} \cdot \quad \text{f} \cdot \quad \text{fi} \quad \text{g} \cdot \\ \text{c} \cdot \quad \text{g} \cdot \quad \text{d} \cdot \quad \text{d} \cdot \quad \text{c} \cdot \\ \quad \quad \quad \text{b} \cdot \end{array}$	
$\begin{array}{c} \text{b} \cdot \\ \text{c} \cdot \quad \text{a} \cdot \end{array}$	Fordd.	III.
$\begin{array}{c} \text{b} \cdot \text{d} \cdot \\ \text{g} \cdot \\ \text{c} \cdot \end{array}$	$\begin{array}{c} \text{g} \cdot \quad \text{g} \cdot \quad \text{g} \cdot \quad \text{b} \cdot \text{b} \cdot \quad \text{a} \cdot \quad \text{a} \cdot \\ \text{g} \cdot \quad \text{g} \cdot \quad \text{f} \cdot \text{fi} \quad \text{g} \cdot \text{b} \cdot \text{c} \cdot \\ \text{c} \cdot \quad \text{g} \cdot \quad \text{d} \cdot \text{d} \cdot \quad \text{c} \cdot \quad \text{g} \cdot \\ \quad \quad \quad \text{b} \cdot \quad \quad \quad \text{c} \cdot \end{array}$	Fordd.

IV. <table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="text-align: center;">/</td> <td style="text-align: center;">/</td> <td style="text-align: center;">/</td> <td style="text-align: center;">/</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">e·</td> <td style="text-align: center;">d·</td> <td style="text-align: center;">c·</td> <td style="text-align: center;">e·</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">d:</td> <td style="text-align: center;">d· c·</td> <td style="text-align: center;">c· b·</td> <td style="text-align: center;">b· b·</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">c·</td> <td style="text-align: center;">c· b·</td> <td style="text-align: center;">b· a·</td> <td style="text-align: center;">a· a· g·</td> </tr> </table> <table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="text-align: center;">ḡ</td> <td style="text-align: center;">ḡ</td> <td style="text-align: center;">fi</td> <td style="text-align: center;">fi</td> <td style="text-align: center;">ḡ</td> <td style="text-align: center;">b̄</td> <td style="text-align: center;">d̄</td> <td style="text-align: center;">ḡ</td> <td style="text-align: center;">ḡ</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">c̄</td> <td style="text-align: center;">ḡ</td> <td style="text-align: center;">d̄</td> <td style="text-align: center;">d̄</td> <td style="text-align: center;">c̄</td> <td style="text-align: center;">ḡ</td> <td style="text-align: center;">c̄</td> <td style="text-align: center;">c̄</td> <td style="text-align: center;">ḡ</td> </tr> <tr> <td></td> <td style="text-align: center;">b̄</td> <td></td> <td></td> <td style="text-align: center;">c̄</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </table>	/	/	/	/	e·	d·	c·	e·	d:	d· c·	c· b·	b· b·	c·	c· b·	b· a·	a· a· g·	ḡ	ḡ	fi	fi	ḡ	b̄	d̄	ḡ	ḡ	c̄	ḡ	d̄	d̄	c̄	ḡ	c̄	c̄	ḡ		b̄			c̄					Bys. <table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="text-align: center;">/ + / + \</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">b· c· c· d· c·</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">b· a· a· b· b· b·</td> </tr> </table> <table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="text-align: center;">fi</td> <td style="text-align: center;">ḡ</td> <td style="text-align: center;">fi</td> <td style="text-align: center;">fi</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">d̄</td> <td style="text-align: center;">ḡ</td> <td style="text-align: center;">d̄</td> <td style="text-align: center;">d̄</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">b̄</td> <td></td> <td style="text-align: center;">b̄</td> <td></td> </tr> </table> Fordd.	/ + / + \	b· c· c· d· c·	b· a· a· b· b· b·	fi	ḡ	fi	fi	d̄	ḡ	d̄	d̄	b̄		b̄																																								
/	/	/	/																																																																																															
e·	d·	c·	e·																																																																																															
d:	d· c·	c· b·	b· b·																																																																																															
c·	c· b·	b· a·	a· a· g·																																																																																															
ḡ	ḡ	fi	fi	ḡ	b̄	d̄	ḡ	ḡ																																																																																										
c̄	ḡ	d̄	d̄	c̄	ḡ	c̄	c̄	ḡ																																																																																										
	b̄			c̄																																																																																														
/ + / + \																																																																																																		
b· c· c· d· c·																																																																																																		
b· a· a· b· b· b·																																																																																																		
fi	ḡ	fi	fi																																																																																															
d̄	ḡ	d̄	d̄																																																																																															
b̄		b̄																																																																																																
V. <table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="text-align: center;">/</td> <td style="text-align: center;">/</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">e·</td> <td style="text-align: center;">d·</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">d·</td> <td style="text-align: center;">d· c·</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">c·</td> <td style="text-align: center;">c· b· c· d· b·</td> </tr> </table> <table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="text-align: center;">ḡ</td> <td style="text-align: center;">ḡ</td> <td style="text-align: center;">fi</td> <td style="text-align: center;">fi</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">c̄</td> <td style="text-align: center;">ḡ</td> <td style="text-align: center;">d̄</td> <td style="text-align: center;">d̄</td> </tr> <tr> <td></td> <td style="text-align: center;">b̄</td> <td></td> <td></td> </tr> </table> Fordd.	/	/	e·	d·	d·	d· c·	c·	c· b· c· d· b·	ḡ	ḡ	fi	fi	c̄	ḡ	d̄	d̄		b̄			VI. <table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="text-align: center;">/</td> <td style="text-align: center;">/</td> <td style="text-align: center;">/</td> <td style="text-align: center;">/</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">e·</td> <td style="text-align: center;">d·</td> <td style="text-align: center;">e·</td> <td style="text-align: center;">e·</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">d·</td> <td style="text-align: center;">c·</td> <td style="text-align: center;">e·</td> <td style="text-align: center;">b· c·</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">c·</td> <td style="text-align: center;">d·</td> <td style="text-align: center;">e·</td> <td style="text-align: center;">e·</td> </tr> </table> <table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="text-align: center;">ḡ</td> <td style="text-align: center;">ḡ</td> <td style="text-align: center;">fi</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">c̄</td> <td style="text-align: center;">ḡ</td> <td style="text-align: center;">d̄</td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> <td style="text-align: center;">b̄</td> </tr> </table>	/	/	/	/	e·	d·	e·	e·	d·	c·	e·	b· c·	c·	d·	e·	e·	ḡ	ḡ	fi	c̄	ḡ	d̄			b̄																																																				
/	/																																																																																																	
e·	d·																																																																																																	
d·	d· c·																																																																																																	
c·	c· b· c· d· b·																																																																																																	
ḡ	ḡ	fi	fi																																																																																															
c̄	ḡ	d̄	d̄																																																																																															
	b̄																																																																																																	
/	/	/	/																																																																																															
e·	d·	e·	e·																																																																																															
d·	c·	e·	b· c·																																																																																															
c·	d·	e·	e·																																																																																															
ḡ	ḡ	fi																																																																																																
c̄	ḡ	d̄																																																																																																
		b̄																																																																																																
<table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="text-align: center;">/ + \ \</td> <td style="text-align: center;">/ + \ \</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">c· c·</td> <td style="text-align: center;">b· b·</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">d· b·</td> <td style="text-align: center;">c· b· b· b· a· g· a· g·</td> </tr> </table> <table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="text-align: center;">fi</td> <td style="text-align: center;">ḡ</td> <td style="text-align: center;">b̄</td> <td style="text-align: center;">d̄</td> <td style="text-align: center;">ḡ</td> <td style="text-align: center;">ḡ</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">d̄</td> <td style="text-align: center;">c̄</td> <td style="text-align: center;">ḡ</td> <td style="text-align: center;">c̄</td> <td style="text-align: center;">c̄</td> <td style="text-align: center;">ḡ</td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> <td style="text-align: center;">c̄</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </table> Bys.	/ + \ \	/ + \ \	c· c·	b· b·	d· b·	c· b· b· b· a· g· a· g·	fi	ḡ	b̄	d̄	ḡ	ḡ	d̄	c̄	ḡ	c̄	c̄	ḡ			c̄				<table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="text-align: center;">/ + / + \</td> <td style="text-align: center;">/ + / + \</td> <td style="text-align: center;">/</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">b· c· c· d· c·</td> <td style="text-align: center;">b· c· c· d· c·</td> <td style="text-align: center;">c·</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">b· a· a· b· b· b·</td> <td style="text-align: center;">b· a· a· b· b· b·</td> <td style="text-align: center;">c· b·</td> </tr> </table> <table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="text-align: center;">fi</td> <td style="text-align: center;">ḡ</td> <td style="text-align: center;">fi</td> <td style="text-align: center;">fi</td> <td style="text-align: center;">ḡ</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">d̄</td> <td style="text-align: center;">ḡ</td> <td style="text-align: center;">d̄</td> <td style="text-align: center;">d̄</td> <td style="text-align: center;">c̄</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">b̄</td> <td></td> <td style="text-align: center;">b̄</td> <td></td> <td></td> </tr> </table>	/ + / + \	/ + / + \	/	b· c· c· d· c·	b· c· c· d· c·	c·	b· a· a· b· b· b·	b· a· a· b· b· b·	c· b·	fi	ḡ	fi	fi	ḡ	d̄	ḡ	d̄	d̄	c̄	b̄		b̄																																																			
/ + \ \	/ + \ \																																																																																																	
c· c·	b· b·																																																																																																	
d· b·	c· b· b· b· a· g· a· g·																																																																																																	
fi	ḡ	b̄	d̄	ḡ	ḡ																																																																																													
d̄	c̄	ḡ	c̄	c̄	ḡ																																																																																													
		c̄																																																																																																
/ + / + \	/ + / + \	/																																																																																																
b· c· c· d· c·	b· c· c· d· c·	c·																																																																																																
b· a· a· b· b· b·	b· a· a· b· b· b·	c· b·																																																																																																
fi	ḡ	fi	fi	ḡ																																																																																														
d̄	ḡ	d̄	d̄	c̄																																																																																														
b̄		b̄																																																																																																
<table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="text-align: center;">+ / + \</td> <td style="text-align: center;">/ + / + \</td> <td style="text-align: center;">/</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">d· d· e· d·</td> <td style="text-align: center;">d· e· e· f· e· f·</td> <td style="text-align: center;">ḡ</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">b· c· c· c·</td> <td style="text-align: center;">d· c· c· d· d· d· e· e·</td> <td style="text-align: center;">f· d·</td> </tr> <tr> <td></td> <td style="text-align: center;">f· d·</td> <td style="text-align: center;">c· d·</td> </tr> <tr> <td></td> <td style="text-align: center;">c· g·</td> <td style="text-align: center;">f̄ a·</td> </tr> </table> <table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="text-align: center;">b̄</td> <td style="text-align: center;">d̄</td> <td style="text-align: center;">ḡ</td> <td style="text-align: center;">ḡ</td> <td style="text-align: center;">fi</td> <td style="text-align: center;">ḡ</td> <td style="text-align: center;">fi</td> <td style="text-align: center;">fi</td> <td style="text-align: center;">ḡ</td> <td style="text-align: center;">b̄</td> <td style="text-align: center;">d̄</td> <td style="text-align: center;">ḡ</td> <td style="text-align: center;">ḡ</td> <td style="text-align: center;">fi</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">ḡ</td> <td style="text-align: center;">c̄</td> <td style="text-align: center;">ḡ</td> <td style="text-align: center;">d̄</td> <td style="text-align: center;">ḡ</td> <td style="text-align: center;">d̄</td> <td style="text-align: center;">d̄</td> <td style="text-align: center;">c̄</td> <td style="text-align: center;">ḡ</td> <td style="text-align: center;">c̄</td> <td style="text-align: center;">ḡ</td> <td style="text-align: center;">c̄</td> <td style="text-align: center;">ḡ</td> <td style="text-align: center;">d̄</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">c̄</td> <td></td> <td style="text-align: center;">b̄</td> <td></td> <td style="text-align: center;">b̄</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td style="text-align: center;">c̄</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td style="text-align: center;">b̄</td> <td></td> </tr> </table> <table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="text-align: center;">g·</td> <td style="text-align: center;">b·</td> <td style="text-align: center;">a· c·</td> <td style="text-align: center;">a· f̄</td> <td style="text-align: center;">e· g·</td> <td style="text-align: center;">f̄ a·</td> <td style="text-align: center;">g· c·</td> <td style="text-align: center;">g· e·</td> <td style="text-align: center;">d̄ f̄</td> <td style="text-align: center;">e· g·</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">ḡ</td> <td style="text-align: center;">fi</td> <td style="text-align: center;">fi</td> <td style="text-align: center;">ḡ</td> <td style="text-align: center;">b̄</td> <td style="text-align: center;">d̄</td> <td style="text-align: center;">ḡ</td> <td style="text-align: center;">ḡ</td> <td style="text-align: center;">fi</td> <td style="text-align: center;">ḡ</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">ḡ</td> <td style="text-align: center;">d̄</td> <td style="text-align: center;">d̄</td> <td style="text-align: center;">c̄</td> <td style="text-align: center;">ḡ</td> <td style="text-align: center;">c̄</td> <td style="text-align: center;">c̄</td> <td style="text-align: center;">ḡ</td> <td style="text-align: center;">d̄</td> <td style="text-align: center;">ḡ</td> </tr> <tr> <td></td> <td style="text-align: center;">b̄</td> <td></td> <td></td> <td style="text-align: center;">c̄</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td style="text-align: center;">b̄</td> <td></td> </tr> </table>		+ / + \	/ + / + \	/	d· d· e· d·	d· e· e· f· e· f·	ḡ	b· c· c· c·	d· c· c· d· d· d· e· e·	f· d·		f· d·	c· d·		c· g·	f̄ a·	b̄	d̄	ḡ	ḡ	fi	ḡ	fi	fi	ḡ	b̄	d̄	ḡ	ḡ	fi	ḡ	c̄	ḡ	d̄	ḡ	d̄	d̄	c̄	ḡ	c̄	ḡ	c̄	ḡ	d̄	c̄		b̄		b̄				c̄				b̄		g·	b·	a· c·	a· f̄	e· g·	f̄ a·	g· c·	g· e·	d̄ f̄	e· g·	ḡ	fi	fi	ḡ	b̄	d̄	ḡ	ḡ	fi	ḡ	ḡ	d̄	d̄	c̄	ḡ	c̄	c̄	ḡ	d̄	ḡ		b̄			c̄				b̄	
+ / + \	/ + / + \	/																																																																																																
d· d· e· d·	d· e· e· f· e· f·	ḡ																																																																																																
b· c· c· c·	d· c· c· d· d· d· e· e·	f· d·																																																																																																
	f· d·	c· d·																																																																																																
	c· g·	f̄ a·																																																																																																
b̄	d̄	ḡ	ḡ	fi	ḡ	fi	fi	ḡ	b̄	d̄	ḡ	ḡ	fi																																																																																					
ḡ	c̄	ḡ	d̄	ḡ	d̄	d̄	c̄	ḡ	c̄	ḡ	c̄	ḡ	d̄																																																																																					
c̄		b̄		b̄				c̄				b̄																																																																																						
g·	b·	a· c·	a· f̄	e· g·	f̄ a·	g· c·	g· e·	d̄ f̄	e· g·																																																																																									
ḡ	fi	fi	ḡ	b̄	d̄	ḡ	ḡ	fi	ḡ																																																																																									
ḡ	d̄	d̄	c̄	ḡ	c̄	c̄	ḡ	d̄	ḡ																																																																																									
	b̄			c̄				b̄																																																																																										

$\begin{array}{c} \text{g}^{\cdot} \quad \text{g}^{\cdot} \quad \text{a}^{\cdot} \\ \text{c} \quad \text{e} \quad \text{e} \\ \text{c} \quad \text{g}^{\cdot} \quad \text{c} \quad \text{d} \quad \text{g}^{\cdot} \end{array}$	VII.	$\begin{array}{c} \text{c}^{\cdot} \quad \text{c}^{\cdot} \\ \text{g}^{\cdot} \quad \text{g}^{\cdot} \\ \text{c} \quad \text{c} \end{array}$
$\begin{array}{c} \text{f}^{\cdot} \quad \text{a}^{\cdot} \quad \quad \text{d}^{\cdot} \quad \text{c}^{\cdot} \quad \quad \text{c}^{\cdot} \quad \text{g}^{\cdot} \quad \text{c}^{\cdot} \quad \text{d}^{\cdot} \quad \text{g}^{\cdot} \\ \text{f} \quad \text{f} \quad \text{g} \quad \text{g} \quad \text{b} \quad \text{d} \\ \text{d} \quad \text{d} \quad \text{c} \quad \text{c} \quad \text{g} \\ \text{b} \quad \text{c} \quad \quad \quad \text{c} \end{array}$	Fordd.	11601111.
$\begin{array}{c} \text{a}^{\cdot} \quad \text{b}^{\cdot} \quad \text{c}^{\cdot} \quad \text{g}^{\cdot} \quad \text{g}^{\cdot} \\ \text{c} \quad \text{d} \quad \text{c} \quad \text{a} \quad \text{c} \end{array}$	Bys.	$\begin{array}{c} \text{b}^{\cdot} \quad \text{b}^{\cdot} \quad \text{d}^{\cdot} \\ \text{f} \quad \text{f} \quad \text{f} \\ \text{b} \quad \text{b} \quad \text{g} \quad \text{b} \end{array}$
$\begin{array}{c} \text{g} \quad \text{b} \quad \text{d} \quad \text{g} \quad \text{g} \\ \text{c} \quad \text{g} \quad \text{g} \\ \text{c} \end{array}$	$\begin{array}{c} \text{f} \quad \text{f} \quad \text{g} \quad \text{f} \\ \text{d} \quad \text{d} \quad \text{g} \quad \text{d} \\ \text{b} \quad \text{b} \quad \text{b} \end{array}$	$\begin{array}{c} \text{f} \quad \text{f} \quad \text{g} \quad \text{f} \\ \text{d} \quad \text{d} \quad \text{g} \quad \text{d} \\ \text{b} \quad \text{b} \quad \text{b} \end{array}$
$\begin{array}{c} \text{d}^{\cdot} \quad \text{b}^{\cdot} \quad \text{b}^{\cdot} \\ \text{d} \quad \text{c} \quad \text{d} \end{array}$	Bys dechre.	$\begin{array}{c} \text{b}^{\cdot} \quad \text{c}^{\cdot} \quad \text{b}^{\cdot} \quad \text{c}^{\cdot} \quad \text{d}^{\cdot} \quad \text{a}^{\cdot} \quad \text{c}^{\cdot} \quad \text{a}^{\cdot} \quad \text{g}^{\cdot} \quad \text{d}^{\cdot} \\ \text{b} \quad \text{c} \quad \text{b} \quad \text{c} \quad \text{d} \quad \text{a} \quad \text{d} \quad \text{d} \quad \text{c} \quad \text{b} \quad \text{g} \quad \text{a} \quad \text{g} \end{array}$
$\begin{array}{c} \text{f} \quad \text{g} \quad \text{f} \quad \text{f} \\ \text{d} \quad \text{d} \quad \text{c} \quad \text{d} \\ \text{b} \end{array}$	$\begin{array}{c} \text{f} \quad \text{g} \quad \text{f} \quad \text{f} \\ \text{d} \quad \text{d} \quad \text{c} \quad \text{d} \\ \text{b} \end{array}$	$\begin{array}{c} \text{g} \quad \text{b} \quad \text{d} \quad \text{g} \quad \text{f} \quad \text{g} \\ \text{c} \quad \text{g} \quad \text{g} \quad \text{d} \quad \text{d} \quad \text{g} \\ \text{c} \end{array}$
$\begin{array}{c} \text{f} \quad \text{g} \quad \text{f} \quad \text{g} \quad \text{g} \quad \text{b} \quad \text{d} \\ \text{d} \quad \text{d} \quad \text{c} \quad \text{c} \quad \text{c} \quad \text{g} \\ \text{b} \end{array}$	Fordd.	VIII.
$\begin{array}{c} \text{f} \quad \text{g} \quad \text{f} \quad \text{g} \\ \text{d} \quad \text{d} \quad \text{c} \quad \text{c} \\ \text{b} \end{array}$	$\begin{array}{c} \text{g} \quad \text{g} \quad \text{f} \quad \text{f} \\ \text{c} \quad \text{g} \quad \text{d} \quad \text{d} \\ \text{b} \end{array}$	$\begin{array}{c} \text{c}^{\cdot} \quad \text{c}^{\cdot} \quad \text{d}^{\cdot} \quad \text{d}^{\cdot} \\ \text{c} \quad \text{c} \quad \text{d} \quad \text{d} \\ \text{c} \end{array}$

$\begin{array}{c} c' \quad d' \quad c' \quad c' \\ \bar{c} \quad \bar{e} \quad \quad \bar{d} \quad \bar{f} \quad \quad \bar{c} \quad \bar{e} \quad \bar{c} \quad \bar{e} \end{array}$		$\begin{array}{c} b' \quad c' \quad d' \quad d' \\ \bar{b} \quad \bar{d} \quad \bar{c} \quad \bar{e} \quad \bar{d} \quad \bar{f} \quad \bar{d} \quad \bar{f} \end{array}$			
$\begin{array}{c} \bar{g} \quad \bar{b} \quad d' \quad \bar{g} \quad \bar{g} \\ \alpha \quad \bar{g} \quad \alpha \quad \alpha \end{array}$	Bys.	$\begin{array}{c} fi \quad \bar{g} \quad fi \quad fi \\ d' \quad g' \quad d' \quad d' \\ b_1 \quad \quad \quad b_1 \end{array}$			
$\begin{array}{c} c' \quad d' \quad c' \quad c' \\ \bar{c} \quad \bar{e} \quad \bar{d} \quad \bar{f} \quad \bar{c} \quad \bar{e} \quad \bar{c} \quad \bar{e} \end{array}$	Bys.	$\begin{array}{c} b' \quad c' \quad b' \quad c' \\ \bar{b} \quad \bar{c} \quad \bar{b} \quad \bar{c} \end{array}$	Fordd.	ix.	$\begin{array}{c} c' \\ \bar{c} \quad \bar{g} \\ \alpha \end{array}$
$\begin{array}{c} \bar{g} \quad \bar{b} \quad d' \quad \bar{g} \quad \bar{g} \\ \alpha \quad \bar{g} \quad \alpha \quad g' \end{array}$		$\begin{array}{c} fi \quad \bar{g} \quad fi \quad fi \\ d' \quad g' \quad d' \quad d' \\ b_1 \quad \quad \quad b_1 \quad \alpha \end{array}$			$\begin{array}{c} \bar{g} \\ \alpha \end{array}$
$\begin{array}{c} c' \quad d' \quad d' \quad c' \quad d' \quad c' \quad c' \\ \bar{c} \quad \bar{e} \quad \quad \bar{d} \quad \bar{f} \quad \bar{d} \quad \bar{f} \quad \quad \bar{c} \quad \bar{e} \quad \quad \bar{d} \quad \bar{f} \quad \quad \bar{c} \quad \bar{e} \quad \bar{c} \quad \bar{e} \end{array}$		$\begin{array}{c} \bar{g} \quad fi \quad fi \quad \bar{g} \quad \bar{b} \quad d' \quad \bar{g} \quad \bar{g} \\ g' \quad d' \quad d' \quad \alpha \quad \bar{g} \quad \alpha \quad \alpha \quad g' \\ \quad \quad \quad b_1 \quad \quad \quad \alpha \end{array}$	Bys.	$\begin{array}{c} b' \quad c' \\ \bar{b} \quad \bar{d} \quad \bar{c} \quad \bar{c} \end{array}$	
$\begin{array}{c} \bar{g} \quad fi \quad fi \quad \bar{g} \quad \bar{b} \quad d' \quad \bar{g} \quad \bar{g} \\ g' \quad d' \quad d' \quad \alpha \quad \bar{g} \quad \alpha \quad \alpha \quad g' \\ \quad \quad \quad b_1 \quad \quad \quad \alpha \end{array}$		$\begin{array}{c} fi \quad \bar{g} \\ d' \quad g' \\ b_1 \end{array}$			$\begin{array}{c} \bar{g} \\ d' \quad g' \\ b_1 \end{array}$
$\begin{array}{c} d' \quad d' \quad c' \\ \bar{d} \quad \bar{f} \quad \bar{d} \quad \bar{f} \quad \quad \bar{c} \quad \bar{e} \end{array}$	Fordd.	x.	$\begin{array}{c} c' \quad c' \\ g' \quad g' \quad \quad d' \quad b' \quad g' \quad d' \\ \bar{c} \quad \alpha \quad \bar{c} \quad \quad \bar{d} \quad \bar{c} \quad \bar{d} \quad \bar{d} \end{array}$		
$\begin{array}{c} fi \quad fi \quad \bar{g} \\ d' \quad d' \quad \alpha \\ b_1 \end{array}$		$\begin{array}{c} \bar{g} \quad \bar{g} \quad \quad fi \quad fi \quad \bar{g} \quad \bar{b} \quad d' \\ \alpha \quad g' \quad \quad d' \quad d' \quad \alpha \quad \bar{g} \\ \quad \quad \quad b_1 \quad \quad \quad \alpha \end{array}$			$\begin{array}{c} \bar{g} \quad \bar{b} \quad d' \\ \alpha \quad \alpha \quad \alpha \end{array}$
$\begin{array}{c} \alpha' \quad g' \quad g' \\ \bar{c} \quad \alpha \quad \bar{c} \end{array}$	Bys.	$\begin{array}{c} b' \quad c' \quad d' \quad b' \quad g' \quad d' \\ \bar{b} \quad \bar{c} \quad \bar{d} \quad \alpha \quad \bar{d} \quad \bar{c} \quad \bar{d} \end{array}$	$\begin{array}{c} \alpha' \quad g' \\ \bar{e} \quad \alpha \quad \bar{c} \end{array}$	Bys o'r grocs.	
$\begin{array}{c} \bar{g} \quad \bar{g} \\ \alpha \quad g' \end{array}$		$\begin{array}{c} fi \quad \bar{g} \quad fi \quad fi \quad \bar{g} \quad \bar{b} \quad d' \\ d' \quad g' \quad d' \quad d' \quad \alpha \quad \bar{g} \\ b_1 \quad \quad \quad b_1 \quad \quad \quad \alpha \end{array}$			$\begin{array}{c} \bar{g} \quad \bar{g} \\ \alpha \quad g' \end{array}$

$\begin{array}{cccc} b^{\cdot} & c^{\cdot} & d^{\cdot} & e^{\cdot} \\ \bar{b} & \bar{c} & \bar{d} & \bar{e} \end{array}$		$\begin{array}{cccc} e^{\cdot} & c^{\cdot} & d^{\cdot} & b^{\cdot} \\ \bar{e} & \bar{d} & \bar{e} & \bar{d} \end{array}$		$\begin{array}{ccccccc} & & & & c^{\cdot} & & c^{\cdot} \\ e^{\cdot} & c^{\cdot} & d^{\cdot} & b^{\cdot} & g^{\cdot} & d^{\cdot} & g^{\cdot} \\ \bar{e} & \bar{d} & \bar{e} & \bar{d} & \bar{c} & \bar{d} & \bar{c} \end{array}$
$\begin{array}{cccc} f^{\cdot} & g^{\cdot} & f^{\cdot} & f^{\cdot} \\ d^{\cdot} & g^{\cdot} & d^{\cdot} & d^{\cdot} \\ b_1 & b_1 & c_1 & \end{array}$	Fordd.	$\begin{array}{cccc} g^{\cdot} & g^{\cdot} & f^{\cdot} & f^{\cdot} \\ d^{\cdot} & g^{\cdot} & d^{\cdot} & d^{\cdot} \\ b_1 & & & \end{array}$	XI.	$\begin{array}{ccccccc} g^{\cdot} & g^{\cdot} & f^{\cdot} & f^{\cdot} & g^{\cdot} & b^{\cdot} & d^{\cdot} \\ d^{\cdot} & g^{\cdot} & d^{\cdot} & d^{\cdot} & c_1 & g^{\cdot} & c_1 \\ b_1 & & & & & & c_1 \end{array}$
$\begin{array}{cc} g^{\cdot} & \\ a^{\cdot} & \bar{c} \end{array}$		$\begin{array}{cccc} b^{\cdot} & c^{\cdot} & d^{\cdot} & b^{\cdot} \\ \bar{b} & \bar{c} & \bar{d} & \bar{c} \end{array}$		
$\begin{array}{c} g^{\cdot} \\ g^{\cdot} \end{array}$	Bys.	$\begin{array}{cccc} f^{\cdot} & g^{\cdot} & f^{\cdot} & f^{\cdot} \\ d^{\cdot} & g^{\cdot} & d^{\cdot} & d^{\cdot} \\ b_1 & & b_1 & \end{array}$	Fordd.	$\begin{array}{cc} g^{\cdot} & g^{\cdot} \\ e_1 & g^{\cdot} \end{array}$
$\begin{array}{cccc} f^{\cdot} & f^{\cdot} & g^{\cdot} & b^{\cdot} \\ d^{\cdot} & d^{\cdot} & c_1 & g^{\cdot} \\ b_1 & & & c_1 \end{array}$		$\begin{array}{cccc} \bar{e} & \bar{c} & \bar{f} & \bar{a} \\ & & & \bar{e} \\ & & & \bar{g} \\ & & & \bar{c} \end{array}$		$\begin{array}{cccc} f^{\cdot} & a^{\cdot} & g^{\cdot} & b^{\cdot} \\ d^{\cdot} & & g^{\cdot} & \\ b_1 & & & \end{array}$
$\begin{array}{cccc} f^{\cdot} & f^{\cdot} & g^{\cdot} & b^{\cdot} \\ d^{\cdot} & d^{\cdot} & c_1 & g^{\cdot} \\ b_1 & & & c_1 \end{array}$		$\begin{array}{cccc} \bar{e} & \bar{g} & \bar{f} & \bar{a} \\ & & & \bar{g} \\ & & & \bar{c} \\ & & & \bar{e} \end{array}$		$\begin{array}{cccc} f^{\cdot} & g^{\cdot} & f^{\cdot} & f^{\cdot} \\ d^{\cdot} & g^{\cdot} & d^{\cdot} & d^{\cdot} \\ b_1 & & b_1 & c_1 \end{array}$
$\begin{array}{ccc} g^{\cdot} & g^{\cdot} & a^{\cdot} \\ \bar{e} & \bar{e} & \bar{e} \\ \bar{c} & \bar{c} & \bar{d} \end{array}$		$\begin{array}{cccc} a^{\cdot} & f^{\cdot} & f^{\cdot} & c^{\cdot} \\ \bar{f} & \bar{e} & \bar{d} & \bar{f} \end{array}$		$\begin{array}{cccc} f^{\cdot} & f^{\cdot} & b^{\cdot} & \\ d^{\cdot} & d^{\cdot} & c_1 & g^{\cdot} \\ b_1 & & & c_1 \end{array}$
$\begin{array}{ccc} g^{\cdot} & g^{\cdot} & b^{\cdot} \\ \bar{c} & \bar{c} & \bar{d} \end{array}$	Fordd.	$\begin{array}{cccc} a^{\cdot} & f^{\cdot} & f^{\cdot} & c^{\cdot} \\ \bar{f} & \bar{e} & \bar{d} & \bar{f} \end{array}$	XIII.	$\begin{array}{cccc} g^{\cdot} & g^{\cdot} & f^{\cdot} & f^{\cdot} \\ d^{\cdot} & g^{\cdot} & d^{\cdot} & d^{\cdot} \\ b_1 & & b_1 & c_1 \end{array}$

$\begin{matrix} / & \backslash \\ \bar{e} & \bar{d} \\ \bar{d} & \bar{c} \end{matrix}$		$\begin{matrix} / & + & / & + & \backslash \\ \bar{d} & \bar{e} & \bar{e} & \bar{f} & \bar{e} \\ \bar{d} & \bar{c} & \bar{d} & \bar{d} & \bar{d} \end{matrix}$		$\begin{matrix} / & + & / & + & \backslash \\ \bar{e} & \bar{f} & \bar{e} & \bar{f} & \bar{e} \\ \bar{d} & \bar{d} & \bar{d} & \bar{d} & \bar{d} \end{matrix}$		$\begin{matrix} / & + & \backslash & / \\ \bar{f} & \bar{g} & \bar{f} & \bar{f} \\ \bar{c} & \bar{c} & \bar{e} & \bar{e} \end{matrix}$
Bys.						
$\begin{matrix} \bar{g} & \bar{g} \\ \bar{c} & \bar{g} \end{matrix}$		$\begin{matrix} \bar{f} & \bar{g} & \bar{f} & \bar{f} & \bar{g} & \bar{b} & \bar{d} \\ \bar{d} & \bar{g} & \bar{d} & \bar{d} & \bar{c} & \bar{g} & \bar{d} \\ \bar{b} & & & \bar{b} & & \bar{b} & \end{matrix}$		$\begin{matrix} \bar{g} & \bar{g} & \bar{f} \\ \bar{c} & \bar{g} & \bar{d} \\ & & \bar{b} \end{matrix}$		
$\begin{matrix} + & / & + \\ \bar{g} & \bar{g} & \bar{a} \\ \bar{c} & \bar{f} & \bar{f} \end{matrix}$		$\begin{matrix} \bar{g} & \bar{g} & \bar{a} \\ \bar{c} & \bar{c} & \bar{e} \\ \bar{c} & \bar{g} & \bar{c} \end{matrix}$	$\parallel$	$\parallel$	$\parallel$	$\begin{matrix} \bar{g} & \bar{g} & \bar{g} \\ \bar{e} & \bar{e} & \bar{d} \\ \bar{c} & \bar{c} & \bar{b} \end{matrix}$
			Fordd.	XIV.		
$\begin{matrix} \bar{g} & \bar{f} & \bar{f} \\ \bar{g} & \bar{d} & \bar{d} \\ & \bar{b} & \bar{c} \end{matrix}$		$\begin{matrix} \bar{g} & \bar{g} & \bar{b} & \bar{d} \\ \bar{c} & \bar{c} & \bar{g} & \bar{d} \\ & & \bar{c} & \end{matrix}$		$\begin{matrix} \bar{g} & \bar{g} & \bar{g} \\ \bar{e} & \bar{e} & \bar{d} \\ \bar{c} & \bar{c} & \bar{b} \end{matrix}$		
$\begin{matrix} \bar{g} & \bar{g} & \bar{g} \\ \bar{d} & \bar{c} & \bar{c} \end{matrix}$		$\begin{matrix} \bar{g} & \bar{g} & \bar{e} & \bar{d} \\ \bar{g} & \bar{c} & \bar{f} & \bar{d} \\ \bar{b} & \bar{c} & \bar{d} & \bar{c} \end{matrix}$	Bys.	$\begin{matrix} \bar{g} & \bar{g} & \bar{g} & \bar{g} \\ \bar{d} & \bar{c} & \bar{d} & \bar{d} \\ \bar{b} & & \bar{b} & \bar{b} \end{matrix}$		$\begin{matrix} \bar{g} & \bar{g} & \bar{g} & \bar{g} \\ \bar{d} & \bar{c} & \bar{d} & \bar{d} \\ \bar{b} & & \bar{b} & \bar{b} \end{matrix}$
$\begin{matrix} \bar{g} & \bar{g} \\ \bar{c} & \bar{c} \end{matrix}$		$\begin{matrix} \bar{g} & \bar{g} \\ \bar{c} & \bar{c} \end{matrix}$		$\begin{matrix} \bar{g} & \bar{g} & \bar{a} \\ \bar{c} & \bar{c} & \bar{o} \\ \bar{c} & \bar{g} & \bar{d} \end{matrix}$		$\begin{matrix} \bar{g} & \bar{g} & \bar{a} \\ \bar{c} & \bar{c} & \bar{o} \\ \bar{c} & \bar{g} & \bar{d} \end{matrix}$
$\begin{matrix} \bar{g} & \bar{b} & \bar{d} & \bar{g} & \bar{g} \\ \bar{c} & \bar{g} & & \bar{c} & \bar{g} \end{matrix}$		Bys o'r groes.		$\begin{matrix} \bar{g} & \bar{g} & \bar{b} & \bar{d} \\ \bar{c} & \bar{c} & \bar{g} & \bar{d} \end{matrix}$		$\begin{matrix} \bar{g} & \bar{g} & \bar{b} & \bar{d} \\ \bar{c} & \bar{c} & \bar{g} & \bar{d} \end{matrix}$

Tervyn Caniad Llywelyn Delyniol.

S. ROUSSEAU, Argrafydd,
Heol y Coed, Fynon-Veufydd.

AMRYW BERTHYNASAU I GERDDORIAETH.

CERDD DANNAU §.

O lyvyr ciddo Syr W. W. Wyn.

LLYMA Lyvyr a elwir Cadwedigaeth Cerdd Dant, nid amgen telyn a chrwth, o vewn tair talaeth Cymru; yr hwn à dynwyd o'r Miwfig, wrth ddymuniad pedwar pencerdd o delyn o chrwth, a meddwl ac athrylith pob un o hoesynt at ei gilydd, i wneuthur cerdd ac i'w chadw yn nghov, ac i'w chanu yn ei lle, ac i'w dosbarthu. A henwau y pedwar pencerdd yw Allon y Cenau, Rhydderoh Voel, Matholwch Wyddel, ac Olav Gerddawr*: ac yr oedd yn gwrandaw Henri Gyvenrhydd †, a Charfi Delynior, a llawer ereill a'u cynghor ac o'u celvyddyd gyda hwynt. A thrwy gynghor yr athrawon hyny, a chelvyddyd y doctwr o'r Miwfig, a'r pedwar athraw a'u celvyddyd, o gydgynghor pob un at ei gilydd, y gwnaed y pedwar mesur ar hugain; ac i sicrau y rhai hyny y gwnaed y pedwar Deivr ar ugain. O dri achaws y gwnaed hwynt: y cyntav, i wneuthur cerdd; yr ail i adnabod cerdd; a'r trydydd i ddal cerdd mewn cov, val y mae eu henwau rhagllaw un iaith Werddonig. A Mwrchan Wyddel oedd yn arglwydd yn y Werddon ‡, yr amser hwnw, ac a'u confirmioedd yn y man a elwir Glyn Achlach, drwy ei holl allu a'i swyddau, a gorchymyn ar hawb eu swccrio.

Ac yn wir o bydd neb a wypo ddotharth y pedwar mesur ar ugain yn ddilys ac yn ddiramgwydd, a dosbarthu gamwth bob un at ei gilydd, nid dieithrach iddo glywed cam mewn cerdd dant, noc i ddarllewr da adael llythyren allan o'r sildav, neu air o'r rheswm; ac velly mae yn dangaws, wrd mewn cwlwm a chaniad cyweirdannau a thyniadau. Onaddynt rhai fydd gedeirn, rhai fy weiniaid. Pedwar cyweirdant gwan á wna un cadarn; ac yr un modd ain y tyhiadau cedeirn. Ac o'r rhai hyny y gwneir pynciau; ac o'r pynciau y gwneir mesurau; ac o'r mesurau, proviadau, gostegion, ceinciau, clymau, a chaniadau.

§ Cadwadaeth Cerdd Dannau, nid amgen telynau, a chrythau h vewn tair talaeth Cymru; y rhai hyn à dynwyd allan o'r music, drwy ddeall a dychymyg doctwr o, gelvyddyd; ac wrth ddymuniad pedwar pencerdd o delyn a chrwth. *Cafgl. Didrevn aiddo Iarll Macclerfield.*

* Albon ab Cynan, Rhyddy Voel, Mytholwch Wyddel, Alof Gerddwr. *Cafgl. Didrevn.*

† Henri Gruf, neu Henri Gevn rhydd. *Cafgl. Didrevn.*

‡ Cloch Voel, a Henri Gevnrhudd, a Marchan Wyddel, a'u disgyblion, yn amser Cwysen vaq Carfi o Dyn Achlach yn Iwerddon. *Cronca. O. Myvyr.*

§ Mwrchan Wyddel oedd arglwydd Penav y pryd hyny. *Cafgl. Didrevn.*

Dyweder bellach am grychiadau, a phlethiadau, a chysylltiadau, a thagiadau*, ac ystopiadau. Llyma yr achosion y mae y cyfylltiadau yn cael eu henw: o achaws eu bod yn cyfylltu cywair dannau a thyniadau. Llyma yr achaws y cavas tagiad ei henw: o herwydd ei vod un ystopiau cyweirdant a thyniad ryw amfer, pan ddel mewn cerdd. Crychiadau sydd yn cyvlawni rhwng cyweirdant a thyniad, a lle favo y bŷs y cyvrivir. Y tolciadau,* sydd yn gwafaneuthu yn lle bwyadau; a'r plethiadau † yn tegau rhwng tyniadau a chweirdannau, ac yn amryveiliaw bob un a'i gilydd; ac yn dosbarthu.

ALLAN O DDRYDL O HEN LYVYR YSGRIV.

Pa ryw nefur yw yr Ogwyddawr? O'r Tutyr, neu o'r Drwsgyl Mawr?

Os Tutyr & vydd, dau gyweirdant a dau dyniad: Os Trwsgyl Byr, rhaid bod pedwar cyweirdant a phedwar tyniad.

Pa ryw Ddirv y mae Gofteg Ieremiah ab y Gov?

Gofteg Ieremiah yn dyvod allan o'r macmwn byr: Gofteg Davydd Athraw, Corfiniwr: trofiggin Pibau Morvudd, yn dyvod allan o drwsgyl bach.

Am grychiadau, a phlethiadau, a thagiadau, a bwyadau, a tholciadau, ac ystopiadau.

Wyth o dyniadau a chywair.

Pedair colovyn cerdd sydd yn feyll pob un yn lle ei gilydd: Corchgolovyn, Cardyged gwdan, Ymryson Flam, a Chouit Itrych, faethu Malach. Cwlwm Hir ar y Lleddyv Gywair, Cwlwm o'r Gogywair, Cwlwm y tri mwchwl odidawg.

Allan o Lyvyr arall y mae y canlynawl: Sev Athrawiaeth i ganu Crwth. Llyma ddotbarth cerdd dannau, a'i chyvarwyddyd, yn y modd mae yn dangaws mewn slymau a chaniadau; nid amgen cyweirdannau a thyniadau. Rhai o honynt sydd weinion; ereill o honynt sydd gedeirn. Wyth gyweirdant prif gyghwynawl y sydd: a phedwar cyweirdant gwan i wneuthur

* Atholiadau.

† Toliadau.

‡ Crychiadau.

un cyweirdant cadarn. Ac o'r rhai hyny y gwneir y pynciau ; ac o'r pynciau y gwneir y mesurau ; ac o'r mesurau gwneir y proviadau, y gostegion, y caniadau, a'r clymau.

Dywedav bellach am grychiadau, a phlethiadau, a chysylltiadau, tagiadau, bwyadau, tolciadau, ystopiadau.

Bellach, dyma yr achaws y mae y cyfylltiadau yn cael eu henwau. O herwydd eu bod yn cyfylltu cyweirdannau a thyniadau.

Dyma yr achaws y cavas tagiadau eu henwau arnynt ; o herwydd eu bod yn attal rhwng cyweirdannau a thyniadau, o glymau caniad : O bydd byr y mesur ddwywaith ; o bydd hir y mesur bedair gwaith, heb na mwy na llai : ac os bydd na mwy na llai, camvesur y.fydd.

Pedwar ar ugain fydd o glymau cydgerdd : nid amgen cwlwm ar bob mesur o'r 24 mesur, ar clymau hyny á ganir ar y crasgywair cymmmain un. Ac o'r clymau cydgerdd ymryson yn dyvot ar y caniadau, y rhai fy yn dyvot o'r mesurau ereill : ac ychydig o ddyfg a bair i'r neb a vo a'r mesurau ganddo, i ganu wrth y mesur, megys ag y mae yn dilyn ar ol yma.

Wyth o gyweirdannau a thyniadau fydd yn lle eu cilydd, heb na mwy na llai.

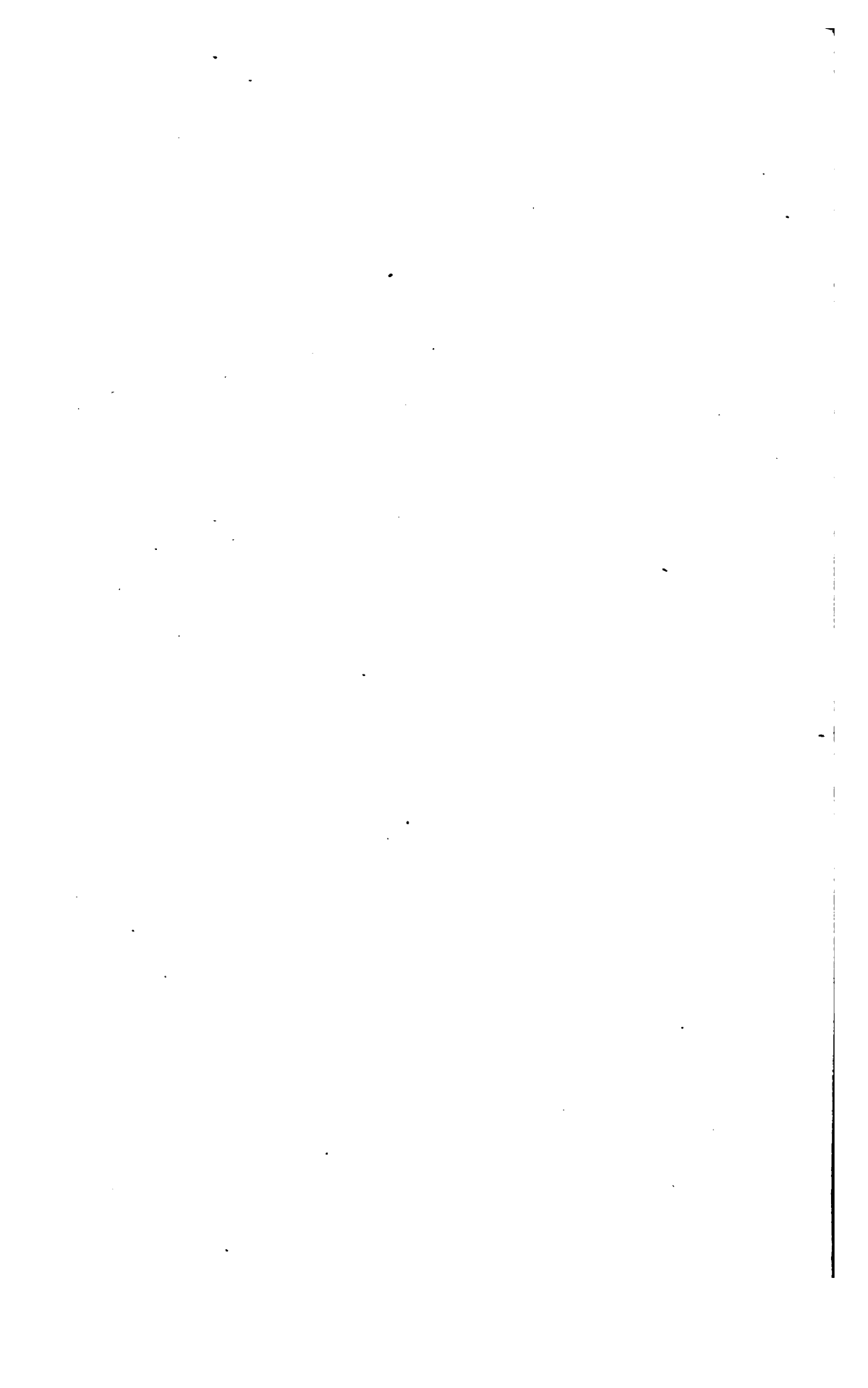
Llyma ddangaws y modd y cenfr yr 8 gyweirdant, a'r 8 dyniad, priv gychwynawl.

Cyweirdannau priv, a ddechreuir á'r mynegvys yn y bragodgywair, a chyweirdant y vawd á'r graenvys yn ei le ei hun, a'r hirvys tan vwrddwn y cyweirdant, a'r bys bach tan vwrddwn y cyweirdant ifav, ar y cildant cafol a'r cildant uchav.

DIWEDD.

115
116
117
118
119
120
121
122
123
124
125
126
127
128
129
130
131
132
133
134
135
136
137
138
139
140
141
142
143
144
145
146
147
148
149
150
151
152
153
154
155
156
157
158
159
160
161
162
163
164
165
166
167
168
169
170
171
172
173
174
175
176
177
178
179
180
181
182
183
184
185
186
187
188
189
190
191
192
193
194
195
196
197
198
199
200

115
116
117
118
119
120
121
122
123
124
125
126
127
128
129
130
131
132
133
134
135
136
137
138
139
140
141
142
143
144
145
146
147
148
149
150
151
152
153
154
155
156
157
158
159
160
161
162
163
164
165
166
167
168
169
170
171
172
173
174
175
176
177
178
179
180
181
182
183
184
185
186
187
188
189
190
191
192
193
194
195
196
197
198
199
200

115
116
117
118
119
120
121
122
123
124
125
126
127
128
129
130
131
132
133
134
135
136
137
138
139
140
141
142
143
144
145
146
147
148
149
150
151
152
153
154
155
156
157
158
159
160
161
162
163
164
165
166
167
168
169
170
171
172
173
174
175
176
177
178
179
180
181
182
183
184
185
186
187
188
189
190
191
192
193
194
195
196
197
198
199
200

This book should be returned to
the Library on or before the last date
stamped below

CA

